

ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ

Τόμος Γ΄

ΟΡΘΟΔΟΞΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ

orthodoxa-keimena.gr

Περιεχόμενα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α' (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς).....	12
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος.....	12
Β'. Του Αββά 'Ησαΐου.....	23
Γ'. Του Αγίου Μαξίμου.....	24
Δ'. Εν τω Γεροντικώ.....	24
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β' (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα -αμαρτίες του πλησίον).....	27
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος.....	27
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	29
Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου.....	33
Δ'. Του Αββά Ησαΐου.....	34
Ε'. Του Αββά Μάρκου.....	37
ΣΤ'. Του Αγίου Αναστασίου του Σιναΐτου.....	43
Ζ'. Του Αγίου Μαξίμου.....	50
Η'. Εν τω Γεροντικώ.....	51
Θ'. Του Αγίου Εφραίμ.....	74
Ι'. Του Πατρός.....	75
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε).....	76
Α' Εν τω Γεροντικώ.....	76
Β'. Του Αγίου Βαρσανουφίου.....	79
Γ'. Του Αγίου Εφραίμ.....	85
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό).....	86
Α'. Εν τω βίω της Αγίας Πελαγίας.....	86
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	88
Γ'. Του Αγίου Εφραίμ.....	90
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε' (Περί δόλου, πονηρίας, απλότητος και ακακίας).....	92
Α'. Του Αββά Ησαΐου.....	92

Β'. Του Αγίου Μαξίμου	93
Γ'. Του Αββά Μάρκου	94
Δ'. Του Αγίου Εφραίμ.....	95
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ' (Να μην περιφρονούμε τους ταπεινούς)	96
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Γρηγορίου του θαυματουργού	96
Β'. Του Αγίου Εφραίμ.....	99
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ' (Να πράττουμε με αγαθή συνείδηση)	100
Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου	100
Β'. Του Αγίου Ισαάκ	104
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η' (Η συνείδηση είναι μεγάλο δώρο).....	105
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	105
Β'. Του Αγίου Ησαΐου του Αναχωρητού	105
Γ'. Του Αγίου Μάρκου	107
Δ'. Του Αγίου Μαξίμου	108
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)	109
Α'. Εν τω Βίω της Οσίας Συγκλητικής	109
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	111
Γ'. Παλλαδίου.....	123
Δ'. Του Αγίου Μαξίμου	130
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι' (Να διορθωνόμαστε και να καλυτερεύουμε)	133
Α'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής	133
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	135
Γ'. Του Αγίου Ησαΐου	136
Δ'. Του Αγίου Εφραίμ.....	137
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ' (Η παράβαση μικρών εντολών είναι επικύνδυνη)	140
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου	140
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	141

Γ'. Του Αγίου Ησαΐου	142
Δ'. Του Αββά Μάρκου	148
Ε'. Του Αγίου Διαδόχου	155
ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου	156
Ζ'. Του Αββά Ισαάκ	158
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ' (Να προσέχουμε και τα μικρά αμαρτήματα)	162
Α'. Εν τω διηγήματι των περιόδων του Θεολόγου	162
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Να αντιμετωπίζουμε γενναία την ακηδία και την λυπη)	167
Α'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής	167
Β'. Αντιόχου του Παντέκτου	177
Γ'. Ησαΐου του Αναχωρητού	180
Δ'. Του Αγίου Μάρκου	181
Ε'. Του Αββά Κασσιανού	181
ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου	189
Ζ'. Εν τω Γεροντικώ	190
Η'. Του Αγίου Εφραίμ	196
Θ'. Του Αγίου Ισαάκ	198
Ι'. Εν τω Γεροντικώ	198
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ' (Στην αρρώστεια να ελπίζουμε στον Κύριο και να ασκούμεθα)	201
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου	201
Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής	208
Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Λουκά, του εν Ελλάδι	209
Δ'. Του Αγίου Μαξίμου	210
Ε'. Εν τω Γεροντικώ	211
ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ	213
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ' (Πότε πρέπει να ζητούμε ιατρό και πότε όχι)	218
Α'. Εν τω Γεροντικώ	218

Β'. Του Πατρός	222
Γ'. Του Διαδόχου	223
Δ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου	224
Ε'. Του Αγίου Εφραίμ	228
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ' (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)	230
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Αντωνίου	230
Β'. Εν τη διηγήσει των Αγίων Πατέρων των εν Σινά και Ραϊθώ αναιρεθέντων ..	232
Γ' Εν τω βίω του Αγίου Ιωαννικίου του Μεγάλου	235
Δ'. Του Αγίου Εφραίμ	237
Ε'. Του Αββά Ησαΐου	237
ΣΤ'. Του Αγίου Διαδόχου	238
Ζ'. Εν τω Γεροντικώ	239
Η'. Του Αγίου Εφραίμ	242
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ' (Η πρόνοια του Θεού. Δεν είναι τίποτα τυχαίο)	244
Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου	244
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ' (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)	248
Α'. Του Διαδόχου	248
Β'. Τού αυτού Διαδόχου	250
Γ'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής	253
Δ'. Εν τω βίω του Αγίου Λουκά	257
Ε'. Του Αββά Ησαΐου	258
ΣΤ'. Βαρσανουφίου	259
Ζ'. Εν τω Γεροντικό	261
Η'. Του Αγίου Εφραίμ	263
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)	264
Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου	264
Β'. Εν τω βίω του Αγίου Στεφάνου του Νέου	268

Γ'. Εν τω Γεροντικώ	270
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ' (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)	275
Α'. Παλλαδίου	275
Β'. Τού αυτού	276
Γ'. Γρηγορίου του Διαλόγου	278
Δ'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής	280
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ' (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)	286
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Θεοδοσίου του Κοινοβιάρχου	286
Β'. Εν τω βίω του Αγίου Σάββα.....	291
Γ'. Του Αγίου Εφραίμ	298
Δ'. Του Αββά Ησαΐου	299
Ε'. Του Αγίου Ισαάκ.....	302
ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου	302
Ζ'. Εν τω Γεροντικώ	303
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος)	310
Α'. Του Αγίου Ισαάκ του Σύρου	310
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Να μην παραβαίνουμε εντολές για κανένα λόγο)	315
Α. Εν τω βίω Α του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος.....	315
Β'. Του Αγίου Εφραίμ.....	319
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ' (Να πράττουμε θεάρεστα σε κάθε περίπτωση).....	320
Α'. Εν τω βίω τού Αγίου Σάββα.....	320
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	324
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Να μην λαμβάνουμε υπόψιν εξευτελισμούς ή τιμές)	326
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	326
Β'. Του Αγίου Εφραίμ.....	328
Γ'. Του Αββά Μάρκου	331
Δ'. Εν τω Γεροντικώ.....	331

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Περί κενοδοξίας - πως πολεμείται).....	332
Α'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής	332
Β'. Εν τω Γεροντικό	335
Γ'. Του Αγίου Εφραίμ	337
Δ'. Του Αββά Ησαΐου	339
Ε'. Του Αγίου Ισαάκ.....	341
ΣΤ'. Του 'Αββά Κασσιανού	342
Ζ'. Του Αγίου Μαξίμου	345
Η'. Εν τω Γεροντικό	349
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)	359
Α'. Εν τω βίω τού Αγίου Αρσενίου	359
Β'. 'Εν τω Γεροντικό	361
Γ'. Ησαΐου του Αναχωρητού	363
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Να μην εργαζόμαστε περισσότερο από αυταρέσκεια)	370
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Ευθυμίου	370
Β'. Εν τω βίο του Αγίου Παχωμίου	371
Γ'. Εν τω Γεροντικό	375
Δ'. Του Αγίου Εφραίμ.....	376
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος).....	380
Α'. Παλλαδίου	380
Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής	385
Γ'. Εν τω Γεροντικό	390
Δ'. Αντιόχου του Παντέκτου	403
Ε'. Του Αββά Κασσιανού.....	403
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται).....	408
Α'. Εν τω Γεροντικό.....	408
Β'. Του Αγίου Αναστασίου του Σιναΐτου	410

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου.....	420
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)	421
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	421
Β'. Του Αββά Μάρκου.....	426
Γ'. Του Αββα Κασσιανού.....	426
Δ'. Του Αγίου Μαξίμου.....	439
Ε'. Του Αγίου Εφραίμ.....	441
ΣΤ'. Του Αγίου Ισαάκ.....	442
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)	444
Α'. Του Αββά Μάρκου	444
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά).....	452
Α'. Του 'Αββά Μάρκου.....	452
Β'. Ισαάκ του Σύρου.....	468
Γ'. Του Αγίου Μαξίμου.....	470
Δ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου.....	478
Ε'. Του Αγίου Εφραίμ.....	480
ΣΤ'. Του 'Αββά Ησαΐου.....	481
Ζ'. Εν τω Γεροντικώ.....	481
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)	484
Α΄. Εν τω βίω Α του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος	484
Β'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου	486
Γ'. Του Αγίου Βαρσανούφίου	493
Δ'. Του Αγίου Ησαΐου	498
Ε'. Του Αββά Μάρκου.....	498
ΣΤ'. Του Αββά Ισαάκ	500
Ζ'. Εν τω Γεροντικώ.....	501
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε).....	504

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου	504
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	508
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ' (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)	523
Α'. Παλλαδίου	523
Β'. Εν τω βίω τού Αγίου Ιωαννικίου	526
Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Ευθυμίου	528
Δ'. Εν τω Γεροντικώ.....	531
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ' (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας) ...	546
Α'. Παλλαδίου	546
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ' (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)	561
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	561
Β'. Του Αγίου Εφραίμ.....	583
Γ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου	583
Δ'. Του 'Αββά Ησαΐου	584
Ε'. Του Αγίου Διαδόχου	585
ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου	587
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ' (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)	589
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Νικολάου	589
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	594
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)	597
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου	597
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	602
Γ'. Του Αββά Ησαΐου	605
Δ'. Του Αγίου Εφραίμ.....	606
Ε'. Του Αγίου Βαρσανουφίου	607
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ' (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες).....	611
Α'. Παλλαδίου.	611

B'. Εν τω Γεροντικώ.....	612
Γ'. Του Αγίου Εφραίμ	614
Δ'. Του 'Αββά Ησαΐου	616
Ε'. Του Αγίου Βαρσανουφίου	619
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ' (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)	621
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	621
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	627
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ' (Η συναναστροφή με επισκέπτες).....	636
Α'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου	636
Β'. Του Αγίου Βαρσανουφίου	638
Γ'. Του Αγίου Εφραίμ	642
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ' (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους).....	644
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	644
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ' (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)	650
Α'. Του Αββά Ησαΐου	650
Β'. Εν τω Γεροντικώ.....	655
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν).....	659
Α'. Εν τω βίω Γρηγορίου του Διαλόγου	659
Β'. Γρηγορίου του Διαλόγου	664
Γ'. Τού αυτού	666
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για απόκτηση χρημάτων)	670
Α'. Εν τω Βίω της Αγίας Συγκλητικής	670
Β'. Εν τω βίω του Αγίου Αρσενίου	674
Γ'. Εν τη διηγήσει των περιόδων του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου	676
Δ'. Του Αββά Μάρκου.....	677
Ε'. Του Αγίου Διαδόχου	680

ΣΤ'. Του Αββά Κασσιανού	684
Ζ'. Του Αγίου Ισαάκ του Σύρου.....	686
Η'. Του Αγίου Μαξίμου	689
Θ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου	690
Ι'. Εν τω Γεροντικώ	691
ΙΑ'. Του Αγίου Εφραίμ	692
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ' (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)	693
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	693
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ' (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)	705
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	705
Β'. Παλλαδίου	708
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν' (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)	718
Α'. Εν τω Γεροντικώ.....	718

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄

(Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

Ὅτι οὐ δεῖ ἐξ ὑπονοιῶν κατακρίνειν ἢ ὅλως πιστεύειν ταῖς ὑπονοίαις.

Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς, ούτε ακόμη και να δίδη εμπιστοσύνην εις τας υπονοίας.

Α'. Εν τω βίῳ του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος.

ΜΟΝΑΧΟΣ ΤΙΣ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, κόρην εὐειδῆ ἐπαγόμενος, περιήει τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τινὲς τῶν τῆς Ἐκκλησίας θεασάμενοι τοῦτον ὡς ἐπὶ σκανδάλῳ δῆθεν τῶν πολλῶν περιάγοντα, εἰσηγοῦνται τῷ Μακαρίᾳ Ἰωάννῃ καὶ ὅς, τοῖς ἐκείνων ὑπαχθεῖς λόγοις, ἅτε κατὰ ζῆλον θεῖον ὀληθεῖς αὐτοὺς τὴν ὑπόμνησιν πεποιεῖσθαι, αὐτὸν τὲ καὶ τὴν κόρην κελεύει τυφθῆναι σφοδρῶς εἰθ' οὕτως ἐν φυλακαῖς διαιρεθέντας κατακλείσθηναι. Ὡς δὲ γέγονε τὸ κελευσθέν, καὶ αἱ φυλακαὶ τούτους ἐλάμβανον, νύξ τὲ ἤδη παρήν, ὄναρ τῷ Πατριάρχῃ ὁ Μοναχὸς ἐφίσταται, τὸν νῶτον ὑποδεικνύων κατεσταγμένον, λέγων τὲ πρὸς αὐτόν, ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀφελῶς «Τί δέ; ἀρέσκει σοὶ ταῦτα, δέσποτα; πίστευσον ταύτην γοῦν τὴν μίαν, ἥπατησαι καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος». Ἄνεθεῖς δὲ τοῦ ὕπνου μεταστέλλεται παραχρῆμα τὸν Μοναχόν, ἐξάγων ἀπὸ τῆς φυλακῆς, μόλις βαδίζειν δυνάμενον ὑπὸ τῶν πληγῶν, εἶτα ἐπιβαλὼν αὐτοῦ τὴ ὄψει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐπέγνω τοῦτον εἶναι τὸν δραθέντα' βουλόμενος τὲ μαθεῖν εἰ καὶ τοσαύτας πληγὰς ὅσας δὴ καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους φέρων ἐδείκνυτο, κελεύει λεντίῳ διαζωσάμενον, τὸν νῶτον ὕπνο γυμνώσαι κρείττονι δὲ τάχα προνοία τοῦ λεντίου διαλυθέντος, ἐξεκαλύφθη τὰ κεκρυμμένα μόρια, καὶ ὥρατο καὶ Μοναχὸς ἀποκόπος ὀλίγου καὶ τὴν αἰδῶ πεπηρωμένος εἰ καὶ διὰ τὴν τῆς ἡλικίας ἀκμῆς πρότερον οὐκ ἀπελέλυτο ὑπονοίας εὐθέως οὖν τοὺς κατειπόντας αὐτοῦ τῶν οἰκείων ἐξώσας βαθμῶν, ἐπὶ τρισὶ χρόνοις ἀπείργει τῆς Ἐκκλησίας τῷ δὲ θεοφιλεῖ Μοναχῷ ἀπελογεῖτο τὰ προσήκοντα, καὶ συγγνώμην αὐτῷ ἤξιον, τοῦ κατὰ ἄγνοιαν ἁμαρτήματος πλήν, τοῦτο μόνον οὐκ ἔχω, ἔλεγεν, ἐπαινεῖν, τὸ ἄφυλακτως ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτὸν περιάγειν, Μό: ναχῶν ὄντα, καὶ νέον οὕτως δρώμενον, γυναικα τὲ ἐπισύρεσθαι καὶ πολλοῖς ἀφορ μὴν εἶναι σκανδάλου.

Ὁ δὲ μετὰ τῆς προσηκούσης αἰδοῦς τὲ καὶ μετριότητος, εὐλογητὸς Κύριος, δέσποτα, εἶπεν, οὗ ψεύδομαι" οὗ πολλαῖς πρότερον ἡμέραις κατὰ τὴν Γάζαν μοὶ γεγομένῳ, κακεῖθεν εἰς προσκύνῃσιν τῶν Ἁγίων Κύρου καὶ Ἰωάννου ἐπέιγομενον, συναντᾷ μοι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

πρὸς ἐσπέραν ἢ κόρη αὕτη καὶ τοῖς ποσὶ τοῖς ἔμοις πρὸς πίπτει, συνοδεύσαι μοὶ δεομένη, τὸ βούλεσθαι γενέσθαι Χριστιανῶν, Ἑβραία γὰρ ἦν. Ἐγὼγε οὖν το ἀπὸ Θεοῦ δείσας κατακρῖμα, εἰρηκοτος μὴ τινὸς καταφρονεῖν τῶν μικρῶν, ὑπακούσας παρεδεξάμην τὴν συνοδίαν ἄλλως τὲ καὶ θαρρήσας ὅτι μοὶ μελῶν οὕτως ἔχοντι, οὐκ ἂν εἴη τῶν ἐχθρὸν ράδιον πειρασμὸν μοὶ ἐπισκευᾶσαι ἐκεῖσε μέντοι γενόμενος, ἦτοι ἐν τοῖς Ἁγίοις, καὶ τὰς εὐχὰς ἀποδοῦς, κατηχηθῆναι τὲ ταύτην πεποίηκα" καὶ τὸ ἅπο τοῦδε, καρδίας ἀπλότῃ περιάγω, καὶ προσαιτῶν τρέφω, σπεύδων, εἰ δυνατὸς γενοίμην, καὶ παρθενῶνι αὐτὴν ἐγκατατάξαι.

Ταῦτα ἀκούσαντα τὸν Μακάριον, βαβαὶ πόσοι φάναι κρύφιοι τῷ Θεῷ δοῦλοι, κὰν ἡμῖν οὗτοι τυγχάνουσιν ἄγνωστοι τὸν μέντοι Μοναχὸν νομίσμασιν ἑκατον δωρουμένου, ἐκεῖνος οὐ παρεδέξατο ὁ Μοναχός, εἰπὼν, εἰ ἔχει πίστιν, οὐ δεῖται χρημάτων. εἰ δὲ χρημάτων ὅλως ἐρᾷ, πίστεως πάντως ἐστὶν ἔρημος. Ταῦτα εἰπὼν καὶ προσκύνῃσιν ποιησάμενος ἀπιὼν ὤχετο.

2. Ὁ δὲ Μακάριος τοῖς συνούσι παρήγει ἐκκλίνειν παντάπασιν τὰς κατὰ τῶν Μοναχῶν κατηγορίας, τὸ ἀξιοζήλωτων ἐκεῖνο δημα Κωνσταντίνου τοῦ ἐν Βασιλεῦσιν ἀοιδίμου ἐπιφθεγγόμενος, δς ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν Συνόδῳ λιβέλλους κατή: γοριῶν κατὰ τινῶν Ἐπισκόπων ἐπιδιδομένους οὐ παρεδέξατο, εἰρηκως, ὅτι κὰν πορνεύοντι Ἐπισκόπο ἢ Μοναχῷ περιέτυχον, τὴν χλαμύδα τὴν ἐμὴν ἀνασχῶν, ἐπέθηκα ἂν αὐτῷ, ὥστε μὴ ὑπὸ τινὸς ὀφθαλμοῦ ὀφθῆναι! εὖ εἰδὼς ἐκεῖνος, ὅτι τὰ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν ἐλαττώματα δηλα τοῖς πολλοῖς καθιστάμενα, οὐ μόνον τὰ αἰδοῦς ἄξια καὶ τιμῆς καταφρονεῖσθαι παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ πολλὴ πᾶ: ράκλησις εἷς κακίαν καὶ ἀφορμὴν γίνονται. Διὸ δὴ καὶ ὁ θαυμάσιος ἀναγραφτὸν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ τοῦ ἀπὸ κόπου Μοναχοῦ καὶ πρὸ ὄμματων τιθέμενος, καὶ τοῖς κατὰ τοῦ Μεγάλου Βιταλίου λεγομένοις, οὐδαμῶς πρὸ σεῖχεν.

Ὅς οὗτος αὐτὸς Βιτάλιος πρότερον τῇ τοῦ Μοναχοῦ Σερίδωνος ἐφησυχάσας μονή, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρεγένετο, ἔνθα δὴ καὶ πολιτείαν μετεισιν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δηλαδή, πρὸς μὲν ἀνθρώπους καὶ λίαν εὐδιάβλητον, πρὸς δὲ Θεόν, καὶ σφόδρα κεχαρισμένην, ὡς τὸ τέλος ἔδειξεν.

Εἰσελθὼν γὰρ τὴν πόλιν ὁ γέρων, ἐξηκοστὸν ἤδη ἔτος ὑπερβεβηκῶς, ἔργον ἔσχεν ἐπιμελές, τὰς ἐν τοῖς χαμαιτυπείοις πάσας ἀπογράψασθαι πόρνας, ἄρχεται δὲ καὶ μισθοῦ δουλεύειν ὁμολογήσας, δώδεκα τῆς ἡμέρας ὀβολοὺς λαμβάνειν, ὧν τοῦ μὲν ἐνὸς θέρμους ὠνούμενος, τούτοις μετὰ δυσμᾶς ἐπεσιτεῖτο ἡλίου, τοὺς δὲ λοιποὺς κατὰ μίαν τῶν νυκτῶν εἰς μίαν τῶν πορνῶν πορευόμενος ἐδίδου, λάβε ταυτὶ λέγων, καὶ τήρησον μοὶ τὴ νυκτὶ τὴ δὲ σεαυτὴν ἀμόλυντον. Καὶ οὕτω ποιῶν, διετέλει παρ' ὅλην τὴν νύκτα πρὸς τὴ γωνία τοῦ καταγωγίου τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἰστάμενος, γόνυ τὲ κλίνων, καὶ τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

γλῶσσαν ἀπαυστον τοῖς ψαλμοῖς ἐπιτρέπων, καὶ χειρας ἱκεσίους αἴρων ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς Θεόν, ἔωθεν δὲ ἐξιῶν ὄρκους αὐτὴν κατελάμβανε, μηδενὶ τοῦτο ποιῆσαι καταφανές.

Μίαν τοίνυν περιφρονῆσαι τοὺς ὄρκους τολμήσασαν, καὶ δηλα τὰ ἀπόβλητα θέσθαι, δαίμονι κάτοχον διὰ προσευχῆς ὁ γέρον ποιεῖ, ὡς μηκέτι τῶν ἄλλων μηδὲ μίαν τολμῆσαι, ἔκφορα τὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ βίον ποιῆσαι αὐτὸς γὰρ πρὸς ἐν τῷ τῶν ψυχῶν σωτηρίαν, τοῖς δὲ τὴν γλῶτταν κατ' αὐτοῦ κινούσε, καὶ συγγνώμην μᾶλλον τῆς ἁμαρτίας προσήυχετο πολλοῖς δὲ σωτηρίας αἴτιον τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο κατέστη τοῦ γέροντος δρῶσαι γὰρ αἱ γυναῖκες τὴν τὴν παννύχιον αὐτοῦ στάσιν καὶ τὴν τὰ θεῖα διὰ παντὸς ἔδουσαν γλῶσσαν αὐτὴν τὴν ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς αὐτῶν καὶ τοῦ σωθήσεσθαι διηνεκῇ προσευχῇ, τῶν φαύλων ἀφιστάμεναι πράξεων, σωφροσύνης ἐπεμελοῦντο καὶ αἱ μὲν νομίμοις συνήποντο αἱ δέ, οὕτως ἔμενον, ἀποστᾶσαι τῶν πονηρῶν πράξεων καὶ δὲ καὶ τέλεον τῷ κόσμῳ ἀποτασσόμεναι, τὸν τῶν Μοναχῶν εἰλογτο βίον" οὐδεὶς μέντοι διέγνω τὴν ἐν τῷ ἀφανεῖ κατὰ Θεὸν αὐτοῦ πολιτείαν, ἄχρι καὶ τῷ βίῳ περιῶν ἦν.

Διαδὴ τοῦτο καὶ ἔξιοντι ποτὲ τοῦ καταγωγίου τῆς τῶν πορνῶν πρωτευούσης συναντᾷ τις τῶν ἄκολαστων ἐπ' αὐτὸ τοῦτο εἰσιῶν ἐκεῖνος, ὡς τὴν βδελυρίαν ἐαυτῷ πρίασθαι, καὶ παῖει τὸν ὅσιον κατὰ κόρδης, ὅλη χειρί, ἕως τίνος, εἶπων, χριστεμπαίκτη, τῶν φαύλων οὐκ ἀπὸ στήση πράξεων καὶ πρὸς ταῦτα τὸν γέροντα φάναι ταπεινέ, μέλλει σοὶ ἐπικροτηθῆναι ράπισμα, ὡς μικροῦ πᾶσαν τὴν Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὰς σὰς ἐπισυναχθῆναι κραυγᾶς.

Χρόνος τῷ μεταξὺ κανός, καὶ ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ πρὸς Κύριον ἐκδιμεῖ, ἐν τινι σμικροτάτῳ κελλίῳ ὦν, καὶ κατὰ τὴν λεγομένην Ἡλιούπολιν κτισάμενος ἦν, καθ' ἣν μικρὸν τί εὐκτήριον ἐκ γειτόνων ἔχων, πολλὰς ἐν αὐτῷ συνάξεις ἐποίει.

Κοιμηθέντος οὖν αὐτοῦ καὶ μηδενὸς αἰσθομένου, ἐφίσταται τις παραχρῆς μὰ δύσμορφος αἰθίοψ ἰὼ δαπίσαντι αὐτὸν ἀκολάστῳ, καὶ παῖει βαρὺ τί καὶ ἔντανον αὐτῷ κατὰ τῶν παρειῶν ράπισμα, οὕτως ἰσχυρῶς, ὡς τὸν κρότον ἄχρι καὶ μηκίστου διαστήματος ἀκουστὸν γενέσθαι, ἐπειπεῖν τὴν αὐτῷ δέξαι τουτὶ τὸ δάπισμα, ὅπερ καὶ Μοναχὸς σοὶ Βιτάλιος πέπομφεν, ὡς προεῖπεν.

Αὐτίκα γοῦν καὶ ἄθλιος ἐκυλίετο δαιμονῶν, καὶ συνηθροίσθησαν ἐπ' αὐτῷ μικροῦ πᾶσα ἡ Ἀλεξάνδρεια, κατὰ τὴν τοῦ δικαίου προρρησιν μόλις γοῦν πότε μετὰ πολλὴν ὕστερον τὴν ὥραν ἐαυτοῦ γενόμενος, δῆγνυσι τὰ ἱμάτια, καὶ διαναστᾶς, δρόμο πρὸς τὸν τοῦ ἁγίου οἰκίσκῳ ἐχώρει, ἐλέησον μέ, κράζων, δοῦλε τοῦ Θεοῦ Βιτάλιε, μεγάλα εἰς Θεὸν καὶ εἰς σὲ ἁμαρτήσαντα.

- Πάντων οὖν δρώντων ὅσοι παρόντες ἔτυχον, ὡς τῷ οἰκίσκῳ τοῦ γέροντος ἤγγισε, δῖψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ σπαράξαν, ἀφῆκεν ἐπεὶ οὖν ταῦτα εἶδον, ἔσω τοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

οϊκίσκου γενόμενοι εὗρον τὸν ὅσιον ἐπὶ γόνυ κλιθέντα, καὶ Θεῷ διὰ προσευχῆς τὴν ψυχὴν παραθέμενον, εἶτα τῷ ἐδάφει προσκύψαντες, γραφὴν δρῶ: σὶν ἔχουσαν οὕτως.

«Ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς, μὴ πρὸ καιροῦ τί κρίνετε ἕως ἂν Ἑλληὶ ὁ Κύριος" ἔξωμολογεῖτο τοιγαροῦν ἐπὶ πάντων καὶ τοῦ δαίμονος ἀνεθεῖς, ἅτε ἐργασται κατὰ τοῦ δικαίου, καὶ ἅπερ ἤκουσε προφητικῶς παρ' αὐτοῦ δηθέντα, καὶ δὴ καὶ πέπονθεν.

Ἄνηγγέλη οὖν ταῦτα παραχρῆμα τὸ Πατριάρχῃ, καὶ αὐτὸς ἅμα παντὶ τὸ κλήρῳ παραγενόμενος, ὡς ἀνέγνω τὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους γραφὴν, παρ' ὀλίγον, εἶπεν, εἰ τοῖς λόγοις τῶν ἐνδιαβαλλόντων ὑπαχθεῖς ἦν, ἐμοὶ ἂν ἐκεῖνο ἐπεκροτήθη τὸ δάπισμα,

Τότε συναθροίζονται καὶ τὸ τῶν πορνῶν ἅμα σμῆνος πρὸς τὴν τοῦ τιμίου σώματος κηδεῖαν, προεκόμιζον τὲ αὐτὸ ἀρώμασι καὶ λαμπάσι, τὴν στέρησιν ἐκθύμως ἀποκλειόμεναι, τῆς πολὺ το ὠφέλιμον δεούσης αὐτοῦ διδαχῆς ἐξηγοῦν τότε τὸν αὐτοῦ βίον, ὡς οὗ κατὰ τί πονηρὸν τὴν εἰς αὐτὲς εἴσοδον ἐποιεῖτο, οὔτε μὴν ὄφθειη ποτὲ μιᾶς αὐτῶν, οὐδὲ χειρὶ χεῖρας προσβαλὼν, ἢ ἐπὶ πλευρὰν ὅλως κατακλιθεῖς.

Πρὸς μέντοι τοὺς ἐγκαλοῦντας ταύταις τὴν σιωπὴν, καὶ ὅτι πολλοῖς ἐν τεῦθεν σκανδάλου γεγόνασιν αἵτιαι τὴν ἐκείνου παραγγελίαν εἰς ἀπολογίαν προέτειναν, καὶ τὴν ὑπὸ δαίμονος ἐπισκήσασαν εἰς παιδείαν τὴ παρακουσάση μάλιστα. Αὐτὸς δὲ καὶ τὸ ράπισμα δεδωκὼς καὶ ἀντιλαβὼν, οὗ διέλιπε ποτὲ ἀπὸ τοῦδε, τῷ τάφῳ προσεδρεύων τοῦ Μακαρίου, θησαυρῷ πολλῶν χαρισμάτων ἀποδειχθέντι, τὴν μνήμην τὴν ἐκείνου, κατὰ τὸ ἔθος διὰ ψαλμωδίας ποιούμενος, εἶτα καὶ χρόνοις ὀλίγοις ὕστερον, τὴ μονὴ τοῦ Μοναχοῦ Σερίδωνος ἀποκείρεται, καὶ τὸ τοῦ θεοῦ Βιταλίου κελλίον κατὰ τὴν πολλὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν ἐγχειρισθεῖς διετέλεσεν οὕτω τὸν ἡσύχιον βίον ἐκεῖσε μετιῶν ἄχρι καὶ τελευτῆς.

Ἐτι γὰρ μὴν καὶ ὁ Πατριάρχης πολλὰς ὁμολογεῖ τῷ Θεῷ χάριτας, παρ' ὁ μὴ συγχωρηθεῖν ἀνάξιον τί φθέγξασθαι ἢ Ὑπνοῖσαι τῆς μακαρίας ἐκείνης καὶ αἰοιδίου ψυχῆς, πολλοὶ τὲ τῶν Ἀλεξανδρέων τὰ μεγάλα ἐβελτιώθησαν, προχείρως περὶ τὸ κρίνειν ἔχοντες, καὶ τὴν πονηρὰν ταύτην ἀπομαθόντες συνήθειαν. Ἐλεγε δὲ καὶ πρὸς τίνας ὁ Πατριάρχης, ὅτι δεῖ ἀδελφοὶ προσέχειν ὑμᾶς μὴ εὐκόλους εἶναι πρὸς τὴν κατάκρισιν' ἐγὼ γὰρ πότε βίον τινὸς τῶν μεγάλων Πατέρων ἀνά: γινώσκων, τοιούτω τινὶ ὠφελείας μεστῷ διηγήματι περιέτυχον. Εἶχε δὲ οὕτως.

3. Εἰς Τύρον τὴν πόλιν Μοναχοὶ δύο διακονίαν δήπου πληροῦντες ἀφίκοντο. Θατέρῳ δὲ τούτων εἰς τόπον παρίοντι τινά, μία τῶν πορνῶν, ἥς τούνομα Πορφυρία, εἶπετο κράζουσα Πάτερ τίμιε, σῶσον μέ, οἷα τὴν πόρνην. Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μηδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ὑπολογισάμενος λαβόμενος αὐτῆς τῆς χειρὸς, ὑπὸ πολλῶν δρῶντων τοῖς ὀφθαλμοῖς, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἔξεισι" φήμη τοιγαροῦν πανταχοῦ διέρρευσε ὡς εἶη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος, εἰς γυναῖκα τὴν Πορφυρίαν λαβὼν, διῶνυσα τὴ πόρνη σὺν αὐτῷ πόλεις τὲ καὶ κώμας, βρέφει περιτυγχάνει χαμαι κειμένω, ὅπερ ἐπὶ τὸ ἀναθρέψαι φιλανθρωπῶς ἀνελομένη, βαστάζουσα ἦν.

Χρόνω δὲ τινι ὕστερον, Τύριοι καταλαβόντες ἔνθα οὗτοι διέτριβον, καὶ τὸ παιδίον ὑπὸ γὰρ τῆς πόρνης ἰδόντες ἡγκαλισμενον, ὡς πὲρ ἐγγελῶντες, καὶ τοῦ γενναίου τοῦδε ἀνδρὸς κατειρωνευόμενοι, ἀληθῶς, ἔλεγον πρὸς αὐτήν, οὐχ ἡμαρτες τοῦ σκοποῦ, καλὸν γὰρ σοὶ τὸ ἐκ τοῦ Μοναχοῦ τέκνον ἀποκεκῆται. Ο καὶ εἷς Γῦρον ἐπανελθόντες, λόγον ἀπανταχοῦ διέσπειρον, ἐκ τοῦ Μοναχοῦ ταύτην παιδίον ἀποτεκεῖν, σαφεῖς ἐκείνου διασφῶζον τοὺς χαρακτήρας.

Οὕτω σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι ἔτοιμοι πιστεύσαι ταῖς ὑπονοίαις, καὶ μάλιστα φαῦλοι καὶ μοχθηροὶ ὄντες, καὶ οἰκοθεν ἔχειν τὰς τοῦ πιστεύειν ἄφορμας δυνάμενοι εὐθύς γὰρ ὡς πὲς ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ἐγγυτάτου λαμβάνοντες μάρτυρας, κατηγοροῦσι τῶν ἄλλων δαδίως, ἅμα μὲν τοῖς τοιούτοις νοήμασι τὲ καὶ ρήμασιν ἐντρυφαν βουλόμενοι, ἅμα δέ, καὶ ἐτέρους εἰς μοχθηρίας ὁμοίους ἔχειν ἐπιθυμοῦν τές, καὶ οὕτω φεύγειν σπουδάζοντες τὰς ἐκ τοῦ συνειδότος πληγὰς.

Ὁ μέντοι Μοναχὸς ἐκεῖνος ὁ τίμιος ἀπὸ κείρας τὴν Πορφυρίαν, καὶ τὸ τῶν Μοναχῶν αὐτὴ σχῆμα περιθεῖς, Πελαγίαν μετονομάζει, καὶ εἰς Παρθενῶνα δίδωσιν ἡσυχάζειν. Ἐπεὶ δὲ προέγνω τὴν ἡμέραν τῆς ἑαυτοῦ τελευτῆς, παραλαβὼν κακείνην ἐπανεῖσι πρὸς τὴν Τύρον, ἣν δὲ καὶ τὸ παιδίον αὐτὴ συνεπόμενον, ἑπτὰ χρόνων σχεδὸν γεγονός.

Διεδόθη δὲ αὐτῶν εἰς πάντας ἡ ἄφιξις, ὡς ἡ Πορφυρία μετὰ γὰρ τοῦ Μοναχοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐπανάκει" εἶθ' οὕτως νοσήσαντι καὶ πρὸς θάνατον ἄφορωντι τῷ Μοναχῷ, πλεῖστοι τῶν οἰκηγόντων ἐπισκέψεως χάριν αὐτῷ προσέβαλον, ὧν ἐπ' ὅψει θυμιατήριον ἐνεχθῆναι κελεύσας ἄνθρακων πληρὴς πυρός, καὶ εἰς ἀκοῆς πάντων, εὐλογητὸς Κύριος, ἔφη, ὁ πάλαι τὴν βάτον τηρήσας ἄφλεκτον, οὗτός μου εἴη μάρτυς πιστός, ὅτι ὡς πὲρ οὐχ ἦψατο τῶν ἐμῶν ἱματιῶν ἡ καυστικὴ αὕτη τοῦ πυρὸς δύναμις, οὕτως οὐδὲ ἐγὼ γυναικὸς ἦψαμην παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον.

Τοῦτο πάντες ἀκούσαντες κατεπλάγησαν, δόξαν τῷ Θεῷ διδόντες, ὃς γὰρ τοιαῦτα τοὺς ἐν κρυπτῷ αὐτοῦ θεράποντας, φανερώς οἶδε δοξάζειν.

Ταῦτα ποιήσας τὲ καὶ λέξας ὁ Μοναχός, εἰς χεῖρας Θεοῦ τὴν ψυχὴν παρατίθεται. Διὰ δὴ ταῦτα, παρεγγυῶμαι πάσι, τέχνα πνευματικά, καθὰ δὴ καὶ προέφην, μὴ προχείρους ὑμᾶς πρὸς τὸ κατακρίνειν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ὁπόση δύναμις ἀσφαλιζέσθαι.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

ΕΝΑΣ Μοναχός τον καιρόν εκείνον διερχόμενος από την 'ΑΟ λεξάνδρειαν είχε μαζί του και μίαν ωραιοπρόσωπον κόρην

μερικοί τότε από τους ανθρώπους της Εκκλησίας τον είδον και καταγγέλλουν εις τον Μακάριον Ιωάννην το περιστατικόν, ότι δηθεν η συντροφιά του Μοναχού και της κόρης πολλούς σκανδαλίζει. Αυτός δε παρασυρθείς από τους λόγους των και νομίσας, ότι κάνουν αυτήν την υπόμνησιν κινούμενοι από θείον ζήλον, διατάσσει να συλλάβουν τον Μοναχόν και την κόρην και να τους δείρουν σκληρότατα κατόπιν δε να τους κλείσουν χωριστά εις την σκοτεινότεραν φυλακήν.

Αφού δε εξετελέσθη η διαταγή και εφυλακίσθησαν ο Μοναχός μετά της κόρης, και το σκότος της νυκτός εκάλυψε την πόλιν της 'Αλεξανδρείας, κατά τα μεσάνυκτα ένα τρομακτικόν όνειρον κατετάραξε τον Πατριάρχην παρουσιάζεται ο Μοναχός αποκαλύπτων το καταπληγωμένον σωμά του και λέγει, απευθυνόμενος προς αυτόν με απλότητα και αφέλειαν: «Τί λοιπόν; σου αρέσουν αυτά, Δέσποτα; Πίστευσε, ότι αυτήν εδώ τουλάχιστον την φοράν έχεις απατηθή και συ ως άνθρωπος»,

Εγερθείς ο Πατριάρχης έκ του ύπνου αμέσως στέλλει και καλεί πλησίον του τον Μοναχόν, αφού τον εξήγαγεν από την φυλακήν ούτος δε μόλις ήδύνατο να βαδίζη από τα πολλά τραύματα. Ο Πατριάρχης τον εκοίταξε μετά προσοχής και ανεγνώρισεν εις το πρόσωπόν του τον Μοναχόν τον οποίον είδεν εις τον ύπνον του!

Επιθυμών δε να μάθη, εάν, πράγματι, τόσας πληγάς είχε, όσας έφερε και κατά την εμφάνισιν εις το όνειρον, διατάσσει να απογυμνωθή, αφού καλύψη τα απόκρυφα μέλη του με μίαν πετσέταν. Κατά θείαν όμως οικονομίαν ελύθη ή πετσέτα και απεκαλύφθησαν τα απόκρυφα μέλη του. Και τότε, ενώ ο Μοναχός είχε γίνει κατακόκκινος από την εντροπήν, απεδείχθη, ότι ήτο ανίκανος διά την αμαρτίαν, επειδή ήτο ευνούχος αν και λόγω του νέου της ηλικίας, δεν ήτο δυνατόν ενωρίτερον να απαλλαγή πάσης υπονοίας. Αμέσως λοιπόν ο Πατριάρχης, κατάπληκτος από τα γεγονότα, απεμάκρυνε τους κατηγορούς του Μοναχού από τα εκκλησιαστικά των αξιώματα και τους επέβαλε την ποινήν της τριετούς αργίας. Είς δέ τόν θεοφιλή Μοναχόν απελο γείτο δεόντως και εξήτει παρ' αυτού συγχώρησιν διά το κακόν, που του επροξένησε, χωρίς να γνωρίζη την κατάστασίν του. Αλλά δεν δύναμαι, έλεγεν, ο Πατριάρχης προς τον Μοναχόν, να επαινέσω και την ιδικήν σου ενέργειαν, καθ' ήν, ενώ είσαι Μοναχός και φαίνεσαι τόσον νέος, περιφέρεσαι εις τας πόλεις και σύρεις πλησίον σου μίαν γυναίκα, σκανδαλίζων τοιουτοτρόπως τους περισσοτέρους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

Εκείνος δε με την αρμόζουσαν εντροπήν και μετριότητα απήντησεν «Ας είναι ευλογητός ο Κύριος, Δέσποτα σε διαβεβαιώ, ότι δεν ψεύδομαι. Προ ολίγων ημερών εύρισκόμενοι εις Γάζαν, και από εκεί, ενώ επήγαινα να προσκυνήσω τους Αγίους Κύρον και Ιωάννην, με συναντά κατά το εσπέρας η κόρη αυτή αμέσως με σεβασμόν πίπτει έμπροσθεν των ποδών μου παρακαλούσα με να την συνοδεύσω, διότι επεθύμει να γίνη Χριστιανή η κόρη αυτή ήτο Εβραία. Εγώ λοιπόν, φοβηθείς την τιμωρίαν του Θεού, ο οποίος διέταξε να μη περιφρονώμεν κανένα από τα ασήμαντα πλάσματά του, μετά προθυμίας ακούσας την παράκλησιν αυτήν, απεφάσισα να την συνοδεύσω. Δεν είχαν άλλωστε λόγος να φοβηθώ πειρασμικής ενέργειαν, διότι ευρίσκομαι εις την κατάστασιν της σωματικής αναπηρίας. Αφού λοιπόν έφθα σα εκεί, δηλαδή εις τόν Ναόν των Αγίων Αναργύρων, και έπραγματοποίησα το τάξιμόν μου, εδίδαξα εις αυτήν την Χριστιανικήν Πιστιν. "Εκτοτε με αισθήματα αγνά την έχω μαζί μου διά να την προστατεύω και την συντηρώ με τα ελέη των Χριστιανών, φροντίζω δε, εάν δυνηθώ, να την κατατάξω εις γυναικείον Μοναστήριον».

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Μακάριος εκείνος Πατριάρχης ανεφώνησε κατάπληκτος: «Βαβαί! Πόσοι δούλοι του Θεού ζουν χωρίς θόρυβον και επιδείξεις, έστω και εάν παραμένουν εις ημάς άγνωστοι !» 'Αμέσως δε προσφέρει ως δώρον εις τον Μοναχόν εκατόν νομίσματα εκείνος όμως ηρνήθη να τα δεχθή απαντών " «Εάν ο Μοναχός έχη πίστιν, δεν χρειάζεται χρήματα εάν πάλιν αγαπά τα χρήματα, τότε η ψυχή του είναι έρημος από πίστιν». Αφού είπεν αυτά και ήσπάσθη την χείρα του Πατριάρχου ανεχώρησε.

2. Τότε ο Πατριάρχης συνεβούλευσε τους παρευρισκομένους να

γουν τας εναντίον των Μοναχών κατηγορίας επανέλαβε δε και μίαν υπέροχον φράσιν του αιιδίμου βασιλέως Αγίου Κωνσταντίνου, την οποίαν απήλυθε προς μερικούς, που του επέδωσαν λιβέλλους εναντίον Επισκόπων, κατά την πρώτην εν Νικαία Οικουμενικήν Σύνοδον άπορρίπτων τας κατηγορίας εκείνος ο Μέγα., Κωνσταντίνος είπε: «Εάν συνήντων πορνεύοντα Επίσκοπον ή Μοναχόν, εκβάλλων την βασιλικήν μου χλαμύδα, θα έρριπτα αυτήν επάνω του, ώστε να τον καλύψω διά να μη τον ίδη κανείς αμαρτάνοντα». Και συνέχισεν ο Πατριάρχης έγνώριζε καλώς εκείνος, ότι τα ελαττώματα των τοιούτων ανδρών (Μοναχών και Επισκόπων), όταν φανερωθούν εις τους πολλούς, όχι μόνον προκαλούν ανυποληψίαν τών άξίων τιμής και σεβασμού εκκλησιαστικών αξιωμάτων, αλλά διά των τοιούτων κακών παραδειγμάτων δικαιολογούν τις παρεκτροπές των οι ζητούντες άφορμήν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

Εξ αιτίας λοιπόν του περιστατικού του ευνούχου Μοναχού, το οποίον διетήρησε ζωηρόν εις την ψυχήν του, δεν έδωσεν ουδεμίαν προσοχήν εις τας συκοφαντίας εναντίον του Μεγάλου Βιταλίου και αείμνηστος εκείνος Πατριάρχης Ιωάννης ο Ελεήμων.

Τι συνέβη με τον Βιτάλιον;

Αυτός προηγουμένως εφησύχαζεν εις την Μονήν του Οσίου Σερίδωνος: αναχωρήσας δε από την Μονήν έγκατεστάθη εις Αλεξάνδρειαν, όπου έπολιτευθη τοιουτοτρόπως, ώστε οι άνθρωποι ευκόλως να τον κατηγορούν, ο Θεός όμως εις το έπακρον να τον δοξάση, όπως απεδείχθη εκ των υστέρων.

Ο Γέρων Βιτάλιος λοιπόν, όταν ήλθεν εις την Αλεξάνδρειαν, είχεν υπερβή το εξηκοστόν έτος της ηλικίας του αμέσως με επιμέλειαν ήρχισε να καταγράφη όλας τας πόρνας, που ευρίσκοντο εις τα χαμαιτυπεία. Εν τω μεταξύ ανέλαβεν εργασίαν, έκ της οποίας ελάμβανεν ως μισθόν δώδεκα οβολούς την ημέραν. Από αυτά τα χρήματα διέθετεν ένα οβολόν, διά να αγοράζη λούπινα, τα οποία έτρωγε μετά την δύσιν του ηλίου: τους υπολοίπους δέ οβολούς διέθετε κατά τον ακόλουθον τρόπον: Καθ' εκάστην νύκτα μετέβαινε και εις ένα καταγώγιον της αμαρτίας και συνήντα αμαρτωλών γυναίκα προς αυτήν προσφέρων τα χρήματα έλεγε: «Πάρε αυτά τα χρήματα και σε παρακαλώ αυτήν την νύκτα μη διαπράξης, προς χάριν μου, την αμαρτίαν». Εκείνος δε παρέμενεν όλην την νύκτα εις μίαν γωνίαν του καταγωγίου, όπου γονυπετής δεν έπαυε να προσεύχεται θερμώς υπέρ της ψυχής της αμαρτωλού απαγγέλλων μέχρι πρωίας Ψαλμούς. Μόλις δε ήρχιζε να χαράξη ανεχώρει, αφού προηγουμένως εξώρκιζε την γυναίκα της αμαρτίας να μη αποκαλύψη εις ουδένα το διάβημα αυτό.

Και πράγματι το γεγονός αυτό διατηρείτο μυστικόν. Μόνον μία εξ αυτών κάποτε ετόλμησε να περιφρονήση τους δοθέντας όρκους και να αποκαλύψη το έργον του γέροντος εδαιμονίσθη όμως αμέσως με την προσευχήν του, ώστε αι άλλαι να φοβηθούν και καμμία νά μή τολμήση πλέον να φανερώση κάτι από τον βίον του. Ο δούλος του Θεού Βιτάλιος εις έν μόνον απέβλεπεν, την σωτηρίαν των ψυχών των αμαρτωλών εκείνων γυναικών εναντίον δε των κατ' αυτού φλυαρούντων δεν ήγανάκτει, αλλά προσήχετο να τους συγχωρήση ο Θεός διά τας συκοφαντικάς των κρίσεις. Το έργον δε αυτό εγένετο αφορμή εις πολλές να σωθούν διότι βλέπουσai αι αμαρτωλai γυναίκες την ολονύκτιον αγρυπνίαν του γέροντος, το ακατάπαυστον της ψαλμωδίας και την επίμονον προσευχήν του διά την μεταβολήν των, συνεκινούνται

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

απομακρυνόμεναι των αισχρών πράξεων και φροντίζουσai με επιμέλειαν διά την σωφροσύνην και άλλai μεν εξ αυτών ελάμβανον νόμιμον σύζυγον διά του Μυστηρίου του γάμου, άλλai απεμακρύνοντο όριστικώς του επονειδίστου επαγγέλματος, άλλai δε πάλιν τελείως αποτασσόμεναι τον κόσμον προετίμων τον ανώτερον βίον των Μοναχών. Πάντως κανείς, εν όσω έζη, δεν αντελήφθη τον θεάρεστον και φιλόανθρωπον αυτού βίον, τον οποίον αθορύβωσ μετήρχετο.

Κάποτε όμως, ενώ εξήρχετο από την κακόφημον συνοικίαν της πρωτευούσης, συναντήθη με ένα ακόλαστον και διεφθαρμένον άνθρωπον, ο οποίος εισήρχετο προς τον σκοπόν της αμαρτίας εις την περιοχής του καταγωγίου" ούτος λοιπόν ήγανάκτησε, δήθεν, από αηδیان προς τον γέροντα και του καταφέρει με όλην την δύναμιν της χειρός του κτύπημα εις τον αυχένα λέγων συγχρόνως: «Πότε πλέον θα απομακρυνθής των αισχρών σου πράξεων, χριστοκάπηλε;». Ο γέρων εις την επίθεσιν αυτήν απήντησε: «Πτωχε άνθρωπε, πρόκειται να σου καταφερθη ηχηρότατον ράπισμα, το οποίον θα σου προξενήση τόσον πόνον, ώστε εις τας κραυγάς σου θα συγκεντρωθή σχεδόν όλη η 'Αλεξάνδρεια».

Μετά από αρκετον χρόνον ο άνθρωπος εκείνος του Θεού Βιτάλιος απέρχεται προς Κύριον ευρίσκετο δε τότε εις εξοχικήν τινα συνοικίαν καλουμένην Ηλιούπολιν, κατοικών εις μικρότατον κελλίον, το οποίον έκτισεν ο ίδιος πλησίον ενός μικρού οικίσκου, τον οποίον παρεχώρησαν οι γείτονες και εγένοντο θρησκευτικά συνάξεις.

Τον θάνατός του καίτοι ουδείς αντελήφθη ως εξής εγνώσθησ συγχρόνως με την εις Κύριον εκδημίαν του Οσίου εμφανίζεται εις τον διεφθαρμένον εκείνον άνθρωπον, που έρράπισε τον Οσιον, ένας απαίσιος και φοβερός αιθίοψ κτυπά δε αυτόν τόσον έντονα και ήχηρώς εις τας παρειάς, ώστε ο κρότος να γίνη αισθητός εις αρκετήν απόστασιν" και του λέγει: «Λάβε αυτό το ράπισμα, το έχει στείλει διά σε ο Μοναχός Βιτάλιος, όπως προείπεν». Αμέσως δε και δυστυχώς έδαιμονίσθη και εκυλίετο εις τον δρόμον τόσον δε μεγίστη υπήρξεν η εντύπωσις του κόσμου από το περιστατικόν αυτό, ώστε προσέτρεξαν όλοι σχεδόν οι κάτοικοι της Αλεξανδρείας, όπως ακριβώς είχε προείπει και "Άγιος. 'Αφού συνήλθε μετά από αρκετήν ώραν, έσχιζε τα ενδύματά του και τρέχων δρομάίως προς το κελλίον του Αγίου, εφώναζε σπαρακτικά: «Ελέησόν με, δουλε του Θεού Βιτάλιε, διότι πάρα πολύ ημάρτησα ενώπιον του Θεού και απέναντί σου».

Εν τω μεταξύ προσέτρεξαν αρκετοί όταν δε έφθασαν έξωθι του κελλίου του Οσίου ενώπιον πάντων κατελήφθη και πάλιν υπό του δαίμονος, και αφού επί πολύ τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

έσπαραξε, τον άφηκε. Βλεποντες αυτα μερικοί από τους παρατυχόντας εισήλθον εις το κελλίον του γέροντος, διά νά τού αναγγείλουν το γεγονός. "Εμειναν όμως κατάπληκτοι: ο Όσιος είχε παραδώσει εις τον Θεόν την μακαρίαν ψυχήν του, καθ' ην στιγμήν γονατιστός προσήύχετο εις την στάσιν αυτήν τον είδαν οι εισελθόντες. Εν συνεχεία κύπτοντες εις το έδαφος παρετήρησαν, ότι είχαν γραφή τα εξής επ' αυτού: «Ανδρες Αλεξανδρείς, μή κρίνετε τίποτε προώρως, έως ού έλθη ο Κύριος». Τότε και ο δαιμονισθείς έξωμολογείτο ενώπιον όλων και όσα εναντίον του δικαίου έκαμε και όσα προφητικά λόγια, παρ' εκείνου ήκουσε, τα οποία τώρα προσφάτως εξεπληρώθησαν εις αυτόν.

Αμέσως έπληροφόρησαν τον Πατριάρχην περί όλων αυτών εκείνος τότε, χωρίς αναβολήν, καταφθάνει συνοδευόμενος από όλον τον Κλήρον του. Μόλις δε ανέγνωσε την περίεργον επί του εδάφους γραφήν, ανεφώνησεν έκπληκτος: «Εάν έδιδασκασίαν εις τους λόγους των κατηγορών του μακαρίου αυτού ανθρώπου, εις το πρόσωπον το ιδικόν μου θα κατεféρετο το ηχηρόν εκείνο ράπισμα». Πληροφορηθείσαι την είδησιν του θανάτου και αι πρώην διεφθαρμένοι γυναίκες της πόλεως, τας οποίας ο Όσιος είχε οδηγήσει εις μετάνοιαν, συνεκεντρώθησαν όλαι διά να παρακολουθήσουν την κηδείας του τιμίου σώματος εναποθέτουςαι δε εις αυτό αρώματα μετά θρήνου έκλαιον την στέρησίν του, διηγούμεναι εν τω μεταξύ πόσον είχαν ώφεληθή από την διδασκαλίας του. Ανέφερον την ενάρετον ζωήν, την οποίαν έζη, ώστε όχι μόνον δεν εκοιμήθη εις το πλευρόν μιάς εξ αυτών, ή έκαμε αναιδή χειρονομίαν, αλλ' ούτε καν εσήκωσε τους οφθαλμούς του διά να παρατηρήση μίαν από αυτάς.

Εις τας αφηγήσεις αυτές μερικοί κατηγορούν τις γυναίκας, διότι δεν απεκάλυπτον αυτά και έγένοντο τοιουτοτρόπως πρόξενοι ώστε και ο κόσμος να σκανδαλίζεται, αλλά και ο μακάριος εκείνος να συκοφαντήται. Προς αυτούς απολογούμεναι έλεγον: «Είχε δώσει εις ημάς τοιαύτην παραγγελίας και μας είχε δεσμεύσει με επιτίμια να την σεβασθώμεν». Χαρακτηριστικώς δε διηγούνται το υπό του δαίμονος πάθημα εκείνης, η οποία ήθέτησε την υπόσχασίν της.

Ο δε ραπισθείς υπό τού Αιθίοπος τόσο θαυμαστος, όστις ως γνωστόν με θρασύτητα είχε προηγουμένως ράπισει τον "Όσιον, αφού συνήλθε και έθεραπεύθη, δεν έπαυσε, μετά τον ενταφιασμόν, να επισκέπτεται συνεχώς τον τάφον του Οσίου, αναδειχθέντα πηγήν πολλων θαυμάτων, και επετέλει κατ' έτος διά ψαλμών την μνήμην αυτού. Μάλιστα δε μετά από όλίγα έτη εκάρη Μοναχός εις την Μονήν τού

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

'Αββά Σερίδωνος, όπου παρέμεινε μέχρι του θανάτου του εις το κελλίον του Οσίου Βιταλίου, τον οποίον ηυλαβείτο πάρα πολύ.

Ο Πατριάρχης "Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων ηυχάριστεί πάρα πολύ τον Θεόν, διότι συνεκρατηθη και δεν έσκέφθη ή δεν είπε λόγον και προσβλητικόν διά τον μακάριον και αοίδιμον εκείνον "Όσιον. Αλλά και πολλοί κάτοικοι της Αλεξανδρείας, οι οποίοι με ευκολίαν κατέκριναν, διωρθώθησαν και την πονηράν αυτήν συνήθειαν απέβαλον.

Λαμβάνων δε αφορμήν ο Πατριάρχης έλεγεν, ότι πρέπει να προσέχωμεν νά μή είμεθα εύκολοι εις την κατάκρισιν' ανέφερε δε και το κατωτέρω ωφέλιμον περιστατικόν, το οποίον ανέγνωσεν εις τον βίον ενός εκ των μεγάλων Πατέρων. Είναι δε τούτο το εξής.

3. Εις την πόλιν Τύρον έφθασαν δύο Μοναχοί δι' υπηρεσίαν τινά. 'Ενώ δε δείς εξ αυτών διήρχετο από ένα σημείον της πόλεως, τον συναντα μία πόρνη, ονομαζομένη Πορφυρία, και η οποία έκραζε: «Τίμιε πάτερ, σώσόν με, όπως έσωσε την πόρνης και ο Χριστός». Εκείνος δε, χωρίς να λάβη υπ' όψιν του τους ανθρώπους και τις κρίσεις των, την επήρεν από το χέρι ενώπιον όλων και εξήλθε μετ' αυτής από την πλατείαν της πόλεως. Αμέσως λοιπόν διεδόθη ή φήμη, ότι και Μοναχός εκείνος έλαβε την Πορφυρίαν ως γυναίκα του. Διερχομένη δε μετ' αυτού τας πόλεις και τα χωρία συναντά κάποτε τυχαίως ένα εγκαταλελειμμένον βρέφος, το οποίον παρέλαβεν από φιλανθρωπίαν να το αναθρέψη.

Μετά από ολίγον καιρόν έρχονται μερικοί Τύριοι εις το μέρος, όπου παρέμενον ο Μοναχός με την άλλοτε κοινήν αυτήν γυναίκα μόλις δε είδον νά έχη εις την αγκάλην της το βρέφος, ήρχισαν να γελούν και να ειρωνεύωνται πικρόχόλως τον γενναίον εκείνον άνδρα και περιπαίζοντες έλεγον προς αυτήν «Δέν έπεσες έξω εις τους υπολογισμούς σου ωραίον τέκνον έχεις γεννήσει εκ του Μοναχού». Επανελθόντες δε εις Τύρον διέδιδον παντού, ότι η Πορφυρία απέκτησε τέκνον εκ του Μοναχού, το οποίον όμοιάζει καταπληκτικώς προς αυτόν.

Οι άνθρωποι είναι πάντοτε πρόθυμοι να πιστεύουν τας διαδόσεις και τούτο διότι είναι διεφθαρμένοι και κακοί. Εξ ιδίων δε κρίνοντες και τα αλλότρια, νομίζουν και τους άλλους όμοίους αυτών, εύρίσκοντες δε και άλλους προθύμους εις το να συκοφαντούν, αρχίζουν ευκόλως να κατηγορούν τους άλλους, και διότι ευχαριστούνται εις τας τοιαύτας υποψίας και τους συκοφαντικούς λόγους, αλλά και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

διότι επιθυμούν να έχουν και άλλους με τους οποίους να μοιάζουν εις την κακίαν, ώστε τοιουτοτρόπως να αποφεύγουν τους ελέγχους της συνειδήσεως αυτών.

Ο συκοφαντηθείς τίμιος εκείνος Μοναχός έκαμε την Πορφυρίαν Μοναχήν και την μετωνόμασε εις Πελαγίαν οδηγήσας αυτήν εις Παρθενώνα διά να μονάση. Μετά δε από καιρόν, προγνώρισας την ημέραν του θανάτου του, αφού παρέλαβε και εκείνην, επιστρέφουν εις Τύρον συνοδευόμενοι και από το παιδίον, το οποίον ήτο τότε επτά περίπου ετών.

Αμέσως διεδόθη, ότι έφθασαν εις την πόλιν ή Πορφυρία μετά του συζύγου της Μοναχού! Εν τω μεταξύ ο Μοναχός ήσθήνησε και επρόκειτο να αποθάνη. Πληροφορηθέντες αυτό πολλοί κάτοικοι προσήλθον εις την οικίαν, όπου διέμενε, διά να τον επισκεφθούν. Τότε ο Μοναχός παραγγέλλει να του φέρουν θυμιατήριον γεμάτος με ανημμένους άνθρακας υπό τα βλέμματα δε όλων ήγγισεν εις το θυμιατήριον τας χείρας του και τα ενδύματά του, χωρίς να καη. Εις τους καταπλήκτους θεατάς είπε: «"Ας είναι ευλογημένος ο Κύριος, ο οποίος κατά τον παλαιον καιρόν διετήρησε την βάτον άφλεκτον αυτόν επικαλούμαι ως αξιόπιστος μάρτυρα, ότι όπως ακριβώς η δύναμις του πυρος αυτού δεν κατακαίει τα ενδύματά μου, τοιουτοτρόπως και εγώ δεν ήγγισα καθόλου γυναίκα εις όλην μου την ζωήν».

Οταν ήκουσαν αυτό όλοι οι παριστάμενοι κατεπλάγησαν, δοξάζοντες τον Θεόν, ο οποίος διά τοιούτων θαυμάτων γνωρίζει να δοξάξη φανερώς τους εργάτες του, που εργάζονται κρυπτώς και αθορύβως την αρετήν.

Μετά από αυτά που είπε και έκαμεν και Μοναχός παρέθεσε εις χείρας Θεού την μακαρίαν ψυχήν του. Δι' αυτό λοιπόν συμβουλεύω όλα μου τα πνευματικά τέκνα, όπως προείπον, να μην είναι εύκολοι εις την κατάκρισιν, αλλ' όσον δύνανται να περιφρουρούν τους εαυτούς των από αυτό το έγκλημα.

Β'. Του Αββά 'Ησαΐου.

ΑΔΕΛΦΕ, εάν θέλῃς τίποτε λαβεῖν, καὶ χρειαν αὐτοῦ ἔχῃς, μὴ γογγύσῃς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, λέγων, ὅτι διατὶ οὐκ ἔνοησε δούναι μοὶ αὐτὸ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' εἶπε ἐν παρόρησια, ἐν ἀπλότητι, ὅτι ποίησον ἀγάπην, δὸς μοί το δέ, ὅτι χρειαν αὐτοῦ ἔχω" αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ ἀγνεία ἐν καρδίᾳ ἢ ἀγία ἐὰν γὰρ μὴ εἴπῃς, γογγύσῃς δὲ καὶ μέμψῃ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἔχεις τὸ κρῖμα.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εάν επιθυμής να λάβης ένα πράγμα, του οποίου έχεις ανάγκην, μή αγανακτήσης εναντίον του αδελφού σκεπτόμενος, ότι διατί δεν το αντελήφθη να το προσφέρει εις εμέ μόνος του αλλά με αυθόρμητον αδελφικόν θάρρος είπε προς αυτόν «Κάμε αγάπης και δος εις εμέ αυτό το αντικείμενον, διότι το χρειάζομαι». Αυτό είναι η αγία άγνότης της καρδιάς εάν όμως δεν εκφράσης την επιθυμίαν σου φανερώς, αλλά γογγύσης εσωτερικώς και κατηγορήσης τον αδελφόν σου, τότε έσφαλές.

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΤΑΣ τῶν ἄλλων ἁμαρτίας περιεργαζομενος, ἢ ἐξ ὑπονοίας τὸν ἄδελφον κατακρίνων, οὐπω ἔβαλ ἄρχῃν μετανοίας, οὐδὲ ἔρευνα τοῦ γνῶναι τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας, ἐν ἀληθεῖᾳ βαρυτέρας οὔσας μολύβδου πολυταλάντου, οὐδὲ ἔγνω πόθεν γίνεται καὶ ἄνθρωπος βαρυκάрдιος, ἀγαπῶν ματαιότητα, καὶ ζητῶν ψεῦδος διὰ τοῦτο ὡς ἄφρων καὶ ἐν σκότει διαπορευόμενος, ἅφεις τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας τὰς τῶν ἄλλων φαντάζεται, ἢ οὔσας, ἢ νομιζομένας ἐξ ὑπονοίας.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ ο οποίος εκ περιεργείας ασχολείται με τας αμαρτίας των άλλων και κατακρίνει τον αδελφός του, διότι τον υποψιάζεται, ακόμη δεν ήρχισε το έργον της μετανοίας, αλλ' ούτε και απεφάσισε να ελέγξη τὰς ιδικές του αμαρτίας, αι οποίαι πραγματικώς είναι βαρύτεραι και από την μεγαλυτέραν ποσότητα μολύβδου ούτε αντελήφθη ο άνθρωπος αυτός από ποιαν αιτίαν καθίσταται ο άνθρωπος βαρυκάрдιος, αγαπών την ματαιότητα και ζητών το ψεύδος. 'Εξ αφορμής δε αυτών, ως απερίσκεπτος και προχωρών διά μέσου πνευματικού σκότους, εγκαταλείπει την φροντίδα διά τὰς ιδικάς του αμαρτίας, ώστε να απαλλαγή αυτών, και ασχολείται διά της φαντασίας του με τας αμαρτίας των άλλων, ανεξαρτήτως εάν έχουν γίνει πραγματικώς ή νομίζη αυτός, εξ υπονοίας, ότι έχουν γίνει.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ πιστεύων ταῖς ὑπονοίας αὐτοῦ, πολεμηθεῖς δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα, λέγων, ὅτι οἱ δύο ἄδελφοι ἐκεῖνοι μετ' ἀλλήλων εἰσὶν ἔγνω δὲ ὁ γέρων ὅτι ὑπὸ δαιμόνων χλευάζεται, καὶ βουλόμενος ἐλέγξει αὐτόν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

πέμψας ἔφωνησεν αἰτούς καὶ ἐλθόντας, ἀνέπαυσε. Καὶ ὅτε ὁψὲ ἔγενετο, ἔθηκε ψίαθον τοῖς δύο ἀδελφοῖς, καὶ ἐσκέπασεν αὐτοὺς ἐνὶ στρώματι, λέγων ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ἅγια εἴσι. Καλέσας δὲ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ, ἐκέλευσε λαβεῖν ἐκεῖνον τὸν ἀδελφὸν κατ' αὐτῶν, καὶ ἀποκλεῖσαι εἰς κελλίον παρὰ μέρος αὐτὸς γάρ, φησιν, ἔχει τὸ πάθος ἐν ἑαυτῷ καὶ διὰ τοῦτο καὶ περὶ ἄλλων τὰ ὅμοια λογίζεται.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν γέγραπται, ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, ταῦτα διαμαρτύρου ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν ψηλαφήσητε ταῖς χερσιν ὑμῶν μὴ μαρτυρήσετε ἀδελφὸς γὰρ τις ἔχλευασθη ἐν τινι τοιούτῳ, ἔχων πονηρᾶς ὑπονοίας κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν μιᾷ ὥς εἶδε δῆθεν αὐτὸν ὥς μετὰ γυναικὸς ἀμαρτάνοντα καὶ ταραχθεῖς, καὶ σφόδρα πολεμηθεῖς, ἀπελθὼν ἔνυξεν αὐτοὺς τὸ πόδι αὐτοῦ λέγων' παύσασθε λοιπόν, ἔως πότε; καὶ ἰδοὺ εὐρέθησαν θαλοὶ σίτου, τοῦ ἐνὸς τῷ ἐτέρῳ ἐπικειμένου" διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἐὰν ψηλαφήσητε ταῖς χερσὶν ἡμῶν, μὴ ἐτοιμῶς ἐλέγχετε.

3. Εἶπε γέρων μὴ θήσης εἰς τὴν καρδίαν σου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατηγορίαν, περὶ οἷου δὴ τινὸς πράγματος.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀδελφός, ὁ ὁποῖος ἐδίδε προσοχὴν εἰς τοὺς λογισμοὺς του, συνέβη να πολεμηθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας ἀμέσως λοιπόν ἀπήλθεν εἰς ἕνα γέροντα καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν, ὅτι δύο γνωστοὶ των Μοναχοὶ ἀσχημονοῦν μετὰ τῶν. Ο γέρων ἀντελήφθη, ὅτι τὸν περιπαίζουν οἱ δαίμονες καὶ ἠθέλησε να τὸν ἐλέγξῃ πρὸς τούτο ἐστεῖλε καὶ ἐκάλεσε πλησίον του τοὺς συκοφαντηθέντας ἀδελφούς, τοὺς ὁποῖους, μόλις ἦλθον, περιέποιήθη.

Ὅταν δε ἐνύκτωσεν, ἐστρωσε ψάθαν διὰ τοὺς δύο ἐκείνους ἀδελφούς, καὶ τοὺς ἐσκέπασε, καὶ τοὺς δύο, με ἕνα σκέπασμα, λέγων, ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἅγια. Αφού ἐφώνησε δε τὸν ὑποτακτικόν του, τὸν διέταξε να παραλάβῃ τὸν ἀδελφόν ἐκεῖνον, που εἶπεν ἐναντίον των δύο Μοναχῶν, καὶ να τὸν ἀποκλείσῃ εἰς πλησίον κελλίον· διότι, ἐπεξήγησεν ὁ γέρων, ὁ ἴδιος ἔχει τὸ πάθος μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του, διὰ τούτο καὶ ἐξ ἰδίων σκέπτεται τὰ ὅμοια δια τοὺς ἄλλους.

2. Εἶπε κάποτε ὁ Αββᾶς Ποιμὴν: εἶναι γεγραμμένον αὐτά, τα ὁποῖα εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, δι' αὐτά να εἶσαι βέβαιος ἐγὼ σας λέγω, ὅτι καὶ ἐὰν ἀκόμῃ ψηλαφήσετε με τὰς χεῖράς σας, να μὴ σπεύσετε δημοσίως να επικυρώσητε οὐδέν, διότι κάποιος ἀδελφός κατέστη καταγέλαστος δια τοῦ τρόπου αὐτοῦ. Ἰδοὺ πῶς: Διετῆρει πονηροὺς λογισμοὺς ἐναντίον ἐνὸς ἀδελφοῦ του κάστοτε λοιπόν βλέπει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

αυτόν να αμαρτάνη, δῆθεν, μετά γυναικός. Εταράχθη και πάρα πολύ επολεμήθη αμέσως δε πλησιάζει προς το σύμπλεγμα της νομιζομένης αμαρτίας και σκουντα με τον πόδα του, λέγων με οργήν «Παύσατε λοιπόν, έως πότε θα άσχημονείτε;» Τι νομίζετε τότε, ότι συνέβη; Αντί να αμαρτάνουν άνθρωποι, όπως ενόμισε το θύμα των λογισμών του, ήσαν δύο δεμάτια σίτου, το ένα επάνω εις το άλλο. Δι' αυτό σας λέγω, συνέχισεν ο 'Αββάς Ποιμήν, και εάν ακόμη ψηλαφήσητε με τας χείράς σας, να μη σπεύδετε προς έλεγχον.

3. Είπεν ένας γέρων Μοναχός μη συλλάβης εις την καρδίαν σου ουδεμίαν κατηγορίαν εναντίον του αδελφού σου, δι' ό,τι δήποτε πράγμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄

(Να μην προσέχουμε τα σφάλματα -αμαρτίες του πλησίον)

Ὅτι οὐδὲ τὸν προφανῶς ἀμαρτάνοντα δεῖ κατακρίνειν οὐδὲ ἐξουθενεῖν τινά, ἀλλὰ προσέχειν ἑαυτῷ, καὶ μὴ περιεργάζεσθαι τὰ ἀλλότρια· ὁ γὰρ προσέχων τοῖς ἰδίοις κακοῖς, τὸν πλησίον κατακρίνειν οὐ δύναται.

Δεν πρέπει κανείς ούτε τον αποδεδειγμένως αμαρτάνοντα να κατακρίνη και να εξευτελίξη, αλλά να προσέχη τον εαυτόν του, και να μη ασχολήται φιλοπεριέργως με ξένας υποθέσεις διότι ασφαλώς εκείνος, ο οποίος προσέχει τα δικά του σφάλματα, δεν δύναται να κατακρίνη τον πλησίον.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος

ΝΕΟΣ ΤΙΣ, ἄκολαστοις δρμαῖς χρώμενος, ἀνὰ τὴν πόλιν περιῦων Ἀλεξάνδρειαν, παρθένον τινὰ τῶν τὸν μοναχικὸν βίον ἀσπασαμέ- νων, τῆς εὐθείας ἀποπλανήσας, εἶτα ἐντρύφημα τῆς ἑαυτοῦ θέμενος ἀσελγείας, μετ' ὀλίγον εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αὐτῇ ἀπέδρα" ὅπερ μαθόντι τῷ θεσπεσίῳ Ἰωάννῃ, λύπης κατέστη πολλῆς αἷτιον, καὶ τὸ τοῦ λόγου, λίθον πάντα ἐκείνῃ, σπεύδων αὐτοὺς ὅτι τάχος τοῦ πτώματος ἀναλαβεῖν. Χρόνου δὲ τῷ μεταξὺ διαγενομένου διήγησιν πρὸς τινὰ τῶν ἐκ τοῦ κλήρου ψυχωφελῆ του Μακαρίου διηγούμενου καὶ ἡ περὶ τοῦ νέου ἐκείνου καὶ νεωτερικὰ δράσαντος ἔτυχεν οὕτω παρενεχθῆναι, δν εὐθὺς οἱ τότε παρόντες ὡς ἐκ μιᾶς ἅπαντες γλώττης κατέκρινον τὸ καὶ ἀπεκήρυττον οὐ δύο μόνον ἀπώλειαν ψυχῶν τὸ φαινόμενον ὄφλιν αὐτὸν λέγοντες, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἐτέρων, οἷς εἰς πονηρὸν κατέστη παράδειγμα.

Τούτους σὺν τῆς προχείρου ταύτης κατακρίσεως ἐπιμεμφόμενος καὶ Μακάριος, μὴ οὕτως, εἶπεν, ὦ τέκνα, μὴ εὐκολοὶ ἔστε τὴν γλώτταν πρὸς τὸ κατηγορεῖν τοῦ πλησίον, ἔπει καὶ ὑμεῖς δυσὶ κακοῖς μέλλετε περιπίπτειν, ἐνὶ μὲν, τοῦ μὴ πρὸ καιροῦ τί κρίνειν διακελευομένου τὴν ἐντολὴν παραβαίνοντες, δς καὶ ἐν ᾧ κρίματι τὸν ἀδελφὸν κρίνομεν, κριθήσεσθαι ἀποφαίνεται, ἕτερω δὲ ὅτι τὸ νῦν γινόμενον ἀγνοοῦντες κριτας ἑαυτοὺς ἐκείνου κατὰ πολλὴν καθίζετε τὴν εὐχέριαν ἄδηλον γὰρ πάντως εἴτε εἰς δεῦρο τὸ ἀμαρτήματι παραμένουσιν, εἴτε μετεβάλλοντο πρὸς διόρθωσιν. Διὸ παραινῶ ὑμῖν, τῷ τᾷ πάντα εἶδοτι Θεῷ παρὰ: χωρεῖν τὴν τοῦ πλησίον κρίσιν' ἔστι γὰρ ὅτε καὶ συμβαίνει,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

τὴν μὲν τοῦ πεπορΨευκότος ἢ ἄλλο τί πεπλημμεληκότος ἁμαρτίαν ἐν τῷ φανερῷπραχθεῖσαν εἶδε ναί, τὴν δὲ μετάνοιαν κατὰ τὸ κρυπτὸν τελεσθεῖσαν ἀγνοεῖν, καὶ δὴ ἡμεῖς ὡς πόρνον κατακρίνομεν οὗτος λοιπὸν ὡς σώφρων παρὰ Θεῷ δεδικαίωται.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ νέος ἐλαυνόμενος ἀπὸ ἀκολάστους ὁρμας περιήρχετο κάποτε τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Αὐοὺ δε ἀπεπλάνησε μίαν παρθένον, προοριζομένην νὰ ἐνταχθῇ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, κατέστησεν αὐτὴν ἐπαίσχυντον ἀντικείμενον τῆς ἀσελγούς ἀπολαύσεως τοῦ. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον φεύγει κρυφίως ὁ νέος μετὰ τῆς ἀποπλανηθείσης εἰς τὸ Βυζάντιον. Αὐτὸ τὸ περιστατικὸν μόλις τὸ ἔμαθεν ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης ἐλυπήθη πάρα πολὺ καὶ, κατὰ τὴν παροιμίαν, πάντα λίθον ἐκίνει φροντίζων μετὰ σπουδῆς καὶ ὅσον τὸ δυνατόν συντομώτερον νὰ ἀναστήσῃ τὰ δύο ἐκεῖνα πλάσματα ἀπὸ τὸν ἠθικὸν θάνατον

Μετὰ παρέλευσιν ἀρκετοῦ χρόνου διηγείτο ὁ Μακάριος μίαν ψυχωφελὴ ἱστορίαν εἰς κάποιον κληρικὸν συμπτωματικῶς δε ἀνέφερε καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ νέου ἐκεῖνου, ὅστις ἐδράσεν ὡς ὄργανον τῶν νεανικῶν τοῦ ἐπιθυμιῶν. Μόλις ἤκουσαν αὐτὸ μερικοὶ ἐκ τῶν παρευρισκομένων, ὡς ἀπὸ συμφώνου με ἓνα στόμα κατηγοροῦν καὶ ἀπεδοκίμαζον, ἰσχυριζόμενοι, ὅτι αὐτὸ τὸ αμαρτωλὸν φαινόμενον τοῦ νέου μετὰ τῆς ἄλλοτε παρθένου, ὀχι μόνον τὴν ἀπώλειαν τῶν δύο ψυχῶν ἐπέφερε, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων, εἰς τοὺς οὐοίους κατέστη κακὸν παράδειγμα.

Αὐτοὺς λοιπὸν ἐπιτιμῶν καὶ Μακάριος, ἐξ αἰτίας τῆς ευκόλου αὐτῆς κατακρίσεως, ἔλεγε: «Μὴ πράττετε οὕτω, ευλογημένα μου τέκνα, μὴ κινεῖτε ευκόλως τὴν γλῶσσαν διὰ νὰ κατηγορήτε τὸν πλησίον, διότι τοιοῦτοτρόπως πράττοντες εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ περιπέσητε εἰς δύο κακὰ τὸ πρῶτον εἶναι ἡ παράβασις τῆς ἐντολῆς Ἐκεῖνου, ὅστις διέταξε νὰ μὴ καταδικάζωμεν, πρὶν ἔλθῃ ἡ ὠρισμένη ὥρα, οὐδένα, καὶ ὁ οὐοίος εἶπεν ἐπὶ πλέον ὅτι «ἐν ὧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε» (Ματθ. Ζ', 2), τὸ δε δεῦτερον κακὸν εἶναι, ὅτι, ἐνῶ ἀγνοεῖτε τὴν παρούσαν κατάστασιν τοῦ συνανθρώπου σας, με μεγάλην ευκολίαν τὸν καταδικάζετε διὰ παρελθόντα αμαρτήματα, χωρὶς ἀσφαλῶς νὰ γνωρίζετε ἐάν ἐξακολουθῇ νὰ παραμένῃ εἰς τὴν αμαρτίαν, διὰ τὴν οὐοίαν τὸν κατακρίνετε, ἢ ἐάν διωρθώθῃ. Δι' αὐτὸ σας συμβουλεύω νὰ ἀφίνετε τὴν κρίσιν τοῦ πλησίον εἰς τὸν Παντογνώστην Θεόν, διότι συμβαίνει ἐνίοτε νὰ γνωρίζωμεν μὲν τὴν αμαρτίαν ἐκεῖνου, ὅστις ἔχει πορνεύσει ἢ περιέπεσεν εἰς ἄλλο σφάλμα, ἐπειδὴ ἐτελέσθῃ φανερώς, νὰ ἀγνοοῦμεν ὁμως τὴν ἐν κρυπτῷ πραγματοποιηθείσαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

μετάνοιαν, εις τρόπον ὥστε αὐτός, τον οποίον ἡμεῖς κατακρίνομεν ὡς πόρνον, νά ἔχῃ δικαιωθῇ ἐνώπιον του Θεοῦ καὶ νά εἶναι πλέον σῶφρων.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς ὅτι ἄλλη ἀρετὴ οὐκ ἔστιν, ὡς τὸ μὴ ἐξουθενεῖν.

2. Ἀδελφὸς τις ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶς Ἰωσήφ λέγων· τί ποιήσω ὅτι οὔτε κακοπαθῆσαι δύναμαι, οὔτε ἐργάσασθαι καὶ δοῦναι ἀγάπην. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ οὗ δύνασαι τούτων οὐδὲ ἐν ποιῆσαι, κὰν τήρησαν τὴν συνειδήσιν σου μὴ λογίσιασθαι τί κατὰ τοῦ πλησίον σου κακὸν καὶ ἐξουθενησαι αὐτὸν καὶ σωθήσῃ.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἔκφυγεῖν το κατακρίνειν τὸν πλησίον; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἡμεῖς καὶ οἱ ἄδελφοι ἡμῶν δύο εἰκόνες ἐσμέν ἢ δ' ἂν ὥρα ὁ ἄνθρωπος ἑαυτῷ προσέχῃ καὶ μέμκηται, εὐρίσκεται ἐντιμος παρ' αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὅτε δὲ ἑαυτὸ φαίνεται καλός, εὐρίσκει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κακὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.

4. Καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν αὐτὸν γέροντα λέγων· ταράσσομαι, καὶ θέλω ἀφεῖναι τὸν τόπον μου λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· οὐκ εἴσιν ἀληθῆ & ἤκουσας λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ναί, Πάτερ" καὶ γὰρ καὶ εἶπων μοὶ ἀδελφὸς πιστός ἐστι λέγει ὁ γέρων· οὐχί, τέκνον" οὐκ ἔστι πιστός· εἰ γὰρ ἦν πιστός, οὐκ ἂν ἔλεγε σοὶ ταῦτα" εἰ γὰρ ἀκούσας ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς τῶν Σοδόμων, οὐκ ἐπιστευσεν, εἰ μὴ εἶδε τοῖς ὀφθαλμοῖς, οὐδὲ ἡμεῖς ὀφείλομεν πότε πιστεύσαι τοῖς λεγομένοις. "Ἐφη ὁ ἀδελφὸς καγὼ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου ἀκούσας δὲ ὁ γέρων προσέσχεν ἐν τῇ γῇ καὶ λαβὼν μικρὸν κάρφος, λέγει τῷ ἀδελφῷ τί ἐστι τοῦτο; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς κάρφος ἐστίν· εἴτα προσέσχεν ὁ γέρων εἰς τὴν στέγην τοῦ κελλίου, καὶ εἶπε τί ἔστιν ἐκεῖνο; ἔφη ὁ ἀδελφὸς δοκός ἐστι. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων θές εἰς τὴν καρδίαν σου ὅτι ὡς τὸ μικρὸν κάρφος τοῦτο εἰσιν αἱ ἁμαρτίαι τοῦ ἀδελφοῦ σου, αἱ δὲ οἰκειαί σου ὡς ἡ δοκὸς αὕτη" εἰ οὖν προσέχεις ταῖς σαῖς, οὐδὲν τὰς ἐκείνου λογίσῃ.

5. Εἶπεν καὶ αὐτός, ὅτι ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶς Μωϋσὴν λέγων· ποῖον τρόπο νεκροὶ ὁ ἄνθρωπος ἑαυτὸν ἀπὸ τὸν πλησίον ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν μὴ θῇ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἤδη τριετίαν ἔχει ἐν τῷ μνημεῖα, οὐ φθάνει εἰς τὸν λόγον τοῦτον.

6. Ἦλθον πότε ἀδελφοὶ δύο πρὸς τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν δεῖς λέγων Ἀββᾶ, ἐγὼ ζευγάρια νηστεύω, καὶ ζευγὸς ψωμίων ἔσθιω' ἄρα σφίζομαι ἢ πλανῶμαι ; εἶπε δὲ καὶ ὁ ἄλλος Ἀββᾶ, ἐγὼ καταλύω ἐκ τοῦ ἔργοχειροῦ μου δύο κερατίων τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

ήμεραν, καὶ κρατῶ διὰ τὴν τροφήν μου μικρὰ τουμῖα, τὰ δὲ ἄλλα εἰς ἀγάπην δίδωμι ἄρα σφύζομαι ἢ πλανῶμαι ; ὁ δὲ γέρων οὐκ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καίπερ πολλὰ παρακαλοῦσι, Μετὰ δὲ τέσσαρας ἡμέρας ἠβουληθησαν ἀναχωρῆσαι" οἱ δὲ κληρικοὶ παρεκάλουν αὐτοὺς λέγοντες· μὴ θλιβῆτε, ἀδελφοί, ὁ εὖ παρέχει ὑμῖν τὸν μισθόν' οὕτως ἔστιν ἡ συνήθεια τοῦ γέροντος' οὗ ταγίως λαλεῖ, ἂν μὴ πληροφορήσῃ αὐτὸν ὁ Θεός. Εἰσηλθὼν οὖν οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν γέροντα καὶ εἶπον αὐτῷ Ἀββᾶ, εὖξαι ὑπὲρ ἡμῶν ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἀπελθεῖν θέλετε καὶ ἀπεκρίθησαν, ναὶ καὶ ἀναλαβὼν τὰς πράξεις αὐτῶν ἐν ἑαυτῷ, γράτων ἐπὶ τὴν γῆν ἔλεγε· Παμβῶ, δύο νηστεύων, καὶ ζευγὸς ψωμίων ἔσθιων· ἄρα ἐν τούτῳ γίνεται Μοναχός; Οὐχί· καὶ Παμβῶ, ἐργάζεται δύο δύο κερατίων καὶ δίδωσιν αὐτὰ ἀγάπην ἄρα ἐν τούτῳ γίνεται Μοναχός, οὐπω' εἶπε δὲ αὐτοὺς κάλαι μὲν αἱ πράξεις ἐὰν δὲ φυλάξης τὴν συνείδησιν ἀπὸ τοῦ πλησίον σου, οὕτω σφύζῃ καὶ πληροφορηθέντες ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς.

7. Ἐλεγεν ἡ Μακαρία Συγκλητική, ὅτι καὶ στήκων βλεπέτω μὴ πέση καὶ μὲν γὰρ πεσῶν, μίαν ἔχει φροντίδα τοῦ ἀναστῆναι καὶ δὲ στήκων, φυλασσέσθω τοῦ μὴ πεσεῖν καὶ γὰρ τὰ παραπτώματα διάφορα καὶ ὁ μὲν πεσῶν, τοῦ μὲν στήκειν ἐστέρηται" κείμενος δὲ οὗ πάνυ τί ἐβλάβη· ὁ δὲ ἐστῶς μὴ εὐτελιζέτω, μὴ πεσῶν εἰς κατώτερον κατενεχθῇ βόθρον, καὶ τελείως διαφθαρή· εἶκος γὰρ ὑπὸ τοῦ βάθους τοῦ βόθρου καὶ τὴν κραυγὴν ἡττηθεῖσαν καὶ ἀποκρυβεῖσαν, μηδὲ δύνασθαι βοήθειαν αἰτησαι, καθὰ φησι καὶ ὁ Μέγας Λαβίδ· «Μὴ καταπιέτω με βυθός" μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ». Ὁ πρῶτος πεσῶν, ἔμεινεν δρᾶ σὺ μὴ καταπεσῶν, βρῶμα γένῃ θηρίων καὶ πεσῶν οὐκ ἄσφαλιζεται τὴν θύραν, σὺ δὲ μηδόλως νυστάξης, ἀλλ' αἰεὶ τὸ θεῖον ἐκεῖνο μελώδει ρητόν, τὸ φάσκον' «φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον»,

8. Ἀνὴρ Ἅγιος θεωρήσας τινὰ ἀμαρτήσαντα, κλαύσας πικρῶς εἶπεν οὗτος σήμερον, καγῶ πάντως αὔριον, καὶ οὗτος μὲν πάντως μετανοεῖ, ἐγὼ δὲ οὐ πάντως μετανοῶ.

Ερμηνεία

ΕΙΠΕΝ ὁ Αββάς Ιωάννης ὁ Κολοβός· δεν υπάρχει ἄλλη ἀρετὴ ευγενεστέρα, ὅπως ἐκεῖνη, τὴν ὁποῖαν πραγματοποιεῖ ὁποῖος δεν εξευτελίζει τὸν πλησίον.

2. Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Αββάς Ιωσήφ τι νὰ κάνω, διότι οὔτε νὰ κακοπαθήσω διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ ἢ μπορῶ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ εργασθῶ καὶ νὰ δώσω ἐλεημοσύνην. Εἰς ἀπάντησιν ὁ γέρων τοῦ λέγει· «Εάν δεν ἤμπορης νὰ κάνης τίποτε ἀπὸ αὐτά, τουλάχιστον διατήρησαν τὴν συνείδησίν σου καθαρὰν ἀπὸ λογισμοὺς κατακρίσεως ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ ἀπόφευγε νὰ τὸν ταπεινώνης. Τοιουτοτρόπως ἀσφαλῶς θὰ σωθῇς».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

3. Αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα: «Πώς μπορεί ένας άνθρωπος να αποφύγει την κατάκρισιν του πλησίον;» Ο γέρων απήντησεν ως εξής: «Ημείς και οι αδελφοί μας αποτελούμεν δύο εικόνες. Εφ' όσον δε ο άνθρωπος προσέχει τον εσωτερικόν του βίον και αυτοκατηγορείται, τότε βλέπει καλόν και έντιμον τον αδελφόν του εφ' όσον όμως αυτοκολακεύεται και θεωρεί τον εαυτόν τον καλόν, τότε ευρίσκει, ότι ο αδελφός του είναι κακός».

4. Ένας άλλος αδελφός ήρώτησε τον ίδιον γέροντα: «Ταράσσομαι και θέλω να εγκαταλείψω τον τόπο μου». Του απαντά ο γέρων: «Δεν είναι αληθή αυτά, που ήκουσας εναντίον του πλησίον σου μη φεύγης λοιπόν». Ο αδελφός επαναλαμβάνει: «Και όμως είναι αληθή, γέροντα, διότι ο αδελφός που με πληροφόρησεν είναι αξιόπιστος και έχει φόβον Θεού». Απαντά πάλιν ο γέρων: «Όχι, τέκνον μου, δεν είναι πιστός διότι εάν ήτο πιστός δεν θα σου έλεγεν αυτά τα πράγματα και ίδιος ο Θεός δεν έδωσεν εμπιστοσύνην ακούσας τας αισχράς κραυγας των κατοίκων των Σοδόμων, αλλ' επείσθη μόνον εφ' όσον είδε την κατάστασιν με τους οφθαλμούς του πώς λοιπόν ημείς να βασιζώμεθα εις τα λεγόμενά τινος;» Είπεν ο αδελφός: «Και εγώ είδον με τους οφθαλμούς μου τον αδελφόν αυτόν να αμαρτάνη»,

Μόλις ήκουσεν αυτό ο γέρων έρριψε το βλέμμα του προς την γην και αφού έλαβεν ένα μικρό ξυλαράκι, το επέδειξεν εις τον αδελφόν και του λέγει: «Τι είναι αυτό;» Ο αδελφός απήντησε: «Ξυλαράκι». Εν συνεχεία ο γέρων έρριψε το βλέμμα του προς την στέγην του κελλίου και υποδεικνύων μίαν δοκόν, λέγει: «Αυτό τί είναι ;» Ο αδελφός απήντησε, «Δοκός». Και τότε απαντά διδακτικώτατα ο γέρων: «Πίστευσε είλικρινώς, ότι ως αυτό το μικρό ξυλαράκι είναι αι αμαρτίαι του αδελφού σου, αι δε ίδικαί σου όπως αυτή η δοκός. Εάν λοιπόν προσέχης τας προσωπικάς σου αμαρτίας, καθόλου δεν θα σκέπτεσαι τας αμαρτίας εκείνου».

5. Ο ίδιος πάλιν είπεν, ότι ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Μωύση «Κατά ποιον τρόπον απονεκρώνεται ο άνθρωπος από τον πλησίον, ώστε να μη υπάρχη δι' αυτόν;» Και απήντησεν ο 'Αββάς Μωϋσής «Εάν ο άνθρωπος δεν βάλη εις την καρδίαν του την σκέψιν, ότι ευρίσκεται νεκρός τριετίαν ολόκληρον εις τον τάφον, δεν φθάνει ποτέ εις την κατάστασιν αυτήν».

6. Ηλθον κάποτε δύο αδελφοί εις τον Αββάν Παμβώ· τότε και είς εξ αυτών ήρώτησεν: «Εγώ νηστεύω δύο ημέρας εν συνεχεία και την τρίτην τρώγω δύο μικρά ψωμάκια: άραγε με την τακτικήν μου αυτήν υπάρχει ελπίς να σωθώ ή πλανώμαι;» Εν συνεχεία και ο άλλος ήρώτησεν: «Εγώ, Αββά, συντηρούμαι από το κέρδος του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

εργοχείρου μου έκ του οποίου κερδίζω δύο κεράτια (1) την ημέραν, και κρατώ διά την τροφήν μου μικρά νομίσματα, τα δε υπόλοιπα τα δίδω εις τους αδελφους ελεημοσύνην άραγε δια του τρόπου αυτού σώζομαι, ή ευρίσκομαι εις την πλάνην;» Ο γέρων όμως ουδόλως απήντα εις τας ερωτήσεις αυτάς, μ' όλον ότι πολύ τον παρεκάλουν. Μετά λοιπόν από τέσσαρας ημέρας, αφού παρέμειναν άπρακτοι, απεφάσισαν οι αδελφοί να αναχωρήσουν.

Τα μέλη της συνοδίας του γέροντος, οι κληρικοί, παρηγόρουν τους αδελφούς: «Μη στενοχωρηθήτε, αδελφοί, έλεγον ο Θεός θα σας προσφέρει την αμοιβήν διά τον κόπον σας εκ της επισκέψεως αυτής αυτή είναι η συνήθεια του γέροντος, να μη απαντά αμέσως δι' όσα ζητήματα τον έρωτούν, εάν προηγουμένως δεν τον πληροφορήση περί τούτων ο Θεός».

Αφού με αυτούς τους λόγους ηρέμησαν οι επισκέπται εισήλθον εις το κελλί του γέροντος, διά να τον αποχαιρετήσουν και του είπον: «Αββά, να εύχεσαι και δι' ημάς». Ο γέρων τους ήρώτησε: «Θέλετε να φύγετε;» «Μάλιστα» απήντησαν εκείνοι. Σκεφθείς τότε ο Αββάς τα έργα των δύο εκείνων αδελφών ήρχισε να ομιλή, ενώ συγχρόνως έγγραφεν επί του εδάφους: ιδού δε τι έλεγε μόνος του: «Παμβώ, να νηστεύη κανείς δύο ημέρας συνεχώς και να τρώγη εν συνεχεία την τρίτην δύο μικρά ψωμάκια, άραγε διά του τρόπου αυτού καθίσταται τέλειος Μοναχός; Όχι ακόμη!» Και πάλιν ήρώτησε: «Παμβώ, όταν εργάζεται κανείς και κερδίζει δύο κεράτια, προσφέρει δε αυτά εξ αγάπης προς τον πλησίον του ως ελεημοσύνην, άραγε δια του τρόπου αυτού καθίσταται κανείς τέλειος Μοναχός; "Όχι ακόμη!»

Τότε, ως να συνήρχετο από έκστασιν, απευθύνεται προς τους αδελφούς και λέγει: «Καλά και θεάρεστα τα έργα εάν όμως κατορθώση κανείς να διατηρήση και την συνείδησίν του καθαράν από φθόνον και άλλας κακίας απέναντι του αδελφού του, ασφαλώς διά του τρόπου αυτού θα σωθή». Οι αδελφοί πλήρεις χαράς διά την πληροφορίαν, που εδέχθησαν εις την ψυχήν των, ανεχώρησαν!

7. Η μακαρία Συγκλητική έλεγεν «Εκείνος, ο οποίος ίσταται εις την αρετήν, άς προσέχη μη πέση. Εκείνος, ο οποίος έπεσεν εις την αμαρτίαν, μίαν φροντίδα έχει, να αναστηθη πάλιν διά της μετανοίας αυτός όμως που παραμένει, πρέπει να φυλάγεται διαρκώς, διά να μη πέση, διότι και τα παραπτώματα, εις τα οποία είναι ενδεχόμενον να πέση, είναι διάφορα. Αυτός, που περιέπεσεν εις την αμαρτίαν, έστερήθη της χαράς να ίσταται εις το ύψος της αρετής παραμένων δε τραυματισμένος δεν έζημιώθη πάρα πολύ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

Εκείνος όμως, όστις παραμένει εις το επίπεδον της αρετής όρθιος, εάν δεν αυτομηδενίζεται, εάν δεν ταπεινούνται, είναι ενδεχόμενον να καταπέση εις βόθρον βαθύτερον και να διαφθαρή καθ' ολοκληρίαν· διότι είναι φυσικόν το βάθος του βόθρου (δηλαδή η πτώσις) να νικά οϊανδήποτε γοεράν επίκλησιν βοηθείας και να την αποκρύπτη, ώστε να μη δύναται να ζητήση βοήθειαν, όπως ακριβώς λέγει και ο Δαβίδ: «Μη καταπιέτω με βυθός μηδέ συσχέτω επ' εμέ φρέαρ το στόμα αυτού». (Ψαλμ. ξη' 16). Εκείνος, που έπεσε πρώτος από σέ, παρέμεινεν εις την κατάστασιν αυτήν και δεν χειροτέρευσεν η θέσις του πρόσεξε συ μη τυχόν, όταν καταπέσης, γίνης τροφή των νοητών θηρίων. Εκείνος που έπεσε δέν φρουρεί την θύραν της ψυχής του (δηλ. δεν προσέχει τους λογισμούς του): συ όμως καθόλου μή νυστάξης, μη μετριάσης την προσοχήν σου, αλλά πάντοτε να υποψάλης το θείον εκείνο ρητόν, που λέγει· «φώτισον τους οφθαλμούς μου, μήποτε υπνώσω εις θάνατον» (Ψαλμ. ιβ' 3) (').

8. Ένας Άγιος Ασκητής μόλις αντελήφθη κάποιον, ο οποίος ημάρτησεν, έκλαυσε πικρώς και είπεν: «Αυτός έπεσε σήμερα, εγώ δεν αποκλείεται να πέσω αύριον. Και αυτός μέν οπωσδήποτε μετανοεί, εγώ όμως δεν είμαι βέβαιος, ότι ασφαλώς θα μετανοήσω».

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

Ό κατακρίνειν τόν πλησίον χειρόν πάντων έστι τών παθών' οὔ μόνον γάρ ένοχον βαρυτάτης κολάσεως τόν κατακρίνοντα άπεργάζεται, ως τήν του Θεού άξίαν προαρπάζοντα, και αντίθεον ως είπειν έν τοῦτα γενόμενον, αλλά και εις εκείνο, εις και τόν έτερον κατακρίνει και έαυτόν περιπεσεΐν, τής του Θεού σκέπης και βοηθείας, διά τὸ κατακρίνειν, γυμνούμενος και ὁ μέν κατακρινόμενος έλαφρούται του βάρους, ει οὐ δυσανασχετεΐ πρὸς τόν κατακρίναντα ὁ δὲ κατακρίνων εις έαυτόν επισπᾶται τὸ εκείνου φορτίον, καθά ἡμιν και Φαρισαῖος και ὁ Τελώνης υπέδειξαν τοῦτο σαφέστατα.

Ερμηνεία

ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ του πλησίον είναι χειρότερα από όλα τα πάθη όχι μόνον διότι καθιστά τον κατακρίναντα ένοχον αυστηροτάτης τιμωρίας, ενώπιον του Θεού, επειδή ούτος μετά θράσους αρπάζει εκ των προτέρων το αξίωμα του Θεού ως Δικαστού, το οποίον μόνον Εκείνος έχει και καθίσταται, τρόπον τινά, εις τήν περίπτωσιν αυτήν αντίθεος, αλλά και διότι, απογυμνούμενος της Σκέπης και της βοηθείας του Θεού, εξ αιτίας της κατακρίσεως, είναι ένδεχόμενον να περιπέση και ο ίδιος εις το σφάλμα, διά το οποίον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

κατακρίνει τον αδελφόν του. Και εκείνος, που κατακρίνεται, εάν δεν γογγύζη κατά του κατακρίνοντος, ωφελείται ψυχικώς, διότι μετριάζεται το βάρος της αμαρτίας εξ αφορμής της περιφρονητικής εις βάρος του κατακρίσεως αυτός όμως που κατακρίνει, αναλαμβάνει επάνω του και το φορτίον της αμαρτίας του κατακρινομένου, όπως ακριβώς δηλούται τούτο σαφέστατα εις την παραβολήν του Τελώνου και Φαρισαίου.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ἐν πολλοῖς ὢν κόποις, ἐὰν ἤδη τινὰ ἐν πάσῃ ἁμαρτία ἢ ἀμελεῖα ὄντα, καὶ ἐξουδενώσῃ αὐτόν, εἰς μάτην ἐστὶ πᾶσα ἡ μετάνοια αὐτοῦ, ὅτι ἀπέρριψε μέλος Χριστοῦ, κρίνας αὐτό, καὶ μὴ ἐάσας τὸ κρῖμα τὰ κριτὴ καὶ Θεῷ, μηδὲ προσχῶν ταῖς οἰκείαις ἁμαρτίαις. Πάντες γὰρ ἐν τῷ παρόντι βίω, ὡς ἐν ἰατρείῳ ἐσμέν, ὁ μὲν πονῶν τὸν ὀφθαλμόν, ὁ δὲ τὴν χεῖρα, καὶ δὲ σύριγγα ἔχων καὶ ὅσα εἰσὶ τῶν ἀσθενημάτων καὶ εἴσιν ἐξ αὐτῶν τραύματα ἤδη θεραπευθέντα" ἀλλ' ὅταν φάγῃ τί τῶν βλαπτόντων καὶ δὲ ταῦτα θεραπευθεῖς, πάλιν ἀναλύεται. Οὕτως ἐστὶ καὶ δὲν μετανοῖα ὢν, καὶ κρίνων ἢ ἐξουθενων τινά, πάλιν γὰρ ἀναλύει τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ τῶν γὰρ ἐν τῇ τρείῳ ὄντων, διάφορα ἀσθενήματα ἐχόντων, ἐὰν καὶ εἷς περὶ τοῦ οἰκείου πάθους βοᾷ, μὴ τί ἕτερος ἔρει, διατὶ βοᾷς; Οὐχὶ ἕκαστος περὶ τοῦ ἰδίου ἐννοεῖ; Οὐ. τῶς εἰ ἦν πάθος τῶν ἁμαρτιῶν μου, οὐκ ἂν ἔβλεπον εἰς ἄλλον ἁμαρτάνοντας πάντες γὰρ οἱ ἐν ἰατρείῳ ἀνακείμενοι, πρὸς τὸν ἱατρῶν ἕκαστος φυλάττει ἑαυτόν, μὴ ἐσθίων τὸ βλάπτουν τὸ τραῦμα αὐτοῦ τίς δ' ἔστιν καὶ μὴ ἔχων τραῦμα;

2. Πᾶς γὰρ καὶ μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα ἁμαρτήσας, οὐ δύναται ἀμεριμνήσαι, ὑπὸ μετάνοιαν ὢν, καὶ καν ποιήσῃ δυνάμεις μεγάλας καὶ λάσεις, καὶ ἀναστήσῃ νεκρούς, καὶ ἔχῃ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, ἐφ' ὅσον ἡμαρτεν, οὐ δύναται ἀμεριμνήσαι, ὅτι ὑπὸ μετάνοιάν ἐστι. Τί δὲ ἔστι τὸ ἡμαρτεν; ἢ ἐμπεσῶν τῷ σώματι εἰς πορνείαν, εἴτε κατὰ φύσιν, εἴτε παρὰ φύσιν, ἢ τὸ ὀφθαλμὸς σῶμα ἔμπαθως ἐθέασατο, ἢ κλέψας, ἢ ἐν τινὶ κλαπεῖς τῶν λοιπῶν ἁμαρτημάτων, ἢ καὶ μέχρι τοῦ γεύσασθαι τινὸς λάθρα, περιβλεπόμενός του μὴ δράσθαι ὑπὸ τινός, ἢ ἐτέρου θέντος τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ περιεργασάμενος τί ἔχει, καὶ γὰρ ταῦτα ποιῶν, τὸν Ἰησοῦν ὑβρίζει. Καὶ εἶπεν αὐτῷ τίς, τοσαύτην ἔχει ἀκρίβειαν, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη δὲν τρόπον ὁ διορυγὴν ποιήσας εἰς τοῖχον καὶ χρήματα λαβὼν, ἡπατηθὴ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οὗτος ὁ γὰρ ἐκείνον νικήσας, καὶ τοῦτον ἐνίκησεν ὁ γὰρ ἐν μικροῖς ἡττωμένος, καὶ ἓνα μεγάλους ἡττᾶται.

3. Ἐὰν Ῥδης πρόσκομμα τοῦ ἀδελφοῦ σου, μὴ ἐξουδενώσῃς αὐτόν, ἵνα μὴ ἐμπέσῃς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου πρόσεχε μήποτε ὀνειδίσῃς τινὰ διὰ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ βλάβῃς τὴν ψυχὴν σου,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

4. Τῷ Ἀγίῳ Πέτρῳ τῷ Ἀποστόλῳ ἔδειξεν ὁ Θεὸς μηδένα ἄνθρωπον ἡγεῖσθαι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον, ἐπειδὴ ἡγιάσθη αὐτοῦ ἡ καρδιά, διὰ τοῦτο ἡγιάσθη ὅλος ὁ ἄνθρωπος" τῷ δὲ ἔχονται τὴν καρδίαν εἰς τὰ πάθη, οὐδεὶς παρ' αὐτῷ ἡγιασται, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάθη τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, νομίζει πάντα ἄνθρωπος εἶναι καὶ κὰν εἴπῃ αὐτῷ τις, ὅτι ὁ δεῖνα ὁ ἄνθρωπος καλὸς ἐστίν, εὐθέως ὀργίζεται ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοί, φυλάξατε ἑαυτοὺς μὴ ψέξαι τινά, μήτε ἐν τῷ στόματι, μήτε ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν.

5. Ἐὰν ἡ ἐξουδέγωσις πολεμὴ τὴν καρδίαν σὸν τοῦ ἐξουδενῶσαι τὸν πλησίον, μνήσθητι ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς παραδίδωσι σὲ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ ἀναπαύῃ" τοῦτο γὰρ γίνωσκε, ὅτι ἄνθρωπος ἔχων κατηγορίαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, μακρὰν ἔστιν ἀπὸ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ἓνας ἄνθρωπος, ευρισκόμενος εἰς αξιέπαινον μέτρον πνευματικῆς προσπάθειας, ἴδῃ κάποιον νὰ ευρίσκεται εἰς τὴν αμαρτίαν ἢ νὰ εἶναι αμελὴς καὶ περιφρονήσῃ ἢ προσβάλλῃ τὸν τοιοῦτον, αὐτὸς κατέστρεψεν ὅλον τὸ ἔργον τῆς δικῆς του μετανοίας, διότι ἐπέταξεν ἓνα μέλος ἀπὸ το Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καταδικάσας αὐτό καὶ μὴ ἀφίσας τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως εἰς τὸν ἀδέκαστον Κριτὴν καὶ Θεόν, οὔτε ενδιαφερθεὶς διὰ τὰς ἰδικὰς του αμαρτίας. Διότι ὅλοι, κατὰ τὴν περίοδον τῆς παρούσης ζωῆς, εἴμεθα ὅπως οἱ ἀσθενεῖς εἰς τὴν αἴθουσαν ἀναμονῆς ἰατροῦ: ἄλλος υποφέρει ἀπὸ τὸν οφθαλμὸν του, ἄλλου πονεῖ ἡ χεὶρ, ἄλλος ἔχει συρίγγιον, καὶ ἐν γένει ἀπὸ ὅσας ἀσθενείας υπάρχουν, υποφέρουν οἱ ἀσθενεῖς αὐτοὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ τραύματα αὐτὰ ἔχουν πλέον θεράπευθῇ ἀλλ' ὅταν ὅμως ἐκεῖνος, ποῦ ἐθεραπεύθη ἀπὸ αὐτά, φάγῃ κάτι ἐκ τῶν ὅσων βλάπτουν, τότε καὶ ἀσθενὴς ἐπανέρχεται εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν.

Τοιοιτοτρόπως συμβαίνει καὶ με ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν μετανοίας, καὶ κατακρίνει ἢ περιφρονεῖ κάποιον ὁ τοιοῦτος καταστρέφει πάλιν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ· διότι εἰάν, μεταξύ τῶν ευρισκομένων εἰς ἰατρεῖον καὶ μαστιζομένων ὑπὸ διαφόρων ἀσθενειῶν, ἀναστενάξῃ κάποιος διὰ τὸ προσωπικόν του πάθος, θὰ τοῦ εἴπῃ καὶ ἄλλος διατὶ ἀναστενάζεις; Μήπως ὁ καθεὶς τὴν προσωπικῆς του ἀσθένειαν δὲν σκέπτεται; Τοιοιτοτρόπως θὰ ἔπρεπε νὰ πράττω καὶ διὰ τὰ πάθη τῶν αμαρτιῶν μου, ὁπότε δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παρατηρῶ ἄλλον αμαρτάνοντα: διότι ὅλοι οἱ ἀναμένοντες εἰς ἰατρεῖον, πρὸς τὸν ἰατρὸν ἐπιφυλάσσονται νὰ μιλήσουν καὶ νὰ ἐκθέσουν τὴν ἀσθένειάν των, χωρὶς, ἐν τῷ μεταξύ, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ τρώγῃ αὐτό, ποῦ βλάπτει τὴν πληγὴν του. Ποῖος δὲ εἶναι ἐκεῖνος, ποῦ δὲν ἔχει τραῦμα;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

2. Ο καθείς λοιπόν, που ήμάρτησε μετά το Άγιον Βάπτισμα, δεν δύναται να αδιαφορή, διότι ευρίσκεται υπό μετάνοιαν και εάν ακόμη πραγματοποιήση μεγάλα θαύματα, και θεραπεύση ασθενείς, και αναστήση νεκρούς, και αποκτήση όλην την θείαν γνώσιν, εφ' όσον ημάρτησε, δεν δύναται να αδιαφορήσῃ, διότι τελεί υπό την θεραπείαν της μετανοίας. Τι σημαίνει δε, ότι ήμάρτησεν; Ἡ ὅτι περιέπεσε διὰ τοῦ σώματός του εἰς τὴν πορνείαν, (εἴτε αμαρτάνων κατὰ τοὺς ὅρους τῆς φύσεως εἴτε ασελγῶν παρὰ φύσιν), ἢ ὅτι διὰ τοῦ οφθαλμοῦ φιληδόνως παρετήρησε τὸ σῶμα ἄλλου ἀνθρώπου, ἢ ὅτι ἐκλεψε, ἢ ὅτι παρεσύρθη εἰς ἐν ἐκ τῶν υπολοίπων αμαρτημάτων, ἢ ὅτι ἀκόμη ἐδοκίμασε κρυφίως φαγητόν, προσέχων νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸς ὑπὸ οὐδε νός, ἢ ὅτι περιειργάσθῃ τι ἔχει τὸ ἐπανωφόρι ἄλλου, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε κάπου τοποθετήσῃ αὐτὸς λοιπόν, που κάνει αὐτὰ, ὑβρίζει τὸν Ἰησοῦν.

Ακούων ἐκ τῶν ἀκροατῶν κάποιος ἠρώτησεν αὐτόν: «Ποιὸς, πάτερ μου, τηρεῖ τὴν ἀκρίβειαν εἰς τὴν ζωὴν σου;» Ὁ γέρων τότε ἀπήντησεν: «ὅπως ἀκριβῶς ἐνίκηθῃ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἠνοιξε τρύπαν εἰς τοίχον καὶ ἐκλεψε χρήματα, τοιοῦτοτρόπως νικάται καὶ αὐτὸς που δὲν τηρεῖ ἀκρίβειαν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ· διότι ὁ ἴδιος ὁ Διάβολος ἐνίκησε καὶ ἐξηπάτησε καὶ τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον, Αὐτὸς δε, που νικάται εἰς μικρὰ σφάλματα, θὰ νικηθῇ καὶ εἰς μεγαλύτερα, διότι δὲν συνηθίζει νὰ ἀνθίσταται»,

3. Εάν ἀντιληφθῇς ἐλάττωμα τοῦ ἀδελφοῦ σου, μὴ περιφρονήσῃς καὶ προσβάλῃς αὐτόν, διὰ νὰ μὴ περιπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου (τοῦ διαβόλου). Πρόσεχε μήπως εἰρωνευθῇς κανένα διὰ τὴν ἐμφάνισίν τοῦ καὶ βλάβῃς τοιοῦτοτρόπως τὴν ψυχὴν σου.

4. Εἰς τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον Πέτρον ἐφάνέρωσεν ὁ Θεός, ὅτι κανένα ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ νομίζῃ με μολυσμένον ἢ ἀκάθαρτον: εφ' ὅσον ἠγιάσθῃ ἡ καρδιά τοῦ, ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἁγιασθῇ. Ἐκεῖνος δε, τοῦ ὁποῖου ἡ καρδιά ὑπηρετεῖ τὰ πάθη, νομίζει κάθε ἄνθρωπον ὁμοῖόν τοῦ, διότι τὸν κρίνει κατὰ τὸ περιεχόμενον τῆς καρδίας τοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, φθάνει μέχρι τοῦ σημείου νὰ ὀργισθῇ, εἰάν κάποιος τοῦ εἴπῃ: «Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι καλός». Σεῖς δε ἀγαπητοί μου, προσέξατε μὴ κατηγορήσῃτε κανένα, ὅχι μόνον διὰ λόγου, ἀλλὰ οὔτε καὶ κατὰ διάνοιαν ἀκόμη.

5. Εάν πολεμήσῃς ἀπὸ τὸν λογισμὸς τῆς περιφρονήσεως τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ ἐπιθυμῇς νὰ τὸν προσβάλῃς, νὰ ἐνθυμῇσαι τότε, ὅτι δι' αὐτὸ σε παραδίδει ὁ Θεός εἰς τοὺς ἐχθρούς σου: ἡ σκέψις αὐτὴ θὰ σε ἡσυχάζῃ. Διότι αὐτὸ μόνον γινώριζε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, που κατηγορεῖ τὸν ἀδελφός τοῦ, ευρίσκεται μακρὰν ἀπὸ τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)
ευσπλαγχνίαν του Θεού (δηλ. είναι ανάξιος να τον λυπηθῇ διὰ τα σφάλματά του ο Θεός):

Ε'. Του Αββά Μάρκου

ΑΔΕΛΦΕ, ὅταν ἀκούσης τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας, ἐν ἀρχῇ μὲν, εἰδικῶς ἐπ' ἐκείνοις γεγεννημένην πίστευε, νυνὶ δὲ νοητῶς ἐπ' ἐμοὶ καὶ σοὶ γενομένην εὐρησεις" ἰδοὺ γὰρ διὰ τοῦ Βαπτίσματος τῆς Ἐκκλησίας ἀναγεννηθέντες, καὶ ἐν τῷ Παραδείσῳ ταύτης τεθέντες, τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀναγεννήσαντος ἡμᾶς παρέβημεν καθότι τοῦ Κυρίου κελεῖν σάντος πάντας τοὺς ὁμοπιστοὺς ἀγαπᾶν, καὶ τὸν ἐκ πάντων ἐρχόμενον καρπὸν ὡς ἀγαθὸν δι' ὑπομονῆς ἐσθίειν, κατὰ τὸ εἰρημένον «ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ βρώσει φαγῇ» ἡμεῖς τοὺς τοῦ ὄφεως λογισμοῖς χρησάμενοι, τοὺς μὲν ὡς καλοὺς ἠγαπήσαμεν, τοὺς δὲ ὡς πονηροὺς ἐμισήσαμεν ὅπερ ἐστὶ τὸ ξύλον τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, δηλονότι μὴ ὑποφέροντες τὸν πλησίον ἐν τοῖς ἡττήμασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς τροπαῖς ἕκαστον ἐφευρισκοντες καὶ ἐν μὲν τοῖς δοκούσι καλοῖς ἁγαπῶντες, ἐν δὲ τοῖς νομιζομένοις κακοῖς μισοῦντες. Τούτου τοῦ ξύλου ἀπογευσάμενος ὁ νοῦς, εὐθέως περιπίπτει τοὺς αὐτοῖς ἡττήμασι, καὶ εὐρίσκει τὴν αὐτοῦ γύμνωσιν διὰ τῆς πονηρᾶς ἐφευρέσεως, ἣν πρῶτον οὐκ ἠπιστατο, διὰ συμπαθείας ἐπικεκαλυμμένην" ἐκ τούτου ἀκολούθως καὶ κατὰ διάνοιαν θανατούμεθα, οὐχὶ τοῦ Θεοῦ τὸν θάνατον ποιήσαντος, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸν πλη" σίον μισήσαντος ὁ Θεὸς γὰρ θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων, οὔτε κινεῖται πάθει ὀργῆς, οὔτε ἐπινοεῖ πρᾶγμα εἰς ἄμυναν, οὔτε ἁλλοιοῦται πρὸς τὴν ἐκάστου ἀξίαν" ἀλλὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν, ὑπὸ νόμου πνεὺ ματικοῦ κρίνεσθαι προορίσας. Διὰ τοῦτο οὗ λέγει τὸ Ἀδάμ, «ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἐγὼ θανατώσω ὑμᾶς"» ἀλλὰ ἄσφαλιζόμενος, τὸν τῆς δικαιοσύνης προλέγει νό: μόν, καὶ φησιν" «ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε θανάτω ἀποθανεῖσθε» καὶ οὕτω δὲ ἐκάστῳ πράγματι καλῶ τὲ καὶ κακῶ φυσικῶς ἐπακολουθεῖν τὸ δέον ἀπένειμεν, καὶ οὐκ ἐπινοητικῶς ὡς τινὲς νομίζουσιν, οἱ τὸν πνευματικὸν ἀγνοοῦντες νόμον.

2. Ἡμεῖς δὲ οἱ μερικῶς τοῦτον ἐπιστάμενοι, γινώσκειν ὀφείλομεν, ὅτι εἰ τινὰ τῶν ὁμοπιστῶν ὡς κακὸν μισήσωμεν, καὶ ἡμεῖς ὡς κακοὶ ὄντες, ὑπὸ Θεοῦ μισηθησόμεθα καὶ εἰ τινὰ ὡς ἀμαρτωλὸν τῆς μετανοίας ἀποβάλλομεν, καὶ ἡμεῖς ὡς ἀμαρτωλοὶ ὄντες, τῆς μετανοίας ἀποβληθησόμεθα καὶ εἰ οὐκ ἀφίωμεν τῷ πλησίον τα ἀμαρτήματα, οὐδὲ ἡμῖν ἀφεθήσεται.

3. Τοῦτον τὸν νόμον καὶ ὁ νομοθέτης Χριστὸς φανεροποιῶν, εἶρηκε" «μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε, καὶ μὴ καταδικάσητε, ἵνα μὴ καταδικασθῆτε ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

υμίν». Τοῦτον καὶ ὁ “Ἅγιος Παῦλος εἰδὼς ἔλεγεν «ὁ κρίνων τὸν ἕτερον, ἑαυτὸν κατακρίνει» ὁμοίως καὶ ὁ προφήτης «σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» καὶ ἕτερος Προφήτης ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ' «ἔμοι ἐκδίκησις, ἐγὼ ἵναποδώσω λέγει Κύριος». Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πᾶσα γραφὴ παλαιὰ τε καὶ καινὴ, σαφῶς ὑμῖν τοῦτον ὑποδείκνυσι τὸν νόμον ὅπως πνευματικῶν αὐτὸν εὐρόντες καὶ μυστικῶς προωρισμένον, ἐπὶ πάσῃ ἡμῶν τῇ τροπῇ φοβηθέντες, οὐ μόνον προφανῶς, ἀλλὰ καὶ κρυπτῶς ἀγαπᾶν τοὺς ἀδελφοὺς σπεύσωμεν οὐ γὰρ ἔστι Μωσαϊκὸς νόμος τὰ φανερά κρίνων, ἀλλὰ πνευματικὸς καὶ τὰ κρυπτὰ ἐλέγχων" δς καὶ τὸν παλαιὸν ἐπλήρωσε κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου εἰπόντος" «οὐκ ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι».

4. Ἐνα οὖν σκοπὸν ἔχειν ὀφείλομεν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ, καὶ πρᾶγμα: τί, τὸ, ὑπὸ ἀνθρώπων διαφόρως ἀδικούμενοι, χαίρειν καὶ μὴ λυπεῖσθαι" χαίρειν δέ, οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ ἄκοπως, ἀλλ' ὅτι εὐρομεν ἄφορμην ἀφιέναι τῷ ἁμαρτήσαντι, καὶ λαβεῖν ἄφεσιν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν" αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ ἀληθὴς θεογνωσία, καὶ πάσης γνώσεως περιεκτικωτάτη, δι' ἧς δυνάμεθα παρακαλεῖν τὸν Θεὸν καὶ εἵσακουεσθαι" αὕτη ἔστιν ἡ τῆς προσευχῆς καρποφορία, διὰ ταύτης ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ἀναδείκνυται, διὰ ταύτης γὰρ ἐξ ὅλης καρδίας ἀγαπᾶν τὸν Θεόν, καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτοὺς δυνάμεθα, διὰ ταύτην ὀφείλομεν μετὰ ἀγρυπνίας καὶ πάσης κακουχίας τὸν Θεὸν παρακαλεῖν, ὅπως τὰ σπλάγχνα καὶ ἡ καρδιά ἀνοιγέντα εἴσδεξωνται αὐτήν καὶ μὴ ἀποβάλωσι. Τότε γὰρ καὶ τὴν κρυπτῶς δεδομένην ἡμῖν χάριν διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, οὐκετι ἀδήλως, ἀλλ' ἐν πάσῃ πληροφορία καὶ αἰσθήσει ἐνεργοῦσαν εὐρησομεν, διὰ τοῦ ἀφιέναι τοῦ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα. Ταύτης δὲ τῆς ἀρετῆς κωλυτικαὶ εἰσι κακίαι δύο, ἡδονὴ συμμιγεῖσα τῷ σώματι, καὶ κενοδοξία, ἃς χρὴ πρότερον κατὰ γοῦν παραιτεῖσθαι, καὶ οὕτως τὴν ἀρετὴν ταύτην κρατῆσαι.

5. Ταύταις οὖν ἑαυτοὺς προδοῦντες, μηδένα αἰτιώμεθα μήτε τὸν Σατανᾶς, μήτε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πολεμήσωμεν τῷ θελήματι, καὶ μὴ καταφρονήσωμεν ἐμφύλιος γὰρ ἔστιν ὁ πόλεμος, καὶ ἐνδοθέν ἐστι, καὶ οὐδεὶς τῶν ἑξωθεν δύναται συμπολεμῆσαι ἡμῖν' ἓνα ἔχομεν σύμμαχον, τὸν μυστικῶς ἡμῖν διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἔγκεκρυμμενον Χριστόν, ἀνίκητον καὶ ἀλάθητον συμμαχήσει δὲ ἡμῖν ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ κατὰ δύναμιν ποιήσωμεν ταῦτα δὲ τὰ δύο πολемоῦντα ἡμῖν, τὴν Εὐὰν ἥπατησαν καὶ τὸν Ἀδὰμ ἐπλανησαν.

6. Ἡ μὲν ἡδονὴ ἔδειξε τὸ ξύλον ὡς καλὸν εἰς βρῶσιν καὶ ὥραϊον του καταγοῆσαι, ἡ δὲ κενοδοξία, τὸ ἔσεσθε ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν, Καθάπερ οὖν ὁ Πρωτόπλαστος Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἡσχυνοντο ἀλλήλους, οὕτω καὶ ἡμεῖς τὴν ἀκακίαν τῶν γοερῶν ὀφθαλμῶν κάποβαλοντες, καὶ ἑαυτοὺς γυμνοὺς δρῶντες ἀλλήλους κατὰ συνείδησιν αἰσχυνομεθα καὶ ἰδοὺ φύλλα συκῆς συρδάπτομεν, ἐξωτέροις βήμασι καὶ σχήμασι, καὶ νοήμασι, καὶ δικαιολογίαις ἐνδυνάστευται. “Ὁ δὲ Κύριος κατασκευάζει ἡμῖν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

τὸ ἐκ δερμάτων ἔνδυμα καί, λέγει: «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν, κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν»" καὶ τὰ ἀκόλουθα παραινεῖ λέγων· “Ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τουτέστιν ἐν μνησικακίᾳ, ἢ ἄλλῃ ἀμαρτίᾳ, οὗτος ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἐνταῦθα ἀπολέσας αὐτήν, τουτέστι σταυρώσας, εἰς ζωὴν αἰώνιον εὕρησει αὐτήν.

7. Ὁ ἔχων τί χάρισμα, καὶ συμπάσχει τοῖς μὴ ἔχουσιν, διὰ τῆς συμπαθείας φυλάττει τὸ δῶρημα καὶ δὲ ἀλαζών, ἀπολέσει αὐτὸ τοῖς τῆς ἀλαζονείας πειρασμοῦς περικρουόμενος.

8. Τὰ σὰ περιεργάζου καὶ μὴ τὰ ἀλλότρια καὶ οὐ μὴ συληθῇ σου τὸ νοῦ ρὸν ἐργαστήριον.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, όταν ακούσης διὰ τὴν παράβασιν τοῦ Αδάμ καὶ τῆς Εὐας, πρέπει να πιστεύσης, ὅτι πραγματικῶς εἶχε γίνει τότε ἀπὸ ἐκείνους τὸ γεγονὸς ὅμως αὐτὸ τῆς παραβάσεως ἐπαναλαμβάνεται μετὰ ταῦτα ἀπὸ μένα, ἀπὸ σένα, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅχι βεβαίως κατὰ τρόπον πραγματικόν, ἀλλὰ νοητόν καὶ ἰδοὺ πῶς: διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἀνεγεννήθημεν καὶ ἐτοποθετήθημεν εἰς τὸν νοητόν Παράδεισον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς αὐτόν ὅμως τὸν Παράδεισον εὐρεθέντες παρέβημεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀνεγέννησε διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Ἀλλὰ ποῖαν ἐντολὴν παρέβημεν; Ὁ Κύριος διέταξε νὰ ἀγαπῶμεν ὅλους τοὺς ὁμοπίστους ἀδελφούς νὰ θεωρῶμεν δε διὰ τῆς ἀγογγύστου ὑπομονῆς τὰ ἔργα τῶν ὡς καλὸν καρπὸν, τὸν ὁποῖον εὐχαρίστως νὰ ἐσθίωμεν, συμφώνως πρὸς ἐκεῖνο, ποὺ εἶχεν εἰπεῖ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς πρωτοπλάστους «ἀπὸ παντός ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ βρῶσει φαγῇ». (Γενεσ. β', 16). Ἡμεῖς ὅμως παρασυρόμενοι ἀπὸ τοὺς λογισμούς, ποὺ ἐμβάζει εἰς ἡμᾶς ὁ νοητὸς ὄφιν, ἄλλους μὲν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐχαρακτήρισαμεν καλοὺς καὶ τοὺς ἠγαπήσαμεν, ἄλλους, ἐξ ἀντιθέτου, ἐθεωρήσαμεν κακοὺς καὶ τοὺς ἐμισήσαμεν. Αὕτη ἀκριβῶς ἡ διάκρισις καὶ ὁ διαχωρισμὸς εἰς κακοὺς καὶ καλοὺς εἶναι τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ. Αὐτὸ δε οφείλεται εἰς τὴν ἀρνήσιν νὰ υπομείνωμεν τὰ σφάλματα τοῦ πλησίον ἡμῶν, ἐξετάζοντες μετὰ προσοχῆς τὴν διαγωγὴν ἐνὸς ἐκάστου. Ὅσοι δε φαίνονται καλοὶ τοὺς ἀγαπῶμεν: ὅσους δε νομίζομεν, ὅτι εἶναι κακοί, τοὺς μισοῦμεν.

Τοὺς καρπούς αὐτοῦ τοῦ δένδρου μόλις δοκιμάσῃ ὁ νοῦς (δηλαδή μόλις σχηματίζωμεν τὰς σκέψεις αὐτές διὰ τὸν πλησίον), ἀμέσως τότε περιπίπτει εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα σφάλματα, τὰ ὁποῖα κατέκρινε καὶ τότε βλέπει τὴν γύμνωσίν του, ἡ ὁποῖα προέκυψεν ἀπὸ τὴν πονηρὰν ἀνακάλυψιν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀδελφοῦ. Αὐτὴν τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

γύνωσιν δεν την αντελαμβάνετο προηγουμένως, διότι ήτο σκεπασμένος με την φιλάδελφον συμπάθειαν. Εξ αιτίας δε της απογυμνώσεως αυτής κατά φυσικήν συνέπειαν θανατούται η διάνοια ημών, όχι διότι ο Θεός επέβαλε τον θάνατον, αλλά διότι ο άνθρωπος εμίσησε τον πλησίον. Διότι ο Θεός δεν έκαμε τον θάνατον, ούτε ευχαριστείται εις την απώλειαν των ζώντων, ούτε κινείται από το πάθος της οργής, ούτε σκέπτεται να αμυνθη κατά του κακού, ούτε μεταβάλλεται η διάθεσής του από την αξίαν ή αναξιότητα των ανθρώπων, αλλά όλα τα εδημιούργησε με σοφίαν και έκανόνισεν ώστε να ρυθμίζονται από τον νόμον τού πνεύματος, δηλαδή τον ηθικόν. Δι' αυτό δεν λέγει εις τον Αδάμ, «κατά την ημέραν, που θα γευθήτε του απαγορευμένου καρπού, εγώ θα σάς θανατώσω», αλλά εδραιώνων το θείον αυτό καθεστώς της ηθικής νομοθεσίας, προεξαγγέλλει τον νόμον της θείας Δικαιοσύνης προειδοποιών: «Η δ' αν ημέρα φάγητε, θανάτω αποθανείσθε». (Γενεσ. β', 17). Τοιουτοτρόπως συνέδεσε το καλόν με την αμοιβήν και το κακόν με την τιμωρίαν, ώστε κατά τρόπον φυσικόν να αντιστοιχή η αμοιβή προς την αρετήν και η τιμωρία προς την κακίαν, χωρίς να παρίσταται ανάγκη εις εκάστην περίπτωσιν ο ίδιος να το επινοή, όπως, εσφαλμένως, νομίζουν όσοι αγνοούν τους ηθικούς νόμους.

2. Ημείς όμως, οι οποίοι γνωρίζομεν, έστω και ατελώς, τους νόμους αυτούς, πρέπει να έχωμεν υπ' όψιν ημών, ότι εάν μισήσωμεν κάποιον από τους όμοπίστους αδελφούς μας, διότι είναι κακός, ασφαλώς θα μάς μισήση ο Θεός, επειδή και ημείς είμεθα κακοί. Επίσης και εάν κάποιον τον κρίνωμεν με αυστηρότητα ως αμαρτωλόν και δεν τον θεωρήσωμεν άξιον μετανοίας, τότε και ο Θεός ομοίως θα μας κρίνη και δεν θα μας αξιώση της μετανοίας. Τέλος εάν δεν συγχωρήσωμεν εις τον πλησίον τα αμαρτήματά του, ούτε και ο Θεός θα συγχωρήση ημάς. Αυτά πρέπει να έχω μεν πάντοτε υπ' όψιν μας.

3. Τον νόμον αυτόν ο Χριστός, ως νομοθέτης, επικυρών είχεν είπει: Μη κρίνετε, διά να μη κριθήτε, μη καταδικάσητε, διά να μή καταδικασθήτε υπό του Θεού συγχωρείτε τους συνανθρώπους σας, διά να σας συγχωρήση ο Θεός. Τον νόμον αυτόν και ο Απόστολος Παύλος εγνώριζε, δι' αυτό και έλεγε: Εκείνος ο οποίος κρίνει τον άλλον, τον εαυτόν του κατακρίνει. Με το αυτο πνεύμα ωμίλησε παλαιότερον και ο Προφητάναξ Δαβίδ: Σύ, Θεέ μου, θα αποδώσης εις έκαστον άνθρωπον την αμοιβήν ή την τιμωρίαν, αναλόγως της ηθικής ποιότητος των έργων του». Και ένας άλλος Προφήτης, ως εκπρόσωπος του Θεού, έλεγεν: Είς εμέ ανήκει το δικαίωμα να επιβάλλω την δικαίαν τιμωρίαν, εγώ θα αποδώσω αναλόγως των έργων εις έκαστον άνθρωπον, λέγει ο Κύριος. Και διά να είπωμεν συντόμως, τόσον η Παλαιά Διαθήκη,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

όσον και η Καινή με σαφήνειαν μάς υποδεικνύουν τον νόμον αυτόν, ώστε να αντιληφθώμεν, ότι είναι πνευματικός, και αναφέρεται εις τον εσωτερικός άνθρωπον. Δι' αυτό, χωρίς αναβολήν, πρέπει εις όλας τας περιστάσεις να σεβασθώμεν τον νόμον αυτόν και να αγαπήσωμεν τους αδελφούς μας όχι μόνον με εξωτερικές εκδηλώσεις, αλλά με εσωτερικήν ειλικρίνειαν, διότι ο νόμος αυτός δεν ομοιάζει με τον Μωσαϊκόν, που έκρινε μόνον τα φανερώς γινόμενα, αλλ' ως πνευματικός ελέγχει και τας άπραγματοποιήτους σκέψεις των ανθρώπων. Αλλωστε με αυτόν τον πνευματικός νόμον ο Κύριος συνεπλήρωσε τον Μωσαϊκόν, όπως και ο ίδιος είπε: «Ουκ ήλθον καταλύσαι [τον Νόμον], αλλά πληρώσαι» (Ματθ. ε', 17).

4. Ένα λοιπόν σκοπόν οφείλομεν να επιδιώκωμεν παντού και πάντοτε και υπό οιασδήποτε συνθήκας να χαιρώμεθα και να μη λυπούμεθα, οσάκις αδικούμεθα διαφοροτρόπως από τους ανθρώπους. Να χαιρώμεθα δε ούχι απλώς και ως έτυχεν, αλλά διότι μας δίδεται η αφορμή να συγχωρήσωμεν αυτόν, ο οποίος μάς έλύπησεν, ώστε να λάβωμεν και ημείς υπό του Θεού άφεσιν αμαρτιών. Αυτή, ή προς τον λυπήσαντα ημάς αδελφόν ανεξικακία, εξασφαλίζει την πραγματικήν γνώσιν του Θεού και περιέχει η γνώσις αυτή όλα όσα οφείλει να γνωρίζη ο άνθρωπος συγχρόνως δε παρέχει εις τον άνθρωπον την δύναμιν, οσάκις παρακαλεί τον Θεόν, να εισακούεται από Αυτόν. Αυτή, η εκ της ανεξικακίας θεογνωσία, είναι ο ωραίος και πολύτιμος καρπός της προσευχής· δι' αυτής φανερώνεται η πίστις, που έχομεν προς τον Χριστόν, διότι δι' αυτής αποκτώμεν την δύναμιν να αγαπώμεν τον Θεόν εξ όλης της καρδιάς μας και τον πλησίον μας όπως τον εαυτόν μας. Διά την απόκτησιν αυτής της θεογνωσίας οφείλομεν με αγρυπνίας και σωματικήν κακουχίαν να παρακαλώμεν τον Θεόν, ώστε να ανοίξη από συγκίνησιν η καρδιά μας να την δεχθή και να μη την αποδιώξη.

Τότε, όταν αποκτήσωμεν την αρετήν αυτήν, και την χάριν της υιοθεσίας, η οποία μάς εδόθη διά τού Αγίου Βαπτίσματος, κατά μυστικόν τρόπον, θα την αισθανθώμεν να ενεργή εις ημάς, ουχί άφανώς, αλλά με κάθε πληροφορίας και εσωτερικήν αίσθησιν" και τούτο διότι είχομεν την δύναμιν να συγχωρήσωμεν τας αμαρτίας του πλησίον.

Αυτή η αρετή δύο κακίας έχει αντιθέτους, που την εμποδίζουν να εκδηλωθή την σαρκικήν ηδονήν και την κενοδοξίαν. Από αυτάς τας κακίας πρέπει να απομακρυνθώμεν ενωρίτερον κατά την διάνοιαν, και ελεύθεροι πλέον να επιδιώξωμεν να αποκτήσωμεν την αρετήν αυτήν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

Όταν λοιπόν εις autάς τας κακίας προδώσωμεν τους εαυτούς μας (τάς ψυχάς μας), ας μη θεωρώμεν υπεύθυνον κανένα, ούτε τον σαταναν, ούτε τους ανθρώπους, αλλά ας πολεμήσωμεν εναντίον του κακού θελήματος και ας μη υπερηφανευώμεθα. Ο πόλεμος είναι μεταξύ των λογισμών ημών, εσωτερικός, και κανείς, εκτός του εσωτερικού μας ανθρώπου, δεν θα δυνηθή να συμμαχήση μαζί μας εις τον πόλεμον αυτόν. Ένα μόνον σύμμαχον έχομεν, τον Χριστόν, ο οποίος, μετά το Άγιον Βάπτισμα, ευρίσκεται κρυμμένος κατά τρόπον ανεξιχνίαστον, μυστικόν, εντός ημών. Αυτός πράγματι είναι ανίκητος και αλάνθαστος, θα συμμαχήση δε με ημάς εις τον εμφύλιον πόλεμον αυτόν, εάν, όσον δυνάμεθα, εκτελέσωμεν τας εντολάς αυτού.

Αύται δε αι δύο κακίαι, πού μάς πολεμούν, και την Εύαν εξηπάτησαν και τον Αδάμ παραπλάνησαν.

Εκ των δύο αυτών κακιών ή μεν ηδονή παρουσίασε το δένδρον ως κατάλληλον διά να φάγουν τον καρπόν του, και ως ωραίον έργον την βαθυτέραν γνώσιν των πραγμάτων ή δέ κενοδοξία εκέντρισε τους πρωτοπλάστους με την σκέψιν, ότι θα είναι τάχα θεοί, αφού θα γνωρίζουν το καλόν και το κακόν.

Όπως λοιπόν ακριβώς οι πρωτόπλαστοι, ο Αδάμ και η Εύα, έντρέποντο βλέποντες αλλήλους γυμνούς, τοιουτοτρόπως και ημείς, όταν αποβάλωμεν την ακακίαν των νοερών οφθαλμών και αντικρύζωμεν γυμνάς τας ψυχάς μας, η συνείδησίς μας θα μας κάμη να εντρεπώμεθα. Και τότε θα ράβωμεν φύλλα συκής, δηλαδή θα προσπαθώμεν να αποκρύψωμεν την ψυχικήν ημών γυμνότητα με περίεργα λόγια, με σκέψεις, με σχήματα, με δικαιολογίας. Τότε ο Κύριος θα κατασκευάση και θα μας προσφέρη ένδυμα από δέρμα λέγων εις ημάς «εν τη υπομονή υμών κτήσασθε τας ψυχάς ημών» (Λουκ. κβ', 19) και συμβουλεύων ημάς ως εξής: εκείνος ο οποίος θα αντιληφθῃ, ότι η ψυχή του ευρέθη εις την μνησικακίαν και εις άλλην αμαρτίαν, αυτός θα πρέπη διά της ασκήσεως να την παιδαγωγήσῃ: εκείνος δε ο οποίος ανοικτιρμόνως θα παιδεύσῃ αυτήν εις τον παρόντα βίον, αυτός ασφαλώς θα την κερδήσῃ εις την αιώνιον ζωήν.

Εκείνος ο οποίος, αν και έχω κάποιο χάρισμα, όμως συμπάσχει με αυτούς που δεν έχουν, αυτός με την συμπάθειαν αυτήν διαφυλάσσει την δωρεάν του Θεού. Ο αγέρωχος και ο υπερήφανος θα χάσῃ την δωρεάν αυτήν του Θεού, διότι κτυπάται από τους πειρασμούς της αλαζονείας.

Τα σφάλματά σου και τας ατελείας σου να περιεργάζεσαι και όχι τας ξένας υποθέσεις, διά νά μή κυριευθῇ υπό του διαβόλου το έργαστήριον της διανοίας σου.

ΣΤ'. Του Αγίου Αναστασίου του Σιναΐτου

Ἑρώτησις

ΠΟΙΩ τρόπῳ δυνησόμεθα μὴ κρίνειν τὸν προφανῶς ἀμαρτάνοντα;

Ἀπόκρισις

Μνημονεύοντες τοῦ Κυρίου λέγοντος" «Μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῆτε, μὴ καταδικάζετε καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε». Καὶ τοῦ Ἀποστόλου παραιτοῦντος καὶ φάσκοντος «Ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέση». Καὶ πάλιν «Ὁ κρίνων τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις»" οὐδεὶς γὰρ οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ το Πνεῦμα τὸ ἐνοικουν ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνήν.

Πολλοὶ γὰρ πολλάκις ἐνώπιον ἀνθρώπων ἀμαρτάνοντες, εἴτα κρυπτῶς τῷ Θεῷ ἐξομολογούμενοι, τὴν ἄφεσιν ἔκομισαντο, καὶ εὐареστήσαντες Πνεῦμα "Ἁγίον ἔλαβον. Καὶ οἱ παρ' ἡμῖν νομιζόμενοι ἀμαρτωλοί, εἴσι παρὰ τῷ Θεῷ δίκαιοι. Τὴν μὲν γὰρ ἀμαρτίαν ἐθεασάμεθα, τὰς δὲ ἀγαθοεργίας, ἃς κρυπτῶς εἶρ: γάσαντο, οὐκ ἔγνωμεν. Διὸ οὐκ ὀφείλομεν τινὰ κατακρίνειν, κὰν αὐτοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ἴδωμεν αὐτὸν ἀμαρτάνοντα,

Δέκα γὰρ βήματα ὑπαναχωρήσαντος ἡμῶν τοῦ ἀμαρτήσαντος, οὐκ οἶδαμεν τὴν ἐν κρυπτῷ ἐργασίας αὐτοῦ τί ἐποίησε μετ' αὐτοῦ καὶ Θεός. Ἰούδας καὶ προδότης, διαφευγούσης τῆς Πέμπτης, σὺν τῷ Χριστῷ καὶ τοὺς μαθηταῖς ἦν ὁ δὲ λή: στῆς, ἐν τοῖς κακούργοις καὶ ἀνδρὸ φόνους. Καταλαβούσης δὲ τῆς Παρασκευῆς, ὁ μὲν Ἰούδας ἀπῆλθεν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὁ δὲ ληστής τὸν Παράδεισον ὤκησε σὺν τῷ Χριστῷ.

Διὰ γοῦν τὰς τοιαύτας αἰφνιδίους μεταβολᾶς, καλὸν το μὴ κρίναι ἄνθρωπον ἕως ἄν ἔλθῃ ὁ Χριστός, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνακαλύπτων τὰ κρυπτά των καρδιῶν" πᾶσαν γὰρ τὴν κρίσιν δέδωκεν ὁ Πατὴρ τῶν Υἱῶ, ὥστε καὶ κρίνων τὸν ἕτερον ἦτοι τὸν πλησίον το ἀξίωμα τοῦ Κριτοῦ ἥρπασε, καὶ ἀντίχριστος ὁ τοιοῦτος ἐστιν' ἄλλως τὲ εἰσὶ τινές, οἱ διὰ ποικίλων πειρια - σμῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτημάτων λαμβάνουσιν, οὓς ἡμεῖς οὗ γινώσκομεν ἄλλοι διὰ σωματικῆς ἀσθενείας καὶ μακρονοσίας καθαίρονται. «Παιδεύων γάρ, φησιν, ἔπαιδευσε μὲ ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὗ παρέδωκε μέ».

Καὶ ὁ Ἀπόστολος «κρινόμενοι ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ πορνεύσαντος ἐποίησεν, ἐπιτρέψας παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

κρίσεως δι' οὗ μανθάνομεν, ὅτι καὶ οἱ δαιμογῶνι εὐχαριστίας ὑπομένωσι, σφύζονται διὰ τῆς παιδείας" ἕτεροι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιθανάτῳ αὐτῶν νόσω διὰ θερμῶν δακρύων τὸν Θεὸν ἔδυσωπησαν, καὶ ἐλέους ἔτυ: χόν, ὡς "Εζεκίας ὁ βασιλεὺς.

Ἄλλοι κρυπτῶς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Θεοῦ διαθήκας καὶ μετανοίας ποιησάμενοι, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τοῦ βίου μεταστάντες ἐσώθησαν. Ἐνῶ γὰρ εὗρεθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἐν αἰτῷ καὶ κρίνεται, εἴτε ἐν τῷ ἀγαθῷ, εἴτε ἐν τῷ πονηῇ: ρῶ. Καθὼς διὰ Ἰεζεκιήλ τοῦ Προφήτου ἀπεφάνητο ὁ Θεὸς εἰπὼν Ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος πάσας τὰς ἀδικίας, καὶ ἀπόστραφῇ ποιήσῃ δικαιοσύνην, τῶν ἄνο: μῶν αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῶ ἐν ᾧ γὰρ εὗρω αὐτόν, ἐν αὐτῷ καὶ κρίνω αὐτόν.

Εἴσι δὲ τινὲς οἱ καὶ διὰ δικαίων ἀνδρῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν ἔκο: μίσαντο. Θέλημα γὰρ τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει ὁ Κύριος. Καὶ τούτου μάρτυς ἡ θεία Γραφή. Καὶ γὰρ Ἀαρῶν, δι' εὐχῶν τοῦ Μωϋσέως συνεχωρήθη, ποιήσας τὸν μόσχον τὸ Ἰσραὴλ ἐν Χωρήβ. Ὁμοίως καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Μαριάμ τῆς λέπρας ἐκαθαρίσθη, τοῦ Μωϋσέως ὑπὲρ αὐτῆς τὸν Θεὸν δυσωπήσαντος. Καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ δέ, δι' εὐχῶν τοῦ Προφήτου Δανιήλ, ἐλέους παρὰ Θεοῦ ἔτυχε.

Πολλάκις δὲ καὶ οἱ "Ἅγιοι "Ἀγγελοι, ἅτε Θεοῦ θεράποντες γνήσιοι, καὶ πολλὴν τὴν παρρησίαν πρὸς Αὐτὸν ἔχοντες, ὡς μηδαμῶς εἰς Αὐτὸν ἀμαρτάγοντες, ἔστιν ὅτε αἰτοῦντες παρ' αὐτοῦ, καὶ μὲν τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου τὴν σωτηρίαν, ὁ δὲ τοῦδε, καὶ παρέχει αὐτοῖς ὁ Θεός, ὁ νυκτὸς καὶ ἡμέρας λατρευόμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ εὐαρεστούμενος, τὰ αἰτήματα αὐτῶν, ὥσπερ καὶ οἱ ἐπίγειοι βασιλεῖς ἔστιν ὅτε ἀξίους θανάτου χαρίζονται τοὺς γνησίοις φίλοις αὐτῶν, ὑπ' αὐτῶν παρακαλούμενοι. Οἱ γὰρ "Ἅγιοι "Ἀγγελοι λίαν εἰσὶ φιλόανθρωποι καὶ συμπαθεῖς πρὸς τὸ γένος ἡμῶν. Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἡμετέρας σαρκὸς ἤξιωθησαν ἰδεῖν τὸν Θεὸν Λό: γόν, ὡς ἐξ αἰῶνος ἰδεῖν ἐπεθύμουν. Καὶ μαρτυροῦσι τὰ λόγῳ Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι" ὁ μὲν Πέτρος λέγων, ὅτι ἔχαριστο ἡμῖν ὁ Θεὸς ἀγαθὰ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν "Ἀγγελοι παρακύψαι τουτέστι τὸν Θεὸν οὕτω τραγῶς θεωρῆσαι, ὃν ἡμεῖς πρὸ τῶν Ἀγγέλων ἡνίκα ἐσαρκώθη ἔωρακαμεν. Ὁ δὲ Παῦλος περὶ τῆς *Αναλήψεως Χριστοῦ βόα λέγων: Νυνὶ δὲ ἀνῆλθεν ὁ Χριστὸς ὀφθῆναι ταῖς ἄρχαις καὶ ταῖς ἐξουσίαις διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν λίαν εἰσὶ φιλόανθρωποι οἱ "Ἅγιοι "Ἀγγελοι, διὸ καὶ ὁ Κύριος ἔφη «Χαρὰ γίνεται καὶ ἑορτὴ παρ' αὐτοῖς ἐν οὐρανῷ, ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῇ μετανοοῦντι». "Ὅθεν καὶ ἐκάστῳ τῶν πιστῶν, ἡνίκα βαπτισθῇ. "Ἀγγελος ὑπὸ Θεοῦ δίδεται φύλαξ καὶ ὁδηγός, καὶ διδά: σκάλος. «Ὁρᾶτε γάρ, φησιν ὁ Κύριος" πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, μὴ καταφρονήσητε ἐνός τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ Ἀγγελοι αὐτῶν διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ προσῶπον τοῦ Πατρὸς μου ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

Ὁ οὖν εἷς φυλακὴν τοῦ ἀνθρώπου δοθεὶς "Ἄγγελος, ἐὰν εὖρη τὸν ἄνθρωπον, δν ἐνεπιστεύθη, ἀγαπῶντα τὸ ἀγαθόν, καὶ βιαζόμενον ἑαυτὸν κατὰ δύνάμιν ποιῆσαι αὐτό, συνεργεῖ αὐτῷ, δυσωπῶν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, καὶ αἰτούμενος χάρισασθαι αὐτὴ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ὁ Θεὸς τὴν αἴτησιν αὐτοῦ.

Εἰ γὰρ ἄνδρες δίκαιοι, ὡς εἶπον, αἴτησαμενοι τὸν Θεὸν πολλάκις ἔσωσαν ἀμαρτωλούς, πόσω γέ μᾶλλον οἱ Ἅγιοι "Ἄγγελοι τοῦτο ἰσχύουσι.

Μὴ τοίνυν κατακρίνωμεν ἄνθρωπον, κὰν προφανῶς αὐτὸν ἀμαρτάνοντα ἴδωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον νουθετήσωμεν ἐν ταπεινώσει καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐζωμεθα εἰ δὲ μὴ ἀρκεῖ τὰ ρηθέντα εἰς πίστωσιν προσθήσωμεν καὶ ἕτερα.

Εἶπε γὰρ μοί, ἀγαπητέ, τίς ἐπιστευσεν ἂν ὅρων Ραὰβ τὴν πόρνην ἐν Ἱεριχῷ προφανῶς πορνεύουσαν, ὅτι συνεχώρησεν αὐτὴν ὁ Θεὸς πάσας τὰς πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐδικαίωσεν αὐτήν, διὰ τὴν ὑποδοχῆς τῶν κατασκόπων τοῦ Ἰσραὴλ, ἢ Τελώνην, τὸν ἄρπαγα καὶ ἄδικον τὸν μετὰ Φαρισαίου προσευχόμενον, ὅτι δι' ἐνὸς στεναγμοῦ ἐλέώσατο τὸν Θεόν, καὶ κατέβη δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ; ἢ τὸν Σαμψῶν τὸν διαχειρησάμενον ἑαυτόν, ὅτι ἐν τοῖς Ἀγίοις τὴν μερίδα ἔχει, καθὼς ὁ Παῦλος μαρτυρεῖ; ἢ τὸν Μανασσὴ τὸν ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη καὶ δύο τοῖς εἰδώλοις λατρεύσαντα, καὶ ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ παρανομεῖν ποιήσαντα καὶ ἀποστήσαντα τοῦ Θεοῦ, τοῦτον τίς ἂν ἐνόμισεν ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ διὰ μικρᾶς προσευχῆς συγχωρήσεως ἔτυχε, καθὼς ἡ γραφὴ ἱστορεῖ; ἀποκλεισθεῖς γὰρ εἰς ζῳδῖον χαλκοῦν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων, καὶ ἔνδον ὦν τοῦ ζῳδίου, προσηύξατο τῷ Θεῷ τὴν οἰκείαν προσευχήν, καὶ θεία δυνάμει διερδάγη τὸ ζῳδῖον, καὶ μετήγαγεν αὐτὸν "Ἄγγελος Κυρίου εἰς Ἱερουσαλήμ, ὡς διηγοῦνται οἱ ἱστοριογράφοι, καὶ ἔζησε λοιπὸν ἐν μετανοίᾳ. Καὶ νὰ τὰ παλαιὰ παραδράμω, τοῦ Ἁγίου ληστοῦ τοῦ ἐν τῷ σταυρῷ ἐπιμνησθεῖς, καταπαύσω τὸν λόγον. "Ἄρα γὰρ εἰ κρυπτῶς ἐπράχθη τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον, ἐπιστευσεν ἂν ὅλως ἄνθρωπος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅτι ἐκεῖνος καὶ μιάρός, καὶ πολλοὺς συλήσας καὶ ἀποκτείνας μικροὺς τὲ καὶ μεγάλους, δικαίους τὲ καὶ ἀδίκους, ἢ καὶ ἄλλους τὴν ληστρικὴν διδάξας παρανομίαν, οὗτος δι' ἐνὸς δήματος, ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου ἐδικαιώθη, καὶ πρὸ πάντων τῶν τὸν παράδεισον ὤκησε;

Ταῦτα οὐ μάτην μακρολογήσας διεξῆλθον, ἀλλ' εἰδὼς τὴν τῶν πολλῶν γλῶσσαν ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον ὀξεῖαν οὕσαν εἰς τὸ κατακρίνειν τὰ ἀλλότρια, οἵτινες κὰν μορία ἀγαθὰ ἐν ἀνθρώπῳ ἴδωσι, θεάσωνται δὲ τί καὶ ἐλάττωμα παρ' αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ, οὐδεὶς γὰρ φησιν ἁγαμαρτητος, εἰμὴ μόνον ὁ Θεός, καταλιμπάνοντες καὶ παρορῶντες τὰ μυρία ἐκεῖνα κατορθώματα, ἐκεῖνο μόνον τὸ βραχὺ ἐλάττωμα διηνεκῶς φέρονται καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους διαφημίζουσιν, οἷς καὶ ἀξίως ἢ παρὰ Θεοῦ ἐλεύσεται τιμωρία, οὐ μόνον τῆς ἑαυτῶν ἔνεκα, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων βλάβης καὶ ἀπωλείας.

Ερμηνεία

Ερώτησις

ΚΑΤΑ ποιον τρόπον θα δυνηθώμεν νά μή κρίνωμεν τον οφθαλμοφανώς αμαρτάνοντα;

Απάντησις

Θα το επιτύχωμεν αυτό, εφ' όσον θα ενθυμούμεθα, ότι ο Κύριος λέγει: «Μή κρίνετε ένα μή κριθήτε», (Ματθ. ζ', 1), μη καταδικάζετε διά να μη καταδικασθήτε. Επίσης να ενθυμούμεθα και τον Απόστολον, ο οποίος συμβουλεύει και λέγει· «Ο δοκών εστάναι, βλεπέτω με πέση». (Α' Κορινθ. ι' 12). Εις άλλο δε πάλιν μέρος «Πας ο κρίνων εν γάρ κρίνεις τον έτερον, σεαυτόν κατακρίνεις» (Ρωμ. β', 1). Διότι ουδείς γνωρίζει τα του ανθρώπου, είμή το πνεύμα το κατοικούν εις αυτόν, όπως είπε ο Κύριος ημών.

Διότι πολλοί άνθρωποι, ενώ αμαρτάνουν πολλές φορές ενώπιον των ανθρώπων, μετά εξομολογούνται κρυπτώς ενώπιον του Θεού και συγχωρούνται υπ' Αυτού ευαρεστούντες Αυτόν και λαμβάνοντες Αγιον Πνεύμα. Και εκείνοι, που από ημάς θεωρούνται αμαρτωλοί, διότι δεν γνωρίζομεν την μετάνοιαν των, έχουν δικαιωθή απέναντι του Θεού. Και τούτο διότι ήμείς οι άνθρωποι είδομεν μετά προσοχής την αμαρτίαν, την οποίαν διέπραξεν ο συνάνθρωπός μας, τας αγαθοεργίας όμως, τας οποίας κρυφίως επετέλεσε, δεν γνωρίζομεν. Δι' αυτό δεν πρέπει κανένα να κατακρίνωμεν, έστω και εάν με τους οφθαλμούς ημών τον αντελήφθημεν να αμαρτάνη.

Μόλις απομακρυνθώμεν από τον αμαρτήσαντα δέκα βήματα, δεν είμεθα εις θέσιν να γνωρίζωμεν ούτε τι έκαμε κρυφίως ο αμαρτωλός, αλλ' ούτε τί ενήργησε δι' αυτόν ο Θεός. Ο Ιούδας και προδότης προς το βράδυ της Μεγάλης Πέμπτης ήτο μαζί με τον Χριστόν και τους μαθητές, ενώ ο ληστής με κακούργους και δολοφόνους και όμως μόλις ήλθεν η Παρασκευή ο μεν Ιούδας εκολάσθη, διότι επρόδωσε τον Κύριον, ενώ ο ληστής, διότι μετενόησεν επί του Σταυρού, κατόκησεν εις τον Παράδεισον μαζί με τον Χριστόν.

Δι' αυτάς λοιπόν τας αιφνιδίους μεταβολάς καλόν είναι ο άνθρωπος να μη κρίνη, μέχρις ότου έλθη ο Χριστός, ο οποίος γνωρίζει καλώς την διάνοιαν και τας σκέψεις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

του ανθρώπου και ως καρδιογνώστης δεν του διαφεύγει τίποτα από τα κρυφά των καρδιών. Εκτός αυτό όλην την εξουσία του Δικαστού παρεχώρησεν ο Πατήρ εις τον Υιόν, ώστε εκείνος, όστις κρίνει τον πλησίον, να υποκλέπτη το αξίωμα του Δικαστού και να καθίσταται τοιουτοτρόπως αντίχριστος. Αλλωστε μερικοί συγχωρούνται υπό του Θεού αφού περιέπεσαν προηγουμένως εις πολλές θλίψεις και ποικίλους πειρασμούς, χωρίς ημείς να γνωρίζωμεν αυτό. Άλλοι πάλιν καθαρίζονται από την αμαρτίαν διά μέσου σωματικής ασθενείας και μακράς νόσου. Μήπως δεν λέγει εις την Αγίας Γραφήν, ότι «Παιδεύων επαίδευσέ με ο Κύριος και το θανάτω ου παρέδωκέ με;» (Ψαλμ. ριζ' (117), 18). Δηλαδή, ο Κύριος με διορθώνει ως καλός Παιδαγωγός με διαφόρους θλίψεις, αλλ' όμως δεν με θανατώνει διά του αιωνίου της αμαρτίας θανάτου.

Σχετικώς και ο Απόστολος λέγει: «Κρινόμενοι δε υπό του Κυρίου παιδευόμεθα, ίνα μη συν τω κόσμω κατακριθώμεν» (Α' Κορινθ. ια', 32). Αυτό έκανε και διά τον πορνεύσαντα της Κορίνθου, όπως μας διηγείται ο Απόστολος Παύλος, παραχωρήσας να παραδοθή αυτός εις τον Σατανάν διά την ολοσχερή τιμωρίαν της αμαρτησάσης σαρκός, προκειμένου να σωθή η ψυχή του κατά την ημέραν της Δευτέρας Παρουσίας. Από το περιστατικόν αυτό μανθάνομεν, ότι και οι δαιμονιζόμενοι, εάν άγογγύστως υπομείνωσι την δοκιμασίας των αυτήν, σώζονται με αυτήν την τιμωρίαν. Μερικοί άλλοι, όπως ο Εζεκίας, κατώρθωσαν με τα θερμά των δάκρυα να εκδυσωπήσουν τον Θεόν και να τους απαλλάξη από την τιμωρίαν της επιθανατίου νόσου, εύσπλαγχνιζόμενος αυτούς ο Θεός.

Άλλοι πάλιν, χωρίς να το γνωρίζουν οι άνθρωποι, αφού συνεφιλιώθησαν με τον Θεόν και εξετέλεσαν κανόνα μετανοίας, εις ολίγας ημέρας αναχωρήσαντες εκ του βίου τούτου εσώθησαν. Διότι ο άνθρωπος κρίνεται υπό του Θεού είς οιανδήποτε ψυχικήν κατάστασιν θα ευρεθή κατά την στιγμήν εκείνην, είτε καλήν είτε κακήν. Την αλήθειαν αυτήν διεκήρυξεν ο ίδιος ο Θεός διά στόματος του Προφήτου Ιεζεκιήλ ειπών μεταξύ άλλων: Εάν ποιήση άνθρωπος πάσας τας άδικίας, και αποστραφείς ποιήσει δικαιοσύνην, δεν θέλω ενθυμηθεί τάς ανομίας αυτού διότι εις οποίας κατάστασιν εύρω αυτόν, εις αυτήν και θα τον κρίνω.

Υπάρχουν και μερικοί, οι οποίοι συνεχωρήθησαν από τας αμαρτίας των, διότι προσευχήθησαν υπέρ αυτών δίκαιοι και ευσεβείς άνδρες ο Θεός πάντοτε πραγματοποιεί τας ευσεβείς επιθυμίας όσων σέβονται αυτόν. Αυτό αποδεικνύεται από την Αγίας Γραφήν· ο Ααρών συνεχωρήθη διά την αμαρτίαν της κατασκευής του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

χρυσού μόσχου εν Χωρήβ διά να τον προσκυνήσουν ως είδωλον οι Εβραίοι, επειδή προσηυχθή δι' αυτόν ο Μωϋσής. Αλλά και η αδελφή του η Μαριάμ έκαθαρίσθη από την λέπραν, διότι ο Μωϋσής παρεκάλεσε τον Θεόν δι' αυτήν. Και ο Ναβουχοδονόσωρ χάρις εις την προσευχήν του Προφήτου Δανιήλ έφείλκυσε την ευσπλαγχνίαν του Θεού.

Πολλές φορές και οι Αγιοι Αγγελοι δύνανται να ζητήσουν κάτι από τον Θεόν, την σωτηρίαν διαφόρων ανθρώπων, διότι είναι ειλικρινείς υπηρέται του Θεού και έχουν απέναντί Του θάρρος, επειδή ποτέ δεν αμαρτάνουν ενώπιόν του. Και ο Θεός, ο οποίος ημέραν και νύκτα λατρεύεται από αυτούς και ευχαριστείται, ικανοποιεί αμέσως την επιθυμίαν των και πραγματοποιεί τα αιτήματά των.

Συμβαίνει δηλαδή με τους Αγίους Αγγέλους ό,τι ακριβώς και εις τους ειλικρινείς φίλους των επιγείων βασιλέων, που από αγάπης προς αυτούς, χαρίζουν την ζωήν εις όσους καταδίκους εκείνοι τον παρακαλέσουν. Οι Αγιοι Αγγελοι αγαπούν πάρα πολύ τους ανθρώπους και συμπαθούν το γένος μας, επειδή και ο απερίγραπτος Θεός Λόγος έγινε άνθρωπος και τοιουτοτρόπως ήξιώθησαν να τον δουν, όπως από καταβολής κόσμου επεθύμουν. Αυτό δε το επιβεβαιώνουν με την διδασκαλίαν τους οι κορυφαίοι Πέτρος και Παύλος και ο μεν Πέτρος λέγει, ότι ο Θεός εχάρισεν εις ημάς τοιαύτα αγαθά, τα οποία οι Αγιοι Αγγελοι επιθυμούν αμυδρώς μόνον να δουν δηλαδή να δουν τόσον μεγαλοπρεπώς τον Θεόν, τον οποίον ημείς ήξιώθημεν να ιδωμεν πρό των Αγγέλων, από την στιγμήν της διά σαρκός Γεννήσεώς του. Ο δε Παύλος αναφερόμενος εις την Ανάληψιν του Κυρίου διακηρύσσει με ενθουσιασμόν· τώρα μόλις ανήλθεν ο Χριστός εις τους ουρανούς, διά να τον ίδουν αι Αρχαι και αι Εξουσίαι διά μέσου της Εκκλησίας. Εξ αιτίας λοιπόν αυτής της προσφοράς του ανθρωπίνου γένους οι Αγιοι Αγγελοι αγαπούν πάρα πολύ τους ανθρώπους. Δι' αυτό και ο Χριστος λέγει: «Χαρά έσται εν τω ουρανώ, επί ενι αμαρτωλώ μετανοούντι». (Λουκ. ιε' 7). Είς έκαστον από τους πιστούς, μόλις βαπτισθή, δίδεται από τον Θεόν ένας Αγγελος ως φύλαξ αυτού οδηγός και διδάσκαλος. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο Κύριος είπε προς τους Ιουδαίους: «Οράτε μη καταφρονήσητε ενός των μικρών τούτων (των πιστευόντων εις εμέ), λέγω γάρ υμίν, ότι οι Αγγελοι αυτών έν ουρανοίς διά παντός βλέπουσι το πρόσωπον του πατρός μου τού έν ούρανοίς». (Ματθ. ιη', 10) "Ο "Αγγελος λοιπόν, ο οποίος εδόθη υπό τού Θεού διά να περιφρουρή τον άνθρωπον, εάν αντιληφθή, ότι αυτός που του ενεπιστεύθη ο Θεός αγαπά το αγαθόν και καταβάλλει σκληραν προσπάθειαν να το πραγματοποιήση, τον βοηθεί και παρακαλεί χάριν αυτού τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

Θεόν, ώστε αφού του συγχωρήση τας αμαρτίας, να τον σώση και ο φιλόανθρωπος Θεός ευχαρίστως πραγματοποιεί την αίτησιν αυτήν του Αγγέλου.

Διότι, όπως είπον προηγουμένως, πολλές φορές άνδρες δίκαιοι και ευσεβείς εξήτησαν από τον Θεόν την συγχώρησιν των αμαρτωλών και το πέτυχον δεν έχουν λοιπόν την δύναμιν να επιτύχουν αυτό οι Άγιοι Άγγελοι;

Ας μη κατακρίνωμεν λοιπόν κανένα άνθρωπον, έστω και εάν τον ίδωμεν να αμαρτάνη οφθαλμοφανώς είναι προτιμότερον με ταπεινώσιν να συμβουλευώμεν αυτόν και να προσευχηθώμεν χάριν αυτού. Εάν δε όσα ελέχθησαν ανωτέρω δεν θεωρούνται αρκετά να πείσουν τον αναγνώστην δια την υπόθεσιν αυτήν, θα αναφέρωμεν ακόμα:

Είπε μου σε παρακαλώ· ποίος, όταν θα έβλεπεν εις την Ιεριχώ την Ραάβ την πόρνην να αμαρτάνη απροσηματίστως, θά επίστευες ότι ο Θεός την συνεχώρησε δι' όλας τας αμαρτίας της και την εδικαίωσεν, διότι υπεδέχθη και εβοήθησε τους κατασκόπους του Ισραήλ; Η ποίος θα ηδύναντο να φαντασθή, ότι ο άδικος και κλέπτης Τελώνης, που προσηυχήθη μαζί με τον Φαρισαίον εις τον Ναόν, καταπραΰνε την δικαίαν κατ' αυτού οργήν του Θεού και συνεχωρήθη αναχωρήσας εξηγνισμένος από τας αμαρτίας εις την οικίας του, εξ αφορμής ενός ειλικρινούς και βαθυτάτου στεναγμού προς τον Θεόν; Αλλά μήπως λησμονεί κανείς, ότι ο Σαμψών, παρ' όλον ότι ηυτοκτόνησεν, εν τούτοις εύρίσκεται μεταξύ των Αγίων, όπως επιβεβαιώνει ο Παύλος; Δεν είναι άραγε σπουδαία και αξιομνημόνευτος η περίπτωσις τού Μανασσή, ο οποίος καίτοι ελάτρευεν εις τα είδωλα πενήντα δύο έτη και τοιουτοτρόπως έγινε αφορμή να παρανομήση και να αποστατήση ο Ισραηλιτικός λαός, μέσα εις μίαν ώραν διά μιας μικράς ειλικρινούς προσευχής συνεχωρήθη από τον Θεόν, όπως διηγείται η Αγία Γραφή; Όπως είναι γνωστός από τας αφηγήσεις των ιστορικών της Αγίας Γραφής, ο βασιλεύς των Ασσυρίων περιόρισε τον Μανασσή εις χάλκινον ομοίωμα ζώου ευρισκόμενος λοιπόν εις τόν φρικτόν αυτόν περιορισμόν προσευχή με πόνον ψυχής εις τον Θεόν και απηύθυνε την γνωστής εκείνην ιδικήν του προσευχήν και, ω του θαύματος! με την δύναμιν του Θεού έσπασε το χάλκινον ομοίωμα του ζώου και ώδήγησεν αυτόν Άγγελος Κυρίου εις Ιεροσόλυμα, όπου έζησε τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής του εν μετανοία. Και διά να αφήσω τα παλαιά παραδείγματα, υπενθυμίζω την περίπτωσιν του Αγίου ληστού εις τον Σταυρόν, ο οποίος εσώθη εις μίαν στιγμήν ειλικρινούς μετανοίας. Με το παράδειγμα δε αυτό θα σταματήσω τον λόγον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

Κανείς άνθρωπος από όσους ευρίσκονται εις την γήν δέν θά ήδύνατο να πιστεύση εις την μεταστροφής του ληστού, εφ' όσον το μυστήριον της μετανοίας έπραγματοποιήθη κατά τρόπον κρυπτόν και αθόρυβον!

Πώς είναι δυνατόν, θα διηρωτώντο, εκείνος ο απαίσιος, που ελήστευσε πολλούς και εφόνευσε μικρούς και μεγάλους, δικαίους και αδίκους, αυτός που edίδαξε και άλλους να παρανομούν και να είναι λησται, πώς είναι δυνατόν ένας τοιούτος άνθρωπος με μίαν μόνον φράσιν, το «Μνήσθητί μου, Κύριε» (Λουκ. κγ', 42), να δικαιωθή εις το τέλος της ζωής του, να σωθή υπό του Θεού, και, το κυριώτερον, να γίνη ο πρώτος οικιστής του Παραδείσου;

Όλα αυτά, που ανέφερα, επεκταθείς μάλιστα εις την αφήγησίν μου, τα ανέφερα, διότι γνωρίζω πάρα πολύ καλά ότι η γλώσσα πολλών ανθρώπων, όταν κατακρίνη τους άλλους, είναι περισσότερο κοφτερή από κάθε άλλη δίστομον μάχαιραν. Αυτοί οι άνθρωποι, και εάν ακόμη ιδούν άπειρα καλά να κάνη ένας άνθρωπος, μόλις αντιληφθούν ένα ελάττωμα εις τον χαρακτήρα του (διότι κανείς δεν είναι αναμάρτητος, παρά μόνον ο Θεός) αμέσως λησμονούν και παραβλέπουν όλα τα άλλα κατορθώματά του, και εκείνο το παραμικρόν ελάττωμα πάντοτε παρουσιάζουν και με χαιρεκακίαν τον διαπομπεύουν μεταξύ των ανθρώπων. Εις τας κεφαλάς λοιπόν των ανθρώπων αυτων, των συκοφαντών και κατηγορών, δικαίως θα εκσπάση η τιμωρία του Θεού, όχι μόνον εξ αφορμής των δικών των αμαρτιών, αλλά και διότι με την κατάκρισιν και την συκοφαντίαν των πολλούς παρέβλαψαν ψυχικώς και κατέστρεψαν.

Z'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΥΚ ἔστι φρίξαι καὶ ἐκπλαγῆναι καὶ ἐκστῆναι τῇ διανοίᾳ, ὅτι καὶ μὲν Θεὸς καὶ Πατὴρ κρίνει οὐδένα, πᾶσαν δὲ τὴν κρίσιν δέδωκε τὸ Ὑψω; “Ὁ δὲ Υἱὸς αὐτοῦ κράζει” μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε; Ὁ δὲ Παῦλος ὁμοίως, μὴ πρὸ καιροῦ τί κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, καὶ ἐν ᾧ κρίματι κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις; Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀφέντες τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, ἦραν τὴν κρίσιν ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ, καὶ καταδικάζουσιν αὐτοὺς; Καὶ ὁ μὲν οὐρανὸς ἐξέστη ἐπὶ τοῦτο, ἡ γῆ δὲ ἔφριξεν, αὐτοὶ δὲ οὐκ αἰσχύνονται ἀναισθητούντες.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

ΕΙΝΑΙ δυνατόν να μη φρίξης, να μη καταπλαγής, να μη σαλεύση το μυαλό σου, όταν σκεφθής, ότι ο Θεός και Πατήρ κανένα δεν κρίνει, αλλά παρεχώρησε την εξουσία του κριτού εις τον Υιόν; ο Υιός πάλιν κραυγάζει προς τους ανθρώπους: «Μη κρίνετε, ίνα μή κριθήτε» (Ματθ. ζ', 1): το σκεύος της εκλογής και Απόστολος Παύλος παρομοίως τονίζει: «Μή προ καιρού τι κρίνετε, έως αν έλθη ο Κύριος» (Α' Κορινθ. δ', 5) και «Εν ώ κρίματι κρίνεις τον έτερον, σεαυτόν κατακρίνεις» (Ρωμ. β', 1) και όλως αντιθέτως προς την ενέργειας του Πατρός, την εντολήν του Υιού και την γνώμην του Αποστόλου Παύλου, οι άνθρωποι, εγκαταλείψαντες τας αμαρτίας των, υπέκλεψαν την εξουσία του Κριτού από τον Υιόν, και, ως αναμάρτητοι δήθεν, δικάζουν και καταδικάζουν τους συνανθρώπους των !!!

Διά το θράσος αυτό και ουρανός εξέστη, η γη έφριξε, αυτοί όμως οι κατάλαλοι και συκοφάνται παραμένουν αναίσθητοι και δεν εντρέπονται.

Η'. Εν τω Γεροντικώ

ΓΕΡΟΝΤΟΣ τινός πλησίον ὥκει ἀδελφὸς ἄμελεστερος, μικρὸν ἐν τῇ καὶ ἀσκήσει ὑπάρχων τούτῳ μέλλονται ἀποθνήσκειν παρεκάθηντο τινὲς τῶν ἀδελφῶν, καὶ θεωρῶν αὐτῶν καὶ γέρων λαρῶς καὶ μετὰ χαρᾶς ἐκδημούντα τοῦ σώματος, βουλόμενος οἰκοδομῆσαι τοὺς παρακαθημένους ἀδελφοὺς, λέγει αὐτῷ «Ἀδελφέ, πάντες γινώσκομεν, ὅτι οὐ πάνυ σπουδαίως ἔγενου εἰς τὴν ἄσκησιν, καὶ πόθεν οὕτω προθύμως πορεύῃ;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς «Πίστευσον, Πάτερ, ἀλήθειαν λέγεις πλὴν ἀφ' ἧς ἐγενόμην Μοναχός, οὐκ οἶδα ὅτι ἔκρινα ἄνθρωπον, ἢ ἔμνησικακησα τινί, ἀλλ' εἰ πότε συνέβη διαφορὰ πρὸς τινά, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ διηλασσόμην αὐτῷ. Βούλομαι οὖν εἰπεῖν τῷ Θεῷ Δέσποτα, σὺ εἶπας μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῇτε καὶ ἄφετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν» Ἐφη οὖν αὐτῷ ὁ γέρων «Εἰρήνη σοί, τέκνον, ὅτι καὶ δίχα κάπου ἐσώθης».

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ὅτ' ἔβλεπε πρᾶγμα, ἥτοι σφάλμα παρὰ τινὸς γενόμεγον, καὶ ἤθελεν ὁ λογισμὸς αὐτοῦ κατακρίναι, ἔλεγεν ἑαυτῷ «Ἀγάθων, πρόσεχε σὺ μὴ ποιήσης αὐτὸ» καὶ οὕτως ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἡσύχαζεν.

3. Εἶπε ποτὲ τὸ Ἀββᾶ Ἀμμωνὰ καὶ Ἀββᾶς Ἀντώνιος προφητεύων, ὅτι ἔχεις προκόψαι εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐξήγαγε δὲ αὐτὸν ἔξω του κελλίου, καὶ δείξας αὐτῷ λίθον, εἶπεν «Ὑβρισον τοῦτον καὶ τύπον αὐτόν». Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος οὕτω καὶ σὺ καταλαβεῖν μέλλεις τὸ μέτρον τοῦτο. «Ὁ καὶ ἐγένετο. Ἐπὶ τοσαύτην γὰρ ἀνεξικακίαν καὶ ἀγαθότητα Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς προέκοψεν, ὥς καὶ ἀγνοῆσαι ὅλως τὴν κακίαν. Καὶ γὰρ γεγομένων αὐτῷ *Επισκόπῳ, προσήνεγκαν τινὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

παρθένον διαφθαρεῖσαν ὑπὸ τινὸς καὶ λαβοῦσαν ἐν γαστρὶ, ἅμα δὲ καὶ τὸν αὐτὴν διαφθείραντα, καὶ λέγουσι τῷ Ἐπισκόπῳ· Δὸς αὐτοῖς ἐπιτίμιον. "Ὁ δὲ σφραγίσας τὴν κοιλίαν τῆς γυναικὸς, ἐκέλευσε δοθῆναι αὐτὴ ἐξ ζυγας σινδονίων, εἰπὼν· «Μήποτε, ὡς ἀπέρχεται γεννησά, ἀποθάνῃ, ἢ αὐτὴ ἢ τὸ παιδίον, καὶ οὐ μὴ εὖρη κηδευθῆναι». Οἱ δὲ κατ' αὐτῆς ἔντυχοντες, ἰδόντες τὸ γεγονός, λέγουσιν αὐτῷ· «Τί τοῦτο ἐποίησας ; δὸς αὐτοῖς ἐπιτίμιαν» ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· « Βλέπετε, ἀδελφοί, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ θανάτου καὶ τί ἔχω ἐγὼ ποιῆσαι ;» καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀπέλυσεν αὐτήν, καὶ οὐκ ἐτόλμησεν ὁ γέρον κρίνει αὐτήν.

4. Ὁ αὐτὸς ἦλθε πότε εἰς τινὰ τόπον γεύσασθαι, καὶ ἦν τις ἐκεῖ ἀδελφὸς ἔχων φήμην κακὴν, ἥγουν πόρνου συνέβη δὲ τότε καὶ τὴν γυναῖκα μεθ' ἧς ὁ ἀδελφὸς ἔπασχε παρῆναι ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Οἱ οὖν ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ οἰκοῦντες, γνόντες οὖσαν τὴν γυναῖκα ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἀδελφοῦ, ὥρμησαν διώξαι αὐτὸν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ μαθόντες δὲ ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ἀμμωνᾶς πλησίον αὐτῶν ἔστιν, ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτόν, ὅπως παραγένηται σὺν αὐτοῖς, καὶ ἐνῶ πῖον αἰτοῦ ἐλεγχθέντος τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκδιώξωσιν αὐτόν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς νοήσας, προλαβὼν ἔκρυσεν τὴν γυναῖκα εἰς πίθον μέγαν, τὴν ὁπῇ κατὰ τὸ ἄνω μέρος ἔχοντα. "Ἐγὼ δὲ δ' Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς καὶ ἐποίησεν ὁ ἀδελφός, καὶ ὡς παραγενόμενος εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκάθισεν ἐπάνω τοῦ πίθου, καὶ ἐκέλευ σὲ ζητηθῆναι τὸ κελλίον, ἥτοι ἔρευνηθῆναι περὶ τῆς γυναικὸς.

Ὡς οὖν ψηλαφήσαντες ἀκριβῶς πανταχοῦ καὶ οὐχ εὐρέθη ἡ γυνή, εἶπεν αὐτοῖς δ' Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς· "Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι ἡμῖν" καὶ εὐξάμενος ἐποίησε πάντας ἀναχωρήσαι. Εἶτα κατασχὼν τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ, ἔφη αὐτῷ· «Πρόσεχε σεαυτῷ ἀδελφε» καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀπῆλθεν.

5. Ἀδελφὸς τις ἀμαρτήσας, ἔχωριζέτο τῆς ἀδελφότητος ὑπὸ τοῦ Πρεσβυτέρου, ἀναστὰς δὲ δ' Ἀββᾶς Βησσαρίων συνεξῆλθεν αὐτῷ, λέγων, ὅτι κάγω ἀμαρτωλὸς εἰμι.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας· «Ἐὰν ἔλθῃ σοὶ λογισμὸς τοῦ κρίνει τὸν πλησίον ἐπὶ τινὶ ἀμαρτήματι, πρῶτον λογίζου κατ' ἑαυτόν, ὅτι πλεῖον ἀμαρτωλὸς ὑπάρχεις, καὶ ἂ νομίζεις πράττειν καλὰ, μὴ πιστεῦε ὅτι ἤρesan τῷ Θεῷ, καὶ οὐ τολμήσεις κρίνει τὸν πλησίον».

7. Εἶπε πάλιν· «Τὸ μὴ κρίνει τὸν πλησίον, καὶ τὸ ἐξουθενεῖν ἑαυτόν, τρόπος ἔστιν ἀναπαύσεως τῆς συνειδήσεως». ,

8. Γέρον τις εἶδε τινὰ ἀδελφὸν συμφθειρόμενον τινί, καὶ οὐκ ἤλεγξεν αὐτόν, εἰπὼν πρὸς ἑαυτόν· «Εἰ ὁ Θεὸς καὶ πλάσας αὐτοὺς βλέπων οὐ καίει αὐτούς, ἐγὼ τίς εἰμι ἵνα ἐλέγξω αὐτούς ;».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

9. Παρέβαλεν ὁ "Ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Θηβαῖος εἰς Κοινόβιον, καὶ ἰδὼν ἀδελφῶν σφαλέντα, κατέκριγε αὐτόν. Εἵτα ἀναχωρήσας τοῦ Κοινοβίου, ἐξῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον. "Ἄγγελος Κυρίου ἐλθὼν ἔστη ἔμπροσθέν της θύρας τοῦ κελλίου αὐτοῦ καὶ τοῦ συνεχώρει αὐτῷ εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ γέρον παρεκάλει λέγων" τί ἔστι τὸ πρᾶγμα, ἢ τὸ αἶτιον ; καὶ φησὶν ὁ "Ἄγγελος πρὸς αὐτόν: «Ὁ Θεὸς ἀπέστειλε με λέγων σοὶ ποῦ κελεύεις βάλῃ τὸν σφαλέντα ἀδελφόν, δν ἔκρινας ;» καὶ ἀκούσας Ὁ γέρον μετενόησεν εὐθὺς λέγων: «Ἡμαρτηκα, συγχώρησον μοι» καὶ εἶπεν καὶ "Ἄγγελος, «Ἐγείραι. Συνεχώρησε σοὶ ὁ Θεός. Φύλαξε δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ κρίναι τινά, ἕως οὐ ἔλθῃ ὁ Κύριος».

10. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου τοῦ Μεγάλου, ὅτι γέγονε, καθὼς ἔστι γεγραμμένον, Θεὸς ἐπίγειος ὥσπερ γὰρ ἔστιν ὁ Θεὸς σκέπων τὸν κόσμον, οὕτω καὶ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος σκέπων ἦν τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐβλεπεν, ὡς μὴ βλέπων, καὶ ἃ ἤκουεν, ὡς μὴ ἀκούων.

11. Ἀδελφὸς ἔσφαλε πότε εἰς Σκήτιν, καὶ γενομένου συνεδρίου, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Μωϋσὴν. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλεν ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ὁ Πρεσβύτες πρὸς αὐτόν λέγων" «Ἐλθε, ὅτι σὲ ὁ λαὸς περιμένει». Ὁ δὲ ἀναστὰς καὶ λαβὼν σφυρίδα τετριμμένην καὶ γεμίσας ἄμμου ἔβασταζε καὶ οὕτως ἦλθεν. Οἱ οὖν Πά: τέρες ἐξεληθόντες εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἰδόντες αὐτόν σφυρίδα ἐπὶ τοῦ ὤμου βαστάζοντα, ἠρωτησαν αὐτόν λέγοντες. «Τί ἔστι τοῦτο, Πάτερ;» καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρον: «Αἱ ἁμαρτίαι μου εἰσιν ὀπίσω μου καταρρέουσαι, καὶ οὐ βλέπω αὐτάς, καὶ ἦλθον ἐγὼ σήμερον ἁμαρτήματα κρίναι ἀλλότρια». Οἱ δὲ ἀκούσαντες, οὐδὲν ἐλάλησαν τῷ ἀδελφῷ, συγχωρήσαντες αὐτῷ.

12. "Ὁ αὐτὸς εἶπεν: «"Ὅτι ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος ἀποθανεῖν ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου, τοῦ μὴ κρίναι τινὰ ἐν τινι. "Ὅτε γὰρ ἡ χεὶρ Κυρίου ἀπέκτεινε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτου οὐκ ἦν οἶκος, ἐν ᾧ οὐκ ἦν τεθνηκώς». Λέγει αὐτῷ τις ἄδελφος: «Τίς ἔστιν οὗτος ὁ λόγος, Πάτερ;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον: «Ὅτι ἐὰν ἐάσω. σὶν ἡμᾶς ἰδεῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐ μὴ ἴδωμεν τὰς ἁμαρτίας τοῦ πλησίον ἡμῶν, Μωρία γὰρ ἔστιν ἀνθρώπῳ ἔχοντα τὸν ἑαυτοῦ νεκρόν, ἀφεῖναι αὐτόν, καὶ ἀπελθεῖν κλαύσαι τὸν τοῦ πλησίον το δὲ ἀποθανεῖν ἀπὸ τὸν πλησίον, τοῦτο ἔστι, τὸ βαστάσαι σου τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἀμεριμνεῖν ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου τοῦ μὴ εἶπειν Οὗτος κακὸς καὶ μὴ ποιῆσαι κακὸν μηδενὶ ἀνθρώπῳ" καὶ μὴ λογίζεσθαι πονηρὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τινὰ μηδ' ἐξουθενῶσαι τινά, ποιούντα καχὸν μηδὲ πεισθῆναι τὸ κακοποιούντι τῷ πλησίον αὐτοῦ, ἢ συγχαρῆναι αὐτῷ. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ καταλαλούντι, μηδὲ ἔχειν ἔχθραν μετὰ τινὸς ἀνθρώπου, ἢ μισῆσαι τινά, καὶ αὕτη ἔστιν ἡ εἰρήνη" ἐν τούτοις ἑαυτόν, ἀδελφέ, παρακάλει καὶ ἀσφάλιζε, εἰδὼς ὅτι πρὸς ὀλίγον χρόνον ὁ κάματος καὶ εἰς αἰὲ ἡ ἀνάπαυσις».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

13. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββὶν Ποιμένα λέγων: «Εἶπε μοὶ πῶς γένωμαι Μοναχὸς ;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: «Εἰ θέλεις εὐρεῖν ἀνάπαυσιν καὶ ὧδε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, ἐπὶ παντὶ πράγματι, λέγε" ἐγὼ τίς εἶμι ; καὶ μὴ κρίνε τινά».

14. "Ἦκουσε πότε ὁ Πρεσβύτερός του Πηλουσίου περὶ τινῶν ἀδελφῶν, ὅτι συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν ἀπέρχονται, καὶ λούονται καὶ ἀμελοῦσιν ἑαυτῶν. Καὶ ὡς ἦλθον εἰς τὴν σύναξεν, ἦρεν ἀπ' αὐτῶν τὸ σχῆμα. Μετὰ δὲ τοῦτο ἔτυπεν αὐτὸν ἡ συνειδήσις αὐτοῦ, καὶ μὲ τὴ μελήθη καὶ ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα μεθύων τοῖς λογισμοῦς, βαστάζων καὶ τοὺς λεβήτονας τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα τὸ γέροντι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων: Οὐκ ἔχεις σὺ τίποτε τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων ὁμοίον τοῦ Ἀποστόλου. «Ἐν ἡ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις καὶ κρίνων ἰδοὺ οὖν καὶ σὺ ὡς οἱ ἀδελφοί, εἰ γὰρ καὶ μικρὸν μετέχεις τῆς παλαιότητος, ὑπόκεισαι πάντως τῇ ἀμαρτίᾳ». Ὑποστρέψας οὖν ὁ Πρεσβύτερος ἐκάλεσε τοὺς ἀδελφοὺς, ἑνδεκα δὲν τάς, καὶ μετενόησεν αὐτοῖς, καὶ ἐνδύσας αὐτοὺς τὸ Μοναχικὸν σχῆμα πάλιν, ἀπέλυσεν.

15. Ἦρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων: Ἐὰν δῶ παῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, καλὸν ἐστὶ σκεπᾶσαι αὐτό; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων Ἐν ἡ ἂν ὥρα σκεπάσωμεν τὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν παῖσμα καὶ ὁ Θεὸς σκεπάζει τὸ ἡμέτερον καὶ ἐν ἡ ἂν ὥρα ἐκφάνωμεν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ Θεὸς ἐκφαίνει τὸ ἡμέτερον. Ἀδελφῶν ἐνταύθα οὐ τὸν συζῶντα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Κοινοβίῳ διάγοντα φησιν, ἀλλ' ἡ τὸν πλησίον οἰκοῦντα, ἡ καὶ συνοικοῦντα μὲν, μὴ τὸν ὑπ' αὐτὸν δὲ ὄντα Πατέρα τοῦ γὰρ τοιοῦτου κρύπτει καὶ παραβλέπειν ἄξιον τί ἀμάρτημα, τὸ ἑαυτοῦ σκοπούμενον ἕκαστον. Τοὺς γὰρ κοινὸν ἔλκουσι βίον, ἅτε διαφόροις σώμασιν ἐνὸς σώματος φροντίζειν ἄλληλων ὡς οἰκείων μελῶν οἱ τῶν Πατέρων θεσμοὶ ἔγκελευνται, καὶ ὑπομιμνήσκειν ἄλληλων ἐν ταπεινώσει τὰ δέοντα, εἴπου σφαλλομένους τοὺς ἑαυ τῶν ἀδελφοὺς ἴδωσιν, εἰ δὲ μὴ πείθονται διορθώσασθαι ἐκ τῆς ὑπομνῆ τέως, ἄνα:

φέρειν περὶ τούτων τῶν προεστώτι, καὶ οὕτω τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἀγάπης ἀφοσιῶν.

16. "Ἐτερος ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν αὐτὸν λέγων: Ἐὰν ἐδῶ ἀδελφόν, περὶ οὗ ἤκουσα παῖσμα, οὐ θέλω εἰσενεγκεῖν αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον μου ἐὰν δὲ ἴδω καὶ λόν, χαίρω μετ' αὐτοῦ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων' εἰ ποιεῖς τὸ καλὸ μικρὸν ἄγαθον, διπλασίασον αὐτὸ μετ' ἐκείνου οὗ ἤκουσας οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ἀσθενῶν, καὶ ποιεῖ καὶ μετὰ σου ἔλεος ὁ Θεός.

17. Ἦν γὰρ τίς ἐν Κοινοβίῳ ὀνόματι Τιμόθεος ὁ δὲ ἡγούμενος ἤκουσας φήμην περὶ τινὸς τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν περὶ πειρασμοῦ, ἥτοι ἀμαρτίας, ἠρώτησε τὸν Τιμόθεον περὶ αὐτοῦ· ὁ δὲ συνεβούλευσεν αὐτῷ ἐκβαλεῖν τὸν ἀδελφόν. Ὡς οὖν ἐξέβαλεν αὐτόν, εὐθέως ἐτέθη καὶ τοῦ ἀδελφοῦ πειρασμὸς ἐπάνω του Τιμοθέου, ἕως οὗ ἐκινδυνεύσεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

"Εκλαιεν οὖν ὁ Τιμόθεος ἐνώπιόν του Θεοῦ λέγων· Ἠμάρτηκα, συγχώρησον μοί" καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα Τιμόθεε, μὴ νομίσης ὅτι ταῦτά σου δι' ἄλλο τί συνέβη, ἢ ὅτι παρεῖδες τὸν ἀδελφόν σου ἐν καιρῷ πειρασμοῦ αὐτοῦ.

18. Ἐσφάλη ποτὲ ἀδελφὸς ἐν Κοινοβίῳ. "Ἦν δὲ ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις ἀναχωρητῆς, καὶ πολλὰ χρόνῳ οὗ προῆλθεν ἐλθὼν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς τοῦ Κοινοβίου, ἀνήγγειλεν αὐτῷ περὶ τοῦ σφαλέντος ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ εἶπε διώξατε αὐτόν. Καὶ ἐκβληθεὶς ὁ ἀδελφὸς ἐκ τοῦ Κοινοβίου, ἐδρῶν χαράδρας εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ, καὶ ἔμενε κλαίων. Εὐκαιρήσαν δὲ ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ Κοινοβίου καὶ ἀπῆρχοντο πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ διερχόμενοι ἤκουσαν τοῦ ἀδελφοῦ ἐκ τῆς χαράδρας κλαίοντος καὶ εἰσελθόντες, εὔρον αὐτὸν ἐν μεγάλῳ πόνῳ, καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἄραι πρὸς τὸν γέροντα, καὶ οὐκ ἤθελε, λέγων· "Ὡδὲ ἀποθανοῦμαι. Ὡς οὖν ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, διηγῆσαντο αὐτὸ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς ὁ γέρων ὑποστρέψαντας εἰπεῖν τῷ ἀδελφῷ ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν φωνεῖ σε. Καὶ ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ γέρων τεθλιμμένον, ἀναστὰς ἤσπασατο καὶ χαριεντιζόμενος παρεκάλεσε γεύσασθαι ἔπει τὰ ἀπέστειλεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τινὰ τῶν μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν λέει· γων' ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἐπεθύμουν σὲ ἰδεῖν, ἀκούων τὰ περὶ σου, καὶ ἀπὸ ὀκνηρίας ἀμφοτέρων οὗ συνετύχομεν ἀλλήλοις καὶ δὲ ἀναχωρητῆς, καίτοι ἐκ τοῦ κελλίου μὴ ἐξερχόμενος, ἄκουσας εἶπεν εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐπληροφόρησε τὸν γέροντα, οὐκ ἂν ἔπεμψε πρὸς μὲ καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, μετὰ χαρᾶς ἐκάθισαν. Εἶπε δὲ αὐτῷ δ' Ἀββᾶς Ποιμὴν· Δύο ἄνθρωποι ἦσαν ἐν τόπῳ τινὶ καὶ ἀμφοτέροι νεκροὺς εἶχον, ἀφῆκε δὲ καὶ εἰς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε κλαύσαι τὸν τοῦ ἐτέρου. Ἀκούσας δὲ ὁ γέρων κατενύγη ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀναλογι· σάμενος καὶ ἐποίησεν εἰς τὸν ἀδελφόν, καὶ εἶπε Ποιμὴν ἄνω εἰς τὸν οὐρανόν, ἐγὼ δὲ κάτω εἰς τὴν γῆν.

19. Ἠρώτησαν τινὲς τῶν Πατέρων τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγοντες· ἔαν ἔδω· μὲν τινὰ ἀδελφὸν ἀμαρτάνοντα, θέλεις ἐλέγξωμεν αὐτὸν καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐγὼ τέως ἐὰν ἔχω χρειάν παρελθεῖν διὰ τῶν ἐκεῖ, καὶ ἴδω αὐτὸν ἀμαρτάνοντα, ὑπὲρ· βαίνω αὐτὸν καὶ οὐκ ἐλέγχω.

20. Πάλιν ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες πῶς οὕτως ἦνεσχετο ὁ Ἀββᾶς Νισθερῷ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων· εἰ ἐγὼ ἤμην, καὶ τὸ κερβικάριον ἐτίθουν πρὸς κεφαλὴν αὐτοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀνουῖβ' καὶ τί εἶχες εἶπεν τῷ Θεῷ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἔρω, ὅτι, Δέσποτα, σὺ εἶπας πρῶτον ἐκβαλε τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

21. 'Αδελφὸς ἤρωτησε τὸν 'Αββᾶν Ποιμένα λέγων" τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη καὶ γέρων· γέγραπται «τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἀμαρτίας μου».

22. 'Ελθόντος ποτὲ τοῦ 'Αββᾶ Ποιμένος εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου οἰκῆσαι, πλησίον αὐτοῦ τὶς ἀδελφὸς ἔμενεν ἔχων γυναῖκα, καὶ οὐδέποτε ἤλεγξεν αὐτόν. Συνέβη δὲ αὐτὴν ἐν νυκτὶ γεννηῆσαι, καὶ νοήσας ὁ γέρων, ἔκαλεσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν μικρότερον λέγων· λάβε μετὰ σου ἐν κνίδιον οἴνου, καὶ δὸς τῷ γείτονι ὅτι χρήζει σήμερον" καὶ οὐκ ᾔδεισαν οἱ μετὰ τοῦ 'Αββᾶ Ποιμένος ἀδελφοὶ το πρᾶγμα" δὲ ἐποίησε, καθὼς συνέταξεν αὐτῷ ὁ γέρων. Δεξάμενος δὲ τὸν οἶνον ὁ ἀδελφός, καὶ κατανυγεῖς, ἀπέλυσε τὴν γυναῖκα μετ' ὀλίγας ἡμέρας, δοὺς αὐτῇ εἰ τί εἶχε καὶ προσελθὼν τὸ γέροντα εἶπεν' ἐγὼ ἀπὸ τῆς σήμερον μετανοῶ" καὶ ἐπεστήριξεν αὐτῷ ὁ γέρων. Καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀδελφός ὠκοδομησε πλησίον ἕτερον τοῦ γέροντος ἑαυτῷ κελλίον' καὶ δι' αὐτοῦ εἰσήρχετο πρὸς τὸν γέροντα, καὶ ἔφωταγωγεῖ αὐτόν ὁ γέρων τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ, καὶ οὕτως ἔκερδησε τὸν ἀδελφόν.

23. "Εγένετο πότε συνέδριον εἰς Σκήταν περὶ σφαλέντος ἀδελφοῦ, καὶ ἐλάλουν οἱ Πατέρες, καὶ δὲ "Αββᾶς Πίωρ ἐσιώπα" ὕστερον δὲ ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ λαβὼν σάκκον ἐπλήρωσε ψάμμου, καὶ ἐβάσταζεν εἰς τὸν ὦμον αὐτοῦ ὀπισθεν, λαβὼν δὲ καὶ μαλάκιον μικρὸν ἔβαλεν ἐν αὐτῷ ὀλίγην καὶ ἐβάσταζεν ἔμπροσθεν, καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον. Ἐπερωτηθεῖς δὲ παρὰ τῶν Πατέρων τί ἂν εἴη τοῦτο, εἶπεν* Οὗτος ὁ σάκκος, καὶ τὴν πολλὴν ἔχων ψέμμον, τὰ ἑμὰ ἐστὶ πλημμελήματα, καὶ πολλὰ ὄντα καὶ ἀναρίθμητα, ἀφήκα αὐτὰ ὀπίσω, τοῦ μὴ βλέπειν αὐτά, καὶ πονῆσαι περὶ αὐτῶν καὶ κλαῦσαι" καὶ ἰδοὺ ταῦτα τὰ μικρά του ἀδελφοῦ μου, ἔμπροσθέν μου ἔβαλον, καὶ εἰς αὐτὰ ἄδολεσχων κρίνω αὐτόν. Οἱ χρή δὲ οὕτω ποιεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἑμὰ ἔμπροσθέν μου ἐνεγκεῖν, καὶ παρακαλεῖν τὸν Θεὸν συγχωρῆσαι μοι καὶ ἀναστάντες εἶπαν ὄντως αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς σωτηρίας ὁδός.

24. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος ὁδεύων ἐν μιᾷ ἐπλανήθη, καὶ γέγονα πλησίον κώμης, καὶ εἶδον τινὰς ὁμιλουντας ἀλλήλοις, ἦγουν ἄνδρα μετὰ γυναικός, καὶ εὐθέως ἔστην δεόμενος ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν μου, καὶ ἰδοὺ παρέστη μοὶ "Ἄγγε: λὸς κατέχων ρομφαῖαν καὶ λέγει μοὶ Παφνούτιε, πάντες οἱ κρίνοντες τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν ἐν ταύτῃ τῇ ρομφαίᾳ ἀπολοῦνται σὺ δὲ ὅτι οὐκ ἔκρινας, ἀλλ' ἔταπεινώσας ἑαυτὸν ἐνώπιόν του Θεοῦ, ὡς σὺ τὴν ἀμαρτίαν ποιήσας, διὰ τοῦτο τὸ ὄνομά σου γέγραπται ἐν βίβλῳ ζώντων.

25. Εἶπε γέρων μὴ κρίνης τὸν πόρνον, ἐὰν αὐτὸς ὑπάρχης σὺ φρων ὥσαυτως γὰρ τὸν νόμον παραβαίνεις ὁ γὰρ εἶπων μὴ πορνεύσης, εἶπε καὶ μὴ κρίνης.

26. "'Ελεγον περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ἐκάθητο ἐν Αἰγύπτῳ ἐν μονοκελλίῳ, εἶχε δὲ ἔθος τὶς ἀδελφὸς παραβάλλειν αὐτῷ καὶ μία παρθένος. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν συνέβη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

αὐτοὺς ἀπαντῆσαι πρὸς τὸν γέροντα, ἦν δὲ ὄψια καὶ μὴ δυνάμενος ἀπολύσαι αὐτούς, ἔθηκε τὸ ψιάθιον καὶ ἐκοιμήθη μέσον αὐτῶν. Ἐπηρεία δὲ τοῦ ἐχθροῦ, πολεμηθέντες ἑκάτεροι, ἐτέλεσαν τὴν ἀμαρτίαν" αἰσθανθεῖς δὲ καὶ γέρων, οὐδεν ἐλάλησεν αὐτοῖς πρωτας δὲ γενομένης προέπεμψεν αὐτούς, μηδὲ μίαν αὐτοῖς δείξας στυγνότητα οἱ δὲ πορευόμενοι ἤρξαντο ἐπὶ τῇ ἀμαρτίᾳ μετὰ: μέλεσθαι καὶ ὀδυνάσθαι σφόδρα καὶ ὑποστρέψαντες πρὸς τὸν γέροντα, μετενόησαν αὐτὸ εἰποντες μετὰ δακρύων Ἀββᾶ, οὐκ ἔγνοησας πῶς ἔχλευασεν ἡμᾶς καὶ σατανᾶς, καὶ ἀμαρτῆσαι πεποίηκεν ; δ δὲ ἔφη, ναὶ" οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ" καὶ ποῦ ἦν ὁ λογισμὸς σου κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ὅτι οὐκ ἀνέκοψας ἡμᾶς τῆς μυσαρᾶς ἐκείνης καὶ αἰσχυρᾶς πράξεως, δι' ἣν ἄρτι τῇ λύπῃ φλέγονται ἡμῶν αἱ καρδίαι ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ὁ ἕμος λογισμὸς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἐκεῖ ἦν στήκων καὶ κλαίων. Καὶ λαβόντες διάταξιν μετανοίας ἀπὸ τοῦ γέροντος ἀπῆλθον, καὶ ἐγένοντο σκευὴ ἐκλογῆς.

27. Ἦν τις γέρων καθ' ἡμέραν ἐσείων τρεῖς παξαμάτας, παρέβαλε δὲ αὐτῷ ἀδελφὸς καὶ ὡς ἐκάθισαν γεύσασθαι, παρέθηκεν ὁ γέρων τῷ ἀδελφῷ τρεῖς παξαμάτας εἴτα ἔωρακως αὐτὸν χρῆζοντα, ἦνεγκεν αὐτῷ ἄλλας τρεῖς ὡς οὖν ἐκορέσθησαν καὶ ἀνέστησαν, κατέκρινεν ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ" οὐ χρή, ἀδελφέ, ὑπουργεῖν τῷ σαρκίῳ καὶ δὲ μετενόησε τῷ γέρονται, καὶ ἐξῆλθε" τῇ οὖν ἐξῆς ὡς ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ γεύσασθαι τὸν γέροντα ἔθηκεν ἑαυτῷ κατὰ τὸ ἔτος τρεῖς παξαμάτας, καὶ φαγῶν αὐτοὺς ἔτι ἐπεῖνα καὶ ἐπέσχεν ἑαυτὸν καὶ τὸ ἐξῆς πάλιν τὸ αὐτὸ ὑπέστη καὶ ὡς πεινῶν ἐπεῖχεν ἑαυτὸν διὰ τὸ μὴ θέλειν τὴν συνή. θεῖαν ὑπερβῆναι, ἤρξατο ἀδυνατεῖν καὶ ἔγνω ὁ γέρων ὅτι ἐγκατάλειψις τοῦ Θεοῦ ἐγένετο αὐτὸ καὶ ρίψας ἑαυτὸν εἰς ἔδαφος, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων, περὶ τῆς γινομένης εἰς αὐτὸν ἐγκαταλείψεως, τίνος ἔνεκεν ταύτην ὑπέστη καὶ παράστας αὐτῷ Ἄγγελος εἶπε" τοῦτό σου συνέβη, διότι κατέκρινας τὸν ἀδελφόν σου" ἕνα μάθης ὅτι ὁ δυνάμενος ἐγκρατεῦσθαι ἢ ἄλλο τί ἀγαθὸν ποιῆσαι, οὐκ ἐξ ἰδίας δυνάμεως ποιεῖ, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἡ ἐνισχύουσα αὐτόν.

28. Ἀνὴρ "Ἄγιος θεωρήσας τινὰ ἀμαρτάνοντα, δακρύσας εἶπεν οὗτος σῆμε: ρόν, κάγω πάντως αὔριον.

29. Εἶπεν καὶ αὐτὸς καν ὅπως τις ἀμάρτη ἐπὶ παρουσία σου μὴ κρίνης αὐτόν, ἀλλ' ἔχε ἑαυτὸν ἀμαρτωλότερον, καν κοσμικὸς εἴη.

30. Εἶπε τις τῶν Πατέρων οὐκ ἔστιν ἔθνος ὑπὸ τὸν οὐρανόν, ὡς τὸ τῶν Χριστιανῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ πάλιν, ὡς ἡ τάξις τῶν Μοναχῶν" ταῦτα δὲ μόνον εἰσι τὰ μεγάλως αὐτοὺς βλάπτοντα, ἢ πρὸς ἀλλήλους μνησικακία καὶ ἡ κατάκρισις, ἃς ὁ ἀποβάλλων τῆς ἑαυτοῦ καρδίας, Ἄγγελικὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον βιοῖ.

31, "Ἐγένοντο ἀδελφοὶ δύο ἐν Κοινοβίῳ μεγάλοι καὶ κατηξιώθησαν τοῦ δρᾶν ἑκάτερος χάριν τινὰ ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ποτὲ οὖν εἷς ἐξ αὐτῶν διὰ τινὰ χρεῖαν ἔξω

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

του Κοινοβίου γενόμενος ἐν ἡμέρᾳ Παρασκευῇ, εἶδε τινά, πρωτὰς ἔτι οὔσης, ἔσθιοντα καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἔσθιεις; καὶ τοῦτο ἐν Παρασκευῇ: "Ἐγένετο δὲ τὴν ἐξῆς δύναντις κατὰ τὸ ἔθος καὶ ἀτενίσας ὁ ἕτερος ἀδελφὸς ἐπ' αὐτῷ, οὐκ εἶδε τὴν χάριν ὡς σύνηθες, καὶ ἐλυπήθη" καὶ ὡς ἐπανήλθον εἰς τὸ κελλίον, λέγει αὐτὸ τί ἐποίησας, ἀδελφὲ ; οὐ γὰρ εἶδαν ἐπὶ σοὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν' ἐγὼ οὔτε ἓνα πράξει, οὔτε ἐν λογισμῷ συνοιδᾷ τί πονηρὸν ἐν ἐμαυτῷ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ οὔτε λόγον τινὶ ἐλάλησας ; καὶ μνησθεῖς ἐκεῖνος εἶπε: χθὲς ἔξω του Κοινοβίου εἶδον τινὰ ἐσθίοντα πρωί, καὶ εἶπον αὐτῷ " ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἐσθίεις ἐν Παρασκευῇ; αὕτη ἐστὶν ἡ ἀμαρτία μου ἀλλὰ συγκοπίασον μοὶ δύο ἐβδομάδας καὶ παρακαλέσωμεν τὸν Θεό, ἵνα συγχωρήσῃ μοὶ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ μετὰ τὰς δύο ἐβδομάδας εἶδεν ὁ ἀδελφὸς πάλιν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλθοῦσαν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ παρεκλήθησαν εὐχαριστήσαντες τῷ Κυρίῳ.

32. 'Αδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων" ἐὰν ἀπέλθω πρὸς τινὰ τῶν γερόντων καὶ ἐρωτήσω αὐτὸν ὅτι θέλω μεῖναι πρὸς τὸν δεῖνα, οἶδε δέ, ὅτι οὐ συμφέρει μοί, τί ἔχει ἀποκριθῆναι μοί ; ἐὰν γὰρ εἴπῃ μοὶ μὴ ἄπελθῃς, οὐ κατακρίνει αὐτόν το λογισμῷ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον ταύτην τὴν λεπτότητα οὐ πολλοὶ ἔχουσιν, ἥτοι τὴν πανουργίαν καὶ ὀξύτητα ἐὰν μὲν οὖν ἔχη ἡ κίνησις πάθος, ἡγουν ἐξ ἔμπαθειας λέγει μισῶν ἢ διαβάλλων τὸν ἄνδρα, ἑαυτὸν βλάπτει καὶ οὐδὲ ὁ λόγος ἔχει δύναμιν, καὶ συμφέρον ἦν αὐτῷ εἶπεν οὐκ οἶδα, καὶ ἑαυτὸν ἐλευθερῶ. σαὶ' εἰ δὲ ἐλευθέρωται ἀπὸ πάθους, σὺ κατακρίνει τινὰ' ἑαυτὸν δὲ αἰτιώμενος λέγει" φύσει ἐγὼ ἀσύστροφος εἶμι, καὶ τάχα οὐ συμφέρει σοί" καὶ ἐὰν ὁ ἔρωτων συνετός, οὐκ ἔτι ὑπάγει πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα περὶ οὗ ἤρωτησε τὸν γέροντα οὐ γὰρ διὰ κακίαν εἶπεν ὁ γέρον, ἀλλ' ἵνα το μὴ αὐξηθῇ κακὸν" τουτέστι, προνοοῦν μένος τῆς τοῦ ἔρωτησαντος σωτηρίας ἐλάλησε, διὸ καὶ δυνατὸς ἔστιν ὁ λόγος πληροφορῆσαι τὸν ἀκούοντα" εἰ γὰρ κακεῖνος συνετός ὢν ἐν πίστει δέχεται, καὶ τῆς πληροφορίας αἰσθανθεῖς τὸ συμβουλευθὲν ἐκπληροῦ.

33. Ἦκουσε τις τῶν Ἀγίων, ὅτι ἀδελφὸς τις ἐνέπεσεν εἰς πορνείαν, καὶ εἶπεν, ὦ! κακῶς ἔποιησε. Μετὰ οὖν ὀλίγας ἡμέρας ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφὸς καὶ ἦλθεν "Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν γέροντα, καὶ λέγει αὐτῷ ἴδε δὴ ἐκρινας, ἐκοιμήθη ποῦ οὖν κελεύεις βάλλω αὐτόν καὶ εἰς βασιλείαν ἢ εἰς κόλασιν; καὶ ἔμεινεν ὁ γέρον ἕως τελευτῆς αὐτοῦ δεόμενος τοῦ Θεοῦ συγγνώμης τυχεῖν περὶ τούτου μετὰ δακρύων πολλῶν καὶ πόνων μεγάλων.

34. Εἶπε γέρον' ἓναν ἴδης τινὰ γελῶντα ἢ ἔσθιοντα πολλά, μὴ κρίνης αὐτόν, ἀλλὰ μᾶλλον εἶπε μακάριος ἔστιν οὗτος, ἀμαρτίας μὴ ἔχων, καὶ διὰ τοῦτο χαίρει ἡ ψυχὴ αὐτοῦ,

35. Εἶπε γέρον: ἔαν ἄδῃς τοῖς ὀφθαλμοῖς σου τινὰ πίπτοντα, εὐθὺς εἶπε: ἀνάθεμα σοὶ σατανᾷ οὗτος γὰρ πρᾶγμα οὐκ ἔχει καὶ ἀσφάλισαι τὴν καρδίαν σου τοῦ μὴ κρίναι τὸν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

ἀδελφόν σου, ἐπεὶ ἀναχωρεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιον ἀπὸ σου λέγε δὲ πάλιν πρὸς ἑαυτὸν ὡς οὗτος ἡττήθη, οὕτω καγῶ καὶ κλαῖε καὶ ζῆτει βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ συμπάθει τῷ ἁκουσιῶς παθόντι οὐδεὶς γὰρ θέλει ἀμαρτησαὶ εἰς Θεόν, ἀλλὰ πάντες ἀπατώμεθα.

36. Διηγήσατο τὶς γέρων ὅτι καθεζομένῳ μοι ποτὲ ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ, παρέβαλε τὶς ἀδελφὸς ἐκ Κοινοβίου ἐπισκέψεως χάριν ἡρώτων οὖν αὐτὸν πῶς ἔχουσιν οἱ Πατέρες ; Καὶ λέγει μοι" καλῶς διὰ τῶν εὐχῶν σου" εἶτα ἡρωτησα καὶ περὶ τινὸς ἀδελφοῦ, κακὴν φήμην ἔχοντος, καὶ εἶπε μοι πιστευσον, Πάτερ, οὕπῳ ἥλλαγὴ τῆς φήμης ἐκείνης' ἐγὼ δὲ ὡς ἤκουσα εἶπον οὐφ" καὶ ἅμα τῷ εἰπεῖν τοῦτο καταφέρομαι εἰς ὕπνον, καὶ γέγονα ἐν ἔκστασει, καὶ θεωρῶ ἑμαυτὸν ἔμπροσθέν του Ἁγίου Κρανίου στάμενον, καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μέσον των δύο ληστῶν ἐσταυρωμένον, καὶ ὥρμησα προσκυνῆσαι, καὶ ὡς γέγονα πλησίον, ἐπέτρεψε τοῖς παρεστῶσιν Αὐτῷ Ἁγίοις Ἀγγέλοις μεγάλη τὴ φωνὴ λέγων" βάλετε αὐτὸν ἔξω ὅτι ἀντίχριστος μοι ἐστὶ πρὶν ἢ γὰρ κρίνω, αὐτὸς κατέκρινε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὡς οὖν διωκόμενος ἦλθον ἐξελθεῖν, ἐκρατήθη τὸ παλλίον μου ἐν τῇ θύρᾳ, ἀσφαλισθείσῃ αἰφνιδίως, καὶ ἐάσας αὐτὸ ἐκεῖ ἔξηλθον, καὶ εὐθέως διῦπνίσθην. Συμβαλὼν δὲ τὰ δραθέντα μοι λέγω τῷ παραβάλλοντι ἀδελφῷ πονηρὰ αὕτη ἢ ἡμέρα ἔμοι" ὁ δὲ εἶπε τίνος ἔνεκα, Πάτερ; καὶ τότε διηγησάμην αὐτῷ ἃ εἶδος καὶ εἶπον" τὸ παλλίον μου, ἢ σκέπη τοῦ Θεοῦ ἦν ἢ ἐπ' ἐμοί, καὶ ἔστερηθης αὐτῆς, καὶ ἔκτοτε ἐπὶ Κυρίου τῆς δόξης, ἐπτά ἔτη ἐποίησα πελαζόμενος εἰς τὰς ἐρήμους, μὴ ἄρτου γευσάμενος, μὴ ὑπὸ στέγην ἐλθὼν, μὴ ἀνθρώπῳ συντυχῶν, ἕως οὐ πάλιν εἶδον τὸν Κύριόν μου ἐπὶ τοῦ Κρανίου ὁμοίως ἐπιτρέψαντα μοι ἀποδοθῆναι τὸ παλλίον μου.

37. Ἠρώτησε τὶς γέροντα λέγων· διατί οὐ δύναμαι οἴκησαι μετὰ ἀδελφῶν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· διότι τὸν Θεὸν οὐ φοβῇ· εἰ γὰρ ἐμνημόνευες τοῦ γεγραμμένου ὅτι ἐν Σοδόμοις ἐσώθη ὁ Λὼτ μηδένα κατακρίνας, καὶ σὺ ἂν εἷς μέσον θῇ· ρίων ἔβαλες ἑαυτὸν οἰκῆσαι.

38. Εἶπε γέρων ὅτι εἵκοσιν ἔτη ἔμεινα πρὸς ἓνα λογισμῶν πολεμῶν καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἵνα πάντας ἀνθρώπους ὡς ἓνα βλέπω.

Ερμηνεία

ΠΛΗΣΙΟΝ εἰς ἓνα Γέροντα κατοικούσε ἓνας ἀδελφός, ὀλίγον χρόνον ἔχων εἰς τὴν ἀσκήσιν αὐτὸς δεν εφρόντιζεν ὅσον ἐπρεπε διὰ τὰ μοναχικά του καθήκοντα. Οταν δε ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ, εὐρισκόμενος εἰς τὰς τελευταίας στιγμὲς τῆς ζωῆς του, προσήλθαν κοντὰ του μερικοὶ ἐκ των ἄλλων Μοναχῶν, διὰ πνευματικὴν συντροφιά καὶ παρηγορίαν. Ο Γέρων ἐβλεπε με ευχάριστον κατάπληξιν, ὅτι τὸ πρόσωπος του μελλοθανάτου δεν εἶχε τὴν ἀγριότητα, που διακρίνει συνήθως τὸν ἀνθρώπον, ὅταν ἀποθνήσκει: ἀπ' ἐναντίας ἦτο χαρούμενος ὁ Μοναχὸς αὐτὸς καὶ γελαστός. Τότε ο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

συνετός Γέρων, διά να ωφελήση πνευματικώς τους παρευρισκομένους, λέγει εις αυτόν: «'Αδελφέ μου, όλοι γνωρίζομεν, ότι δεν επέδειξες τόσον σπουδαίον και αξιόλογον αγώνα εις την μοναχικήν άσκησιν" πώς λοιπόν ετοιμάζεσαι να ταξιδεύσης το φρικτόν αυτό ταξίδιον με τόσον ευχάριστον διάθεσιν;»

Εις την ερώτησιν αυτήν απήντησεν ο Μοναχός: «Πραγματικώς, Πάτερ μου, αλήθειαν λέγεις ήμουν αμελής εις τα καθήκοντα της μοναχικής πολιτείας αλλά από τότε, που έγινα Μοναχός, δεν κατέκρινα κανένα άνθρωπον, δεν έκράτησα κακίαν με κανένα, αλλά και εάν κάποτε προέκυψε μικρά φιλονεικία με συνάνθρωπός μου, επεδίωξα την ιδίαν ώραν να συμφιλιωθώ μαζί του. Σκέπτομαι λοιπόν να είπω εις τον Θεόν Συ είπες, μη κατακρίνετε διά νά μή κατακριθίτε συγχωρήσατε τους συνανθρώπους σας και θα σας συγχωρήση ο Θεός»: «Μη κρίνετε, ίνα μη κριθίτε» (Ματθ. ζ', 1) και «Εάν γάρ αφήτε τοίς ανθρώποις τα παραπτώματα αυτών, αφήσει και υμίν ο Πατήρ υμών και ουράνιος» (Ματθ. ζ' 14) Κινών τότε την κεφαλήν του ο Γέρων είπεν: «Η ειρήνη του Θεού ας είναι μαζί σου, τέκνον μου, διότι και χωρίς τον κόπον της μοναχικής ασκήσεως εσώθης, επειδή απέφυγες την κατάκρισιν».

2. Ο Αββάς Αγάθων, όταν έβλεπε κάποιον να σφάλει και τον παρεκίνει ο λογισμός του να τον κατακρίνη, έλεγεν εις τον εαυτόν του: «Αγάθων, πρόσεχε συ μη κάνης το ίδιον» και τότε η σκέψις του ήρεμούσε.

3. Ο Αββάς Αντώνιος προεφήτευσε δια το μέλλον του Αββά Αμμωνά και του είπε: «Σύ, με την βοήθειαν του Θεού, θα ευδοκιμήσης εις την άσκησιν και θα πληρωθή η ψυχή σου από τον φόβον του Θεού». Εξήλθον δε τού κελλίου και αφού υπέδειξεν εις αυτόν μίαν πέτραν του είπε: «Υβρισε και κτύπησε αυτήν την πέτραν». Ο Αββάς Αμμωνάς προθύμως εξετέλεσε την εντολήν αυτήν, χωρίς βεβαίως να δεχθή απάντησιν ή παράπονον από την πέτραν. Τότε ο Αββάς Αντώνιος του λέγει: «Και συ εις το ίδιον μέτρον της απαθείας πρόκειται να φθάσης, ώστε, όπως η πέτρα αυτή, να μην ενοχλήσαι από τις αδίκους επιθέσεις και την κακίαν των ανθρώπων». Πράγματι αυτό και έγινε. Τόσον πολύ προώδευσεν εις την ανεξικακίαν και την καλωσύνην, ώστε να μη σκέπτεται καθόλου το κακόν.

Ο Αββάς Αμμωνάς έγινε μετά ταύτα Επίσκοπος. Συνέβη δε τότε το εξής χαρακτηριστικών περιστατικών έφεραν ενώπιόν του μίαν παρθένον, η οποία είχε διαφθαρή και καταστη έγκυος μαζί με αυτήν οδήγησαν ενώπιον του Επισκόπου και τον διαφθορέα της και λέγουν οι συνοδοί εις τον Επίσκοπον: «Σεβασμιώτατε, να επιβάλης εις αυτούς αυστηράν ποινήν». Προς κατάπληξιν όλων ο Επίσκοπος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

έσφράγισε την κοιλίαν της γυναίκος με το σημείον του Σταυρού, διέταξε δε να δοθούν εις αυτήν εξ ζευγάρια σεντόνια, λέγων· «Χρειάζονται αυτά, διότι είναι ενδεχόμενον τώρα που θα φύγη να γεννήση και να αποθάνη ή η ίδια ή το βρέφος και να μη ευρεθούν εκείνην την στιγμήν τα απαραίτητα σάβανα».

Εκείνοι που κατήγγειλαν την γυναίκα, μόλις είδον την γενναιοδωρίαν του Επισκόπου, λένουν εις αυτόν: «Διατί κάμεις αυτό το πράγμα; Πρέπει να επιβάλης εις αυτήν αυστηράν τιμωρίαν». Τότε με γλυκύτητα άπαντα προς τους κατηγορούς ο Επίσκοπος «Βλέπετε, αδελφοί μου, ότι η γυναίκα αυτή, λόγω της επιτόκου καταστάσεώς της, ευρίσκεται πολύ πλησίον εις τον θάνατον· τι δύναμαι εγώ να κάμω;» Λέγων δε τους λόγους αυτούς έδωσεν εντολήν εις αυτήν να φύγη, χωρίς να τολμήση να την κρίνη.

4. Κάποτε πάλιν προσεκλήθη και ήλθεν εις ένα μέρος διά να φάγη. Εις το μέρος εκείνο κάποιος Μοναχός, διά τον οποίον υπήρχε διάχυτος η φήμη ότι ήτο πόρνος. Κατά σύμπτωσιν μάλιστα, την ημέραν εκείνης της επισκέψεως του Επισκόπου, παρευρίσκετο εις το κελλίον και η γυναίκα, μετά της οποίας ελέγετο ότι ήμάρτανε. Οι κάτοικοι λοιπόν της περιοχής εκείνης, μόλις αντελήφθησαν την παρουσίαν εις το κελλίον του Μοναχού της υπόπτου γυναίκος, εσκέφθησαν να εισέλθουν βιαίως εις το κελλίον του Μοναχού διά να την αποδιώξουν. Εν τω μεταξύ πληροφορηθέντες, ότι ευρίσκετο μεταξύ των και ο Επίσκοπος Αμμωνάς, ήλθον και τον παρεκάλεσαν, αφού εξέθεσαν την κατάστασιν, να μεταβούν από κοινού εις το κελλίον του Μοναχού, διά να τον ελέγξη σφοδρότατα ο Επίσκοπος και εν συνεχεία να εκδιώξη από την περιοχήν το ζεύγος της αμαρτίας.

Ο Μοναχός αντιληφθείς τι ήτοιμάζετο εναντίον του επρόλαβεν εγκαίρως και απέκρυψε την γυναίκα εις ένα μεγάλο πιθάρι, το οποίον είχε το στόμιον εις το άνω μέρος.

Ο Αββάς Αμμωνάς, ως προορατικός που ήτο, εγνώριζε την πράξιν αυτήν του Μοναχού και μόλις έφθασε και εισήλθεν εις το κελλίον, εκάθισε με τρόπον επάνω εις το πιθάρι και διέταξε να γίνη συστηματική έρευνα εις το κελλίον διά να ανευρεθή η γυναίκα της αμαρτίας.

Λεπτομερέστατα έψαξαν όλα τα σημεία του κελλίου, χωρίς να δυνηθούν να ανεύρουν την γυναίκα. Μετά την άκαρπον αυτήν έρευναν είπεν ο Αββάς Αμμωνάς: «Βλέπετε και ο Θεός να σας συγχωρήση». Και αφού ηυχήθη δι' όλους, διέταξε τους

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

επισκέπτες να φύγουν. Όταν δε έμεινε μόνος εις το κελλίον, έπιασε από την χείρα τον Μοναχόν και ενώ με το βλέμμα του του έδωσε να καταλάβη, ότι αντελήφθη τα πάντα, τού είπε γεμάτος στοργήν· «Πρόσεχε σεαυτώ, αδελφέ». Χωρίς να ειπή δε τίποτε άλλο ανεχώρησε.

5. Ενας Μοναχός, επειδή ήμάρτησε, απεπέμπετο από την αδελφότητα υπό του Πρεσβυτέρου. Κατόπιν της ενεργείας αυτής ο Αββάς Βησσαρίων εσηκώθη και έφυγε μαζί με τον αδελφόν λέγων· «Και εγώ είμαι αμαρτωλός».

6. Ο Αββάς Ησαΐας έδωσε την εξής συμβουλήν εις τους μαθητάς του: «Εάν σε ενοχλήση ο λογισμός να κατακρίνης τον πλησίον δι' αμαρτίαν, την οποίαν έκανε, πρώτος και κύριον να σκεφθής, ότι συ είσαι περισσότερον αμαρτωλός εκείνου: έπειτα να είσαι βέβαιος, ότι και όσα καλά νομίζεις ότι έπραξες, δεν ήσαν άρεστα εις τον Θεόν. Με τάς σκέψεις αυτές ασφαλώς δεν θα έχης την τόλμην να κατακρίνης τον πλησίον σου»,

7. Ο ίδιος πάλιν είπεν: «Ο καλύτερος τρόπος να αναπαύσης την συνείδησίν σου είναι να μη κατακρίνης τον πλησίον και να ταπεινώνης τον εαυτόν σου».

8. Ενας Γέρων Μοναχός είδεν ένα αδελφόν να αισχροουργή με κάποιον άλλον, χωρίς να τον ελέγξη. Δεν τον ήλεγξε δε, διότι έσκέφθη «Αν ο Θεός, που τους έπλασε, τους βλέπει και δεν τους καίει, ποιος είμαι εγώ διά να τους ελέγξω;»

9. Ο Αββάς Ισαάκ ο Θηβαίος ήλθεν εις ένα Κοινόβιον, όπου είδεν ένα αδελφόν να σφάλλη και τον κατέκρινε. Μετ' ολίγον καιρόν, αφού ετελείωσε την εργασίαν, διά την οποίαν ήλθεν εις το Κοινόβιον, ανεχώρησεν εξ αυτού και έβγήκε πάλιν εις την έρημον. Μόλις όμως έπλησίασεν εις το κελλίον του και ήτοιμάζετο να ανοίξη διά να εισέλθη, ένας Άγγελος Κυρίου ενεφανίσθη έμπροσθεν της θύρας και δεν του επέτρεπε να εισέλθη. Ο Γέρων τότε με γλυκύτητα και ταπεινοφροσύνην τον παρεκάλει λέγων: «Τι έκανα, διά ποίαν αιτίαν δεν μου επιτρέπεις την είσοδον;» Και ο "Άγγελος του Κυρίου απαντά: «Με έστειλεν ο Θεός διά να σε ερωτήσω, που διατάσσεις να βάλω τον αδελφόν του Κοινοβίου που έσφαλε και τον κατέκρινες;»

Μόλις ήκουσεν αυτό το πράγμα ο Γέρων και αντιληφθείς την αιτίαν, μετενόησε διά την κατάκρισιν του αδελφού του, εις την οποίαν προέβη και αμέσως είπε: «Πραγματικάς έχω αμαρτήσει συγχώρησόν με». Και ο Άγγελος με γλυκύτητα του απήντησε. «Σήκω· ο Θεός σε συνεχώρησε πρόσεξε όμως από εδώ και έμπρός να μη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

κατακρίνης κανένα, έως ότου έλθη ο Κύριος, εις τον οποίον μόνον ανήκει η εξουσία να κρίνη τους πάντας».

10. Ο Αββάς Μακάριος ο Μεγάλος, καθώς έλεγαν αυτοί που τον έ γνώρισαν, κατόρθωσε να γίνη επίγειος θεός, σύμφωνα με το ρητον «Εγώ είπα, θεοί έστε» (Ιωάνν. ι', 34). Το επέτυχε δε αυτό, διότι, όπως ο Θεός σκεπάζει τον κόσμο και τον προστατεύει με την καλωσύνην του, τοιουτοτρόπως και ο Αββάς Μακάριος, όταν έβλεπεν έλαττώματα εις τους ανθρώπους ή ήκουεν, ότι σφάλλουν, τους έσκέπαζεν από καλωσύνην, ως να μή είδε και ήκουσε τίποτα.

11. Κάποτε εις μίαν σκήτην έσφαλε κάποιος αδελφός και οι Πατέρες έκαμαν σύναξιν, διά να τον δικάσουν. Μεταξύ των άλλων εκάλεσαν εις την σύναξιν και τον Αββάν Μωϋσήν. Εκείνος όμως δεν ήθελε να έλθη. Και πάλιν ο προϊστάμενος της συνάξεως τον εκάλεσεν εκ νέου λέγων· «Έλα, διότι σε αναμένουν όλοι οι Πατέρες». Τότε ο Αββάς Μωϋσής έξεκίνησεν, αφού εγέμισεν ένα τρύπιο ζεμπίλι με άμμον και το έβαλεν εις τους ώμους του. Με το φορτίον δε αυτό ήλθεν εις τον τόπον της συνάξεως.

Οι Πατέρες, σεβόμενοι τον 'Αββάν Μωϋσήν, μόλις επληροφορήθησαν, ότι έρχεται, έβγήκαν διά να τον προϋπαντήσουν. Αλλά καθώς τον είδαν με το περίεργον' εκείνο φορτίον, του ζεμπιλιού δηλαδή, από τις τρύπες του οποίου έτρεχεν η άμμος, κατάπληκτοι τον ήρώτησαν: «Τί είναι αυτό, Πάτερ;» Και ο Γέρων απήντησεν εις αυτούς: «Είναι αι αμαρτίαι μου, που γλυστρούν από πίσω μου χωρίς να βλέπω αυτά: και όμως με τέτοιο φορτίον αμαρτιών ήλθον εγώ σήμεραν εδώ, διά να δικάσω ξένα αμαρτήματα». Οι Πατέρες, που απετέλουν την σύναξιν, μόλις ήκουσαν τα λόγια αυτά, αντελήφθησαν την σημασίας των. Δι' αυτό τίποτε δεν είπον εις τον αδελφόν, που επρόκειτο να δικάσουν, αλλά τον συνεχώρησαν.

12. Ο ίδιος, ο Αββάς Μωϋσής, είπε κάποτε εις μίαν σύναξιν άδελφών: «Πρέπει ο άνθρωπος να αποθάνη, καθ' όσον αφορά τον συνάνθρωπόν του, ώστε να μη κατακρίνη κανένα διά τίποτε. Διότι όταν ο Κύριος εφόνευσε τα πρωτότοκα τέκνα των Αιγυπτίων, δεν υπήρχε σπίτι Αίγυπτίου, που να μη έχη νεκρόν». Κάποιος αδελφός από τους ακούοντας έρωτά: «Τι θέλεις να είπης με αυτά, Πάτερ;» Και ο Γέρων Μωϋσής απήντησεν: «Εάν ήμπορέσωμεν να ίδωμεν τας αμαρτίας μας, ασφαλώς δεν θα έχωμεν την δύναμιν να παρατηρήσωμεν τας αμαρτίας των συνανθρώπων μας. Διότι είναι πραγματικώς τρέλλα δι' ένα άνθρωπον, που έχει λείψανον εις το σπίτι του, να το αφήση και να μεταβή εις γειτονικόν σπίτι διά να κλαύση τον νεκρόν του πλησίον, αντι να κλαύση εις το σπίτι του τον ιδικόν του νεκρόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

Το δε να αποθάνης από τον πλησίον σημαίνει να σηκώσης το βάρος των αμαρτιών σου και να μη ενδιαφέρεσαι για το τι κάνει και κάθε άνθρωπος και να λέγης, κατακρίνων, αυτός είναι κακός επίσης να μή κάνης κακόν εις ουδένα άνθρωπον, ούτε να σκεφθής μέσα σου πονηρά διά κάποιον, ούτε να ντροπιάσης με σκληρότητα εκείνον που έκανε κακόν, ούτε να πιστεύσης τους ισχυρισμούς εκείνου που έκακοποίησε με οποιονδήποτε τρόπον τον πλησίον του και να τον δικαιώσης δι' αυτό που έκανε, δίδων εις αυτόν συγχαρητήρια, ούτε να δώσης προσοχήν εις εκείνον, που κατηγορεί τον πλησίον του, ούτε να έχης έχθραν με κανένα, ή να μισής αλλον όλα αυτά εξασφαλίζουν εις την ψυχήν του ανθρώπου την ειρήνην. Αυτά να επιδιώκης, αδελφέ μου, και με αυτά να διασφαλίζης την ψυχήν σου, έχων υπ' όψιν σου, ότι ο κόπος διά την επιτυχίαν αυτών διαρκεί ολίγον χρόνον, όσον ή επίγειος ημών ζωή, ενώ η ανάπαυσις θα είναι παντοτεινή, αρχίζουσα απ' εδώ και συνέχιζομένη εις την αιωνιότητα».

13. Ένας αδελφός ήρώτησε κάποτε τον Αββάν Ποιμένα: «Δεν μού λέγεις, Γέροντα, πώς θα ήμπορέσω να γίνω τέλειος Μοναχός;» Εις απάντησιν ο Γέρων του είπεν: «Εάν θέλης να απολαύσης εσωτερικήν γαλήνην και ανάπαυσιν και εδώ και εις την μέλλουσαν ζωήν, εις κάθε περίπτωσιν να λέγης με ταπείνωσιν: ποιος είμαι εγώ και και να μη κατακρίνης κανένα».

14. Επληροφορήθη κάποτε ο Πρεσβύτερος του Πηλουσίου, ότι μερικοί Μοναχοί καταβαίνουν συχνά εις την πόλιν και λούονται εις τα δημόσια λουτρά και δεν φροντίζουν διά τα πνευματικά των καθήκοντα. Μόλις δε ήλθεν εις την σύναξιν των Μοναχών, αμέσως, ενώπιον όλων, αφήρεσεν από τους απροσέκτους αυτούς Μοναχούς το μοναχικόν σχήμα, ως τιμωρίαν διά τας πράξεις των. Μετά όμως από αυτο τον έτυπεν η συνείδησής του και μετενόησε διά την διαπόμπευσιν των αδελφών εκείνων. Σαν μεθυσμένος δε από την πάλην των λογισμών ήλθε προς τον Αββάν Ποιμένα, μεταφέρων και τα μοναχικά ένδύματα των αποσηματισθέντων, αδελφών εξιστορών εις αυτόν την υπόθεσιν.

Αφού τον ήκουσε μετά προσοχής και Γέρων, τον ηρώτησε: «Δεν έχεις συ τίποτε από τον παλαιόν άνθρωπος και τελείως τον έχεις αποβάλει ;» Ο Πρεσβύτερος απήντησεν ' «'Ακόμη διατηρώ τον παλαιόν άνθρωπον». Τότε ο Γέρων επαναλαμβάνει αυτούσιον το ρητόν του Αποστόλου: «Ενώ γάρ κρίνεις τον έτερον, σε αυτόν κατακρίνεις, τα γάρ αυτά πράσσεις και κρίνων» (Ρωμ. β' 1) και μετά το ρητόν προσέθεσε: «Να λοιπόν, ότι και σύ, όπως και οι αδελφοί, υπόκεισαι οπωσδήποτε από το κράτος της αμαρτίας,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

έστω και εάν μόνον ολίγον μετέχης του παλαιού ανθρώπου». Κατόπιν τού διαλόγου αυτού εγύρισεν ο Πρεσβύτερος και αμέσως εκάλεσε τους αδελφούς, ένδεκα τον αριθμόν. Αφού δε εξεδήλωσεν ενώπιόν των την μετάνοιάν του, τους ενέδυσσε και πάλιν με το μοναχικόν σχήμα, και εν συνεχεία τους απέλυσε.

15. Άλλος πάλιν αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα: «Γέροντα, εάν αντιληφθώ το πταίσμα του αδελφού μου, είναι καλόν να το σκεπάσω;» Ο Γέρων απήντησεν: «Όσάκις σκεπάζομεν το πταίσμα του αδελφού μας, σκεπάζει και ο Θεός τας αμαρτίας μας και οσάκις το φανερώνομεν, φανερώνει και ο Θεός τας αμαρτίας μας. Αδελφόν δε εννοούμεν εις την περίπτωσιν αυτήν εκείνον, ο οποίος κατοικεί πλησίον μας, ή συγκατοικεί μαζί μας, αλλά δεν έχει τον ίδιον πνευματικόν πατέρα· αυτού αξίζει να σκεπάζωμεν και να παραβλέπωμεν το αμάρτημα, διότι ο καθείς πρέπει να εξετάζη μετά προσοχής τās προσωπικάς του αμαρτίας.

Δι' εκείνους όμως που ανήκουν εις την αυτήν αδελφότητα υπό τον ίδιον πνευματικόν πατέρα, οι θεσμοί των πατέρων μάς διατάσσουν, ότι πρέπει να φροντίζουν και ένας διά τον άλλον, όπως ο καθείς φροντίζει για τα μέλη του σώματός του, επειδή η ζωή των είναι κοινή, έστω και εάν υπάρχουν πολλά σώματα. Εις την περίπτωσιν αυτήν οφείλει ο καθείς να υπενθυμίξη με ταπεινώσιν εις εκείνον που σφάλλει τα πρέποντα εάν δε δεν διορθωθούν οι σφάλλοντες με τας άδελφικάς αύτάς υπομνήσεις, τότε να αναφέρουν δι' αυτούς εις τους προεστώτας και τοιουτοτρόπως, διά του αδελφικού αυτού ενδιαφέροντος, να εξαγιάζουν την μεταξύ των αγάπην».

16. Ένας άλλος αδελφός ήρώτησε τον ίδιον, τον Αββάν Ποιμένα: «Εάν συναντήσω κάποιον αδελφόν, διά τον οποίον ήκουσα, ότι περιέπεσεν εις αμάρτημα, δεν θέλω να τον βάλω εις το κελλί μου· εάν όμως συναντήσω άλλον καλόν, που έχει αγαθήν φήμην, ευχαριστούμαι μαζί του». Ο Γέρων τότε του απαντά: «Εάν προσφέρης μικράν καλωσύνην προς τον καλόν, οφείλεις να διπλασιάσης αυτήν χάριν εκείνου, που ήκουσες, ότι έσφαλε, διότι αυτός είναι ο άρρωστος και τότε θα σε ελεήση και σε ο Θεός».

17. Εις κάποιον Κοινόβιον εμόναζεν ένας Μοναχός, που ελέγετο Τιμόθεος. Εις το Κοινόβιον αυτό διεδόθη μία κακή φήμη εις βάρος ενός άλλου Μοναχού, ότι δηλαδή ούτος ημάρτησε. Τότε ο Ηγούμενος εξήτησε την γνώμην του Τιμοθέου τι να κάμη και ο Τιμόθεος τον συνεβούλευσε να τον εκδιώξη εκ τού Κοινοβίου. Πράγματι λοιπόν τον εξεδίωξεν. Αλλ' ιδού τι συνέβη μετά το περιστατικόν αυτό! Ο Τιμόθεος ήνωχλήθη επικινδύνως από τον πειρασμόν του εκδιωχθέντος αδελφού και παρ' ολίγον να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

περιπέση εις την ιδίαν αμαρτίαν! Εν τη απελπισία του ο Τιμόθεος ήρχισε να κλαίη και να κραυγάζη: «Θεέ μου, συγχώρησέ με».

Εις την κατάστασιν αυτήν ευρισκόμενος ακούει μίαν θαυμαστην φωνήν να του λέγη: «Τιμόθεε, όλα αυτά τα παθαίνεις, διότι περιεφρόνησες και εγκατέλειψες τον αδελφόν σου κατά την στιγμήν του πειρασμού του».

18. Κάποτε εις ένα Κοινόβιον περιέπεσεν εις σφάλμα ένας αδελφός. Εις την περιοχής του Κοινοβίου και εις μικράν απ' αυτού απόστασιν έζη κάποιος ασκητής, ο οποίος επί πολλά έτη δεν εξήλθε τού κελλίου του. Προς αυτόν λοιπόν ήλθεν ο Ηγούμενος του Κοινοβίου και του ανέφερε την περίπτωσιν του αδελφού που έσφαλε. Ο Ασκητής, μόλις ήκουσε, συνέστησε να τον εκδιώξουν από το Κοινόβιον. Πράγματι λοιπόν τον εξεδίωξαν και εκείνος κατήλθεν εις μίαν βαθείαν χαράδραν και παρέμενεν εις αυτήν κλαίων και θλιβόμενος.

Κατά σύμπτωσιν τας ημέρας εκείνας μερικοί αδελφοί τού Κοινοβίου, μεταβαίνοντες προς συνάντησιν τού Αββα Ποιμένος, διήλθον από την χαράδραν της οδύνης και των δακρύων τού εκδιωχθέντος αδελφού. Από ευσπλαγχνίαν κατήλθον εις την χαράδραν και συνήντησαν τον δυστυχή εκείνον να είναι συντετριμμένος από τον πόνον και την θλίψιν. Μέ στοργήν δε και γλυκύτητα τον παρεκάλεσαν να τους ακολουθήση και να μεταβούν όλοι μαζί εις τον 'Αββάν Ποιμένα. “Ο δυστυχώς όμως εκείνος ήρνείτο και κλαίων έλεγε: «Αφήσατέ με να αποθάνω εδώ». Αφού δεν ηδυνήθησαν να τον μεταπείσουν, ανεχώρησαν και μετέβησαν εις τον 'Αββάν Ποιμένα, προς τον οποίον και εξιστόρησαν λεπτομερώς την περίπτωσιν του αδελφού. Συγκινηθείς από την αφήγησιν αυτήν ο 'Αββάς Ποιμήν παρεκάλεσε τους αδελφους να επιστρέψουν εις την χαράδραν και να είπουν εις τον αδελφόν: «Σε καλεί ο Αββάς Ποιμήν να έλθης εις το κελλί του».

Κατόπιν αυτού ο αδελφός ήλθεν επί τέλους πλησίον του Αββα Ποιμένος. Μόλις τον είδεν από μακράν ο 'Αββάς Ποιμήν ήλθε κοντά του, τον ήσπασθη, του γλυκομίλησε, διότι ήτο πολύ θλιμμένος, και τον παρεκάλει, χαριεντιζόμενος, να φάγη ολίγον. 'Αφού δε ανέπαυσε και ηρέμησε τον Μοναχόν έστειλεν ένα υποτακτικόν του προς τον Ασκητή και του εμήνυσε τα εξής: «Από πολύν καιρόν είχον επιθυμίαν να σε γνωρίσω, διότι ήκουον πολλά τα καλά διά σέ. Αλλά και οι δύο μας, από αμέλειαν, δεν κατορθώσαμεν να συναντηθώμεν μέχρι σήμερα».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

Ο Αναχωρητής, αν και δεν εξήρχετο του κελλίου του, ήκουσε την πρόσκλησιν και είπε: «Διά να μου στείλη την είδησιν αυτήν ο Γέρων κάτι τον έχει πληροφορήσει ο Θεός». Αμέσως λοιπόν έφυγες από το μέρος, που εκάθητο, διά να συναντήση τον Αββάν Ποιμένα.

Μόλις συναντήθησαν, αντήλλαξαν τον αδελφικόν ασπασμόν και ήρχισαν χαρούμενοι να συζητούν.

Εις μίαν στιγμήν λέγει προς τον 'Ασκητήν ο 'Αββάς Ποιμήν: «Δύο άνθρωποι έζων εις ένα χωρίον έξαφνα μίαν ημέραν απέθανον και των δύο αυτών γειτόνων συγγενείς και ούτω ο καθείς είχεν εις το σπίτι του νεκρόν: ο ένας όμως εξ αυτών εγκατέλειψε τον νεκρόν στο σπίτι του και έφυγε διά να κλαύση τον νεκρόν του γείτονός του !!» Μόλις ήκουσε την διήγησιν αυτήν ο Ασκητής συνιδκινήθη και ανελογίσθη, ότι εις αυτόν αρμόζει η ιστορία, εξ αιτίας της συμπεριφοράς του προς τον εκδιωχθέντα αδελφόν τού Κοινοβίου, δι' αυτό και ανεφώνησεν «Ο Ποιμήν ευρίσκεται εις τον ουρανόν, ενώ εγώ κάτω εις την γήν».

19. Ηρώτησαν μερικοί Πατέρες τον 'Αββάν Ποιμένα: «Θέλεις, Αββά, να ελέγξωμεν όποιον προσωπικώς αντιληφθώμεν, ότι αμαρτάνει;» Με ηρεμίαν τότε ο Αββάς τους απαντά: «Πάντως εγώ, εάν παραστη ανάγκη να περάσω από το μέρος, που ευρίσκεται κάποιος και τον ιδώ προσωπικώς να αμαρτάνη, θα προσπεράσω χωρίς να τον ελέγξω».

20. Πάλιν τον ήρώτησαν: «Πώς ο Αββάς Νισθερώ υπέμεινε με τόσην πραότητα τον μαθητών του;» Ο 'Αββάς Ποιμήν τους απήντησε: «Εάν ήμουν εγώ θα ετοποθέτουν και το μαξιλάρι υπό την κεφαλήν του». Είς αυτό παρετήρησεν ο Αββάς Ανούβ: «Πώς όμως θα ήμπορούσες να δικαιολογήσης την συμπεριφοράν σου αυτήν εις τον Θεόν;» Ο Αββάς Ποιμήν του εξήγησεν. «Θεέ μου-θά τού είπω- Συ διέταξες πρώτον να βγάλη ο άνθρωπος το δοκάρι από τον οφθαλμόν του και τότε, αφού ιδή καθαρά, να βγάλη το μικρό αχυράκι από τον οφθαλμόν του αδελφού του» («Υποκριτά, έκβαλε πρώτον την δοκόν εκ του οφθαλμού σου, και τότε διαβλέψεις εκβαλῆν το κάρφος εκ τού οφθαλμού του αδελφού σου» Ματθ. ζ', 5).

21. Ένας άλλος αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα, τι να κάμη και ο Αββάς Ποιμήν του απήντησε: «Το τι πρέπει να κάμης έχει γραφή εις τον ψαλμόν του Δαβίδ— «Την ανομίαν μου εγώ αναγγελώ και μεριμνήσω υπέρ της αμαρτίας μου» – (Ψαλμός λζ' (37), 19).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

22. Ο Αββάς Ποιμήν ήλθε κάποτε εις τα μέρη της Αιγύπτου, διά να κατοικήσῃ. Πλησίον του διέμενεν αδελφός έχων συνείσακτον γυναίκα. Τον αδελφόν αυτόν ουδέποτε ήλεγξε διά την παράβασιν αυτήν. Μίαν νύκτα εγέννησεν η γυναίκα εκείνη. Αμέσως ο Αββάς Ποιμήν αντελήφθη περί τίνος πρόκειται. Αντί όμως να ελέγξῃ σκληρώς τον αμαρτήσαντα με τοιαύτην αμαρτίαν αδελφόν, απ' ἐναντίας ἐκάλεσε τον αδελφόν αυτού τον μικρότερον και του εἶπε: «Πάρε μαζί σου ένα κνίδιον (μικρόν πήλινον δοχείον) κρασί και πρόσφερε το εις τον γείτονα, διότι ἔχει ἀνάγκην σήμερον». Οἱ ἄλλοι υποτακτικοί του Ἀββά Ποιμένος δεν αντελήφθησαν τίποτε ἀπό ὅλα αὐτά. Ο αδελφός ἔκαμε αὐτό που τον διέταξεν ο Αββάς Ποιμήν.

Ο αδελφός, που ἡμάρτησε, μόλις ἐδέχθη το δῶρον της ἀγάπης και της καλωσύνης, ἐνῶ ἀνέμενεν ἐλέγχους και περιφρόνησιν, κατενύγη, ἐνοιωσε το ἀμάρτημά του και μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπομάκρυνε την γυναίκα, ἀφού της ἔδωσε, διά συντήρησίν της, ὅ,τι εἶχε. Κατόπιν, συντετριμμένος, προσήλθεν εις τον Αββάν Ποιμένα και του εἶπε: «Εγὼ ἀπό σήμερα μετανοῶ». Ο Αββάς Ποιμήν με γλυκύτητα και στοργήν ἤρχισε να τον ἐπιστηρίζῃ εις την μετάνοιαν. Ἐκτίσε δε ο αδελφός αὐτος και ένα ἄλλο κελλάκι πλησίον του γέροντος και ἀπό ἐκεῖ ἐπεκοινώνει τακτικά με τον Αββάν Ποιμένα. Εκείνος δε με την συνετήν διδασκαλίαν του ἐφώτιζε και καθοδήγει αὐτόν εις τον δρόμον του Θεοῦ, που ἔπρεπε να ἀκολουθῇ. Και τοιουτοτρόπως με την συμπεριφοράς αὐτήν ἐκέρδισεν ο Ἀββάς Ποιμήν τον αμαρτήσαντα αδελφόν.

23. Εἰς μίαν Σκήτην συνεδρίαζον οἱ Πατέρες της Σκήτης δι' ἓνα αδελφόν, ο ὁποῖος εἶχε σφάλει. Οἱ οἱ πατέρες ωμίλουν και ἕκαστος ἔλεγε την γνώμην του μόνον ο Αββάς Πίωρ εσιώπα και ἦτο σκεπτικός. Χωρίς δε να γίνῃ ἀντιληπτὸς ἐξήλθεν, ἐπήρεν ἓνα σακκί και το ἐγέμισεν ἄμμον. Το σακκί αὐτό το ἐσήκωσεν εις τον ὠμόν του ὀπίσω. Συγχρόνως δε ἐγέμισεν ἓνα μικρόν ὄστρακον με ἄμμο και το ἐκρατούσεν εις τας χεῖρας του. "Ἐτσι δε καθὼς ἦτο, με τον βαρύν σάκκον ὀπίσω εἰς την πλάτη του και το μικρόν ὄστρακον εις τας χεῖρας του, εἰσήλθεν εις το Συνέδριον.

Ἰδόντες το θέαμα αὐτό οἱ Πατέρες την ἠρώτησαν τι σημαίνουν αὐτά. Εκείνος τότε ἀπήντησε: «Το σακκί αὐτό με την πολλήν ἄμμον εἶναι τα πλημμελήματά μου, τα ὁποῖα, ἐπειδὴ εἶναι πολλά και ἀναρίθμητα, ἔρριξα ὀπίσω μου, διά νά μή τα βλέπω, και να μη κουρασθῶ δια την ἐξάλειψίν των και να κλαύσω δι' αὐτά. Και ἰδού τώρα! "Ἐχω τοποθετήσῃ ἐμπροσθέν μου τα ἐλάχιστα πλημμελήματα του ἀδελφοῦ μου και εις αὐτά ἀπασχολοῦμαι φλυαρῶν και κατακρίνων τον αδελφός μου. Δεν πρέπει ὅμως να κάμω ἔτσι ἀπ' ἐναντίας πρέπει να φέρω ἐμπροσθέν μου τα προσωπικά μου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

αμαρτήματα και να παρακαλώ τον Θεόν να με συγχωρήση δι' αυτά». Εις το άκουσμα των βαθυστοχάστων αυτών λόγων, κατανυγέντες οι Πατέρες ηγέρθησαν και ανεφώνησαν: «πράγματι αὕτη εἶναι ἡ οδός τῆς σωτηρίας»!

24. Ο Αββάς Παφνούτιος ανέφερε το εξής περιστατικόν: κάποτε -λέγει-ενώ έβάδιζα, έχασα τον δρόμον και περιεπλανήθην, ευρεθείς πλησίον ενός χωρίου. Έξαφνα συνήντησα δύο άτομα, ένα άνδρα και μίαν γυναίκα, να ευρίσκονται μεταξύ των εἰς στάσιν απρεπή. Αμέσως τότε ήρχισα να προσεύχομαι διὰ τας αμαρτίας μου, διὰ να μη μου μείνη ευκαιρία να κατακρίνω και τοιουτοτρόπως απεμακρύνθην. Καθ' οδόν ενεφανίσθη ενώπιόν μου Άγγελος με μίαν ρομφαίαν εις την χείρα και μου λέγει: «Παφνούτιε, όλοι οι κατακρίνοντες τους αδελφούς των, με αυτήν την ρομφαίαν (το σπαθί) φονεύονται. Συ όμως, επειδή δεν κατέκρινες, αλλ' εταπεινώθης απέναντι του Θεού, ως να ήσουν σύ, που έπραξες την αμαρτίαν, διὰ τούτο το όνομά σου ανεγράφη εις το βιβλίον της ζωής».

25. Ενας Γέρων Άσκητής έλεγε: «Μή κατακρίνης τον πόρνον, εάν συ διατηρήσαι σώφρων: διότι τοιουτοτρόπως και συ γίνεσαι παραβάτης νόμου. Ο ίδιος- δηλαδή ο Θεός-που είπε μη πορνεύσης, είπε και μη κατακρίνης».

26. Διηγούνται το εξής περιστατικόν, δι' ένα άγιον Γέροντα, που παρέμενεν εις την Αίγυπτον. Ούτος είχε ένα μόνον μικρό κελλάκι, εις το οποίον είχε συνήθειαν να προσέρχεται, διὰ να ωφεληθή, ένας αδελφός την αυτήν συνήθειαν είχε και μία παρθένος.

Μίαν ημέραν συνηντήθησαν και οι δύο εις το μικρό κελλάκι του Γέροντος. Εν τω μεταξύ έβράδυνασε και ήταν αδύνατον να αναχωρήσουν. Ο Γέρων τότε έστρωσε την ψάθα και εκοιμήθησαν και οι τρεις μαζί, με τον Γέροντα εις το μέσον αυτών. Την νύκτα, υπό την επήρειαν του δαίμονος, επολεμήθησαν ο αδελφός και η παρθένος και διέπραξαν αμαρτίαν. Ο Γέρων, καίτοι αντελήφθη το συμβάν, εν τούτοις τίποτε δεν είπεν εις αυτούς. Απ' εναντίας το πρωί με καλωσύνην τους κατευόδωσε, χωρίς να επιδείξη προς αυτούς ουδεμίαν σκληρότητα. Εκείνοι δε ενώ επροχωρούσαν προς την πόλιν ήρχισαν να δοκιμάζουν σκληράς τύψεις της συνειδήσεως, να μετανοούν δι' όσα έκαμας και να υποφέρουν πάρα πολύ. * Αντί λοιπόν να συνεχίσουν την πορείας των προς την πόλιν, εγύρισαν οπίσω προς τον Γέροντα, μετενόησαν και ήρχισαν μετά δακρύων να εξομολογούνται προς αυτόν: «'Αββά- του λέγουν- δεν επήρες είδησιν πώς μάς διεπόμπευσεν ο σατανάς και μας έκαμνε να αμαρτήσωμεν;» «Το αντελήφθην», απήντησεν ο Γέρων. Τότε και οι δύο κατάπληκτοι τον έρωτούν: «και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

πού ήτο ο νους σου αυτήν την ώραν και δεν μας εμπόδισες από την βδελυράν και αισχράν εκείνην πράξιν, διά την οποίαν τώρα φλογίζονται από την λύπην και μεταμέλειαν αί καρδίαι μας;» Είς απάντησιν οΓέρων με συγκίνησιν τούς λέγει: «Εκείνην την ώραν ο νους μου ευρίσκετο έμπροσθεν του Γολγοθά, όπου έσταυρώθη ο Χριστός και εκεί παρέμενε κλαίων». Αφού δε έλαβον τον κανόνα της μετανοίας των από τον Γέροντα, ανεχώρησαν αναδειχθέντες σκεύη εκλογής.

27. Εις εκείνους τους χρόνους έζη ένας Γέρων Μοναχός, ο οποίος έτρωγε τρία μόνον παξιμάδια την ημέραν. Κάποτε τον επεσκέφθη ένας αδελφός. "Όταν ήλθεν η ώρα του φαγητού, ο Γέρων παρέθηκεν εις τον αδελφόν τρία παξιμάδια. Μετά, επειδή αντελήφθη ότι πεινα ακόμη, του έφερεν άλλα τρία. Αφού λοιπόν έχορτασαν και ηγέρθησαν εκ της τραπέζης, ο Γέρων έπετίμησε τον επισκέπτης του και του είπε: «Δεν πρέπει, αδελφέ μου, να φροντίζης τόσον πολύ διά το σαρκίον». Ο επισκέπτης έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και ανεχώρησε.

Την επομένην ημέραν, κατά την ώρα του φαγητού, έφαγε, κατά την συνήθειαν, τα τρία παξιμάδια ο Γέρων, αλλ' ήρχισε να πεινά. Πάντως συνεκράτει τον εαυτόν του. Το ίδιον πάλιν συνέβη και την επομένην ημέραν. Κατεχόμενος από ισχυρών αίσθημα πείνης υπέφερε τρώγων τα τρία μόνον παξιμάδια, αλλά και δεν απεφάσιζε να παραβή την συνήθειάν του. Τούτο είχεν ως αποτέλεσμα να αδυνατίση. Επειδή όμως το φαινόμενον αυτό δεν είχε συμβή επί τόσα έτη ασκήσεως, αλλά μόνον τώρα τελευταίως, αντελήφθη ο Γέρων ότι τούτο ήτο έγκατάλειψις Θεού. Ήρχισε τότε μετά δακρύων και γονυκλισιών να παρακαλή τον Θεόν να του φανερώση διά ποίαν αιτίαν τον εγκατέλειπεν, ώστε να μετανοήση. Παρουσιασθείς τότε Αγγελος Κυρίου του είπε: «Αυτό σου συνέβη, διότι κατέκρινες τον αδελφόν σου και διά να μάθης, ότι εκείνος, που εγκρατεύεται, ή πραγματοποιεί άλλην αρετήν, δεν το επιτυγχάνει εξ ιδίας δυνάμεως, αλλ' η αγαθότης και η Χάρις του Θεού τον ενισχύει».

28. Ένας άγιος άνθρωπος, μόλις είδε κάποιον να αμαρτάνη, είπε με δάκρυα: «αυτός ήμάρτησε σήμερα και εγώ οπωσδήποτε αύριο».

29. Ο ίδιος πάλιν εις άλλην περίπτωσιν είπεν: «Εάν κανείς με οποιονδήποτε τρόπον αμαρτήση ενώπιόν σου, μη τον κατακρίνης, αλλά να θεωρής τον εαυτόν σου αμαρτωλότερον από εκείνον, έστω και εάν πρόκειται περί κοσμικού».

30 Ένας από τους ασκητικούς Αστέρας είπε το εξής: «Δεν υπάρχει κάτω από τον ουρανόν γένος καλύτερον από τους Χριστιανούς, ούτε μεταξύ των Χριστιανών τάξις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

καλύτερα από τους Μοναχούς. Εκείνα τα οποία βλάπτουν και τους Χριστιανούς και τους Μοναχούς περισσότερο από κάθε άλλο, είναι η μεταξύ των μνησικακία και η κατάκρισις, τα οποία εφ' όσον δυνηθή κανείς και απομακρύνη από την καρδίαν του, θα ζήση πραγματικώς αγγελικόν βίον επάνω εις την γήν».

31. Εις ένα Κοινόβιον έξων δύο αδελφοί από νεαράς ηλικίας, έως ότου έμεγάλωσαν εις τον μοναχικόν βίον. Ούτοι ήξιώθησαν υπό τού Θεού να βλέπη και ένας εις το πρόσωπον του άλλου ένα ορατόν εξωτερικόν σημείον Χάριτος. Κάποτε λοιπόν ένας απ' αυτούς έβγήκεν από το Κοινόβιον διά μίαν υπηρεσίαν· ήτο ημέρα Παρασκευή. Κατά σύμπτωσιν πρωΐ - πρωΐ είδε κάποιον να τρώγη και να μη σέβεται την ημέραν. Τότε ο Μοναχός τον ήλεγξε, διότι χωρίς να λάβη υπ' όψιν του την επιβεβλημένην νηστείας της Παρασκευής έτρωγε πρωί-πρωί.

Αφού εξεπλήρωσε την αποστολής του επανήλθεν εις το Κοινόβιον ο Μοναχός. Κατά την καθιερωμένης λοιπόν σύναξιν είδε κατά πρόσωπον τον επιστρέψαντα Μοναχόν ο αδελφός αυτού και δεν διέκρινε το σημείον της Χάριτος, ως συνήθως, και ελυπήθη. Αφού δε επέστρεψαν εις το κελλίον, περίλυπος τον έρωτά:

-Τι έκαμες, αδελφέ μου, και δεν εμφανίζεται εις το πρόσωπόν σου το σημείον της Χάριτος του Θεού;

– Ειλικρινώς σου λέγω, ότι η συνείδησίς μου δεν με ελέγχει ούτε διά πονηράν πράξιν, αλλ' ούτε και δι' αισχρόν λογισμόν.

- Μήπως είπες τίποτε εις κανένα;

Αφού λοιπόν έσκέφθη καλώς ο Μοναχός, ενεθυμήθη την περίπτωσιν εκείνου, που έτρωγε το πρωΐ της Παρασκευής, και είπε: «Χθές έξω τού Κοινοβίου είδον τινά τρώγοντα και είπον εις αυτόν σήμερος Παρασκευήν τρώγεις απ' αυτήν την ώραν;». Αυτή λοιπόν είναι η αμαρτία μου, συνεπέρανε. Και τότε παρεκάλεσε τον αδελφόν λέγων: «Έλα λοιπόν να συγκοπιάσωμεν εις μετάνοιαν δύο εβδομάδας και να παρακαλέσωμεν τον Θεόν να με συγχωρήση».

Πράγματι λοιπόν έτσι έκαμαν και μετά δύο εβδομάδας είδε και πάλιν ο αδελφός το ορατόν σημείον εις το πρόσωπον τού έτέρου, απόδειξις, ότι ήλθε και πάλιν η Χάρις του Θεού εις αυτόν. Με αυτό παρηγορήθησαν και ηυχαρίστησαν τον Θεόν.

32. Ένας αδελφός ηρώτησε Γέροντα: -Εάν μεταβώ εις διακριτικόν Γέροντα, διά να τον έρωτήσω, εάν πρέπει να παραμείνω εις κάποιον, και εκείνος γνωρίζει, ότι αυτό το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

πράγμα δεν είναι συμφέρον της ψυχής μου, τι πρέπει να μου απαντήσει; Εάν μου είπη, μη πηγαίνεις, δεν τον κατέκρινε τότε με τον λογισμό του;

– Αυτήν την λεπτολόγον διάθεσιν, δηλαδή την λεπτομερή ανίχνευσιν των σκέψεων, όλίογοι μόνον την διαθέτουν, απήντησεν ο Γέρων: πάντως εάν η ενέργειά του οφείλεται εις πάθος, δηλαδή από εμπάθειαν και μίσος απαντήσει δυσμενώς δι' ένα άνθρωπον ή τον κατηγορήσῃ, τον εαυτόν του βλάπτει, διότι ο λόγος του δεν έχει καμμίαν αξίαν. Πάντως το συμφέρον της ψυχής του απαιτεί, εις την περίπτωσιν αυτήν, να απαντήσει, ότι δεν γνωρίζω να σε πληροφορήσω δι' αυτό, που ζητείς και να ελευθερώσῃ τον εαυτόν του από το πάθος. Εφ' όσον δε ελευθερωθή από το πάθος, κανένα δεν κατακρίνει πλέον, αλλά κατακρίνων τον εαυτόν του προφασίζεται άγνοιαν του περί ου ερωτάται, λέγων: «Εκ φύσεως, αδελφέ μου, είμαι ακοινωνήτος και δεν συναναστρέφομαι κανένα μη με έρωτάς λοιπόν».

Εφ' όσον δε ο έρωτών είναι συνετός δεν πηγαίνει εις το πρόσωπον εκείνο, διότι αντελήφθη το νόημα του Γέροντος και την αγαθήν του πρόθεσιν, ότι μεριμνών διά την ιδικήν του σωτηρίαν ωμίλησεν ούτως. Διά τούτο και ο λόγος του συμβουλευόντος είναι δυνατός να πληροφορήσῃ τον ακούοντα, ώστε να εφαρμόσῃ την συμβουλήν.

33. Έπληροφορήθη κάποτε ένας Άγιος Ασκητής, ότι ένας αδελφός περιέπεσεν εις πορνείαν και είπε ώ, άσχημα έκανε!

Μετά από ολίγας ημέρας απέθανεν εκείνος ο αδελφός. Αμέσως λοιπόν ενεφανίσθη εις τον Γέροντα ένας Άγγελος Κυρίου, συνοδεύων την ψυχήν τού κοιμηθέντος αδελφού και του λέγει με αυστηρότητα :

Κοίταξε αυτόν που κατέκρινες, εκοιμήθη! Πού διατάσσεις λοιπόν να τον τοποθετήσω, εις την Βασιλείαν των ουρανών ή εις την κόλασιν;

Ο Γέρων μετά την οπτασίαν αυτην παρέμεινεν έως το τέλος της ζωής του, παρακαλών τόν Θεόν, μετά δακρύων πολλών και σκληρών αγώνων μετανοίας, να τον συγχωρήσῃ διά το αμάρτημα αυτό.

34. Ένας Γέρων είπε κάποτε εάν ίδης κανένα να τρώγῃ πολύ και αδιακρίτως ή να γελά αδιαφόρως, μή τον κατακρίνης: είπέ, καλύτερα, ευτυχής ο άνθρωπος αυτός, διότι δεν έχει αμαρτίας και δι' αυτό χαίρεται η ψυχή του.

35. Ενας Άγιος Γέρων Ασκητής είπεν: εάν ίδης κάποιον με τα μάτια σου να πίπτῃ εις την αμαρτίαν, αμέσως να είπῃς ανάθεμα εις εσένα, σατανά (1). Με τον τρόπον δε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

αυτόν περιφρουρείς την καρδίαν σου από την κατάκρισιν και δεν αναχωρεί από σέ το Πνεύμα το Άγιον. Εν συνεχεία δε να λέγης εις τον εαυτόν σου όπως αυτός ενικήθη υπό του εχθρού, τοιουτοτρόπως είναι ενδεχόμενον να νικηθώ και εγώ. Με δάκρυα δε να ζητης την βοήθειαν του Θεού και να συμπαθής αυτόν, που χωρίς την θέλησίν του έπαθε, διότι, πράγματι, κανείς δεν θέλει να αμαρτήση ενώπιον του Θεού, αλλά όλοι, οσάκις αμαρτάνομεν, εξαπατώμεθα υπό του Διαβόλου.

36. Ένας άλλος Ασκητής διηγήθη το εξής περιστατικόν. Κάποτε παρέμενα εις ένα απομακρυσμένον σημείον της ερήμου. Με έπεσκέφθη λοιπόν μίαν φοράν ένας γνωστός αδελφός από το Κοινόβιον.

- Τι κάμουν- τού λέγω- οι Πατέρες ; – Δι' ευχών σου είναι καλά και υγιαίνουν, μου απαντά.

Κατόπιν τον ήρώτησα και διά κάποιον αδελφόν έχοντα κακήν φήμης και μου λέγει:

– Σε διαβεβαιώ, Γέροντά μου, ο ίδιος είναι πάντοτε, εις τίποτε δεν ήλλαξεν. Εις την πληροφορίαν αυτήν δεν είπα τίποτα, απλώς μία λέξις εξέφυγε από τα χείλη μου, ως αυθόρμητος πόνος.

– Ούφ! έκαμα.

Και όμως ιδού τι μου συνέβη. Μόλις είπα αυτό, αμέσως κατελήφθην από την ανάγκην του ύπνου και περιέπεσα εις έκστασιν, και βλέπω ότι ευρέθην επάνω εις τον Άγιον τόπον του Κρανίου του Γολγοθά και επ' αυτού τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, εσταυρωμένον μεταξύ των δύο ληστών. Από πόνον και συγκίνησιν ώρμησα να προσκυνήσω τον Κύριόν μας. Μόλις όμως επλησίασα, ο Κύριος έστράφη προς τους παρισταμένους πλησίον του Αγίους Αγγέλους και με ισχυράν φωνήν τους διατάσσει.

– Εκδιώξατε τον αυτόν, διότι είναι δι' εμέ αντίχριστος πρίν εγώ δικάσω, αυτός κατέκρινε τον αδελφόν του.

Ενώ δε εξεδιωκόμην βιαίως από τον θαυμαστόν εκείνον χώρον, κλείει έξαφνα η θύρα και μου πιάνει το δάσος μου. Εγώ το άφησα και έφυγα και αμέσως εξύπνησα.

Εμβαθύνων δε και εξηγών τα όσα είδα, λέγω εις τον επισκέπτην αδελφόν.

– Αυτή η ημέρα είναι δι' εμέ πονηρά και αμαρτωλή..

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

– Διατί, πάτερ; με έρωτά ο αδελφός. Τότε του εξιστόρησα το όραμά μου. Το πλέον θαυμαστόν, αλλά και δι' εμε οδυνηρόν, υπήρξεν η στέρησις του δάσου, το οποίον συμβολίζει την σκέπην του Θεού, και το οποίον εκρατηθη από την θαυμαστής εκείνην θύραν.

Από τότε, επί επτά έτη περιεπλανώμην ενώπιον του Κυρίου της Δόξης εις τας ερήμους, χωρίς να γεύομαι άρτου, χωρίς να παραμένω υποκάτω στέγης, χωρίς να συναναστρέφομαι με ανθρώπους. Και τότε μόνον ησύχασα, όταν είδον και πάλι, τον Κύριόν μου εις τον Κρανίου τόπον, όπως και την πρώτην φοράν, και επέτρεψε να μου επιστραφή το δάσον, δείγμα της επανόδου εις εμέ της σκέπης του Θεού.

37. Κάποιος ήρώτησεν ένα Γέροντα.

– Διατί δεν ήμπορώ να συγκατοικήσω με αδελφούς;

– Διότι-τού απήντησε ο Γέρων-δεν φοβείσαι τον Θεόν. Εάν είχες υπ' όψιν σου-συνέχισε-την γραφήν, που αναφέρει, ότι ο Λώτ εσώθη μέσα εις τα Σόδομα, επειδή δεν κατέκρινε κανένα, τότε και συ θα ήμπορούσες και με θηρία ακόμη να συγκατοικήσης χωρίς κανένα φόβον.

38. Ενας Ασκητής διηγείτο, ότι επί είκοσιν έτη επέμεινε αγωνιζόμενος δι' ένα μόνον λογισμόν και παρακαλών τόν Θεόν να του δώση την δύναμιν να θεωρή όλους τους ανθρώπους ως ένα, χωρίς διακρίσεις.

Θ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ έξουθένει κοσμικόν, Μοναχέ, έν τή διανοία σου μόνον γάρ ό Κύριος γινώσκει τὰ κρύφια της καρδιάς τίμα δέ πάντας διά τόν Κύριον όπως και σε τιμήση και πάντων Κύριος.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΕ, να μή εκμηδενίξης τον κοσμικόν εις την σκέψιν σου, διότι μόνον ο Κύριος γνωρίζει τα κρύφια της καρδιάς των ανθρώπων. Διά την αγάπην τού Θεού όλους να τιμάς, ώστε να τιμήση και σε ο Κύριος των όλων.

Ι'. Του Πατρός

ΘΑΥΜΑΣΙΩΣ ὁ Πατήρ τὸ ἐν τῇ διανοίᾳ σου προσέθηκεν ἔστι γὰρ πότε τοὺς κοσμικοὺς ἅπαντας τῇ γλώττῃ συμφερόντως ἐξουθενεῖν διὰ τοὺς φιλοκόσμους τῶν Μοναχῶν, ἢ τοὺς τῇ ἀπογνώσει ἐγγίζοντας, καθὰ καὶ αὐτὸς οὕτως ἐν ἄλλῃ διαφόρως ἐδίδαξεν.

Ερμηνεία

ΠΑΡΑ πολὺ ωραία ὁ Ὅσιος Πατὴρ Ἐφραίμ ἐτοποθέτησεν εἰς τὴν ανωτέρω συμβουλήν του τὰς λέξεις καὶ τὴν ἐννοιαν «ἐν τῇ διανοίᾳ σου» διότι εἶναι δυνατόν νὰ ἐξουθενῇ κανεῖς τοὺς κοσμικοὺς, διὰ τῆς γλώσσης του μόνον, χωρὶς νὰ μετέχῃ καὶ ἡ διάνοιά του, πρὸς τὸ συμφέρον Μοναχῶν τινῶν, οἵτινες αισθάνονται ἀγάπης καὶ κλίσιν πρὸς τὸν κόσμον, ἢ κινδυνεύουν νὰ περιπέσουν, ἀπὸ ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως, εἰς ἀπόγνωσιν, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος Εφραίμ εἰς ἄλλην περίπτωσιν οὕτως ἐδίδαξεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ'

(Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

Ὅτι οὐ δεῖ τινὰ ἐν τοὺς μὴ κατ' ἐντολὴν σκανδαλίζειν· καὶ τί δύναται τὸ τοῦ σκανδάλου ὄνομα καὶ ὅτι οὗ δεῖ σκανδαλίζεσθαι· τοὺς δὲ σκανδαλιζομένους θεραπεύειν.

Δεν πρέπει κανείς να σκανδαλίζη με πράξεις, εκτελουμένας χωρίς εντολήν. Και τι μπορεί να κάμη το σκάνδαλον. Δεν πρέπει κανείς να σκανδαλιζεται· Να θεραπεύη δε τους σκανδαλιζομένους,

Α' Εν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΙ ἀπὸ Κοινοβίου ἐξελθόντες, παρέβαλον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς Ἀναχωρητὴν ὁ δὲ ἐδέξατο αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς, καὶ ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς ἔρημитаῖς, ἰδὼν αὐτοὺς ἀπὸ κόπου, παρέθηκε τράπεζαν παρὰ τὴν ὥραν, καὶ εἰ τί εἶχε παρέθηκεν αὐτοῖς, καὶ ἀνέπαυσεν αὐτοὺς ὅτε δὲ ὄψε ἐγένετο, ἔβαλον τοὺς δώδεκα ψαλμούς, ὁμοίως καὶ τὴν νύκτα ὡς δὲ ὁ γέρον κατὰ μόνας ἡγρύπνει, ὡς ἤκουσεν αὐτῶν κοινολογουμένων πρὸς ἀλλήλους καὶ λεγόντων ὅτι οἱ Ἀναχωρηται εἰς τὴν ἔρημον ἀναπαύονται πλεῖον ἡμῶν τῶν ἐν Κοινοβίοις, καὶ μελλόντων αὐτῶν ὑπάγειν πρῶτῷ πρὸς τὸν γέροντα, τὸν γείτονα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς ἀσπάσασθε αὐτὸν ἐξ ἐμοῦ καὶ εἶπατε αὐτῷ μὴ ποτίσης τὰ λάχανα καὶ δὲ ἀκούσας ἔνοησέ το ρῆμα, καὶ ἐκράτησεν αὐτοὺς ἕως ἐσπέρας ἐργαζομένους νήστεῖς ὡς ἐγένετο ὄψε, ἐποίησε μεγάλην σύναξιν καὶ εἶπε καταλύσωμεν ὅτι ἀπὸ κάπου ἔστε καὶ εἶπε πάλιν οὐκ ἔχομεν ἔθος καθ' ἡμέραν ἐσθίειν, δι' ὑμᾶς δὲ γευόμεθα μικρὸν καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς ἄρτον ξηρῶν καὶ ἄλας εἶπων χρεῖα ἐστὶ δι' ὑμᾶς ἐορτὴν ποιῆσαι καὶ ἔβαλεν ὀλίγον ἄλας εἰς τὸ ζῆος, καὶ ἀναστάντες μετὰ τὸ φαγεῖν, ἔβαλον σύναξιν ἕως μεσονυκτίου καὶ λέγει αὐτοῖς οὐ δυνάμεθα δι' ὑμᾶς τὴν λέσαι ὅλον τὸν κανόνα, ἕνα ἀναπαύσασθε μικρὸν πρωτὰς δὲ γενομένης, ἤθελον ἀπελθεῖν' ὁ δὲ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· μέναιτε χρόνον μεθ' ἡμῶν' εἰ δὲ μή, κὰν διὰ τὴν ἐντολὴν κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἐρήμου τρεῖς ἡμέρας· οἱ δὲ ἰδόντες ὅτι οὐκ ἀπολύει αὐτούς, ἀναστάντες ἔφυγαν λάθρα.

2. Κατηλθὼν πότε δύο Μοναχοὶ ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς Σκήτιν, καὶ παρέβαλον τοῖς γέρουσι καὶ μετὰ τὸ συντυχεῖν, ὡς ἑκαθεσθησαν φαγεῖν, εἶδον τοὺς σκητιώτας λαύρως ἐσθίοντας ὡς ἀπὸ λιμοῦ τῆς αὐτῶν ἀσκήσεως, καὶ ἔσκαρδαλισθησαν μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Πρεσβύτερος, ἠθέλησε θεραπεύσαι αὐτούς, καὶ ἐκήρυξεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λέγων τοῖς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

ἀδελφοὺς νηστεύσατε, καὶ τείνατε τὴν πολιτείαν τῆς ἀσκήσεως ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἤθελον δὲ οἱ παραβαλόντες Αἰγύπτιοι ἀναχωρῆσαι καὶ ὁ Πρεσβύτερος οὐ συνεχώρησε.

Μείναντες οὖν εἰς τὴν πρώτην ἔνηστευσαν καὶ ἐσκοτίσθησαν ἐποίησε δὲ αὐτοὺς νηστεύειν δύο δύο, οἱ δὲ σκητιῶται ἔνηστευον τὴν ἑβδομάδα καὶ γενομένου τοῦ Σαββάτου, ἐκάθισαν φαγεῖν οἱ Αἰγύπτιοι μετὰ τῶν γερόντων θορυβουμένων δὲ τῶν Αἰγυπτίων φαγεῖν, εἷς τῶν γερόντων ἐκράτησε τὰς χεῖρας αὐτῶν λέγων μετ' ἐπιστήμης φάγετε ὡς Μοναχοὶ ὁ δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὤθησεν αὐτοῦ τὴν χεῖρα, ἀπολυσὸν μὲ λέγων, ἀποθνήσκω γὰρ ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἔψημα μὴ φαγῶν" εἰ οὖν ὑμεῖς διὰ δύο νηστεύοντες οὕτως ἐξελίπετε, πῶς εἷς τοὺς ἀδελφοὺς ἐσκανδαλίσθητε, οἵτινες διαπαντὸς ταύτην τὴν ἄσκησιν ἐπιτελοῦσι; καὶ μετενόησαν αὐτοῖς, καὶ ὠφεληθέντες ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ ἀδελφοὶ ἀπὸ ἑνὸς Κοινόβιον ἐξήλθον εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ επισκεφθοῦν ἕνα Ἀσκητὴν. Ὁ Ἀσκητὴς τοὺς υπεδέχθη με μεγάλην χαράν, καὶ καθὼς συνηθίζουν οἱ Ἀσκηταί, ἐπειδὴ τοὺς εἶδε κουρασμένους ἀπὸ τὴν πορείαν, τοὺς ἐστρωσε τραπέζι ἐνωρίτερον τῆς ὠρισμένης ὥρας καὶ τοὺς ἐφίλευσε με ὅ,τι εἶχεν εἰς τὸ πτωχόν του ἀσκητήριον. Τοιοῦτοτρόπως τοὺς ευχαρίστησε.

Μόλις ἐβράδυσεν ἐκ τῆς ὅλης ἀκολουθίας μόνον δώδεκα ψαλμοὺς ὥρισεν ὁμοίως καὶ τὴν νύκτα μέρος τῆς ἀκολουθίας διέταξε, χάριν τῶν ἀδελφῶν. Κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ἐνῶ ὁ Ἀσκητὴς ἠγρύπνει μόνος του, ἤκουσε τοὺς ἐπισκέπτες του νὰ σιγοσυζητοῦν μετὰ τῶν καὶ νὰ λέγουν, ὅτι οἱ Ἀναχωρηταὶ ἀναπαύονται εἰς τὴν ἔρημον περισσότερο ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὰ Μοναστήρια.

Το πρῶν οἱ ἐπισκέπται Μοναχοὶ ἠτοιμάζοντο νὰ επισκεφθοῦν ἕνα γείτονα τοῦ Ἀσκητοῦ ὁ Γέρων λοιπὸν τοὺς λέγει.

- Χαιρετίσατε τὸν ἐκ μέρους μου καὶ εἰδοποιήσατε τὸν, σὰς παρακαλῶ, νὰ μὴ ποτίσῃ τὰ λάχανα.

Πράγματι μετεβίβασαν εἰς τὸν Ἀσκητὴν τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὴν εἶδησιν τοῦ Ἀσκητοῦ. Εκείνος ἀμέσως ἀντελήφθη τὸ βαθύτερον νόημα τῆς πληροφορίας καὶ δι' αὐτὸ ἀφήσε τοὺς ἐπισκέπτες του νὰ ἐργάζονται νηστικοὶ μέχρι τὸ βράδυ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

Μόλις ενύκτωσεν, έπραγματοποίησε σύναξις μεγάλης και είπε προς τους επισκέπτες του.

– Καίτοι έχομεν κανόνα νηστείας, ας φάγωμεν, διότι έχετε κοπιάσει. Ως γνωστόν, ημείς έχομεν συνήθειαν να νηστεύωμεν όλην την εβδομάδα, αλλά προς χάριν υμών θα φάγωμεν ολίγον.

Λέγων δε αυτά έστρωσε τραπέζι με ολίγον ξηρόν άρτον και αλάτι. Και απευθυνόμενος προς τους επισκέπτες του προσέθεσε:

– Πρέπει να εορτάσωμεν την επίσκεψίν σας. Ως εορτάσιμον δε φαγητόν προσέθεσεν ολίγον αλάτι εις ξίδι.

Αφού δε ηγέρθησαν, ο Ασκητής εκάλεσε τους αδελφούς διά την καθιερωμένην νυκτερινήν ακολουθίαν. Το μεσονύκτιον διέκοψε την ακολουθίαν και είπεν εις τους επισκέπτας.

– Από αγάπην πρός υμάς δεν ετελέσαμεν ολόκληρον τον κανόνα της νυκτερινής ακολουθίας, διά να μη κουρασθήτε και να αναπαυθήτε ολίγον.

Το πρωί οι επισκέπται εξήτουν την ευλογίαν του Ασκητού διά να φύγουν. Εκείνος όμως τους παρεκάλει να παραμείνουν ολίγον χρόνον, ή τουλάχιστον, σύμφωνα με την εντολήν, τρεις ημέρας, όσας συνηθίζουν να φιλοξενούν τους επισκέπτες των οι ερημίται.

Οι επισκέπται, αφού είδον, ότι δεν τους δίδει την ευλογίαν να αναχωρήσουν έφυγαν κρυφίως διά το Κοινόβιον.

2. Δύο Μοναχοί κατήλθον από την Αίγυπτον εις Σκήτην, διά να επισκεφθούν τους Γέροντας. Αφού λοιπόν συνωμίλησαν επ' ολίγον, εκάθησαν να φάγουν. Κατά το φαγητόν έβλεπαν τους αδελφούς της Σκήτης να τρώγουν με μεγάλην βουλιμίαν, σαν πεινασμένοι, εξ αιτίας της ασκήσεώς των. Αυτή η κατάσταση εσκανδάλισε τους εξ Αιγύπτου επισκέπτας. Μόλις αντελήφθη αυτό το πράγμα ο Πρεσβύτερος της Σκήτης ηθέλησε να επαναπαύση την σκανδαλισθείσαν συνείδησίν των.

Δι' αυτό, όταν μετέβησαν εις την Εκκλησίαν, εφώναξε κοντά του τους αδελφούς και τους λέγει:

– Να νηστεύσητε και να εντείνετε τις προσπάθειάς της ασκήσεώς σας, αδελφοί μου. Δεν επέτρεψε δε εις αυτούς να αναχωρήσουν, καίτοι ούτοι ήθελον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

Αφού λοιπόν παρέμειναν, ενήστευσαν τελείως την πρώτην ημέραν και ήρχισαν να ζαλίζονται. Υπεχρέωσε δε αυτούς να νηστεύουν δύο συνεχείς ημέρας και εις το τέλος της δευτέρας να τρώγουν. Οι άδελφοί της Σκήτης ενήστευον μίαν συνεχή εβδομάδα. Μόλις ήλθε το Σάββατον, κατά την καθιερωμένην ώραν του φαγητού, παρεκάθησαν εις την τράπεζαν οι Γέροντες της Σκήτης μαζί με τους επισκέπτες της Αιγύπτου,

Τότε οι Αιγύπτιοι ήρχισαν με θορυβώδεις κινήσεις τα τρώγουν ατάκτως, κατευθυνόμενοι από την μεγάλην τους πείναν. Κάποιος από τους Γέροντας, που παρέμεναν εις την Σκήτην, τους εκράτησεν από τας χείρας, υποδεικνύων εις αυτούς, ότι ο τρόπος αυτός του φαγητού δεν αρμόζει εις Μοναχούς, οι οποίοι πρέπει να τρώγουν με ευπρέπειαν και σύνεσιν.

Ένας εκ των δύο Αίγυπτιωτών τού έσπρωξε βιαίως την χείρα και του είπε:

- Αφησέ με, διότι πεθαίνω από την πείνα όλην την εβδομάδα δεν έφαγα φαγητόν μαγειρευμένον.

Τότε, λίαν επικαίρως, τους λέγει ένας εκ των Γερόντων.

- Εάν σείς, νηστεύοντες μόνον δύο συνεχείς ημέρας, και την τρίτην τρώγοντες, έχετε αφανισθή από την πείναν, διατί έσκανδαλίσθητε διά τους αδελφούς, οι οποίοι τόσον σκληράν άσκησιν εκτελούν νηστεύοντες πάντοτε ολόκληρον την εβδομάδα;

Με την συνετήν αυτήν παρατήρησιν ωφελήθησαν οι Αιγύπτιοι και μετενόησαν, διότι εσκανδαλίσθησαν αδίκως, αναχωρήσαντες περιχαρείς από την Σκήτης.

Β'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· εάν ποιῶ τί πρᾶγμα ὡς νομίζω μετὰ λόγου, καὶ διορθοῦται μετὰ τις εἰς αὐτὸ οὗ κατὰ λόγον, ἀπολογίῃ. σωμαὶ αὐτῷ, ἢ σιωπήσω φεύγων τὴν κενοδοξίαν καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων·

Ἐὰν οὐκ ἔχῃ ἀνάγκην ἢ ἀπολογία, σιώπα· ἐὰν δὲ τὸ πρᾶγμα παρέχῃ λογισμὸν τῷ ἀδελφῷ σου, ἀντιλεξάν τῃ κενοδοξίᾳ καὶ θεράπευσον αὐτὸν ἔφη καὶ ἀδελφὸς ἐὰν πρᾶγμα ποιῶ τῶν μέσων, ἥτοι εἰς δ οὐκ ἔστιν ἁμαρτία, καὶ οἶδα ὅτι ἐὰν καταλάβῃ μετὰ δὲ δείξα ἀδελφὸς ποιοῦντα αὐτὸ σκανδαλίζεται εἰς ἐμὲ καὶ κρύπτω αὐτὸ ἀπὸ κενοδοξίας, αἰσχύνομαι γὰρ ἐὰν ἴδῃ μέ, ἄρα ὀφείλω διὰ τὴν κενοδοξίαν μὴ κρύψαι; ἢ κρύψαι διὰ τὸ σκάνδαλον; εἰ δὲ καὶ μὴ οἶδα ἀκριβῶς ὅτι σκανδαλίζεται, ἀλλ' ὑπονοῶ, τί ποιήσω;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

ἀπεκρίθη ὁ γέρων" ἐὰν καταγινώσκη σου ἡ καρδιά ὅτι σκανδαλίζεται ὁ ἀδελφός σου, σκέπασον, καὶ μὴ δώσης αὐτῷ λογισμόν, ἐὰν δὲ ἀκριβῶς οὐκ οἶδας, ἀλλ' ὑπονοεῖς, μὴ φροντίσης.

2. Ἦρώτησεν ὁ ἀδελφός ἐὰν εἶπω τινὶ ῥῆμα κεντὸν αὐτὸν καὶ μὴ νοήσῃ τὸν λόγον, ἄρα ὀφείλω μετανοῆσαι αὐτῇ ἢ σιωπῆσαι, καὶ μὴ δοῦναι αὐτῷ λογισμόν ; ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ἔαν μὴ νοήσῃ ὁ ἀδελφός ὅτι ἔκεντησας αὐτόν, σιώπα καὶ οὐ ταρασσείς αὐτόν, ἀλλὰ σπούδασον τῷ Θεῷ βαλεῖν μετάνοιαν ὑπὲρ τούτου ἔφη ὁ ἀδελφός" εἶπε μοί, δέσποτα, ποταπὴ ἔστιν ἡ ἐν τοῖς πράγμασιν ἐλευθερία, καὶ πῶς δεῖ αὐτὴ κεχρῆσθαι.

3. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων' ἐλευθερία ἔστιν ἡ φανερώς λεγομένη ἀλήθεια τυχὸν γὰρ χρήζει τις τροφῆς ἢ ἐνδύματος ἢ καθόλου οἰουδήποτε πράγματος, καὶ ὀφείλει καθαρῶς λέγειν τῇ δυναμένῳ παρασχεῖν, οὐ γὰρ πρὸς πάντα ἄνθρωπον χρὴ τὴ ἐλευθερίαν κεχρῆσθαι, ἀλλ' ἐπιτετηρημένως πρὸς πρόσωπα τὰ δυνάμενα τὴν ἐλευθερίαν ἄσκανδάλιστως δέξασθαι.

4. "Ὁ μὲν γὰρ ἔχων διάκρισιν οἰκοδομεῖται καὶ χαίρει ἐν αὐτῇ καὶ δὲ μὴ ὧν τοιοῦτος, σκανδαλίζεται, καὶ αὐτὸς δὲ δ κεχρημένος αὐτῇ ὀφείλει μὴ ἐμπαθῶς κεχρῆσθαι πρὸς τὸ θεραπεύσαι τὸ ἐνοχλοῦν αὐτῷ πάθος, ἀλλὰ πρὸς τὴν χρείας συμπλήρωσιν εἰ οὖν οὔτε πρόσωπον σκανδαλίζεται, οὔτε πάθος ὑπόκειται, δεῖ κεχρῆσθαι τῇ ἐλευθερίᾳ.

5. Εἰ δὲ τις ἐν αὐτῇ σκανδαλίζεται, δεῖ οἰκονομεῖν καὶ μὴ ἄφυλακτως κεχρῆσθαι καὶ σκανδαλίζειν τὸν πλησίον τυχὸν γὰρ ἔστι τις ἀπὸ κόπου καὶ θέλει ταχύτερον γεύσασθαι ἄλλος δὲ τις ἀκούων ἢ δρῶν τοῦτον, τοῦτο θέλοντα ἢ ποιοῦντα, σκανδαλίζεται, ἢ καὶ περὶ πράγματος αἰτεῖς καὶ οὐκ οἰκοδομεῖται ὁ ἀδελφός προσήκει οὖν ἰδίᾳ δηθῆναι περὶ τοῦ ζητουμένου τὸ δυναμένῳ παρασχεῖν καὶ φυλάξαι τὸν λογισμόν τοῦ ἀδελφοῦ ἀβλαβῇ ὥς οὖν εἴρηται, καλὴ ἔστιν ἡ ἐλευθερία ἐν φόβῳ Θεοῦ γινομένη.

6. Διαφθείρεις δὲ αὐτὴν οὕτως ἐὰν χρήζων πράγματος μὴ εἴπῃς τῇ δυναμένῳ σοὶ τοῦτο παρασχεῖν, περιμένων ἐκεῖνον ἅψ' ἑαυτοῦ τοῦτο ποιῆσαι, καὶ συμβαίνει ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἀγνοεῖ ὧν χρήζεις, ἢ καὶ εἰδὼς ἐπελάθετο, ἢ καὶ δοκιμᾶσαι σὲ θέλων τοῦτο ποιεῖ, εἰ ἔχεις ὑπομονήν, σὺ δὲ εὐρίσκη κατ' αὐτοῦ γογγύζων ἢ σκανδαλιζόμενος, εἰς αὐτὸν ἀμαρτάνεις.

7. Εἰ οὖν χρῆσις τῇ ἐλευθερίᾳ, καὶ φανερώς εἴπῃς αὐτῷ, οὐδὲν τούτων γίνεταί προευντρεπισον δὲ τὸν λογισμόν σου, ἵνα ἐάν, αἰτήσας ὅπερ ζητεῖς, μὴ λάβῃς, μὴ θλιβῇς ἢ σκανδαλισθῇς ἢ γογγύσῃς ἀλλ' εἶπε τὸ λογισμόν, ἢ οὐ δύναταί μου παρασχεῖν, ἢ οὐκ εἰμι ἄξιος, οὔδε συμφέρει μοί, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς οὗ συνεχώρησε δοῦναι μοί, καὶ βλέπε μὴ ἀφορῶν εἰς τὴν γενομένην ἀποτυχίαν, διὰ ταύτην κόψῃς τὴν πρὸς αὐτὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

ἐλευθερίαν αλλ' ὅταν σοὶ ἡ χρεία ὅτιον ἀπαιτῇ, πὰ λὶν αἴτησαι παρ' αὐτοῦ, φυλάττων ὡς εἴρηται πανταχοῦ ἐαυτὸν ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ ἀτάραχον. .

8. Ὅμοίως δὲ καὶ ἐὰν τις ἀφ' ἐαυτοῦ ἔρωτησέ σε περὶ πράγματος οὗ χρήζεις, εἶπε τὴν ἀλήθειαν" εἰ δὲ συναρπαγεῖς εἴπῃς, ὅτι οὐ χρήζω, μὴ αἰδεσθῇς, ἀλλὰ ἀνάλαβε σεαυτὸν καὶ εἶπε συγχώρησον μοί, ὅτι ἤκοντισθην εἰπὼν μὴ χρήζειν, χρήζω γὰρ τοῦ λαβεῖν.

9. "Ἐφη ὁ ἀδελφὸς ὅτε δὲ οὐ πεπληροφόρημαι, ἀλλ' ἄμφιβαλλῶ το πρόσωπον πρὸς καὶ ἔχω τὸ πρᾶγμα, εἰ σκανδαλίζεται ἡ οὖ, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐλευθερίᾳ, τί ποί: ἦσω; ἀπεκρίθη ὁ γέρων: δύνασαι διὰ δοκιμῆς γνῶναι αὐτὸ εἰ σκανδαλίζεται ἢ μὴ τυχὸν γὰρ ἐὰν χρήζεις φαγεῖν, μὴ εἴπῃς αὐτῷ δὸς μοί, ἀλλ' εἶπε βλέπω ἑμαυτὸν πεινῶντα διὰ τὴν δὲ τὴν αἰτίαν, καὶ ἀκούων ἐκεῖνος φανερὸς γίνεται, καὶ ἐκ τοῦ: τοῦ μανθάνεις αὐτοῦ τὴν διάθεσιν εἰ σκανδαλίζεται ἢ μὴ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς' καὶ πῶς λέγεις, Πάτερ, ὅτι τὸ αἰτεῖν φανερῶς οὐ χρήζω ἐλευθερία ἐστι; καὶ πῶς ἐρωτηθεῖς Ὁ μέγας γέρων παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου, εἰ ὀφείλει κόψαι τρώγειν τὰς ὁπώρας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ μεταλαμβάνειν τῶν παρεχομένων αὐτῷ, μὴ μέντοι αἰτεῖν, ἵνα λάβῃ, δοκεῖν οὖν ἐνταῦθα κωλύειν αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας;

10. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων: "Ὁ λογισμὸς ἐπετίθετο τῷ Ἰωάννῃ παντελῶς μὴ φαγεῖν, καὶ ἐρωτηθεῖς καὶ μέγας γέρων εἶπεν, ὅτι τοῦτο ἐκ τῶν δαιμόνων ὑπεβλήθη, καὶ βουλόμενος διελέγξαι αὐτούς, εἶπεν ἀφ' ἐαυτοῦ μὴ ζητήσης, καὶ νοήσεις τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν, ὁ γὰρ λέγων σοὶ μὴ δ' ὅλως φάγῃς, αὐτὸς ἔχει σοὶ ὑποθέσθαι γογγύζειν, ἐὰν μικρὸν τί σου δοθῇ ἢ μηδὲν δοθῇ τούτου οὖν χάριν οὕτως αὐτὸ ἀπεκρίνατο" ἄλλως τὲ δέ, ἐντολὴν αὐτὰ ταύτην δέδωκεν ὅπου δὲ οὐκ. ἔστιν ἐντολή, τότε συμφέρει ἡ ἐλευθερία.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς υπέβαλε τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν εἰς Γέροντα Ἀσκητήν.

- Εἰάν ἐκτελῶ μίαν υπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν νομίζω ἀπαραίτητον καὶ σύμφωνον με τὴν λογικὴν, καὶ κάποιος προσπαθεῖ νὰ με διορθώσῃ, χωρὶς νὰ ἔχῃ δίκαιον, πρέπει νὰ ἀπολογηθῶ καὶ νὰ του ἐξηγήσω πῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα ἢ νὰ μὴ ὁμιλήσω καθόλου, ἀποφεύγων τοιοῦτοτρόπως τὴν κενοδοξίαν;

Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπαντᾷ:

- Εἰάν δὲν ὑπάρχῃ λόγος νὰ ἀπολογηθῇς, μὴ ὁμιλήσῃς εἰάν ὅμως ἡ ὑπόθεσις σκανδαλίζῃ τὸν ἀδελφόν σου καὶ τοῦ ἐνοχλή τὸν λογισμόν, τότε μὴ φοβηθῇς τὴν κενοδοξίαν, ἀλλὰ νὰ του δώσης τῆς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις καὶ νὰ του ηρεμήσῃς τὴν συνείδησιν.

Κατόπιν αυτού ο αδελφός ήρώτησεν εκ νέου τον διακριτικόν Γέροντα.

- Εάν εκτελώ μίαν εργασίαν ηθικώς αδιάφορον, δηλαδή ούτε καλήν ούτε κακήν, και αντιληφθώ, ότι εάν ιδή την εργασίαν αυτήν ένας αδελφός θα σκανδαλισθή με εμέ, τότε τί εκ των δύο πρέπει να κάμω; να αποκρύψω την εργασίαν αυτήν, επειδή θα εντρέπομαι να με ιδή, οπότε θα έχω υποπέσει εις το πάθος της κενοδοξίας ή να μη αποκρύψω την εργασίαν, οπότε θα έχω αποφύγει την κενοδοξίαν, όχι όμως και τον σκανδαλισμό του αδελφού; Εάν πάλιν δεν είμαι βέβαιος διά την ψυχικήν διάθεσιν του αδελφού, αλλ' απλώς υποπτεύομαι τας αντιδράσεις του, τι πρέπει να κάνω;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Εάν σε κατηγορή η συνείδησίς σου, ότι σκανδαλίζης τον αδελφόν σου με την ενέργειάν σου, έστω και εάν αύτη είναι ηθικώς αδιάφορος, απόκρυψε την και μη τον εμβάλης εις λογισμούς, εάν όμως δεν είσαι βέβαιος περί αυτού, αλλ' απλώς το υποπτεύεσαι, τότε μη φροντίσης δι' αυτό.

2. Άλλος πάλιν αδελφός υπέβαλε την εξής ερώτησιν:

- Εάν είπω εις κάποιον πειρακτικόν λόγον και εκείνος δεν αντιληφθή το νόημα, πρέπει να του ζητήσω συγχώρησιν ή είναι προτιμότερον να σιωπήσω και να μη τον ταράξω με λογισμούς;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Εάν ο αδελφός σου δεν αντιληφθή, ότι τον έκέντησες με τον λόγον σου, σιώπησε και μή τον ενοχλήσης· προσπάθησε δε από τον Θεόν να ζητήσης μετάνοιαν δι' αυτό.

Εν συνεχεία ο ίδιος αδελφός ήρώτησεν:

- Εξήγησέ μου, Δέσποτα, ποία είναι η ελευθερία εις τον βίον και πώς πρέπει κανείς να εφαρμόζη αυτήν;

6 - Ελευθερία είναι – απήντησεν ο Γέρων –ή αλήθεια, όταν λέγεται χωρίς δισταγμόν. Εάν π.χ. έχη ανάγκην κανείς από τροφήν, ή από ένδυμα, ή από ό,τιδήποτε πράγμα, οφείλει απεριφράστως να το ζητήσει εκ μέρους εκείνου, που έχει την εξουσίαν να το προσφέρει: διότι δεν πρέπει προς οιονδήποτε άνθρωπον να κάμωμεν χρήσιν της ελευθερίας αυτής, αλλ' αποκλειστικώς και μόνον απέναντι προσώπων, που έχουν την δύναμιν να σεβασθούν την ελευθερίαν αυτήν και να ικανοποιήσουν το αίτημα, χωρίς να σκανδαλισθούν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

4. Διότι εκείνος, ο οποίος έχει διάκρισιν, οικοδομείται πνευματικώς και ευχαριστείται, χαίρεται εις αυτήν την ελευθερίαν. Εκείνος όμως, ο οποίος δεν έχει διάκρισιν, σκανδαλίζεται από το πνεύμα της ελευθερίας. Οστις κάνει χρήσιν της ελευθερίας, οφείλει να χρησιμοποιή αυτήν ουχί πρός ικανοποίησιν ενοχλούντος αυτόν πάθους, αλλά προς θεραπείαν βιοτικής ανάγκης. Εάν λοιπόν δεν σκανδαλίζεται πρόσωπον, αλλ' ούτε κινούμεθα από πάθος, τότε δυνάμεθα να ασκούμεν το δικαίωμα της ελευθερίας.

5. Εάν κάποιος αδελφός σκανδαλίζεται από την χρήσιν της ελευθερίας, την οποίαν δικαιωματικώς ασκούμεν, τότε πρέπει μετά συνέσεως να εξοικονομούμεν την περίστασιν και να φυλασσόμεθα, ώστε να μη σκανδαλίζωμεν τον πλησίον εκ της εξασκήσεως του δικαιώματος της ελευθερίας. Π. χ. είναι κάποιος κουρασμένος από την εργασίαν και θέλει να φάγη ενωρίτερον των άλλων και άλλος όμως, που ακούει ή βλέπει τα πράγματα αυτά και αυτόν που θέλει αυτά, σκανδαλίζεται ή συμβαίνει να ζητήν κάποιο πράγμα, από το οποίον όμως δεν οικοδομείται πνευματικώς ο αδελφός. Εις τας περιπτώσεις αυτές πρέπει ιδιαιτέρως να απευθυνθής διά το ζητούμενον εις εκείνον, που έχει εξουσίαν να σου το δώση, ώστε τοιουτοτρόπως να μη βλάβης τον λογισμόν και την συνείδησιν του αδελφού. Εξ όσων είπομεν συμπεραίνομεν, ότι είναι καλή η ελευθερία, εφ' όσον την ασκεί κανείς με φόβον Θεού.

6. Την ελευθερίαν την καταστρέφεις κατά τον εξής τρόπον: Ας υποθέσωμεν, ότι έχεις ανάγκης ενός πράγματος και δεν απευθύνεσαι εις εκείνον, ο οποίος έχει την δυναμιν να το προσφέρη, αλλ' αναμένεις μόνος του να μαντεύση του λογισμόν σου και να σου το προσφέρη. Συμβαίνει όμως εκείνος ή να αγνοή ποία πράγματα έχεις ανάγκην, ή και εάν γνωρίζη να λησμονήση, ή, ακόμη, δεν ικανοποιεί την επιθυμίαν σου, επιθυμών να σε δοκιμάση, εάν έχης υπομονήν. Τοιουτοτρόπως συ γογγύζεις κατ' αυτού, ότι δήθεν σε περιφρονεί, σκανδαλίζεσαι και αμαρτάνεις.

7. Εάν όμως κάμης χρήσιν της ελευθερίας σου και απεριφράστως διατυπώσης το αίτημά σου, τίποτε από αυτά δεν συμβαίνει. Πάντως καλόν θα είναι να προετοιμασθής ψυχικώς, ώστε εις την περίπτωσιν που δεν λάβεις αυτό, που ζητείς, να μη στενοχωρηθής, ή να μη σκανδαλισθής, ή να μη γογγύσης. Να είπής με τον νούν σου· διά να μη μου δώση αυτό, που εξήτησα, ή δεν θα έχη την δύναμιν να μου το προσφέρη, ή δεν θα είμαι άξιος, ή δεν θα είναι συμφέρον της ψυχής μου και δι' αυτό δεν επέτρεπεν ο Θεός να ικανοποιηθώ το αίτημά μου. Πρόσεχε δε μη τυχόν επηρεαζόμενος από την σημειωθείσαν αποτυχίαν καταστρέψης την επιβαλλομένην

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

ελευθερίαν, ώστε, εάν πάλιν χρειασθής κάτι, να το ζητήσεις ελευθέρως από τον έχοντα την δύναμιν, προετοιμαζόμενος, όπως είπον, να παραμείνης ατάραχος εις περίπτωσιν αποτυχίας.

8. Επίσης εάν κάποιος σε ερωτήση διά πράγμα, το οποίον έχεις ανάγκην, να είπης την αλήθειαν, ότι το χρειάζεσαι. Εάν πάλιν εντροπιασθής και αρνηθής προς στιγμήν, μη διστάσης να είπης εις εκείνον, που σε ηρώτησε συγχώρεσέ με, αδελφέ μου, διότι με ἐκέντησεν η υπερηφάνεια και σου είπα όχι απ' εναντίας έχω ανάγκην να λάβω αυτό το πράγμα, που μου ἐπρότεινες.

9. Αφού ήκουσε την ωραίαν αυτήν διδαχὴν ο αδελφός, ηρώτησεν εκ νέου τον Γέροντα:

- Εάν δεν έχω εσωτερικὴν πληροφορίαν διὰ τας ψυχικὰς διαθέσεις του προσώπου, που δύναται, και αμφιβάλλω, εάν θα σκανδαλισθῇ ἢ όχι δια την ελευθερίας και το θάρρος μου αυτό, τι πρέπει να κάνω;

Εἰς την νέαν αὐτην ορθὴν ἀπορίαν ο Γέρων ἀπήντησεν.

- Ἐμπορεῖς να τον δοκιμάσης, εάν σκανδαλίζεται ἢ όχι. Εάν, π. χ., ἔχης ἀνάγκης φαγητού, μὴ εἴπης εις αὐτόν κατ' ευθείαν, δός μου να φάγω· ἀλλὰ διατύπωσε πλαγίως το αἶτημά σου, ως εξής: πεινώ, διότι ἐκοπίασα πολὺ σήμερον. Οταν ἐκεῖνος σε ἀκούσῃ, ἀσφαλῶς θα ἐκδηλωθῇ, ὁπότεν συ θα ἀντιληφθῇς τὰς διαθέσεις του, εάν δηλαδὴ σκανδαλίζεται ἢ όχι.

Εἰς την ἀπάντησιν αὐτὴν του Γέροντος παρετήρησεν ο αδελφός.

- Πάτερ μου, εἶπες, ὅτι το να ζητῶ ἀνεμποδίστως αὐτό, που έχω ἀνάγκην, εἶναι ελευθερία πως ὅμως ὅταν ἠρωτήθῃ ο Μέγας Γέρων ἀπὸ τον ἀδελφόν Ιωάννην, εάν πρέπη να κόψῃ ὀπωρικά, διὰ να τρώγῃ, ἐκεῖνος του ἐπέτρεψε να τρώγῃ μόνον ἀπ' ὅσα τού ἐδίδον, χωρὶς να ζητῇ τίποτε; φαίνεται λοιπόν, ὅτι ἐδὼ τον ἐμποδίζει ἀπὸ την ελευθερίαν.

10. Εἰς την ἀπορίαν αὐτὴν ἀπήντησεν ως εξής ο Γέρων:

- Ο αδελφός Ιωάννης εἶχε κατὰ νουν να μὴ φάγῃ καθόλου. Ο διακριτικὸς ὅμως ἐκεῖνος Γέρων ἀντελήφθη, ὅτι η σκέψις αὐτὴ δεν ἦτο κατὰ Θεόν, ἀλλ' ὑπεβλήθη εις τον Ιωάννην ὑπὸ του δαίμονος και ἐπιθυμῶν να το ἀποδείξῃ εἶπε, μόνος σου να μὴ ζητήσης τίποτε και τότε θα ἀντιληφθῇς την κακίαν των ἐχθρῶν, διότι αὐτός, που σου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

υποδεικνύει τώρα να μή φάγης καθόλου, θα σε κάνη να γογγύσης, όταν σου προσφέρουν ολίγον μόνον ή δεν σου προσφέρουν καθόλου. Δι' αυτό λοιπόν απήντησε τοιουτοτρόπως ο μέγας Γέρων, ότι τον ηρώτησεν ο Ιωάννης εκτός όμως αυτού τοιαύτην εντολήν είχε δώσει εις τον υποτακτικόν του. Η ελευθερία δεν συμφέρει, όπου δεν υπάρχει εντολή.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ οίκῃς μετὰ ἀδελφῶν, μὴ γίνου ἀφορμὴ τινι χωρισθῆναι τῆς ἀδελφοτητος, ἵνα μὴ κριθῇς ἐν ἐκείνῳ τῷ κόσμῳ φυλάσσου δὲ σφόδρα τοῦ μὴ σκανδαλίσαι τινά, καὶ οὐ μὴ ἀφορισθῇς ἐκ Βασιλείας τῶν οὐρανῶν μετὰ τῶν ποιούντων τὰ σκάνδαλα.

Ερμηνεία

ΌΤΑΝ συγκατοικῇς μαζί με ἄλλους ἀδελφούς, πρόσεξε μὴ γίνῃς αἰτία καὶ φύγη κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα, διὰ νὰ μὴ κατακριθῇς εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Νὰ προφυλάγῃς νὰ μὴ σκανδαλίσῃς με τὴν συμπεριφορὰν σου κανένα ἐκ τῆς ἀδελφότητος, ὥστε νὰ μὴ ἐκδιωχθῇς ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, μαζί με ἐκείνους ποὺ κάμνουν σκάνδαλα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)

Ὅτι δεῖ τὸν Χριστιανὸν αἰχμαλωτίζειν πᾶν νόημα εἰς Χριστὸν οἱ γὰρ πνευματικοί, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν κοσμικῶν ἢ καὶ φαύλων πραγμάτων, εἰς ἀγαθὰς ἐννοίας χειραγωγοῦνται.

Πρέπει ο Χριστιανὸς να αἰχμαλωτίζει κάθε του σκέψιν εἰς τὸν Χριστόν διότι οἱ πνευματικοί, καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς, καὶ ἀπὸ αἰσυχρὰς ἀκόμη παραστάσεις ἐξάγουν ἀγαθὰς καὶ ὑψηλὰς ἐννοίας.

Α'. Εν τῷ βίῳ τῆς Ἁγίας Πελαγίας

ΠΟΤΕ τοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἀρχιερέως μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν Ἐπισκόπων ἔξωθέν τοῦ Ναοῦ τοῦ Μάρτυρος Ἰουλιανοῦ συγκαθημένων, καὶ τὰ ψυχοφελῆ ὁμιλούντων, παρήει ἡ Πελαγία τῇ συνήθει χρωμένη καὶ σκευὴ καὶ στολή, ἐπὶ τινὸς ὀχήματος καθημένη, πολλοῖς τὲ παραπεμπομένη, καὶ τὸν πλησίον ἀέρα χρωννύσα τὲ καὶ μυρίζουσα, τὸ μὲν τῇ τῶν μύρων ὁσμή, τὸ δὲ τῇ τῶν λίθων καὶ μαργάρων αὐγῇ ταύτην οὖν παριοῦσαν ἀνερυθριάστως οὕτω κιτὶ ἵταμος καὶ τῶν Ποιμένων ἰδόντες χορός, οἱ μὲν ἄλλοι, ἅτε δὴ μὴ πλέον τῶν δρωμένων ἔχοντες ἔνοραν, θεὰν αὐτῆς κατεγίνωσκον πορνικὴν, καὶ οὐδὲ προσιδεῖν ὅλως ὑπέμενον, ἀλλ' ἤρυθριων καὶ ἀπεστρέφοντο.

2. Νόννος δὲ ἄρα ἦδει καὶ ταναντία πολλάκις ἐκ τῶν ἐναντίων καρπούσθαι, καὶ δι' οὐ κέντρον ἡδονῆς ἄλλος ἂν ἴσως ἐδέξατο τὴν ψυχὴν, τοῦτο δὲ οὗτος ἔσχεν ὑπέκκαυμα τί πρὸς ἀρετὴν ἀνθ' ὧν καὶ τῆς πόρνῆς οὐκ ἀφίστη τὸν ὀφθαλμόν, ἀλλὰ καὶ παρούσης, πρὸς αὐτὴν ἀτενὲς ἑώρα, καὶ ἀπιούσης, αὐτὸς ἐπὶ τῆς θέας εἶχετο.

3. Μέγα δὲ στενάζας, καὶ δακρύων πλησθεὶς, ἑαυτὸν καὶ μακάριος ἀπεκλαίετο καὶ τὸν ἐκείνης καλλωπισμὸν κατάκρισιν ἔλεγεν ἑαυτοῦ, εἶπερ ἐκείνη σωμάτων ἔρωσα φθαρτῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ λύμῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τί γνήσιον ἔχουσα κάλλος τοῖς μέλεσιν ἐπανθοῦν, ὅμως οὐκ ἀποκνεῖ ἐπιδημιουργοῦσα τὸ φυσικὸ κάλλει καὶ ἐπιτεχνωμένη, καὶ τισι τοῦτο μηχαναῖς ἐπιλαμπρύνουσα καὶ ὑπογραφεῖς, ἵνα κλέψῃ δούλην πικρὰν ἡδονὴν ἡμεῖς δέ, οἷς μὲν ἀθάνατος ὁ ἐρώμενος, προσθήσω δ' ὅτι καὶ ἐραστής, ἀθάνατος δὲ ὁ νυμφών, ἡ δὲ χάρις, τοῖς ὄντως κεκαλλωπισμένοις μηδὲ γηράσκουσα, τοσοῦτον ἀπέχομεν τὴν ἀθάνατον καλλωπίζειν ψυχὴν, ὥς τὲ καὶ τὸ φυσικὸν αὐτῆς κάλλος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄ (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)

αίσχύνοντες οὐκ ἔπαισχυνομεθα, ἀλλ' ἔφυβριζομεν ἑαυτούς, καὶ τῆς ἡδονῆς ἐκείνης τῆς ἀπορδῆτου καὶ θαυμαστῆς ἔλεεινῶς ἀπειργόμεθα καὶ ταῦτα μὴδὲ τὴν ἀπηρτημένην ἡμῖν ἀγνοοῦντες κόλασιν, καὶ τὰ ἐκεῖθεν δικαστήρια.

4. Οὕτω φησὶν ἐκεῖνος οὐ μόνον πρὸς γὰρ τὸ παρὸν ἀποβλέπων, ὥς οἶμαι, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ μέλλον το νὰ προορῶν καὶ εἰδῶς ὥς οὐ μετὰ τιολὺ καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἡττηθῇσονται κάλλους καὶ πόρνης φανοῦνται πρὸς ἀγῶνας πνευματικὸς δεῦτεροι.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ και Αρχιερέυς της Αντιοχείας με τους Επισκόπους και του εκάθηντο ἔξω από τον Ναόν του Μάρτυρος Ιουλιανού και συνωμίλουν διάφορα ψυχωφελή ζητήματα. Ἐξαφνα διέρχεται ἐμπροσθεν των αναιδέστατα και προκλητικώτατα η Πελαγία, καθισμένη επάνω εις ένα ὄχημα, με την συνηθισμένην εμφάνισιν και στολήν. Ἦκολουθεῖτο ἀπὸ πολλοὺς αμαρτωλοὺς θαυμαστές της και αέρας γύρω ἐμύριζεν ἀπὸ τα ἀρώματά της και ἡστραπτεν η περιοχὴ ἀπὸ την λαμπρότητα των πολυτίμων λίθων και των μαργαριταριῶν, που ἔφερε.

Μόλις εἶδον οι ιεροὶ ἐκεῖνοι Ποιμένες να προσπερνά τόσον αδιάντροπα, ἄλλοι μεν ἐξ αὐτῶν την κατηγοροῦν διὰ την πορνικὴν εμφάνισιν, μη δυνάμενοι να διαβλέψουν κάτι υψηλότερον ἀπὸ αὐτὸ το θέαμα της στιγμῆς, χωρὶς να μποροῦν οὔτε απλῶς να την κοιτάξουν ἄλλοι ἐκοκκίνιζον ἀπὸ ἐντροπὴν και ἐγύριζον το βλέμμα των αλλοῦ.

2. Εἰς δὲ ἐκ τῶν Επισκόπων, ο Νόννος, ὅστις ἐγνώριζεν ακριβῶς την τέχνην να ωφελῇται πνευματικῶς ἀπὸ τις πλέον αντιθέτους καταστάσεις, και ἀπὸ ἐκεῖνο που ἄλλος θα ἐδοκίμαζεν εις την ψυχὴν του το κέντρισμα της εφαιμάрту ηδονῆς, αὐτὸς το ἐχρησιμοποιεῖ ως σπινθήρα διὰ να λάμψη ἡ ἀρετὴ, κατ' ἀντίθεσιν προς τους ἄλλους Πατέρας, δὲν ἐσήκωσε τους οφθαλμοὺς του ἀπὸ την πόρνην, ὅταν ἐνάσθη και ἀφόβως την ἐβλεπε, ὅταν ἐπλησίασε. Και ὅταν ἀκόμη ἀπεμακρύνθη την παρηκολούθει.

3. Τότε ἀνεστέναξε βαθειὰ και ἐγέμισαν οι οφθαλμοὶ του δάκρυα ἡρχισε δε να θρηνῇ τον εαυτὸν του και μακάριος ἐκεῖνος Πατήρ.

Ὅταν τον ρώτησαν οι ἄλλοι Πατέρες, αὐτὸς εἶπε τα εξῆς:

- Ο καλλωπισμὸς της αμαρτωλῆς αὐτῆς γυναικὸς εἶναι δι' ἐμέ ἐλεγχος και κατάκρισις. Ἐκείνη, που ἐρωτεύεται σώματα φθαρτὰ μολύνουσα τον εαυτὸν της, δὲν κουράζεται να ἐνισχύη την ομορφιά της, αν και λόγω της ηλικίας της ἀνθίζει το κάλλος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)

εις τα μέλη της, και μηχανεύεται διαφόρους τρόπους να υπογραμμίζει και λαμπρύνει αυτήν, διά να υποκλέψη μίαν δούλην της φθοράς, την πικράν ηδονήν. Κατ' αντίθεσιν όμως προς αυτήν ημείς, που αγαπώμεν τον αθάνατον Ιησούν, τον και παντοτεινον εραστής της ψυχής μας και που προοριζόμεθα δι' αθανάτους και αιωνίους γάμους και που η χάρις εις τους πραγματικά στολισμένους ποτέ δεν γηράσκει, τόσο πολύ αμελούμεν να στολίζωμεν την αθάνατον ψυχήν μας, ώστε δεν εντρεπόμεθα και όταν ακόμη καταισχύνωμεν το φυσικόν αυτής κάλλος. Με τον τρόπον αυτόν προσβάλλομεν τους εαυτούς μας και αξιοθρηνήτως εμποδίζόμεθα από την απόρρητον και θαυμαστής εκείνην ηδονήν των ουρανών. Και όλα αυτά τα διαπράττομεν, παρ' όλον ότι γνωρίζομεν καλώς την προητοιμασμένην διά τους αμελείς κόλασιν και τα πέραν του τάφου δικαστήρια.

4. Αυτά είπεν ο "Άγιος εκείνος Πατήρ, ο Νόννος, αναφερόμενος όχι μόνον εις το παρόν, που του έδωσε την αφορμήν των στοχασμών αυτών, αλλά και, ως προορατικός, που ήτο, προφητεύων και το μέλλον της αμαρτωλής γυναικός Πελαγίας. Με τον φωτισμόν δηλαδή του Θεού έβλεπε καθαρώς, ότι εντός ολίγου πολλοί θα γικηθούν εις τους πνευματικούς αγώνας από το ψυχικόν αυτής κάλλος και θα υστερήσουν κατά πολύ από τας ασκητικές επιτυχίας μιάς πρώην πόρνης,

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΣ πότε ό Άββās Μακάριος μετά άδελφών διά της Αϊ γύπτου, ήκουσε παιδίου λέγοντας τη μητρί αυτού Άμμά, πλούσιος άγαπᾷ μέ, και μισῶ αυτόν, και πτωχός μισεῖ μέ, και άγαπῶ αυτόν και άκούσας ό γέρων έθαύμασε και λέγουσιν αὐτῶ οί άδελφοί τί έστι τὸ ρῆμα τοῦτο, Πάτερ, ότι έθαύμασας, και άπεκρίθη αὐτοῖς ό γέρων" άληθῶς και Κύριος ήμῶν πλούσιός έστι και άγαπᾷ ήμᾶς, και οὐ θέλομεν αὐτου άκούσαι' ό δέ έχθρός ήμῶν διάβολος πτωχός έστι και μισεῖ ήμᾶς, και άγαπῶμεν αὐτοῦ την άκαθαρσίαν,

2. Ήλθον ποτέ τινές τῶν άδελφῶν πειρᾶσαι τὸν 'Άββᾶς Ίωάννην τὸν Κό: λοβόν, ότι οὐκ ήφiei τὸν λογισμόν αὐτοῦ έμφθῆναι, οὔδε έλάλει πρᾶγμα τοῦ αἰῶνος τούτου και λέγουσιν αὐτῶ ευχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, έβρεξε γάρ έφέτος πολὺ και έπιον οί φοίνικες, και εκβάλλουσι λευκάδας και ευρίσκουσιν οί άδελφοί το εργόχειρον αὐτῶν και άπεκρίθη αὐτοῖς ό 'Άββᾶς Ίωάννης οὔτως έστι τὸ Πνεῦμα τὸ "Άγιον, όταν καταβαίνη εις τὰς καρδίας τῶν ανθρώπων, ανανεοῦνται και εκβάλλουσι λευκάδας έν τῷ φόβῳ Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄ (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)

3. Ὁ μακάριος Ἀθανάσιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας παρεκάλει τὸν Ἀββᾶ Παμβῶ κατελθεῖν ἐκ τῆς ἐρήμου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατελθὼν οὖν καὶ ἰδὼν γυναῖκα θεατρικὴν, ἐγένετο συνδακρύς τῶν δὲ παρόντων πυνθανομένων διατὶ ἐδάκρυσε, δύο μὲ, ἔφη, κεκίνηκεν, ἐν μὲν ἡ ἐκείνης ἀπώλεια, ἕτερον δέ, οὗ τοιαύτην σπουδὴν ἔχω πρὸς τὰ ἀρέσαι τῷ Θεῷ, ὅσον αἴτη ἵνα ἀρέσῃ ἀνθρώποις αἰσχροῦς.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐπερνούσεν ὁ Αββάς Μακάριος μαζί με τους ἀδελφούς ἀπὸ τα μέρη της Αἰγύπτου. Ἐνα παιδί ἔλεγε πρὸς τὴν μητέρα του.

– Μητέρα, ἓνας πλούσιος με ἀγαπά, ἀλλ' ἐγὼ τὸν μισῶ ἀπ' ἐναντίας ἓνα πτωχόν, που με μισεῖ, τὸν ἀγαπῶ.

Τὴν φράσιν αὐτὴν τὴν ἤκουσεν ὁ Γέρων καὶ εθαύμασε.

Μόλις ἀντελήφθησαν τὸν θαυμασμόν αὐτόν οἱ συνοδοιπόροι τοῦ τὸν ἠρώτησαν:

Μα ποῖον νόημα ἀνεκάλυψες εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν τοῦ παιδιοῦ, Πάτερ, καὶ εθαύμασες;

Τότε ὁ σοφὸς καὶ Ἅγιος Γέρων ἀπήντησε πρὸς αὐτούς.

– Ἰδοὺ τι μου υπενθύμισεν ἡ φράσις αὐτή. Πράγματι ὁ Κύριος μας εἶναι πλούσιος καὶ μας ἀγαπά καὶ ὅμως ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ τὸν ἀκούσωμεν καὶ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ θέλημά του. Ἀπ' ἐναντίας καὶ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος εἶναι πτωχὸς καὶ μας μισεῖ καὶ ὅμως ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτόν καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν του.

2. Μίαν φορὰν ἦλθον μερικοὶ ἀδελφοί εἰς τὴν καλύβην τοῦ Αββά Ἰωάννου τοῦ Κολοβού διὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν, ἐπειδὴ δὲν ἀφῆνε ποτὲ τὸν λογισμόν του νὰ ρεμβάζῃ ἀσκόπως, ἀλλ' οὔτε καὶ ωμίλει δι' υλικά ζητήματα τῆς πρόσκαιρου αὐτῆς ζωῆς.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἐχαιρέτησαν, τοῦ λέγουν.

– Εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεόν, διότι ἐφέτος ἐβρεξε πολὺ καὶ ἐποτίσθησαν ἀρκετὰ τὰ φοινικόδενδρα, ὥστε νὰ πετάξουν λευκὰ βλαστάρια, καὶ νὰ εὔρουν οἱ πατέρες υλικὸν διὰ τὸ ἐργόχειρόν των.

Ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως, σχετικῶς με τὸ υλικὸν αὐτὸ ζήτημα, τοὺς εἶπεν ὁ Ἀββάς Ἰωάννης ὁ Κολοβός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)

- Τοιαύτη είναι, αδελφοί μου, και η ενέργεια του Αγίου Πνεύματος. Καταβαίνει εις τας καρδίας των ανθρώπων και ούτοι ανανεούνται και εκβλαστάνουν νέους βλαστούς αρετών, χωρίς να υπερηφανεύονται δι' αυτό, σκεπαζόμενοι από τον φόβον του Θεού.

3. Ο Μακάριος Αθανάσιος, ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας παρεκάλεσε τον Αββάν Παμβώ να καταβή από την έρημον εις την Αλεξάνδρεια. Πράγματι ο 'Αββάς υπήκουσεν.

Αφού λοιπόν κατέβη εις Αλεξάνδρειαν συνήντησε μίαν γυναίκα του θεάτρου, ηθοποιόν. Μόλις την είδεν έπλημμύρισαν οι οφθαλμοί του δάκρυα.

– Διατί, πάτερ, κλαίεις; τον ρώτησαν οι παρευρεθέντες.

– Δύο αιτίαι με παρεκίνησαν εις αυτό, απήντησεν ο Ασκητής. Πρώτον μεν η ψυχική απώλεια της γυναικός αυτής και δεύτερον, διότι δεν έχω εγώ τέτοιο άγρυπνον ενδιαφέρον να αρέσω εις τον Θεόν, όπως αυτή φροντίζει να αρέση εις αισχρούς ανθρώπους.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ: Έάν ή ψυχή σου εύθεϊα ύπάρχη πρὸς Κύριον, ἐκ πάντων ώφεληθήση εάν ἴδης πραγματευτήν, εἶπε ἐν σεαυτῷ ψυχή, οὗτος τῶν προσκαίρων ἐπιθυμῶν, τοσαύτα κόπια καὶ ὑπομένει, νὰ συνάξη τα μὴ εἰς τέλος αὐτῷ διαμένοντα, σὺ δέ, διατὶ τῶν αἰδίων ἀμελεῖς καὶ εάν θεάσῃ δικαζομένους, πάλιν εἶπε πρὸς σεαυτὸν ψυχή, οὔτοι ἐπ' οὐδενὶ δέοντί το. σαύτην σπουδῶν καὶ φιλονεικίαν πρὸς ἀλλήλους ἐνδείκνυνται, σὺ τῶν μυρίων ταλάντων ὀφειλέτις οὔσα, οὗ προσπίπτεις τῷ Θεῷ ὡς δεῖ, ἵνα τῆς ἀφέσεως ἐπιτύχης:

2. Έάν ἴδης οἰκοδομοῦντας, λέξον αὐτοῖς" ψυχή, οὔτοι οἰκίας πηλῖνας οἰκόδομουντες, σπουδὴ κέχρηται τελειῶσαι τὸ ἔργον ὅπερ προέθεντο, σὺ δὲ καταφρονεῖς τῶν αἰωνίων μονῶν καὶ οὐκ ἀγωνίζῃ ἀνεγείραι ἐν ἑαυτῇ τὸ τοῦ Θεοῦ σκῆνωμα ἐκ τῆς συνθέσεως καὶ ἀρμολογίας τῶν ἀρετῶν; καὶ ἵνα μὴ καθ' ἐν λέγοντες μηκύνωμεν τὸν λόγον, εἰ τί εάν ἴδωμεν ἐν τῷ βίῳ, σπουδάσωμεν τοὺς κοσμικοὺς λογισμοὺς, καὶ τὰ βιοτικὰ φρονήματα εἰς τα πνευματικὰ μεταφέρειν, καὶ πάντως ἐκ πάντων ώφεληθισόμεθα τῆς Χάριτος ἡμῖν συνεργούσης.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄ (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)

ΑΓΑΠΗΤΕ μου, εάν η ψυχή σου είναι καθαρά και ευθεία απέναντι του Κυρίου, από όλα τα πράγματα του βίου αυτού θα ήμπορέσης να ωφεληθής. Εάν ιδής πραγματευτήν, θα είπης με τον νούν σου ψυχή μου, αυτός από επιθυμίαν να κερδίση πρόσκαιρα υλικά αγαθά κοπιάζει πάρα πολύ και πολλά υπομένει, διά να συγκεντρώση πράγματα, που δεν παραμένουν εις την εξουσίας του μέχρι τέλους: συ όμως διατί δεν φροντίζεις δι' αυτά, που είναι αιώνια και άφθαρτα; Εάν πάλιν ιδής αυτούς που αντιδικούν δι' υλικάς αφορμάς, είπέ· ψυχή μου, ούτοι χωρίς καμίαν ανάγκην επιδεικνύουν τόσον ζήλον και διαπληκτίζονται τόσον κραυγαλέως μεταξύ των συ που χρεωστείς εις τον Θεόν μύρια (=10.000) τάλαντα, διατί δεν έχετεύεις, προσπίπτουσα, όπως πρέπει, τον Θεόν διά να επιτύχης την διαγραφής του χρέους;

2. Εάν ιδής κτίστας να οικοδομούν οικίας, να είπης πάλιν ψυχή μου, αυτοί εδώ, αν και κτίζουν οικίας από λάσπην, εν τούτοις επιδεικνύουν μεγάλον ζήλον, διά να τελειώσουν το έργον που έσχεδιάσαν συ διατί αδιαφορείς διά τας αιωνίους μονάς και δεν αγωνίζεσαι να ανεγείρης εις την ψυχήν σου το κατοικητήριον του Θεού, συνθέτουσα και συναρμολογούσα διά της θελήσεως τας αρετάς;

Και διά νά μή μακρηγορώ αναφέρων μίαν προς μίαν τας διαφόρους περιπτώσεις, πρέπει να φροντίσωμεν τους κοσμικούς λογισμούς και τας σκέψεις, που γεννώνται από την υλικήν θέαν των πραγμάτων της παρούσης ζωής, να μεταβάλλω μεν εις πνευματικούς. Τοιουτοτρόπως οπωσδήποτε από όλα θα ωφεληθώμεν με την βοήθειαν και την συμπαράστασιν της θείας Χάριτος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄

(Περί δόλου, πονηρίας, απλότητος και ακακίας)

Περί δόλου και πονηρίας, απλότητος τὲ καὶ ἀκακίας πόθεν τίκτονται καὶ τίς ἢ ἐξ αὐτῶν βλάβη καὶ ὠφέλεια καὶ περὶ φθόνου.

Περί δόλου και πονηρίας, απλότητος και ακακίας. Από πού γεννώνται, και ποία η εξ αυτών βλάβη και ωφέλεια. Και περί φθόνου.

Α'. Του Αββά Ησαίου

Η ΑΠΛΟΤΗΣ καὶ τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν ἀγιάζει τὴν καρδίαν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, ὃς τίς δὲ περιπατεῖ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν πονηρίᾳ οὐ μὴ παρέλθῃ αὐτῷ λύπη καρδίας ὃς τίς λαλεῖ ἄλλο, καὶ ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἄλλο ἐν πονηρίᾳ, πᾶσα ἡ λειτουργία τοῦ τοιούτου ματαῖα.

2. Μὴ κολληθῆς τινι, τοιούτω, ἵνα μὴ σπιλωθῆς ἐκ τοῦ τοῦ αὐτοῦ του μεμιασμένου" περιπάτησον μετὰ τῶν ἀκάκων, ἵνα κοινωνὸς γένη τῆς δόξης αὐτῶν καὶ τῆς ἀγνείας μὴ σχῆς πονηρίαν εἰς ἄνθρωπον, ἵνα μὴ τοὺς κόπους σου ἀργοὺς ποιήσης" ἄγνισόν σου τὴν καρδίαν μετὰ πάντων, ἵνα θεωρήσης τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ ἐν σοὶ ὡς πὲρ γὰρ εἰάν τις κρουσθῇ ὑπὸ σκορπίου, ὁ ἰὸς αὐτοῦ περιέρχεται εἰς ὅλον το σῶμα αὐτοῦ καὶ βλάπτει τὴν καρδίαν αὐτοῦ, τοιαύτη ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν πλησίον κακία ἐν καρδίᾳ ὁ γὰρ ἰὸς αὐτῆς κεντεῖ τὴν ψυχὴν, κινδυνεύει ἀπὸ τῆς πονηρίας. "Ὅς τίς οὖν φείδεται τῶν κόπων αὐτοῦ ἵνα μὴ ἀπολωνται, ταχέως ἐκτινάσσει ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν σκορπίον τοῦτον, τουτέστι τὴν πονηρίαν καὶ κακίαν,

3. Ἐὰν ἀδελφὸς παρατίθῃται σοὶ τί, μὴ ἀνοίξης αὐτὸ μαθεῖν τί ἔχει χωρὶς αὐτοῦ εἰάν δὲ ἔστιν ἔντιμον σφόδρα τὸ παρατιθέμενον σοί, εἶπε - αὐτῷ δὸς μοὶ αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας μου.

4. Ἐὰν καὶ ζηλὸς σὲ θλίβῃ, μνήσθητι ὅτι Χριστοῦ μέλη ἐσμέν πάντες, καὶ ὅτι ἡ τιμὴ καὶ τὸ ὄνειδος τοῦ πλησίον πάντων ἡμῶν ἐστι, καὶ ἀναπαύῃ.

Ερμηνεία

Η ΑΠΛΟΤΗΣ τού χαρακτήρος και το να μη θεωρη κανείς τον εαυτόν του σπουδαίον αγιάζουν την καρδίαν του ανθρώπου και την καθιστούν απρόσβλητον από τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Περί δόλου, πονηρίας, απλότητας και ακακίας)

διάβολον. Ὅποιος περιπατεῖ μαζί με τον ἀδελφός του καὶ ἔχει πονηρίαν εἰς τὴν καρδίαν του ἐναντίον του, δὲν θα φύγῃ ποτέ ἡ λύπη ἀπὸ τὴν ψυχὴν του. Ὅποιος ἄλλα λαλεῖ διὰ τῶν χειλέων, καὶ ἄλλα πονηρὰ πράγματα αἰσθάνεται εἰς τὴν καρδίαν του, ὅτιδῆποτε κάμνει εἶναι μάταιον καὶ δὲν ἔχει ἀξίαν.

2. Πρόσεξε νὰ μὴ προσκολληθῇς εἰς ἓνα τοιούτον, διὰ νὰ μὴ μολυνθῇς ἀπὸ αὐτὸ τὸ δηλητήριον τοῦ ψυχικῶς ἀκαθάρτου. Κάμε συντροφιά με τοὺς ἀθῶους, διὰ νὰ ἐπικοινωνήσῃς με τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ με τὴν ἀγνότητα τῶν. Μὴ πονηρευθῇς ἐναντίον οὐδενός ἀνθρώπου, εἰάν θέλῃς νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀξίαν τῶν οἱ πνευματικοὶ σου κόποι. Καθάρισε τὴν καρδίαν σου ἀπὸ ὅλας τὰς πονηρὰς σκέψεις, ὥστε ὅλους νὰ τοὺς βλέπῃς με ἀπλότητα, καὶ θα ἴδῃς τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ νὰ βασιλεύῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου. Ἡ κακία τοῦ ἀνθρώπου ἐναντίον τοῦ πλησίον τοῦ ὁμοιάζει με τὸ δηλητήριον, ποὺ χύνει ὁ σκόρπιός εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ὁποῖον ἀφού διατρέξῃ ὅλον τὸ σῶμα καταστρέφει καὶ τὴν καρδίαν του. Ακριβῶς, ὅπως τὸ δηλητήριον τοῦ σκορπίου εἶναι καὶ ἡ κακία, ποὺ αἰσθανόμεθα ἐναντίον τοῦ πλησίον διότι τὸ δηλητήριον αὐτῆς τῆς κακίας μολύνει τὴν ψυχὴν καὶ τοιουτοτρόπως αὕτη κινδυνεύει νὰ χαθῇ ἀπὸ τὴν πονηρίαν.

Ὅποιος λοιπὸν λυπεῖται τοὺς πνευματικούς κόπους τοῦ καὶ τὰς προσπάθειάς τῆς ἀσκήσεώς του, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀξίαν τῶν, πετὰ γρήγορα ἀπ' ἐπάνω τοῦ αὐτὸν τὸν ἐπικίνδυνον σκορπιόν, δηλαδὴ τὴν πονηρίαν καὶ τὴν κακίαν.

3. Ὅταν ἓνας ἀδελφός σου προσφέρῃ κάτι, μὴ σπεύσῃς νὰ το ἀνοίξῃς διὰ νὰ ἰδῇς τι περιέχει, χωρὶς τὴν ἀδειάν του. Εἰάν δε διαπιστώσῃς, ὅτι τὸ προσφερόμενον εἰς σε ἔχει ἀξίαν μεγάλην, τότε εἶπε εἰς αὐτόν, νὰ σου τὸ δώσῃ εἰς τὰς χεῖρας,

4. Εἰάν δοκιμάζῃς φθόνον διὰ τὴν πρόοδος τοῦ πλησίον, σκέψου, ὅτι ὅλοι εἴμεθα μέλη τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι τόσον ἡ τιμὴ, ὅσον καὶ ἡ καταισχύνῃ τοῦ πλησίον, εἶναι τιμὴ καὶ καταισχύνῃ ὅλων ἡμῶν. Με τὴν σκέψιν αὐτὴν ἀσφαλῶς θα ἀναπαυθῇς.

Β'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΟΥ φθονοῦντος τὴν λύπην κόπω στήσαι, συμφορὰν γὰρ ἰδίαν ἡγεῖται τὸ ἐν σοῖ φθονούμενον, καὶ οὐ δυνατόν ἄλλως στήσαι, εἰ μὴ τί κρύψῃς αὐτό, εἰ δὲ πολλοὺς μὲν ὠφελεῖ, ἐκεῖνον δὲ λυπεῖ, ποίου μέρους περιφρονήσεις;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Περί δόλου, πονηρίας, απλότητος και ακακίας)

2. Ἀναγκαῖον οὖν τῆς τῶν πολλῶν γενέσθαι ὥφελειας, κακείνου κατὰ δύναμιν μὴ ἄμελεῖν, μηδὲ τῇ τοῦ πάθους πονηρία συναπαχθῆναι ὅς οὐχὶ τῷ πάθει ἀλλὰ τῷ πάσχοντι ἀμυνόμενος καὶ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὑπερέχοντα ἑαυτοῦ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ καὶ πράγματι προτιμᾶν αὐτόν.

3. Τὸν δὲ σὸν φθόνον δύνασαι στῆσαι, ἐὰν ἐν οἷς χαίρει καὶ ὑπὸ σου φθονούμενος συγχαίρης καὶ ἐν οἷς λυπῆται συλλυπῇ πληρῶν τὸ τοῦ Ἀποστόλου, τὸ χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

Ερμηνεία

ΤΗΝ λύπην, τὴν ὁποίαν αισθάνεται καὶ φθονερός διὰ τὴν ἀξίαν σου, πρέπει ἔστω καὶ με κόπον μεγάλον νὰ τὴν αποδιώξης ἀπ' αὐτοῦ· διότι ὁ φθονερός θεωρεῖ συμφορὰν τοῦ το προτέρημά σου, διὰ τὸ ὁποῖον σε φθονεῖ. Δὲν δύνασαι δε κατ' ἄλλον τρόπον νὰ τὴν αποδιώξης, παρὰ ἀποκρύπτων τὸ προτέρημά σου. Εἰάν ὅμως τὸ προτέρημα αὐτὸ ὠφελὴ πολλοὺς μὲν, τὸν φθονερόν δε λυπεῖ, σύ τι πρέπει νὰ προτιμήσης καὶ διὰ ποῖον νὰ ἀδιαφορήσης;

2. Εἶναι βεβαίως ἀναγκαιότερα ἢ ὠφέλεια τῶν πολλῶν, ἀλλὰ καὶ, κατὰ δύναμιν, νὰ μὴ ἀδιαφορήσης διὰ τὸν φθονερόν, ὥστε νὰ μὴ καταστραφῇ καὶ αὐτός ἐξ αἰτίας τοῦ πονηροῦ τοῦ πάθους. Θὰ ἀμυνθῇς δὲ ὅχι ἐναντίον τοῦ ἀλόγου καὶ ἀπροσώπου πάθους, ἀλλ' ἐναντίον τοῦ δυστυχοῦς πάσχοντος με ταπεινοφροσύνην θὰ τὸν θεωρῇς καλύτερον ἀπὸ σένα, παντοῦ δε καὶ πάντοτε καὶ εἰς κάθε περίπτωσιν νὰ τὸν προτιμάς.

3. Τὸν φθόνον πάλιν, πού δοκιμάζεις σύ, θὰ τὸν ἀναχαιτίσης, ὅταν χαίρεσαι δι' ὅσα χαίρεται ὁ φθονούμενος ἀπὸ ἐσένα καὶ ὅταν λυπῆσαι, μαζί με τὸν φθονούμενον ἀπὸ ἐσένα, δι' ὅσα τὸν λυποῦν. Με τὸν τρόπον αὐτόν ἐφαρμόζεις τὴν σύστασιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων». (Ρωμ. ιβ' 15).

Γ'. Του Αββά Μάρκου

ΤΩΝ προφανῶς ἀδικούντων, πονηρότερος ἔστιν καὶ λαθροκακοῦργος, διόπερ ἐκεῖνος καὶ βαρυτέρως κολάζεται.

2. Ὁ δόλους συμπλέκων, καὶ κεκρυμμένως κακοποιῶν, ὅφρις ἐστὶ κατὰ τὴν Γραφήν, ἔγκαθημενος κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ δάκνων πτέρναν ἵππους καὶ ἐν τῷ αὐτῷ εἶς τινὰ μὲν ἐπαινῶν, εἶς τινὰ δὲ ψέγων τὸν πλησίον, οὗτος κενοδοξία καὶ φθόνῳ κεκράτηται, καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Περὶ δόλου, πονηρίας, απλότητος και ακακίας)

διὰ μὲν τῶν ἐπαίνων κρύπτειν πειρᾶται τὸν φθόνον, διὰ δὲ τῶν ψόγων, ἑαυτὸν εὐδοκιμώτερον ἐκείνου συνίστησιν.

3. Ὡς πὲρ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πρόβατα βόσκειν καὶ λύκους, οὕτως οὐ δυνατόν ἐλέους τυχεῖν δολοποιούντα τὸν πλησίον.

Ερμηνεία

ΑΠΟ εκείνους, που αδικοῦν τον πλησίον φανερώς, πονηρότερος και πλέον καταχθόνιος εἶναι αὐτός που τον βλάπτει κρυφίως: δι' αὐτό ακριβώς και βαρύτερον αὐτός τιμωρεῖται.

2. Εκείνος, που κακοποιεῖ μέ τάς δολοπλοκίας και χωρίς να φανερώνεται ο ἴδιος, κατὰ την Αγίας Γραφῆν, εἶναι φίδι, που ενεδρεύει εις τον δρόμον και δαγκώνει την πτέρναν του ἵππου, «Ὁφίς εφ' οδοῦ, εγκαθήμενος ἐπὶ τρίβου, δάκνων πτέρναν ἵππου». (Γεν. μθ', 17). Εκείνος, που ἄλλοτε μεν επαινεί τον πλησίον, ἄλλοτε δε τον κατηγορεῖ, ἀσφαλῶς ἔχει νικηθῆ ἀπὸ δύο πάθη, την κενοδοξίας και τον φθόνον. Προσπαθεῖ δε να αποκρύψῃ τον φθόνον με τους επαίνους, ἐνῶ με τας κατηγορίας ἐναντίον του πλησίον επιδιώκει να ἐμφανίσῃ τον ἑαυτὸν του τελειότερον.

3. Ὅπως δεν εἶναι δυνατόν να συμβοσκήσουν λύκοι με πρόβατα, τοιουτοτρόπως δεν ἔμπορεῖ εκείνος που καταδολιεύεται τον πλησίον να τύχῃ ἐλέους και συμπαθείας (ἐκ μέρους του Θεοῦ).

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

Ο ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ καὶ σιωπῶν ἐν πονηρίᾳ, κρύπτει μνησικακίαν ἐν καρδίᾳ, καὶ δὲ ἀπολογούμενος ἐν πραότητι εἰρηνική, ἀμνησικάκός ἐστι.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ, που ἀπὸ πονηρίαν σιωπά, ὅταν ἐλέγχεται, κρύπτει μνησικακίαν εις την καρδίαν τους εκείνος ὅμως, που με εἰρήνην και πραότητα ἀπολογεῖται εις ὅσα τον ἐλέγχουν, αὐτός πράγματι εἶναι ἀμνησικάκος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄ (Να μην περιφρονούμε τους ταπεινούς)

Ὅτι οἱ των ἀπλάστων ἀνδρῶν καὶ ἑαυτοὺς ταπεινούντων καταφρονοῦντες καὶ κατειρωνευόμενοι, τὰ μέγιστα ἀμαρτάνουσιν.

Περὶ ἐκείνων, που ειρωνεύονται καὶ περιφρονοῦν τους ἀπονηρεύτους καὶ αὐτοταπεινουμένους ἀνθρώπους. Πόσον οὗτοι ἀμαρτάνουν.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Γρηγορίου του θαυματουργού

ΣΠΑΝΙΟΝΤΙ ποτὲ τῷ Μεγάλῳ Γρηγορίῳ ἀπὸ τῆς τῶν Κομάνων ἀστυγείτονος πόλεως ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ἐπειδὴ ἄσπαι πρόδηλον ἦν, ὅτι πρὸ πάντων των ἀνδρῶν τούτῳ διεσπούδαστο τὸ πάντοτε πρὸς τὴν τῶν δεομένων παραμυθίαν βλέπειν, δύο τινὲς ἐκ τῶν Ἑβραίων, εἴτε πρὸς κέρδος δρῶντες, εἴτε τινὰ καὶ μῶμον κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπινοοῦντες, ὥς εὐκόλως πρὸς τὸ ἐξαπατάσθαι διακειμένου, παραφυλάσσουσιν αὐτοὶ τὴν ὁδόν, δι' ἧς διέρχεσθαι ἔμελλε, καὶ τούτων ὁ μὲν τεθνάναι δόξας, τεταμένος ἐν ὑπτίῳ τῷ σχήματι κατὰ τὸ πλάγιόν της λεωφόρου προέκειτο, ὁ δὲ ἕτερος, ἐπικωκῶν δῆθεν τῷ κειμένῳ, τὰς τῶν θρηγνούντων φωνὰς ὑπεκρίνετο, καὶ παριόντα τὸν μέγαν ἐπεβοάτο λέγων" ἄθρόω συσχεθέντα θανάτῳ τὸν δείλαιον τοῦτον, γυμνὸν κείσθαι, καὶ πρὸς ταφὴν ἀπαράσκευον, ἐδεῖτο τὸ τοῦ μεγάλου μὴ περιῖδεῖν ὑπ' αὐτῷ τὴν δσίαν, ἀλλ' οἶκτον τινὰ τῆς πενίας λαβόντα, παρασχεῖν ἐκ τῶν ἐνόντων τὸν ἔσχατον κόσμον ἐπιβληθῆναι τῷ σώματι.

2. Ὁ μὲν ταῦτα λέγων καὶ τὰ τοιαῦτα Γκέτευεν" καὶ δὲ μελήσας οὐδεν, τὴν περικειμένην αὐτῷ διπλοῖδα ἐπιβαλὼν τῷ κειμένῳ τοῦ πρόσω της ὁδοιπορίας εἶχετο ἐπειδὴ δὲ διαβάντας, ἔφ' ἑαυτῶν ἦσαν οἱ ταῦτα κατ' αὐτοῦ παίζαντες, μεταβαλὼν ἐκεῖνος καὶ ἀπατεῶν τὸν ἔσχηματισμενον θρῆνον εἰς γέλωτα, διανίστασθαι τῷ κειμένῳ παρακελεύετο, ὅφ' ἡδονῆς τῷ ἐκ τῆς ἀπάτης αὐτοῖς προσγενομένῳ κέρδει ἐπικαγχάζων.

3. Ὁ δὲ ἦν ἐν ὁμοίῳ τῷ σχήματι, μηδενὸς ὑπακούων τῶν λεγομένων" του δὲ γεγωντέρα τῇ φωνῇ κεχηρμένου, καὶ ἅμα τῶν πόδι διεγείροντος, οὐδεν μᾶλλον ὁ κείμενος οὔτε τῆς φωνῆς ἐπήκουσεν, οὔτε τῆς πληγῆς ἐπισθάνετο" ἀλλ' ἦν Ὁμοίως ἐκτεταμένος τὸ σχήματι νεκρὸς γὰρ ἦν, ὁμοῦ τῇ ἐπιβολῇ τοῦ ἱματίου, κατ' ἀλήθειαν ἐν τῷ θανάτῳ γενόμενος, ὃν ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ μεγάλου καθυπεκρίνετο, ὥς τὸ μὴ ψευσθῆναι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄ (Να μην περιφρονούμε τους ταπεινούς)

τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον, ἀλλ' οὗ χάριν ἐδόθη παρ' αἱ. τοῦ τὸ ἱμάτιον, ἐν τούτῳ τοῖς λαβοῦσι γενέσθαι χρήσιμον.

4. Εἰ δὲ σκυθρωπὸν εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον ἔργον τῆς τοῦ μεγάλου πίστεως τὲ καὶ δυνάμεως, ξενιζέσθω μηδεὶς, πρὸς τὸν Ἀπόστολος Πέτρον ὁρῶν καὶ γὰρ ἐκεῖνος, οὗ δι' ὧν εὐηργέτει μόνον τὴν προσοῦσαν ἐπεδείκνυτο δύναμιν, καὶ τῇ σκιά μόνῃ του σώματος τὰ τῶν ἄρρωστοντων πάθη τώμενος, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀνανίου πρὸς τὴν ἐνοικοῦσαν τῷ Ἀποστόλῳ δύναμιν καταφρονητικῶς διατεθὲν τὸς καταδικάζει τὸν θάνατον, ὡς ἂν οἶμαι τῷ κατ' ἐκεῖνον φόβῳ πᾶν το καταφρό: νοῦν ἐν τῷ λαῷ σωφρονέστερον γένηται, τὸ φοβερὸ ὑποδείγματι, πρὸς τὸ μὴ περιπεσεῖν τοῖς ὁμοίοις παιδαγωγούμενον,

5. Εἵκοτως οὖν καὶ ὁ μιμητὴς Πέτρου τὸν κατὰ τοῦ Πνεύματος χρήσασθαι τὴ ἀπάτη ἐπιχειρήσαντα, ἀληθεύσαι περὶ τοῦ ψεύδους καὶ ἐν τῷ ἀπατεῶνι τὸ ψεῦδος μεταγαγεῖν εἰς ἀλήθειαν δικαίως οὖν οἱ τῆς τοῦ μεγάλου δυνάμεως ὡς ἐνόμισαν καταπαίξαντες, παιδεύμα τοῖς ἄλλοις ἐγένοντο μὴ κατατολμᾶν τῆς ἀπάτης, ἐφ' ἧς ὁ Θεὸς γίνεται τῶν τολμηθέντων κατήγορος.

Ερμηνεία

Εἰς ὅλους ἦτο γνωστόν, ὅτι ὁ Μέγας Γρηγόριος εφρόντιζε πάρα πολὺ νὰ παρηγορή καὶ νὰ ανακουφίῃ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Κάποτε λοιπὸν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἀπὸ τὴν γειτονικὴν πόλιν Κόμανα. Μόλις το ἀντελήφθησαν αὐτὸ δύο Εβραῖοι, ποὺ ἐγνώριζαν τὸν χαρακτήρα του, ἐσκέφθησαν νὰ τὸν παραφυλάξουν εἰς τὸν δρόμον, εἴτε διότι ἠθελαν νὰ κερδίσουν κάτι ἀπὸ τὴν ἀγαθότητά του, εἴτε διότι ἐπεδίωκαν νὰ τὸν διακωμωδήσουν, ὡς δὴθεν ἀφελή καὶ ευκόλως εξαπατώμενον.

Πράγματι λοιπὸν, καθὼς τὸν εἶδον νὰ ἔρχεται ἀπὸ μακριά, ὁ ἓνας ἐξάπλωσε πλησίον τοῦ δρόμου καὶ ὑπεκρίνετο τὸν νεκρόν: ὁ ἄλλος πάλιν προσεποιεῖτο, ὅτι δὴθεν ἐπεριποιεῖτο τὸν νεκρόν καὶ ἔκανε, ὅτι τὸν εθρήνει. Τὴν στιγμὴν δέ, ποὺ διήρχετο ἐμπροσθέν των ὁ μέγας οὗτος Ἅγιος, ἐκραύγαζε θλιβερώς:

Αὐτὸς καὶ δυστυχῶς ἀπέθανεν ἀπὸ αἰφνίδιος θάνατον καὶ παραμένει τῶρα γυμνός καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸν ἔρημον αὐτὸν τόπον τίποτε διὰ νὰ τοῦ ετοιμάσῃ κανεὶς τὴν ταφήν. Με ὑποκριτικὰ δὲ δάκρυα παρεκάλει τὸν Ἅγιον νὰ μὴ παραβλέψῃ τὸν ἀγραφὸν νόμον τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν νεκρόν, ἀλλὰ νὰ ευσπλαγχνισθῇ κάπως τὴν προκειμένην πτωχείαν καὶ δυστυχίαν καὶ νὰ δώσῃ κάτι ἀπὸ ὅ,τι ἔχει, διὰ νὰ βάλουν εἰς τὸ νεκρόν αὐτὸ σῶμα τελευταῖον στολίδι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄ (Να μην περιφρονούμε τους ταπεινούς)

2. Και ο μεν υποκριτής αυτός Εβραίος τοιαύτα έλεγε και με αυτά παρεκάλει. Ο δε Άγιος, χωρίς να εξετάση τίποτε, αφού έβγαλε τον μανδύαν με τον οποίον ήτο ενδεδυμένος, τον έρριψεν εις αυτόν που ήτο εμπρός του και εξηκολούθησε τον δρόμον του.

Μόλις έπροσπέρασεν ο Άγιος και παρέμειναν μόνοι των οι περιπαίξαντες αυτόν, αμέσως και απατεών εκείνος ήλλαξε το υποκριτικόν σχήμα του θρήνου, ήρχισε να γελά και να προκαλή τον εξαπλωμένον να σηκωθή. Είχε δε ξεκαρδισθή από τα γέλια και ήτο όλο χαρά διά το κέρδος, που τους απέφερεν η απάτη.

3. Τι τρομακτικόν όμως! Ο άλλος, ο συνεταιίρος της απάτης, παρέμενεν ακίνητος εις την ιδίαν στάσιν, χωρίς να ακούη τίποτα απ' όσα έλεγεν εκείνος. Καίτοι δε εφώναζε δυνατότερα και τον έσκουντούσε με το πόδι, εν τούτοις ουδέν ήσθάνετο και εξαπλωμένος. Παρέμενεν εις την ιδίαν στάσιν, χωρίς να ακούη ούτε τας φωνάς, ούτε να αισθάνεται πόνον από το σκούνημα.

Είχε πράγματι αποθάνει! Μόλις είχαν ακουμπήσει επάνω του το ιμάτιο του Αγίου, επήλθε και ο θάνατος, τον οποίον υπεκρίνετο, διά να εξαπατήση τον Άγιον. Τοιουτοτρόπως δεν εξηπατήθη ο “Άγιος, αλλ' απέβη χρήσιμον το ιμάτιον διά τον σκοπόν, που το εζήτησαν.

4. Το αποτέλεσμα της πίστεως και της δυνάμεως του μεγάλου εκείνου ανδρός φαίνεται θλιβερόν. Αλλά κανείς ας μη ξαφνιάζεται δι' αυτό' άς ενθυμηθή την δράσιν του Μεγάλου Αποστόλου Πέτρου. Και εκείνος λοιπόν εφανέρωνε την μεγάλην δύναμιν, που του έδωσεν ο Θεός, όχι μόνον με ευεργετικής θαυματουργίας (ώστε και μόνον με την σκιάν του σώματός του να θεραπεύη αρρώστους), αλλά και καταδικάζων εις θάνατον τον Ανανίαν, που κατεφρόνησε την δύναμιν εκείνην. Καίτοι δε σκληρά ή τιμωρία του Ανανίου, εν τούτοις ενέπνευσεν ευεργετικόν φόβον εις όλους, διά να γίνουν σωφρονέστεροι όσοι είχαν διάθεσιν να καταφρονήσουν και να παιδαγωγούνται από το φοβερόν παράδειγμα, διά νά μή περιπέσουν εις παρόμοια σφάλματα.

5. Πολύ φυσικόν λοιπόν και ο μιμητής του Πέτρου να επιτύχη το ίδιον αποτέλεσμα εναντίον εκείνου, που ήθέλησε να εξαπατήση το Άγιον Πνεύμα και να πραγματοποιήση εις τους απατεώνας εκείνους την ψευδή πράξιν, με την οποίαν επεδίωξαν να κοροϊδέυσουν τον Άγιον και να ωφεληθούν από αυτόν. Δικαίως λοιπόν με τοιαύτην τιμωρίαν έτιμωρήθησαν οι δύο ασεβείς Εβραίοι, που ενόμισαν, ότι ή

μπορούσαν να παίξουν με την δύναμιν του Μεγάλου αυτού Αγίου και έγιναν παράδειγμα εις τους άλλους να μη τολμούν να χρησιμοποιήσουν απάτην, της οποίας τους τολμηρούς δράστας ο ίδιος ο Θεός κατηγορεί και τιμωρεί.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΝ εύρεθῇ ἄνθρωπος πονικός, καὶ φιλοπονῶν περισσοτέρως εἰς τὰς ἀρετᾶς, μὴ τὶς αὐτὸν ἐξουθενείτω, μᾶλλον δὲ πρέπει προσλαμβάνεσθαι τοὺς τοιούτους ὅτι καὶ τῷ Θεῷ εἰ' ἄρεστοι εἴσι, καὶ τῇ συνοδίᾳ χρήσιμοι, καὶ πειθέτωσαν ὑμᾶς αἱ δύο παρεμβολαί, ἡ τῶν Ἑβραίων καὶ ἡ τῶν ἁλλοφύλων, καὶ Δαβὶδ μονομαχῶν μετὰ Γολιάθ' ἅμα δὲ καὶ οἱ περιπεσόντες ἐν τῷ ναυαγίῳ τῆς θαλάσσης καὶ χάριν τοῦ εύρεθέντος σὺν αὐτοῖς δικαίου διςφθέντες καθὼς γέγραπται μὴ φόβου Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι, καὶ ἰδοὺ κεχάριστα σοὶ ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σου.

Ερμηνεία

ΑΝ ευρεθῇ ἄνθρωπος εργατικός και επιμελούμενος τὰς ἀρετὰς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ας μὴ τον περιφρόνηση κανεῖς. Απ' ἐναντίας, τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς πρέπει να τοὺς ἔχωμεν πλησίον ἡμῶν και να τοὺς ἀγαπῶμεν στοργικῶς, διότι εἶναι και εἰς τον Θεόν ἀγαπητοὶ και εἰς την συνοδίαν χρήσιμοι. Οποῖος ἀμφιβάλλει, ας παραδειγματισθῇ ἀπὸ τα δύο στρατόπεδα των Εβραίων και των ἐχθρῶν των και την μονομαχίαν του Δαβίδ με τον Γολιάθ. Επίσης ἀξίζει να ἐνθυμηθῶμεν ἐκείνους, που ἐναυάγησαν εἰς την θάλασσαν και ἐσώθησαν ὅλοι ἀξιοθαυμάστως, χάρις εἰς τον δίκαιον Παύλον εἰς τον οποίον εἶπεν ο Θεός: «Μὴ φοβοῦ, Παύλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι και ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ο Θεός πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ». (Πραξ. κζ', 24).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Να πράττουμε με αγαθή συνείδηση)

Ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν ἅ ποιεῖ, καλῶ συνειδὸτι ποιεῖν καὶ μὴ φαύλῳ· ὁ γὰρ Θεὸς ἐκάστου πρᾶξιν οὐ καθ' ὃ φαίνεται, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν κρίνει τοῦ πράττοντος.

Πρέπει ὁ πιστὸς ὅ,τι κάνει νὰ το κάνει ἀπὸ ἀγαθὴν συνείδησιν καὶ ὄχι ἀπὸ πονηράν, διότι ὁ Θεὸς κρίνει τὰς πράξεις ἐνὸς ἐκάστου ὄχι κατὰ τὸ φαινόμενον αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ πράττοντος.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΠΟΛΛΑ, Πέτρε, νομίζονται μὲν καλὰ εἶναι, οὐκ εἰσὶ δέ, διότι ἀγαθὴ διαθέσει οὐ γίνονται, τοῦτο δὲ καὶ ὁ Κύριος ἐν τῇ Εὐαγγελίᾳ ἔφη ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἔστιν, ὅλον τὸ σῶμα σου σκοτεινὸν ἔσται· ἐκάστου γὰρ πράγματος, ἐὰν ἡ ἀρχὴ μετὰ δολιότητος γένηται, πᾶν τὸ ἐπακολουθοῦν ἔργον σκολιῶν εὐρίσκεται.

2. Ἔλεγε Γέρων περὶ τοῦ Μωϋσέως, ὅτι ὅτε ἐπάταξε τὸν Αἰγύπτιον προσέσχεν ὧδε κακεῖσε, τουτέστι τοῖς λογισμοῦς αὐτοῦ, καὶ οὐδένα ἔβλεπεν, ἤγουν, εἶδεν ὅτι οὐδὲν κακὸν βλέπει ἐαυτὸν ποιοῦντα, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεὸν ἦν ποιῶν, καὶ τότε ἐπάταξε τὸν Αἰγύπτιον.

3. Ἔστι πρᾶγμα προφανῶς ἐπιτελούμενον ὡς καλόν, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐπιτελοῦντος εἰς ἄγαθον οὐ μόνον δὲ ἔργα ποιούσαι τινές, ἀλλὰ καὶ λόγους λαλούσι τῷ τρόπῳ ὃ εἰρήκαμεν οἱ μὲν γὰρ ἁλλασσουσι πρᾶγμα κατὰ ἀπειρίαν ἢ ἄγνοιαν, οἱ δὲ ἐναλλάσσουσι κατὰ πρόθεσιν πονηρίας, ἕτεροι δὲ κατὰ σκοπὸν εὐσεβείας.

4. Ὁ ἐν προβολῇ ἐπαίνου ἐγκρύπτων διαβολήν, δυσεύρετός ἐστι τοῖς ἀστλουστέροις ὁμοῖος δὲ τούτῳ ἐστὶν ὁ κενόδοξον ἐν ταπεινῷ σχήματι, οἵτινες ἐπὶ πολὺ κατασοριζόμενοι τὴν ἀλήθειαν, ἐν τῷ ψεύδει παραχωρηθέντες ὕστερον διὰ τῶν πραγμάτων ἐλέγχονται.

5. Ἔστι ποιῶν τί προφανές ὡς καλόν, τὸν πλησίον ἀμυνόμενος, καὶ ἔστιν ὁ ἐν τῷ μὴ ποιῆσαι αὐτὸ ὠφεληθεὶς κατὰ διάνοιαν, ἔστιν ἔλεγχος κατὰ κακίαν καὶ ἄμυναν, καὶ ἔστιν ἄλλος κατὰ φόβου Θεοῦ καὶ ἀλήθειαν, κατὰ διάνοιαν ἐπεδείκνυνεν ἐαυτὸν τῷ Δεσπότη, ἄνθρωπος γὰρ εἷς πρόσωπον, Θεὸς δὲ εἷς καρδίαν δρᾷ· ἁμαρτάνων λαθραίως,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Να πράττουμε με αγαθή συνείδηση)

μή νόμιζε λανθάνειν' πάντα γὰρ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς δὲ ἡμῖν ὁ λόγος.

6. Ὁ Θεὸς τὰς πράξεις κατὰ τὴν προθέσειν λογίζεται δὴ γὰρ σοί, φησιν, καὶ Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου ἔστιν ὁ ποιῶν ἐντολήν, προφανῶς δουλεύων πάθει, καὶ διὰ πονηρῶν λογισμῶν ἀγαθὴν πρᾶξιν ἄφανίζων.

7. Ἄλλο πρᾶξις ἐντολῆς καὶ ἄλλο ἀρετῆς, κὰν ἐξ ἄλληλων τὰς ἀφορμας λαμβάνουσι πρᾶξις ἐντολῆς λέγεται, ἐν τῷ πράξει τὸ προστεταγμένον, ἀρετῆς δέ, ἐν τῷ ἀρέσκειν τὴν ἀληθείαν τὸ γινόμενον.

8. Ὡςπερ εἷς μὲν ἔστιν καὶ αἰσθητὸς πλοῦτος, κατὰ δὲ κτήσιν πολυμερὴς, οὕτω μία ἔστιν ἡ ἀρετὴ, πολυτρόπους ἔχουσα τὰς ἐργασίας καὶ θέλων τί πράξει, καὶ μὴ δυνάμενος, ὡς ποιήσας ἔστι παρὰ τῷ καρδιογνώστῃ Θεῷ· τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπὶ τοῖς κακοῖς νοητέον· ὁ γοῦς ἐκτός του σώματος ἀγαθὰ καὶ κακὰ ἐκτελεῖ πολλά, τὸ δὲ σῶμα ἐκτός του νοὸς οὐδὲν τούτων ἐπιτελέσαι δυνήσεται, διότι ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας πρὸ τῆς πράξεως ἀναγινώσκεται.

9. Πάντων τῶν πραττομένων ὑφ' ἡμῶν τὸν σκοπὸν ζητεῖ ὁ Θεός, εἴτε δι' Αὐτὸν πράττομεν εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν· ὅταν ἀκούσης τῆς Γραφῆς λεγούσης, ὅτι Σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὐ τὰ παρὰ τὸν ὀρθὸν σκοπὸν γινόμενα, εἰ καὶ δοκεῖ καλὰ εἶναι, ὁ Θεὸς καλὰ ἀποδίδωσιν, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ὀρθὸν δηλονότι, οὐ γὰρ εἰς τὰ γινόμενα, ἀλλ' εἰς τὸν σκοπὸν τῶν γινομένων ἢ κρίσις τοῦ Θεοῦ, ἀφορα.

10. Εἰσὶ τινὰ πολλὰ φύσει καλὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γινόμενα, ἀλλ' οὐ καλὰ πάλιν διὰ τινὰ αἰτίαν, οἷον νηστεία καὶ ἀγρυπνία, προσευχὴ καὶ ψαλμωδία, ἐλεημοσύνη καὶ ξενοδοχία· φύσει οὖν ταῦτα καλὰ ἔργα εἰσὶν, ἀλλ' ὅταν διὰ κενοδοξίαν γίνονται, οὐκ ἔστι καλὰ.

11. Μισθοὶ τῶν πόνων τῆς ἀρετῆς εἰσὶν ἡ ἀπάθεια καὶ ἡ γνῶσις αὗται γὰρ πρόξενoi γίνονται Βασιλείας οὐρανῶν, ὡς καὶ τὰ πάθη καὶ ἡ ἄγνωσια κολάσεως αἰωνίου καὶ οὖν τούτους διὰ δόξαν ἀνθρώπων ζητῶν, καὶ μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλόν, ἀκούση παρὰ τῆς Γραφῆς λεγούσης αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε.

Ερμηνεία

ΠΟΛΛΑ πράγματα, Πέτρε, νομίζονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅτι εἶναι καλὰ, ἐνὶ πράγματι δὲν εἶναι, διότι δὲν πραγματοποιοῦνται ἀπὸ ἀγαθὴν διάθεσιν. Αὐτὸ διεκήρυξε καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸ Ευαγγέλιον: «Εάν δε ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἢ, ὅλον τὸ σῶμα σου σκοτεινόν ἔσται». (Ματθ. ζ', 23). Εάν ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀφορμὴ μιάς πράξεως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Να πράττουμε με αγαθή συνείδηση)

είναι η δολιότης, τότε και όλη η πράξις μετά των συνεπειών της θα είναι διεστραμμένοι.

2. Ενας Γέρων Ασκητής έλεγε το εξής περί του Μωϋσέως πρίν σκοτώση τον Αιγύπτιον είδε μετά προσοχής εδώ και εκεί δηλαδή εξήτασε με λεπτομέρειαν τάς σκέψεις του, την πρόθεσιν του, αφού δε διεπίστωσεν, ότι κανένα δεν βλάπτει, αλλά προς δόξαν Θεού σκέπτεται να κάμη ό,τι απεφάσισε, τότε εκτύπησε τον Αιγύπτιον.

3. Υπάρχει πράξις, η οποία πράγματι επιτελείται ως καλή, καθιστα όμως αυτήν τοιαύτην ο σκοπός εκείνου, που την επιτελεί. Οχι μόνον δε αι πράξεις εκτελούνται κατά τόν τρόπον αυτόν, που προείπομεν, αλλά μερικοί και λόγους διατυπώνουν τοιουτοτρόπως, δηλαδή καλούς ή κακούς αναλόγως της προθέσεώς των. Πράγματι άλλοι άνθρωποι από άπειρίαν ή άγνοια μεταβάλλουν τα πράγματα, άλλοι πάλιν από πονηράν πρόθεσιν, και άλλοι, τέλος, από σκοπόν ευσεβείας.

4. Δυσκόλως ανακαλύπτεται από τους αφελείς εκείνος, που υποκρύπτει συκοφαντίαν εναντίον του πλησίον κάτω από, δήθεν, έπαινον αυτού. Με τον τύπον αυτόν όμοιάζει εκείνος που κάνει τον ταπεινών από κενοδοξίαν. Και οι δύο αυτοί τύποι ξεσκεπάζονται από τα πράγματα, αν και προσπαθούν να συγκαλυφθούν με το ψεύδος, παραποιούντες τραγικώς την αλήθειαν.

5. Είναι δυνατόν να κάνη κανείς ολοφάνερον καλόν, διά να υπερασπιση τον πλησίον και είναι δυνατόν, αντιθέτως, να ωφεληθή κανείς ψυχικώς, χωρίς να πραγματοποιήση τοιούτον καλόν. Υπάρχουν άνθρωποι που ελέγχουν τον πλησίον από κακίαν και πρόθεσιν εκδικήσεως και άλλοι από φόβον Θεού και σεβασμός προς την αλήθειαν. Τάς σκέψεις σου και τας ενθυμήσεις σου φανέρωνε προς τον Θεόν: Αυτός γνωρίζει τον εαυτόν σου, και πάντων Δεσπότης. Ο άνθρωπος κρίνει τον συνάνθρωπός του από τις εξωτερικής του εκδηλώσεις, διότι βλέπει το πρόσωπον αυτού ο Θεός όμως βλέπει την καρδίαν του ανθρώπου και κατά τις διαθέσεις αυτής τον κρίνει. Όταν αμαρτάνης κρυφά, να μη νομίζης, ότι θα αποφύγης το βλέμμα του Θεού, διότι ενώπιον του Θεού είναι όλα γυμνά και τετραχηλισμένα. Προς Αυτόν ανήκει και η απολογία ημών..

6. Ο Θεός κρίνει τις πράξεις ημών, αναλόγως των προθέσεών μας, διότι λέγει: «Δώη σοι» ο Κύριος, «κατά την καρδίαν σου» (Ψαλμ. ιθ', 3). Είναι ενδεχόμενον να πραγματοποιή κανείς εντολήν του Θεού είς τα μάτια του κόσμου, και όμως να

δουλεύη πνευματοκτόνον πάθος και με τους πονηρούς λογισμούς να καταστρέφη την αγαθήν πράξιν,

7. Διαφέρει η πράξις που οφείλεται εις εντολήν, από την πράξιν, που οφείλεται εις αρετήν, καίτοι ή μία εξαρτάται από την άλλην. Πράξις εντολής είναι όταν εκτελή κανείς αυτό, που έχει διαταχθή πράξις δε αρετής, όταν αυτό που έγινεν είναι απολύτως σύμφωνον με το αγαθόν και την αλήθειαν.

8. Όπως δε ακριβώς ένας είναι και υλικός πλούτος, διαιρείται όμως κατά την κτήσιν του υπό των κατόχων εις πολλούς, τοιουτοτρόπως μία είναι και η αρετή, διακρινόμενη όμως εις πολλούς τρόπους εφαρμογής της.

Εκείνος ο οποίος επιθυμεί να πράξη κάτι, αλλά δεν έχει την δύναμιν, χαρακτηρίζεται και κρίνεται από τον καρδιογνώστην Θεόν ως να έπραγματοποίησε το επιθυμητόν. Αυτό, ο χαρακτηρισμός δηλαδή μιάς πράξεως εκ της προθέσεως του ανθρώπου, ισχύει και διά τας καλās και διά τας κακές πράξεις. Ο νους του ανθρώπου έχει την δύναμιν να πραγματοποιή πολλές πράξεις, είτε αγαθās είτε κακάς, μακράν του σώματος.

Το σώμα όμως μόνον, χωρίς την επενέργειαν του νοός, τίποτε από αυτά, είτε καλά είτε κακά, δεν θα δυνηθή να πραγματοποιήση: διότι ο νόμος της ελευθερίας είναι πνευματικός και συνυπάρχει έν τη διανοία προ της πράξεως.

9. Ο Θεός εξετάζει τον σκοπόν όλων, όσα πράττομεν, είτε ενεργούμεν προς δόξαν Αυτού, είτε επιδιώκομεν άλλα πράγματα. Όταν λέγη η Αγία Γραφή: «Ότι συ αποδώσης εκάστω, κατά τα έργα αυτού» (Ψαλμ. ξα', 13), εννοεί, ότι ο Θεός αποδίδει εκείνα τα έργα που έπραγματοποιήθησαν ως καλά, πρός αγαθόν σκοπόν και όχι εκείνα, που αν και φαίνονται ότι είναι καλά, εν τούτοις δεν έπραγματοποιήθησαν από αγαθήν προαίρεσιν. Τούτο δε διότι ο Θεός δεν εξετάζει αυτά καθ' εαυτά τα γεγονότα, αλλά τον σκοπόν των γεγονότων, από τον οποίον και κρίνει τις πράξεις.

10. Υπάρχουν μερικαι πράξεις, που εκτελούν οι άνθρωποι, εκ φύσεώς καλαι και αγαθαι, και όμως αι πράξεις αύται χάνουν την αξίαν των, διότι ο άνθρωπος επιδιώκει δι' αυτών άλλους σκοπούς. Π.χ. η νηστεία, η αγρυπνία, η προσευχή, η ψαλμωδία, η ελεημοσύνη, η περίθαλψις ξένων και άλλα παρόμοια έργα είναι εκ φύσεως καλά εν τούτοις όμως τα καλά αυτά έργα χάνουν την αξίαν των, όταν ο άνθρωπος τα εκτελή διά κενοδοξίαν.

11. Το κέρδος εκ των κόπων της αρετής είναι η απάθεια και η υψηλή πνευματική γνώσις. Δι' αυτών, της απαθείας και της γνώσεως, εξασφαλίζει ο άνθρωπος της βασιλείαν των ουρανών. Οπως, πάλιν, τα πάθη και η άγνωσία γίνονται πρόξενοι της αιωνίου κολάσεως. Ο επιζητών λοιπόν κέρδη εκ των καρπών της αρετής διά να τον επαινέσουν οι άνθρωποι και όχι δι' αυτήν ταύτην την αξίαν αυτών, θα ακούση την Γραφήν να λέγη δι' αυτόν «Αιτείτε και ου λαμβάνετε, διότι κακώς αιτείσθε» (Ιακ. δ' 3).

Β'. Του Αγίου Ισαάκ

ΑΡΕΤΗ ἔστιν οὐχὶ φανέρωσις τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων πράξεων, τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐπιτελουμένων, ἀλλ' ἡ σοφώτατη καρδιά ἐν τῇ Ἐλπίδι ἀλυτῆς συνάπτει γὰρ ἐν τοῖς κατὰ. Θεὸν ἔργοις Οὐροὺς σκοπός.

Ἡ μὲν διάνοια δύναται χωρὶς σωματικῶν πράξεων ἐπιτελέσαι τὸ ἀγαθόν, τὸ δὲ σῶμα ἐκτός της σοφίας τῆς καρδίας, κὰν ἐργάσῃται, οὐ δύναται ὠφεληθῆναι.

Ερμηνεία

ΑΡΕΤΗ δεν είναι επίδειξις πολλών και διαφόρων πράξεων, που επιτελούνται διά μέσου του σώματος αλλά το περιεχόμενον σοφωτάτης καρδίας, την οποίαν στηρίζει η ελπίς προς τον Θεόν. Την καρδίαν αυτήν συνδέει προς τα κατὰ Θεόν επιτελούμεγα έργα και ορθός σκοπός.

Η διάνοια δύναται να επιτελέση το αγαθόν και χωρίς σωματικές ενεργείας το σώμα όμως, εάν δεν κατευθύνεται από σοφήν καρδίαν, και όταν ακόμη επιτελή έργα καλά, δεν ωφελείται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Ἡ συνείδηση εἶναι μεγάλο δῶρο)

Ὅτι μέγα ἀγαθὸν ἡμῖν ἐκ Θεοῦ δεδωρηται ἡ συνείδησις καὶ μεγάλη συνεργεῖ τὸν αὐτῆς ὑπακούοντα.

Μέγα ἀγαθὸν ἔχει δωρηθῆ εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἡ συνείδησις. Πάρα πολὺ δὲ βοηθεῖ ἐκεῖνον ποὺ ὑπακούει εἰς αὐτήν.

Α'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

Εἰπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων, χρὴ τὸν Μοναχὸν μὴ ἔασαι τὴν συνείδησιν αὐτοῦ κατηγορεῖσθαι αὐτοῦ εἰς οἰονδήποτε πρᾶγμα.

2. Ἐλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ἡ ψυχὴ πηγὴ ἔστιν ἐὰν ὀρυξῆς αὐτὴν καθαρίζεται, ἐὰν δὲ προσχώσης ἀφανίζεται οἶμαι, ψυχὴν τὸ συγείδως λέγειν ὅ, μὲν ὑπακούων διαφανέστερον δείκνυσιν, ὁ δὲ παρακούων καὶ καταπατῶν ἄμαυροι.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ εἶπεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς πρέπει νὰ μὴ ἀφήσῃ τὴν συνείδησίν του νὰ τον κατηγορήσῃ δι' ὅ,τιδήποτε πρᾶγμα.

2. Οἱ ἀσκητικοὶ Πατέρες ἔλεγον, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ὡσάν τὴν πηγὴν. Εἴαν τὴν βαθύνης σκάπτων αὐτὴν καθαρίζεται καὶ τὸ ἀναβλύζον ὕδωρ εἶναι διαυγές: εἴαν πάλιν, τὴν γεμίσης χῶματα, καταστρέφεται. Νομίζω, ὅτι ψυχὴν ἐννοεῖ τὴν συνείδησιν, τὴν ὁποίαν καθιστὰ διαυγεστέραν αὐτὸς ποὺ ὑπακούει εἰς αὐτὴν ἀπ' ἐναντίας τὴν καταμαυρίζει ἐκεῖνος ποὺ παρακούει καὶ καταπατεῖ αὐτήν.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἡσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

ΑΔΕΛΦΟΙ ζηλώσωμεν πάντας τοὺς Ἁγίους τοὺς μὴ ὑπακούσαντας τῇ ἁμαρτίᾳ μέχρι θανάτου, ἀλλ' ὑπακούσαντας τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει αὐτῶν, καὶ κληρονομήσαντας τὴν οὐράνιον Βασιλείαν' προσέχωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν φόβῳ Θεοῦ τὴν συνειδήσει ἡμῶν, ἕως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Η συνείδηση είναι μεγάλο δώρο)

ου και αυτή ελευθερώσει éαυτήν μεθ' ημών, όπως γένηται μεταξύ ημών και αυτής ένωσις.

2. Και λοιπόν αυτή γίνεται ημίν φύλαξ, δεικνύουσα ημίν éκαστον εις και εκγύπτομεν· εάν δε μη υπακούσωμεν αύτης, απο στήσεται αφ' ημών, και καταλίπη ημάς, και εμπεσούμεθα εις τας χείρας των εχθρών ημών, και ουκέτι ήμας éλεή: σουσι, καθώς εδίδαξεν ημάς ο Δεσπότης ημών λέγων «γνώθι τον αντίδικόν σου éως ου ει εν τη οδώ μετ' αυτού, μήποτε σε παραδώ τω κριτή, και ο κριτής τω υπηρέτη, και βληθής εις φυλακήν. Αμήν λέγω σοι, ου μή εξέλθης εκείθεν, éως ου αποδώς τον έσχατον καδράντης» αντίδικον λέγουσι την συνείδησιν είναι, ότι ανθίσταται τώ ανθρώπω θέλοντι ποιήσαι τα θελήματα της σαρκός αυτού, και εάν μή ακούση αυτής ο άνθρωπος παραδίδωσιν αυτόν τοίς εχθρούς αυτού.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, ας φροντίσωμεν μετά ζήλου να μιμηθώμεν όλους τους Αγίους, οι οποίοι αντεστάθησαν μέχρι θανάτου προς την αμαρτίαν, υπακούσαντες εις την συνείδησίν των και κληρονομήσαντες ούτω την Βασιλείαν των ουρανών. Με φόβον Θεού λοιπόν ας προσέχωμεν την συνείδησιν ημών, μέχρις ότου απελευθερωθή και αυτή, μαζί με ημάς, από τας κακές επιδράσεις και τα πάθη και τοιουτοτρόπως εναρμονισθούν αι πράξεις ήμών με τας ορθάς επιταγάς αυτής, ώστε να βασιλεύη εις τον ψυχικόν μας κόσμον απόλυτος αρμονία σκέψεων, διαθέσεων και αγαθών πράξεων.

2. Εφ' όσον θα επιτύχωμεν αυτό, τότε η συνείδησις θα καταστή άγρυπνος φύλαξ εις ημάς, υποδεικνύουσα κάθε τι που πρέπει να αποφύγωμεν. Εάν όμως δεν υπακούσωμεν εις τας επιταγάς αυτής, τότε ο φύλαξ αυτός θα απομακρυνθή από ημάς και θα μας εγκαταλείψη, οπότεν ευκόλως θα περιπέσωμεν εις τας χείρας των εχθρών ημών, δηλαδή των παθών μας, οι οποίοι καθόλου δεν θα μάς εύσπλαγχνισθούν. Αυτό υπονοεί και ο Κύριος ημών, όταν διδάσκη εις το Ευαγγέλιόν του «γνώθι τον αντίδικόν σου éως ου ει εν τη οδώ μετ' αυτού, μήποτε σε παραδώ τα κριτή και ο κριτής σε παραδώ το υπηρέτη και βληθής εις φυλακήν. Αμήν λέγω σοι, ου μή εξέλθης εκείθεν éως ου αποδώς τον έσχατον καδράντης». (Ματθ. ε', 26). Οι ερμηνευται λέγουν, ότι αντίδικος είναι η συνείδησις των ανθρώπων, διότι ανθίσταται προς αυτόν, οσάκις θελήση να επιτελέση τα θελήματα της σαρκός. Εφ' όσον δε δεν ακούση ο άνθρωπος, τότε τον παραδίδει εις τους εχθρούς του.

Γ'. Του Αγίου Μάρκου

ΖΗΤΩΝ θεραπείας, ἐπιμέλῃσαι τῆς συνειδήσεως, καὶ ὅσα λέγει σοὶ ποιήσον, καὶ εὕρησεις τὴν ὠφέλειαν.

2. Πολλαι συμβουλῖαι τοῦ πέλας, πρὸς δὲ τὸ συμφέρον ἐκάστω τῆς ἰδίας γνώμης οὐδὲν ἀρμοδιώτερον, εἴπερ τὸ συνειδὸς ἐκκαθαίρεται.

3. Τὰ κρυπτὰ ἐκάστου ὁ Θεὸς οἶδε καὶ ἡ συνείδησις, καὶ διὰ τούτων αὐτῶν λαμβανέτω διόρθωσιν.

4. Ὁ ἐν θεωρίᾳ συνειδήσεως μὴ ἐγκαρτερῶν, οὐδέ τοὺς σωματικοὺς κόπους ὑπὲρ εὐσεβείας καταδέχεται.

5. Φυσικὴ βίβλος ἐστὶν ἡ συνείδησις· καὶ ἔμπρακτως ἀναγινώσκων αὐτήν, λαμβάνει πεῖραν θείας ἀντιλήψεως.

6. Συνείδησις ἀγαθὴ διὰ προσευχῆς εὐρίσκεται καὶ προσευχὴ καθαρὰ, διὰ συνειδήσεως θάτερον γὰρ θατέρου κατὰ φύσιν προσδέεται.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ζητης θεραπείαν διὰ τὴν ψυχὴν σου, φρόντισε τὴν συνειδήσιν σου καὶ κάμε αὐτὸ που σοὺ λέγει ἀσφαλῶς δε θα εὕρης ὠφέλειαν.

2. Πολλοὶ εἶναι αἱ συμβουλοὶ τῶν τρίτων· δεν ὑπάρχει ὅμως καταλληλοτέρα, διὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τὴν προσωπικῆς τοῦ γνώμην, ἐφ' ὅσον βεβαίως ἡ συνείδησις εἶναι καθαρὰ.

3. Ὁ Θεὸς μόνον γνωρίζει τὰ κρυπτὰ ἐκάστου ἀνθρώπου αὐτὸς δε καὶ ἡ συνείδησις, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ γνωρίζει, δύνανται νὰ διορθώσουν αὐτὰ τὰ κρυπτὰ.

4. Ὅποιος δεν ἐρευνα ἐπιμελῶς τὰς υποδείξεις τῆς συνειδήσεώς του, αὐτὸς οὐτε τοὺς σωματικοὺς κόπους χάριν τῆς εὐσεβείας θα δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχη.

5. Ἡ συνείδησις εἶναι φυσικὸν βιβλίον· ἐκεῖνος λοιπόν, που το διαβάζει καὶ πράττει κατὰ τὰς υποδείξεις του, αποκτὰ πείραν τῆς φροντίδος τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Η συνείδηση είναι μεγάλο δώρο)

6. Η αγαθή συνείδησις αποκτάται διά της προσευχής η δε καθαρά προσευχή επιτυγχάνεται δια της συνειδήσεως. Και η προσευχή και η συνείδησις, κατά φυσικόν λόγον, έχουν ανάγκην η μία της άλλης.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΜΗ ἀτιμάσης τὴν συνείδησιν, ἄριστα σοὶ ἀεὶ συμβουλεύουσιν γνώμην γὰρ θεῖαν καὶ ἀγγελικὴν σοὶ ὑποτίθεται, καὶ τῶν κρυπτῶν τῆς καρδίας μολυσμάτων ἐλευθεροί, καὶ παρρησίαν πρὸς Θεὸν ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ βίου χαρίζεται.

Ερμηνεία

ΜΗ περιφρόνησης τὴν συνείδησίν σου, διότι πάντοτε σε συμβουλεύει το καλύτερον. Γνώμην θεϊκὴν καὶ ἀγγελικὴν σου προτείνει, σε ἀπελευθερώνει ἀπὸ ἐνόχους καὶ αμαρτωλὰς σκέψεις, τις ὁποίας μόνον αὐτὴ γνωρίζει, καὶ εξασφαλίζει εἰς σέ, τὸν ἄνθρωπον, τὴν δυνατότητα νὰ ἴδῃς καὶ νὰ μιλήσῃς ἐλευθέρως πρὸς τὸν Θεόν, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, διότι θα σε ἐχῇ διαφυλάξῃ ἀπὸ τὴν αμαρτίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

Ὅτι δεῖ προσέχειν αἰεὶ καὶ πάντοθεν ἑαυτοὺς ἀσφαλίζεσθαι, ὡς τοῦ ἐχθροῦ πάντοθεν καὶ διὰ πάντων προσβάλλοντος.

Πρέπει πάντοτε νὰ προσέχωμεν καὶ νὰ περιφρουρῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ ὅλα τα σημεῖα, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ παντοῦ καὶ δι' ὅλων των μέσων προσβάλλει.

Α'. Εν τω Βίῳ της Οσίας Συγκλητικής

ΤΑΙΣ συνελθούσαις Μοναχαῖς ἔλεγεν ἡ Ἁγία Συγκλητική, ὅτι δεῖ ἡμᾶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν παντοίως ὀπλίζεσθαι· κιαὶ γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἔξωθεν προσβάλλουσι, καὶ ἐκ τῶν ἔνδοθεν πολεμοῦσι· καὶ ὡς πὲρ ἡ ναῦς, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τρικυμιῶν καταβαπτίζεται, ποτὲ δὲ ὑπὸ τῆς ἔνδον ἀντλίας ὑποβρύχιος γίνεται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἄλλοτε μὲν διὰ τῶν ἔξωκαί θέν τῶν πνευμάτων προσβολῶν κινδυνεύει, ἄλλοτε δὲ διὰ τῶν ἔνδον λογισμῶν προδίδοται δεῖ οὖν καὶ τὰς ἔξωθέν των πνευμάτων ἐπιτηρεῖν προσβολὰς καὶ τὰς ἔνδον διὰ τῶν λογισμῶν ἀνιχνεύειν κακίας, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς λογισμοὺς γρηγορεῖν· καὶ γὰρ συνεχῶς ἐφίστανται, καὶ λανθανόντως τὴ ἀπώλεια παραπέμπονσιν.

2. Ἐπὶ μὲν γὰρ ταῖς ἔξωθεν τρικυμίαις βοώντων τῶν ναυτῶν πολλάκις ἡ σωτηρία διὰ τῶν ἐγγυτάτων πλοίων γίνεται, δικὰ δὲ τῆς ἀντλίας καὶ κοιμωμένων ἴσως τῶν πλωτῆρων καὶ ζάλης μὴ οὔσης εἰσπесουσα ἡ θάλασσα τὸ σκάφος ἔβυθισε. Δεῖ οὖν ἐπιπονωτέραν τὴν προσοχὴν πρὸς τοὺς λογισμοὺς ἐνδείκνυσθαι· καὶ γὰρ ἐχθρὸς καθάπερ οἶκον τὴν ψυχὴν βουλόμενος καὶ θελεῖν, ἢ ἀπὸ τῶν θεμελίων ποιεῖται αὐτῆς τὴν καταστροφὴν, ἢ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἀρχόμενος πᾶσαν αὐτὴν διὰ φθείρει, ἢ καὶ διὰ τῶν θυρίδων εἰσελθὼν, πρῶτον τὸν οἰκοδεσπότην δεσμεῖ καὶ οὕτως χειροῦται τὰ πάντα. Θεμέλιος μὲν οὖν ἔστι τὰ καλὰ ἔργα, ὀροφὴ δὲ ἡ πῖ. στίς, θυρίδες δὲ αἱ αἰσθήσεις, καὶ διὰ πάντων πολεμεῖ ὁ ἐχθρὸς.

3. Διὸ πολυόφθαλμον δεῖ εἶναι τὸν σωθῆναι βουλόμενον, οὐκ ἔχομεν δὲ ἐνταῦθα το ἀμέριμνον, λέγει γὰρ ἡ γραφὴ βλεπέτω μὴ πέση δ δοκῶν ἔσταναι θάλασσα γὰρ ὁ βίος ἡμῶν. Τῆς μὲν θαλάσσης, τὰ μὲν ἔστι πετρώδη, τινὰ δὲ καὶ θῆ: ρίων γέμει, τινὰ δὲ γαληνὰ εἰσι καὶ οὐ τοσούτον κυμαίνονται ἡμεῖς δὲ ἐν τοῖς γαληνιῶσι μέρεσι τῆς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

θαλάσσης ταύτης πλέειν δοκοῦμεν, οἱ δὲ κοσμικοὶ ἐν τοῖς κινδυνόδεσι" καὶ ἡμεῖς μὲν ἡμέρας πλέομεν, ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης δδηγούμενοι, ἐκεῖνοι δὲ νυκτὸς ὑπὸ τῆς ἄγνωσias φερόμενοι ἀλλ' ἐνδέχεται πολλάκις τὸν κοσμικὸν ἐν σκότει καὶ χειμῶνι τυγχάνοντα βοήσαντα καὶ ἀγρυπνήσαντα σώσαι τὸ ἑαυτοῦ σκάφος, ἡμᾶς δὲ ἐν γαλήνῃ ὄντας, ὑπὸ ἀμελείας βυθισθῆναι, ἀφέντας τὸ τῆς δικαιοσύνης πηδάλιον βλεπέτω οὖν καὶ στήκων μὴ πέση ὁ μὲν γὰρ πεσῶν, μίαν ἔχει φροντίδα, τοῦ ἀναστῆναι, ὁ δὲ γὰρ στήκων βλεπέτω μὴ πεσεῖν.

Ερμηνεία

Η ΑΓΙΑ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἔλεγε προς τας συγκεντρωθείσας Μοναχάς :

– Αδελφαί, ἡμεῖς επιβάλλεται να εξοπλιζώμεθα ἐναντίον των ἐχθρῶν της σωτηρίας μας δι' ὅλων των μέσων. Τούτο δε διότι οι ἐχθροὶ καὶ ἀπ' ἔξω ἐπιτίθενται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ το ἐσωτερικῶν της ψυχῆς μας πολεμοῦν. Ὅπως δε ἀκριβῶς το πλοῖον ἄλλοτε μὲν βυθίζεται ἀπὸ την ἐξωτερικῶν τρικυμίαν, ἄλλοτε πάλιν ἀπὸ τα ὕδατα που συγκεντρώνονται εἰς το κύτος αὐτοῦ ἀπὸ ἐσωτερικά ρήγματα του σκάφους, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ ἄλλοτε μὲν διακινδυνεύει ἀπὸ τας ἐξωτερικὰς ἐπιθέσεις των πονηρῶν πνευμάτων, ἄλλοτε πάλιν παραδίδεται εἰς τας χεῖρας των ἐχθρῶν ἀπὸ τους ἐσωτερικοὺς λογισμοὺς. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τον λόγον πρέπει να παρακολουθώμεν καὶ τας ἐπιθέσεις των πονηρῶν πνευμάτων, που προέρχονται ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ καὶ να ἀνακαλύπτωμεν τας κακίας, που οφείλονται εἰς τους ἐσωτερικοὺς λογισμοὺς πολὺ δε περισσότερον να ἐπαγρυπνῶμεν διὰ τοὺς λογισμοὺς, διότι καὶ ἀδιακόπως μας ἐνοχλοῦν διὰ της παρουσίας των, ἀλλὰ καὶ διότι χωρὶς να το υποπτευθῶμεν μάς ὁδηγοῦν εἰς την καταστροφὴν.

2. Καὶ ὅταν το πλοῖον κινδυνεύῃ ἀπὸ σφοδρὰν θαλασσοταραχὴν, οἱ ναῦται συνήθως κραυγάζουν ἀπεγνωσμένως, καὶ πολλὰς φορές σώζονται με την βοήθειαν των πλοίων, τα ὁποῖα εὐρίσκονται κοντὰ εἰς αὐτό· ἐάν ὅμως υποστή ἐσωτερικὸν ρήγμα, καὶ οἱ ναῦται κοιμῶνται ἀμέριμνοι, τότε θα πλημμυρίσῃ το κύτος ἀπὸ ὕδατα, ὁπότεν, καὶ ἐάν ἀκόμη δεν υπάρξῃ τρικυμία, το σκάφος θα βυθισθῇ.

Πρέπει λοιπόν ἡ προσοχὴ ἡμῶν διὰ τον ἔλεγχον των λογισμῶν να εἶναι τελείως ἀγρυπνος διότι ὁ ἐχθρὸς ἐπιθυμῶν να κατακρημνίσῃ την ψυχὴν, ὅπως ὁ ληστὴς την οἰκίαν, ἢ την καταστρέφει ἀπὸ τα θεμέλια, ἢ ἀρχίζει το ἀπαίσιον ἔργον του ἀπὸ την σκεπὴν, ἢ, ἀκόμη, εἰσέρχεται αἰφνιδίως ἀπὸ τα παράθυρα καὶ ἀφού δέσῃ τον οικοδεσπότην, τότε, ἐλεύθερος πλέον, υποτάσσει τα πάντα. Εἰς την εἰκόνα, που

ανέφερα, θεμέλια είναι τα καλά έργα σκεπή ή πίστης και παράθυρα αι αισθήσεις. Δι' όλων αυτών μάς πολεμεί ο εχθρός.

3. Δι' αυτό εκείνος, που θέλει να σωθή, πρέπει νά έχη τα μάτια του δεκατέσσαρα. Εις την παρούσαν ζωήν δεν πρέπει να παραμένωμεν ξένοιαστοι, διότι, όπως λέγει η Αγία Γραφή: «Ο δοκών εστάναι βλεπέτω μη πέση». (Α' Κορινθ. ι', 12). Η παρούσα ζωή όμοιάζει με θάλασσαν, όπου εις άλλα μέρη αυτής υπάρχουν επικίνδυνoi ύφαλοι, άλλα είναι γεμάτα από φοβερὰ θαλάσσια θηρία, και μερικά είναι γαλήνια και δεν ενοχλούνται τόσο πολύ από θαλασσοταραχήν. Ημεῖς οι Μοναχοί έχομεν την γνώμην, ότι διαπλέομεν την περιοχής της θαλάσσης, που επικρατεί γαλήνη, ενώ οι κοσμικοί την υπό τρικυμίας ένοχλουμένην θάλασσαν. Επί πλέον ήμεῖς οι Μοναχοί πλέομεν υπό το φως της πνευματικής ημέρας, οδηγούμενοι από τον Ήλιον της Δικαιοσύνης, ενώ εκείνοι, οι κοσμικοί, πλανώνται μέσα εις το επικίνδυνον σκότος, την νύκτα, που προκαλεί η άγνωσία των. Παρ' όλα ταύτα συμβαίνει συνήθως να διασώση ο κοσμικός το σκάφος του, δηλαδή την ψυχήν του, αν και πλήσσεται υπό θαλασσοταραχής και ταξιδεύει υπό απειλητικήν νύκτα, διότι έβόησε προς τον Θεόν και η προσοχή του παρέμεινεν άγρυπνος ενώ ο Μοναχός, που ευρίσκεται εις περιοχήν γαλήνης, έβυθίσθη από την αμέλειάς του, διότι άφησε να του φύγη από τας χείράς του το πηδάλιον της δικαιοσύνης. Ας προσέχη λοιπόν εκείνος που στέκει εις ασφαλές μέρος να μη πέση. Διότι εκείνος, που έπεσε, μίαν φροντίδα έχει, πώς να ανασηκωθή δια της μετανοίας, αλλ' όμως αυτός που στέκει ας μη επαναπαύεται και ας προσέχη διά να μη πέση.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΒΒΑΣ Βησσαρίων αποθνήσκων έλεγεν, ότι όφείλει είναι ο Μοναχός ως τὰ Χερουβίμ και τὰ Σεραφίμ όλος όφθαλμός.

2. Εἶπεν ο Αββᾶς Ποιμήν, ότι οὐ δεόμεθα τινός, εἴμη νηφούσης καρδίας.

3. Εἶπε πάλιν ἡ πονηρία τῶν ἐχθρῶν, ὅπισθεν αὐτῶν ἐστι κεκρυμμένη.

4. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Σίμωνα λέγων· ἐὰν ἐξέλθω ἐκ τοῦ κελλίου μου καὶ εὕρω τὸν ἀδελφός μου περισπώμενον, καγῶ περισπῶμαι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐὰν εὕρω αὐτὸν γελώντα, καγῶ γελῶ μετ' αὐτοῦ, καὶ ὅταν εἰσέλθω εἰς τὸ κελλίον μου, οὐκ ἄφιεμαι ἀνάπαυσιν ἔχειν λέγει αὐτῷ ὁ γέρων θέλεις ἐὰν ἐξέλθης ἐκ τοῦ κελλίου σου καὶ εὕρης τοὺς γελώντας, καὶ συγγε: λᾶσαι, καὶ τοὺς λαλοῦντας καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

συλλαλήσαι, καὶ ὅταν ἔλθῃς εἰς τὸ κελλίον σου εὐρεῖν ἑαυτὸν ὡς ἦς; ἔσω τήρει φυλακὴν, καὶ ἔξω τήρει φυλακὴν.

5. Παρέβαλε τὶς τῶν γερόντων πρὸς ἄλλον γέροντα, καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν καὶ εἷς ἐγὼ ἀπέθανον τῷ κόσμῳ λέγει αὐτῷ ὁ ἄλλος" μὴ θαρρήσης ἑαυτῷ, ἀδελφέ, ἕως ἂν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ σώματος εἰ γὰρ σὺ λέγεις ὅτι ἀπέθανον, ἀλλ' καὶ Σατανᾶς οὐκ ἀπέθανεν.

6. Ἄνδρι ἀγίῳ κατὰ τὴν ὥραν, ἣν ἔμελλε τελευτᾶν, ἐπιστᾶς ὁ Σατανᾶς εἶπε, σὺ ἐξείλησας μὲ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπεν ἀκμὴν οὐκ οἶδα.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων μέλλων τελευτᾶν ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας ἀνεωγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ἐνύξαν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες Ἀββᾶ Ἀγάθων, ποῦ εἰ; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς ἐνώπιόν του κριτηρίου τοῦ Θεοῦ σταμαί' ἡρωτησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ σὺ φοβή, Πάτερ; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρον τέως ἐποίησα τὴν δὴ ναμὴν μου εἰς το φυλάξαι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἄνθρωπος εἰμι πόθεν οἶδα εἰ τὸ ἔργον μου ἄρεσε τῷ Θεῷ; λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ" οὐκ εἰ πεποιθὼς ἐπὶ τὸ ἔργον σου, ὅτι κατὰ Θεὸν ἔστιν; ἔφη ὁ γέρον' οὐ θαρρῶ, εἰ μὴ τῷ Θεῷ ἀπαντήσω, ἄλλο γὰρ ἔστι τὸ τοῦ Θεοῦ κρῖμα, καὶ ἄλλο τὸ τῶν ἀνθρώπων' ὡς δὲ ἤθελον ῥωτησαι αὐτὸν καὶ ἕτερον λόγον, λέγει αὐτοὺς ποιήσατε ἀγάπην, μὴ λαλεῖτε ἄρτι μετ' ἐμοῦ, ὅτι ἀσχολοῦμαι, καὶ ἐτελειώθη ἐν χαρᾷ ἐώρων γὰρ αὐτὸν ἀναγόμενον, δν τρόπον ἀσπάζεται τις τοὺς ἑαυτοῦ φίλους καὶ ἀγαπητοὺς.

8. Ποτὲ τῷ Ἀββᾶ Μακαρίῳ ἀπὸντι πρὸς βαθυτάτην ἔρημον, ὑπήντησεν αὐτῷ τὶς γυρεὸς πάνυ, ἀχθοφορῶν, καὶ κατὰ παντός του σώματος περικείμενος ἀγγείων πληθος ἦν δὲ ἐν ἐκάστῳ ἀγγείῳ περὶ καὶ ταῦτα ἀντὶ περιβολαίου ἐφόρει· τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἔστη, κακεῖνος ἡρωτησεν αὐτὸν τί ποιεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πλανώμενος; ὁ δὲ ἀπεκρίθη Θεὸν εὐρεῖν θέλω, φεύγω τὴν πλάνην, σὺ δὲ τίς εἰ, ὦ πρεσβῦτα; γινώριζε μοὶ ξένον γάρ σου τὸ σχῆμα δρῶ τῆς ἀνθρωπίνης συγηθείας, καὶ τίνα εἶσι ταῦτα τὰ περιέχοντά σε.

Ὁ δὲ θεία δυνάμει ἀοράτως ἐκβιαζόμενος, καὶ ἄκων ὤμολογησεν εἰπὼν ἐγὼ εἰμι δν λέγετε Σατανᾶς καὶ Διάβολον, ταῦτα δὲ τὰ περικείμενα μοὶ εἰσιν, ἐν οἷς τοὺς ἀνθρώπους ἀποπλανῶν Ἔλκω πρὸς ἑμαυτόν, καὶ κατὰ παντὸς μέλους καὶ μέρους τὸ προσφυές ἐκάστῳ ἐπάγων δέλεαρ, καὶ περὶ τοὺς ἐπιθυμῶν τὰς τούτων καρδίας ἀνακινῶν καὶ καταστρέφων τοὺς πειθομένους μοί, εὐφραίνομαι ἐπὶ τῇ πτώσει τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἠττωμένων.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἅγιος Μακάριος καὶ θαρρήσας πρὸς αὐτὸν εἶπε τοῦ Χριστοῦ σὲ εἰς παίγνιον παραδεδωκότος τοῖς αὐτοῦ δούλοις, πῶς ἔτι τοιαῦτα μεγαλαυχεῖς; ὁμῶς φράσον μοὶ κατ' εἶδος ὧν ἔχεις φαρμάκων τὴν δύναμιν εἰς τοῦτο γὰρ ἐφάνης, ἵνα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

μάθωμέν σου τὰς πολυτρόπους μαγγανείας, καὶ μὴ συντιθέμεθά σου τὴ γνώμη' δ δὲ ἔφη" λέγω σοὶ καὶ μὴ θέλων τὴν ἐμὴν ἐπιστήμην, ὁ γὰρ ἰδεῖν σὲ ταῦτα παρασκευάσας, ἐκεῖνος καμὲ λέγειν σοὶ περὶ τούτων βιάζεται" μάνθανε οὖν τὴν αἰτίαν ἐκάστου ἀγγείου.

Ἐὰν εὕρω τινὰ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου ἀδιαλείπτως μελετώντα, ἐμποδίζειν ἐπιχειρῶ, ἐπιχρίων ἐκ τοῦ περὶ τὴν κεφαλὴν μου ἀγγείου, κεφαλαλγίαν αὐτῷ ἔμποιων" τὸν δὲ ἀγρυπνεῖν εἰς ὕμνους καὶ εὐχὰς μέλλοντα, λαβὼν ἐκ τοῦ περὶ τὰς ὀφρυὰς μου ἀγγείου, καὶ τὸ πτερῶ προσχρίσας, εἷς νυσταγμὸν καταφέρω καὶ ὑπνοῦν ἐκβιάζομαι καὶ δὲ φέρω περὶ τὰς ἀκοὰς ἀγγεῖα, εἷς παρακοὴν εἰσιν ἡὔτρεπισμένα, καὶ διὰ τούτων πείθω τοὺς θέλοντας σωθῆναι μὴ ἀκούειν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὰ δὲ περὶ τὴν ὀσφρησίν μου, μύροις εὐωδίας τοὺς νέους εἷς πορνείαν κινῶ τοῖς δὲ περὶ τὸ στόμα ἐσκευασμένοις φαρμάκοις δελεάζω τοὺς ἀσκοῦντας δι' ἡδονῆς βρωμάτων καὶ γαστριμαργίας ποιεῖν ἃ θέλω, ἐπιτέμπων αὐτοῖς καὶ τὸ τῆς καταλαλιᾶς εἶδος, καὶ τὸ τῆς μίσχρολογίας, οἱ καὶ λαβόντες τὰ σπέρματα εἰς πλῆθος ἐμοὶ καρπῶν φίλων ταῦτα γεωργοῦσι.

Ἐκ δὲ τῶν τραχέων μου ἀγγείων, τοὺς κατ' ἀρετὴν ζώντας ὑπερηφανία περιχρίσας, εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐπαίρω, καὶ οὕτω καταφέρω αὐτοὺς εἰς ἀπώλειαν, ἑτέρους δὲ εἷς ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ δόξαν ἀνθρωπίνην πείθω ἐκμαίνεσθαι καὶ τούτοις δεσμήσιας αὐτοὺς, μακρὰν τοῦ Θεοῦ ἀπάγω· δὲ περὶ τὸ στήθος μου βλέπεις, τῶν ἐμῶν ννοιῶν εἰσι δοχεῖα, ἐξ ὧν ποτίζων τὰς καρδίας τὴν ἐμὴν μέθην τῆς ἀσεβεῖς, σκυτίζω τὰς εὐσεβεῖς γνώμας τῶν θελόντων ἐνθυμείσθαι τὰ μέλλοντα, καὶ τὴ λήθη τὴν μνήμην αὐτῶν ἄφανιζώ' τα δὲ περὶ τὴν κοιλίαν μου ἀγγεῖα ἀναισθησίας εἰσι πεπληρωμένα, δι' ὧν ἀλόγως καὶ κτηνωδῶς ζῆν τοὺς ἀνθρώπους παρασκευάζω, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα μου συνόντα πρὸς μίξεις ἀθέους καὶ ἀσελγείας καὶ ἀκολασίας τούτους διερεθίζουσι, τὰ δὲ ἐν χερσίν, εἷς τὴν τῶν φθονούντων καὶ τῶν φόνων ὑπηρεσίαν μοὶ ἡὔτρεπιστα, τὰ δὲ περὶ τὸν νῶτον καὶ τοὺς ὠμούς ἥρτημένα καὶ γνώφος εἰσι τῶν ἐμῶν πειρατηρίων, δι' ὧν ἰσχυρῶς ἐπιβουλεύω τοὺς ἔμε πολεμεῖν πειρωμένους, καὶ ποιῶν ἐνέδρας ἐκ τῶν ὀπίσω, δάσσω τοὺς δυναστεία πεποιθότας.

Τὰ δὲ περὶ τοὺς μηροὺς καὶ σκέλη καὶ ἕως τῶν ποδῶν ἥρτημένα μοί, παγίδες καὶ βρόχοι ποικίλοι τὲ καὶ διάφοροι καὶ πολύπλοκοι, ἐξ ὧν ἐπιρραίνων, τaráσσω τὰς ὁδοὺς τῶν εὐθέων καὶ ἐμποδίζω αὐτοὺς τρέχειν τὸν τῆς εὐσεβείας δρόμον, ἐν τῇ ἐμῇ δδῶ βαδίζειν αὐτοὺς ἐφελκόμενος ἐν μέσῳ γὰρ καθήμενος τῶν ὁδῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἐνισχύω τούτους εἷς τὴν ἔμην πορείαν, εἰς ἣν οἱ ἐκκλίνοντες ἀρνοῦνται τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας παντάπασι σὺ δὲ οὐκ ἡβουλήθης ὅλως ἀκούσαι μου κὰν ἅπαξ, ἵνα ἔχω μικρὰν παραμυθίαν, ἀλλὰ φλέγεις μὲ πάντοτε προσιόντα σοί, ὄπλον ἔχων μέγα, διὸ σπεύδω φυγεῖν εἰς τοὺς ἐμοὺς δούλους σὺ γὰρ ἔχεις καλὸν δεσπότης καὶ οἱ σὺνδουλοὶ σου, πρᾶως ὁμιλοῦντα ὑμῖν καὶ διατηροῦντα ὑμᾶς ὡς ἴδια τέκνα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

Ταῦτα ἀκούσας ὁ γέρων καὶ Ἅγιος ἔσφραγισεν ἑαυτὸν εἰπὼν· εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ παραδιδούς σέ εἰς αἰσχύνην τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπ' αὐτόν, δς κάμε φυλάξαι τελείως ἀπὸ τῆς σῆς ἀπάτης, καὶ πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν, καὶ σέ κατ' ἀργῆσαι μακρὰν ἀπελαύνων ἡμῶν" ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἀφανὴς ἔγενετο, καὶ πνὸν ὥσει πυρὸς ἐπιδείξας, ὁ δὲ Ἀββᾶς Μακάριος εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ἀπῆει τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

9. Ἐλεγον περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ἔδεθη του Θεοῦ ἰδεῖν τοὺς δαίμονας καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ ὅτι οὐ χρεῖαν ἔχεις ἰδεῖν αὐτοὺς καὶ δὲ γέρων παρεκάλει λέγων· Κύριε, δυνατὸς εἰ σκεπᾶσαι μὲ τῇ χειρί σου καὶ δὲ Θεὸς ἀπεκάλυψε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδεν αὐτούς, ὅτι ὡς πὲρ μέλισσαι κυκλούσι τὸν ἄνθρωπον, βρύχοντες ἐπ' αὐτόν τοὺς ὀδόντας αὐτῶν, Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐπετίμα αὐτούς.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας ὅτι ὁμοῖος εἼμι στρουθίῳ τὸν πόδα δεθέντι ὑπὸ παιδίου, καὶ ἐὰν αὐτῷ χαννώσῃ, εὐθέως ἀνίπταται νομίζον ἀπολελῦσθαι· ἐὰν δὲ καθελκύσῃ αὐτὸ τὸ παιδίον, πάλιν καταφέρει αὐτό, οὕτω καγὼ ἔμαυτον ὁρῶ τοῦτο δὲ λέγω, ὅτι οὐ δεῖ τινὰ ἀμεριμνήσαι ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς διὰ τὴν ποικίλην κακίαν τοῦ ἐχθροῦ.

11. Εἶπε πάλιν ἐὰν ἄνθρωπος ποιήσῃ μεγάλας δυνάμεις, καὶ ἰάσεις, καὶ ἔχη πᾶσαν γνῶσιν καὶ ἀναστήσῃ νεκρούς, ἐφ' ὅσον ἐπεσεν εἰς ἁμαρτίαν, οὐ δύναται ἀμεριμνησαι ὅτι ὑπὸ μετάνοιαν ἔστι.

Ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν, ἀδελφοί, καὶ παραρρίψωμεν ἑαυτοὺς ἐνώπιόν του Θεοῦ, καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἐλεήσῃ ἡμᾶς καὶ ἀποστείλῃ ἡμῖν τὴν δύναμιν τοῦ ἐκδύσασθαι τὴν βαρύτητα τῶν ἀκαθάρτων παθῶν, καὶ γὰρ οὗ σιωπᾷ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν πᾶσαν ὥραν θηρεύων ἡμᾶς, θέλων ἄρπασαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοὺς ἔστι μεθ' ἡμῶν ἐπιτιμῶν αὐτῷ διὰ τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἐντολῶν, ἐὰν φυλάξωμεν αὐτας..

Μακάριος ἄνθρωπος καὶ ἐν γνώσει αἰσχυνομενος καὶ δεόμενος ὑπὲρ ἀφέσεως αὐτῶν, οὐαὶ δὲ τοῖς ἀναλώσασιν τὸν χρόνον αὐτῶν ἐν ἀμελείᾳ· ἐνόμισαν γὰρ ἀνάμαρτητοι εἶναι, καταπατοῦντες τὴν ἰδίαν συνείδησιν, μὴ βουλόμενοι παρ' αὐτῆς κατανύσσεσθαι, μὴ δὲ ἐπιγινώσκοντες ὅτι οὐκ ἔστι μικρόν το παραμικρόν εἶναι.

Καθάπερ γὰρ ὁ γεωργὸς πᾶν σπέρμα σπείρων, ἐὰν μὴ τελεσφορηθῇ μὰ ταιον αὐτὸ ἔχει, καὶ ἄχθεται ἐπὶ τῷ κόπο αὐτοῦ διὰ τὸ μὴ τελεσφορηθῆναι, οὕτως ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν γνῶ πάντα τα μυστήρια, καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ποιήσῃ δυνάμεις πολλὰς καὶ ἰάματα, καὶ ἔστιν ἐν κακοπαθείαις πολλαῖς καὶ ποικίλαις, καὶ γυμνὸς ἕως αὐτοῦ του ἐνδύματος, ἀκμὴν ὑπὸ φόβον ἔστι μὴ θαρρῶν τῇ ἑαυτοῦ συνειδήσει" ἔτι γὰρ ἔχει ἐχθροὺς καὶ ἐπιβούλους καὶ θηρευτᾶς, ἕως οὐ φθὰ σὴ εἷς τὴν ἀγάπην τότε γὰρ ἀκούει, ὅτι ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπιπτει, ἀλλὰ πάντα πιστεύει, καὶ ἐλπίζει, καὶ ὑπομένει ὁ οὖν ἔχων τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἀγωνίζεται ἐν πάσῃ δυνάμει αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν κακοπάθειαν ἐν μερίδι

ἀδιαλείπτω καὶ φύ: λακὴ καὶ τότε εὐρίσκει ἑαυτὸν ἀνάξιον ὄντα εἶπειν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ το ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

12. Εἶπεν καὶ αὐτὸς ἀδελφέ, ἐν ὧσ' εἰ ἐν τῷ σώματι, μὴ ἀπολύσης σου τὴν καρδίαν" ὥς περ γὰρ ἄνθρωπος οὐ δύναται πεποιθέναι ἐπὶ τινι καρπὸ αὐτοῦ ἀνερχαμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ, οὐ γὰρ οἶδε τί αὐτὸ ἀποβαίνει πρὶν ἐγκλεισθῆναι ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, οὐ δύναται ἀπολύσαι τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ, ἕως ἔχει πνοὴν ἐν τῇ ρίνι αὐτοῦ ὥς γὰρ ὑπὸ τοῦ σώματος τοῦ ζῶντος καὶ ὑποκειμένου ταῖς ἀσθενείαις ὁ ἄνθρωπος οὐκ οἶδε ποῖον πάθος ἀπαντήσῃ αὐτῷ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς οὐ δύναται ἁμεριμνησαὶ ἐν ὧσ' ἔστιν ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ἥτοι τῷ παρόντι βίῳ, ἀλλὰ χρὴ πάντοτε ἀναβοᾶν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλεος.

Ἀδελφοί, δεῖ καὶ τοὺς πνευματικὸς καὶ ἐν προκοπῇ τυγχάνοντας, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ὥς εἶπειν τοῖς λεπτοῖς καὶ ὀλίγοις, ἀσφαλίζεσθαι ἑαυτοὺς ἕως ἐσχάτης αὐτῶν ἀναπνοῆς φησὶ γάρ, ὁ ἐξουθενῶν τὰ ὀλίγα, κατὰ μικρὸν πεσεῖται καὶ μὴ εἴπῃς πῶς δύναται καὶ πνευματικὸς καταπεσεῖν ; τοιοῦτος γὰρ διαμένων οὐ καταπίπτει. "Ὅταν δὲ τί μικρὸν τῶν ἐναντίων καταδέξῃται, καὶ ἐπ' αὐτῷ μείνῃ ἀμετανόητος, ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ μικρὸν χρονίσαν καὶ αὐξηθὲν οὐκέτι ἀνέχεται ὀρφανικῶς αὐτὴ συνεῖναι, ἀλλ' ἔλκει αὐτὸ πρὸς τὴν ἰδίαν συγγένειαν, σχοινίου δίκην τῇ μά: κρὰ φιλία βιαίως ἐπισπώμενον" καὶ εἰ μὲν διὰ τῆς προσευχῆς μαχησάμενος ἀποκόψῃ, ἐμμένει τοῖς ἰδίῳις μετροῦς, μέντοι γὰρ ὑπολείψας τῆς προσοῦσης αὐτῷ ἁπαθείας τοσοῦτον, ὅσον ἀπέτεμεν ἢ τοῦ τυχόντος κακοῦ προσπάθεια" εἰ δὲ τέλος συναπάγοιτο τὴν ἐπεκτάσει τοῦ κρατοῦντος τῆς μάχης, καὶ τῆς προσευχῆς κόπον περιστελλόμενος, ἀνάγκη δελεάζεσθαι καὶ ἀπὸ ἄλλων παθῶν.

Καὶ οὕτως ὑπὸ διαδοχῆς ἐκάστου κατὰ μικρὸν ἐκ συνηθείας ἀπαγόμενος, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀπαγωγῆς, ἀποσχοινίζεται τῆς θείας βοηθείας, καὶ φέρεται εἰς μείζονα κακά, λοιπὸν ἕως καὶ μὴ βουλόμενος ὑπὸ βίας τῶν προκεκρατηκότων.

Τὰ μικρὰ ἁμαρτήματα εὐτελίζει ὁ διάβολος ἄλλως γὰρ ἐπὶ μείζονα κακὰ ἀγαγεῖν οὐ δύναται ἐν δὴ' ἐνός τα κακὰ λαμβάνει τὴν δύναμιν, ὥς περ καὶ τὰ ἀγαθὰ δὴ' ἀλλήλων αὐξάνεται, καὶ τὸν αὐτῶν ἔνοχον μειζόνως ἐπὶ τὰ πρόσω προτρέπονται.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου τοῦ, ὀλίγον πρὶν ἀποθάνῃ, ἔλεγεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς ἔχει υποχρέωσιν νὰ εἶναι πολυόμματος, δηλαδή ὅλος οφθαλμοῦς, ὅπως τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφίμ.

2. Ο Αββάς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι ἀπὸ τίποτε δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, ἐκτὸς ἀπὸ ἡρεμος καὶ ἀπαθὴ καρδίαν.

3. Ο ἴδιος πάλιν εἶπεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ τῆς ψυχῆς μας ἀποκρύπτουν ὑποκριτικῶς ὀπισθεν αὐτῶν τὴν πονηρίαν των.

4. Ο ἴδιος ἀνέφερε καὶ τὸν ἐξῆς διάλογος μεταξύ ἐνὸς ἀδελφοῦ καὶ τοῦ Αββά Σίμωνος.

– Εἰάν ἐξέλθω ἀπὸ τὸ κελλί μου – ἠρώτησεν ὁ ἀδελφός -καὶ συναντήσω κάποιον νὰ ἀσχολήται με κάτι, καὶ ἐγὼ ἀσχολοῦμαι μαζί του ὅταν συναντήσω κάποιον νὰ γελά καὶ ἐγὼ γελῶ μαζί του. Διατί ὅμως ὅταν μετὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ κελλίον μου δὲν δύναμαι νὰ ἔχω ἀνάπαυσιν καὶ ἡρεμίαν;

– Ἐχεις τὴν ἀξίωσιν -ἀπήντησεν ὁ Γέρων – ἐξερχόμενος τοῦ κελλίου σου νὰ γελάς καὶ νὰ συνομιλῇς με αὐτούς, που συναντᾷς καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν σου εἰς τὸ κελλίον σου νὰ παραμείνης ὁ ἴδιος. ὅπως ἦσουν; Αὐτό δὲν εἶναι δυνατόν. Καὶ ἐντὸς τοῦ κελλίου σου νὰ ἐπαγρυπνῇς, καὶ ἐκτὸς τοῦ κελλίου σου ὁμοίως.

5. Κάποτε συναντήθησαν δύο Γέροντες καὶ καθῶς ὠμίλουν μεταξύ των, εἶπεν ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν.

– Εγώ, ἀδελφέ μου, ἀπέθανον διὰ τὸν κόσμον.

– Μὴ ἔχεις θάρρος εἰς τὸν εαυτὸν σου-τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος - παρὰ μόνον ὅταν ἡ ψυχὴ σου ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σῶμα συ ἰσχυρίζεσαι, ὅτι ἀπέθανες διὰ τὸν κόσμον, δὲν ἀπέθανεν ὅμως ὁ Σατανάς.

6. Εἰς ἓνα ἅγιον ἄνθρωπον ἐνεφανίσθη ὁ Σατανάς κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου τοῦ καὶ τοῦ εἶπε:

– Σὺ, μού ἐξέφυγες. – Ἀκόμη δὲν γνωρίζω, εἰάν σου ἐξέφυγα, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

7. Ο Αββάς Αγάθων τὰς τρεῖς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς τοῦ παρέμενε με ἀνοικτούς τοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ συμμαονασταὶ τοῦ, που τὸν ἐβλεπον εἰς αὐτὴν τὴν ἐκστασιν, χωρὶς νὰ ὁμιλή, τὸν ἐσκούντησαν ὀλίγον καὶ τοῦ εἶπαν:

– Αββά Αγάθων, που εὐρίσκεσαι; - Στέκω ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ. – Καὶ συ Πάτερ, φοβήσαι τὸ δικαστήριον αὐτό;

Εἰς τὴν ἀπορίαν αὐτὴν τῶν Μοναχῶν ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Αββάς Αγάθων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

- Μέχρι προ ολίγου προσεπάθησα με όλη μου την δύναμιν να εφαρμόσω τας εντολάς του Θεού αλλά είμαι άνθρωπος. Από πού λοιπόν γνωρίζω, ότι το έργο μου θα είναι αρεστόν εις τον Θεόν;

- Δεν είσαι βέβαιος, Πάτερ, ότι αυτό ήτο κατά Θεόν ;

- Δεν έχω εμπιστοσύνην εις τον εαυτόν μου. Τότε θα ησυχάσω, όταν συναντήσω τον Θεόν, διότι άλλη είναι η κρίσις του Θεού και άλλη η κρίσις των ανθρώπων.

Ενώ δε επεχείρησαν οι αδελφοί να του υποβάλουν και άλλων ερώτησιν, ο Αββάς Αγάθων τους είπε:

- Σας παρακαλώ, κάμετε αγάπην και μη μου ομιλήτε πλέον, διότι είμαι απασχολημένος. Λέγων δε αυτά παρέδωσε το πνεύμα του χαρούμενος.

Οι παριστάμενοι έβλεπον αυτόν να φεύγη από τον κόσμον τόσαν χαρούμενος ως να εχαιρέτα φίλους του και αγαπητούς.

8. Κάποτε ο Αββάς Μακάριος ανεχώρησε για την βαθυτέραν έρημον. Καθ' οδόν συνήνητησεν ένα γηραλέον, ο οποίος ήτο πάρα πολύ φορτωμένος με ένα περίεργον φορτίον. Εις όλα τα σημεία του σώματός του είχε διάφορα αγγεία. Εις έκαστον δε αγγείον υπήρχε και από ένα πτερόν. Αυτό δεν το περίεργον φορτίον είχεν ως ένδυμα.

Μόλις είδεν αυτόν τον γέροντα ο Αββάς Μακάριος εσταμάτησε κατάπληκτος.

- Τι κάμνεις περιπλανώμενος εις αυτόν τον έρημον τόπον; ήρώτησε τον 'Αββάν ο γέρων.

- Θέλω να εύρω τον Θεόν εις την ήσυχον αυτήν ερημίαν και να φύγω την πλάνην, απήνητησεν ο 'Αββάς: συ όμως, εξήγησέ μου, γέραντα, ποιος είσαι; Διότι ο τρόπος της ενδυμασίας σου είναι παράξενος και ασυνήθιστος από τους ανθρώπους αυτά δε με τα οποία είσαι φορτωμένος τί είναι;

Ο παράξενος εκείνος διαβάτης τότε, πιεζόμενος κατά τρόπον αόρατον από την δύναμιν του Θεού και χωρίς να θέλη, ώμολόγησε την ιδιότητά του.

- Εγώ είμαι -είπεν-αυτός, που σείς ονομάζετε Διάβολον ή Σατανάν. Αυτά δε τα οποία φέρω ως ένδυμα είναι τα φάρμακά μου, με τα οποία αποπλανω τους ανθρώπους και τους τραβώ κοντά μου. Εν έκαστον εκ των αγγείων περιέχει και το κατάλληλον δι' έκαστον μέρος ή μέλος του ανθρωπίνου σώματος δόλωμα, με το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

οποίον τον παρασύρω εις την αμαρτίαν. Με αυτά δε τα πτερά των επιθυμιών αναστατώνω τας καρδίας των και τοιουτοτρόπως καταστρέφω αυτούς που δίδουν εμπιστοσύνην εις εμένα. Αφού δε τα επιτύχω όλα αυτά διασκεδάζω και χαίρομαι διά την πτώσιν αυτών, πού νικούνται από εμένα.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Άγιος Μακάριος, χωρίς να χάση το θάρρος του, είπε προς τον Διάβολον.

– Αφού πλέον ο Χριστός διά του σταυρικού Του θανάτου σε κατέστησε παίγνιον εις τους πιστούς του δούλους, πώς έχεις την δύναμιν να καυχάσαι ακόμα διά νίκας εναντίον των ανθρώπων; Εν πάση περιπτώσει φανέρωσέ μου την δύναμιν ενός εκάστου από τα είδη των φαρμάκων. Άλλως τε δι' αυτό επέτρεψεν ο Θεός να φανερωθής εμπρός μου διά να μάθωμεν τους διαφόρους τρόπους, με τους οποίους εξαπατάς τους ανθρώπους, και να μη εμπιστευόμεθα πλέον εις τās συμβουλās σου.

Εις αυτά ο Διάβολος απήντησε.

– Χωρίς να θέλω, είμαι υποχρεωμένος να σου φανερώσω τα μυστικά της επιστήμης μου, διότι αυτός που επρονόησε να ιδής αυτά, εκείνος με υποχρεώνει και μένα αυτήν την στιγμήν να σου μιλήσω δι' αυτά όλα μάθε λοιπόν την χρησιμότητα ενός εκάστου αγγείου.

Οταν εύρω κάποιον να μελετά συνεχώς τον Νόμον του Κυρίου (την Αγίας Γραφήν), προσπαθώ να τον εμποδίσω από το έργον αυτό: προς τούτο επαλείφω αυτόν από το περιεχόμενον του αγγείου που έχω εις την κεφαλήν μου και τοιουτοτρόπως του προκαλώ πονοκέφαλον. Εκείνον πάλιν, που πρόκειται να αγρυπνήση την νύκτα, προσευχόμενος και υμνών τόν Θεόν, τον αλείφω με το πτερόν από το περιεχόμενον του αγγείου, που έχω εις τα φρύδια μου και με τον τρόπον αυτόν του φέρω νύστα και τον αναγκάζω να κοιμάται. Αυτά τα αγγεία, που έχω κοντά εις τ' αυτιά μου, έχουν προετοιμασθή διά να επιτυγχάνουν την παρακοήν, με αυτά δε ξεγελώ αυτούς που θέλουν να σωθούν, ώστε να μή ακούν συμβουλές και λόγους αληθείας. Με αυτά που έχω κοντά εις την μύτην μου παρακινώ τους νέους εις πορνείαν ερεθίζων αυτούς με ευωδιασμένα μύρα. Με τα φάρμακα που έχω εις τα αγγεία, που είναι κοντά εις το στόμα μου, δελεάζω τους ασκητάς με την ηδονήν φαγητών, διά να τους καταντώ εις την πολυφαγίαν και να κάνουν αυτά που θέλω, ακόμη προμηθεύω εις αυτούς από το περιεχόμενον των αγγείων αυτών την κατηγορίας και την αισχρολογίας αυτοί δε μόλις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

λάβουν όλιγα σπέρματα από τα είδη αυτά, καλλιεργούν προς χάριν μου πληθος τοιούτων αγαπητών εις εμέ καρπών.

Από το περιεχόμενον των αγγείων που έχω επάνω εις τον τράχηλόν μου, αλείφω με το μίασμα της υπερηφανείας αυτούς, που ζουν εις την αρετήν, ώστε να τους σηκώσω υψηλά με την υψηλοφροσύνην και από εκεί να τους κατακρημνίσω ασφαλώς εις το βάραθρον της απωλείας. Άλλους πάλιν καταφέρνω να ξετρελλαίνωνται πώς να αρέσουν εις τους ανθρώπους, και πώς να κερδίζουν την δόξαν των ανθρώπων, με την ανθρωπαρέσκειαν δε τους δίδω και την κενοδοξίαν και τοιουτοτρόπως τους απομακρύνω από τον Θεόν. Όσα βλέπεις εις το στήθός μου είναι δοχεία με τάς σκέψεις μου και τάς έννοίας μου γεμισμένα. Από το περιεχόμενον αυτών ποτίζω τας καρδίας με την παραφροσύνην της ασεβείας μου και θολώνω τας κατά Θεόν σκέψεις αυτών που θέλουν να ενθυμούνται τα μέλλοντα διά νά σωφρονίζονται, και εξαφανίζω την ενθύμησιν αυτών από την διάνοιαν αυτών με την λησμοσύνην. Αυτά τα αγγεία, που έχω εις την κοιλίαν μου, είναι γεμάτα από αναισθησίαν και αναίδειαν, από το περιεχόμενον των οποίων κάνω τους ανθρώπους να ζούν ως κτήνη και άλογα. Με αυτά που έχω κάτω από τον ομφαλόν μου ερεθίζω τους ανθρώπους, ώστε να ρίπτωνται εις μοιχείας, πορνείας, ασελγείας και διαφόρους ακολασίας. Αυτά αγγεία, που σηκώνω εις τας χείράς μου, έχουν ετοιμασθή να εξυπηρετούν τον φόνον και τον φθόγον. Εκείνα, που είναι κρεμασμένα εις την πλάτην μου και τους ώμους μου, μού χρησιμεύουν να συσκοτίζω τάς πειρασμικάς μου παγίδας, διά των οποίων σκευωρώ εναντίον εκείνων που επιχειρούν να με πολεμούν, και δολιευόμενος αφανώς, χωρίς να με αντιλαμβάνονται, καταρρίπτω όρμητικώς αυτούς, που έχουν εμπιστοσύνην εις τα μεγάλα των κατορθώματα.

Όσα αγγεία κρέμονται εις τους μηρούς και τα σκέλη μέχρι των ποδών μου, είναι γεμάτα από πολυπλόκους παγίδας και βρόχους, με τα οποία παρενοχλώ την πορείαν των τιμίων και ειλικρινών ανθρώπων, τους εμποδίζω να βαδίζουν τον δρόμον της ευσεβείας και τους τραβώ διά να βαδίζουν τον ιδικόν μου δρόμον, διότι παρευρισκόμενος εις την διασταύρωσιν των οδών της ζωής και του θανάτου, τους προτρέπω και τους ενισχύω να ακολουθήσουν τον δρόμον μου. Όσοι ακολουθούν τον δρόμον μου και παρεκκλίνουν, αρνούνται πλέον τελείως τον δρόμον της αληθείας και της αρετής. Συ όμως δεν ήθέλησες καθόλου να με ακούσης, έστω και μίαν φοράν, διά να παρηγορηθώ ολίγον. Απ' εναντίας με κατακαίεις πάντοτε οσάκις σε πλησιάζω, διότι διαθέτεις ισχυρό όπλον εναντίον μου. Δι' αυτό και εγώ, μετά την αποτυχίαν μου, τρέχω και καταφεύγω εις τους δικούς μου δούλους, διότι συ και οι σύνδουλοί σου

έχετε καλόν Δεσπότην, που σάς όμιλεί με πραότητα και σας προφυλάσσει ως γνήσια τέκνα του.

Μόλις ήκουσεν αυτά τα καταπληκτικά πράγματα ο Άγιος Γέρων εσφραγίσθη με το σημείον του Σταυρού και είπεν: «Ευλογητός ο Θεός, που σε παρέδωσεν εις όσους ελπίζουν εις Αυτόν, διά να σε έντροπιάζουν με την ευσέβειάν των· είθε και εμε να φυλάξη μέχρι τέλους της ζωής μου από την απάτης σου, καθώς και όσους επικαλούνται το "Άγιον όνόμα΄ του. Σε δε και το κράτος της αμαρτίας να καταργήση αποδιώκων σε μακράν από ημάς»,

Ενώ δε ο Άγιος Μακάριος έλεγεν αυτά, άφαντος εγένετο και Σατανάς, αφού προς στιγμήν παρουσιάσθη καπνός πύρινος,

Κατόπιν αυτού και Αββάς Μακάριος ευχαρίστησε τον Θεόν και επροχώρησε με χαράν εις τον δρόμον του.

9. Έλεγον, ότι κάποτε ένας Άγιος Γέρων παρεκάλεσε τον Θεόν να ιδή τους δαίμονας ο Θεός του εφάνέρωσεν, ότι δεν παρίστατο ανάγκη να τους ίδη. Ο Γέρων όμως παρεκάλει επιμόνως τον Θεόν και έλεγε: «Κύριέ μου, είσαι δυνατός να με προφυλάξης με το χέρι σου, ώστε να μη διατρέξω κίνδυνον». Ο Θεός ενέδωσεν εις την παράκλησίν του και διά να ωφελήση ψυχικώς και αυτόν και άλλους, τον κατέστησεν έκανόν να ιδή με τους οφθαλμούς του τους δαίμονας. Πράγματι λοιπόν είδεν, ότι οι δαίμονες σαν μέλισσαι περιτριγυρίζουν τον άνθρωπον, και τρίζουν από φθόνον τους οδόντας των δι' αυτόν Άγγελος δε Κυρίου τους επέπληττε.

10. Είμαι όμοιος με ένα μικρό σπουργίτι – έλεγεν ο Αββάς Ησαΐας-που το ένα του πόδι το έχει δέσει κάποιο παιδί εάν το παιδί λίγο χαλαρώση τον σπάγγον, με τον οποίον το κρατεί δεμένον, αμέσως πετά, διότι νομίζει, ότι εξέφυγεν όταν πάλιν το παιδί τραβήξη τον σπάγγο το κατεβάζει κάτω. Μ' αυτό το μικρό σπουργίτι όμοιάζω και εγώ. Το λέγω δε αυτό, διότι κανείς δεν πρέπει να ξενοιάζη, εφ' όσον ζή, διότι ο εχθρός μας ο διάβολος είναι κακός και πολυμήχανος.

11. Ο ίδιος πάλιν Αββάς Ησαΐας έλεγεν: Εάν ένας άνθρωπος πραγματοποιήση θαύματα και θεραπείας, ακόμη δε αναστήση και νεκρούς και γνωρίση όλα τα μυστήρια, εφ' όσον περιέπεσεν εις αμαρτίαν, δεν μπορεί να ζή χωρίς φροντίδα και αγωνίαν, διότι είναι υποχρεωμένος να επιτύχη τελείαν και πραγματικήν μετάνοιαν, χωρίς την οποίαν τίποτε άλλο δεν θα τον ωφελήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

Εμπρός λοιπόν, αδελφοί μου, ας λάβωμεν το θάρρος και ας προσπέσωμεν με ταπεινοφροσύνην ενώπιον του Θεού ασφαλώς τότε η άπειρος καλωσύνη του Θεού θα μάς ευσπλαγχνισθή και θα μάς ενισχύση με μίαν καταπληκτικήν δύναμιν, ώστε να αποβάλωμεν από επάνω μας το απαίσιον φορτίον των ακαθάρτων παθών. Και τούτο, διότι δεν σταματά ούτε μίαν στιγμήν ο εχθρός καταδιώκων ημάς όπως ο κυνηγός το θήραμά του, αποφασισμένος να αρπάξη τας ψυχάς ημών. Ας μη φοβηθώμεν όμως ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός είναι κοντά μας και τον συγκρατεί τιμωρών αυτόν διά των αγίων Του εντολών, εφ' όσον βεβαίως σεβασθώμεν και εφαρμόσωμεν τας εντολάς αυτάς.

Ευτυχής είναι ο άνθρωπος εκείνος, που έχει επίγνωσιν της αθλιότητος των παθών και έντρέπεται δι' αυτά και παρακαλεί τον Θεόν να ελευθερωθή από αυτά. Αλλοίμονον δε εις όσους κατεσπατάλησαν τον χρόνον της ζωής των εις πνευματικήν αδιαφορίαν και αμέλειαν. Είναι δυστυχείς αυτοί, διότι ενόμισαν, ότι είναι αναμάρτητοι παραβιάζοντας την συνείδησίν των και αποφεύγοντες να ενοχληθούν από τας υποδείξεις της, ουδε διακρίνοντας, ότι ουδεμία πράξις ή σκέψις δύνανται να χαρακτηρισθώσι μικρά και ασήμαντα πράγματα, όσον και εάν φαίνονται μικρά και ασήμαντα.

Πόσον λυπείται ο γεωργός και θεωρεί μάταιον τον κόπον του, όταν δεν καρποφορήσουν τα διάφορα σπέρματα, που έσπειρεν! Έτσι είναι και ο άνθρωπος. Και εάν ακόμη φθάση να γνωρίση όλα τα μυστήρια, και να κάμη θησαυρόν της ψυχής του όλην την γνώσιν, και να πραγματοποιήση καταπληκτικά θαύματα και θεραπείας, και να υποστή εκουσίως πολλές και ποικίλας κακοπαθείας, και να φθάση εις το σημείον ώστε διά την αγάπην του Χριστού να απογυμνωθή από το μοναδικόν ένδυμά του, παρ' όλα ταύτα, ακόμη εξακολουθεί να ευρίσκεται υπό τον φόβον και την αγωνίαν, μήπως δεν καρποφορήσουν οι κόποι του, επειδή η συνείδησίς του δεν του επιτρέπει να έχη θάρρος εις τον εαυτόν του. Διότι μέχρις ότου φθάση εις την τελείαν αγάπην, έχει πολλούς φανερούς και αφανείς εχθρούς, που τον κυνηγούν,

Μόνον όταν φθάση εις την κατάστασιν της τελείας αγάπης, θα ακούη, ότι η αγάπη «πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ελπίζει, πάντα υπομένει, η αγάπη ουδέποτε έκπίπτει». (Α' Κορινθ. ιγ', 78). Εκείνος λοιπόν, που πραγματικώς αισθάνεται τον φόβον του Θεού εις την ψυχήν του, αγωνίζεται με όλην την δύναμιν του να κακοπαθήση και ταλαιπωρηθή δια την αγάπην τού Χριστού εις μίαν συνεχή και ασταμάτητον προσπάθειαν διά την περιφρούρησιν της ψυχής του εις την κατάστασιν δε αυτήν

διαπιστώνει, ότι είναι ανάξιος και αυτό το όνομα του Θεού να προφέρει από το στόμα του.

12. Ο ίδιος, ο Αββάς Ησαΐας, είπε: Πρόσεξε, αδελφέ μου, μη έγκαταλείψεις αφρούρητον από προσοχήν την καρδίαν σου όπως ακριβώς ο γεωργός δεν μπορεί να έχη εμπιστοσύνην εις τους καρπούς του, που σιγά – σιγά ωριμάζουν εις τους αγρούς, διότι δεν γνωρίζει τι μπορεί να του συμβή πρίν τους συγκεντρώση εις αποθήκας και εκεί τους ασφαλίση, τοιουτοτρόπως και ο άνθρωπος δεν πρέπει να αφήση ελευθέραν, χωρίς έλεγχο την καρδίαν του, εφ' όσον αναπνέει. Διότι όπως ο άνθρωπος δεν γνωρίζει ποία ασθένεια είναι ενδεχόμεναν να προσβάλη το σώμα του εν όσω ζή, τοιουτοτρόπως δεν είναι βέβαιος και εις ποίον πάθος δύναται να περιπέση. Δι' αυτό δεν πρέπει, εφ' όσον ευρισκόμεθα εις τον τόπον των εχθρών ημών, δηλαδή εις την παρούσαν ζωήν, να ησυχάζωμεν και να αδιαφορώμεν, αλλά πάντοτε πρέπει να αναβώμεν γοερώς προς τον Θεόν, επικαλούμενοι την βοήθειαν και το έλεος Αυτού.

Αδελφοί μου, και σείς οι πνευματικοί, πού, με την βοήθειαν του Θεού, ευρίσκεσθε εις μέτρον τελειότητος, πρέπει να περιφρουρήτε τους εαυτούς σας μέχρι τελευταίας αναπνοής και από αυτά ακόμη τα αδιόρατα και ελάχιστα ελαττώματα, από τας ασημάντους απροσεξίας. Το πνεύμα του Θεού λέγει: «Ο εξουθενών τα ολίγα κατά μικρόν πεσεΐται». (Σειράχ ιθ', 1): δηλαδή εκείνος που περιφρονεί τα παραμικρά ελαττώματα, σιγά - σιγά θα πέση εις μεγάλες αμαρτίας. Και μη ερωτήσεις: μά, πως είναι δυνατόν να κρημνισθή ο πνευματικός άνθρωπος ; Βεβαίως εφ' όσον διατηρηθή τοιούτος, δεν κατακρημνίζεται! Όταν όμως καλοδεχθή εις την ψυχήν του κάτι ασήμαντον από τα αντίθετα, και ευχαριστηθή με αυτό, χωρίς να μετανοήση, τότε εκείνο το μικρών και ασήμαντον με τον χρόνον αυξάνεται και δεν ανέχεται πλέον να ευρίσκεται μόνον του ως ορφανόν, αλλά τραβά μετά βιαιότητος τον άνθρωπον προς την οικογένειαν των παθών, εις την οποίαν ανήκει το μικρόν αυτό ελάττωμα, μεταβάλλον την μακροχρόνιον φιλίαν του εις σχοινίον δουλείας με το οποίον τον σύρει. Και εάν μέν ο άνθρωπος κατορθώση διά τού αγώνος και της προσπαθείας της προσευχής να αποκόψη το ελάττωμα αυτό, έχει καλώς παραμένει και πάλιν εις τα προηγούμενα μέτρα της πνευματικής τελειότητος ύστερήσας τόσον μόνον από την προϋπάρχουσαν απάθειαν, όσον έχρειάσθη διά να νικήση το ελάττωμα αυτό. Εάν όμως εις το τέλος περιορίση τον κόπον της προσευχής και παρασυρθή από την επέκτασιν της δυνάμεως του πολεμούντος εχθρού, τότε κατά φυσικήν συνέπειαν η ψυχή του θα αρχίση να εξαπατάται και από άλλα πάθη. Τοιουτοτρόπως ο άνθρωπος θα αποχωρίζεται ολίγον κατ' ολίγον από την θείαν βοήθειαν, διότι το ένα πάθος θα

διαδέχεται το άλλο και από την δύναμιν της συνηθείας παρασυρόμενος θα οδηγῆται εις μεγαλύτερα κακά, ἐφ' ὅσον ἡ θέλησίς του θα ἔχη εξασθενήσει ἀπὸ τὴν βίαν τῶν ἐλαττωμάτων, τὰ ὁποῖα προηγουμένως τὸν ἐνίκησαν.

Ὁ Διάβολος τὰ μικρά αμαρτήματα τὰ περιφρονεῖ ἀλλὰ χωρὶς αὐτὰ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀποδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ μεγαλύτερα. Τὸ ἓνα μαζί με τὸ ἄλλο πολλαπλασιάζουν τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ καλὰ πολλαπλασιάζονται, ὅταν συνυπάρχουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Τότε μάλιστα διεγείρουν ἀποτελεσματικῶς τὴν ψυχὴν, ποὺ ἔχει συναφθῇ μαζί τῶν, ὥστε νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώτερα πνευματικὰ ὕψη.

Γ'. Παλλαδίου

ΜΟΝΑΧΟΣ τις ἦν οἴκων κατὰ τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον σφόδρα φιλήσυχος δς ταύτην μόνην διαπαντὸς εἶχε τὴν ἐργασίαν, τὸ ἐν εὐχαίς καὶ ὕμνοις καὶ θεωρίαις διαπαντὸς σχολάζειν, πολλῶν δὲ καὶ ἀποκαλύψεων ἤξιωθη, ποτὲ μὲν ἐγρηγόρως, ποτὲ δὲ καὶ καθ' ὕπνον καὶ σχεδὸν τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἐπέληπτο τῶν ἰχνῶν, καὶ ἀσωμάτου' οὐκ ἐφρόντιζεν ὅλως περὶ διαίτης, καὶ τῆς τοῦ σώματος διοικήσεως, ἀλλ' ἅπαξ τὰ καθ' ἑαυτὸν Θεὸ ἀναθέμενος, ἐξότου τὴν ἔρημον ὤκησε, τοῦ κόσμου καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπαναστᾶς, καὶ γέμων τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος, τῶν σωματικῶν οὐδενὸς ἐποιεῖτο λόγον.

2. Τῆς οὖν τοιαύτης στερραῖς πίστεως ἀμειβόμενος αὐτὸν ὁ Θεός, διὰ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ἄρτον αὐτῷ δι' Ἀγγέλου παρεῖχεν, δν καὶ εἰσερχόμενος ὁ Ἀσκητὴς εἰς τὸ σπήλαιον, ἡνίκα ἤσθανετο δεομένου τοῦ σώματος, εὗρισκε, καὶ εὐχαρι στῶν τῷ Δεσπότη, τὴν χρεῖαν ἀπεδίδου τῷ σώματι εἶτα πάλιν τῶν θείων ὕμνων, καὶ προσευχῶν, καὶ θεωριῶν συνήθως ἀπήλανε, ἀδιαστάτως ὡς εἰπεῖν τούτων ἔχόμενος, καὶ τούτοις ἐντρυφῶν ἀεὶ καὶ εὐφραινόμενος ἔβαλλεν οὖν τοῖς πνευματικοῖς ὁσημεραι, καὶ ἐπεδίδου εἷς τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην καὶ παρρησίαν, καὶ σχεδὸν ὡς ἐν χερσὶν ἤδη ἔχων τὴν ἁμεινὴν λῆξιν, οὕτω διέκειτο.

3. Θαρρήσας οὖν ἑαυτῷ, καὶ τοῦ ἐναγώνιος εἶναι μικρὸν ὑπενδούς διὰ τὴν τῆς ἀπαθείας αὐτοῦ πεποίθησιν, ἐπιβουλῆς ἐπειράθη δαιμονικῆς, ὅφ' ἥς καὶ τελείως ἂν ἐνίκηθῃ, καὶ κατηνέχθῃ πτῶμα ἐξαίσιον, εἰ μὴ ταχὺ αὐτοῦ ἀντελάβετο ὁ ἐν ἐλέει ἀνεῖ καστος Κύριος.

4. Οὕτω γὰρ αὐτοῦ τὴ οἰκεία πολιτεία θαρρήσαντος, καὶ οἰηθέντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς εἶναι, ὡς τοιούτων ἀξιωθέντα, καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει γηράσαντα, μετὰ μικρὸν ἑαυτὸ γεννᾶται ἤδη εἷς γῆρας, ὡς εἶπον, ἐλάσαντι πρῶτον τὶς μικρὰ δαθυμία ὡς μηδὲ

ἐπαισθαγεσθαι σχεδὸν τούτου αὐτῆς, εἴτα εἷς μείζον προέκοψεν, ὥς καὶ εἰς τελείαν αὐτοῦ πίπτειν αἴσθησιν" καὶ γὰρ ὀκνηρότερος ἐκ τῶν ὕπνων πρὸς τοὺς συνήθεις ὕμνους καὶ τὶς προσευχᾶς διανίστατο, καὶ ἡ προσευχή οὐχ οὕτως ἐκτεταμένη καὶ ἀπερίσπαστος, καὶ τὸ σῶμα πλείονος ἀναπαύσεως ἐπεθύμει, καὶ ὁ νοῦς νεύειν ἤρξατο κάτω, καὶ δεμβασμοὺς τίνας οἱ λογισμοὶ ἔπασχον.

5. Μετὰ ταῦτα καὶ ἀτοπία τὶς ἐν τοῖς κρυφίοις τῆς ψυχῆς ἐνεφύετο, ἀλλ' καὶ πρὸς τὰ κρείττονα ἐθισμὸς ἀπῆγε ταύτης τὸν νοῦν ταχέως, καὶ ἀνθεῖλκεν ὅλως πρὸς τὰ θειότερα.

6. Ἐνῶ οὖν καὶ Ἀσκητὴς τὰς μειώσεις οὐκ ἀπεβάλλετο, οὐδὲ διανέστη ἐπὶ τὴν ἴασιν τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ὥς εὐτελοῦς αὐτοῦ ἴσως κατεφρόνει, μὴ λογισάμενος ὅτι τὰ παροράματα μεγάλως τὴν σπουδῶν τῶν ἀγωνιστῶν καταβλάπτουσιν, αὖξιν: σὶν ἐν αὐτῷ ἢ κακία ἐλάμβανε καὶ οἱ ἄτοποι λογισμοὶ πυκνότερον τοῦτο προσέβαλλον, καὶ δυσκόλως αὐτοῦ ἀπηλλάττοντο ἤδη δὲ καὶ ἡ τῆς ἐπιθυμίας ἔνδον ἀνῆπτετο φλόξ, καὶ τὴν καρδίαν ἔθερμαινεν.

7. Ἦρξατο οὖν καὶ Ἀσκητὴς ἔνδιδοναί το πάθει, καὶ οἱ αἰσχιστοὶ λογισμοὶ περιεγίνοντο τοῦ νοὸς αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν κόσμον ἀπῆγον αὐτὸν καὶ δὲ ἐπισχῶν, ἐπὶ τὴν συνήθη προσευχὴν καὶ τὸν ὕμνον ἔτραπη, εἴτα εἰσελθὼν ἐν τῷ σπηλαίῳ, εὔρε μὲν τὸν ἄρτον ὁμοίως παρακείμενον, οὐ καθαρὸν δὲ ὥς τὸ πρότερον, ἀλλ' ὥς ἀπὸ μυῶν βεβρωμένον, ρυπωντᾶ τὲ καὶ ἀνεπιμέλητον, καὶ ἐκπλαγεῖς ἐπὶ τούτῳ, σκυθρωπὸς γέγονε καὶ ἐστέναξεν, ὅμως μετέσχε καὶ ἀνεκτῆσατο. Τρίτη νύξ ἐπελάβετο μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κακοῦ, καὶ ἐκραταιοῦτο μᾶλλον ὁ πόλεμος, καὶ σφοδρότερον ἢ ἐπιθυμία τοῦτον ἀνέφλεγε, καὶ ὥς συμπαρούσης γυναικὸς καὶ συνανακειμένης καὶ λογισμὸς διετίθετο, ὅμως ἀναστᾶς ὥς συνήθως ἐπὶ τοὺς ὕμνους καὶ τὰς προσευχᾶς ὥρμησεν, οὐκέτι καθαρᾶς ἔχων τὰς ἐνθυμήσεις, ἀλλὰ πυκνὰ μεταστρεφόμενος ὧδε κακεῖσε, καὶ τὸν νοῦν αἰχμαλωτιζόμενος,

8. Οὕτως οὖν κακεῖνην τὴν ἡμέραν διελθὼν, ἐσπέρας ἐπανῆλθεν ἄρτου δεόμενος καὶ εὔρε μὲν ἐν τῷ συνήθει τόπο τὸν ἄρτον, ἡχρειωμένον δὲ ὅλως, καὶ οἷα ὑπὸ κυνῶν καὶ μυῶν βεβρωμένον, χωρὶς δὲ καὶ ψυχᾶς τίνας τῆς βρώσεως λείψανα τότε βαρυθυμήσας ὅλως, στένει μὲν καὶ πενθεῖ, οὐχ ὅσον κανόν, οὐδ' ὅσον ἀναστείλει τὴν ἀτοπίαν' τραφεῖς οὖν, οὐχ ὅσον ἠθελεν, ὥς ἦλθεν ἀγαπαυθῆναι, οὐχ οἷος τὲ ἦν ἀνάπαισιν εὐρεῖν, ἀλλ' οἱ λογισμοὶ πάντοθεν αὐτὸν περισχόντες, εὐθὺς αἰχμάλωτον αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον ἀπῆγον' ἀναστᾶς οὖν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ἀπῆει, διὰ τῆς ἐρήμου νυκτοπορῶν" βαδίζων οὖν πᾶσαν τὴν νύκτα, καὶ τὴν ἐξῆς ἡμέρα, ὥς ἔτι πολὺ τῆς οἰκουμένης ἀπεῖχε, κατενόει πάντοθεν καὶ κύ. κλῶ περιε σκόπει, εἰ ποὺ Μοναστήριον ἴδῃ ἐν ᾧ εἰσελθὼν ἀναπαύσεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

9. Άναφανέντος δὲ τινὸς ἀσκητηρίου ἀδελφῶν, τούτῳ προσῆλθε καὶ ἐδέχθη παρ' αὐτῶν ἀσμένως ὥς γὰρ Πατέρα γνήσιον οἱ ἀδελφοὶ θεασάμενοι, πρῶτα μὲν ἔνιψαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, λίαν γὰρ ὑπὸ τοῦ μακροῦ χρόνου ἐρρύποντο, εἶτα εὐξαμενοὶ καὶ τράπεζας παραθέντες ἡξιούντων εὐρεθέντων μεταλαβεῖν ὁ δὲ καὶ μετέλαβε, καὶ κανῶς ἑαυτὸν ἀνεκτίσατο.

10. "Ἐπειτα οἱ ἀδελφοὶ ἔδυσωπον τὸν ἀσκητὴν λόγον αὐτοῖς σωτηρίας εἶπεν, καὶ οἷαις μεθόδοις δύνανται σωθῆναι ἐκ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου, καὶ πῶς τῶν αἰσchrῶν λογισμῶν περιγένωνται καὶ δὲ γέρον πολλὰ περὶ ἀσκήσεως αὐτῶν. τοῖς καὶ τῆς τῶν λογισμῶν πάλης παρήνευσε, προσθεὶς ὅτι δεῖ τοὺς ἀγωνιζομένους προθύμως τοῖς πόνοις ἐγκαρτερεῖν ἐλπίδι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ τοῖς ἐν οὐρανοῖς ἀπολαύσεως, εἰς τὴν ὀλίγῳ ὕστερον μεταστήσονται.

11. Πανσάμενος δὲ τῆς νουθεσίας, καὶ μικρὸν ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, διελογίζετο, πῶς ἄλλους νουθετῶν, αὐτὸς ἀγουθέτητος ἔμεινα, καὶ ἐπιγνούς τὴν ἰδίαν ἦτταν, ἀναστὰς δρομαῖος εἰς τὴν ἔρημον πάλιν ἐχώρει, καὶ ἐν τῷ πρὶν σπηλαίῳ γενόμενος, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ἑαυτῷ ὑποστρώσας, ἔκειτο στένων ἐκ βάθους καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἀποκλαιόμενος.

12. Οὕτῳ πενθῶν καὶ τῷ Θεῷ ἐξομολογούμενος, ἦται συγχώρησιν, καὶ οὐ πρότερον ἀνέστη χαμόθεν, οὐδὲ τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν θρήνων ἐπαύσατο, ἕως ἐξατονήσας, καὶ εἰς ὕπνον κατενεχθεὶς, ἤκουσεν ἐν ὀνείρῳ φωνῆς Ἀγγέλου λεγούσης πρὸς αὐτὸν ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου, καὶ ἤλευσέ σε, καὶ πρόσεχε τοῦ λοιποῦ μὴ ἀπατηθῆς ἐλεύσονται δὲ οἱ ἀδελφοὶ οὕς ἐνουθετήσας παρακαλοῦντες σοί, καὶ κομιούσι σοὶ εὐλογίας, ὡς ὑποδεξάμενος, σὺν αὐτοῖς μεταλήψη, καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸ ἐξῆς ἄρτους δεχόμενος, εὐχαρίστει διαπαντὸς τῷ Θεῷ.

13. Ἐκτοτε οὖν διετέλει πενθῶν ἑαυτὸν παρὰ πάντα τὸν ἐπίλοιπον αὐτοῦ βίον καὶ τὴν θεῖαν ἐκείνην ζημιωθείς τράπεζαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς ἡσκήτευεν εἰς βαθεῖαν ἔρημον καὶ ἡγάπα υπερβολικῶς τὴν ησυχίαν. Οὗτος ὡς μοναδικῆς ἐργασίας εἶχε τὴν διαρκή ἐνασχόλησιν εἰς τὴν νοερὰν προσευχήν, εἰς τοὺς ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν καὶ εἰς τὴν υψηλὴν θεωρίαν τοῦ νοῦ. Ἐξ αἰτίας τῆς πνευματικῆς αὐτῆς τελειότητος ἡξιώθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἴδῃ πολλὰς ἀποκαλύψεις, ἄλλοτε μὲν ξυπνητός, ἄλλοτε πάλιν εἰς τὸν ὀλίγον ὕπνον, διὰ τοῦ οὐοοῦ ἀνέπαυε τὸ σκληρῶς γυμναζόμενον σῶμά του. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἡ ζωὴ τοῦ ὀλίγον ἀπείχε νὰ εἶναι ἀσώματος καὶ ἀθάνατος. Δὲν ἐφρόντιζε καθόλου με τὸ πῶς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

θα συντηρείται και θα τρέφει το σώμα του. Από τότε που εγκατέλειψε τον κόσμο και κατώκησεν εις την έρημον, η ψυχή του εγέμισεν από την προς τον Θεόν ελπίδα και επέρριψε την μέριμνά του εις τον Κύριον, χωρίς να κάνη καθόλου λόγον διά τα προβλήματα του σώματος.

2. Δι' αυτήν λοιπόν την ακλόνητον και σταθεράν πίστιν και αφοσίωσίν του ο Θεός τον αντάμειψε με το εξής χάρισμα: Κάθε δύο ή τρεις ημέρας ο Θεός του απέστελλεν από τον ουρανόν άρτον δι' ενός Αγγέλου. Οσάκις δε ο Ασκητής ήσθάνετο, ότι το σώμα του είχεν ανάγκην τροφής, εισήρχετο εις το σπήλαιον και εύρισκε τον ουράνιον αυτόν άρτον, τον οποίον έτρωγεν αφού ηυχαρίστει τον Δεσπότην διά την δωρεάν αυτήν. Αμέσως δε κατόπιν επεδίδετο εις την απόλαυσιν της θείας ηδονής, που παρείχον εις αυτόν ύμνοι, αι προσευχαι και αι θεωρίαι. Σφοδρώς δε και χωρίς διακοπήν επεθύμει τα δώρα αυτά της Χάριτος, τους ύμνους, την θεωρίας και την αδιάλειπτον ευχήν, και εντρυφούσεν εις αυτά και ήτο πάντοτε χαρούμενος. Έκμαζε δέ, όπως το καταπράσινον δένδρον, εις τους πνευματικούς αγώνας και ήμέραν με την ημέραν προώδευεν εις την αγάπη προς τον θεόν, επικοινωνών μετ' Αυτού ελευθέρως και μετά θάρρους. Εις την ψυχικήν αυτήν κατάστασιν ευρισκόμενος ασφαλώς εκράτει εις χείρας του το πλέον άριστον και κατά Θεόν τέλος του βίου. Με την εντύπωσιν δε αυτήν παρέμενεν.

3. Αλλά και δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον εκινδύνευσε· διότι πιστεύσας, ότι είναι πλέον απαθής, ξεθαρρεύθη και σιγά – σιγά περιώρισε τον αγωνιστικόν του ζήλον και την άσκητικής του προσπάθειαν. Τότε δε ακριβώς προσεβλήθη από πειρασμικής ενέργειαν, εξ αιτίας της οποίας παρ' ολίγον θα συνετρίβετο υπό του διαβόλου και θα κατέπιπτεν εις χείρας του πτώμα εξαίσιον, εάν συντόμως δεν έσπευδεν εις βοήθειάν του ο Κύριος, που είναι πράγματι αφάνταστα ελεήμων και συμπαθεί φιλοστόργως τον άνθρωπον.

4. Μόλις λοιπόν επίστευσεν ενσυνειδήτως, ότι ο τρόπος της ζωής του ήτο και τελειότερος και ήρchiσε να υπερηφανεύεται, ότι τάχα ευρίσκεται εις καλλιτέραν πνευματικής κατάστασιν από πολλούς άλλους, αφού ήξιώθη τοιούτων χαρισμάτων και εγήρασεν εις τους ασκητικούς αγώνας, αμέσως τότε παρουσιάζεται εις την ψυχήν του μία μικρά και ανεπαίσθητος σκνηρία, τόσον ασήμαντος, ώστε και ο ίδιος, αν και εγήρασεν αγωνιζόμενος κατά του διαβόλου, δεν υποπτεύθη την παρουσίαν της. 'Ολίγον δε κατ' ολίγον έμεγάλωνεν η ψυχική αυτή σκνηφία και την αντελαμβάνετο πλέον και ο ίδιος, διότι δεν εξυπνούσεν από τον ύπνον διά την νυκτερινήν ακολουθίαν

τόσον πρόθυμα, όσον άλλοτε, η προσευχή δεν ετελείτο απερισπάστως, ούτε ήτο μακράς διαρκείας, όπως πρότερον και το σώμα, του οποίου προηγουμένως δεν ήσθάνετο την παρουσίαν, ήρχισε τώρα να κουράζεται και να επιζητή περισσοτέραν ανάπαυσιν. Αλλά και αυτός ο ηγεμών νούς, που ευρίσκετο διαρκώς εις τον ουρανός και ησχολείτο με θείας θεωρίας, ήρχισε τώρα να κύπτη προς την γην, οι δε λογισμοί περιεπλανώντο ανήσυχα εις φιλογηίνους περιπλανήσεις.

5. Μετά από όλα αυτά και κάποια απρέπεια εφύτρωνεν εις την σιωπηλήν και ανεξερεύνητον περιοχής της ψυχής, το υποσυνείδητον δηλαδή. Η μακρά όμως συνήθεια προς έργα και σκέψεις υψηλοτέρας απεμάκρυνεν αμέσως την ψυχήν από αυτήν την απρέπειας και την έσυρεν, αντιθέτως, προς πνευματικότερα ζητήματα.

6. Εφ' όσον λοιπόν ο 'Ασκητής δεν εφρόντιζε να αποδιώξη τα συμπτώματα αυτά, που ωφείλοντο εις την μείωσιν της αντιστάσεως και δεν ηγέρθη αποφασιστικός διά να θεραπεύση το κακόν, αλλά το περιφρονούσε θεωρών αυτό ασήμαντον, η κακία έμεγάλωνε και οι άτοποι λογισμοί συχνότερον τον ηνώχλουν και μετά δυσκολίας απεμακρύνοντο από αυτόν δεν είχε λάβει υπ' όψιν του εγκαίρως και ευλογημένος, ότι τα μικροσφάλματα, που δεν τους δίδομεν προσοχήν, καταστρέφουν αποτελεσματικός τόν ζηλον και το ενδιαφέρον των αγωγιστών. Και να! 'Εξ αιτίας της αμελείας αυτής άναψε μέσα εις την ψυχήν του η φλόγα της κακής επιθυμίας και υπέκανε την καρδίαν του.

7. Τότε ήρχισε σιγά - σιγά ο Ασκητής να δίδη θέσιν εις το πάθος και να υποχωρή πρό αυτού, ενώ οι αισχροι λογισμοί έγινοντο κύριοι του νοός του και τον έφερον όπίσω εις τον κόσμον.

Η πτώσις αυτή ανησύχησε τον Ασκητήν και απεφάσισε πλέον να αντισταθή, ριφθείς εις τον αγώνα της συνηθισμένης του προσευχής και των ύμνων. Μετά εισήλθεν εις το σπήλαιον, όπου εύρε μέν, ως και πρότερον, φυλαγμένον τον άρτον, που ως γνωστόν έστέλλετο από τον ουρανόν, όχι όμως καθαρόν όπως προηγουμένως, αλλά απεριποίητον και λερωμένον, ωςάν να τον είχαν φάγει ποντικοί. Εξεπλάγη δι' αυτό και έθλίβη αναστενάζων. Πάντως έφαγε τον άρτον και ανέκτησεν επ' όλίγον δυνάμεις. Ήδη έφθασεν η τρίτη νύκτα, από τότε που ήρχισε το κακόν και ο πόλεμος ενεδυναμούτο περισσότερο, η σαρκική επιθυμία σφοδρότερον τον κατέφλεγε και οι λογισμοί έφερον εις τον νούν του ζωηράν την εικόνα της αμαρτίας, ως να ήτο παρούσα γυνή και να ευρίσκοντο εξαπλωμένοι μαζί. Έντρομος ηγέρθη κατά την συνηθισμένην ώραν διά τούς ύμνους και τας προσευχάς της νυκτος δεν ήμπορουσεν

όμως να έχη καθαράς τās σκέψεις και περιστρεφόμενος εδώ και εκεί ήχμαλωτίζετο από τας διαφόρους απότους παραστάσεις.

8. Ούτω λοιπόν επέρασε και εκείνην την ημέραν το εσπέρας επέστρεψεν εις το σπήλαιον αισθανόμενος την ανάγκην τροφής. Και πράγματι εύρηκε τον άρτον εις το συνηθισμένον μέρος, τελείως όμως άχρηστον, ως να είχε φαγωθή από σκύλους και ποντικούς, όχι ολόκληρον, αλλά, ως λείψανα της ευλογημένης εκείνης τροφής, μερικά ψιχία. Εξ αιτίας αυτού έμελαγχόλησε και έθλίβη: αναστενάζει δε από ψυχικών πένθος και δακρύζει, όχι όμως τόσοσν αρκετά, ώστε να σταματήσει την ακαταστασίας της ψυχής του. Αφού λοιπόν έφαγεν από τα λείψανα εκείνα της τροφής, χωρίς πάντως να χορτάση όσον ήθελεν, επήγε να αναπαυθη. Πού όμως να εύρη ανάπαυσιν; Οι λογισμοι επαναστατήσαντες τον επολιόρκους από όλα τα σημεία και αμέσως τον έσυραν αιχμάλωτον εις τον κόσμον.

Και να το αποτέλεσμα! Ο Ασκητής εκείνος, που επί τόσα έτη παρέμενεν εις την βαθυτέραν έρημον, ηγέρθη εκείνην την ώραν και ανεχώρησε για τον κόσμον, βαδίζων όλην την νύκτα και την επομένην ημέραν, διότι απείχε πολύ από πολιτείαν. Κατάκοπος δε έρριπτε το βλέμμα του γύρω - γύρω και ανεζήτηι μετά προσοχής μήπως ίδη κανένα Μοναστήριον, ώστε να εισέλθη και να αναπαυθή ολίγον.

9. Πράγματι μετ' ολίγον συνήντησεν ένα 'Ασκητήριον, εις το οποίον προσήλθεν. Οι αδελφοί του 'Ασκητηρίου αυτού με χαράν τον υπεδέχθησαν. Τον είδον ως πραγματικόν τους πατέρα δι' αυτό και πρώταπρώτα με προθυμίαν του έπλυναν τους πόδας, που από πολύν καιρόν είχαν ρυπωθη πάρα πολύ. Μετά προσευχηθέντες παρέθεσαν τράπεζαν και αφήτουν από τον Ασκητήν να φάγη από τα ευρεθέντα. Εκείνος πράγματι έφαγε και αρκετά συνήλθεν.

10. Αφού έφαγον, επιμόνως ικέτευον τον Ασκητήν οι αδελφοί νά τους όμιλήση λόγους σωτηρίας και με ποιους τρόπους θα ήμπορέσουν να διαφύγουν από τις παγίδας του διαβόλου, ακόμη δε και πώς θα κατανικήσουν τους αισχρούς λογισμούς.

Ο Γέρων τότε ευχαρίστως επ' αρκετόν συνεβούλευσεν αυτούς διά τους ασκητικούς αγώνας, την πάλην των λογισμών και άλλα παρόμοια ψυχωφελή ζητήματα. Εις αυτά προσέθεσεν, ότι οι αγωνιζόμενοι πρέπει αταράχως να επιμένουν εις τους κόπους της ασκήσεως, ένισχυόμενοι από την ελπίδα των μελλόντων αγαθών της αιωνίου ζωής και της απολαύσεως της γλυκείας πατρίδος των ουρανών, εις την οποίαν μετά από ολίγον θα απέλθουν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

11. Με την νουθεσίαν αυτήν έστήριξε τους αδελφούς, αλλά και ο ίδιος κατενύγη! Δι' αυτό και μόλις έπαυσε να ομιλή, συνεκεντρώθη επ' ολίγον εις τον εαυτόν του και ήρχισε να σκέπτεται σοβαρώς, ότι ενώ συμβουλεύει τους άλλους και τους υποδεικνύει τα πρέποντα, αυτός παρέμεινεν άνουθέτητος. Αύται αι σκέψεις ανεδείχθησαν σωτήριοι, διότι αντελήφθη, ότι ο ίδιος ένικήθη υπό του διαβόλου αμέσως λοιπόν τότε χωρίς χρονοτριβήν ηγέρθη, ανεχώρησεν από το φιλόξενον Ασκητήριον και επέστρεψε κυριολεκτικώς τρέχων εις τήν έρημον πάλιν, όπου εισήλθεν εις εκείνο το γνωστόν σπήλαιον. Συντετριμμένος δε και μετανοών διά την πτώσιν του και την ήτταν αυτήν, ερρίφθη εις στάχτης και σάκκον, τα οποία έστρωσε, και κλαίων διά την αμαρτίαν του αυτήν, με βαθυτάτους στεναγμούς επεζήτει την ευσπλαγχνίαν του Θεού.

12. Βαρύτατα δε πενθών από την συναίσθησιν της πτώσεώς του έξωμολογείτο εις τόν Θεόν τα ατοπήματά του, τα οποία τον οδήγησαν εις αυτήν και εξήτει με ψυχικήν συντριβήν συγχώρησιν. Δεν έπαυσε δε να αναστενάζη και να θρηνή, ούτε και άνεσηκώθη από το έδαφος, εις το οποίον είχε πέσει γονατιστός και κακουχούμενος, μέχρι της στιγμής, πού, τελείως πλέον εξηντλημένος, απεκοιμήθη.

Τότε, εις ένα αποκαλυπτικόν όνειρον, ήκουσεν ένα "Αγγελον να του ομιλή:

- Μη λυπείσαι, διότι ο Θεός εδέχθη την μετάνοιάν σου και σε ηλέησε δια της συγγνώμης του. Πρόσεχε τώρα πλέον εις το μέλλον να μη απατηθής πάλιν από τον διάβολον. Προς επιβεβαίωσιν δε της αληθείας των λόγων μου, σε πληροφορώ, ότι εντός ολίγου θα έλθουν εδώ εκείνοι οι αδελφοί, τους οποίους συνεβούλευσες, διά να σε τιμήσουν με την επίσκεψίν των. Επ' ευκαιρία θα σου φέρουν ως δώρον αγάπης διάφορα αγαθά. Να τα δεχθής ευχαρίστως και από αυτά να φάγης. Από εδώ δε και εις το εξής θα δέχεσαι από αυτούς τους αδελφούς την τροφήν σου, πάντοτε δέ, εις όλην σου την ζωήν, να ευχαριστής τον Θεόν διά την εύσπλαγχνίαν του αυτήν. Πράγματι, όπως απεκάλυψεν ο Αγγελος, τον έπεσκέφθησαν οι αδελφοί.

13. Από τότε διήλθε τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής του εις πνευματικόν πένθος. Καίτοι δε η επίλοιπος ζωή του ήτο αξία της μετανοίας του, εν τούτοις δεν εγεύθη πλέον από την επουράνιον και θείαν εκείνην τράπεζαν.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΕΚΚΛΙΝΟΝ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθόν, τουτέστι πολέμησαν τοὺς ἐχθρούς, ἵνα μειώσης τὰ πάθη, καὶ πάλιν πολέμησαν νὰ ζητήσης τὰς ἀρετὰς καὶ μετέπειτα νῆψε, ἕνα διαφυλάξης αὐτῆς, καὶ τοῦτο ἂν εἴη τὸ ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν.

2. Μοναχὸς τις νεώτερος, οὐ πάνυ πόρρω τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου οἰκῶν, γέροντας τίνας πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον ἀπλέοντας ἰδὼν, καὶ κατανοήσας αὐτοὺς κάμνοντας ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπέταξεν ὀνάγρους καὶ ὑπακούσαντες ἦλθον καὶ ἐβάστασαν τοὺς γέροντας, καὶ ἀπήγαγον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον" οἱ οὖν γέροντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἀββᾶ Ἀντωνίῳ τὸ σημεῖον καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ νέος ἐκεῖνος ἔποιησε, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ "Ἀββᾶς Ἀντώνιος καὶ Μοναχὸς οὗτος πλοῖω μοὶ παρεικάζεται, μὲ στῶ ὄντι πολλῶν ἀγαθῶν, οὐκ οἶδα δὲ εἰ ἤξει εἰς τὸν λιμένα,

Χρόνου δὲ διελθόντος, καθήμενος ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ἤρξατο αἰφνιδίως κλαίειν καὶ ὀδύρεσθαι, καὶ τίλλειν τὰς τρίχας καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ προσελθόντες ἥρωτων τί γέγονεν ὅτι οὕτω περιπαθῶς ἀποδύρεται καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Γέρον ἄλλος στυλὸς τῆς Ἐκκλησίας ἄρτι ἐπεσεν ἔλεγε δὲ περὶ τοῦ νεωτέρου Μοναχοῦ ἀλλὰ ἀπελθόντες, φησὶν, ἕως αὐτοῦ, ἴδετε τὸ γεγονός.

Οἱ δὲ ἀπῆλθον, καὶ εὐρίσκουσιν αὐτὸν ἐπὶ ψιαθίου καθήμενον καὶ ἀποκλαιόμενον τὴν ἁμαρτίαν, ἣν εἰργάσατο καὶ ἔωρακώς τους μαθητὲς τοῦ Γέροντος λέγει αὐτοὺς εἶπατε τῷ Γέροντι νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεόν, δέκα μόνον ἡμέρας ἐνδύναι μοὶ καὶ ἐλπίζω ἀπολογήσασθαι" καὶ ἀπελθόντων τῶν ἀδελφῶν, ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἐτελεύτησεν.

3. Εἶπεν ὁ "Ἀββᾶς Βησσαρίων" ὅταν ταπεινούμεθα καὶ προσέχωμεν, μήπως χαρὰς ἐπείσελθούσης ἁλλοτρίας, καυχησώμεθα ἢ τὴν καρδίαν ἀπολύσωμεν, καὶ παραδοθῶμεν εἰς πόλεμον πολλάκις γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ποιεῖ μεθ' ἡμῶν ἔλεος, καὶ ἀποτρέπει τὸν Σατανᾶν ἐξ ἡμῶν, εἰ δὲ ἡμεῖς ἀμεριμνήσαντες τὸν εἰς αὐτὸν φόβον καὶ τὴν προσοχὴν ἀπορρίψωμεν, εὐθὺς εἰς πειρασμοὺς πάλιν παραδιδόμεθα.

Ερμηνεία

ΕΚΚΛΙΝΟΝ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθόν. (Ψαλμ. λγ', 15): αὐτὸ το ρητόν, ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Μάξιμος, σημαίνει: πολέμησε τοὺς νοητοὺς ἐχθρούς, διὰ νὰ μειώσης τὴν ἔντασιν τῶν παθῶν: συγχρόνως δὲ προσπάθησε νὰ ἀποκτήσης τὰς ἀρετάς. Ἐν συνεχείᾳ δὲ διατήρησε τὸν εαυτὸν σου εἰς κατάστασιν νηφαλιότητος καὶ πνευματικῆς εγρηγόρσεως, ὥστε νὰ περιφρουρήσῃς αὐτάς τας ἀρετάς. Αὐτὸ πάλιν εἶναι τὸ νόημα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

της εντολής, που έδωσεν ο Θεός εις τους πρωτοπλάστους, όταν τους ετοποθέτει εις τον Παράδεισον. «Εργάζεσθαι αυτόν και φυλάσσειν» (Γεν. β', 15).

2. Πλησίον του Αββά Αντωνίου κατοικούσεν ένας Μοναχός νέος κατά την ηλικίαν. Κάποτε λοιπόν είδε μερικούς Γέροντας να πηγαίνουν προς το Ασκητήριον του Αγίου Αντωνίου και επειδή αντελήφθη, ότι η οδοιπορία τους είχε καταπονήσει, προσέταξε, με την δύναμιν του Θεού, μερικούς αγρίους όνους, οι οποίοι έβοσκαν εκεί πλησίον, να έλθουν κοντά του. Πράγματι δε αυτά τα άλογα ζωα υπήκουσαν και ήλθον, οπότε τα εκρησιμοποίησαν οι Πατέρες ως πειθαρχικά υποζύγια και μετέφεραν αυτούς εις τον Άγιον Αντώνιον.

Μόλις έφθασαν, διηγήθησαν εις τον Αββά Αντώνιον το θαύμα της εξημερώσεως των ονάγρων, που έκαμεν ο νέος εκείνος Μοναχός. Αφού άκουσε την διήγησιν ο 'Αββάς Αντώνιος είπε:

– Πατέρες μου, ο Μοναχός αυτός ομοιάζει με πλοίον, που είναι φορτωμένον με πολλά αγαθά δεν γνωρίζω όμως, εάν τελικώς θα φθάση σώον εις τον λιμένα τού προορισμού του.

Μετά παρέλευσιν ενός χρονικού διαστήματος και ενώ εκάθητο ο Αββάς Αντώνιος μετά των μαθητών του, έξαφνα ο μέγας αυτός Ασκητής και προορατικός Πατήρ ήρχισε να κλαίη και να θρηνή και να τραβά τα μαλλιά του.

Πρό του θεάματος αυτού έντρομοι οι μαθηταί του τον έπλησίασαν ακόμη περισσότερο και τον ήρώτησαν:

– Αββά, τι συνέβη και τόσον απαρηγόρητα και πολυστένακτα θρηνείς;

– Ω! Αυτήν την στιγμήν μέγας στύλος της Εκκλησίας κατέπεσεν!

– Ποίος, Πάτερ; ήρώτησαν με αγωνίαν οι μαθηταί.

– Εκείνος ο νέος Μοναχός πηγαίνετε όμως έως εκεί, διά να ιδήτε. Πράγματι μετέβησαν οι μαθηται και εύρον τον Μοναχών αυτον νά έχη πέσει επάνω εις το ψαθί και να κλαίη διά την αμαρτίαν, την οποίαν έκαμεν..

Ανασηκώσας δε τους δακρυσμένους οφθαλμούς του και ιδών τους μαθητές του 'Αββά Αντωνίου, λέγει προς αυτούς με φωνήν διακαπτομένην από λυγμούς, – Πατέρες μου, ήμάρτησα είπατε όμως εις τον Άγιον Γέροντα να παρακαλέση τον Θεόν να μου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ´ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

χαρίση δέκα ημέρας και ελπίζω, ότι η εύσπλαγχνία του Θεού θα με βοηθήση εις το διάστημα αυτό να επανορθωθώ, ώστε να έχω ομολογίαν κατά την ώραν της κρίσεως.

Αφού ανεχώρησαν οι αδελφοί, εις διάστημα πέντε ημερών απέθανεν.

3. Ο Αββάς Βησσαρίων είπεν, ότι όταν, λόγω της μετανοίας, αὐτοταπεινούμεθα και συντριβόμεθα, πρέπει να προσέχωμεν, μήπως εἰσέλθῃ κρυφίως εις την ψυχὴν μας μία ξένη χαρά, ὅχι πνευματική, και αμέσως καυχηθώμεν διὰ την δῆθεν πνευματικὴς μας κατάστασιν και αφήσωμεν ελευθέραν και αφρούρητον την καρδίαν μας, οπότεν ασφαλῶς θα περιπέσωμεν εις πόλεμον.

Πολλές φορές ο Θεός, λαμβάνων υπ' ὄψιν την ασθένειάν μας, κάμνει συγκατάβασιν και μάς εύσπλαγχνίζεται απομακρύνων ἀπὸ ημᾶς τον Σατανάν. Εάν ὅμως ἡμεῖς παύσωμεν να φοβούμεθα τον Σατανάν και τὰς παγίδας του και δεν προσέχωμεν πλέον ὅσον πρέπει, τότε αμέσως περιπίπτομεν πάλιν εις πειρασμούς και βασανιζόμεθα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι'

(Να διορθωνόμαστε και να καλυτερεύουμε)

Ὅτι δεῖ ἑαυτοὺς ἀνακρίνειν καὶ τὰ μὲν σφάλματα διορθοῦσθαι, τὰ δὲ καλὰ ἔπαυξαι.

Πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν μετὰ προσοχῆς τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὥστε νὰ διορθώνωμεν τὰ σφάλματα καὶ νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὰ καλὰ.

Α'. Εν τω βίῳ της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ Μακαρία Συγκλητική: ὅτι οἶδα τινὰ κατ' ἀρετὴν βιούντα, ὅστις καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ ἐπετήρει τῶν λογισμῶν τὰς προσβολὰς, καὶ ἐμέτρει σημειούμενος, ποῖος πρῶτος, ποῖος δεύτερος, καὶ ἕκαστον αὐτῶν πόσον χρόνον κατεῖχε, καὶ εἰ ὑστέρησεν ἢ προέφθασεν ὑπὲρ τὴν παρελθοῦσαν ἡμέραν, καὶ ἐντεῦθεν ἀκριβῶς διεγίνωσκε τὴν τὸ τοῦ Θεοῦ χάριν, καὶ τὴν οἰκίαν καρτερίαν καὶ προκοπὴν, καὶ τὴν τοῦ ἐχθροῦ καθαίρεσιν.

2. Δέον οὖν καὶ ἡμᾶς τοὺς τοιοῦτους ὑποδεξαμένους κανόνας φυλάττειν εἰ γὰρ οἱ τὰς προσκαίρους πραγματευόμενοι καθ' ἑκάστην τὰ ἑαυτῶν ἀνασκοποῦσι, καὶ πρὸς μὲν τὰ πλείονα καὶ τὰ κέρδη χαίρουσι, πρὸς δὲ τὰς ζημίας λυποῦνται, πολὺ μᾶλλον ἡμᾶς προσήκει τὸ ἄγρυπνεῖν τὸν ἀληθινὸν θησαυρὸν ἐμπορευομένους, καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἀγαθῶν ἐφίεσθαι, εἰ δὲ καὶ μικρὰ κλοπὴ τις τοῦ ἐχθροῦ ἀναφανῇ βαρέως μὲν φέρειν καὶ τὴν βλάβην ἑναπο: κλαίεσθαι' οὐ μὴν καὶ ἀπογινώσκειν ἑαυτῶν καὶ πάντα δίπτειν διὰ τὸ ἐν παῖσμα.

3. Ἐχεις τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα πρόβατα, ζῆτει τὸ ἀπολωλὸς μὴ πτοηθῆς διὰ τὸ ἓν, καὶ ἀποφύγῃς τὸν Δεσπότην, ἵνα μὴ ὁ αἰμοβόρος διάβολος πασάν σου τὴν ἀγέλην τῶν πράξεων αἰχμαλωτίσας ἀπολέσῃ, ἔρημον εὐρῶν τῆς σκέπης τοῦ Δεσπότη, Μὴ οὖν λιποτακτικῆς διὰ τὸ ἓν' ἀγαθὸς ἔστιν ὁ Δεσπότης, δέχεται σὲ δσάκις ἂν πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέψῃς καὶ σπούδασον διὰ μετανοίας γνησίας κακεῖνο ἀνακαλέσασθαι.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ανέφερε κάποτε το εξής περιστατικόν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Να διορθωνόμαστε και να καλυτερεύουμε)

«Γνωρίζω ένα δούλον του Θεού, ο οποίος ζή έναρέτως: αυτός παραμένων έγκλειστος εις το κελλίον του παρηκολούθει μετά προσοχής τās επιθέσεις των λογισμών και υπελόγιζε ποίος λογισμός επετέθη πρώτος, ποίος δεύτερος, πόσον χρόνον παρετάθη ή προσβολή, και, τέλος, εάν η επίθεσις υπήρξεν ισχυροτέρα από την προηγουμένην ημέραν. Από την έρευναν αυτήν έβγαζε με ακρίβειαν το συμπέρασμα διά την βοήθειαν της Χάριτος του Θεού, την ιδικήν του καρτερικότητα και πρόοδον και την συντριβήν του εχθρού.

2. Πρέπει και ημείς, συνέχισεν η Μακαρία Συγκλητική, να μάθωμεν τους κανόνας αυτούς διά να τους εφαρμόζωμεν. Διότι εάν οι ασχολούμενοι με προσκαίρους και ματαίαις υποθέσεις κάθε ημέραν εξετάζουν προσεκτικώς αυτές και ευχαριστούνται οσάκις διαπιστώνουν προόδους και κέρδη, απ' εναντίας δε λυπούνται διά τās ζημίας, πόσον μάλλον επιβάλλεται εις ημάς να επαγρυπνώμεν, εφ' όσον έμπορευόμεθα πραγματικόν θησαυρόν, όπως είναι η σωτηρία της ψυχής μας; Πρέπει λοιπόν να ασχολούμεθα με τον υπολογισμόν αυτόν, να επιθυμώμεν την απόκτησιν περισσοτέρων πνευματικών αγαθών, άρετών, και εάν ο εχθρός, εξ αμελείας μας, υποκλέψη κάτι από τα πνευματικά αυτά αγαθά, να στενοχωρούμεθα διά την κλοπήν αυτήν και να θρηνώμεν διά την προσγενομένην ζημίαν. Επί πλέον δε να κατηγορώμεν με αυστηρότητα τον εαυτόν μας και όλα να τα θυσιάζωμεν, προκειμένου να επανορθώνωμεν το ένα πταίσμα.

3. Έχεις εις την διάθεσίν σου τα ενενήκοντα εννέα πρόβατα πρέπει να αναζητήσης και αυτό, που έχει χαθή. Μή δειλιάσης να επανορθώσης το ένα σου πταίσμα και τοιουτοτρόπως μη απομακρυνθης από τον Δεσπότης είναι φόβος ο αιμοβόρος διάβολος, εκμεταλλευόμενος την αμέλειάν σου, να σε αιχμαλωτίση και τοιουτοτρόπως να χάσης όλον τον θησαυρόν των καλών σου πράξεων, όπως ο ποιμήν, που νικάται από τον ύπνον, κινδυνεύει να χάση ολόκληρον το κοπάδι του. Θα το επιτύχη δε αυτό ο διάβολος, διότι θα σε εύρη έρημον και μακράν από την προστατευτικήν σκέπην του Δεσπότης.

Μή φοβηθής λοιπόν και λιποτακτήσης εξ αιτίας του ενός σφάλματος και Δεσπότης είναι αγαθώς και σε αναμένει να σε δεχθή φιλοστόργως, οσάκις επιστρέψης προς αυτόν και ζητήσης μετάνοιαν φρόντισε λοιπόν να επανορθώσης και το ένα παραμικρόν εκείνο πταίσμα με ειλικρινή και βαθείαν μετάνοιαν.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕΝ ο Αββάς Νισθερώ, ότι οφείλει ο Μοναχός καθ' εσπέραν και πρωί λόγον ποιείσθαι εν εαυτώ, και λέγειν' τί ών θέλει ο Θεός εποίησα, και τι ών θέλει ο Θεός ούκ εποίησα ; και ούτω διανύειν αυτου την ζωήν.

2. Ηρώτησεν ο Αββάς Μωϋσής τον Αββάν Σιλουανόν, λέγων· δύναται άνθρωπος καθ' ημέραν βάλλειν αρχών και και είπεν ο γέρων: εάν έστιν εργάτης, δύναται και καθ' ώραν βάλλειν αρχήν.

3. Είπε γέρων' εαν επιλάβη ασκήσεως και χαυνωθής, πάλιν επιχείρησον, και μη παύση έως θανάτου τούτο ποιών όπου γαρ φθασθή άνθρωπος, εκεί υπάγει, είτε εις αμέλειαν, είτε εις έγκράτειαν' ερεύνα ούν σεαυτόν καθ' εκάστην ημέραν και εβδομάδα, και μήνα, και ενιαυτόν, εί προέκοψας εις ήσυχίαν, εις νηστείαν, εις τροσευχήν, πλέον δε πάντων, εις ταπεινώσιν· αύτη γάρ έστιν η αληθής προκοπή της ψυχής, ένα καθ' ημέραν ταπεινοτέραν έαυτήν λογίζεται, ενθυμουμένη τα σφάλματα, άπερ διηνεκώς πταίει, και ηγείται πάντα άνθρωπον βελτίονα εαυτής χωρίς γάρ τούτου του λογισμού ο άνθρωπος κάν σημεία ποιήση, καν νεκρούς αναστήση, μακράν ευρίσκεται από τού Θεού.

4. Ελεγεν ο Αββάς Βενιαμίν, την βασιλικήν οδόν πορεύεσθε, και τα μίλια μετρείτε, και ουκ ολιγωρείτε.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Νισθερω έλεγεν εις τους μαθητάς του, ότι ο Μοναχός πρέπει κάθε πρωί και κάθε βράδυ να εξετάζη μετά προσοχής τον εαυτόν του, και να λέγη: «Τι έκαμα από αυτά, που θέλει ο Θεός και, απεναντίας, τί δεν έκαμα από αυτά που θέλει ο Θεός;» Με την αυτοεξέτασιν δε και τον αυτοέλεγχον αυτόν να περνά η ζωή του.

2 Ο Αββάς Μωϋσής ήρώτησε τον Αββάς Σιλουανόν:

- Αββά, είναι δυνατόν ο άνθρωπος να αρχίζει και πάλιν κάθε ημέραν να βάζη πνευματικής αρχήν;

- Εάν είναι πραγματικός εργάτης, όχι μόνον από κάθε ημέραν, αλλά και από κάθε ώραν επιβάλλεται να αρχίζει το έργον της πνευματικής του οικοδομής, χωρίς να απογοητεύεται από την αντίδρασιν του διαβόλου.

3. Ένας Αγιος Γέρων είπε την εξής πολύτιμος συμβουλήν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Να διορθωνόμαστε και να καλυτερεύουμε)

«Εάν αρχίσης, αγαπητέ, το έργο της ασκήσεως και αμέσως περιπέσης εις κατάπτωσιν και νωθρότητα, πρόσεξε μη παραμείνης επί πολύ προσπάθησε και πάλιν να βάλης νέας αρχήν και μη αποκάμης να καταβάλλης προσπάθειάς μέχρι να αποθάνης, διότι από τον βαθμόν και την έντασιν της προσπάθειάς σου εξαρτάται και η πνευματική σου προκοπή. Μετριωτάτη και ασθενής προσπάθεια οδηγεί εις αμέλειαν, ενώ εντατική προσπάθεια εξασφαλίζει εις τον άνθρωπον την εγκράτειαν.

Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον να ερευνάς τον εαυτόν σου κάθε ημέραν, κάθε εβδομάδα, κάθε μήνα, κάθε χρόνον, εάν προώδευσες εις την πνευματικήν ήσυχίαν, εις την νηστείαν, την προσευχάς και τα λοιπά έργα της ασκήσεως. Περισσότερον όμως όλων να εξετάζης εάν επέτυχες εις τον αγώνα της ταπεινώσεως, διότι η πραγματική προκοπή της ψυχής παρατηρείται, εφ' όσον καθ' εκάστην ημέραν θεωρείται αύτη ταπεινότερα, σκεπτομένη τα σφάλματα, εις τα οποία διαρκώς περιπίπτει και νομίζουσα, ως εκ τούτου, ότι όλοι οι άνθρωποι είναι καλύτεροι από αυτήν.

Χωρίς αυτήν την σκέψιν ο άνθρωπος, και εάν ακόμη κάμη θαύματα, και εάν ακόμη αναστήση νεκρούς, ευρίσκεται μακράν του Θεού.

4. Ο Αββάς Βενιαμίν έλεγε να βαδίζετε την βασιλικήν οδόν και να υπολογίζετε τα μίλια, που διανύετε (δηλαδή να ερευνάτε την πρόοδόν σας) και τότε ασφαλώς θα αποφύγετε την αμέλειαν.

Γ'. Του Αγίου Ησαΐου

ΔΙΑΛΟΓΙΖΟΥ καθ' εκάστην έν τισιν έπταισας, και εάν εύξη ύπέρ αυτών, ό Θεός σοι αυτα συγχωρεϊ ανάκρινε σεαυτόν ένταύθα άεί, τί ύστερεϊς, και ό κοπιάσεις έν τή ώρα της ανάγκης του θανάτου· έτοιμάζε σεαυτόν άπαντήσαι τῷ Θεῷ, και ποιήσεις τὸ θέλημα αὐτοῦ έρευνα σε αὐτόν καθ' ήμέραν ποιόν πάθος ένίκησας, και μη πιστεύσης σεαυτῷ τὸ γάρ έλεος και ή δύναμις του Θεοῦ έστιν.

2. Έγειρόμενος καθ' εκάστην, μνημόνευε, ότι λόγον δώσεις τῷ Θεῷ περι παντός έργου και λόγου και διανοήματος, και οὐχ άμαρτήσεις εις αὐτόν, άλλ' και φόβος αὐτοῦ παροικήσει σοί.

Ερμηνεία

ΝΑ σκέπτεσαι καθ' εκάστην εις ποια ζητήματα έπταισες και εάν παρακαλέσης με συντριβήν τον Θεόν διά τα σφάλματα αυτά, ασφαλώς ο Θεός θα σου τα συγχωρήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Να διορθωνόμαστε και να καλυτερεύουμε)

Να ανακρίνης πάντοτε τον εαυτόν σου, εφ' όσον ζης, διά να ανακαλύπτεις εἰς τί ὑστερεῖς ἀσφαλῶς τότε δεν θα δοκιμάσης κατὰ την στιγμήν τού θανάτου την φρικτὴν ἀγωνίαν του φόβου ἐξ αἰτίας των σφαλμάτων σου. Να εἶσαι πάντοτε ἐτοιμος διά την συνάντησιν του Θεοῦ καὶ τότε προθύμως θα ἐκτελέσης τὸ θέλημά του. Εξέταζε μετὰ προσοχῆς καθ' ἐκάστην ἡμέραν ποῖον πάθος ἠδυνήθης να νικήσης καὶ ποτέ να μὴ ἐμπιστευθῆς εἰς τον εαυτόν σου, ὅτι δέθεν με τις δυνάμεις σου κατάρθρωσες κάτι διότι ὁ Θεός σε ἠλέησε καὶ σου ἔδωσε την δύναμιν να νικήσης.

2. Οσάκις, καθ' ἐκάστην, ἐγείρεσαι ἐκ της κλίνης σου, να ἐνθυμήσαι, ὅτι θα δώσης λόγον εἰς τον Θεόν διά κάθε σου πράξιν, διά κάθε σου λόγον, ἀλλὰ καὶ διά κάθε σου σκέψιν ἀκόμη τότε δεν θα ἀμαρτησης ἐνώπιον του Θεοῦ, ἀλλ' ὁ φόβος του Θεοῦ θα συγκατοικῇ πάντοτε μετὰ σοῦ.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, ἔμποροι ἔσμεν πνευματικοί, καὶ ἔοικαμεν τοῖς βιοτικοῖς ἐμπόροις, οἵτινες καθ' ἐκάστην ἡμέραν ψηφίζουν τὸ κέρδος καὶ τὴν ζημίαν, καὶ ἐὰν εὕρωσιν ἑαυτοὺς ζημιωθέντας, σπουδάζουσι καὶ μεριμνωσι πῶς ἀνασώσωσι τὴν ζημίαν.

2. Οὕτω καὶ σύ, ἀγαπητέ, ἐν ἐκάστη ἡμέρα, καθ' ἐσπέραν καὶ πρωί, ἀκριβῶς κατανόει τὴν σὴν ἔμποριαν, καὶ ἐν μὲν τῇ ἔσπερα εἰσερχόμενος εἰς τὴν καρδίαν σου λογίζου καὶ λέγε ἐν ἑαυτῷ " ἄρα μὴ ἐν τινι παρώξυνα τὸν Θεόν; μὴ λόγον ἐλάλησα ἀργᾶν; ἢ ἡδιαφορήσα ἢ παρῶ ξυνα τὸν ἀδελφός μου, ἢ κατελάλησα τινός; ἄρα μὲ τὸ στόμα μου ἔψαλλεν, ἢ δὲ διάνοιά μου ἔφантаζετό τα τοῦ κόσμου; μὴ ἐπῆλθε μοι ἐπιθυμία σαρκός, καὶ ἠδέως αὐτὴν ἔδεξάμην; μὴ ἠττήθην εἰς τὰς γηίνας φροντίδας ὅλως ἀποστᾶς τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης;

3. Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια λογίζου καθ' ἑαυτόν, καὶ εἰ εὕρης ἐν τινι τούτων ζημιωθέντα, σπούδασαν τὴν ζημίαν ἀνασώσασθαι" στέναξον τὲ καὶ κλαῦσον δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἵνα μὴ πάλιν εἰς ταῦτα ζημιωθῇς ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ταῦτα ἐν σεαυτῷ μελέτα, καὶ λέγε" πῶς ἄρα παρήλθον τὴν νύκτα ταύτην, ἔκερδησα τί ἐν αὕτῃ ἢ ἔζημιωθην, ἐγρηγόρησεν ὁ νοῦς μετὰ τοῦ σώματος; ἐδάκρυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου; μὴ κατηνέχθην ὕπνω ἐν τῇ γονυκλισίᾳ; μὴ προσέβαλον μοι πονηροὶ λογισμοὶ καὶ οὐκ εὐθέως τούτους ἀνεστρεψάμην, ἀλλ' ἠδέως αὐτοὺς ἐμελέτησα;

4. Οὕτως οὖν ἀναψηλαφῶν ἑαυτόν, εἰ ἐν τινι τούτων ἠττήθης, ἀγώνισαι τὴν ἥτταν ἀνακαλέσασθαι, καὶ στῆσον φύλακα ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἕνα μὴ τὸ αὐτὸ πᾶ λιν πάθης"

ἐὰν σίτης μετ' μεριμνᾶς, σῶζεις τὴν σεαυτοῦ ἐμπορίαν, ἐν τοῖς τῶν οὐρανῶν ταμείοις ἀσφαλῶς ταύτην ἀποτιθέμενος,

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ μου, είμεθα έμποροι πνευματικοί. Ομοιάζομεν δε με τους εμπόρους της παρούσης ζωής, οι οποίοι κάθε ημέραν υπολογίζουν το κέρδος και την ζημίαν· οσάκις δε κατά τον υπολογισμόν αυτόν διαπιστώσουν, ότι έζημιώθησαν, σκέπτονται και φροντίζουν πώς θα επανορθώσουν την ζημίαν.

2. Τοιουτοτρόπως πρέπει και σύ, αγαπητέ μου, να ενεργής καθ' εκάστην ημέραν, πρωί και βράδυ, να υπολογίξης επακριβώς την εμπορικὴν σου δραστηριότητα. Το βράδυ, κατά μίαν κατανυκτικὴν αυτοσυγκέντρωσιν και περισυλλογὴν, να σκέπτεσαι και να συνομιλῇς εἰλικρινῶς με τον εαυτόν σου λέγων· άραγε μήπως εἰς καμμίαν περίπτωσιν παρώξυνα τον Θεόν; μήπως περιέπεσα εἰς αργολογίαν; μήπως δεν επέδειξα ενδιαφέρον διά το πνευματικόν συμφέρον του αδελφού μου ή τον παρώξυνα; μήπως έκακολόγησα κανένα; Αραγε, όταν τα χεῖλη μου έψαλλον ύμνους προς τον Θεόν, μήπως η διάνοιά μου έφαντάζετο τάς κοσμικές ματαιότητες; Μήπως με ηνώχλησε σαρκική επιθυμία, και ευχαρίστως εδέχθην την ενόχλησιν αυτήν; Μήπως αι σωματικαι φροντίδες με απερρόφησαν και εγκατέλειψα τελείως την μνήμην του Θεού;

3. Αυτά και τα παρόμοια με αυτά να σκέπτεσαι κατά την εσπερινην περισυλλογής και εάν ανακαλύψης, ότι εἰς ένα σημείον από αυτά έζημιώθης, φρόντισε να επανορθώσης την ζημίαν. Στέναξε και κλάυσε παρακαλών επιμόνως τον Θεόν να σε βοηθήση, ώστε να μη ζημιωθής και πάλι εἰς τα ίδια πράγματα

Όταν δε επέλθῃ ή πρωία, αφού αυτοσυγκεντρωθής, τα εξής να σκέπτεσαι και να λέγης: Πώς, άραγε, επέρασα την νύκτα αυτήν; Εκέρδισα κατ' αυτήν τίποτε ή εζημιώθην; Ηγρύπνησε και ο νούς μου μαζί με το σώμα; Είχον πνευματικά δάκρυα; Μήπως απεκοιμήθην κατά την γονυκλισίαν; Μήπως εδέχθην την προσβολήν πονηρών λογισμών και δεν έσπευσα αμέσως να τους αποκρούσω, αλλά τους εξήτασα φιληδόνως;

4. Τοιουτοτρόπως λοιπόν ερευνών μετά προσοχής τον εαυτόν σου, εάν διαπιστώσης, ότι ένικήθης κάπου, να αγωνισθής να επανορθώσης την ήτταν αυτήν και να εγκαταστήσης φρουρόν εἰς την καρδίαν σου, διά να μη πάθῃς πάλιν τα ίδια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Να διορθωνόμαστε και να καλυτερεύουμε)

Εάν τοιουτοτρόπως πάντοτε φροντίζης, διασώζεις το πνευματικόν σου εμπόρευμα διασφαλίζων αυτό εἰς τα ταμεία του ουρανού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶν εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

Ὅτι τῷ πιστῷ οὐκ ἀκίνδυνον καὶ ἡ μιᾶς ἐντολῆς παράβασις, ὡς λαβόντι δύναμιν τῆς ἐργασίας πασῶν καὶ ταύτας ἀπαιτουμένων, καὶ ἡ μικρὰ κακία καταβλάπτει τὰ μέγιστα.

Διὰ τὸν πιστὸν εἶναι ἐπικίνδυνος ἡ παράβασις καὶ μιᾶς ἔστω ἐντολῆς, ἐπειδὴ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν νὰ τὰς ἐκτελῇ ὅλας· ἐπίσης καὶ ἡ μικρὰ κακία βλάπτει πάρα πολὺ.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Αγίου Παχωμίου

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Μέγας Παχώμιος τοὺς ἑαυτοῦ μαθηταῖς" εἶπατε μοί, ἀδελφοί, ἐὰν ἡ οἰκία ἔχουσα μονὰς ἑκατὸν διαφέρειουσα τὸ οἰκοδεσπότη, ἀγοράσῃ δὲ ἄλλος παρ' αὐτοῦ μίαν, τὴν ἐνδοτέραν, μὴ κωλύεται εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἴδιον καταγῶγιον; οὕτω καὶ ὁ πιστός, ἐὰν ἢ ἔχων πάντας τοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος, τῇ δὲ οἰκεῖα ἀμελεῖα καὶ ἐπιβουλῇ τοῦ ἐχθροῦ ἀλλοτριωθῇ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, δόλω τὴν ἀρετὴν ἀποδόμενος, οὐκ. ἔσται ἀσθενὴς ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ὁ ἔκων ἐξεχώρησεν;

2. Ἐὰν γὰρ μὴ νήψας διαναστῇ τῇ ψυχῇ καὶ ἑαυτὸν ἄσφαλισται, διὰ τῆς μικρῆς ταύτης τοῦ ἐχθροῦ παρεισδύσεως, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἄρε τὴν προσάπολλυσιν, ὡς πὲρ οἱ ἐν πολέμῳ πρὸς τοὺς ἀντιπάλους φραζάμενοι, καὶ δι' ἐνὸς γυμνωθέντος μέρους καιρίαν τὴν πληγὴν δραζάμενοι, καὶ περὶ αὐτὸ τὸ ζῆν κινδυνεύσαντες δεῖ οὖν ἕκαστον ἡμῶν ἀσφαλίζεσθαι ἑαυτόν, καὶ πάσαις ταῖς ἄρεταις καλλωπίζειν· οἱ μικρὰ γὰρ ζημία τῷ τὴν μικρὰν ἀρετὴν παραβλέψαντι.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του: Εἴαν ὑπάρχῃ κάπου μία οἰκία ἔχουσα ἑκατὸν διαμερίσματα, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ χρήσιμος καὶ ἀπαραίτητος εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, κάποιος δε ἄλλος ἀγοράσῃ ἀπὸ τὸν ιδιοκτῆτην αὐτὸν τὸ ἐνδότερον διαμέρισμα, μήπως τάχα ὁ ἀγοραστής αὐτός θὰ ἐμποδίζεται νὰ εἰσέρχεται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸ διαμέρισμά του διερχόμενος διὰ τῆς οἰκίας τοῦ ιδιοκτῆτου, ἐφ' ὅσον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

εξηγόρασε παρ' αυτού το δικαίωμα τούτο; Με τον οικοδεσπότην αυτόν όμοιάζει και ο πιστός, ο οποίος ήξιώθη νά έχη όλους τους καρπούς του Αγίου Πνεύματος εάν όμως, εξ αιτίας της προσωπικής του αμελείας και της εχθρικής επιβουλής του διαβόλου, χάση ένα εξ αυτών των πολυτίμων καρπών εξαπατηθείς δολίως υπό του εχθρού και εγκαταλείψη την αρετήν, την οποίαν ειργάζετο, δεν θα εξασθενήση εις αυτό το σημείον, το οποίον με την θέλησίν του παρεχώρησεν εις τον διάβολον;

2. Εάν λοιπόν ο άνθρωπος αυτός δεν αποτινάξη την αμέλειαν της ψυχής του και δεν εξαγαστή από τον επικίνδυνον ύπνον της αδιαφορίας, διασφαλίζων τον εαυτόν του με επαγρύπνησιν και προσοχήν, ασφαλώς θα χάση και τας υπολοίπους αυτού αρετάς, εξ αφορμής της μικράς αυτής διεισδύσεως του διαβόλου εις την ψυχήν του. "Ας παραδειγματισθώμεν από την μάχην οι αγωνιζόμενοι ενισχύουν τās έναντι των αντιπάλων των φρουράς: όταν όμως σημειωθή ένα ελάχιστον ρηγμα εις την παράταξιν, είναι ενδεχόμενον να δεχθούν αποφασιστικόν κτύπημα και να διακινδυνεύσουν σοβαρώς και αυτήν την ζωήν των. Πρέπει λοιπόν έκαστος εξ ημών να περιφρουρή τον εαυτόν του, ώστε να είναι ασφαλής και να καλλιεργή όλας τας αρετάς μετά του αυτού ενδιαφέροντος. Είς εκείνον, ο οποίος παραβλέπει και την ελαχίστην αρετήν, ή ζημία θα είναι μεγάλη.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ τīs ήρώτησε τόν Άββάν Ποιμένα λέγων· δύναται άνθρωπος πεποιθέναί επί τη μιᾷ πράξει ; καί ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἔλεγεν ὁ Άββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἐγὼ θέλω τὸν ἄνθρωπον μεταλαβεῖν τί μικρὸν ἐκ πασῶν των ἀρετῶν, καὶ μὴ μιᾶς διηνεκῶς ἔχεσθαι.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός υπέβαλεν εις τον Αββάν Ποιμένα την εξής έρωτησιν:

– Δύναται ο άνθρωπος να έχη εμπιστοσύνην εις τον εαυτον του, όταν εκτελέση επιτυχώς μίαν μόνον αρετήν;

– Πρόσεξε τι είπεν επί του προκειμένου ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός-απήντησεν ο Αββάς Ποιμήν:-έλεγε λοιπόν ο "Άγιος αυτος Ασκητής, ότι προτιμά ο άνθρωπος να μετέχη όλίγον όλων των αρετών, παρά να φροντίζη διαρκώς διά μίαν και να αμελή διά τās υπολοίπους.

Γ'. Του Αγίου Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΟΙ, ὀφειλέται ἐσμὲν πάντες ἐπιτελέσαι πάσας τὰς ἀρετὰς, κατὰ τὴν δύναμιν ἡμῶν, ὁ μικρὸς κατὰ τὴν μικρότητα, καὶ ὁ μέγας κατὰ τὴν μεγαλειότητα αὐτοῦ καὶ γὰρ οἱ βάλλοντες τὰ δῶρα αὐτῶν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ πλούσιοι ἦσαν" ἀλλ' ἐχάρη μᾶλλον κατὰ τῆς πενιχρᾶς χήρας διὰ τὰ δύο αὐτῆς λεπτὰ καὶ πάντων Κύριος" εἷς γὰρ τὴν προαίρεσιν ἡμῶν προσέχει ὁ Θεός, καὶ κατ' αὐτὴν δέχεται καὶ τὰ παρ' ἡμῶν γινόμενα" οὐαὶ οὖν τῇ ψυχῇ τῇ μὴ βουλομένη φυγεῖν ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, ὅτι πολλὰς ἔχει θλίψεις ἐκ τῶν φθονούντων καὶ συναντώντων αὐτήν.

2. "Ὅτε γὰρ ἦν ὁ λαὸς ἐν Αἰγύπτῳ, ἥσθιον καὶ ἐπινον ἐν εὐθηνίᾳ, πλὴν δουλεύοντες τὸ Φαραὼ καὶ ὅτε ἀπέστειλεν αὐτοῖς ὁ Κύριος βοήθειαν, τουτέστι τὸν Μωϋσὴν ὅπως λυτρώσεται αὐτοὺς ἐκ τοῦ Φαραῶ, τότε κατεπονήθησαν καὶ ἔθλιβησαν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς πληγαῖς αἷς ἐπήγαγε Κύριος τῷ Φαραῶ, οὐκ ἔθαρδησε Μωϋσῆς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν, ἕως οὐ γέγονε καιρὸς, καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν" ἔτι μίαν πληγὴν ἐπάξω τῷ Φαραῶ, καὶ ἔρεις αὐτῷ, ἀπολυσον τὸν λαόν μου ἔπει πατάξω τὸν πρωτότοκόν σου τότε λοιπὸν ἔθαβοησε Μωϋσῆς, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς λάλησον λάθρα εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ μου, καὶ αἰτήσῃ ἕκαστος ἄνθρωπος τὸν πλησίον, καὶ γυνῇ τὴν γείτονα σκευὴ χρυσὰ καὶ ἄργυρᾶ καὶ ἱματισμόν, καὶ ἐπίθετε τοῖς τραχήλοις τῶν τέκνων ἡμῶν, καὶ σκυλεύσατε τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἐξ αὐτῶν τινὰ ἥναλωσαν, ἕως ἐποίησαν τὴν σκηνήν.

3. Λέγουσι δὲ οἱ γέροντες τὰ σκευή, καὶ τὸν ἱματισμόν, τὰς αἰσθήσεις εἶναι, αἱ δουλεύουσι τῇ ἔχθρᾳ ἐὰν οὖν μὴ ἀποστήσῃ ταύτας τελείως ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ἔχθρας νὰ καρποφορήσωσι τῷ Θεῷ, ἡ σκέπη τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔρχεται ἐπ' αὐτόν καὶ ἡ νεφέλη δὲ ἐν τῇ σκηνῇ οὐκ ἐπεσκίασεν ἔτι ἔλαττουμένη, ἀλλὰ τελειωθείση ἐπεσκίασεν ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ Ναοῦ οἰκοδομημένου, ἐν ᾧ τί ἔλειπεν οὐκ ἐπεσκίασεν ἡ νεφέλη, ὅτε δὲ ἐτελειώθη καὶ εἰσηνέχθη τὰ αἵματα καὶ τὰ στέατα τῶν ὀλοκαυτωμάτων, καὶ ὥσφρανθή της εὐωδίας ὁ Θεός, τότε ἐπεσκίασε τὸν οἶκον ἡ νεφέλη" δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν μὴ ἀγαπήσῃ ἄνθρωπος τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης της ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ἐξ ὅλης της διανοίας καὶ προσκολληθῇ αὐτῷ ἐξ ὅλης της καρδίας, ἡ σκέπη τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔρχεται ἐπ' αὐτόν.

4. "Ὡς πὲρ γὰρ πλοῖον παρὰ τί ὄν τῆς χρείας αὐτοῦ οὐ δύναται πλεύσαι, οὕτως ἀδύνατον τὴν ψυχὴν περᾶσαι τὰ κύματα τῶν παθῶν, ἔχουν σὰν παρὰ τί τῶν ἀρετῶν καὶ ὥς πὲρ στρατιώτης ἐξερχόμενος πολεμῆσαι τοὺς ἐχθροὺς του βασιλέως, οὐ δύναται ἀντιστηναὶ αὐτοῖς, ἔχων παρὰ τί τῆς πανοπλίας, οὕτως ἀδύνατον Μοναχὸν ἀντιστῆναι τοῖς πάθεσιν ἔχοντα παρὰ τί τῶν ἀρετῶν καὶ ὥς πὲρ πόλις τετεῖ: χισμένη ἔχουσα μικρὸν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

τί τοῦ τείχους κατεστραμμένον, εὐάλωτός ἐστι τοῖς ἐχθροῦς κὰν οἱ φύλακες παρὰ τὰς θύρας εἴσιν, ἀλλ' οὐ δύνανται κωλύσαι τοὺς πολεμίους του μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ οἰκοδομηθῇ τὸ κατεστραμμένον, οὕτως ἀδύνατον τῷ ἀσκητῇ Μοναχᾷ ἀντιστηναὶ τοῖς ἐχθροῦς κατακυριευομένῳ ὑπὸ πάθους.

5. Οὐκ ἐγὼ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἡ θεία Γραφὴ γέγραπται γὰρ ἐν τῇ Γενέσει" εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Νῶε σὲ μόνον εἶδον δίκαιον ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ τέλειον πάλιν εἶπε τῷ Ἀβραὰμ γεγοῦν ἄμεμπτος ἐναντίον μου, καὶ διαθήσομαι σοὶ διαθήκης κὴν αἰώνιον" το αὐτὸ δὲ καὶ περὶ τοῦ Ἰὼβ ἐμαρτύρησε καὶ Ἰσαὰκ δὲ εὐλογων "Ἰακώβ τὸν ὑπὸν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς μου ἐνισχύσαι σε, ἕως οὐ δυνηθῇς ἅπαν το θέλημα αὐτοῦ ποιῆσαι.

6. Ὁ δὲ Ἐκκλησιαστῆς διδάσκων ἡμᾶς ὅτι ἐλάχιστον πάθος ἀφανίζει πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν ἀρετῶν, λέγει μυῖαι θανούσαι, σαπριούσι σκευασίαν ἐλαίου" γέγραπται δὲ καὶ ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ' ἐν ἣ ἂν ἡμέρα πλανηθῇ καὶ δίκαιος ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, οὐ μὴ μνησθῶ" καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει μικρὰ ζύμη ὅλον το φύραμα ζυμοί" δ δὲ Ἰάκωβος φησιν, ὅτι ἐὰν φυλάξῃ τις ὅλον τὸν νόμον, πταισῇ δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος.

7. Εἰ δὲ καὶ ἐξ ἱστοριῶν θέλαμεν τοῦτο μαθεῖν, ἐνθυμηθῶμεν τοῦ "Ἀχαρ, ὃς διὰ τοῦ κλέψαι ἐκ τοῦ ἀναθέματος τῆς Ἰεριχῶ, τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἐγύμνωσε πάντα τὸν λαόν, καὶ οὐκ ἤδυνάτο ἔτι ὁ Ἰσραὴλ ἀντιστῆναι τοῖς ἐχθροῦς αὐτοῦ, οὐδὲ ἐξελθεῖν εἰς παράταξιν, ἕως οὐ περιάρῃ τὸν Ἀχαρ. Βλέπομεν δὲ καὶ τὸν Σαοὺλ ἐκπεσόντα τῆς βασιλείας διὰ τὸ λαβεῖν ἀνάθεμα ἐκ τοῦ Ἀμαλῆ καὶ διὰ τὸ ἀγνόημα δὲ τοῦ Ἰωνάθαν, ὃ ἀγνοῶν ἐποίησε παραβὰς τὸν ὅρκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὐκ εἴσηκουσεν ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

8. Καὶ Ἀνανίας δὲ καὶ Σαπφείρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ λαβόντες ἐν ἐκ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου καὶ ἀψευδάμενοι ἐπεσον παρὰ χρῆμα παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐξέψυξαν καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα δύναται τις παραστῆσαι περὶ τούτου, ἐκ τὲ τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Γραφῆς" ἀλλὰ τὸ εὐγνώμονι ἀρκούσι ταῦτα. Τοῦτο δὲ γνωστὸν ἔστω, ὅτι ἀδύνατόν των ἀνθρώπων ποιοῦντι κακά, ποιῆσαι καλὰ δυνατόν δὲ τῷ ἀνθρώπων πονηρὰ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀγαθοῦ ποιῆσαι, ἀμαρτάνων οὐ μετανοεῖ εἰ ἀληθῶς μετενόει, οὐχ ἡμαρτανεν ὁ γὰρ μετανοήσας, οὐκ ἔχει ὥρας Θεοῦ, ἐν αἷς ὀφείλει εὐπραγεῖν, καὶ ὥρας τοῦ διαβόλου, ἐν αἷς δεῖ ἄσωτευσθαι, οὐδὲ καιρὸν εὐσεβείας ἔχει, καὶ πάλιν καιρὸν παρανομίας" οὐ ποτὲ δοῦλος Θεοῦ, καὶ ποτὲ δοῦλος διαβόλου, ἀλλ' αἰεὶ καὶ αὐτὸς ἐστιν.

9. "Ὁ γὰρ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, φησὶν ὁ Κύριος, δοῦλος τῆς ἀμαρτίας ἐστιν, Ὁ δὲ δοῦλος τῆς ἀμαρτίας, Θεῷ δουλεύειν οὐ δύναται ὥς αὐτὸς πάλιν καὶ ἀψευδῆς Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις λέγει οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν" τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία, φησὶν ὁ Ἀπόστολος ; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίᾳ; τίς δὲ συγκατάθεσις Ναῶ Θεοῦ, μετὰ εἰδώλων; καθαρίσωμεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

ἐαυτούς, φησιν, ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ τότε ἐπιτελοῦμεν ἀγιωσύνην ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ, ἥτοι πᾶσαν ἀγαθοεργίαν" Ὁ γὰρ τὰ πλεῖστα των ἀμαρτημάτων διαφυγῶν, ὑφ' ἑνὸς δὲ καὶ τοῦ τυχόντος κυριευόμενος, οὐκ ἐλεύθερος ὁ γὰρ τις ἡττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται καὶ ὁ ὑπὸ τῶν μικρῶν εὐχερῶς γικώμενος, πλεόν μᾶλλον τοῖς μεγάλους δεδούλωται" ἀδύνατον γὰρ κρατῆσαι τῶν μεγάλων παθῶν, ἐὰν μὴ πρῶτον νικήσῃ τὰ εὐτελέστερα.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, ἔχομεν υποχρέωσιν νὰ ἐκτελούμεν ὅλας τὰς ἀρετάς, ἀναλόγως τῆς δυνάμεως ἡμῶν: ὁ μικρὸς ὅσον τοῦ ἐπιτρέπει ἡ μικρότης τοῦ καὶ ὁ μέγας χωρὶς υπολογισμὸν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς μεγαλειότητός τοῦ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴς τοῦ Κυρίου, ὅσοι ἐρριπταν τὴν ἐλεημοσύνην των εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον πλούσιοι ὁ Κύριος ὅμως περισσότερον ἐχάρη ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνης των δύο λεπτῶν τῆς πτωχῆς ἐκείνης χήρας. Καὶ τοῦτο διότι ὁ Θεὸς ἐξετάζει μετὰ προσοχὴν τὴν προαίρεσιν ἡμῶν, ἀναλόγως δὲ αὐτῆς χαρακτηρίζει ὡς κακὰ ἢ ἀγαθὰ καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πράττομεν.

Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ψυχὴν, που δὲν θέλει νὰ ἐγκαταλείψῃ ὅλας τὰς ἀμαρτίας, διότι πολλὰς θλίψεις θὰ δοκιμάσῃ ἀπὸ τοὺς φθονοῦντας αὐτήν, τὴν ὥρα που θὰ τοὺς ἀντιμετωπίσῃ κατὰ τὴν πνευματικὴν μάχην.

2. Ὡταν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰσραὴλ, εὐρίσκετο εἰς Αἴγυπτον, ἐτρώγον καὶ ἐπίνον με ἀφθονίαν, ἦσαν ὅμως δούλοι εἰς τὸν Φαραῶ. Ὡταν ὁ Κύριος ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς βοήθειαν, δηλαδὴ τὸν Μωϋσῆ διὰ νὰ τοὺς λυτρώσῃ, τότε ἤρχισε νὰ τοὺς τυραννῇ ὁ Φαραῶ καὶ νὰ στενοχωροῦνται οἱ Εβραῖοι. Ὁ Μωϋσῆς παρ' ὅλας τὰς πληγὰς, με τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐτιμῶρει τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τὸν Φαραῶ, δὲν ἐξεθαρρεύθη δι' αὐτὴν των τὴν ζημίαν, μέχρις ὅτου ἦλθεν ὁ κατάλληλος καιρὸς καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ Θεός: Ἀκόμῃ μίαν τιμωρίαν (πληγὴν) θὰ καταφέρω ἐναντίον τοῦ Φαραῶ. («Ἐτι μίαν πληγὴν ἐγὼ ἐπάξω ἐπὶ Φαραῶ», "Ἐξοδος ια', 1) καὶ τότε θὰ εἰπῇς εἰς τὸν Φαραῶ: Ἀφῆσε ἐλεύθερον τὸν λαόν μου, διότι θὰ φονεύσω ὅλα τὰ πρωτότοκα τέκνα τοῦ λαοῦ σου" («καὶ τελευτήσῃ πάν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ» "Ἐξοδος ια', 5). Μετὰ τὴν πληροφορίαν αὐτὴν ἔλαβε θάρρος ὁ Μωϋσῆς.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Θεὸς τοῦ συνέστησε: «Λάλησον οὖν κρυφῇ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, καὶ αἰτησάτω ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον σκευὴ ἀργυρὰ καὶ χρυσὰ καὶ ἱματισμόν» ("Ἐξοδος ια', 2) [=νὰ συμβουλευθῇς, χωρὶς νὰ γίνῃς ἀντιληπτὸς ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους, ὥστε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

έκαστος Ισραηλίτης και Ισραηλίτισσα να ζητήση από τον γείτονά του οικιακά σκεύη χρυσά και αργυρά και ενδύματα και να τα φορτώσουν εις τον τράχηλον των τέκνων των, ώστε να μη γίνουν αντιληπτοί. "Όσον δύνασθε δε άπογυμνώσατε τους Αιγυπτίους). Από αυτά δε τα σκεύη, ως γνωστόν, εδαπάνησαν κατά την κατασκευής της σκηνής του Μαρτυρίου.

3. Οι Γέροντες Ασκηται ερμηνεύουν την περικοπήν αυτήν ως εξής: τα σκεύη και ο ιματισμός συμβολίζουν τας αισθήσεις, αι οποίαι ευρίσκονται εις την υπηρεσίας του εχθρού της ψυχής μας, του διαβόλου. Εάν λοιπόν ο άνθρωπος δεν απομακρύνη τας αισθήσεις τελείως από την υπηρεσίας του διαβόλου, ώστε δι' αυτών να επιτύχη μίαν πνευματικήν καρποφορίαν προς δόξαν του Θεού, ο Θεός δεν αναπαύει διά της παντοδυνάμου του Σκέπης τον άνθρωπον.

Όπως δε πληροφορούμεθα από την Παλαιάς Διαθήκην και το ορατόν σημείων της επισκέψεως του Θεού, η Νεφέλη, δεν έπεσκίασε την Σκηνήν του Μάρτυριού, εφ' όσον είχεν ελλείψεις, αλλά μόνον όταν ετελείωσεν. Ωσαύτως, και όταν εκτίζετο ο Ναός του Σολομώντος, η Νεφέλη επεκάθισε επί του Ναού τότε μόνον, όταν όλα είχαν τελειώσει και προσέφερον εις τον Θεόν θυσίαν ολοκαυτωμάτων, τα αίματα και τα στέατα (=λίπη) των ζώων και όσφράνθη ο Θεός την πνευματικήν ευωδίαν της θυσίας.

Η διήγησις αύτη φανερώνει, ότι διά να επισκιάση και αναπαύση ο Θεός τον άνθρωπον, πρέπει προηγουμένως ο άνθρωπος να αγαπήση τον Θεόν εξ όλης της ισχύος του και εξ όλης της διανοίας του και να προσκολληθή εις αυτόν με όλην του την καρδίαν.

4. Διότι όπως ακριβώς το πλοίον δεν δύναται να αποπλεύση εκ του λιμένος, εφ' όσον έχει ανάγκης και του παραμικροτέρου εφοδίου, τοιουτοτρόπως και η ψυχή δεν δύναται να διαπεράση τα κύματα των παθών, εάν παρουσιάξη μίαν έλλειψιν εις τας αρετάς.

Όπως δε και ο στρατιώτης, που εξέρχεται εις πόλεμον εναντίον των εχθρών του βασιλέως, δεν δύναται να αντιμετωπίση αυτούς νικηφόρως, εάν έχη κατώτερον οπλισμόν, τοιουτοτρόπως και ο Μοναχός δεν δύναται να απονεκρώση τα πάθη του, εφ' όσον υστερεί έστω και εις μίαν αρετήν.

Τέλος, όπως ακριβώς μία πόλις, που είναι περιτειχισμένη, εφ' όσον έχει ένα ελάχιστον ρήγμα εις το τείχος, ευκόλως θα κυριευθη από τους εχθρούς, έστω και εάν οι φρουροί άγρυπνούν εις την θύραν, (χωρίς να δύνανται να εμποδίσουν την είσοδον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρών εντολών είναι επικύνδυνη)

εις τους εχθρούς, εφ' όσον δεν επισκευασθή το κατεστραμμένον σημείον), τοιουτοτρόπως και ο Ασκητής Μοναχός δεν έχει την δύναμιν να αντισταθή εις τον νοητόν έχθρόν, όταν φυμιεύεται από ένα πάθος.

5. Αυτά δεν τα λέγω αφ' εαυτού μου, αλλά τα διδάσκει σαφώς η “Αγία Γραφή. Εις την Γένεσιν έχει γραφή: «Και είπε Κύριος ο Θεός προς Νώε είσελθε συ και πάς ο οίκός σου εις την Κιβωτόν, ότι σε είδον δίκαιον εναντίον μου εν τη γενεά ταύτη» (ζ', 1). Εις άλλο πάλιν σημείον γράφει: «Ὡφθη Κύριος τῷ Ἀβραμ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς σου ευαρέσκει ἐνώπιον ἐμοῦ καὶ γίνουσι ἀμειμπτος, καὶ θήσομαι τὴν διαθήκην μου ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνά μέσον σου» (ιζ', 1-3). Τα αυτά περίπου πληροφορεῖ η Αγία Γραφή και περί του Ιώβ. Και ο Ισαάκ, όταν ηυλόγει τον Ιακώβ, τον υιόν αυτού, εἶπεν “Ο Θεός μας εἶθε να σε ενισχύση, ὥστε να εκτελέσης ὅλον το θέλημα αὐτοῦ «Ο δε Θεός μου ευλογῆσαι σε και αυξῆσαι σε και πληθύναι σε, και ἔση εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν». (Γεν. κη', 3).

6. Ο Εκκλησιαστής διδάσκων ημάς, ότι ένα παραμικρόν πάθος έχει την δύναμιν να αχρηστεύση την αξίαν των αρετῶν, λέγει τα εξής: «Μυῖαι θανατούσαι σαπριούσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος» (Ἐκκλ. ι', 1). Εἰς το βιβλίον, ἐπίσης, του Προφήτου Ἰεζεκιήλ ἀναφέρεται το εξής: «Ἐν ἡ ἂν ἡμέρα πλανηθῇ δίκαιος ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, οὐ μὴ μνησθῶ» ('). Ἀλλὰ και ο Ἀπόστολος (Παῦλος) λέγει: «Οὐκ οἶδατε, ὅτι μικρά ζύμη ὅλον το φύραμα ζυμοί;» (Α' Κορινθ. ε', 6). Σχετικῶς με τα ανωτέρω και ο Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγει: «Ὅστις γάρ ὅλον τον νόμον τηρήσῃ, πταίση δε ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἐνοχος» (Ἰακ. β', 10).

7. Εἰάν δε δεν εἶναι ἀρκεταὶ αἱ πληροφορίες αὐταὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς να μας πείσουν, ὑπάρχουν και ἱστορικὰ γεγονότα, τα ὁποῖα επικυροῦν τὰς ἀληθείας αὐτάς. Εἰς παραδείγματι ας φέρωμεν εἰς τὴν μνήμην μας τον Ἀχαρ, ὁ ὁποῖος ἐγένεν αἰτία να στερηθῇ ὅλος ὁ λαὸς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ἐκλεψεν ἀπὸ τα ἀφιερώματα τῆς Ἱερικῶς ἀποτελέσματος τῆς ἀμαρτίας τοῦ Ἀχαρ ὑπῆρξεν ἡ ἀδυναμία των Ἰσραηλιτῶν να παραταχθῶν εἰς μάχης και να ἀντιμετωπίσουν τους εχθρούς, μέχρις ὅτου ἀπεμάκρυναν τον Ἀχαρ. «Και ἐπλημμέλησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πλημμέλειαν μεγάλην και ἐνοσφίσαντο ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος και ἔλαβεν Ἀχαρ υἱὸς Χαρμὶ υἱοῦ Ζαμβρί υἱοῦ Ζαρά ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος και ἐθυμώθη Κύριος ὀργή τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ» και τα λοιπά, ὅσα ἀναγράφονται εἰς τὸ ζ' κεφάλαιον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυή. Ὁ Σαοὺλ ἐξέπεσε τῆς βασιλείας, διότι ἀφῆρεσε μέρος ἀπὸ τα λάφυρα τοῦ νικηθέντος Ἀμαλήκ, τα ὁποῖα, κατὰ τον νόμον των Εβραίων, ἦσαν ἀφιερωμένα ἀναθήματα εἰς τον Θεόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

(Α' Βασιλειών κεφάλαιον ιε). Επίσης είναι γνωστή η ιστορία του Ιωνάθαν, ο οποίος, χωρίς να έχη υπ' όψιν του τον όρκον του πατρός του Σαούλ να νηστεύσωσιν ολόκληρον την ημέραν εκείνην, έφαγε και εγένετο πρόξενος, με την ακουσίαν αυτήν αμαρτίαν του, να μη εισακούση ο Θεός τους Ισραηλίτας την ημέραν εκείνην και να νικηθώσιν (Α' Βασιλειών ιδ', 24-35, 43 44).

8. Εκ των Πράξεων επίσης των Αγίων Αποστόλων πληροφορούμεθα, ότι διά να είπουν ψεύδη ο 'Ανανίας και η σύζυγός του Σαπφείρα και να παρακρατήσουν ένα μέρος από την τιμήν του πωληθέντου κτήματος, αμέσως εξεψύχησαν και έπεσαν νεκροί προ των ποδών των Αποστόλων. (Πράξ. 'Αποστ. ε', 1-11). Πολλά δε άλλα παραδείγματα δύναται κανείς να παρουσιάση και από την Παλαιάν και από την Καινής Διαθήκην, διά να αποδείξη, ότι δεν ήμπορεί να είναι ο άνθρωπος τέλειος, εφ' όσον παρουσιάζει ωρισμένας αδυναμίας ή περιπίπτει εις πάθη, έστω και παραμικρά. Είναι όμως αρκετά τα προαναφερθέντα παραδείγματα, διά να διδάξουν και πείσουν τον καλοπροαίρετον άνθρωπον.

Αυτό δε ας είναι γνωστόν εις όλους ότι δηλαδή είναι αδύνατον ο άνθρωπος, που εκτελεί ενίστε κακές πράξεις, να εκτελέση και καλās. Ενώ, απ' εναντίας, είναι δυνατόν ο άνθρωπος να διαπράξη το κακόν, καίτοι επιδιώκει το αγαθόν. Αυτό συμβαίνει οσάκις αμαρτάνει και δεν μετανοεί. Εάν από καρδιάς μετενόει, δεν θα ήμάρτανεν. Εκείνος, ο οποίος ειλικρινώς έχει μετανοήσει, δεν διαμοιράζει τον ημερήσιον χρόνον του εις ώρας του Θεού, κατά τας οποίας οφείλει να εκτελή το αγαθόν, και εις ώρας του διαβόλου, κατά τας οποίας έχει το δικαίωμα να διάγη ασώτως ούτε επίσης διακρίνει τον χρόνον του εις καιρόν ευσεβείας και εις καιρόν παρανομίας, διότι δεν είναι δυνατόν άλλοτε μεν να είναι δούλος του Θεού και άλλοτε δούλος του διαβόλου, αλλά πάντοτε θα είναι αυτός που είναι.

9. Ο Κύριος εις το Ιερόν Ευαγγέλιον λέγει: «Πας ο ποιών την αμαρτίαν δούλός έστι της αμαρτίας» (Ιωάννου η', 34): εκείνος δε που είναι δούλος της αμαρτίας, δεν είναι ποτέ δυνατόν να υπηρετή τον Θεόν. Αυτό υπονοεί ο Κύριός μας, όταν λέγη, επίσης, εις το Ιερόν Ευαγγέλιον: «Ουδείς δύναται δυσί κυρίοις δουλεύειν» (Ματθαίου ς' 24). Επίσης και ο Απόστολος (Παύλος) λέγει: «Τίς γάρ μετοχή δικαιοσύνη και ανομία και τις δε κοινωνία φωτί πρός σκότος; Τίς δε συμφώνησις Χριστώ πρός Βελίαρ; ή τις μερίς πιστώ μετά απίστου; τίς δε συγκατάθεσις Ναώ Θεού μετά ειδώλων ;» (Β' Κορινθ. ς', 14-16). Δι' αυτό ακριβώς και συνιστά και αυτός 'Απόστολος: «Καθαρίσωμεν εαυτούς από παντός μολυσμού σαρκός και πνεύματος» (Β' Κορινθ. ζ', 1) και τότε ασφαλώς θα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

τελειοποιούμεθα εἰς τὸ ἔργον τῆς αγιωσύνης με τὴν αγάπην τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή θὰ εὐδοκιμῶμεν εἰς τὰ αγαθὰ ἔργα.

Εκεῖνος, ὁ ὁποῖος διέφυγε τὰ περισσότερα τῶν αμαρτημάτων, ἀλλὰ κυριεύεται ἀπὸ ἓνα τυχαῖον, δὲν εἶναι ἐλεύθερος, ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος «Ὡ γάρ τις ἡττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται» (Β' Πέτρου β', 19). Εκεῖνος δὲ πάλιν, ὁ ὁποῖος εὐκόλως κατανικάται ἀπὸ τὰ μικρά, πολὺ περισσότερον θὰ υποδουλωθῇ εἰς τὰ μεγάλα, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ καταβάλλῃ κανεὶς τὰ μεγάλα πάθη, ἐφ' ὅσον προηγουμένως δὲν κατόρθωσε νὰ κατανικήσῃ τὰ παραμικρότερα.

Δ'. Του Ἀββά Μάρκου

Ὁ ΛΟΓΟΣ τοῦ Θεοῦ, τὴν αὐτὴν τῆς βασιλείας ἐπέχει δύναμιν, καὶ τοὺς ἀκούοντας ὀφειλετας ἔργου δείκνυσι, συνεισφέρων ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν εἰ μὴ γὰρ τοῦτο δοθείη, πῶς ὁμοία ἔστιν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὐ ἐξυμώθη ὅλον, ἢ καθότι ἢ τὸν τοῦ Κυρίου ὑποδεξαμένη λόγον διάνοια, ἔκρυσεν εἰς τὴν τριμερῆ ὑπόστασιν, σώματος, λέγω, καὶ πνεύματος καὶ ψυχῆς κατὰ τὸν Ἀπόστολον; καὶ πᾶσαν αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς λογισμοῖς λεπτότητα, ἀλεύρου δίκην πολυμερῶς διακεχυμένην, εἰς μίαν τῆς πίστεως ζύμην συνήγαγεν, ἐξομοιωθῆναι τῷ ἐνεργούντι λόγῳ καθόλου περιμένουσα.

2. Τοῦτο δὲ ἀληθὲς ἂν εἴη, ὅποτε καθαρὸς καὶ τοὺς Ἀποστόλους εἶναι ἔφη, διὰ τὸν λόγον, δν ἤκουσαν, τῇ συνεισφερομένη τῷ λόγῳ δυνάμει, πρὸς ἐργασίας ἀποχρησαμένους ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργῆς ὑπάρχει διὸ τοὺς μὴ χρησαμένους τῇ τοιαύτῃ συνεισφορᾷ, ὡς ἀπίστους κατέκρινεν εἰπὼν" εἰ μὴ ἦλθον καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον γυν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

3. Πάντες οὖν οἱ βαπτισθέντες ὀφειλέται ἐσμεν τελείως τὰ Χριστῷ πιστεύσαι, καὶ πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐργάσασθαι, εἰληφότες τῆς τοιαύτης ἐργασίας παρ' αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦτο δὲ οὐχ ὡς μίαν κατὰ μίαν ἐντολὴν ὀφείλοντες καὶ μονομερῶς ἐκάστην ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ διὰ τῶν περιεκτικῶν συλλαβεῖν τὰς ἐνικᾶς, καὶ οὕτω πάσας τελεσιουργῆσαι συντόμως καὶ τὰς μερικὰς δὲ κατὰ σύμβασιν ὑπαντώσας μὴ παραπεμψόμεθα.

4. Ἐνικὰ μὲν οὖν εἰσι τὰ προστάγματα ταῦτα, οἷον παντὶ τῷ αἰτοῦντι σὲ δίδου καὶ τὸν αἶροντά τα σὰ μὴ κωλύσης, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σου δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς περιεκτικὸν δέ, τὸ ἐπὶ τούτοις, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ ἄρον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

τὸν σταυρόν σου καὶ ἀκολούθει μοί· σταυρόν λέγων τὴν τῶν ἐπερχομένων θλίψεων ὑπομονήν.

5. Ὁ οὖν πάντα διαδοὺς πτωχοῖς, καὶ ἄρας τὸν σταυρόν αὐτοῦ, πάσας τὰς προειρημένας ἐντολὰς ἐφ' ἅπαξ ἐποίησε καὶ πάλιν φησὶν· οὐ πορνεύσης, οὐ μοί· χεύσης, καὶ ὅσα τοιαῦτα" καὶ ἐπὶ τούτοις, λογισμοὺς καθαιροῦντες, καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρομενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ καθαιρῶν λογισμοὺς, πάσας τὰς προειρημένας αἰτίαις ἀπέκλεισεν.

6. Εἰ οὖν συνετάφημεν τὰ Χριστῷ διὰ τοῦ Βαπτίσματος, καὶ δὲ ἀποθανῶν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἁμαρτία ἡμῶν οὐκέτι κυριεύει, ὀφείλομεν πάσας τὰς ἐντολὰς ποιεῖν, ἵνα εὖρωμεν τὴν δεδομένην ἡμῖν διὰ τοῦ Βαπτίσματος τελειὸν τητα" εἰ δὲ οὐ ποιοῦμεν, ἄπιστοι ἐσμεν πίστις γὰρ ἔστιν οὐ μόνον τὸ εἶς Χριστὸν βαπτισθῆναι ἀλλὰ καὶ τὸ ποιεῖν τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ. Εἰ οὖν ἡμεῖς τῶν ἐντολῶν ἀμελοῦντες ἐγκείμεθα ταῖς ἡδοναῖς προαιρέσει, δικαίως ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμεθα, ὥς πὲρ κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον ἐπιστρέφοντες, κατὰ τὴν Γραφῶν.

7. Καὶ γὰρ ἐν μὲν τῷ Βαπτίσματι ἐλευθεροῦται ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν δῶ· ρεᾶν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε μὴ βία εἰσφερεσθαι, ἀλλὰ δύνασθαι τὰ τῆς ἐλευθερίας ἔργα ποιεῖν, εἰ βούλεται κατὰ δὲ τὸ ἴδιον θέλημα, ὅπου ἀγαπᾷ, ἐκεῖ ἐμμένει, κὰν βεβαπτισται, διὰ τὸ ἀβίαστον εἶναι τὸ αὐτεξούσιον· τὸ γὰρ θέλημα, καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα, οὔτε ὁ Θεὸς οὔτε ὁ Σατανᾶς βιάζεται ὅταν οὖν λέγει, ὅτι βιασται ἀρπάξουσιν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, τοῦτο περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος λέγει, ἵνα βιάσῃται ἕκαστος ἡμῶν μετὰ τὸ Βάπτισμα μὴ τρέπεσθαι ἐπὶ τὸ κακόν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἐμμένειν· εἰ γὰρ βίαν ἐπάσχομεν ὑπὸ τῶν ἐξουσιῶν, πάντως ἡδυνάτο καὶ ἐλευθερώσας ἡμᾶς Θεὸς καὶ ἄτρεπτους βία ποιῆσαι.

8. Νῦν δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' Αὐτὸς μὲν διὰ τοῦ Βαπτίσματος τῆς κατὰ βίαν δουλείας ἐξήγαγε, καταργήσας τὴν ἁμαρτίαν διὰ τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἐντολὰς ἐλευθερίας ἔθετο· ἁμαρτάνειν δέ, ἢ μή, ταῖς ἐντολαῖς τὰ ἰδίῳ θελήματι παρεχώρησεν αἱ οὖν ἐντολαὶ καθὼς ἂν ἐπιτελοῦνται, κατ' αὐτὸ τὴν πρὸς τὸν ἐλευθερώσαντα ἀγάπην σημαίνουσι καθὼς δὲ ἂν ἀμελώνται ἢ ἐλλείπωσι, τὴν πρὸς τὰς ἡδονὰς ἡδυπάθειαν ἐπιδεικνύουσιν.

9. Οἱ οὖν λέγοντες ὅτι θέλομεν ποιῆσαι τὰς ἐντολὰς καὶ οὐ δυνάμεθα, ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα κατ' ἐξουσίαν κρατούμενοι, γνώτωσαν, ὅτι οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τέλειόν το "Ἅγιον Βάπτισμα, καὶ μὴ χαρίζεσθαι τελείαν ἐλευθερίαν τῆς ἁμαρτίας καὶ δύναμιν τῆς ἐργασίας πασῶν τῶν ἐντολῶν, πάλιν ὑποχείριοι γίνονται καὶ γὰρ νόμος φησὶ τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἡλευθερώσε με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τελείαν ἔδωκε λύσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

10. Ἡμέτερον δὲ ἔστιν, ἥ διῆσαι πάλιν ἑαυτοὺς διὰ τῆς προσπαθείας, ἥ λελυμένους εἶναι διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν εἰ οὖν καὶ μισομένη ἡ ἁμαρτία, ἡγουν καὶ πονηρὸς λογισμὸς, κρατεῖ κατ' ἐξουσίαν τὸν νοῦν' συμβαίνει γάρ, καὶ οὐκ ἀντιλέγω ὅμως τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐγκατάλειμμα τῆς τοῦ Ἀδὰμ ἁμαρτίας, ἀλλὰ τῆς μετὰ τὸ Βάπτισμα ἀθετησίας ὅταν γὰρ μετὰ τὸ “Ἅγιον Βάπτισμα δυνάμενοι ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς, καὶ οὐ ποιοῦμεν αὐτάς, τότε καὶ μὴ θέλοντες ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμεθα, ἕως ἂν διὰ μετανοίας τὸν Θεὸν παρακαλέσωμεν πρὸς πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ κατορθούμενοι, καὶ ἐξαλείψει ἡμῶν τὴν τῆς ἀθετησίας ἁμαρτίαν,

11. Δύο οὖν εἰσιν αἰτίαι τῆς τοῦ κακοῦ ἐνεργείας καὶ αἱ δύο ἐξ ἡμῶν εἰσι μία μὲν ἐνεργοῦσα κατὰ ἀναλογίαν τῆς τῶν ἐντολῶν ἐλλείψεως, ἑτέρα δὲ ἀπαραιτήτως κρατοῦσα, διὰ τὴν μετὰ τὸ Βάπτισμα κακοπραγίαν, ἣν ὁ Θεὸς μόνος ἀναιρεῖ δι' ἐλεημοσύνης καὶ προσευχῆς καὶ τῆς τῶν ἐπερχομένων ὑπομονῆς παρακαλούμενος, ἅπερ καὶ αὐτὰ παρέχει ἡμῖν λεληθότως ἢ διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἡμῖν δεδομένη τελεία Χάρις καὶ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατευεταί, καὶ οὐ παύεται ἕως ἔξο: λοθρεύση Κύριος σπέρμα ἐκ Βαβυλῶνος.

12. Λόγισαι μοί, δώδεκα εἰσι πάθη τῆς ἀτιμίας ἐν ἐξ αὐτῶν ἀγαπήσης θελῆς μάτι, ἐκεῖνο ἀναπληρώσει τὸν τόπον τῶν ἑνδεκα μὴ ἀφῆς ἀνεξάλειπτον ἁμαρτίαν κὰν βραχυτάτη τυγχάνει, ἵνα μὴ ὕστερον ἐπὶ μεῖζον κακὸν παρασύρῃ σε.

13. Ἐμφερόμενος ἐν ἀρχῇ κακοῦ, μὴ λέγε οὐ μὴ νίκησῃ με καθὼ γὰρ ἂν ἔμφερη, κατὰ τοσοῦτον ἤδη νενίκησαι' ἕκαστον γὰρ τῶν γινομένων, ἀπὸ μικροῦ ἔρχεται, καὶ κατὰ μέρος τρεφόμενον, λαμβάνει τὴν αὐξησιν' δίκτυόν ἐστι πολυπλογον ἢ τῆς κακίας μέθοδος καὶ μερικῶς ἐμπλακεῖς ἐὰν ἀμελήσῃ, περιεκτικῶς περισφίγγεται οὔτε μία τῶν ἀρετῶν μόνη καθ' ἑαυτὴν ἀνοίγει τὴν φυσικὴν ἡμῖν θύραν, ἐὰν μὴ πᾶσαι ἀκολουθῶς ἄλληλων ἐξήρτηνται· καὶ ὑπὸ τῶν μικρῶν εὐχερῶς νικώμενος, καὶ τοὺς μεγάλους ἐξ ἀνάγκης δεδούλωται, ὁ δὲ τούτων καταφρονῶν, κακεῖνοις ἐν Κυρίῳ ἀντιστήσεται.

Ερμηνεία

Ο ΛΟΓΟΣ του Θεοῦ ἔχει τὴν ἰδίαν δύναμιν με τὴν βασιλικὴν ἐξουσίας καὶ καθιστὰ αὐτοὺς, που τὸν ἀκούουν, υποχρέους νὰ τὸν ἐφαρμόσουν, ἐνισχύων συγχρόνως καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀκούοντος, ὥστει ευκόλως νὰ τὸν ἐκτελέσῃ. Διότι, εἰάν δεν παραδεχθῶμεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, τότε πῶς θὰ ἐξηγήσωμεν τὴν παραβολικὴν φράσιν: «Ὁμοία ἐστὶ (δηλαδή ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν) ζύμη, ἣν λαβούσα γυνὴ ἐκρύψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὐ ἐζυμώθη ὅλον;» (Λουκ. ιγ', 21). Αὐτὸ ἀσφαλῶς σημαίνει,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρών εντολών είναι επικύνδυνη)

ότι η διάνοια του ανθρώπου, η οποία ήκουσεν ευπροσδέκτως τον λόγον του Θεού, έκρυψεν αυτόν υπό την τριμερή του ανθρώπου υπόστασιν (Α' Θεσκείς ε', 23). Η διάνοια δε αμέσως συνεκέντρωσεν επιμελώς όλους τους λεπτοτάτους λογισμούς αυτής, οι οποίοι, όπως η κόνις τού αλεύρου, είναι εσκορπισμένοι εις διάφορα μέρη, και κατεσκεύασε την ζύμην της πίστεως, αναμένουσα να εξομοιωθή η ζύμη αυτή τελείως με τον λόγον του Θεού, ο οποίος ενεργεί εις την καρδίαν μας αφομοιωτικώς.

2. Αύτη δε είναι η ακριβής σημασία δι' αυτό και ο Κύριος είπεν, ότι οι Απόστολοι είναι καθαροί, «Ἦδη υμεῖς καθαροί εστε διὰ τον λόγον, ον λελάληκα υμῖν» (Ιωάν. ιε', 3) επειδή τον λόγον, τον οποίον ήκουσαν από Αυτόν, συνεργούσης και της δυνάμεως τού λόγου, ἐχρησιμοποίησαν επωφελώς δι' έργα αγαθά: διότι ο λόγος του Θεού είναι πηγή ζωής και παρέχει την δύναμιν ηθικής ενεργείας. «Ζών γάρ ο λόγος του Θεού και ενεργής και τομώτερος υπέρ πάσαν μάχαιραν» (Εβρ. δ', 2). Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο Κύριος κατέκρινεν εκείνους, οι οποίοι δεν ἐχρησιμοποίησαν επωφελώς την ευεργετικήν δύναμιν τού λόγου, τους ἐχαρακτήρισε δε απίστους και είπε περί αυτών: «Εἰ μή ἦλθον και ἐλάλησα αυτούς, αμαρτίαν ουκ είχαν νύν δε πρόφασιν ουκ ἔχουσι περί της αμαρτίας αυτών» (Ιωάν. ιε', 22).

3. Οσοι λοιπόν ἔχομεν βαπτισθῇ ἔχομεν υποχρέωσιν να πιστεύσωμεν τελείως εις τον Χριστόν και να εργασθώμεν ὅλας τας εντολάς Αύτου, διότι ἔχομεν λάβει από Αυτόν την δύναμιν της πνευματικής αὐτῆς εργασίας. Η υποχρέωσις αὐτή δεν σημαίνει, ὅτι οφείλομεν να ἐργαζώμεθα μίαν - μίαν εντολήν μονομερώς και ασχέτως πρὸς τὰς υπολοίπους: ἀπ' ἐναντίας υποχρεούμεθα να αρχίσωμεν την πνευματικήν η προσπάθειαν ἀπο τας γενικὰς και δι' αυτών να πραγματοποιήσωμεν και τας ειδικὰς. Τοιουτοτρόπως δε ἐργαζόμενοι να φέρωμεν επιτυχῶς εις αἴσιον πέρας και εις σύντομο χρονικὸ διάστημα ὅλας τας εντολάς του Κυρίου. Επίσης δεν πρέπει ἀκόμη να περιφρονήσωμεν και τας εντολάς εκείνας, που αναφέρονται εις ειδικὰς περιπτώσεις και τις συναντῶμεν εντελῶς τυχαίως εις την ζωὴν μας.

4. Ἰδού δε τι εννοούμεν ειδικὰς και γενικὰς εντολάς. Π.χ. «Παντί το αἰτοῦνται σε δίδου» (Λουκάς', 30). «Ἀπὸ τοῦ αἵροντος τα σα μη ἀπαιτεῖ» (Λουκάς', 30). «Τον θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μή ἀποστραφῆς» (Ματθαίου ε', 42): αὐτὰ ὅλα εἶναι ειδικοὶ εντολαί, δηλαδή αναφέρονται εἰς ἓνα ὠρισμένον ἄτομον. Ἐνὼ τα «Πώλησόν σου τα υπάρχοντα και δός πτωχοῖς» (Ματθαίου ιθ', 21), «Ἄρον τον σταυρόν σου και ἀκολούθει μοι» (Ματθαίου ιθ', 21) εἶναι γενικαὶ εντολαί, διότι ἀφοροῦν ὅλους τους

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρών εντολών είναι επικύνδυνη)

ανθρώπους, διότι, μεταξύ των άλλων, όταν λέγη σταυρόν εννοεί την υπομονήν, την οποίαν οφείλομεν να επιδείξω μεν, όταν παρουσιασθούν εις την ζωήν μας αι θλίψεις.

5. Εκείνος λοιπόν ο οποίος σκορπίζει εις τους πτωχούς όλα τα αγαθά του και εξοπλίζεται με την υπομονήν, διά να αντιμετωπίση τās θλίψεις, εφήρμοσεν εις την ζωήν του όλας γενικώς τας προηγουμένας εντολάς, που έχαρακτηρίσαμεν ως ειδικάς. Αλλού πάλιν το πνεύμα του Θεού λέγει: «Ού πορνεύσης», «Ου μοιχεύσης» (Έξοδος κ', 13) και τα παρόμοια εκτός όμως αυτών, εις άλλην περίπτωσιν αναφέρει «Λογισμούς καθαιρούντες», (Β' Κορινθ. ι', 5) και «Πάν ύψωμα. έπαιρόμενον κατά της γνώσεως του Θεού» (Β' Κορινθ. ι', 5). Εκείνος λοιπόν, που αποδιώκει (καταστρέφει) τους αισχρούς λογισμούς, απέκλεισεν όλας τας αιτίας, που οδηγούν εις θανασίμους αμαρτίας.

6. Εφ' όσον λοιπόν συνετάφημεν τω Χριστώ, «Συνετάφημεν ούν αυτώ» (Ρωμ. ς', 4), διά του Αγίου Βαπτίσματος, εκείνος δε όστις κατά τοιούτον μυστικόν τρόπον απέθανεν, έχει δικαιωθή από την ενοχήν της αμαρτίας, «Ο γάρ αποθανών δεδικαίωται από της αμαρτίας» (Ρωμ. σ', 7), οφείλομεν πλέον να εκτελώμεν όλας τας εντολάς, διά νά άποκτήσωμεν την τελειότητα, ήτις μάς εδόθη δυνητικώς διά του Αγίου Βαπτίσματος. Εάν δε δεν εκτελώμεν τας εντολάς αυτάς είμεθα άπιστοι· διότι πίστις είναι όχι μόνον το να βαπτισθώμεν εις το όνομα του Χριστού, αλλά και να τηρώμεν τας εντολάς Αυτού. Όταν λοιπόν ημείς αμελούμεν τας εντολάς αυτάς και η προαίρεσις ημών είναι εστραμμένη εις τας ηδονάς, τότε κατά φυσικόν λόγον, θα είμεθα αιχμάλωτοι της αμαρτίας, επιστρέφοντες, όπως ο κύων, εις τον εμετόν μας, «Κύων επιστρέψας επί το ίδιον έξέραμα» (Β' Πέτρου β', 22), όπως λέγει και η Αγία Γραφή.

7. Ως γνωστόν διά τού Αγίου Βαπτίσματος απελευθερούται ο άνθρωπος από την αιχμαλωσίαν της αμαρτίας, χάρις εις την δωρεάν τού Χριστού, ώστε να μη παρασύρεται υπ' αύτης βιαίως, αλλά να έχη την δυνατότητα, εφ' όσον το επιθυμεί, να εκτελή τα έργα της ελευθερίας, δηλαδή τας αρετάς. Επειδή όμως το αυτεξούσιον του ανθρώπου δεν παραβιάζεται, έστω και εάν έχη βαπτισθή ο άνθρωπος, δι' αυτό όπου αγαπά, εκεί και παραμένει, κατά τον λόγον της προσωπικής του θελήσεως. Διότι την προσωπικήν θέλησιν του ανθρώπου, και μετά το βάπτισμα, ούτε ο Θεός ούτε ο Σατανάς την παραβιάζουν. “Όταν λοιπόν λέγη η Αγία Γραφή, ότι οι «βιασται αρπάζουσι την Βασιλείαν των ουρανών» (Ματθ. ια', 12) εννοεί, ότι έκαστος από ημάς πρέπει να επιβληθή τόσον εις τον εαυτόν του, ώστε η προσωπική του θέλησις να μη στραφή προς το κακόν, αλλά να παραμείνη σταθερώς εις το αγαθόν, μετά το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

Βάπτισμα. Διότι εάν υφιστάμεθα επί της ψυχής ημών εξωτερικής πίεσιν υπό της εξουσίας του Θεού ή του Σατανά, ώστε το εν ημίν καλόν ή κακόν να ήτο αποτέλεσμα βίας εξωτερικής, τότε θα ήδύνατο και ελευθερωτής ημών Θεός να μας καταστήση διά της βίας όλως διόλου αμετακινήτους εις το αγαθόν.

8. Τώρα όμως δεν συμβαίνει τοιούταν πράγμα, δηλαδή το αγαθόν ή το κακόν να είναι αποτέλεσμα βιαίας εξωτερικής επιβολής από έναντίας ο Θεός διά τού Βαπτίσματος μάς απήλλαξεν από πάσαν εξαναγκαστικήν δουλείαν του διαβόλου, καταλύσας το κράτος και την δύναμιν της αμαρτίας με την σταυρικήν του θυσίαν, και έθεσεν ενώπιον ημών εντολάς διά να παραμείνωμεν ελεύθεροι από το κακόν και την αμαρτίαν. Το να παραβώμεν δε ή όχι τας εντολάς αυτάς εξαρτάται, κατά τιμητικήν προς ημάς παραχώρησιν του Θεού, από την προσωπικής μας θέλησιν. Ανάλογος λοιπόν προς την προθυμίαν της εκπληρώσεως των εντολών αυτών είναι και η αγάπη ημών προς τον Κύριον, που μάς ήλευθέρωσε. Κατά το μέτρον δε της αμελείας ημών προς αυτάς ή και της παντελούς παραβάσεώς των, αποδεικνύομεν και το μέτρον της καταστρεπτικής επιδράσεως των ηδονών του βίου επί της ψυχής μας.

9. Εκείνοι λοιπόν οι οποίοι ισχυρίζονται λέγοντες, ότι θέλομεν να εκπληρώσωμεν τας εντολάς, αλλά δεν δυνάμεθα, διότι και μετά το Βάπτισμα ακόμη εξουσιαζόμεθα από την δύναμιν του κακού, ας γνωρίζουν, ότι αυτό συμβαίνει ουχί διότι δεν είναι τέλειον το Βάπτισμα και, ως εκ τούτου, δεν προσφέρει τελειωτικής ελευθερίαν από την αμαρτίαν, ούτε την δύναμιν να εργασθούν όλες τας εντολάς, αλλ' εις άλλην αιτίαν, από την επίδρασιν της οποίας μεταπίπτουν και πάλιν εις το κακόν. Οτι δε το Βάπτισμα παρέχει τελείαν την ελευθερίαν από της αμαρτίας και προσφέρει την δύναμιν τού αγαθού εις τον άνθρωπον, αποδεικνύεται από την γνώμην του Αγίου Παύλου. «Ο γάρ νόμος του πνεύματος της ζωής εν Χριστώ Ιησού ήλευθέρωσε με από του νόμου της αμαρτίας και του θανάτου» (Ρωμ. η', 2). "Αρα πρόκειται περί τελείας καταργήσεως του κράτους της αμαρτίας.

10. Η επαναιχμαλωσία μας από την αμαρτίαν, όφειλομένη εις την συμπάθειαν προς το κακόν, και η διατήρησις της ελευθερίας μας, στηριζομένη εις την καλλιέργειας των εντολών, αποτελούν καρπούς του αυτεξουσίου, δηλαδή της προσωπικής μας θελήσεως Δεν αντιλέγω δε, ότι είναι δυνατόν να συμβή να αιχμαλωτίση ή αμαρτία, δηλαδή ο πονηρός λογισμός, την διάνοιαν του ανθρώπου, αν και ο άνθρωπος μισή την αμαρτίαν: «Ου γαρ ό θέλω τούτο πράσσω, αλλ' ο μισώ τούτο ποιώ» (Ρωμ. ζ', 15). Αυτό όμως δεν είναι κατάλοιπον εις την ψυχήν μας της αμαρτίας του Αδάμ, αλλά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

αποτέλεσμα της προσωπικής, υφ' ενός εκάστου, παραβάσεως των εντολών, μετά το Άγιον Βάπτισμα. Διότι όταν, μετά το Άγιον Βάπτισμα, δεν εκτελώμεν τας εντολάς, αν και έχωμεν οπλισθή με δύναμιν να εκτελώμεν όλας ανεξαιρέτως, τότε και χωρίς να το θέλωμεν κυριευόμεθα από την αμαρτίαν, μέχρις ότου ακούση ο Θεός τας ικεσίας μας, να μας συγχωρήση την αμαρτίαν της εκουσίας αθετήσεως των εντολών Του και αποδείξωμεν εμπράκτως την μετάνοιαν ημών, οπότεν θα ανακτήσωμεν και πάλιν την ικανότητα της εργασίας των εντολών.

11. Εις δύο λόγους οφείλεται η ενέργεια του κακού και οι δύο προέρχονται από ημάς. Κατά τον πρώτον λόγον η ενέργεια του κακού ευρίσκεται εις αναλογίαν με την παράλειψιν των εντολών: δηλαδή όσον μεγαλυτέρα είναι η παράβασις, τόσον δραστικωτέρα αποβαίνει και η ενέργεια του κακού. Ο δεύτερος λόγος της ενεργείας του κακού, εξ αιτίας του οποίου κυριαρχεί αποτελεσματικώτερον το κακόν, υπάρχει εις την μετά το Άγιον Βάπτισμα εκουσίαν διάπραξιν πονηρών έργων. Εις την περίπτωσιν αυτήν μόνον ο Θεός έχει την δύναμιν να αφανίση την γενεσιουργόν αυτήν του κακού αιτίαν, εφ' όσον τον παρακαλέση ο άνθρωπος διά θερμής προσευχής, τον εξιλεώση δι' ελεημοσύνης και επιδείξη υπομονήν εις τας επερχομένας δοκιμασίας, αν και τας προϋποθέσεις αυτής της επεμβάσεως του Θεού διά να αφανίση την επικίνδυνον ροπήν προς την αμαρτίαν, (την προσευχήν, την ελεημοσύνην και την υπομονήν εις τας δοκιμασίας) τας παρέχει εις ημάς, χωρίς να το αντιληφθώμεν, η Χάρις που εδόθη εις τον άνθρωπον διά τού Αγίου Βαπτίσματος. Εκείνος, που αγωνίζεται εναντίον του κακού, εις όλα εγκρατεύεται και δεν σταμάτα, παρά μόνον όταν ο Κύριος εξοντώση το «Σπέρμα εκ Βαβυλώνης» (Ιερεμ. κζ', 16).

12. Ας υποθέσωμεν, ότι υπάρχουν δώδεκα πάθη ατιμίας εάν δε θεληματικώς αγαπήσης ένα από αυτά, ασφαλώς αυτό θα εξασφαλίση εις την καρδίαν σου τόπον και δια τα υπόλοιπα ένδεκα. Μή άφησης αμαρτίαν, όσον μικρά και εάν είναι, χωρίς να την αποσβέσης διά της μετανοίας, διότι είναι ενδεχόμενον να σε παρασύρη αυτή εις μεγαλύτερον κακόν.

13. Όταν έχης παρασυρθή όλίγον από το κακόν και ευρίσκεσαι ακόμη εις την αρχήν, να μη λέγης, ότι εμένα δεν θα με νικήση το κακόν· διότι αναλόγως του βαθμού της υποχωρήσεώς σου προς το κακόν έχεις ήδη νικηθή υπ' αυτού. Κάθε δέ ένα από τα μεγάλα εγκλήματα, που έχουν γίνει, ήρχισεν από μικράν και ανυπολόγιστον αιτίαν, και τρεφόμενον όλίγον κατ' όλίγον έλαβε την επικίνδυνον ανάπτυξιν. Η μέθοδος της κακίας ομοιάζει με πολύπλοκον δίκτυον· εκείνος που όλίγον έχει εμπλακή εις αυτό,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

εάν αδιαφορήση, ολόκληρος θα περισφιγχθή εις το τέλος, ώστε να μη μπορεί να φύγη. Ούτε μόνον μία αρετή, καθ' εαυτήν θεραπευομένη, μάς εξασφαλίζει την φυσικήν θύραν της σωτηρίας, εάν όλαι μαζί, ή μία κατόπιν της άλλης, δεν εκτελώνται, εφ' όσον άλλωστε αλληλοεξαρτώνται. Εκείνος, ο οποίος νικάται ευκόλως από μικρά και ασήμαντα ελαττώματα, κατ' ανάγκην θα υποδουλωθή και εις μεγάλα πάθη απ' εναντίας, εκείνος ο οποίος καταδικάζει τα μικρά, με την δύναμιν του Κυρίου θα αντισταθή και εις τα μεγάλα.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ πασῶν ἐστὶ τῶν ἀρετῶν ἐπώνυμος δεῖ οὖν τὸν ἐγκρατευομενον πάντα ἐγκρατευσθαι' ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπου οἰονδήποτε τῶν μελῶν τῶν λεπτοτάτων ἀφαιρεθέν, τὸ πᾶν τοῦ σώματος ἄμορφον ἀπεργάζεται, κὰν τὸ λοιπὸν βραχὺ λίαν ἦ, οὕτω καὶ ὁ μιᾶς παραμελῶν ἀρετῆς, ὅλην ὡς οὐκ οἶδε τὴν ἐγκράτειαν ἄφανίζει.

2. Χρὴ οὖν μὴ μόνον τὰς σωματικῆς φιλοπονεῖν ἀρετᾶς, ἀλλὰ καὶ τὰς τὸν ἔσω ἡμῶν ἄνθρωπον καθαίρειν δυναμένας ποιὸν γὰρ ὄφελός ἐστὶ τῷ τὸ σῶμα παρθένον τηρήσαντι, εἰ τὴν ψυχὴν ὑπὸ τοῦ τῆς παρακοῆς μεμοίχενται δαίμονος;

3. Ἡ πῶς στεφανωθήσεται καὶ γαστριμαργίας μὲν, καὶ πάσης σωματικῆς ἐπιθυμίας φεισάμενος, οἰήσεως δὲ καὶ φιλοδοξίας μὴ ἐπιμελησάμενος;

4. Τῆς πλάστιγγος τῆς τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης ἀντισταθμίζειν μελλούσης μηδὲ μιᾶς ἀνεχομένης λείψεως τοῖς τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης διαπραξαμένοις ἐν πνεύματι ταπεινώσεως.

Ερμηνεία

Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ είναι το γενικόν όνομα όλων των αρετών, ως η περικλείουσα μέσα της όλες δι' αυτό λοιπόν και εγκρατευόμενος εις όλα πρέπει να εγκρατεύεται. Διότι, όπως ακριβώς το ανθρώπινου σώμα χάνει την αρτιμέλειάν του και καθίσταται άμορφον, όταν αφαιρεθή από αυτό ένα μέλος, όσονδήποτε μικρών και εάν είναι, τοιουτοτρόπως και εκείνος, όστις παραμελεί μίαν αρετήν, χωρίς ίσως να το υποπτεύεται, καταστρέφει ολόκληρον την εγκράτειαν.

2. Πρέπει λοιπόν και εγκρατευόμενος να καλλιεργή φιλοπόνως όχι μόνον τας αρετάς, που έχουν ως επίκεντρον το σώμα, αλλά και εκείνας, που έχουν την δύναμιν να καθαίρουν και λαμπρύνουν τον εσωτερικόν άνθρωπον. Διότι ποίον, π. χ., θα είναι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

το κέρδος εἰς τὸν ἄνθρωπον, που διετήρησε τὸ σῶμα του παρθένον, ἀλλ' ἡ ψυχὴ του ὁμως ἐμοιχεύθη ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς παρακοῆς;

3. Ἡ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ στεφανωθῇ ἐκεῖνος, που ἀπέφυγε μὲν ἐπιμελῶς τὴν γαστριμαργίαν, ὡς καὶ πάσαν ἄλλην σωματικῆς ἐπιθυμίαν, ἀλλ' ὁμως δὲν ἐφρόντισε καθόλου νὰ πολεμήσῃ τὴν κακίαν τῆς οἰήσεως καὶ τῆς υπερηφανείας;

4. Ἡ ἀκριβοδικαία πλάστιγξ τῆς μελλούσης κρίσεως θὰ ζυγίσῃ, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς νὰ τῆς διαφύγῃ οὐδεμία παράλειψις, καὶ θὰ δικαιώσῃ μόνον ἐκείνους, που διέπραξαν ἔργα δικαιοσύνης με πνεῦμα ταπεινώσεως.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΚΥΡΙΟΣ μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἶπε τοῖς Ἀποστόλοις «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» ὥστε, ὅσα ἐνετείλατο δεῖ τηρεῖν πάντα ἄνθρωπον βαπτιζόμενον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τούτου γὰρ χάριν τῇ ὀρθῇ πίστει, τὴν πασῶν τῶν ἐντολῶν ὁ Κύριος συνέζευξε τήρησιν, ὡς εἶδως ὅτι ἀμήχανον τὴν μίαν διαζευχθεῖσαν τῆς μιᾶς σώζειν τὸν ἄνθρωπον.

2. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ τὴν ὀρθὴν ἔχων πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, ἔλεγε πρὸς πάσας τὰς ἐντολὰς σου κατωρθοῦμην πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησαν κατὰ γὰρ πάσης ὁδοῦ ἀδίκου πᾶσαι ἡμῖν αἱ ἐντολαὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίου δεδωρῆνται καὶ ἐὰν παραλειφθῇ μία, τὴν ἀντικειμένην αὕτῃ ὁδὸν τῆς κακίας ἀντείσάγει πάντως δεδωκε δὲ ἡμῖν καὶ δύναμιν ὁ Κύριος τοῦ πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρεῖν ἐν τῷ εἶπεν «ἴδου δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ».

3. Ταύτην τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν λαβὼν ὁ Παῦλος ἔλεγε «μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καγὼ Χριστοῦ» καὶ πάλιν «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἔσταυρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» καὶ πάλιν «ἔμοι κόσμος ἔσταυρωται, καγὼ τῷ κόσμῳ» αἱ δὲ ἐντολαὶ πᾶσαι, εἰ καὶ πολλαὶ εἰσιν, ἐνὶ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦνται, ἐν τῷ «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» καὶ οὖν ἀγωνιζόμενος, εἰ τοῦτον κρατεῖ τὸν λόγον, πάσας ὁμοῦ τὰς ἐντολὰς κατορθοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΚΥΡΙΟΣ ημών, μετά την Ανάστασίν του, είπεν εις τους Αποστόλους «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αυτούς τηρείν πάντα όσα ενετειλάμην υμίν» (Ματθ. κη', 19-20). Όστε όσα διέταξε πρέπει να τα σέβεται και να τα εκτελή εκείνος, που εβαπτίσθη εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο Κύριος συνήρμωσεν αδιασπάστως την υποχρέωσιν της τηρήσεως όλων των εντολών με την ορθήν πίστιν, επειδή εγνώριζε καλώς, ότι μόνον η μία, εφ' όσον αποσπασθή από την άλλην, είναι αδύνατον να σώση τον άνθρωπον: «Η πίστις χωρίς των έργων νεκρά έστιν» (Ιακ. β', 20).

2. Δι' αυτό και ο Δαβίδ έχων την ορθήν πίστιν προς τον Θεόν έλεγε: «Προς πάσας τας εντολάς σου κατωρθούμην πάσαν οδόν άδικον εμίσησα» (Ψαλμ. ριη', 118). Αι εντολαί έχουν δωρηθή εις ημάς υπό του Κυρίου, διά να αντιμετωπίσωμεν πάσαν οδόν άδικον. Δι' αυτό και εάν μία παραλειφθή υπό του ανθρώπου, διανοίγει οπωσδήποτε την οδόν της αντιθέτου προς την αρετήν αυτήν κακίας. Εκτός όμως των εντολών, ο Κύριος έχει δώσει εις ημάς και την δύναμιν να εκτελέσωμεν όλες τας εντολάς Αυτού. Σχετικώς είπεν: «Ιδού δίδωμι υμίν την εξουσίαν του πατείν επάνω όφεων και σκορπίων, και επί πάσαν την δύναμιν του εχθρού και ουδέν υμάς ου μή αδικήση» (Λουκαί', 19).

3. Αυτήν την δύναμιν και την εξουσίαν όταν έλαβεν ο Απόστολος Παύλος έλεγε: «Μιμηταί μου γίνεσθε, καθώς καγώ Χριστού» (Α' Κορινθ. ια', 1). Ο αυτός δε Απόστολος εις άλλο σημείον λέγει: «οι δε του Χριστού την σάρκα έσταύρωσαν συν τοις παθήμασι και ταίς επιθυμίαις» (Γαλατ. ε', 24). Και αλλού: «Εμοί κόσμος έσταύρωται κάγώ τω κόσμω» (Γαλατ. στ', 14), Όλαι δε αι εντολαί, αν και είναι πολλάί, εν τούτοις συνοψίζονται εις μίαν πρότασιν: «Αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου εξ όλης της καρδιάς σου και εξ όλης της ψυχής σου και εξ όλης της ισχύος σου και εξ όλης της διανοίας σου και τον πλησίον σου ως σεαυτόν» (Λουκ. ι'. 27). Εκείνος λοιπόν που αγωνίζεται τον αγώνα των αρετών, εάν εφαρμόζη αυτήν την πρότασιν, ασφαλώς θα εκτελέση όλες τας εντολάς.

Ζ'. Του Αββά Ισαάκ

Τὰ πάθη κυναρίοις τοῖς εἰωθόσι σχολάζειν ἐν τοῖς μακελλαρίοις, ἅτινα μόνη φωνὴ ἀποδιδράσκουσιν, ἀμελούμενα δὲ ὡς λέοντες παμμεγέθεις ἐπέρχονται.

2. Ἐξουδένωσαν τὴν μικρὰν ἐπιθυμίαν καὶ ἤδη κινουμένην ἐν σοῖ, ἵνα μὴ πυρωθῇς τῆς σφοδροτάτης αὐτῆς ἐκκαύσεως ἢ γὰρ πρὸς τὰ μικρὰ πράγματα ἐπιμέλεια καὶ ὑπομονὴ τὸν ἐκ τῶν μεγάλων πραγμάτων κίνδυνον ἀποσοβεῖ εἰ δὲ τις μὴ νικήσῃ τὰ εὐτελέστερα, πῶς τῶν μεγάλων περιγενήσεται ;

3. Δεῖξον τῷ Θεῷ τὴν ὑπομονὴν σου ἐν τοῖς μικροῖς, ἵνα μὴ ζητήσῃ παρά σου τὰ μεγάλα, καὶ ἔστωσαν σοὶ τὰ μικρὰ ὅρος, ἵνα διὰ τούτων καταβάλλῃς τὸν ἀντίπαλον, καὶ μὴ δυνηθῇ εἰς τα μεγάλα ἐπενεγκεῖν.

4. Ὁ γὰρ μὴ πειθόμενος τὸ ἔχθρων, οἶον μηδὲ πέντε βήματα ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ ὑποβάλλοντι, πότε πεισθίσεται ἐξελθεῖν ἐκ τῆς ἐρημίας ; ἢ πλησιά: σαὶ κώμη; καὶ ὁ μὴ καταδεχόμενος παρακύψαι διὰ θυρίδος ἐκ τοῦ ἡσυχαστηρίου αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, πῶς ὑπακούσεται τὸ ὑποτιθεμένῳ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτοῦ;

5. Ὁ μόλις πειθόμενος ἐν ἔσπερα μετασχεῖν τροφῆς ἐλαχίστης, πῶς ὑπὸ τῶν τῆς ὀλιγωρίας καὶ γαστριμαργίας λογισμῶν δελεασθήσεται καὶ νὰ πρὸ καιροῦ μεταλάβῃ τροφῆς καὶ ὁ ἐκ τῶν εὐτελῶν ἔρυθριων ἐμπλησθῆναι, πῶς τῶν πολυτελῶν ὀρεχθήσεται καὶ καὶ ὁ μηδὲ πρὸς τὸ ἴδιον σῶμα πειθόμενος κατιδεῖν, πῶς ἀλλότρια κύλλη περιεργάσεται ;

6. Αὕτη ἐστὶν ἡ διάκρισις τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν πάλης καὶ ἀντιστάσεως διὰ ταύτης οἱ σοφοὶ οὐ συγχωροῦσιν ἑαυτοὺς πρὸς μεγάλους ἀγῶνας καὶ πολέμους ἔλθειν, ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς τὴν ὑπομονὴν ἔνδεικνυμενοι, φυλάττονται δι' αὐτῆς τοῦ μὴ εἰς μεγάλους κόπους ἔλθειν· ὁ δὲ ἐν τοῖς μικροῖς ἐξ ἀρχῆς καταφρονῶν καὶ ἡττωμενος, ἀφορμὴν παρέχει τῷ ἐχθρῷ πολεμεῖν αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς μεγάλους οἶον πρῶτον ὁ διάβολος τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν τῆς καρδίας ἀγωνίζεται ἀφανίσαι, εἴθ' οὕτως πείθει καὶ τοὺς τεταγμένους καιροὺς τῆς εὐχῆς καὶ τοῦ δεδομέγου κανόνος τοῦ σωματικῶς γινομένου καταφρονῆσαι.

7. Πάλιν χαυνῶσαι τὸν λογισμὸν ἐπιχειρεῖ, ἵνα πρὸ τοῦ καιροῦ μετάσχη τροφῆς, καὶ λοιπὸν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἔγκρατειας, εἰς ἄκρασιας καὶ ἄσωτειαν τὸν ἄνθρωπον πολεμεῖ πάλιν ὑποτίθῃσι τῶν ἀνθρώπων, ἐλάχιστον ἠγεῖσθαι ἄτενισαι εἰς τὴν γύμνωσιν τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, ἢ εἰς ἄλλην τινὰ καλλονὴν τῶν ἰδίων μελῶν, ὅταν ἀποδύεται τὰ μάτια αὐτοῦ, καὶ ὅταν πρὸς ὕδωρ στή, ἢ καθίσῃ πρὸς χρεῖαν τοῦ σώματος' ὁμοίως καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

τὸ εἰσαγάγει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἄφυλακτῶς ἔνδοθεν τῶν ἱματίων αὐτοῦ, καὶ ἄψασθαι τοῦ ἴδιου μέλους.

8. Καὶ εἰ ἐν τινι τούτων πείσῃ τὸν ἄνθρωπον ὑπακούσαι αὐτό, τότε ὑποβάλλει αὐτὸ ἄλλα μείζονα καὶ βαρύτερα, καὶ ὁ ἀσκητὴς καὶ πρῶτην τὴν ἀσφάλειαν τοῦ νοὸς φυλάσσων καὶ τὸν μικρὸν δεμβασμὸν ζημίαν ἡγούμενος, τότε ἀνοίγει καθ' ἑαυτοῦ τὴν ἁμαρτία πίκρας καὶ χαλεπᾶς εἰσόδους οἱ γὰρ λογισμοὶ τῷ ἐν σωλήνι ὕδατι ὁμοιοῦνται, καὶ ὅσον μὲν συνέχονται πάντοθεν, ἐν εὐταξία πορεύονται, ἐὰν δὲ μικρὰν ἔξοδον εὔρωσι, κατάλυσιν φραγμοῦ καὶ ἐρήμωσιν πὸλ λὴν ἐργάζονται.

9. Ἵσταται ἀεὶ ὁ ἐχθρὸς ἐξεναντίας ἡμῶν περισκοπῶν διὰ ποίας ὁδοῦ τῶν αἰσθητηρίων ἡμῶν ἀνοιχθείσης ὑπὸ τῆς ἀμελείας ἐν ἡμῖν εἰσέλθῃ, καὶ τὴν ἂν κατανοήσῃ ἀφύλακτον, δι' αὐτῆς καὶ δόλιος τα αὐτοῦ ἐξαποστέλλει ἡμῖν' ἄλλ' ἤμεις ἀλλάξωμεν τοὺς μεγάλους πόνους ἐν τοῖς μικροῖς, καὶ εὐχερῶς αὐτοῦ κατισχύσωμεν.

Ερμηνεία

ΤΑ ΠΑΘΗ ομοιάζουν με μικρά σκυλάκια, τα οποία ἔχουν συνηθίσει νὰ συχνάζουν ἔξω ἀπὸ τὰ κρεοπωλεῖα αὐτὰ λοιπὸν φεύγουν ἀμέσως μόλις τοὺς βάλῃ κανεὶς τὴν φωνήν. Ὅταν ὅμως τὰ ἀφήσῃς ἐλεύθερα, ἀποθρασύνονται καὶ ἐπιτίθενται ὡς μεγάλοι λέοντες.

2. Ἐκμηδένισε καὶ ἀποδίωξε τὴν μικρὰν ἐπιθυμίαν, ἡ ὁποία μόλις ἤρχισε νὰ κινηται εἰς τὴν ψυχὴν σου, διὰ νὰ μὴ καταφλεγῇς ἀπὸ τὸ σφοδρότατον αὐτῆς πύρ, ὅταν πλέον θὰ ἔχῃ γιγαντωθῇ μέσα σου. Διότι ἡ φροντίς τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύομεν ἐγκαίρως καὶ ἡ υπομονὴ νὰ ἐξαλείψωμεν τὰ διάφορα μικρά πράγματα, ἀπομακρύνουν τὸν θανάσιμον κίνδυνον ποὺ προκαλοῦν τὰ μεγάλα πράγματα. Εἴαν δε κανεὶς δὲν κατορθώσῃ νὰ νικήσῃ τὰ πλέον ἀσήμαντα, πῶς τότε θὰ καταβάλῃ τὰ σοβαρά καὶ ἀξιόλογα;

3. Δείξε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ υπομονὴν κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν μικρῶν καὶ ἀνυπολογίστων ἐνοχλήσεων τοῦ ἐχθροῦ, διὰ νὰ μὴ ζητήσῃ ἀπὸ σε σκληροτέρας θυσίας. Το νὰ προσέχῃς καὶ νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ τὰ διάφορα αὐτὰ μικροσφάλματα, ἀς εἶναι διὰ σε νόμος ἀπαράβατος καὶ ἀς χρησιμεύουν ὡς προϋπόθεσις, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ νικήσῃς τὸν Διάβολον, καὶ νὰ μὴν δυνηθῇ νὰ σε φέρῃ εἰς μεγαλύτερα.

4. Εἴαν ὁ Ἀσκητὴς δὲν υπακούσῃ εἰς τὸν διάβολον, ποὺ τὸν παρακινεῖ νὰ βγῇ πέντε μόνον βήματα ἀπὸ τὸ κελλὶ τοῦ, εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ πεισθῇ ἀπὸ τὸν διάβολον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐρήμον; ἢ νὰ μεταβῇ εἰς πόλεις; Ὁ Ἀσκητὴς πάλιν ποὺ δὲν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

αποφασίζει να σκύψη ολίγον μόνον από το παραθυράκι του ησυχαστηρίου του, διά να μη δεχθή την προσβολήν του εχθρού, είναι δυνατόν να υπακούση εις αυτόν και να εξέλθῃ από το κελλίον του;

5. Εκείνος, που μόλις και μετά βίας δέχεται να φάγῃ το απόγευμα ολίγον φαγητόν, πως είναι δυνατόν να παγιδευθῇ και να εξαπατηθῇ από λογισμούς αμελείας και λαιμαργίας, ώστε να φάγῃ πρό της ωρισμένης, διά τον Ασκητήν, ώρας; Ἡ πώς είναι δυνατόν να ορεχθῇ πολυτελή φαγητά, εκείνος που εντρέπεται να χορτάσῃ και ἀπὸ αὐτὴν τὴν λιτὴν ξηροφαγίαν του Μοναχοῦ; Αὐτός πάλιν, που δεν πείθεται ἀπὸ τον διάβολον να προσέξῃ το ἰδικόν του σῶμα, πώς είναι δυνατόν να περιεργασθῇ τὴν ωραιότητα ξένων σωμάτων;

6. Αὐτό είναι το διακριτικόν γνῶρισμα τῆς πάλης ἐναντίον του εχθροῦ και τῆς κατ' αὐτοῦ ἀντιστάσεως. Ἐχοντες αὐτό το γνῶρισμα ὑπ' ὄψιν των οἱ σοφοί δεν ἀφήνουν τους εαυτούς των να ἐκτεθῶσιν εις μεγάλους ἀγῶνας και πολέμους ἀλλ' ἀντιμετωπίζοντες νικηφόρως δι' υπομονῆς τὰς μικρές ἐπιθέσεις του διαβόλου, προφυλάσσονται ἐπιτυχῶς ἀπὸ τους κόπους και τον κίνδυνον, που ἔχουν αἱ μεγαλύτεραι συγκρούσεις με τον διάβολον. Εκείνος, που δεν δίδει σημασίαν εις τὰ διάφορα μικροπράγματα εὐθύς ἐξ ἀρχῆς και νικάται ἀπὸ αὐτά, δίδει ἀφορμὴν εις τον εχθρόν να τον πολεμῇ και εἰς μεγάλα ζητήματα. Παραδείγματος χάριν ο διάβολος πρῶτος ἀγωνίζεται να εξαφανίσῃ τὴν ἀδιάλειπταν εὐχὴν ἀπὸ τὴν καρδίαν και εὐκόλως μετὰ ταῦτα πείθει τον ἄνθρωπον να ἀδιαφορήσῃ και να παραλείψῃ τὴν προσευχὴν, που γίνεται εἰς προσδιωρισμένης ώρας, καθὼς και τον σωματικόν κανόνα.

7. Εἰς ἄλλην πάλιν περίπτωσιν προσπαθεῖ ο διάβολος να ἀποχαυνώσῃ τὸν λογισμόν του Ασκητοῦ, ώστε να γευθῇ φαγητόν πρό τῆς κεκανονισμένης ώρας. Αφοῦ λοιπὸν ἐπιτύχῃ και καταργήσῃ τὴν ἐγκράτειαν, πολεμεῖ να παρασύρῃ τον ἄνθρωπον πέραν πάσης ἠθικῆς τάξεως και πειθαρχίας, δηλαδή εις ἀκρασίας και ἄσωτείαν. Ἄλλοτε πάλιν ἐπιδιώκει να ἐμβάλῃ εις τον ἄνθρωπον τὴν πονηράν σκέψιν, να θεωρῇ ὡς ἀσήμαντον πρᾶγμα τὴν μετὰ φιληδόνου προσοχῆς θεώρησιν τῆς σωματικῆς του γυμνότητος, ἢ τὴν αὐτάρεσκος παρατήρησιν ἄλλης τινός ωραιότητος των μελῶν του, ὅταν ἀποδύεται τὰ ἐνδύματά του, ἢ ὅταν εὐρεθῇ προ του ὕδατος, και ἀντικατοπτρίζεται εις αὐτό το σῶμα του, ἢ ὅταν καθίσῃ διὰ τὴν φυσικὴν ἀνάγκην τῆς ἀφοδεύσεως του σώματος. Ἐπίσης εις τον ἄνθρωπον ἐμβάλλει, εἰς ἄλλην περίπτωσιν,

την σκέψιν να βάλη απροσέκτως το χέρι του μέσα από τα ιμάτιά του και να εγγίση τα μέλη του.

8. Εάν λοιπόν κατορθώση και παρασύρη τον άνθρωπον προς μίαν έκ των υποδείξεων του αυτών, τότε αποθρασύνεται και υποβάλλει εις αυτόν μεγαλύτερα και σοβαρότερα πράγματα. Τοιουτοτρόπως ο Ασκητής, ο οποίος προηγουμένως μετά προσοχής ηγγρύπνει διά νά έχη περιωρισμένην και ησφαλισμένην την διάνοιάν του και ως εκ τούτου εθεώρει σημαντικήν ζημίαν και την παραμικροτέραν περιπλάνησιν της σκέψεώς του, φθάνει εις το σημείον ο ίδιος να ανοίξω εις την αμαρτίαν πικρας και χαλεπάς θύρας, ώστε δι' αυτών να εισέλθη και να τον τυραννήσῃ. Ας μη λησμονώμεν, ότι οι λογισμοί ομοιάζουν με ύδωρ, το οποίον διοχετεύεται διά σωλήνος όπως δε ακριβώς το ύδωρ, εφ' όσον δεν συναντά οπήν εις τον σωλήνα, δεν εξακοντίζεται επιζημίως, τοιουτοτρόπως και οι λογισμοί εφ' όσον συγκρατούνται από παντού διαβαίνουν με ευταξίαν· εφ' όσον όμως συναντήσουν μίαν διέξοδον (=δηλαδή την συγκατάθεσιν της ψυχής μας) τότε επιτυγχάνουν και πραγματοποιούν καταστροφήν παντός εμποδίου και ερήμωσιν.

9. Ο εχθρός της ψυχής μας, ο διάβολος, παραμένει πάντοτε απέναντί μας και κατασκοπεύει μετά προσοχής ποίαν θύραν των αισθητηρίων θα του ανοίξη ή αμέλειά μας διά να εισέλθῃ. Μόλις δε αντιληφθῇ μίαν θύραν αφρούρητον, αμέσως ο παμπόνηρος εισάγει εις την ψυχὴν μας δι' αυτής της αποσκευάς του. Ας φροντίσωμεν όμως ήμεῖς να αντικαταστήσωμεν τους μεγάλους κόπους, (που προέρχονται από τον πόλεμον με τα μεγάλα πάθη) με μικρούς (που οφείλονται εις την εύκολον αντιμετώπισιν των πονηρών λογισμών) και χωρίς δυσκολίαν θα τον κατανικήσωμεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ' (Να προσέχουμε και τα μικρά αμαρτήματα)

Ὅτι τῶν τὴν θείαν γνῶσιν λαβόντων, καὶ τῶν εὐλαβῶν καὶ Μοναχῶν αμαρτήματα, καὶ τὰ μικρὰ μεγάλοις βασάνοις ἐξετάζονται.

Ἐκεῖνοι, οἱ Μοναχοὶ καὶ εὐλαβεῖς λαϊκοί, ποὺ ἔλαβον παρὰ Θεοῦ τὴν θείαν γνῶσιν τιμωροῦνται μὲ μεγάλας τιμωρίας καὶ διὰ τὰ παραμικρὰ πταίσματα.

Α'. Εν τῷ διηγήματι των περιόδων του Θεολόγου

ΜΕΤΑ τὴν τοῦ Κυρίου Ἀνάληψιν, τῶν Ἀποστόλων ἐν Γεθσημανῇ συνηγμένων, καὶ κατὰ τὴν Ἐκείνου πρόσταξιν εἰς πάντα τὸν κόσμον διασκοπούμενων πορεύεσθαι, ἵνα τοὺς ἐξ ἔθνων μαθητεύσωσι, τὰ τῆς οἰκουμένης μέρη κλήροις διεμέριζον· ἐπεσεν οὖν καὶ τῆς Ἀσίας κλῆρος ἐπὶ Ἰωάννη.

2. Ὁ δὲ βαρέως ἦνεγκε, λογισμῷ μᾶλλον ἀνθρωπίνῳ ἢ πίστει ταλαντεύσας τὸ κατόρθουμενον, τὰ πάντα κατείδωλον εἶναι ταύτην καὶ δυσανάκλητον λογισάμενος ἐπεσθαι· ὅθεν καὶ δισταγμὸς περιπέπτωκε.

3. Συνεῖς δὲ θάπτον ὥς ἐξ ἀσθενείας τῶν λογισμῶν προσπταίσαι τῷ Κυρίῳ προδεδόται, ὑπαχθεῖς παρὰ τὸ εἶκός το ὀλίσθω τοῦ δισταγμοῦ, ἐδάκρυσεν καὶ πεσὼν δεηθῆναι τοῦ Κυρίου τοὺς Ἀποστόλους ἤτησατο δοθῆναι συγγνώμην αὐτόεφ' ἡ τὴν πρὸς αὐτούς, δακρύων ἅμα καὶ στένων· ἡμαρτον, Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἐπὶ τῷ κλήρῳ τῆς Ἀσίας ἀνιαθεῖς, καὶ μονονουχὶ ἐξασθενήσας τὴν πίστει καὶ μὴ ἐπιμνησθεῖς τῆς τοῦ Κυρίου προρρήσεως εἰπόντος, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι διὸ καὶ ἐγνωρίσθη μοι ὡς μεγάλην εἰσπραχθησομαι δίκην, τούτου ἕνεκεν, διαποντίῳ κινδύνῳ παραδοθεῖς· εὐχὴ οὖν ἐκτενὴς γενέσθω πρότερον, καὶ ὡς ὁ Κύριος ἐκέλευσε πορευσόμεθα.

4. Εὐξαμενοὶ οὖν ἀπήεσαν εἰς τοὺς κληρωθέντας αὐτοὺς τόπους, ἕκαστος προσλαβόμενος μεθ' ἑαυτοῦ εἷς ὑπηρέτης ἓνα των ἑβδομηκοντα. Λαβὼν καὶ Ἰωάννης τὸν Προχῶρον εἰς Ἰόππην κατήχθησαν, εἴτα τὴν ἐξῆς ἐμβάντες εἰς πλοῖον εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπέπλεον.

5. Ἦρξατο οὖν καὶ Ἰωάννης δακρύνειν, καὶ φησὶ πρὸς τὸν Προχῶρον, μηδενὸς ἄλλου ἀκούοντος ἦσαν γὰρ ἐν τῷ ἐσχάτῳ τόπῳ τοῦ πλοίου καθήμενοι τέκνον Προχῶρε, θλίψις κινδύνου θαλασσίῳ ἐπέρχεται μοι καὶ πολλὰ τιμωρηθήσεται μοι τὸ πνεῦμα, περὶ δὲ ζωῆς ἢ θανάτου οὐκ ἀπεκάλυψε μοι ὁ Θεὸς ἐὰν οὖν αὐτὸς διασωθῆς, βάδιζε ἐπὶ τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

Ἀσίαν, καὶ πρὸς τὴ Ἐφέσω γενόμενος, ἐπιμεινον ἐκεῖσε μῆνας τρεῖς καὶ εἰ μὲν διὰ τοσούτου παραγένωμαι, τὴν διακονίαν ποιούμεθα εἰ δὲ μή, ὑπόστρεφε εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Ἰάκωβον τὸν ἀδελφός του Κυρίου, καὶ δ' ἐὰν ἐπιτρέψῃ σοί, ἐκεῖνο ποιήσον. "Ὅτε δὲ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης ὥρα ἦν ὡς δεκάτῃ τῆς ἡμέρας.

6. Εὐθὺς οὖν λαίλαπος ἀγρίας διεγερθείσης, ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων διερδάγη τὸ πλοῖον, καὶ πάντων εἰς τὴν θάλασσαν ἐκπεσόντων, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες, ἐξ καὶ τεσσαράκοντα ὄντες, νεύσει Θεοῦ ἄλλος ἄλλου σκεύους ἢ ξύλου λαβόμενοι, πρὸς τὴν χέρσον ἀβλαβεῖς διεσώθησαν μόνος δὲ ὁ Ἰωάννης τῷ πελάγει ἔναπελειφθη.

7. Ὁ οὖν Προχῶρος ἐκ Σελευκείας ἀπάρας, ἐκεῖ γὰρ ἐξεβράσθη, διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τὴν Ἀσίαν καταλαμβάνει, καὶ τί χωρίον διήει παράλιον, Μαρμα ρεώτην καλούμενος ἀτενίσας δὲ τὴ θαλάσση, ἐθεάσατο σὺν μεγίστῃ καὶ ἐπηρμένο κύματι, τὴ χέρσω προσδηγνυμένῳ, ἐκβρασσόμενον ἄνθρωπον,

8. "Ἐδραμεν οὖν ἀντιλαβέσθαι αὐτοῦ" καὶ δὲ προφθάσας ἀνέστη, καὶ ἐπιγνόν. τὲς ἀλλήλους, ἐκ περιχαρείας περιεπλάκησαν δακρύνοντες, καὶ τὸ κηδεμόνι Θεῷ εὐχαριστοῦντες ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἀλλήλων καὶ ἀπολήψεως. Εἶτα μικρὸν ἀναλαβὼν ἑαυτὸν καὶ Ἰωάννης διηγῆσατο τῷ Προχῶρῳ, ὡς τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας τὸ ὑπερθαύμαστον, θεία δυνάμει συνεχόμενος, καὶ διαπορθευόμενος ἄρρητως ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης πεποίηκε, διδασκόμενος πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ τὴ ἀσθενεία τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν, καὶ πείθεσθαι ἀνενδοιάστως τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κελευομένοις.

9. Εἶπεν ὁ μακάριος Ἐπιφάνιος, ὅτι ὁ Θεὸς τοῖς μὲν ἁμαρτωλοῖς μετανοοῦσι καὶ τὸ κεφάλαιον ἀφίησιν, ὡς τὴ πόρνη καὶ τὸ τελώνη τους δὲ δικαίους ἀπαιτεῖ καὶ τόκους, καὶ τοῦτο ἐστὶν δ τοῖς Ἀποστόλοις ἔλεγεν «ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν πλέον τῶν Φαρισαίων καὶ Γραμματέων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»,

10. Εἶπε γέρων" καὶ Θεὸς ἀνέχεται τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, τὰς δὲ ἁμαρτίας τῆς ἐρήμου οὐκ ἀνέχεται ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ ἔχει πολλὰς προφάσεις τοῦ ἁμαρτάνειν, ὁ δὲ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσας οὐδὲ μίαν, ὅσον ἐκ τῶν ἔξωθεν, ἐὰν αὐτὸν φυλάττῃ καὶ ἀγωνίζεται.

Ερμηνεία

ΜΕΤΑ τὴν Ανάληψιν τοῦ Κυρίου οἱ Απόστολοι εἶχαν συγκεντρωθῇ εἰς Γεθσημανή συμφώνως λοιπόν με τὴν διαταγὴν Εκείνου, ὅταν ἀκόμη εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ διδάσκουν τοὺς εἰδωλολάτραις πορευόμενοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, «Πορευθέντες

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

μαθητεύσατε πάντα τα έθνη» (Ματθ. κη', 19), προσδιόριζον διά κλήρωσ την περιοχής, που θα μετέβαινεν έκαστος εκ των Αποστόλων διά να κηρύξη. Εις τον Απόστολον λοιπόν Ιωάννην έπεσεν ο κλήρος να μεταβή εις την Ασίαν.

2. Εκ του γεγονότος αυτού ο Απόστολος ελυπήθη και έστενοχωρήθη, διότι αμφέβαλλε διά το αποτέλεσμα της αποστολής του και δεν ήτο βέβαιος διά την επιτυχίαν του κηρύγματος τούτο ασφαλώς συνέβη εις αυτόν, διότι δεν είδε το ζήτημα με πίστιν, αλλ' επηρεάσθη από ανθρώπιναν λογισμόν και εσκέφθη, προς στιγμήν, ότι η 'Ασία απ' άκρου εις άκρον ειδωλολατρεί και ως εκ τούτου μετά μεγάλης δυσκολίας θα προσέλθη πλησίον του Χριστού, διά να ακολουθήση την υψηλήν Του διδασκαλίαν. Εξ αφορμής των σκέψεων αυτών ήρχισε και να διστάζη.

3. Αντελήφθη όμως συντόμως, ότι διά των ασθενών αυτών λογισμών έσφαλεν εις τον Κύριον και εφάνη άπιστος εις Αυτόν, νικηθείς, χωρίς λόγον, από την αμφιβολίαν και τον δισταγμόν. Αμέσως τότε ήρχισε να δακρύη και πίπτων εις τους πόδας των άλλων Αποστόλων εζήτηι παρ' αυτών να παρακαλέσουν τον Κύριον να τον συγχωρήσης συγχρόνως δε έξωμολογείται προς αυτούς λέγων μετά δακρύων και στεναγμών: Πατέρες και αδελφοί μου, ήμάρτησα, διότι έδυσφόρησα, έπειδή μου έλαχεν ο κλήρος της Ασίας και σχεδόν εξασθένησεν η πίστις μου, μή ενθυμηθείς τους προφητικούς λόγους του Κυρίου, ότι εις τον πιστεύοντα είναι όλα δυνατά «πάντα δυνατά το πιστεύοντι» (Μάρκ. θ', 23). Διά τήν δυσφορίαν μου και ολιγοπιστίαν αυτήν μου απεκάλυπεν ο Θεός, ότι θα τιμωρηθώ αυστηρώς εις μίαν επικίνδυνον θαλασσίαν περιπέτειαν. Ας προσευχηθώμεν πάντως προηγουμένως εις τον Κύριον με ψυχικήν έντασιν και ας φύγωμεν ο καθείς εις τον προορισμόν που έταξεν εις ημάς ο Κύριος.

4. Αφού λοιπόν προσηυχήθησαν, ανεχώρησαν εις τους διαφόρους τόπους, που έκληρώθησαν εις ένα έκαστον, παραλαβόντες πλησίον των ως βοηθόν, διά να τους υπηρετή, ένα εκ των εβδομήκοντα Αποστόλων. Ο Ιωάννης παρέλαβεν ως βοηθός τον Πρόχωρον μαζί δε κατήλθον εις Ιόππην, από όπου την επομένην ημέραν επέβησαν εις πλοίον και ανεχώρησαν διά την Ασίαν.

5. Κατά το διάστημα του ταξιδίου και Ιωάννης ήτο θλιμμένος και από καιρού εις καιρόν εδάκρυζεν. Εις την κατάστασιν αυτήν εύρισκόμενος καλεί πλησίον του τον Πρόχωρον και αφού εκάθησαν εις την άκρην του πλοίου, δια να μη τους ακούη κανείς, είπεν ο Ιωάννης:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

– Τέκνον μου, Πρόχωρε, αισθάνομαι να με απειλή θλίψις εξ αιτίας θαλασσίου κινδύνου και πολύ θα τιμωρηθή το πνεύμα μου δεν μου εφανέρωσεν όμως ο Θεός εάν θα αποθάνω ή θα επιζήσω από τον κίνδυνον αυτόν. Εάν λοιπόν συ διευώδης από τον κίνδυνον αυτόν, πήγαινε εις την Ασίαν και, αφού φθάσης εις την Έφεσον, περίμενε με εκεί περίπου τρεις μήνας. Εάν κατά το διάστημα αυτό φθάσω και εγώ, τότε πραγματοποιούμεν την υπηρεσίας, που μας ανέθεσεν ο Θεός. Εάν όμως, λόγω θανάτου, δεν έλθω, τότε να γυρίσης εις τα Ιεροσόλυμα πλησίον του Ιακώβου του 'Αδελφοθέου, και αυτό που θα σου αναθέση, να το εκτελέσης προθύμως. Όταν έλεγεν αυτά ο Ιωάννης η ώρα ήτο περίπου δεκάτη της ημέρας.

6. Αμέσως και όλως αιφνιδίως ηγέρθη εις το πέλαγος φοβερά καταιγίς και το πλοίον κατεστράφη λόγω της σφοδρότητος των κυμάτων. Οι επιβαίνοντες ερρίφθησαν εις την θάλασσαν εξ αυτών τεσσαράκοντα έξ (46), προνοία Θεού, διεσώθησαν εις την ξηράν αβλαβείς, χρησιμοποιήσαντες ως σωσίβια άλλος ξύλα και άλλος άλλα του πλοίου αντικείμενα. Μόνον ο Ιωάννης εγκατελείφθη εις το πέλαγος!

7. Τον Πρόχωρον τα κύματα τον έρριψαν εις Σελεύκειαν, από όπου ανεχώρησε και επί 40 ημέρας οδοιπορών έφθασεν εις Ασίαν, και συγκεκριμένως εις ένα παράλιον χωρίον αυτής ονομαζόμενον Μαρμαρεώτης. Έξαφνα, ενώ παρετήρει την θάλασσαν, βλέπει ένα τεράστιον και υψηλόν κύμα να σπάη εις την παραλίας και να εκβράζη ένα άνθρωπον!

8. Έτρεξε τότε διά να βοηθήση τον ναυαγών και τι να ιδή! Ήτο ο διδάσκαλός του, ο Απόστολος Ιωάννης! Τότε εκείνος συνήλθε και εσηκώθη και αναγνωρίσαντες αλλήλους ένηγκαλίσθησαν μεταξύ των κατασπαζόμενοι ο ένας τον άλλον μετά δακρύων. Περιχαρείς δε ηύχαρίστησαν τον Θεόν, που τόσον στοργικώς εφρόντισε δι' αυτούς, ώστε να τους σώση, αλλά και να συναντηθούν τόσον θαυμαστώς! Μετά, αφού συνήλθεν ολίγον ο Ιωάννης, ήρχισε να διηγείται εις τον Πρόχωρον το θαύμα της διασώσεώς του.

- Επί τεσσαράκοντα ημέρας και νύκτας, κατά τρόπον υπερθαύμαστον, η δύναμις του Θεού με διεφύλαττε και με κατηύθυνες ως πλοίον επί των κυμάτων.

Εάν με ερωτήσης, Πρόχωρε, τίνι τρόπω; Τι να σου ειπώ μυστηριωδώς και αρρήτως!

Από όλην αυτήν την περιπέτειαν ένα μεγάλο δίδαγμα απεκόμισα ότι είναι προτιμότερον να εμπιστευόμεθα εις τον Θεόν, παρά εις τας ασθενείς ημών δυνάμεις και να πειθαρχώμεν, χωρίς φόβον, εις όσα ο Θεός μάς διατάσσει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

9. Ο μακάριος Επιφάνιος είπε κάποτε το εξής: Ο Θεός εις όσους αμαρτωλούς μετανοούν, χαρίζει και το κεφάλαιον αυτό συνέβη με την πόρνην, τον τελώνην και τους λοιπούς. Από τους δικαίους όμως απαιτεί και τους τόκους. Αυτό σημαίνουν οι λόγοι του Κυρίου. «Εάν μη περισσεύση ή δικαιοσύνη υμών πλείον των Γραμματέων και Φαρισαίων ου μή εισέλθητε εις την Βασιλείαν των ουρανών» (Ματθ. ε', 20).

10. Ένας Γέρων Ασκητής είπεν: Ο Θεός ανέχεται τας αμαρτίας των ανθρώπων, που ζουν εις τον κόσμον δεν συγχωρεί όμως ευκόλως τας αμαρτίας των Ασκητών της ερήμου, διότι ο κοσμικός έχει πολλές ευκαιρίας να αμαρτήσει, ενώ ο Ασκητής ουδεμίαν από όσας υπάρχουν εις τον κόσμον, εφ' όσον βεβαίως περιφρουρεί τον εαυτόν του και αγωνίζεται εναντίον των λογισμών του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ'

(Να αντιμετωπίζουμε γενναία την ακηδία και την λυπη)

Ὅτι δεῖ γενναίως πρὸς τὴν ἀκηδίαν ἵστασθαι καὶ τὴν ἐκ δαιμόνων λύπην, καὶ περὶ ὑπομονῆς.

Πρέπει νὰ ἀντιστεκώμεθα μὲ γενναιότητα ἐναντίον τῆς ἀκηδίας, νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὴν ἐκ τοῦ δαίμονος λύπην, καὶ νὰ ἔχωμεν ὑπομονήν.

Α'. Εν τω βίῳ της Αγίας Συγκλητικής

ΕΙΠΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι ἔστι λύπη ἐπωφελής, καὶ ἔστι λύπη φθοροποιός της οὖν χρησίμης λύπης τὸ μὲν ἔστι περὶ τῶν οἰκείων ἀμαρτιῶν στένειν, τὸ δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ πλησίον ἄγνωσιας, τὸ δὲ πρὸς τὸ μὴ ἔκπεσεῖν της προθέσεώς' το δὲ ἵνα τῆς τελειοτάτης ἐφάνηται ἀρετῆς,

2. Ἔστι δὲ καὶ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ τις ὑποβαλλομένη λύπη, ἀλογίας μεστή, ἣτις καὶ ἀκηδία παρὰ τινῶν ὀνομάζεται δεῖ δὲ ταύτην εὐχὴ μάλιστα καὶ ψαλμοῦ ἀποσοβεῖν, λογιζομένας ἡμᾶς ὡς οὐδεὶς ἐν τῷ βίῳ ἄφρων καὶ ἄλυπός ἐστι.

3. Φησὶ γὰρ ἡ Γραφὴ πᾶσα κεφαλὴ εἷς πόνον καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην· καὶ ἐν βραχεὶ λόγῳ τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα τὸν μονήρη βίον καὶ τὸν κοσμικὸν πάντα διέλαβε διὰ μὲν γὰρ τοῦ πόνου τῆς κεφαλῆς τὴν μοναδικῆς πολιτείαν διέγραψε κεφαλῆς γὰρ τύπον τὸ ἡγεμονικὸν της ψυχῆς ἐπέχει" καθὼς καὶ ἄλλαχου λέγει, ὅτι τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτοῦ ἐν ταύτῃ γὰρ τὸ διορατικὸν εἶναι λέγουσιν ὁ δὲ πόνος σημαίνει, ὅτι πᾶσα ἀρετῆς βλάβησις ἐκ πόνων προέρχεται.

4. Διὰ δὲ τῆς ἐν καρδίᾳ λύπης, τὸ ἄστατον καὶ μοχθηρὸν ἐδήλωσεν ἦθος ὡς γὰρ ἡ καρδία ἀεικίνητος τέ ἐστι, καὶ θυμοῦ καὶ λύπης οἰκητήριον εἶναι λέγεται, οὕτω κάκεινοί της ἀκαταστασίας καὶ λύπης οὐδέποτε ἀπαλλάττονται τέλεον" καὶ γὰρ μὴ δοξαζόμενοι λυποῦνται, τῶν ἄλλοτρίων ὀρεγόμενοι τήκονται, πενόμενοι δυσφοροῦσι, πλουτούντες ἐκμαίνονται, μηδὲ ὕπνου μεταλαβεῖν συγχωρούμενοι ταῖς μερίμναις καὶ τῇ τῶν προσόντων φυλακῇ.

5. Μὴ οὖν ὑποσύρωμεν ἡμεῖς τῷ φρονήματι, λέγουσαι τοὺς ἐν κόσμῳ ἄμεριμνους τυγχάνειν' ὡς γὰρ πρὸς σύγκρισιν, μᾶλλον ἡμῶν κοπιῶσιν, οὐ πάσι δὲ εἰσὶν ἀρμόδια τα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

λεγόμενα, ἀλλὰ μόνοις τοῖς τὸν μονήρη βίον μετερχομένοις' ὥς γὰρ τοῖς ζώοις οὐ μία τροφή, οὕτως οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους συμφέρει καὶ αὐτὸς λόγος οὐ δεῖ γάρ, φησι, νέον οἶνον βάλλειν εἰς ἀσκούς παλαιούς ἄλλως γὰρ ἔστιων· ταὶ οἱ θεωρίας καὶ γνώσεως ἀξιούμενοι, ἐτέρως δὲ οἱ ἄσκητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐπιμελούμενοι, καὶ ἐτέρως οἱ κατὰ κόσμον.

6. Ὡς γὰρ τῶν ζώων, τινὰ μὲν ἔστι χερσαία, τινὰ δὲ ἔνυδρα, τινὰ δὲ πτηνά, οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν τὸν μέσον βίον κατέχουσιν ὥς τὰ χερσαῖα, οἱ δὲ πρὸς τὰ ὑψηλὰ ἀτενίζουσιν, ὥς τὰ πτηνά, οἱ δὲ τοῖς ὕδασι τῶν ἁμαρτιῶν εἶσι κεκαλυμμένοι, ὥς ἰχθύες" «ἦλθον γάρ, φησιν, εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ καταίγῃς κατεπόντισε με»' ἡμεῖς οὖν ὥς ἀετοὶ πτεροφυήσασαι τῶν ὑψηλοτέρων ἀεὶ ὀρεγώμεθα.

7. Ἀδελφέ, ἔχε ὑπομονὴν τελείαν ἐν ᾧ ἐκλήθης ἔργῳ, καὶ μὴ γίνου ἀκηδία· στῆς, μισῶν τοὺς διὰ Κύριον κόπους" εἰ γὰρ δέσμιοι ἔσμεν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, μὴ ἐπαισχυνθῶμεν τὴν ἄλυσιν τῶν δι' Αὐτὸν θλίψεων, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς ταύτην ὑπομένωμεν, τὴν ἄλυσιν Αὐτοῦ προσδοκῶντες τὴν ἐξ οὐρανοῦ, ἵνα ἡμᾶς συναριθμήσῃ τὸ χορὸ τῶν Ἁγίων.

8. Οἱ γὰρ κοινωνήσαντες τοῖς παθήμασιν Αὐτοῦ, κοινωνοὶ ἔσονται καὶ τῆς παρακλήσεως" εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ κόπου τοῦ ἔργου δυσφορεῖ τις, ἐννοησάτω πόσοι εἰσὶ κατὰ τὸν κόσμον χειρολογοὶ καὶ ποδαλγοί, οὐ μόνον πλούσιοι, ἀλλὰ καὶ πένητες, οἱ οὐδὲ ἐν νυκτί, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ ἀναπαύονται, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν πό. νων ἀεὶ τρυχόμενοι, καὶ τὴ τοιαύτη ἄρρωστια ὥς ἐν ἀλύσει ἀεὶ πεπέδονται.

9. Ἡμεῖς δὲ κτησώμεθα ἐκούσιον πόνον καὶ αὐθαίρετον ὑπομονήν, διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν" ἐδραΐαν οὖν ἀεὶ καρδίαν ἔχωμεν, καὶ εἰ συμβῇ ἡμῖν μί· κρὰ ἀκηδία, μὴ εὐθὺς ὀλιγοψυχήσωμεν, ἀλλὰ βιασώμεθα ἑαυτούς, ὥς πὲρ εὖψυ χὸς ὁδοιπόρος καὶ γὰρ τῷ τοιούτῳ, ὅταν συμβῇ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ, οὐκ ἐνδίδωσι τῆς δδοῦ τοῦ σκοποῦ, κὰν μακρὰ ἦ, ἀλλὰ παρακαλεῖ ἑαυτὸν λέγων" ἔτι μί· κρῶν καὶ ἐλεύση ἐν τῷ καταλύματι καὶ ἀναπαύσῃ" καὶ ὁ Κύριος, βλέπων τὴν βίαν, παρέχει αὐτὸ ἰσχὺν τὴν ἀνωμαλίαν κουφίζων ἢ γὰρ νοθερία καὶ ἡ ὀκνηρία πεγίας εἰσὶ πρόξενoi, οὗ μόνον τῶν κατὰ πνεῦμα χαρισμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ σάρκα χρειάν.

10. Μὴ οὖν ὀλιγορῶ μὲν, ἀδελφοί, δουλεύοντες ἀλλήλοις διὰ τὸν Κύριον" πόλ· λοι γὰρ παιδίσκης ἐρασθέντες, ἡρετισαντο δουλεύειν διὰ τὴν ποθουμένην, μηδὲ ἄκηδιωμεν καθεζόμενοι ἐν τῷ κελλίῳ, μνημονεύοντες ὅτι οἱ “Ἁγιοι Μάρτυρες κατάκλειστοι ὑπῆρχαν ἐν δεσμοῖς σιδηροῖς, μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν βασάνων.

11. Μὴ οὖν ἀποφύγωμεν τὴν στενοχωρίαν τοῦ κελλίου" οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ κόπου σου, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς σκοτίας, ἥς ἀνέχη ἐν τῷ κελλίῳ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

καθεζόμενος, ἐπὶ λάμπει σοὶ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, καθὼς γέγραπται «ἔξανειπεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσι» μηδὲ ἐκκακῶμεν ἐργαζόμενοι, μνημονεύοντες ὅτι πόλ: λοὶ τῶν Ἀγίων ἐν τοῖς μεταλλοῖς ἐπέμποντο διὰ τὸν Κύριον' ἄρα οὖν εἰ μὲν ἡμεῖς ἐν τοῖς χρόνους ἐκείνοις, προεδιδόαμεν τὴν ἑαυτῶν ζωὴν διὰ τὰς στρεβλώσεις καὶ τὰς ἀναγκας;

12. Μιμνησκόμεθα ἄει, ἀδελφοί, τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ πλάσαν: τὸς ἡμᾶς κατὰ πάντα, τοῦ ἐξάγοντος ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ πρὸς διακονίαν ἡμῶν, τοῦ ἀνάγοντος νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν, τοῦ πλη θύνοντος κτήνη, πτηνά, ἔνυδρα πρὸς ὑπηρεσίας τοῦ γένους ἡμῶν, τοῦ ποιήσαν: τὸς τὸν ἥλιον εἰς φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα εἰς φῶς τῆς νυκτὸς διὰ τὸ γένος ἡμῶν, καὶ σώσαντος ἡμᾶς διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ Αὐτοῦ του τιμίου δουλεύσωμεν αὐτῷ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῃ πολλῷ καὶ ἐλπίδι ἀγαθῇ, ὅτι πάροικοι ἐσμεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, κατὰ τὸν λέγονται «πάροικος καὶ παρεπίδημος εἰμί, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου».

13. Ἀδελφέ, ἐγκαρτέρει ἐνῶ τόπῳ καθέξῃ, τῇ ὀλιγωρίᾳ ἀνθιστάμενος οὐ γὰρ ἐν τῇ μεταβάσει καὶ διαστάσει ἐξημεροῖς τὰ πάθη, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ νοῦ προσοχῇ ὑπομονῆς γὰρ ἔχομεν χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες τύχωμεν τῶν ἐπαγγελιῶν, ὁ δὲ τῇ ἀκηδία συμπεριφερόμενος, μακρὰν ἀφέστηκε τῆς ὑπομονῆς, καθάπερ καὶ ὁ νοσῶν τῆς ὑγείας ἢ οὖν ἀρετῇ ἐν τῇ ὑπομονῇ καὶ οὐκ ἐν τῇ ἄκηδιᾳ γνωρίζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ ἀνανεουμένη κρατύγεται ἐν τῷ τὸν νοῦν πρὸς ἀσχολεῖσθαι, τῇ θεωρίᾳ καὶ μελέτῃ τῶν προσδοκωμένων.

14. Ἐκεῖθεν γὰρ παινόμενος ὁ νοῦς λαμβάνει ἰσχύν, καθάπερ καὶ τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν βρωμάτων, εἰ δὲ ἁμοιρησοιεν ὁ νοῦς ταύτης τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀξίας, τῷ ὄντι πτωχὸς καὶ ἀσθενὴς ἀποκαθίσταται ἀποτιναζάμενος οὖν τὴν προσπάθειαν τῶν ὑλικῶν, σχόλαζε τὸν νοῦν πρὸς ἐκείνην τὴν ἔνθεον ἐργασίαν, καὶ οὐκ ἀνάγκην ἔξεις μεταφέρειν τὸ σῶμα ἀπὸ τοῦ πού εἰς τόπον, καὶ διακόπτειν τὴν μελέτην ἐν ταῖς ἀποδημίαις δίχα εὐλόγου αἰτίας καὶ τῆς τῶν προεστηκότων ἐπιτροπῆς ἢ γὰρ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἔστιν, ὡς φησιν ὁ Κύριος.

15. Ἀγαλόγισαι δέ, ἀγαπητέ, καὶ πόσοι ἐν τῷ κόσμῳ διαφόρως εἶσι στεροῦμε: νοί, ὡς τινὲς διὰ τὴν ἀπορίαν τὰ ἑαυτῶν ἐν ὑποθήκῃ παρέθεντο, ἕτερον δὲ τέκνα δυνάστων αἰχμαλωσία πεσόντα καὶ εἰς δουλείαν πραθέντα, δουλεύουσιν οἰκτροτεροῖς αὐτῶν ἢ καὶ βαρβάροις ἐν γῇ ἄλλοτρία' ἄλλοι δὲ πτωχοὶ ὄντες καὶ μηδὲ τῆς ἐφημέρου τροφῆς εὐπορουντες, ἐρριμμένοι εἰσὶν ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ρύμαις τῶν πόλεων, ράκεσιν εὐτελέσει καὶ διέσχισμενοις καὶ δυπαροῖς τὸ ψύχει καὶ τὰ καύματι προσταλαιπωροῦντες, τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ νόσοις χαλεπαῖς ἐξετάζονται" ἔδῳ γὰρ λέγειν τοὺς ἐν φυλακαῖς κατακεκλεισμένους καὶ μεταλλοῖς κακοπαθοῦντας ἡμῖν δὲ οὐ πολὺ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

ἔστιν, ὅτι ἔχομεν τὴν σκέπην ταύτην, ἣν ἡμῖν ἔχα: ρίσατο ὁ Θεός, καὶ τὴν ἄμεριμνιάν των κοσμικῶν πραγμάτων καὶ ταραχῶν ;

16. Τούτων μέμνησο, καὶ ἔση εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ, ἕνεκεν τῶν ἀπείρων αὐτοῦ εὐεργεσιῶν, ὧν ἔποιησε καὶ ποιεῖ καθ' ἡμῶν" καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς δοκοῦσιν εὐημερεῖν, κατὰ τὸν βίον, τί ἀγαθὸν ὁ κόσμος παρέχει, εἰμὴ μόνον κόπους καὶ μερίμνας τοῦ βίου ἀπείρους καὶ καὶ γὰρ ἔλαβε τις γυναῖκα καὶ ἄρχη μερίμνης" ἔγεννησεν υἱὸν καὶ φροντὶς ἑτέρα' ἐτέχθη ἕτερος καὶ πλείων ἢ μερίμνα" ἀπέθανεν καὶ εἷς υἱὸς ; κατέλιπε τοῖς γεννήτορσιν αὐτοῦ πένθος ἀπαραμύθητον, εἰ δὲ καὶ ὁ ζῶν ἀποβῇ κακοφρων, ὀδυνῶνται οἱ γονεῖς περὶ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ περὶ τοῦ τεθνεῶτος.

17. Τέλος δὲ πάντων ὅταν ἔλθῃ τῷ ἀνδρὶ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, πλέον ὑπὲρ τῆς εἰς τὴν συμβίον αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα συμπαθείας καὶ τελευτῶν θλίβεται, καὶ τὰ σπλάγχνα ταραττεται ἢ ὑπὸ τῆς τοῦ θανάτου ὀδύνης, λογιζόμενος, ὅτι τὴν μὲν χήραν κατέλιπε, τὰ δὲ ὀρφανά. Τούτων δὲ πάντων ἠλευθερώσεν ἡμᾶς καὶ τοῦ Χριστοῦ ζυγός, ὁ χρηστὸς τὸ καὶ ἐλαφρότατος μέγιστα δὲ συμβάλλεται πρὸς ἀκηδίας ἀποτροπὴν καὶ ἡ τοῦ θανάτου μνήμη. Δεῖ οὖν τὸν ὑπ' αὐτῆς ἐνοχλούμενον πρῶτον μὲν δέεσθαι τοῦ Θεοῦ ἓνα παράσχη αὐτῷ ὑπομονὴν τὴν καὶ μακροθυμίαν, εἴτα καὶ παρακαλεῖν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λέγοντα «ἵνα τί περίλυπος εἰ ἡ ψυχὴ μου; καὶ ἓνα τί συνταράσσεις με ; ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριόν του προσώπου μου καὶ ὁ Θεός μου».

18. Μὴ γὰρ διαπαντὸς δεῖ ἡμᾶς κατοικεῖν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ; ἄκουε τοῦ λέγοντος «πάροικος ἐγὼ εἶμι ἐν τῇ γῇ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου», "Ἀγαλόγισαι τοὺς προενοικήσαντας ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ὧ σὺ παροικεῖς, καὶ γνόθι ὅτι καθάπερ κακεῖνοι παρήλθον ἐκ τοῦ αἵ ἐνὸς τούτου, οὕτω καὶ ἡμᾶς Θεοῦ βουλήσει δεῖ παροικήσαντας ἀπιέναι, ἢ δὲ ἀληθὴς ζωὴ μετὰ τὴν τελευτὴν ὑπάρχει διὸ καὶ ὁ Προφήτης ἐκείνην τὴν ζωὴν ἐπιποθῶν, ἐβόα πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· «δὴν τρόπον ἐπιποθεῖ ἢ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σὲ ὁ Θεὸς πότε ἤξω καὶ ὀφθήσομαι τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ»;

19. Ὡς γὰρ δεσμοκτήριον ἡγοῦντο οἱ Ἅγιοι τὸν παρόντα βίον, ὅθεν καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ρημά σου ἐν εἰρήνῃ». Οὕτω καὶ ὁ Ἀπόστολος τὴν ἐπιθυμίαν εἶχε τοῦ ἀναλύσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι ἐὰν γὰρ ὁ ἄνθρωπος μισήσῃ τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τὴν ἀπάτην αὐτοῦ, καὶ ποθήσῃ τὰ οὐράνια, δοῦλον ἑαυτὸν παρίστησι τῷ Κυρίῳ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ψυχῇ, καὶ ζητεῖ πρὸς τὰ ποθούμενα ἀπελθεῖν διὸ καὶ οὐδέποτε κατισχύσαι αὐτοῦ ἢ ὀλιγωρία καὶ ἀκηδία δυνήσεται" ἐφ' ὅσον δὲ ἡ ψυχὴ τὰ γήινα φαντάζεται, αἱ ποικιλίαι τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ κόσμου τούτου καὶ αἱ μάταιαι ἡδοναὶ προσαγόμεναι αὕτη διὰ τῶν λογισμῶν, ἐκλύουσι τὸν τόνον αὐτῆς, ὅθεν καὶ ὀλιγωρεῖ.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ανέπτυξε την εξής διδασκαλίαν περί ακηδίας και λύπης πρὸς τὰς Μοναχάς, αἱ ὁποῖαι συνεκεντρώθησαν:

Αδελφαί μου, εἶπεν, ἡ λύπη τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ὁ ἄνθρωπος διακρίνεται εἰς δύο κατηγορίας ἢ μία ἐξ αὐτῶν ὠφελεῖ καὶ ἡ ἄλλη καταστρέφει. Τὴν ὠφέλιμον λύπην θὰ τὴν διακρίνωμεν ἀπὸ τὰ ἐξῆς γνωρίσματα: ὁ λυπούμενος κλαίει καὶ οδυρεται διὰ τὰς ἰδικὰς τοῦ αμαρτίας, ὅπως ἐπίσης καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν ἀγνοίαν τοῦ πλησίον ἐκτὸς δὲ αὐτῶν καὶ κατὰ Θεὸν λυπούμενος στενοχωρεῖται φοβούμενος μήπως παρεκκλίνη ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῆς σωτηρίας του, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχει τὴν ἀγωνίαν νὰ ἐγγίσῃ ἐνωρίτερον τὴν ἀπροσπέλαστον τελειότητα,

2. Ἐκτὸς ὅμως τῆς λύπης αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀναβιβάζει τὸν ἄνθρωπον, ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει εἰς ἡμᾶς ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς μας, ὁ διάβολος, καὶ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀπερισκεψίαν. Αὐτὴ ἡ λύπη ὀνομάζεται ἀπὸ μερικοὺς ἀκηδία, δηλαδὴ μελαγχολικὴ διάθεσις τῆς ψυχῆς καταδικάζουσα εἰς πνευματικὴν ἀδράνειαν τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὴν τὴν ἀκηδίαν πρέπει με τὴν ἀδιάλειπτον εὐχὴν καὶ τὴν ψαλμωδίαν νὰ ἀποδιώκωμεν, σκεπτόμεναι, ὅτι κανεὶς ἀπερίσκεπτος εἰς τὴν ζωὴν δὲν ζῇ χωρὶς τοιαύτας λύπας, διότι ἡ ἀφροσύνη, ὡς πηγὴ κοσμικῶν μεριμνῶν, πάντοτε προκαλεῖ λύπην (1).

3. Ἡ Ἁγία Γραφή σχετικῶς λέγει: «Πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην» (Ἠσ. α', 5). Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν σύντομον ἐκφράσιν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα συμπεριέλαβε τὴν μοναχικὴν καὶ ὅλην τὴν κοσμικὴν ζωὴν· διότι ὅταν λέγῃ περὶ τοῦ πόνου τῆς κεφαλῆς, περιέγραψε τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, ἐπειδὴ ἡ κεφαλὴ σημαίνει τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, ὅπως λέγει καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον: «Τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ» (Ἐκκλ. β', 14). Εἰς τὴν κεφαλὴν λέγουσιν, ὅτι ἐδρεύει τὸ διορατικόν. Ὁ δὲ πόνος σημαίνει, ὅτι ἡ καρποφορία τῆς ἀρετῆς ἐν γένει εἶναι ἀποτέλεσμα σκληρῶν κόπων καὶ προσπαθειῶν,

4. Ἀντιθέτως διὰ τῆς λύπης, ἡ ὁποία ἐδρεύει εἰς τὴν καρδίαν (πᾶσα καρδία εἰς λύπην), ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐφάνέρωσε τὸν φιλοτάραχον καὶ πονηρόν χαρακτήρα. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἡ καρδία δὲν σταματᾷ καὶ εἶναι, καθὼς λέγουσιν, ἑδρα τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς λύπης, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ φιλοτάραχοι καὶ πονηροὶ χαρακτήρες οὐδέποτε ἀπολυτρούνται καθ' ὁλοκληρίαν ἀπὸ τοὺς βιοτικoὺς περισπασμοὺς καὶ τῆς ἐκ τούτων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

λύπης. Οι τοιοῦτοι λυποῦνται ὅταν δὲν δοξάζωνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, λειώνουν ὅταν ἐπιθυμοῦν τὰ ξένα ἀγαθὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ τὰ ἀπολαύσουν, στεναχωροῦνται ὅταν εἶναι πτωχοί, τρελλαίνονται ὅταν πλουτίσουν, ἐξ αἰτίας δὲ τῶν μεριμνῶν καὶ τῆς ἀγωνίας νὰ περιφρουρήσουν τὰ πλεονεκτήματα τῶν οὔτε τὸν ὕπνον χαίρονται καὶ δὲν τὸν ἀπολαμβάνουν.

5. Ἀς μὴ μας παρασύρῃ λοιπὸν πρὸς τὰ κάτω ἡ σκέψις, ὅτι οἱ κοσμικοὶ δὲν ἔχουν φροντίδας εἰάν κάμωμεν μίαν πρόχειρον σύγκρισιν, θὰ διαπιστώσωμεν, ὅτι κουράζονται περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς. Βεβαίως αὐτὰ που λέγομεν δὲν ἀφοροῦν ὅλους, ἀλλὰ μόνον ἐκείνους, που πραγματικῶς πορεύονται τὸν μοναχικὸν βίον. Διότι ὅπως ἀκριβῶς διὰ τὰ ζῶα δὲν ὑπάρχει μία τροφή ὠρισμένη, τοιουτοτρόπως καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους δὲν ὠφελεῖ ἡ αὐτὴ διδασκαλία. Σχετικῶς λέγει ἡ Ἀγία Γραφή, ὅτι δὲν πρέπει «νέον οἶνον βάλλειν εἰς ἀσκούς παλαιούς» (Ματθ. θ', 17). Ἀπὸ ἄλλην πνευματικῆς τράπεζαν τρώγουν ἐκεῖνοι, που ἡξιώθησαν τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ μυστικῆς γνώσεως, ἀπὸ ἄλλην οἱ ἐπιδιδόμενοι εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀσκήσεως, καὶ ἀπὸ ἄλλην ὅσοι ζοῦν ἀκόμη κατὰ κόσμον.

6. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς μετὰ τῶν ζῶων ἄλλα ζοῦν εἰς τὴν ξηράν, ἄλλα μέσα εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἄλλα πετοῦν ψηλά, τοιουτοτρόπως συμβαίνει καὶ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἄλλοι βαδίζουν τὴν μέσην οδόν, ὅπως τὰ χερσαία: ἄλλοι πάλιν ἔχουν προσηλωμένην σταθερῶς τὴν προσοχὴν τῶν καὶ τὴν διάνοιάν τῶν ὑψηλά, ὅπως τὰ πτηνά: ἄλλοι, τέλος, ἔχουν τελείως καλυφθῇ ἀπὸ τὰ ζοφερά ὕδατα τῆς ἀμαρτίας, ὅπως οἱ ἰχθεῖς. Ἰδοὺ τι λέγει διὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἡ Ἀγία Γραφή: «Ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ καταιγὶς κατεπόντισε με» (Ψαλμ. ξη', 3). Ἡμεῖς λοιπὸν, ὅπως οἱ αετοὶ που ἔβγαλαν πλέον πτερά καὶ ἐνίσχυσαν τοιουτοτρόπως τὰς πτέρυγὰς τῶν, ἀς ἐπιθῇ μεν ἐντόνως πάντοτε τὰ ὑψηλότερα.

7. Ἀδελφέ μου, νὰ ἐπιδείξης τελείαν υπομονὴν κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐκλήθης καὶ νὰ μὴ γίνεσαι ἀδιάφορος, ἀποφεύγων τοὺς κόπους χάριν τοῦ Κυρίου καὶ μισῶν αὐτοὺς. Διότι, εἰάν πράγματι θεωρῶμεν τοὺς εαυτοὺς μας δεσμίους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὁποῖος μᾶς ἔσωσε, δὲν πρέπει νὰ ἐντρεπώμεθα διὰ τὴν αλυσίδα τῶν θλίψεων, τὰς ὁποίας υφιστάμεθα χάριν Αὐτοῦ. Ἀπ' ἐναντίας μετὰ χαρὰς πρέπει νὰ υπομένωμεν τὴν σειρὰν αὐτὴν τῶν θλίψεων, προσμένοντες μετ' ἐλπίδος τὴν ἐπιβράβευσιν ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὥστε ἡ χάρις τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ νὰ προσθέσῃ καὶ ἡμᾶς εἰς τὸν χορὸν τῶν Ἀγίων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

8. Διότι είναι αναμφισβήτητον, ότι όσοι εδοκίμασαν, με την θέλησίν των, τα παθήματα του Κυρίου ασφαλώς θα καταστούν μέτοχοι και της παρηγορίας Αυτού, δηλαδή της επουρανίου Βασιλείας. Εάν δε κανείς στενοχωρήται εξ αιτίας του κόπου, που προκαλεί το έργον του Μοναχού, ας σκεφθή πόσοι εις τον κόσμον υποφέρουν από ισχυρούς πόνους των χειρών και των ποδών, όχι μόνον πλούσιοι, αλλά και πτωχοί, οι οποίοι ούτε ημέραν ούτε νύκτα ησυχάζουν, αλλά βασανίζονται διαρκώς από την δριμύτητα των πόνων. Οι τοιούτοι φαίνονται πράγματι ως να είναι δεμένοι με ισχυράν αλυσίδα, η οποία είναι η ασθένειά των.

9. Ημείς ας αποκτήσωμεν θεληματικόν πόνον και ας επιδείξωμεν αυτοπροαίρετον υπομονήν, χωρίς να μας επιβάλλουν αυτά οι άλλοι ή η ανάγκη, χάριν της Βασιλείας των ουρανών. Ας διατηρώμεν πάντοτε λοιπόν καρδίαν σταθεράν και ασάλευτον, και εάν κάποτε μάς συμβή μία παραμικρά πνευματική αδράνεια, ας μη χάσωμεν αμέσως το θάρρος μας, αλλά ας πιέσωμεν τους εαυτούς μας, διά να αντισταθώμεν επιτυχώς, όπως ακριβώς και άνδρείος οδοιπόρος. Ως γνωστόν, ο οδοιπόρος, όταν κατά την οδοιπορίαν του εξασθενήσῃ ολίγον, δεν υποχωρεί, ούτε εγκαταλείπει τον αντικειμενικόν σκοπόν της πορείας του, όσον μακράν και αν ευρίσκεται αυτός, αλλά παρηγορεί τον εαυτόν του λέγων· κάμε ολίγην υπομονήν και θα φθάσης εις το ξενοδοχείον, όπου θα αναπαυθής. Ο δε Θεός, που βλέπει την προσπάθειαν του, τον ενισχύει και μετριάζει την κόπωσιν. Η βραδυκινήσις και η οκνηρία γίνονται πρόξενοι πείνης και δυστυχίας, και επιφέρουν ζημίαν όχι μόνον εις τα πνευματικά χαρίσματα, αλλά και εις την θεραπείαν των σωματικών αναγκών.

10. Ας φροντίζωμεν λοιπόν μετ' ενδιαφέροντος, αδελφοί, να εξυπηρετώμεν και εις τον έτερον προς χάριν του Κυρίου, διότι πολλοί είναι εκείνοι, οι οποίοι όχι διά τον Κύριον, αλλά διά μίαν νεαράν κόρην, επειδή την ηγάπησαν και έπόθησαν να την λάβουν ως σύζυγον επροτίμησαν να γίνουν δούλοι εις την οικογένειάν της. Ούτε πάλιν να αδιαφορώμεν διά το έργον της σωτηρίας μας, νικώμενοι από μελαγχολίαν, επειδή καθημέθα εις το κελλίον μας, ενθυμούμενοι, ότι οι Άγιοι Μάρτυρες ήσαν κατάκλειστοι εις σιδερόφρακτα κελλία των φυλακών, τυραννούμενοι από φρικτά βασανιστήρια.

11. Ας μη αποφύγωμεν λοιπόν την θλίψιν και τάς δυσχερείας του κελλίου, διότι δεν είναι άδικος ο Θεός να λησμονήσῃ τον κόπον, που γίνεται χάριν Εκείνου. Αλλά και δι' αυτήν ακόμη την σκοτεινιάν του κελλίου, την οποίαν ανέχεσαι παραμένων εις αυτό, θα σε καταυγάσῃ με το φῶς της αληθείας, όπως λέγει και το ρητόν της Αγίας Γραφής «έξανέτειλεν εν σκότει φῶς τοίς ευθέσι» (Ψαλμ. ρια', 4). Ούτε να δυσανασχετώμεν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

όταν εργαζώμεθα, έχοντες πάντοτε υπ' όψιν, ότι πολλοί από τους Αγίους απεστέλλοντο, χάριν της αγάπης των προς τον Κύριον, εις τα μεταλεία, όπου, ως γνωστόν, η εργασία είναι σκληροτάτη. Μήπως, εάν εξούσαμεν εις τους χρόνους εκείνους των μαρτύρων, θα εφθάναμεν εις το σημείον να προδώσωμεν την πνευματικήν ημών ζωήν, διά να αποφύγωμεν τα μαρτύρια και τας πιέσεις;

12. Να ενθυμούμεθα διαρκώς, αδελφοί, τας ευεργεσίας του Θεού, ο οποίος έπλασεν ημάς κατά πάντα τελείους, όστις εξάγει «ανέμους εκ θησαυρών αυτού» (Ψαλμ. ρλδ', 7) προς υπηρεσίαν ημών, «ανάγων νεφέλας εξ εσχάτων της γης» (Ψαλμ. ρλδ', 7) δι' ευκολίαν ημών, πολλαπλασιάζει τα κτήνη, τα πτηνά, τους ιχθείς διά να εξυπηρετούν το ανθρώπινον γένος, εποίησε τον ήλιον διά να μας φωτίζη την ημέραν, την σελήνης και τους αστέρας διά να μας φωτίζουν την νύκτα. Και υπεράνω όλων αυτών, άς μή λησμονωμεν, ότι μας απελύτρωσε και μας έσωσεν από την αμαρτίαν διά της δυνάμεως του μυστηρίου του Τιμίου Αυτού Σταυρού. Ας υπηρετήσωμεν λοιπόν Αυτόν τον Ευεργέτην μας με βαθύτατον σεβασμόν συγκλονιζόμενοι πρό του μεγαλείου Του, αλλά και πλήρεις ελπίδων αγαθών, διότι εις τήν ζωήν αυτήν είμεθα προσωρινοί, όπως ακριβώς λέγει και ο Προφητάναξ Δαβίδ: «Πάροικος εγώ είμι εν τη ή και παρεπίδημος, καθώς πάντες οι πατέρες μου». (Ψαλμ. λη', 13).

13. Αδελφέ μου, παράμεινε μεθ' υπομονής και σταθερότητος εις οιονδήποτε τρόπον ασκείσαι, αγωνιζόμενος εναντίον της πνευματικής καταπτώσεως και αμελείας. Τα πάθη δεν εξημερώνονται με την εγκατάλειψιν του τόπου της μετανοίας και την μετάβασιν από το που είς τόπον, αλλά μόνον με την επαγρύπνησιν της διανοίας διότι εκείνου του πράγματος, που έχομεν ανάγκην διά να εκτελέσωμεν το θέλημα του Θεού και να επιτύχωμεν των υποσχέσεων Αυτού, είναι μόνον η υπομονή. Εκείνος ο οποίος καταλαμβάνεται από το πνεύμα της νωθρότητος και της αμελείας και διάγει με ακηδیان ευρίσκεται μακράν της υπομονής, όπως ακριβώς και ο ασθενών μακράν της υγείας. Η παρουσία της αρετής καθίσταται αισθητή διά της υπομονής και ουχί διά της ευερεθίστου νωθρότητος και αμελείας εις την εκτέλεσιν τών πνευματικών έργων και υπομονή πάλιν ανανεούται και ενδυναμώνεται εφ' όσον ο νούς ασχολείται αδιαλείπτως με την μυστικής θεωρίας και με την μελέτης των όσων μετά βεβαιότητος αναμένομεν να απολαύσωμεν κατά την αιώνιον ζωήν,

14. Από τας θείας αυτάς ενασχολήσεις τρεφομένη πλουσίως η διάνοια λαμβάνει δύναμιν, όπως ακριβώς το σώμα παχαίνει, εφ' όσον γεύεται τας υλικάς τροφάς. -

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

Εάν ο νους μας στερηθή της χάριτος και της αξίας αυτής, δηλαδή της υψηλής θεωρίας και της ενδελεχούς μελέτης των προσδοκωμένων, πράγματι τότε καταντά πτωχός και ασθενής. Αποτίναξε λοιπόν από επάνω σου, όπως την σκόνην, την εναγώνιον μέριμναν διά τα υλικά πράγματα και να απασχολής την διάνοιάν σου με την πλήρη θείου μεγαλείου εργασίαν εκείνην· όταν δε συμβή αυτό, τότε ασφαλώς δεν θα έχης ανάγκης να μετοικής από τόπου εις τόπον και να διακόπτης την υψηλής μελέτης της διανοίας σου εξ αφορμής των ταξιδίων σου αυτών, που γίνονται χωρίς σοβαράν αιτίαν και χωρίς την άδειαν των προεστώτων σου. Διότι, όπως λέγει ο Κύριος, «η Βασιλεία του Θεού εντός ημών έστιν» (Λουκ. ιζ', 21).

15. Σκέψου, αγαπητέ μου, πόσοι άνθρωποι εις τον κόσμον υποφέρουν και στερούνται διαφοροτρόπως: διά να αρκεσθώμεν δε εις ολίγας περιπτώσεις, αναφέρονεν τα εξής: μερικοί, λόγω ανεχειάς, υποθήκευσαν τα κτήματά των, χωρίς να δυνηθούν να τα αποδεσμεύσουν από την υποθήκην. Άλλοι, πάλιν, έχασαν τα τέκνα των, διότι τα ήχμαλώτισαν ξένοι εχθροί των ηγεμόνες και οι οποίοι τα έπώλησαν ως δούλους: έκτοτε δε υπηρετούν ως δούλοι ή εις χειροτέρους αυτών ή εις βαρβάρους εις ξένα μέρη. Άλλοι, τέλος, επειδή είναι τόσοι πτωχοί, ώστε να στερούνται και του καθημερινού των άρτου, έπαιτούν εις τας πλατείας και τας οδούς των πόλεων υποφέροντες από το κρύο και την ζέστην, διότι καλύπτουν τα πεινασμένα σώματα των με καταξεσχισμένα και δυπωμένα δάκη μερικοί μάλιστα από αυτούς βασανίζονται από φρικτάς νόσους, χωρίς να αναφέρω εις τον πίνακα των δυστυχώς εκείνους, που υποφέρουν, διότι έχουν καταδικασθή εις αναγκαστικήν εργασίαν μεταλλείων.

16. Κατόπιν όλων αυτών δεν πρέπει να θεωρώμεν ως μεγάλο δώρον, το ότι ευρισκόμεθα υπό την σκέπην αυτήν, την οποίαν μάς έχαρισεν ο Θεός και δεν καταπονούμεθα από την φροντίδα των κοσμικών πραγμάτων, που τόσοι ταρασσούν τον άνθρωπον; Αυτά να ενθυμήσαι και να ευχαριστης διαρκώς τον Θεόν, εξ αφορμής των αναριθμήτων αυτού ευεργεσιών, τας οποίας μας προσέφερε και μας προσφέρει καθ' εκάστην. Αλλά και εις αυτούς, οι οποίοι φαίνονται, ότι ευτυχούν εις την ζωήν των, τί καλόν τους προσφέρει ο κόσμος; Τίποτε άλλο, παρά μόνον κόπους και αναριθμήτους φροντίδας και περιορισμούς! Και πράγματι! Ενυμφεύθης: Ήρχισες την φροντίδα της οικογενείας! Εγέννησες τον πρώτον υιόν; Άλλαι φροντίδες! Μετ' ολίγον εγεννήθη και δεύτερον τέκνον; Μεγαλύτεραι μέριμναι! Απέθανεν ο ένας υιός; Πενθούν και κλαίουν απαρηγόρητα οι γονείς του! Εάν μάλιστα συμβή και επιζήσας υιός να γίνη κακός, τότε οι γονείς θρηνούν περισσότερον δι' αυτόν, παρά διά τόν άποθανόντα!

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

17. Η αποκορύφωσις δε του πόνου και της οδύνης φθάνει, όταν έλθη η στιγμή του θανάτου για τον άνδρα ούτος, καίτοι μελλοθάνατος, δεν ταρασσεται τόσο από τον επικείμενον θάνατον, αλλά από την αγάπην και την συμπάθειαν προς τα τέκνα και την σύζυγον, συγκλονιζόμενος από την θλίψιν και ταρασσόμενος από την σκέψιν, ότι εντός ολίγου θα εγκαταλείψη χήραν και ορφανά! Από όλους αυτούς τους θλιβερούς περισπασμούς και την φρικτήν οδύνην μάς ήλευθέρωσεν ο ζυγός τού Χριστού, χρηστός και πάρα πολύ εύκολοβάστακτος «Ο γάρ ζυγός μου χρηστός και το φορτίον μου ελαφρόν έστιν» (Ματθ. ια', 30). Εις την απομάκρυνση, της πνευματικής νωθρότητος και αδρανείας συντελεί αποτελεσμα είνς η ανάμνησις του θανάτου. Εκείνος λοιπόν, που ενοχλείται από τις αδυναμίας αυτάς, της νωθρότητος δηλαδή και της αδρανείας, πρέπει πρώτον μεν να παρακαλή θερμώς τον Θεόν, δια να του δώση υπομονήν και μακροθυμίαν, εν συνεχεία δε να προτρέπη την ψυχήν του λέγων· «Ίνα τι περίλυπος εί, η ψυχή μου, και ίνα τι συνταράσσεις με; ελπισον επί τόν Θεόν ότι εξομολογήσομαι αύτων σωτήριον του προσώπου μου, ο Θεός μου» (Ψαλμ. μβ', 5).

18. Αλλωστε μήπως πρόκειται αιωνίως να παραμείνωμεν εις την ζωήν αυτήν; Πρόσεξε να ιδής τι λέγει η Αγία Γραφή: «Πάροικος εγώ είμι εν τη γη και παρεπίδημος, καθώς πάντες οι πατέρες μου» (Ψαλμ. λη', 13). Φέρε εις τον νούν σου, ότι εις αυτό το Μοναστήριον, που συ κατοικείς, είχαν προηγουμένως κατοικήσει άλλοι και μάθε, ότι όπως ακριβώς εκείνοι έφυγαν από την ζωήν αυτήν, τοιουτοτρόπως και ημείς, με το θέλημα του Θεού, αφού κατοικήσωμεν ολίγον, πρέπει να αναχωρήσωμεν, Η πραγματική ζωή υπάρχει μετά τον θάνατον. Αυτήν, την μετά θάνατον ζωήν, μετά σφοδρότητος ποθών και Προφητάναξ εκραύγαζε με όλην την δύναμιν των πνευμόνων του «Ον τρόπον επιποθεί η έλαφος επί τας πηγάς των υδάτων, ούτως επιποθεί η ψυχή μου προς σε ο Θεός εδίψησεν η ψυχή μου προς τον Θεόν τον ζωντα: πότε ήξω και οφθήσομαι τη προσώπου του Θεού;» (Ψαλμ. μα', 2-3).

19. Οι Αγιοι Πατέρες έθεώρουν την παρούσαν ζωήν ως μίαν φυλακήν δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο πρεσβύτες Συμεών, κατά την Υπαπαντής του Κυρίου, έλεγεν «Νυν απολύεις τον δούλόν Σου, Δέσποτα, εν ειρήνῃ» (Λουκ. β', 29). Τοιουτοτρόπως και ο Απόστολος Παύλος διακατείχετο υπό της ζωηράς επιθυμίας να αποθάνη κατά το σώμα, διά να ζη αιωνίως με τον Χριστόν. «Την επιθυμίαν έχων εις το αναλύσαι και συν Χριστώ είναι πολλών γάρ μάλλον κρείσσον» (Φιλιπ. α', 23). Εάν λοιπόν ο άνθρωπος μισήση τον κόσμον αυτόν και την απάτην, την οποίαν εμπνέει εις τον άνθρωπον, ότι τάχα κάτι είναι, και ποθήση τα επουράνια αγαθά, τότε πραγματικώς θα αναδειχθή δούλος του Κυρίου με όλην του την ψυχήν και την καρδίαν και θα επιζητήση να

αναχωρήσῃ, ὥστε να απολαύσῃ ἐκεῖνα τα οποία διὰ τῆς ἐλπίδος ποθεῖ. Τον ἄνθρωπον αὐτὸν ποτέ δεν θα δυνηθῇ να τον καταβάλῃ ἡ αδιαφορία καὶ ἡ πνευματικὴ αδράνεια. Εφ' ὅσον ὅμως ἡ ψυχὴ τα γήϊνα ἐπιθυμεῖ καὶ διὰ τῆς φαντασίας ἀπέρχεται πρὸς αὐτά, τότε τα διάφορα εἶδη των ἐπιθυμιῶν του κόσμου αὐτοῦ καὶ αἱ μάταιαι ἡδοναί, εἰσερχόμεναι εἰς αὐτὴν (τὴν ψυχὴν) διὰ των λογισμῶν, θα παραλύουν τὴν πνευματικὴς αὐτῆς ἔντασιν, καὶ δι' αὐτό θα αδιαφορῇ.

Β'. Αντιόχου του Παντέκτου

Ο ΤΗΣ ἀκηδίας δαίμων δεινὸς λίαν ἐστὶ καὶ βαρύτατος, ὃς τὶς περὶ ὥραν ἔκτην ἐπιπίπτει τῷ Μοναχῷ, ἀγωνίαν αὐτῷ ἔμποιων καὶ ἀπεχθῶς ἔχειν πρὸς τὸν τόπον, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς συνδιατρίβοντας ἀδελφους καὶ πᾶν ἔργον, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Θείας Γραφῆς.

2. Ἀναγινώσκων δὲ χασμᾶται πολλὰ, πρὸς ὕπνον καταφέρεται εὐχερῶς, τρίβει τὰς ὄψεις καὶ διατείνει τὰς χεῖρας, καὶ τοῦ βιβλίου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστῆς σας, ἔνατενίζει το τοίχῳ πάλιν ἐπιστρέψας, ἀνέγνω μικρὸν, καὶ ἀναπτύσσων, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη τῶν λόγων περιεργάζεται, ἀριθμεῖ τὰ φύλλα, καὶ τὰς τετράδας ἐπιψηφίζει ψέγει ἢ ἐπαινεῖ τὸ γράμμα καὶ τὴν κόσμησιν τοῦ βιβλίου, ὕστερον δὲ πτύξας αὐτό, ὑπέθηκε τὴ κεφαλὴ, καὶ καθεύδει ὑπνῶν, οὐ πάνυ εἰς βάθος' ἡ γὰρ πεῖνα, ἣν ἡ ἀκηδία αὐτῷ προξενεῖ, διεγείρει αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ οὐκ ἔα αὐτὸν καθεύδειν ἐπὶ πολὺ.

3. Μετὰ μικρὸν οὖν ἀναστὰς, τὴν ὥραν καταμανθάνει, τὴ τοῦ ἡλίου ἀκτίνι ἀτενίζων πυκνῶς, καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἐστιάσεως προσδεχόμενος, ἐστῶτα ἔχει τὰ ὦτα πότε ἀκούσει τοῦ σημαντῆρος τοῦ καλοῦντος ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἀκούσας, εὐπρόθυμος γίνεται, καὶ εὖγε εὖγε τὴ καρδίᾳ ἐπιφωνεῖ.

4. Ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς εἰς διακονίαν ὀξύς, καὶ ἐντολὴν λογίζεται τὴν τοῦ πάθους πληροφορίας καὶ ἀσθενῶν οὐκ ἀρκεῖται τροφὴ μιά, καὶ ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς οὐκ ἐμμένει ἔργῳ ἐνί, ἀλλὰ μεταβαίνει συνεχῶς ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, καὶ ἐξ ἐκείνου πάλιν εἰς ἄλλο' πᾶσιν ὀνυχεῖ, καὶ πάλιν δυσαρεστεῖ, καὶ οὐδὲ ἐν τέλειοι. Ἀσθενούντων ἐπισκέψεις, ἢ ἀδελφῶν πνευματικῶν ὁμιλίας, ἢ μνείας Ἀγίων καὶ πανηγύρεις προβάλλεται καὶ ἀκηδιαστής, πληροφορεῖ δὲ τὸν ἴδιον σκοπὸν. Νεφέλη ἄνυδρος διώκεται ὑπὸ ἀνέμου, καὶ Μοναχὸς ὑπομονὴν μὴ ἔχων, ὑπὸ πνεύματος ἀκηδίας.

5. Ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς εἷς μὲν ἀργολογίαν εὐπρόθυμος, εἰς δὲ προσευχὴν καὶ λίαν ἀπρόθυμος βάλλων ἐν τῇ κέλλῃ τὴν σύναξιν περισπασμῶν προφάσεις ζητεῖ, καὶ τοῦτο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

μέν, φησιν, ἀνεπιτηδεύως κείται' ἐκεῖνο δὲ οὐ χρεία ὧδε εἶναι πολλάκις καὶ τοῦ ἔργοχειρου ἔχομενος, οὕτω ποιεῖται τὴν σύναξιν,

6. Ὁφθαλμὸς ἀκηδιαστοῦ ταῖς θυρίσιν ἀτενίζει πυκνῶς, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ τοὺς ἐπισκεπτομένους φαντάζεται ἔτρισεν ἡ θύρα; κακεῖνος ἐξήλατο" φωνῆς ἤκουσε, καὶ διὰ τῆς θυρίδος παρέκυψε, καὶ οὐκ ἀφίσταται ταύτης, ἕως ἂν γαρκήσῃ αὐτὴ ἐπικείμενος. Ἀκηδῖαν θεραπεύει ὑπομονὴ πρὸς τοὺς πειρασμούς, καὶ τὸ πάντα ποιεῖν μετὰ προσεδρείας καὶ φόβου Θεοῦ.

7. Τάξον ἑαυτὸ μέτρον ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ μὴ πρότερον ἀποστῆς, πρὶν τελέσης αὐτὸ προσεύχου συνετῶς καὶ ἐντόνως, καὶ πνεῦμα ἀκηδίας ἔκφευξεται ἀπὸ σου προσευχόμενος δὲ λέγε τὰ τοῦ Δαβὶδ δῆματα, συνεπῶς ἐν αἰσθήσει ψυχῆς σου καὶ συντριμμῶ ταχὺ εἰσάκουσόν μου, Κύριε· ἐξέλιπε τὸ πνεῦμα μου, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἐταπείνωσεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχὴν μου, ἐκάθισε μὲ ἐν σκοτεινοῖς, ὡς νεκροὺς αἰῶνος, καὶ ἡ κηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου, ἀλλὰ σύ, Κύριε, μὴ ἔγκαταλιπῇς μέ, ἀλλ' ἐπιβλεψὼν ἐπ' ἔμε καὶ ἐλέησον μέ» καὶ «ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἰδέτωσαν οἱ μισοῦντές με καὶ αἰσχυνθητωσαν, ὅτι σύ, Κύριε, ἐβοήθησας μοὶ καὶ παρεκάλεσας μέ».

Ερμηνεία

Ο ΤΗΣ ΑΚΗΔΙΑΣ δαίμων (δηλαδή της πνευματικής αδρανείας) εἶναι πάρα πολὺ φοβερός καὶ καταθλιπτικός. Αυτὸς περὶ τὴν ἑκτὴν ὥραν ἐπιτίθεται ἐναντίον τοῦ Μοναχοῦ, τοῦ προκαλεῖ δυσφορίαν, τὸν κάμνει νὰ μισή τὸν τόπον, που εὐρίσκεται, ἀκόμη δε νὰ δυσφορῇ καὶ με τοὺς συμβιούντας ἀδελφούς, με κάθε ἐργασίας καὶ με αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

2. Οταν δε ἀναγινώσκῃ, χασμουριέται συχνά, εὐκόλως νυστάζει, τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του, τεντώνει τὰς χεῖρας καὶ ἀπομακρύνων τὸ βλέμμα του ἀπὸ τὸ βιβλίον παρατηρεῖ χωρὶς σκοπὸς τοὺς τοίχους ἐπανερχόμενος πάλιν εἰς τὸν εαυτὸν τοῦ διαβάzej ὀλίγον, καὶ ἀνοίγων τὸ βιβλίον περιεργάζεται, χωρὶς ενδιαφέρον, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν διαφόρων λόγων, μετρεῖ τὰ φύλλα καὶ υπολογίζει τὰ τεύχη, κατηγορεῖ ἢ ἐπαινεῖ τὴν λεκτικὴν διατύπωσιν, τὰ γράμματα ἢ τὴν διακόσμῃσιν τοῦ βιβλίου, καὶ μετὰ, αφοῦ τὸ διπλώσῃ, τὸ τοποθετεῖ κάτω ἀπὸ τὸ προσκέφαλός του καὶ πλαγιάζει διὰ νὰ κοιμηθῇ ὁ ὕπνος ὅμως αὐτὸς δεν εἶναι οὔτε διαρκὴς οὔτε βαθύς, διότι ἡ πείνα, τὴν ὁποῖαν προξενεῖ εἰς αὐτὸν ἡ ἀκηδία, κεντρίζει τὴν ψυχὴν του καὶ δεν τὸν ἀφήνει νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ πολὺ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

3. Αφού λοιπόν έγερθή μετά από ολίγον, ζητεί να πληροφορηθή την ακριβή ώραν προσηλώνων κάθε τόσον το βλέμμα του εις τας ηλιακάς ακτίνας, που προσπίπτουν εις το κελλί του, ώστε εκ της θέσεως του ηλίου να υπολογίση την ώραν του φαγητού. "Έχει τεντωμένα διαρκώς τα αυτιά του, ανυπομονών διά να ακούση το σήμαντρον, που καλεί εις την τράπεζαν τους Μοναχούς διά να φάγουν. Μόλις δε ακούση το σήμαντρον γίνεται χαρούμενος και μονολογεί: «ωραία, ωραία !»

4. Ο Μοναχός που αδρανεί και αμελεί διά τα πνευματικά, ο ακηδιαστής, είναι πρόθυμος όταν του αναθέτουν κάποιο διακόνημα θεωρεί δε ως εντολήν, την οποίαν οφείλει να εκτελέση, την εσωτερικής πληροφορίας, που δεν οφείλεται εις την αγαθήν συνείδησιν άλ το πάθος, που τον κυριεύει. Όπως δε ο άρρωστος δεν περιορίζεται, λόγω της ασθενείας του, εις ένα φαγητόν, τοιουτοτρόπως και ο ακηδιαστής Μοναχός δεν ευδοκιμεί εις μίαν ώρισμένην εργασίαν, αλλά διαρκώς αλλάσσει είδος εργασίας και μεταβαίνει από τον ένα τόπον εις τον άλλον. Με όλα καταπιάνεται, και συντόμως στενοχωρείται, χωρίς εν τω μεταξύ να τελειοποιήση τίποτε από αυτά, που ήρχισε. Διά να δικαιολογήση την ακαταστασίαν και επιπολαιότητά του αυτήν ο ακηδιαστής Μοναχός επικαλείται άλλοτε μεν επισκέψεις πρός ασθενείς, άλλοτε συναντήσεις πνευματικών αδελφών, άλλοτε εορτάς Αγίων και πανηγύρεις, εκτελεί δε πάντοτε αυτό που θέλει ο ίδιος. Όπως το σύννεφον, που δεν καταλήγει εις βροχήν, το κυνηγά ο άνεμος, τοιουτοτρόπως και τον Μοναχών, που δεν έχει υπομονήν, τον καταδιώκει το πνεύμα της ακηδίας.

5. Ο ακηδιαστής Μοναχός είναι πάντοτε πρόθυμος εις φλυαρίαν, ενώ, αντιθέτως, ουδεμίαν προθυμίαν επιδεικνύει διά την προσευχήν. Όταν δε γίνεται η σύναξις διά την καθιερωμένην ακολουθίαν, αυτός παραμένει εις το κελλί του προφασιζόμενος, ότι θα αναγνώση εκεί την ακολουθίαν, διά να εκτελέση και δήθεν επείγουσαν εργασίας, αναζητεί δε αφορμάς διά να περισπάται ο νούς του εδώ και εκεί ασχολούμενος με διάφορα πράγματα. Και πότε μεν διορθώνει κάτι, πού, δήθεν, δεν είναι καλά τοποθετημένον· δι' άλλο πάλιν αντικείμενον ισχυρίζεται, ότι δεν είναι ανάγκη να ευρίσκεται εκεί συνήθως αρχίζει να ασχολήται και με το έργόχειρόν του, χωρίς να είναι καιρός. Υπό το κράτος δε των εκνευριστικών αυτών περισπασμων πραγματοποιεί την ακολουθίαν.

6. Ο ακηδιαστής Μοναχός προσηλώνει συχνά το βλέμμα του εις την θύραν και με την φαντασίαν του βλέπει εις το κελλί του διαρκώς επισκέπτας. Έτριξεν ολίγον ή θύρα; Αμέσως εκείνος επήδησε διά να ανοίξη, φανταζόμενος, ότι κάποιος πρόκειται να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρών εντολών είναι επικύνδυνη)

έλθη! Ἦκουσε φωνήν; Αμέσως σκύβει από το παραθυράκι του κελλίου, διά να ίδη, Δεν απομακρύνεται δε από το παραθυράκι, παρά μόνον, όταν μουδιάση, καθώς είναι σκυμμένος εις αυτό. Την ακηδίαν θεραπεύει ή αγόγγυστος εγκαρτέρησις εις τους πειρασμούς και η υπομονή, όπως επίσης και η εκτέλεσις των καθηκόντων μετά ζήλου, επιμονής και φόβου Θεού.

7. Είς κάθε εργασίαν, που πρόκειται να εκτελέσης, να ορίσης το όριον μέχρι του οποίου πρέπει να φθάσης και να μη παραιτηθής των προσπαθειών σου πριν το εκπληρώσης. Να προσεύχεσαι έχων επίγνωσιν των λεγομένων και πληρών την ψυχήν σου με τάς έννοίας των προσευχών και τότε, ασφαλώς, το πνεύμα της ακηδίας θα απομακρυνθη από σέ. Όταν προσεύχεσαι, να επαναλαμβάνης μετά προσοχής, συντριβής ψυχής και συναισθανόμενος την βαθυτέραν σημασίαν των, τους λόγους του Δαβίδ: «Ταχύ εισάκουσόν μου, Κύριε εξέλιπε το πνεύμα μου, μη αποστρέψης το πρόσωπόν σου απ' εμού.... ότι εταπείνωσεν ο εχθρός την ψυχήν μου.... εκάθισε με ένα σκοτεινοίς ως νεκρούς αιώνος, και ήκηδίασεν επ' εμέ το πνεύμα μου, αλλά σύ, Κύριε, μη εγκαταλίπης με, άλλ' επίβλεψον επ' εμέ και ελέησόν με» (Ψαλ. ρμβ', 3, 4, 7). Και τους στίχους του ετέρου ψαλμού: «Ποίησον μετ' εμού σημείον εις αγαθών και ιδέτωσαν οι μισούντές με και αίσχυνθήτωσαν, ότι σύ, Κύριε, εβοήθησάς μοι και παρεκάλεσάς με» (Ψαλ. πε', 17).

Γ'. Ησαΐου του Αναχωρητού

ΑΔΕΛΦΕ, φύλαξον σεαυτὸν ἀπὸ τῆς ἀκηδίας αὕτη γὰρ ἄφανιζει τὸν καρπὸν τοῦ Μοναχοῦ ἐὰν οὖν ἀγωνίζῃ πρὸς πάθος, μὴ ἐκκακίσῃς ἀλλὰ παραρδιψον σεαυτὸν τῷ Θεῷ λέγων" οὐ δύναμαι πρὸς αὐτό, Κύριε, βοήθησον μοὶ τῷ ταλαιπώρῳ, εἶπε ἐν ὅλῃ σου καρδίᾳ καὶ ἀναπαύῃ μὴ εἴσελθῃς δὲ ὅλως εἰς κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἀλλὰ κάθου ἐν τῷ ἰδίῳ κελλίῳ σου ἐν φόβῳ Θεοῦ, προσέχων τὸ ἔργοχειρῶ σου, καὶ τὴ μελέτη καὶ τὴ εὐχὴ καὶ μὴδὲ κατανοήσης τὸ ἐργόχειρου αὐτοῦ, εἰ εἰργάσατο ἐκεῖνος ὑπὲρ σε, ἢ σὺ ὑπὲρ αὐτόν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ μου, από την ακηδίαν να προφυλάττεσαι, διότι η ακηδία (δηλαδή η πνευματική αδράνεια και αδιαφορία) καταστρέφει όλους τους καρπούς του μοναχικού αγώνος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

Εάν λοιπόν αγωνίζεσαι, διά να κατανικήσης κάποιο πάθος, μη δειλιάσης από την δριμύτητα του αγώνος, αλλά να ρίψης τον εαυτόν σου ως ικέτην εις την ευσπλαγχνίαν του Κυρίου και να λέγης με συντριβήν και ταπείνωσιν προς αυτόν: «Δεν έχω, Κύριέ μου, την δύναμιν να αντιμετωπίσω το πάθος αυτό, βοήθησε με τον ταλαίπωρον». “Όταν είπης αυτά με όλην σου την καρδίαν, θα δοκιμάσης εσωτερικής ανάπαυσιν και γαλήνην. Τότε ασφαλώς και ο Θεός θα σε αναπαύση από την μάχην αυτήν.

Κατά το διάστημα της δοκιμασίας αυτής να μη εισέλθης καθόλου εις το κελλίον του αδελφού σου, αλλά να παραμείνης έγκλειστος εις το ιδικόν σου κελλίον αισθανόμενος εις την ψυχήν σου τον φόβον του Θεού και να φροντίζης το εργόχειρόν σου, να μελετής και να λέγης νοερώς την αδιάλειπτον ευχήν: «Κύριε, Ιησού Χριστέ, ελέησόν με τον αμαρτωλόν». Ποτέ νά μή επιζητήσης να προσέξης, εάν ο αδελφός σου ειργάσθῃ το εργόχειρόν του χειρότερα ή καλλίτερα από σέ.

Δ'. Του Αγίου Μάρκου

ΕΑΝ ἀκηδιάσης ὑπὸ κακίας πολυτρόπως θλιβόμενος, μνημόνευσον τῆς ἐξόδου καὶ τῶν χαλεπῶν κολάσεων κρεῖσσον δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ Θεῷ διὰ προσευχῆς καὶ ἐλπίδος, ἥ μνήμας ἔχειν ἐξωτέρας κὰν ἐπωφελεῖς τυγχάνουσιν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ μου, εάν περιπέσης εις ακηδιαν και παντοιοτρόπως ή στενοχωρηθής υπό της κακίας αυτής, να ενθυμηθής αμέσως την ώραν του θανάτου και την φοβεραν κόλασιν. Καλλίτερον όμως θα είναι να προσκολληθής προς τον Θεόν διά της προσευχής και της ελπίδος προς την εύσπλαγχνίαν Αυτού, παρά νά έχης εις την ψυχήν σου τας φοβεράς της κολάσεως εικόνas, όσον και εάν είναι ωφέλιμοι.

Ε'. Του Αββά Κασσιανού

ΤΟ ΔΕΙΝΟΝ πνεῦμα τῆς λύπης, ὅταν περιδράξῃται τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς καὶ ὅλην αὐτὴν σκοτίσῃ, πάσης αὐτὴν ἀγαθῆς ἐργασίας κωλύει, καὶ πάσης κακίας ἐμπίπλησι' καὶ γὰρ οὐκ. εὐχᾶς ἐκτελεῖν μετὰ προθυμίας συγχωρεῖ, οὗ τῶν ξερῶν ἀναγνώσεων τὴ ὠφελεῖα ἐγκαρτερεῖν, ὀργίλον καὶ μανιώδη τὸν ἄνθρωπον πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ὑποδείκνυσι, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα μῖσος ἔμποιεῖ, καὶ πάντα ἀπλῶς τὰ σωτηριώδη βουλευματα τῆς ψυχῆς ἡ λύπη συγχέουσα, καὶ τὴν εὐτονίας αὐτῆς καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

καρτερίαν παραλύσασα, ὡς ἄφρονα ταύτην καὶ παραπλήγα ἐργάζεται τὰ τῆς ἀπογνώσεως ἔνδυσσασα λογισμό.

2. Ὡσπερ σῆς ἱμάτιον καὶ σκώληξ ξύλον, οὕτω καὶ ἡ λύπη τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν κατεσθίει, ἔκκλινειν πείθουσα ἀγαθὴν συντυχίαν, καὶ οὐδὲ παρὰ τῶν νησίων φίλων λόγον συμβουλίας δέχεσθαι συγχωροῦσα, οὐδὲ χρηστὴν ἀπόκρισιν ἢ εἰρηνικῆς ἐπιτρέπουσα τούτοις μεταδοῦναι, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἐπιλαβοῦσα πικρίας αὐτὴ καὶ ἀηδίας πληροὶ καὶ λοιπὸν ὑποβάλλει αὐτὴν φεύγειν τοὺς ἀνθρώπους, ὡς αἰτίους αὐτῇ τῆς ταραχῆς γινομένους, καὶ ὁ συγχωρεῖ αὐτὴν ἐπεγνῶναι ὅτι οὐκ ἔξωθεν, ἀλλ' ἐνδοθεν ἔχει ἀποκειμένην τὴν νόσον, ἣτις τότε φανεροῦται, ὅταν οἱ πειρασμοὶ ἐπιστάντες διὰ τῆς γυμνασίας, εἰς τὸ ἐμφανὲς ταύτην προσενέγκωσιν" οὐδέποτε γὰρ ὑπὸ ἄλλου βλαβήσεται ἄνθρωπος, εἰ μὴ ἐνδοθεν ἔχει ἀποκειμένας αἰτίας.

3. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ τῶν ψυχῶν ἱατρός, ὁ μόνος ἐπιστάμενος ἀκριβῶς ἅτε δημιουργός τα ψυχικὰ σφάλματα, καὶ ἀρμοζούσας ἐπιτιθεῖς τούτοις τὰς ἱατρούς, οὗ τὰς τῶν ἀνθρώπων συνδιατριβῆς παραγγέλλει καὶ ταλιμπάνειν, ἀλλὰ τὰς ἐν ὑμῖν τῆς κακίας αἰτίας ἐκκόπτειν, γινώσκων τὴν ὑγίαν τῆς ψυχῆς οὐκ ἐν τῷ χωρισμῷ τῶν ἀνθρώπων κατορθοῦσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ συνδιαγωγῇ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν καὶ τῇ γυμνασίᾳ.

4. Ὁ οὖν διὰ τίνας εὐλόγους δῆθεν προφάσεις καταλιμπάνων τοὺς ἀδελφούς, γινωσκέτω ἀκριβῶς ὡς οὐ τὰς τῆς λύπης ἀφορμὰς ἐκκόπτει τὴν ἀναχωρήσει, ἀλλὰ μόνον ἐναλλάττει αὐτάς τῆς ἔνταπο κειμένης ἔνδον ἐν αὐτῷ νόσου, καὶ δι' ἐτέρων πραγμάτων ταύτας ἀνακινούσης" διὰ τοῖ τοῦτο μὴ τίνας τῶν ἔξωθεν αἰτιώμεθα ἐπὶ ταῖς ταραχαῖς τῶν παθῶν ἡμῶν, ἀλλ' ἐαυτοὺς μόνους, καὶ πᾶς ὁ ἀγὼν ἔστω ἡμῖν κατὰ τῶν ἔνδον παθῶν τούτων γὰρ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἐξ ἡμῶν ἐκβληθεντων, οὐ μόνον μετὰ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων εὐκόλως συνδιατρίψωμεν, κατὰ τὸ εἰρηνέμενον ὑπὸ τοῦ μακαρίου "Ἰὼβ«θῆρες ἄγριοι εἰρηνεύσουσι σοί».

5. Προηγουμένως οὖν ἀγωνισώμεθα κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς λύπης τοῦ ἐπιφέροντος ἡμῖν τὴν ἀπόγνωσιν, ὅπως τῆς ἡμετέρας καρδίας τὴ εἰς Θεὸν ἐλπίδι αὐτὸ ἀπελάσωμεν τοῦτο γὰρ τὸν Καῖν μετὰ τὴν ἀδελφοκτονίαν οὐ συνεχώρησε μετανοῆσαι, οὔτε τὸν Ἰούδαν μετὰ τὴν τοῦ Δεσπότης προδοσίαν" ἐκείνην μόνην ἀσκήσωμεν, τὴν ἐπὶ μετανοῖᾳ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων μετ' ἐλπίδρις ἀγαθῆς γινομένην, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ κτήσει τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῶν ἐπιτηδευομένην, ἣτις καὶ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ μακαρίζεται, λέγοντος «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, καὶ τὰ ἐξῆς καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου ἐγκωμιάζεται φάσκοντος «ἢ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν ἀμεταμέλητον εἰς σωτηρίαν κατεργάζεται».

6. Αὕτη γὰρ ἡ σωτήριος λύπη τὴ ἐλπίδι τῆς μετανοίας τρέφουσα τὴν ψυχὴν, χαρὰς ἔστι συμμικτος' ὅθεν καὶ παρασκευάζει τὸν ἄνθρωπον πρὸς πᾶσαν ἀγαθῶν ἐργασίαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

πρόθυμον καὶ ὑπήκοον, εὐπρόσιτον, πρᾶον, ἀνεξίκακον, ὑπομονητικὸν πρὸς πάντα πόνον ἀγαθόν, οἷα δεῖ κατὰ Θεὸν τυγχάνουσα, ὥς ἐκ τούτου λοιπὸν τοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γνωρίζεσθαι, τουτέστιν ἀγάπην, χαράν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, ἀγαθότητα, πίστιν, ἐγκράτειαν.

7. Τῆς δὲ ἐναντίας λύπης οὗτοι εἰσιν οἱ καρποὶ ἄκηδία, ἀνυπομονησία, θυμὸς, μῖσος, ἀντιλογία, ἀπόγνωσις, εὐχῆς ὀκνηρία καὶ ψαλμωδίας ἦν τινὰ λύπην οὕτως ὀφείλομεν φεύγειν, ὥς τὴν πορνείαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὸν θυμὸν, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παθῶν" αὕτη δὲ θεραπεύεται διὰ προσευχῆς καὶ ψαλμωδίας, καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος, καὶ μελέτης τῶν θείων λογίων, καὶ τῆς ἐν πειρασμοῦς ὑπομονῆς.

8. Ἐὰν γὰρ μὴ εὖρη τὸν Μοναχῶν κατησφαλισμένον ἐν τούτοις τοῖς ὅπλοις, ἄστατον αὐτὸν καὶ δεμβον ἀποδείκνυσι, καὶ ράθυμον, καὶ ἄεργον, καὶ μοναστῆς ρια πολλὰ περιέρχεσθαι παρασκευάζει, καὶ μηδενὸς ἄλλου φροντίζειν ἢ τοῦ περισκοπεῖν ποῦ ἄριστα καὶ πότοι γίνονται οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ διάνοια τοῦ ἀκηδιαστοῦ φαντάζεται καὶ τοὺς ἐκ τούτων μετεωρισμοὺς λοιπὸν δὲ καὶ εἰς κοσμικὰ πράγματα αὐτὸν ἐνδεσμεῖ καὶ κατ' ὀλίγον δελεάζει ταύταις ταῖς ἐπιβλαβέσιν ἀσχολίαις, ἕως ἂν καὶ αὐτοῦ τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος τελείως αὐτὸν ἐκβαλῇ.

9. Ταύτην τὴν νόσον βαρυτάτην οὖσαν εἰδὼς ὁ Ἀπόστολος, καὶ βουλόμενος αὐτὴν ἐκ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἀνασπᾶσαι, τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν μάλιστα τίκεται, δείκνυσι λέγων· «παραγγέλλομεν ὑμῖν ἀδελφοὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβεν ἐξ ἡμῶν αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πὼς δεῖ μιμῆσθαι ἡμᾶς, ὅτε οὐκ ἤτακτῆσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινός, ἀλλ' ἐν κόπο καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινὰ ἐξ ὑμῶν" οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς δῶμεν τύπον ὑμῖν, εἰς τὸ μιμῆσθαι ἡμᾶς καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ἡμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους" τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν».

10. Ἀκούσωμεν πὼς σαφῶς ἡμῖν ἀποδείκνυσιν ὁ Ἀπόστολος τὰς αἰτίας τῆς ἄκηδιας ἀτάκτους γὰρ καλεῖ τοὺς μὴ ἐργαζομένους, ἐνὶ δήματι πολλὴν κακίαν ἐμφαίνων" καὶ γὰρ ἄτακτος καὶ ἀνευλαβῆς τυγχάνει, καὶ πρὸ πετῆς περὶ λόγων, καὶ εἰς λαιμαργίαν πρόχειρος, καὶ λοιπὸν εἰς ἡσυχίαν ἀνεπιτήδειος, καὶ τῆς ἀκηδίας δοῦλος παραγγέλλει οὖν στέλλεσθαι ἀπ' αὐτοῦ, ἥγουν ἄφοριζεσθαι ὥς ἀπὸ λοιμὸς κῆς νόσου, εἴτα φησι, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβαν ἐξ ἡμῶν, διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐμφαίνων ὑπερηφάνους αὐτοὺς εἶναι καὶ καταφρονητές, καὶ τῶν Ἀποστολικῶν παραδόσεων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

καταλυτᾶς καὶ πάλιν φησὶν οὐκ ἐφάγομεν δωρεὰν ἄρτον παρὰ τινός, ἀλλ' ἐν κόπο καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινά,

11. Βαβαί! καὶ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν, καὶ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ μετάρσιος ἕως τρίτου οὐρανοῦ, ὁ λέγων προστεταχέναι τὸν Κύριόν τους τὸ Εὐαγγέλιον καταγγέλλοντας ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ζῆν, ἐν κόπο καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας εἰργαζετο πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινά.

12. Τί τοίνυν ἡμεῖς ποιήσωμεν ἀκηδιῶντες ἀπὸ τοῦ ἔργου, καὶ σωματικὴν ἀνάπαυσιν διώκοντες, οἷς οὔτε κήρυγμα Εὐαγγελίου ἐνεχειρίσθη, οὔτε τῶν "Ἐκκλησιῶν ἢ μέριμνα, ἀλλὰ δεικνύων τὴν τικτομένην βλάβην ἐκ τῆς ἀργίας ἐπιφέρει «μηδὲν ἐργαζόμενοι ἀλλὰ περιεργαζόμενοι» ἀπὸ ἄργιας ἀταξία, ἀπὸ ἀταξίας πᾶσα κακία. Τούτοις τοῖς Ἀποστολικοῖς διδάγμασιν οἱ κατὰ τὴν Αἴγυπτον "Ἅγιοι Πατέρες πεπαιδευμένοι, οὐδὲνα καιρὸν ἀργοὺς εἶναι τοὺς Μοναχοὺς ἐπιτρέπουσι, καὶ μάλιστα τοὺς νεωτέρους, εἰδότες ὡς διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἔργου καὶ ἀκηδίας ἀπελαύνουσι καὶ τὴν ἑαυτῶν τροφὴν προσπορίζουσι καὶ τοῖς δεομένοις βοηθοῦσιν.

13. Οὗ μόνον γὰρ τῆς ἑαυτῶν χρείας ἐργάζονται ἔνεκα, ἀλλὰ καὶ ξένους καὶ πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν φυλακαῖς ἐκ τοῦ ἰδίου ἔργου ἐπιχορηγοῦσι, πιστεύοντες τὴν τοιαύτην εὐποιῖαν θυσίαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ γίνεσθαι" καὶ τοῦτο δὲ λέγουσιν οἱ Πατέρες, ὅτι καὶ ἐργαζόμενος ἐνὶ δαίμονι πολλάκις πολεμεῖ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ θλίβεται, καὶ δὲ ἀργὸς ὑπὸ μυρίων πνευμάτων, αἰχμαλωτίζεται καλὸν δὲ πρὸς τούτοις καὶ λόγου ἐπιμνησθῆναι τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, δν πρὸς ἐμὲ ἀπεφθέγγατο.

14. Καθεσθεῖς γὰρ ἐγὼ ὀλίγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὥχληθην ὑπὸ ἀκηδίας, καὶ παρέβαλον αὐτῷ καὶ εἶπον, ὅτι χθὲς ὥχληθεις ὑπὸ ἀκηδίας, καὶ ἐξασθενήσας σφόδρα, οὐ πρότερον ἀπηλλάγην αὐτῆς, ἕως οὐ ἀπῆλθον καὶ παρέβαλον τῷ Ἀββᾶ Παῦλῳ", ἀπεκρίθη δὲ μοι πρὸς ταῦτα ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς καὶ εἶπε θάρσει, οὐ σεαυτὸν ἀπὸ ταύτης ἤλευθερώσας, ἀλλὰ μᾶλλον ἑκδοτον καὶ δοῦλον παρέδωκας γίνωσκε τοίνυν ὅτι βαρυτέρως σε ὡς λιποτάκτης πολεμήσει, εἰ μὴ τοῦ λοιποῦ δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν σπουδάσης παύτην καταγωνίσασθαι.

Ερμηνεία

ΤΟ ΦΟΒΕΡΟΝ πνεῦμα τῆς λύπης, ὅταν καταλάβῃ ἐξ ολοκλήρου τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατορθώσῃ νὰ τὴν σκοτεινιάσῃ με τὰ νέφη τῆς απογοητεύσεως, τότε τὴν ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν παντός καλοῦ ἔργου, ἐνῶ ἀντιστοίχως τὴν γεμίζει με παντός εἶδους πονηροὺς λογισμοὺς καὶ με πάσαν, ἐν γένει, κακίαν. Συγκεκριμένως δὲν ἀφήνει τὴν ψυχὴν νὰ ἐκτελή με προθυμίαν τὰς ὠρισμένας προσευχὰς καὶ νὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρών εντολών είναι επικύνδυνη)

ψιθυρίζη την αδιάλειπτον ευχήν, ούτε να ανέχεται καρτερικώς την ακρόασιν των ιερών αναγνώσεων, από την οποίαν ωφελείται. Καθιστά δε τον αιχμάλωτόν του άνθρωπον ευερέθιστον, ώστε ούτος ευκόλως να οργίζεται απέναντι των αδελφών του και, όταν αυτοί του ομιλούν, να φαίνεται ως τρελλός. Συγχρόνως εμπνέει μίσος και προς αυτό το ψυχοσωτήριο έργο, και, διά να τελειώνωμεν, αυτή η σατανική λύπη διαταράσσει όλας τας κατά Θεόν σκέψεις, που υποβοηθούν την σωτηρίαν, και αφού παραλύση τελείως την γενναιότητα και καρτερικότητα της ψυχής, καταβυθίζει τον άνθρωπον εις τον λογισμό της απελπισίας, ώστε ούτος να συμπεριφέρεται ως απερίσκεπτος και παράλυτος πνευματικώς.

2. Η λύπη κατατρώγει την ψυχήν τού ανθρώπου, όπως ακριβώς ο σκώρος τα ενδύματά μας και ο σάραξ (σαράκι) το ξύλον και πείθει τον άνθρωπον να αποφεύγη την καλήν συναναστροφήν, νά μή ανέχεται να ακούση από τους πραγματικούς φίλους λόγους συμβουλευτικούς και να μή άπαντα προς αυτούς ειρηνικά και ωφέλιμα. Αφού καταλάβη ή σατανική αυτή λύπη την ψυχήν του ανθρώπου την γεμίζει από πικρίαν και δυσαρέσκειαν. Ή τοιαύτη λύπη, ως πονηρόν πνεύμα, υποψιθυρίζει συμβουλεύουσα τον άνθρωπον να αποφεύγη τους ανθρώπους, ως αιτίους δήθεν της εσωτερικής του ταραχής και ανωμαλίας και δεν αφήνει αυτόν να αντιληφθή, ότι η νόσος αυτή της ψυχής δεν οφείλεται εις εξωτερικούς λόγους, αλλ' είναι καταχωμένη εις τα βάθη της υπάρξεώς μας και εκδηλούται τότε μόνον, όταν εξ αιτίας της ασκήσεως εμφανισθούν οι πειρασμοί, οπότε φέρουν και αυτήν εις φώς. Διότι ο άνθρωπος ουδέποτε είναι δυνατόν να βλαβη υπό τινος άλλου εξωτερικώς, παρά μόνον από αιτίας που υπάρχουν αφανείς εις τα βάθη της ψυχής του.

3. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, ο ιατρός των ψυχών μας, εκείνος ο οποίος μόνον γνωρίζει, ως δημιουργός, τα σφάλματα της ψυχής και επιβάλλων εις αυτά τας καταλλήλους θεραπείας, μάς διατάσσει όχι να εγκαταλείπωμεν τας μετά των ανθρώπων συναναστροφάς, αλλά να αποκόπτωμεν τας ρίζας του κακού από μέσα μας, διότι πολύ καλώς γνωρίζει, ότι η υγεία της ψυχής δεν διατηρείται όταν αποχωριζώμεθα από τους ανθρώπους, αλλ' απ' εναντίας διατηρείται διά της συμβιώσεως με έναρέτους άνδρας και διά της συνεχούς προσπαθείας και ασκήσεως.

4. Εκείνος λοιπόν, ο οποίος εγκαταλείπει τους πνευματικούς του αδελφούς, προφασιζόμενος δήθεν ευλόγους αιτίας, θα πρέπει να γνωρίζη μετά βεβαιότητος, ότι δεν αποκόπτει τας αφορμές της λύπης διά της τοιαύτης αναχωρήσεως, αλλ' απλώς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

αντικαθιστά αυτές με άλλας, εφ' όσον παραμένει εσωτερικώς η νόσος και επιδεινούνται παροξυνομένη από διάφορα περιστατικά. Ως εκ τούτου ας μη επικαλούμεθα ως αιτίας άλλους, εκτός από ημάς μόνον, διά να δικαιολογήσωμεν την αναταραχήν των παθών μας όλη δε η προσπάθεια ημών άς στραφή εις την εκμηδένισιν των εσωτερικών μας παθών. Διότι όταν αυτά τα πάθη αποδιωχθούν από την ψυχήν μας, με την βοήθειαν του Θεού, τότε ασφαλώς θα δυνηθώμεν όχι μόνον ανθρώπους, αλλά και άγρια θηρία να συναναστρεφόμεθα, συμφώνως και με εκείνο, που είπεν ο μακάριος Ιώβ: «θήρες γάρ άγριοι ειρηνεύσουσί σοι» (Ιώβ'ε', 23).

5. Ας αγωνισθώμεν λοιπόν κατ' αρχήν κατά του κακού πνεύματος της λύπης, η οποία γεννά εις την ψυχήν μας την απογοήτευσιν αυτήν την απογοήτευσιν, η οποία δεν αφήκε τον Κάϊν να μετανοήση μετά την αδελφοκτονίαν, ούτε τον Ιούδαν μετά την προδοσίας του Κυρίου, αυτήν πρέπει με την θερμήν προς τον Θεόν ελπίδα να εξορίσωμεν από την καρδίαν μας. Ας καλλιεργήσωμεν δε εις την ψυχήν μας εκείνην μόνον την λύπην, η οποία γεννάται από την επίγνωσιν των αμαρτημάτων μας και την επιθυμίαν να μετανοήσωμεν δι' αυτά, συνοδεύεται δε από την προς τον Θεόν καλήν ελπίδα, ότι θα τύχωμεν της εύσπλαγχνίας Του. Αυτή, η κατά Θεόν λύπη, είναι επιτηδεία να μας εξασφαλίση την απόκτησιν των επουρανίων αγαθών, δι' αυτό και ο Κύριός μας την έγκωμιάζει λέγων: «Μακάριοι οι πενθούντες, ότι αυτοί παρακληθήσονται» (Ματθ. ε', 4). Και ο Απόστολος Παύλος, ως εξής την έγκωμιάζει: «Η γάρ κατά Θεόν λύπη μετάνοιαν εις σωτηρίαν αμεταμέλητον κατεργάζεται» (Β' Κορινθ. ζ', 10).

6. Αυτή λοιπόν η σωτηριώδης λύπη τρέφει την ψυχήν με την ελπίδα, που προέρχεται από την μετάνοιαν, και δι' αυτόν τον λό ναι ανάμικτος από χαράν, ώστε να καθιστά τον άνθρωπον πειθαρχικόν και πρόθυμον δι' εκτέλεσιν πάσης πνευματικής εργασίας, γλυκομίλητον, πράον, ανεξίκακον, ικανόν να υπομένη πάντα πόνον χάριν του αγαθού. Επειδή λοιπόν είναι κατά Θεόν η τοιαύτη λύπη, δι' αυτόν τον λόγον πληροί και τον άνθρωπον από τους καρπούς του πνεύματος, δηλαδή αγάπην, χαράν, ειρήνην, μακροθυμίαν, αγαθότητα, πίστιν, εγκράτειαν. «Ο δε καρπός του πνεύματός έστιν αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, αγαθωσύνη, πίστις, πραότης, έγκράτεια» (Γαλατ. ε', 22-23).

7. Η αντίθετος λύπη, η οποία δεν είναι κατά Θεόν, αλλά την έμπνέει ο διάβολος εις την ψυχήν του ανθρώπου, αυτούς τους καρπούς παράγει την ακηδίαν, την ανυπομονησίαν, τον θυμόν, το μίσος, την αντιλογίαν, την απογοήτευσιν, την οκνηρίαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

κατά την ώραν της προσευχής και της ψαλμωδίας. Αυτήν την αντίθεον και διαβολικήν λύπην οφείλομεν να αποφεύγωμεν, όπως αποφεύγωμεν την πορνείαν, την φιλαργυρίαν, τον θυμόν και τα λοιπά πάθη. Αυτή δε η λύπη, η αντίθεος και διαβολική, θεραπεύεται διά προσευχής και ψαλμωδίας, και εφ' όσον ελπίσωμεν εις την ευσπλαγχνίαν του Θεού, μελετώμεν μετά προσοχής τους λόγους του Θεού, που ευρίσκονται εις τας θείας Γραφάς και επιδείξωμεν αγόγγυστον υπομονήν κατά των επερχομένων πειρασμών.

8. Εάν λοιπόν ο Μοναχός δεν ευρεθή κατοχυρωμένος με αυτήν την πνευματικής άμυνας και ασφάλειας, καθίσταται ακατάστατος, επιτόλαιος, φυγόπονος, περιπλανάται ασκόπως εις διάφορα μέρη, περιέρχεται πολλά Μοναστήρια και διά τίποτε άλλο δεν φροντίζει, παρά να εξετάζη μετά προσοχής εις ποίαν μέρος πραγματοποιούνται πλούσια γεύματα και φαγοπότια· διότι ο αδιάφορος και πνευματικώς αδρανής Μοναχός δεν σκέπτεται τίποτε το υψηλόν και πνευματικόν, αλλά επιμόνως φαντάζεται ματαίαις ονειροπολήσεις. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και η τοιαύτη ψυχική ακαταστασία δεσμεύει την ψυχήν του Μοναχού εις τας κοσμικές ασχολίας, ολίγον δε κατ' ολίγον τον δελεάζει με επιβλαβείς φροντίδας, μέχρις ου τον απομακρύνη τελείως και από τας μοναχικάς του υποσχέσεις.

9. Γνωρίζων ο Απόστολος Παύλος πόσον βαρεία και επικίνδυνος είναι η νόσος αυτή και επιθυμών να εκριζώση αυτών από τας ψυχάς μας υποδεικνύει εις ημάς τας αφορμάς, από τις οποίας κυρίως γεννάται και μας συμβουλεύει «παραγγέλλομεν δε υμίν, αδελφοί. εν ονόματι του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού στέλλεσθαι υμάς από παντός αδελφού ατάκτως περιπατούντος και μή κατά την παράδοσιν, ήν παρέλαβεν παρ' ημών αυτοί γαρ οίδατε πώς δει μιμείσθαι ημάς, ότι ουκ ήτακτήσαμεν εν υμίν, ουδε δωρεάν άρτον εφάγομεν παρά τινος, αλλ' εν κόπο και μόχθω, νύκτα και ημέραν εργαζόμενοι, προς το μη επιβαρήςαί τινα εξ υμών ούχ ότι ουκ έχομεν εξουσίαν, αλλ' ίνα εαυτούς δώμεν τύπον υμίν, εις το μιμείσθαι ημάς και γάρ ότε ήμεν προς υμάς, τούτο παρηγγέλλομεν υμίν, ότι εί τις ου θέλει εργάζεσθαι, μηδέ εσθιέτω" ακούομεν γάρ τινας περιπατούντας εν υμίν ατάκτως μηδέν εργαζομένους, αλλά περιεργαζομένους τοίς δέ τοιούτοις παραγγέλλομεν και παρακαλούμεν διά Ιησού Χριστού, ίνα μετά ησυχίας εργαζόμενοι τον εαυτών άρτον εσθίωσιν» (Β' Θεσκεις γ', 6-13).

10. Ας προσέξωμεν με πόσην σοφίαν φανερώνει εις ημάς ο Απόστολος τας αιτίας της ακηδίας. Ονομάζει ατάκτους αυτούς, οι οποίοι δεν εργάζονται το αγαθόν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

εκφράζων τοιουτοτρόπως με μίαν μόνον λέξιν πολλήν κακίαν. Και πράγματι ο άτακτος, εκείνος δηλαδή που δεν έχει εις την ζωήν του τάξιν και ρυθμόν, είναι συγχρόνως και ανευλαβής και αυθάδης κατά τās συζητήσεις, ευκόλως κακολογεί, ανίκανος διά την ησυχαστικήν ζωήν και τέλος είναι αιχμάλωτος της πνευματικής αδρανείας, δηλαδή της ακηδίας. Από αυτόν λοιπόν τον τύπον, τον άτακτον, μάς παραγγέλλει ο Απόστολος Παύλος να απομακρυνώμεθα, δηλαδή να αποχωριζώμεθα από αυτόν, ως από μολυσματικής νόσου. Εν συνεχεία ο Απόστολος Παύλος λέγει: «Και μή κατά την παράδοσιν, ήν παρέλαβον παρ' ημών» (Β' Θεσ, γ', 6): με τις λέξεις αυτές ο Απόστολος υποδηλοί, ότι ο άτακτος είναι συγχρόνως υπερήφανος, καταφρονητής και ασεβώς καταργεί τās αποστολικές παραδόσεις. Και προχωρεί ο Μέγας Απόστολος «Ουδε δωρεάν άρτον εφάγομεν παρά τινος, αλλ' εν κόπο και μόχθω νύκτα και ημέραν εργαζόμενοι, προς το μη επιβαρήσαι τίνα υμών» (Β' Θεσ. γ', 8).

11. Πώ! πώ! Τί καταπληκτικόν είναι αυτό, που αφηγείται ο Απόστολος Παύλος! Ο διδάσκαλος των Εθνών, ο κήρυξ του Ευαγγελίου, εκείνος ο οποίος ανήλθε μέχρι τρίτου ουρανού, εκείνος, ο οποίος είπεν, ότι ο Κύριος έχει διατάξει να αποζούν εκ του Ευαγγελίου όσον διδάσκουν αυτό, «ούτω και ο Κύριος διέταξε τους το Ευαγγέλιον καταγγέλλουσιν εκ του Ευαγγελίου ζην» (Α' Κορινθ. θ', 14), να αποκαλύπτη δια τον εαυτόν του, ότι είργαζετο με κόπον και με μόχθον νύκτα και ημέραν, διά να μην επιβαρύνη ουδένα!

12. “Όταν ένας Παύλος τοιουτοτρόπως έμόχθει και ειργάζετο, τι θα κάμωμεν ημείς, οι αδιαφορούντες διά πάσαν εργασίας και επιδιώκοντες την σωματικής ανάπαυσιν, χωρίς εν τούτοις να έχωμεν αναλάβει ούτε το κήρυγμα του Ευαγγελίου, ούτε την μέριμναν και φροντίδα των Εκκλησιών; Ούτος, ο Παύλος, υποδεικνύων την βλάβης, που γεννάται από την αργίαν, λέγει επί πλέον διά τους ατάκτους και αργούς: «Μηδέν εργαζόμενοι, αλλά περιεργαζόμενοι», διότι από την αργίαν προέρχεται η αταξία και από την αταξίαν παντός είδους κακία. Οι Μοναχοί της Αιγύπτου, οι Άγιοι αυτοί Πατέρες, έχοντες μορφωθή με τα αποστολικά αυτά διδάγματα, δεν επιτρέπουν να παραμένουν οι Μοναχοι και μάλιστα οι νεώτεροι ποτέ άεργοι, διότι γνωρίζουν πολύ καλώς, ότι διά της επιβαλλομένης κατά την εργασίαν υπομονής, και την ακηδίαν απομακρύνουν από κοντά τους, αλλά και την τροφήν των εξοικονομούσι, και τους έχοντας ανάγκην βοηθούν.

13. Διότι οι Μοναχοί δεν εργάζονται μόνον χάριν των προσωπικών των αναγκών, αλλά και διά να είναι εις θέσιν να προμηθεύουν τα απαραίτητα εις τους ξένους, εις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

τους πτωχοὺς, εἰς τους φυλακισμένους, πιστεύοντες ὅτι ἡ ἀγαθοεργία αὐτὴ ἀποβαίνει θυσία ἁγία καὶ εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Οἱ Πατέρες ἐπίσης λέγουν καὶ αὐτὴν τὴν χαρακτηριστικὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ ἐργαζόμενος πολεμεῖ συχνάκις με ἓνα δαίμονα καὶ ἀπὸ αὐτὸν μόνον στενοχωρεῖται, ἐνῶ, ἀπ' ἐναντίας, καὶ ἀργὸς αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ ἀναρίθμητα πονηρὰ πνεύματα. Ἐπ' ευκαιρία καὶ ὡς ἐπὶλογον τῶν ὧσων ἀνέφερα, ἀξίζει νὰ σας διηγηθῶ ἓνα διδακτικὸν λόγον, τὸν ὁποῖον μοῦ εἶπεν ὁ Αββᾶς Μωϋσῆς, εἰς κάποιο προσωπικὸν μου περιστατικόν.

14. Κάποτε, ἀφοῦ παρέμεινα ὀλίγον εἰς τὴν ἔρημον, ἠνώχληθην ὑπὸ ἀκηδίας διὰ νὰ διασκεδάσω λοιπὸν τὸ πνεῦμα αὐτὸ μετέβην πρὸς συνάντησιν ἐνὸς ἄλλου Ἀσκητοῦ, τοῦ Αββᾶ Παύλου. Ὅταν συνήντησα, μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τὸν Αββᾶν Μωϋσὴν τοῦ λέγω:

- Αββᾶ, προ ἡμερῶν με ἠνώχλησεν ἀκηδία καὶ δὲν ἠσύχασα παρὰ μόνον ὅταν ἀπῆλθον καὶ συνήντησα τὸν Αββᾶν Παύλον.

Τότε ὁ Αββᾶς Μωϋσῆς μοῦ εἶπε τὰ ἐξῆς :

- Ἐχε θάρρος καὶ προσοχὴν, διότι δὲν ἀπηλευθερώθης ἀπὸ τὴν ἀκηδίαν, ἀλλὰ μάλλον κατέστης αἰχμάλωτος αὐτῆς καὶ ἐτέθης εἰς τὴν διάθεσίν της. Λάβε ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι τῶρα σκληρότερον θὰ σε πολεμήσῃ, ὡς λιποτάκτης. Δι' αὐτὸ ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς φρόντισε νὰ κατανικήσῃς τὴν ἀκηδίαν διὰ τῆς προσευχῆς, τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ φροντισμένου ἐργοχείρου σου.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΠΑΝΤΑ τὰ ἄλλα πάθη τοῦ θυμικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ μόνον ἐφάπτεται, ἢ καὶ τοῦ λογιστικοῦ, ὡς ἡ λήθη καὶ ἡ ἄγνοια ἢ δὲ ἀκηδία πασῶν τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων ἐπιδραστομένη, πάντα σχεδὸν ὁμοθυμαδὸν κινεῖ τὰ πάθη, διὸ τῶν ἄλλων παθῶν ἐστὶ βαρύτερον καλῶς οὖν ὁ Κύριος ταύτης φάρμακον δεδωκῶς, ἐν τῇ ὑπομονῇ ὅμων κτήσασθαι τὰς ψυχὰς ὅμων εἴρηκεν.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

ΟΛΑ τα άλλα πάθη έχουν σχέσιν μόνον με το θυμικόν ή το επιθυμητικόν, ή το λογιστικόν μέρος της ψυχής, όπως π.χ. η λήθη και η άγνοια εν αντιθέσει προς αυτά, η ακηδία, επειδή επενεργεί εφ' όλων των ψυχικών δυνάμεων και επηρεάζει αυτές, κινεί σχεδόν συγχρόνως, ως από συμφώνου, όλα τα άλλα πάθη και δι' αυτό καθίσταται το πλέον επικίνδυνον από όλα τα άλλα. Ορθότατα λοιπόν ο Κύριός μας υποδεικνύων το κατ' αυτής φάρμακον παρήγγειλεν «Εν τη υπομονή υμών κτήσασθαι τας ψυχάς υμών» (Λουκά κα', 19).

Ζ'. Εν τω Γεροντικώ

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ καθεζόμενος τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν ἀκηδίᾳ γέγονε καὶ πολλή σκοτώσει λογισμῶν, καὶ ἔλεγε πρὸς τὸν Θεὸν Κύριε, θέλω σωθῆναι, καὶ οὐκ ἐῷσι με οἱ λογισμοί" δίδαξον τί ποιήσω ἐν τῇ θλίψει μου πῶς σωθῶ;

Ἀναστᾶς οὖν καὶ προελθὼν τῆς κέλλης μικρόν, δρᾷ τινὰ καὶ Ἀντώνιος ἑαυτῷ ὅμοιον καθεζόμενον καὶ ἐργαζόμενον, εἶτα ἀνιστάμενον ἀπὸ τοῦ ἔργου καὶ προσευχόμενον, καὶ πάλιν καθεζόμενον, καὶ τὴν σειρὰν πλέκοντα (τοῦτο γὰρ τὸ ἔργον εἵργαζετο ὁ φανεῖς), καὶ αὖθις δὲ μετὰ τὸ ἐργασασθαι ἐφ' κανόν, εἰς προσευχὴν ἀνιστάμενον ἦν δὲ "Ἄγγελος Κυρίου ἀποσταλεῖς εἰς διόρθωσεν καὶ ἀσφάλειας τοῦ Ἀντωνίου, δς καὶ πρὸς αὐτὸν ἔφησεν" οὕτω ποίει καὶ σώζει. Ὁ δὲ Ἀντώνιος, τοῦτο ἀκούσας, πολλὴν χαρὰν ἔσχε καὶ θάρσος, τὴν ἀκηδίαν ἀποβαλὼν καὶ οὕτω ποιῶν ἔσωζετο.

2.. Εἶπε τις ἀδελφός το 'Αββᾶ Ἀντωνίῳ Πάτερ, θλίβουσι με οἱ λογισμοὶ λέγοντες, ὅτι οὐ δύνασαι νηστεύειν, οὔτε ἐργάζεσθαι κὰν ἐπισκέπτου τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ τοῦτο γὰρ ἀγάπη ἐστὶν δὲ γέρων, εἰδὼς τὰς μηχανὰς τῶν δαιμόνων, λέγει αὐτῷ ὕπαγε φᾶγε, πίε, κοιμῶ, καὶ μὴ ἐργάση, μόνον τοῦ κελλίου σου μὴ ἀποστῆς ἥδει γὰρ ὁ γέρων ὅτι ἡ του κελλίου ὑπομονὴ φέρει τὸν Μοναχὸν εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ὑποστρέψας ὁ ἀδελφὸς ἔποιησε τρεῖς ἡμέρας καὶ ἤκηδιασε, καὶ εὖρων μικρὰ θαλλία ἔσχισεν αὐτιά, τὴ δὲ ἐξῆς ἤρξατο πλέκειν' καὶ πεινάσας, εἶπε τοῖς λογισμοῖς ἰδοὺ ἄλλα μικρὰ θαλλία εἴσι, πλέξω κακεῖνα, καὶ ἔσθιω" καὶ ὡς ἐπλεξεν, εἶπε πάλιν ἀναγνώσω μικρόν, καὶ τότε ἔσθιω" καὶ ἀναγνοὺς, βάλλω τοὺς μικροὺς μου ψαλμούς, καὶ μετὰ ἡμεριμνίας ἔσθιω καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν Χάριτι Θεοῦ προκόπτων ἐγένετο δόκιμος, τὴν ἀκηδίαν νικήσας καὶ θάρσος λαβὼν κατὰ τῶν λογισμῶν ἔνικα αὐτούς.

3. Ἡρωτήθη γέρων ὑπὸ ἀδελφοῦ εἰπόντος διατὶ ἀκηδιῶ ἐν τῷ κελλίῳ μου καθεζόμενος; καὶ ἀπεκρίθη διότι οὐχ ἐώρακας ἀκμήν. οὔτε τὴν ἐλπιζομένην ἀνάπαυσιν, οὔτε τὴν ἔσομεν κόλασιν' εἰ γὰρ ταῦτα ἀκριβῶς εἶδες, εἰ σκολήκων ἔγεμε τὸ κελλίον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Ἡ παράβασις μικρῶν ἐντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

σου, ὥστε σὲ ἐν αὐτοῖς ἕως τραχήλου δεδιέναι, ἦτοι κεχωσμένον εἶναι, ὑπέμενες ἂν μὴ ἀκηδιῶν.

4. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· οἱ λογισμοί μου δέμβονται, καὶ θλίβομαι ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων σὺ κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ αὐτοὶ πάλιν ἔρχονται ὡς πὲρ γὰρ ἡ ὄνος, ἐὰν ἡ δεδεμένη, ὃ δὲ πῶλος αὐτῆς λελυμένος ὢν σκιρτᾷ ὧδε κακεῖ, καὶ ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃ, πάλιν πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐπανέρχεται, οὕτω καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ διὰ τὸν Θεὸν ἐγκαρτεροῦντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, εἰ καὶ πρὸς μικρὸν δεμβονται, ἀλλὰ πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφουσιν.

5. Διηγῆσατο τίς τῶν Πατέρων λέγων, ὅτι ὄντος μου ἐν Ὁξυρρύγχῳ, ἦλθον πτωχοὶ ἀδελφοὶ ἐκεῖ ἐν Σαββάτῳ ὁπῆ ἵνα λάβωσιν ἀγάπην, καὶ κοιμωμένων ἡμῶν, εἰς ἐξ αὐτῶν ἔχων ψιάθιον μόνον, οὐ τὸ ἥμισυ ἔκειτο ὑποκάτω αὐτοῦ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπάνω, ἐπήγγυτο ὑπὸ τοῦ κρύους (ἦν γὰρ ψύχρα πολλή) ἐγὼ οὖν ἐξελθὼν πρὸς ὕδωρ, ἤκουσα αὐτοῦ ἐν τῷ ὀδυνάσθαι καὶ τρέμειν ὑπὸ τοῦ ψύχους, παρακαλοῦντος ἑαυτὸν καὶ τοιαῦτα πρὸς Θεὸν λέγοντας «εὐχαριστῶ σοί, Κύριε, ἐπὶ πάσι τοῖς ἀγαθοῖς σου, οἷς ποιεῖς μετ' ἐμοῦ πόσοι γὰρ εἰσιν ἄρτι ἐν τῇ φυλακῇ σίδηρα φοροῦντες, ἄλλοι δὲ τοὺς πόδας εἰς τὸ ξύλον ἡσφαλισμενοὶ, μηδὲ τὸ ὕδωρ ἑαυτῶν δυνάμενοι ποιῆσαι, ἐγὼ δὲ ὡς βασιλεὺς εἶμι ἐκτείνων τοὺς πόδας μου» καὶ ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ, διηγησάμην τοῖς ἀδελφοῖς εἰς οἰκοδομῶν καὶ ὠφέλειαν.

6. Τίς τῶν Πατέρων περιόρισεν ἑαυτὸν μὴ ἐξελθεῖν τοῦ κελλίου ἐν πάσῃ τῇ “Ἀγία Τεσσαρακοστῇ των νηστειῶν ἕως τὸ Πάσχα καὶ δὲ διάβολος, ὁ αἰεὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις φθονῶν, ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ σπήλαιον αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τῆς στέγης, κορέων ὡς καὶ τοὺς τοίχους καλύπτεσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸν ἄρτον, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πάντα αὐτοῦ γεμισθῆναι τῶν κορέων καὶ δὲ ὑπομένων γενναίως τὸν πειρασμὸν ἔλεγεν, ὅτι ἐὰν μὲ δεῖ ἀποθανεῖν, οὐκ ἐξέρχομαι ἕως τῆς Ἀγίας Ἑόρτης. Τῇ δὲ τρίτῃ ἐβδομαδα τῶν Ἀγίων νηστειῶν, δρᾷ ἀπὸ πρωΐας καὶ ἰδοὺ πλῆθος ἀδιήγητον μυρμῆκων εἰσῆει εἰς τὸ σπήλαιον, οἱ καὶ καθάπερ ἐπὶ πολέμῳ ἐπὶ τοὺς κόρεις ὀρμήσαντες, πάντας ἐφόνευσαν, καὶ βαστάσαντες τοῦ σπηλαίου ἐξήγαγον καὶ ὁ γέρων ἀπαλλαγεῖς τοῦ πειρασμοῦ, ἠὲ χαρίσται τῷ Θεῷ.

7. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι ὀλιγορῶ ἐν τῷ καθεύεσθαι μέ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· μηδένα ἐξουθενήσης ἢ κατακρίνης ἢ καταλαλήσης, καὶ ὁ Θεὸς παρέχει σοὶ ἀνάπαυσιν, καὶ γίνεται σοὶ τὸ κάθισμα ἀτάραχον.

. 8. Ἀδελφὸς τίς ἐν τῇ ἐρήμῳ ὢν, καὶ ἡσυχάζων ἐν τῷ κελλίῳ, ὑπὸ τῆς ἀκῆς· δεῖας ἐπολεμεῖτο δεινῶς ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ κελλίου, ἔλεγε δὲ πρὸς ἑαυτὸν διατὶ ἄκηδιας, ἄθλιε, καὶ ζητεῖς ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ κελλίου; οὐκ ἄρκεῖ σοὶ τοῦτο, εἰ καὶ μηδὲν ποιεῖς ἀγαθόν, τὸ μηδένα σκανδαλίζειν ἢ θλίβειν, ἢ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ διαχείσθαι καὶ θλίβεσθαι ὑπὸ τινός;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

γνώθι ἀπὸ πόσων κακῶν ἐρρύσατό σε ὁ Κύριος οὐκ ἀργολογεῖς, οὐκ ἀκούεις τὰ πιὸ συμφέροντα, οὐχ ὀρᾷς τὰ βλάπτοντα, εἷς σοὶ πόλεμός ἐστι, τῆς ἀκηδίας, καὶ δὲ γειτὸς ἔστιν ὁ Θεὸς καὶ τοῦτον καταργῆσαι, εἰ ἐν ταπεινώσει καὶ συντριβῇ καρδίας ἀδιαλείπτως προσπίπτεις αὐτὸ καὶ ἐπικαλῇ τὴν Αὐτοῦ βοήθειαν γινώσκει δέ σου καὶ τὴν ἐν πάσιν ἀσθένειαν, καὶ οὐ συγχωρήσει σοὶ πειρασθῆναι ὑπὲρ καὶ δύνασαι. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς ἑαυτὸν λέγοντος, πολλὴ παράκλησις ἐγένετο αὐτῷ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ Χάριτος, τὴν δὲ διδαχὴν ἔσχε ταύτην παρὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ γηρασάντων, καὶ μεγάλην ἐκ τῆς ἀσκήσεως πλουτησάντων τὴν πρὸς Θεὸν οἰκειότητα.

9. Ἦρωτηθῇ γέρων, διατὶ οὐδέποτε ὀλιγώρησας ; καὶ ἀπεκρίθη ἐπειδὴ καθ' ἡμέραν ἀποθανεῖν προσδοκῶ.

10. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα διὰ τὴν ἀκηδίαν, καὶ ἀπεκρίθη καὶ γέρων ἢ ἀκηδία ἐπὶ πάσῃ ἀρχῇ ἀγαθοῦ πολεμεῖ τὸ ἀνθρώπῳ, καὶ οὐκ ἔστι χεῖρος αὐτῆς πάθος ἄλλ' ἐὰν γνωρίσῃ αὐτὴν ἄνθρωπος, ὅτι αὕτη ἐστίν, ἀναπαύεται, ἤγουν εἷς ὑπομονὴν καὶ σπουδὴν ἑαυτὸν διεγείρας.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Αββάς Αντώνιος, παραμένωνν εἰς τὴν ἐρήμον, καὶ περιέπεσεν εἰς ἀκηδίαν καὶ ἤρχισε νὰ σκοτίζεται ἀπὸ τοὺς διαφόρους λογισμοὺς. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ευρισκόμενος ἐκράζε γοερῶς πρὸς τὸν Θεόν καὶ ἔλεγε: «Κυρίε μου, θέλω νὰ σωθῶ καὶ δὲν με ἀφήνουν οἱ λογισμοί: δίδασξόν με πῶς νὰ αποδιώξω τὴν θλίψιν μου αὐτὴν καὶ νὰ σωθῶ».

Αφού λοιπόν ηγέρθη ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ ἐπλησίασεν ὀλίγον πρὸς τὴν ἐξοδὸς τοῦ κελλίου του, βλέπει ὁ Αντώνιος ἓνα ἄνθρωπον, ὅμοιον με αὐτόν, νὰ κάθεται καὶ νὰ ἀσχολῆται με τὸ ἐργόχειρόν του: ἐν συνεχείᾳ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ηγεῖρετο ἀπὸ τὴν ἐργασίας του καὶ προσήυχετο καὶ πάλιν ἐκάθητο καὶ ἐπλεκε τὴν σειρὰν τῶν σχοινίων (διὰ τὸ ζεμπίλι) (με αὐτὸ τὸ ἐργόχειρον ἡσχολεῖτο ὁ ἐμφανισθεὶς) καὶ ἀμέσως πάλιν, ἀφού ἐπὶ ἀρκετὸν εἰργάσθη, ηγέρθη διὰ τὴν προσευχήν. Αὐτὸς δὲ καὶ περιέργως ξένος ἦτο Ἄγγελος Κυρίου, ὅστις ἀπεστάλη διὰ νὰ διορθώσῃ καὶ ἐπιστηρίξῃ τὸν Αντώνιον, καὶ ὅστις ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Αντώνιον τοῦ εἶπεν: «Οὕτω κάμνε καὶ θὰ σωθῆς». Ὁ Αββάς Αντώνιος, μόλις ἤκουσεν αὐτὴν τὴν πληροφορίαν, ἐχάρη πάρα πολὺ καὶ ἔλαβε θάρρος καὶ ἀφού ἀπέβαλε τὴν ἀκηδίαν ἐπορεύετο, ὅπως ἐμπράκτως τοῦ ἀπέδειξεν ὁ Ἄγγελος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐσώθη.

2. Κάποιος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Αββάς Αντώνιον:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

- Πάτερ μου, οι λογισμοί με στενοχωρούν επιφέροντες εις την ψυχήν μου θλίψιν, διότι μου λένουν, ότι συ δεν έχεις την δύναμιν να νηστεύης, ούτε να ασχολήσαι με το σκληρόν έργόχειρον των Ασκητων τουλάχιστον, εγκαταλείπων το κελλίον σου, να επισκέπτεσαι τους ασθενείς, διότι και τούτο είναι αγάπη.

Ο Γέρων, ο Αββάς Αντώνιος, επειδή εγνώριζε τας παγίδας του πολυμηχάνου διαβόλου και ότι η μεθ' υπομονής και εγκαρτερήσεως παραμονή εις το μοναχικόν κελλίον επαναφέρει τον Μοναχών είτην τάξιν του μοναχικού βίου, απήντησεν ως εξής εις τον έρωτήσαντα.

– Πήγαινε εις το κελλίον σου, φάγε, πίο και κοιμήσουμή κάμης καμμίαν εργασίας, αρκεί να μη εγκαταλείψης το κελλίον σου.

Πράγματι ο αδελφός, μετά την συμβουλήν του Γέροντος, επέστρεψεν εις το κελλίον του και επορεύθη επί τρείς ημέρας, όπως του υπέδειξεν ο Γέρων. Χωρίς έργασίαν όμως έστενοχωρήθη: δι' αυτό την τρίτην ημέραν, αφού εύρε μερικά βλαστάρια φοινίκων, απ' αυτά που πλέκουν οι Μοναχαί τά καλάθια και τα ζεμπίλια, ήρχισε να τα σχίζη και να πλέκη και αυτός. Παρ' όλον δε ότι επείνασεν, αντέτεινεν εις τον λογισμόν του άς κάμω υπομονήν να πλέξω και αυτά τα ολίγα βλαστάρια, που εύρήκα και κατόπιν τρώγω. Αφού δε τα έπλεξε και αυτά, είπε πάλιν εις τον εαυτόν του ας αναγνώσω καμμίαν ψυχωφελή ανάγνωσιν και αφού, εν συνεχεία, τελειώσω και την μικράν μου ακολουθίαν, τότε ξένοιαστος πλέον θα καθίσω να φάγω. Ούτω δε ολίγον κατ' ολίγον, με την Χάριν του Θεού, προκόπτων εις την άσκητικήν ζωήν ανεδείχθη δόκιμος νικήσας δε την ακηδίαν έλαβε θάρρος έναντίον των λογισμών και συνεχώς ενίκα αυτούς.

3. Κάποτε μεταξύ ενός Γέροντος Ασκητού και ενός νεωτέρου αδελφού διημείφθη ο εξής διάλογος:

– Διατί, Γέροντά μου, όταν κάθημαι εις το κελλίον μου καταλαμβάνομαι από ψυχικήν κατάπτωσιν και ακηδίαν;

– Διότι δεν έχεις ακόμη δει ούτε την ανάπαυσιν τών Δικαίων, την οποίαν ελπίζομεν, ούτε την επερχομένην εις τους ασεβείς τιμωρίαν. Εάν εγνώριζες ακριβώς τας δύο αυτές μεταθανατίους καταστάσεις, μίαν των οποίων οπωσδήποτε θα κληρονομήσωμεν, τότε και εάν ακόμη το κελλίον σου ήτο γεμάτος από σκώληκας, ώστε να ήσουν χωμένος μέσα εις αυτούς και να τους έφερες ως ένδυμα, ασφαλώς θα υπέμενες χωρίς να δοκιμάζης ακηδίαν.

4. Επίσης ένας άλλος αδελφός υπέβαλε την εξής ερώτησιν εις ένα Γέροντα:

– Οι λογισμοί μου περιφέρονται εις ασκόπους και ματαίαις περιπλανήσεις εξ αιτίας δε του γεγονότος αυτού θλίβομαι.

– Συ να κάθεται με υπομονήν εις το κελλίον σου-απήντησεν ο Γέρων-και εκείνοι πάλιν θα επιστρέφουν από τους ματαίους ρεμβασμούς. Οι λογισμοί ομοιάζουν με ένα άτακτον και ζωηρόν πουλαράκι. Εάν η θήλεια όνος είναι δεμένη με ασφάλειαν κάπου, τότε το πουλαράκι, επειδή είναι λυμένο, τρέχει, πηδά εδώ και εκεί όσον όμως και εάν απομακρυνθή, επανέρχεται προς την μητέρα του. Το ίδιον συμβαίνει και με τους λογισμούς εκείνου, ο οποίος χάριν τού Θεού υπομένει έγκλειστος εις το κελλίον του: εάν προς στιγμήν περιπλανηθούν, αμέσως όμως επιστρέφουν προς αυτόν.

5. Κάποιοι από τους Πατέρας διηγήθη το εξής περιστατικόν:

Ευρισκόμην κάποτε – είπεν - εις "Οξύρρυγχον" το Σάββατον λοιπόν ήλθον εκεί μερικοί πτωχοι αδελφοί, διά να λάβουν ελεημοσύνην. Ένας εξ αυτών είχε μόνον μίαν τριμμένην ψάθαν και ετοποθέτει την μισήν από κάτω διά στρώμα και με την υπόλοιπον εσκεπάζετο. Ητο όμως κρύο και την νύκτα έκαμνεν υπερβολικόν ψύχος. Εις μίαν λοιπόν στιγμήν της νυκτός, όπου έσηκώθηκα διά να μεταβώ δι' υπηρεσίαν, αντελήφθην το εξής θαυμαστόν: ο αδελφός αυτός είχε παγώσει καθώς δε υπέφερε και έτρεμεν από το κρύο, παρηγόρει τον εαυτόν του διά των εξής ευχαριστηρίων λόγων προς τον Θεόν: «Κύριέ μου, σε ευχαριστώ δι' όλα τα αγαθά, τα οποία μού παρέχεις πόσον αυτήν την στιγμήν ευρίσκονται εις τας φυλακάς φέροντες σκληρά δεσμά! πόσοι εξ αυτών έχουν προσαρμοσμένους τους πόδας των εις το ξύλον (1), διά να μή μετακινούνται, ώστε να μη δύνανται ούτε αυτήν την σωματικήν των ανάγκην να εκπληρώσουν! Απέναντι αυτών εγώ είμαι ως βασιλεύς, δυνάμενος να απλώνω άνέτως τους πόδας μου». Μόλις ήκουσα εγώ αυτά, διηγήθην αμέσως εις τους αδελφούς προς πνευματικήν των οικοδομής και ψυχικήν των ωφέλειαν.

6. Ενας άλλος εκ των Πατέρων έθεσεν εκούσιον περιορισμόν εις τον εαυτόν του να μη εξέλθη από το κελλίον, καθ' όλην την περίοδο της νηστείας της Αγίας Τεσσαρακοστής, μέχρι της εορτής του Γιάσχα. Τι του κάμνει λοιπόν ο διάβολος, ο οποίος φθονεί τους αγωνιζομένους; Εγέμισεν όλον το ασκητικόν του σπήλαιον, από το έδαφος έως της στέγης, με κορέους τόσον ήτο το πλήθος των κορέων, ώστε να σκεπασθούν και οι τοίχοι, και να γεμίσουν το ψωμί, το σταμνί, που έγέμιζε με νερό, και όλα εν γένει τα πράγματα του κελλίου. Ο Ασκητης όμως υπέμεινεν άγογγύστως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρών εντολών είναι επικύνδυνη)

και με γενναιότητα την δοκιμασίαν αυτήν λέγων επιτακτικώς εις τον εαυτόν του: «Δεν πρόκειται να εξέλθω τού κελλίου μου πρό της Αγίας Εορτής, έστω και εάν πρόκειται να αποθάνω από την δοκιμασίαν αυτήν». Ιδού όμως πόσον επεβραβεύθη η υπομονή του και η απόφασις αυτή! Κατά την τρίτην εβδομάδα των Νηστειών εισορμά εις το σπήλαιον απροσμέτρητον πλήθος μυρμήκων, οι οποίοι, όπως οι στρατιώται εις τον πόλεμον, επιτίθενται με ορμήν εναντίον των κορέων, τους φονεύουν όλους και μετά τους βγάζουν από το σπήλαιον. Ο Γέρων, κατόπιν αυτού, ηυχαρίσκει τον Θεόν, διότι απηλλάγη από τον πειρασμόν αυτόν.

7. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

– Τι πρέπει να κάμω, Πάτερ μου, διότι περιπίπτω εις ψυχικην κόπωσιν και αδιαφορίαν, όταν παραμένω εις το κελλίον μου;

Είς αυτά απήντησεν ο Γέρων:

– Να μη περιφρονήσης κανένα, ούτε να τον κατηγορήσης, ούτε να τον κατακρίνης να είσαι βέβαιος τότε, ότι ο Θεός θα σου χαρίση ανάπαυσιν. και θα παραμένης εις το κελλίον σου χωρίς ψυχικήν ταραχήν.

8. Ενας αδελφός παρέμενεν εις την έρημον και ησύχαζε μόνος μέσα εις το κελλίον του, αλλ' όμως επολεμείτο φοβερώς από το πνεύμα της ακηδίας, πιεζόμενος να εξέλθω από το κελλίον του. Αγωνιζόμενος δε και βιάζων τον εαυτόν του έλεγε: «Διατί περιπίπτεις εις ψυχοκτόνον μελαγχολίαν και ακηδίαν, άθλιε; Δεν σου είναι αρκετόν το ότι, αν και δεν εκτελείς κανένα αγαθόν έργον, ουδένα στενοχωρείς ή σκανδαλίζεις; Επίσης, ότι και συ ο ίδιος δεν σκανδαλίζεσαι και δεν θλίβεσαι από κανένα άλλον; Λάβε υπ' όψιν σου από πόσα κακά σε ελύτρωσεν ο Κύριος δεν αργολογείς (=δεν λέγεις ασκόπους και επιβλαβείς συζητήσεις), δεν ακούς αυτά, που βλάπτουν την ψυχήν, δεν βλέπεις πράγματα επιζήμια ψυχικώς: έναν μόνον πόλεμον αντιμετωπίζεις, την ακηδίαν αλλά και αυτόν τον πόλεμον είναι εις θέσιν και Θεός να τον καταπαύση, εάν συνεχώς προσπίπτης προς Αυτόν και με ταπεινώσιν και συντριβήν καρδίαν τον επικαλείσαι και επιζητης την βοήθειάν Του. Επί πλέον ο Θεός γνωρίζει και την ασθένειάν σου εις όλα τα σημεία, ώστε να μη επιτρέπη να πειρασθής περισσότερον από την δύναμιν σου.

Διά των σκέψεων αυτών και διά της Χάριτος του Θεού πολλών παρηγορίαν εδοκίμασεν ο αδελφός αυτός. Αυτήν δε την διδασκαλίαν, την οποίαν απηύθυνε προς τον εαυτόν του, παρέλαβεν από τους Αγίους Πατέρας, οι οποίοι έγήρασαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

ασκούμενοι εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀπέκτησαν, ὡς ἐκ τούτου, μεγάλην παρρησίαν πρὸς τὸν Θεόν.

9. Διατί, Γέροντα-ἠρώτησαν κάποτε ἓνα Ἀσκητὴν-ποτέ δεν περιέπεσες εἰς κατάστασιν πνευματικῆς αδιαφορίας καὶ αμελείας;

- Διότι καθ' ἐκάστην ἡμέραν- ἀπῆντησεν ἐκεῖνος – περιμένω νὰ ἀποθάνω.

10. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Ἀββάν Ποιμένα:

– Πληροφόρησέ με, Γέροντά μου, περὶ τῆς ἀκηδίας!

- Ἡ ἀκηδία – ἀπῆντησεν ἐκεῖνος – πολεμεῖ τὸν ἄνθρωπον, οσάκις οὗτος ἀρχίζει νὰ προσπαθῇ τὴν ἐκτέλεσιν ἐνός ἔργου ἀγαθοῦ πραγματικῶς δὲ δεν ὑπάρχει χειρότερον πάθος ἀπὸ αὐτήν. Ὅταν ὁμως ὁ ἄνθρωπος διαπιστώσῃ τὴν παρουσίαν τῆς, δεν πρέπει νὰ ἀνησυχῇ, διότι δύναται νὰ τὴν ἐκμηδενίσῃ, ἐφ' ὅσον ἐπιστρατεύσῃ ἀμέσως τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀνύστακτον φροντίδα τοῦ.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΟΛΙΓΩΡΟΣ Μοναχὸς καὶ ἀκηδιαστής, λογισμοῦ τινὸς ἐπελθόντος, κλείσας τὴν θύραν τοῦ κελλίου αὐτοῦ περιφέρεται ὧδε κακεῖσε, ὡς πλοῖον ἀπηδάλωτον' ὁ δὲ μεθ' ὑπομονῆς καθεζόμενος, οὐ συναπάγεται τοῖς ματαιοῖς λογισμοῖς.

2. Ψυχὴ ὀλιγορούση, δὸς λόγον παρακλήσεως, καὶ Κύριος στηρίζει σὴν καρδίαν.

3. Πολλοὺς τόπους δοκιμάσει ἄεργος Μοναχὸς καὶ ἀκηδιαστής, ξίφος δὲ ἔστι κατὰ τοῦ δαίμονος τῆς ἀκηδίας ἢ τοῦ θανάτου μνεῖα καὶ τῶν κολάσεων,

4 Ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν πιστῶν, πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη τῶν δὲ χαλεπῶν χαλεπωτέρα ἢ ἀκηδία ὑπάρχει, μάλιστα δὲ ἐὰν σχῇ σύμμαχον τὴν ἀπιστίαν' πλήρεις γὰρ οἱ καρποὶ αὐτῆς τοῦ θανατηφόρου.

5. Μνημόνευε, ἀγαπητέ, τοῦ φοβεροῦ βήματος διαπαντός, καὶ ἔσται σοὶ στήριγμα καὶ ἀντιπολεμήσεις τοὺς ἐπιβουλεύοντας κατὰ τῆς ψυχῆς σου.

6. Φονοκτονεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ ἐκκλινὼν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, χαρὰν δὲ ἀνεκλάλητον κληρονομήσει πᾶς καὶ τηρῶν αὐτὰς ἐν ἀληθείᾳ.

7. Ἀκηδιαστὴ Μοναχῷ ἢ ὀλιγορίᾳ ἀνθίσταται τὸν δὲ ἔχοντα ὑπομονὴν πό: λεμεῖ ὑψηλοφροσύνη, ὁ δὲ φοβούμενος τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ ἀμφοτέρων περιγίνεται.

8. Μοναχὸς ἀκηδιαστὴς πολλὰ ζημιωθήσεται καὶ δὲ νήφων, οὐδὲ μιᾶς ὥρας καταφρονήσει.

Ερμηνεία

Ο ΑΜΕΛΗΣ Μοναχός, ο οποίος δεν φροντίζει για την σωτηρίαν της ψυχής του, μόλις δεχθῇ την επίθεσιν ενός λογισμοῦ, κλείει την θύραν του κελλίου του και εξερχόμενος περιφέρεται ασκόπως ἐδῶ και ἐκεῖ, ὅπως ακριβῶς το πλοῖον, που κατεστράφη το πηδάλιόν του ἀπὸ την τρικυμίαν. Εκείνος ὁμως, ο οποίος παραμένει εἰς αὐτό με υπομονήν και εγκαρτέρησιν, δεν παρασύρεται ἀπὸ τους ματαίους λογισμούς.

2. Ψυχὴν, ἡ ὁποία κατεσχέθη ἀπὸ ἀμέλειαν και ὀλιγωρίαν, φρόντισε να συμβουλεύης με προτρεπτικὴν διδασκαλίαν, και ο Κύριος, εἰς ανταμοιβήν, θα στηρίξη και την ἰδικήν σου καρδίαν.

3. Εἰς πολλά μέρη θα εγκατασταθῇ ἀλληλοδιαδόχως ο Μοναχός, ο οποίος δεν ἐκτελεῖ μίαν ἐργασίας και δεν αἰσθάνεται εἰς την ψυχὴν του την ἀγωνίαν της πνευματικῆς φροντίδος. Ἡ ἐνθύμησις του θανάτου και της κολάσεως των ἀμαρτωλῶν εἶναι ἀποτελεσματικὸν ξίφος ἐναντίον του δαίμονος της ἀκηδίας.

4. Εναρξης της πνευματικῆς προκοπῆς των πιστῶν και σκοπὸς του ἀγώνος των πρέπει να εἶναι ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς και ἡ ἀγάπη. «Νυνὶ δε μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τα τρία ταῦτα» (Α' Κορινθ. ιγ', 13). Το φοβερώτερον ἀπὸ ὅλα τα φοβερά εἶναι ἡ ἀκηδία, τότε μάλιστα, ὅταν ἀποκτήσῃ και σύμμαχον την ἀπιστίαν. Οἱ καρποὶ της ἀκηδίας εἶναι γεμάτοι ἀπὸ δηλητήριον, που φέρει τον θάνατον.

5. Να ἐνθυμῆσαι, ἀγαπητέ μου, εἰς ὅλην σου την ζωὴν το φοβερόν βῆμα, ἀπὸ του ὁποίου θα κρίνῃ ο Θεὸς τους ἀνθρώπους κατὰ την Δευτέρας Παρουσίαν ἢ τοιαύτη ἐνθύμησις θα εἶναι διὰ σε στήριγμα εἰς τον ἀγῶνα της ἀρετῆς, ὥστε να πολεμήσῃς ἐπιτυχῶς αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι φθονοῦν και πολεμοῦν την ψυχὴν σου.

6. Δολοφονεῖ την ψυχὴν του ἐκεῖνος, ο οποίος παρεκκλίνει (=λοξοδρομεῖ) ἀπὸ την ὁδὸν των ἐντολῶν του Κυρίου ἀντιθέτως αὐτός, ο οποίος πραγματικῶς θα ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν ζωὴν του τὰς ἐντολάς του Κυρίου, θα κληρονομήσῃ ἀπερίγραπτον χαράν.

7. Ο Μοναχός, ο οποίος εἶναι ἀμελής και ἀδιάφορος, ἀντιμετωπίζει τον κίνδυνον της ὀλιγωρίας ἐκεῖνος πάλιν, ο οποίος ἐπιδεικνύει υπομονήν εἰς τους πειρασμούς, ἀπειλεῖται ἀπὸ την ὑψηλοφροσύνην, ὅτι δῆθεν κάτι κατῶρθωσε. Μόνον αὐτός, ο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρῶ εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

οποῖος φοβείται πραγματικῶς τὸν Κύριον, καθίσταται ἀπρόσβλητος καὶ ἀπὸ τὴν ὀλιγωρίαν καὶ ἀπὸ τὴν υψηλοφροσύνην.

8. Αμελής καὶ αδιάφορος Μοναχὸς πολλὰς ζημίας θὰ υποσθῇ· ὁ νηφάλιος ὁμως καὶ ἀπαθὴς οὔτε μίαν ὥραν δὲν θὰ περιφρονήσῃ, ἀλλὰ θὰ τὴν ἐκμεταλλευθῇ πρὸς ψυχικὴν τοῦ ωφέλειαν.

Θ'. Του Αγίου Ισαάκ

ΝΕΦΕΛΗ μικρὰ σκεπάζει τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, μετὰ δὲ τὴν νεφέλην ὁ ἥλιος λίαν ἔστι θερμὸς· οὕτω καὶ ἡ ἀκηδία μικρὰ καλύπτει τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ θείου φωτός, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν χαρὰ μεγάλη ἐστίν.

2. Ὄταν πληθυνθῇ ἡ ὑπομονὴ ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, σημεῖον ἔστιν, ὅτι ἐλάβομεν ἐν κρυπτῷ τὴν χαρὰν τῆς παρακλήσεως, ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς ὑπομονῆς δυνατωτέρα ἔστι τῶν ἐννοιῶν τῆς χαρᾶς τῶν ἐμπιπτουσῶν ἐν τῇ καρδίᾳ.

Ερμηνεία

ΜΙΑ νεφέλη μικρά δύναται πρὸς στιγμὴν νὰ σκεπάσῃ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἀφοῦ ὁμως ἡ νεφέλη διαλυθῇ, ὁ ἥλιος καὶ θερμότερος καὶ λαμπρότερος καθίσταται. Τοιοῦτοτρόπως συμβαίνει καὶ με τὴν ἀκηδίαν· ἐπ' ὀλίγον σκεπάζει τὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνεται τὸ θεῖον φῶς· ὅταν ὁμως, με τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, παρέλθῃ ἡ ἀκηδία, τότε ἡ χαρὰ, τὴν ὁποῖαν δοκιμάζει ἡ ψυχὴ, εἶναι μεγάλη.

2. Ὄταν ἡ ὑπομονὴ πολλαπλασιασθῇ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν, νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ὁ Θεός, κατὰ μυστικὸν τρόπον, μας προσέφερε τὴν χαρὰν τῆς παρηγορίας Του, διότι ἡ ὑπομονὴ εἶναι σημεῖον Χάριτος. Ἡ ἐνέργεια καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπομονῆς συγκινοῦν τὴν καρδίαν ἰσχυρότερον ἀπὸ ὅλας τὰς μορφάς τῆς χαρᾶς, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ δοκιμάσῃ αὕτη.

Ι'. Εν τω Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ πότε ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς περᾶσαι τὸν ποταμόν, καὶ εὔρε τὸ πορθμεῖον πεφιλοκαλημένον, ἤγουν μὴ πλέον, ἀλλὰ περιποιούμενον, καὶ παρεκαθέσθη αὐτῷ καὶ ἔδου ἄλλο σκάφος εἰς τὸν τόπον ἧλθε, καὶ ἐπέρασε τοὺς εὐρεθέντας ἐκεῖ, οἱ καὶ ἔλεγον τῷ Γέροντι, ὅτι περὰν ἔμελλον δεῦρο καὶ σὺ πέρασαν μεθ' ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς·

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρώ εντολών είναι επικύνδυνη)

εἰ μὴ εἰς τὸ δημόσιον πορθμεῖον, οὐκ ἀναβαίνω" εἶχε δὲ δέσμην θαλλίων καὶ ἐκάθητο πλέκων σειράν, καὶ πάλιν λύων αὐτήν, ἕως οὐ γέγονε τὸ πορθμεῖον καὶ οὕτως ἐπέρασεν. Ἔβαλον οὖν αὐτῷ μετάνοιαν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· τί τοῦτο ἐποίησας; καὶ ἀποκριθεὶς καὶ Γέρων εἶπεν ἵνα μὴ πάντοτε σπουδάζοντος τοῦ λογισμοῦ περιπατῶ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπόδειγμα ἔστιν, ἵνα μετὰ καταστάσεως βαδίζωμεν τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αμμωνάς ἦλθε κάποτε πλησίον ενός ποταμοῦ, διὰ νὰ περάσῃ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην. Το μικρόν ὅμως πλοῖον, το οποίον μετέφερεν ἐκ τῆς μίας ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην τοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἐταξίδευε, διότι το ἐπεσκεύαζον. Ο Αββάς λοιπόν παρέμεινεν ἀναμένων τὴν ἐπισκευὴν τοῦ πλοιαρίου. Ἐν τῷ μεταξύ κατέφθασεν ἄλλο πλοiάριον, διὰ νὰ παραλάβῃ αὐτοῦς, οἱ οποίοι ευρέθησαν ἐκεῖ. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὸν Αββάν τοῦ ἔλεγον :

— Γέροντα, πρόκειται νὰ περάσωμεν ἀπέναντι ἔλα καὶ συ νὰ περάσῃς μαζί μας.

Εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκλησιν ὁ Αββάς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς:

— Ἔως ὅτου τελειώσῃ ἡ ἐπισκευὴ τοῦ καθιερωμένου διὰ τὸ δρομολόγιον δημοσίου πλοιαρίου, δὲν ἀναβαίνω εἰς ἄλλο. Θα περιμένω νὰ ταξιδεύσω ἀπέναντι με αὐτό.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπισκευῆς ὁ Αββάς, διὰ νὰ μὴ παραμένῃ ἀργός, ἐπλεκε μερικές σειράς ζεμπιλίου ἀπὸ μίαν δέσμην θαλλίων (8) καὶ ὅταν ἐτελείωνε διέλυε πάλιν τὴν σειράν αὐτήν. Τοιοῦτοτρόπως ἀπασχολούμενος ἐπέρασεν ὁ καιρὸς καὶ ἐτελείωσεν ἡ ἐπισκευὴ τοῦ πλοιαρίου, με τὸ οποίον διεπεραιώθη ἀπέναντι.

Μόλις τὸν συνήντησαν οἱ ἀδελφοί, ἔβαλαν ἐνώπιόν τοῦ μετάνοιαν, διότι τὸν εὐλαβούντο καὶ τοῦ εἶπαν:

— Διατί τὸ ἔκαμες αὐτό, Γέροντα, καὶ ἀνέμενες τὴν ἐπισκευὴν τοῦ δημοσίου πλοιαρίου, ἐνῶ ὑπάρχει ἡ δυνατότης νὰ ἔλθῃς ἐνωρίτερον;

— Διὰ νὰ μὴ περιπατῶ πάντοτε- ἀπήντησεν ὁ Γέρων-ὐπὸ τὸ κράτος τῆς ἐναγωνίου βίας τῶν λογισμῶν, ἐπὶ θυσία τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης καὶ ἡσυχίας. Το περιστατικῶν τῆς καθυστερήσεως τοῦ πλοιαρίου εἶναι καὶ αὐτό ἓνα παράδειγμα, σύμφωνα με τὸ οποίον οφείλομεν νὰ βαδίζωμεν τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ μετὰ πνευματικῆς καταστάσεως, δηλαδή με ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ἡρεμίαν, χωρὶς νὰ ἀδημονώμεν καὶ νὰ ταρασώμεθα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ΄

(Στην αρρώστεια να ελπίζουμε στον Κύριο και
να ασκούμεθα)

Ὅτι δεῖ τὸν ἀγωνιστὴν καὶ ἀσθενοῦντα τοῦ σώματος μὴ πάντῃ ταῖς ἡδοναῖς ἐφιέναι καὶ καταλύειν τὴν ἄσκησιν, ἣ ἐν ἱατρείαις τὴν ὑγίαν ἐλπίζειν, ἀλλ' ἐν Θεῷ, οὗ οἰκονομία καὶ ἄρρωστίαί προσγίνονται.

Πρέπει ὁ ἀγωνιστής, καὶ ὅταν ἀκόμῃ εἶναι ἄρρωστος, νὰ μὴ ποθῇ καθόλου τὰς ἡδονὰς καὶ νὰ καταργῇ τὴν ἄσκησιν ἢ νὰ στηρίζῃ τὴν ἐλπίδα τῆς θεραπείας τοῦ εἰς ἱατρείας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος παραχωρεῖ καὶ τὰς ἀσθενείας.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΛΑΜΩΝ, ὁ τοῦ Ὁσίου Παχωμίου διδάσκαλος, γέρων ἤδη ὢν καὶ πάσχων τὸν σπλῆνα ἐκ τῶν ὑπεραγαν ἀσκήσεων, εἶχε τὸ σῶμα αὐτοῦ ὅλον ἀσθενές" ποτὲ μὲν γὰρ ἦσθιε μήτε ὕδατος μεταλαμβάνων, ποτὲ δὲ ἔπινε μὴ ἔσθιων ὅλως.

2. Παρακαλούμενος ὑπὸ ἀδελφῶν τιγῶν, ἐλθόντων πρὸς αὐτόν, μὴ πιάνυ κατατρύχειν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπιμελείας ἀξιῶσαι τινός, ἕνα μὴ ἐπὶ πολὺ κατατεινόμενον ἄλγηδονας αὐτῷ παρέχῃ, μόλις ποτὲ τὰ τῇ νόσο ἀνήκοντα πρὸς ὀλίγας ἡμέρας μεταλαβεῖν ἐπέισθη.

3. Γνοὺς δὲ καὶ ἐν τούτῳ, ὅτι μειζόνως ὁ πόνος ἐπέμενε, κατέλιπεν ἐκεῖνα τὰ βρώματα, εἰπὼν οὕτως" εἰ οἱ Μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ κατακοπτόμενοι τὰ μέλη, τὰς κεφαλὰς ἀποτεμνόμενοι, καὶ κατακαιόμενοι, τῇ εἰς Θεὸν ἕως ἀνάτου ἑνεκαρτεροῦν, πῶς ἐγὼ ἐν μικροτάτῳ πόνῳ βαθυμήσας ἑμαυτὸν ζημιώσω; καὶ φόβῳ προσκαίρου θλίψεως δειλανδρίσω; καὶ τοὶ πεισθεῖς καὶ μεταλαβὼν τῶν δοκούντων τὸ σῶμα ἀναπαύειν βρωμάτων, οὐδὲν ὠφεληθὴν ἀναδραμῶν τοιγαροῦν χρήσωμαι τῇ προτέρᾳ ἀσκήσει, ἐν ἣ ἔστιν, ὡς ἔγωγε πεπεισμαι, πᾶσα ἀνάπαυσις, ἐν ἣ καὶ παθήσομαι' οὐ γὰρ κατὰ ἄνθρωπον ταύτην μετέρχομαι, ἀλλὰ διὰ Θεὸν ἀγωνίζομαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

4. Οὕτως οὖν ἀνδρείως ἀσκούμενος, μετὰ μήνα ἡμερῶν ἐνόσησεν ἄρρωστίαν, ἐν ἣ καὶ ἐπεσκέψατο αὐτὸν ὁ Κύριος, καὶ παρόντος τοῦ Παχωμίου, κοσμίως συστειλάς ἐαυτόν, ἐν γήρᾳ καλῶ ἀνεπαύσατο.

5. Ποτὲ τῶν ἀδελφῶν σὺν τῷ μεγάλῳ Παχωμίῳ ἐν τινὶ νήσῳ θρύα θερίσαι πορευθέντων, καὶ τοῦ Θεοδώρου τα πρὸς ἐστίασιν αὐτοῖς ἐτοιμάζοντος, νόσῳ σωματικῇ συσχεθεῖς ὁ Πατὴρ ὑπέστρεψεν ριγιῶντι δὲ αὐτῷ, ἐπέβαλεν ὁ Θεόδωρος στρῶμα τρίχινον καὶ δὲ σφόδρα ἐπὶ τὰ γεγονότι ἀνιαθεῖς, ἄρον τοῦτο, ἔφη, ἀπ' ἐμοῦ, καὶ δίψον ἐπάνω μου ψιάθιον κατὰ τὸ εἰωθὸς τοῖς ἀδελφοῖς.

6. Τούτου δὲ γεγομένου, πάλιν, ὡς πὲρ ἐπιλαθόμενος καὶ Θεόδωρος τῆς ἀκριβείας τοῦ Γέροντος, δράκα φοινίκων λαβὼν, ἐπεδίδου αὐτή, καὶ παρεκάλει μετὰ λαβεῖν καὶ δὲ θεασάμενος μετὰ δακρύων λέγει αὐτῷ ἄρα, ἀδελφέ, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐπ' ἐξουσίαν ἔχομεν τοὺς τῶν ἀδελφῶν καμάτους, καὶ τὰς χρείας αὐτῶν οἰκονομοῦμεν, διὰ τοῦτο, ὡς ἔτυχεν, ὀφείλομεν ἀπλῶς ἐαυτοὺς ἀδιαφορίαις ἐκδιδόναι, καὶ ἡ παρὰ τὴν χρείαν, ἡ παρὰ τὸν καιρὸν, ἡ παρὰ τὸ εἰωθὸς τί διαπράττεσθαι; Ποῦ οὖν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ εἶπε γὰρ μοί, ἀδελφέ, διῆλθες πάσας τὰς καλύβας καὶ ἐπέισθης μὴ εἶναι ἐν αὐταῖς τίνας ἀσθενεῖς καὶ μὴ πλανῶ, Θεόδωρε, καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ μεγάλῳ καὶ ἐπὶ μικρῷ παρανομεῖν τὸ ἴσον ἐστὶν" ἐκείνων τοίνυν τὰς θλίψεις ἄσμενος Θεῷ ὑπομενόντων, ἡμεῖς οὐχ ὑποίσωμεν ;

7. Κατὰ δὲ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ χάριν ἐδοκίμαζε τὰς νόσους εἰ τινὲς εἰεν, ἥδει γὰρ σαφῶς τοὺς δαίμονας διὰ πάσης ἐπινοίας ἐμποδίζειν τοῖς πιστοῖς πειρωμένους. "Ἄ μέλει γοῦν κατέλαβεν αὐτὸν πότε ἐν τῇ Μονῇ σφοδρότατος πυρετός, καὶ ἦν ἄσιτος ἐπὶ πέντε ἡμέρας συνεῖς δὲ τέχνην εἶναι ταύτην τοῦ πονηροῦ, τοῦ αἰεὶ βουλομένου τοὺς ἀγίους ἐμποδίζειν, οὐ διέλειπεν εἰς τὰς ἀρχὰς ἐγειρόμενος καὶ θερμῶς πρὸς δν ἐπόθει Θεὸν τὰς ἱκεσίας ποιούμενος" μετὰ βραχὺ οὖν κουφισθεὶς τῆς νόσου, εἷς τὴν τῶν ὑγιαινόντων ἀδελφῶν ἔχαθεσθαι τράπεζαν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ, τῷ τοιαύτην αὐτῷ διάκρισιν χαρισάμενῳ. Τοιοῦτος δὲ ὢν, οὐδ' ὅλως ἡμελεῖ των ἀσθενῶν, ἀλλ' ἦν ἀγαθὸς καὶ συμπαθὴς εἰς τοὺς ἀδελφούς, εἰ καὶ τὶς ἄλλος.

8. Καὶ πότε δὲ πάθος τί ἐνσκήψαν τῇ κεφαλῇ τοῦ Θεοδώρου δριμείας αὐτῷ τὰς ἄλγηδονας παρεῖχε το καὶ αὐτὸς μὲν ἤτει περιοδείας τυχεῖν, ὁ δὲ Παχώμιος ἔφη" νομίζεις, ἀδελφέ, ὅτι συμβαίνει πάθος ἢ ἕτερον τί τοιοῦτον, ἄνευ τῆς τοῦ Θεοῦ συγχωρήσεως καὶ διό, τέκνον, ὑπομεινον, καὶ ἡνίκα βούλεται Κύριος ἰάσεται σὲ ἶδε, τέως δοκιμάζει, γίνεαι εὐχαριστῶν ὡς τέλειος Ἰώβ, ὅπως τὴν ἀνάπαυσιν ἔξης: καλὴ μὲν τῷ ἄσκητῃ ἡ κατὰ Θεὸν ἐν ταῖς εὐχαῖς καὶ τῇ ἐγκρατεῖᾳ ὑπομονή, δύναται δὲ καὶ ἄρρωστων μείζονα δέξασθαι τὸν μισθὸν τῇ καρτερίᾳ καὶ τῇ μακροθυμίᾳ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

9. Καὶ ἕτερος δὲ ἀδελφὸς ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ, Ζακχαῖος ὀνόματι, μετὰ πολὺν τῆς ἀσκήσεως χρόνον, λώβην ὑποστῆς τοῦ σώματος, κεχωρισμένην μὲν εἶχεν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τὴν κέλλαν, ἄλατα καὶ ἄρτω μόνοις χρώμενος εἰς μετάληψιν πάντα τὸν τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ χρόνον, εἵργαζετο δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπίσης τοῖς ὑγιαίνουσι ψιάθιον" τοσαύτην δὲ ὑπέμεινε συντριβὴν, ὥς πολλὰκις ἐν τῷ πλέκειν ὑπὸ τῶν σχοινίων τῶν ψιαθίων τὰς χεῖρας κεντούμενος αἵματος ἀφιέναι σταγό. γὰρ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου δεικνύναι τὴν καρτερίαν, ἣν εἶχε.

10. Καίπερ δὲ ἐν τοσαύτῃ ἀσθενείᾳ ὢν, οὐκ ἀπελείφθη ποτὲ τῆς συνάξεως τῶν ἀδελφῶν, οὐδὲ ἐκοιμήθη ἐν ἡμέρᾳ ποτὲ ἕως ἐξόδου αὐτοῦ εἶθαι δὲ κατὰ νύκτα, πρὸ τοῦ καθευδῆσαι, ἀποστηθίζειν ἐκ τῶν ἀγίων γραφῶν καὶ πληροῦν τὸν κανόνα, καὶ οὕτω σφραγισάμενος ὅλον το σῶμα αὐτοῦ, καὶ δοὺς τῷ Θεῷ δόξαν ἀνακλίνεσθαι' ἐγείρεσθαι δὲ κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἕως πρωῒ τὴν ὑμνωδίαν πληροῦν.

11. Τούτου ποτὲ τὰς χεῖρας θεασάμενος τις ἀδελφὸς ὑπὸ τῆς βίας τοῦ ἔργου δεινῶς τετραυματισμένος καὶ ἥμαγμενας, λέγει αὐτῷ" ἀδελφέ, τί κοπιᾷς οὕτως ἔργαζομενος, καὶ μάλιστα ἐν τοιαύτῃ ἐξεταζόμενος νόσω; μὴ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ σὴ ἀργία καὶ ἡ κριμα ἕξεις παρὰ τῷ Θεῷ μὴ ἐργαζόμενος; εἶδεν Αὐτὸς ὅτι πάσχεις, καὶ οὐδεὶς ἔχων τοιαύτην θλίψιν ἤψατο ἔργου ποτέ, μάλιστα δὲ μηδὲ ἔχων τὸν ἀναγ: κάζοντα σὲ ἄλλους ἐπαρκοῦμεν σὺν Θεῷ ξενοῖς τὲ καὶ πτωχοῖς, καὶ σοὶ τῷ ἰδίῳ ἡμῶν καὶ τηλικούτῳ Πατρὶ προθύμως οὐ δουλεύσωμεν ; ἐκεῖνου δὲ ἀποκριθέν: τὸς, ὥς ἀδύνατον μοί ἐστι μὴ ἐργάζεσθαι, ἔφη ὁ ἀδελφὸς εἰ οὕτω δοκεῖ σοί, κὰν ἐλαίῳ καθ' ἐσπέραν ἄλειφέ σου τὰς χεῖρας πρὸς τὸ μὴ κοπιαν μὴ δὲ αἵματτεσθαι.

12. Ὁ δὲ πεισθεὶς, ἐποίησε μὲν ὥς ἐδιδάχθη, τοσούτον δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῶν θρύων κεντούμενος ἔβλαβη, ὥς μηδὲ δύνασθαι ὑποφέρειν μηκέτι τὰς ἐκεῖθεν αὐτῷ προσγινομένας ὁδύνας καὶ παραγενομένῳ τὸ μεγάλο Παχωμία πρὸς τὸ ἐπισκέψασθαι αὐτὸν ἐν τῷ κελλίῳ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὴν περιοδείαν, ὃ δὲ λέγει αὐτῷ ὑπολαμβάνεις, ἀδελφέ, ὅτι σὲ τὸ ἔλαιον ὠφελεῖ ; τίς δέ σε καὶ ἤναγκασεν οὕτω κοπιαν, ὥς τὲ προφάσει τοῦ ἔργου τὸ αἰσθητῶ ἐλαίῳ μᾶλλον ἢ τῷ Θεῷ τὰς ἐλπίδας τῆς ὑγείας ἀναθῆναι ; μὴ γὰρ ἀδύνατον ἦν τῷ Θεῷ θεραπεύσαι σε ; ἢ ἄγνοει τὰς ἀσθενείας ἡμῶν καὶ ὑπομνήσεως δεῖται καὶ ἡ παρορὰ μισῶν ἡμᾶς ὁ φύσει φιλόανθρωπος καὶ ἀλλὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς οἰκονομῶν, συγχωρεῖ τὰς θλίψεις, ἵνα φέροντες γενναίως, καρτερίαν ἐπιδειξώμεθα, Αὐτὸ τὸ πᾶν ἀνατιθέντες, ὅτε θέλει καὶ ὥς θέλει τὴν τῶν πόνων ἀνάπαυσιν χαρίσασθαι" ὃ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει συγχώρησον, Πάτερ, καὶ εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅπως καὶ ταύτην καὶ πάσας μου τὰς ἁμαρτίας ὁ Δεσπότης ἑξαλειψῇ Θεός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

13. Διεβεβαιώσαντο οὖν τινὲς περὶ τούτου, ὅτι ἐνιαυτὸν ὀλόκληρον ἐπένθει ἑαυτὸν ἕνεκεν τούτου, διὰ δύο μερῶν μεταλαμβάνων τροφῆς.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΛΑΜΩΝ, ο διδάσκαλος του Οσίου Παχωμίου, όταν εγήρασεν, υπέφερε από τον σπλήνα του, λόγω των υπερβολικών ασκήσεων, και δι' αυτό είχε το σώμα του ασθενικόν. Ἐφθασε δε εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, διότι ἄλλοτε μὲν ἔτρωγε, χωρίς να πίνη καθόλου νερό, ἄλλοτε πάλιν ἔπινεν ὀλίγον νερό, χωρίς να τρώγῃ καθόλου.

2. Κάποτε λοιπὸν τὸν ἐπεσκέφθησαν μερικοὶ ἀδελφοί, οἱ οἱ τοὺς παρεκάλεσαν να μὴ καταπονή τόσο ἀσπληρῶς τὸ σῶμα του, τώρα ποὺ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ να το φροντίσῃ ὀλίγον, ὥστε να μὴ του προκαλῇ πόνους υπερβολικῶς βασανιζόμενον· ὁ Μέγας Παλάμων μόλις καὶ μετὰ βίας ἐδέχθη, χάριν τῆς ἀγάπης, να λάβῃ τὰ ἀρμόδια διὰ τὴν νόσον φάρμακα ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας.

3. Ἀντιληφθεὶς ὅμως, ὅτι καὶ παρ' ὅλην αὐτὴν τὴν φροντίδα, καὶ πόνος ἠύξανεν, ἐγκατέλειψε τὰς ἰδιαιτέρας τροφὰς καὶ εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του:

- Εἴαν οἱ Μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ, καίτοι τοὺς κατέχοπτον τὰ μέλη, τοὺς ἀπέκοπταν τὴν κεφαλὴν, ἢ, τέλος, τοὺς κατέκαιον, ἐπέμενον μέχρι τελευταίας στιγμῆς να πιστεύουν εἰς τὸν Θεόν, διατὶ ἐγὼ να ζημιώσω τὴν ψυχὴν μου ἐπιζητῶν νωθρότητα καὶ ἀνάπαυσιν ἐξ ἀφορμῆς ἐνὸς τόσο μικροῦ πόνου; Καὶ ὁ φόβος τῆς προσωρινῆς αὐτῆς ἐκ τοῦ πόνου στενοχωρίας να με καταστήσῃ δειλὸν καὶ ἀνανδρον; Ἐφ' ὅσον βεβαίως πεισθεὶς ἐδοκίμασα τὰ φαγητά, ποὺ θεωροῦνται κατάλληλα διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος, καὶ οὐδόλως ὠφελήθην, δι' αὐτὸ λοιπὸν, ἀφού ἐπανέλθω εἰς τὴν προηγουμένην τακτικὴν μου, θα ἐφαρμόσω τὴν ἀσκήσιν, με τὴν ὁποίαν ἐπὶ τόσα ἔτη ἔζησα, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν, καθὼς εἰμαι βέβαιος, ὑπάρχει ἀνάπαυσις καὶ διὰ τῆς ὁποίας θα θεραπευθῶ, Ἐγὼ εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀσκήσιν ἐπὶ τόσα ἔτη ὅχι χάριν ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν ἀγωνιζόμενος, ἵνα προσεγγίσω καὶ αἰσθανθῶ Αὐτόν.

4. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἀσπληρῶς, ὡς καὶ πρότερον, ἀσκούμενος, ἠσθένησε μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς μηνός. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας αὐτῆς τὸν ἐπεσκέφθη ὁ Κύριος· παρειαυρισκομένου δε πλησίον του καὶ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Παχωμίου, ἀφού σεμνοπρεπῶς προητοιμάσθη, ἀνεπαύθη ἐλθὼν εἰς τίμιον γήρας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

5. Κάποτε ο Μέγας Παχώμιος μετέβη μετά των υποτακτικών του εις μίαν νήσον, διά να θερίσουν θρύα· ενώ δε ο Θεόδωρος ήτοίμαζε τα απαραίτητα διά το φαγητόν, έξαφνα ασθενήσας ο Μέγας Παχώμιός έγύρισεν οπίσω. Επειδή δε έτρεμεν, ο Θεόδωρος του έρριξε τρίχινον σκέπασμα, διά να ζεσταθή. Μόλις αντελήφθη αυτό το πράγμα ο Γέρων, έστενοχωρήθη πάρα πολύ και είπεν εις τον Θεόδωρον:

– Πάρε το αυτό από επάνω μου και ρίψε μου ψάθα, όπως συνηθίζουν και οι αδελφοι να σκεπάζονται, όταν κατακλίνονται.

6. Μόλις έγινεν αυτό, ο Θεόδωρος, ως να ελησμόνησεν ότι η επιθυμία της μοναχικής ακριβείας υπεκίνησε τον Γέροντα να ζητήσει την ψάθαν, αφού έλαβε μίαν χούφτα χουρμάδες, τους προσέφερεν εις τον Μέγαν Παχώμιον και τον παρεκάλει να τους φάγη. Ο Άγιος εκείνος Ασκητής εδάκρυσεν βλέπων τους καρπούς αυτούς και λέγει εις τον Θεόδωρον με λύπην.

- Αραγε, αδελφέ μου, επειδή έχομεν εις την εξουσίαν μας τους κόπους των αδελφών μας, διά να εξοικονομώμεν τας ανάγκας των, πρέπει τυχαίως και χωρίς διάκρισιν, αδιαφορούντες διά την τάξιν, να κάνωμεν κάτι ή χωρίς σοβαράν ανάγκης ή ακαίρως ή παρά την συνήθειαν; Πού, εν τοιαύτη περιπτώσει, ο φόβος του Θεού; Είπέ μου, αδελφέ Θεόδωρε, μήπως εγύρισες όλας τας καλύβας των Μοναχών και διεπίστωσες, ότι δεν υπάρχουν εις αυτάς ασθενείς; (αυτοί λοιπόν οι ασθενείς έχουν το δικαίωμα, χωρίς ευλογίαν, να γευθούν ιδιαιτέρως τροφάς ;] Μή αυταπατάσαι, Θεόδωρε, διότι η παρανομία υπάρχει, ανεξαρτήτως εάν η παράβασις άφεώρα μικρά ή μεγάλα ζητήματα. Εφ' όσον λοιπόν εκείνοι οι ασθενείς, που ευρίσκονται αυτήν την στιγμήν εις τας καλύβας των, ευχαρίστως, προς χάριν του Θεού, υπομένουν άγογγύστως τας θλίψεις των, ημείς δεν θα υποφέρωμεν την δοκιμασίαν αυτήν;

7. Κατά το μέτρον δε της δοθείσης εις αυτόν υπό του Θεού Χάριτος είχε την δύναμιν να εξακριβώνη την αιτίαν και την φύσιν των διαφόρων νόσων, διότι μετά βεβαιότητος εγνώριζε πόσον οι δαίμονες προσπαθούν να εμποδίζουν τους πιστούς εις το έργον της αρετής μηχανευόμενοι το παν. Κάποτε λοιπόν ευρισκόμενος εις την Μονήν κατελήφθη όλως αιφνιδίως υπό σφοδροτάτου πυρετού, εξ αιτίας του οποίου παρέμεινεν εντελώς νηστικός επί πέντε ημέρας. Αντιληφθείς όμως εγκαίρως, ότι αυτός ο πυρετός είναι τέχνη του πονηρού, ο οποίος πάντοτε θέλει να εμποδίζη τους ανθρώπους του Θεού από το αγαθόν, δεν παρέλειψεν ούτε μίαν ημέραν να σηκώνεται εις την κεκανονισμένην ώραν διά να ικετεύη θερμώς τον Θεόν, τον οποίον τόσο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

ισχυρώς επόθει. Μετά δε από όλίγον, και αφού έβελτιώθη κάπως η υγεία του, παρεκάθησε και εις την τράπεζας των αδελφών, που ήσαν υγιείς, εύχαριστών από καρδίας τον Κύριον, ο οποίος του εχάρισε την ικανότητα να διακρίνη τās μεθόδους του διαβόλου. Έχων δε εις την καρδίαν του το πνεύμα αυτό της διακρίσεως εφρόντιζε με ζωηρόν ενδιαφέρον διά τους ασθενείς και ήτο πάντοτε γλυκύς και καλός απέναντι των αδελφών όσον ουδείς άλλος.

8. Μίαν φοράν ο Θεόδωρος υπέστη ισχυρόν κεφαλόπονον, εξ αφορμής του οποίου υπέφερε δριμύτατα. Εις την κατάστασιν αυτήν εύρισκόμενος εζήτησεν από τον Παχώμιον ευλογίαν, διά να περιοδεύση χάριν θεραπείας.

Τότε ο Μέγας Παχώμιος με γλυκύτητα του είπε τα εξής:

- Έχεις την γνώμην, αδελφέ μου, ότι επέρχεται εις τον άνθρωπον ασθένεια ή άλλη συμφορά, χωρίς να το επιτρέψη ο Κύριος; Δι' αυτό, τέκνον μου, κάμε υπομονήν και όπόταν θελήση ο Κύριος θα σε θεραπεύση. Πρόσεξε, καθ' όν χρόνον σε δοκιμάζει ο Κύριος, να ευχαριστής Αυτόν, ως να είσαι τέλειος Ιώβ, ώστε να απολαύσης την εσωτερικής γαλήνης και ανάπαυσιν. Εις τον Ασκητήν είναι καλή και ωφέλιμος ή συμφώνως προς το θέλημα του Θεού υπομονή, η οποία επιδεικνύεται κατά τον αγώνα της εγκρατείας και εις τας προσευχάς έχει όμως ούτος την δυνατότητα, διά της αγωγγύστου καρτερίας και της ανεξικακίας, τας οποίας οφείλει να επιδείξη, όταν αρρωσταίνη, να απολαύση μεγαλύτερον τον μισθόν του.

9. Εις το μέγα Μοναστήριον του Οσίου Παχωμίου, έμόναζεν ένας άλλος αδελφός ονομαζόμενος Ζακχαίος. Αυτός λοιπόν, μετά από πολλά έτη ασκήσεως, προσεβλήθη από λέπραν. Ούτος διετήρει μεν χωριστόν κελλίον, όπου παρέμενε μόνος του, εξηκολούθει όμως να εκτελή άπαντα τα ασκητικά του καθήκοντα, ως και πρότερον. Ούτω, αντί τροφής, μετελάμβανε μόνον ολίγου άρτου και άλατος, είργάζετο με τους άλλους αδελφούς καθ' εκάστην ημέραν εις την κατασκευών ψιαθίων, επιδεικνύων αγωγγυστον υπομονήν, όφειλομένην εις την εκ της συναισθήσεως των αμαρτιών του συντριβήν. Συχνάκις μάλιστα, καθώς έπλεκε το ψιάθιον, ετραυμάτιζε διά των σχοινίων τας χείράς του, ώστε να εξέρχεται αίμα. Αλλά και αυτός ακόμη και σωματικός πόνος και η απογοήτευσις δεν τον έφεραν εις κατάστασιν απογνώσεως και αγανακτήσεως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

10. Παρ' όλον δε ότι κατετρύχετο υπό τοιαύτης ασθενείας, εν τούτοις ουδέποτε απουσίασεν από την σύναξιν των αδελφών, ούτε και κοιμήθη την ημέραν, διά να αναπαυθῇ, μέχρι της στιγμῆς του θανάτου του. Συνήθιζε δε κάθε βράδυ, πρὶν να κοιμηθῇ, να αποστηθίζῃ, διά της μελέτης, περικοπὰς εκ της Αγίας Γραφῆς, να εκτελῇ τον κανόνα του, να σφραγίζῃ διά τού σημείου του Τιμίου Σταυροῦ όλον αὐτοῦ το σώμα και αφού ηυχاریσκει τον Θεόν να πίπτῃ ἐπὶ της κλίνης, διά να κοιμηθῇ. Κατά το μεσονύκτιον ηγείρετο εκ της κλίνης και ἐτέλει μέχρι πρωΐας την καθιερωμένην ακολουθίαν.

11. Κάποτε ἓνας ἀδελφός παρετήρησε τὰς χεῖρας του Ζακχαίου, που ἦσαν καταματωμένοι και γεμάτοι τραύματα, ἀπὸ την επίμονον προσπάθειαν της εργασίας τότε κατάπληκτος λέγει πρὸς αὐτόν:

– Ἀδελφέ μου, διατί τόσον υπερανθρώπως κοπιᾶζεις, ἐφ' ὅσον μάλιστα βασανίζεσαι ἀπὸ τόσον σκληρὰν ασθένειαν; Μήπως θα εἶναι ἁμαρτία να αναπαυθῇς ἀπέχων ἐκ της εργασίας; ἢ νομίζεις, ὅτι θα κατακριθῇς ἀπὸ τον Θεόν, διότι δεν θα ἐργάζεσαι ἐξ αιτίας της καταστάσεως αὐτῆς; Γνωρίζει ο Θεός ὅτι υποφέρεις ουδεὶς δε, ευρισκόμενος ὑπὸ το κράτος τοιούτων δριμυτάτων πόνων και ἀφορήτου θλίψεως, ἤγγισε κὰν το ἐργόχειρόν του. Ἀλλωστε ουδεὶς σε ἐξαναγκάζει να ἐργασθῇς, και, δόξα τῷ Θεῷ, ἔχομεν ὅλα τα καλὰ διά να βοηθήσωμεν και ἄλλους ἀκόμη, ξένους και πτωχοὺς: δεν θα εἶναι λοιπὸν εἰς ἡμᾶς δυνατόν να ἐξυπηρετήσωμεν προθύμως και σε τον ἴδιον, που εἶσαι ἰδικός μας και μάλιστα τόσον ἐκλεκτός και καλός Πατήρ;

Εἰς αὐτὰ ο ἀδελφός ἀπήντησε: – Μοῦ εἶναι ἀδύνατον να μὴ ἐργάζομαι !

– Εφ' ὅσον το θεωρεῖς καλόν να ἐργάζεσαι, ἐργάζου· τουλάχιστον ὅμως να αλείφῃς τὰς χεῖράς σου με ἔλαιον κάθε βράδυ, διά να μὴ ματώνουν και υποφέρεις.

12. Ο Ζακχαῖος ἐπέισθη εἰς την σύστασιν αὐτὴν και ἔκαμεν, ὅπως του υπέδειξαν. Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως τόσον πολὺ ἡρεθίσθησαν αἱ χεῖρές του ἀπὸ τα κεντήματα των βούρλων, ὥστε να μὴ δύναται καθόλου να υποφέρῃ τους προκαλουμένους ἀπὸ αὐτὰ φρικτοὺς πόνους. Ακούσας ταῦτα ο Μέγας Παχώμιος τον ἐπεσκέφθη εἰς το κελλίον του, διά να ἐξετάσῃ τα περὶ αὐτοῦ ἐκεῖνος δε του ἐξιστόρησε λεπτομερῶς την κατάστασίν του ἀπὸ την ἀρχὴν μέχρι της στιγμῆς ἐκείνης, τους πόνους του, την συγκατάβασίν του να ἐπαλείφῃ τὰς πληγὰς του δι' ἐλαίου κ.λ.π.

Ο Μέγας Παχώμιος, ἀφού τον ἤκουσε μετὰ προσοχῆς, του εἶπε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

– Νομίζεις, αδελφέ μου, ότι σε ωφελεί το έλαιον; Ποίος όμως σε ηνάγκασε να κοπιάζης τόσο, ώστε, προφασιζόμενος την εργασίας, να στηρίζης τās ελπίδας δια την υγείαν σου είς το υλικόν έλαιον και όχι εις τον Θεόν; Μήπως είναι αδύνατον είς τόν Θεόν να σε θεραπεύση; Ή μήπως δεν γνωρίζει τας ασθενείας μας και έχει ανάγκης να τας υπενθυμίσωμεν; Η ο φύσει φιλόανθρωπος Θεός αδιαφορεί διά τους πόνους μας, ως να μας μισής Όχι βεβαίως, αλλ' αποβλέπων και επιδιώκων την σωτηρίαν της ψυχής μας, επιτρέπει τας θλίψεις και δοκιμασίας, ώστε υπομένοντες με γενναιότητα αυτάς, να επιδείξωμεν καρτερίαν και υπομονήν «Πάσαν χαράν ηγήσασθε, αδελφοί μου, όταν πειρασμούς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ότι το δοκίμιον υμών της πίστεως κατεργάζεται υπομονήν» (Ιακώβου α', 2-3). Ας εμπιστευθώμεν το πάν εις Αυτόν, ίνα Εκείνος χάριση εις ημάς την ανάπαυσιν εκ των πόνων, οπότεν και όπως θελήση. Τι λέγεις λοιπόν;

- Συγχώρησόν με, Πάτερ μου, απήντησεν ο Ζακχαίος, και κάμε προσευχήν δι' εμέ, διά να εξαλείψη ο Θεός και αυτήν την αμαρτίαν της ολιγοπιστίας μου και όλας τας άλλας,

13. Μερικοί, εκ του αυτού Μοναστηρίου, έβεβαίωναν αργότερον κατηγορηματικώς, ότι ο Ζακχαίος, μετά την επίσκεψιν του Μεγάλου Παχωμίου, επί εν ολόκληρον έτος επένθει δι' αυτήν την αιτίαν λαμβάνων μόνον ανά δύο ημέρας ελαχίστην τροφήν.

Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ή μακαρία Συγκλητική ότι εί νηστεύειν προέθου, μη προφασίση νόσου και δι' αὐτῆς ἀποστῆς τῆς νηστείας καὶ γὰρ καὶ οἱ μὴ νηστεύοντες, τοῖς αὐτοῖς πολλάκις ἢ καὶ χαλεπωτέροις νοσήμασι περιέπεσον ἤρξη τοῦ καλοῦ, μὴ ἀπόσχῃ αὐτοῦ, τοῦ ἐχθροῦ διὰ ἄρρωστιάς σε ἀνακόψαντος, ἀλλὰ διὰ τῆς ὑπομονῆς σου ἐκεῖνος μᾶλλον καταργηθήτω.

2. Καὶ γὰρ καὶ οἱ πλεῖν ἀρχόμενοι, πρῶτον μὲν δεξιῷ πνεύματος τυγχάνουσιν ἀπλώσαντες τὰ ἐστία, ἔπειτα δὲ καὶ ἐναντίος ἄνεμος αὐτοῖς ἀπαντᾷ, ἀλλ' οὐκ. εὐθὺς οἱ γαύται διὰ τὴν μικρῶν ζάλην τὴν ναῦν ἀποσκευάζουσι μικρὸν δὲ ἦσιν. χάσαντες, ἢ καὶ ἀπομαχεσάμενοι πρὸς τὴν ταραχήν, παρελθούσης αὐτῆς, ἐκεῖνοι ἀβλαβῶς πάλιν τὸν πλοῦν ποιοῦνται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

3. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐναντίου πνεύματος προσπεσόντος, τὸν σταυρὸν ἀντὶ Ἑστίου τανύσαντες ἄδεως τὸν πλοῦν ἐκτελεσωμεν.

Ερμηνεία

ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἡ μακαρία ἔλεγεν, ὅτι, εἰάν πράγματι ἀπεφάσισες νὰ νηστεύης, δὲν πρέπει νὰ καταργήσης τῆς νηστείας προφασιζόμενος νόσον. Μήπως ἄλλωστε - συνέχισε διδάσκουσα- καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ δὲν νηστεύουν, δὲν ἔχουν περιπέσει εἰς τὰς ιδίας ἢ καὶ ἀκόμη οδυνηροτέρας ἀσθενείας ἀπὸ τοὺς νηστεύοντας; Εφ' ὅσον ἤρχισες τὸ καλόν, μὴ το εγκαταλείψης, διότι ὁ ἐχθρὸς σε ἀνέκοψε ἀπὸ τὸν ζηλὸν σου με τὴν πρόφασιν τῆς ἀρρωστίας! Ἀπ' ἐναντίας, εἶναι προτιμότερον διὰ τῆς υπομονῆς σου νὰ καταργήσης τὴν ἐξουσίας του.

2. Ἀς παραδειγματισθῶμεν ἀπὸ τοὺς ναυτικούς. Ὅταν πρόκειται νὰ ταξιδεύσουν, κατ' ἀρχὴν μὲν ἀπλώνουν τὰ ἱστία, εφ' ὅσον πνευση εὐνοϊκὸς ἄνεμος ἀφού δε ἀνοιχθούν εἰς τὸ πέλαγος, συναντοῦν καὶ ἀντίθετον ἄνεμον ἢ μικρά ὁμως αὐτὴ ζάλη ἐκ τῆς ελαφράς θαλασσοταραχῆς δὲν πτοεῖ τοὺς ναύτας, ὥστε ἀμέσως νὰ ελαφρώσουν τὸ πλοῖον ρίπτοντες τὸ φορτίον εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀφού δε ἡσυχάσουν ὀλίγον, μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς γαλήνης, ἢ ἀκόμη, εφ' ὅσον παρέστη ἀνάγκη, ἀφού ἀγωνισθούν σκληρῶς κατὰ τῆς τρικυμίας, συνεχίζουν καὶ πάλιν με εὐχαρίστησιν τὸ ταξίδιον των, χωρὶς νὰ βλαβούν.

3. Τοιοῦτοτρόπως ἂς ἐνεργήσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὁσάκις μᾶς ἐνοχλήσῃ ἀντίθετον πνεῦμα ἂς ἀπλώσωμεν ἀντὶ ἐστίου τὸν Τίμιον Σταυρὸν (σφραγιζόμενοι δι' αὐτοῦ) καὶ ἀφόβως ἂς ἐκτελέσωμεν τὸ ταξίδιον, δηλαδή τὴν ἀσκήσιν, τὴν ὁποίαν ἀπεφασίσαμεν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Λουκά, τοῦ ἐν Ἑλλάδι

ΠΟΤΕ ὁ ἐχθρὸς, ὄντι τῷ Ἁγίῳ ἐν τῇ νήσῳ τῇ πλησίον τοῦ καλαμίου, διὰ τὴν Τούρκων ἔφοδον, πληγὴν αὐτῷ βαρεῖαν καὶ χαλεπὴν ἐξευρίσκει ἐν γὰρ τοῖς παιδογόνοις αὐτοῦ μορίοις κνησμὸν ἐπιβάλλει, οὕτω χαλεπὸν τὲ καὶ ἄγριον, δς ὄναρ αὐτῷ ἐπιφανεῖς, βοτάνην ὑποδεικνύει, διὰ ταύτης λέγων, τοῦ μὲν λυποῦντος εὐρίσκεις ἴασιν, πλὴν ἄλλ' ἴσθισα φῶς, ὅτι τοῦ ἐντευθεν ὀφειλομένου μισθοῦ τῆς ὑπομονῆς ἀποτεύξη.

2. Εἴτα διεγερθεῖς ἐκεῖνος, οὗ κακῶς ἐφάνη περὶ τὴν αἴρεσιν τοῦ λυσιτελοῦν τὸς διαιτητής, οὐδ' ἄνεσιν τοῦ πρὸς μικρὸν αὐτὸν διοχλήσαντος αἰωνίας προέκρι νὲν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

ἀντιδόσεως, ἀλλ' εἴλετο πάσχειν οὕτως, ἕως καὶ τῶν γνώσεων Κύριος, καὶ προθέσει μόνῃ πράξεως συντέλειαν ἐπιγράφων, καὶ τὴν πληγὴν ὡς οἶδεν ἰάσατο, καὶ τελείως τὸ ἄθλητή τους μισθοὺς εἰς τὸ μέλλον ἔταμιευσατο.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο εχθρὸς τῆς ψυχῆς μας, ο διάβολος, ἐπροξένησεν εἰς τὸν Ἅγιον μίαν δύσκολον καὶ βαρεῖαν ἀσθένειαν, ἣ ὁποία προεκάλει ἀνυπόφοραν φαγούραν εἰς τὰ γεννητικὰ τοῦ ὄργανα. Αυτό συνέβη, ὅταν ὁ Ἅγιος διέμενεν ἐπ' ὀλίγον πλησίον τῆς νήσου τοῦ Καλαμίου, διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὴν ἐφοδος τῶν Τούρκων ἀπὸ τὴν φοβερὰν αὐτὴν καὶ σκληρὰν δοκιμασίαν δέν ἡδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ. Μίαν δε νύκτα ἐμφανισθεὶς καὶ πειράζων εἰς τὸν ὕπνον τοῦ τοῦ υποδεικνύει θεραπευτικῶν βότανον, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἐνοχλήσεως συγχρόνως ὁμως τοῦ λέγει:

- Με τὸ βότανον αὐτὸ ἀσφαλῶς θὰ εὐρῆς τὴν υγιάν σου ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι θεραπευόμενος θὰ χάσῃς τὴν ἀμοιβὴν τῆς υπομονῆς, διὰ τῆς ὁποίας τόσον ἀγογγύστως ἀντιμετωπίζεις αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν.

2. Ὁ Ὅσιος Λουκάς ἀφύπνισθεὶς μετὰ τὸ ἐνύπνιον δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἐκλέξῃ, ὡς ἄριστος διαιτητής, τὸ ωφέλιμον. Οὕτω δὲν προετίμησε τὴν προσωρινῶν ἀνακούφισιν ἀπὸ τὴν αἰωνίαν ἀνταπόδοσιν, ἀλλ' ἐξέλεξεν εὐχαρίστως τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ σώματος. Κατόπιν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος τὰ πάντα γνωρίζει, καὶ ὅστις ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν μιάς πράξεως πρὶν αὕτῃ συντελεσθῇ, ἐκ μόνῃς τῆς προθέσεως τοῦ ἀνθρώπου, θεραπεύει διὰ θαύματος τὸν ἀθλητὴν αὐτὸν τῆς υπομονῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ προσυπολόγισε με ἀκρίβειαν τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς τοῦ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ, αἱ μὲν εἴσι σωματικαί, αἱ δὲ ψυχικαὶ καὶ σωματικαὶ μὲν εἴσιν, οἷον νηστεία, ἀγρυπνία, διακονία, χαμευνία, ἐργόχειρον πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινά, ἢ πρὸς μετάδοσιν, καὶ τὰ ἐξῆς: ἐὰν οὖν ἐκ τινὸς ἀνάγκης ἢ περιστάσεως σωματικῆς, οἷον ἄρρωστιας, ἢ τινὸς τῶν τοιούτων, συμβῇ ἡμῖν μὴ δυνηθῆναι ἐκτελέσαι τὰς προειρημένas σωματικὰς ἀρετὰς, συγγνώμην ἔχομεν παρὰ Κυρίου, τοῦ καὶ τὰς αἰτίας εἶδοτος τὰς δὲ ψυχικὰς μὴ ἐκτελοῦντες, οὐδεμίαν ἔχομεν ἀπολογίαν' οὗ γὰρ εἰσιν ὑπὸ ἀνάγκην.

Ερμηνεία

ΤΑΣ ΑΡΕΤΑΣ τας διακρίνομεν εις σωματικές και ψυχικάς.

Και σωματικάί αρεται, δηλαδή πραγματοποιούμεναι διά σωματικής ταλαιπωρίας, είναι η νηστεία, η αγρυπνία, η εξυπηρέτησις των αδελφών, ή κατά της κατάκλισις κατά τον ύπνον, το έργόχειρον διά να μην επιβαρύνωμεν ή διά να προσφέρωμεν εκ του προϊόντος αυτού ελεημοσύνης και τα παρόμοια με αυτά. Εάν λοιπόν συμβή να μη δυνηθώμεν να εκτελέσωμεν μίαν εκ των αρετών αυτών, εξ αιτίας μιας ανάγκης ή σωματικού εμποδίου, όπως π.χ. η ασθένεια, ασφαλώς θα μάς συγχωρήση ο Θεός, ο οποίος γνωρίζει τας αιτίας των πράξεών μας. Εάν όμως παραμελήσωμεν μίαν εκ των ψυχικών αρετών, δηλαδή όσων δεν απαιτούν σωματικής προσπάθειαν, δεν θα δυνηθώμεν να δικαιολογηθώμεν ενώπιον του Θεού, διότι ουδεμία ολική ανάγκη τας δεσμεύει.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀμώη, ὅτι ἥσθενει κλινήρης ὢν ἐπὶ πολλὰ Ἡ ἔτη, καὶ οὐδὲ πότε ἀφῆκε τὸν λογισμὸν αὐτοῦ προσχεῖν εἰς τὸ ἐσώτερον κελλίον καὶ κατανοῆσαι τίνα εἴσι τα ἐν αὐτῷ κείμενα ἔφερον γὰρ αὐτῷ, οἷα ἀσθενοῦντι, ἐδέσματα διάφορα εἰσερχομένου δὲ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ κελλίον ἐκεῖνο, καὶ ἐξερχομένου καὶ ἐπικομιζομένου Βρώματα τινά, ἔκαμ μυν ὁ Γέρων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἴδῃ τίνα εἴσιν ἃ βαστάζει καὶ ἄδελφος. Τοσαύτην ἀκρίβειαν καὶ ἀσθενῶν καὶ Γέρων ἐνεδείκνυτο, καὶ ἡσφαλιζέτο ἑαυτὸν τοῦ μὴ προσχεῖν ἡδονὴν λάρυγγος, ἢ τί ζητῆσαι τῶν καταθυμίων αὐτῷ" ἤρκειτο καὶ εὐηρέσκει οἷς ὁ μαθητὴς ἡτοιμαζεν αὐτῷ καὶ προσέφερον' δ καὶ ἡμεῖς, ὅση δύναμις, μιμείσθαι σπουδάζωμεν.

2. Ἡσθένησε πότε βαρεῖαν ἀσθενεῖαν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ καὶ ἐχρόνισεν ἐν αὐτῇ τῆς ἀδελφὸς δὲ τίς ὑπηρετῶν αὐτῷ ἐποίησεν αὐτῷ μικρὰν ἀθηρὰν, καὶ ἔδωκε μὴ ξάρια εἰς αὐτήν, καὶ προσήνεγκε τῷ Γέροντι· ὁ δὲ Γέρων ἰδὼν, οὗ προσίετο παρεκάλει οὖν ὁ ἀδελφὸς λέγων· λάβε μικρόν, Ἀββᾶ καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων φύσει, ἀδελφέ, ἤθελον ποιῆσαι ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τριάκοντα ἔτη.

3. Ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἅπαξ κακωθεῖς, ἤγουν ἀσθενήσας, ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν" καὶ κακώθητι καὶ ἀποθανὼν ἐὰν δὲ ἀπαιτήσης μὲ παρὰ καιρὸν φαγεῖν, οὐδὲ τὴν καθημερινὴν σοὶ τροφὴν παρέχω, ἥτοι τὴν ἐξ ἔθους.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΙ, που ε γνώρισαν τον Αββάν Αμώη, έλεγαν περί αυτού το εξής καταπληκτικόν περιστατικόν ευρίσκετο επί πολλά έτη κλινήρης λόγω επιπόνου ασθενείας. Καθ' όλον αυτό το διάστημα ουδέποτε άφησε τον λογισμόν του να προσέξη, μετά περίεργείας, διά να εξετάση ποία πράγματα υπάρχουν εις το εσωτερικόν του κελλίου. Εκτός όμως αυτής της εκουσίας αδιαφορίας, τον διέκρινε και μία άλλη άσκησης επειδή ήτο ασθενής, του προσέφεραν οι Πατέρες διάφορα πράγματα, τα οποία ετοποθέτουν εις εσωτερικόν μέρος, το ιδιαίτερον τρόπον τινά, του κελλίου: όταν λοιπόν ο μαθητής του εισήρχετο εις το ιδιαίτερον- αυτό και εξήρχετο διά να του φέρη φαγητά, και Γέρων έκλειε τους οφθαλμούς του, διά να μη δη τι βαστάζει ο αδελφός. Τόσην λεπτομερή ακρίβειαν εφήρμοζεν ο Γέρων, καίτοι ασθενής, περιφρουρών τον εαυτόν του να μη δώση σημασίαν εις ηδονάς λάρυγγος ή να ζητήση κάτι από αυτά, που τον ευχαρίστουν. Περιωρίζετο αγογγύστως και παρέμενεν ευχαριστημένος εις όσα του ητοίμαζε και του προσέφερεν ο μαθητής του.

Ας προσπαθήσωμεν και ημείς, όσον δυνάμεθα, να μιμηθώμεν το παράδειγμα αυτό του Γέροντος.

2. Κάποτε ο Αββάς Ισαάκ προσεβλήθη από μίαν βαρείαν ασθένειαν και παρέμεινεν ασθενών επί πολύ διάστημα. Ένας δε αδελφός, που τον υπηρετεί, του παρεσκεύασε, διά να τον ευχαριστήση, ολίγον χυλόν με δαμάσκηνα και τον προσέφερεν εις τον Γέροντα. Μόλις είδε το παρασκεύασμα αυτό ο Γέρων δεν το έπλησίασε καθόλου. Ο αδελφός, που τον περιεποιείτο, τον παρεκάλει και του έλεγε:

– Πάρε ολίγον, Αββά.

– Πραγματικώς, αδελφέ μου, επεθύμουν να παραμείνω εις την κατάστασιν αυτήν της ασθενείας τριάκοντα έτη.

3. Ο Αββάς Λογγίνος μίαν φοράν ησθένησεν απευθυνόμενος λοιπόν προς τον εαυτόν τον έλεγεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

- Και να υποφέρης και να αποθάνης ακόμη! εάν μου ζητήσης να φάγω πέραν της ωρισμένης ώρας, θα σου αποστερήσω και αυτό το καθημερινόν φαγητών, που επιτρέπει η μοναχική συνήθεια.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ φησὶν τὸν ἐν ὀλίγῳ ἄπιστον, καὶ ἐν πολλῷ ἄπιστον εἶναι διὰ μὲν τοῦ ὀλίγου τα κατὰ τὸν βίον τοῦτον δηλῶν ἐπαγγέλματα' οἶον τροφᾶς, ἐνδύματα, καὶ ὅσα περὶ τὸ σῶμα, ὑπὲρ ὧν μηδὲ μεριμνᾷν ἐκέλευσεν, ἀλλ' αὐτὴ τὴν περὶ τούτων ἐπιτρέπειν φροντὶ δά" διὰ δὲ τοῦ πολλοῦ τα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος δωρήματα, ἅπερ δὴ καὶ παρασχεῖν ὑπέσχετο τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ, καὶ διηνεκῇ τὴν ὑπὲρ τούτων ἔχουσι μέριμναν καὶ αὐτοῦσι διὰ παντὸς «Ὑμεῖς γάρ, φησι, ζητεῖτε τὴν Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

2. Ὡστε τὰ ὀλίγα ταῦτα καὶ πρόσκαιρα ἔλεγχος ἐκάστω καὶ δοκίμιον γίνεται τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ γὰρ πιστεύσας, ὅτι καὶ ἡμῶν μηδὲν περὶ αὐτῶν μεριμνώντων, περὶ τῶν μελλόντων μόνον τὴν φροντίδα ποιουμένων, ἐκεῖνος ὡς ἐπηγγείλατο ἀφθόνως αὐτὰ παρέξει, δηλὸς ἔστιν ὅτι καὶ περὶ τῶν αἰωνίων πεπίστευ κέ, καὶ γνησίως ταῦτα ἐπιζητεῖ" καὶ δῆλον ἐκ τούτου.

3. Πιστεύεις δυνατόν εἶναι γενέσθαι υἱὸν σὲ Θεοῦ καὶ συγκληρονόμον Χριστοῦ, καὶ αἰῶνας ὅλους συμβασιλεύειν Αὐτῷ; ναὶ πάντως ἔρεις διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν κόσμον καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποταξάμενος, τῷ Κυρίῳ δουλεύειν ἡρετисαμην. Καταμαθὲ τοιγαροῦν σεαυτὸν, μήποτε σε γῆναι πάλιν κατέχουσι μέρεμναι, καὶ φροντίς πολλή των τοῦ σώματος, περὶ ὧν ἐκελεύσθης μὴ μέριμναν καὶ εἰ τοῦτο εἶη, ψευδῶς περὶ τῶν μελλόντων πιστεύειν ἔφησας.

4, Εἰ γὰρ ἐκεῖνα τὰ μέλλοντα καὶ μεγάλα καὶ ἄφθαρτα ἀγαθὰ λήψεσθαι ἄδιστακτως ἐπιστευσας, οὐκ ἂν περὶ τῶν μικρῶν τούτων καὶ φθειρομένων τῷ Κυρίῳ ἠπιστησας, ἐπαγγείλαμεν σοὶ ταῦτα ἀνελλιπῶς χορηγεῖν, ἃ καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῦς καὶ ἀσεβέσιν ἀνθρώπους καὶ ἀγαθὸς δίδωσι πῶς οὖν περὶ τῶν εὐτελῶν τούτων καὶ γηίνων Αὐτῷ ἀπιστῶν, περὶ τῶν οὐρανίων καὶ αἰδίων λέγεις πῶς στεύειν ;

5. Λοιπὸν ἐρωτῶ σε καὶ τοῦτο πιστεύεις δυνατόν εἶναι τὸν Χριστὸν ἴασιν τὴ ψυχὴ σου τῶν ἐαυτῆς τραυμάτων καὶ τῶν παθῶν παρασχεῖν; ἔρεις πάντως ὅτι πιστεύω, ἐπὶ ταύτης γὰρ ἔστημα τῆς ἐλπίδος σκέψαι τοίνυν μήποτε κάνταυθα σεαυτὸν ἀπατᾶς,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

σωματικῶν ἔνεκα νόσων ἰατροὺς προσκαλούμενος, καθάπερ ἀσθένειαν τοῦ Χριστοῦ καταγνούς, ὡς μὴ δυναμένου θεραπεύσαι σε, ὃ σὲ αὐτὸν ἐνεπίστευσας.

6. Δῆλον γὰρ ὅτι, ὥσπερ τὸ σῶμα πλέον ἐστὶ τοῦ ἐνδύματος, κατὰ τὸν Κυρίου λόγον, οὕτω καὶ τοῦ σώματος ἢ ψυχῇ, καὶ εἰ τὰ ἐξ ἀνθρώπων ἀνίατα τραύματα τῆς ψυχῆς ἰάσιμά των Χριστῷ εἶναι πεπίστευκας, πολλῶ μᾶλλον καὶ τὰ τοῦ σώματος ἐπιστευσας ἄν, καὶ αὐτὸν μόνον ἥξιους, ἱατρικῶν ἐπιτηδευμάτων ὑπεριδών.

7. Ἄλλ' ἔρεις πάντως, ὅτι οὐδὲ τὰ ἐκείνων κεκώλυκεν ὁ Θεός, αὐτὸς ἀνεῖς τὰς βοτάνας εἰς θεραπείας τοῦ σώματος συμφημι κάγω, ἀλλὰ μάθε τίσιν ἀνῆκε . ταῦτα ; καὶ γὰρ διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς ἐκπεσόντος τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐν Παραδείσῳ τροφῆς, καὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἐξορίστου παραπεμφθέντος, πάθεσι τὲ καὶ νοσήμασι τῆς σαρκὸς παραπεσόντος, κατὰ πολλὴν ὁ Θεὸς ἀγαθότητα συγκεχώρηκε ταῦτα τοῖς τοῦ κόσμου τούτου ἀνθρώποις, τοῖς ὀλοκλήρως τῷ Θεῷ ἑαυτοὺς πιστεύειν μὴ δυναμένοις' σε δὲ τῶν βουλόμενον τέλειον εἶναι καὶ ξένον τοῦ κόσμου, καὶ ὕλον γενέσθαι Θεοῦ, ἀνωτέρω τὲ τοῦ πρώτου καὶ ἀπαθοῦς ἀνθρώπου, ἅτε καὶ μείζονας τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενον, προσήκει καινότεραν πάντως καὶ τὴν πολιτείαν, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν πίστιν παρὰ πάντας τοὺς τοῦ κόσμου ἀνθρώπους ἔχειν.

8. "Ἐπεὶ τί κωλύει καὶ σὲ γάμο καὶ πλοῦτο καὶ ἐμπορίαις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ κόσμου χρήσθαι; καὶ ταῦτα γὰρ περὶ τὸν ἀνθρώπου εἶναι ὁ Θεὸς ὥκο: νόμησεν, ὑπεύθυνον ἤδη, ὡς εἴρηται, τὴ ἀμαρτία γενόμενον, ὃν σὺ πάντων ἐκτὸς γέγονας, ἵνα Θεῷ ἐνωθῆς, "Ὡσπερ οὖν ἐκείνων, οὕτω καὶ τῶν ἱατρικῶν ἐπιτηδευμάτων ἀπέχεσθαι σὲ προσήκον, ὡς τὰ Χριστῷ ἑαυτὸν ὀλοκλήρως πιστεύσαντα, τῷ τᾷ πάντα παρέχειν τοῖς Ἐαυτοῦ δούλοις ἐπαγγεῖλαμεν.

9. Ὡστε ὁ βουλόμενος ἐν ἀληθείᾳ Χριστοῦ ἀνθρώπος εἶναι, καὶ παραδόξων ἀκοὴ πιστεύσας, ἅπερ εἰσι πόλεως οὐρανίου κληρονομία, Βασιλείας. αἰωνίου τρυφῆ, καρδίας ἀγιασμός, καὶ ἡ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παντελὴς κάθαρσις, καὶ τὴν περὶ τοῦ σώματος μέριμναν ἅπασαν τῷ Θεῷ πιστεύειν ὀφείλει πρὸς δὲ καὶ τὴν πενίαν πλοῦτον ἡγεῖσθαι, καὶ τὴν κακουχίαν ἀνάπαυσιν, τὸ ὄνειδος τὲ τιμὴν, καὶ τὴν ὕβριν δόξαν' τοῦτο γνῶρισμα τῶν τοῦ Χριστοῦ δούλων, καὶ τοῖς Αὐτοῦ λόγοις ἐν ἀληθείᾳ πάσῃ πεπιστευκότων,

Ερμηνεία

Ο ΚΥΡΙΟΣ λέγει εἰς το Ευαγγέλιον: ο ἄπιστος εἰς το ολίγον θα αναφανή ἄπιστος και εἰς πολλά: «Ἐφη αὐτῷ ο Κύριος αὐτοῦ εὐ, δούλε αγαθέ και πιστέ! ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω» (Ματθ. κε΄, 21). Διὰ τῆς λέξεως «ὀλίγα» ἐννοεῖ ο Κύριος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

τα ζητήματα, που απασχολούν τον παρόντα βίον, όπως π.χ. τροφάς, ενδύματα και όσα εν γένει αναφέρονται εις την περιποίησιν τού σώματος. Διά τα ζητήματα αυτά μάς διέταξεν ο Κύριος να μη μεριμνῶμεν, αλλά να αναθέτῃμεν την φροντίδα των πραγμάτων αυτών εις Εκείνον. «Μή οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τι περιβαλώμεθα, πάντα γάρ ταῦτα τα ἔθνη επιζητεῖ οἶδε γάρ ο Πατήρ ὑμῶν ο ουράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων ζητεῖτε δε πρῶτον την Βασιλείας του Θεοῦ και την δικαιοσύνην Αυτοῦ και ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. ζ', 31-33). Διά της λέξεως «πολλά» ἐννοεῖ τα ἀγαθὰ, τα ὁποῖα θα δωρήσῃ κατὰ τον μέλλοντα αἰῶνα, και τα ὁποῖα, βεβαίως, υπεσχέθη να παραχωρήσῃ εις αὐτοὺς που τον πιστεύουν και φροντίζουν διαρκῶς και ἐναγωνίως δι' αὐτὰ και ἐπιζητοῦν πάντοτε αὐτά: «Ὑμεῖς γάρ», εἶπεν ο Κύριος, «ζητεῖτε πρῶτον την Βασιλείας του Θεοῦ και την δικαιοσύνην Αυτοῦ και ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

2. Ὡστε αὐτὰ τα ἀσήμαντα και πρόσκαιρα ἀποβαίνουν κριτήριον και δοκιμαστήριον της πίστεώς μας εις τον Χριστόν· διότι ἐκεῖνος και ὁποῖος θα πιστεύσῃ, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡμεῖς δεν θα μεριμνῶμεν καθ' ὁλοκληρίαν δι' αὐτὰ τα πρόσκαιρα, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς και μόνον φροντίζομεν διὰ τα μέλλοντα, τότε ο Θεός θα μας ἐξασφαλίσῃ και τα πρόσκαιρα ἀφθόνως, συμφώνως προς την υπόσχεσίν του και τοιούτος, εἶναι φανερόν, ὅτι ἔχει πιστεύσει και περί των αἰωνίων και εὐλικρινῶς ἐπιζητεῖ αὐτά. Αὐτό θα φανῇ ἀπὸ τα ἐξῆς:

3. Πιστεύεις ὅτι εἶναι δυνατόν να γίνῃς υἱός του Θεοῦ και ἐπομένως να καταστής συγκληρονόμος του Χριστοῦ συμβασιλεύων μετ' Αυτοῦ εις την ατελεύτητον αἰωνιότητα; «Εἰ δέ τέκνα και κληρονόμοι, κληρονόμοι μεν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δε Χριστοῦ, εἶπερ συμπάσχομεν, ἵνα και συνδοξασθῶμεν» (Ρωμ. η', 17). Ὡπωσδήποτε εις την ἀνωτέρω ἐρώτησιν θα ἀπαντήσῃς μετὰ βεβαιότητος, ναι· διότι ἀκριβῶς δι' αὐτήν την αἰτίαν ἐγκατέλειψα τον κόσμον και τα εὐχάριστα του κόσμου και ἐξέλεξα ἐλευθέρως την υπηρεσίαν αὐτήν προς τον Κύριόν μου.

Θαυμασία ἡ ἀπάντησις αὐτή! Εξέτασε λοιπόν μετὰ προσοχῆς τον εαυτόν σου, μήπως και πάλιν σε αἰχμαλωτίζουν αι βιοτικά μέριμνα και υπερβολικά φροντίζεις διὰ το σῶμα σου, κατ' ἀντίθεσιν προς την διαταγήν, την ὁποίαν ἔλαβες να μη μεριμνᾷς δι' ὅλα αὐτά. Εάν δε πράγματι αὐτό συμβαίνει, τότε ψευδῶς ἰσχυρίσθῃς, ὅτι μετὰ βεβαιότητος πιστεύεις εις τα μέλλοντα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

4. Διότι, εάν πράγματι μετά σταθεράς και αμετακινήτου πίστεως είχες προσηλωθή εις εκείνα τα άφθαρτα και μεγάλα αγαθά του μέλλοντος αιώνος, και επίστευες, ότι θα τα απολαύσης, ουδόλως πλέον θα αμφέβαλλες, ότι ο Κύριος, όπως υπεσχέθη, ανελλιπώς θα έχορήγει εις σε και αυτά τα ελάχιστα και φθειρόμενα του καθ' ημέραν βίου, τα οποία άλλωστε, επειδή είναι αγαθός, τα προσφέρει γενναιοδώρας και εις τα θηρία και εις τα πετεινά και εις τους ασεβείς ανθρώπους. Πώς λοιπόν ισχυρίζεσαι, ότι πιστεύεις περί των επουρανίων και αϊδίων εκείνων αγαθών, εφ' όσον δι' αυτά τα ασήμαντα και γήϊνα δεν έχεις εμπιστοσύνην εις τον Κύριον;

5. Επί πλέον σε ερωτώ και διά το εξής: Πιστεύεις, ότι είναι δυνατόν ο Χριστός να θεραπεύση την ψυχήν σου από τα πάθη της και τα τραύματά της; Θα απαντήσης βεβαίως, ότι πιστεύω, διότι εις αυτήν την ελπίδα επάνω έχω στηριχθή. Σκέψου όμως μήπως και εις την περίπτωση αυτήν εξαπατάς τον εαυτόν σου, εφ' όσον προσκαλείς ιατρούς διά την σωματικήν σου άσθένειαν, κατηγορών ούτω τον Χριστον δι' αυτήν, ότι δήθεν δεν δύναται να σε θεραπεύση, καίτοι συ ενεπιστεύθης τον εαυτόν σου εις Εκείνον.

6. Διότι είναι ολοφάνερον, ότι όπως ακριβώς το σώμα αξίζει περισσότερον από το ένδυμα, συμφώνως με τον λόγον του Κυρίου, κουχί ή ψυχή πλείον εστι της τροφής και το σώμα του ενδύματος;» (Ματθ. ς', 25) τοιουτοτρόπως και η ψυχή είναι πολυτιμότερα του σώματος και εάν πραγματικώς έχης πιστεύσει, ότι τα αθεράπευτα, από τους ανθρώπους, τραύματα της ψυχής, είναι ιάσιμα από τον Χριστόν, πολύ περισσότερον θα είπίστευες ότι τα σωματικά τραύματα δύναται να τα θεραπεύση ο Χριστός και Αυτόν μόνον θα παρεκάλεις, παραβλέπων τας ιατρικές συνταγάς.

7. Αλλ' ίσως αντιπαρατηρήσης εις όσα λέγω· ο Θεός δεν έχει εμποδίσει τους ανθρώπους να κάνουν χρήσιν των φαρμάκων των ιατρών, εφ' όσον ο ίδιος εκβλαστάνει τα θεραπευτικά βότανα διά την θεραπείας του σώματος. Και εγώ συμφωνώ μαζί σου· πλήν όμως μάθε εις ποίους ανήκουν αυτά. Αφού ο άνθρωπος, εξ αιτίας της παραβάσεως της εντολής, εξέπεσε της απολαύσεως του Παραδείσου και παρεπέμφθη εξόριστος εις τον κόσμον αυτόν, περιέπεσε και εις σωματικά πάθη και νοσήματα τότε ο Θεός, από πολλήν αγαθότητα και μακροθυμίαν κινούμενος, παρεχώρησε την χρήσιν των φαρμακευτικών αυτών βοτάνων εις τους ανθρώπους του κόσμου αυτού, οι οποίοι έχουν την δύναμιν να πιστεύσουν εις τον Θεόν και να αφιερωθούν εξ ολοκλήρου εις Αυτόν. Διά σε όμως, ο οποίος επιθυμείς να γίνης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

τέλειος και να αποξενωθείς του κόσμου αυτού, διά νά γίνης υιός του Θεού κατά χάριν, ανώτερος ακόμη και αυτού του πρώτου και απαθούς ανθρώπου, εφ' όσον άλλωστε εδέχθης δι' αυτήν σου την προαίρεσιν και μεγαλυτέρας τας υποσχέσεις έκ τού Θεού, επιβάλλεται να αποκτήσης και τελειότεραν πολιτείας και διάνοιαν και πίστιν περισσοτέραν από τους άλλους ανθρώπους του κόσμου αυτού.

8. Άλλωστε εάν δεν είχες τοιαύτην πρόθεσιν, τί σε ημπόδιζε και να υπανδρευθής και πλούτη να αποκτήσης και τα άλλα αγαθά του προσκαίρου τούτου κόσμου να απολαύσης; Και αυτά ο Θεός, κατ' οίκονομίαν, παρεχώρησεν εις τον άνθρωπον διά να απολαμβάνη μετά την πτώσιν, αφού κατέστη υπεύθυνος πλέον λόγω της αμαρτίας από αυτά όλα λοιπόν ου άπεξενώθης, διά να ενωθής με τον Θεόν. Όπως λοιπόν εκουσίως απεξενώθης από τα αγαθά αυτά, τοιουτοτρόπως επιβάλλεται να απέχης και από τις ιατρικές συνταγάς, εφ' όσον επίστευσες και εξ ολοκλήρου αφιερώθης εις τον Χριστόν, ο οποίος υπεσχέθη να τα εξασφαλίζει όλα πλουσίως εις τους δούλους Του.

9. Όστε εκείνος ο οποίος επιθυμεί να γίνη πράγματι άνθρωπος του Χριστού και επίστευσεν εις τας υπέρ λόγον φρικτάς αληθείας, όπως είναι η κληρονομία της Βασιλείας των ουρανών, η αιώνιος και ατελεύτητος απόλαυσις αυτής, ο αγιασμός της καρδίας και η τελεία κάθαρσις της ψυχής διά του Αγίου Πνεύματος, οφείλει να εμπιστευθαι εις τον Θεόν και όλην την φροντίδα του σώματος. Και επί πλέον, οφείλει να θεωρή την πενίαν ως πλούτον, την κακουχίαν ως ανάπαυσιν, την κατασχύνην ως τιμήν, και την ύβριν και την περιφρόνησιν ως δόξαν. Αυτά όλα είναι τα γνωρίσματα των γνησίων δούλων του Χριστού, οι οποίοι έχουν πραγματικώς πιστεύσει εις τους λόγους του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Πότε πρέπει να ζητούμε ιατρό και πότε όχι)

Πῶς δεῖ καὶ πότε καὶ ποίαις ἰατρείαις χρῆσθαι, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχῶν χάριν ἰατρείας σωματικῆς τῆς Μονῆς ἀπόδημος γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἄρρωστοῦντα ἐν ταύτῃ προσκαρτερεῖν, ταῖς τῶν ἀδελφῶν θεραπείαις ἀρκούμενος.

Πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ ἐπιζητοῦμεν ἰατρείας καὶ ποίας ἰατρείας δὲν πρέπει ὁ Μοναχὸς χάριν σωματικῆς ἰατρείας νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἀλλὰ καὶ ἄρρωστος νὰ μένῃ εἰς αὐτὸ ἀρκούμενος εἰς τὰς θεραπείας τῶν ἀδελφῶν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΝΤΟ περὶ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ὁξυρρύγχου, ὀνόματι Ἀποῦ, ὅτι δτε ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ, πολλὰς σκληραγωγίας ἐποίει, δτε δὲ ἔγενετο Ἐπίσκοπος ἠθέλησε χρῆσασθαι τῇ αὐτῇ σκληραγωγίᾳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὐκ ἴσχυσε. Καὶ ἔρριψεν ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων μὴ ἄρα διὰ τὴν Ἐπισκοπὴν ἀπῆλθεν ἡ Χάρις ἀπ' ἐμοῦ; Καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἀπέστη, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖ ἔρημος ἦν, καὶ μὴ ὄντος ἀνθρώπου, ὁ Θεὸς ἀντελαμβάνετο, ὧδε δέ, κόσμος ἐστί, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀντιλαμβάνονται σου.

2. Γέρων τις ἦν ἐν σκήτει, καὶ ἐμπεσὼν εἰς ἀσθένειαν μεγάλην, ὑπηρετεῖτο παρὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ βλέπων ὁ γέρων ὅτι κοπιῶσιν οἱ ἀδελφοὶ ἕνεκεν αὐτοῦ, ἔλεγεν ὑπάγω εἰς Αἴγυπτον ἵνα μὴ παραλύω τοὺς ἀδελφούς. "Ἐφη δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς μὴ ἀπέλθῃς, ἔπει εἷς πορνείαν ἔχεις πεσεῖν. Ὁ δὲ λύπη· θεῖς εἶπεν ἀπέθανε τὸ σῶμα μου, καὶ τὰ ταμε οἱ λέγεις;

3. Ἀπῆλθεν οὖν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀκούσαντες οἱ ἄνθρωποι πολλὰ προσέφερον αὐτῷ καὶ παρθελεύουσα δὲ τις ἦλθε κατὰ πίστιν ὑπηρετεῖν τῷ γέροντι καὶ γέγονεν αὐτῷ συνήθεια' μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἀναρρωθεῖς, ἔπεσε μετ' αὐτῆς καὶ ἐν γαστρὶ ἢ γυνὴ ἔλαβεν.

4. Οἱ δὲ ἄνθρωποι, δρῶντες αὐτὴν ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἡρώτων αὐτὴν πόθεν συνέλαβεν καὶ ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, ἐκ τοῦ γέροντος" οἱ δὲ οὐκ ἐπίστευον αὐτῇ ὁ δὲ γέρων ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς ἐγὼ ἐποίησα τοῦτο, ἀλλὰ φυλάξατε μοὶ τὸ τικτόμενον παιδίον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

5. Ὡς οὖν ἐτέχθη καὶ ἀπεγαλακτίσθη, ἐλθὼν ὁ γέρων καὶ λαβὼν τὸ παιδίον, ἀπῆλθε πάλιν εἰς σκήτιν, καὶ ἐπιτηρήσας ἡμέρας ἐορτῆς, θεῖς αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ὤμου, ἦλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εἰσῆλθεν ἐνώπιον παντός του λαοῦ βαστάζων τὸ παιδίον ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ.

6. Ἰδόντες αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ ἔκλαυσαν, ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· βλέπετε τὸ παιδίον τοῦτο; υἱὸς τῆς παρακοῆς ἔστιν" ἄσφαλιζεσθε οὖν ἑαυτοὺς, ἀδελφοί, ὅτι εἰς το γῆρας μου τοῦτο ἐποίησα, καὶ εὖξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἔβαλεν ἀρχὼν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐργασίας.

7. Ἀδελφὸς τὶς ἔδηχθη ποτὲ ὑπὸ ὀφews, καὶ εἰσῆλθεν εἰς πόλιν τινὰ περιοῖ· δευθῆναι ὑπεδέξατο δὲ αὐτὸν γυνὴ εὐλαβής, καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον, καὶ ἔθεραπευσεν αὐτόν. Ὡς οὖν ἔσχε μικρὰν ἄνεσιν, ἤρξατο ὁ διάβολος σπεῖρειν αὐτῷ λογισμοὺς αἰσχροὺς εἰς αὐτὴν ἐκείνης οὖν ἐλθούσης συνήθως εἰς τὸ διακονῆσαι αὐτῷ, ὁ ἀδελφὸς ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς.

8. Ἡ δὲ συνεισα τὸν τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον εἶπεν αὐτῷ μὴ οὕτω, Πάτερ" Χριστὸν ἔχεις, Χριστὸν ἐνδέδυσαι, ἀγγελικὸν σχῆμα περικεῖσαι, μνήσθητι τῆς λύπης καὶ τῆς μετανοίας, ἧς μέλλεις μετανοεῖν ὕστερον ἐν τῷ κελλίῳ καθήμενος, μνήσθητι τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν δακρύων, ὧν ἔχεις δακρύειν ἐπὶ πολὺ, καὶ ἄλλης κακοπαθείας, ἣν κακοπαθήσεις διὰ βραχείας καὶ σαπρᾶν ἡδονήν.

9. Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας παρὰ τῆς σώφρονος ἐκείνης γυναικός, ἥσυχυνη καὶ μηδὲ δυνάμενος εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἀτενίσαι, λοιπὸν ἠθέλε φυγεῖν ἐκείνη δὲ πάλιν ἀναλαμβάνουσα αὐτὸν ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ, ἔλεγε μηδὲν διατραπῆς καὶ ἀπέλθης, μήπω τελείως θεραπευθεῖς, ἀλλὰ μέινον ἔτι μικρὸν χρειαν γὰρ ἔχεις ἀκμὴν περιοδευθῆναι, οἱ δὲ λογισμοὶ ἐκεῖνοι οὗ τῆς σῆς καθαρᾶς ἦσαν ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦ φθονεροῦ διαβόλου ὑπῆρχον ὑποβολαί. Καὶ οὕτω πείσασα αὐτὸν καὶ ἔτι μικρὸν προσμεῖναι, καὶ θεραπεύσασα, ἀπέλυσε μετὰ ἔφοδιων ἐν εἰρήνῃ.

Ερμηνεία

ΓΙΑ τον Επίσκοπον της Οξυρρύγχου, τον Απού, διηγούνται τα εξής: Όταν ούτος ησκήτευεν εις τας ερήμους πάρα πολύ έσκληραγωγείτο. Όταν έγινεν Επίσκοπος ηθέλησε και εντός της πόλεως να εφαρμόση εις την ζωήν του την αυτήν σκληραγωγίαν' πλην όμως δεν ηδυνήθη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

Η αδυναμία του αυτή τον έλύπησε και προσπίπτων εις τον Θεόν μετά πόνου έλεγε: «Μήπως, άραγε, εξ αιτίας του Επισκοπικού αξιώματος απεμακρύνθη απ' εμού η Χάρις του Θεού;»

Τότε ο Θεός του απεκάλυψεν, ότι δεν απεμακρύνθη η Χάρις από αυτόν, αλλ' εις την έρημον εφρόντιζε δι' αυτόν ο Θεός, επειδή δεν είχε κανένα πλησίον του εδώ όμως εις την πολιτείαν υπάρχουν άνθρωποι να φροντίσουν δι' αυτόν!

2. Ένας Γέρων παρέμενεν εις σκήτην κάποτε λοιπόν περιέπεσεν εις σωματικήν ασθένειας και εξυπηρετείτο από τους αδελφούς. Έπειδή όμως έβλεπεν, ότι εξ αιτίας του κουράζονται οι αδελφοί, είπε: θα μεταβώ εις Αλεξάνδρειαν, διά νά μή εξαντλώ τους αδελφούς.

Την απόφασίν του αυτήν καταδικάζων ο Αββάς Μωϋσής του είπε με αυστηρότητα:

– Πρόσεξε, μή αναχωρήσης εις Αλεξάνδρειαν, διότι πρόκειται να πέσης εις πορνείαν.

– Λόγω του γήρατος (απήντησεν ο Γέρων με λύπην) απώλεσε το σώμα μου την ακμήν, και είναι ως νεκρόν: τι είναι αυτά, που μου λέγεις;

3. Πράγματι λοιπόν ο Γέρων έφυγε για την Αλεξάνδρειαν, παρά τας συστάσεις του 'Αββά Μωϋσή. Οι κάτοικοι της πόλεως, έκ σεβασμού, τον επεριποιήθησαν πολύ, μόλις επληροφορήθησαν την άφιξίν του. Μεταξύ αυτών προσήρχετο και εξυπηρετεί τον Γέροντα και μία ευλαβής γυνή, προετοιμαζομένη δια την μοναχικήν πολιτείαν. Με το πρόσωπον αυτό εξοικειώθη ο Γέρων. Ιδού όμως το ολέθριον αποτέλεσμα της εξοικειώσεως αυτής αφού μετά από ώρισμένον χρόνον έγινε καλά και Γέρων, συνεσκοτίσθη η διάνοιά του και εκοιμήθη μαζί με την γυναίκα καταστήσας αυτήν έγκυον.

4. Οι άνθρωποι, οι οποίοι την έβλεπον εις την κατάστασιν αυτήν της κυοφορίας και εγνώριζαν τον αρχικόν της σκοπόν κατάπληκτοι την ηρώτων:

- Ποίος σε κατέστησεν έγκυον; –Εκείνος ο Γέρων 'Ασκητής, απήντα αύτη.

Τόσον όμως ο κόσμος ηυλαβείτο τον 'Ασκητήν, ώστε δεν την επίστευε.

Τότε ο Γέρων κατασχυμμένος και συντετριμμένος έλεγεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

- Εγώ διέπραξα τούτο αλλά, παρακαλώ, να μου διαφυλάξετε το παιδίον, διά να το αναλάβω μετά την γέννησίν του."

5. Πράγματι λοιπόν, αφού εγεννήθη το παιδίον και αφού έπαυσε πλέον να τρέφεται από το μητρικό γάλα, το παρέλαβεν ο Γέρων και ανεχώρησε μαζί με αυτό εις την σκήτην. Εις μίαν δε επίσημον εορτην έβαλε το παιδί εις τον ωμόν του και μετ' αυτού εισήλθεν εις τον Ναόν, κατά την ώραν της Θείας Λειτουργίας, γενόμενος ούτω θέατρον ενώπιον ολοκλήρου του λαού.

6. Το θλιβερόν αυτό θέαμα προεκάλεσε τα δάκρυα της συμπόνοιας των αδελφών, αναλογισθέντων την τραγικήν πτώσιν. Ο δε Γέρων, συναισθανόμενος πλήρως την πτώσιν του και ενθυμούμενος τους προφητικούς λόγους του Αββά Μωϋσή, είπε προς όλους με συντετριμμένην φωνήν.

- Βλέπετε, αδελφοί μου, το παιδί αυτό; Είναι υιός της παρακοής μου! Περιφρουρήσατε λοιπόν τον εαυτόν σας και μή έχετε ποτέ αυτοπεποιθήσιν, διότι εγώ διέπραξα το έγκλημα αυτό κατά το γήρας μου. Και τώρα σας παρακαλώ κάμετε προσευχήν δι' εμέ.

Μετά ταύτα ανεχώρησεν εις το κελλίον του και ήρχισε πάλιν εξ αρχής το έργον της μοναχικής ασκήσεως.

7. Κάποτε ένα αδελφόν τον εδάγκωσεν ένα φίδι εκείνος τότε διά να θεραπευθῇ από τους ιατρούς κατέβηκεν εις την πόλιν. Μία δε ευλαβής γυνή, που έσέβετο τον Κύριον, τον υπεδέχθη εις την οικίαν της και τον εθεράπευσεν από το δάγκωμα τού φιδιού. Μόλις όμως ο μοναχός έθεραπεύθη ολίγον από τους πόνους, ήρχισε να ενοχλήται από τον διάβολον, ο οποίος έσπειρεν εις την ψυχήν του αισχρούς λογισμούς δια την ευλαβή γυναίκα. Υπό την επήρειαν δε των αισχρών αυτών λογισμών και Μοναχός, όταν εισήλθεν ή γυνή διά να τον περιποιηθή, ήγγισε την χείρά της κατά τρόπον πονηρόν,

8. Αμέσως τότε η γυνή, αντιληφθείσα τον πόλεμον του διαβόλου εις την ψυχήν του Μοναχού, περίτρομος αλλά και με φιλάδελφον στοργήν είπε προς τον Μοναχόν:

- Μή, Πάτερ μου πρόσεχε έχεις ενδυθῇ τον Χριστόν περιβάλλεσαι με το αγγελικόν σχήμα. Θυμήσου την σφοδράν λύπην και την μετάνοιαν εις την οποίαν θα αποδυτής ύστερον εις τον κελλίον σου: θυμήσου τους στεναγμούς και τα δάκρυα, που θα χύσης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

άφθονα, καθώς επίσης και τις κακοπαθείας διά των οποίων θα τιμωρήσης τον εαυτόν σου εξ αιτίας μιας συντόμου και σαπράς ηδονής.

9. Ο Μοναχός εις το άκουσμα των λόγων της σώφρονος γυναικός ήσθάνθη μεταμέλειας και αισχύνην. Δεν είχε δε την δύναμιν ούτε εις το πρόσωπον να την ίδη. Με σκυμμένην δε την κεφαλήν εσηκώθη διά να φύγη, πριν ολοκληρωθή η θεραπεία. Και πάλιν η φιλεύσπλαγχνος και ευλαβής γυναίκα συγκρατούσα αυτόν χάριν της αγάπης του Χριστου του έλεγε:

- Μή αλλάξης γνώμης και φύγης, χωρίς να θεραπευθής τελείως μείνε ακόμη ολίγον, διότι πρέπει να ολοκληρωθή η θεραπεία. Εκείνοι δε οι κακοί λογισμοί, οι οποίοι σε ηνώχλησαν, δεν προέρχονται από την καθαράν σου ψυχήν, αλλά ήσαν προσβολαί τού φθονερου διαβόλου, Με τους λόγους αυτούς τον έπεισε να παραμείνη ολίγον και αφού τον απεθεράπευσε τελείως του έδωσε και εφόδια υλικά διά το κελλί του και τοιουτοτρόπως τον άφησε να φύγη ειρηνικώς.

Β'. Του Πατρός

ΟΡΑΣ πῶς καὶ οὗτος ὁ ἀδελφός, διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἀγγελιστίαν καὶ τὴν ὀλιγορίαν, καὶ τὸ ἄδεως εἰς πόλιν παραγενέσθαι διὰ λατρείαν πάθους σωματικοῦ, καταλειφθεῖς ὑπὸ τῆς Χάριτος, ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατεκυριεύθη; Καὶ πάντως ἂν καὶ οὗτος εἰς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν κατέπεσεν, εἰ ἔσχε τὴν θαυμασίαν ταύτην γυναῖκα καταπειθῆ, ἀλλ' ἔστηριχθῇ ὑπ' αὐτῆς ὁ Μοναχὸς εἰς τὸ μὴ τελείως καταπεσεῖν, ᾧ καὶ ἡμεῖς φοβούμενοι φυλαζώμεθα.

Ερμηνεία

ΒΛΕΠΕΙΣ πως και αυτός ο αδελφός, περί του οποίου η ανωτέρω διήγησις, διά νά μή ελπίζη εις τον Θεόν και διά νά καταφρονήση την μοναχικήν ακρίβειαν κατήλθεν αφόβως εις την πόλιν διά σωματικής ιατρειάν, βλέπεις πώς απεγυμνώθη από την Χάριν του Θεού και εκυριεύθη εξ ολοκλήρου υπό του εχθρού;

Οπωσδήποτε δε και αυτός εις το ίδιον αμάρτημα θα περιέπιπτε (την πορνείαν), εάν συνεφώνει μαζί του και η θαυμασία εκείνη γυναίκα. Ευτυχώς όμως δι' αυτόν, έστηρίχθη από την γυναίκα και ούτω απέφυγε την τελείαν πτώσιν. Φοβούμενοι και εμείς την πτώσιν αυτην, άς προφυλαχθώμεν από τις παγίδας του διαβόλου.

Γ'. Του Διαδόχου

ΙΑΤΡΟΥΣ μετακαλείσθαι ἐν τῷ καιρῷ τῶν νόσων, οὐδέν το κωλύον" ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλεν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης πείρας ποτὲ συλλέγεσθαι ἡ τέχνη, διὰ τοῦτο προϋπήρχε τὰ φάρμακα πλὴν οὗ χρῆ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλπίδα τῆς Γάσεως ἔχειν, ἄλλ' εἰς τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν Σωτῆρα καὶ Ἰατρὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

2. Ταῦτα δὲ λέγω τοῖς ἐν Κοινοβίοις ἢ ἐν πόλεσι τὸν σκοπὸν τῆς ἔγκρατειας κατορθοῦσι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐκ τῶν συμβαινουσῶν περιστάσεων ἀπαυστον ἔχειν διὰ τῆς ἀγάπης τὴν ἐνέργειας τῆς πίστεως ἄλλως τὲ δέ, καὶ διὰ τὸ μὴ εἰς κενοδοξίαν αὐτοὺς καὶ πειρασμὸν ἐμπίπτειν τοῦ διαβόλου, ἐξ ὧν τινὲς ἱατρῶν μὴ χρῆζειν ἐπὶ πολλῶν ἐπαγγέλλονται.

3. Εἰ δὲ τις τὸν ἀναχωρητικὸν βίον ἐν ἔρημοτεροις τόποις κατορθοῖ μεταξὺ δύο ἢ τριῶν ὁμοτρόπων ἀδελφῶν, μόνῳ τῷ Κυρίῳ ἑαυτῷ ἰωμένῳ ἡμῶν, πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν προσαγέτω ἐν πίστει, κὰν ὅποιοις περικύπτει πάθεσιν ἔχει γὰρ τῶν νόσων ἔκανην παρήγορον τὴν ἐρημίαν μετὰ Κύριον.

4. Ὅθεν οὔτε τῆς ἐνεργείας καὶ τοιοῦτος πένεται ποτὲ τῆς πίστεως, ἐπειδὴ μάλιστα οὔτε ποῦ ἐνδείξασθαι αὐτόν, τὴν ἐκ τῆς ὑπομονῆς εὕρισκει ἀρετὴν καλὰ παραπετάσματος κεκρημένος τῇ ἐρημίᾳ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Κύριος κατοικίζει μονοτρόπους.

Ερμηνεία

ΤΙΠΟΤΕ δεν εμποδίζει να καλῆς πλησίον σου ἱατρούς, ὅταν εἶσαι ἀρρωστος ἐπειδὴ δε ἀκριβῶς ἐπρόκειτο ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης πείρας να διαμορφωθῇ ἡ ἱατρικὴ τέχνη, δι' αὐτὸ προϋπήρχον τα φαρμακευτικὰ βότανα δεν πρέπει ὅμως να στηρίζωμεν εἰς τοὺς ἱατροὺς τὴν ἐλπίδα τῆς θεραπείας, ἀλλ' εἰς τὸν πραγματικὸν Σωτῆρα καὶ Ἰατρὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

2. Αὐτὰ δε τα λέγω δι' αὐτούς, οἱ οἱονοὶ μονάζουν εἰς τα Κοινόβια ἢ ἐπιχειροῦν να κατορθώσουν τὸν ἀγῶνα τῆς ἐγκρατείας εἰς τας πόλεις, ἐπειδὴ αὐτοὶ δεν δύνανται, λόγῳ τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τας οἱοίας διάγουν, να διατηρήσουν ἀμείωτον τὴν ἐντασιν τῆς πίστεως, που γεννᾶται ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης. "Ἀλλως τε οἱ οὕτω διάγοντες πρέπει να ἐπιζητοῦν τὴν βοήθειαν τῶν ἱατρῶν, διὰ νὰ μὴ περιπέσουν εἰς κενοδοξίαν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

ως θεραπευθέντες, δήθεν, υπό του Κυρίου, διότι ήσαν αυτοί μόνον άξιοι μέσα εις το Κοινόβιον ή την πολιτείας και τοιουτοτρόπως εμπλακούν εις τας παγίδας του διαβόλου διακηρύσσοντες, από εγωϊσμόν, ότι δεν έχουν ανάγκην ιατρών!

3. Εάν όμως κανείς αγωνίζεται τον αναχωρητικόν βίον εις την έρημον, συνασκούμενος το πολύ μαζί με δύο ή τρεις αδελφούς, που κατά τον ίδιον τρόπον και αυτοί πολιτεύονται, τότε πρέπει να εμπιστεύεται τον εαυτόν του, εις οιασδήποτε και εάν περιπέση ασθενείας, μόνον εις τον Κύριον, διότι Αυτός εξ Εαυτού έχει την δύναμιν να θεραπεύη «πάσαν νόσον και πάσαν μαλακίαν» (Ματθ. δ', 23). Ο αναχωρητής, μετά τον Κύριον, έχει παρήγορον σύντροφος την ερημίαν.

4. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και αναχωρητής ουδέποτε αισθάνεται τον εαυτόν του έστερημένον από την ενέργειας της πίστεως, όπως ο χορτασμένος ποτέ δεν πεινά! άλλωστε και αναχωρητής δεν έχει κανένα πλησίον του διά να φανερώση την κατάστασίν του. Τοιουτοτρόπως εξασφαλίζει θαυμάσιον παραπέτασμα, την ερημίαν, διά να αποκρύψη με αυτήν από τους ανθρώπους την υψηλήν αρετήν της υπομονής. Δι' αυτό και το πνεύμα του Θεού, λέγει: «Ο Θεός κατοικίζει μονοτρόπους εν οίκω» (Ψαλμ. ξζ', 7).

Δ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· έπειδή εις την διακονίαν του νοσοκομείου δοκιμάσατε με είναι, δήλωσον μοί, Πάτερ, ει όφείλω αναγινώσκειν ιατρικά τινά και έπιτηδεύειν αυτά άπ' έμαυτου, ή μάλλον άμεριμνησω άπό των τοιούτων και φύγω αυτά ως περισπώντα τόν νούν, μήπως και ως μη νήφοντι μοι κενοδοξίαν γεννήσωσιν, άρκούμενος οίς οίδα λόγοις, και ποιων όσα δι' έλαιων και περιων και έπιχρισμάτων, και των τοιούτων άπλως, ή και οί μη αναγινώσκοντες ποιειν έπιχειρούσιν ;

2. Άπεκρίθη ό γέρων· έπειδή ούκ ήλθομεν άκμήν εις τελειότητα, ίνα τελείως άπαλλαγώμεν των παθων της αίχμαλωσίας, συμφέρει μάλλον ούκ άδολεσχεϊν εις τα ιατρικά ή εις τα πάθη, αλλά εις τόν θανατούντα και ζωοποιούντα Θεόν, τόν λέγοντα πατάσσω, καγώ άσομαι, 'Αναγινώσκων ούν αυτά, ή και έρωτων τίνας περι αυτών, μη έπιλάθη ότι άνευ του Θεου ού γίνεται ίσσις τιγι και έπιβαλων ούν έαυτόν, όφείλει ονόματι Θεου έπιβαλεϊν, και βοηθεϊ αυτό. Η ιατρική τέχνη ού κωλύει τινά θεοσεβεϊν, άλλ' έχε αυτήν ως τα έργοχειρά των άδελφων, μετά φόβου Θεου ποiei, & ποιεις, και φυλάττεις αυτήν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

3. "Ἐφη ὁ ἀδελφὸς ἐπειδὴ ἄλλοτε μοὶ εἶπας, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ κόπτει τίς τὸ ἴδιον θέλημα, ἐν τῷ μὴ φιλονεικῆσαι πότε στῆσαι τὸ ἴδιον θέλημα ἢ τὸν ἴδιον λόγον τί οὖν, Πάτερ, ὅτι προσφέρω πρᾶγμα ἀρρώστῳ ὠφέλιμον καὶ ἴσως βλάπτει αὐτόν, καὶ θλίβομαι ὡς θέλημα ποιήσας καὶ πάλιν βλέπω, ὅτι ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῷ περισπασμῷ εἶμι, καὶ σχεδὸν οὐδὲ μνημονεύσαι τοῦ Θεοῦ συγχωροῦμαι" εἶπε οὖν μοί, τί ποιήσω; πιστεύω γάρ, ὅτι ἔνθεν μοὶ ἔστιν ἡ σωτηρία.

4. 'Ἀπεκρίθη ὁ γέρων" ἐὰν νομίζων ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο συμβάλλεται τῷ ἀσθενοῦντι, στᾶς τὸν λόγον σου, καὶ συμβῇ ἐκ τούτου βλαβῆναι αὐτόν, ὁ Θεὸς προσέχων τὴ καρδίᾳ σου οὐ κατακρίνει σὲ οἶδε γὰρ ὅτι θέλων ὠφελῆσαι ἔβλαψας. Ἐὰν δὲ τίς ἔμπειρος εἴπῃ σοί, καὶ καταφρονήσας ἀκούσαι αὐτοῦ, ποιήσεις καὶ δοκεῖ σοί, ὑπερηφανία ἐστὶ καὶ θέλημα.

5. Περὶ δὲ τοῦ περισπασμοῦ ἄκουσον" πολλοὶ ἀεὶ ἄκουουσι περὶ πόλεως, καὶ συμβαίνει αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, μὴ γινώσκοντες ὅτι αὐτὴ ἔστιν" ἀδελφέ, ὅλην τὴν ἡμέραν εἰ εἰς τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ, καὶ οὗ γινώσκεις; τὸ γὰρ ἔχειν ἐντολήν, καὶ φυλάσασθαι σχολᾶσαι αὐτήν, καὶ ὑποταγὴ ἐστὶ, καὶ μνήμη Θεοῦ.

6. Καὶ καλῶς εἶπε σοὶ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης ἔκβαλε πρῶτον τὰ φύλλα, ἡγουν τὰς ἐνεργείας τῶν παθῶν, καὶ κελεύσει Θεοῦ ἐκβάλλεις καὶ τοὺς καρπούς, ἥτοι αὐτὰ τὰ πάθη" μὴ εἰδῶς οὖν τὸ συμφέρον ἐξακολούθησαν τοῖς εἰδόσιν αὕτη ἐστὶν ἡ ταπείνωσις, καὶ εὐρίσκεις τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ καθὼς εἶπας ὅτι ἔνθεν μοὶ ἔστιν ἡ σωτηρία, καλῶς εἶπας τοῦτο' οὐκ ἦν γὰρ ἄνευ Θεοῦ ἡ ἔλευσίς σου, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὠδήγησέ σε.

7. Ἐνδυναμώθητι ἐν Κυρίῳ οὗ μικρὸν γὰρ κέρδος καρποῦσαι ἐκ τοῦ περισπασμοῦ, οὐ λέγεις.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποτε Γέροντα:

– Επειδὴ, Γέροντά μου, με ἐκρίνατε κατάλληλον διὰ τὴν υπηρεσίας του νοσοκομείου, ἵνα ὡς νοσοκόμος υπηρετῶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀδελφούς, ἐξήγησέ μου: μήπως πρέπει νὰ μελετήσω μερικὰ ἱατρικὰ βιβλία καὶ νὰ ασκούμεαι ἀπὸ αὐτά, ὥστε νὰ ανταποκρίνωμαι αποτελεσματικώτερον εἰς τὸ καθήκον μου, ἢ θὰ εἶναι προτιμότερον νὰ ἀδιαφορήσω τελείως δι' αὐτά καὶ νὰ τα ἀποφύγω, διὰ νὰ μὴ περισπασθῇ ἡ διάνοιά μου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ διὰ νὰ μὴ με ρίψῃ ἡ ἀνάγνωσίς των εἰς τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας, ἐφ' ὅσον, τοιοῦτοτρόπως, θὰ ἀπολέσω τὴν πνευματικὴν μου διαύγειαν καὶ ετοιμότητα, καὶ νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὰ πρακτικά, που γνωρίζω, ἐφαρμόζων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

αυτά, χωρίς επιστημονικότητα, όπως και οι άλλοι που δεν έχουν σπουδάσει ιατρικήν, δηλαδή τας έλαιας, τα καταπλάσματα, τας εντριβές και τα τοιαύτα;

2. Εις την ερώτησιν αυτήν ο Γέρων απήντησεν:

-Επειδή ακόμη δεν έχομεν φθάσει εις μέτρον τελειότητος, διά να απαλλαγώμεν τελείως από την αιχμαλωσίαν των παθών, το συμφέρον της ψυχής μας επιβάλλει να μη ασχολούμεθα εις τας φλυαρίας των ιατρικών μελετών ή εις την φύσιν των σωματικών παθών, αλλά να αφιερωθώμεν ολοψύχως εις τον Θεόν, από τον οποίον εξαρτάται και η ζωή και ο θάνατος και ο οποίος λέγει: «Πατάξω, καγώ ιάσομαι» (Δευτερον. λβ', 39). Κτυπώ δηλαδή θανασίμως και εγώ πάλιν θα θεραπεύσω το κτύπημα αυτό. Όταν λοιπόν μελετάς τα ιατρικά αυτά βιβλία ή οσάκις ερωτάς τους γνωρίζοντας περί διαφόρων ιατρικών ζητημάτων, μη λησμονής ποτέ, ότι χωρίς την βοήθειαν του Θεού κανείς δεν δύναται να θεραπεύση ή να θεραπευθή. Εκείνος λοιπόν, ο οποίος αναλαμβάνει επάνω του την ευθύνην του ιατρού, οφείλει εν ονόματι του Θεού να αναλάβη και τότε ασφαλώς ο Θεός θα τον βοηθήση.

Η ιατρική τέχνη δεν εμποδίζει κανένα να είναι θεοσεβής αλλ' όμως να ασκής αυτήν όπως οι αδελφοί το εργόχειρον, δηλαδή ως δευτερεύουσαν ενασχόλησιν, μετά την προσευχήν και την προσπάθειαν της ψυχικής ανατάσεως ό,τι κάνεις, μετά φόβου Θεού να το κάνης και τότε ασφαλώς θα διατηρήσης επωφελώς, χωρίς να ζημιωθής ψυχικώς, την αποστολήν αυτήν του ιατρού.

3. Αφού μετά προσοχής ήκουσεν αυτά ο υποτακτικός ήρώτησεν εκ δευτέρου τον Γέροντα:

- Γέροντά μου, εις άλλην περίπτωσιν μου ανέφερες, ότι κόπτει κανείς το θέλημά του και εις την περίπτωσιν, κατά την οποίαν ουδέποτε φιλονικεί μετά τινος, δια να επιβάλη το ιδικόν του θέλημα ή διά να επιμείνη εις αυτό, που είπε εν τη ενασκήσει όμως των καθηκόντων μου μου συμβαίνουν τα εξής: εγώ προσφέρω εις τον άρρωστον πράγμα (φαγητόν, φάρμακον), το οποίον θεωρώ ωφέλιμον αυτό όμως, αντί να ωφελήση τον ασθενή, τον βλάπτει. Εξ αιτίας αυτού θλίβομαι, διότι νομίζω, ότι έκαμα το θέλημά μου. Βλέπω δε ότι όλην την ημέραν εξαντλούμαι εις τας φροντίδας και μερίμνας διά την περιποίησιν των ασθενών, εις τοιούτον βαθμόν, ώστε να μη μου επιτρέπουν οι περισπασμοί αυτοί ούτε το όνομα του Θεού να ενθυμηθώ. Είπε μου λοιπόν τι να κάμω, διότι πιστεύω, ότι από την καλήν εκτέλεσιν της υπηρεσίας μου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

αυτής, θα εξαρτηθή ή σωτηρία μου. 4. Εις τās απορίας αυτās απήντησε και πάλιν ο Γέρων ως εξής :

- Εάν δικαιολογής την υπόδειξίν σου προς τον ασθενή, διότι νομίζεις, ότι αυτό το πράγμα συντελεί εις την θεραπείας του ασθενούς και συμβή, μετά ταύτα, ο ασθενής να βλαφθῇ από την υπόδειξίν σου αυτήν, ο Θεός δεν θα σε καταδικάσῃ, διότι ως καρδιογνώστης γνωρίζει, ότι τον έβλαψες ούχί από κακήν και δολίαν πρόθεσιν, αλλ' εξ ατυχούς περιστάσεως. Εάν όμως κάποιος έμπειρότερος από σε σου υποδείξῃ διαφορετικῶν πράγμα από αυτό, που είχες υπ' όψιν σου και συ περιφρονήσῃς από υπερηφάνειαν την υπόδειξιν αυτήν και εκτελέσῃς αυτό, που έθεώρησες συ ως καλόν, τότε ασφαλώς υπέπεσες εις υπερηφάνειαν και έκαμες το θέλημά σου.

5. Οσον αφορά δε διά τόν περισπασμόν εξ αφορμής της εκπληρώσεως του ιατρικού καθήκοντος, περί του οποίου με ήρώτησας, άκουσε: Πολλοί έχουν ακούσει να γίνεται λόγος περί πόλεως και όμως συμβαίνει, όταν έκ τινος ανάγκης εισέλθουν εις μίαν πόλιν, να μη το άντιληφθούν, διότι η διάνοιά των, η μνήμη των είναι κατειλημμένα από την παρουσίας του Θεού. Δεν έχεις αντιληφθῇ, αδελφέ μου, ότι όλην την ημέραν, εφ' όσον εκτελείς επιμελώς τα έργα σου, ευρίσκεσαι εις θέσιν να επικοινωνήσ με τον Θεόν και επομένως να τον ενθυμήσαι; Διότι το να λάβῃς εντολήν από τους προεστώτας και να καταβάλλῃς φιλότιμον προσπάθειαν να την εκπληρώσῃς αγωγγύστως, τούτο θεωρείται και ως υποταγή, αλλά και μνήμη του Θεού, ο οποίος απαιτεί την υπακοήν.

6. Ορθώς λοιπόν σου είπεν ο αδελφός Ιωάννης, ότι πρώτον πρέπει να αφαιρέσῃς τα φύλλα, δηλαδή τας ενεργείας των παθών, και μετά τους καρπούς, δηλαδή αυτὰ τα ίδια πάθη κατά διαταγήν του Θεού, ο οποίος θα σου δώσῃ και την ανάλογον δύναμιν. Επειδή λοιπόν ακόμη, λόγω της απειρίας σου εις τα πνευματικά, δεν είσαι εις θέσιν να γνωρίζῃς το ψυχικόν σου συμφέρον, πρέπει να εφαρμόζῃς τās υποδείξεις αυτών που γνωρίζουν. Αυτό είναι η ταπείνωσις και ταπεινούμενος θα εύρῃς την Χάριν του Θεού. «Ο Θεός υπερηφάνους αντιτάσσεται ταπεινοίς δε δίδωσιν Χάριν» (Ιακ. δ', 6). Και όπως είπες προηγουμένως, ότι από την καλήν εκτέλεσιν της υπηρεσίας σου αυτής θα εξαρτηθή ή σωτηρία της ψυχής σου, καλώς το έσκέφθῃς. Δι' αυτό και η προσέλευσίς σου εδώ δεν είναι δυνατόν να συνέβῃ χωρίς την θέλησιν του Θεού και Θεός σε ωδήγησε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

7. Σου εύχομαι λοιπόν να ενδυναμωθείς με την δύναμιν του Κυρίου, διότι δεν είναι και μικρόν το κέρδος, το οποίον συνάγεις ως καρπόν εις αποθήκην, από αυτό το οποίον συ ονομάζεις περισπασμόν.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ ἀμέλει ἀρρώστου, διότι γέγραπται ὅς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ του μὴ ἀκούσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται δ εἷσακουων,

2. Ἐὰν κακούται ὁ ἀδελφός σου, συγκοπίασον αὐτῷ, ἵνα ἀξιωθῇς ἀκούσαι παρὰ τοῦ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε,

3. Ὁ ἀμελῶν ἀσθενοῦς, παροργίζει τὸν παιδεῦντ καὶ αὐτόν, καὶ καὶ ἐπιχαίρων πτώματι ἀδελφοῦ αὐτοῦ, πεσεῖται πτῶμα ἐξαίσιον,

4. Ἀγαπητέ, ἐὰν ἔμπειρος ᾖς τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ θεραπείσης, νηφὰ λιος γίνου, μήποτε ἄλλους θεραπεύειν θέλων ἑαυτὸν ἐμπαθῇ ἀποδείξης, τοῦ Ἀπὸ στόλου λέγοντος" μὴ βλασφημείσθω ἡμῶν τὸ ἀγαθόν.

Ερμηνεία

ΜΗ αδιαφορῆς δι' τον ἀρρωστον, διότι ἔχει γραφή: ἐκεῖνος ὁποῖος κλείει τα αυτιά του, διὰ νὰ μὴ ἀκούσῃ τον πόνον του ἀσθενούς, ὅταν εὐρεθῇ εἰς παρομοίαν ἀνάγκην, δεν θα εὐρεθῇ κανεὶς διὰ νὰ τον εἰσακούσῃ.

2. Εἰάν κακοπαθῇ ο ἀδελφός σου, ἔχεις υποχρέωσιν καὶ συ νὰ συγκακοπαθήσης μαζί του καὶ νὰ προσπαθῇς νὰ τον ανακουφίσῃς, διὰ νὰ ἀξιωθῇς νὰ ακούσῃς, κατὰ την ἡμέραν της κρίσεως, τον Κύριον νὰ σοῦ λέγῃ: «Εφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων των ἀδελφῶν μου των ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40).

3. Εκεῖνος, ο ὁποῖος ἀμελεῖ διὰ τον ἀσθενή, παροργίζει τον Θεόν, ο ὁποῖος τον παιδεύει καὶ ὅταν κανεὶς αἰσθάνεται βαθεῖαν χαράν διὰ το θανάσιμον σφάλμα του ἀδελφοῦ του, ἀσφαλῶς θα πέσῃ καὶ ο ἴδιος ὡς πτώμα, που προκαλεῖ θλιβεράν κατάπληξιν.

4. Ἀγαπητέ, εἰάν ἐκμάθῃς την ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ ἀποκτήσῃς την ικανότητα νὰ θεραπεύῃς ἄλλους, πρόσεξε νὰ παραμείνῃς νηφάλιος καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

διαφόρους λογισμούς, όπως η υπερηφάνεια διότι τότε επιθυμών να θεραπεύσης τους άλλους, θα φανής και ίδιος γεμάτος πάθη, και τότε, εξ αιτίας σου, θα βλασφημείται το αγαθόν, «Μη βλασφημείσθω ούν υμών το αγαθόν» (Ρωμ. ιδ', 16), όπως λέγει ο Απόστολος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν ἄνευ ἀνάγκης λούεσθαι ἂν ἢ ὅλως γυμνούσθαι.

Δὲν πρέπει ὁ Μοναχός, χωρὶς σοβαρᾶν ἀνάγκην, νὰ λούεται ἢ νὰ γυμνώνεται
τελείως.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Αντωνίου

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀντώνιος ἀεὶ ἀσκήσει πολλὴ καὶ συντονωτάτη ἔκεχρητο' ἐνήστευε γὰρ
δοιηνε κῶς, τὸ τὲ ἔνδυμα εἶχεν ἔνδον μὲν τρίχινον, ἔξωθεν δὲ δερμάτινον, ο καὶ ἕως
τελευτῆς τετήρηκεν ἀλλ' οὐδὲ ἤνεσχετο πότε οὔτε τὸ σῶμα διὰ ρύπον ὕδατι λούσασθαι,
οὔθ' ὅλως τοὺς πόδας νίψασθαι, κὰν ἀπλῶς αὐτοὺς εἰς ὕδωρ χωρὶς ἀνάγκης ἐμβαλεῖν,
ἀλλ' οὐδὲ γυμνωθέντα τὶς αὐτὸν ἐώρακεν, οὔθ' ὅλως παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ζωὴν, ἀφ'
οὔ γέγονε Μοναχός, τὸ σῶμα τὶς εἶδεν Ἄντ ἀνίου γυμνόν.

2. Ποτὲ οὖν καθήμενος ἐν τῷ ὄρει, ἀναβλέψας εἶδε τινὰ ἐν τῷ ἀέρι' ἀναγόμενον,
πολλὴν τὲ τῶν ἀπαντῶντων γινομένην τὴν χαρὰν θαυμάζων οὖν καὶ μακαρίζαν τὸν
τοιούτον, καὶ θέλων μαθεῖν, τὶς ἂν εἴη οὗτος, ἤκουσε φωνῆς λεγούσης ταύτην εἶναι τοῦ
'Αμμοῦν τὴν ψυχὴν τοῦ ἐν τῇ Νετρία Μοναχοῦ (ἦν δὲ αὐτός ἕως γήρως Ἀσκητὴς
διαμείνας).

3. Πολλὰ δὲ δι' αὐτοῦ σημεῖα γεγενῆσθαι λέγεται, ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ τοῦτο. Ποτὲ χρειᾶς
γενομένης παρελθεῖν αὐτὸν τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Λύκον, ἦν δὲ τότε πλημμύρα
τῶν ὑδάτων, ἥξιωσε τὸν σὺν αὐτῷ Θεόδωρον μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ γενέσθαι, ἵνα μὴ
ἀλλήλους ἴδωσι γυμνοὺς ἐν τῷ διανήχεσθαι τὸ ὕδωρ, εἶτα ἀπελθόντος τοῦ Θεοδώρου
ἤσχυνετο πάλιν καὶ ἑαυτὸν δεῖν ὥς οὖν ἤσχυνετο καὶ ἐφρόντιζεν, ἐξαίφνης ἀπηνέχθη
εἰς τὸ πέραν ἄρπαγεις.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ήσκειτο με ισχυράν και εντατικήν άσκησιν· ούτω διαρκώς ενήστευεν, εφόρει ένδυμα εσωτερικώς μέν τρίχινον, εξωτερικώς δε δερμάτινον, το οποίον και διετήρησε μέχρι του θανάτου του. Επί πλέον ουδέποτε ήνέχθη να πλύνη με ύδωρ το σώμα του δια λόγους καθαριότητος, ούτε καν τους πόδας του να γίψη ή χωρίς ανάγκης να έμβη εις ύδωρ. Κανείς δεν τον είδε να γυμνείται καθ' όλην δε αυτού την ζωήν ουδείς είδε γυμνόν το σώμα του Μεγάλου Αντωνίου.

2. Κάποτε λοιπόν, ενώ εκάθητο εις το όρος και εσήκωσε την κεφαλήν του προς τον ουρανόν, βλέπει μίαν ψυχήν να ανυψούται εις τον αέρα και να την υποδέχονται με μεγάλην χαράν οι Άγιοι Άγγελοι. Εθαύμασε λοιπόν και εμακάρισε τον άνθρωπον, του οποίου η ψυχή με τόσην λαμπρότητα ανήρχετο εις τον Θεόν και επιθυμών να πληροφορηθή ποίος ήτο ο Άγιος, ήκουσε μίαν φωνήν να του λέγη:

- Αυτή είναι η ψυχή του Οσίου Αμμούν, πού ήσκήτευσε μέχρι βαθυτάτου γήρατος εις την έρημον τής Νιτρίας.

3. Ο Όσιος Αμμούν, όπως λέγεται παρά πολλών, έπραγματοποίησε πολλά θαύματα. Μεταξύ των πολλών αυτών θαυμάτων είναι γνωστών και αυτό κάποτε επρόκειτο να περάση τον ποταμόν Λύκον, όστις είχε πλημμυρίσει από τις πολλές βροχές κατά τον χειμώνα. Ητο λοιπόν ανάγκη να περάσουν απέναντι μαζί με τον μαθητή του Θεόδωρον, όστις τον συνόδευεν. Άλλος τρόπος δεν υπήρχε παρά μόνον η κολύμβησις. Προ της ανάγκης αυτής επέβαλεν εις τον Θεόδωρον να απομακρυνθη αρκετά, ώστε να μη ίδωσιν και εις τον άλλον γυμνόν, καθ' ην στιγμήν θά ευρίσκονται εις το ύδωρ. Παρ' όλον δε ότι απεμακρύνθη ο Θεόδωρος και έμεινε μόνος του ο Αμμούν, εν τούτοις δεν απεφάσιζε να εκδυθή των ιματίων του και να εισέλθη εις το ύδωρ, διότι κατασχύνετο και μόνος του ακόμη να ίδη τον εαυτόν του γυμνόν. Ευρισκόμενος δε εις ψυχικήν ταραχήν και ταλαντευόμενος από την αισχύνην, μη αποτολμών την τοιαύτην διάβασιν του ποταμού, έξαφνα αοράτως και θαυμαστώσ μετεφέρθη εις την απέναντι όχθην, άρπαγείς, ως φαίνεται, υπό Αγίων Αγγέλων.

Β'. Εν τη διηγήσει των Αγίων Πατέρων των εν Σινά και Ραϊθώ αναιρεθέντων

ΜΕΤΑ πολλούς των Αγίων αποκτείνει οί βάρβαροι, τὴν ἔρημον διερχόμενοι, εἶδον
τόπον τινὰ χλοερὸν καὶ πολλοῖς κατακομὸν δένδρεσι, καὶ εὐθὺς ὡς εἶχον τάχους ἐπ'
αὐτὸν ἔτρεχαν.

2. Πλησιάσαντες δέ, οἰκίματι τινι μικρῇ ἐντυγχάνουσιν, ἐν ᾧ πὲρ ἡσκεῖτο μεράκιον,
οὐ τὸ μεγάλωψυχον καὶ γενναῖον καὶ αὐτοῖς τοῖς βαρβάροις ἄξιον θαύματος ἔνομισθη
οὔτε γὰρ ὑποδείξαι τούτοις λανθάνοντα τινὰ μοναστήρια, καὶ ταῦτα τὸν θάνατον
ἔκφυγειν, ἦνεσχετο (τοῦτο γὰρ ἦν ὑποσχεθὲν αὐτῷ παρὰ τῶν βαρβάρων), οὔτε μὴν
ἔξελθῆν του δωματίου, οὐθ' ὅλως ἀποδύσασθαι τὸν χιτωνίσκον ὑπῆκουε' τὸ μὲν
μηνύσαι τινάς, λαθεῖν δυναμένους, προδοσίαν εἶπων, τὸ δὲ ὅλως ὑπακούσαι προσοτιοῦν
βιαζόμενον, ἀνανδρίαν εἶναι καὶ μαλακίαν ψυχῆς τοῖς γὰρ ἀσκουμένοις τὸ
μεγάλωψυχον προσεῖναι δεῖ, φησίν, καὶ οὐ θέμις εἴκειν φόβω, ἢ ἀπειλαῖς, κὰν μέγαν
ἔχειν δοκῶσι τὸν κίνδυνον δδὸς γὰρ ἡ συνήθεια ἐπὶ τὰ μείζω γίνεται, καὶ ἡ δειλία,
κρατεῖν ἅπαξ μαθοῦσα, καταφρονεῖν κελεύει καὶ τῶν μεγάλων καλῶν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν
εὐσέβειαν ὕστερον προδιδόναι, ἐπὰν καὶ τῶν δεινῶν φόβος προκατειργασμένην εὖρη
δειλία τὴν γνώμην.

3. Εἰ γὰρ νῦν εὐκόλως, ἔφη, προήσομαι τῆς γνώμης τὸ αὐτεξούσιον, εὐλαβηθεῖς τὸ
συντόμως ἀποθανεῖν, πῶς αἰκισμῶν καὶ στρεβλώσεων ἐπαπειλουμένων οὐχὶ δέον
αὐτομολήσω πρὸς τὴν ἀσέβειαν, τὸ ἀνῶδυνον ἐθισθεῖς τοῦ συμφέροντος προτιμᾶν.

4. Ὅθεν το τυχεῖν ὧν ἡλπίζετε ἀπειπόντες, μὴ ὀκνήσητε ποιεῖν, ὅπερ βούλεσθε· οὔτε
γὰρ τόπους ἐν οἷς δικούσιν οἱ θεοφιλεῖς, καίτοι γὰρ εἶδως, ὑποδείξαμι καὶ τὴν θύραν,
ὧμῶν κελευόντων, οὐκ ἔξελευσομαι, οὔτε τὸ μάτιον ἀποδύσομι ἓνα μὲ τις αἰσθανόμενον
ἔτι καὶ τῆς προαιρέσεως ὄντα κύριον, ὅψεται γυμνόν, καὶ σῶμα κατίδοιτο τοῖς ἔμοις ἔως
νῦν ἀθέατον ὀφθαλμοῖς μετὰ δὲ θάνατον, εἷς ἀναισθητούντα λοιπόν, ἐνεργεῖτω πᾶν
ὅτιοῦν βούλεται ἕκαστος τῆς ὠμότητος γὰρ τῶν δρώντων, ἀλλ' οὐχὶ τῆς τοῦ πάσχοντος
γνώμης ἔστιν ἡ μέμψις.

5. Ἐνδον τοίνυν θανοῦμαι ὡς κέκριχα ἐνδεδυμένος, καὶ οὐ πράξω τί παρὰ τὴν
γνώμην, προδοὺς ἑμαυτον ὡς ἀνδράποδον ἐν τῷ σκάμματι, ὃ ἡγωνισαμην
ἀναιρεθήσομαι μᾶλλον, καὶ τάφος ἔσται μοι τοῦτο δὴ τὸ δωμάτιον, ἰδρῶτας ἄρετης
πρότερον καὶ νῦν ἀνδραγαθίας αἷμα δεξάμενον,

6. Οὕτως αὐτὸν παρρησιασάμενον οὐκ ἔνεγκοντες οἱ ἀλιτήριοι, ἀλλὰ πρὸς τὸ
γενναῖον του φρονήματος ὀξύτητα κινηθέντες, τοσαύταις αὐτὸν συγκόπτουσι ταῖς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

πληγαῖς, δσαὶ τῷ σώματι χωρηται ἦσαν" ἕκαστος γὰρ ἐναποσκύψαι τὸν θυμὸν τὸν ἴδιον εἰς αὐτὸν βουλευθεῖς, οὐκ ἐνόμιζεν ἕκανην ἄμυγαν τὰς τῶν προλαβόντων μαχαίρας, ἂν μὴ καὶ αὐτὸς οἰκία χειρὶ βαπτίσας τὸ ξίφος, τὴν ἀγανάκτησιν οὕτω σχολὴ παραμυθήσασθαι.

7. Οἱ πλείονες οὖν νεκρῶν ἢ ζῶντα τὸν μεγάλῳψυχον κατατρώσαντες, οὕτως ἀνεχώρουν, σφαδάζοντες τοῖς θυμοῖς, ὅτι μὴ πρὸς πλείονα τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπήρεσε τὸ σωματίον.

Ερμηνεία

ΑΦΟΥ οἱ βάρβαροι ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐκ τῶν Ἀγίων Ἀσκητῶν καὶ διήρχοντο τὴν ἐρημον, εἶδον μίαν πρασίνην ὅασιν κατάφυτον ἀπὸ πολλὰ πυκνοφυτευμένα δένδρα. Μόλις τὴν εἶδον λοιπὸν ἀπὸ μακρὰν ἤρχισαν νὰ τρέχουν πρὸς αὐτὴν με ὅσῃν δύνανται ταχύτητος εἶχον.

2. Μόλις ἐπὶ τέλους κατέφθασαν, συναντοῦν τυχαίως ἓνα μικρὸν κελλίον, ἐντὸς τοῦ οὐοίου ἡσκήτευσεν ἓνας νεανίσκος. Αὐτὸς λοιπὸν καὶ νεανίσκος ἐπέδειξεν ἀφάνταστον μεγαλοψυχίαν καὶ γενναιότητα, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἀκόμῃ οἱ βάρβαροι νὰ καταπλαγούν. Ο μεγαλόψυχος καὶ γενναιόφρων αὐτὸς νεανίσκος δεν ἔστερξε νὰ υποδείξῃ εἰς τοὺς βαρβάρους Μοναστήρια τῆς ἐρήμου, τὰ οὐοία διέφυγαν τὴν προσοχὴν τῶν, καίτοι τοῦ υπεσχέθησαν, ὅτι δεν θα τὰ κατέστρεφαν καὶ δεν θα ἐφόνευσον τοὺς Μοναχοὺς· ἀλλ' οὔτε καὶ υπήκουσεν, ἐνῶ διετάχθη παρ' αὐτῶν, νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀσκητικοῦ τοῦ κελλίου, οὔτε καὶ ἐδέχθη νὰ βγάλῃ ἀπ' ἐπάνω τοῦ τὸν χιτωνίσκον, τὸ μόνον ἔνδυμα, πὺ ἐκάλυπτε τὴν γυμνότητά τοῦ.

Ἀπαντῶν δε εἰς τὰς πιέσεις καὶ ἀπολογούμενος διὰ τὴν ἀρνησίῃν τοῦ ἔλεγεν ὁ νεανίσκος αὐτὸς: Το νὰ φανερώσω μερικοὺς, οἱ οὐοιοὶ δύνανται νὰ ἀποκρυβούν, εἶναι προδοσία το δε νὰ υποκύψω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον εἰς οἰονδήποτε ἐκβιασμόν, χωρὶς ἀντίστασιν, τούτο εἶναι ἀνανδρία καὶ ἀδυναμία ψυχῆς. Διότι, ὅπως λέγουν, ἡ μεγαλοψυχία πρέπει νὰ εἶναι γνώρισμα καὶ ιδιότης τοῦ Ἀσκητοῦ, ὁ οὐοιὸς δεν εἶναι σωστόν νὰ τρομάζῃ ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὶς ἀπειλές, δσοσδήποτε σοβαρὸς κίνδυνος καὶ εἰάν τὸν ἀπειλή. Ἡ συνήθεια τῆς υποχωρήσεως πρὸ τοῦ φόβου καὶ τῶν ἀπειλῶν εἶναι ἡ ὁδὸς πὺ οδηγεῖ ἀσφαλῶς καὶ εἰς μεγαλυτέρας πτώσεις ἡ δε δειλία, ἐφ' ὅσον, ἔστω καὶ διὰ μίαν φορὰν, ἐπεβλήθη ἐπὶ τῆς ψυχῆς, τότε τὴν διατάσσει νὰ περιφρονῇ καὶ μεγάλας ἀρετάς, τέλος δε νὰ προδίδῃ καὶ αὐτὴν ἀκόμῃ τὴν εὐσέβειαν, εὐθύς ὡς ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

φόβος περί των επερχομένων, δήθεν, φοβερών συνεπειών εύρη την προαίρεσιν του ανθρώπου να έχη τελείως εκ των προτέρων εξασθενήσει από το πνεύμα της δειλίας.

3. Εάν χάσω λοιπόν, έσκέφθη ο νεανίσκος, τόσο ευκόλως την δυνατότητα να εξουσιάζη η ψυχή μου τάς σκέψεις μου, φοβούμενος μήπως φονευθώ, δεν θα είναι επόμενον πλέον ευκόλως να λιποτακτήσαν προς την ασέβειαν, όταν υπάρχη ή απειλή των σωματικών μαρτυρίων, συνηθισμένος να προτιμώ τα ανώδυνα και όχι το συμφέρον της ψυχής μου;

4. Δι' αυτό (είπεν απευθυνόμενος προς τους βαρβάρους και νεανίσκος) μή βραδύνετε να κάνετε αυτό που θέλετε, εφ' όσον δεν υπάρχει περίπτωση να επιτύχετε αυτό, που ελπίζετε: διότι εγώ δεν πρόκειται να σας υποδείξω τους τόπους, που κατοικούν οι θεοφιλείς 'Ασκηταί, αν και τους γνωρίζω, ούτε θα εξέλθω του κελλίου μου, έστω και αν με διατάσσετε απειλητικώς, αλλ' ούτε και το ένδυμά μου θα αποβάλω διά νά ίδητε γυμνόν το σώμα, που μέχρι σήμερον είναι αθέατον και εις τους ίδιους μου οφθαλμούς, εφ' όσον διατηρώ εισέτι τάς αισθήσεις μου και είμαι ακόμη κύριος του εαυτού μου. "Όταν πλέον αποθάνω, τότε καθείς από σάς άς κάμη ό,τι θέλει εις το νεκρόν και αναίσθητον σωμα μου διότι τότε άξιοι κατηγορίας θα είναι οι δράσται διά την ωμότητα των και όχι ο πάσχων, διότι ως νεκρός δεν θα έχη ελευθέραν γνώμην.

5. Εντός του κελλίου μου λοιπόν θα αποθάνω ενδεδυμένος, όπως ελευθέρως έχω αποφασίσει, και δεν θα κάμω τίποτε αντίθετον πρός την ελευθέρας μου αυτήν απόφασιν, παραδιδόμενος ως δούλος. Εις αυτό εδώ το χαράκωμα, από του οποίου επολέμησα εναντίον του διαβόλου, προτιμώ να αποθάνω και το κελλίον αυτό πρέπει να αποβή τάφος μου, δεχθέν αρχικώς μεν τους ιδρώτας διά τον αγώνα της αρετης και τώρα το αίμα του μαρτυρίου.

6. Το θάρρος αυτό, με το οποίον ωμίλησεν ο νεανίσκος, δεν το υπέφεραν οι αλιτήριοι αυτοί κακοποιοί: αλλά εξοργισθέντες από την γενναιότητα του φρονήματός του καταπληγώνουν το σώμα του μέ τόσα τραύματα, όσα ήδύνατο να χωρέση αυτό διότι ο καθείς εξ αυτών επιθυμών και ο ίδιος να εξακοντίση επάνω εις το ασκητικόν αυτό σώμα τον θυμόν του δεν ικανοποιείτο από τα κατ' αυτού μαχαιρώματα των προηγούμενων, εάν ο ίδιος δεν κατεβύθιζε το ξίφος του εις τόν αιμόφυρτον νεανίσκον καταπραύνων τοιουτοτρόπως την αγανάκτησίν του.

7. Οι περισσότεροι λοιπόν ανεχώρησαν, αφού προηγουμένως κατεπλήγωσαν τον μεγαλόψυχον νεανίσκον και ζώντα και νεκρόν ακόμη, αφρίζοντες από τον θυμόν των, διότι το ασθενικόν αυτό σωματάκι δεν τους έφθασε διά μεγαλυτέρας τιμωρίας.

Γ' Εν τω βίω του Αγίου Ιωαννικίου του Μεγάλου

ΠΑΡΕΒΑΛΕ τότε τὸ θαυμαστῷ Ἰωαννικίῳ Εὐστράτιος, καὶ τῆς Ἀγαύρων Μονῆς ἡγούμενος, μετὰ καὶ τινῶν ἐτέρων, καὶ καιρὸς αὐτοῖς ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ἐτρίβη ἀνὴρ δὲ τις, Ἥλίας τούνομα, ἐκ γειτόνων, ἀσκοῦμε· νὸς τῷ "Ἀγίῳ, αὐτὸν τὲ τὸν μέγαν καὶ τοὺς συνεληλυθότας σὺν Εὐστρατίῳ εἴστια.

2. Ὁ δὲ γὰρ θεῖος "Ἰωαννίκιος ματαιότητα τοῦ βίου κατηγορῶν, καὶ τοῖς λὸ γοῖς ὑποφαίνων τὸ ἄστατον αὐτοῦ τὲ καὶ ἄπιστον, κοινῶς μακρύνειν ἐκέλευε τῶν πόλεων καὶ χωρίων, Ἥλία γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων προσῆκεν, εἶπε, τοῦτο ποιεῖν καὶ οὗτος, θάρσει, ἔφη, τὸ ἐπὶ τοῦτο, Πάτερ Ἰωαννίκιε, καὶ πλείονα γὰρ πρὸς τοῦτο πίστιν παρεῖχε τὸ ἐν τοῖς προλαβούσιν ἔτεσι πλείοσιν ἐρημικὸν τὲ αὐτοῦ καὶ ἄμικτον.

3. Μία τοιγαροῦν ἡμέρα ἐπὶ τῇ ἐτέρᾳ ἦγετο, ἀφ' οὗ ταῦτα τῷ Ἀγίῳ ἐλέχθη, καὶ ὁ Μοναχὸς Ἥλίας ἐκεῖνος αὐτῇ προσελθὼν, εὐχὴν ἔζητειτο, ἐφ' ᾧ διὰ νόσον αὐτῷ ἐπισκήψασαν, ἐν τινὶ τῶν ἀναδιδόντων χωρίων θερμὰ ὕδατα παραγενέσθαι" ἔπει δὲ ὁ μὲν οὐκ ἔβουλετο, ὁ δὲ ἐπέκειτο, καὶ τέλος τῇ τοῦ ἀδελφοῦ ἀσθενείᾳ συγκαταβᾶς ὁ "Ἄγιος ἐξέπεμπε τοῦτον.

4. Σχεδὸν οὐδὲ τῇ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐπιφανείᾳ ὑπέμεινε πλησιᾶσαι, καὶ λιποψυχήσας, καὶ παρὰ τῶν ἐκεῖ τυχόντων ἀρθεῖς, ἐν τινὶ τέ των πρὸς τῷ ὄρει κελλίων κατακλιθεῖς, περὶ μέσας νύκτας τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν ἔστειλατο, τοσοῦτον τοῖς προτέροις αὐτοῦ τῆς ἀσκήσεως πόνοις χάριν εἰδῶς, ὅσον ἐπὶ τῷ τελευταίῳ τούτω μεταμέλετο λογισμῷ, ὅτι πὲρ ὅλως ὑπῆρξε θεραπεία σώματος.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο ἡγούμενος της Μονῆς Ἀγαύρων Ευστράτιος, συνοδευόμενος ἀπὸ μερικοὺς φίλους, ἐπεσκέφθη τὸν θαυμαστὸν Ἰωαννίκιον, καὶ κατανάλωσαν ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν συνομιλίαν. Κάποιοι δε γειτονικὸς τοῦ Ἀγίου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

Ἀσκητής, ονομαζόμενος Ηλίας, ἐφιλοξένει εἰς τὸ κελλίον του καὶ τὸν Ἅγιον καὶ τὸν ἠγούμενον καὶ τὴν συνοδείαν των.

2. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἅγιος Ἰωαννίκιος κατηγόρει τὴν ματαιότητα τοῦ βίου καὶ διὰ παραστατικῶν λόγων ἐδείχεν, ὅτι οὗτος εἶναι ἀστατος καὶ δὲν δύνανται κανεῖς να τοῦ ἔχη ἐμπιστοσύνην· διὰ τοῦτο συνεβούλευε τοὺς ἀκροατὲς τοῦ να ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία. Τὴν σύστασιν αὐτὴν, ὡς εἶπε, περισσότερον τῶν ἄλλων οφείλει να προσέξῃ καὶ να ἐκτελέσῃ ὁ Ηλίας.

Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ Ἀσκητής Ηλίας ἀπήντησεν:

– Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ μὴ με φοβῆσαι, Πάτερ Ἰωαννίκιε ἄλλωστε δύνασαι να βεβαιωθῇς περὶ τούτου ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐπὶ τόσα ἔτη, που παρήλθον, παρέμεινα συνεχῶς εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀπέφυγα να κατέλθω εἰς πόλεις καὶ να συναναστραφῶ μετὰ κοσμικῶν ἀνθρώπων.

3. Ἀλλ' ἰδοὺ! Μίαν ἀκριβῶς ἡμέραν μετὰ τὸν προφητικῶν υπαινιγμὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωαννικίου περὶ ἐπικειμένης ἀναχωρήσεως τοῦ Ἑλίου, παρουσιάζεται ὁ δεῦτερος εἰς τὸν πρῶτος καὶ ζητεῖ ευχὴν, διὰ να μεταβῇ εἰς χωρίον με ἱαματικά θερμὰ ὕδατα, διότι ἀπροσδοκῆτως προσεβλήθη ἀπὸ νόσον. Ὁ Ἅγιος ἠρνεῖτο ἐκ φόβου πνευματικῆς ζημίας τοῦ Ηλίου οὗτος ὅμως ἐπέμενεν ἐπιθυμῶν να θεραπευθῇ. Τέλος εὐσπλαγχνιζόμενος ὁ Ἅγιος Ἰωαννίκιος τὸν Ηλίαν διὰ τὴν ἀσθένειάν του τοῦ χορηγεῖ τὴν ἄδειαν.

4. Ἀλλ' ὅμως ὁ Ηλίας, καίτοι με τὴν ἄδειαν τοῦ Γέροντος ἀνεχώρησεν, ἐν τούτοις δὲν ἐπρόφθασεν οὔτε τὴν ἐπιφάνειας τῶν ἱαματικῶν ὑδάτων να ἀντικρύσῃ, διότι ἐλίποθύμησε, προφανῶς ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ταραχῆς. Ἀφοῦ δε ἐδέχθη τὰς περιποιήσεις τῶν παρατυχόντων καὶ συνήλθεν ὀλίγον, μετεφέρθη ὑπὸ τούτων εἰς ἓνα ἐκ τῶν μοναχικῶν κελλίων, που εὐρίσκοντο πλησίον τοῦ ὄρους, ὅπου καὶ ἀνεπαύθη. Κατὰ δε τὰ μεσάνυκτα ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ κελλίου εἰς τὴν ἔρημον, αἰσθανόμενος ευγνωμοσύνην εἰς τὸν Θεόν διὰ τοὺς προηγουμένους κόπους τῆς ἀσκήσεως, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάμνησις καὶ ἡ δύναμις τὸν ἐβοήθησαν να ἀλλάξῃ γνώμην καὶ να μὴ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἔρημον, ἔστω καὶ γιὰ θεραπείαν. Καί, ὦ τοῦ θαύματος! ἡ εὐχάριστος αὕτη ψυχικὴ μεταστροφή του προσέφερε καὶ τὴν σωματικὴν θεραπείαν.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΟΥ ΔΕΙ τον Μοναχὸν νίπτεσθαι τὸ σῶμα ἐμπαθῶς καὶ τοὺς πόδας καθάπερ οἱ φιλήδονοι ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τῆς τοῦ σώματος φιλοκαλίας καὶ τῶν ἱματίων ἀγρεύουσι τὰς ἡδονὰς, οὕτως ὁ εὐσεβεῖας ἀγωνιστῆς διὰ τῶν ἐναντίων τοῖς ἐναντίοις ἀντιπαρατάσσεται.

Ερμηνεία

ΔΕΝ πρέπει ο Μοναχὸς να πλύνη το σῶμα και τους πόδας του ηδυπαθῶς, ὅπως κάνουν οι φιλήδονοι κοσμικοὶ διότι ὅπως ακριβῶς ἐκεῖνοι οι φιλήδονοι επιδιώκουν τας ηδονάς διὰ του καλλωπισμοῦ του σώματος και της λαμπρότητος των ἱματίων, αντιστρόφως και ο αγωνιστῆς της ευσεβείας οφείλει να πολεμῇ τα ἀντίθετα προς τον σκοπὸν του, δηλαδή τας ηδονάς, με τα ἐναντία, δηλαδή την περιφρόνησιν του σώματος και του ἱματίου.

Ε'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ παραβάλῃς εἰς ἀδελφόν, καὶ κοπιάσῃς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ θέλῃς μικρὸν ἔλαιον ἀλείψασθαι διὰ τὸν κόπον τῆς ὁδοῦ, τοὺς πόδας σου μόνον ποιήσον ἄλειφθηναι, αἰδούμενος ἀποκαλύπτει αὐτούς, τὸ δὲ σῶμα σου μὴ ἐάσῃς ἀλείψαι ἐλαίῳ, ἐκτὸς ἀνάγκης ἢ ἀσθενείας.

2. Ἐὰν δὲ καθημένον σου ἐν τῷ κελλίῳ ἔλθῃ ἀδελφὸς ξένος πρὸς σε, ποιῇ οὕτω καὶ σὺ ὁμοίως, τοὺς πόδας αὐτοῦ ἄλειψον, καὶ εἶπε αὐτῷ ποιήσον ἄγαπην καὶ λάβε μικρὸν ἔλαιον, καὶ βάλε ἐντός σου.

3. Ἐὰν δὲ μὴ θελήσῃ λαβεῖν μετὰ ἀναπαύσεως, μὴ κοπώσῃς αὐτὸν ἐὰν δὲ ἔστι γέρον πρακτικὸς, βίαςαι αὐτόν, ἕως οὐ ἀλείψῃς αὐτόν ὅλον.

Ερμηνεία

ΕΑΝ επισκεφθῇς ἀδελφόν και λόγω της οδοιπορίας κοπιάσῃς, με ολίγον μόνον ἔλαιον να αλείψῃς τους πόδας σου, διὰ να συνέλθῃς κάπως εκ τού κόπου και τότε ἀκόμη, συστελλόμενος ἀπὸ ἐντροπὴν να γυμνώσῃς τους πόδας σου ἐνώπιον ἄλλων. Το δε σῶμα σου να μη το αλείψῃς με ἔλαιον, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι σοβαρά ἀνάγκη ἢ ἀσθένεια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

2. Εάν πάλιν ευρίσκεσαι εις το κελλίον σου και σε επισκεφθή αδελφός από ξέναν μέρος να τον περιποιηθής αναλόγως, δηλαδή αλείφών τους πόδας του με έλαιον και προσφέρων εις αυτόν μικράν ποσότητα, προτρέπων αυτόν δι' αδελφικών συστάσεων, να αλείψη και το σώμα του, εισερχόμενος εις ιδιαίτερον μέρος.

3. Εάν ο φιλοξενούμενος από σε αδελφός δεν δεχθή αμέσως την προσφοράν σου αυτήν, μή γίνης φορτικός. Μόνον εάν ο ξένος σου είναι Γέρων απλούς, και ασχολείται με την πρακτικήν, ώστε να μη υπάρχη φόβος να σκανδαλισθή από την επιμονήν σου, να επιμείνης να αλείψης όλον του το σώμα, διά να αναπαυθή έκ τού κόπου.

ΣΤ'. Του Αγίου Διαδόχου

ΤΟ ΛΟΥΤΡΩ παραβάλλειν οὐκ ἂν τις ἁμαρτωλὸν ἢ παράλογον ἀποφαίνοιτό το δὲ δι' ἐγκρατείας καὶ τούτου ἀπέχεσθαι, καὶ ἀνδρεῖον λέγω, καὶ σωφρονέστατον· οὔτε γὰρ τὸ σῶμα ἐκθηλύνει ἢ ἐνήδονος ἐκείνη ὑγρασία, οὔτε μὴν εἰς γυμνότητος ὑπόμνησιν τοῦ Ἀδάμ τῆς ἀδόξου ἔρχομεθα, ἵνα καὶ τῶν ἐκείνου φύλλων εἰς το σκεπᾶσαι τὴν δευτέραν τῆς αἰσχύνης φροντίσωμεν πρόφασιν, εἴτε μάλιστα ἀπὸ τῆς τοῦ βίου ἑξωλείας πρὸ μικροῦ ἐκδεηθήσαντες ἀγνεία τοῦ ἑαυτῶν σώματος τὸ κάλλει τῆς σωφροσύνης ἐνωθῆναι Ὀφείλομεν.

Ερμηνεία

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ του λουτρού, διά να λουσθώμεν, δεν θα ηδύνατο να χαρακτηρισθῇ, εκ πρώτης όψεως, ως εντελώς αμαρτωλὸν ἢ παράλογον πράγμα: το να απέχωμεν όμως αυτού δι' εγκράτειαν, έχω την γνώμην, ότι το τοιοῦτον εἶναι και ανδρεῖον και σωφρονέστατον διότι οὔτε το σώμα καθιστά θηλυπρεπές ἢ προκαλοῦσα ηδονὴν υγρολουσία, αλλ' οὔτε όμως η διά το λουτρόν γύμνωσις μάς υπενθυμίζει την ἀδοξον γυμνότητα του Αδάμ, εις την οποίαν περιέπεσε λόγω της παραβάσεως, ώστε, τουλάχιστον, να φροντίσωμεν, όπως εκείνος, να σκεπάσωμεν και ημεῖς με φύλλα σωφροσύνης την δευτέραν πρόφασιν της αἰσχύνης μας, εφ' ὅσον μάλιστα οφείλομεν να συνενώσωμεν την αγνείαν του σώματος με το κάλλος της σωφροσύνης, αφοῦ προ ολίγου μόλις ἐξήλθομεν της διαφθοράς του κόσμου.

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς Παλλάδιος, ὅτι ποτέ, φησιν, εἰσελθὼν εἰς Ἀλεξάνδρεια, σὺν τῷ Ἀββᾷ Δανιὴλ διὰ τινὰ χρεῖαν, συνηντήσα μὲν τινι νεωτέρῳ ἐξιόντι ἀπὸ βαλανείου· ἦν δὲ λουσάμενος. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Γέρων ἐστέναξε, καὶ λέγει μοι δρᾶς τοῦτον τὸν ἀδελφὸν ; βλασφημηθῇ. ναὶ ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοῦ. Ἀλλὰ ἀκολουθήσωμεν αὐτῷ, ὅπως ἔδωκεν αὐτὸν ποῦ μένει.

2. Καὶ ἀκολουθήσαντες εἰσῆλθομεν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ Γέρων κατ' ἰδίαν λέγει· ἀδελφέ, νεώτερον ὄντα σε καὶ ὑγιῇ, οὐ πρέπει λούεσθαι· πέπεισο γάρ, τέκνον, ὅτι πολλοὺς σκανδαλίζεις, οὐ μόνον κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ Μοναχοὺς· ἀπεκρίθη ἐκεῖνος τῷ Γέροντι· «Εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην» ἀλλὰ γέγραπται· «Μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε». Τότε βάλλει αὐτῷ Ὁ Γέρων μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοι διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ὡς ἄνθρωπος ἐσφάλην. Καὶ ἐξῆλθομεν ἐξ αὐτοῦ, καὶ λέγω τῷ Γέροντι· μήπως ἀσθενὴς ἔστιν ὁ ἀδελφός, καὶ οὐκ ἔχει κρῖμα;

3. Ὁ δὲ Γέρων στενάξας καὶ δακρύσας ἔφη· πληροφορήσει σε ἡ ἀλήθεια, ἀδελφέ, πλείονας τῶν πεντήκοντα δαιμόνων εἶδον κυκλοῦντας καὶ ἐπιχέοντας αὐτῷ βόρβορον, καὶ αἰθιόπισσαν καθημένην ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ καὶ καταφιλοῦσαν αὐτόν, καὶ ἄλλην αἰθιόπισσαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κασσίζουσαν αὐτόν, καὶ ἀναισχυντίαν διδάσκουσαν, καὶ τοὺς δαίμονας κύκλῳ παρεπομένους καὶ χαίροντας ἐπ' αὐτῷ· τὸν δὲ "Ἄγιον" "Ἀγγελον" οὐκ εἶδον, οὔτε πλησίον, οὔτε πόρρῳ αὐτοῦ· ὅθεν τεκμαίρομαι, πάσης αἰσχυρουργίας πεπληρώσθαι αὐτόν.

4. Μαρτυροῦσι δὲ τῷ λεγομένῳ καὶ αὐτὰ τὰ μάτια αὐτοῦ, αἶγεια καὶ μαλακὰ καὶ δίμιτα ὄντα ἔτι δὲ καὶ τὸ οὕτως ἀναισχύντως ἐν μέσῳ ταύτης τῆς πόλεως ἀναστρέφεσθαι, ἐν ἣ καὶ οἱ ἐν τῇ ἀσκήσει γηράσαντες εἰσερχόμενοι διὰ χρεῖας ἀπαραιτήτους, παρ' αὐτὰ σπουδάζουσιν ἐξελθεῖν, ἵνα μὴ τινὰ βλάβην ψυχικὴν ὑπομείνωσιν.

5. Ἄλλως τὲ καὶ εἰ μὴ φίλαυτος ἦν καὶ φιλήδονος καὶ φιλοπόρνος οὗτος, οὐκ ἂν ἀνερυθριάσας ἑαυτὸν τὲ ἐγύμνου ἐν βαλανείῳ, καὶ ἐτέρους ὁμοίως γυμνοὺς ἐθεώρει, τῶν Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου καὶ Παχωμίου, Ἀμμοῦν τὲ καὶ Σεραπίωνος καὶ τῶν λοιπῶν θεοφόρων Πατέρων θεσπισάντων, ἵνα μὴ δεῖς τῶν Μοναχῶν ἄνευ μεγάλης ἄρρωστίας καὶ ἀνάγκης γυμνοὶ ἑαυτὸν καὶ αὐτοὶ γὰρ διὰ τίνας ἀναγκαίας χρεῖας ποταμοὺς περᾶσαι βουλόμενοι καὶ πορθμείου μὴ ὄντος, γυμνωθῆναι μὴ ἀνεχόμενοι, διὰ τὸ ἀἰδεῖσθαι τὸν παραπεμπόμενον αὐτοῖς "Ἄγιον" "Ἀγγελον", καὶ τὸν φωτίζοντα ἥλιον, καίτοι ὑπὸ ἀνθρώπου μὴ θεωρούμενοι, τὸν Θεὸν ἔδυσσωπον καὶ ὑπὸ τὸν αἰθέρα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

διέβαινον, τοῦ φιλανθρώπου καὶ παντοδυνάμου Θεοῦ τὴν δικαίαν αὐτῶν καὶ εὐλαβείας γέμουσαν αἵτησιν ἐτοίμως προσδεχομένου, καὶ παραδόξως ἐκπληροῦντος, καὶ εἰς ἔργον ἀνύοντος. Ταῦτά μου εἶπων ὁ Γέρων, ἠσύχασεν.

6. Ὑποστρεψάντων δὲ ἡμῶν εἰς σκήτιν, οὐ πολλὰ διῆλθον ἡμέραι καὶ ἔλ. θόντες οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας διηγήσαντο, ὅτι ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ὁ Πρεσβύτερος (εἶχε γὰρ καὶ χειροτονίαν), ὁ ἐν τῷ ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου καθήμενος, ὁ πρὸ μικροῦ ἐλθὼν ἀπὸ Κωνσταντίνου (ἦν δὲ οὗτος περὶ οὐ εἶπεν ὁ Γέρων), εὐρέθη μοιχεύων τὴν γυναῖκα τοῦ Σελενταρείου, καὶ κρατηθεὶς ὑπὸ τῶν δούλων αὐτοῦ καὶ γειτόνων ἀπετμήθη τοὺς δύο διδύμους αὐτοῦ σὺν τῷ μορίῳ τοῦ σώματος, καὶ μετὰ τὴν ἔκτομην ἐπιζήσας τρεῖς ἡμέρας ἐτελεύτησε, γεγονὸς πάσι τοῖς Μοναχοῖς αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος.

7. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας, ἀναστὰς ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶς Δανιὴλ καὶ διηγησάμην αὐτὰ τὰ συμβάντα καὶ ἀκούσας ὁ Γέρων ἐδάκρυσε καὶ εἶπε" παιδεύσεις ὑπερηφάνῳ πτῶμα δηλοὶ δὲ ὁ Γέρων, ὥς εἰ μὴ ὑπερηφανίαν ἐκεῖνος νοσῶν τὴν συμβουλὴν αὐτοῦ κατεδέξατο, οὐκ ἂν τὸ τοιοῦτον ὑπέστη, δι' οὗ καὶ οἱ λοιποὶ παιδευθήσονται ὑπερήφανοι τῷ ἐκείνου πτῶματι τὸν τοιοῦτον κρημνὸν ἐκκλίνειν ἐκδιδασκόμενοι.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος διηγήθη κάποτε εἰς ἡμᾶς τὸ ἐξῆς περιστατικόν: «Κάποτε μετέβημεν εἰς Ἀλεξανδρείαν μαζί με τὸν Αββάν Δανιὴλ διὰ μίαν σοβαρὰν ἀνάγκην. Διερχόμενοι διὰ τῶν οδῶν τῆς Ἀλεξανδρείας συναντήσαμεν ἕνα νέον Μοναχόν, ὅστις ἐξήρχετο ἀπὸ δημόσιον λουτρόν, ὅπου προηγουμένως, φαίνεται, εἶχε λουσθῇ. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Γέρων ἀνεστέναξε καὶ μου λέγει: βλέπεις αὐτὸν τὸν εὐλογημένον; θα γίνῃ αφορμὴ νὰ βλασφημηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Ἀς τὸν παρακολουθήσωμεν, διὰ νὰ ἰδῶμεν πού μένει.

2. Πράγματι λοιπὸν τὸν ἠκολουθήσαμεν. Μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κατάλυμά του, τὸν παραλαμβάνει ἰδιαιτέρως ὁ Γέρων, διὰ νὰ τὸν συμβουλευσῇ. Πρόσεξε, ἀδελφέ μου - τοῦ λέγει - ἐπειδὴ εἶσαι νεώτερος καὶ φαίνεσαι καὶ υγιὴς δεν πρέπει νὰ λούεσαι, διότι τοιοιτοτρόπως γίνεσαι αφορμὴ νὰ σκανδαλίζωνται πολλοὶ ὅχι μόνον ἐκ τῶν κοσμικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Μοναχῶν. Τότε ἐκεῖνος ἀπαντᾷ εἰς τὸν Γέροντα. Εἰάν ἀκόμη ἐπεδίωκον νὰ εἶμαι ἀρεστός εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δεν θα ἦμουν φίλος τοῦ Χριστοῦ «Εἰ γὰρ ἐτι ἀνθρώποις ἠρεσκον, Χριστοῦ δούλος οὐκ ἂν ἦμην» (Γαλ. α', 10). Ἐχει δὲ γραφὴ - συνέχισεν καὶ εὐλογημένος ἐκεῖνος νέος- ὅτι δεν πρέπει νὰ κρίνετε, διὰ νὰ μὴ κριθετέ. «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθήτε» (Ματθ. ζ', 1). Ὁ Γέρων τότε λυπούμενος ἔβαλε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

μετάνοιαν λέγων· «Διά την αγάπη του Κυρίου συγχώρησόν με, διότι ως άνθρωπος έσφαλα ελέγχας σε». Αμέσως δέ εξήλθομεν τού δωματίου. Καθ' οδόν λέγω εις τον Γέροντα: «Μήπως, Γέροντά μου, είναι ασθενής ο αδελφός και λούεται δια λόγους θεραπευτικούς, οπότε δεν έχει ευθύνη;»

3. Ο Γέρων τότε άνεστέναξε και δακρυσμένος μου απήντησεν «Έχε υπομονήν και θα σε πληροφορήση η αλήθεια, αδελφέ μου είδον να τον κυκλώνουν περισσότεροι από πενήκοντα δαίμονες και να ρίχνουν επάνω του βόρβορον μία δε αραπίνα εκάθητο επάνω εις τους ώμους του και τον κατεφίλει άλλη δε, επίσης αραπίνα, από εμπρός να τον προκαλή φιληδόνως και να τον διδάσκη να είναι αδιάντροπος, Οι δαίμονες έχόρευον γύρω του χαρούμενοι και αλαλάζοντες. Τον Άγιον Άγγελον δεν τον είδον ούτε πλησίον, ούτε μακράν αυτού. Δι' αυτό συμπεραίνω, ότι η ψυχή του νέου αυτού έχει γεμίσει από αισχρούς λογισμούς και είναι ικανός διά πάσαν αθεμιτουργίαν.

4. Τάς σκέψεις μου autάς επιβεβαιούν και αυτά τα ενδύματά του, τα οποία είναι πολυτελή, ελαφρά, από τρίχας αιγος και από λεπτά υφάσματα. Επί πλέον δε και ο ίδιος κυκλοφορεί αδιάντροπα μέσα εις αυτήν την πόλιν, εις την οποίαν και αυτοί οι γέροντες Ασκηται, όταν εισέρχωνται διά σοβαράς των ανάγκας, βιάζονται αμέσως να εξέλθουν, διά να μη υποστώσι καμμίαν ψυχικήν βλάβην.

5. Άλλωστε εάν δεν ήτο πράγματι φίλαυτος, φιλήδονος και ρέπων προς τα πορνικά αμαρτήματα, δεν θα απεγυμνούτο, χωρίς να κοκκινίξη, εις τα δημόσια λουτρά και να βλέπη τους άλλους να απογυμνούνται, κατά παράβασιν των νόμων, που έθέσπισαν οι Άγιοι Πατέρες ήμών Αντώνιος, Παχώμιος, Αμμούν, Σεραπίων και οι λοιποι θεοφόροι Πατέρες, να μη απογυμνούνται ο Μοναχός χωρίς μεγάλην ασθένειας ή μεγάλης ανάγκης ούτοι, καθώς διηγούνται οι παλαιότεροι, όταν επρόκειτο να περάσουν ποταμόν και έβιάζοντο υπό μεγάλης και σοβαράς ανάγκης, δεν ήνείχοντο να γυμνωθούν, διά να περάσουν κολυμβώντες (οσάκις δεν υπήρχε το πλοιάριον), επειδή εντρέποντο τον συνοδεύοντα Άγιον Άγγελον, τον ήλιον, τα άψυχα, εφ' όσον ουδείς άνθρωπος ευρίσκετο εις την έρημον, διά να τους ίδη: εις την δύσκολον αυτην στιγμήν παρεκάλουν θερμώς τον Θεόν και Εκείνος έκανοποιών το μετ' ευλαβείας διατυπούμενον αίτημά των, διότι πάντοτε είναι έτοιμος ο Θεός να ακούση τους ανθρώπους, τους μετέφερε δια θαύματος εις τον αέρα, τελειώνοντες ούτω παραδόξως το αναγκαίον έργον των. Αυτά μού είπεν ο Γέρων και ηρέμησεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

6. Όταν επεστρέψαμεν εις την σκήτην μας, δεν παρήλθον πολλαι ημέραι, και ιδού τι παράδοξον ηκούσθη μερικοί αδελφοί επανελθόντες από την Αίγυπτον μάς διηγήθησαν, ότι ένας αδελφός Ιερεύς, που εκάθητο εις τον Ναόν του Αγίου Ισιδώρου και είχεν αφιχθή προ ολίγου από την Κωνσταντινούπολιν συνελήφθη επ' αυτοφώρω να μοιχεύη την γυναίκα τού Σελενταρείου. Μόλις αυτό έγνωστοποιήθη συνελήφθη αμέσως υπό των δούλων τού Σελενταρείου και των γειτόνων, οίτινες του απέκοψαν τα γεννητικά όργανα. Μετά τρεις ημέρας εν μέσω φρικτών πόνων απέθανεν ο μοιχός, εντροπιασμένος και κατασχυμμένος. Ο δυστυχής αυτός ήτο ο Ιερομόναχος εκείνος, περί του οποίου προεφήτευσεν ο Αββάς Δανιήλ.

7. Όταν εγώ ήκουσα τα διατρέξαντα, επήγα αμέσως εις τον Αββάν Δανιήλ και διηγήθην εις αυτόν τα συμβάντα. Μόλις τα επληροφορήθη αυτά ο Αββάς εδάκρυσεν και είπεν. Η τιμωρία εις τον υπερήφανον είναι το πτώμα, δηλαδή ο εκ της αμαρτίας θάνατος. Επεξήγησε δε ο Γέρων, ότι αν δεν ήτο υπερήφανος και κατεδέχετο την συμβουλήν μου, ασφαλώς δεν θα υφίστατο τον ατιμωτικόν αυτόν θάνατον. Με τον ίδιον τρόπον θα τιμωρηθούν και όσοι είναι υπερήφανοι και δεν θέλουν να ακούσουν συμβουλάς, να αποφύγουν τον επικίνδυνον κρημνόν της αμαρτίας.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ αδελφέ· είπὲ μοὶ τίνας χάριν νίπτεις τὸ πρόσωπόν σου ὕδατι; πάντως νὰ τὸ πλησίον σου ἀρέσης, καὶ δηλὸς εἰ ἐκ τούτου, ὅτι οὐπω διέπτυσας τὰ πάθη τῆς σαρκὸς σου, ἀλλ' ἐν τούτοις ἔτι δεδούλωσαι.

2. Εἰ οὖν θέλεις νίψασθαί σου τὸ πρόσωπον, νίψον αὐτὸ δάκρυσι, καὶ πλῦνον αὐτὸ κλαυθμῷ, ἵνα λάμψη μετὰ δόξης ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων πρόσωπον γὰρ νιπτόμενον δάκρυσι, κάλλος ἐστὶν ἀμάρανταν.

3. Ἀλλ' ἴσως ἔρεῖς μου, ἐρυθριᾷς σὲ τὸν ρύπων τοῦ προσώπου σου" ἀλλ' ἴσθι, ὥς καὶ ρύπος τῶν ποδῶν καὶ τοῦ προσώπου σου μετὰ ἀγνῆς καρδίας ὑπὲρ ἥλιον λάμψει μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων δυνάμεων.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ αδελφέ, εἶπέ μου χάριν τίνας πλύνεις τὸ πρόσωπόν σου με ὕδωρ; Ασφαλῶς διὰ νὰ ἀρέσης εις τὸν πλησίον σου ἀπὸ αὐτὸ ὅμως φανερώνεις, ὅτι δεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

περιόρισες ακόμη τα πάθη της σαρκός, αλλ' εξακολουθείς να είσαι υποτεταγμένος εις αυτά.

2. Εάν επιθυμής να νίψης το πρόσωπόν σου, νίψε το με δάκρυα και πλύνε το με τον κλαυθμών της μετανοίας, διά να λάμψης ενδόξως ενώπιον του Θεού και των Αγίων Αγγέλων. Διότι πρόσωπον νιπτόμενον με δάκρυα, είναι πράγματι αμάραντον κάλλος.

3. Ίσως θα μου απαντήσης εις τας συστάσεις μου αυτάς, ότι θα κοκκινίζης από εντροπήν εάν το πρόσωπόν σου είναι ρυπαρόν. Γνώριζε όμως, ότι ο ρύπος του προσώπου, όπως και ο ρύπος των ποδών, συνοδευόμενος από αγνών και καθαράν καρδίαν θα σε κάμη να λάμψης περισσότερο και από τον ήλιον ακόμη ενώπιον του Θεού και των Αγίων Αγγελικών Δυνάμεων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

(Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Δεν εἶναι τίποτα τυχαίον)

Ὅτι οὐκ ἔστι τί ἀόριστον παρὰ τῷ Θεῷ πάντα δὲ τὰ γινόμενα, καὶ αὐτοὶ οἱ αἰφνίδιοι θάνατοι, τοῦ Θεοῦ προγνώσει ὀρισμένοι εἰσίν.

Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀκαθόριστον ἀπὸ τὸν Θεόν· ὅλα ὅσα γίνονται, καὶ αὐτοὶ ἀκόμῃ οἱ αἰφνίδιοι θάνατοι, ἔχουν προκαθορισθῇ ὑπὸ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ τις ἀνὴρ εὐλαβῆς, προεστὼς ἦν Μονῆς, ἣς καλεῖται Ὑποκρημνόν. λίθος δὲ τις τῆς Μονῆς ταύτης παμμεγέθης ὑπέρκειται.

2. Ἐν μιᾷ οὖν νυκτί, φωνὴ γέγονεν ὡς ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ λίθου λέγουσα· Ἀναστάσιε, δεῦρο εἴτα ἢ φωνὴ καθεξῆς καὶ ὁκτὼ ἀδελφους ἐτέρους ἐκάλεσε· ταύτης δὲ ἡ συνοδεία πᾶσα κατήκοος γέγονε, καὶ ἔγνωσαν πάντες, ὅτι τῶν κεκλημένων καὶ θάνατος ἐπλησίασε.

3. Πρῶτος οὖν καὶ δίκαιος Ἀναστάσιος μὲ τὰ μικρὸν ἐκοιμήθη, εἴτα καθεξῆς καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησαν, καθ' ἣν ἢ φωνὴ τούτους ἐκέλευσε. Θαυμαστὸν δὲ τί πρᾶγμα τότε συνέβη τοῦ γὰρ σεβασμίου ἀνδρὸς Ἀναστασίου μεταστάντος, ἀδελφὸς τις ἦν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ὃς χωρὶς αὐτοῦ ζῆσαι οὐκ ἤθελε.

4. Τοῖς οὖν ποσὶν αὐτοῦ προσκυλινδούμενος, μετὰ δακρύων ἰκέτευεν αὐτὸν λέγων· οὕτως ἔχεις πρὸς δὴν ἀπέρχῃ, μὴ ἐάσης με χωρὶς σου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἑπτὰ ἡμέρας ποιῆσαι πρὸ οὖν τῆς ἐβδομάδος καὶ αὐτὸς λοιπὸν ἐκοιμήθη, δς οὐκ ἦν μετὰ τῶν ἄλλων κεκλημένος φανερόν ἐστιν οὖν, ὅτι τὴν τούτου μετάστασιν μόνη ἡ τοῦ Ἁγίου Ἀναστασίου ἐνήργησε προσευχή.

Πέτρος

5. Ἐκ τούτου μανθάνομεν ὅτι οἱ παρὰ τῷ Κυρίῳ τέλειοι ὄντες, ἐπακουσθῇ. ναὶ πολλάκις δύνανται καὶ εἰς αὐτά, ἅπερ προωρισμένα οὐχ ὑπάρχουσε.

Γρηγόριος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ' (Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Δεν εἶναι τίποτα τυχαίον)

6. Οὐδαμῶς ἔπακουσθῆναι δύνανται ἐν τοῖς μὴ οὔσι προωρισμένοις ἅπερ δὲ εὐχόμενοι οἱ Ἅγιοι λαμβάνουσιν ἢ ποιοῦσιν, ἤδη προωρισμένα εἶσιν, ὅπως διὰ προσευχῆς τούτων ἐπιτεύζωνται καὶ αὕτη ἢ τῆς αἰῶγιου Βασιλείας κληρονομία παρὰ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῦς προορισθεῖσα ὑπάρχει, διὰ δὲ πολλοῦ καμάτου καὶ δεήσεως ταύτην αὐτοὺς λαμβάνειν ἠυδόκησεν.

Πέτρος

7. Ἦθελον τηλαυγῶς μοὶ δειχθῆναι, ἐὰν ἡ προόρισις τῇ εὐχῇ συνεργεῖ.

Γρηγόριος

8. Τοῦτο, Πέτρε, καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸν Ἀβραάμ Ἱστορίας σαφῶς δύνασαι γνῶναι· ὧς γὰρ οἶδας, τὸ Ἀβραάμ ὁ Θεὸς εἶπεν ἐν Ἰσαάκ. κληθήσεται σοὶ σπέρμα καὶ πάλιν, Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθηκά σε καὶ πάλιν, εὐλογήσω σε καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ ἐξῆς καὶ φανερόν ἐστιν, ὅτι διὰ τοῦ Ἰσαάκ πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ εὐδόκησεν ὁ Θεός.

9. Εἰ οὖν ἐν τῷ Ἰσαάκ ἦν ὥρισμενον πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ, διατὶ σύζυγον στεῖραν ὁ Ἰσαάκ ἔσχε; γέγραπται γὰρ ὅτι ὁ Ἰσαάκ ἤτησατο τὸν Κύριον περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἔδωκε σύλληψιν τῇ Ρεβέκκα φανερόν οὖν ἐντεῦθεν ὑπάρχει, ὅτι ἡ προόρισις τῇ εὐχῇ πληροῦται, δι' ἧς ἀκουσθεῖς ὁ Ἰσαάκ ἔτεκνοποίησεν, ἐν ᾧ ἦν ὁ Θεὸς προορίσας πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ.

Πέτρος

10. Οὐδεν μοὶ ἐπὶ τῷ ζητήματι τοῦτο ἀμφίβολον καταλέλειπται, ἀλλὰ σαφῇ της ἀπορίας ἔσχον τὴν λύσιν.

Ἑρμηνεία

ΕΙΣ ΜΙΑΝ Μονήν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Ὑποκρημνόν, ὑπῆρχε κάποιος εὐλαβὴς Ἡγούμενος, ὁ Ἀναστάσιος. Ὑπεράνω τῆς Μονῆς αὐτῆς ὑψοῦτο ἕνας παμμεγέθους βράχος.

2. Κάποτε λοιπόν, μίαν νύκτα, ἠκούσθη ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ βράχου αὐτοῦ μία φωνή, ἡ ὁποία ἔλεγεν: «Ἀναστάσιε, ἔλα». Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ φωνὴ αὐτὴ ἐκάλεσε κατ' ὄνομα καὶ ἄλλους ὀκτὼ ἀδελφούς τῆς Μονῆς αὐτῆς. Τὴν φωνὴν αὐτὴν ἤκουσαν εὐκρινῶς ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἀντελήφθησαν ἀμέσως, ὅτι οἱ κατονομασθέντες ὑπὸ τῆς περιέργου αὐτῆς φωνῆς, θὰ ἀπέθνησκον συντόμως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ' (Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Δεν εἶναι τίποτα τυχαίον)

3. Καὶ πράγματι ἐντὸς ὀλίγου ἐκοιμήθη ὁ δίκαιος Ἀναστάσιος ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀπεδήμησαν πρὸς Κύριον καὶ ὅλοι, ὅσων τὰ ὀνόματα ἠκούσθησαν τὴν νύκτα ἐκείνην, μὲ τὴν σειρὰν μάλιστα ποὺ κατωνομάσθησαν ὑπὸ τῆς φωνῆς. Ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ συνέβη καὶ τὸ ἐξῆς ἀξιοθαύμαστον περιστατικόν. Μεταξὺ τῆς ἀδελφότητος ὑπῆρχε κάποιος Μοναχός, ὁ ὁποῖος τόσον ὑπερηγάπα τὸν σεβάσμιον Ἡγούμενον, τὸν Ἀναστάσιον, ὥστε ὅταν οὗτος ἐκοιμήθη κατωδύρετο γοερῶς, διότι δὲν ἤθελε νὰ ζήσῃ χωρὶς αὐτόν.

4. Συρόμενος λοιπὸν οὗτος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἀναστασίου καὶ καταφιλῶν αὐτοὺς τὸν ἰκέτευε καὶ τοῦ ἔλεγε μὲ δάκρυα: «Ἐπειδὴ ἔχεις παρρησίαν ἐνώπιον Ἐκείνου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπέρχεσαι, μὴ μὲ ἀφήσῃς νὰ ζήσω χωρὶς ἐσένα περισσότερον τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν εἰς τὴν παροῦσαν αὐτὴν ζωὴν». Καὶ ὡ τοῦ θαύματος ! Πρὶν ἀκόμη ἐκπνεύσῃ ἢ ἑβδομάς ἐκοιμήθη καὶ αὐτός, καίτοι δὲν ἦτο μεταξὺ τῶν κληθέντων ὑπὸ τῆς φωνῆς ἐκείνης. Ἀπὸ αὐτὸ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ μετάστασίς του ὑπῆρξε θαυμαστὸν ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς τοῦ Ἁγίου Ἀναστασίου.

Πέτρος

5. Ἀπὸ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Κύριος πολλὰς φορὰς ἐπακούει τὰς προσευχὰς ὅσων εἶναι τέλειοι καὶ πραγματοποιεῖ χάριν αὐτῶν πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν προορισθῇ.

Γρηγόριος

6. Αἱ προσευχαὶ τῶν δικαίων καθόλου δὲν δύνανται νὰ ἐπακουσθῶσι διὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι προωρισμένα νὰ γίνουν. Ἐκεῖνα δὲ τὰ ὁποῖα λαμβάνουν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπιτυχάνουν διὰ τῶν προσευχῶν τῶν οἱ Ἅγιοι, ἔχουν ἤδη προορισθῇ νὰ συμβῶσι διὰ τῶν προσευχῶν των. Καὶ αὕτη ἀκόμη ἡ κληρονομία τῆς αἰωνίου Βασιλείας, καίτοι ἔχει προορισθῇ ὑπὸ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ εἰς τοὺς ἐκλεκτούς, ἐν τούτοις οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ τὴν ἀπολαμβάνουν, κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, μόνον κατόπιν πολλῶν κόπων καὶ προσευχῶν.

Πέτρος

7. Ἐπεθύμουν νὰ μάθω μὲ σαφήνειαν, ἐὰν ὁ προορισμὸς καὶ ἡ προσευχὴ συνεργάζονται εἰς τὴν πραγματοποίησιν ἐνὸς ἀποτελέσματος, δεδομένου ὅτι ὁ μὲν προορισμὸς εἶναι ἐνέργεια τῆς παγγνωσίας τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡ εὐχὴ εἶναι ἐνέργεια τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Γρηγόριος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ΄ (Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Δεν εἶναι τίποτα τυχαίον)

8. Αυτό, Πέτρε, δυνάμεθα νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν. σαφῶς ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀβραάμ. Ὅπως γνωρίζεις, ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀβραάμ: «Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοῖ σπέρμα» (Γέν. κ', 12): καὶ πάλιν «Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε» (Γέν. ιζ', 5) καὶ πάλιν: «Εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου» (Γέν. κβ', 17): καὶ ἐν γένει ἤκουσας ὅσα σχετικὰ ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περὶ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ. Ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν χωρίων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Θεὸς ἠυδόκησε νὰ αὐξηθῇ τὸ γένος τοῦ Ἀβραάμ διὰ τοῦ Ἰσαάκ.

9. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν εἶχε προορισθῇ νὰ πληθυνθῇ τὸ γένος τοῦ Ἀβραάμ διὰ τοῦ Ἰσαάκ, τότε διατὶ ὁ Ἰσαάκ νὰ ἀποκτήσῃ σύζυγον στείραν; Ὡς γνωστὸν ἔχει γραφῇ εἰς τὴν Παλαιᾶς Διαθήκην, ὅτι ὁ Ἰσαὰκ παρεκάλει τὸν Κύριον περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ἔδωκε σύλληψιν εἰς τὴν Ρεβέκκαν (!). Ἐκ τοῦ χωρίου αὐτοῦ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ προόρισις (δηλαδὴ ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προορισμὸς) διὰ τῆς προσευχῆς συντελεῖται ὅπως ἀκριβῶς διὰ προσευχῆς ἔτεκνοποίησεν ὁ Ἰσαάκ, καίτοι διὰ τῆς τεκνοποιήσεως τοῦ Ἰσαάκ εἶχε προορίσει ὁ Θεὸς τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ γένους τοῦ Ἀβραάμ.

Ὁ Πέτρος

10. Καμμίαν ἀμφιβολίαν δὲν ἔχω πλέον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, διότι ἡ ἀπορία μου ἐλύθη σαφέστατα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

Περὶ τῆς ἐν ἀσθενείαις ὑπομονῆς, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας, καὶ ὅτι τισι τῶν ἐναρέτων οἰκονομικαὶ παιδεύσεις ἐκ Θεοῦ ἐπάγονται εἰς τελείαν κάθαρσιν.

Περὶ τῆς ὑπομονῆς, ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδεικνύωμεν εἰς τὰς ἀσθενείας· εἰς μερικοὺς ἐναρέτους ἐπιτρέπονται καὶ οἰκονομικαὶ τιμωρίαι ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν των κάθαρσιν.

Α'. Του Διαδόχου

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Πατὴρ καὶ καλούμενος Σπαῖς, Μοναστήρια ἔκτισε διάφορα ἐν τόπῳ τῷ καλουμένῳ Κάμπλετουτον δὲ ὁ Παντοδύναμος καὶ ἐλεήμων Θεὸς ἐνταύθα παιδεύσας, ἐκ τῶν αἰωνίων βασάνων ἐξέειλετο τῆς γὰρ μεγίστης αὐτοῦ οἰκονομίας καὶ τὴν ἀπειλὴν ἔδειξε καὶ τὴν συμπάθειαν, πόσον γὰρ αὐτὸν μαστίζων ἡγάπα ὕστερον ἔδειξεν, ὅλο κλήρως αὐτὸν Τασάμενος.

2. Τοὺς γὰρ αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς μέχρι τεσσαρακονταετοῦς διαστήματος τὴ ἐπιμονὴ τοῦ σκότους τῆς τυφλώσεως ἐπῆρωσε, μηδὲ μικρὰν αὐτὴν δράσεως αὐτῷ καταλείψας ταύτην δὲ τὴν μάστιγα οὐδεὶς ὑπενέγκαι δύναται, εἰ μὴ αὐτὸς καὶ ἐλεήμων Πατὴρ καὶ τὴν βάσανον παρέχων ὑπομονὴν δωρήσεται" διὰ γὰρ τῆς ἀνυπομονησίας τισιν ἁμαρτίαν ἢ παιδεύσεις αὕτη καὶ οὐκ ὠφέλειαν προστίθῃσι. Τούτου ἕνεκα εἰδὼς ὁ Θεὸς τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ταῖς μαστιξίν Αὐτοῦ καὶ ὑπομονὴν ἀναμίσγει, ἵνα καὶ παιδεύων τὰ ἐκλεκτὰ Αὐτοῦ τέκνα δίκαιος φανῇ, εἴτα καὶ δικαίως αὐτοῖς σπλαγχνισθῇ.

3. Διὸ καὶ τὸν εὐλαβέστατον τοῦτον ἄνδρα, εἰ καὶ τὰ ἔξωθεν σκότει ἡμαύρωσεν, ἀλλὰ τῷ ἔνδοθεν φωτὶ οὐδέποτε ἔγκατελιπεν, δς ἐν ὧσφ τὴ τοῦ σώματος μάστιγι ἔχει μάζετο εἶχε διὰ τῆς τοῦ Πνεύματος σκέπης παράκλησιν καρδίας ἐπεὶ δὲ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἐν τῇ τυφλώσει διήνυσεν, πάλιν ὁ Κύριος το φῶς αὐτῷ παρέδωκε, καὶ ἐν τῷ ἔγγιζειν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐμνημόνευσεν, ἐκέλευσε τὸ αὐτὸν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσι Μοναστηρίοις τὸν τῆς ζωῆς λόγον κηρύττειν, ἵνα καὶ τὸ τοῦ σώματος ἀναλαβὼν ψῶς, τὸ τῆς καρδίας αὐτῶν ἄνοιξη,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

4. "Ὁ δὲ τὴ προστάζει τοῦ κελεύσαντος ὑπακούσας, τὰ τῶν ἀδελφῶν Κοινόβια ἔγυρυνε, καὶ τὰς τῆς ζωῆς ἐντολᾶς, ἃς πράττων μεμαθηκε, τούτοις παρέθετο μετὰ δὲ πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ κηρύγματος ἐν τῷ Μοναστηρίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοὺς ἀδελφοὺς προσκαλεσάμενος, καὶ σταθεῖς ἐν μέσῳ αὐτῶν, τοῦ δεσποτικοῦ Σώματος καὶ Αἵματος μετέλαβε, καὶ σὺν αὐτοῖς τὰς μυστικὰς τῶν ψαλμῶν ὕμνῳ δι' ἐπετέλεσεν ἔτι δὲ αὐτῶν ψαλλόντων αὐτὸς τὴ εὐχὴ ἐπιμείνας, τὴν ψυχὴν ἀποδέδωκε.

5. Πάντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ περιστερὰν ἐξελθοῦσαν εἶδον, καὶ τῆς τοῦ εὐκτηρίου στέγης διανοιγείσης, τῶν ἀδελφῶν θεωρούντων, πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνήλθε" διὰ δὲ τοῦ τοιοῦτου σχήματος τῆς περιστερᾶς ἔδειξεν αὐτοῖς ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἐν ποίᾳ ἀκεραιότητι καρδίας καὶ ἀνὴρ οὗτος ἐδούλευσε τῷ Θεῷ.

Ερμηνεία

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Πατήρ, που ονομάζετο Σπαίς, ἔκτισε πολλὰ Μοναστήρια εἰς ἓνα τόπον, γνωστὸν μετὰ τὸ ὄνομα Κάμπλε. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἐνάρετον Γέροντα καὶ ἐλεήμων καὶ παντοδύναμος Θεὸς τὸν ἐπαίδευσε εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ τὸν ἀπήλλαξε ἀπὸ τὰ αἰώνια βάσανα τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως. Εἰς αὐτὸν ἔδειξε τὸ μέγεθος τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον θαυμαστῆς Του οικονομίας καὶ δι' ἀπειλῆς καὶ διὰ συμπαθείας διότι πόσον πράγματι ἐξ ἀγάπης ἐπαίδευσε αὐτόν, διὰ τῆς μαστιγῆς τῆς ἀσθενείας, τὸ ἀπέδειξε ἐκ τῶν υστέρων διὰ τῆς παντελοῦς θεραπείας του.

2. Οὗτος λοιπὸν ὁ ἀσκητικὸς καὶ εὐλαβέστατος Γέρων ἀπώλεσε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του τελείως καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη δὲν ἔβλεπε καθόλου. Αὐτὴν δὲ τὴν μαστιγὰ τῆς τυφλώσεως κανεῖς δὲν δύναται νὰ υποφέρῃ, εἰάν ὁ ἐλεήμων Πατήρ, που δίδει τὸ βασανιστήριον αὐτό, δὲν τὸν ἐξοπλίσῃ μετὰ υπομονήν· διότι μερικὸς ἢ παιδευτικὴ τιμωρία, ἀντὶ νὰ τοὺς ὠφελήσῃ, τοὺς κάνει νὰ αμαρτάνουν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν υπομονήν. Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τὸν λόγον ὁ Θεός, ἐπειδὴ γνωρίζει τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, ἀναμινγνύει μέτᾳ τὰς μαστιγὰς Του τὴν υπομονήν, ὥστε καὶ δίκαιος νὰ φανῇ, ὅταν παιδεύῃ τὰ ἐκλεκτὰ Αὐτοῦ τέκνα, ἀλλὰ καὶ, κατὰ λόγον, δικαιοσύνης, νὰ τὰ εὐσπλαγχνισθῇ, μετὰ τὴν παιδείαν, διὰ νὰ τὰ ἐπανορθώσῃ.

3. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν καὶ τὸν εὐλαβέστατον αὐτόν ἄνδρα, τὸν Σπαίς Καίτοι τὸν περιετύλιξε μετὰ τὸ ἐξωτερικὸν σκότος τῆς τυφλώσεως, ἐν τούτοις δὲν ἐπέτρεψε ποτὲ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

να τον εγκαταλείψη το εσωτερικόν (φώς ούτω εν όσο υπέφερε και έβασανίζετο από την σωματικήν μάστιγα, επί τοσούτον ή σκέπη του Παναγίου Πνεύματος του εγέμιζε με παράκλησιν και παρηγορίαν την καρδίαν. Αφού λοιπόν διήνυσε και το τεσσαρακοστόν έτος τυφλός, ο Κύριος τού έδωσε πάλιν το φως των οφθαλμών του και του εφάνέρωσε την ημέραν του θανάτου του. Συγχρόνως ο Κύριος τον διέταξε να κηρύξη τον λόγον της ζωής εις τα υπ' αυτού κτισθέντα Μοναστήρια, διά να φέρη αυτός ο ίδιος, που προ ολίγου ανέκτησε το σωματικών φώς, και το πνευματικόν εις τας καρδίας των Μοναχών.

4. Πράγματι ο ευλαβέστατος Γέρων περιόδευσε τα Κοινόβια εμπιστευόμενος εις την ευλάβειαν των Μοναχών τας εντολάς της ζωής, τας οποίας ο ίδιος είχε μάθει διά της πράξεως. Μετά από 15 (δεκαπέντε) ημέρας επανήλθεν από την περιοδείαν εις το Μοναστήριόν του. Αμέσως δε την επομένην έκάλεσε πλησίον του, εις το παρεκκλήσιον του Μοναστηρίου, την αδελφότητα, όπου, παισιούμενος από τα πνευματικά του τέκνα, μετέλαβε των Αχράντων Μυστηρίων, και μαζί με αυτούς έψαλλε τους ύμνους της θείας Ευχαριστίας, και ετελείωσε τας μυστικές ευχάς αυτής ενώ δε έψαλλον ακόμη τα πνευματικά του τέκνα, ούτος ησύχως και αθορύβως ψελλίζων την αδιάλειπτον ευχήν, παρέδωσεν εις τον Θεόν την ψυχήν του.

5. Οσοι παρευρίσκοντο την στιγμήν εκείνην εις τον Ναόν είδον να εξέρχεται εκ του στόματος του Αγίου Ηγουμένου μία περιστερά και να ανυψούται προς τον ουρανόν από την στέγην, η οποία θαυμαστώς ήνοιξε διά να καταστη εμφανής η άνοδος. Διά της περιστεράς αυτής και παντοδύναμος Θεός επέδειξεν εις αυτούς με πόσην ακεραιότητα χαρακτήρος και αγνότητα καρδίας εδούλευσεν επί τόσα ο μακάριος αυτός άνθρωπος, καίτοι τυφλός, τον Θεόν.

Β'. Τού αυτού Διαδόχου

ΟΤΑΝ πρὸς τὰς συμβαινούσας ἡμῖν σωματικὰς ἀνωμαλίας λίαν ἀπεχθανώμεθα, εἶδεναι δεῖ ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἔτι δεδούλωται ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ σώματος διόπερ τὰς ὑλώδεις ποθοῦσα εὐπραγίας, οὔτε ἀναχωρῆσαι τῶν καλῶν του βίου βούλεται, ἀλλὰ καὶ μεγάλην ἡγεῖται ἀσχολίαν το μὴ δύγασθαι διὰ τὰς νόσους κεχρῆσθαι τοῖς τοῦ βίου ὠραίοις.

2. Ἐὰν δὲ εὐχαρίστως τὰς ἐκ τῆς νόσου προσδέχεται ἀνίας, οὗ μακρὰν οὔσα τοῖς τῆς ἀπαθείας ὅροις γνωρίζεται ὅθεν καὶ τὸν θάνατον ὡς πρόφασιν ὄντα ζωῆς μᾶλλον ἀληθινῆς τότε μετὰ χαρᾶς ἀπεκδέχεται ὃν τρόπον μὴ μαλαχεῖς, ἢ καὶ θερμανῖεις καὶ κηρὸς ἐπὶ πολὺ, οὐ δύναται τὴν ἐπιτιθεμένην αὐτῷ σφραγίδα δέξασθαι, οὕτως οὐδὲ ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ' (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ διὰ πόνων καὶ ἀσθενειῶν δοκιμασθῇ, οὐ δύναται χωρῆσαι τῆς τοῦ Θεοῦ ἀρετῆς τὴν σφραγίδα.

3. Διὰ τοῦτο καὶ καὶ μὲν Κύριος λέγει τὸ θεσπεσίῳ Παῦλο' Ἄρκεϊ σοὶ ἡ χάρες μου, ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται αὐτὸς δὲ ὁ Παῦλος καυχᾶται λέγων" «ἥδιστα οὖν καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμέ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ». Καὶ αὐτὸς μὲν ἀσθενείας λέγει τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ἐχθρῶν του Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, αἵτινες συνεχῶς αὐτῷ τὲ καὶ τοῖς τότε Ἁγίοις συνέβαινον, ἵνα μὴ ὑπεραίρωνται, ὥς αὐτὸς λέγει, τὴν ὑπεροχὴ τῶν ἀποκαλύψεων, ἀλλὰ μᾶλλον ἔνεμενον διὰ τῆς ταπεινώσεως ἐν τῷ σχήματι τῆς τελειότητος διὰ τῶν πυκνῶν ἐξουδενώσεων, τὸ θεῖον δῶρον ὁσίως φυλάττοντες.

4. Ἡμεῖς δὲ νῦν ἀσθενείας τοὺς πονηροὺς .λογισμοὺς λέγομεν, καὶ τὰς σωματικὰς ἀνωμαλίας τότε μὲν γὰρ ἐπειδὴ αἰκίαις θανατηφόροις καὶ διαφόρους ἐτέραις θλίψεσι τὰ σώματα τῶν κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἀγωνιζομένων Ἁγίων παρεδίδοντο, ἐπάνω ἦσαν πολὺ τῶν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἐπιδιδόντων παθῶν" νῦν δὲ ἐπειδὴ διὰ τὸν Κύριον ἡ εἰρήνη πληθύνεται τῶν ἐκκλησιῶν, διὰ τοῦτο δεῖ συνεχέσι μὲν ἀνωμαλίαις θλίβεσθαι τὸ σῶμα, λογισμοὺς δὲ πονηροὺς τὰς ψυχὰς δοκιμάζεσθαι τῶν τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῶν, ἵνα καὶ πάσης κενοδοξίας καὶ μετεωρισμοῦ ἐκτὸς ὑπάρχωσι, καὶ χωρῆσαι δυνηθῶσιν, ὥς ἔφην, ἐν ταῖς καρδίαις, διὰ τῆς πολλῆς ταπεινώσεως, τὴν τοῦ Θεοῦ κάλλους σφραγίδα, κατὰ τὸν λέγοντα Ἅγιον ἔσημειωθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, Κύριε.

5. Δεῖ οὖν εὐχαριστοῦντας ὑπομένειν τὴν βουλὴν τοῦ Κυρίου" οὕτω γὰρ ἡμῖν εἶς λόγον δευτέρου μαρτυρίου λογισθήσεται τὸ τὲ συνεχές τῶν νόσων, καὶ ὁ πρὸς τοὺς δαιμονιώδεις λογισμοὺς πόλεμος καὶ γὰρ τότε λέγων τοῖς Ἁγίοις ἐκείνοις Μάρτυσι, διὰ τῶν ἀνόμων ἀρχόντων ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν, ποθήσατε δὲ τὰς βιοτικὰς δόξας, καὶ νῦν ταῦτα ἐφέστηκε, δι' ἑαυτοῦ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἀδιαλείπτως λέγων.

6. Ὁ τότε ἀλγύνων τὰ τῶν δικαίων σώματα, καὶ ὑβρίζων ἐσχάτως τοὺς τιμίους διδασκάλους διὰ τῶν ὑπηρετούντων τοῖς διαβολικοῖς ἐκείνοις φρονήμασιν, αὐτῆς καὶ νῦν τοῖς τῆς εὐσεβείας δμολογηταῖς ἐπάγει τὰ διάφορα πάθη μετὰ ὕβρεων. πολλῶν καὶ ἐξουδενώσεων διὰ τοῦτο καὶ ἡμᾶς χρὴ μετὰ ἀσφαλείας καὶ ὑπομονῆς τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν κατεργάζεσθαι ἐνώπιόν του Θεοῦ" ὑπομένων γάρ, φησιν, ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοί.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ υπερβολικῶς δυσφορούμεν διὰ τὰς σωματικὰς ἀνωμαλίας καὶ ἀσθενείας, που μας συμβαίνουν, καὶ στενοχωρούμεθα ἐξ αὐτῶν, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἡ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

ψυχή ήμών είναι ακόμη υποδουλωμένη εις τὰς σωματικές επιθυμίας. Και δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον, επειδή ακόμη ποθεί τας υλικὰς ανέσεις, δεν επιθυμεί να αναχωρήση από τα τερπνά του παρόντος κόσμου, παραλλήλως δε θεωρεί ως τρομακτικήν και φοβεραν αδημονίαν το να μη ήμπορη, εξ αφορμής της νόσου, να απολαύση την υλικήν ωραιότητα της ζωής.

2. Εάν δέ, απ' εναντίας, μετά χαράς υπομένη τας ταλαιπωρίας και τα βάσανα της νόσου, τότε η τοιαύτη ψυχή ευκόλως αναγνωρίζεται, ότι δεν απέχει και πολύ από την κατάστασιν της κατά Θεόν άπαθείας. Εις την περίπτωσιν αυτήν και αυτόν ακόμη τον θάνατον η τοιαύτη ψυχή τον αναμένει ευχαρίστως, διότι τον θεωρεί ως μοναδικήν ευκαιρίαν διά την κληρονομίαν της αιωνίου ζωής. Όπως δε ακριβώς το κερί δεν ήμπορεί να συγκρατήση τον τύπον της μολυβδοσφραγίδος ούτε όταν είναι τελείως ακατέργαστον, αλλ' ούτε και όταν τακή επί πολύ λόγω της θερμότητος, τοιουτοτρόπως και ο άνθρωπος, εάν δεν δοκιμάσθῃ από τον πόνον και τας ασθενείας, δεν είναι δυνατόν να διατηρήσῃ την σφραγίδα της κατά Θεόν αρετής.

3. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο Κύριος λέγει εις τον Θεσπέσιαν Παύλον «Αρκεί σοι ή χάρις μου, η γαρ δύναμις μου έν ασθενεία τελειούται» (Β' Κορ. ιβ', 9). Ο ίδιος δε ο Απόστολος Παύλος, όταν αισθάνεται καύχῃσιν λέγει: «Ήδιστα ούν μάλλον καυχήσομαι εν ταίς ασθενείαις μου, ίνα επισκηνώση επ' εμέ η δύναμις του Χριστού» (Β' Κορ. ιβ', 9). Ο Παύλος, όταν λέγη ασθενείας, εννοεί τὰς έπιθέσεις των εχθρών του Σταυρού τού Χριστού, αι οποίαι εξεδηλούντο τακτικώς και εναντίον του και εναντίον των Αγίων της εποχής εκείνης, διά νά μή υπερηφανεύωνται, όπως ο ίδιος λέγει, από την υπεροχήν των αποκαλύψεων: απ' εναντίας δέ, περισσότερον παρέμενον είς την κατάστασιν τής τελειότητος, εξ αιτίας της ταπεινώσεως, ή οποία προήρχετο από τους συνεχείς εξευτελισμούς, διαφυλάσσοντες τοιουτοτρόπως μετά προσοχής το θείον δώρον αυτής της τελειότητος.

4. Ημείς σήμερον ονομάζομεν ασθενείας τους πονηρούς λογισμούς και τας εκ των ασθενειών σωματικές ανωμαλίας. Διότι τότε μέν έπειδή καθημερινώς οι κατά της αμαρτίας αγωνιζόμενοι άνθρωποι παρεδίδοντο εις βασανιστήρια, που επέφεραν τον θάνατον, και εις άλλας σωματικές θλίψεις, ευρίσκοντο πολύ υπεράνω των παθών, που προκαλεί η αμαρτία εις την ανθρωπίνην φύσιν. Τώρα όμως, χάρις εις την δύναμιν του Κυρίου, επεκτείνεται η ειρήνη των Εκκλησιών και εκλείπει πλέον η περίοδος των διωγμών διά τον λόγον αυτόν πρέπει να στενοχωρήται το σώμα με συνεχείς ταλαιπωρίας, είτε εξ ασθενειών είτε εξ άλλων αιτιών, να δοκιμάζωνται δε αι ψυχαι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ' (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

των αγωνιστών της ευσεβείας με τις επιθέσεις των πονηρών λογισμών, ώστε να απαλλαγώσιν ούτοι από το πάθος της κενοδοξίας και τον κίνδυνον τού μετεωρισμού και να δυνηθώσιν, όπως ανέφεραν προηγουμένως, να αποτυπώσουν εις την καρδίαν των, με την δύναμιν της πολλής ταπεινώσεως, την σφραγίδα του θείου κάλλους, σύμφωνα με το θείον λόγιον «Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς το φῶς του προσώπου Σου, Κύριε» (Ψαλ. 8', 7).

5. Πρέπει λοιπόν μετ' ευχαριστήσεως και ἀγογγύστως να υπομένωμεν τας βουλὰς του Κυρίου, διότι η υπομονή αυτή θα θεωρηθῇ δεύτερον μαρτύριον δι' ἡμᾶς, δηλαδή το νά μή ἀγανακτῶμεν διὰ τὰς συνεχεῖς ἀσθενείας και τον πόλεμον ἐναντίον των λογισμών, που ἐμπνέουν οι δαίμονες. Ἀς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ἐκεῖνος, που προέτρεπε τότε τους Ἁγίους Μάρτυρας, διὰ στόματος των ἀνόμων ἀρχόντων, να ἀρνηθοῦν τον Χριστόν και να ποθήσουν την δόξαν του παρόντος κόσμου, αὐτός και τώρα ο ἴδιος ἐμφανίζεται και υποδεικνύει τὰ ἴδια εἰς τους δούλους του Θεοῦ. Καὶ αὐτός εἶναι ο διάβολος,

6. Αὐτός λοιπόν ο ἴδιος ο διάβολος, που προκαλοῦσε τους πόνους εἰς τὰ σώματα των δικαίων και ἐξυβρίζει τελευταίως τους τιμίους διδασκάλους διὰ στόματος των υπηρετούντων εἰς τὰ διαβολικά φρονήματα, αὐτός και τώρα ἐπιφέρει τὰ διάφορα πάθη εἰς τούς ομολογητές της ευσεβείας μαζί με πολλές προσβολές και ἐξευτελισμούς. "Ἐχοντες και ἡμεῖς ὑπ' ὅσιν μας ὅλα αὐτὰ πρέπει με υπομονήν και ἀσφάλειαν να ἐτοιμάζωμεν ἐνώπιον του Θεοῦ το μαρτύριον της συνειδήσεως, το ὁποῖον συνίσταται εἰς την ἀγογγυστον ἀντιμετώπισιν των θλιβερῶν του βίου, ὅπως λέγει και το γραφικόν ἐκεῖνο ρητόν: «Ὑπομένων ὑπέμεινα τον Κύριον και προσέσχε μοι» (Ψαλ. 103', 1).

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ της Ἁγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι πολλὰ αἱ τοῦ διαβόλου παγίδες ἦ διὰ πενίας οὐ μετεκίνησε ψυχὴν; καὶ πλοῦτον προσάγει εἰς δέλεαρ δι' ὕβρεων καὶ ὀνειδισμῶν οὐκ ἴσχυσεν; ἐπαίνους καὶ δόξαν προβάλλεται διὰ τῆς ὑγείας ἡττήθη; νοσοποιεῖ τὸ σῶμα ταῖς γὰρ ἡδοναῖς μὴ δυνηθεῖς ἅπα: τῆσαι, διὰ τῶν ἁκουσιῶν πόνων τὴν παρεκτροπὴς τῆς ψυχῆς πειρᾶται ποιῆσαι.

2. Νόσους γὰρ τίνας βαρυτάτας ἐξ αἰτήσεως ἐπάγει, ἵνα διὰ τῆς ὀλιγορίας θολώσῃ ἡμῶν τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην ἀλλ' εἰ καὶ κατατέμνεται τὸ σῶμα, καὶ πυρετοῖς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

σφοδροτάτοις καταφλέγεται, ἔτι μὴν καὶ δίψει ἀσχέτω φρύγεται, εἰ μὲν ἀμαρτωλὸς ὢν ταῦτα ὑφίστασαι, μνήσθητι τῆς αἰωνίου κολάσεως, καὶ τοῦ αἰωνίου πυρός, καὶ τῶν ἀνυποίστων τιμωριῶν, καὶ οὐκ ὀλιγορήσεις πρὸς τὰ παρόντα.

3. Χαῖρε δὲ ὅτι ἐπεσκόπησέ σε ὁ Θεός, καὶ τὸ εὖφημον ἐκεῖνο ρητὸν ἐπὶ τῆς γλώττης ἔχε, λέγων μετὰ τοῦ προφήτου: «Παιδεύων ἐπαίδευσε με ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκε με τῆς ἀμαρτίας καὶ σίδηρος ἐτύγγανες; ἀλλὰ διὰ πυρὸς τὸν πόν ἀποβάλλεις" εἰ δὲ δίκαιος ὢν ἄρρωστης καὶ ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐπὶ τὰ μείζω προκόπτεις χρυσὸς εἰ; ἀλλὰ διὰ πυρὸς δοκιμώτερος γίνῃ,

4. "Ἐδόθη σοὶ "Ἀγγελος σαταν τῇ σαρκὶ ; ἄγαλλίως βλέπε τίνος ὅμοιος γέγονας, Παύλου τοῦ μεγάλου φωστῆρος τῆς οἰκουμένης διὰ πυρετοῦ δοκιμάζης διὰ ρίγους παιδεύει ; λοιπὸν καὶ αὐτὸς διελθὼν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, ἐτοίμην εὐρησεις καὶ τὴν ἀναψυχὴν. Τυχῶν τῶν προλαβόντων, προσδόκα τὸ ἐπόμενον.

5, Μὴ λυπηθῇς ὡς διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος εἰς εὐχὴν στῆναι ἢ ψάλλειν μετὰ φωνῆς οὐ δύνη" πάντα μὲν γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα ἡμῖν ἠνύετο πρὸς καθαίρεσιν τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ γὰρ νηστεία, καὶ χαμευνία, διὰ τὰς αἰσχίστους ἡμῶν ἡδονᾶς νενομοθέτηνται εἰ δὲ νόσος ταῦτα ἡμβλυνε, περιττὰ ἐκεῖνα.

6. Τί δὲ λέγω περιττὰ καὶ μᾶλλον μὲν οὖν ὡς πὲρ μείζονι καὶ ὑψηλοτέρῳ φαρμάκῳ τῇ νόσῳ, τὸ τῆς σαρκὸς εἰς τέλος καθήρηται φρόνημα καὶ αὕτη γάλη ἄσκησις, τὸ ταῖς νόσοις ἐγκαρτερεῖν καὶ εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ.

7. Ἀφαιρούμεθα ὑπὸ τῆς νόσου ὀφθαλμὸν ; μὴ βαρέως ἐνέγκωμεν τὰ γὰρ τῆς ἀπληστίας ἀπεβάλλομεν ὄργανα, τοῖς δὲ ἔνδον ὀφθαλμοῖς τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτρίζομεθα.

8. Ἐκωφεύσαμεν ; εὐχαριστήσωμεν τὴν γὰρ ματαίαν ἀκοὴν οὐκέτι παραδεξώμεθα" τοῖς δὲ νοεροῖς ὥσι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου διὰ παντὸς ἀκουσομεθα.

9. Τὰς χεῖρας ἢ τοὺς πόδας πεπόνθαμεν ; τὰ ἐνεργοῦντα τῇ ἀμαρτίᾳ μέλη λυσιτελῶς ἀφηρέθημεν ἔχομεν τὰς ἔνδον χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, δι' ὧν τὸν τὲ ἐχθρὸν καταπολεμήσομεν, καὶ τὴν πρὸς οὐρανὸς καφέρουσαν τρίβον ἀσφαλῶς βαδιούμεθα.

10. Ολον τὸ σῶμα κάμνει τῇ ἄρρωστια καὶ ἄλλα τὰ ἔσω ἀνθρώπῳ ἢ τελείᾳ ὑγείᾳ προσγίνεται.

11. Μὴ οὖν ἀδημονήσωμεν ἄρρωστούντες, ἀλλ' εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ τῷ πάντα συμφερόντως οἰκονομοῦντι, καὶ πολλάκις διὰ τῆς προσκαίρου του φθειρομένου σώματος ἄρρωστιας, τὴν ἀθανάτῳ ψυχῇ ὑγείας καὶ σωτηρίαν χαρίζομένῳ ἅϊδιον.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική έλεγεν, ότι ο διάβολος έχει πολλές ΤΙ παγίδας. Με την πτωχείαν και την δυστυχίαν δεν κατόρθωσε να μετακινήση ψυχὴν προς το κακόν, παρουσιάζει τον πλούτον, διὰ να δελεάσῃ τον ἄνθρωπον. Δεν κατώρθωσεν αυτό, που ήθελε, με τὰς ὕβρεις και τους εξευτελισμούς εναντίον του ευσεβούς; δια να τον αποσπάσῃ, τον προσβάλλει με την ηδονὴν τοῦ επαίνου και της δόξης. Ενικήθη ο διάβολος ἀπὸ την υγείαν του ἀνθρώπου, διότι οὗτος την ἐχρησιμοποίησεν εις την ἀρετὴν και την ευσέβειαν; ἀρρωσταίνει το σῶμα, ἐφ' ὅσον δεν ηδυνήθη να εξαπατήσῃ την ψυχὴν με τὰς ηδονάς. Τοιουτοτρόπως με τους ἀθελήτους πόνους αποπειράται να πραγματοποιήσῃ την ηθικὴν παρεκτροπὴς της ψυχῆς.

2. Βαρυτάτας και οδυνηροτάτας λοιπὸν νόσους, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, προξενεῖ εις τον ἄνθρωπον, ὥστε διὰ της ἀμελείας μας, ἐξ αἰτίας των πόνων του σώματος, να θολώσῃ την ἀγάπην μας προς τον Θεόν και να μετριάσῃ τον ζηλὸν μας. Ἀλλ' ἡμεῖς, ἔστω και εἴαν σφαγιάζεται το σῶμα ἀπὸ τους φρικτούς πόνους, και κατακαίεται ἀπὸ υψηλὸς πυρετόν, και εἴαν ἀκόμη καταξηραίνωνται τὰ ἐντόσθιά μας ἀπὸ ἰσχυράν δίψαν, δεν πρέπει να υποκύψωμεν και να ἀγανακτήσωμεν. Εἴαν, ἀδελφέ μου, εἴσαι ἀμαρτωλὸς και τὰ υφίστασαι αὐτά, ἐνθυμήσου την αἰώνιον κόλασιν, το αἰώνιον πῦρ και τὰς ἀφαντάστους τιμωρίας και τότε ἀσφαλῶς δεν θα φοβηθῇς ἀπὸ τις παρούσας δοκιμασίας, ὥστε να ἀμελήσῃς την σωτηρίαν σου.

3. Ἀπεναντίας, να εἴσαι χαρούμενος, διότι σε ἐπεσκέφθη ο Θεὸς και να ἐπαναλαμβάνῃς συνεχῶς την παρήγορον και ἀνακουφιστικὴν φράσιν του Προφήτου: «Παιδεύων ἐπαίδευσεν με ο Κύριος, και το θανάτω ου παρέδωκέ με» (Ψαλ. ριζ', 18). "Ἦσουν ὡς ο σίδηρος κατὰ την σταθερότητα, να χαίρεσαι και πάλιν, διότι με την φλόγα των δοκιμασιῶν ἀποβάλλεις την σκουριάν των παθῶν. Εἴαν πάλιν ἦσουν δίκαιος, πιστὸς τηρητὴς των ἐντολῶν του Θεοῦ και ευλαβὴς, μη θορυβεῖσαι, ὅταν ἀρρωσταίνῃς, διότι προκόπτεις ἀπὸ τὰ μεγάλα κατορθώματα προς τὰ μεγαλύτερα. Νομίζεις ὅτι εἴσαι, κατὰ την ἀξίαν, χρυσός; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ του πυρός των δοκιμασιῶν θα ἀναφανῇς λαμπρότερος, ὅπως ο χρυσὸς εις το καμίνι του χρυσοχοῦ.

4. Ἐχει δοθῇ εἰς τὴν σάρκα σου «Ἀγγελος σαταν» (Β. Κορ. ιβ', 7). Μα τότε με ἐνθουσιασμόν πρέπει να ευχαριστήσῃς, διότι κατώρθωσες να γίνῃς ὅμοιος με κάποιον μέγαν· με ποιόν; Με τον μέγαν Παύλον, τον φωστήρα της οἰκουμένης! Με πυρετόν δοκιμάζεσαι; Με ρίγος παιδεύεσαι; Ἀσφαλῶς τότε να ἔχῃς υπ' ὄψιν σου, ὅτι ἀφού διήλθες διὰ πυρός και ὕδατος (κατὰ το γραφικόν) ἀσφαλῶς θα εὕρης και ἐτοιμὴν την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

αναψυχήν ('). Αφού υπέστης τα προηγηθέντα, δηλαδή την διά του πυρετού και ρίγους δοκιμασίαν, να αναμένης μετ' ευχαριστήσεως και τα ακολουθούντα, δηλαδή την από του Κυρίου ανάπαυσιν και αναψυχήν.

5. Μη λυπηθής, διότι εκ της ασθενείας του σώματος δεν θα ήμπορέσης να παραμείνης όρθιος κατά την προσευχήν ή να ψάλλης με δυνατήν φωνήν· διότι όλα αυτά και όσα ακολουθούν αυτά, δηλαδή η νηστεία και ο επί του εδάφους ύπνος, έχουν νομοθετηθή προς απόκρουσιν τών αισχρών ηδονών και διά να μάς ωφελήσουν εις την κατανίκησιν των επιθυμιών της σαρκός. Εφ' όσον όμως η νόσος κατεμάρανε τας σαρκικάς επιθυμίας και εξαφάνισε τας αισχράς ηδονάς, τα πνευματικά εκείνα μέτρα είναι πλέον περιττά.

6. Και διατί λέγω απλώς περιττά; Περισσότερον αρμόζει να είπω, ότι η νόσος είναι το τελειότερον και αποτελεσματικώτερον φάρμακον, διά να εξαλειφθή το σαρκικόν φρόνημα. Και δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον η σπουδαιότερα άσκησις είναι η υπομονή, την οποίαν οφείλομεν να επιδεικνύωμεν εις τας νόσους και η υποχρέωσίς μας να ευχαριστούμεν τον Θεόν διά την δοκιμασίαν αυτήν.

7. Έχασαμεν από την ασθένειαν τους οφθαλμούς μας; Ας μη φέρωμεν βαρέως την απώλειαν αυτήν ας είπωμεν εις τον εαυτόν μας τι εχάσαμεν; τα όργανα της απληστίας, ενώ την δόξαν του Κυρίου την βλέπομεν καθαρά διά των οφθαλμών της ψυχής!

8. Κατέστημεν υπό ασθενείας κωφοί; ας είμεθα ευχαριστημένοι, δεν θα ακούσωμεν πλέον ψυχοφθόρους συζητήσεις, ενώ με τα νοερά ώτα θα ακούωμεν πάντοτε τον λόγον του Κυρίου.

9. Έχουν ασθενήσει αι χείρες ή οι πόδες ημών; Απλούστατα έχουν άχρηστευθή, διά το καλόν της ψυχής μας, τα μέλη, που συντελούν εις την αμαρτίαν. Διαθέτομεν τας χείρας και τους πόδας της ψυχής, διά των οποίων και τον εχθρόν θα κατανικήσωμεν και με ασφάλειαν θα βαδίσωμεν το μονοπάτι, που οδηγεί προς τον ουρανόν.

10. Ολόκληρον το σώμα υποφέρει από την ασθένειαν; ο εσωτερικός όμως άνθρωπος πλουτίζεται δια της τελείας ψυχικής υγείας και ενδυναμούται!

11. Ας μη αδημονώμεν λοιπόν, οσάκις αρρωσταίνομεν, αλλ' ας εύχαριστώμεν τον Θεόν, ο οποίος ρυθμίζει όλα τα πράγματα προς το συμφέρον της ψυχής μας και δι'

αυτό πολλάκις, διά μίας προσωρινής ασθενείας του φθειρομένου σώματος, προσφέρει δωρεάν εις την αθάνατον ψυχὴν υγείας και σωτηρίαν παντοτεινήν.

Δ'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Λουκά

ΜΟΝΑΧΟΣ τις Γρηγόριος ὄνομα, συνήθης ὢν τὸ “Ἁγία Λουκά, ποτὲ σὺν αὐτῷ τὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν τὰς ἱερὰς διανύων, οὗ διελίμπανα προσιῶν αὐτῷ καὶ ὑπὲρ τῆς συντροφῆς δεόμενος ἀσθενείας Θεοῦ δέη θῆναι καὶ ἀπαλλαγὴν αὐτῷ εὐξασθαι τοῦ πιέζοντος” ἦν γὰρ νοσερὸν ἔχων τὸ σῶμα, καὶ ὁ στόμαχος αὐτῷ ἀρρώστῳ πάνυ διέκειτο.

2. Ἐκείνου δὲ ἀναβαλλομένου διὰ μετριοφροσύνην, καὶ μεῖζον ἢ κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν εἶναι τὸ αἶτημα ἰσχυριζομένου, ὁ Γρηγόριος καὶ ἄλλων καὶ θαρδῶν (ἤδει γὰρ ὅπως ἐκεῖνα τα πρὸς Θεὸν) οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ’ ἐπέμενε τὴν αἴτησιν ἐπισπεύδων, ἕως οὐ πλεῖον εἵργειν αὐτὸν μὴ δυνάμενος καὶ θαυμάσιος ἔφη ταπεινὲ Γρηγόριε, ὑγιῶς ἔχων εἰ, οὐκέτι γὰρ ἐκ βρωμάτων ὀδυνήσῃ τὸν στόμαχον, τοῦτο εἰς ἔργον ἐξέβη καὶ καθαρὰς υγείας ἀπήλαυσεν ὁ ἀνὴρ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ, που ελέγετο Γρηγόριος, ἦτο γνωστός με τον Ἅγιον Λουκάν. Αυτός λοιπόν ο Μοναχός διήνυε τας ἡμέρας των νηστειῶν μαζί με τον “Ἅγιον” καθ’ ὅλον το διάστημα αὐτο δὲν παρέλειπε νὰ παρακαλεῖ τον “Ἅγιον νὰ προσεύχεται καὶ νὰ δέεται εἰς τον Θεόν διὰ νὰ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ μίαν ἐνοχλητικὴν σύντροφον ἀσθενείαν, ἐκ τῆς ὁποίας υπέφερε πολὺ καὶ Μοναχός αὐτός εἶχε ἀσθενικόν σῶμα καὶ ἐπόνει πολὺ ἀπὸ το στομάχι του.

2. Τὴν ἱκανοποίησιν τῆς παρακλήσεως αὐτῆς, δηλαδή νὰ προσευχηθῇ διὰ τὴν θεραπείαν ἐκ τῆς νόσου, διαρκῶς τὴν ἀνέβαλλεν ὁ Ἅγιος, διότι δὲν ἐθεώρει τον εαυτὸν του ἄξιον, ἀπὸ μετριοφροσύνην, διὰ το ἔργον αὐτό. Ἰσχυρίζετο δὲ ὅτι το αἰτούμενος ἀπὸ τον Γρηγόριον ἦτο ἀνώτερον των δυνάμεών του. Ὁ Γρηγόριος ὁμως δὲν ἐπείθετο καὶ ἐπέμενε φορτικῶς εἰς τὴν παράκλησίν του, διότι ἐγνώριζε καλῶς ποίαν παρρησίαν εἶχε πρὸς τον Θεόν ὁ Ἅγιος Λουκάς. Τοιοῦτοτρόπως δὲ διήρχετο ἡ ζωὴ του Γρηγορίου μεταξύ πόνων καὶ ἐλπίδων. Πρὸ τῆς ἐπιμονῆς αὐτῆς δὲν ἡδύνατο νὰ διαφύγῃ ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος καὶ θαυμάσιος Ἀσκητής, ἀλλ’ οὔτε καὶ εὗρισκε λόγους νὰ τον ἐμποδίσῃ ἀπὸ τῆς καθημερινῆς παρακλήσεως του. Δι’ αὐτό καὶ μίαν ἡμέραν τοῦ λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

- Εύλογημένε μου αδελφέ Γρηγόριε, που στολίζεσαι από την αρετήν της ταπεινώσεως, θα γίνης καλά και ποτέ πλέον, εξ αφορμής τού φαγητού, δεν θα σου πονέση το στομάχι.

Και ω του θαύματος! Ο λόγος έγινεν έργον και έκτοτε ο Γρηγόριος απήλαυσε σταθεράς υγείας.

Ε'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας: ἐὰν ἀσθενεῖά σε καταλάβῃ ἡσυχάζοντα ἐν κελλίῳ, μὴ ὀλιγορήσης, ἀλλ' εὐχαρίστησον τῷ Κυρίῳ εἰ δὲ τaráσσεται ἡ ψυχὴ σου, εἶπε αὐτὴ οὗ συμφέρει σοὶ ἢ ἀσθένεια αὕτη ὑπὲρ τὴν γέενναν εἰς τὴν μέλλεις ἀπελθεῖν ; καὶ ἡσυχάσει ἐν σοὶ.

2. Ποτὲ νῦν ἄσθενουντα τοῦτον τὸν Ἅγιον ἐπεσκέψατο ὁ μαθητὴς αὐτοῦ καὶ Ἀββᾶς Πέτρος καὶ ἰδὼν αὐτῶν σφόδρα κάμνοντα, ἐλυπήθη ὁ δὲ γέρων παραμυθούμενος αὐτὸν εἶπεν, ὅτι μόλις ἔγγιζον ἐν ταῖς τοιαύταις ἀσθενείαις δύναμαι μνησθῆναι τῆς πικρᾶς ὥρας τοῦ θανάτου καὶ τῆς κρίσεως διότι, ἡ υἡγεία τῆς σαρκὸς ὠφέλειαν οὐκ ἔχει ζητεῖ γὰρ τὴν ἰδίαν ρωσιν πρὸς τὸ ἔχυρευσαι τῷ Θεῷ δέν. δρὸν ποτιζόμενον καθ' ἡμέραν οὗ ξηραίνεται εἰς τὸ καρποφορῆσαι.

3. Ὁ τύπος ἀσθενῶν ὁμοίως εἶπε πρὸς αὐτὸν κόπος, ἔχων ἀναπαύσεως προσδοκίαν, καὶ ἔχει βάρος" διὸ οὐδὲ ἐγὼ ἐν τῷ κόπῳ τῆς ἀσθενείας ἀνὺ βαροῦμαι, συνέχει δὲ μὲ μᾶλλον ὁ φόβος τῆς σκοτεινοτάτης ὥρας ἐκείνης, ὅταν ἀπορριφῶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδεὶς ἔσται λοιπὸν ὁ ὑπακούων μου, οὐδὲ ἔσται τις προσδοκία ἀναπαύσεως.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ησαΐας ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του: Εἴαν ἀσθενήσης, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡσυχαστικῆς σου προσπάθειας εἰς τὸ μοναχικόν σου κελλίον, πρόσεξε νὰ μὴ σε ἐπηρεάσῃ αὐτό, ὥστε νὰ παραμελήσῃς τὰ καθήκοντά σου ἀπ' ἐναντίας νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν Κύριον. Εἴαν δε, ἐξ αἰτίας τῆς ἀσθενείας, τaráσσεται καὶ ἀγωνιά ἡ ψυχὴ σου, τότε νὰ τὴν ἐπιπλήξῃς καὶ νὰ τῆς εἰπῇς: Δεν εἶναι προτιμότερα ἡ ἀσθένεια αὕτη, ἀπὸ τὴν γέενναν τοῦ πυρός, εἰς τὴν ὁποίαν, λόγῳ τῶν ἀμαρτιῶν σου, πρόκειται νὰ ἀπέλθῃς; Ασφαλῶς μετὰ ἀπὸ τὴν σκέψιν αὐτὴν θὰ ἡσυχάσῃ ἐντός σου ἡ ταραγμένη ψυχὴ σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

2. Κάποτε λοιπόν, που ήτο άρρωστος ο Άγιος αυτός, τον έπεσκέφθη ο μαθητής του, ο Αββάς Πέτρος μόλις δέ τον είδε να υποφέρει υπερβολικώς από την ασθένειαν, τον ελυπήθη. Τότε ο ασθενών ήρχισε να παρηγορή τον μαθητήν του και του λέγει:

– Διατί λυπείσαι; Η ασθένεια είναι ψυχοσωτήριος μόλις καταλάβουν οι πόνοι της ασθενείας το σώμα, τότε μόνον ήμπορώ να ενθυμηθώ την πικράν ώραν του θανάτου και της κρίσεως. Πρέπει να γνωρίζης, ότι η υγεία της σαρκός δεν προξενεί ουδεμίαν ωφέλειαν εις την ψυχήν, διότι το σώμα επιζητεί την ευρωστίαν προς τον σκοπόν να εναντιωθή εις το θέλημα του Θεού. Συμβαίνει το ίδιος με το δένδρον, το οποίον ποτίζεται ανελλιπώς καθ' εκάστην, το πότισμα το αύξάνει, αλλ' αυτό το εμποδίζει να καρποφορήση.

3. Ο ίδιος πάλιν, όταν άλλοτε ήτο ασθενής, έλεγε προς τον μαθητήν του:

– Κόπος, ο οποίος συνοδεύεται από την προσδοκίαν υλικής και σωματικής αναπαύσεως, δεν έχει τον χαρακτήρα μαρτυρίου και ως εκ τούτου δεν επιφέρει βάρος. Δι' αυτό και εγώ δεν αισθάνομαι πάρα πολύ το βάρος της ασθενείας, επειδή προσδοκώ και επιδιώκω την θεραπείαν. Απ' εναντίας περισσότερον με κατέχει ο φόβος της φοβεράς και σκοτεινής στιγμής του θανάτου, όταν σκέπτομαι, ότι, λόγω των αμαρτιών μου, ο Θεός θα με απορρίψη περιφρονητικώς από το πρόσωπόν του, χωρίς να υπάρχη κανείς να ακούση τον στεναγμόν μου και να με βοηθήση και χωρίς να προσδοκώ ουδεμίαν πλέον ανάπαυσιν, διότι η κόλασις είναι ατελεύτητος. Αυτό είναι το βάρος, υπό το οποίον δικαιολογημένως στενάζει ο άνθρωπος.

ΣΤ'. Βαρσανουφίου

ΑΔΕΔΦΟΣ κοσμικός του αὐτοῦ μεγάλου Γέροντος, γέρων καὶ αὐτὸς ὦν τὴ ἡλικία τοῦ σώματος, ἐλθὼν πρὸς τὸ Κοινόβιον, ἐνῶ ὁ Ἅγιος ἡσύχαζεν, ἔπεμψαν αὐτὸν αὐτῶ συντυχεῖν.

2. Ὁ δὲ Γέρων ἐδήλωσεν αὐτῷ ταῦτα ἐγὼ ἀδελφὸν τὸν Ἰησοῦν ἔχω ἐὰν δὲ καὶ σὺ καταφρονήσας τοῦ κόσμου Μοναχὸς γένῃ, τότε ἀδελφός μου εἶ.

3. Ταῦτα ἀκούσας μετὰ πολλοῦ κλαυθμοῦ ἀνεχώρησε, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐλθὼν ἀπετάξατο ἐκεῖ καὶ μετὰ τινὰ χρόνον, ἀσθενεῖα σώματος περιπεσὼν καὶ ὑδρωπικιάσας, ἔπεμψε πρὸς τὸν Γέροντα αἰτῶν, ἓνα ἐκ τοῦ πάθους κουφισθῇ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

4. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ ταῦτα ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἦλθε σοὶ δι' ἄλλο τί, ἀλλ' ἵνα μὴ ἀπέλθῃς ἄκαρπος πρὸς τὸν Θεὸν ἐὰν οὖν ὑπομείνης καὶ εὐχαριστῇς σῆς, ἀντὶ πολιτείας λογίσεται σοί, ὅτι οὐκ ἐχρόνισας ἐν τῷ σχήματι τὸ μοναχικῶ καὶ ἐκ μέρους δὲ ἡ θλίψις αὕτη ἐγένετο σοί, ὅτι ἐψήφισας μὲ τὸν μηδὲν ὄντα, καὶ σαυτὸν, ἔμε μὲν ὡς μέγαν ἄνθρωπον, σεαυτὸν δὲ ὡς ἀδελφὸν τοιοῦτου ἀνθρώπου, καὶ οὐκ οἶδες ὅτι τέκνα ἐσμέν τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, καὶ γῇ ἐσμεν καὶ σποδός.

5. Εὐχαρίστησαν οὖν τῷ ἐνεγκόντι σὲ εἰς τοιαύτην κατάστασιν εἰ εἵχαμεν δὲ τὴν ταπεινῶσιν τοῦ Ἰησοῦ, εἵχομεν εἰπεῖν τὶς ἔστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες οἱ ἀδελφοί μου, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Βαρσανούφιος εἶχε ἓνα σαρκικὸν ἀδελφόν, γέροντα κατὰ τὴν ηλικίαν, κοσμικόν, που ἐζή εἰς τὴν πολιτείαν. Κάποτε λοιπὸν ὁ κοσμικὸς αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον, ὅπου ἐμόναζεν ὁ Αββάς Βαρσανούφιος. Τον ἐστείλαν δε οἱ Μοναχοί, διὰ να συναντήσῃ τὸν ἀδελφόν του.

2. Ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος Ἀσκητής, ἀντὶ να δείξῃ τὴν χαράν του, διότι μετὰ ἀπὸ τόσα ἔτη ἐβλεπε τὸν ἀδελφός του, εἶπε ξηρῶς πρὸς αὐτόν :

— Εγὼ μόνον τὸν Ἰησοῦν ἔχω ἀδελφόν ἐσένα θα σε καταστήσω ἀδελφός μου, μόνον ἐφ' ὅσον περιφρονήσῃς τὸν κόσμον καὶ γίνῃς Μοναχός.

3. Ὁ κοσμικὸς, μόλις ἤκουσεν αὐτά, ἐστενοχωρήθη καὶ ἀφοῦ ἐκλαυσε πολὺ ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Κοινοβίου. Μετ' ὀλίγον καιρὸν, ἀφοῦ ἐσκέφθη καλῶς, ἐγκατέλειπεν ὁ κοσμικὸς τὴν πολιτείαν καὶ ἐγίνετο Μοναχός. Κάποτε λοιπὸν ἠσθένησε σωματικῶς καὶ υπέστη υδρωπικίαν, ἐκ τῆς ὁποίας υπέφερε πάρα πολὺ. Υποφέρων δε ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ἐστείλε πρὸς τὸν Αββάς Βαρσανούφιον ἄνθρωπος καὶ τὸν παρεκάλεσε να τὸν βοηθήσῃ, ὅπως δύναται, διὰ να ἀνακουφισθῇ ἀπὸ το πάθος.

4. Τότε ὁ Γέρων Ἀσκητής διεμήνυσε πρὸς τὸν ἀδελφόν του:

- Ἡ ἀσθένεια αὕτη σε κατέλαβε, διὰ νά μὴ ἀναχωρήσῃς πρὸς τὸν Θεόν χωρὶς καρπούς ἀσκήσεως ἐὰν λοιπὸν ἐπιδείξῃς υπομονήν καὶ ἀγογγύστως εὐχαριστήσῃς τὸν Θεόν διὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτήν, ὁ Θεός θα σου λογαριάσῃ αὐτὴν τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ σώματος ὡς ἀγῶνα μοναχικῆς πολιτείας, ἐπειδὴ δεν ἐκάμες πολλὰ ἔτη ὡς Μοναχός. Ἐκτός ὅμως αὐτοῦ ἡ θλίψις τῆς ἀσθενείας ἔχει καὶ ἓνα ἄλλον σκοπὸν" τὸ ἐκάμε ὁ Θεός διὰ να σε ταπεινώσῃ, ἐπειδὴ καὶ ἐμένα, τὸν μηδαμινόν, με εθεώρησες

ως σπουδαίον άνθρωπον, και τον εαυτόν σου επίσης, ως αδελφόν τοιούτου τάχα ανθρώπου, χωρίς να λάβης υπ' όψιν σου, ότι είμεθα και οι δύο τέκνα της παραβάσεως του Αδάμ ως τοιούτα δε δεν αξίζομεν περισσότερον από το χώμα και την στάκτην.

5. Ευχαρίστησε λοιπόν, αδελφέ μου, τον Θεόν, διότι σε έφερεν εις αυτήν την κατάστασιν, εκ της οποίας τόσον θα ωφεληθής. Εάν δε είχαμεν την ταπείνωσιν τού γλυκυτάτου Ιησού, τότε θα ηδυνάμεθα να είπωμεν ποία είναι η μητέρα μας και ποιοι οι αδελφοί μας, και τα λοιπά όσα ανέφερεν εις το Ευαγγέλιόν του ο Ιησούς. «Και εκτείνας την χείρα αυτού επί τούς μαθητές αυτού, έφη: ιδού η μήτηρ μου και οι αδελφοί μου· όστις γάρ αν ποιήση το θέλημα του Πατρός μου του εν ουρανοίς, αυτός μου αδελφός και αδελφή και μήτηρ έστινα (Ματθ. ιβ', 49-50).

Ζ'. Εν τω Γεροντικό

ΓΕΡΩΝ τὶς ἦν, καὶ συνεχῶς ἔκακουτο καὶ ἥσθενει συνέβη δὲ αὐτὸν 1 ἓνα ἐνιαυτὸν μὴ κακωθῆναι, καὶ ἔδυσφερι δεινῶς καὶ ἔκλαιε λέγων ἔγκατελιπε μὲ δ Θεὸς καὶ οὐκ ἐπεσκέψατο μέ. 2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: ἐὰν εἴσι τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ὁ μὲν εἰς ἡσυχάζει καλῶς, ὁ δὲ ἄλλος ἀσθενεῖ καὶ εὐχαριστεῖ, ὁ δὲ ἕτερος ὑπηρετεῖ μετὰ καθαροῦ λογισμοῦ, οἱ τρεῖς μιᾷς ἐργασίας εἰσι.

3. Ἡσθένησε τὶς Γέρων πότε εἰς τὰ κελλία καταμόνας καθήμενος, καὶ μὴ ἔχων τὸν ὑπηρετοῦντα αὐτῷ, ἀνιστάμενος εἰ τί εὔρισκεν ἐν τῷ κελλίῳ μετελάμβανε, καὶ οὕτως ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, μὴ τινὸς ἐλθόντος εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ. Διελθουσῶν σὺν τριάκοντα ἡμερῶν, ὡς οὐδεὶς ἦλθε πρὸς αὐτόν, ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς *Ἀγγελον ὑπηρετεῖν αὐτῷ, καὶ ἔμενε μετ' αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά.

4. Εἶτα ἐμνήσθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἦλθον εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ὡς οὖν ἔκρου σάν, ὑπεχώρησεν ὁ Ἀγγελος, ὁ δὲ γέρων ἔκραζεν ἔσωθεν ὑπάγετε ἔντευθεν, ἀδελφοὶ οἱ δὲ καταβαλόντες τὴν θύραν εἰσῆλθον, καὶ ἡρωτων αὐτόν διατί ἔκραζεν" δ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι τριάκοντα ἡμέρας εἶχαν κοπιῶν, καὶ οὐδεὶς ἐπεσκέψατο μέ, καὶ ἰδοὺ ἑπτὰ ἡμέραι εἰσιν, ἅφ' οὗ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς Ἀγγελον ὑπηρετεῖν μοί, ὡς δὲ ἦλθετε, ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκοιμήθη. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ θαυμάσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

5. Εἶπε Γέρων ἔαν ἔλθῃ σοὶ ἄρρωστια σώματος μὴ ὀλιγώρει" εἰ γὰρ θέλει σὲ δ Δεσπότης κακοῦσθαι τῷ σώματι, σὺ τίς εἰ ὁ δυσχεραίνων ; οὐκ Αὐτός σου φρόν» τίζει ἐν πάσι ; μὴ πάρειξ αὐτοῦ ζῆς: ἀνεξικάκει οὖν, καὶ παρακάλει ρασχεῖν τὰ συμφέροντα, τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα Αὐτοῦ, κάθου μετὰ μακροθυμίας καὶ φᾶγε ἀγάπην.

6. Μοναχὸς ἐν πάσιν ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ Σατανᾶ, ἐξεκόπη τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ οὐκ ἤϋξατο ἀναβλέψαι, ἀλλ' ὑπομονὴν εἶχε, καὶ διὰ τὴν καρτερίαν αὐτοῦ ἔχαρισατο αὐτὸ ὁ Θεὸς τὴν ὄρασιν καὶ ἀνέβλεψεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ γέρων Ασκητῆς συνεχῶς υπέφερεν ἀπὸ ασθένειαν: κάποτε λοιπόν, ἐπὶ ἓνα ἔτος, διήλθε τελείως υγιής, χωρὶς νὰ κακοπαθήσῃ ἀπὸ ασθένειαν. Ἡ κατάσταση αὐτὴ τον ἔκαμε νὰ στενοχωρῆται υπερβολικῶς καὶ νὰ κλαίῃ, διότι, ὅπως ἔλεγε, τον εγκατέλειψεν ὁ Θεὸς καὶ δεν τον ἐπεσκέφθη.

2. Ὁ Αββάς Ποιμὴν ἔλεγε το εἰς: Εἴν τρεῖς ἀδελφοὶ ἀσκητεύουν εἰς τὸ ἴδιον μέρος καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἡσυχάζει ὅπως πρέπει, ὁ δεῦτερος εἶναι ἀρρωστος καὶ ευχαριστεῖ ἀγογγύστως τὸν Θεόν καὶ ὁ τρίτος τους εξυπηρετεῖ με τὰ προθυμίας, διατηρῶν συγχρόνως καθαρὸν τὸν λογισμόν του, ἀσφαλῶς τότε καὶ οἱ τρεῖς ἓνα καὶ μόνον ἔργον συγχρόνως κατεργάζονται, τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς.

3. Κάποτε ἓνας γέρων Ασκητῆς, που ἔζη ἐντελῶς μόνος εἰς τὸ κελλίον του, ἡσθένησεν. Επειδὴ δε δεν εἶχε κανένα νὰ τον υπηρετῇ, παρέμενε μόνος καὶ οσάκις τὸ ἐπέτρεπον αἱ δυνάμεις του εσηκώνετο ἐκ τῆς κλίνης καὶ ἔτρωγεν ὀλίγον ἀπὸ ὅ,τι ὑπῆρχεν εἰς τὸ κελλίον. Τοιοῦτοτρόπως παρήλθον τριάκοντα ἡμέραι, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ κανεὶς ἐκ των γειτόνων του τίποτε. Τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν τὴν ἀντιμετώπισε χωρὶς νὰ γογγύσῃ. Τότε ὁ Θεός, ἐπιβραβεύων τὴν ἀγόγγυστον ὑπομονὴν του, ἔστειλεν "Ἀγγελον διὰ νὰ τον υπηρετῇ. "Ὁ" Ἀγγελος παρέμεινεν εἰς τὴν υπηρεσίας του Μοναχοῦ ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας.

4. Ἐν τῷ μεταξύ τὸν ἐνεθυμήθησαν οἱ ἀδελφοί, καὶ ἦλθον εἰς τὸ κελλίον του διὰ νὰ τον ἐπισκεφθοῦν. Μόλις λοιπόν ἐκτύπησαν τὴν θύραν τοῦ κελλίου, διὰ νὰ τους ἀνοίξῃ καὶ Μοναχός, ἀνεχώρησεν ὁ Ἀγγελος. Ὁ γέρων Ασκητῆς λυπούμενος διὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτὴν τοῦ ουρανίου ἐπισκέπτου ἔκραζεν ἀπὸ μέσα πρὸς τοὺς ἀδελφούς:

– Πηγαίνετε ἀπὸ ἐδῶ, ἀδελφοί μου.

Εκεῖνοι ἀνησυχοῦντες παρεβίασαν τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθον τὸν ἡρώτων λοιπόν μετὰ περιεργείας, διατί ἔκραζε καὶ δεν ἡνοιγεν; Ὁ γέρων Ασκητῆς μετὰ συγκινήσεως τοὺς ἀπεκάλυψε τὸ περιστατικόν. Ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας, τοὺς ἔλεγεν, υπέφερα πολὺ ἀρρωστος καὶ κανεὶς ἀπὸ σὰς δεν με ἐπεσκέφθη. Καὶ νὰ, πρὸ ἐπτὰ ἡμερῶν ὁ Κύριός μας μού ἀπέστειλεν Ἀγγελός του, διὰ νὰ με υπηρετῇ μόλις λοιπόν ἦλθατε,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

ανεχώρησεν από το κελλίον μου ο Αγγελος. Μόλις ετελείωσε την αφήγησίν του ο Γέρων, εκοιμήθη κατάπληκτοι δε οι αδελφοί από θαυμασμόν εδόξασαν τον Θεόν.

5. Ένας γέρων Ασκητής έλεγε προς τους μαθητές του εάν αρρωστήσετε, μη αμελήτε τα καθήκοντά σας, απορροφούμενοι από την φροντίδα της θεραπείας διότι εάν ο Δεσπότης των όλων επιθυμη να σε ταλαιπωρήση σωματικώς προς ψυχικήν σου ωφέλειαν, σύ, ποιος είσαι, που δυσανασχετείς εις αυτήν την δεσποτικήν πρόθεσιν; Μήπως Αυτός δεν έχει την φροντίδα σου δι' όλα τα ζητήματα, που σε απασχολούν; Μήπως ζης χωρίς το θέλημά Του; Να ανέχεσαι λοιπόν με υπομονήν την σωματικήν αυτήν δοκιμασίας και να παρακαλής τον Θεόν να σου χαρίζη τα συμφέροντα διά την ψυχήν σου αυτό είναι το θέλημα του Κυρίου, υπόμενέ το χωρίς να αγανακτήσ και χόρτασε από την αγάπην του Κυρίου.

6. Ένας άλλος Μοναχός, όστις με άνδρείαν ηγωνίζετο εναντίον του Σατανά, έτυφλώθη! Τυφλός δε ών δεν παρεκάλεσε τον Θεόν να αναβλέψη, υπομένων άγογγύστως το φρικτόν μαρτύριον του σκότους. Ο Θεός επιβραβεύων την υπομονήν και την καρτερίαν του αυτήν του έδωσε και πάλιν την όρασίν του και ο Μοναχός αυτός διά θαύματος ανέβλεψεν.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ, εάν περιπέσης άρρωστία, μνήσθητι τοῦ λέγοντος, «Τέκνον, Ἡ μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὕπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει μαστιγοὶ δὲ πάντα υἱὸν δὲν παραδέχεται καὶ ὁ κατακεκλεισμένος ἐν φυλακῇ καὶ δοκῶν ἀνταίρειν κατὰ βασιλέως, τί ὠφεληθήσεται καὶ ὁ δὲ προσπίπτων καὶ παρακαλῶν, οὗτος μᾶλλον οἰκτειρηθήσεται.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ, έλεγεν ο Άγιος Εφραίμ, εάν περιπέσης εις ασθένειαν, οσονδήποτε σοβαρά και εάν είναι, να ενθυμήσαι το ρητόν: «Υιέ, μη ολιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδε εκλύου υπ' αυτού ελεγχόμενος όν γάρ αγαπά Κύριος παιδεύει, μαστιγοί δε πάντα υιόν, ον παραδέχεται» (Παροιμίες Σολομώντος γ', 11-12). Εκείνος ο άνθρωπος, που έχει κλεισθή εις την φυλακήν, καταδικασθείς υπό του βασιλέως, εις τί θα ωφεληθή σκεπτόμενος πώς να επαναστατήσει εναντίον του βασιλέως; Απ' εναντίας, εκείνος που μετανοεί και παρακαλεί να τύχη χάριτος, ασφαλώς αυτός θα προκαλέση τον οίκτον του βασιλέως και θα εξέλθη της φυλακής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

Ὅτι καὶ βιαίῳ θανάτῳ πολλάκις συμφερόντως οἱ δίκαιοι παραδίδονται.

Ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει, ὥστε καὶ οἱ δίκαιοι, πολλές φορές, νὰ ἀποθνήσκουν μὲ βίαιον θάνατον.

Α΄. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΒΑΛΕΝΤΙΟΣ ἐν τῇ τῶν Ρωμαίων πόλει, κάμου καὶ τοῦ ἔμου Μοναστηρίου προεστῶς, πρότερον δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Βαλλερίας τὸ αὐτοῦ Μοναστήριον ἐποίμαιναν οὗτος ἐξηγεῖτο, ὅτι θυμομαχοῦντες οἱ Λογγόβαρδοι, ἐκεῖσε ἐλθόντες, δύο Μοναχοὺς αὐτοῦ εἰς κλάδους δένδρων ἐκρέμασαν οἷτινες κρεμασθέντες, ἐν τῇ αὕτῃ ἡμέρᾳ ἀπέθανον.

2. Ὁψίας δὲ γενομένης, ἐκατέρων αὐτῶν τὰ πνεύματα λαμπραῖς ἐκεῖσε καὶ φανεραις ταῖς φωναῖς ψάλλοντα ἠκούοντο, ἃς καὶ ἀκούσαντες οἱ φονεύσαντες αὐτούς, λίαν ἐφοβήθησαν, ταύτης δὲ τῆς ψαλμωδίας τὰς φωνὰς ἐν τοῖς σκηνώμασιν ἀκουσθῆναι εὐδόκησεν, ὅπως : οἱ ζῶντες ἐν σαρκὶ μάθωσιν, ὅτι ἐὰν τῷ Θεῷ γνησίως δουλεύσαι ἀγωνίσωνται, καὶ μετὰ τὸν τῆς σαρκὸς θάνατον ἀληθῶς ζῶσι.

3. Καὶ τοῦτο δὲ ἔτι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ὑπάρχων παρὰ εὐλαβεστάτων ἀνδρῶν ἔγνων.

4. Ἐλεγον γὰρ ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ, τῇ καλουμένῃ Σούρα, ὑπῆρχε τις ἀνὴρ πάνυ τῇ ζωῇ εὐλαβέστατος, Πατὴρ Μοναστηρίου, ὀνόματι Σουρανὸς ὃς τοῖς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένοις αἰχμαλώτοις ἅπερ ἅπαντα ἐν τῷ Μοναστηρίῳ πράγματα εἶχεν ἐδώρησατο, ἕως καὶ τὰ μάτια αὐτοῦ καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὰ ἐν τῷ κελλαρίῳ ἅπαντα εἰς ἐλεημοσύνην δέδωκεν, εἰ τί δὲ καὶ ἐν τῷ κήπῳ ὑπῆρχεν, ἅπαντα ἐξωδιασεν.

5. Πάντων δὲ τῶν πραγμάτων πληρωθέντων, αἵφνης Λογγόβαρδοι ἐπῆλθον αὐτῷ, καὶ τοῦτον κρατήσαντες χρυσίον ἐπεζήτηουν. Ὁ δὲ διεβεβαιουτο μηδὲν τὸ σύνολον ἔχειν" τότε ἐν τῷ γειτνιάζοντι ὄρει ὑπ' αὐτῶν ἀνηνέχθη, ἐν ᾧ ὕλῃ ἦν παμμεγέθης καὶ καταλτος.

6. Αἰχμάλωτος δὲ τις ἐκεῖσε φυγὼν ἐν ὑποκούφῳ δένδρῳ ἔκρυπτετο, δς καὶ τὸ γεγονός ἀνήγγειλεν. Ἐν αὐτῷ οὖν τῷ τόπῳ εἷς των Λογγοβάρδων τὴν μάχαιραν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

ἐκβαλὼν τὸν προλεχθέντα εὐλαβέστατον ἄνδρα ἐφόνευσε, τοῦ δὲ σκηνώματος αὐτοῦ ἐν τῇ ὕλῃ πεσόντος, πᾶσα ἡ ὕλη καὶ τὸ ὄρος ἐδονήθη, φωνῆς ὡς πὲρ ἀφιεΐσης τῆς γῆς, μὴ δύνασθαι τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ το βάρος ὑποφέρειν.

7. Ἄλλος ἐν τῇ χώρᾳ Μάρση Διάκονος πάντῃ τῇ πολιτείᾳ εὐλαβέστατος ἦν καὶ τοῦτον δὲ οἱ Λογγόβαρδοι κρατήσαντες, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν τὴν μάχαιραν κρατήσας, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπέτεμεν. Ὡς δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπεσεν, ἐκεῖνος καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμὼν, ἀκαθάρτῳ πνεύματι συσχεθεὶς, εἰς τοὺς πόδας τοῦ θά νόντος ἐπεσεν ἵνα δείχῃ, ὅτι ἐπειδὴ φίλον τοῦ Θεοῦ ἐφόνευσε, τῷ τοῦ Θεοῦ ἐχθρῷ παρεδόθη.

Πέτρος

8. Τί τοῦτο ὑπάρχει, αἰτῶ σε, ὅτι ὁ παντοδύναμος Θεὸς οὕτως ἀποθανεῖν παραχωρεῖ οὐς μετὰ θάνατον Ἅγιους εἶναι ἀποφαίνει;

Γρηγόριος

9. Γέγραπται ὅτι οἶω ἂν θανάτῳ προφθασθῇ καὶ δίκαιος, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτοῦ" ὅθεν τοῖς ἀγαθοῖς ἐν τῇ αἰωνίῳ ζωῇ τὰ ἀγαθὰ πλεονάζουσιν, εἰ καὶ πρὸς τὸ παρὸν πικρῷ θανάτῳ τελευτήσωσι. . 10. Πολλάκις δὲ καὶ μικρὸν πταῖσμα τούτοις ὑπολέλειπται, ὅπερ ἐν τῷ βιαίῳ θανάτῳ ἐκκοπῆναι ὀφείλει διὸ καὶ συμβαίνει, ἔτι ζώντων αὐτῶν, τοὺς ἐναντίους κατ' αὐτῶν ἐξουσίαν λαβεῖν, ἵνα μετὰ τὴν τελευτὴν ἢ ἐκδίκησης τῆς ἐκείνων ὡμὸς τητος δι' αὐτῶν τῶν ὑπ' ἐκείνων ἀναιρεθέντων γένηται καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ προλεχθέντος Διακόνου γέγονεν ὁ γὰρ συγχωρηθεὶς τοῦτον φονεῦσαι, νεκρωθέντος αὐτοῦ, χαρῆναι ἐπάνω αὐτοῦ οὐ συνεχωρήθη.

11. Τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῆς θείας Γραφῆς ἔστι μαθεῖν' καὶ γὰρ κακεῖ τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον τὸν ἐν Σαμαρείᾳ ἀποσταλέντα, ἐπειδὴ διὰ τὴν παρακοὴν αὐτοῦ λέων αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ ἐφόνευσεν γέγραπται γάρ, ὅτι ἔστη καὶ λέων πλησίον τῆς ὄνου, ἐκ δὲ τοῦ πτώματος οὐκ ἔφαγεν ὅθεν δείκνυται, ὅτι ἡ τῆς παρακοῆς ἁμαρτία ἐν αὐτῷ τῷ θανάτῳ συνεχωρήθη' ὃν γὰρ καὶ αὐτὸς λέων ζῶντα ἐφόνευσεν, τούτου ἄψασθαι φονευθέντος οὐκ ἐτόλμησεν ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος ἐν τῇ ζωῇ πταίσματα ὑποπεσὼν, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ βιαίου δίκαιος γέγονεν, ὁ λέων καὶ πρότερον τὴν ζωῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ θανατώσας, μετὰ θάνατον τὸ τοῦ δικαίου πτῶμα ἐφύλαξε.

12. Συμβαίνει δὲ πολλάκις τὰς τῶν δικαίων ψυχὰς ἐν τῷ μέλλειν τοῦ σῶμα τὸς χωρίζεσθαι τὸν θάνατον σφόδρα δειλιῶν καὶ φοβεῖσθαι" καὶ περὶ τινὸς ἂν δρὸς ἁγίου ἀνέμαθον, ὅτι ἐν τῷ θανάτῳ ἐλθὼν σφόδρα ἐφοβήθη μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἐν στολῇ λευκῇ ἐπιφανεῖς, ἔδειξεν ἐν ποίᾳ δόξῃ ὑπῆρχε καὶ λέγομεν, ὅτι εἰ εἶχον τινὰ πταίσματα οὗτοι, διὰ τοῦ φόβου ἐκείνου ταῦτα παντελῶς ἐκαθαρίσθησαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ, κατώκει εις την Ρώμην, ωνομάζετο Βαλέντιος, και ήτο Ηγούμενος του Μοναστηρίου μου και πνευματικός μου Πατήρ. Αυτός λοιπόν, μεταξύ των άλλων, διηγείτο εις ημάς, ότι όταν εποίμαινε ένα Μοναστήριον εις Βαλλερίαν, οι Λογγοβάρδοι επολέμουν πεισματωδώς ούτοι πλήρεις πολεμικής λύσσης και μένους συνέλαβον δύο Μοναχούς, υποτακτικούς του, που επέστρεφον από μίαν διακονίαν, και τους εκρέμασαν από τα δένδρα. Οι Μοναχοί αυτοί αυθημερόν απέθανον.

2. Την ιδίαν ημέραν, του φρικτού αυτών θανάτου, όταν ένύχτωσε, ήκούοντο εις το μέρος της εκτελέσεώς των αι ψυχαι των δύο αυτών Μοναχών να ψάλλουν με κρυσταλλίνας και αγγελικές φωνάς, τας οποίας ήκουον όλοι, ακόμη δε και οι φονεύσαντες αυτούς, οι οποίοι μάλιστα εκ του γεγονότος αυτού εταράχθησαν. Αύται αι φωναι ο Θεός επέτρεψε να ακουσθώσιν εις όλα τα πλησίον μέρη, όπου διέμενον άνθρωποι, διά να πεισθούν οι ζώντες ότι, εφ' όσον δουλεύσουν τον Θεόν δι' ειλικρινούς ασκητικού αγώνος, τότε και μετά την εκ του σώματος εκδημίαν θα ζώσι πραγματικώς.

3. Θα σας διηγηθώ προσέτι και το κατωτέρω περιστατικόν, το οποίον επληροφορήθην παρ' ευλαβεστάτων ανδρών, ότε ακόμη εύρισκόμεν εις το ανωτέρω Μοναστήριον.

4. Εις μίαν χώραν, ήτις ωνομάζετο Σούρα, έζη ένας ευλαβέστατος Ηγούμενος Μοναστηρίου, που τον έλεγον Σουρανόν. Αυτός ο ενάρετος και ευλαβής άνθρωπος εδώρησεν όλα τα αντικείμενα του Μοναστηρίου εις τους αιχμαλώτους των Λογγοβάρδων, που κατέφευγον εις αυτόν. Έφθασε μάλιστα να προσφέρει ως ελεημοσύνην εις τους δυστυχείς αυτούς αιχμαλώτους και τα ιμάτιά του και τα μάτια των αδελφών, και τα τρόφιμα της αποθήκης και αυτούς ακόμη τους καρπούς του κήπου. Τα εξώδευσε τελείως όλα.

5. Αφού λοιπόν δεν είχε πλέον τίποτε, επέρχονται εναντίον του οι Λογγοβάρδοι και, αφού τον έδεσαν, του εζήτουν να τους παραδώση χρυσίον. Ο Άγιος τους έβεβαίωνεν, ότι δεν έχει απολύτως τίποτε. Οι βάρβαροι όμως δεν επείθοντο· πλήρεις δε θυμού τον σύρουν βιαίως εις το γειτονικών όρος, εις το οποίον υπήρχε δάσος μεγάλο και πυκνόν.

6. Το μαρτύριον δε του αγίου αυτού ανθρώπου το παρηκολούθει κάποιος φυγάς αιχμάλωτος, ο οποίος είχε κρυφθή εις την κουφάλα ενός δένδρου, και ο οποίος το απεκάλυψε μετά ταύτα. Είς αυτό λοιπόν το δάσος ένας Λογγοβάρδος εφόνευσε διά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

μαχαίρας τον αναφερθέντα ευλαβέστατον Σουρανόν. Μόλις όμως το σώμα του νεκρόν πλέον κατέπεσεν επί του δάσους, όλον το δάσος και το όρος συνεκλονίσθη ως από σεισμική δόνησιν. Ἐγανάκτει και διεμαρτύρετο, τρόπον τινά, η γή, διότι δεν ἠδύνατο να βαστάσῃ το βάρος του εγκλήματος εναντίον ενός τοιούτου Αγίου.

7. Εἰς την χώραν Μάρσην ἔζη ένας ευλαβέστατος και ἠθικώτατος Διάκονος. Καὶ αὐτόν οἱ Λογγοβάρδοι τον συνέλαβαν αιχμάλωτον. Ἐνας ἐκ των βαρβάρων αὐτῶν τον απεκεφάλισε διὰ μαχαίρας. Μόλις δὲ το σώμα του κατέπεσε νεκρόν, ὁ ἀπαίσιος αὐτὸς βάρβαρος ἐδαιμονίσθη καὶ ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας του νεκροῦ. Αὐτὸ το σημεῖον ἐγένε διὰ νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι παρεδόθη εἰς τον διάβολον πρὸς τιμωρίας του, ἐπειδὴ ἐφόνευσε φίλον του Θεοῦ.

Πέτρος

8. Σε παρακαλῶ, ἐξήγησέ μου: ὁ Παντοδύναμος Θεὸς τοιούτον θάνατον παραχωρεῖ εἰς ὅσους ἀναδεικνύει Ἁγίους μετὰ θάνατον;

Γρηγόριος

9. Ἐχει γραφὴ ὅτι με οἰονδήποτε θάνατον καὶ εἰάν ἀποθάνῃ ὁ δίκαιος, ἡ ἀρετὴ του δὲν πρόκειται νὰ ἀφαιρεθῇ, διότι θα του υπολογισθῇ ὡς ἀξιόμισθος ἀγὼν κατὰ την αἰώνιον ζωὴν, ὅπου πλεονάζουν τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, ἔστω καὶ εἰάν ἐτελεύτησῃ με σκληρόν καὶ βίαιον θάνατον.

10. Πολλές φορές δὲ συμβαίνει νὰ ὑπάρχῃ εἰς τον βίον των δικαίων καὶ κάποιο παραμικρόν σφάλμα, το οποίον ἀποκόπτεται ἐκ της ψυχῆς διὰ τοῦ βιαίου θανάτου. Δι' αὐτὸ καὶ συμβαίνει ἐνίοτε, ἐνῶ ἀκόμη ζοῦν οἱ δίκαιοι, νὰ λάβουν κατ' αὐτῶν ἐξουσίαν οἱ διάφοροι ἐχθροὶ καὶ βάρβαροι καὶ νὰ τοὺς φονεύσουν, ὥστε μετὰ τον τοιούτον ἀδίκον καὶ σκληρόν θάνατον αὐτῶν νὰ τιμωρηθῇ ἡ ὠμότης των κακῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, ἐξ αἰτίας των ὑπ' αὐτῶν φονευθέντων. Το τοιούτον ἀκριβῶς συνέβη καὶ εἰς την περίπτωσιν του Διακόνου, που ἀνέφερα ἀμέσως προηγουμένως ἐκεῖνος, πού, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, τον ἐφόνευσε, δὲν ἠδυνήθη νὰ χαρῇ ἐπάνω του νεκροῦ θύματός του, διότι ἀμέσως ἐδαιμονίσθη.

11. Το τοιούτον εἶναι δυνατόν νὰ το πληροφορηθῇ κανεὶς καὶ ἀπὸ την Ἁγίαν Γραφήν. Αναφέρεται εἰς αὐτὴν διὰ τον ἄνθρωπος του Θεοῦ, ὁ οποίος ἀπεστάλῃ εἰς την Σαμάρειαν, ὅτι ἐξ αἰτίας της παρακοῆς του ἐφονεύθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ ἐνὸς λέοντος. Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀναφέρει το ἱερόν βιβλίον, ὅτι ὁ λέων παρέμεινε πλησίον της ὄνου,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

που εμετέφερε τον άνθρωπον, χωρίς να φάγη καθόλου ούτε από το πτώμα του υπ' αυτού φονευθέντος, ούτε και την όνον. Από αυτό το περίεργον περιστατικών (διότι και λέων ως γνωστόν κατατρώγει σάρκας ζώων και ανθρώπων) αποδεικνύεται, ότι ο άνθρωπος του Θεού, διά του βιαίου και τραγικού αυτού θανάτου ετιμωρήθη δεόντως διά την παράβασίν του, και αποκατασταθείς ούτω εδικαιώθη ενώπιον του Θεού. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο ίδιος ο λέων, ενώ προηγουμένως ως αμαρτήσαντα τον εφόνευσεν, αμέσως κατόπιν μεταβάλλεται εις φρουρόν του πτώματος ενός δικαίου.

12. Αλλοτε πάλιν συμβαίνει αι ψυχαί τών δικαίων ανθρώπων, όταν πρόκειται να αποσπασθούν εκ του σώματος, να φοβούνται υπερβολικά τον θάνατον και να δειλιούν. Συγκεκριμένως με πληροφόρησαν το εξής δι' ένα άγιον άνθρωπον ούτος μόλις έφθασεν η ώρα του θανάτου ήρχισε να φοβήται και να δειλιά πάρα πολύ. Μετά τον θάνατόν του όμως ενεφανίσθη εις τους μαθητάς του με ολόλευκην στολήν και τους έδειξεν εις ποίαν δόξαν υπήρχεν. Εξ αυτού συμπεραίνομεν, ότι ο φόβος του θανάτου και η εξ αυτού προσγενομένη εις την ψυχήν αγωνία εξήλειψε τα ολίγα πταίσματα, τα οποία ως άνθρωποι ενδεχομένως θα είχον.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Στεφάνου του Νέου

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ εν τῷ Πραιτωρίῳ διάγοντος, καὶ τοῖς λοιπῇ τοῖς Ὅσιοις Πατράσι τοῖς συγκεκριμένοις αὐτῷ ὁμιλοῦντος τὰ ψυχωφελῇ καὶ σωτήρια, αἴφνης εἰσπηδησαντες, ὥσπερ τινὲς ἄγριοι θῆρες οἱ τῷ τυράννῳ τὰ κεχαρισμένα δρᾶσαι βουλόμενοι, καὶ εἰς γῆν τὸν "Ἅγιον διαλαβόντες, καὶ ταράξαντες, κάλων τὲ τῶν σιδηρῶν ἐκδήσαντες, οἷς τοὺς πόδας αὐτὸς πεπέδητο, ἐπὶ τὴν δημοσίαν ἔλκοντες ἐξηγον ὁδόν, λαῖξ ἑναλλόμενοι, λίθοις βάλλοντες, ξύλοις παίοντες, οὐδένα πρόπον ἀφιέντες τιμωρίας καὶ ὕβρεως.

2. Ὡς δὲ τὴν πρώτην πύλην τοῦ πραιτωρίου ἔλκομενος ἤγετο, καὶ ἤδη κατὰ τὰ προπύλαια ἦν τοῦ εὐκτηρίου Θεοδώρου λέγω τοῦ Μάρτυρος, τὰς χεῖρας ἐν τῇ γῇ ἀντερείσας, καὶ μικρὸν διάρως τὴν κεφαλὴν, τὴν τελευταίαν προσκύνησιν τὸ Μάρτυρι ἀπεδίδου καὶ γὰρ οὐδὲ ἐν τοιαύτῃ χρώμενος συμφορὰ τοῦ φιλευσε βούς ἐξελάθετο, ὃν ἴδων τὶς μαιφόνος, Φιλομάτιος τούνομα, μανίας ἀλόγου πλησθεὶς ἔφη" δρᾶς, ὁ ἀμνημόνευτος, οἷα δὴ καὶ μάρτυς τελευτᾷ βούλεται;

3. Ταῦτα εἰπων, πρὸς τοὺς ἐκεῖσε σίφονας ἀποτρέχει, οἱ διὰ τοὺς, ὡς εἶκος, συμβαίνοντας ἔμπρησμοὺς ἦσαν, καὶ ξύλον αὐτῶν ἀποσπάσας, οὗ τί μικρόν, φθά. νεῖ τοῦτον συρόμενον, καὶ παίει κατὰ τῆς μήνιγγος ὅλη χειρὶ, καὶ οὕτως εὐθὺς ἀνελῶν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

ἐκεῖνον μὲν δηλαδὴ Μάρτυρα, ἑαυτὸν δὲ Μάρτυρος ἀναιρέτην τῶν πάντων ἐναγέστατον καθιστᾷ.

4. Ὅρα δὲ καὶ τὴν δίκην· οὐ γὰρ ἔμελλεν ὥς πὲρ αὕτη τα πολλὰ ἔθος, ἀλλ' ὀξέως ἐχώρει, καὶ ἅμα τῷ πλήξει, καὶ αὐτὸς εἰς γῆν καταφέρεται, δαιμονία πληγὴ παταχθεῖς, τοὺς ὀδόντας δὲ δεινότατα τετριγῶς καὶ ἀφρὸν παραπτύων τοῦ στόματος, καὶ διέμενεν οὕτως ἢ χαλεπὴ αὕτη μάστιξ ἄχρι τέλους συνέχουσα τὸν ἄθλιον καὶ παιδεύουσα.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ Στέφανος παρέμενεν εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Πραιτωρίου καὶ ἐδίδασκε τα πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν ωφέλιμα εἰς τοὺς μαθητάς του, οἱ οἱποῖοι, μαζί με αὐτόν, εἶχον κλεισθῇ εἰς τὸν ἴδιον τόπον. Εἰς μίαν λοιπὸν στιγμὴν καὶ εντελῶς ἀπροσδοκῆτως εἰσορμούν εἰς τὴν φυλακὴν, ὡς ἀγρία θηρία, ἐκεῖνοι που ἤθελαν νὰ ευχαριστήσουν τὸν τύραννον με τὴν ἀπάνθρωπον δράσιν τῶν καὶ ἀψου τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς καὶ τὸν ἐκουνούσαν με ορμὴν, τοῦ ἐβγάλαν τα σιδερένια καὶ ξύλινα δεσμὰ ἀπὸ τα πόδια του καὶ τὸν ἔσυραν εἰς τὸν δημόσιον δρόμον. Εκεί ἤρχισαν νὰ τὸν κλωτσούν, νὰ τὸν πετροβολοῦν, νὰ τὸν κτυποῦν με ξύλα καὶ ἐν γένει νὰ χρησιμοποιοῦν κάθε τρόπον βασανισμοῦ καὶ προσβολῆς.

2. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὕρισκόμενος καὶ συρόμενος πάντοτε ἐφθασεν εἰς τὴν πρώτην πύλην τοῦ Πραιτωρίου· εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ εὐρίσκεται ὁ Ναός τοῦ Μάρτυρος Θεοδώρου. Μόλις λοιπὸν ὁ Ὅσιος διήρχετο, συρόμενος, ἀπὸ τα προπύλαια τοῦ Ναοῦ, προσεκύνησε διὰ τελευταίαν φοράν τὸν Μάρτυρα, στηρίξας ἐπ' ὀλίγον τὰς χεῖράς του ἐπὶ τῆς γῆς καὶ υψώσας ελαφρῶς τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ναοῦ, διότι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν αξιοθρήνητον κατάστασιν εὐρισκόμενος δὲν ἐλησμόνησε τὸ καθήκον αὐτοῦ τῆς ευσεβείας. Μόλις ἀντελήφθη τὴν κίνησιν αὐτὴν τοῦ Οσίου ἑνὰς αἰμοχαρῆς, ὁ Φιλομάτιος, κατελήφθη ἀπὸ παράλογον μανίαν, ἀπὸ λύσσαν, καὶ δεικνύων τὸν αἰμόφυρτον Ὅσιον εἶπε:

- Βλέπεις, που αὐτός ὁ ἀμνημόνευτος, θέλει νὰ πεθάνῃ ὡς Μάρτυς; Πῶς σου φαίνεται;

3. Μόλις εἶπεν αὐτά, τρέχει πρὸς τὰς πλησίον ἐκεῖ εὕρισκομένας ἐγκαταστάσεις διὰ τὴν κατάσβεσιν πυρκαϊῶν, αἱ οἱποῖαι συχνὰ συνέβαινον, ἀποσπᾷ μίαν μεγάλην δοκὴν

και επιστρέφει πάλιν πρὸς τον απανθρώπως συρόμενον Οσιον και τον κτυπά με ὅλην την δύναμίν του εις τα μηνιγγια του. Με το κτύπημα αὐτό τον εφόνευσεν αμέσως, αναδείξας τοιουτοτρόπως τον μὲν Οσιον Μάρτυρα, τον εαυτόν του δε περισσότερον ἀπὸ ὅλους κατηραμένον φονέα ενός τοιούτου Αγίου.

4. Ακουσε τώρα και την ὑπὸ του Θεοῦ καταδίκην τοῦ αιμοσταγούς αὐτοῦ φονέως, η οποία ἐπήλθεν αμέσως, και δεν ἐβράδυνε καθόλου, ὅπως συνήθως συμβαίνει. Μόλις κατέφερε το θανατηφόρον κατὰ του Αγίου κτύπημα ο Φιλομάτιος αὐτός, κατέπεσε και ο ἴδιος εις την γήν δαιμονισθείς! Ὑπὸ το κράτος του δαίμονος ευρισκόμενος ἐτρίζε τους οδόντας και ἐβγαζεν ἀφρους ἀπὸ το στόμα, προκαλών τον φόβον των βλεπόντων. Η φοβερὰ δε αὐτὴ μάστιξ ἐτιμῶρει και κατείχε τον ἄθλιον αὐτόν μέχρι τέλους της ζωῆς του.

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΡΩΤΗΣΕΝ Ὁ Ἀββᾶς Μᾶρκος τὸν Ἀββᾶς Ἀρσένιον λέγων· διατὶ εἰσὶ τινὲς καλοὶ ἄνθρωποι καὶ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτοὺς μετὰ πολλῆς θλίψεως καὶ σωματικῶν ἀναγκῶν μεγάλων, οὕτω χωρίζονται καὶ ὁ δὲ ἀπεκρίθη" ἴνα, ὡς πὲρ ἐν ἅλατι ἀλισθέντες ἐνταῦθα, καθαροὶ ἀπέλθωσιν ἐκεῖ.

2. Ἐν τῇ Λαύρᾳ τοῦ “Ἑπταστόμου, ἣτις διέστηκε τῆς Λαύρας τοῦ Ὁσίου Σάββα ἑπτὰ σταδίου, ἦν τις Ἀναχωρητὴς θαυμαστός, ὀνόματι Ἰωάννης, εἶχε δὲ καὶ μαθητὴν, δς θεωρῶν τὰ γιγόμενα ὑπὸ τῶν Περσῶν κακὰ τῇ “Ἀγία του Θεοῦ πόλει, παρεκάλει τὸν Γέροντα εἶπειν αὐτῷ, εἰ μέλλει ἡ πόλις ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καταληφθῆναι,

3. Ὁ δὲ πρῶτα μὲν ἀνέγευε λέγων πόθεν ἔγω ἐπίσταμαι περὶ τούτου, ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ὢν ;

4. Ὡς δὲ ἐπέμενεν ὁ νέος παρακαλῶν καὶ θέλων μαθεῖν, ἔφη ὁ γέρον δακρύσας ἐπειδὴ θεωρῶ (τέ, ὦ τέκνον, ἔμπονως θέλοντα περὶ τούτου μαθεῖν, ἐγὼ σοὶ ἔρω ὅσα ὁ Θεὸς ἔδειξε μοι πρὸ τῶν πέντε ἡμερῶν τούτων ἡμῖν ἁδολεσχων περὶ τούτου καὶ προσευχόμενος, θεωρῶ ἑμαυτον ἀρπαγέντα ἔμπροσθέν του “Ἀγίου Κρανίου, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἔκραζον σὺν τῷ κλήρῳ τὸ Κύριε ἐλέησον' ἀτενίσας δὲ θεωρῶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν προσηλωμένον τῷ Σταυρῷ, καὶ τὴν Παναγίαν Θεοτόκον τὴν Δέσποιναν τοῦ κόσμου δυσωποῦσαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ ἀπεστρέφετο τὸν λαὸν λέγων οὐ μὴ ἐπακούσομαι αὐτῶν, ἔβηβηλῶσαν γὰρ τὸ θυσιαστήριόν μου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

5. Οὕτως οὖν κράζοντες τὸ Κύριε ἐλέησον σὺν στεναγμοῖς ἤλθομεν εἰς τὸν Ναὸς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν προσκυνῆσαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ εὕρηνται τὰ τίμια ξύλα τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, δρῶ βόρβορον ἐκεῖθεν ἀναδιδόμενον, καὶ ἐπὶ τὸν Ναὸν καταρρέοντα, καὶ τινὲς δὲ δύο ξεροπρεπεῖς καύτω παρειστήκεισαν, οἷς καὶ εἶπον οὗ φοβεῖσθε τὸν Θεόν, ὅτι οὐδὲ εὗξασθαι δυγᾶμε θὰ ἐκ τοῦ βορβόρου; πόθεν ἡ τοσαύτη δυσωδία ἐνταῦθα;

6. Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν ἐκ τῶν ἀνομιῶν τῶν κληρικῶν τοῦ τόπου τούτου ἔγω δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ οὐ δύνασθε τὸν βόρβορον καθαρίσαι, ὅπως συγχωρηθῶμεν εὗξασθαι ; λέγουσιν ἐκεῖνοι πίστευσον, ἀδελφέ, οὐ μὴ καθαρισθῶσι τὰ ὧδε ἄλλως εἰ μὴ διὰ πυρός.

7. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Γέρων ἐδάκρυσεν καὶ λέγει πάλιν τὸ μαθητὴ καὶ τοῦτο δὲ σοὶ φημί, τέκνον ἐξῆλθεν ἀπόφασις, ἵνα ἐγὼ ἀποκεφαλίσθω, καὶ πολλὰ παρεκάλεσα τὸν Θεόν, ἵνα συγχωρηθῇ μοί, καὶ ἀπεκάλυψε μοί, ὅτι ἀπόφασίς ἐστι, καὶ πάντως γενέσθαι. ἔχει,

8. Ὅθεν καὶ ἔτι ταῦτα λαλοῦντος τοῦ Γέροντος, ἰδοὺ οἱ βάρβαροι ἤλθον ἐπ' αὐτόν, καὶ ὁ μὲν μαθητὴς δειλιάσας ἔφυγεν, ὁ δὲ Γέρων κρατηθεὶς ὑπ' αἰτῶν ἀνηρέθη. Μετὰ οὖν τῷ ὑποχωρῆσαι τοὺς βαρβάρους, ἐπανελθὼν ὁ μαθητής, καὶ εὗρων τὸν Γέροντα τεθνεώτα, ἐδάκρυσεν πικρῶς, καὶ λαβὼν ἔκηδευσεν αὐτὸν μετὰ τῶν Πατέρων.

9. Καθημένων ποτὲ ἐπτὰ ἀδελφῶν μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, ἔφη αὐτοῖς καὶ Γέρων" ἰδοὺ σήμερον βάρβαροι εἰς σκῆτιν ἔρχονται, ἀλλ' ὑμεῖς ἀναστάντες φύγετε of δὲ εἶπον αὐτῷ" σὺ οὖν οὗ φεύγεις, Ἀββᾶ ; "Ἐφη ὁ Γέρων" ἐγὼ τοσαῦτα ἔτη προσδοκῶ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Δεσπότης εἰπόντος «Πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται καὶ νῦν φεύξομαι ; Οὐδαμῶς.

10. Λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ" οὐδὲ ἡμεῖς φευξόμεθα, ἀλλὰ μετὰ σου ἀποθανούμεθα. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων" ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω, ἕκαστος δὲ βλεπέτω πὼς καθέζεται, Καὶ ἐπισχὼν μικρὸν ἔφη ἰδοὺ οἱ βάρβαροι ἐγγίζουσι τὴ θύρα καὶ εἰσελθόντες ἐφόνευσαν αὐτούς, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐκρύβη ὀπισθῶς τῆς θύρας, καὶ εἶδεν ἐπτὰ στεφάνους ἐλθόντας καὶ στεφανώσαντας αὐτούς.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Μάρκος ἠρώτησε τον Αββάν Αρσένιον:

– Διατί μερικοὶ καλοὶ ἄνθρωποι, ὅταν αποθνήσκουν, μετὰ μεγάλης θλίψεως καὶ πολλῆς σωματικῆς ταλαιπωρίας αποχωρίζεται ἡ ψυχὴ τῶν ἀπὸ το σώμα τῶν;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

– Διά να απέλθωσι καθαροί από κάθε ένοχὴν (απήντησεν και Αββάς Αρσένιος) ἐκ τοῦ κόσμου τούτου προς την αιωνιότητα. Αλατίζονται, τρόπον τινά, ἐδῶ με το αλάτι της ταλαιπωρίας και των θλίψεων, διά να καταστούν εκλεκτοί.

2. Εἰς την Λαύραν του Επταστόμου, ἡ οποία ἀπέχει 7 (επτὰ) στάδια ἀπὸ την Λαύραν του Οσίου Σάββα ἑτη ἑνας ἀξιοθαύμαστος Αναχωρητής, ο Ιωάννης. Οὗτος εἶχεν ἕνα μαθητήν, ο οποίος βλέπων αὐτα που ἔκαμαν οἱ Πέρσαι ἐναντίον της αγίας πόλεως των Ιεροσολύμων, παρεκάλει τον Γέροντά του, τον αναχωρητή Ιωάννην, να του εἰπῇ εἰάν πρόκειται ἡ πόλις να κυριευθῇ ἀπὸ τους εχθρούς.

3. Ο Οσιος κατ' ἀρχάς ἡρνεῖτο και ἔλεγεν:

–Απὸ πού ἐγώ, τέκνον μου, που εἶμαι αμαρτωλὸς ἄνθρωπος να γνωρίζω αὐτό, που μου ζητεῖς;

– Γέροντα, μη μου ἀρνεῖσαι αὐτό που θέλω να μάθω, ἐπέμενεν ο μαθητής.

4. Κατόπιν αὐτῆς της επιμονῆς ἐδάκρυσεν ο Γέρων και του εἶπε:

–Επειδὴ σε βλέπω μετὰ πόνου να επιθυμῆς να μάθος αὐτό το ζήτημα, θα σου εἰπῶ ὅσα μου ἀπεκάλυψεν ο Θεός πρό πέντε ἀκριβῶς ἡμερῶν. "Ἀκου λοιπόν. Καθὼς με ἀπασχολοῦσε επιμόνως ἡ σκέψις αὐτή, του μέλλοντος δηλαδή της Ιερᾶς Πόλεως, και προσηυχόμεν, βλέπω την ἐξῆς τρομακτικὴν ὀπτασίαν. Μου ἐφάνη, ὅτι ἀνηρπάγην και ἐυρέθην προ του φρικτοῦ Γολγοθᾶ. Πλήθος δέ κόσμου μετὰ των Ιερῶν ἐκράζον" «Κύριε, ἐλέησον». Ὑψώσας δε το βλέμμα μου, βλέπω το Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν προσηλωμένον ἐπάνω εἰς τον Σταυρόν. Κάτω δε του Σταυροῦ την Κυρίαν και Δέσποιναν του κόσμου ἱκετευτικῶς να ἐκδυσωπῇ τον Εσταυρωμένον Ἰησοῦν χάριν τοῦ λαοῦ. Εἰς τας μητρικῆς Αὐτῆς ἱκεσίας ἀπήντησεν ἀπὸ το ὕψος του Σταυροῦ ο Ἰησοῦς, ἀποστρεφόμενος τον παρευρισκόμενον λαόν.

– Δεν ἀκούω τας προσευχὰς των, διότι με τας αμαρτίας των ἐβεβήλωσαν το θυσιαστήριόν μου.

5. Κατόπιν αὐτοῦ, με περισσοτέραν ἑντασιν και βαθέως ἀναστενάζοντες ἐκράζομεν το «Κύριε, ἐλέησον». Τοιουτοτρόπως ὅλοι ἤλθομεν εἰς τον Ναόν του Αγίου Κωνσταντίνου. Τότε ἐγώ ἀπεχώρησα ὀλίγον ἀπὸ το πλήθος και ἐπῆγα να προσκυνήσω εἰς τον τόπον εἰς τον ὁποῖον φυλάσσονται τα Τίμια ξύλα του Τιμίου και Ζωοποιοῦ Σταυροῦ. Ἀλλὰ τι να ἰδῶ! Ἀπὸ ἕνα σημεῖον, ὅπου υπήρχεν ο Σταυρός, ἀνεδίδετο δυσώδης βόρβορος και ἐχύνετο εἰς το κέντρον του Ναοῦ. Δύο δε ἱεροπρεπεῖς ἄνδρες

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

εστέκοντο μετ' ευλαβείας εκατέρωθεν του Τιμίου Σταυρού. Εις αυτούς απευθυνόμενος είπον: Δεν φοβείσθε τον Θεόν; Πώς ανέχεσθε την κατάστασιν αυτήν του βορβόρου, εκ της οποίας δεν δυνάμεθα ούτε να προσευχηθώμεν; Από πού προέρχεται αυτή η δυσωδία του βορβόρου;

6. Εκείνοι δε οι δύο άνδρες μου απήντησαν: Αιτία είναι αι ανομίας των κληρικών αυτού του τόπου! Δευτερολογών πάλιν ηρώτησα τους δύο αυτούς άνδρας: Δεν ήμπορείτε να καθαρίσετε αυτόν τον βόρβορον, ώστε να καταστη δυνατή η προσευχή μας εδώ; Και τότε οι δύο εκείνοι άνδρες μού εφανέρωσαν τα φοβερά γεγονότα:

- Πίστευσε, αδελφέ (μού είπον), ότι η κατάστασις αύτη εδώ μόνον διά του πυρός θα καθαρισθή. Δεν είναι δυνατόν κατ' άλλον τρόπον.

7. Λέγων αυτά ο Γέρων εδάκρυσεν· αφού συνήλθεν ολίγον συνέχισε την προφητικήν αφήγησιν προς τον μαθητήν του:

- Ακόμη θα σου είπω και αυτό, τέκνον μου. Η απόφασις δι' έμε είναι να αποκεφαλισθώ. Πάρα πολύ παρεκάλεσα τον Θεόν να αποφύγω αυτόν τον φρικτον θάνατον και μου απεκαλύφθη, ότι είναι απόφασις και πρέπει να εκπληρωθεί.

8. Και πράγματι! ενώ ο Γέρων διηγείτο προς τον μαθητήν του αυτά, είσώρμησαν οι βάρβαροι εις την πόλιν και αμέσως συνέλαβαν αυτόν. Ο μαθητής κατώρθωσε να διαφύγη, ενώ τον Γέροντα τον εφόνευσαν. Μετά την αποχώρησιν των βαρβάρων επέστρεψεν ο μαθητής και εύρε νεκρόν τον Γέροντά του. Αφού δε τον έκλαυσε πικρώς τον έκήδευσε μαζί με τους Πατέρας.

9. Κάποτε ο Αββάς Μώυσης εκάθητο μαζί με ετέρους επτά αδελφούς. Εις μίαν στιγμήν απευθυνόμενος προς αυτούς ο Γέρων τους

- Σηκωθήτε να φύγετε, διότι σήμερον θα επιδράμουν βάρβενροι εις την σκήτιν μας.

- Σύ, διατί δεν φεύγεις, αφού το γνωρίζεις; τον ρώτησαν οι αδελφοί.

Εις την ερώτησιν αυτήν ο Γέρων απήντησεν.

- Τόσα χρόνια αναμένω την πολύτιμον αυτην στιγμήν, διά να εφαρμοσθή ο λόγος του Θεού: «Πάντες γάρ οι λαβόντες μάχαιραν εν μαχαίρα αποθανούνται» (Ματθ. κς', 52) και τώρα να φύγω; καθόλου δεν θα κινηθώ από εδώ!

10. Λέγουσι τότε οι αδελφοί προς τον Γέροντα:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

-Έ! τότε και ημείς δεν σε εγκαταλείπομεν μόνον! Θα αποθάνωμεν μαζί σου!

- Εγώ δεν έχω λόγον να σας εμποδίσω. Ο καθείς σας ας εξετάση επισταμένως την ψυχικήν του διάθεσιν και υπευθύνως ας λάβη την απόφασίν του, εάν θα καθίση.

Αφού επέρασε μία μικρά περίοδος σιωπής, είπε πάλιν προς τους μαθητάς του:

– Νά, οι βάρβαροι έφθασαν. Αυτήν την στιγμήν ευρίσκονται πρό της θύρας.

Δεν επρόλαβε να τελειώση τον λόγον του και πράγματι είσελθόντες βιαίως οι βάρβαροι τους εφόνευσαν όλους. Ένας εκ των μαθητών του, που εκρύβη πίσω από την θύραν και διέφυγε τον θάνατον των βαρβάρων, είδεν επτά στεφάνους, που έστεφάνωσαν τον 'Αββάν Μωϋσήν και τους εξ μαθητάς του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ' (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)

Ὅτι οὐ δεῖ ξενίζεσθαι, ὅταν τί περιστατικῶν δικαίοις ἀνδράσι συμβῇ.

Δὲν πρέπει νὰ παραξενευώμεθα, ὅταν συμβῇ κανένα περιστατικὸν εἰς δικαίους ἀνθρώπους.

Α'. Παλλαδίου

ΕΝ ΤΩ ΟΡΕΙ τῆς Νιτρίας γέγονεν ἀνὴρ θαυμαστός, ὀνόματι Βενιαμίν, ζοὴν βιώσας ἐνάρετον ἐπὶ ἔτη ὀγδοηκοντα, καὶ εἰς ἄκρον ἀσκήσας τὴν ἀρετὴν, κατηξιώθη χαρίσματος ἱαμάτων, ὥς πάντα, ὃ ἂν χεῖρας ἐπετίθει ἢ ἔλαιον εὐλογήσας ἐδίδου, πάσης ἀπαλλάττεσθαι ἄρρωστias τὸν ἐνοχλούμενον.

2. Οὗτος πρὸ ὀκτὼ μηνῶν τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ ὑδρωπίασε, καὶ ἐπὶ τοσούτον ὁμοιωθὴ τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὥς μὴ δύνασθαι τὸν μικρὸν Ὁ δάκτυλον τῆς χειρὸς αὐτοῦ ταῖς δυσὶ χερσὶ περιλαβεῖν, Μὴ δυνάμενοι οὖν ἡμεῖς ἀτενίζειν τὴ τοῦ πάθους δεινότητι, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἀπ' αὐτοῦ ἔστρεφομεν.

3. Τότε λέγει ἡμῖν καὶ μακάριος εὖξασθε, τέκνα, ἵνα μὴ μου καὶ ἔσωθεν ἀνθρωστος ὑδρωπιάσει" τοῦτο γάρ' τὸ σῶμα, οὔτε εὐπαθούντα μὲ τί ὤνησεν, οὔτε δυσπαθούντα παρέβλαψε.

4. Τοὺς ὀκτὼ οὖν μῆνας ἐκείνους καὶ δίφρος αὐτοῦ πλατύτατος ἐγένετο, ἐνῷ ἄει Ἀκαθέζετο, μηκέτι ἐν κλίνῃ ἀναπεσεῖν δυνάμενος διὰ τὰς λοιπὰς χρείας τοῦ σώματος, καὶ ἐν τούτῳ ὢν τῷ ἀνιάτῳ πάθει ἄλλους λάτο, τοὺς ἐν ὁτιδήποτε νοσήματι συνεχομένους.

5. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ φλαιοὶ τῆς θύρας καὶ αἱ παραστάδες ἐπήρθησαν, ἵνα δυνηθῇ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐξενεχθῆναι τοῦ κελλίου τοσοῦτος ἦν ὁ ὄγκος τοῦ σώματος τοῦ μακαρίου καὶ ἀοιδίου Βενιαμίν.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄ (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)

ΕΙΣ ΤΟ ΟΡΟΣ της Νιτρίας έζη κάποτε ένας αξιοθαύμαστος Ασκητής, που ελέγετο Βενιαμίν. Ούτος έζη επί όγδοήκοντα έτη ζωήν λίαν ενάρητον, λόγω δε της ασκήσεώς του έλαβε παρά Θεού το χάρισμα της θεραπείας διαφόρων ασθενειών. Είχε την δύναμιν, ώστε εις οιονδήποτε ασθενή ακουμπούσε την χείρά του ή ευλόγει έλαιον και του το προσέφερεν, αμέσως ο ασθενής ούτος έθεραπεύετο από πάσαν ασθένειαν, που υπέφερε.

2. Ούτος οκτώ μήνας πρό της οσίας αυτού κοιμήσεως έπαθεν υδρωπικίαν και τόσον πολύ διωγκώθη εκ της ασθενείας το σώμα του, ώστε το μικρόν δάκτυλον της χειρός του να μη μπορούν και με τις δύο παλάμας να το περιβάλουν. Τόσον δε φοβερόν ήτο το θέαμα του ασθενούς, ώστε ημείς δεν είχομεν την δύναμιν να τον βλέπωμεν και δι' αυτό έστρέφαμεν αλλού το πρόσωπόν μας.

3. Και όμως εις την κατάστασιν αυτήν ο Άγιος Ασκητής δεν έχασεν ούτε ίχνος από την αρετήν του απ' εναντίας! είχε την δύναμιν να μάς λέγη:

- Προσευχηθήτε, τέκνα μου, να μη υδρωπιάση και εσωτερικός μου άνθρωπος διότι αυτό το σώμα, που βλέπετε, ούτε όταν ήτο υγιές με ωφέλησε εις τίποτε ψυχικώς, ούτε όταν αρρώσταινε, με έβλαψε.

4. Κατά τους οκτώ μήνας της ασθενείας του, επειδή δεν ήμπορούσε πλέον να πέση εις το κρεβάτι, εκάθητο διαρκώς εις το κάθισμα, το οποίον, λόγω του όγκου του ασθενούς, διαρκώς έπλατύνετο. Εκεί δε εξετέλει και τας διαφόρους ανάγκας του σώματος. Εις αυτήν δε την ανίατον κατάστασιν ευρισκόμενος είχε την δύναμιν να θεραπεύη τους έκ διαφόρων ασθενειών πάσχοντας.

5. Όταν εκοιμήθη, τόσον πολύ είχε διογκωθή το σώμα του μακαρίου και αιιδίμου Βενιαμίν, ώστε διά να βγάλουν τον νεκρών από το κελλί του παρέστη ανάγκη να αφαιρέσουν και τα στηρίγματα της θύρας διά να μεγαλώση το άνοιγμα της εισόδου.

Β'. Τού αυτού

ΣΤΕΦΑΝΟΣ τις Λίβυς τὸ γένος ἐκ πλαγίου της Μαρμαρικής καὶ τοῦ V Μαριώτου, ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη ἔκαθεσθη, εἰς ἄκρον γενόμενος ἀσκητὴς καὶ διακριτικός.

2. Οὗτος κατηξιώθη- χαρίσματος τοιούτου, ὥς πάντα τὸν ἐν οἰαδήποτε λύπῃ ὄντα, συντυχόντα αὐτό, ἄλυπον ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτοῦ καὶ συντυχόντες αὐτὸ καὶ Ἀμμώνιος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄ (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)

καὶ Εὐάγριος, αὐτοὶ μοὶ διηγήσαντο, ὅτι κατελάβομεν αὐτὸν δεινὴ ἄρρωστια περιπεσόντα.

3. Κατ' αὐτοὺς γάρ, ὡς εἶπον, τοὺς τόπους τῶν διδύμων καὶ τῆς βαλάνου ἔλκος ἐποίησε, τὴν λεγομένην φαγέδαιναν, καὶ ἔπει μελεῖτο παρὰ τινὸς ἱατροῦ, καὶ ταῖς μὲν χερσὶ θαλλοὺς ἐπλεκεν, ἡμῖν δὲ ἐλάλει, οὕτω δὲ εὐχαρίστως καὶ ὑπομονητικῶς τὴν συμφορὰν ἔφερεν, ὡς ἄλλου τινὸς διακοπτομένου καὶ οὐκ αὐτοῦ" των γὰρ μελῶν αὐτοῦ, καθάπερ τριχῶν ἀνεπαισθήτως ἀποκοπτομένων, ἄτρεπτος ἔμενεν ὑπερβολὴ παρασκευῆς θεϊκῆς.

4. Αἰσιλόμενος δὲ ἡμᾶς καὶ μακάριος λυπουμενούς, λέγει ἡμῖν μὴ βλαβητε, τέκνα" οὐδὲν γὰρ ὧν ποιεῖ καὶ Θεὸς κακία ποιεῖ ποτέ, ἀλλὰ τέλει χρηστῶν ἴσως γὰρ ὑπεύθυνα ἦν τὰ μέλη κολάσεων, καὶ συμφέρον ἐστὶ ταῦτα ὧδε δοῦναι δίκην, ἢ μετὰ τὴν ἐξοδος τοῦ ἐνθάδε σταδίου.

5. Οὕτως ἡμᾶς τῆς ὑπομονῆς λόγοις παρακαλέσας ἔστηριζεν ἐγκαρτερεῖν ἐν τοῖς θλιβεροῖς, καὶ μηδὲν ξενίζεσθαι εἰ καὶ Ἅγιοι ταῦτα πάσχουσε τὰ δεινὰ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΛΙΒΥΣ, κατὰ τὴν καταγωγὴν, που ἐλέγετο Στέφανος, Ὁ προερχόμενος ἀπὸ τὴν μεταξύ Μαρμαρικής καὶ Μαρεώτου χώραν, ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη ἠσκήτευσεν αὐστηρότατα ἀναδειχθεὶς εἰς τὸ τέλος τέλειος Ἀσκητῆς καὶ ικανός νὰ διακρίνη, ἀπὸ θεῖον φωτισμόν, τὰς σκέψεις καὶ τοὺς λογισμοὺς τῶν ἄλλων.

2. Οὗτος, μεταξύ ἄλλων, εἶχε καὶ τὸ χάρισμα νὰ διαλύῃ τὴν λύπην ἀπὸ τὴν ψυχὴν τῶν προσερχομένων εἰς αὐτόν, ἀπὸ οἰανδήποτε αἰτίαν καὶ εἰάν προήρχετο αὕτη, καὶ νὰ καθιστᾷ αὐτοὺς χαροῦμένους καὶ ευδιαθέτους. Ὁ Αμμώνιος λοιπόν καὶ ὁ Εὐάγριος, οἱ ὁποῖοι συχνὰ τὸν ἐπεσκέπτοντο, μοὶ διηγήθησαν τὸ ἐξῆς περιστατικόν, τὸ ὁποῖον ἐκ προσωπικῆς ἀντιλήψεως ἐγνώρισαν.

3. Κάποτε ἠσθένησε βαρέως ἀπὸ μίαν φοβερὰν πληγὴν, τὴν φαγέδαιναν, ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη εἰς τὴν περιοχὴν τῶν γεννητικῶν τοῦ ὀργάνων. Διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν τὴν περιεποιεῖτο κάποιος ἱατρός. Τόσον ὅμως ἡ κατάστασός του, ὅσον καὶ ἡ φροντίς τοῦ ἱατροῦ δὲν τὸν ἠμπόδισαν οὔτε ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον (τὸ πλέξιμον βλαστῶν φοινικοδένδρων πρὸς κατασκευὴν ζεμπιλίων), ἀλλ' οὔτε καὶ ἀπὸ τὴν πρὸς ἡμᾶς διδακτικῆς τοῦ ομιλίας. Με ἀφάνταστον δὲ ὑπομονῆς καὶ εὐχαρίστησιν ἐσῆκωνε τὸν Σταυρόν τῆς δοκιμασίας αὐτῆς, ὥστε ἐδημιούργει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι δὲν υπέφερεν αὐτός, ἀλλὰ ἄλλος. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ ἀσθένεια ἐπροχώρει επικινδύνως, με ἀποτέλεσμα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ' (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)

να πίπτουν αι σάρκες του από την σηψαιμίαν, όπως πίπτουν αι τρίχες του σώματος, χωρίς τούτο να γίνεται αντιληπτόν. Και όμως ο άγιος αυτός άνθρωπος παρέμενε σταθερός και αμετάβλητος, λόγω ακριβώς της υπερβολικής εσωτερικής προσπάθειας, διά προσευχής και υπομονής.

4. Είχε μάλιστα την δύναμιν και μακάριος, οσάκις μάς αντελαμβάνετο ότι ελυπούμεθα διά την κατάστασίν του αυτήν, να μάς λέγη: μή στενοχωρήσθε και μη σκανδαλίζεσθε, τέκνα μου τίποτε από όσα κάγει ο Θεός, δεν κάνει από κακίαν απ' εναντίας, επιδιώκει διά των παθημάτων αγαθόν αποτέλεσμα. Ίσως τα μέλη αυτά, που υποφέρουν, να ήσαν ένοχα και δι' αυτό τιμωρούνται. Είναι λοιπόν προς το συμφέρον μου αυτό, διότι διά της προσκαίρου αυτής τιμωρίας, απαλλάσσομαι της αιωνίου μετά θάνατον τοιαύτης.

5. Με τοιούτους λόγους περί υπομονής μας παρηγόρει ο μακάριος αυτός Ασκητής και μας έσθιριζε να ανεχώμεθα άγογγύστως τα θλιβερά, χωρίς να παραξενευώμεθα, όταν και οι Άγιοι ακόμη υποφέρουν από τοιαύτας φοβεράς δοκιμασίας.

Γ'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ τῆς Ἀγκώνων πόλεως Ἐπίσκοπος ἦν πάνυ εὐλαβέστατος, Μαρκελλίνος τούνομα" τούτου τοὺς πόδας τοσοῦτον ἢ τῆς ποδαλγίας νόσος κατέσχευεν, ὥς μὴδὲ βαδίσαι αὐτὸν ὅλως δύνασθαι, ἀλλ' ὅπου χρεῖα ἦν αὐτῷ ἀπελθεῖν, φορεῖα μετακομίζεσθαι.

2. Ἐν μιᾷ οὖν διὰ τινὸς ἀμέλειαν παῖσαντος, ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει τῇ εἰρημέγῃ, ἐμπρησμὸς γέγονε μέγιστός του οὖν πυρὸς σφοδρῶς κατανεμομένου τὴν πόλιν, καὶ μὴδὲ ὑπὸ τινὸς ἀνθρωπίνης ἐπινοίας σβεσθῆναι δυναμένης τῆς φλογός, ἀλλ' ἀπειλούσης τὴν πόλει παντελῇ τὴν ἀπώλειαν, ἥδη δὲ καὶ πολὺ μέρος τῆς πόλεως ἀναλώσαντος, κατέλαβεν ὁ Ἐπίσκοπος χερσὶ βασταζόμενος καὶ ὀδυνώμενος σφόδρα τὴν ἀπωλεία τῆς πόλεως" τοῖς τοῦτον βαστάζουσι πᾶρε κελεύσατο φέροντες θεῖναι αὐτὸν κατέναντί του πυρός, δ καὶ γέγονε, καὶ εἰς ἐκεῖνον ἐτέθη τὸν τόπον, εἰς δν πᾶσα ἡ φλόξ κλεισθεῖσα ἐφαίνετο.

3. Ἦρξατο οὖν θαυμαστῷ τινι τρόπῳ τὸ πῦρ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφειν, ὥς πὲρ εὐλαβηθὲν τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ οἷα φωνὴν ἀφ' ἐνὸς μὴ δύνασθαι αὐτὸν παρελθεῖν οὕτως οὖν ἡ φλόξ δεσμευθεῖσα, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὑποστρέψασα, τελείως ἐσβεσθη. Κατανοεῖς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄ (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)

οὖν, Πέτρε, ποίαν οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἔσχε τὴν ἀρετὴν, ὅτι ἀσθενὴς ὢν καὶ καθεζόμενος, τὴν τοιαύτην φλόγα κατέσβεσεν;

Πέτρος

Κατανοῶ καὶ λίαν ἔκπληττομαι.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ τῆς πόλεως Αγκώνος ἦτο Επίσκοπος καὶ υπερεουλαβέστατος Μαρκελλίνος. Αυτός λοιπόν καὶ εκλεκτός Επίσκοπος προσεβλήθη ἀπὸ ἰσχυράν ποδαλγίαν, εἰς σημεῖον ὥστε νὰ μὴ δύναται πλέον νὰ βαδίσῃ, ἀλλ' ὅπου παρίστατο ἀνάγκη νὰ μεταβῇ, μετεφέρετο διὰ φορείου.

2. Κάποτε λοιπόν, ἐξ αφορμῆς ἀπροσεξίας ἐνός κατοίκου τῆς πόλεως, ἐξερράγη εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἀσθενοῦς Επισκόπου Μαρκελλίνου μεγάλη πυρκαϊά. Το πύρ ἤρχισε νὰ εξαπλοῦται ἐπικινδύνως εἰς ὅλην τὴν πόλιν καὶ καμμία ἀνθρωπίνη δύναμις δὲν ἠδύνατο νὰ κατανικήσῃ τὰς φλόγας, αἱ οποῖαι ἠπείλουν νὰ καταστρέψουν τελείως τὴν πόλιν αὐτήν. Πρό τῆς ἀπειλῆς αὐτῆς καὶ ἐνῶ εἶχεν ἀποτεφρωθῇ ἀρκετῶν μέρος τῆς πόλεως ὁ Επίσκοπος πονῶν διὰ τὴν συμφορὰν αὐτήν ἐξήλθεν εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, βασταζόμενος εἰς τὰς χεῖρας. Εἰς μίαν στιγμὴν, δονούμενος ἀπὸ ἰσχυράν συγκίνησιν διὰ τὴν συμφορὰν ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς, διέταξε τοὺς βασταζόντας νὰ τὸν φέρουν καὶ νὰ τὸν τόποθετήσουν ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ πυρός πλησίον τοῦ χώρου τῆς καταστροφῆς.

3. Μόλις τὸν μετέφεραν καὶ τὸν ἐτοποθέτησαν συνέβη τὸ ἐξῆς παράδοξον θαῦμα: Αἱ φλόγες περιωρίσθησαν καὶ τὸ πύρ, κατὰ θαυμαστον τρόπον, ἤρχισε νὰ περιμαζεύεται, ὡς νὰ εφοβείτο τὸν Επίσκοπον καὶ νὰ ἐφώναζεν, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ περάσῃ τὴν θέσιν, ὅπου ἔμενεν ὁ Επίσκοπος. Τοιουτοτρόπως λοιπόν συνεστάλη τὸ πύρ καὶ ἐντὸς ολίγου κατεσβέσθη τελείως.

Βλέπεις λοιπόν, Πέτρε, πόσον μεγάλην ἀρετὴν εἶχεν ὁ ἄνθρωπος αὐτός; Εἶχε τὴν δύναμιν καὶ ἀσθενὴς ἀκόμη καὶ χωρὶς νὰ μετακινήται, λόγῳ τῆς ἀσθενείας του, νὰ κατασβέσῃ τόσον φοβερὰν πυρκαϊάν.

Πέτρος

4. Το βλέπω, καὶ καταπλήσσομαι.

Δ'. Εν τω βίῳ της Αγίας Συγκλητικής

ΟΡΩΝ ὁ μισόκαλος δαίμων τὴν μακαρίαν Συγκλητικὴν κούφως τῶν αὐτοῦ ὑπεριπταμένην παγίδων, καὶ οὐ μόνον αὐτήν, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἄλλας, δι' ὧν τὲ ἐποίει καὶ ἐδίδασκε συγκροτοῦσαν εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ νίκην, ἐξαιτεῖται λοιπὸν ταύτην πρὸς τὸν τελευταῖον ἀγῶνα, καὶ τῶν ἔντοσθιων αὐτῆς ἀψάμενος, βαθεῖαν αὐτὴ τὴν πληγὴν ἐνήκε, καὶ τὸ ἀναγκαιότατον πρὸς τὸ ζῆν μόριον, τὸν πνεῦμονα, πλήττει δεινῶς, καὶ ἀφορήτους αὐτὴ ἔμποιε ἄλγηδονας, καὶ οὕτω κατ' ὀλίγον αὐτῆς τὴν ζωὴν ἔδαπάνα.

2. Ἐνεχώρει μὲν γὰρ καὶ ἐν βραχεῖ καὶ ρῶ, ἐπεὶ ταύτην ἐξαιτησάμενος ἔλαβε, συντεμεῖν αὐτῆς τὴν τελευτὴν ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ὥς πὲρ αἰμοβόρος δῆμιος διὰ πολλὸν πληγῶν καὶ χρόνου μακροῦ τὴν οἰκείαν ὥμοτητα ἐθεράπευε, κακεῖνην ἀπαγορεύσαι πρὸς τὰ τοῦ χρόνου μῆκος καὶ τὸ βαρὺ τῶν κολάσεων ἐπειράτα.

3. Καὶ διὰ τοῦτο κατὰ μικρὸν ἀναλύων τὸν πνεῦμονα, διὰ τῶν ἐναγομένων πτυσμάτων τοῦτον ἀπέβαλλε πρὸς δὲ καὶ πυρετοὺς ἀδιαλείπτους ὑπανῆψεν αὐτή, οἱ καὶ δίνης δίκην τὸ πολυᾶθλον σῶμα ἔδαπανων τὲ καὶ ἀνήλiskon.

4. Καὶ ὥς πὲρ οἱ δικασταί, ὀπηνικα βούλονται τοὺς ἀμαρτήσαντας καὶ καταδίκους γεγονότας βαρυτέρας ὑποσχεῖν τιμωρίας, δι' ὀλίγον πυρὸς κατὰ μικρὸν ἀναλωθῆναι αὐτοὺς προστάττουσιν, οὕτω καὶ ὁ ἐχθρὸς, ἐκ τῶν ἐντοσθίων αὐτῆς τὸ πῦρ ἐξάπτων, ἅπαν το σῶμα αὐτῆς κατηγάλου καὶ ἐπεβόσκετο, καὶ ἀπαυστον ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἔπηγε τὴν τιμωρίαν.

5. Τρία μὲν οὖν καὶ ἡμισυ ἔτη ἢ γενναία, διὰ τῶν εἴκλεων τούτων πόνων πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀπεμάχετο, γενναίως τὰς πληγὰς καὶ εὐχαρίστως ὑποφέρουσα, καὶ μὴ συμπίπτουσα τὸ φρονήματι, μᾶλλον δὲ καὶ γενναιότερον ὥπλιζετο κατ' αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς ὑπ' αὐτοῦ τραυματιζομένους ταῖς διδασκαλίαις ἰάτο.

6. Ὁ δὲ ταῦτα ὄρων ἤχθετο, καὶ μὴ φέρων τὴν ἥτταν, τὴ γενναία καὶ ἐτέραν τιμωρίαν βαρυτάτην προστίθῃσι' πλήττει τὰ φωνητικὰ ὄργανα, τὴν προφορὰν τοῦ λόγου στήσαι ὁ δόλιος μηχανώμενος καὶ πολλοὺς στερῆσαι τῆς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας.

7. Ἄλλ' εἰ καὶ ἡ ἀκοὴ τῶν προσιόντων τῆς ἐκ τῶν λόγων ὠφελείας ἔστερητο, ἀλλ' ἡ ὄψις αἰτῶν ἔκερδαινε μείζονά το γὰρ δριμεῖ τοῦ πάθους οἱ παραγεγο: νότες ἐνατενίζοντες, καὶ τῆς μακαρίας το ἐν τοῖς πόνοις καρτερὲς κατανοοῦντες καὶ μεγάλῳ ψυχον, καὶ αὐτοὶ ἐκραταιοῦντο τὴν γνώμην, καὶ εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον ἐγίνοντο εὐτολμοτεροι,

8. Πόθεν οὖν καὶ ἐχθρὸς τῆς πληγῆς ἦρξάτο; ἐκ τοῦ στόματος ὅθεν καὶ τὰ τῶν λόγων ἦσαν γλυκύτατα γάματα καὶ μίαν μύλην ὀδυνήσας, σήπει πάραντα τὸ οὖλον, καὶ ἐκπίπτει μὲν ἡ μύλη, ἡ δὲ νομὴ διατρέχει εἰς ἅπασαν τὴν γῆ νῦν, καὶ γίνεται φθορὰ τῆς ὑποκειμένης σαρκός, καὶ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τερηδονίζεται τὸ ὀστέον, καὶ μετὰ δύο μῆνας γίνεται ἔκτρωσις καὶ πᾶς δὲ καὶ περίξ τόπος ἰσχυρῶς ἔμεμελανωτο, καὶ τὸ ὁστοῦν δὲ καὶ αὐτὸ φανεν κατ' ὀλίγον ἐδαπανάτο.

9. Ἐκ δὲ τῆς σήψεως βαρυτάτη δυσωδία καὶ ἀνύποιστος ἀπέπλει, ὥς τὲ τὰς ὑπουργούσας μηδὲ πλησιᾶσαι αὕτη δυναμέγας, διὰ τὸ τῆς δυσωδίας ἀπάνθρωπον' εἰ δὲ πότε καὶ ὑπὸ τῆς ἀναγκαίας χρείας καλούμεναι ἐγγίσει αὕτη ἡθέλον, θυμιαμάτων ἀποκαλοῦσαι πλῆθος εἰσήεσαν, καὶ συντόμως αὐθις ὑπεχώρουν, τὸ δεινὸν ἐκ τῆς δυσωδίας ἐκεῖνο μὴ φέρουσαι,

10. Ἡ δὲ γενναία, ὥς ἐν ὀφθαλμοῖς δρώσα τὸν ἀντίπαλον ἐνώπιον αὐτῆς ἐστώτα, ἀνδρείως αὐτῷ ἀντεμάχετο καὶ οὐκ ἡνείχετο ὅλως ἀνθρώπινον τί προσεχθῆναι τῇ νόσῳ βοήθημα, καὶ πὲρ πολλῶν τῶν συνελθουσῶν γυναικῶν ἄξιού των διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν, κὰν μύρω τινὶ ὑπαλείψαι τὸ ἔλκος, ἵνα τὸ πολὺ τῆς δυσωδίας ἀπελαθέν, φορητῶν αὐταῖς θήσῃ τὴν μετ' ἐκείνης διαγωγὴν" ἀλλ' ἢ μακαρία οὗ κατεδέχετο, νομίζουσα διὰ τῆς ἀνθρωπίνης συμμαχίας καθαιρεῖσθαι τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀγῶνος.

11. Αἱ οὖν παρούσαι ἰατρὸν τινὰ μετακαλεσάμεναι, δι' ἐκεῖνου ἐπεχείρουν πεῖσαι αὐτὴν θεραπείας τινὸς τυχεῖν ἢ δὲ πάλιν οὐχ ὑπήκουε λέγουσα τί μὲ τῆς ἀγαθῆς ταύτης πάλης ἐκκόπτετε; τί ζητεῖτε τὸ φαινόμενον, ἀγνοοῦσαι τὸ κρυπτόμενον ; τί πολυπραγμονεῖτε τὸ γινόμενον, τὸν ποιῶντα μὴ θεωροῦσαι ;

12. Καὶ ὁ ἰατρὸς φησι πρὸς αὐτὴν οὐχ ἔνεκεν θεραπείας τινὸς ἢ παραμυθίας προσφέρομεν φάρμακον, ἀλλ' ἓνα το νεκρωθὲν ἀπαλλοτριωθὲν μόριον θάψωμεν, πρὸς τὰς παρούσας μὴ διαφθαρῆναι" ὅπερ γὰρ εἷς τοὺς τεθνώτας ποιοῦσι, τοῦτο καὶ ἡμεῖς προσάγομεν, ἀλόην ἅμα καὶ μυρσίνην, οἶνω δεύσας ἐπιτίθῃμι,

13. Ἡ δὲ καταδεξαμένη τὴν συμβουλίαν ἤνεσχετο, τὰς συνελθούσας μᾶλλον ἐλεήσασα ἑκαθαιρετο γὰρ διὰ τούτου ἡ ἄμετριά της δυσωδίας. Μυσι μὲν οὖν καὶ πρὸς τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἐνήθλησε, δυνάμει δὲ θεία συνεκρατεῖτο τὸ σῶμα τὰ γὰρ αὕτη συνιστώντα ἐξέλιπον παντελῶς οὔτε γὰρ τροφῆς μεταλαβεῖν ἤδυνατο, τοιαύτης σήψεως καὶ δυσωδίας ἐπικρατούσης, οὔτε ὅλως ὑπνώσαι δριμύταταις ἄλγηδοσι βαλλομένη διηνεκῶς, ὑφ' ὧν ὁ ὕπνος ἀνεκόπτετο τὲ καὶ ἀπολαύνετο.

14. Ὡς δὲ τῷ τέλει τοῦ ἀγῶνος προσέγγισε καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον ἀναδήσασθαι ἔμελλεν, ἐπιστασίας Ἀγγέλων νοερῶς ἐχώρησε, καὶ ἔλλαμψεις ἀνεκλαλήτου φωτός, καὶ Παρθένων Ἀγίων χοροὺς προτρεπομένους αὐτὴ τὴν ἄνοδον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄ (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)

15, Καὶ ὡς πὲρ ἐν ἑαυτῇ γενομένη, ταῖς παρούσαις, ἃ εἶδεν, ἀπήγγειλε, γενναίως τὲ φέρειν πρὸς τοὺς πόνους καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν προέτρεψατο' προσέθετο δέ, ὅτι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοῦ σώματος χωρισθήσομαι κατὰ τὴν δὲ τὴν ὥραν.

16. Διελθουσῶν δὲ τῶν τριῶν ἡμερῶν, καθ' ἣν ὥραν προεῖπεν, ἀπῆλθε πρὸς Κύριον, ἔπαθλον τῶν ἀγώνων παρ' αὐτοῦ ληψομένη τὴν μακαρίαν ἐν οὐρανοῖς διαγωγῆς καὶ ἀπόλαυσιν.

Ερμηνεία

ΒΛΕΠΩΝ ο μισόκαλος διάβολος την ευλογημένην ασκήτριαν,

ΜΕ την Οσίαν Συγκλητικήν, να υπερπηδά με ευκολίαν τὰς παγίδας του και να μη παγιδεύεται από αὐτάς, ἀλλὰ και τὰς ἄλλας Μοναχὰς να προφυλάσσει με το παράδειγμα και την διδασκαλίαν της, ἔστενοχωρεῖτο, διότι ἐνικάτο ἀπὸ γυναικάς. Δι' αὐτὸ αποφασίζει να την περιπλέξῃ εἰς μίαν τελευταίαν και αποφασιστικὴν μάχην, με την οποίαν ἤλπιζε να την κατανικήσῃ. Και τι κάμνει λοιπόν; Προσβάλλει διὰ φρικτῆς ἀσθενείας τὰ ἐντόσθια αὐτῆς και προ παντός το ἀπαραίτητον διὰ τὴν ζωὴν ὄργανον, τοὺς πνεύμονας. Διὰ τῆς ἀσθενείας αὐτῆς (πιθανῶς να ἐπρόκειτο περὶ φυματιώσεως), προεκάλεσε φρικτοὺς πόνους και τοιουτοτρόπως ἡ ζωὴ τῆς οδυνηρῶς ἐδαπανάτο.

2. Τόση ἦτο ἡ μανία του διαβόλου κατὰ τῆς Οσίας Συγκλητικῆς, ὥστε ἐπεδίωκε συντομώτατα να προκαλέσῃ τον θάνατόν της, ἐφ' ὅσον, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ἦτο ἐλεύθερος να βασανίζῃ το σῶμα της.

Ὡς σκληρὸς δε και ἀπαίσιος δῆμιος, που διψᾷ δι' αἷμα, ἐπεδίωκε να ικανοποιήσῃ το πάθος του αὐτὸ ἐπαυξάνων τὰς πληγὰς της και πολλαπλασιάζων τον χρόνον της δοκιμασίας της. Συγχρόνως με τὰς βαρεῖας αὐτάς τιμωρίας προσεπάθει να την κάμῃ να γογγύσῃ διὰ τὴν μακροχρόνιον και οδυνηρὰν αὐτῆς ἀσθένειαν.

3. Πρὸς τον σκοπὸν τούτον ὀλίγον κατ' ὀλίγον και πνεύμων τῆς ἀσθενοῦς κατετρώγετο ὑπὸ του μικροβίου, και τον οποίον με τον ἐκ τῆς φυματιώσεως βήχα και τὰ ἐξ αὐτοῦ ἐμπτύσματα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέβαλλεν. Επιπροσθέτως την κατέφλεγε διὰ συνεχῶν υψηλῶν πυρετῶν, οἱ οποίοι, ὅπως ἡ λίμα του σιδηρουργοῦ, διέλυον το πολυβασανισμένον σῶμα τῆς Οσίας.

4. Ἡ ταλαιπωρία αὐτῆς τῆς Οσίας Συγκλητικῆς υπενθύμιζε την τακτικὴν μερικῶν αὐστηρῶν δικαστῶν του καιροῦ ἐκείνου, οἵτινες, ὅταν ἤθελαν να τιμωρήσουν βαρύτερον καταδικασθέντας ἐγκληματίας, διέτασσον να ριφθοῦν εἰς ὀλίγην πυράν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄ (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)

ώστε να διαρκέση επί πολύ ή οδύνη του βραδέος αυτού θανάτου. Τοιουτοτρόπως και ο διάβολος ενήργει επί της Οσίας ήναψε την φλόγα του πυρετού εις τα εντόσθιά της, από εκεί δε ο πυρετός αυτός ετρέφετο από το εξησθενημένον και αναλίσκόμενον από τους πόνους σώμα, ώστε απαύστως, ημέραν και νύκτα, την ετιμώρει.

5. Επί τριάμισυ λοιπόν έτη η γενναία Συγκλητική ηγωνίζετο νικηφόρως εναντίον του εχθρού διά των ενδόξων αυτών πόνων και σωματικών πληγών, τα οποία ευχαρίστως και άγογγύστως υπέμενε, χωρίς καθόλου να καταπέση το ασκητικόν της φρόνημα και να μετριασθή η ψυχική της διάθεσις. Απ' εναντίας μάλιστα, η ταλαιπωρία του σώματος και η δριμύτης των πόνων την έκαμαν γενναιοτέραν και την εξώπλιζον αποτελεσματικώτερον κατά του κοινού εχθρού, του διαβόλου, ώστε δια των πολυτίμων και υψηλών διδαχών της να θεραπεύη πολλους τραυματιζομένους υπ' αυτού.

6. Ο διάβολος βλέπων την ψυχικήν αυτήν γενναιότητα και την δράσιν της Οσίας έστενοχωρείτο και μη υποφέρων να νικάται από μίαν γυναίκα προσθέτει και άλλην, βαρυτέραν ακόμη τιμωρίαν, επί της Οσίας. Ούτω διά να κατορθώση να αποστερήση πολλούς από την ωφέλειαν των λόγων της Οσίας Συγκλητικής σκέπτεται και πολυμήχαγος να αχρηστεύση την φωνήν της και προς τούτο πλήττει τα φωνητικά όργανα της Οσίας.

7. Μετά ταύτα δεν ήδύνατο πλέον να ομιλή ή Οσία και οι επισκέπται της εστερήθησαν της ωφελείας των διδαχών της εν τούτοις όμως, εάν τα ώτα των δέν έγλυκαίνοντο, οι οφθαλμοί των περισσότερον κέρδος απέφερον εις την ψυχήν των, διότι οι προσερχόμενοι βλέποντες μετά προσοχής το δριμύτατον πάθος της ασθενείας και αντιλαμβανόμενοι την αγόγγυστον υπομονήν της μακαρίας εις τους πόνους και την παραδειγματικήν της μεγαλοψυχίαν, ασφαλώς και οι ίδιοι έστηρίζοντο περισσότερον εις την ευσέβειαν και εγίνοντο τολμηρότεροι εις τον πόλεμον κατά του εχθρού.

8. Από πού, από ποίον σημείων του σώματος, ο εχθρός ήρχισε τάς πληγάς; Από το στόμα!

Δι' αυτό και έχάθησαν τα γλυκύτατα νάματα των λόγων, που εξεπήγαζον από το στόμα της Οσίας. Ως να μη ήρκει δε η θλιβερά αυτη σιωπή, εις την οποίαν άκουσίως υπεβλήθη η Οσία, και ιδού έτέρα φρικτή και οδυνηρά δοκιμασία.

Επόνεσεν ένα δόντι της Οσίας από το δόντι αυτό σαπίζει ολόκληρον το ούλον. Και το μεν δόντι κατεστράφη και έπεσε· εξ αιτίας όμως αυτού εσηματίσθη απόστημα, το οποίον διέβρωσεν ολόκληρον την κάτω σιαγόνα και κατέστρεψε και εξωτερικώς ακόμη την σάρκα της σιαγόνος. Μέσα δε εις τεσσαράκοντα ημέρας όλα τα οστά της κάτω σιαγόνος προσβάλλονται από τερηδόνα και μετά δύο μήνας έτρύπησε το μάγουλο και έμελάνιασεν ολόκληρος η περιοχή του προσώπου εις το σημείον αυτό. Η σχηματισθείσα οπή έμεγάλωσε και απ' αυτήν εφαινόντο τα οστά της σιαγόνος, τα οποία σιγά-σιγά κατετρώγοντο από την τερηδόνα.

9. Εξ αιτίας δε της σήψεως ο χώρος, όπου παρέμενεν η ασθενής, κατελήφθη από μίαν βαρείαν και ανυπόφορο, δυσσομίαν, ώστε αύται που εξυπηρετούν την Οσίαν να μη δύνανται να την πλησιάσουν λόγω αυτής της δυσωδίας. Όσάκις δε επρόκειτο να πλησιάσουν την ασθενή διά κατεπείγουσάν τινα ανάγκην της, έκαιον αρωματικά φυτά προηγουμένως και συντομώτατα εισήρχοντο εις το κελλί της ασθενούς, έξερχόμεναι αμέσως, μη ανεχόμεναι την φοβεραν εκείνην δυσσομίαν.

10. Η γενναία Συγκλητική ανταγωνίζετο τον διάβολον, ως να τον έβλεπεν έμπροσθέν της διά των οφθαλμών της και δεν εδέχετο καμμίαν ανθρωπίνην βοήθειαν εις την νόσον της. Απέκρουσε μάλιστα πρότασιν πολλών γυναικών, που ήλθον μίαν ημέραν κοντά της, και την παρεκάλουν επιμόνως να δεχθή να βάλη εις τας πληγάς του σώματός της ολίγον άρωμα, ώστε να μετριασθή η δυσσομία και να ήμπορούν να την συναναστρέφονται. Το τοιούτον το εζητούν ως χάριν δι' εαυτάς. Η μακαρία όμως 'Ασκήτρια δεν ήκουε τας συστάσεις και υποδείξεις αυτάς, διότι ενόμιζεν, ότι διά της παρασχεθησομένης ανθρωπίνης βοηθείας θα εξέπιπτε του ένδοξοτάτου αγώνος, που τόσον σκληρως διεξήγε και ούτω θα έχανε παρά Θεού τον μισθόν της.

11. Αί υποτακτικάί της έστειλαν και εκάλεσαν πλησίον της ασθενούς ένα ιατρόν. Ανέθεσαν δε εις τον ιατρόν να την πείση να δεχθη κάποιαν παραμικρών θεραπείαν. Ματαίως όμως! Η Αγία Συγκλητική δεν υπήκουεν εις τας συστάσεις και υποδείξεις του ιατρού. Απευθυνομένη δε προς τον ιατρών και τας Μοναχάς τους έλεγεν:

— Διατί με εμποδίζετε από αυτήν την αγαθών και ωφέλιμον πάλην; Διατί προσέχετε τα φαινόμενα (δηλαδή τας πληγάς, τας κακώσεις) και αγνοείτε τι κρύπτεται κάτω από αυτά; (δηλαδή ο φθόνος του διαβόλου και η κατ' αυτού πάλη;) Διατί μετά τοσαύτης φροντίδος περιεργάζεσθε αυτό που συμβαίνει, ενώ δεν δύνασθε να παρατηρήσετε τον δράστη και αίτιον αυτών των γεγονότων;

12. Εις τους λόγους αυτούς της Αγίας ο ιατρός απήντησε.

- Δεν σου προσφέρω φάρμακον διά να σε θεραπεύσωμεν από την ασθένειαν, ή διά να σου ανακουφίσωμεν τους πόνους ! Τοιαύτη δυνατότης δεν υπάρχει. Το φάρμακον, που θα σου δώσωμεν, έχει σκοπόν να θάψη τα νεκρωθέντα σημεία του σώματός σου, που είναι ξένα πλέον προς αυτό. Τούτο δε το κάμνομεν, διά να μη βλαφθώσιν αι Μοναχαί αύται, που είναι κοντά σου. Θα κάμωμεν δηλαδή διά τα νεκρά μόρια του σώματός σου, αυτό που κάμνομεν εις τους αποθανόντας. Επάνω εις τας σάπιας σάρκας θα βάλω αλόην και μυρσίνην, που θα τας έχω μουσκέψει με κρασί.

13. Τότε η Αγία εδέχθη τας συμβουλές αυτές του ιατρού, όχι χάριν του εαυτού της, αλλ' εκ συμπαθείας προς τας συγκεντρωθείσας υπότακτικάς της. Κατόπιν της επεμβάσεως αυτής του ιατρού έμετριάσθη κατά πολύ η δυσσομία. Με κολοβωμένον πλέον σώμα ηγωνίσθη τον υπόλοιπον αγώνα της. Μόνον δε από την θείαν δύναμιν συνεκρατείτο το σώμα αυτό, το οποίον κυριολεκτικώς διελύθη από τις σάρκας και τα μέλη, που το συνιστούσαν. Εις την αθλίαν αυτήν κατάστασιν εύρισκομένη δεν ήδύνατο ούτε να τρώγη, εφ' όσον η σηψις και η εκ ταύτης δυσωδία ήσαν τόσοσ αποπνικτικάί, αλλ' ούτε και καθόλου να κοιμηθή, ενοχλουμένη διαρκώς από δριμυτάτους πόνους, εξ αφορμής των οποίων ο ύπνος της διεκόπτετο και εχάνετο.

14. Μόλις δε πλησίαζε το τέλος του αγώνος αυτού και επρόκειτο να λάβη παρά του Θεού τον στέφανον της δικαιοσύνης για την αγόγγυστον υπομονήν της, έφθασεν εις τοιαύτην πνευματικής κατάστασιν, ώστε νοερώς να βλέπη επισκέψεις Αγίων Αγγέλων και να καταυγάζεται από ανεκλάλητον φώς, συνοδεΐαι δε αγίων παρθένων να την προτρέπουν διά την ένδοξον άνοδον.

15. Κατά διαστήματα δέ, ως να συνήρχετο από όσα έβλεπεν εν έκστάσει, ανέφερεν εις τας παρευρισκομένας αυτά, που έβλεπε και τας συνεβούλευε να υπομένουν μετά γενναιότητος τους πόνους και να μη χαλαρώνουν τους πνευματικούς των αγώνας. Εν τέλει τους είπεν, ότι μετά τρεις ημέρας θα αποχωρισθή η ψυχή της από το σώμα, εις ώραν, την οποίαν προσδιόρισε.

16. Πράγματι μετά την πάροδον των τριών ημερών και κατά την ώραν ακριβώς, που προείπεν, εξεδήμησε προς Κύριον, λαβούσα από Αυτόν ως έπαθλον την ευτυχισμένην ζωήν εν ουρανούς και την απόλαυσιν των αιωνίων αγαθών.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄
(Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

Ὅτι δεῖ τὸν πιστόν, καὶ τῶν ἀναγκαίων κὰν πότε συμφερόντως στερηθῇ, μὴ ὀλιγωρεῖν εὐθέως, ἀλλ' εὐχαριστεῖν καὶ ὑπομένειν τὸν Κύριον, καὶ ἀδιστακτως ἐλπίζειν ὡς πάντως καὶ ἀγαθὸς Θεὸς αὐτοῦ προνοήσεται. Καὶ ὅτι αἰσχρὸν τῷ Ἀσκητῇ, ὑπηρέτῃ ὄντι Θεοῦ, κοσμικοὺς προσιέναι, καὶ τὰ πρὸς χρεῖαν αἰτεῖν κὰν ἐν ἐνδεΐᾳ πιέζεται.

Πρέπει ο πιστὸς καὶ ὅταν ἀκόμη κάποτε στερηθῇ, πρὸς τὸ συμφέρον του, τῶν ἀναγκαίων, νὰ μὴ λιποψυχήσῃ ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Κύριον καὶ νὰ ὑπομένῃ, καὶ νὰ ἐλπίζῃ, χωρὶς δισταγμόν, ὅτι ὅπωςδῆποτε καὶ καλὸς Θεὸς θὰ προνοήσῃ καὶ δι' αὐτόν. Εἶναι αἰσχρὸν διὰ τὸν Ἀσκητήν, ποὺ εἶναι ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ, νὰ συναναστρέφεται μὲ κοσμικοὺς καὶ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῶν τα πρὸς συντήρησιν, ἔστω καὶ ἂν ὑποφέρῃ.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Θεοδοσίου του Κοινοβιάρχου

ΕΟΡΤΗ ἦν, καὶ ἐορτῶν ἡ πρώτη καὶ κυρία, αὐτὸ φημι τὸ Θεῖον Πάσχα. Τῆς τερὰς οὖν νυκτὸς ἡ μὲν ἡμέρα παρήν, τοῖς δὲ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου φοιτηταῖς τῶν ἀναγκαίων εἰς βρῶσιν οὐδὲν ἦν, οὐκ ἄρτος, οὐκ ἔλαιον, οὐκ ἄλλο τί τῶν ἔδωδιμων οὐδέν. Ὁ μὲν οὖν τῶν μάθη: τῶν χορὸς ἤχθετο, δώδεκα ἤδη τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἤχθετο δὲ οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον, ἀλλ' ὅτι μηδὲ τοῦ προσφερομένου πρὸς θυσίαν ὑπάρχοντος, ἄθυτον αὐτοῖς τὸ Πάσχα, καὶ σώματος τοῦ Χριστοῦ χωρὶς ἔμελλε τελεσθῆσεσθαι, καὶ τὸν διδάσκαλος περιστάντες, τὴν ἐνδειαν ἀπήγγελλον.

2. Ὁ δὲ τοσούτον εἰρηκῶς, εὐπρεπῇ τὴν τερᾶν μόνον τράπεζαν γενέσθαι χρή, τὸ λοιπὸν ἔφη μηδενὶ περὶ μηδενὸς ἔστω λόγος καὶ γὰρ πάλαι τὸν Ἰσραὴλ ἐν ἔρημῳ τὰς τοσαύτας χιλιάδας, εἴτα καὶ ὕστερον οὐκ ὀλίγον πλῆθος διαθρέψας εἰς κόρον, αὐτὸς οὖν καὶ ἡμῶν ἔστι προνοῶν, οὔτε περὶ τὴν δύναμιν ἀσθενέστερος γύν, οὔτε περὶ τὴν χορήγησιν ἁτονωτερος γεγωνῶς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

3. Ταῦτα μὲν ἐκεῖνος ἔφη· ἀλλ' ὅπως αὐτὰ τὰ βήματα καὶ εἰς πραγμάτων δύναμιν τὸ τάχος ἐξέβη, ὡς τῆς ἐλπίδος τοὺς φοιτητὲς οὗ διέψευσεν, ὁ λόγος ἤδη ἔρει. Ὡς πὲρ γὰρ πάλαι τὸ πρόβατον ἐν φυτῷ Σαβὲκ τῷ Ἀβραὰμ παρέστη πρὸς ὀλοκάρπωσιν ἑτοιμον, οὕτω δὴ καὶ τὸ δὲ τὰ μακαρίω.

4. Τοῦ ἡλίου τὴν γῆν ἀπολιπόντος ἤδη, ζευγὸς ἡμιόνων ἄγων τὶς παραγίνεται, φόρτος τὲ ποικίλης τροφῆς ἀνδράσιν Ἀσκηταῖς οἰκεῖος ἔκομιζετο καὶ οὐκ αὐτὸς ἀπὴν καὶ τῆς τερὰς τραπέζης δρώμενος τὲ καὶ νοούμενος ἄρτος, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις συνήν, ἐφ' ᾧ καὶ μᾶλλον οἱ μαθηταὶ ἥσθησάν τα δὲ κομισθέντα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς αὐτῆς διήρκεσαν.

5. "Ἄλλοτε πάλιν ἀνὴρ τὶς τῶν πλουσίων καὶ ἀγαθοῖς ἔργοις πλουτεῖν ἔγνωκως, τὸν οἰκεῖον βίον ἐπ' εὐλογίαις διέσπειρε, καὶ ὕλην σωτηρίας ψυχῶν τὴν τῶν χρημάτων ὕλην ἐποίει" πάσιν οὖν τοῖς ἄλλοις, καὶ προηγουμένως τοὺς κατὰ Θεὸν ζῶσι, καὶ μακρὰν οὔσι τοῦ κόσμου διὰ τῷ ἔγγιζειν Θεῷ ἄφθονως μεταδιδούς, τοῖς τοῦ Θεοδοσίου μόνοις κατὰ λήθης ἢ ἄγνοιαν τῆς εὐποιΐας οὐκ ἔκοινωνησεν, ἢ τάχα καὶ τοῦ Θεοῦ τὸν "Ἅγιον ἐν τούτῳ δοκιμάζοντος ἢ δοξάζοντος.

6. Οἱ μὲν οὖν μαθηταὶ προσιόντες ἥνοχλουν τῇ διανομῇ, φανερόν ἑαυτὸν τὰ κακείνοις ποιεῖν, καὶ μετὰ πολλῆς ἐνέκειντο τῆς σπουδῆς, μηδὲν γὰρ ἔχειν ᾧ τὸ λοιπὸν τραφήσονται οἱ γὰρ κερατίων μὲν ἡὔπορουν ὀλίγων, ἔστι δ' ὅτε καὶ τούτων ἐπιλιπόντων, τὰ καταλειφθέντα ἐκ τῶν φοινίκων ὅστ' ἔσποντες, τούτοις τὸ τῆς πείνης παραμύθιογ.

7. Οὕτως ἐκεῖνοι ἄνθρωπον ἀεὶ τὸ λαθεῖν σπεύσαντα, δῆλον γενέσθαι διὰ μικροψυχίας ἠνάγκαζαν, καὶ τὸν εἷς Θεὸν βέπειν ὀφθαλμοὺς εἰθισμένον, πρὸς ἄνθρώπους ὀρέγειν τὰς χεῖρας ἀγενῶς ἡπειγον, χεῖρα τὴν ἀνοιγόμενῃ ἀπολιπόντα, καὶ πᾶν ζῶον εὐδοκίας ἀποπληροῦσαν, ὅσον εἰ στένωσιν αὐτοῖς ἢ μικρολογίαν τὸ γὰρ νῦν ἔχουν κατεγνώκωτα.

8. Οἱ μὲν οὖν ἡθιμουν, ὁ δὲ παραινῶν ἡρέμα" τὶς, ἔλεγε, τῶν πώποτε θαρρήσας Θεῷ μέχρι παντὸς κατελείφθη; ἢ τὶς ὑπομείνας Αὐτὸν εἰς τὸ τέλος οὐ παρακέκληται ; ὃς πᾶσαν ψυχὴν ἐμπίπλησιν, ὃς ἐτοιμάζει κόραξι βορὰν καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων, ἵνα καὶ Ἰὼβ ἅμα καὶ τὸν θεῖον Δαβὶδ εἰσαγάγῃ συμφθεγγομένους.

9. Γινώμεν ὅσον τῷ μεταξὺ ἀνθρωπίνης ἐστὶ σπουδῆς καὶ προνοίας θεϊκῆς, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων ἡκούσης, καὶ εἰσόμεθα ὅπως, καὶ ὧν ἐκόντες διὰ Χριστὸν ἀπέστημεν, τούτων αὐθὶς κατὰ Χριστοῦ πρόνοιαν δαψιλῶς ἀπολαύομεν.

10. Ταῦτα εἶπε, καὶ μετ' ὀλίγον ἀναφαίνεται τὶς ζῶον ἄγων πεφορτισμένον ἀπῆει δὲ οὐ πρὸς τὴν τοῦ Μεγάλου μούην, ἀλλὰ σκοπὸς αὐτῷ, ταύτην μὲν παρελθεῖν, ἀλλαχοῦ δὲ ποῦ καταθεῖναι τὸν φόρτον. Ὡς δὲ πλησίον τῆς Μονῆς ἤδη ἦν, καὶ ἄκοντα τὸν ἄνδρα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

τὸ ὑποζύγιον ἴστη, καὶ πολλὰς τῇ μάστιγι ἐντείνονται τὰς πληγὰς, ἐκεῖνο πέτραις ὁμοίως ἀκίνητον ἦν.

11. Εὖ τοίνυν ὑπολαβὼν ὁ ἄνθρωπος μὴ ἄθεεῖ τοῦτο γίνεσθαι, στρέψας παραχρῆμα τὴν τάξιν, ὡς ὁδηγῶ μᾶλλον αὐτὸς ἔχρητο τῷ ζῳῳ, καὶ τὸν χαλινὸν ὑπ' ἀνείς, ἐδίδου φέρεσθαι ἢ πὲρ αὐτῷ ἢ δομῇ οὕτω τοῦ ἀνδρὸς πράξαντος, τὸ ζῶον εὐθέως ἀλλαχοῦ μὲν οὐδαμοῦ ἄλλ' ὡς πὲρ τινὸς ἀοράτως τὸν χαλινὸν ἔλκοντος καὶ εὐθύνοντος, εὐθύ της Μονῆς ἐχώρει.

12. "Ἐνθα δὴ καὶ εἰσελθὼν ὁ ἀνὴρ καὶ τὴν ἔνδειαν, ἢ τούτους συνείχεν, ὡς πλείστην μαθὼν, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τὸ ἀπόρρητον ἐκπλαγεῖς, ὅπως ἐκεῖ νοῖς μὲν πρόφασιν στεφάνων τῆς ἐνδείας τὸ λυπηρόν, αὐτῷ δὲ τοῦ λυπηροῦ τὴν λύσιν ἐμηχανήσατο, καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο φανερώς ἢ τοῦ ζῶου ἀπειθεία, καλούσης αὐτὸν τῆς προνοίας θρέψαι ψυχᾶς, Θεῷ μὲν λειτουργούσας, ἀσθενεία δὲ καμνούσας τοῦ λειτουργοῦ σώματος.

13. Ταῦτα δὲ ἐκεῖνος καταμαθὼν, διπλὴ παρέσχε τὸν ἀριθμόν, καθ' ὃν ὁ πρῶτος διανομεῖς ἐδίδου τὸν ἔλεον. Τὸ λοιπὸν οὖν οἱ μαθηταὶ τοῦ διοχλεῖν αὐτῷ παυσάμενοι καὶ μικροψυχεῖν, τοῦ μιμεῖσθαι μᾶλλον ἔσπευδον καὶ ζηλοῦν τὸν Πατέρα της πρὸς Θεὸν ἐλπίδος καὶ πίστεως.

Ερμηνεία

ΗΤΟ Η ΠΡΩΤΗ και κυρία εξ όλων των εορτών, το Αγιον Πάσχα. Είχεν ήδη παρέλθει η Ιερά νύξ και ανέτελλεν η ημέρα της πανηγύρεως και οι υποτακτικοί του Μεγάλου Θεοδοσίου, οι οποίοι ήσαν τότε δώδεκα τον αριθμόν, δεν είχαν τίποτε από τα απαραίτητα τρόφιμα, ούτε άρτον, ούτε έλαιον. Η ένδεια αυτή τους έστενοχώρει πάρα πολύ, όχι μόνον διότι δεν είχαν οι ίδιοι τρόφιμα κατά την εορτήν, αλλά και διότι δεν θα ήμπορούσαν να τελέσουν την θείαν λειτουργίαν και επομένως θα εώρταζον το Πάσχα χωρίς την μυστικήν θυσίαν του Σώματος του Χριστού. Τότε και οι δώδεκα μαθηταί του Μεγάλου Θεοδοσίου παρουσιάσθησαν ενώπιον του Διδασκάλου των και του ανέφεραν την παντελή έλλειψιν τροφίμων.

2. Αφού τους ήκουσε μετά στοργής ο Μέγας Ασκητής, απήντησε:

– Πρέπει να έχετε έτοιμασμένην διά την θείαν λειτουργίαν την Αγίαν Τράπεζαν. Αυτό μόνον. Κατά τα άλλα μή ασχολείσθε με τίποτε. Μη λησμονείτε– συνέχισεν–ότι εκείνος που διέθρεψε, κατά τρόπον θαυμαστόν, τόσας χιλιάδας Ισραηλιτών εις την έρημον (ή και πάλιν μετά, αρκετόν πλήθος, ώστε να χορτάσουν, αυτός και τώρα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

φροντίζει δι' ημάς. Είναι δε γνωστόν, ότι ο φιλόστοργος αυτός χορηγός και προνοητής ημών ούτε έχει εξασθενήσει τώρα τελευταίως, ούτε και κατέστη φειδωλότερος κατά την χορήγησιν των αναγκάων αγαθών. Ας μη απελπιζώμεθα λοιπόν,

3. Αυτά είπεν εις τους υποτακτικούς του ο Μέγας Θεοδοσίος. Και ώ του θαύματος ! Ως να είχαν δύναμιν οι λόγοι αυτοί και αμέσως έπραγματοποιήθησαν, διά να δικαιωθούν αι ελπίδες των μαθητών!

Όπως ακριβώς κατά τους χρόνους της Παλαιάς Διαθήκης έπαρουσιάσθη εις τον Αβραάμ το πρόβατον έτοιμος διά την θυσίαν μέσα από τον θάμνον Σαβέκ, χωρίς να το έχη υπ' όψιν του δ' Αβραάμ, τοιουτοτρόπως και εις την περίπτωσιν του μακαρίου Θεοδοσίου κάτι παρόμοιον συνέβη.

4. Συγκεκριμένως μετά την δύσιν του ηλίου έρχεται ένας άνθρωπος οδηγών δύο ημιόνους. Τα ζώα αυτά ήσαν κατάφορτα από τάς άπαραιτήτους διά τους 'Ασκητάς τροφάς εις μίαν θαυμαστήν ποικιλίαν ειδών. Από το θαυμαστόν αυτό φορτίον, που μετεφέρετο ειδικώς διά την συνοδείας του Μεγάλου Θεοδοσίου, δεν έλειπον ούτε τα απαραίτητα διά την θείαν λειτουργίαν πρόσφορα. Από το περιστατικών αυτό ευχαριστήθησαν πάρα πολύ οι μαθηται. Τα τρόφιμα δε αυτά τους έφθασαν μέχρι της Πεντηκοστής.

5. Άλλοτε πάλιν συνέβη το εξής χαρακτηριστικών περιστατικών. Ένας πλούσιος άνθρωπος, που έγνώριζε να πλουτη εις έργα αγαθά, διεσκόρπιζεν εις ελεημοσύνας την περιουσίας του. Μετέβαλλε δε τοιουτοτρόπως τα χρήματά του εις πολύτιμον υλικών σωτηρίας ψυχών. Ο άνθρωπος αυτός εις όλους τους ανθρώπους, που είχαν ανάγκην, έχορήγει τα αγαθά προτιμούσεν όμως πάντοτε αυτούς, που ευρίσκοντο μακράν του κόσμου, διά να προσεγγίζουν τον Θεόν. Εις αυτούς με αφθονίαν έδιδεν ελεημοσύνην. Περιέργως όμως και ελεήμων αυτός άνθρωπος και φίλος των Ασκητών, μόνον εις τους Μοναχούς του Μεγάλου Θεοδοσίου δεν έδωσεν ουδέποτε τίποτε, είτε διότι τους είχε λησμονήσει, είτε διότι τους αγνοούσε, είτε, ίσως, διότι ο Θεός εδοκίμαζε τον Άγιον ή ήθελε να τον δοξάση.

6. Οι μαθηται λοιπόν του Αγίου προσερχόμενοι εις τον διανομέα, όταν ούτος ήρχετο εις τον τόπον των Ασκητών, τον γνώχλουν, διά να τους γνωρίση και καταστήση γνωστήν την ένδειάν των επέμενον δε εις την προσπάθειάν των αυτήν, διότι πράγματι δεν είχαν κανένα, από τον οποίον να εξασφαλίσουν την τροφήν των. Κάπου - κάπου είχαν εις την διάθεσιν των μερικά χαρούπια οσάκις δε έτελείωναν και αυτά, τότε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

έψηναν τα κουκούτσια από τους χουρμάδες των φοινίκων και τα έτρωγον, διά να ξεγελούν την πείναν των.

7. Με την συμπεριφοράς των αυτήν και με την μικροψυχίαν των εξηνάγκαζον τον "Άγιον Θεοδόσιον, άνθρωπος που επεδίωκε πάντοτε να ζή αφανώς και πού ήτο συνηθισμένος μόνον προς τον Θεόν να έωτεινή τους οφθαλμούς του, τον εξηνάγκαζον να φανερώνεται και τον επέζον να απλώνη ως ενοχλητικός επαίτης τās χείρας του προς ανθρώπους, και ούτω να εγκαταλείπη την γενναιόδωρον εκείνην χείρα, που γεμίζει με όλα τα αγαθά τās διαφόρους υπάρξεις. Υπεχώρει δε και εκείνος, διότι αντελαμβάνετο την αδυναμίαν των, από την οποίαν προήρχετο και στενοχώρια και η επίμονος φροντίς των διά ζητήματα ασήμαντα και ανάξια λόγου.

8. Οι υποτακτικοί του Αγίου Θεοδοσίου μελαγχολούσαν και έσκυθρώπαζον ούτος όμως με ηρεμίαν τους συνεβούλευε και τους έλεγε:

- Ποτέ κανείς, από όσους έστήριξαν το θάρρος των και τας ελπίδας των εις τον Θεόν, δεν εγκαταλείφθη τελείως εις την ζωήν του.

Ποίος είναι αυτός, που επέδειξεν υπομονήν μέχρι τέλους, χωρίς να δειχθη την υπό του Θεού ικανοποιητικών παρηγορίαν; Μη λησμονήτε, ότι δι' όλους φροντίζει Εκείνος, που ικανοποιεί όλες τας κατά Θεόν επιθυμίας παντός ανθρώπου. Εκείνος, που εξασφαλίζει την τροφήν των κοράκων και συντηρεί και τους νεοσσούς αυτών, διά να σας υπενθυμίσω και τα όσα λέγουν ο Ιώβ μετά του Δαβίδ.

9. Ας μάθωμεν πόσον μεγάλη διαφορά υπάρχει μεταξύ της ανθρωπίνης φροντίδας και της Θείας Προνοίας, η οποία ενεργεί και εις τας πλέον ασημάντους περιπτώσεις της ζωής. Εφ' όσον δε γνωρίσωμεν την διαφοράν αυτήν, τότε θα πρέπει να είμεθα βέβαιοι, ότι και αυτά, τα οποία δι' αγάπην Χριστού εγκαταλείψαμεν, ασφαλώς, χάρις εις την πρόνοιαν του Θεού, θα τα απολαμβάνωμεν πλουσιοπαρόχως.

10. Μόλις ετελείωσε την διδαχήν του αυτήν, εμφανίζεται ένας άγνωστος, που ωδήγει ένα ζώον φορτωμένον με διάφορα είδη. Το περίεργον ήτο το εξής: Ο άνθρωπος αυτός κατηυθύνετο αλλού διά να αποθέση το φορτίον του ζώου, και όχι εις την Μονήν του Μεγάλου Θεοδοσίου, την οποίαν εσκόπευε να προσπεράση. Όταν όμως έφθασε πλησίον της Μονής, το ζώον, παρά την θέλησιν του οδηγού του, έσταμάτησεν αποτόμως παρέμεινε δε ακίνητον ως βράχος, καίτοι ο οδηγός του το εκτυπούσε σκληρότατα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

11. Προ της επιμονής αυτής του ζώου ο άνθρωπος, κατ' αγαθήν σκέψιν, έσκέφθη μήπως το περιστατικόν αυτό οφείλετο εις θεϊαν ενέργειαν. Δι' αυτό αμέσως αντιστρέφει τους όρους της πορείας και αφήνει το ζώον να προπορευθή αυτό, ως οδηγός. Αφού λοιπόν το θέρωσεν από τον χαλινόν, το άφησε να πηγαίνει, όπου η ορμή του το ωδήγει. Τότε το ζώον, χωρίς να περιπλανάται ασκόπως, άλλ' ως να το ωδήγει κάποιος και να το έσυρεν από τον χαλινόν, επροχώρησε κατ' ευθείαν προς την Μονήν του Μεγάλου Θεοδοσίου.

12. Ακολουθών το ζώον εισήλθεν εις την Μονήν και ο άγνωστος άνθρωπος, όστις κατάπληκτος έμαθε πόσον υπέφεραν οι Ασκηται από την έλλειψιν των τροφίμων και την δυστυχίαν. Περισσότερον όμως κατεπλάγη αντιληφθείς με πόσον θαυμαστόν τρόπον ενήργησεν η Θεία Πρόνοια, ώστε και εις τους 'Ασκητάς να εξασφαλίση τον στέφανον της υπομονής και της καρτερίας με την λύπην της δυστυχίας, αυτον δε να χρησιμοποιήση ως όργανόν της, διά να δοθή λύσις εις την λύπην αυτήν. Εις την επιτυχίαν δε του σχεδίου αυτού συνετέλεσε, κατά τρόπον ολοφάνερον, η πεισμωσύνη του ζώου. Διά τού πείσματος του ζώου τον οδήγησεν η Θεία Πρόνοια να διαθρέψη ψυχάς, που ευηρέστουν διά της πολιτείας των τόν Θεόν, και αι οποίαι όμως υπέφερον και έταλαιπωρούντο εξ αφορμής της ασθενείας του υπηρέτου της ψυχής, του σώματος,

13. Ο καλός αυτός και άγνωστος εις τους Ασκητας άνθρωπος, μόλις κατενόησε τα θαυμαστά αυτά πράγματα, διπλάσια αγαθά προσέφερεν, απ' όσα έχορήγει ως ελεημοσύνην ο πρώτος διανομεύς. Κατόπιν του θαύματος αυτού οι μαθηταί έπαυσαν πλέον να ενοχλούν τον Μέγαν Θεοδοσίον και να λιποψυχούν εξ αφορμής της ενδείας. Απ' εναντίας! εφρόντιζαν μετά σπουδής να μιμούνται τον πνευματικόν των Πατέρα και να αμιλλώνται προς αυτόν μετά ζήλου εις την προς τον Θεόν πίστιν και ελπίδα.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Σάββα

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΣΑΒΒΑ εν τῷ Καστελλίῳ πλείους οἰκοδομῆσαι καταγωγᾶς σπεύδοντος, καὶ τὸν τόπον εἰς Κοινόβιον ἀποτάξαι, καὶ περὶ ταύτας τῶν ὑπ' αὐτῷ καταπιεζομένων, μηδενὸς δὲ φροντίζοντος τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὧν ἀπαραίτητος ἡ χρεία, Θεός, ὃ γὰρ κατὰ νοῦν ὁ τόπος ὠκίζετο, καὶ Οὕ το μὴ μεριμνᾶν ἐντολὴ τί φάγωμεν, μηδὲ τί πίνωμεν, ο καὶ μητρὸς περὶ ἡμᾶς φιλοστοργώτερος, καὶ πατρὸς κηδεμονικώτερος, Αὐτὸς καὶ πρὸς τοῦτο φέρουσιν ὅσιν Μαρκιανῷ τῷ πάντα χρηστὰ ἐπιπέμπει, δς ἄρα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

καὶ τῶν ἐν Βηθλεὲμ Κοινοβίων ἀρχηγὸς ἦν, καὶ κοινὴ τῶν πανταχοῦ Μοναχῶν πολλῶν ἐτίθετο κηδεμονίαν,

2. Ἐώρα γοῦν νυκτὸς οὗτος Ἀγγελικὴν οἶα καὶ ξένην μορφήν, ἡδὺ καὶ κάλλιστον ἀπολάμπουσιν, ἐώκει δὲ καὶ τοιαῦτα φωνεῖν πρὸς αὐτὸν σὺ μὲν, Μαρκιανέ, λέγουσα, ἄλυπος τὲ καὶ ἄπρονος διανυκτερεύεις, οὐδενὸς τῶν τοῦ σώματος ἐνδεῆς ὢν, τῷ δὲ δοῦλο τοῦ Θεοῦ Σάββα διὰ πολλὴν τὴν πρὸς τὸν Δεσπότην στοργήν, πολλοὺς ἐν τῷ Καστελλίῳ σὺν ἅμα τισὶν ἀδελφοῖς ὑπομένοντι μόχθους συχνή των ἀναγκαίων ἢ ἀπορία, καὶ οὐδεὶς καὶ καὶ ὀλιγά των πρὸς χρεῖαν αὐτοῖς κοινωνήσων μετάδος τοιγαροῦν, ὢν ἔχεις, μηδὲν τὸ παράπαν ὑπερτιθέμενος, ἵνα μὴ πλείονι καὶ ἔτι πιέζοιτο ἐνδεΐα.

3. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ὄψις" ὁ Μαρκιανὸς δὲ μηδὲν αὐτίκα διαμελήσας, πολλὰ των ἐπιτηδείων ἐπιστέλλει τὸ Σάββα, τοῖς τῇ Μονῇ διακονοῦσιν ὑποζυγίοις ἐπὶ τὸ μετακομίζειν αὐτὰ χρησάμενος. Ὁ δὲ δεξάμενος τὰ πεμφθέντα, καὶ ἥτις ἢ τῆς ἀποστολῆς αἰτία μεμαθηκῶς, σύμβολον καὶ τοῦτο θεραπείας Θεοῦ περὶ τὸν τοῦ τόπου συνοικισμὸς ἐποιεῖτο. Καὶ δμοῦ μὲν θερμώτερον εἶχετό της πρὸς τὸν Δεσπότην εὐχαριστίας, δμοῦ δὲ καὶ τὴν τοῦ Κοινοβίου οἰκοδομῆς συντονωτέραν ἐτίθει.

4. Μετὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἡλία τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων σπουδὴν ποιουμένου, ὡς τὲ συναθροίσαι πρὸς ἑαυτὸν παρὰ τῇ Ἐπισκοπῇ τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως τοὺς τῶν Μοναχῶν σπουδαίους ἐν τισὶ κελλίοις, περὶ τὸν Πύργον Δαβὶδ διεσκεδασμένοις, καὶ πάντων των τοιούτων Μοναχῶν ἐκεῖ συναθροιζομένων, καὶ θεῖος Σάββας πολλὰ των κελλίων, ὧν οἱ Μοναχοὶ ἀπανίσταντο πριάμενος, εἷς ξεγίαν τῶν παραβαλλόντων τὴ Λαύρα καὶ αὐτὰ προσετίθει.

5. Ἐβούλετο δὲ καὶ τάλλα ὠνήσασθαι προσεχῶς τὲ ὄντα τὴ Λαύρα καὶ αὐτά, καὶ τὸ σκοπῶ χρήσιμα, ἀλλ' ἢ τοῦ χρυσοῦ ἐνδεΐα προΐστατο τῇ θελήσει καὶ περὶ τὴν κτῆσιν θερμοτατα ἔχων, οὐκ εἶχεν ὅμως καὶ τὴν χεῖρα συναιρομένην οὐδὲν γὰρ ἕτερον ὑπελειφθῇ, ὅτι μὴ νομίσματος ἦμισυ.

6. Ἄλλ' ἐκεῖνος τὸ εὐφορὸν τοῦ Θεοῦ καὶ σοφὸν καὶ πρὸς πάντα ἰσχυρῶν εἰδῶς, κακεῖνο τὸ πᾶν ἐπιτρέψας, καὶ τέως εἶχε, τοῖς τῶν κελλίων δεσπότης ὡς ἀρραβῶνα κατέβαλεν, ἐπαγγειλάμενος εἰ μὴ τὴν ἐπιοῦσαν καὶ τὸ λοιπὸν ἀποδῶ, καὶ τοῦ ἤδη καταβληθέντος καταπεσεῖν.

7. Ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς τοὺς Μοναχοὺς συμπεφωνηκῶς, πρὸς μόνην ἑώρα τὴν ἀκένωτον δεξιάν. "Ἦκει δὲ τίς ξένος ἀγνῶς τὸ παράπαν" ἦκει δὲ ὡς πὲρ ἐκ θείας ἀποστολῆς, καὶ μηδὲν εἰπὼν, ἢ παρ' αὐτοῦ πάλιν ἀκούσας, ἐβδομήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν δωρεῖται χρυσοὺς καὶ δούς, εὐθὺς ἀπιὼν ὥχετο, μηδὲ ὄνομα, Ὁ καλεῖται, γνωρίσας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

8. Συμβαλὼν τὲ ὁ Σάββας εὐθέως, ὅθεν, καὶ ὅπως ταχίστη τῶν δοθέντων ἢ χορηγία, καὶ ὅτι προδήλως ἐκ τοῦ Θεοῦ, παραχρῆμα τὲ τὴν τιμὴν τῶν κελλίων κατεβάλετο, καὶ οἶκον εἰς ὑποδοχὴν ἐτέρων τῶν ἀπὸ τῆς ξένης παραβαλλόντων ἐδείματο Μοναχῶν ἀλλὰ καὶ δύο το Καστελλίῳ καταγωγᾶς προσεκτήσατο, τὴν μὲν πρὸς τὴν ἀγίαν πόλιν, τὴν ἐτέραν δὲ εἰς Ἱερικῶ.

9. Ἐπειτα δὲ μετὰ τὴν ἄδικον ἐκείνην Ἡλιοῦ τοῦ τῆς Παλαιστίνης προεστῶτος ὑπερορίαν, λιμὸς ἄγαν καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων, πρὸς δὲ καὶ αὐχμὸς, καὶ ἀκρίς, καὶ βαρεῖαι τινὲς μάστιγες, παρ' ὅλους πέντε χρόνους τὴν Παλαιστίνην ἐπиеζον. Ἐπτά δὲ ὄντων τῶν ὑπὸ τὴν σύστασιν τοῦ θείου Σάββα εἰληφόντων, καὶ ὧν αὐτὸς τὴν πρόνοιαν, σὺν Θεῷ, ἐποιεῖτο Μοναστηρίων, οὐδενὶ τούτων πρόσδοδον ἐνενόησεν οὐδεμίαν, ἀλλὰ Θεῷ τὸ πᾶν τῆς φροντίδος αὐτῶν ἐπιτρέψας.

10. Καὶ αὐτῶν ὁμοίως τῇ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεῖα πιεζομένων, ἐκεῖνος οὐ μόνον οὐδεν μικρόψυχον καὶ τῷ καιρῷ προσῆκον ἢ ἐπαθεν ἢ ἔφθεγξατο, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν Μοναστηρίων Ἡγουμένους συγκαλὼν παρήνει μὴ ἀλύειν ἐν τούτοις, μηδὲ τῶν τοῦ σώματος ὅλως μηδὲν μεριμνᾶν, ἀλλὰ τῷ εἶδοτι Πατρὶ πιστεῦειν, ὅτι τούτων ἐπιδεεῖς ἡμεῖς, καὶ τὴν αὐτῶν χορηγίαν τῆς πολυαρκοῦς αὐτοῦ δεξιᾶς ἀπαρτήσαντες.

11. Οὕτως οὖν εὐγνωμόνως τοῦ Σάββα καὶ γενναίως διακειμένου, εἰς τοσοῦ. τὸν πότε καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ Λαύραν ἐπελελοίπει τὰ ἀναγκαῖα, ὡς μηδὲ τοῦ εἰς θυσίαν ἄρτου τῷ Θεῷ καὶ προσφορᾶς εὐπορεῖν" προσεῖσι τοίνυν καὶ τὴν διακονίαν πεπιστευμένος, μηνύων αὐτῷ τὴν συμφοράν, καὶ ἅμα περὶ τῆς ἔγγιζουσης Κυριακῆς ἰσχυρῶς διαβεβαιούμενος, ὡς ἀτελέστατα δήπου τὰ τῆς θείας ἔσται τηνικαῦτα μυσταγωγίας, μήτε ἄρτου τῇ Λαύρα προσόντος εἰς προσφοράν, μήτε τινὸς ἄλλου τῶν ἀναγκαίων,

12. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος ἢ δὲ μεγάλη τῷ ὄντι καὶ θαυμασία ψυχὴ οὐδὲ οὕτως ἀπεγνώκει κηδεμονίαν Θεοῦ καὶ προνοίας ὁδοὺς ἀπορρήτους, ἀλλ' ἐγώ, φησι, πρὸς αὐτούς, οὐμενον Θεοῦ λειτουργίας οὐδαμῶς κωλύσω, εἰ δὲ τοσαύτη τῶν ἀναγκαίων ἢ ἐνδεῖα, κειμήλιον τί τῶν ἱερῶν ἀποδοθέν, τὰ εἰς λειτουργίαν ἡμῖν περιεῖται, πλὴν ἀλλὰ πιστὸς καὶ τὴν αὐρίον μερίμνης ἐλευθέραν, ὅσα γὰρ εἰς σώματος χρεῖαν μένειν ἡμῖν διακελεύομενος, εἶπε.

13. Καὶ μήπω τῆς Κυριακῆς ἐπιστάσης, ἤκουσι τινὲς ὡς αὐτόν, καθάπερ ἐκ προνοίας ἀπεσταλμένοι, τριάκοντα φόρτους ὑπόζυγιον ὅμου διακομιζόμενοι' ὁ δὲ φόρτος σῖτος ἦν καὶ οἶνος καὶ ἔλαιον, καὶ ἄλλα Μοναχοὺς ἀνδρᾶσιν εἰς τροφήν ἐπιτήδεια, ὡς σχεδὸν τὴν Λαύραν στενόχωρεῖσθαι τοῖς ἔδωδιμοις.

14. Αὐτίκα τοίνυν ὁ θεῖος Σάββας τῷ πρὸ μικροῦ τὴν ἐνδεῖαν ὑπομνήσαντι μικρολόγως, τί λέγεις, φησὶν ; ἐάσομεν τὰ τῆς λειτουργίας καὶ ὁ δὲ συνεῖς τὴν ἐρῶ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

τησιν ἔλεγχος εἶναι λογισμῶν του πρὸς Θεὸν ἐλπίζειν οὐκ ἔδρωμενων, πίπτει πρὸς τοῖς ἐκείνου ποσί, συγγνώμην αἴτων, καὶ μικροψυχίας οὕτως ἀγενοῦς μετάνοιαν θερμὴν ἀντεισφέρειν.

15. Κάκεινος ταχέως τὲ αὐτὸν τὸ μαθητὴ δίδωσι καὶ παραινεῖ τὰ προσῆκον» τα, μὴ οὕτω μικροψυχεῖν λέγων, ἀλλὰ τῶν θείων ἐλπίδων θαβδούντας ἔχεσθαι, καὶ τὸ τοῦ Δαβίδ, ἐπιδίδιπτειν τὴν μέριμναν πρὸς Θεόν, ὃ πολλὰ καὶ πατέρων πλείω μέλει περὶ ἡμῶν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ο Οσιώτατος Σάββας προσεπάθει μετὰ ζήλου να κτίση εις την περιοχής του Καστελλίου πολλά μοναχικά κελλία, διὰ να μεταβάλῃ τον τόπον εις Κοινόβιον, κανεῖς δεν υπήρχε, που να φροντίζῃ διὰ τα απαραίτητα εφόδια και δι' αυτό έβασανίζονται πολύ οι Μοναχοί του.

Ο Θεός όμως, τον οποίον οι Μοναχοί ήθελαν να ευχαριστήσουν με το κτίσιμον των μοναχικών κελλίων, (διότι θα μεταβάλλετο ο τόπος εἰς κέντρον λατρείας του Θεού) και ο οποίος έδωσε την εντολήν να μη μεριμνῶμεν τί θα φάγωμεν και τι θα πῶμεν, και που εἶναι πλέον φιλόστοργος και από την μητέρα μας, αλλά και μας φροντίζει περισσότερο από τον πατέρα μας, ο ίδιος εβοήθησεν αποτελεσματικῶς και τον Αγιον Σάββαν εις το έργον του με τον εξής τρόπον. Εκεί πλησίον διέμενεν ο εκλεκτός Μαρκιανός, που ήτο πνευματικός αρχηγός των Κοινοβίων εἰς τὴν Βηθλεέμ και εφρόντιζε δι' όλους εν γένει τους Μοναχοὺς της περιοχής.

2. Αὐτόν λοιπόν τον εκλεκτὸν Μαρκιανόν ειδοποιεῖ ο Θεός δι' ενός αποκαλυπτικοῦ οράματος. Ένα βράδυ, αφού εἶχε πλέον προχωρήσει η νύκτα, βλέπει ο Μαρκιανός ένα ξένον, και άγνωστον επισκέπτῃν, τού οποίου έλαμπε το πρόσωπόν από καλωσύνην και ευγένειαν. Αυτός λοιπόν ο φωτεινός Αγγελος του λέγει τα εξής:

- Σύ, Μαρκιανέ, διέρχεσαι αμέριμνος την νύκτα σου, χωρίς λύπας και πόνους, διότι δεν σου λείπει τίποτε από τα αναγκαία διὰ την συντήρησιν του σώματος. Ο δούλος του Θεού όμως Σάββας, από υπερβολικῆς αγάπης και αφοσίωσιν προς τον Θεόν υπομένει άγογγύσως, μαζί με μερικούς αδελφούς, πολλές στενοχωρίας εκεί μέσα εις το Καστέλλιον, διότι σχεδόν πάντοτε στεροῦνται τα απαραίτητα υλικά εφόδια, και δεν υπάρχει κανεῖς διὰ να τους συνδράμῃ έστω και ολίγον. Πρέπει λοιπόν, Μαρκιανέ, - συνέχισεν ο "Άγγελος - να του στείλῃς μερικά πράγματα, άνευ ουδεμιᾶς αναβολῆς, διὰ να μη πιέζεται περισσότερο από την παντελή έλλειψιν των αναγκάων.

3. Αυτά τον επληροφόρησε το όραμα κατόπιν αυτού και Μαρκιανός, χωρίς καθόλου να αμελήσει, αποστέλλει προς τον Άγιον Σάββαν πολλά εφόδια, χρησιμοποιήσας διά την μεταφοράν αυτών τα υποζύγια της Μονής. Ο Άγιος Σάββας, μόλις εδέχθη τα υλικά αυτά αγαθά και επληροφορήθη την αιτίαν της αποστολής των, εδόξασε με ευγνωμοσύνην τον Θεόν και εθεώρησε το γεγονός ως απόδειξιν της συγκαταθέσεως του Θεού διά τον μοναχικόν συνοικισμόν της περιοχής. Κατόπιν αυτού θερμότερον πλέον ελάτρευε τον Θεόν, που τόσον θαυμαστώσ τον επροστάτευεν, εντατικώτερον δε ήσχολείτο με την ανοικοδόμησιν τού Κοινοβίου.

4. Μετά ταύτα, επειδή ο Ηλίας, ο τότε Πατριάρχης των Ιεροσολύμων, είχε πόθον να συναθροίση πλησίον του πολλούς σπουδαίους Μοναχούς, ώκοδόμησε Μοναστήριον πλησίον εις την Επισκοπήν του, παρά τον Ναόν της Αναστάσεως, και συνεκέντρωσεν εκεί τους σπουδαιότερους εκ των Μοναχών της Αγίας Πόλεως, που παρέμενον πρότερον εις διάφορα κελλία πλησίον του πύργου του Δαβίδ. Τα κελλία αυτά των Μοναχών που μετεκομίσθησαν τα ηγόρασεν ο Άγιος Σάββας, διά να τα κάμη πανδοχεία και να υποδέχεται εις αυτά τους ξένους, οι οποίοι ήρχοντο εις την Λαύραν.

5. Έσκέπτετο δε συντόμως να αγοράση και τα άλλα κελλία, που ήσαν πλησίον εις την Λαύραν, από τα οποία είχαν επίσης αναχωρήσει οι πρότερον κατοικούντες Μοναχοί και να τα χρησιμοποιήση διά τον ίδιον σκοπόν. Η οικονομική όμως στενότης ανέστελλε την εκπλήρωσιν τής θελήσεώς του αυτής. Ούτω κατεκαίετο από την σφοδράν επιθυμίαν της αποκτήσεως των απαραίτητων αυτών κελλίων, χωρίς όμως να έχη από πουθενά ουδεμίαν βοήθειαν, και χωρίς να διαθέτη τίποτε πλέον άλλο υλικόν εφόδιον, παρά μόνον ήμισυ νόμισμα.

6. Παρ' όλα ταύτα ο Όσιος Σάββας δεν απηλπίσθη, ούτε έχασε το θάρρος του απ' εναντίας, γνωρίζων καλώς πόσον αφθόνως επιχορηγει ο Θεός τους ελπίζοντας εις αυτόν, αλλά και πόσον πανσόφως εξοικονομεί τα διάφορα ζητήματα, ως και το μέγεθος της παντοδυναμίας Του, ανέθεσεν εις Αυτόν τον φιλόστοργον Πατέρα τα πάντα. Γεμάτος λοιπόν από πεποίθησιν εις την πρόνοιαν του Θεού αποτολμά μίαν, πράγματι, θαρραλέαν πράξιν όσα είχε τα συνεκέντρωσε και τα έδωσεν εις τους ιδιοκτήτες των κελλίων ως αρραβώνα, υποσχεθείς συγχρόνως εις αυτούς, ότι εάν την επομένην ημέραν δεν κατέβαλε και το υπόλοιπον της αξίας των, θα έχανε και την προκαταβολήν αυτήν.

7. Αυτήν την τολμηράν συμφωνίαν έκαμε προς τους ιδιοκτήτας των κελλίων Μοναχούς και ενεπιστεύετο, διά την εκπλήρωσίν της, εις μόνην την αδαπάνητον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

γενναιοδωρίαν του Θεού. Αι σκέψεις του και αποφάσεις του αύται, επειδή ήσαν κατά Θεόν, επεβραβεύθησαν κατά θαυμαστόν τρόπον !

Ιδού λοιπόν τι συνέβη!

Εις την Λαύραν ήλθε κάποιος ξένος, όστις ήγνόει τελείως τα ζητήματα του Οσίου Σάββα. Ηλθε δε κατευθυνόμενος εις την ενέργειάν του αυτήν υπό του Θεού. Χωρίς δε να ακούση σχετικήν παράκλησιν του Οσίου Σάββα και της συνοδείας του και χωρίς να είπη τίποτε δωρίζει, κατά τρόπον μυστικόν, εκατόν εβδομήκοντα χρυσά νομίσματα. Αφού δε άφησε την δωρεάν του, έφυγε κρυφίως χωρίς να είπη ούτε το όνομά του.

8. Αμέσως ο Όσιος Σάββας έγνώρισεν από πού προήρχετο η τόσοσν σύντομος αυτή επιχορήγησης του χρήματος ασφαλώς ωφέιλετο εις την πρόνοιαν του Θεού. Δι' αυτό αμέσως καταβάλλει την αξίαν των κελλίων και συγχρόνως έκτισε και έτερον οίκημα, διά να υποδεχθή τους Μοναχούς, που θα ήρχοντο από ξένα μέρη. Κατώρθωσεν ακόμη να αποκτήση ή Λαύρα, που ωκοδομήθη εις το Καστέλλιον, δύο μετόχια: ένα εις τα Ιεροσόλυμα και ένα εις την Ιερικώ.

9. Όταν ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Ηλίας όλως αδίκως εξωρίσθη, ενέσκηψεν εις την Παλαιστίνην φοβερά πείνα και έλλειψις τροφίμων. Και ως νά μή ήρχουν αυτά και άλλαι βαρείαι μάστιγες έπληξαν την περιοχής, όπως ξηρασία και ανομβρία και επιδρομή ακρίδων. “Η δοκιμασία αυτή εκράτησε πέντε ολόκληρα έτη. Καθ' όλον αυτό το διάστημα ο Όσιος Σάββας δεν ήσυχολήθη με την εξασφάλισιν είσοδήματος εις ουδέν εκ των επτά Μοναστηρίων, τα οποία είχεν ιδρύσει ο ίδιος και διά τα οποία, με την βοήθειαν του Θεού, εφρόντιζεν. Ανέθεσε την φροντίδα της συντηρήσεώς των εις τον Θεόν.

10. Και αυτά, ως ήτο επόμενον, υπέφερον από την έλλειψιν άγαθών και όμως ο “Όσιος Σάββας ούτε επηρεάσθη από την κατάστασιν αυτήν, ούτε διετύπωσε κανένα παράπονον απ' έναντίας, συγκεντρώνων τους Ηγουμένους των Μοναστηρίων αυτών, τους συνεβούλευε να μη θλίβωνται διά την δοκιμασίαν αυτήν, ούτε να αδημονούν, ούτε και να φροντίζουν καθόλου διά τάς σωματικές των ανάγκας, αλλά να έχουν εμπιστοσύνην εις τον επουράνιον Πατέρα των, ο οποίος γνωρίζει τας υλικάς αυτάς ανάγκας και είναι εις θέσιν, διά της παντοδυναμίας Αυτού, πλουσίως να τας ικανοποιήση.

11. Πάντοτε η μακαρία ψυχή του Οσίου Σάββα ήτο πλήρης εύγνωμοσύνης προς τον Θεόν και γενναιότητος, διά της οποίας αντιμετώπιζεν άγογγύστως τας διαφόρους

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

δοκιμασίας. Κάποτε μάλιστα συνέβη και από την ιδικήν του Λαύραν να λείψουν όλα τα αναγκαία πρὸς συντήρησιν, εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε να μὴ εὐρίσκεται οὔτε το ἀπαραίτητον πρόσφορον διὰ τὴν καθιερωμένην λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς. Προσέρχεται λοιπὸν ὁ ἐντεταλμένος εἰς τὸ διακόνημα τῆς Ἐκκλησίας Μοναχὸς καὶ ὡς να ἀνέφερεν εἰς τὸν “Ὅσιον ἀνεπανόρθωτον συμφοράν, τοῦ λέγει στενοχωρημένος:

- Πάτερ, εἶναι ἀδύνατον να γίνῃ τὴν Κυριακῆς λειτουργία, διότι δὲν ἔχομεν οὔτε ἄρτον, οὔτε τὰ ἄλλα ἀπαραίτητα πράγματα που ἀπαιτοῦνται.

12. Αφοῦ ὁ Μοναχὸς εἶπεν αὐτὰ με κατώδυνον θλίψιν, τὰ ἤκουσε με ηρεμίαν ὁ “Ὅσιος, τοῦ οὐοίου ἡ μεγάλη, πράγματι, καὶ θαυμασία ψυχὴ οὐδόλως ἀμφέβαλλεν, ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ φροντίς, τὴν οὐοίαν ἔχει δι' αὐτοὺς, ἀσφαλῶς θα εὐρὴ τρόπους, ἀγνώστους εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ να τοὺς ἐξαγάγῃ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀδιέξοδον. Απευθυνόμενος λοιπὸν πρὸς τοὺς ἀνησύχους καὶ ἀδημονοῦντας Μοναχοὺς τοὺς καθυσύχασεν ὡς ἐξῆς:

-Εγὼ νομίζω ὅτι δὲν θα ἐμποδισθῶμεν καθόλου ἀπὸ τοῦ να τελέσωμεν τὴν Κυριακὴν τὴν ιερὰν μας λειτουργίαν. Εἴν δὲν ὑπάρχῃ τόσον ἀπόλυτος ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων εἰς ἡμᾶς, θα χρησιμοποιήσωμεν ἓνα ἀπὸ τὰ πολῦτιμα ἀφιερῶματα ἀπὸ αὐτὰ, που προσφέρουν οἱ προσκυνηταί, καὶ ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ θα ἀγοράσωμεν τὰ ἀναγκαία διὰ τὴν θείαν λειτουργίαν. Εἶμαι ὁμως βέβαιος, ὅτι εἶναι ἀξιόπιστος ἐκεῖνος που μας παρήγγειλε να μὴ μεριμνῶμεν διὰ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῆς συντηρήσεως τῆς αὐριανῆς ἡμέρας καὶ ἐπομένως, εἴν ἔχωμεν πίστιν, θα ἐξεύρῃ τρόπον να μας βοηθήσῃ.

13. Καὶ πράγματι ἐπεβραβεύθη πλουσίως ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Ὁοίου πρὸς τὸν Θεόν! Πριν ἐλθῇ ἡ Κυριακὴ ἐρχονται μερικοὶ ἄνθρωποι εἰς τὴν Λαύραν, πραγματικοὶ Ἄγγελοι τῆς θείας Προνοίας, φέροντες τριάκοντα φορτῶματα τροφίμων καταλλήλων διὰ τοὺς Μοναχοὺς, ἥτοι σίτον, οἶνον, ἔλαιον καὶ ἄλλα. Ἡτο δὲ τόσον τὸ πλῆθος τῶν τροφίμων, ὥστε δὲν εἶχαν καταλλήλους ἀποθήκας εἰς τὴν Λαύραν διὰ τὴν τοποθέτησίν τῶν.

14. Κατόπιν τοῦ θαύματος αὐτοῦ ὁ θεῖος Σάββας καλεῖ ἀμέσως τὸν Μοναχόν, που πρὸ ολίγου τοῦ ὑπέδειξε με τόσῃν μικροψυχίαν τὴν ἔλλειψιν, καὶ τὸν ἐρώτα :

- Λοιπὸν τι λέγεις; Θα ἀφήσωμεν τὴν θείαν λειτουργίαν;

Ὁ Μοναχὸς ἀντελήφθη, ὅτι σκοπὸς τῆς ἐρωτήσεως ἦτο να ἐλέγξῃ τοὺς λογισμοὺς ὁσων δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν να ἐλπίζουν πρὸς τὸν Θεόν δι' αὐτὸ πίπτει εἰς τοὺς πόδας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

του Οσίου Σάββα και ζητεί μετά θερμης μετάνοιας διά την άχαρακτήριστον μικροψυχίαν την οποίαν έδειξεν.

15. Ο Οσιος Σάββας αμέσως συνεχώρησε τον μαθητήν του και τον συνεβούλευσε να μη χάνη το θάρρος του, αλλά να ελπίζει σταθερώς εις τον Θεόν και να επιρρίπτη την μέριμνά του εις Αυτόν, όπως λέγει και ο Δαβίδ, διότι ο Θεός πολύ περισσότερον και αποτελεσματικώτερον από τους φυσικούς πατέρας φροντίζει δι' ημάς.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, εάν συμβῇ σοι άσθενεία περιπε σεΐν, μη γράφε περι χρεϊών τοις κατὰ σάρκα συγγενέσι σου ή γνωστοις άλλοις και φίλοις τοις κατὰ κόσμον, μηδὲ φευγε ἐπὶ νεκράν βοήθειαν και σκέπην ανθρωπίνην, αλλά μακροθύμησον μάλλον ελπιζων ἐπὶ Κύριον, και ἐκδεχόμενος τὸ παρ' αὐτοῦ ἔλεος, ἵνα σὲ κυβερνήσῃ κατὰ πάντα.

2 Ὁ γὰρ συγχωρήσας σὲ συμφερόντως ἄρρωστησαι, αὐτός σου και προνοήσεται, και οὐκ. ἐάσει σὲ πειρασθῆναι ὑπὲρ και δύνασαι, κατὰ τὴν Γραφὴν τούτω οὖν εὐαρεστεῖν ἐν πάσιν σπουδάζωμεν, ὅτι αὐτῷ μέλει περι ἡμῶν.

3. Οἶδα γὰρ ἀδελφόν, δς ἄρρωστησας ποτέ, ἔβιαζετο εἰς τὸ ἔργον, κλαίων δὲ κατ' ἰδίαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ παρεκάλει τὸν Κύριον ὑγείαν αὐτῷ χαρίσασθαι, λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, οἶδα ὅτι ἡ ἄρδωστιά του σώματος εἰς θεραπείας ἔστι τῆς ψυχῆς μου, ἀλλ' ἵνα μη γένωμαι εἰς βάσταγμα τοῖς ἀδελφούς μου, δέομαί σου, φιλάνθρωπε, αὐτὸς τῇ παρὰ σου χάριτι ἴασαί μου τὴν ψυχὴν και τὸ σῶμα, ὅτι σὺ εἰ ὁ του ἐλέους Θεός, και ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν και τῶν σωμάτων ἡμῶν, και δέξαι μου τὴν μετάνοιαν, και ἐν ἐμοὶ δεῖξον τὴν μεγαλωσύνην σου, και τὰ ἄπειρα και ἀνεξιχνίαστα ἑλέη σου, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.

4. Οὕτω δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ εὐθὺς ἰάθη.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εάν κάποτε ασθενήσης, μη γράφης διά τὰς ανάγκας σου εις τους σαρκικούς σου συγγενείς ή εις τους γνωστούς σου και τους κοσμικούς σου φίλους, ούτε και να καταφεύγης εις την ανθρωπίνην βοήθειαν και σκέπην, που διά σε είναι νεκρά, κατὰ την υπόσχασίν σου, και ουδεμίαν δύναμιν διαθέτει. Απ' εναντίας όταν ασθενήσης, προσπάθησε να μη ολιγοψυχήσης, να φανῆς καρτερικός, ελπίζων εις τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

Κύριον, αναμένων μετά βεβαιότητος το έλεος Αυτού και επιζητών διά της προσευχής σου παρ' Αυτού να σε οδηγήση ασφαλώς εις την θείαν όδόν.

2. Διότι δεν πρέπει να λησμονής, ότι ο Κύριος επέτρεψε να αρρωστήσης κατά το σώμα, διά να ωφεληθής ψυχικώς να είσαι λοιπόν βέβαιος, ότι δεν θα σε αφήση να δοκιμασθής περισσότερο από αυτό που δύνασαι, όπως μας διαβεβαιώνη δια μέσου της Αγίας Γραφής. Ας προσπαθώμεν λοιπόν πάντοτε να ευχαριστώμεν τον Θεόν, διότι αυτός φροντίζει δι' ημάς.

3. Κάποτε έγνωρίσα κάποιον αδελφόν, ο οποίος, όταν αρρώστησεν, εβίαζε τον εαυτόν του να εκτελή το έργον του, ενώ μόνος του, χωρίς να τον αντιλαμβάνεται κανείς, έκλαιε εις το κελλίον του και παρεκάλει τον Κύριον να του χαρίση την υγείας του. Κατά την προσευχήν του, εις ένα τόνον στοργικής οικειότητος, έλεγε προς τον Κύριον «Κύριέ μου Ιησού Χριστέ, γνωρίζω ότι η αρρώστεια μου αυτή, η οποία ταλαιπωρεί και βασανίζει το σώμα μου, έχει σκοπόν την θεραπείαν της ψυχής μου διά να μη γίνωμαι όμως βάρος εις τους αδελφούς μου, σε παρακαλώ, ως φιλόανθρωπος που είσαι, να θεραπεύσης με την χάριν σου και την ψυχήν και το σώμα μου, διότι συ είσαι και μόνος ικανός ιατρός των ψυχών μας και των σωμάτων. Δέξου λοιπόν και την ιδιικήν μου μετάνοιαν, διότι εκ των αμαρτιών μου υποφέρω, και δείξε εις εμένα την μεγαλωσύνην σου, καθώς και τας αναριθμήτους και ανεξερευνήτους ευσπλαγχνίας σου»,

4. Διά τού θερμού αυτού τρόπου προσευχόμενος ο αδελφός αυτός πράγματι έγινε και πάλιν καλά, χωρίς καθόλου να σταματήση από την εργασίας του.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε σεαυτῷ ἀκριβῶς, ὡς ἐνώπιόν του Θεοῦ ὧν πάντοτε, ἓνα παρὰ μηδενὸς μηδὲν ἐλπίζης, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ μόνου μετὰ πίστεως καὶ εἰ τινὸς χρήζεις, δέου τοῦ Θεοῦ τοῦ γενέσθαι σοὶ τὴν χρεῖαν κατὰ τὸ αὐτοῦ θέλημα, καὶ ἐν οἷς εὕρισκεις, εὐχαρίστετε τῷ Θεῷ πάντοτε, ὡς αὐτοῦ σοὶ δεδωκότος.

2. Καὶ ἐὰν ὑστερηθῇς τινὸς τὸ καθόλου, μὴ ἐλπίσης ἐπ' ἄνθρωπον, μηδὲ λυπηθῇς, μηδὲ γογγύσης κατὰ τινός, ἀλλὰ βάσταζε προθύμως καὶ καταράχως λογιζόμενος, ὅτι ἄξιός εἰμι πολλῶν θλίψεων διὰ τὰς ἀμαρτίας μου, πλὴν ἐὰν θέλῃ μὲ ὁ Θεὸς ἐλεῆσαι δύναται, καὶ οὕτω σου διανοουμένου αὐτὸς πᾶσάν σου τὴν χρεῖαν πληρώσει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

3. Ὃταν ἄνθρωπος ἄνθρωπον ὠφελῇ ἐν λόγοις ἢ ἐν ἔργοις ἢ ἐν πράγματι, Θεοῦ εἶναι τὴν χάριν δμολογεῖτωσαν ἀμφότεροι, καὶ δὲ μὴ συνιῶν τοῦτο, παρὰ τοῦ συνιέντος ἐξουσιασθήσεται.

4. Ὁ ἐπαινῶν τὸν πλησίον κατὰ τινὰ ὑπόκρισιν ἢ δοσοληψίαν, ὄνειδισαυτὸν ἐν καιρῷ, καὶ αὐτὸς ἐντραπησεται.

5. Ὃταν διὰ σωματικῆς παροχῆς, ἄνθρωπον ὡς ἀγαθόν, ἐκτός του Θεοῦ, ἐπαινέσῃς, ὕστερον καὶ αὐτὸς πονηρὸς σοὶ καταφανήσεται.

6. Πὰν ἀγαθὸν παρὰ Κυρίῳ οἰκονομικῶς ἐπέρχεται, καὶ οἱ φέροντες αὐτὸ εἰσιν ἀγαθοῦ διάκονοι.

7. Ὁ ἀσπάλαξ ὑπὸ γῆν ἔρπων, τυφλός, εἷς ἀστέρας ἰδεῖν οὐ δύναται, καὶ ὁ μὴ πιστεύων περὶ προσκαίρων, οὔτε περὶ αἰωνίων πιστεύειν δύναται.

8. Χάρις πρὸ χάριτος ἢ ἀληθῆς γνῶσις ἀνθρώποις δεδῶρηται παρὰ Θεοῦ, πρὸ πάντων τῷ δωρησαμένῳ πιστεύειν τοὺς μετόχους αὐτῆς ἐκδιδάσκουσα.

9. Περὶ ὧν τις ἤλπισε πρὸς Θεόν, οὐκέτι περὶ ἐκείνων τῶν πλησίον διαμάχεται.

10. Πάντων τῶν κακῶν προηγείται ἡ ἄγνοια, δευτέρα δὲ ταύτης ἐστὶν ἡ ἀπιστία.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, πρόσεχε λεπτομερώς τον εαυτόν σου, διότι Ἡ πάντοτε εὐρίσκεσαι ἐνώπιον του Θεοῦ: ἀπὸ κανένα δε ἄνθρωπον - νά μή ἐλπίζης τίποτε. Τας ἐλπίδας σου νά τάς στηρίξης εἰς τὴν πρὸς τον Θεόν πίστιν. Εἴαν δε ἔχῃς ἀνάγκης ἐνός πράγματος, παρακάλει τον Θεόν νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ αἶτημά σου, ὅπως Εκείνος θέλῃ. Εἰς οἰανδήποτε δε περίστασιν καὶ ἀν εὐρίσκεσαι, νὰ ευχαριστῇς δι' ὅλα τον Θεόν, διότι ἐκεῖνος δίδει εἰς τον ἄνθρωπον ὅλα.

2. Εἴαν σοὺ λείψῃ τελείως κάτι, μὴ ἐλπίσης νὰ σου το προσφέρῃ ἄνθρωπος, οὔτε νὰ λυπηθῇς διὰ τὴν ἀπώλειαν αὐτὴν, οὔτε καὶ νὰ γογγύσῃς ἐναντίον κάποιου διὰ τὴν κατάστασίν σου αὐτὴν. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα νὰ υπομείνης με προθυμίαν τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν, χωρὶς νὰ ταραχθῇς καὶ νὰ λέγῃς εἰς τον εαυτόν σου: «Καὶ χειρότερα μου ἔπρεπον, διότι, λόγῳ των ἀμαρτιῶν μου, εἶμαι ἀξίος διὰ πολλὰς θλίψεις. Ἀλλὰ εἴαν ὁ Θεός, ὡς πολυεύσπλαγχνος, θέλῃ, δύναται νὰ με ἐλεήσῃ». Ὃταν συ σκέπτεσαι κατ' αὐτόν τον τρόπον καὶ ἐμπιστευθῇς τον εαυτόν σου εἰς τόν Θεόν, ὁ Θεός θα ικανοποιήσῃ ὅλας σου τάς ἀνάγκας, ἀποβλέπων βεβαίως εἰς τὸ ψυχικόν σου συμφέρον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

3. Όταν ένας άνθρωπος ωφελήση τον συνάνθρωπό του ή δι' έργων ή διά της προσφοράς εις αυτόν απαιτήτων πραγμάτων, ή, ακόμη, και διά λόγων (συμβουλευτικών, παρακλητικών), θα πρέπει τότε και οι δύο να θεωρήσουν την πράξιν αυτήν ως χάριν Θεού και ομολογήσουν. Εάν ένας εκ των δύο δεν αντιληφθή αυτό το πράγμα, ότι δηλαδή χάρις Θεού ήτο το να ωφελήση ή να ωφεληθή, τότε ασφαλώς αυτός που δεν αντελήφθη το νόημα, θα εξουσιασθή από εκείνον που το αντελήφθη (=όταν από την σχέσιν μεταξύ ευεργέτου και ευεργετηθέντος λείψη και χαρακτηρ πράξεως, όφειλομένης εις την θείαν χάριν, τότε γεννάται εις μέν την ψυχήν του ευεργέτου η έπαρσις, εις δε την ψυχήν τού ευεργετηθέντος το δουλικών συναίσθημα).

4. Εκείνος, που επαινεί υποκριτικώς τον πλησίον, όταν μετ' αυτού συζητή ή εξ αιτίας μιας επωφελούς συναλλαγής, ασφαλώς θα έλθη ημέρα, που θα τον κατηγορήση, και τότε ασφαλώς θα εντραπή και προ ολίγου δεχθείς τους επαινετικούς λόγους.

5. Όταν επαινέσης ένα άνθρωπο και τον χαρακτηρίσης αγαθόν, ενώ μόνον ο Θεός είναι αγαθός, επειδή σου προσέφερε μίαν υλικήν εκδούλευσιν ή υλικά πράγματα, μετά από όλίγον, όταν πλέον δεν θα σε ωφελή υλικώς, θα σου κρανή πονηρός και κακός.

6. Κάθε αγαθόν που γίνεται επ' ωφελεία των ανθρώπων οφείλεται εις τον Κύριον, ενεργούντα κατ' οίκονομίαν προς το συμφέρον του ανθρώπου. Εκείνοι δε που εκτελούν την αγαθήν πράξιν, είναι απλώς υπηρέται τού αγαθού.

7. Ο τυφλοπόντικας ζή κάτω από την γήν διαρκώς εξ αιτίας του τρόπου αυτού της ζωής του κατέστη τυφλός και δεν μπορεί να ιδή το φως του ηλίου και των αστέρων ακόμη. Κάτι ανάλογον συμβαίνει και με τον άνθρωπον, ο οποίος δεν έχει εμπιστοσύνην εις τον Θεόν διά την παροχής των προσκαίρων υλικών πραγμάτων αυτός ασφαλώς δεν μπορεί να πιστεύση ούτε περί των αιωνίων αγαθών, που υπεσχέθη ο Θεός εις τους αγαπώντας Αυτόν.

8. Η πραγματική γνώσις είναι μία μικρά χάρις του Θεού προσφερομένη εις τον άνθρωπον προ της μεγαλειώδους χάριτος της αιωνίου δόξης της Βασιλείας των ουρανών. Αυτή έχει δωρηθή υπό του Θεού προς τους ανθρώπους, διά να διδάξη σαφώς αυτούς που την κατέχουν, ότι πρέπει να έχουν εμπιστοσύνην εις τον Θεόν δι' όλα τα ζητήματα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

9. Δι' όσα πράγματα ο άνθρωπος κατ' αλήθειαν έχει στηρίξει τας ελπίδας του εἰς τόν Θεόν, ποτέ πλέον δεν δύναται να φιλονικησῇ δι' αὐτά με τον πλησίον του.

10. Όσα κακά συμβαίνουν, οφείλονται πρώτον εἰς την ἀγνοίαν και ὕστερον εἰς την ἀπιστίαν.

Ε'. Του Αγίου Ισαάκ

ΕΑΝ ΠΙΣΤΕΥΗΣ ὅτι ὁ Θεὸς πρόνοιάν σου ποιεῖται, τί μεριμνᾷς καὶ φροντίζεις περὶ προσκαίρων καὶ τῶν τῆς σαρκὸς χρειῶν;

2. Εἰ δὲ οὐ πιστεύεις ὅτι πρόνοιάν σου ποιεῖται ὁ Θεός, καὶ διὰ τοῦτο φροντίζεις ἐκτὸς αὐτοῦ τα τῆς χρειᾶς σου, ταλαιπωρότερος εἰ πάντων ἀνθρώπων, καὶ ἓνα τί καὶ ζῆς;

3. Ἐπιρριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ οὐ μὴ πτοηθῇς πτόησιν ἐπερχομένην σοὶ καθάπερ ἑαυτὸν ἀφιέρωσας τῷ Θεῷ, ἐν ἀναπαύσει νοδὸς διάγε.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙ πιστεύης, ὅτι ο Θεός προνοεῖ διὰ σέ, τότε διατί μεριμνας και φροντίζεις διὰ τα πρόσκαιρα και τα υλικά ζητήματα;

2. Εάν πάλιν δεν πιστεύης εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ και δι' αὐτό αγωνιωδῶς φροντίζεις να ἐπιλύσης, μακράν Εκείνου, τα ζητήματά σου, τότε εἶσαι και πλέον ταλαίπωρος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους προς τίνα δε σκοπὸν ζῆς;

3. «Επίρριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου» (Ψαλ. νδ', 23), και κανεῖς φόβος δεν θα σε φοβήσῃ, ἐξ οἰασδὴποτε ἀφορμῆς. Εφ' ὅσον ἀφιέρωσες τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὸν Θεόν, να ζῆς με ἡρεμον τὴν σκέψιν, ὅτι ο Θεός σε προστατεύει.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΠΑΝΤΑ μὲν ἄνθρωπον ἐκ ψυχῆς ἀγαπητέον, ἐπὶ τῷ Θεῷ δὲ μόνο τὴν ἐλπίδα θετέον καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος θεραπευτέον ἐὰν μὲν γὰρ αὐτὸς ἡμᾶς συντηρῇ, οἱ τὲ φίλοι πάντες ἡμᾶς περιέπουσι καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς ἀδυνατούσιν ἐπὰν δὲ ἡμᾶς ἀποστρέφηται, καὶ οἱ ἐχθροὶ πάντες καθ' ἡμῶν ἰσχύουσιν.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

ΝΑ ΑΓΑΠΑΣ μεν ολοψύχως κάθε άνθρωπον, αλλά μόνον εις τον Θεόν να στηρίξης τας ελπίδας σου και με όλην σου την δύναμιν να τον υπηρετήs. Όταν ο Θεός μάs συντηρή με την πρόνοιαν και την αγάπην Του, τότε και οι φίλοι φιλοστοργως θα μας πλησιάζουν και θα μας περιποιούνται, ενώ οι εχθροί μας δεν θα ήμπορούν να μάs κάμουν κακόν. Όταν όμως ο Θεός μας αποστραφή, τότε όλοι οι εχθροί μας θα μας καταβάλλουν.

Ζ'. Εν τω Γερωντικώ

ΕΙΠΕ Γέρων· οί Άγιοι, έχοντες τόν Θεόν έν έαυτοίς, και τὰ ὧδε κλήs Ἡ ρονομούσι δια τῆs άπαθείας και τὰ εκεί έπει και ταῦτα κακείνα τοῦ Χριστοῦ έστι, και οί έχοντες αὐτόν, έχουσι και τὰ αὐτοῦ ὁ δέ έχων τόν κόσμον, ήγουν τὰ πάθη, καν τόν κόσμον έχη, οὐδέν έχει, εἴμή τα πάθη τὰ κυριεύοντα αὐτοῦ.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Εὐπρέπιος· εἰ πιστεύεις τόν Θεόν πιστῶν εἶναι και δυνα τόν, εἰς αὐτόν ἔλπιζε μόνον και μεθέξεις τῶν αὐτοῦ εἰ δέ ὀλιγωρεῖs, δηλόν ἔστιν ὅτι οὐ πιστεύεις αὐτόν τοιοῦτον εἶναι ὁ γάρ μὴ πιστεύων αὐτῷ έν τοῖs κατὰ σέ πράγμασι, πῶs έν τοῖs ἄλλοτριοιs πιστεύεις αὐτόν δυνατόν εἶναι, και πάντα δύνασθαι ;

3. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως εἰς σκήτιν, ὅτι ὡs ἔμελλεν εἰσελθεῖν εἰς τὴν πέτραν, ήτοι εἰς το σπήλαιον, έν ᾧ κατώκησεν, ἐκοπίασεν ὁδεύων ἕως ἔλθη εκεί, και ἔλεγεν έν έαυτῷ πῶs δύναμαι τὸ ὕδωρ μου συναγαγεῖν ὧδε ; και ήλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα εἰσελθε και μηδενὸς φροντίσης.

4. Εἰσήλθεν οὖν, και μετὰ τοῦτο παρέβαλον αὐτῷ τινές τῶν Πατέρων, και οὐκ εἶχεν εἰμή έν λαγήνιον ὕδατος, ὃ και ἔψοντος αὐτοῦ μικρὸν φακὸν ἀνηλώθη: ὁ δέ γέρων ἐθλίβετο και ἀγωνιῶν εἰσήρχετο και ἐξήρχετο και ηὔχετο τῷ Θεῷ, και Ἰδοὺ νεφέλη ήλθεν ἐπάνω αὐτῆs τῆs πέτραs, και ἔβρεξεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὡs γεμί σαι πάντα τα ἀγγεῖα αὐτοῦ.

5. Μετὰ δέ τοῦτο λέγουσιν αὐτῷ οἱ παραβαλόντες Πατέρες" εἶπε ήμίν, διατὶ συνεχῶs εἰσήρχου και ἐξήρχου; Ἀπεκρίθη αὐτοῖs ὁ Γέρων' δίκην ἐποιούμην μετὰ τοῦ Θεοῦ λέγων, ὅτι ήνεγκας με ὧδε και ἰδοὺ ὕδωρ οὐκ έχω, ἵνα πίωσιν οἱ δουλοί σου, και τούτου χάριν εἰσήρχομην και ἐξηρχόμην, παρακαλῶν τόν Θεόν, ἕως οὐ ἐπεμψεν ήμίν.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς ἔγω δοῦλος εἰμι, και ὁ Κύριός μου εἶπε μοί, ἐργάζου τὸ ἔργον μου, καγῶ σε τρέφω, τὸ δέ πόθεν, μὴ ζήτει ἐγὼ οὖν, εἰ μὲν ἔρ: γάζομαι, ἐκ τοῦ μισθοῦ μου ἔσθιω, ήγουν ἐκ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

7. Προσήνεγκε τις Γέρονται χρήματα λέγων" ἔχε αὐτὰ εἰς ἀνάλωμά σου, ὅτι ἔγη: ρασας καὶ ἀσθενεῖς (ἦν γὰρ λελωβημένος). Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων ἐξήκοντα ἔτη ἔχω ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ταύτῃ, καὶ οὐδενὸς ὑστερήθην, τοῦ Θεοῦ ἐπιχορηγοῦντος καὶ τρέφοντος με ἀνελλιπῶς, καὶ σὺ νῦν ἦλθες ἀραι τὸν τροφέα μου ; καὶ οὐ κατε: δέξατο λαβεῖν.

8. Διηγῆσαντο οἱ Γέροντες περὶ τινὸς κηπουροῦ, ὅτι εἵργαζετο καὶ πάντα τὸν κόπον αὐτοῦ παρεῖχεν εἰς ἀγάπην, κατέχων μόνον τὸ ἑαυτοῦ ἀνάλωμα. Ὑστερον δὲ ὑπέβαλεν αὐτῷ ὁ σατανᾶς λέγων" συναῖξον σεαυτῷ ὀλίγον κέρμα, μήπως γηράσης ἢ κακωθῇς, καὶ χρεῖαν σχῇς ἀναλωμάτων καὶ συνήγαγε καὶ ἔγემισε κεράμιον κέρματος.

9. Καὶ μετὰ τοῦτο συνέβη αὐτὸν ἀσθενῆσαι καὶ σαπῆναι τὸν πόδα αὐτοῦ, καὶ ἀναλώσαι τὸ κέρμα αὐτοῦ εἰς ἰατρούς, καὶ μηδὲν ὠφελησai. Ὑστερον δὲ ἔρχεται τις ἔμπειρος ἰατρὸς καὶ λέγει αὐτῷ ἐὰν μὴ κοπῇ ὁ πούς σου, ὅλον το σῶμα σου σαπήσεται, καὶ ἐκρίθη, ἵνα πρισθῇ ὁ πούς αὐτοῦ τῇ ἐπαύριον,

10. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ, ἐλθὼν καὶ κηπουρὸς εἰς ἑαυτόν, καὶ μεταμεληθεῖς ἐφ' ὃ ἔπραξε, συναγαγὼν τὸ κέρμα, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐλπίσας μᾶλλον ἢ ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν διοικοῦντα τὰ πάντα καὶ διατρέφοντα καὶ στενάξας, ἔκλαυσε καὶ εἶπε μνήσθητι, Κύριε, τῶν εὐτελῶν μου ἔργων τῶν προτέρων, ὧν ἐποίουν ἐργαζόμενος καὶ παρέχων τοῖς ἀδελφοῦς μου, μᾶλλον δὲ πρὸ τούτων, τῆς σῆς ἀγαθότητος καὶ τῶν ἀπειρῶν σου οἰκτιρμῶν, καὶ ἐλέησον με κατὰ τὸ μέγα καὶ πλούσιόν σου ἔλεος.

11. Καὶ ταῦτα εἶποντι παρέστη αὐτῷ Ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ λέγει αὐτῷ ποῦ ἐστὶ τὸ κέρμα καὶ συνήξας ; καὶ ποῦ ἔστιν ἡ βουλή, τὴν ἐβουλεύσω; ὁ δὲ σφόδρα κατακυγεῖς καὶ δακρύσας, εἶπεν ἡμαρτον, Κύριε, καὶ συγχώρησον μοί, καὶ ἀπὸ τὸ νῦν οὔκετι αὐτὸ ποιῶ τότε ἤψατο ὁ Ὁ Ἄγγελος τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, καὶ εὐθέως λάθῃ, καὶ ἀναστὰς ἔωθεν ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀγρὸν ἐργάσασθαι.

12. Ἦλθε δὲ ὁ ἰατρὸς μετὰ βραχὺ κατὰ τὴν συνταγὴν πρίσαι αὐτοῦ τὸν πόδια, καὶ μὴ εὖρων αὐτόν, ἥρωτα περὶ αὐτοῦ, καὶ λέγουσιν αὐτῷ ἀπὸ πρῶι ἀπῆλθεν ἐργάσασθαι εἰς τὸν ἀγρόν. Ὁ δὲ ἰατρὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀγρόν, ἐνῶ ἐκεῖνος εἵργαζετο, θέλων ἰδεῖν αὐτόν καὶ θεασάμενος αὐτὸν σκάπτοντα τὴν γῆν ἔδοξασε τὸν Θεόν, τὸν παραδόξως αὐτὸν θεραπεύσαντα.

13. Ἀσκητὴς τῆς ὑπὸ φιλαργυρίας πολεμούμενος εἵργαζετο περισσὸν κοπιῶν πάνυ, καὶ ἐκ τοῦ ἔργοχειρου αὐτοῦ συνήγαγε νόμισμα ἓν, εἴτα δεύτερον, εἴτα τρίτον, εἴτα ἐσπούδασεν αὐτὰ ποιῆσαι πέντε, καὶ συναγαγὼν τὰ πέντε, εὐθὺς περιπίπτει πάθει σωματικῷ, ἥτοι ἀσθενείᾳ, καὶ ὄγκωθεις καὶ πούς αὐτοῦ ἔβρυνεν ἔλκεσι :.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

14. Ὁ δὲ μετεπέμψατο ἰατρούς, καὶ ἀνήλωσε τὰ πέντε νομίσματα μὴ θεραπευθέντος δὲ τοῦ πάθους, ἀλλὰ καὶ χείρονος γεγονότος, καὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ τελείως σαπέντος, ἐλθὼν τελευταῖον ἰατρός, λέγει αὐτῷ, ὅτι ὀφείλει καὶ πούς σου κοπῆναι, Ἀββᾶ, ἔπει ὅλον το σῶμα σου σήπει καὶ δὲ διὰ τὴν ἀνάγκην κατένευσε τὴν τομὴν, καὶ ὠρίσθη τὴ ἐπαύριον κοπῆναι τὸν πόδα αὐτοῦ.

15. Τῇ δὲ νυκτὶ κλαίοντος αὐτοῦ καὶ τὸν Θεὸν κετεύοντος, ἐφίσταται αὐτὸ "Ἄγγελος καὶ λέγει αὐτὸ ποιεῖς πέντε νομίσματα, καὶ ὥς ἐν ἐκστάσει γενομένου αὐτοῦ, κατέχει ὁ Ἄγγελος τὸν πόδα αὐτοῦ, καὶ τῇ χειρὶ ἀπαλείψας τὸ πάθος, παραχρῆμα αὐτὸν ἐθεράπευσε, καὶ ἀφανὴς γέγονεν' ὁ δὲ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, καὶ γνοὺς ὅτι ἔθεραπευθη, ἠὲ χαρίζεται τῷ Θεῷ.

16. Ἐωθεν οὖν ἐλθὼν ὁ ἰατρός κατὰ τὴν συνταγὴν, ἔκρουσε τὴν θύραν, ὁ δὲ ἀναστὰς ὑπήντησεν αὐτῷ, καὶ ἔδων αὐτῶν καὶ ἰατρός περιπατοῦντα ἐθαύμασε, καὶ μαθὼν τὸ γεγονός, γέγονε Χριστιανός, Ἑλλήνων.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων Ασκητής εἶπε τα εξής πρὸς τους μαθητάς του:

- Οἱ Ἅγιοι, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς κατοικεῖ εἰς τὰς ψυχὰς των, κατορθώνουν καὶ τὰ ἐγκόσμια να κερδίσουν, διότι δεν ἔχουν πάθος διὰ τὴν ἀπόκτησίν των, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰώνια. Το ἐπιτυγχάνουν δε αὐτό, διότι καὶ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐπουράνια εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ὡς δημιουργοῦ καὶ παροχέως αὐτῶν ἐπομένως ὅσοι ἔχουν τὸν Χριστὸν μέσα των, ἔχουν καὶ ἐκεῖνα, που παρέχει Ἐκεῖνος. Αὐτὸς ὅμως που ἔχει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κοσμικῶν φρόνημα, δηλαδή τὰ πάθη, καὶ εἴαν ἀκόμη κατακτήσῃ τὸν κόσμον, τίποτε δεν θα κατέχῃ, παρὰ μόνον τὰ πάθη, που τὸν κυριεύουν,

2. Ο Αββάς Ευπρέπιος ἔλεγεν:

- Εἴαν πράγματι πιστεύῃς, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης σου, ἀλλὰ καὶ δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐπιθυμίας σου, τότε μόνον εἰς Αὐτόν νὰ πιστεύῃς καὶ ἀσφαλῶς θα καταστής μέτοχος των ευεργεσιῶν Του. Εἴαν ὅμως ἀδιαφορῇς καὶ κάπως ἀνησυχῇς, φανερώνεις μέ τὰς διαθέσεις σου αὐτάς, ὅτι δεν πιστεύεις, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πράγματι ἄξιος ἐμπιστοσύνης καὶ δυνατός. Διότι ἐκεῖνος που δεν πιστεύει, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὰς προσωπικὰς του υποθέσεις, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν παντοδύναμον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ξένων πρὸς τὸ ἀτομόν τοῦ ζητημάτων; Καὶ ἐπομένως, ὅτι ὅλα δύναται νὰ τὰ ἐπιτύχῃ;

3. Διηγούνται εἰς μίαν σκῆτην διὰ τὸν Αββάν Μωϋσὴν τὸ εξής περιστατικόν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

Απεφάσισε, διά να επιτείνη την άσκησίν του, να εισέλθῃ εἰς απομεμακρυσμένον σπήλαιον, εἰς το οποίον καὶ εγκατεστάθῃ τελικῶς.

Διά να φθάσῃ ὁμως ἐως ἐκεῖ ἐκοπίασε βαδίζων αρκετον διάστημα, διά μέσου αγόνου καὶ ανύδρου περιοχῆς. Μόλις ἐφθάσε διελογίσθη: Πῶς θα ἤμπορώ να συγκεντρώνω ἐδῶ το απαραίτητον νερό; Δεν εἶχεν ὁμως προφθάσει να τελειώσῃ τὴν σκέψιν του καὶ ἤκουσε μίαν προστακτικὴν φωνήν.

- Εἰσελθε εἰς το σπήλαιον καὶ διά τίποτε μὴ φροντίζης!

4. Κατόπιν αὐτοῦ εἰσήλθε καὶ εγκατεστάθῃ. Ολίγον μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν του ἦλθον να τον επισκεφθοῦν μερικοὶ ἐκ των Πατέρων. "Ὁ 'Αββάς Μωϋσῆς εἶχε μόνον ἓνα μικρόν σταμνάκι νερό, που το ἐχρησιμοποίησε διά να μαγειρεύσῃ ολίγην φακὴν. "Ἦρχισε λοιπόν να στενοχωρῆται διά τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν τοῦ ὕδατος. 'Εξ αἰτίας δε τῆς θλίψεως καὶ αγωνίας αὐτῆς εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ το σπήλαιον, προσευχόμενος εἰς τὸν Θεόν να τον βοηθήσῃ, ὅπως ἐκεῖνος γνωρίζῃ. Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! "Ἐνα σύννεφον ἦλθεν ἐπάνω ἀπὸ το σπήλαιον, καὶ ἐβρέξεν αρκετά, ὥστε να δυνηθῇ ὁ 'Αββάς Μωϋσῆς να γεμίσῃ ὅλα τα δοχεῖα με νερό.

5. Μετὰ ταῦτα ἠσύχασε· τότε τον ἐρωτοῦν οἱ Πατέρες, που τον ἐπεσκέφθησαν.

- Ἀββά Μωϋσή, ἐξήγησέ μας, διατί προ ολίγου συνεχῶς εἰσῆρχεσο καὶ ἐξήρχεσο τοῦ σπηλαίου;

– Με το θάρρος, που ἐμπνέει ἡ πρὸς τὸν Θεόν ἀγάπη καὶ με ἐλπίδα ἀντιδικούσα με τὸν Θεόν καὶ τοῦ ἔλεγα: Σὺ με ἔφερες ἐδῶ ἐγὼ υπήκουσα. Τώρα ὁμως δεν ἔχω νερό, διά να πιουν οἱ δούλοι Σου. Ἐξ ἀφορμῆς δε αὐτοῦ εἰσηρχόμεν καὶ ἐξηρχόμεν παρακαλῶν τὸν Θεόν να προσφέρῃ αὐτό, που ὅσον καὶ εἰς κατεπονούμεν δεν ἦτο δυνατόν να το εὔρω συντόμως. Ἦμουν βέβαιος διά το θαῦμα αὐτό καὶ παρεκάλουν τὸν Θεόν, μέχρις ὅτου ἐστείλε εἰς ἡμᾶς το απαραίτητον ὕδωρ.

6. Ὁ Ἀββάς Σιλουανὸς διδάσκων ἔλεγεν. Εγὼ εἶμαι δούλος καὶ ὁ Κύριός μου με διέταξε να ἐργάζομαι το ἔργον Του, υποσχεθείς ὅτι θα με διατρέφῃ κατὰ τρόπον ἀρρηταν καὶ θαυμαστόν, που δεν ἤμπορώ να γνωρίζω. Δι' αὐτό λοιπόν καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι χωρὶς ἀντίρρηση καὶ τρέφομαι ἀπὸ τὸν μισθόν μου, δηλαδή ἀπὸ το ἔλεος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν.

7. Κάποιος ἐλεήμων ἄνθρωπος προσέφερεν εἰς ἓνα γέροντα Ἀσκητὴν χρήματα καὶ τοῦ εἶπε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

– Πάρε αυτά να έχης ένα μικρόν απόθεμα διά τās ανάγκας σου, επειδή ἐγγήρασες και είσαι συγχρόνως ασθενής (ήτο πράγματι ο Γέρων λωβός).

- Εξήκοντα ἔτη εὐρίσκομαι εις την κατάστασιν αὐτήν-του ἀπήντησεν ο Γέρων-και τίποτε δεν μου ἔλειψεν, επειδή ο Θεός συχνῶς με τρέφει και μου προσφέρει αὐτά, που χρειάζομαι. Και συ ἦλθες τώρα ἐδῶ να ἀπομακρύνῃς ἀπό κοντά μου τον τροφέα μου;

Τα δε προσφερθέντα χρήματα δεν κατεδέχθη να κρατήσῃ.

8. Οι Πατέρες διηγήθησαν την εξῆς ωφέλιμον διήγησιν περί ενός κηπουροῦ.

Ένας κηπουρός ὅ,τι ἀπεκόμιζεν ἐκ της ἐργασίας του το ἐδίδεν ἐλεημοσύνην, κρατῶν μόνον ὅσα του ἦσαν ἀπολύτως ἀπαραίτητα διά την συντήρησίν του.

Κάποτε ο διάβολος του ἔβαλε τον λογισμόν να συγκεντρώσῃ μερικά χρήματα, διά να ἀντιμετωπίσῃ τα γηρατειά του ἢ διά νά ἔχῃ μίαν μικράν ἀποταμίευσιν, μήπως ἀσθενήσῃ. Ο κηπουρός δεχθεὶς τον λογισμόν ἐγένεμισε μίαν στάμναν ἀπό κέρματα.

9. Τι συμβαίνει ὁμως μετὰ ταῦτα ;

Ἦσθῆνησε και ἐν συνεχείᾳ ἐσάπησε το πόδι του. Ἦναγκάσθη τότε να δαπανήσῃ ὅλα τα χρήματα εις τους ἰατρούς, χωρὶς οὐδόλως να ωφεληθῇ.

Μεταξύ των πολλῶν ἰατρῶν, που τον ἐπεσκέφθησαν, ἔρχεται και ἓνας που του λέγει:

- Εὰν δεν ἀποκοπῇ το πόδι σου, ὅλον σου το σῶμα θα σαπίσῃ. Κατόπιν της διαγνώσεως αὐτῆς ἀπεφασίσθη την ἐπομένην να ἀποκοπῇ με χειρουργικῶν πριόνι το σάπιο πόδι.

10. Την προηγουμένης της ἐπικινδύνου ἐγχειρήσεως νύκτα, ἀνελογίσθη ο κηπουρός την αἰτίαν τη διά την ὀλιγοπιστίας του, ἐξ αἰτίας της ὁποίας συνεκέντρωνε χρήματα και δεν ἐτέλει, ως και πρότερον, ἐλεημοσύνας, στηρίζας τας ἐλπίδας του. εις το χρῆμα και ὄχι εις τον Θεόν, που διοικεῖ τα πάντα, ἤρχισε να κλαίῃ με ἀναστεναγμούς και μετὰ δακρύων να λέγῃ: Κύριέ μου, ἐνθυμίσου τα προηγούμενα τιποτένια ἔργα της ἐλεημοσύνης μου, τα ὁποία ἔκαμα ἀπό την ἐργασίαν μου προς τους ἀδελφούς μου: δε αὐτά εἶναι πράγματι ἀνάξια λόγου και εὐτελή, ἐνθυμήσου, Κύριε μου, της ἀγαθότητός Σου, των ἀπείρων σου οἰκτιρμῶν. Συγχώρησέ με διά την ὀλιγοπιστίαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

μου, εξ ης τιμωρούμαι, και ελέησόν με, όχι διότι το αξίζω, αλλά κατά το μέγα και πλούσιον έλεός Σου.

11. Μόλις είπεν αυτά με πόνον, παρουσιάζεται έμπροσθέν του ένας Άγγελος Κυρίου και λέγει εις αυτόν:

- Πού είναι τα κέρματα που συνεκέντρωσες; Τι απέγινεν η σκέψις, την οποίαν έκανες, διά να αντιμετωπίσης τα γηρατειά σου και τας ασθενείας σου;

Με τους λόγους αυτούς και κηπουρός συνεκινήθη, κατενύγη πολύ και με δάκρυα είπε προς τον Άγγελον:

- Ήμάρτησα, Κύριε, συγχώρησόν με. Από εδώ και εις το εξής δεν θα επαναλάβω το της ολιγοπιστίας έργον.

Τότε ήγγισεν ο Άγγελος το σάπιο πόδι και αμέσως, διά θαύματος, έθεραπεύθη. Πρωί-πρωί δε ηγέρθη της κλίνης του και μετέβη εις τον κήπον να εργασθή.

12. Όλίγον μετά την αναχώρησιν του κηπουρού ήλθεν ο ιατρός, διά να αποκόψη το σαπισμένο πόδι. Ανήσυχος δε, διότι δεν τον εύρεν, εξήτει πληροφορίας δι' αυτόν. Κατάπληκτος μανθάνει τότε ο ίατρός, ότι από το πρωί μετέβη εις τον αγρόν διά να εργασθή.

Ο ιατρός, επιθυμών να τον ίδη, μετέβη εις τον αγρόν, όπου εϊργάζετο και μόλις τον είδε να σκάπτη, χωρίς να πονή, διότι είχε θεραπευθή, εδόξασε τον Θεόν, που τόσον παράδοξα τον εθεράπευσε.

13. Ενας Ασκητής πολεμούμενος από λογισμούς φιλαργυρίας ειργάζετο περισσότερον απ' ό,τι άπητείτο, διά να καλύψη τας ολίγας ανάγκας του κοπιάζων ασκόπως. Από το εργόχειρόν του απεταμίευσε κατ' αρχήν ένα νόμισμα, εν συνεχεία δεύτερον και μετά τρίτον: εφρόντισε δε να τα κάμη πέντε.

Αφού πλέον είχεν εις την διαθεσίν του πέντε νομίσματα έχάρη όλίγον σκεπτόμενος ανθρωπίνως.

Ιδού όμως τί του συμβαίνει! Ησθένησε σοβαρώς και διογκώτη το πόδι του μέχρι σημείου να σκάση το δέρμα και να γεμίση πληγάς.

14. Ο Μοναχός εκάλεσεν ιατρούς και κατεδαπάνησεν εις ματαίαν θεραπείας και τα πέντε νομίσματα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

Δυστυχώς όμως όχι μόνον δεν έθεραπεύθη, αλλά έγινε χειρότερα, διότι το πόδι του εσάπησε τελείως

Εις την κατάστασιν αυτήν την επεσκέφθη τελευταίως ένας ιατρός και του λέγει:

– Δυστυχώς, Αββά, άλλη θεραπεία δεν χωρεί πρέπει να κοπή το πόδι, διότι υπάρχει κίνδυνος να σαπίση ολόκληρον το σώμα σου.

Ο Μοναχός εξ ανάγκης, διότι δεν εγίνετο διαφορετικά, εδέχθη την επώδυνον αυτήν αποκοπήν του ποδός. Συνεφώνησε δε μετά του ιατρού να γίνη την επομένην ημέραν η εγχείρησις.

15. Την νύκτα, που προηγείτο της εγχειρήσεως, δεν ήδύνατο να ήσυχάση ο Μοναχός έκλαιε και ικέτευε τον Θεόν να τον λυπηθή.

Εις την δραματικήν του αυτήν αγωνίαν τον επισκέπτεται Άγγελος Κυρίου και του λέγει:

- Κατώρθωσες λοιπόν να συγκεντρώσης πέντε νομίσματα;

Περιέπεσε δε εις έκτασιν ο Μοναχός και ο Άγγελος Κυρίου κρατεί το πόδι του, το καθαρίζει από τας σεσηπώδεις πληγές και θεραπεύει τον Μοναχόν, εξαφανισθείς αμέσως. Ο Μοναχός, αφού συνήλθεν από την έκτασιν και διεπίστωσεν ότι πράγματι εθεραπεύθη, ηύχαρίσκει τον Θεόν.

16. Πρωί - πρωϊ ήλθεν ο ιατρός διά την εγχείρησιν. Κτυπά την θύραν του κελλίου και εγερθείς ο Μοναχός εκ της κλίνης του τελείως γιής, τον υπεδέχθη.

Μόλις τον είδεν ο ιατρός να βαδίζη εθαύμασε και εζήτησε να μάθη τι συνέβη.

Κατάπληκτος τότε επληροφορήθη το θαύμα.

Κατόπιν αυτού ο ιατρός από είδωλολάτρης, που ήτο, επίστευσεν εις τον Χριστόν και έγινε Χριστιανός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος)

Τις ἔστιν ὁ ἀφρόνως τὴν εἰς Χριστὸν ἔχων ἐλπίδα.

Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος.

Α'. Του Αγίου Ισαάκ του Σύρου

ΕΣΤΙΝ ἐλπίς τινι ἐπὶ τῷ Θεῷ διὰ τῆς καρδιακῆς πίστεως, ἣτις ἀληθῆς πέφυκεν, ὡς μετὰ διακρίσεως καὶ γνώσεως γενομένης καὶ ἔστιν ἄλλω παρηλλιαγμένη, ἐξ ἀσυνεσίας καὶ ὀκνηρίας ἐγγενομένη' ἣτις καὶ ψευδὴς ὑπάρχει.

2. Ἄνθρωπος γὰρ ὁ μὴ παντελῶς φροντίδα ποιούμενος τῶν ἐπικήρων πραγμάτων, ἀλλ' ὅλον ἑαυτὸν παραθέμενος τῷ Θεῷ, καὶ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ σχολὴν τὴν καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὴν Αὐτοῦ λατρείας καὶ εὐαρέστησιν ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρα διηνεκῶς ἐνδεικνυμενος, καὶ διὰ τοῦτο ἁμελῶν εὐτρεπίσαι ἑαυτῷ τα πρὸς τὴν χρείαν τοῦ σώματος, οὗτος καλῶς καὶ ἐπιστημόνως ἐλπίζει ἐπὶ Κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐτοιμάσει αὐτὰ τα πρὸς τὴν χρείαν.

3. Δίκαιον γάρ ἐστι καὶ τὸν Θεὸν πᾶσαν εἰς τὸν τοιοῦτον ἐνδείκνυσθαι ἐπιμέλει ἂν καὶ χορηγεῖν αὐτῷ τα ἐν χρεῖα ἀπόνως, ὡς ὑπηρετῇ αὐτοῦ γνησίῳ, καὶ φύ: λάττονται τὴν ἐντολὴν Αὐτοῦ τὴν λέγουσαν: «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν»,

4. Τῷ γὰρ οὕτως ὀλοκλήρως ἑαυτὸν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν ἀφιερῶσαντι, ἅμας ὁ κόσμος ὡς πὲρ τις δοῦλος ἔτοιμα αὐτῷ παρέχει, καὶ τὸ θελήματι αὐτοῦ ὑποτάσσεται, καὶ τοῖς λόγοις ὑπηρετεῖ, οἷα δεσπότη τούτῳ ἐν πάσι πειθόμενος.

5. Ἵνα γὰρ μὴ ἀργήσῃ ὁ τοιοῦτος ἐκ τῆς ἐνώπιόν του Θεοῦ παραστάσεως, καὶ τῆς πρὸς Αὐτὸν διηνεκοῦς ὁμιλίας καὶ γεύσεως, ἥς μόνης ἀδιαλείπτως ἐπιμελούμενος οὐδενὸς ἄλλου τὸ παράπαν φροντίζειν ἀνέχεται, πρέπον ἔστι πᾶσαν τὴν κτίσιν ὑπηρετεῖν αὐτῷ, καὶ ἀπόνως καὶ ἁμεριμνῶς τα πρὸς τὴν χρείαν αὐτῷ χορηγεῖν, τοῖς τοῦ κοινοῦ Δεσπότη πειθομένη κελεύσμασιν, δς τοὺς Αὐτῷ γνησίως δουλεύοντας τροφὴν ὡς τὰ πετεινά, ἀκόπως καὶ ἀφροντιστῶς παρέσχετο.

6. Καλὴ οὖν καὶ λελογισμένη ἡ τοῦ τοιούτου ἐλπίς, καὶ οὐκ ἐνδέχεται μὴ ἐπιτυχάνειν αὐτῆς τὸν οὕτως ἔχοντα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος)

7. Εἰ δὲ τις τῇ γῇ ἔτι καὶ τῇ τῶν γιγίνων προσπαθεῖς τὸν νοῦν ἔχων προσηλωμένον, καὶ τὸν χοῦν ἔσθιοντα μετὰ τοῦ ὄφεως, μετεωρισμοῖς τὲ καὶ αἰχμαλωσίαις καρδίας, τάχα δὲ καὶ ἀργολογίαις γινόμενος ἑκδοτος, τανύων τὲ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῇ ἀργίᾳ, λέγει ὅτι πιστεύω τῷ Θεῷ χορηγῆσαι μοί τα πρὸς τὴν χρεῖαν, ἀκούσεται πάντως ὁ τοιοῦτος τοῦ Θεοῦ ταῦτα καὶ πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ Προφήτου λέγοντος, ὅτι ἔγγιζεις μοι τῷ στόματι, ἢ δὲ καρδία σου πόρρω ἔστιν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ βούλει μαθεῖν τὰς ὁδοὺς μου, αἰτῶν κρίσιν καὶ δικαιοσύνην, ὥσπερ τις δικαιοσύνην ποιῶν, καὶ μὴ καταλιπὼν μου τὰ δικαιώματα· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀδελφóθεος Ἰάκωβος ἔρει πρὸς αὐτόν: «εἰ πιστεύεις τῷ Θεῷ, καλῶς ποιεῖς" καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίττουσιν· ἀλλ' ἡ πίστις καὶ ἔργων δέεται, ἄνευ δὲ τῶν ἔργων νεκρά ἐστι».

8. Μὴ πλανῶ, ὃ ἄφρον προηγούμενος ἔστιν καὶ διὰ τὸν Θεὸν κόπος καὶ ἰδρώς, δ' ἐν τῇ γεωργίᾳ τῶν ἀρετῶν, τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος καὶ σὺ οὖν, εἰ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς προνοεῖται τῶν κτισμάτων Αὐτοῦ, καὶ δυνατὸς ἔστιν εἰς πάντα, ἐπιδειξαι καὶ ἐργασίαν τῇ πίστει σου πρέπουσαν, καὶ τότε ἔξεις τὸν Θεὸν ὑπακούοντά σου, καὶ πάντων, ὧν δέη, τὴν χορηγίαν σοὶ ἄπονον παρεχόμενον, ἔτι τὲ καὶ παντὸς σὲ κινδύνου καὶ πάσης βλάβης καὶ θλίψεως ἐξαιρούμενον.

9. Πάσι γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις διακριτικῶς ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς τὰ κατ' αὐτοὺς διοικεῖν, καὶ συγκίρναν τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ καὶ τῇ γνώσει, ἣν παρ' Αὐτοῦ ἔλαβον.

10. Ὁ μὲν τοὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ζωὴν τῷ Θεῷ ἀναθέμενος, καὶ μόνης φροντίζων τῆς Ἑκείνου εὐαρεστήσεως, οὗ δέεται διὰ ταύτης τῆς γνώσεως τὰ καθ' ἑαυτὸν διοικεῖν ἔχει γὰρ ἀντὶ ταύτης τὴν πίστιν, δι' ἧς καθαιρεῖται πᾶν ὕψωμα ἔπαιρομενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ λογισμοὺς ἀνθρωπίνους, ἢ φυσικοὺς, οὓς προσίεται, ὡς ὑπεραναβᾶς τὴν φύσιν καὶ Θεῷ κολληθεῖς, διὰ τῆς ἀδι στάκτου καὶ στερρᾶς πίστεως, δι' ἧς τολμᾷ καὶ κατὰ παντός, οὐχ ὡς πειράζων τὸν Κύριον, ἀλλ' ὡς θαρρῶν Αὐτῷ, καὶ καθωπλισμένος τὴν τοῦ πνεύματος ἀήττητον δύναμιν.

11. Περὶ τοῦ τοιούτου ἀληθῶς ἔρει ὁ Θεός" «μετ' αὐτοῦ εἴμι ἐν θλίψει" ἐξελουμαι αὐτὸν καὶ δοξάσω αὐτὸν μακροτητι ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δεῖξω αὐτὸ τὸ σωτήριόν μου»,

Ερμηνεία

ΥΠΑΡΧΕΙ ἡ ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς καὶ ἡ ψευδὴς τοιαύτη. Ἡ ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς στηρίζεται ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ καρδίας πίστεως καὶ γεννᾶται μετὰ διακρίσεως καὶ γνώσεως. Ἡ ψευδὴς ἐλπίς εἶναι τελείως παρηλλαγμένη καὶ οφείλεται εἰς ἄλλειψιν συνέσεως καὶ εἰς σκηνρίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος)

2. Πράγματι! Ἄνθρωπος, ο οποίος καθόλου δεν φροντίζει για τα φθαρτά πράγματα του κόσμου αυτού, ἀλλ' ἔχει αφιερωθῇ ολόκληρος εἰς τὸν Θεόν, διαρκῶς δε νύκτα καὶ ἡμέραν προσπαθεῖ νὰ τὸν λατρεύῃ καὶ νὰ τὸν ευαρεστη, διαθέτων πρὸς τοῦτο ολόκληρον τὴν φροντίδα καὶ ὅλον τοῦτον χρόνον, ὁ ἄνθρωπος αὐτός καλῶς καὶ μετὰ βαθείας γνώσεως καὶ συνέσεως ἐλπίζει εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θὰ φροντίσῃ διὰ τὰς υλικὰς τοῦ ἀνάγκας.

3. Διὰ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν εἶναι δίκαιον καὶ ὁ Θεός νὰ ἐπιδείξῃ πρὸς αὐτὸν ὅλην τὴν φιλόστοργον φροντίδα Του καὶ νὰ τοῦ χορηγήσῃ ἀκόπως τὰ πρὸς συντήρησιν, διότι εἶναι γνήσιος Του υπηρέτης καὶ φυλάσσει τὴν θείαν Του ἐντολήν «ζητεῖτε δε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, καὶ τὰυτὰ πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 6, 33).

4. Εἰς αὐτὸν λοιπόν, ὁ οποίος τόσον προθύμως αφιερώθη ἐξ ολοκλήρου εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ὅλος ὁ κόσμος τοῦ τα προσφέρει ἑτοιμα καὶ πειθαρχεῖ εἰς τὸ θέλημά του, καὶ ὡς δούλος ἐκτελεῖ τὰς ἐντολάς του, υπακούων ὡς πρὸς δεσπότην του.

5. Εἶναι δε πρέπον ολόκληρος ἢ κτίσις νὰ υπηρετῇ αὐτόν, διὰ νὰ μὴ καθυστερήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγίαν τοῦ ἐνασχόλησιν, τὴν συνεχή ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παρουσίαν, τὴν διαρκή μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπικοινωνίαν καὶ ἀσυγκράτητον πρὸς Αὐτὸν ροπήν. Απασχολούμενος ὁ ἄνθρωπος αὐτός με τὴν χωρὶς διαλείμματα ἀγίαν καὶ ὑψηλὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν, καὶ ἀπορροφώμενος ἐξ αὐτῆς τῆς θείας ἐνασχολήσεως, δὲν συγχωρεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ νὰ φροντίζῃ δια τίποτε ἄλλο. Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἢ φύσιν, ὡς θεραπευαίνεις τοῦ κοινού των ἐλα καὶ Δεσπότη, ἐκτελεῖ τὰ προστάγματά Του καὶ χορηγεῖ εἰς τὸν ἐκλεκτόν Του δούλον ὅλα τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησιν, χωρὶς αὐτός νὰ κοπιᾷ, καὶ νὰ μεριμνᾷ. Ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος των ὅλων φροντίζει διὰ μέσου τῆς φύσεως δι' ὅλους τοὺς ἐκλεκτούς τοῦ δούλους, ὅπως τρέφει καὶ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ, χωρὶς αὐτὰ νὰ φροντίζουν καὶ νὰ κοπιᾷζου.

6. Ἡ ἐλπίς λοιπόν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ποὺ ἐγκατέλειψε τὰ πάντα διὰ τὸν Θεόν καὶ τὴν ἀγάπην Του, εἶναι καλή, χωρὶς παραλογισμούς καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιτύχῃ των προσδοκωμένων ἀγαθῶν καὶ τοιοῦτος ἄνθρωπος.

7. Ἐκτός ὅμως τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τοῦ αφιερωμένου εἰς τὸν Θεόν, ὑπάρχει καὶ ὁ ἀντίθετος. Εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ εἶναι ἀκόμη δεμένος με τὴν γῆν καὶ ἡ σκέψις τοῦ εἶναι ἀιχμαλωτισμένη ἀπὸ τὴν προσπάθειαν των γήινων ἐργῶν καὶ φροντίδων καὶ ἄνθρωπος αὐτός ἐξακολουθεῖ νὰ τρέφεται, ὅπως ὁ ὄφις, με τὸ χῶμα, δηλαδὴ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος)

ικανοποιεῖ τὴν διάνοιάν του με ταπεινάς και χαμαιζήλους σκέψεις. Ἡ καρδιά του πλανάται ασκόπως εἰς ἀπραγματοποιήτους ἐπιθυμίας, αἱ ὁποῖαι και τὸν αἰχμαλωτίζουν, και ὁ ἴδιος ρέπει ευκόλως εἰς ἄσκοπον και ενοχλητικὴν φλυαρίαν. Εὐρίσκεται συνήθως ξαπλωμένος ἀπὸ οκνηρίαν και τεντώνων τοὺς πόδας του λέγει: «Πιστεύω ὅτι ὁ Θεὸς θα μου χορηγήσῃ τὰ ἀπαραίτητα».

Αὐτὴ ἡ ἐλπίς εἶναι ψευδής, διότι γεννᾶται εἰς ἄνθρωπον στερούμενον πνευματικότητος, ἀργόσχολος και οκνηρόν. Δι' αὐτὸ και ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θα ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν αὐτά, που ὁ Θεὸς πληροφορεῖ διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου: «Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, και ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν τιμῶσι με, ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ» (Ἡσ. κθ', 13 – 14). Και ἄλλαχού ὁ αὐτὸς λέγει: «Και γινῶναι μοι τὰς ὁδοὺς ἐπιθυμούσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνης πεποιηκώς, και κρίσιν Θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλελοιπώς», (Ἡσ. νη', 2). Ἀλλὰ και ὁ Ἀδελφὸς Θεὸς Ἰάκωβος θὰ εἴπῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν: «Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἰς ἐστὶ καλῶς ποιεῖς και τὰ δαιμόνια πιστεύουσι και φρίττουσιν» (Ἰακ. β', 19): ἀλλ' ἡ πίστις ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐκδηλωθῇ με ἔργα ἐάν δὲ δὲν ἐκδηλώνεται με ἔργα, τότε ἡ πίστις αὐτὴ εἶναι νεκρά. «Ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν» (Ἰακ. β', 20).

8. Μὴ πλανᾶσαι, ἀπερίσκεπτε ἄνθρωπε, διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς τὰ ἐξῆς: Πρέπει νὰ προηγηθῇ ὁ κόπος και ὁ ἰδρὼς διὰ τὸν Θεόν, που προέρχεται ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀρετῶν, και μετὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ γνησία και ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεόν ἐλπίς. Και συ λοιπόν, ἐάν πράγματι πιστεύῃς, ὅτι ὁ Θεὸς φροντίζει γιὰ τὰ πλάσματά Του και εἶναι δυνατὸς εἰς ὅλα, πρέπει νὰ ἐμφανίσῃς ἐργασίας πρὸς τὸν Θεόν, πού νὰ ἀρμόζῃ εἰς τὴν πίστιν αὐτήν. Τότε δέ, ἐφ' ὅσον θα ἐργάζεσαι διὰ τὸν Θεόν, θα ἔχῃς τὴν μοναδικὴν ευκαιρίαν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς νὰ ἀκούῃ ευχαρίστως τὰ αἰτήματά σου και χωρὶς σύ νὰ κοπιᾶζῃς, νὰ σου χορηγῇ ὅσα ἔχεις ἀνάγκης ἐκτὸς δὲ τῆς φροντίδος αὐτῆς θα σε προφυλάσῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς κινδύνους, τὰς ζημίας και τὰς θλίψεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται ὁ ἄνθρωπος.

9. Ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὁ Θεὸς διέταξε με διάκρισιν και προσοχήν νὰ τακτοποιοῦν τὰς υποθέσεις τῶν και νὰ ἀντιμετωπίζουν τὴν ζωὴν με τὴν ικανότητα τῆς γνώσεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεόν, διασφαλίζων αὐτοὺς και διὰ τῆς Θείας Προνοίας.

10. Εκείνος ὅμως, που ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν του εἰς τὸν Θεόν και αποκλειστικῶς φροντίζει πῶς νὰ ευχαριστήσῃ τὸν Θεόν, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ τακτοποιήσῃ τὴν ζωὴν του με τὴν γνώσιν και τὴν σοφίαν, που ἐδώρησεν εἰς πάντα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος)

άνθρωπον ο Θεός. Ο άνθρωπος αυτός ἀντὶ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ὀπλῶν, που διαθέτουν ὅλοι, ἔχει τὴν ἀκλόνητον καὶ τὴν ἀκράδαντον πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, με τὴν δύναμιν τῆς ὁποίας κατακρημνίζεται κάθε ἐπαρσις, που ἀντιστέκεται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, τὴν θεῖαν ἐνόρασιν. Ο ἄνθρωπος αὐτός, που ἡ καρδιά του κατελήφθη ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὴν τοιαύτην πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, δὲν ἐνοχλεῖται πλέον ἀπὸ ἀνθρωπίνους λογισμοὺς (1), που εἶναι τελείως φυσικοὶ διὰ τοὺς ἄλλους, διότι ἀνέβη ὑψηλότερον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ προσεκολλήθη εἰς τὸν Θεόν, διὰ τῆς ἀδιστάκτου καὶ ἀκλονήτου αὐτῆς πίστεως. Με τὴν δύναμιν τῆς πίστεως αὐτῆς ἀποτολμᾷ κάθε τι, που θεωρεῖται ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του ἀκατόρθωτον, ὄχι διὰ νὰ πειράξῃ τὸν Κύριον, ἀλλὰ διότι στηρίζει τὸ θάρρος του εἰς Αὐτόν καὶ ἔχει ἐξοπλισθῇ με τὴν ἀκαταγώνιστον δύναμιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

11. Διὰ τὸν εὐλογημένος καὶ μακάριον αὐτὸν ἄνθρωπον ἰσχύουν πραγματικῶς οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ: «Μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει" καὶ ἐξελεύμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν μακρότητι ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δείξω αὐτὸ τὸ σωτήριόν μου» (Ψαλμ. 1', 15-16).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Να μην παραβαίνουμε εντολές για κανένα λόγο)

Ὅτι μηδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐντολὴν δεῖ προδιδόναι διὰ τινὰ σωματικὴν χρεῖαν, κὰν κατεπείγουσα, ἢ διὰ φόβον ἀνθρώπινον.

Δὲν πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ παραβαίνει καὶ τὴν παραμικροτέραν ἐντολὴν διὰ σωματικὴν ἀνάγκην, ὅσον σοβαρὰ καὶ νὰ εἶναι, ἢ διὰ φόβον ἀνθρώπινον.

Α. Εν τω βίῳ Α του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος

ΤΟΥ ΠΟΛΛΟΥ ΠΛΗΘΟΥΣ τὴν περσικὴν χεῖρα διαφυγόντος καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατ' ἀπεφευγότος, τῶν τροφῶν σφόδρα σπανιζουσῶν (τῷ μάλιστα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ μηδὲ τὸν Νεῖλον, ὡς πὲρ σύνηθες, ποιήσασθαι τὴν ἀνάβασιν), καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας χρημάτων ἀναλωθέντων, ἀπηναγκάσθη ὁ Μέγας Ἰωάννης χιλίας χρυσοῦ λίτρας παρὰ τινῶν ἑκδανεῖσασθαι.

2. Ὡς δὲ καὶ ταύτας ἀνήλωσε, πολλὴ τις ἐκλόνει αὐτὸν φροντὶς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιланθρωπίας ἐδείτο πόρον ἐν ἀποροις ποιήσασθαι, ἀλλὰ καὶ οὕτως εἰς ἔσχατον ἀπορίας ἐληλακῶς, οὐχ ἦττον ὥφθη τῆς συμφορᾶς, οὐ τοὺς θείους νόμους καὶ τὰς ἱερᾶς ἡσχυνε διατάξεις, οὐδὲ καθυφηκε τί του μὴ πρὸς ἀκρίβειαν ἰθύνειν τὸ πιστευθεν ποίμνιον.

3. Ταύτη του καὶ κληρικὸς τις τῶν δευτέρους γάμους ὥμιληκοτων, πλούτου περιττῶς ἔχων, τοῦ τῶν Διακόνων βαθμοῦ ἐφιέμενος, τὴν στένωσιν ταύτην τοῦ Πατριάρχου μεμαθηκῶς, καὶ τὸν καιρὸν ἄρπασας ὡς ἐπιτήδειον, εἰ γὰρ χρήμασι τὴν ἑνδεῖαν θεραπεύσας, αὐτὸς ἐπιτύχοι τοῦ ποθουμένου, χάρτην ἐγχειρίζει τὰ μακαρίῳ, οὕτω πῶς ἔχοντας τὴν συνέχουσαν στένωσιν τὴν μεγαλοδῶρον δεξιάν του ἔμου Δεσπότη καταμαθῶν οὐ δέον ἡγήσαμην ἐμὲ μὲν ἐν ἀπολαύσει διαγιναι καὶ ἀφθονία, τὸν Δεσπότην δὲ τὸν ἐμὸν ἐν στενώσει διατελεῖν εἰσὶ τοίνυν παρ' ἐμοὶ σίτου μὲν χιλιάδες πολλαί, χρυσίου δὲ λίτραι ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄ (Να μην παραβαίνουμε εντολές για κανένα λόγο)

4. Ταῦτα δέομαι δοθῆναι παρά σου τὰ Χριστῷ, εἰ μόνον ἄξιος κριθείην τῆς Αὐτοῦ διακονίας, διὰ τῆς σῆς ἀγίοις χειροτονίας· εἴρηται γὰρ πού τοιοῦτον παρά τοῦ Ἀποστόλου λεχθέν, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται,

5. Μεταστέλλεται τοίνυν ὁ Πατριάρχης ἰδία τὸν ἄνδρα, αἰσχύνειν τοῦτον ἐπὶ πολλῶν μὴ βουλόμενος, καὶ φησι πρὸς αὐτὸν καὶ μὲν προσαγωγή σου, τέκνον, πολλή. καὶ τὰ νῦν καιρῷ ἀναγκαῖα, ἐπιμῶμος δέ, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἀπαράδεκτος.

6. Οὐκ ἀγνοεῖς γὰρ ὅτι τὰ κατὰ νόμον προσαγόμενα πρόβατα, εἰ μὴ ἄμωμα ἦν, εἰ καὶ μεγάλα ἐτύγγανεν ὄντα, εἷς θυσίαν ἀπρόσδεκτα ἦν, καθ' ἣν αἰτίαν οὐδὲ τὰ τοῦ Κᾶϊν τῷ Θεῷ προσηνέχθη καὶ τὸ δὲ ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσιν γίνεαι σθαί, τοῦτο περὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου εἰρήσθαι τὸ 'Ἀποστόλῳ γινώσκομεν, ἄλλ.ὸν καὶ κατὰ νοῦν" ἐπεὶ, τί σοὶ δοκεῖ τὸ παρὰ τὸ 'Ἀδελφοθέῳ "Ἰακώβω, ἔχει δὲ οὕτω τὸν πάντα τὸν νόμον τελέσαντα, πταίσαντα δὲ ἐν ἐνί, ἔνοχον εἶναι πάντων. Τοὺς δὲ ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς πένητας κὰν ἡμεῖς ἀπορῆσαι μὲν, ἀλλ' καὶ γὰρ θρέψας εἷς δεῦρο Θεός, αὐτὸς περὶ τούτων καὶ τοῦ λοιποῦ φροντιεῖ, μόνον εἰ ἡμεῖς τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ εἴημεν ἀκινήτους διατηροῦντες.

7. Τί γὰρ ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς τῷ τοὺς πέντε ἄρτους ἐν ἐρήμῳ πότε πληθύναντι, καὶ τοὺς δέκα μοδίους ἐν τῷ σιωνι τὸ ἔμω εὐλογήσαντι εἰς πολὺν πλῆθος αὐξῆσαι ; διὸ σοί, τέκνον, τὸ ἐν ταῖς Πράξεσι πρὸς Σίμωνα εἰρημένον ἀρμόσει, ὅτι οὐκ ἔστι σοὶ μερίς, οὐδὲ κλῆρος ἐν τούτῳ τῷ μέρει,

8 Οὕτω τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ἐκεῖνος ἀποπεμφθεὶς ἄπρακτος ὑπῆρχε καταλαβὼν, καὶ μηνύεται τῷ μεγάλῳ, δύο τῶν τῆς Ἐκκλησίας πλοίων τῷ λιμένι κατάραι, σίτου πολλὰς χιλιάδας ἐκ Σικελίας ἄρτι διακομίζοντα, ὅπερ ἄκουσας ἐκεῖνος, εἰς γάγατα πεσὼν, ἠὺχαρίσται τῷ Θεῷ λέγων ὅτι οἱ ἐκζητοῦντές Σε, Κύριε, καὶ τὰς ἐντολὰς Σου φυλάττοντες, οὐκ ἔλαττωθησονται παντὸς ἀγαθοῦ διο, μεγαλύνω τὸ Πανηγίον ὀνομά Σου, ὅτι μὴ συνεχώρησας τῷ δούλῳ σου χρημάτων ὄνιον τὴν χάριν Σου θέσθαι.

9. Οὕτως ἐν στενώσει πλατυνθεὶς καὶ αἰοίδιμος, οὗ προῆ κατο τῆς ἀναγκαίας χρείας τὴν τοῦ κανόνος ἀκρίβειαν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ πλῆθος πολὺ προσφύγων διαφυγόν την περσικὴν αἰχμαλωσίαν κατέφυγεν εἰς την Αλεξάνδρειαν, τότε παρουσιάσθη καὶ μεγάλη ἔλλειψις τροφίμων, διότι, κατὰ σύμπτωσιν, τὸ ἔτος ἐκεῖνο δὲν ἀνυψώθη ἡ στάθμη τῶν υδάτων τοῦ Νείλου, ὥστε νὰ υπάρξῃ ἐσοδεία. Εἰς την κατάστασιν αὐτήν που ἐδημιουργήθη, καὶ Μέγας Πατριάρχης, ὁ Ἰωάννης ὁ Ελεήμων, εὐρέθη εἰς πολλήν δύσκολον θέσιν, προκειμένου νὰ βοηθήσῃ τοὺς πρόσφυγας καὶ τοὺς πεινῶντας. Επειδὴ δὲ ἐξώδευσε τὰ χρήματα τῆς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄ (Να μην παραβαίνουμε εντολές για κανένα λόγο)

Εκκλησίας εις την φιλανθρωπικής του αυτήν προσπάθειαν, ηναγκάσθη να δανεισθῇ ἀπὸ μερικοὺς χιλίας λίτρας χρυσοῦ διὰ τὸ ἔργον τῆς προνοίας.

2. Οταν ἐξώδευσε καὶ αὐτά, ἤρχισε νὰ αγωνιά ἀπὸ τὴν εὐθύνην τῆς φροντίδος. Παρεκάλει τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ διέξοδον ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον αὐτὸ εἰς τὸ ὁποῖον περιήλθε. Παρ' ὅλον δε ποῦ ἐφθασεν εἰς τοιαύτην κρίσιμον κατάστασιν διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀναγκαίων, ἐν τούτοις δὲν ἐφάνη κατώτερος τῆς συμφορᾶς οὔτε κατήσχυνε τὰς ἱεράς διατάξεις καὶ τοὺς θείους νόμους διὰ τῆς παραβάσεως αὐτῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ παραμέλησε τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶναι ἀπαραίτη τοῦ δια τὴν ἀκριβῆ διαποιίμανσιν τοῦ ἐμπιστευθέντος ποιμνίου.

3. Τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ φρόνημα τοῦ Ἁγίου Πατριάρχου ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ ἐξῆς περιστατικόν: "Ἐνας κατώτερος κληρικός (ἴσως Ἀναγνώστης), ὅστις εἶχεν ἔλθει εἰς δεύτερον γάμον, ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τὸν βαθμὸν τοῦ Διακόνου. Αὐτὸς λοιπόν, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του πολλὰ χρήματα, μόλις ἐπληροφορήθη τὴν στενοχωρίαν αὐτὴν τοῦ Πατριάρχου, ἐσκέφθη νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν δυσκολίαν αὐτὴν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ποθούμενον, ἐπιλύων διὰ τῶν χρημάτων του τὸ πρόβλημα τῆς οικονομικῆς ἀνεχείας τοῦ Πατριάρχου. Πρὸς τοῦτο ἀποστέλλει εἰς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολήν, ἔχουσιν περίπου ὡς ἐξῆς: «Μόλις ἐπληροφορήθην, ὅτι ὁ Δεσπότης μου στενοχωρεῖται ἀπὸ ἔλλειψιν ἀγαθῶν καὶ δὲν δύναται ἡ πλουσιοπάροχος χεὶρ του νὰ ἐργάζεται τὸ καλόν, ἐσκέφθην, ὅτι δὲν εἶναι σωστόν ἐγὼ μὲν νὰ περνῶ με ἀφθονίαν, ὁ δε Δεσπότης μου νὰ υποφέρῃ. "Ἐχω εἰς τὴν διάθεσίν μου πολλὰς χιλιάδας οκάδας σίτου καὶ χρυσάφι ἑκατὸν πενήντα λίτρας».

4. Αὐτά τα ἀγαθὰ παρακαλῶ νὰ δοθοῦν ἀπὸ Σε εἰς τὸν Χριστόν, ἐφ' ὅσον κριθῶ ἄξιός νὰ τὸν υπηρετήσω χειροτονούμενος ἀπὸ Σε Διάκονος. Ἀλλωστε καὶ ὁ Ἀπόστολος δικαιολογεῖ μίαν τοιαύτην παρέκκλισιν διὰ τοῦ λόγου τοῦ «Ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετὰθεσις γίνεται» (Εβρ. ζ', 12).

5. Μόλις ἔλαβεν αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν ὁ Πατριάρχης στέλλει καὶ καλεῖ πλησίον τοῦ κατ' ἰδίαν τὸν ἄνδρα, διότι δὲν ἠθέλε νὰ τὸν καταισχύνῃ ἐνώπιον πολλῶν ἄλλων. Αφού συναντήθησαν τοῦ λέγει: «Τέκνον μου, ἡ προσφορά σου εἶναι ἀρκετὰ υπολογίσιμος διὰ τὴν ποσότητά της καὶ διὰ τούτο ἀπολύτως ἀναγκαία εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν ἢ πρόθεσίς σου ὅμως καὶ τὰ ἐλατήριά σου τὴν καθιστοῦν ἀξιοκατάκριτον καὶ δι' αὐτὸ δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄ (Να μην παραβαίνουμε εντολές για κανένα λόγο)

6. Θα πρέπει να έχης υπ' όψιν σου, ότι τα προσφερόμενα προς θυσίαν πρόβατα, και εάν ακόμη ήσαν παχέα και ευτραφή, απερρίπτοντο από τον Μωσαϊκόν νόμον, εφ' όσον δεν ήσαν καθαρά και άμωμα (!). Αλλωστε και την θυσίαν του Κάϊν δεν την εδέχθη ο Θεός, διότι οι σκοποί του και η πρόθεσής του δεν ήσαν αγνοί και καθαροί. Το αποστολικόν δε χωρίον, που επεκαλέσθη, ότι δηλαδή «εξ ανάγκης και νόμου μετάθεσις γίνεται» (Εβρ. ζ', 12), είναι γνωστόν ότι υπό του ιδίου του Αποστόλου αναφέρεται εις τον παλαιόν νόμον και είναι άλλη η σημασία του. Αντιθέτως εις την υπόθεσίν σου εφαρμόζεται αυτό, που είπεν ο αδελφόθεος Ιάκωβος: «Όστις γαρ όλον τον νόμον τηρήση, πταίση δε εν ενί, γέγονε πάντων ένοχος» (Ιακ. β', 10): όσον αφορά δε τους πτωχούς και δυστυχείς αδελφούς μας και εάν ακόμη ημείς, λόγω ακατανική του αδιεξόδου, δεν δυνηθώμεν να τους συντηρήσωμεν, ο Θεός, όστις μέχρι σήμερον τους διέθρεψε, θα φροντίση δι' αυτούς και καθ' όλας τας ημέρας αρκεί ημείς να σεβασθώμεν τας εντολάς του Θεού και να μη τας μετακινήσωμεν εξ οιασδήποτε αιτίας.

7. Διότι μήπως δεν δύναται ή μήπως δυσκολεύεται Αυτός, που επολλαπλασίασεν εις την έρημον τους πέντε άρτους, ώστε να χορτάσουν αρκετά χιλιάδες ανθρώπων, δεν δύναται, λέγω, να ευλογήση και τους δέκα μοδίους σίτου, που έχω εις την αποθήκην μου και να πληθύνη τον σίτον; Δι' αυτό, τέκνον μου, θα εφαρμοσθή εις σε αυτό που αναφέρουν αι Πράξεις των Αγίων Αποστόλων διά τον Σίμωνα: «Ούκ έστι σοι μερίς, ουδέ κλήρος έν τώ λόγω τούτω» (Πράξ. η', 21).

8. Δεν είχεν ακόμη προφθάσει να φθάση εις την οικίαν του και τοιουτοτρόπως αποπεμφθείς υπό του Πατριάρχου και λαμβάνει ο μέγας ούτος "Άγιος την εξής είδησιν: δύο πλοία της Εκκλησίας προσωρμίσθησαν εις τον λιμένα μεταφέροντα εκ Σικελίας πολλές χιλιάδας λίτρας σίτου. Μόλις ήκουσε την είδησιν αυτήν ο Πατριάρχης έγονάτισε και ευχαριστούσε τον Θεόν λέγων: «Εκείνοι, που Σε ζητούν, Κύριε, και φυλάσσουν τας εντολάς Σου δεν θα ζημιωθούν τίποτε, ούτε θα στερηθούν τα απαραίτητα αγαθά (*). Μεγαλύνω το πανάγιον όνομά Σου, Κύριέ μου, διότι δεν επέτρεψες εις τον δούλόν Σου να μεταβάλη την χάριν Σου εις εμπόρευμα».

9. Τοιουτοτρόπως ανακουφίσθη από την στενοχωρίαν του ο αοίδιμος, διότι δεν επροτίμησε να θυσιάση την ακρίβειαν του κανόνος διά τας υλικάς ανάγκας.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, νῆφε αἰεὶ, καὶ πρόσεχε σεαυτῶ, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου, μὴ μικρόν, μὴ μέγα, μὴ δυνάστην οὐδεὶς γὰρ δυνήσεται σὲ ἐξελέσθαι ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου ἅκουε τοῦ λέγοντος τί γὰρ ὠφελήσεται ἄνθρωπος, ὅταν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;

2. Μὴ οὖν ἀπολέσῃς τὴν πρὸς Θεὸν δόξαν, διὰ τιμὴν ἢ δόξαν ἀνθρωπίνην, ἢ διὰ βρώμα ἢ διὰ πόμα καὶ ἔνδυμα ἢ ἄλλο τί τῶν ἀναγκαίων" ταῦτα μὲν γὰρ πάντα εἰς φθορὰν χωροῦσιν, αἱ δὲ πράξεις ἐκάστου, εἴτε ἀγαθαί, εἴτε φαύλαι, γράφονται καὶ εἰς τὸν αἰῶνα μένουσιν ἀνεξάλειπτοι.

3. Τὰ ἄνω φρόνει, μὴ τὰ ἐπὶ γῆς, ἕνα ἐπιτύχῃς τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ἀπολαύσῃς τῆς δόξης τῶν Ἁγίων τῶν εὐαρεστησάντων Αὐτῶ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, να είσαι πάντοτε νηφάλιος και να προσέχῃς τον εαυτόν σου. Ποτέ να μην επηρεάσῃς τὴν ψυχὴν σου ἀνθρώπου πρόσωπον, εἴτε μικροῦ, κατὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, εἴτε μεγάλου, εἴτε δυνάστου. Κανείς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δεν θα ἠμπορέσῃ να σε γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ ἀσβεστον πῦρ τῆς κολάσεως. Πρόσεξε τι λέγει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ: «Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, εἰάν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δε ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;» (Ματθ. ις', 26).

2. Μὴ χάσῃς λοιπὸν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἐξ αἰτίας τῆς προσκαίρου δόξης και τιμῆς τῶν ἀνθρώπων, διὰ φαγητόν, ἢ ποτόν, ἢ ἔνδυμα ἢ ὅ,τι δήποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ υλικά πράγματα. Ὅλα αὐτὰ τὰ υλικά πράγματα φθείρονται και καταστρέφονται και πράξεις ὁμῶς ἐνός ἐκάστου, και αἱ ἀγαθαὶ και αἱ πονηραί, γράφονται και μένουν παντοτεινά, χωρὶς να σβύσουν.

3. Ἀδελφέ μου, ο νούς σου πρὸς τὰ ἐπουράνια να στρέφεται και αὐτὰ να σκέπτεται ὄχι τὰ ἐπίγεια, που εἶναι πρόσκαιρα, διὰ να ἐπιτύχῃς ὅσα υπεσχέθη ὁ ἐπουράνιος Πατὴρ εἰς τὰ τέκνα του και ἀπολαύσῃς τὴν δόξαν, που ἀπολαμβάνουν ὅσοι ευηρέστησαν τὸν Κύριον, δηλαδή οἱ Ἁγιοί.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ' (Να πράτουμε θεάρεστα σε κάθε περίπτωση)

Ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν κὰν πότε καὶ θορύβοις ἐμπέση, μὴ τοῖς ἔξωθεν συσχηματίζεσθαι πράγμασιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεὸν ἀποβλέπειν, καὶ τὸ ἐκεῖνω ἀρέσκον ποιεῖν.

Πρέπει ὁ πιστός, καὶ ἐὰν ἀκόμη περιπέση εἰς θορύβους, νὰ μὴ μεταβληθῇ ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς τὸν Θεὸν νὰ ἀποβλέπῃ καὶ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο, ποῦ ἀρέσει εἰς Αὐτόν.

Α'. Εν τω βίῳ τοῦ Αγίου Σάββα

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπιδεδημηκότος τὸ δεύτερον, γνώμη καὶ δεήσει Πέτρου τοῦ τηνικαῦτα Ἱεροσολύμων Πατριάρχου, ἐπὶ τῷ διαπρεσβεύσασθαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λύσαι τὴν κατὰ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανῶν αὐτοῦ ἀγανάκτησιν, καὶ ἀπαλλάξαι αὐτοὺς τῶν ἐπηρτημένων κινδύνων, ὧν ὑφίστασθαι ἔμελλον, συκοφαντηθέντες ὡς αἴτιοι γεγονότες τῆς τῶν Σαμαρειτῶν στάσεως, καὶ ἀποστασίας.

2. Τούτου οὖν τῇ πόλει ἔγγισαντος, καὶ λαμπρῶς λίαν ὑπὸ τοῦ Ὁ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ εἰσδεχθέντος, καὶ γὰρ ἐπειδὴ πόρδωθεν ἔτι προϊόντα διέγνω ὁ βασιλεὺς, τῆς καθέδρας, ὡς εἶχεν, ἐξαναστὰς, εὐλαβῶς ἄγαν τὴν ξερὰν ἐκείνην κεφαλὴν κατασπάζετο, εἴτα καὶ συγκαλεσθέντος αὐτῷ, ὁ μὲν ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ δι' ἃ παραγέγονεν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτοίμως ταῦτα χαρισάμενός το Ἀγίῳ, οὐ μέχρι τούτων ἴστησι τὸ πρόθυμόν της ψυχῆς, ἀλλὰ τὴν ἐσχάτην ἐνόμιζεν ὑπομένειν ζημίαν, εἰ μὴ βασιλικῶς αὐτὸν εὐεργετήσῃ καὶ φιλοτίμως, ἀμέλει καὶ σφοδρῶς ἐπέκειτο, καὶ πρόσδοδον τινὰ χρημάτων τοῖς ὑπ' αὐτῷ Μοναχοῖς ἐντιαξαί.

3. Ὁ δὲ προσόδων μὲν, ἔφη, καὶ χρημάτων, ὅσον ἐπὶ ταῖς ἀναγκαίαις χρεαίαις, *Ἐκεῖνος ἡμῖν φροντιστής, ὁ καὶ λαὸν ἐν ἐρήμῳ πλουσίως ἀπειλοῦνται ποτὲ διαθρέψας, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξαγαγὼν, καὶ παρέχων, οὗ τῶν ἀναγκαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν περιττῶν πολλάκις τῆς χορηγίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ΄ (Να πράτουμε θεάρεστα σε κάθε περίπτωση)

4. Σοὶ δὲ εἰ μέλει τοσούτον, ὃ βασιλεῦ, καὶ χάριτος ἡμετέρας, παρῆσι καὶ ἄλλαι οὐ μικροὶ καὶ ἄξιοι παριδεῖν ἀφορμαί, δι' ὧν ἔξεις τὸ περὶ ἡμᾶς φιλότιμον ἐπιδείξασθαι καὶ ἐξῆς αἰτεῖται καὶ αὐτὸς κοινωφελεῖς αἰτήσεις τινάς, οἷον τοῖς Παλαιστινοῖς ἀτέλειαν ἐπὶ χρόνον τινὰ χαρίσασθαι, κακῶς ὑπὸ Σαμαρειτῶν σταθούσι" τοῖς κατὰ προσκύνησιν τοῦ Ζωοποιοῦ Τάφου πρὸς τὴν Ἁγίαν ἀφικνουμένοις Πόλιν οἶκον τινὰ εἰς κατάληξιν τὴν καὶ κατάλυμα ἀνεγείραι παύσαι τὰς αἰρέσεις τὰς ἔτι διενοχλούσας ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἐαυτοῦ Μοναστηρίοις φρούριον τί εἰς καταφυγὴν ἐξ ἐφόδου πολεμίας οἰκοδομήσαι.

5. Τοιαύτας οὖν πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ θεοῦ Σάββα τὰς αἰτήσεις προτείναντος, καθάπερ ἐκ πολλοῦ διψῶν ἐκεῖνος χαρίσασθαι τῷ Ἁγίῳ, γράφων εὐθὺς ἦν, προστάσων, διατάγματα πανταχοῦ πέμπων, πάντα ποιῶν, ὥστε μὴ ἀναμογεῖς δοθῆναι ταῦτα καὶ χρόνου τριβαῖς, ἵνα μὴ τῶν γινομένων καὶ βραδύτης χαρίτων οὕτω καλῶν ἀμβλύνη φιλοτιμίαν,

6. Οὕτως οὖν ἀπασχολουμένου τοῦ βασιλέως περὶ τὰς αὐτοῦ αἰτήσεις, ἅμα Τριβουνιάνῳ τῷ κοιαίστῳ, περὶ τὴν καλουμένην Μαгнаύραν, σύνοδον δὲ καὶ τὸν ἄνδρα πεποιημένου, ὡς εἴρηται, ἐκεῖνος ἤδη τῆς τρίτης ὥρας καταλαβούσης, τὸν βασιλέα καταλιπὼν, ἰδίᾳ ποῦ τὰς εἰωθυίας εὐχὰς ἀπεδίδου Θεῷ, τοῖς τεροῦς τοῦ Δαβὶδ Ψαλμοῖς προσκείμενος.

7. Ἰερεμίου δὲ τῶν μαθητῶν ἐνὸς προσελθόντος αὐτῷ, καὶ τί δὴ πότε, Πὰ τέρ, εἶποντος οὕτω σπουδὴν πᾶσαν του βασιλέως εἰσφέροντος, καὶ περὶ τοῦ πληρῶσαι σου τὰς αἰτήσεις θερμοτατα διαπονουμένου, σὺ τοῦτον ἀπολιπὼν, ἄλλα χοῦ νῦν διάγεις;

8. Ἐκεῖνος ἄγαν ἐλευθερίως ὑπολαβὼν, οὐδὲν ἀπεικός, ὃ τέκνον, ἔφη, αὐτὸς τὴν γάρ, καὶ προσῆκεν αὐτῷ ποιεῖ, καὶ ἡμεῖς πάντως τὸ ἡμῖν ὀφειλόμενον' οὕτως οὐδὲν αὐτὸν τοῦ τῆς χρείας καιροῦ πρὸς ἀγενῆ βλέσαι κολακείαν ἢ ἄλλην τινὰ παρεσκεύαζε δουλοπρέπειαν, ἀλλὰ τὴν προσηκούσῃ πρὸς πάντας ἐκέχρητο συμμε: τρία σεμνότητος τὴν καὶ φιλοσοφίας πολλὴν ἐποιεῖτο λόγον.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΩΤΑΤΟΣ Πατὴρ ἡμῶν Σάββας μετέβη διὰ δευτέραν φορὰν εἰς Κωνσταντινούπολιν, κατόπιν αποφάσεως του τότε Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Πέτρου, ὁ ὁποῖος καὶ τον παρεκάλεσε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ταξίδιον αὐτό, διὰ νὰ παρακαλέσῃ θερμῶς τὸν βασιλέα νὰ παύσῃ οὗτος τὴν ἀγανάκτησίν του ἐναντίον των Χριστιανῶν της Παλαιστίνης καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ τὰς ἐναντίον αὐτῶν ἀποφασισθείσας τιμωρίας, τὰς ὁποίας ἀφεύκτως θὰ υφίσταντο, διότι τοὺς διέβαλον εἰς τὸν

αυτοκράτορα, ότι δήθεν εγένοντο αίτιοι να επαναστατήσουν και αποστατήσουν οι Σαμαρείται.

2. Ο βασιλεύς Ιουστινιανός ο Α', μόλις έ πληροφορήθη την άφιξίν του εις την Κωνσταντινούπολιν, εχάρη και του ητοίμασε λαμπράν υποδοχήν εις το ανάκτορόν του· ο σεβασμός του μάλιστα εις το πρόσωπον του Ασκητού ήτο τοιούτος, ώστε όταν τον αντελήφθη να εισέρχεται εις την αίθουσαν, έσηκώθη από τον θρόνον του αμέσως και με ευλάβειαν κατασπάζετο την αγίαν κεφαλήν του Οσίου. Μετά, αφού εκάθισαν πλησίον και εις του άλλου, ο Όσιος Σάββας εξέθεσεν εις τον αυτοκράτορα τον σκοπόν του ταξιδίου του. Αφού μετά προσοχής ήκουσεν ο αυτοκράτωρ τον Οσιον μετά προθυμίας, χάριν αυτού, συνεχώρησε τους Χριστιανούς της Παλαιστίνης και ανεκάλεσε τας αυστηράς αποφάσεις του. Η προθυμία όμως του αυτοκράτορος να ευχαριστήση, όσον το δυνατόν, περισσότερον τον Οσιον δεν ικανοποιήθη μόνον με την συγγνώμην προς τους Χριστιανούς της Παλαιστίνης απ' εναντίας ο ευσεβής αυτός αυτοκράτωρ εθεώρει ως σοβαράν ζημίαν το να μη ευεργετήση βασιλικώς τον Οσιον και μάλιστα με μεγάλην γενναιοδωρίαν. Η σκέψις αυτή μετ' επιτάσεως τον απασχόλει στριφογυρίζουσα εις την διάνοιάν του μεταξύ δε των δωρεών, τας οποίας απεφάσισε να προσφέρει εις τον "Όσιον, ήτο και η εξασφάλις εις τους Μοναχούς του Οσίου μιας σταθεράς χρηματικής προσόδου. Ανακοίνωσε λοιπόν ο αυτοκράτωρ εις τον "Όσιον τας σκέψεις του και τον παρακάλεσε να δεχθή την προσφοράς του.

3. Ο Όσιος, χωρίς να θαμβωθή από την βασιλικήν αυτήν τιμήν και γενναιοδωρίαν, απήντησε με ευγένειαν προς τον αυτοκράτορα :

— Διά την εξεύρεσιν όσων πραγμάτων είναι αναγκαία πρόσ αντιμετώπισιν των διαφόρων αναγκών μας, φροντίζει Εκείνος, που διέθρεψε κάποτε τον απειθή και σκληροτράχηλον εβραϊκόν λαόν εις την έρημον και του εξησφάλισεν όχι μόνον τα απολύτως απαραίτητα, αναβλύσας ύδωρ εκ πέτρας, αλλά και μερικά πράγματα εντελώς δευτερεύοντα.

4. Εις σε λοιπόν, βασιλεύ, εφ' όσον η καρδιά σου διαφλέγεται υπό ζωηράς επιθυμίας να μας ευχαριστήσης, υπάρχει και άλλη δυνατότης, αξιόλογος και ουχί ευκαταφρόνητος, να επιδείξης απέναντι ήμών την ευγενικήν σου φιλοτιμίαν. Ακουσε λοιπόν πόσα καλά ήμπορεί να πραγματοποιήση ή βασιλική σου γενναιοδωρία : Να επιβάλης, δι' ώρισμένον χρόνον, ατέλειαν εκ φόρων εις τους κατοίκους της Παλαιστίνης, οι οποίοι έδεινοπάθησαν από τους Σαμαρείτας. Νά ιδρύσης ξενώνα εις τα Ιεροσόλυμα, διά να παραμένουν εις αυτόν όσοι φθάνουν εις την Αγίαν Πόλιν διά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ΄ (Να πράτουμε θεάρεστα σε κάθε περίπτωση)

να προσκυνήσουν τον Ζωοποιόν Τάφος του Λυτρωτού. Να καταπαύσης τας αιρέσεις, που εξακολουθούν ακόμη να ταράσσουν τις επιμέρους Εκκλησίας. Και, τέλος, εάν δεν είναι τολμηραι και υπερβολικαί αι αιτήσεις αύται, να κατασκευάσης φρούρια εις τα Μοναστήρια μας, ώστε να καταφεύγουν εις αυτά οι Μοναχοί κατά την περίοδον εχθρικών επιθέσεων.

5. Αυτά τα αιτήματα υπέβαλε προς τον βασιλέα ο “Όσιος Σάββας. Μόλις ήκουσε, μετά προσοχής τα αιτήματα αυτά ο βασιλεύς, αμέσως σπεύδει να τα ικανοποιήση, ως να ανέμενε μοναδικήν εις την ζωήν του ευκαιρία να ευχαριστήση τοιούτον “Άγιον. Προς τούτο εκάθισεν εις το ιδιαίτερον γραφείον του και ήρχισε να συντάσση διάφορα διατάγματα, να απευθύνη επιστολάς όπου έπρεπε, και εν γένει να εκτελή ό,τι επεβάλλετο προς έκπλήρωσιν της επιθυμίας του Αγίου Σάββα, φοβούμενος μήπως και η παραμικροτέρα αναβολή και βραδύτης μετριάσουν τον φλογερόν του ζήλον και αμβλύνουν την φιλοτιμίαν του να πραγματοποιήση τόσον λαμπράς πράξεις προς ικανοποίησιν των επιθυμιών του Αγίου Σάββα.

6. Διά τα ζητήματα αυτά απασχολείτο ο βασιλεύς με τον Τριβωνιανόν, τον πρωτοσύμβουλόν του, εις την μεγάλην αίθουσαν των συνεδριάσεων. Εις την συνεργασίαν βασιλέως και Τριβωνιανού συμμετείχε και ο Άγιος ως σύνηςδρος δίδων την γνώμην του πώς επεθύμει να τακτοποιηθούν καλλίτερα τα ζητήματα αυτά. Όταν όμως ήλθεν ή τρίτη ώρα εγκατέλειψε τον βασιλέα μόνον ο Όσιος και απήλθε κάπου κατ' ιδίαν διά το καθήκον της συνηθισμένης ιεράς προσευχής αφοσιούμενος κυρίως εις την ανάγνωσιν των ψαλμών του Δαβίδ.

7. Ένας δε εκ των μαθητών του, ο Ιερεμίας, ελθών εις το ιδιαίτερον διαμέρισμα, όπου προσήυχετο ο Όσιος Σάββας, τού λέγει κάπως στενοχωρημένος.

- Πάτερ μου, ο βασιλεύς καταβάλλει κάθε φροντίδα να ικανοποιήση τας επιθυμίας σου και κουράζεται διά σε: διατί λοιπόν συ τον εγκαταλείπεις μόνον και περνάς τώρα την ώραν σου μακραν αυτού;

8. Εις την παρατήρησιν αυτήν του μαθητού του απαντά ο “Άγιος Σάββας χωρίς περιστροφές και δικαιολογίας, όπως ακριβώς ήσθάνετο.

- Τέκνον μου, τίποτε το περίεργον δεν συμβαίνει εκείνος κάμνει το καθήκον του πρέπει λοιπόν και ημείς το καθήκον μας να κάμωμεν.

Ουδέποτε η υλική ανάγκη ηδυνήθη να καταστήση τον Άγιον αυτόν 'Ασκητήν, τον "Όσιος Σάββας, κόλακα ή δουλοπρεπή: απ' έναντίας συμπεριεφέρετο προς όλους με την αρμόζουσαν συμμετρίαν, οι δε λόγοι του έκοσμούντο από σεμνότητα και ήσαν φιλοσοφημένοι,

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ Αμμάς Θεοδώρα, ότι πῶς δύναται τις ἐν μέσῳ θορύβων γενόμενος καὶ κοσμικοὺς λόγους ἀκούων ἔχειν τὸν νοῦν μετὰ τοῦ Θεοῦ; καὶ ἀπεκρίθη ὡς πὲρ ὅταν καθίσῃς εἰς τράπεζαν, ἐν ἣ εἴσιν ἐδέσματα πολλά, καὶ λαμβάνεις μὲν, οὐχ ἥδεως δέ, οὗ κατακρίνη, οὕτω καὶ ἐὰν λόγοι κοσμικοὶ κατ' ἀνάγκην εἰς τὰς ἀκοᾷς σου εἰσέλθωσι, τὴν καρδίαν σου ἔχει πρὸς τὸν Θεόν, καὶ μὴ ἐπιλάβῃ αὐτοῦ καὶ ταύτη τῇ διαθέσει μὴ ἥδεως ἀκούων, οὐ τοσούτον βλαβήσῃ.

2. Εἶπε Γέρων: ἡ μέλισσα ὅπου ὑπάγει, μέλι ποιεῖ καὶ ὁ Μοναχὸς ὅπου εὐρεθῇ, τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐργάζεται.

3. Εἶπεν ὁ "Αββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὅτι ἔστιν αἰσχύνῃ, ἄφοβιας ἔχουσα ἁμαρτίαν" ὅταν γὰρ τις ἐνδοξαζόμενος, ἡγουν αἰσχυνομενὸς τοὺς ἀνθρώπους, οὐ ποιεῖ τὸ καλόν, ἀφοβίας Θεοῦ ἔγκλημα ἐαυτῷ περιάπτει.

4. Εἶπε Γέρων ὅπου ἐὰν ὑπάγῃς, πρόσεχε σεαυτῷ διαπαντός, ὅτι τοῦ ἔρωδι καὶ κατοικία ἡγεῖται αὐτῶν ἡγουν καὶ Μοναχὸς ἐρωδιῷ παρεικάζεται διὰ τὸ ἄσκευον καὶ φιλέρημον, ὅπου ἂν ὑπάγῃ, τὴν ἑαυτοῦ κατοικίαν ἔχει προηγουμένην, καὶ πᾶς τόπος κατοικία αὐτῷ ἔστι σπούδαζε οὖν, ἐν ᾧ ἂν τόπο εὐρεθῇς, ποιεῖν τὸν κανόνα σου, καὶ μὴ ἀμελεῖν τῶν τεταγμένων προσευχῶν" φρόντιζε δὲ καὶ τῶν ἔννοιων, ὅση δύναμις καὶ πᾶσαν θλίψιν ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σου ταῦτα δὲ ἄνευ προσοχῆς καὶ κόπου πολλοῦ κατορθωθῆναι οὐ δύνανται.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ηρώτησαν την Αμμάς (=Γερόντισσα) Θεοδώραν:

1 - Πώς είναι δυνατόν να ζή κανείς μέσα εις κοσμικούς θορύβους, να ακούη κοσμικούς λόγους και να κατορθώνη νά ἔχη προσηλωμένον τον νούν του εις τον Θεόν;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ΄ (Να πράτουμε θεάρεστα σε κάθε περίπτωση)

-Όπως ακριβώς συμβαίνει- απήντησεν η Οσία- και εις μίαν τράπεζας, όπου σε εκάλεσαν υπάρχουν επάνω εις την τράπεζαν αυτην πολλά φαγητά. "Όταν από όλα τα φαγητά, έστω και εάν δεν σε ευχαριστούν, λαμβάνεις, και δοκιμάζεις όλίγον, κατ' ανάγκην, τότε δεν κατακρίνεσαι δι' αυτό. Όταν λοιπόν και εξ ανάγκης, και παρά την θέλησίν σου, ακούσης κοσμικούς λόγους, μη τους αφήσης να εισέλθουν εις την καρδίαν σου, την οποίαν να έχης διαρκώς εστραμμένην προς τον Θεόν. Πρόσεχε τον Θεόν να μη λησμονήσης. Με αυτήν την ψυχικήν διάθεσιν, εφ' όσον χωρίς ευχαρίστησιν θα ακούης τους κοσμικούς αυτούς λόγους, δεν θα ζημιωθής τόσο πολύ.

2. Ένας γέρων Ασκητής είπε την εξής σοφήν γνώμην: η μέλισσα, όπου και να υπάγη, μέλι κάμνει. Και ο Μοναχός, όπου και να εύρεθη, το έργον του Θεού οφείλει να εργάζεται.

3. Ο Αββάς Ποιμήν επανέλαβε την εξής διδακτικὴν και ωφέλιμον γνώμην του 'Αββά Σισώη: Υπάρχει εντροπή, που εξομοιώνεται με την αμαρτίαν της άφοβίας. Και ιδού πώς συμβαίνει αυτό. Όταν ένας άνθρωπος, διά να δοξασθή από τους ανθρώπους, δεν κάμνει το καλόν, διότι ως ανθρωπάρεσκος εντρέπεται τους ανθρώπους, ασφαλώς περιπίπτει εις το έγκλημα της άφοβίας του Θεού.

4. Ένας άλλος Γέρων έλεγεν όπου και εάν πηγαίνης, να προσέχης πάντοτε τον εαυτόν σου, και να μη λησμονής την αλληγορικήν ρήσιν: «Του έρωδιού ή κατοικία ηγείται αυτών» (Ψαλμ. ργ', 17). Κατά την έννοιαν δηλαδή του ρητού αυτού ο Μοναχός παρομοιάζει με τον ερωδιόν, διότι και το πτηνόν αυτό αγαπά την έρημον και δεν φροντίζει διά την κατασκευής της φωλεάς όπου δε μεταβαίνει έχει ετοιμήν την φωλεάν του, η οποία τον αναμένει, επειδή όλος ο τόπος είναι κατοικία του. Φρόντιζε λοιπόν και σύ, οπουδήποτε και εάν ευρεθής, να εκτελής τον κανόνα σου και να μη αμελής τάς ώρισμένας προσευχάς. Ακόμη νά έχης εις τον νούν σου, όσον δύνασαι, τας υψηλής έννοίας και θείας θεωρίας και να φέρης προ οφθαλμών σου την θλίψιν, ή οποία θα σε καταλάβη, εάν κολασθής. "Όλα όμως αυτά διά να κατορθωθούν χρειάζεται προσευχή, άγρυπνος προσοχή και πολύς κόπος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

(Να μην λαμβάνουμε υπόψιν εξευτελισμούς ή τιμές)

"Οτι δεῖ τὸν τῷ Θεῷ ἄρεσαι ζητοῦντα, τὰς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀτιμίας ἢ τιμᾶς εἰς οὐδὲν λογίζεσθαι.

Αὐτός, ποὺ θέλει νὰ εὐαρεστήῃ εἰς τὸν Θεόν, οὐδόλως πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ τοῦς ἐξευτελισμούς καὶ τὰς τιμᾶς τῶν ἀνθρώπων.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ παρέβαλε τῷ Ἀγίῳ Μακαρίῳ τῷ Αἴγυπτιῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ "Ἀββᾶ, εἶπε μοὶ ρῆμα πῶς σωθῶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων: ὕπαγε εἰς τὰ μνημεῖα, καὶ ὕβρισον τοὺς νεκρούς.

2. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφὸς ὕβρισε καν λίθασε" καὶ ἐλθὼν ἀπήγγειλε τῷ Γέροντι καὶ δὲ εἶπεν οὐδεν σοὶ ἐλάλησαν; Ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς οὐχι. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων" "Ὑπαγε πάλιν αὐριον καὶ δόξασον αὐτούς.

3. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, ἐδόξασεν αὐτούς, λέγων· Ἀπόστολοι, Ἅγιοι καὶ Δίκαιοι· καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν Γέροντα, εἶπεν "Ἐδόξασα" ὁ δὲ ἔφη Οὐδὲν σοὶ ἀπεκρίθησαν; Λέγει ὁ ἀδελφὸς Οἶδαμως. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων: Οἶδας πόσα ἡτιμασας αὐτούς καὶ οὐδεν σοὶ ἀπεκρίθησαν, καὶ τόσα ἐδόξασας καὶ οὐδὲν σοὶ ἐλάλησαν; Οὕτω ποίει καὶ σύ, ἐὰν θέλῃς σωθῆναι. Γενοὺ νεκρός, καὶ μήτε τὴν ἀτιμίαν τῶν ἀνθρώπων, μήτε τὴν τιμὴν λογίσῃ, ὥς οἱ νεκροί, καὶ δύνασαι σωθῆναι.

4. Εἶπεν ἢ Ἀμμᾶς Σάρρα ἐὰν εὕξωμαι τῷ Θεῷ, ἵνα πάντες οἱ ἄνθρωποι πληροφορῶνται εἰς ἐμέ, εὐρεθησομαι εἰς τὴν θύραν ἐκάστου μετανοοῦσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰῖξομαι τὴν καρδίαν μου ἀγνὴν εἶναι μετὰ πάντων.

5. Εἶπε Γέρων· μὴ θέλε εἶναι ἀκαταφρόνητος.

6. Ὁ αἰτὸς εἶπεν οὐαὶ ἀνθρώπῳ, ὅταν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μειζόν ἐστι τῆς ἔργασίας αὐτοῦ.

7. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἔρχεται καιρὸς, ἵνα οἱ ἄνθρωποι μανῶσι καὶ ἐπὰν ἴδωσι τινὰ μὴ μαινόμενον, ἐπαναστήσονται αὐτὰ λέγοντες ὅτι σὺ μαῖνη, διὰ τὸ μὴ εἶναι ὅμοιον αὐτοῖς οἷς οὐ δεῖ ὅλως προσέχειν τὸν ἀγωνιζόμενον.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπεσκέφθη τὸν Ἅγιον Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον. Μεταξύ των δε διημεΐφθη ὁ ἐξῆς διάλογος:

– Αββά – ἠρώτησεν ὁ επισκέπτης – συμβούλευσε με πῶς δύναμαι νὰ σωθῶ;

– Πήγαινε εἰς τὰ μνήματα-απήντησεν ὁ Ἅγιος Μακάριος νὰ υβρίσης τοὺς νεκροὺς καὶ μετὰ ἔλα νὰ σου εἰπῶ.

2. Πράγματι μετέβη ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ ὕβρισεν, ἔρριψε πέτρας εἰς τοὺς τάφους καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Γέροντα.

- Ἐ! λοιπόν, -τον ἐρωτά ὁ “Ἅγιος Μακάριος-τι συνέβη; – Τοὺς ὕβρισα, τοὺς ἐπετροβόλησα! – Τί σου ἀπήντησαν οἱ νεκροὶ δι' ὅσα τοὺς εἶπες; - Τίποτε!

- Νὰ υπάγης πάλιν αὐρίον εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα μνήματα καὶ νὰ τοὺς ἐπαινέσης.

3. Τὴν ἄλλην ἡμέραν, ἐκτελὼν τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἁγίου Μακαρίου ὁ Μοναχός, μετέβη εἰς τὰ ἴδια μνήματα καὶ ἤρχισε νὰ τοὺς ἐπαινῇ, ἀποκαλὼν αὐτοὺς Ἀποστόλους, Ἁγίους, Δικαίους. Αφοῦ ἐτελείωσε τὸ ἔργον αὐτό ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸν Ἀββᾶ Μακάριον, ὁ ὁποῖος τὸν ἠρώτησεν:

- Ἐκαμες αὐτό, που σου εἶπα; - – Μάλιστα, Γέροντα ἐπήγα, τοὺς ἐπήνεσα καὶ τοὺς ἐδόξασα! - Καὶ τί σου εἶπαν λοιπόν; – Τίποτε!

– Εἶδες, τέκνον μου, πόσον τοὺς προσέβαλες καὶ τίποτε δὲν σου εἶπαν ἀλλὰ καὶ πόσον τοὺς ἐδόξασας καὶ ἐσιώπησαν! "Ἐτσι καὶ συ νὰ κάνης, εἴαν θέλῃς νὰ σωθῇς! Νὰ γίνῃς νεκρὸς καὶ νὰ μὴ λαμβάνῃς ὑπ' ὄψιν σου οὔτε τας κατὰ σοῦ ἀτίμους ἐπιθέσεις τῶν ἀνθρώπων, οὔτε τοὺς ἐπαίνους τῶν, ὅπως ἔκαμαν οἱ νεκροί, τοὺς ὁποῖους ἐπεσκέφθης. Τότε μόνον θὰ ἡμπορέσης νὰ σωθῇς.

4. Ἡ Ἀμμάς (=Γερόντισσα) Σάρρα ἔλεγεν: εἴαν παρακαλέσω τὸν Θεόν, νὰ πληροφοροῦνται ἐσωτερικῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὰς ἐναντι αὐτῶν ψυχικὰς μου διαθέσεις, τότε, ἐφ' ὅσον εἰσακουσθῇ ἡ δέησις μου, θὰ πρέπει νὰ εὐρίσκομαι πρὸ τῶν θυρῶν τῶν καὶ νὰ μετανοῶ, διότι ἐνδεχομένως αἱ διαθέσεις μου νὰ μὴ ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν πραγματικότητα ἢ θὰ τοὺς ἐπαινῶ υπερβαλλόντως, ἢ θὰ τοὺς

κρίνω αδίκως. Απ' εναντίας θα παρακαλέσω τον Θεόν να παραμένη η καρδιά μου αγνή, χωρίς να αισθάνεται πάθος τι, έπαινον ή κατάκρισιν, απέναντι πάντων.

5. Ένας γέρων Ασκητής είπε να μη θέλῃς, άνθρωπε, το να μη σε καταφρονούν οι άνθρωποι.

6. Ο ίδιος Ασκητής έλεγεν αλλοίμονον εις τον άνθρωπον, που η περί αυτού αγαθή φήμη των συνανθρώπων του είναι μεγαλυτέρα της εργασίας του.

7. Ο Αββάς Αντώνιος, αναφερόμενος εις την πνευματικής κατάστασιν των ανθρώπων του μέλλοντος έλεγεν: Θα έλθῃ εποχή, που όλοι οι άνθρωποι θα είναι μανιακοί όταν δε συναντούν κάποιον, που είναι γνωστικός, θα επαναστατούν κατ' αυτού και θα του λέγουν" είσαι τρελλός! Θα λέγουν δε αυτό, διότι δεν θα τους ομοιάζῃ εις την μανίαν. Τους μανιακούς όμως αυτούς καθόλου δεν πρέπει να λαμβάνῃ υπ' όψιν του και αγωνιζόμενος τον αγώνα της ευσεβείας και της αρετής.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, εις πότε συμβῇ ἡμᾶς ὀνειδισθῆναι περὶ ἀγαθοῦ ἔργου, μὴ ἔντραπωμεν τὸν ὀνειδισμόν τὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀδίκως ἡμῖν ἐπαγόμενον, καὶ πράξωμεν ἃ μὴ δεῖ" γέγραπται γάρ" «Λαός μου, οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν" μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμόν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φαυλισμὸς αὐτῶν μὴ ἤττασθε ὡς γὰρ τμᾶτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου, καὶ ὡς ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σιτῶς" ἢ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, καὶ τὸ σωτήριόν μου εἰς γενεᾶς γενεῶν» καὶ πάλιν λέγει: «Ἐγὼ οὐκ ἄπειθω οὐδὲ ἀντιλέγω τὸν νοτὸν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνῃς ἔμπτυσματων καὶ Κύριος Κύριος βοηθὸς μοι ἐγενήθη διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν καὶ ἔγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ».

2. Διὸ πὲρ καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, καν ὕβριζομεθα, ἢ ἔμπαιζομεθα, ἢ ἄλλο τί τῶν δεινῶν πάσχωμεν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἕνεκεν τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ δειλιάσωμεν, μηδὲ ἐγκαταλίπωμεν τὴν εὐθεῖαν οδόν, κατὰ τὸν Προφήτην τὸν λέγοντας «ἐὰν παρατάξῃται ἐπ' ἔμε παρεμβολή, οὗ φοβηθήσεται ἡ καρδιά μου» καὶ πάλιν «ὑπερήφανοι παρηνόμενον ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλινα καὶ ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν καὶ ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου»" λέγει δὲ καὶ ὁ Σωτὴρ" «Μακάριοι ἔστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι», καὶ τὰ ἐξῆς.

3. Μὴ οὖν αἰσχυνοῦμεν, ἀγαπητοί, κληθῆναι ὑποκριταὶ ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου" δῆλον γὰρ ὅτι οὗ κατὰ διόρθωσιν ἡμῶν τὴν μνήμην τῆς ὑποκρίσεως ἄγουσιν, ἀλλ' ἵνα ἐντραπέντες, ἀναιδεῖς ὁμοίως καὶ αὐθάδεις καὶ ἀλλότριοί τῆς εὐλαβείας καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς γενώμεθα τοὺς γὰρ εὐλαβεῖς, ὑπὸ κριτὰς ὀνομάζουσιν.

4. Ἡμεῖς δὲ μὴ ἐντραπέντες τοὺς ὀνειδισμοὺς αὐτῶν, ἀπαιδευσίαν ἀναλάβωμεν τοῖς γὰρ ἀπαιδεύτοις θάνατος συναντᾷ κατὰ τὴν Γραφὴν λέγει δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ" «Ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν» καὶ πάλιν «εἰ ὀνειδιζεσθε ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, μακάριοι, ὅτι τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἔφ' ὑμᾶς ἀναπέπαυται" μὴ τις γὰρ ἡμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς καὶ ὡς κλέπτης" εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνεσθῶ δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ» καὶ «εἰ καὶ δίκαιος μόλις σφίζεται, καὶ ἀσεβῆς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται»;

5. Φεύγωμεν οὖν τὴν παρρησίαν καὶ τὸν γέλωτα" ταῦτα γὰρ καταστρέφει τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναχοῦ διὸ λέγει: «Μακάριος ἀνὴρ, δς καταπτύσσει πάντα δι' εὐλάβειαν καὶ τοὺς γελοιαστὰς ἀνθρώπους καὶ ἀπροσεχεῖς ἐκτρεπώμεθα, Τίς γάρ, φησι, μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ ;»

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, εἴαν κάποτε συμβῇ να μας ειρωνευθοῦν οἱ ἄνθρωποι δι' ἐν ἀγαθόν ἔργον, το ὁποῖον ἐπετελέσαμεν, δεν πρέπει να ἐντραπώμεν διὰ τὴν ἀδίκον αὐτὴν ειρωνείαν καὶ σπεύσωμεν να κάμωμεν ἐκεῖνα, που δεν πρέπει, διὰ να μάς ἐπαινέσουν. Μὴ λησμονώμεν αὐτό, που ἔχει γραφὴ «Λαός μου, οὐ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμόν ἀνθρώπων, καὶ το φαυλισμό αὐτῶν μὴ ἡττάσθε ὡσπερ γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου καὶ ὡσεὶ ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σῆτος, ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, το δε σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν» (Ἠσ. να', 7-8). 'Ἄλλου πάλιν λέγει: «Εγὼ δε οὐκ ἀπειθῶ, οὐδέ ἀντιλέγω τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τας δε σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, το δε πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐμπτυσμάτων, καὶ Κύριος Κύριος βοηθός μοι ἐγενήθη, διὰ τούτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθηκα το πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἐγγὼν ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνοῦμαι» (Ἠσ. ν', 5-7).

2. Δι' αὐτό ἀκριβῶς καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, καὶ εἴαν ἀκόμη υβριζώμεθα, καὶ εἴαν ἐμπαιζώμεθα, καὶ ὅ,τιδὴποτε κακόν πάσχωμεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ ἐκτελούμεν το ἀγαθόν, ας μὴ δειλιάσωμεν, οὔτε να ἐγκαταλείψωμεν τὸν ἴσιον δρόμον, ἐφαρμόζοντες τὴν ὑπόδειξιν τοῦ προφητὰνακτος Δαβίδ. «Ἐὰν παρατάξῃται

επ' εμέ παρεμβολή, ου φοβηθήσεται η καρδιά μου» (Ψαλμ. κς', 3). Η την άλλην συμβουλήν «Υπερήφανοι παρηνόμουν έως σφόδρα, από δε του νόμου Σου ουκ εξέκλινα» (Ψαλμ. ριη', 51). Και «Ότι ένεκά Σου υπήνεγκα ονειδισμόν, εκάλυψεν εντροπή το πρόσωπόν μου» (Ψαλ. ξη', 8). Αλλά και ο ίδιος ο Σωτήρ μάς λέγει: «Μακάριοι εστέ, όταν ονειδίσωσιν υμάς και διώξωσι και είπωσι πάν πονηρόν ρήμα καθ' υμών, ψευδόμενοι ένεκεν εμού» (Ματθ. ε', 11).

3. Ας μη έντραπώμεν λοιπόν, αγαπητοί, να ονομασθώμεν υποκριται από τους παραβάτας των εντολών του Κυρίου. Είναι φανερόν, ότι οι τοιούτοι τύποι μάς χαρακτηρίζουν υποκριτάς όχι διά να μας διορθώσουν, αλλά διά νά μάς κάμουν να χάσωμεν την ηθικήν μας ευθιξίαν και να γίνωμεν και ημείς, ως εκείνοι, αναιδείς, αυθάδεις, να αποξενωθώμεν από την ευλάβειαν και από κάθε άλλην αρετήν. Διότι οι άνθρωποι της αμαρτίας ονομάζουν υποκριτάς τους ευλαβείς.

4. Ας προσέξωμεν λοιπόν και πάλιν, αδελφοί, να μη παρασυρθώμεν από τοιούτους χαρακτηρισμούς και έντραπώμεν από τοιαύτας αμαρτωλάς ειρωνείας. Αλλοίμονον τότε κινδυνεύομεν να απολέσωμεν την κατά Χριστόν ωφέλιμον μόρφωσιν της ευσεβείας και να γίνωμεν απαίδευτοι, οπόταν, κατά την Αγίας Γραφήν, μάς αναμένη ο θάνατος. «Απαιδεύτοις συναντά θάνατος» (Παρ. Σολ. κδ', 8). Ενθυμηθήτε τι λέγει η Αγία Γραφή είς άλλο σημείον: «Αγαπητοί, εάν η καρδιά ημών μή καταγινώσκη ημών, παρρησίαν έχομεν προς τον Θεόν» (Α' Ιωάν. γ', 21). Αλλού πάλιν η Αγία Γραφή μας υπενθυμίζει: «Εί ονειδίζεσθε εν ονόματι Χριστού, μακάριοι, ότι το της δόξης και δυνάμεως και το τού Θεού πνεύμα εφ' υμάς αναπαύεται κατά μεν αυτούς βλασφημείται, κατά δε ημάς δοξάζεται. Μή γάρ τις ημών πασχέτω ως φονεύς ή κλέπτης ή κακοποιός ή ως αλλοτριοεπίσκοπος ει δε ως Χριστιανός, μή αίσχυνέσθω, δοξαζέτω δε τον Θεόν εν τω μέρει τούτων (Α' Πέτρ. δ', 14-16). Ολίγον δε περαιτέρω και αυτός θεός Απόστολος λέγει: «Εί και δίκαιος μόλις σώζεται, και ασεβής και αμαρτωλός που φανείται;» (Α' Πέτρ. δ', 18).

5. Ας αποφεύγωμεν λοιπόν, αδελφοί μου, το αναιδές θάρρος και τον γέλωτα, διότι αυται και κακαι συνήθειαι καταστρέφουν την ψυχήν του Μοναχού. Η Αγία Γραφή μακαρίζει και επαινεί εκείνον, ο οποίος «Καταπτύσσει πάντα δι' ευλάβειαν» (Παροιμ. Σολ. κη', 14). "Ας αποστρεφόμεθα δέ τούς φαιδρούς και εύκολογελώντας ανθρώπους, καθώς και τους απροσέκτους. Διότι και το πνεύμα του Θεού λέγει: «Τίς γάρ μετοχή δικαιοσύνη και ανομία; Τίς δε κοινωνία φωτί πρός σκότος; Τίς δε συμφώνησις Χριστώ πρός Βελίαρ; ή τις μερίς πιστώ μετά απίστου;» Β' (Κορινθ. ζ', 14-15).

Γ'. Του Αββά Μάρκου

Ο ΟΡΘΩΣ μετανοῶν ὑπὸ ἀνόμων χλευάζεται, τοῦτο δὲ ἔστιν αὐτῷ τεκμήριον εὐαρεστήσεως.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που ειλικρινῶς μετανοεῖ χλευάζεται ἀπὸ τοὺς ἀνόμους καὶ αμαρτωλοὺς αὐτὸ ὅμως εἶναι καὶ ἀπόδειξις, ὅτι ευχαριστεῖ τὸν Θεόν.

Δ'. Εν τῷ Γερωντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός τῶν μαθητῇ αὐτοῦ τέκνον, τί, μήσωμεν τὸν Ἕνα, καὶ πάντες τιμῶσιν ἡμᾶς· ἐὰν δὲ καταφρονήσωμεν τοῦ Ἐνός, ὃς ἔστιν ὁ Θεός, καταφρονοῦσιν ἡμῶν πάντες καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν,

2. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ματόης περὶ τοῦ Ἀββᾶ Τιθόη, δὲ οὐχ εὑρίσκει ἄνθρωπος ἀνοίξαι τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς αὐτὸν ἐν τινὶ πράγματι ἀλλ' ὥσπερ τὸ καθαρὸν χρυσίον ἴσταται ἐν ζυγῷ, οὕτω καὶ ὁ Ἀββᾶς Τιθόης.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ιωάννης ο Κολοβός ἔλεγε πρὸς τὸν μαθητὴν του.

– Τέκνον μου, ας τιμήσωμεν τὸν Ἕνα καὶ ὅλοι θα μας τιμήσουν· ἐὰν δε περιφρονήσωμεν τὸν Ἕνα, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Θεός, θα μας περιφρονήσουν ὅλοι καὶ τότε οδηγοῦμεθα εἰς βεβαίαν ἀπώλειαν.

2. Ο Αββάς Ματσης, ομιλῶν περὶ τοῦ Αββᾶ Τιθόη, ἔλεγεν ὅτι δεν εὐρίσκεται κανεὶς που νὰ ἴσχωρῃ νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ δι' ὁ πρᾶγμα, διότι ὅπως τὸ καθαρὸ χρυσάφι τὸ ζυγίζουν με ζυγὸν ἀκριβείας, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Αββάς Τιθόης ἀκούει καὶ ομιλεῖ μόνον περὶ ὅσων ἔχουν ἀξίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Περί κενοδοξίας - πως πολεμείται)

"Οτι δεῖ ἐν κρυπτῷ τὴν ἀρετὴν μετιέναι, καὶ μὴ φανητιᾶν ἢ καυχᾶσθαι, καὶ περὶ κενοδοξίας καὶ ἀνθρωπαρεσκείας καὶ πόθεν ἡ κενοδοξία τίκτεται, καὶ τίνα ἐργάζεται, καὶ πῶς ἀναιρεῖται.

Πρέπει τὴν ἀρετὴν νὰ τὴν ἄσκη ὁ ἄνθρωπος κρυφά, χωρὶς ἐπιδείξεις ἢ καυχησιολογίας. Τί εἶναι κενοδοξία καὶ τί ἀνθρωπαρέσκεια ἀπὸ ποῦ γεννᾶται ἡ κενοδοξία, ποία κακὰ ἐπιφέρει καὶ πῶς πολεμεῖται.

Α'. Εν τω βίῳ της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι μεγάλων ἂν ὄντως ἤξιωθημεν ἀγαθῶν, εἰ τοσούτους ἔφερομεν πόνους ζητοῦντες τὸ δόκιμον ἀργύριον τῶν ἐντολῶν, ὅσοις ἀνιαροῖς περιπίπτουσιν οἱ τοῦ ματαίου κόσμου θηραται.

2. Καὶ γὰρ ναυάγια ὑπομένουσι πειρατηρίοις προσομιλοῦσι" λὴ σταῖς περιπίπτουσι καὶ συντόμως εἰπεῖν, μυρίων ἄλλων δεινῶν ἀνὲ χονται, καὶ πολλάκις κερδαίνοντες, πένητας ἑαυτοὺς καλοῦσι διὰ τοὺς φθονοῦντας, καὶ τὸ κέρδος κρύπτουσιν.

3. Ἡμεῖς δέ, οὗ μόνον οὗ κατατολμῶμεν ὑπὲρ τῶν εὐτελεστέρων κινδύνων διὰ τὸ ἀληθινὸν κέρδος, ἀλλ' εἰ πότε καὶ βραχὺ πονήσασαι μικροῦ τί: νὸς ἀγαθοῦ εὐπορήσαιμεν, μεγαλύνομεν ἑαυτάς, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τοῖς ἀνθρώποις μετὰ προσθήκης ἐπιδεικνύομεν καὶ λοιπὸν διὰ τοῦ φανητισμοῦ αὐτὸ πάλιν σκορπίζομεν,

4. Καὶ οἱ μὲν κοσμικοί, καν πολλὰ κερδήσωσιν, ἔτι τῶν πλειόνων ἐφίενται" ἡμεῖς δὲ καὶ τοῖς ὀλίγοις ἐκείνοις ὡς μεγάλους δὴ τισιν ἀρκεσθεῖσαι, κοπιᾶσαι ἔτε πρὸς τὸ μείζονα κατορθῶσαι οὗ προθυμούμεθα.

5. Δεῖ οὖν αἰ μὲν τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι, τῶν ὑψηλοτέρων δὲ ὀρέγεσθαι, πᾶσαν τὴν σπουδὴν τίθεσθαι ὑπὲρ τοῦ λανθάνειν τὸ κέρδος ὡς πὲρ γὰρ θησαυρὸς φανερωθεῖς σπανίζεται, οὕτω καὶ ἀρετὴ γνωριζομένη καὶ δημοσιευομένη ἀφανίζεται.

6. Οἱ δὲ τὰ ἑαυτῶν κατορθώματα ἐκδιηγούμενοι, πειράσθωσαν καὶ τὰ ἐλαττώματα, καὶ ἔχουσι, λέγειν' εἰ δὲ ταῦτα κρύπτουσιν ἕνεκεν τοῦ μὴ ψεχθῆναι, φυλακτέον μὴ ἐκδιηγεσθαι τα ἑαυτῶν κατορθώματα, ἵνα μὴ τοῖς ἀνθρώποις γνωσθέντα ἀπολῶνται.

7. Οἱ γὰρ κατ' ἀρετὴν βιοῦντες, τὰ μὲν μικρὰ ἑαυτῶν πταίσματα, μετὰ καὶ προσθήκης, ὧν οὐκ ἔπραξαν ἐκδιηγοῦνται, τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων δόξαν ἀποβάλλοντες, τὰ δὲ κατορθώματα κρύπτουσι πρὸς ἀσφάλειας τῆς ψυχῆς, ἵνα μὴ τούτων διαγνωσθέντων ἐπαινεθῶσι παρὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν σπουδὴν χαυνωθέντες ἀπολέσωσιν.

8. Ὡς γάρ ο κηρὸς τήκεται ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὑπὸ ἐπαίνων διαχεῖται, καὶ τὸν ἑαυτῆς ἀποβάλλει τόνον.

9. Ἐν κοινοβίῳ μὲν οὔσαι, τὴν ὑπακοὴν μᾶλλον τῆς ἀσκήσεως προκρίνωμεν ἢ μὲν γὰρ ὑπεροψίαν διδάσκει, ἡ δὲ ὑπακοὴ ταπεινοφροσύνην ἡμῖν προξενεῖ.

Ερμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ διδάσκουσα τας συγκεντρωθείσας πλησίον τῆς Μοναχᾶς ἔλεγε:

- Πραγματικῶς, ἀδελφοί μου, θα εἴχομεν ἀξιωθῆ πολλῶν καὶ μεγάλων πνευματικῶν αγαθῶν, εἴαν κατὰ τὴν αναζήτησιν τοῦ γνησίου νομίσματος, τῆς εφαρμογῆς δηλαδὴ τῶν ἐντολῶν, κατορθώναμεν νὰ υπομένωμεν τόσους κόπους, ὅσους υφίστανται, ἀνιαροὺς καὶ ματαίους, αὐτοὶ που κυνηγοῦν τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου.

2. Οἱ κυνηγοὶ τῆς κοσμικῆς ματαιότητος υπομένουν ναυάγια, ἀντιμετωπίζουν πολλές δοκιμασίας, περιπίπτουν εἰς ληστάς, καὶ διὰ νὰ μὴ μακρηγορώμεν, ἀνέχονται ἀναριθμήτους δυσκολίας, διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπὸν τοὺς. Πολλές φορές δε ἐνὼ κερδίζουν ἀρκετά, ἐν τούτοις ονομάζουν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν πένητας, καὶ ἀποκρύπτουν τὰ κέρδη τῶν, διὰ νὰ μὴ προκαλέσουν τὸν φθόνον τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων.

3. Ἡ μείς ὁμως, αἱ ὁποῖαι ἐπιδιώκομεν ὀχι τὴν ἐπίγειος ματαιότητα, ἀλλὰ τὴν ἐπουράνιον δόξαν καὶ αἰωνιότητα, δεν τολμῶμεν νὰ ἐκτεθῶμεν εἰς τοὺς πλέον ἀσημάντους κινδύνους γιὰ νὰ καρπωθῶμεν τὸ πραγματικόν κέρδος: Εἴαν δε τύχη κάποτε καὶ κουρασθῶμεν ὀλίγον καὶ πραγματοποιήσωμεν μικράν τινα ἀρετὴν, ἀμέσως φουσκώνομεν ἀπὸ κenoδοξίας καὶ τὸ μικρόν ἐκεῖνο αγαθόν τὸ μεγαλοποιούμεν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὥστε με τὴν ἀθλίαν αὐτὴν ἐπιδείξιν ἀμέσως τὸ διασκορπίζομεν καὶ τὸ καταστρέφομεν.

4. Ακόμη και εις άλλο σημείον ύστερούμεν από τους κοσμικούς ενώ οι κοσμικοί, και εάν ακόμη κερδίσουν πολλά, εν τούτοις επιθυμούν ακόμη περισσότερα να αποκτήσουν, ημείς αρκούμεναι εις τας ασημάντους εκείνας επιτυχίας, τας οποίας διογκώνομεν, ώστε να φανούν μεγάλοι, δεν προθυμοποιούμεθα να κοπιάσωμεν, διά να κατορθώσωμεν ακόμη μεγαλύτερας αρετάς.

5. Πρέπει λοιπόν πάντοτε, κατά τον θείον Παύλον, να προοδεύωμεν προς τα εμπρός, «τοίς έμπροσθεν επεκτεινόμενος» (Φιλιπ. γ', 14) και να νοσταλγούμεν τα υψηλότερα, να καταβάλλωμεν δε κάθε φροντίδα, ώστε να αποκρύπτωμεν τα πνευματικά κέρδη, και να μη τα διακηρύσσωμεν, όπως οι υποκριταί. Διότι όπως ακριβώς, όταν αποκαλυφθῇ ένας θησαυρός, διαρπάζεται και ως εκ τούτου καθίσταται πλέον δυσεύρετος, τοιουτοτρόπως και η αρετή, όταν δημοσιεύεται και την μαθαίνουν οι άνθρωποι, χάνει την αξίαν της και εξαφανίζεται.

6. Αυτοί, που με αυταρέσκειαν διηγούνται τα κατορθώματά των, εάν θέλουν να είναι ειλικρινείς, πρέπει να αποπειραθούν να είπουν και τα ελαττώματά των. Εφ' όσον δε αποκρύπτουν τα ελαττώματά των, διά νά μή τους κατηγορήσουν, πρέπει να προφυλάσσωνται, ώστε και τα προτερήματά των να μη διηγούνται εις τους ανθρώπους, διά να μη χάσουν την αξίαν των διά της κοινολογήσεως.

7. Οσοι πράγματι ζούν έναρέτως, διά να αποφύγουν τον έπαινον και την δόξαν των ανθρώπων, διηγούνται εις αυτούς διάφορα μικροπταίσματα, που συνήθως κάμνουν οι άνθρωποι ως νέοι, διογκώνοντες μάλιστα αυτά, ώστε να φαίνονται τρομακτικώτερα διά να ασφαλίσουν δε την ψυχήν των από την υπερηφάνειας και διά να μη χάσουν την αξίαν της αρετής, επαινούμενοι υπό των ανθρώπων, αποκρύπτουν επιμελώς τα κατορθώματα των. Αποκρύπτοντες δε αυτά δεν διατρέχουν τον κίνδυνος να εξατμισθῇ ο ζηλός των και να μαρανθῇ ἡ πρὸς την αρετήν φιλοτιμία των.

8. Οπως ακριβώς το κερί λειώνει όταν πλησιάζῃ την φωτιά, τοιουτοτρόπως και η ψυχή παραλύει από τους επαίνους και χάνει την αγωνιστικὴν της διάθεσιν.

9. Εφ' όσον μονάζομεν εις Κοινόβιον πρέπει να προτιμώμεν την υπακοήν προς τους προϊσταμένους από την άσκησιν· διότι η άσκησις δυνατόν να μας γεννήσῃ την υπεροψίαν, ενώ η υπακοή διασφαλίζει τον Μοναχόν με την ταπεινοφροσύνην.

Β'. Εν τω Γεροντικό

ΕΚΑΘΗΤΟ πότε εις τὴν Ἐκκλησίαν δ' Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, καὶ ἐστέναξεν, ἀγνοῶν ὅτι ἔστι τις ὀπισθεν αὐτοῦ στραφεὶς δὲ καὶ ἰδὼν, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοί, Ἀββᾶ, οὐπω κατηχήθην.

2. Διηγῆσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ καὶ τοῦ Πηλουσίου, ὅτι δτε ἔκαθημην εἰς τὸ Σινά, ἦν ἐκεῖ ἀδελφὸς ἀσκητῆς ἄκρος καὶ εὐειδῆς τῇ θεωρίᾳ τοῦ σώματος, καὶ ἤρχετο εἰς τὴν σύναξιν φορῶν τὸ πολυρραφον καὶ μικρὸν μαφόριον παλαιόν.

3. Ἐγὼ οὖν θεωρῶν αὐτὸν διηνεκῶς οὕτως εἰς τὴν σύναξιν ἐρχόμενον, ἐν μιᾷ λέγω αὐτῷ ἀδελφέ, οὗ βλέπεις τοὺς ἀδελφούς πῶς ὡς Ἄγγελοι Θεοῦ εἰς τὴν σύναξιν ἐρχονται καὶ σὺ δὲ διατὶ πάντοτε οὕτως ἔρχης καὶ δὲ ἔφη συγχώρησον μοί, Ἀββᾶ, ὅτι οὐκ ἔχω ἄλλα καὶ λαβὼν αὐτὸν ἐν τῷ κελλίῳ μου, ἔδωκα αὐτῷ λεβίτωνα, καὶ εἰ τινὸς ἄλλου ἔχρηζε καὶ ἔφυρει λοιπὸν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοί, καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὸν ὡς Ἄγγελον.

4. Ἐγένετο δὲ πότε χρεία τοῖς Πατράσιν ἀποστείλαι δέκα ἀδελφούς πρὸς τὸν βασιλέα, διὰ τινὰ χρείαν' καὶ ἐψηφίσαντο καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀποστελλομένων" ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο, ἔβαλε μετάνοιαν τοῖς Πατράσι λέγων" διὰ τὸν Κύριον, συγχωρήσατε μοί, ὅτι δοῦλος εἰμὶ τινὸς μεγάλου των ἐκεῖ, καὶ ἐὰν ἀποσχηματίσει μέ, καὶ φέρει πάλιν εἰς τὸ δουλεύειν αὐτῷ.

5. Οἱ οὖν Πατέρες ἀκούσαντες τοῦτο, ἀφήκαν αὐτὸν ὕστερον δὲ ἔμαθον παρὰ τινὸς ἀκριβῶς ἐπισταμένου αὐτόν, ὅτι ὅτε ἦν ἐν τῷ κόσμῳ, ἑπαρχὸς Πραιτωρίων ὑπῆρχε, καὶ ἵνα μὴ γνωρισθῇ καὶ ὀχλησιν εὖρη ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, τοῦτο προεφασίσσατο. Οὕτως οἱ Πατέρες τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ κόσμου τούτου ἔφυγον.

6. Εἶπε Γέρων ἢ φεύγων ἀεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἐμπαίζων ἐμπαιζον τὸ κόσμον καὶ τοῖς ἀνθρώποις, μωρὸν σὲ αὐτὸν ὡς τὰ πολλὰ ποιῶν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός ἐκάθητο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀνεστέναξεν ἀπὸ κατάνυξιν, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ὀπισθεν του εὐρίσκεται ἄλλος. Μόλις ἐγύρισε καὶ τον εἶδε του ἔβαλε μετάνοιαν καὶ του εἶπε: «Συγχώρησόν με, Ἀββᾶ, διότι ἀκόμη δεν ἔχω διδαχθῇ πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρομαι».

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ, που ἡσκήτευσεν εἰς τὸ Πηλούσιον, διηγῆθη τὴν κατωτέρω ωφέλιμον ἱστορίαν:

– Όταν ήμουν εις το Σινά, παρέμενε και ένας αδελφός που ήσκήτευεν αυστηρότατα. Ούτος ήτο ωραίος και είχεν αθλητικών παράστημα. Εις την σύναξιν των αδελφών ήρχετο φορών πολύρραφον και μικρόν παλαιών επανωφόριον.

3. Εγώ λοιπόν βλέπων αυτών να έρχεται συνεχώς εις την σύναξιν με την αμφίεσιν αυτήν, η οποία δεν ήτο σύμφωνος με το Μοναχικόν σχήμα, έλαβα το θάρρος μίαν ήμέραν και τού λέγω:

- Αδελφέ μου, δεν παρατηρείς πώς έρχονται οι αδελφοί εις την σύναξιν; Φέρουν απλά και ταπεινά ενδύματα και ομοιάζουν ως Άγγελοι Θεού! Συ διατί πάντοτε προσέρχεσαι με την εμφάνισιν αυτήν;

- Συγχώρησέ με, 'Αββά, δεν έχω άλλα να φορέσω- απήντησε.

Αφού τελείωσεν η σύναξις, επήγαμε μαζί εις το κελλίον μου και του έδωσα ένα κολόβιον και ό,τι άλλο είχεν ανάγκην.

Έκτοτε εφόρει τακτικώς αυτά, όπως και οι άλλοι αδελφοί, και ήτο πράγματι ως Άγγελος Θεού!

4. Κάποτε παρέστη ανάγκη εις τους Πατέρας της σκήτης να αποστείλουν δέκα αδελφούς, ως επιτροπήν, εις τον βασιλέα. Μεταξύ αυτων, που επρόκειτο να αποστείλουν, εξέλεξαν και τον εν λόγω αδελφόν. Ούτος μόλις έμαθε την εκλογής του, ελυπήθη" έβαλε μετάνοιαν εις τους αδελφούς και τους ειπέ:

– Πατέρες, συγχωρήσατε με και επιτρέψατέ μου να μη λάβω μέρος εις την επιτροπήν, που θα μεταβή εις τον βασιλέα, διότι είμαι δούλος ενός μεγιστάνος, και εάν θα με αναγνωρίση, θα με υποχρεώση να αποβάλω το μοναχικόν σχήμα και να γίνω πάλιν δούλος του.

5. Κατόπιν της παρακλήσεως αυτής οι τον απήλλαξαν της υπηρεσίας αυτής. Μετά, αφού οι υπόλοιποι μετέβησαν εις την αποστολήν των, επληροφορήθησαν από κάποιον, που εγνώριζε καλώς τον εν λόγω αδελφόν, ότι δεν ήτο δούλος - απ' έναντίας ήτο στρατιωτικός διοικητής μιάς επαρχίας. Διά νά μή αναγνωρισθή δε και ενοχληθή από τους ανθρώπους, οι οποίοι έκ σεβασμού και περιεργείας θα έσπευδαν να τον δουν, προεφασίσθη αυτό, διά να αποφύγη την αποστολήν εις τα ανάκτορα. Με αυτόν τον τρόπον οι Πατέρες απέφευγον την δόξαν του κόσμου και τας περιποιήσεις των ανθρώπων.

6. Ένας γέρων Ασκητής έλεγεν ή να αποφεύγης τους ανθρώπους διά της εξ αυτών φυγής, ή να εμπαίζης τον κόσμον προσποιούμενος εις τους ανθρώπους τον μωρόν, διά να μη σε επαιούν.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ άποταξάμενος τη βίω έξέλθης έκ της γής σου, και έκ της συγγεΗ νείας σου, και καταπιεύση σε Κύριος ό Θεός εις τόπον, έν ώ μέλλεις αυτά δουλεύειν, μη θελήσης έξενεγκειν όνομα έν τω τόπω, καν άρχων ύπηρχες μέγας σφόδρα έν τη γή σου, άλλ' είπε τó λογισμό σου και τους ανθρώπους, ως και ό Ίροφήτης «πτωχός και πένης είμι έγώ» και ό Θεός άντιλήψε: αί σου και ύψώσει σε.

2. Μοναχέ, μη έξω ευλάβειαν δείκνυσο, έν δέ τω κελλίω άδιαφορίαν, ίνα μη παρομοιωθής τάφους κεκονιαμένοις, οι έξωθεν μέν φαίνονται λευκοί, έξωθεν δέ γέμουνσιν όστέων ανθρώπινων και άκαθαρσίας έν παντι γάρ τόπω εις έστιν και Θεός, προς δν άφορών άεί, ποiei, ή ποieiς, και ούχ άμαρτήσεις ποτέ.

3. Οικία οiκοδομηθεΐσα επί ψάμμου ού σταθήσεται και άσκησις συγκαταμεμιγμένη τη άνθρωπαρεσκεία ού διαμένει· ό δέ κατεργαζόμενος έν φόβο Θεού, τον μισθόν ού ζημιωθήσεται έως τίνος κατακρύψη ή γή τον έσπαρμένον έν αυτή σπόρον και πάντως έως αναλάβη την όσμήν του ύδατος, τότε έξανατελει πολλαπλασίονα μετά κάλλους τά έν αυτή έσπαρμένα.

4. Και σὺ ὢν, αγαπητέ, έργασαι κρυπτως τας έντολās του Θεού και λαμπρως τας άντιμισθίας άνταποδώσει σοι έν τω φανερω εάν φαι : έν όφθαλμοις άδελφών σου ως τó χρυσίον καθαρός, σὺ ήγού σεαυτὸν ως τó άχρεϊον σκευός, και φεύξη ύπερηφανίαν, την μισουμένην υπό Θεού και ανθρώπων.

5. Όρα, αγαπητέ, μήπως, περισσοτέρας τιμής όρεγομενος, έπισπάση σεαυτῶ άτιμίαν' άληθως τιμή άνδρι πάντα τα κατὰ Θεὸν πράττειν, άτιμία δέ μεγάλη παραβαίνειν έντολās.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εάν εγκαταλείψης τον κοσμικόν βίον, και φύγης μακράν από τον τόπον σου και τους συγγενείς σου, διά να υπηρετήσης τον Κύριον, εις τόπον, που θα σε εγκαταστήση ο ίδιος, πρόσεξες να μη σε παρασύρη καμμία κρυφή ματαιοδοξία και θελήσης να ακουσθή το όνομά σου εις την νέαν σου πνευματικήν πατρίδα αλλά και εάν ακόμη διετέλεσες μέγας και εξακουστός άρχων εις την χώρας σου, να ειπής εις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Περί κενοδοξίας - πως πολεμείται)

τον λογισμόν σου και εις τους άλλους ανθρώπους αυτό, που έλεγεν ο προφητάναξ Δαβίδ: «Πτωχός και πένης είμι εγώ» (Ψαλμ. πε', 1). Τότε ασφαλώς και ο Θεός θα φροντίση διά σε και θα σε υψώση.

2. Μοναχέ, μή επιδεικνύης έξω, εις τους ανθρώπους, ευλάβειαν, εις δε το κελλίον σου, όταν ευρίσκεσαι μόνος σου και δεν σε βλέπουν οι άνθρωποι, αδιαφορίαν. Εάν συμπεριφέρεσαι με την υποκρισίαν αυτήν, ασφαλώς θα είσαι όμοιος με καλλιμαρμάρους τάφους, οι οποίοι απ' έξω μεν φαίνονται λευκοί και ωραίοι, από μέσα όμως είναι γεμάτοι από σκελετούς νεκρών και από άλλας ακαθαρσίας. Εις όλα τα μέρη ο ίδιος Θεός υπάρχει, προς τον οποίον πρέπει να αποβλέπης πάντοτε και να κάνης όσα πρέπει. Τότε ασφαλώς ποτέ δεν θα αμαρτήσης.

3. Σπίτι το οποίον έκτισαν επάνω εις την άμμον δεν είναι δυνατόν να σταθή αλλά και άσκησις, που είναι ανακατεμένη με επιθυμίαν να αρέση εις τους ανθρώπους, δεν είναι δυνατόν να διατηρηθή. Εκείνος όμως, που εκτελεί το μοναχικόν έργον, αλλά και το έργον της αρετής γενικώτερον, με φόβον Θεού, ποτέ δεν θα χάση την αξίαν του, όπως και εργαζόμενος εις ευσυνείδητον εργοδότην δεν χάνει τον μισθόν του. Μέχρι πότε η γή ήμπορεί να αποκρύπτη τον σπόρον, που έχει σπαρή εντός αυτής; Ασφαλώς μόλις η γη δεχθή την πρώτην βροχήν, τότε θα εκβλαστήση περισσότερα και ωραιότερα αυτά, που έχουν σπαρή μέσα της.

4. Και συ λοιπόν, αγαπητέ μου, να εργασθής κρυπτώς και χωρίς επίδειξιν τας εντολάς του Θεού και ο δε Θεός θα σου ανταποδώση τον κόπον σου φανερώς, με αξιοζήλευτον λαμπρότητα, ενώπιον όλων. Εάν ή εργασία σου εφελκύση την εκτίμησιν των αδελφών σου και σε θεωρήσουν ούτοι ως καθαρόν χρυσάφι, σύ να έχης την γνώμην διά τον εαυτόν σου, ότι είσαι πράγμα ευτελές και τιποτένιο. Μέ τας σκέψεις αυτάς θα αποφύγης την υπερηφάνειαν, την οποίαν μισεί και ο Θεός, αλλά μισούν και οι άνθρωποι.

5. Πρόσεχε, αγαπητέ μου, να μη νοσταλγήσης τιμάς περισσοτέρας, διότι τότε υπάρχει κίνδυνος να καταστήσης τον εαυτόν σου ενώπιον των ανθρώπων άτιμον και επονείδιστον. Πραγματική τιμή διά τον άνθρωπος είναι να εκτελή όλα, όσα θέλει ο Θεός μεγάλη δε ατιμία δι' αυτόν να παραβαίνη τας εντολάς του.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ἡ ἐν πολιτεία κακουχῶν τὸ σῶμα σου διὰ τὸν Θεόν, ἡ δὲ ἀνθρωπότης ζηλώσῃ καὶ τιμῇσιν σε δι' αὐτήν, ἄφες αὐτήν καὶ ἐπιβαλὸν εἰς

ἄλλην, ἵνα μὴ ὁ κόπος σου εἰς ἄργον γένηται. 2. Ἐὰν δὲ παρῇλθες τὴν κενοδοξίαν, μὴ προσχῇς τὴν ἀνθρωπότητα, εἰδὼς ὅτι εἰς καὶ ποιεῖς συμπείθεται σοὶ καὶ ὁ Θεός.

3. "Ὡς περ οἰκίας μὴ ἐχούσης θύρας μηδὲ θυρίδας καὶ τὸ βουλούμενον τῶν ἐρπετῶν εἰσέρχεται ἐν αὐτῇ, οὕτως ἐστὶν ὁ ποιῶν τὸν κόπον αὐτοῦ καὶ μὴ φυλάσσων αὐτόν.

4. "Ὡς πὲρ ἰὸς κατατρώγει σίδηρος, οὕτως ἡ τιμὴ τῶν ἀνθρώπων τὴν καρδίαν, ἔαν πεισθῇ αὐτή.

5. "Ὡς πὲρ σμίλαξ συμπλακεῖς ἀμπέλῳ ἄφανιζει τὸν καρπὸν αὐτῆς, οὕτως ἡ κενοδοξία ἀφανίζει τὸν καρπὸν τοῦ Μοναχοῦ, ἔαν πεισθῇ αὐτή.

6. Μέγα οὖν καὶ τίμιον νομίζω τὸ τὴν κενοδοξίαν νικῆσαι, καὶ προκόψαι εἰς γνῶσιν Θεοῦ. Ὁ γὰρ ἔμπεσων εἰς τὰς αἰσχύρητας τοῦ δεινοῦ πάθους τῆς κενοδοξίας, τῆς εἰρήνης ἀλλοτριούται, καὶ σκληρύνεται τὴν καρδίαν πρὸς τοὺς Ἁγίους, καὶ φθόνος οἶκει ἐν αὐτῷ, καὶ σφάττεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων, καὶ ἐν τέλει τῶν κακῶν αὐτοῦ εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐμπίπτει τὴν ἄθεον.

7. Σὺ δέ, ὦ πιστέ, ἔχε κρυπτοὺς τοὺς πόνους σου, καὶ φρόντισον ἐν πόνῳ καρδίας σου, μὴ ἀφέλῃται αὐτὸ ἡ γλῶσσα σου, καὶ παραδῶ τοῖς ἐχθροῦς σου ἔαν θέλῃς παρὰ Κυρίου ἐπικαλυφθῆναι τὰς ἁμαρτίας σου, μὴ φανεραποιήσῃς τοῖς ἀνθρώποις τὰς ἐαυτοῦ ἀρετὰς καὶ γὰρ ποιοῦμεν ἐπὶ ταύτας, τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐπ' ἐκείνας ἐργάζεται.

8. Κρύψας ἀρετὴν, μὴ ἐπαίρου δικαιοσύνην ἐκτελῶν δικαιοσύνη γὰρ ἔστιν οὗ μόνον τὸ κρύπτειν τὰ καλά, ἀλλὰ καὶ τὸ μηδὲν ἐννοεῖν τῶν ἀπαγορευμένων.

9. Ἀσφάλισαι λόγον ἀπὸ καυχήσεως, καὶ λογισμὸν ἀπὸ οἰήσεως, ἵνα μὴ παραχωρηθῇς πράξαι τὰ ἐναντία" οὗ γὰρ ἐξ ἀνθρώπων μόνον τελεσιουργεῖται τὸ ἀγαθόν.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΕΥΡΙΣΚΕΣΑΙ μέσα εἰς πολιτείαν καὶ κοπιάζῃς σωματικῶς πρὸς δόξαν Θεοῦ, καὶ οἱ ἀνθρώποι το ἀντιληφθούνη καὶ σε μακαρίσουν τιμώντές σε διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτήν, νὰ εγκαταλείψῃς τὴν πολιτείαν αὐτήν καὶ νὰ μεταβῇς εἰς ἄλλης, διὰ νὰ μὴ πάῃ χαμένος ὁ κόπος σου διὰ τὴν ἀρετὴν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Περί κενοδοξίας - πως πολεμείται)

2. Εάν πράγματι διέφυγες τον κίνδυνος της κενοδοξίας, τότε δεν πρέπει να προσέχης εις τας κρίσεις των ανθρώπων, διότι, όπως γνωρίζεις, βλέπει ο Θεός τα καλά σου έργα και συμφωνεί μαζί σου.

3. Εκείνος ο οποίος κοπιάζει και αγωνίζεται διά την αρετήν και δεν φροντίζει να αποκρύπτεται, ώστε να μη αντιλαμβάνονται ο θρωποι την καλήν του αυτην εργασίαν, όμοιάζει προς οικίαν, της οποίας έχουν αφαιρεθή η θύρα και τα παράθυρα και ως εκ τούτου ευκόλως εισέρχεται εντός αυτής οποιοδήποτε ερπετόν θελήση.

4. Όπως ακριβώς η σκουριά κατατρώγει τον σίδηρον, τοιουτοτρόπως και ο έπαινος των ανθρώπων διαφθείρει την καρδίαν, εφ' όσον και επαινούμενος βεβαίως πιστεύση τον έπαινον.

5. Όπως ακριβώς και αναρριχώμενος θάμνος, ο σμάλαξ, εξαφανίζει τον καρπόν, όταν αναρριχηθή επάνω εις την άμπελον, τοιουτοτρόπως και η κενοδοξία καταστρέφει τους πνευματικούς καρπούς του Μοναχού, όταν καταλάβη και κατακτήση την καρδίαν του.

6. Έχω λοιπόν την γνώμην, ότι είναι μεγάλον πράγμα και πολύτιμον το να νικήση ο Μοναχός την κενοδοξίαν και να προκόψη εις την πραγματικήν θεογνωσίαν. Αυτός ο οποίος θα εμπλακή εις τας αισχράς παγίδας της κενοδοξίας, του φοβερού αυτού πάθους, χάνει την ειρήνην της ψυχής του, σκληραίνει η καρδιά του απέναντι των Αγίων του Θεού, δηλαδή των τιμών εργατών των εντολών Του, γεμίζει έσωτερικώς από φθόνον, σφάζονται από τους δαίμονας του φθόνου τα σπλάγχνα του, οσάκις βλέπει την πρόοδον των αδελφών του, και το τέλος όλων αυτών των κακιών είναι η υπό του Θεού μισουμένη υψηλοφροσύνη, εις την οποίαν καταβαρυνούται ο κενόδοξος.

7. Συ δέ, ώ πιστέ, φρόντιζε να έχης αποκεκρυμμένους από τους ανθρώπους τους κόπους, που καταβάλλεις για την αρετήν πρόσεξε το ωραίον αυτό μυστικόν νά μή το προδώση η γλώσσα σου, και τοιουτοτρόπως σε παραδώση εις τους εχθρούς σου. Εάν επιθυμής ο Κύριος να παραβλέψη τας αμαρτίας σου, κατά την ημέραν της Κρίσεως, πρέπει και συ να προσέχης να μη φανερώσης εις τους ανθρώπους τας αρετάς σου κατά την παρούσαν ζωήν· διότι αυτό που θα κάμωμεν ημείς διά τας αρετάς μας, θα κάμη και ο Θεός διά τας αμαρτίας μας.

8. Όταν αποκρύπτεις τās αρετās σου, μη νομίσης, ότι τάχα εκτελείς δικαιοσύνην, ὥστε να καυχάσαι δι' αυτό δικαιοσύνη εἶναι ὄχι μόνον να αποκρύπτεις τās αρετās σου, ἀλλά και τίποτε να μη σκέπτεσαι ἀπό ὅσα ἔχουν ἀπαγορευθῇ.

9. Να προφυλάσσης τους λόγους σου ἀπό καυχήματα ἐνώπιον των ἀνθρώπων, τας δε ἀνεκφράστους σκέψεις σου ἀπό την ἐσωτερικήν αὐταρέσκειαν, ὅτι τάχα κάτι εἶσαι, δηλαδή την οἶησιν, διὰ νά μή παραχωρήσῃ ὁ Θεός να περιπέσης εἰς τας ἀντιθέτους κακίας, και οὕτω πράξης τα ἀντίθετα ἐκείνων διὰ τα ὁποῖα καυχάσαι. Μη λησμονῇς δε, ὅτι ἡ ἐπιτυχία του ἀγαθοῦ δεν εἶναι ἀποτέλεσμα της ἀνθρωπίνης μόνον δραστηριότητος, ἀλλά και της θείας Χάριτος, ἡ ὁποία συνεργάζεται με τον ταπεινόν.

Ε'. Του Αγίου Ισαάκ

ΚΥΩΝ καὶ λείχων τὸ δινίον, ἐκ τοῦ ἰδίου αἵματος πίγει, καὶ ἐκ τῆς γλυκύτητος οὐκ αἰσθάνεται τῆς ἑαυτοῦ βλάβης.

2. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς καὶ πίνων κενοδοξίαν, ἐκ τῆς ἰδίας ζωῆς συμπίνει, καὶ οὐ γινώσκει τὴν ἑαυτοῦ βλάβην, ἐκ τῆς γλυκύτητός της πρὸς ὥραν γινομένης,

3. Ἡ κοσμικὴ δόξα, ὕφαλός ἐστι πέτρα, πάντοθεν ὑπὸ τῶν ὑδάτων καλυπτομένη, καὶ οὐ γινώσκεται τῷ ναύτῃ τῇ δι' αὐτῆς παρερχομένῳ, ἕως ἂν προσφύξῃ ταύτῃ τὸ πλοῖον, καὶ ποιῇσαν ὁπῆν, γεμισθῇ τὲ ὕδατος καὶ παραπέμψῃ τὸ βυθῷ.

4. Οὕτω καὶ ἡ κενοδοξία οὐ παύεται τὰ πικρὰ καὶ ταραχώδη του κόσμου ὕδατα τῇ ψυχῇ ἐμβάλλουσα τοῦ ἐν αὐτῇ προσκρούσαντος, ἕως ἂν αὐτὸν βυθίσῃ καὶ ἀπολέσῃ.

5. Περὶ ταύτης εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι τὰ ἅπαξ ἡττηθέντα πάθη δι' ἀσκήσεως καὶ χρόνου πολλοῦ, συντόμως ἀνακαλεῖται, καὶ ἀνακαινίζει ἐν τῇ ψυχῇ.

Ερμηνεία

Ὁ ΚΥΩΝ (ὁ σκύλος), που γλύφει τὴν λίμαν πίνει τὸ αἷμα του χωρὶς να ἀντὶλαμβάνεται τὴν ζημίαν, ἐπειδὴ γλυκαίνεται ἀπὸ τὸ αἷμα του.

2. Τὸ ἴδιον υφίσταται καὶ ὁ Μοναχὸς που εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν· διὰ τῆς κενοδοξίας καταπίνει τὴν πνευματικὴς του ζωὴν καὶ τὴν ἐξαφανίζει· δεν ἀντὶλαμβάνεται ὁμως τὴν βλάβην αὐτήν, ἐξ αἰτίας τῆς γλυκύτητος, που προκαλεῖ εἰς αὐτόν, πρὸς στιγμὴν, τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας,

3. Η δόξα του κόσμου τούτου, την οποίαν εξασφαλίζουν οι άνθρωποι με τους επαίνους των, ομοιάζει με βράχον, που ευρίσκεται κάτω από την επιφάνειαν της θαλάσσης και δεν φαίνεται, επειδή τον σκεπάζουν τα ύδατα. Την παρουσίας του επικινδύνου αυτού βράχου δεν την υποπτεύεται ο ναύτης, που περνά με το πλοίον του από επάνω, δι' αυτό και ανύποπτος πλπτει επί του υφάλου αυτού βράχου, οπότεν ανοίγει εις το πλοίον οπή, γεμίζει από την θάλασσαν και αμέσως βυθίζεται.

4. Το ίδιον κακόν επιφέρει εις τον άνθρωπος και η κενοδοξία δεν σταματά από το να βάζη μέσα εις την ψυχήν εκείνου, που προσέκρουσεν επάνω εις αυτήν, τα πικρά και αφρισμένα κύματα της κοσμικής ματαιότητος, έως ότου τον βυθίση εις διάφορα πάθη και τον καταστρέψη.

5. Δι' αυτήν την κενοδοξίαν είπον οι Πατέρες, ότι, εξ αιτίας της, τα πάθη, που κατ' αρχήν ενίκησεν ο Μοναχός διά σκληράς και μακροχρονίου ασκήσεως, συντόμως επανέρχονται και ξαναζωντανεύουν εις την ψυχήν.

ΣΤ'. Του 'Αββά Κασσιανού

ΤΟ ΤΗΣ ΚΕΝΟΔΟΞΙΑΣ πάθος πολύμορφόν ἐστι καὶ λεπτότατον, καὶ οὐδε ταχέως οὐδὲ ὑπ' αὐτοῦ του πειραζομένου καταλαμβανόμενον καὶ γὰρ τῶν ἄλλων παθῶν αἱ προσβολαὶ φανερώτεραι τυγχάνουσι, καὶ εὐκολωτέραν τὴν πρὸς αὐτὰς μάχην ἔχουσι, τῆς ψυχῆς ἐπιγινωσκούσης τὸν πόλε: μόν, καὶ διὰ τῆς ἀντιρρήσεως καὶ προσευχῆς τοῦτον εὐθέως ἀποτρεπούσης.

2. Ἡ δὲ τῆς κακίας κενοδοξία, πολύμορφος οὔσα, ὡς εἴρηται, δυσκαταγώνιστός ἐστι καὶ γὰρ ἐν παντὶ ἐπιτηδεύματι παρυφίσταται, ἐν σχήματι, ἐν φωνῇ, ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν εὐχῇ, ἐν ἀναγνώσει, ἐν ἡσυχίᾳ, ἐν μακροθυμίᾳ διὰ πάντων γὰρ τούτων ἐπιχειρεῖ τὸν στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ κατατοξεύειν.

3. Καὶ γὰρ ὃν τινὰ μὴ δυνηθῇ πολυτελείᾳ ἐνδυμάτων πρὸς κενοδοξίαν ἀπατῆσαι, τοῦτον δι' εὐτελοῦς ἐσθήτος ἐπιχειρεῖ πειράζειν καὶ δν οὐκ ἴσχυσε διὰ τιμῆς ἐπάξει, τοῦτον δῆθεν διὰ τοῦ φέρειν ἀτιμίαν εἰς ἀπονοιαν αἶρει καὶ δν οὐκ ἡδυνήθη πειρᾶσαι δι' ἐπιστήμης λόγων κενοδοξεῖν, τοῦτον διὰ σιωπῆς, ὡς ἡσυχον, δελεάζει καὶ δν οὐκ ἴσχυσε διὰ πολυτελείας βρωμάτων χαυνώσει, τοῦτον διὰ νηστείας πρὸς ἔπαινον ἐκλύει" καὶ ἀπλῶς πᾶν ἔργον, πᾶν ἐπιτήδευμα, πρόφασιν πολέμου παρέχει τὸ πονηρῶ τούτω δαίμονι ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, καὶ κληρον φαντάζεσθαι ὑπομένειν ὑποβάλλει.

4. Μέμνημαι γάρ τινος Γέροντος, ἡνίκα ἐν σκῆτει διέτριβον, ἀπελθόντος εἰς κελλίον ἀδελφοῦ ἐπισκέψεως χάριν, καὶ ὥς ἐπλησίασεν αὐτοῦ τῇ θύρᾳ, ἀκούει ἔνδοθεν λαλοῦντος αὐτοῦ, καὶ νομίσας δὲ Γέρον ἀπὸ γραφῆς μελετᾶν, ἔστη ἄκροωμενος, καὶ αἰσθάνεται αὐτοῦ ὑπὸ τῆς κενοδοξίας παραφρονοῦντος καὶ ἑαυτὸν χειροτονοῦντος Διάκονον, καὶ τοῖς κατηχουμένοις ἀπόλυσιν παρέχοντος.

5. Ὡς οὖν ἤκουσε τοῦτο ὁ Γέρον, τέλος ὠθήσας τὴν θύραν εἰσῆλθε, καὶ ἀπαντήσας αὐτῷ ὁ ἀδελφός, προσεκύνησε κατὰ τὸ ἔθος, καὶ ἥξιον μαθεῖν αὐτοῦ εἰ πολλὴν ὥραν ἔχει ἐν τῇ θύρᾳ ἵσταμενος καὶ δὲ γέρον ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν, ἄρτι φησὶν ἦλθον, ὅτε σὺ τὴν ἀπόλυσιν ἐπετέλεις καὶ δὲ ἀδελφὸς ἐρυθρίασας καὶ κατά: νυγεῖς ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος, καὶ παρεκάλει αὐτὸν εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα ρυσθῇ ἐκ τῆς τοιαύτης πλάνης.

6. Τούτου δὲ ἐμνήσθην, δείξαι βουλόμενος εἰς ὅσῃν ἀναισθησίαν φέρει τὸν ἄνθρωπον οὗτος ὁ δαίμων ὁ βουλόμενος τοίνυν τελείως ἀθλῆσαι καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον ἀναδήσασθαι, πᾶσι τρόποις σπουδασάτω τὸ πολύμορφος τοῦτο θηρίον νικῆσαι, μνημονεύων αἰ τοῦ προφητικοῦ τούτου ρήματος Κύριος διεσκόρπισεν ὅσα ἄνθρωπαρέσκων" καὶ μηδὲν ποιεῖτω περιβλεπόμενος τὸν τῶν ἀνθρώπων ἔπαινον, ἀλλὰ τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ μισθὸν ἐπιζητεῖτω μόνον, ἀπορδίπτων αἰ τοὺς ἐπερχομένους ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λογισμούς, καὶ ἐπαινοῦντας αὐτὸν καὶ ἐξουθενεῖτω ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ οὕτω γὰρ δυνήσεται σὺν Θεῷ ἀπαλλαγῆναι τοῦ πνεύματος τῆς κενοδοξίας.

Ερμηνεία

ΤΟ ΠΑΘΟΣ τῆς κενοδοξίας εἶναι πολύμορφον καὶ πολὺ δυσδιάκριτον δι' αὐτὸ καὶ ἐκεῖνος, που προσβάλλεται ἀπὸ αὐτό, δεν το αντιλαμβάνεται ἀμέσως. Αἱ ἐπιθέσεις τῶν ἄλλων παθῶν διακρίνονται ἀμέσως καὶ δι' αὐτὸ εὐκόλως πολεμοῦνται ἀπὸ τὴν ψυχὴν, που γνωρίζει νὰ πολεμῇ τὰ πάθη. Αμέσως δηλαδὴ ἡ ψυχὴ ἀντιστέκεται εἰς τὰς ἐπιθέσεις καὶ, διὰ τῆς προσευχῆς, ἀποτρέπει τὸν πόλεμον.

2. Ἡ κακία ὁμως τῆς κενοδοξίας, ὅπως εἶπον, ἐπειδὴ εἶναι πολύμορφος, δι' αὐτὸ καθίσταται καὶ δυσκολοπολέμητος διότι εἰς κάθε πνευματικόν ἔργον ὑπάρχει πλησίον καὶ ἡ κενοδοξία ὅχι δε μόνον εἰς κάθε πνευματικόν, ἔργον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας τὰς μορφάς καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ βίου ἐνυπάρχει ἡ δυνατότης τῆς κενοδοξίας εἰς τὸ βάδισμα, εἰς τὴν φωνήν, εἰς τὴν ομιλίαν, εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ἀγρυπνίαν, εἰς τὴν νηστείαν, εἰς τὴν προσευχήν, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, εἰς τὴν ἡσυχίαν, εἰς τὴν φιλάδελφον ἀνεκτικότητα τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ πλησίον, εἰς ὅλα αὐτὰ ἐνυπάρχει ἡ δυνατότης τῆς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Περί κενοδοξίας - πως πολεμείται)

κενοδοξίας, διότι δι' όλων αυτών ο διάβολος της κενοδοξίας προσπαθεί να πληγώσει με το τόξον του πάθους τον στρατιώτη του Χριστού.

3. Όποιον δεν μπορεί να τον ρίψη εις την κενοδοξίαν με την πολυτέλειαν των ενδυμάτων, αυτόν προσπαθεί να τον κάμη να υπερηφανευθή με την τιποτένιαν εσθήτα και όποιον ο διάβολος δεν κατώρθωσε να του φουσκώσει τα μυαλά με τους επαίνους των ανθρώπων, διότι δεν ευρέθη κανείς να τον επαινέση, αυτόν τον κάμνει να παραφρονή από την κενοδοξίαν, με την σκέψιν, ότι τάχα έχει την δύναμιν να υπομένη άγογγύστως την περιφρόνησιν και την ατιμίαν. Όποιον πάλιν δεν ημπόρεσε να τον πειράξη με την μόρφωσιν και την ρητορικήν ικανότητα, αυτόν προσπαθεί να τον αγκιστρώση εις το πάθος της κενοδοξίας με το δόλωμα της σιωπής, ότι τάχα επέτυχεν εις την ησυχίαν. Αυτόν, που δεν κατάφερε να αποχαυνώσει διά μέσου των πολυτελών φαγητών, αυτόν τον παγιδεύει με τον έπαινον των ανθρώπων, επειδή νηστεύει. Και διά νά μή επεκτείνωμαι και μακρηγορώ, λέγω συντόμως, ότι ο διάβολος της κενοδοξίας χρησιμοποιεί κάθε έργασίαν, κάθε συνήθειαν του ανθρώπου, ως αφορμήν διά να επιτύχη τον σκοπόν του.

Έπί πλέον δε ο διάβολος εμπνέει εις τον κενόδοξον την ιδέαν, ότι τάχα και κληρικός, λόγω των αρετών του, είναι άξιος να γίνη, ή και ότι είναι κληρικός, χειροτονηθείς κατ' ευθείαν υπό του Θεού!

4. Σχετικώς ενθυμούμαι το εξής χαρακτηριστικών περιστατικών από μίαν σκήτην, εις την οποίαν παρέμενον.

Ένας γέρων Μοναχός μετέβη προς επίσκεψιν ενός άλλου αδελφού συμμοναστού του. Μόλις λοιπόν επλησίασε την θύραν του κελλίου ακούει ο επισκέπτης να ομιλή μέσα εις το κελλίον του και αδελφός.

Κατ' αρχήν ο Γέρων, ο επισκέπτης, ενόμισεν, ότι ο αδελφός αναγινώσκει μεγαλοφώνως τας Γραφάς και, διά να μη τον διακόψη, εστάθη να ακούση. Δεν ήργησεν όμως να αντιληφθή, ότι ο αδελφός, υπό το κράτος της κενοδοξίας, παρελογίζετο και εφαντάζετο ότι έχειροτονείτο Διάκονος, μάλιστα δε και έκαμε την απόλυσιν των κατηχουμένων, ως να ευρίσκετο προ της λειτουργίας των πιστών!

5. Μόλις αντελήφθη ο Γέρων αυτήν την παραφροσύνην, χωρίς καν να κτυπήση, έσπρωξε την θύραν και εισήλθεν εις το κελλίον. Ο αδελφός, τον υπεδέχθη, του υπέβαλε την συνηθισμένην εδαφιαίαν υπόκλυσιν και επιμόνως εξήτει να μάθη από

αυτὸν εἰς ἐστέκετο ἐπὶ πολλήν ὥραν πρὸς τὴν θύραν. Τότε ὁ Γέρων με ἐλεγκτικὸν ὕφος τοῦ εἶπε:

—Ἦλθον, μόλις συ ἔκαμες τὴν καθιερωμένην εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἀπόλυσιν τῶν κατηχουμένων.

Τότε ὁ ἀδελφός, ἀντιληφθεὶς τὸν υπαινιγμὸν τοῦ Γέροντος, ἐκοκκίνισεν ἀπὸ ἐντροπὴν καὶ συνελθὼν ἀπὸ τὴν παραφροσύνην τῆς κενοδοξίας τοῦ, ἔπεσε κλαίων εἰς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ τὸν παρεκάλει νὰ προσευχηθῇ εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν επικίνδυνον αὐτὴν πλάνην.

6. Αὐτὸ τὸ περιστατικὸν τὸ ἀνέφερα, διότι ἐπιθυμῶ νὰ ἀποδείξω πόσῃ ἀναισθησίαν ἐπιφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ δαίμων τῆς κενοδοξίας. Εκείνος λοιπὸν ποῦ θέλει νὰ ἀναδειχθῇ τέλειος ἄθλη τῆς, ὥστε νὰ νικήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὸν στέφανον, ποῦ προσφέρει ὡς ἔπαθλον ὁ δίκαιος Θεός, αὐτὸν φροντίζει μὲ ὅλα τὰ μέσα νὰ καταβάλῃ τὸ πολύμορφον αὐτὸ θηρίον, ἐνθυμούμενος πάντοτε τὸ ρητὸν τοῦ Προφήτου: «Ὅτι ὁ Θεὸς διεσκόρπισεν ὀστά ἀνθρωπαρέσκων» (Ψαλμ. νβ', 6).

Τίποτε δὲ δὲν πρέπει νὰ κάμῃ ὁ Μοναχός, ἀλλὰ καὶ ὁ λαϊκὸς Χριστιανὸς ἀκόμη, ἐπιδιώκων τὸν ἑπαινον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητῇ μόνον τὴν ἀμοιβήν, τὴν ὁποῖαν δίδει ὁ Θεός. Ὁ ἄνθρωπος, ποῦ θέλει νὰ εὐαρεστήσῃ εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ ἀπορρίπτῃ πάντοτε τοὺς κακοὺς λογισμοὺς ποῦ ἐνοχλοῦν τὴν καρδίαν τοῦ, ὑπὸ τὸ προσφιλές καὶ ἀπατηλὸν σχῆμα τοῦ αὐτοεπαίνου, καὶ νὰ αὐτοεξευτελίζεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔχων ἐπίγνωσιν τῆς ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἀθλιότητος. Μόνον διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἡμπορέσῃ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας.

Ζ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΤΑΝ τινὰ νικήσῃ τῶν ἀτιμοτέρων παθῶν, οἷον ἢ γαστριμαργίαν, ἢ πορνείαν, ἢ ὀργήν, ἢ πλεονεξίαν, εὐθὺς ἐφίπταται ἐπὶ σε καὶ τῆς κενοδοξίας λογισμὸς ἐὰν δὲ καὶ τοῦτον νικήσῃ, καὶ τῆς ὑπερηφανίας διαδέχεται πάντα τὰ ἄτιμα πάθη τῆς ψυχῆς τὸν τῆς κενοδοξίας ἀπελαύνουσι λογισμὸν καὶ πάντων τῶν προειρημένων ἡττημένων, ἐπ' αὐτὴν αὐτὸν ἀναλύουσιν.

2. Ὅταν ἴδῃς Ἡρώδην καὶ Πιλάτον ἀλλήλοις φιλιάζοντας ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει τοῦ Χριστοῦ, τότε νόει τὴν εἰς τὸ αὐτὸ συνδρομὴν τοῦ τῆς πορνείας καὶ τῆς κενοδοξίας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Περί κενοδοξίας - πως πολεμείται)

δαίμονος, ἐπὶ τῷ θανατώσει τὸν λόγον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν γνῶσιν ἀλλήλοις συμφωνούντων.

3. Ὁ μὲν γὰρ κενόδοξος δαίμων, πνευματικὴν γνῶσιν ὑποκρινόμενος, παραπέμπει τὸ δαιμόνι τῆς πορνείας, ὁ δὲ τῆς πορνείας καθ' ὑποχώρησιν, καθαρότητα προσποιούμενος, ἀναπέμπει τὸ δαιμόνι τῆς κενοδοξίας διὸ λαμπρᾶν περιθεὶς ἐσθήτα, φησὶν, ὁ Ἡρώδης ἀνέπεμψε Πιλάτη τὸν Ἰησοῦν.

4. Κενοδοξίαν ἀναιρεῖ ἡ κρύπτη ἐργασία, ὑπερηφανίαν δὲ τὸ τῷ Θεῷ ἐπιγράφειν τὰ κατορθώματα καὶ διὰ κενοδοξίαν τὰς ἀρετὰς μετερχόμενος, δηλὸν ὅτι καὶ τὴν γνῶσιν διὰ κενοδοξίαν μετέρχεται καὶ δὲ τοιοῦτος οὐδὲν πρὸς οἰκοδομῆς πράττει, ἢ διαλέγεται, ἀλλ' ἐν πάσι τὴν παρὰ τῶν βλεπόντων ἢ ἀκουόντων δόξαν θηρώμενος ἐλέγχεται δὲ τὸ πάθος, ὅταν τινὲς τῶν προειρημένων τοῖς ἔργοις ἢ τοῖς λόγοις αὐτοῦ ψόγον ἐπιφέρωσι, καὶ διὰ τοῦτο σφόδρα λυπεῖται" οὗ διὰ τὸ ἐκείνους μὴ οἰκοδομεῖσθαι (οὐδὲ γὰρ τοῦτο εἶχε σκοπόν), ἀλλὰ διὰ τὸ αὐτὸν ἐξουδενωθῆναι.

5. Κενοδοξία καὶ φιλαργυρία ἀλλήλων εἰσὶ γεννήτριαι οἱ μὲν γὰρ κενοδοξοῦντες πλουτοῦσιν, οἱ δὲ πλουτοῦντες κενοδοξοῦσιν, ἀλλ' ὥς κοσμικοὶ" ἐπεὶ ὁ Μοναχὸς ἀκτῆμων ὢν μᾶλλον κενοδοξεῖ ἀργύριον δὲ ἔχων, κρύπτει αὐτὸ αἰσχυνόμενος, ὥς ἀνοίκειον πρᾶγμα τοῦ σχήματος ἔχων.

6. Τῆς τοῦ Μοναχοῦ κενοδοξίας ἴδιον το ἐπ' ἀρετὴ κενοδοξεῖν, καὶ τοῖς ταύτῃ ἀκολουθοῦσι" τῆς δὲ ὑπερηφαγίας αὐτοῦ, τὸ ἐπὶ κατορθώμασιν ἐπαίρεσθαι καὶ ἐξουθενεῖς τοὺς λοιποὺς καὶ τὸ ἑαυτῷ ταῦτα καὶ μὴ τῷ Θεῷ ἐπιγράφειν.

7. Τῆς δὲ τοῦ κοσμικοῦ κενοδοξίας καὶ ὑπερηφανίας ἴδιον, τὸ ἐπὶ κάλλει, καὶ πλούτῃ, καὶ δυναστείᾳ, καὶ φρονήσει ἐπαίρεσθαι καὶ κενοδοξεῖν.

8. Ὁ μικρὸς ἀγὼν κενοδοξίας ἀπαλλαγῆναι ἀπαλλάττεται δὲ τίς διὰ κρύπτῃς τῶν ἔργων ἐργασίας, καὶ συχνότερας προσευχῆς· σημεῖον δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς, τὸ μηκέτι μνησικακεῖν τῷ κακολογήσαντι ἢ τὸ κακολογοῦντι.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ κατανικήσης μερικά ἀπὸ τα ατιμότερα πάθη, ὅπως τὴν γαστριμαργίαν, τὴν πορνείαν, τὴν οργήν, τὴν πλεονεξίαν, ἀμέσως πτερυγίζει πρὸς τὴν καρδίαν σου ὁ λογισμὸς τῆς κενοδοξίας: ἀν κατορθώσης νὰ νικήσης καὶ αὐτόν, τότε δέχεσαι δευτέραν ἐπίθεσιν ἀπὸ τὸν λογισμὸς τῆς ὑπερηφανείας. Ὅλα τα πάθη τῆς ψυχῆς, που ἐπιφέρουν ατιμίαν καὶ αἰσχύνῃν, ἀποδιώκουν τὸν λογισμὸν τῆς κενοδοξίας, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀπεργάζεται κάτι, που νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ

να επισπάση την δόξαν των· όταν δε κατορθώση να νικήση όσα ανέφερα προηγουμένως, τότε ανοίγει εις την ψυχήν τον δρόμον προς τον λογισμόν της κενοδοξίας.

2. Όταν αναγνώσης εις το Ιερόν Ευαγγέλιον τον Ηρώδη και τον Πιλάτον να συμφιλιώνονται μεταξύ των, διά να θανατώσουν τον Ιησούν, τότε, ερμηνεύων αλληγορικώς το περιστατικόν, να βλέπης με τον νούν σου μίαν άλλην συνεργασίαν την συνεργασίας του δαίμονος της κενοδοξίας και του δαίμονος της πορνείας διά να θανατώσουν εις την ψυχήν την ιδέαν και την πρόθεσιν της αρετής, εξοικειουμένων τοιουτοτρόπως, μεταξύ των, των δύο επικινδύνων παθών, της πορνείας και της κενοδοξίας. Η αθλία αυτή συνεργασία διεξάγεται κατά τον εξής τρόπον:

3. Ο δαίμων της κενοδοξίας, κρυπτόμενος κάτω από την γνώσιν δήθεν υψηλών πνευματικών ζητημάτων, εμβάλλει εις την ψυχήν μίαν αλαζονικήν αυτοπεποιθήσιν και καθιστά τον άνθρωπον απρόσεκτον απρόσεκτον δε και αλαζόνα τον στέλλει εις τον δαίμονα της πορνείας. Με την σειράν του τώρα ο δαίμων της πορνείας, αποφεύγων αμέσως να ρίψη την ψυχήν εις τον βόρβορον της πορνείας, επιτυγχάνει να εμπνεύση εις τον άνθρωπον την προσποίησιν της καθαρότητος, εφ' όσον εξωτερικώς τουλάχιστον διетήρησε τα γνωρίσματα της έγκρατείας, έστω και εάν εσωτερικώς, κατά νουν και διάνοιαν, περιέπεσεν εις ατόπους λογισμούς διά της προσποιητής αυτής καθαρότητος, εφ' όσον το εσωτερικόν είναι βρωμερόν, επισπά τον έπαινον των ανθρώπων και ούτω ο δαίμων της πορνείας επιστρέφει την ψυχήν εις τον δαίμονα της κενοδοξίας. Αυτή είναι η συνεργασία των δύο δαιμόνων, αποβλέπουσα εις την καταστροφής της ιδέας της αρετής εις την ψυχήν του ανθρώπου, οπόταν ο άνθρωπος αμαχητί πλέον παραδίδεται εις την αμαρτίαν. Δι' αυτό, λέγει το Ιερόν Ευαγγέλιον, αφού ο Ηρώδης εφόρεσεν εις τον Ιησούν λαμπρόν και πολύτιμον ένδυμα, τον εξαπέστειλεν εις τον Πιλάτον.

4. Την κενοδοξίαν εξαφανίζει η κρυπτή, από τα βλέμματα των ανθρώπων, πνευματική εργασία· η δε θυγάτηρ της κενοδοξίας, η υπερηφάνεια, εξαφανίζεται τότε, όταν ο άνθρωπος αποδίδη τα κατορθώματα της αρετής του αποκλειστικώς και μόνον εις τον Θεόν. Εκείνος ο οποίος προσπαθεί να πραγματοποιήση τας αρετάς διά να κερδίση την ματαιάν δόξαν των ανθρώπων, είναι φανερόν ότι και την θρησκευτικής διδασκαλίαν την κάμνει μόνον και μόνον διά την κενοδοξίαν και την ανθρωπαρέσκεϊαν. Ο άνθρωπος αυτός τίποτε δεν κάμνει χάριν πνευματικής οικοδομής, αλλά και αι συζητήσεις του δεν έχουν σκοπόν το θείον αυτό έργον εις όλας

τας περιπτώσεις, και όταν πράττη ή και όταν διδάσκη, μετά μανίας κυνηγά τους επαίνους και την δόξαν αυτών, που τον βλέπουν ή τον ακούουν. Οτι δε πράγματι αυτό συμβαίνει, δηλαδή το ελατήριον των ενεργειών του είναι η κενοδοξία, αποδεικνύεται από την λύπην, την οποίαν δοκιμάζει, οσάκις μερικοί από αυτούς που τον ακούουν ή τον βλέπουν κατηγορήσωσιν ή και αυστηρώς ελέγξωσι τους λόγους ή τας πράξεις του: η σφοδρά δε λύπη, την οποίαν δοκιμάζει ο κενόδοξος από την κατάκρισιν των πράξεών του ή των λόγων του, δεν οφείλεται εις το ότι δεν επέτυχεν ή πνευματική οικοδομή των αδελφών (αυτό ούτε κάν το επεδίωκεν), αλλά εις το ότι τον εταπείνωσαν και δεν του προσέφεραν επαίνους, τιμάς και και δόξαν.

5. Η κενοδοξία συγγενεύει και με την φιλαργυρίαν ή μία γεννά την άλλην" οι κενόδοξοι (αυτοί που κυνηγούν τους επαίνους και την δόξαν των ανθρώπων) ευκόλως πλουτούν, διότι εκμεταλλεύονται τας περί αυτών διαθέσεις των άλλων εκείνοι πάλιν που αποκτούν πλούτη, περιπίπτουν εις την κενοδοξίαν, διότι οι άνθρωποι, διά να ωφεληθούν κάτι εξ αυτών, τους έπαινούν και τους δοξάζουν. Η σχέσις αυτή μεταξύ της κενοδοξίας και της φιλαργυρίας πραγματοποιείται εις τους κοσμικούς και ο Μοναχός όμως, παρ' όλον ότι είναι ακτήμων, εν τούτοις περισσότερον των κοσμικών ενίοτε κενοδοξεύει. Η κενοδοξία του Μοναχού δεν στηρίζεται εις την επίδειξιν πλούτου, διότι ούτος, οσάκις αποκτήσῃ χρήματα, φροντίζει να τα αποκρύπτῃ, αισθανόμενος εντροπής από την κατοχήν χρημάτων, επειδή δεν ταιριάζει και πλούτος προς το σχήμα του Μοναχού.

6. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της κενοδοξίας του Μοναχού είναι η προσπάθειά του να εφελκῇ την εκτίμησιν των ανθρώπων διά την αρετήν και δι' όσα ακολουθούν την αρετήν. Όσαύτως χαρακτηριστικόν γνώρισμα της υπερηφανείας του Μοναχού είναι η καύχησίς του διά τα κατορθώματα των πνευματικών του αγώνων και η περιφρόνησίς του προς τους λοιπούς. Κοινόν δε γνώρισμα και των δύο ανωτέρω παθών του Μοναχού είναι η μη απόδοσις των κατορθωμάτων του εις τον Θεόν, με την βοήθειαν του οποίου τα επετέλεσεν,

7. Ο υπερήφανος πάλιν και κενόδοξος κοσμικός καυχάται διά την ωραιότητά του, τον πλούτον του, την δύναμιν του, τας γνώσεις του και δι' αυτών επιδιώκει να επισπάσῃ τον έπαινον και την δόξαν των ανθρώπων.

8. Δεν είναι εύκολο πράγμα να απαλλαγή κανείς από την κενοδοξίαν. Κατορθώνει δε ο άνθρωπος να απαλλαγή μόνον διά της μακράν της ανθρωπίνης προσοχής, εν κρυπτώ, διεξαγωγής του πνευματικού έργου και διά της συχνής προσευχής.

Και πως καταλαβαίνει κανείς, ότι έχει απαλλαγή από την υπερηφάνειας και την κenoδοξίαν;

Οταν φθάση εἰς το σημεῖον να μη μνησικακή εναντίον εκείνου, που τον ἐκακολόγησε και εξακολουθεί να τον κακολογή!

Η'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου καὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, ὅτι ὑπὲρ πάντας ἐμίσουν τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν καὶ ὁ μὲν Ἀββᾶς Ἀρσένιος οὐχ ὑπῆντα ταχέως τινὶ" ὁ δὲ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὑπῆντα μὲν, ὡς ρομφαῖα δὲ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

2. Ἦν τις Ἀσκητὴς μέγας καὶ ἱερεύς, Εὐλόγιος καλούμενος, ὃς ἔνηστε μὲ δύο δύο πολλάκις δὲ καὶ ὅλην τὴν ἐβδομάδα ἄσιτος εἶλκεν' ὅτε δὲ κατέλυεν, ἄρτον μόνον καὶ ἄλας ἤσθιεν οὗτος διὰ τὴν ἄσκησιν αὐτοῦ ἐδοξάζετο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων,

3. Ἐν μιᾷ δὲ παρέβαλε τῷ Ἀββᾶ Ἰωσήφ εἷς Πανεφῶ, προσδοκῶν μείζονα τινὰ σκληραγωγίαν ἰδεῖν ἐπ' αὐτῶν καὶ δεξάμενος αὐτὸν ὁ Γέρων μετὰ χαρᾶς, ἐκέλευσε τῷ αὐτοῦ μαθητῇ οἷς ἔχουσι ποιῆσαι παράκλησιν' εἶτα, ὡς ἐκάθισαν ἵνα φάγωσι, λέγουσιν οἱ μαθηταὶ Εὐλογίου" οὐκ ἔσθιει ὁ Πρεσβύτερος, πλὴν ἄρτου καὶ ἄλατος καὶ δὲ Ἀββᾶς Ἰωσήφ σιωπῶν ἔτρωγαν.

4. Ἐμεινεν οὖν καὶ Εὐλόγιος σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῖς ἡμέρας τρεῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν αὐτοῦ ἢ τινὸς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ψάλλοντος ἢ εὐχομένου (κρυπτὴ γὰρ ἦν ἡ ἐργασία αὐτοῦ) καὶ ἐξῆλθον μὴ ὠφεληθέντες,

5. Κατ' οἰκονομίαν δὲ γίνεται γνόφος, καὶ πλανηθέντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν Γέροντα, καὶ πρὸ τοῦ κρούσαι τὴν θύραν ἤκουσαν αὐτοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν ἐνδοθεν ψάλλοντος, καὶ προσμείναντες ἐπὶ πολὺ, ὡς ἐκεῖνοι τῆς ψαλμωδίας οὐκ ἐπαύοντο, ἔκρουσαν. Καὶ αἰσθόμενοι τοῦ κρούσαντος ἔσωθεν, εὐθὺς τὴν ψαλμωδίαν κατέπαυσαν καὶ ἐδέξαντο αὐτοὺς χαίροντες.

6. Ὦντος δὲ καύσωνος καὶ τοῦ Εὐλογίου διψήσαντος, εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ βαλὼν ὕδωρ εἰς το βαυκάλιον, ἔδωκεν αὐτῷ, ἦν δὲ μεμιγμένον ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ γευσάμενος καὶ Εὐλόγιος οὐκ ἠδυνήθη πιεῖν, καὶ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, προσέπεσε τῷ Γέροντι λέγων· τί ἐστὶ τοῦτο, Ἀββᾶς ὅτι ὄντων ἡμῶν μεθ' ὑμῶν οὐκ ἐψάλλετε, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, τότε τῆς ψαλμωδίας ἐπὶ πολὺ εὐχεσθε ὁμοίως δὲ καὶ τότε μὲν ἔμπροσθεν ἡμῶν οἶνον ἐπινέτε, νῦν δὲ γευσάμενος τοῦ παρ' ὑμῶν ὕδατος εὗρον αὐτὸ ἀλμυροῦν, καὶ σχεδὸν ἀποτον;

7. Απεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων· ὁ ἀδελφός, καὶ τὸ ὕδωρ κομίσας, σαλός ἐστι, καὶ κατὰ πλάνην ἔμειξεν αὐτῷ θαλάσσιον· ὁ δὲ παρεκάλει τὸν Γέροντα εἶπεν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν τότε λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· ἐκεῖνο τὸ μικρόν του οἴνου ποτήριον, τῆς ἀγάπης ἦν, τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ ἐστὶ τὸ τοῖς ἀδελφοῦς σύνηθες τοιοῦτον γὰρ διὰ παντὸς πίνουσιν· ὁμοίως καὶ περὶ τῆς ψαλμωδίας ἀπελογήθη, ὅτι κατ' οἰκονομίαν τὴν ἰδίαν ἐργασίαν ἔκρυσαν, ποιοῦντες ἐν τῷ ἀφανεῖ.

8. Καὶ λοιπὸν ἐδίδαξε καὶ αὐτὸν οἰκονομικῶν εἶναι καὶ διακριτικόν, καὶ ἔκοψεν ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ ἀνθρώπινα, ἐν τῷ κρυπτῷ πείσας ἐργάζεσθαι καὶ αὐτὸν ἀπὸ τότε καὶ τὰ μεγάλα ὠφεληθεῖς καὶ Εὐλόγιος, εἶπε τῷ Γέροντι· ὄντως ἐν ἀληθείᾳ ἐστὶν ἡ ἐργασία ὑμῶν.

9. Δηγήσατο τὶς τῶν πατέρων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, ὅτι ἀπῆλθον ποτὲ τῇ δαίλῃ πρὸς αὐτόν, θέρους ὄντος, καὶ εὖρον αὐτὸν φοροῦντα κεκομμένον λεβίτωνα, καὶ τὸ στήθος αὐτοῦ γυμνόν, καὶ τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἔμπροσθεν κείμενον· καὶ ὁμιλούντων ἡμῶν, ἰδοὺ τὶς κόμης ἦλθεν ἰδεῖν αὐτὸν καὶ ὡς ἔκρουσεν, ἐξῆλθεν ὁ Γέρων ἀνοίξαι· καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ, ἐκάθισεν εἰς τὴν θύρᾳ σὺν τῷ ἐλθόντι, καὶ ἐλάλει αὐτῷ ἐγὼ δὲ ἔλαβον κόμμα μαφορίου, καὶ ἔσκεπασά τους ὦμους αὐτοῦ καὶ δὲ Γέρων τὴ χειρὶ κρατήσας, ἔρριπεν αὐτό.

10. Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ κόμης, εἶπον αὐτῷ Ἀββᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας ; ἦλθεν καὶ ἄνθρωπος ὠφεληθῆναι μὴ γὰρ βλαβῆναι ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· τί λέγεις μοί, Ἀββᾶ καὶ ἄκμην τοῖς ἀνθρώποις δουλεύειν ὀφείλομεν ; ἐποίησαμεν τὴν χρεῖαν καὶ ἀπῆλθεν καὶ θέλων οὖν ὠφεληθῆναι, ὠφεληθῆτω, καὶ καὶ θέλων σκανδαλισθῆναι σκανδαλισθῆτω ἐγὼ δὲ ὡς ἂν εὐρεθῶ, οὕτως ἀπαντῶ,

11. Παρήγγειλε δὲ τὸ μαθητὴ αὐτοῦ νὰ ἐὰν τὶς ἔλθῃ ἰδεῖν θέλων τὸν Γέροντα, μὴ εἴπα αὐτῷ τίποτε ἀνθρώπινον, ἥτοι ψεῦδος, δι' ἄνθρωπαρέσκειαν λέ· γόμενον, ἀλλ' ἐὰν τρώγῃ ὁ Γέρων, εἶπεν τῷ ἐλθόντι ὅτι τρώγει, καὶ ἐὰν κοιμᾶται εἶπεν ὅτι κοιμᾶται· οὕτως ὑπερβαλλόντως ὁ Γέρων τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν ἔμι. σησεν ἡμεῖς δὲ κὰν ὡς ἀσθενεῖς τὴν θαυμασίαν ταύτην ἐργασίας τοῦ Γέροντος ἐντελῶς μιμήσασθαι οὐ δύναμεθα, καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν οὕτω πατήσαι, ἀλλὰ κὰν γὰρ ἐν οἷς μολύνομεν τὴν συνείδησιν, αὐτὴν βδελυζόμεθα, καὶ μὴ διὰ τὸ ἂν θρόπους ἀρέσει, ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ γενώμεθα.

12. Ἀδελφός τὶς ἠρώτησε τὸν αὐτὸν λέγων· θέλεις, Ἀββᾶ, ἥτοι ἐπιτρέπεις, μί· κρᾶς ἡμέρας μὴ φαγεῖν μὲ ἄρτον καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· καλῶς ποιεῖς, καὶ γὰρ κάγω ἐποίησα οὕτω λέγει ὁ ἀδελφός θέλω οὖν λαβεῖν τὰ ἐρεβινθία μου εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον, καὶ ποιῆσαι αὐτὰ ἄλευρον· καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· εἰ ὑπάγεις ὅλως εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον, ποιήσον τὸν ἄρτον σου καὶ τὶς ἡ χρεία τῆς ἐξαγωγῆς ταύτης;

13. "Ἀδελφὸς ἥρωτησε τὸν Ἀββᾶν Μώτιον λέγων" ἐὰν ἀπέλθω μεῖναι εἰς τόπον, θέλεις διδάξω ἐκεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων" ἐὰν οικήσης εἰς τόπον, μὴ θελήσης ἑαυτὸ ἐκβαλεῖν ὄνομα, ὅτι οὐκ ἐξέρχομαι εἰς σύναξιν, ἢ εἰς ἀγάπην οὐκ ἔσθιω ταῦτα γὰρ ὄνομα ποιούσι κενόν, καὶ ὕστερον εὖρησεις ὄχλησιν" οἱ γὰρ ἄνθρωποι, ὅπου ἂν εὐρίσκωσι ταῦτα, ἐκεῖ τρέχουσι.

14. Σύουν, ὅπου ἂν καθίσης, ἴσος φαίνου τοῖς πάσι, καὶ εἰ τί βλέπεις τοὺς εὐλαβεστέρους ποιούντας εἰς οὓς πληροφορῇ, ποιήσον καὶ αὐτὸς καὶ ἀναπαύῃ δύο γὰρ ἀγαθὰ κερδαίνεις ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἰσότητος, καὶ ταπεινῶσιν κτώμενος, καὶ διαφεύγων τὴν ἕκαι τῶν ἀνθρώπων δόξαν καὶ δγλησιν.

15. Ὁ Ἀββᾶς Νισθερῶ ὁ Μέγας περιεπάτει μετὰ ἀδελφοῦ τινὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἰδόντες δράκοντα ἔφυγον" καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς" καὶ σὺ φοβῇ, Πάτερ: ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων οὗ φοβοῦμαι, τέκνον, ἀλλὰ συμφέρει ὅτι ἔφυγον, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἐκφυγεῖν τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας, ἥτοι ὑπερηφανίας.

16. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὅτι παρεβάλομεν πότε τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι, καὶ ἔγευσάμεθα ὅμου ὥς δὲ ἀνέστημεν ἀπὸ τῆς τραπέζης, εἶπεν ἡμῖν' ὑπάγετε ἀναπαυθῆτε μικρόν, ἀδελφοί" ἀπῆλθε δὲ κακεῖνος εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον" οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, οἱ σὺν ἔμοι ἐλθόντες, ἀπῆλθον ἀναπαυθῆναι, ἐγὼ δὲ παρέμεινα λαλῆσαι τῷ Γέροντι κατὰ μόνας βουλόμενος ὥρμησα οὖν ἀπελθεῖν πρὸς αὐτὸν καὶ δέ, ὥς εἶδε μὲ ἐρχόμενον, ἔθηκεν ἑαυτὸν ὥς κοιμώμενον' αὕτη γὰρ ἦν ἡ ἐργασία τοῦ Γέροντος, τὸ πάντα ποιεῖν ἐν κρυπτῷ.

17. Ἦλθε πότε καὶ Ἀββᾶς Ἀδέλφιος ὁ Ἐπίσκοπος Ἑλιουπόλεως εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισώην, εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ μείνας παρὰ τῷ Γέροντι, ὥς ἔμελλεν ἐξελθεῖν, ἐποίησεν αὐτὸν ὁ Γέρων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν φαγεῖν ἔτι πρωΐας οὔσης, καὶ νηστείας, ἡγουν νηστήμου ἡμέρας" τεθείσης οὖν τραπέζης, ἐκάθισε καὶ ὁ Γέρων μετ' αὐτῶν φαγεῖν, καὶ ὥς ἤρξατο ἔσθιειν, ἴδου ἀδελφοὶ ἔκρουσαν, καὶ εἶπεν ὁ Γέρων τὸ μαθητὴ αὐτοῦ" ὕπαγε δὸς αὐτοῖς μικρῶν ἀθήραν, ὅτι ἀπὸ κόπου εἰσί.

18. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀδέλφιος ἄφες πρὸς τὸ παρόν, ἵνα μὴ εἴπωσιν, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Σισώης ἀπὸ πρωΐας ἔσθιει" προσχῶν δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων, λέγει τοῦ μᾶ: θητη αὐτοῦ ὕπαγε δὸς αὐτοῖς οἱ δὲ ἐλθόντες, ὥς εἶδαν τὴν ἀθήραν, εἶπον τῷ ἀδελφῷ τῷ ταύτην ἐνεγκόντι ξένους ἔχετε, μὴ καὶ ὁ Γέρων μεθ' ὑμῶν ἔσθιει καὶ οἱ δὲ εἶπον, ναί.

19. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἤρξαντο θλίβεσθαι καὶ λέγειν' ὁ Θεὸς συγχωρῆσαι ὑμῖν, ὅτι ἀφήκατε τὸν Γέροντα φαγεῖν ἄρτι, ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἕνεκεν τούτου ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔχει κοπιᾶσαι; ἤκουε δὲ ταῦτα καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ ἔβαλε μετάνοιαν τῷ Γέροντι λέγων συγχώρησον μοί, Ἀββᾶ, ὅτι ἀνθρώπινον τί ἐλογισαμην, σὺ δὲ τὰ τοῦ Θεοῦ

ἐποίησας ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ δ' Ἀββᾶς Σισώης" ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς δοξάσῃ ἄνθρωπον, ἡ δόξα τοῦ ἀνθρώπου οὐδὲν ἔστιν.

20. "Ἐλεγον περὶ τῶν σκητιωτῶν, ὅτι εἰ κατέλαβε τις τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἤγουν ἔγνω, οὐκέτι ὡς ἀρετὴν εἶχον αὐτήν, ἀλλ' ὡς ἁμαρτίαν.

21. Εἶπε Γέρων' ἡ ἀνθρωπαρέσκεια πᾶσαν τὴν ποιότητα τοῦ ἀνθρώπου ἀγαι: ρεῖ, ἤγουν τὴν διάθεσιν, ἥ καὶ ἔξιν ἐνάρετον, καὶ ἀφίησιν αὐτὸν ξηρόν.

22. Εἶπε πάλιν ὁ φανερῶν καὶ δημοσιεύων τὰ καλὰ ἔργα αὐτοῦ, ὅμοιός ἐστι τὰ σπείροντι ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγον αὐτὰ ὁ δὲ κρύπτων τὴν πολιτείας αὐτοῦ, ὡς ἐν αὐλάξῃ μέσον τῆς γῆς σπείρων, ὅς καὶ θερίσει πολλαπλασίονα.

Ερμηνεία

ΔΙΗΓΟΥΝΤΟ διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον, ποὺ ἠσκήτευσεν εἰς Φέρμην, ὅτι ἐμίσουν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Διὰ νὰ ἀποφεύγουν δὲ τὴν ματαίαν αὐτὴν δόξαν ὁ μὲν Ἀββᾶς Ἀρσένιος ἔκαμε πολὺν χρόνον νὰ συναντήσῃ ἄνθρωπον ὁ δὲ Ἀββᾶς Θεόδωρος δὲν ἀπέφευγε μὲν τὴν συνάντησιν, ἀπευθυνόμενος ὅμως καὶ συζητῶν μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἥτο τόσο ἀπότομος κατὰ τὴν ομιλίαν του, ὡς ἡ ρομφαία. Τοιοῦτοτρόπως δὲν προεκάλεε τὴν συμπάθειαν τῶν ἀνθρώπων.

2. Κάποτε ἔξη ἓνας μέγας Ἀσκητής, ὅστις ἥτο καὶ ἱερεὺς. Τὸν ἔλεγον Εὐλόγιον. Αὐτὸς λοιπὸν ἐνήστευε δύο συγχρόνως ἡμέρας ἢ καὶ ὁλόκληρον τὴν ἐβδομάδα τὴν ἐπερνοῦσε χωρὶς νὰ φάγῃ ἀπολύτως τίποτε. Ὅταν δὲ κατέλυεν, ἔτρωγε μόνον ὀλίγον ἄρτον καὶ ἀλάτι. Τὸν Εὐλόγιον διὰ τὴν ἀσκησίν του τὸν ἐδόξαζον πολὺ οἱ ἄνθρωποι.

3 Μίαν ἡμέραν καὶ Εὐλόγιος ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ, ὅστις παρέμενεν εἰς Πανεφῶ, καὶ ἀνέμενε νὰ συναντήσῃ πλησίον αὐτοῦ σκληροτέραν ἀσκησιν. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ὑπεδέχθη χαρούμενος καὶ ἔδωκεν ἐντολήν εἰς τὸν μαθητὴς του νὰ ετοιμάσῃ τράπεζαν, πρὸς τιμὴν τῶν ἐπισκεπτῶν, ἀπὸ ὅσα ἔχουσιν. Ὅταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ὥρα ἐκάθισαν διὰ νὰ φάγουν. Οἱ μαθηταί, ποὺ συνόδευαν τὸν Εὐλόγιον, εἶπον εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ: "Ὁ Πρεσβύτερος δὲν τρώγει παρὰ μόνον ἄρτον καὶ ἀλάτι, εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδωκεν, ἀλλὰ ἔτρωγε σιωπηλός.

4. Ο Ευλόγιος λοιπόν με τους μαθητές του παρέμειναν τρεις ημέρας κατά το διάστημα των τριών αυτών ημερών δεν ήκουσαν ούτε τον 'Αββάς Ιωσήφ, ούτε κανένα από την συνοδείας του να ψάλλη ή να προσεύχεται εκφώνως. Αυτό δε συνέβη, διότι ο 'Αββάς Ιωσήφ και η συνοδεία του εξετέλουν την πνευματικής εργασίας σιωπηλώς και μακράν της προσοχής των άλλων. Μετά από τρεις ημέρας οι επισκέπται ανεχώρησαν, χωρίς να συναντήσουν αυτό, που ανέμενον, και ως εκ τούτου δεν ωφελήθησαν.

5. Τι οικονομεί όμως ο Θεός διά την ψυχικήν των ωφέλειαν;

Καθώς επέστρεφαν εις την σκήτης των έγινεν ομίχλη και έσκοτείνιασε σχεδόν ο τόπος και Ευλόγιος λοιπόν με την συνοδείας του περιεπλανήθησαν εις την έρημον περιπλανώμενοι δε ευρέθησαν πάλιν πρό του ασκητηρίου του Αββά Ιωσήφ. Ενώ δε ήτοιμάζοντο να κτυπήσουν την θύραν, διά να τους ανοίξουν, έξαφνα ήκουσαν από μέσα να ψάλλουν οι Μοναχοί. Τόσον δε κατανυκτική ήτο ή ψαλμωδία, ώστε παρέμειναν ακροώμενοι αρκετόν διάστημα, χωρίς όμως να καταπαύη η ψαλμωδία. Τότε ηναγκάσθησαν να κτυπήσουν. Μόλις αντελήφθησαν τα κτυπήματα οι Μοναχοί του Αββά Ιωσήφ από το εσωτερικόν του κελλίου, αμέσως έσταμάτησαν τους ψαλμούς και ήνοιξαν, υποδεχθέντες μετά χαράς τους ξένους.

6. Την πρώτην αυτήν κατάπληξιν διεδέχθη και δευτέρα,

Ο Ευλόγιος, λόγω της ζέστης, edίψασε και εζήτησε νερό. Ένας λοιπόν εκ των Μοναχών του 'Αββά Ιωσήφ του προσέφερε με ένα πήλινον δοχείον νερό ποταμίσιον, που είχεν όμως ανακατευθή με θαλασσινόν. Μόλις το έβαλεν εις το στόμα του και Ευλόγιος δεν ηδυνήθη να το πιή.

Αμέσως δε αντελήφθη, ότι αυτό έγένητο δι' άσκησιν και δι' αυτο έπεσε γονατιστός προ των ποδών τού 'Αββά Ιωσήφ και του είπε:

- Τί είναι αυτό, που βλέπω, Αββά; Όταν είμεθα μας δεν εψάλλετε καθόλου, ενώ αφού έφύγαμεν ησυχολήθητε επί μακρόν με την ψαλμωδίαν. Εις την τράπεζαν πάλιν, όταν έκαθίσαμεν να φάγωμεν, έπίνατε οίνον. Τώρα όμως διαπιστώνω, ότι σείς χρησιμοποιείτε διά να πίνετε νερό αλμυρό, που σχεδόν δεν ήμπορεί να το πιή κανείς.

7. Ο Αββάς Ιωσήφ, καταβάλλων και την υστάτην προσπάθειαν να αποφύγη τον έπαινον και τα εγκώμια των ανθρώπων, απήντησεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Περί κenoδοξίας - πως πολεμείται)

- Εύλογημένε, λάθος έγινε ο αδελφός, που σου προσέφερε νερό, είναι ολίγον ελαφρός κατά τον νούν και το ανακάτεψε με θαλασσινό, χωρίς να το προσέξη.

Αυτήν όμως την εξήγησιν δεν την εδέχθη ο Ευλόγιος και δι' αυτό μετ' επιμονής παρεκάλει τον Γέροντα, να του είπή τι ακριβώς συμβαίνει.

Υπό την πίεσιν αυτήν και 'Αββάς Ιωσήφ ηναγκάσθη να του αποκαλύψη, με μεγάλην του στενοχωρίαν, την αλήθειαν.

-Εκείνος ο ολίγος οίνος, που παρεθέσαμεν εις το φαγητόν, ήτο διά την αγάπην σας, Οι Μοναχοί πίνουν μόνον από το υφάλμυραν αυτο ύδωρ. Επίσης, όταν είμεθα μόνον, ψάλλομεν, όπως ήκουσες. "Όταν όμως έχωμεν επισκέπτας, διά να αποφεύγωμεν τους επαίνους, αποκρύπτομεν από την προσοχήν των την εργασίαν ημών δι' αυτό δεν εψάλλαμεν τότε, κατ' οίκονομίαν, περιφρουρούντες την ψυχήν ημών από της κenoδοξίας.

8. Εκ της αφορμής αυτής και κατ' επιθυμίας του Αββά Ευλογίου, συνέχισεν ο 'Αββάς Ιωσήφ.

- Οι Μοναχοί πρέπει να είναι διακριτικοί και να εξοικονομούν με σύνεσιν τάς διαφόρους καταστάσεις, ώστε ούτε να σκανδαλίζουν, ούτε να διεγείρουν τους επαίνους και τα εγκώμια των ανθρώπων.

Με την ωραίαν αυτήν διδασκαλίαν απέκοψεν από τον Αββάν Ευλόγιον τα ολίγα ίχνη της ανθρωπαρεσκειάς και τον έπεισε να εργάζεται πλέον κρυπτώς, μακράν της ανθρωπίνης προσοχής.

Ο Ευλόγιος και οι μαθηταί του ωφελήθησαν πάρα πολύ. Αναχωρούντες δε είπεν ο Ευλόγιος προς τον Αββάς Ιωσήφ.

- Αυτό, πράγματι, που κάνετε, είναι η γνησία εργασία των Μοναχών,

9. Ένας Ασκητής διηγήθη το εξής περιστατικόν διά τον Αββάν Θεόδωρον της Φέρμης.

Κάποτε-έλεγεν ο Ασκητής αυτός-μετέβην ένα απόγευμα διά να τον επισκεφθώ. Ήτο καλοκαίρι και τον εύρηκα να φορά ένα πλεκτόν εσχισμένον τόσον, ώστε άφηνεν ακάλυπτον το στήθος του από την μέσης και επάνω. Το δε κουκούλιόν του δεν το εφόρει, αλλά ήτο ριγμένον έμπροσθέν του.

Ενώ δε συζητούσαμεν, ήλθεν ένας αξιωματούχος εκ της πόλεως διά να τον ίδη. Μόλις εκτύπησεν ο ξένος, επετάχθη έτσι όπως ήτο ο Αββάς Θεόδωρος και τον υπεδέχθη. Εκάθισε μαζί του εις την θύραν και ήρχισαν να συνομιλούν. Τότε εγώ, δια να μη συνομιλή ημίγυμνος, έλαβον ένα μικρό κομμάτι παλαιού επανωφορίου και το έρριξα επάνω εις τους ώμους του. Αμέσως όμως ο Γέρων το επήρε με την χείρα του και το έρριψε κάτω.

10. Όταν έφυγεν ο επισκέπτης μας, του είπον :

– Διατί, 'Αββά, το έκαμες αυτό; ο άνθρωπος ήλθε διά να ωφεληθή, ή μήπως διά να βλαβή; Τί εντύπωσιν θα απεκόμισεν, έτσι που σε είδε ; Πώς εξηγείς την στάσιν σου αυτήν;

- Μήπως έχεις την γνώμην, ότι πρέπει ακόμη να δουλεύωμεν τους ανθρώπους, διά να είμεθα ανθρωπάρεσκοι; Εκάμαμεν την δουλειά μας και έφυγεν. Όποιος λοιπόν έχει επιθυμίαν να ωφεληθή, θα ωφεληθή όποιος πάλιν αναζητεί αφορμάς διά σκανδαλοθηρίαν, ας σκανδαλισθή. Εγώ πάντως όπως εύρεθώ, χωρίς να προσποιηθώ, διά να αρέσω εις τους ανθρώπους, θα υποδέχομαι τους επισκέπτες μου.

11. Μετά την εξήγησιν αυτήν έδωσε και την εξής εντολήν εις τον μαθητή του:

- Εάν έλθη κανείς να με ιδή, γα του είπης την αλήθειαν· εάν τρώγω, θα του είπής τρώγει, εάν κοιμούμαι, θα του ειπής κοιμάται. Δεν θα μεταβάλης την πραγματικότητα, διά να του δημιουργήσης ψευδή εντύπωσιν, χάριν ανθρωπαρεσκείας. Τόσον πολύ ο Αββάς Θεόδωρος απέφευγε την ανθρωπίνην δόξαν, την οποίαν θανασίμως εμίσει.

Ημείς, που πληροφορούμεθα τα λαμπρά αυτά παραδείγματα, και εάν ακόμη δεν ημπορούμεν να μιμηθώμεν καθ' ολοκληρίαν την αξιοθαύμαστον αυτήν πνευματικής εργασίας του Γέροντος, διότι είμεθα ακόμη ασθενείς, ώστε να καταπατήσωμεν τελείως την ανθρωπαρέσκειαν, τουλάχιστον όμως να την σιχαθώμεν, οσάκις μολύνει την συνείδησίν μας, διά να μη γίνωμεν εχθροί του Θεού, επιδιώκοντες να αρέσωμεν εις τους ανθρώπους.

12. Ενας αδελφός ηρώτησε τον ίδιον Αββαν Θεόδωρον:

- Μου επιτρέπεις, Αββά, ολίγας ημέρας να μή φάγω άρτον και - Καλά κάμνεις -του απήντησε- και εγώ το ίδιον έκαμα.

– Έπιθυμώ λοιπόν να πάρω τα ρεβίθια μου και να πάω εις το αρτοποιεῖον να κάμω αλεύρι.

-- Εάν έχης σκοπόν να μεταβῇς εις το αρτοποιεῖον, πήγαινε καλύτερα να ζυμώσης το ψωμί σου. Εἰς τι εχρειάζεταιτο ὅμως ὅλη αὐτή ἡ συζήτησις;

13. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Ἀββὰ Μώτιον:

- Εάν φύγω εἰς ἓνα μέρος, που ἔχω ὑπ' ὄψιν μου, θέλεις νὰ διδάξω τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μέρους ἐκείνου;

- Πρόσεξε, τέκνον μου, -ἀπήντησεν ὁ Γέρων. Ὅπου κατοικήσης, μὴ ἐπιδιώξης νὰ προβάλης τὸ ὄνομά σου. Καὶ θὰ προβάλης τὸ ὄνομά σου, ἐφελκύν τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων, ὅταν σε ἀντιληφθῶν νὰ ζῇς αὐστηρά καὶ νὰ λέγῃς π. χ., ἐγὼ παραμένω ἐγκλειστος καὶ δὲν δύναμαι νὰ προσέλθω εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἀδελφῶν, ἢ νηστεύω καὶ δὲν δύναμαι νὰ παρακαθήσω εἰς τράπεζαν διὰ νὰ φάγω.

Κάτι τέτοια διαφημίζουν χωρὶς λόγον τὸν ἄνθρωπον καὶ μετὰ θὰ ἐνοχληθῇς, διότι οἱ ἄνθρωποι-ἐξ εὐλαβείας- ὅπου ἀνακαλύπτουν τοιαύτας ἀρετάς (τάς ὁποίας θεωροῦν τελειότητας) ἐκεῖ τρέχουν μετὰ.

14. Σὺ λοιπόν, ὅπου πρόκειται νὰ παραμείνης, νὰ ζῇς, ὅπως ζοῦν καὶ οἱ ἄλλοι, διὰ νὰ μὴ φαίνεσαι ἀνώτερος ἀπὸ αὐτοὺς. Εάν βλέπῃς νὰ κάνουν κάτι ἐπὶ πλέον οἱ εὐλαβέστεροι, διὰ τοὺς ὁποίους ἔχεις τὴν πληροφορίαν τῆς Χάριτος, ὅτι κατὰ Θεὸν καὶ γνησίως ἐργάζονται, φρόντιζε καὶ σὺ νὰ το κάμῃς, διὰ νὰ ἀναπαύῃς τὸν λογισμὸν σου. Με τὴν ὁμοιότητα αὐτὴν τῆς ζωῆς σου, πρὸς τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων, δύο πολῦτιμα ἀγαθὰ κερδίζεις καὶ ταπεινῶσιν ἀποκτάς, ἀλλὰ καὶ ἀποφεύγεις τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν ἐνόχλησιν τῶν ἀνθρώπων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ σε ρίψουν εἰς τὴν κενοδοξίαν.

15. Κάποτε ὁ Μέγας Νισθερώ, ὁ Ἀββὰς, ἐβάδιζεν εἰς τὴν ἔρημον μαζί με ἓνα ἄλλον ἀδελφόν. Ἐξαφνα βλέπουν μέγαν ὄφιν καὶ ἐκ φόβου ἐφυγον.

Ὅταν ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὸ επικίνδυνον αὐτὸ ἐρπετόν, λέγει ὁ ἀδελφός εἰς τὸν Ἀββάν Νισθερώ:

– Καὶ σύ, Πάτερ μου, ἐφοβήθης;

– Δεν φοβούμαι, τέκνον μου, αλλά συμφέρει να αποφεύγωμεν τον κίνδυνον, απομακρυνόμενοι εξ αυτού, διότι τοιουτοτρόπως δεν θα πολεμηθώμεν από το κακόν πνεύμα της κενοδοξίας, δηλαδή της υπερηφανείας.

16. Ο Αββάς Δανιήλ διηγείτο το εξής περιστατικόν: Κάποτε, έλεγε, συναντήθημεν με τον Αββάν Ποιμένα και εφάγαμεν μαζί. Όταν δε ετελείωσε το φαγητόν και έσηκώθημεν από το τραπέζι, μάς είπεν ο Αββάς Ποιμήν: αδελφοί, πηγαίνετε τώρα να ξεκουρασθήτε λιγάκι. Οι σύντροφοί μου λοιπόν απεχώρησαν διά να αναπαυθούν εγώ όμως παρέμεινα ολίγον, διότι επεθύμουν να συνομιλήσω ιδιαιτέρως με τον Γέροντα. Προς τον σκοπόν λοιπόν αυτόν εισήλθον εις το κελλίον του Γέροντος. Ο Αββάς, που δεν ανέμενεν επίσκεψιν, προσήύχετο. Μόλις όμως με αντελήφθη, αμέσως έπεσεν εις το κρεβάτι του και προσεποιείτο τον κοιμισμένον. Με αυτόν τον αξιέπαινον τρόπον ειργάζετο και Γέρων: κρυφά, χωρίς επιδείξεις, χωρίς να τον προσέχουν οι άνθρωποι.

17. Κάποτε ο 'Αββάς Αδέλφιος, ο Επίσκοπος 'Ηλιουπόλεως, επεσκέφθη τον 'Αββάν Σισώην, που διέμενεν εις το όρος του Αββά Αντωνίου. Πλησίον του παρέμεινεν αρκετές ημέρας. Όταν δε επρόκειτο να αναχωρήση, ο Αββάς Σισώης ητοίμασε φαγητόν διά τον Αββάν Αδέλφιον και την συνοδείας του, καίτοι ήτο πρωί και ημέρα μάλιστα νηστείας. Αφού λοιπόν ήτοιμάσθη η τράπεζα εκάθισε και ο 'Αββάς Σισώης να φάγη μαζί των. Μόλις ήρχισαν να τρώγουν εκτύπησεν η θύρα. Τότε ο 'Αββάς Σισώης, χωρίς να διακόψη το φαγητόν του, απευθύνεται προς τον υποτακτικόν του και του λέγει:

– Πήγαινε και δώσε τους ολίγον πληγούρι, διότι οι αδελφοί, που μάς ήλθαν, είναι κουρασμένοι.

18. Παρεμβαίνων ο Αββάς Αδέλφιος και διά νά μή κατηγορήσωσι τον Γέροντα, επειδή έτρωγεν εις ακατάλληλον ώραν, λέγει: Ας παραμείνωσιν ολίγον έξω, έως ότου φύγωμεν, διά να μη είπουν, ότι ο Αββάς Σισώης τρώγει εις ακατάλληλον ώραν.

Ο Αββάς Σισώης, αφού τον εκοίταξεν ολίγον, επανέλαβε πάλιν προς τον μαθητή του την εντολής:

– Πήγαινε, φίλεψέ τους, όπως σου είπα. Οι αδελφοί, που ήλθον την ώραν εκείνην, μόλις είδον τα φιλεύματα, που τους παρέθεσαν, ήρώτησαν τον υποτακτικόν, που τα έφερεν.

- Έχετε ξένους; - Μάλιστα, απήντησεν ο υποτακτικός.

– Μήπως τρώγει μαζί σας και ο Γέροντας; - Μάλιστα, επανέλαβεν.

19. Οι αδελφοί, μόλις ήκουσαν αυτό, ήρχισαν να στενοχωρούνται.

- Αχ! ευλογημένοι – τους είπον - ο Θεός να σας συγχωρήση, που αφήσατε τοιαύτην ώραν, και μάλιστα εις ημέραν νηστείας, τον Γέροντα να φάγη. Η μήπως δεν γνωρίζετε, ότι δι' αυτήν την συγκατάβασιν θα αγωνισθή σκληρώς επί πολλάς ημέρας;

Την συζήτησιν αυτήν την ήκουσε και ο Επίσκοπος. Αμέσως δε εσηκώθη και έβαλε μετάνοιαν εις τον 'Αββάν λέγων συγκινημένος προς αυτόν:

– Συγχώρεσέ με, Αββά, διότι εγώ εσκέφθην ως άνθρωπος, ενώ συ εξετέλεσας αυτό, που διατάσσει ο Θεός.

- Εάν ο Θεός δεν δοξάση τον άνθρωπον, καμμίαν άξίαν δεν έχει η δόξα των ανθρώπων. Ας μη μας ενοχλούν λοιπόν οι έπαινοι ή αι επικρίσεις των ανθρώπων.

20. Οσοι έγνώρισαν εκ του πλησίον τους Μοναχούς, που έζων αυστηρώς εις τας σκήτας, έλεγαν περί αυτών ότι εάν κανείς αντελαμβάνετο την πνευματικής εργασίας των, εθεώρουν πλέον αυτήν ως αμαρτίαν, και όχι ως αρετήν.

21. Ένας γέρων Ασκητής είπεν, ότι η ανθρωπαρέσκεια καταστρέφει το εσωτερικών ήθος του ανθρώπου, δηλαδή την διάθεσιν να εκτελή το αγαθόν, ή και αυτήν ακόμη την συνήθειαν της αρετής, και τον αφήνει ξηρόν, όπως το άγονον έδαφος εις το οποίον δεν φυτρώνει τίποτε.

22. Ο ίδιος πάλιν έχρησιμοποίησε την κατωτέρω ωραίαν παραμοίωσιν διά τον άνθρωπάρεσκαν:

- Εκείνος, που φανερώνει τα καλά του έργα και τα γνωρίζει ο κόσμος, όμοιάζει με αυτόν που σπέρνει, αλλά οι σπόροι πέφτουν έξω από το καλλιεργημένο χωράφι και έρχονται τα πετεινά του ουρανού και τους τρώγουν. Απ' εναντίας, αυτός που αποκρύπτει εις την σιωπήν την πνευματικήν του πολιτείαν, όμοιάζει με εκείνον, που προσέχει και ρίπτει τους σπόρους μέσα εις, τα αυλάκια του καλλιεργημένου χωραφίου αυτός ασφαλώς πολλά θα θερίση κατά την εποχήν του θερισμού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ' (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατὰ κόσμον επιφανών)

Ὅτι οὗ δεῖ μεταδιώκειν τὰς φιλίας τῶν κατὰ κόσμον περιφανῶν.

Δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὰς φιλίας τῶν κατὰ κόσμον ἐπιφανῶν

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Αγίου Αρσενίου

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ οὗ μόνον τοῖς πλησίον ἀξιοθέατος ἦν, καὶ πολλοῖς πρὸς αὐτὸν τούσιν ὀφελείας αἴτιος, ἀλλὰ καὶ μήκοθεν οὐκ ὀλίγοι φοιτῶντες, πολὺν ἔρωτα εἶχον ὅσιν τὸ ἰδεῖν Ἀρσενίου καὶ τοῖς αὐτοῦ ρήμασιν ἐνεστιαθῆναι.

2. Ἀπανταχοῦ γὰρ ἡ τῆς ἀρετῆς ἐκείνου διέδραμε φήμη, καὶ τὰς ἀκοᾷς πεπλήρωκε πάντων, δι' ἣν αἰτίαν καὶ πολλοὶ τῶν Ἀλεξανδρέων ὡς αὐτὸν ἤεσαν, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον Θεόφιλον, φημὶ δὴ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, μέγα το πρᾶγμα ἡγησαμενον, καὶ περὶ ἐλαχίστου τοῦς τῆς ὁδοῦ κόπους θέμενον ἅμα τῷ Ἀρχοντι τῆς πόλεως ἀφικέσθαι καὶ λόγων ὀφελείας δεῖσθαι τῶν παρ' αὐτοῦ.

3. Ὁ δὲ μικρὸν ἀποσιωπήσας, εἶτα καὶ ἀπεκρίνατο καὶ ἐὰν ὑμῖν εἴπω τί, ὁμολογεῖτε τοῦτο φυλάξαι ; καὶ αὐτοὶ εὐθὺς κατετίθεντο δὲ δέ, ἔνθα ἂν καὶ ἀκούσητε Ἀρσένιον εἶναι, τοῦτο δὴ φυλακτέον ὑμῖν, τοῦ μὴ ἐθελῆσαι ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι' εὐφρανε τὸ ρηθὲν αὐτούς, οὐκ ἔλυπησε, τὸ φιλήσυχόν του ἀνδρὸς τούτου καὶ μέτριον ἄκρως μεμαθηκότας.

4. Πλὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα γούς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τὴν πρὸς αὐτὸν ἄφιξιν ἐκζητήσαντος, καὶ διὰ τινὸς ἔρωμενου, εἰ γὰρ δὴ παραγενομένῳ διανοίξειεν αὐτὴ τὴν θύραν, εἰ παραγένῃ ἔφησεν, ἀνοίξω" εἰ δὲ σοί. ἀνοίξω, εὐδηλον ὅτι καὶ πολλοῖς ἑτέροις, τὸ δὲ λειπόμενον, ἐμὲ τῶν ἐνταῦθα μακρὰν ἀποστήναι" τοῦτο ἀκούσαντα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, μὴ προσθῆναι ἔτι μηδὲν τοιοῦτον παρ' αὐτοῦ αἰτῆσαι,

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ ήτο περιζήτητος όχι μόνον εις όσους παρέμενον κοντά του, αλλά ωφέλει ψυχικώς και πολλούς εξ αυτών, που ήρχοντο εις την σκήτης του. Επί πλέον και πολλοί άλλοι, μακράν αυτού εύρισκόμενοι, έτρεφον φλογεράν επιθυμίαν να δουν το πρόσωπόν του και να τραφούν από την διδασκαλίαν του.

2. Εις όλα τα μέρη είχε τρέξει η φήμη της αρετής του και όλοι είχαν ακούσει περί αυτού. Εξ αιτίας της καλής αυτής φήμης πολλοί κάτοικοι της Αλεξανδρείας ήρχοντο προς αυτόν, διά να τον γνωρίσουν και να λάβουν την ευλογίαν του. Και αυτός ακόμη ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας, ο Θεόφιλος, το έθεώρησε σπουδαίον πράγμα να τον επισκεφθή δι' αυτό, χωρίς να υπολογίση τους κόπους της οδοιπορίας, τον έπεσκέφθη μαζί με τον διοικητή της πόλεως, αισθανόμενος την ανάγκην να ωφεληθή έκ της διδασκαλίας του. Ο Μέγας Αρσένιος, αφού υπεδέχθη φιλοφρόνως τους υψηλούς αυτούς ξένους, επί τι διάστημα τους παρεθήρει σιωπηλός.

3. Μετά την χαρακτηριστικήν αυτήν σιωπήν τούς ηρώτησεν:

- Εάν σας είπω κάτι, ήμπορείτε να με βεβαιώσετε, ότι θα το εφαρμόσετε;

Οι επισκέπται του τον έβεβαιώσαν, ότι θα εφαρμόσουν τις υποδείξεις του.

Τότε εκείνος συνέχισεν:

- Αυτό, που ζητώ από σας να φυλάξετε, είναι να μη θελήσετε ποτέ να μεταβήτε εκεί, που θα ακούσετε, ότι ευρίσκεται ο Αρσένιος!

Η σύστασις αύτη ιδιαιτέρως εχαροποίησε τους επισκέπτες του Μεγάλου Αρσενίου, χωρίς να τους λυπήση η αξίωσής του να αποφεύγη τους ανθρώπους. Είς τους λόγους αυτούς διέκριναν την αγάπην προς την ησυχίαν και την μετριοφροσύνην του Μεγάλου Αρσενίου.

4. Μεταξύ των άλλων ο Αρχιεπίσκοπος εζήτησεν από τον Μέγαν Αρσένιον να τον επισκεφθή είς Αλεξάνδρειαν· επίσης παρεκάλεσεν ο Θεόφιλος ένα προσφιλές εις τον Ασκητήν πρόσωπον, να έρωτήση εάν θα του ήνοιγε την θύραν του κελλίου του, όταν θα ήρχετο και πάλιν. Εις την ερώτησιν αυτήν ο Μέγας Αρσένιος απήντησεν, ότι εφ' όσον έλθης, θα σου ανοίξω όχι μόνον δε εις σε θα ανοίξω, αλλά και εις πολλούς άλλους, που θα έλθουν εδώ τότε όμως ένα πράγμα θα απομένη πλέον εις εμέ να απομακρυνθώ από όσους θα συναχθούν εδώ. Μόλις ήκουσεν αυτό ο Αρχιεπίσκοπος και αντελήφθη, ότι ο Μέγας Αρσένιος δεν ενθουσιάζεται από την φιλίαν και την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)

εκτίμησιν των σπουδαίων ανθρώπων του κόσμου, έσταμάτησε πλέον και δεν εξήτησε τίποτε σχετικόν.

Β'. 'Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΝ ΤΙΣ ΚΟΜΗΣ ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ἀββᾶ Ὡρ, Λογγίνος καλούμενος, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ἐποίει, καὶ παραβαλὼν τινι τῶν Πατέρων παρεκάλεσεν ἵνα ἀπαγάγῃ αὐτῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ὡρ. Ἀπελθὼν οὖν πρὸς τὸν Γέροντα καὶ Μοναχὸς, ἐνεκωμιάζε τὸν κόμητα, ὅτι καλὸς ἐστι, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ποιεῖ, καὶ νοήσας ὁ Γέρων λέγει· ναί, καλὸς ἐστι" ὁ δὲ Μοναχὸς ἤρξατο παρακαλεῖν αὐτὸν λέγων συγχώρησον αὐτῷ, Ἀββᾶ, ἵνα ἔλθῃ καὶ δὴ σὲ" καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπε φύσει οὗ πέρα τὴν φάραγγα ταύτην, οὐδὲ βλέπει μέ.

2. Ἐμεινε τὶς Μοναχὸς Αἰγύπτιος ἐν προαστεῖο Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ νέου βασιλέως διαβαίνων δὲ τὴν ὁδὸν ἐκείνην καὶ βασιλεὺς, καὶ τέλιπε πάντας καὶ ἔρχεται μόνος, καὶ στὶς πρὸ τῆς θύρας τοῦ Μοναχοῦ, ἔκρουεν· ὁ δὲ ἀνοίξας ἐπέγνω μὲν τὶς ἦν, ἐδέξατο δὲ αὐτὸν ὡς ἓνα ταξεώτην.

3. Ὡς οὖν εἰσηλθεν, ἐποίησεν ὁ Γέρων εὐχὴν καὶ ἐκάθισαν" ἠρώτησε δὲ αὐτὸν καὶ βασιλεὺς πῶς οἱ Πατέρες οἱ ἐν Αἴγυπτο καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" πάντες εὐχονται τὴν σωτηρίαν σου" ἀναστᾶς δὲ ὁ Γέρων, ἔβρεξεν αὐτῷ ἄρτους καὶ ἔβαλε μικρὸν ἔλαιον καὶ ἄλας, καὶ παραθεῖς αὐτὸ εἶπε" φάγε μικρόν" ὁ δὲ ἔφαγε, καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ ὕδωρ καὶ ἔπιεν" εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶδας τὶς εἼμι, καὶ φησιν ὁ Γέρων" ὁ Θεὸς οἶδε σὲ εἴτα ἐκεῖνος Θεοδόσιος εἰμί, ὁ βασιλεὺς καὶ εὐθὺς προσεκύνησεν αὐτῷ ὁ Γέρων,

4. Λέγει πάλιν ὁ βασιλεὺς Μακάριοι ἡμεῖς οἱ ἀμέριμοί του βίου" ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω, ὅτι καὶ περ ἐν τῇ βασιλείᾳ γεννηθεῖς, οὐδε πότε ἀπῆλυσας ἄρτου καὶ ὕδατος ὡς σήμερον, πάνυ γὰρ ἥδεως ἔφαγον ἤρξατο δὲ ἀπὸ τότε τιμᾶν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς" δὲ Γέρων ἀναστᾶς, ἔφυγε καὶ ἦλθε πάλιν εἰς Αἴγυπτον,

5. Εἶπε Γέρων· μὴ ἔχε γινῶσιν μετὰ Ἠγουμένου, μηδὲ σύχναζε πρὸς αὐτὸν ἐκ τούτου γὰρ καὶ παρόρησιαν ἔξεις, καὶ τοῦ ἡγεῖσθαι λοιπὸν ἐπιθυμήσεις.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ, που ἡσκήτευεν ὁ Αββάς Ὡρ, εἰς μίαν πόλιν πλησίον αὐτῆς, ἐξῆ ἓνας κόμης, ὀνομαζόμενος Λογγίνος. Ὁ Λογγίνος αὐτός ἦτο ἐλεήμων καὶ εὐλαβής. Ἐπειδὴ δὲ ἐσέβετο πολὺ τὸν Ἀββᾶν Ὡρ, τὸν ὁποῖον μόνον ἐκ φήμης ἐγνώριζεν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)

παρεκάλεσεν ένα Μοναχόν να τον οδηγήση πλησίον του ονομαστού αυτού Ασκητού. Ο Μοναχός, που εγνώριζε πόσον δυσκόλως δέχεται ο Όσιος Όρ κοσμικούς ανθρώπους, ήλθε μίαν ημέραν εις αυτόν και ήρχισε να επαινέ τον Λογγίνον, εξαίρων τάς αρετάς του και τας ελεημοσύνας του. Ο Γέρων αντελήφθη τον σκοπόν των επαίνων και των εγκωμίων και του απαντά πράγματι καλός είναι ο Θεός να τον στηρίξη.

Ο Μοναχός τότε, ώς να έλαβε θάρρος, ήρχισε να τον παρακαλή:

- Γέροντά μου, κάμε αγάπην να του επιτρέψης να έλθη να σε γνωρίση.

- Είναι αδύνατον, απήντησεν ο Όσιος Όρ, να περάση αυτό το φαράγγι και να με ιδή.

2. Ένας Μοναχός από την Αίγυπτον διέμενεν εις ένα προάστιον της Κωνσταντινουπόλεως, κατά την εποχής, που εβασίλευεν εις το Βυζάντιον ο αυτοκράτωρ Θεοδόσιος ο Μικρός.

- Μίαν λοιπόν ημέραν διήρχετο εκ του δρόμου, όπου ήτο ο οικίσκος του Μοναχού, ο αυτοκράτωρ. Ούτος αμέσως εγκατέλειψε την συνοδείας του και εκτύπησε την θύραν του μοναχικού καταλύματος. Εις τούτο προέβη ο αυτοκράτωρ εξ ενός αισθήματος σεβασμού προς το μοναχικόν σχήμα. Ο Μοναχός ήνοιξε και αντελήφθη αμέσως την ιδιότητα του επισκέπτου του, πλην όμως τον υπεδέχθη ως ένα κοινόν άνθρωπον, χωρίς ιδιαιτέρας φιλοφρονήσεις.

3. Αφού εισήλθεν ο αυτοκράτωρ και ο Γέρων έκαμε την καθιερωμένην ευχήν, εκάθισαν και ήρχισαν να συζητούν.

- Πώς περνούν, Γέροντα, οι Πατέρες εις την Αίγυπτον; ηρώτησεν ο αυτοκράτωρ.

- Όλοι εύχονται διά την σωτηρίαν της ψυχής σου, απήντησε με απλότητα ο Γέρων.

Ενώ δε συνεζήτουν, ηγέρθη ο Γέρων και έβρεξεν ολίγα παξιμάδια αυτά τα παξιμάδια με ολίγον έλαιον και αλάτι τά παρέθεσεν ενώπιον του αυτοκράτορος, διά να τον φιλεύση.

- Φάγε ολίγον, είπεν ο Γέρων προς τον αυτοκράτορα,

Ο αυτοκράτωρ με ευχαρίστησιν και προθυμίαν έφαγε τα προσφερθέντα του προσέφερε δε και ύδωρ και έπιεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)

Εἰς μίαν στιγμὴν ἐρώτά ὁ αυτοκράτωρ τὸν Μοναχόν: - Γνωρίζεις ποῖος εἶμαι; – “Ὁ Θεὸς σε γνωρίζει, ἀπήντησε χωρὶς ταραχὴν ὁ Μοναχός. – Εἶμαι ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος.

Τότε ὁ Μοναχὸς υπέβαλε τὸν οφειλόμενον σεβασμὸς πρὸς τὸν αυτοκράτορα, χωρὶς ἄλλας δουλοπρεπεῖς ἐκδηλώσεις.

4. Κατόπιν αὐτοῦ συνέχισε πάλιν ὁ αυτοκράτωρ:

- Σεῖς οἱ Μοναχοὶ εἰσθε πράγματι μακάριοι, διότι δεν ἐνοχλείσθε ἀπὸ τὶς μερίμνας τοῦ βίου. Πραγματικὰ σου λέγω, Γέροντά μου, ὅτι ἀν καὶ ἔχω γεννηθῇ μέσα εἰς τὰ βασιλικά παλάτια, ἐν τούτοις ποτὲ δεν ἔφαγα με τὴν εὐχαρίστησιν ψωμί καὶ νερό, ὅπως σήμερα, πού με τὴν καρδιά μου τὰ ἀπῆλαυσα.

Απὸ τότε ὁ βασιλεὺς περιέβαλε με ἰδιαιτέραν εὐνοίαν καὶ τιμὴν τὸν Μοναχόν. Ὁ Μοναχὸς ὅμως, στενοχωρούμενος διὰ τὴν εὐνοίαν αὐτήν, ἀνεχώρησεν ἀμέσως καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

5. Ἐνας γέρων Μοναχὸς εἶπε τὴν ἐξῆς πολύτιμον συμβουλὴν νὰ ἀποφεύγῃς νὰ γνωρίζῃς με προεστώτα ἢ ἄρχοντα καὶ νὰ μὴ συχνάζῃς πλησίον τοῦ, διότι ἀπὸ τὴν γνωριμίας καὶ τὴν οικειότητα αὐτὴν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀποκτήσῃς θάρρος καὶ ἀδιαντροπίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιθυμήσῃς νὰ ἐξουσιάζῃς καὶ σύ.

Γ'. Ησαίου τοῦ Αναχωρητοῦ

ΕἶΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας οὐαὶ ἡμῖν ὅτι, ἐκ πενήτων καὶ ἀδόξων ὄντες γονέων, ἑαυτοὺς ἡγνοήσαμεν, καὶ πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀγαπᾶν διὰ τὸν Θεὸν ἐπαγγειλάμενοι, τοῖς πλουσίοις καὶ ἐνδοξοῖς συγκρίνεσθαι τριλονικούμεν' οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι τοῖς πλουσίοις καὶ δυνάσταις συντυγχάνοντες, ἀρέσκειν σπουδάζομεν, τοὺς δὲ πένητας καὶ ἔχτικως προσιόντας ἡμῖν ὡς ὀχληροὺς ἀποστρεφόμεθα.

2. Ἦκουσε πότε ὁ ἄρχων τῆς χώρας περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως καὶ ἀπῆλθεν εἰς Σκήτιν ἰδεῖν αὐτὸν προσδραμόντες δὲ τινὲς ἀνήγγειλαν τῷ Γέροντι τὴν τοῦ ἄρχοντος ἔλευσιν, καὶ ἀκούσας ὁ Γέρων ἀνέστη φυγεῖν εἰς τὸ ἔλος καὶ ὡς ἀπῆει, ἀπήντησε τῷ ἄρχοντι καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ εἶπον αὐτῷ" εἶπε ἡμῖν, Γέρον, ποῦ ἔστιν ἡ κέλλα Μωϋσέως; δὲ λέγει αὐτοῖς' τί θέλετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος ἄνθρωπος σαλὸς ἐστι" καὶ ἀκούσας ὁ ἄρχων οὐ προσέθετο ἀπελθεῖν πρὸς αὐτόν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον
επιφανών)

3. Παραγενόμενοι δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, λέγει τοῖς κληρικοῖς ἔγω ἀκούων τὰ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, κατήλθον ἰδεῖν αὐτόν, καὶ ἰδοὺ ὑπήντησεν ἡμῖν Γέρων ὑπάγων εἰς Αἴγυπτον, καὶ εἶπομεν αὐτῷ, ποῦ ἔστιν ἡ κέλλα τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, καὶ εἶπεν ἡμῖν τί θέλετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος σαλὸς ἔστιν" οἱ δὲ κληρικοὶ ἀκούσαντες ἐλυπήθησαν καὶ εἶπον ποταπὸς ἦν ὁ γέρων καὶ ταῦτα λαλήσας κατὰ τοῦ Ἁγίου καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄρχων" Γέρων παλαιὰ φορῶν, μακρὸς καὶ μελανὸς οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ αὐτὸς ἔστιν δὲ Μωϋσῆς ταῦτα δὲ εἶπεν ὑμῖν, διότι ὑπήντησατε αὐτῷ, ἵνα λαθῶν παρέλθῃ ὑμᾶς καὶ ὠφεληθεῖς καὶ ἄρχων ἀνεχώρησεν.

4. "Ἦλθε πότε καὶ ἄρχων ἰδεῶν καὶ τὸν Ἀββαῖν Σίμωνα καὶ δὲ ἀκούσας ἔλαβε τὴν ζώνην, καὶ ἀπῆλθεν εἰς φοίνικα καθαρίσαι αὐτὸν· οἱ δὲ μετὰ τοῦ ἄρχοντος, ἐλθόντες καὶ ἰδόντες αὐτὸν τὸν φοίνικα καθαρίζοντα, ἔκραξαν λέγοντες· Γέρον, ποῦ ἔστιν ὁ ἀναχωρητής; ὁ δὲ εἶπεν οὐκ ἔστιν ὧδε ἀναχωρητής καὶ ἀκούσαντες ἀπῆλθον,

5. "Ἄλλοτε πάλιν ἕτερος ἄρχων ἦλθεν ἰδεῖν αὐτὸν καὶ προλαβόντες οἱ κλή: ρικοὶ εἶπον αὐτῷ" Ἄββᾱ, ἐτοίμασον, ὅτι ὁ ἄρχων, ἀκούων περὶ σου, ἔρχεται εἰς: λογηθῆναι παρὰ σου καὶ δὲ ἔφη" ναί, ἐγὼ ἐτοιμάζω ἑαυτὸν καὶ φορέσας τὸ κέν: τῶνιον αὐτοῦ, καὶ λαβὼν ἄρτον καὶ τυρὸν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ἀναστὰς εἰς τὸν πυλῶνα ἐκάθισεν ἔσθιον" ἐλθὼν δὲ καὶ ἄρχων μετὰ τῆς τάξεως αὐτοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξουθένησαν αὐτὸν λέγοντες οὗτος ἔστιν καὶ ἀναχωρητὴς περὶ οὗ ἠκοῦσα μὲν ; καὶ εὐθέως ἀνέκαμψαν.

6. Κοινοβιάρχης τις ἦν ἔχων πολλῶν δόξαν παρὰ τῶν ἀνθρώπων (ἦν δὲ Πατὴρ διακοσίων Μοναχῶν)· ποτὲ δὲ τῷ τούτων Κοινοβίῳ παρέβαλεν ὁ Χριστὸς ἕξει πτωχοῦ γέροντος γνωρίμου- αὐτῷ πρώϊ, καὶ παρεκάλει τὸν θυρωρὸν εἰπεῖ τοῦ Ἀββᾶ, ὅτι ὁ δεῖνα καὶ συνάδελφος ἐστίν ὁ δὲ θυρωρὸς μόλις πεισθεὶς, εἰσηλθε μηνύσαι περὶ αὐτοῦ" εὗρε δὲ τὸν Ἀββᾶν τισὶ ξενοῖς διαλεγόμενον, καὶ προσμεῖ νᾶς ὀλίγον ἀνήνεγκε περὶ τοῦ πτωχοῦ γέροντος καὶ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ μετ' ὀργῇ λέγων" οὐχ ὁρᾷς μὲ μετὰ τῶν ἀνθρώπων λαλοῦντα; ἄφες τέως ἄρτι.

7. Καὶ ὑποσταλεῖς καὶ θυρωρὸς ὑπεχώρησε καὶ ὑποστρέψας, εἶπε τῷ δῆθεν πτωχῷ γέροντα τὴν τοῦ προεστῶτος ἀπολογία. Ὁ δὲ μακρόθυμος καὶ ἀνεξίκα κὸς Κύριος ἔμεινε καὶ ἔτι ἐν τῷ πυλῶνι παρακαθήμενος, καὶ περὶ πέμπτην ὥρα πλούσιος τις τῷ Κοινοβίῳ παρέβαλεν, ὃ τινι γοργῶς ὁ θυρωρὸς ὑπακούσας ἦνοι ξέ, καὶ ἀνήνεγκε τὸ Κοινοβιάρχη περὶ αὐτοῦ" ὁ δὲ ἔξελθων μετὰ σπουδῆς, ὑπὴν τησεν αὐτῷ πρὸς τὴν θύραν.

8. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ πλούσιος ἐν ἑλέει, ταπεινῶν καὶ φίλος Θεός, προσελθὼ ἐν τῷ εἶδει τοῦ πτωχοῦ γέροντος, παρεκάλει λέγων, ὅτι λαλήσαι σοὶ θέλω, Ἀββᾶ ὁ δέ, μηδὲ ἀποκρίσεως αὐτὸν ἀξιώσας, εἰσηλθε σὺν τῷ πλουσίῳ, σπουδάζων ἐτοι μᾶσαι αὐτὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)

ἄριστον" μετὰ οὖν τὸ ἀριστῆσαι τὸν πλούσιον προπέμψας αὐτὸν καὶ Ἀββᾶς ἕως τῆς θύρας, ἐπέστρεψε, ταῖς πολλαῖς φροντίσιν αἰχμαλωτισθεῖς, καὶ ἐπιλαθόμενος τῆς παρακλήσεως τοῦ πτωχοῦ καὶ ἀνεξικάκου γέροντος.

9, Ὁψίας δὲ γενομένης, ὡς οὐδεις τὸν εὐλογημένον ἐκεῖνον ξένον ἐκάλεσεν ἢ ὅλως ἤξιωσε, προσελθὼν αὐθις τὸ θυρωρῶ, παρήγγειλε ταῦτα τῷ προεστωτ εἶπεν' εἰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων θέλεις, ἐγὼ σοὶ διὰ τὸν πρότερόν σου κόπο καὶ τὶς πολλὰς σου πολιτείας, ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν πέμπω παραβαλεῖν σοὶ ἐπειδὴ χρίειν καὶ χρίεσθαι θέλεις, τῶν δὲ ἀγαθῶν τῆς ἔμης Βασιλείας οὐ μ γεύση καὶ ἐκ τούτων τῶν ρημάτων ἔγνωσθη ὁ Παντοκράτωρ πτωχός.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΗΣΑΙΑΣ ἔλεγε πρὸς τοὺς συμμοναστάς του: αλλοίμονόν μας, διότι ἐλησμονήσαμεν, ὅτι ἐχομεν γεννηθῆ ἀπὸ ἀφανεῖς καὶ ἀδόξους γονεῖς καὶ ὅτι ἐχομεν υποσχεθῆ, δι' ἀγάπην Θεοῦ, νὰ ἐπιδιώκωμεν καὶ νὰ ἀγαπῶμεν τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ἀφάνειαν λησμονήσαντες δὲ αὐτά, φροντίζομεν μετὰ σφοδρότητος νὰ ἐξομωιωνώμεθα με τοὺς ἐνδόξους καὶ πλουσίους ἐπιζητοῦντες τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων. Αλλοίμονόν μας, διότι καταβάλλομεν προσπάθειας νὰ συναναστρεφώμεθα τοὺς ἰσχυροὺς καὶ τοὺς πλουσίους καὶ νὰ ἀρέσωμεν εἰς αὐτούς, ἐνῶ, ἀπ' ἐναντίας, ἀποφεύγομεν ὡς ἐνοχλητικούς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀφανεῖς, που παρακαλοῦν νὰ μάς πλησιάσουν.

2. Κάποτε ὁ ἀρχὼν τῆς χώρας ἐπληροφορήθη διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ Ἀββά Μωϋσέως ἀνεχώρησε λοιπὸν διὰ τὸ μέρος, ὅπου υπήρχεν ἡ σκήτη, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἀββάν Μωϋσή.

Μερικοὶ Μοναχοί, που ἐπληροφορήθησαν τὴν ἀφίξιν τοῦ ἀρχόντος, ἔτρεξαν ἐνωρίτερον πρὸς τὸν Αββάν Μωϋσὴ καὶ τὸν ἐπληροφόρησαν διὰ τὴν ἐπικειμένην ἐπίσκεψιν. ,

Μόλις ἤκουσε τὴν εἶδησιν αὐτὴν ὁ Ἀββάς Μωϋσῆς ἀνεχώρησε διὰ τὸ ἔλος, ὥστε νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐπισήμων.

Καθ' ὁδὸν ὁμῶς συνήντησε τὸν ἀρχοντα μετὰ τῆς συνοδείας του. Ἐνας ἐκ τῆς συνοδείας τὸν ἠρώτησε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)

- Γέροντα, που είναι το κελλί του Μωϋσέως; – Τι γυρεύετε από αυτόν τον άνθρωπον; Είναι τρελλός!

Όταν ήκουσε το πράγμα αυτό ο άρχων, χωρίς να υποπτευθῇ ὅτι αὐτός ἦτο ὁ Ἀββάς Μωϋσής καὶ ὅτι ἀπὸ ταπείνωσιν κατηγορεῖ τὸν εαυτόν του, ἐματαίωσε τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του καὶ ἐπέστρεψεν ὀπίσω.

3. Αφού δε ἐφθασαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λέγει πρὸς τοὺς κληρικοὺς:

- Πατέρες, μανθάνων τὴν καλὴν φήμην περὶ τοῦ Ἀββά Μωϋσέως, ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς τὴν σκῆτην διὰ νὰ τὸν γνωρίσω. Ἐνας ὅμως γέρων Μοναχός, που μετέβαινεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ ὁποῖος εφάινετο σεβαστός, ὅταν τὸν ἠρωτήσαμεν νὰ μας υποδείξῃ τὸ κελλί του Μωϋσέως, μάς εἶπε τι τὸν θέλετε καὶ αὐτός εἶναι τρελλός! Ἐβγαλα λοιπὸν τὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἓνα τρελλόν, δι' αὐτό καὶ ἐπέστρεψα.

Οἱ κληρικοὶ ἐλυπήθησαν διὰ τὸ περιστατικὸν αὐτό καὶ ἠθέλησαν νὰ πληροφορηθοῦν ποῖος ἦταν αὐτός, που ἐλάλησε τόσον σκληρῶς κατὰ τοῦ Ἀγίου. Πρὸς τοῦτο ἠρώτησαν τὸν ἄρχοντα:

- Ποία χαρακτηριστικά εἶχεν ὁ Γέρων, που σας ἔδωσε τὴν πληροφορίαν αὐτήν;

- Ἦτο γέρων, εφόρει παλαιὰ καὶ εφθαρμένα ἐνδύματα, ὑψηλὸς καὶ μαύρος.

- Αὐτός ἦτο ὁ Μωϋσής, ἀπήντησαν με συγκίνησιν οἱ Κληρικοὶ σας εἶπε δε αὐτά, διότι τὸν συναντήσατε καὶ ἐπεθύμει, ἀπὸ ταπείνωσιν, νὰ ἀποφύγῃ τὴν συνάντησίν σας.

Απὸ αὐτὴν τὴν ἐμπρακτον ταπεινοφροσύνην τοῦ Ἀγίου ὠφελήθη ὁ ἄρχων καὶ εὐχαριστημένος ἀνεχώρησε διὰ τὴν ἑδραν του.

4. Ὁ ἄρχων μετέβη κάποτε εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ τὸν Ἀββάν Σίμωνα. Ὁ Ἀββάς, μόλις ἐπληροφορήθη τὸν σκοπὸν τοῦ ἀρχοντος, εφόρεσε τὴν ζώνην του καὶ ἀνεχώρησε πρὸς ἓνα φοινικόδενδρον, διὰ νὰ το καθαρίσῃ.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐφθασαν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ὅπου εἰργάζετο καὶ Ἀββάς, ὁ ἡγεμὼν με τοὺς ἀνθρώπους του. Μόλις τὸν εἶδαν νὰ καθαρίζει τὸ φοινικόδενδρον, ἐφώνησαν ἀπὸ μακριά:

- Γέροντα, που εἶναι ὁ Ἀναχωρητής;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)

– Δεν ευρίσκεται εδώ κανένας Αναχωρητής! Όταν δε ήκουσαν την πληροφορίαν αυτήν ο ηγεμών και οι σύντροφοί του ανεχώρησαν.

5. Ένας άλλος άρχων ηθέλησε και αυτός να έλθῃ εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν Αββάν Σίμωνα.

Εν τῷ μεταξύ οἱ κληρικοὶ τοῦ Ναοῦ τῆς Σκήτης μετέβησαν συντόμως εἰς τὸ κελλίον τοῦ Αββά καὶ τοῦ εἶπον:

– Αββά, ετοιμάσου, διότι ἐντός ολίγου θα σε επισκεφθῇ ὁ ἄρχων, νὰ τὸν εὐλογήσῃς, ἐπειδὴ σε εὐλαβεῖται ἀπὸ ὅσα ἔχει ἀκούσει διὰ σε.

- Ναι, θα ετοιμασθῶ ἀπήντησεν ὁ Αββάς.

Πράγματι ἐφόρεσε ἓνα παλαιομανδύαν, ἐπῆρε εἰς τὸ χέρι τοῦ ψωμί καὶ τυρί καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν ἐξώθυραν τρώγων. Ἐν τῷ μεταξύ ἦλθεν ὁ ἄρχων με τοὺς αξιωματικούς του καὶ ὅταν τὸν εἶδον εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν, νὰ τρώγῃ χωρὶς νὰ εἶναι ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ καὶ νὰ παραμένῃ ἀργός, τοῦ ἔρριξαν ἓνα περιφρονητικὸν βλέμμα καὶ εἶπαν με ειρωνείαν:

-Αὐτός εἶναι ὁ Αναχωρητής; κρίμα εἰς τὰ καλὰ λόγια, που ηκούσαμεν.

Ἀμέσως δὲ χωρὶς καμμίαν ἄλλην συζήτησιν ανεχώρησαν.

6. Ἐξῆ κάποτε ἓνας Κοινοβιάρχης, που ἦτο πνευματικὸς πατὴρ διακοσίων Μοναχών. Τὸν ἡγούμενον αὐτὸν τὸν ετίμων καὶ τὸν ἐδόξαζον πολὺ οἱ ἄνθρωποι. Μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον αὐτοῦ τοῦ ἡγουμένου ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὑπὸ τὸ σχῆμα ἐνός πτωχοῦ Γέροντος Ἀσκητοῦ, γνωστοῦ εἰς τὸν ἡγούμενον. Ἠλθε πρῶι-πρῶι καὶ παρεκάλει τὸν θυρωρὸν νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν ἡγούμενον, ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ τὰδε γνωστός του.

Ὁ θυρωρός ἀπεφάσισε, χωρὶς διάθεσιν, νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν ἀγνωστὸν τοῦ αὐτὸν πτωχόν καὶ εἰσήλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον νὰ ἀναφέρῃ σχετικῶς εἰς τὸν ἡγούμενον. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ἡγούμενος συνεζήτει μετὰ τινων ξένων ἀφ’ οὗ λοιπὸν ἐπερίμενον ὀλίγον, ἀνέφερεν εἰς αὐτὸν διὰ τὸν πτωχόν, που ἀνέμενον εἰς τὸ θυρωρεῖον.

Μόλις τὸν ἤκουσεν ὁ ἡγούμενος τοῦ ἀπαντᾶ με ὀργήν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)

– Δεν βλέπεις, ότι συζητώ με τους επισήμους αυτούς ανθρώπους ; Άφησέ με τώρα, μή με ενοχλείς.

7. Τρομαγμένος και θυρωρός έφυγε σιγά – σιγά και ανέφερεν εις τον κατά το σχήμα πτωχόν Γέροντα τον λόγον, διά τον οποίον δεν ήμπορούσε να τον δεχθή ο Ηγούμενος. Ο μακρόθυμος και ανεξίκακος Κύριος, χωρίς να οργισθη διά την διαγωγήν αυτήν του Ηγουμένου, εκάθησε και έπερίμενε με αγόγγυστον υπομονήν εις το θυρωρείον. Κατά την πέμπτην ώραν της ημέρας (11ην π.μ.) ένας πλούσιος ήλθεν εις το Κοινόβιον. Μόλις τον αντελήφθη ο θυρωρός έτρεξε γρήγορα - γρήγορα και τού ήνοιξε αμέσως δε τρέχει εις τον Ηγούμενος και αναφέρει τον επισκέπτην. Αυτοστιγμεί ο Ηγούμενος βγαίνει από το Μοναστήρι, κατεβαίνει εις το θυρωρείον και υποδέχεται με πολλές φιλοφρονήσεις τον πλούσιον επισκέπτην.

8. Μόλις τον είδεν ο πλούσιος εις εύσπλαγχνίαν και φίλος των πτωχών Θεός, που έκρύπτετο υπό το σχήμα του πτωχού γέροντος, τον έπλησίασε και του λέγει εκετευτικώς:

– Σε παρακαλώ, 'Αββά, θέλω να σου μιλήσω.

Ο Αββάς όμως τον περιεφρόνησε, χωρίς να του δώση καμμίαν σημασίας και εισήλθε μαζί με τον πλούσιον εις το Μοναστήρι, διά να του ετοιμάση εκλεκτά φαγητά.

Αφού λοιπόν έφαγε καλά - καλά και πλούσιος, ήτοιμάσθη να αναχωρήση. Ο Ηγούμενος φιλοφρονέστατα τον κατευόδωσε μέχρι του θυρωρείου· αιχμαλωτισμένος δε από τις πολλές φροντίδας, εγύρισεν οπίσω, χωρίς να ενθυμηθή τον πτωχόν και ανεξίκακον Γέροντα, που τόσον τον παρακάλεσε να τον όμιλήση.

9. Οταν πλέον έβράδυασε και αφού κανείς δεν έφώναξε τον εύλογημένον εκείνον ξένον και δεν του έδωσε καν προσοχήν, ήλθε πάλιν εις τον θυρωρόν και του παρήγγειλε να είπη τα εξής εις τον Ηγούμενον:

–Αφού θέλεις την δόξαν των ανθρώπων, εγώ, ανταμείβων σε διά την προηγουμένην άσκησίν σου και τον καλόν τρόπον της ζωής σου, θα σου στείλω από τα τέσσαρα σημεία του ορίζοντος επισκέπτας, επειδή σου αρέσουν οι επισημότητες και αι τιμαί. Αλλά δεν θα δοκιμάσης όμως ποτέ τα αγαθά της επουρανίου Βασιλείας μου.

Από τα λόγια αυτά ανεγνωρίσθη ότι ο πτωχός αυτός ήτο ο Παντοκράτωρ Κύριος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον
επιφανών)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Να μην εργαζόμαστε περισσότερο από αυταρέσκεια)

“Οτι οὐ δεῖ ἐξ αὐταρεσκείας ποιεῖν ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς τους συνόντας ἐν τῇ Μονῇ.

Δὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν τίποτε περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς της Μονῆς, ἐξ αἰσθήματος αὐταρεσκείας.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Ευθυμίου

ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΥΘΥΜΙΩ παράλογον πάντι ἔδοκει καὶ βλαβερὸν το τίνας τῶν ἀδελφῶν, καὶ μάλιστα γέους ὄντας, πλείονα τοῖς λοιποῖς ἐν τῷ Κοινοβίῳ φανεραν καὶ δεδημοσιευμένην ἐπιδείκνυσθαι νηστείαν, καὶ τὸν κοινὸν λύειν κανόνα τῶν ἀδελφῶν, ἰδίῳ θελήματι καὶ νόμῳ στοιχούντας, οὐδε σαλπίζεσθαι τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο, οὐδε μὴν ἔκδηλον εἶναι καὶ διαβεβημένον, ἀλλ' ὥς οἶον τὲ λανθάνειν ἤβουλετο.

2. Διὰ τοῦτο ἀρίστην ἔλεγαν ἐγκράτειαν εἶναι τὴν τὸν κόρον μὴ & φθάνουσιν καὶ δεομένοις ἡμῖν ἔτι, τὴν τροφὴν ἴστωσαν, ὅπερ ἔστι καὶ τὸ παραμικρῶν της χρείας τροφῆς κοινωνεῖν κρυφίως δὲ πρὸς τὰ τῆς σαρκὸς ἴστασθαι πάθη, καὶ ἀσφαλῶς πάντοθεν συμπεφράχθαι τοῖς ὅπλοις τῶν ἀρετῶν, ἔστι δὲ ταῦτα ταπείνωσις, σωφροσύνη, μελέτη, διάκρισις, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν ὑπακοή, καὶ τῷ ὄντι θεομίμητος ἀρετή.

Ερμηνεία

Ο ΕΥΘΥΜΙΟΣ ο Μέγας εθεώρει τελείως παράλογον και βλαβερὸν πράγμα την υπό μερικῶν Μοναχῶν, και μάλιστα των νεωτέρων, επίδειξιν νηστείας φανεράς μεγαλυτέρας της νηστείας των αδελφῶν του Κοινοβίου. Με την δημοσίευσιν της νηστείας αυτής καταργεῖται ο κοινός εις ὅλους τους αδελφούς κανὼν και οι αδελφοί αυτοί καθιερώνουν ἄλλον νόμον, υπαγορευόμενον υπό τοῦ θελήματός των. Δεν ἤθελεν ο Μέγας Ευθύμιος να διασαλπίζουν το αγαθόν, να το φανερώνουν και να το κάμνουν περιβόητον ἀπ' εναντίας, επεθύμει να κρύπτεται ὅσον το δυνατόν ο εργαζόμενος το αγαθόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

2. Διά τούτο ο Μέγας Πατήρ έχαρακτήριζεν ως αρίστην ἐγκράτειαν το να τρώγωμεν τόσον, ὥστε να μη χορταίνωμεν και να αισθανώμεθα ἀκόμη την ἀνάγκην τροφῆς: κρυφά δε και χωρίς επιδείξεις να ἀνθιστάμεθα προς τα πάθη της σαρκός και να περιφρουρούμεθα ἀσφαλώς ἀπό παντού με τα ὅπλα των αρετῶν· αὐτά δε τα ὅπλα εἶναι ἡ ταπεινῶσις, ἡ σωφροσύνη, ἡ μελέτη, ἡ διάκρισις, και ἡ κατὰ Θεόν υπακοή, ἡ ὁποία εἶναι πράγματι θεομίμητος ἀρετή.

Β'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Παχωμίου

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἀδελφὸν τινά, οὐκ ὀρίθως πορευόμενον, ἀλλὰ τὸ ἰδίῳ ἐξακολουθοῦντα θελήματι, κατ' ἰδίαν λαβὼν, παρήγει λέγων αὐτῷ «Ἀδελφέ, λέγει ὁ Κύριος, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με Πατρὸς καὶ αὐτὸς ὀφείλεις ἀκούειν ἡμῶν δρῶ γὰρ σὲ φθονούμενον ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὸν κάμα: τὸν «τοῦ διὰ πολλῶν συλούμενον.

2. Στοίχει οὖν τὸ κανόνι, καὶ ὅταν καλὴ πρὸς ἐστίασιν, μὴ διαμείνης ἄσιτος, ἀλλὰ συνερχόμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν μεταλάμβανε καὶ αὐτὸς μετρημένως τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ παρατιθεμένου σοὶ ἐψήματος, καὶ μήτε πάνυ κορεσθῆς, εὐτονος τὸ σῶματι ὑπάρχων, μήτε πάλιν ἄτονος ὢν, τὸ σῶμα σφόδρα κατατήξης ἄλλ' ἑαυτὸν δουλαγῶγει πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος, ἄχρις ἂν τὸν τῆς καυχήσεως γικησης δαίμονα πολὺς γὰρ σοὶ ἐπίκειται.

3. Ὁ δὲ ἀκούσας, πρὸς μὲν τὸ παρόν, ἐπέισθη τῇ συμβουλίᾳ αὐθις δὲ ἐπηκο: λούθει τῇ πλάνῃ λέγων· τί τοῦτο; ποῦ γέγραπται μὴ νηστεύσης, μὴ ἀσκήσης; οὕτως οὖν αὐτοῦ ἐξακολουθοῦντος ταῖς ἰδίαις ὁρμαῖς κατεκυρίευσεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρός.

4. Καλέσας δὲ ὁ Μέγας τὸν Θεόδωρον, λέγει αὐτῷ οἶδας ὅτι σφόδρε με λυπεῖ τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν τὸν δὲ ἀπελθὼν τοῖνον ἐπισκεύαν, αὐτόν, καὶ γνῶθι τί διαπράττεται καὶ δὲ πορευθεῖς εὔρε μὲν αὐτὸν ὥσανει εὐχόμενον, παρηλλαγμένα δὲ δῆματα - προϊέμενον, καὶ ἐπανελθὼν ἐδήλωσε τὸ μεγάλο τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ.

5. Διαλογιζόμενος δὲ ὁ Θεόδωρος τὴν ἐνέργειας τοῦ διαβόλου, καὶ τὸν ποικίλον πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ πόλεμον, ἐθαύμασε καὶ ἐφοβήθη σφόδρα, ἐννοῶν μεθ' ὅσης ἄρα νήψεως τὸν μονάζοντα χρὴ πρὸς τὰς ἀντιτέχνους ἵστασθαι δομῆς τοῦ ἀντιπάλου ἐλθέντος οὖν τοῦ Ἁγίου καὶ εὐχὴν ποιήσαντος ὑπὲρ αὐτοῦ, ὁ πανοικτίρμων Κύριος ἰάσατο αὐτὸν καὶ αὐτὸς σωφροнисθεῖς ἐφύλαξεν ἑαυτῶν τοῦ λοιποῦ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

6. Ἐλεγεν οὖν τοῖς συνελθούσιν ἀδελφοῖς καὶ Παχώμιος μεγάλης δεῖ, νήψεως, ἀδελφοί, πρὸς τὸ σωθῆναι καὶ γὰρ ἀκούω τῶν πονηρῶν πολλάκις καυχωμένων δαιμόνων, ἐφ' οἷς ἀπατῶσι τοὺς ἀσκητὰς τοιγαροῦν τηρήσατε ἑαυτοὺς πάντοτε, καὶ τειχίζεσθε τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, τῷ γὰρ θελήματι Αὐτοῦ ἐξακολουθούντων ἡμῶν, οἱ ἐχθροὶ πρὸς ἡμᾶς οὐκ ἰσχύουσι τέφρα γὰρ εἶσι καὶ καπνός, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὑπόστασις ἀπὸ προσώπου τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον,

7, Ἐγένετο πότε καθημένου τοῦ μεγάλου Παχωμίου ἐν τόπῳ τινὶ τῆς Μονῆς μετὰ ἄλλων τινῶν μεγάλων ἀδελφῶν ἐγένετο δὲ ἀδελφὸν τινὰ τῶν ἐκεῖσε ὄντων ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, δύο ψιᾶθια ποιήσαντα, προθεῖναι αὐτὰ ἔμπροσθέν του κελλίου αὐτοῦ, κατέναντί του τόπου, οὗ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἔκαθεζετο ὁ μακάριος τοῦτο δὲ ἐποίησε, τῷ κενοδοξίας ἔπαιρομενος λογισμῷ, οἰόμενος ἐπαινεθῆναι παρὰ τοῦ Ο. σίου, ὅτι τοῦ κανόνος ἔχοντος ἐν ψιῖθιον τῆς ἡμέρας ποιεῖν ἕκαστον ἀδελφόν, ἐκεῖνος τὸ ἔργον ἐδιπλασίασε.

8. Ἰδὼν δὲ 5 Μέγας τὸ γεγονὸς καὶ γνούς, ὅτι πρὸς ἐπίδειξιν ἔποιησε τοῦτο ὁ ἀδελφός, στενάξας μέγα, εἶπε τοῖς συγκαθημένοις αὐτῷ ἀδελφοῖς βλέπετε τοῦ τὸν τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐργασάμενον μὲν ἀπὸ πρωΐας ἕως ἄρτι, δόλον δὲ τὸν κόπον αὐτοῦ τῷ διαβόλῳ χαρισάμενον, καὶ μηδὲν τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἰς παραμυθίαν τῆς ἑαυ: τοῦ ψυχῆς ἔασαντα ὅτι τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ ἠγάπησε" καὶ τὸ μὲν καμάτο τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀνήλωσε, κενὴν δὲ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων ἀπολαύσεως κατέστησε.

9. Καλέσας οὖν τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον ἐπετίμησεν αὐτῷ, καὶ παρήγγειλεν ἵνα ἐρχομένων τῶν ἀδελφῶν, κατέχων τὰ δύο ψιᾶθια, στὰς ὀπισθεν αὐτῶν εἴπη δέομαι ὑμῶν, ἀδελφοί, εὐξασθε ὑπὲρ τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς, ἵνα καὶ πανοικτίρμων Θεός, ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, ἐλεήσῃ αὐτήν, προκρίνασαν μᾶλλον τὰ δύο ψιᾶθια ταῦτα τῆς Βασιλείας Αὐτοῦ.

10. Καὶ πάλιν ἐν τῷ ἔσθιεῖν τοὺς ἀδελφούς, ἐκέλευσε τὸν αὐτὸν τρόπον ἐστάναι ἐν μέσῳ μετὰ τῶν ψιαθίων, ἕως οὐ ἀναστῶσιν ἐκ τῶν τραπεζῶν οἱ ἀδελφοί" καὶ μετὰ ταῦτα ἔκελευσεν αὐτὸν ἔγκλεισθῆναι μόνον εἰς κελλίον, καὶ ἐπὶ πεντάμηναιον χρόνον καθ' ἐκάστην ἡμέραν δύο ψιᾶθια ποιεῖν, καὶ ἔσθιειν ἄρτον μετὰ ἁλατος μόνον καὶ μηδένα τῶν ἀδελφῶν συντυγχάνειν αὐτῷ.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ εἶχε κάποιον υποτακτικόν, ὁ ὁποῖος δεν ἐβάδιζε με τὴν απαιτουμένην μοναχικὴν ὀρθότητα, ἀλλὰ ἔκαμνε τὸ θέλημά του: μίαν ἡμέραν λοιπόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

τον παρέλαβεν ιδιαιτέρως και τον συνεβούλευσε με αδελφικήν στοργήν. Μεταξύ άλλων του έλεγε:

- Αδελφέ μου, ο ίδιος ο Κύριος λέγει: κατήλθον εκ του ουρανού όχι διά να κάμω το θέλημά μου, αλλά το θέλημα του επουρανίου μου Πατρός, που με απέστειλε (!). Και συ λοιπόν πρέπει να υπακούης εις ημάς, διότι βλέπω, ότι σε φθονεί ο διάβολος και προσπαθεί με κάθε τρόπον να σου ληστεύση τους κόπους σου.

2. Πρόσεχε λοιπόν να εφαρμόζης τον κανόνα του Κοινοβίου και όταν είναι η ώρα του κοινού φαγητού, συ να μη μένης νηστικός δι' άσκησιν. Προσερχόμενος μαζί με τους αδελφούς εις την τράπεζας τρώγε και συ με έγκράτειαν από τον παρατιθέμενον άρτον και το φαγητόν, ώστε ούτε πολύ διά να χορτάσης, όταν αισθάνεσαι το σώμα σου ακμαίον, αλλ' ούτε πάλιν και δι' αμέτρου νηστείας να το καταπονήσης, όταν αισθάνεσαι κουρασμένος. Να δουλαγωγήσαι και να ασκήσαι αναλόγως της αντοχής του σώματος, μέχρις ότου νικήσης τον δαίμονα της καυχήσεως, διότι πολύ ενοχλείσαι από αυτόν.

3. Ο αδελφός εδέχθη προς στιγμήν την συμβουλήν του Οσίου Παχωμίου και την εφήρμοσε. Μετ' ολίγον όμως πάλιν περιέπεσεν εις την πλάνην του και ήρχισε τα ίδια. Διά να δικαιολογήση δε την ιδιορρυθμίαν του έλεγες που έχει γραφή να μη νηστεύης και να μη άσκητεύης; Επομένως δεν παραβαίνω νόμον Θεού! Με την τακτικής του όμως αυτήν, της πορείας δηλαδή κατά το θέλημά του, τον κατενίκησεν εις το τέλος ο εχθρός, ο διάβολος.

4. Ανησυχών διά την πνευματικής κατάστασιν του εν λόγω αδελφού ο Μέγας (Παχώμιος) καλεί πλησίον του τον Θεόδωρον και του λέγει :

- Γνωρίζεις πόσον στενοχωρούμαι δια τον αδελφόν μας. Θέλω να μάθω πώς βαδίζει! Σε παρακαλώ λοιπόν να μεταβής προς επίσκεψίν του και να ιδής τι κάμνει.

Πράγματι ο Θεόδωρος μετέβη εις το κελλί του αδελφού. Τον εύρε δε ως να προσήυχετο, αλλ' όχι με τις καθιερωμένας εύχας απήγγελλεν ακατανοήτους φράσεις. Αφού επέστρεψεν ο Θεόδωρος ανέφερεν εις τον Μέγαν (Παχώμιον) την φλυαρίαν του Μοναχού.

5. Εν τω μεταξύ ο Θεόδωρος έσκέπτετο πόσον πολυμήχανος είναι ο διάβολος και με πόσην ποικιλίαν παγίδων πολεμεί τον άνθρωπον κατεπλάγη δε και εφοβήθη πάρα πολύ. Ένόησε δε αρκετά καλά με πόσον άγρυπνον προσοχής και νηφαλιότητα πρέπει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

ο Μοναχός να αντιμετωπίζει τας διαφόρους πολυτέχνους επιθέσεις του αντιπάλου. Μόλις πληροφόρηθη ο "Όσιος Παχώμιος τον πνευματικός κίνδυνον, που διέτρεχεν ο αδελφός εκείνος, ήλθε πλησίον του και προσηυχήθη με θερμήν υπέρ αυτού. Και ω του θαύματος! Ο πανοικτίρμων Κύριος τον εθεράπευσεν. "Εκτοτε και ο αδελφός αυτός, που τόσον εκινδύνευσεν από την ιδιορρυθμίαν του, έσωφρονίσθη, έβαλε μυαλό, περιεφρούρησε τον εαυτόν του από τας παγίδας του διαβόλου και ήρχισε πλέον να βελτιούται, «τοις δε έμπροσθεν επεκτεινόμενος» (Φιλίπ. γ', 14) κατα τον ουρανοβάμονα Απόστολον.

6. Μετά το περιστατικών αυτό ο θείος Παχώμιος, απευθυνόμενος προς τους συγκεντρωθέντας Μοναχούς, έλεγεν «Αδελφοί μου, απαιτείται μεγάλη επαγρύπνησις και νηφαλιότης δια να σωθώμεν πολλές φορές ακούω τους πονηρούς δαίμονας να καυχώνται με τι τρόπους εξαπατούν τους Ασκητάς. Φροντίζετε λοιπόν να περιφρουρήτε τους εαυτούς σας πάντοτε και να οχυρώνεσθε διά της επικλήσεως του ονόματος του Χριστού· διότι εφ' όσον θα πορευόμεθα συμφώνως με το θέλημά Του, τίποτε δεν θα ήμπορέσουν να μας κάνουν οι εχθροί, οι οποίοι, κατά την δύναμιν, είναι πράγματι στάκτη και καπνός και δεν ήμπορούν να σταθούν ενώπιον εκείνων, που σέβονται τον Κύριον.

7. Ο Μέγας Παχώμιος εκάθητο κάποτε εις ένα μέρος του Μοναστηρίου συνομιλών με μερικούς αδελφούς, μεγαλυτέρους των άλλων, κατά την ηλικίας αλλά και τον χρόνον της μοναχικής ζωής. Καθώς λοιπόν συνωμίζουν, ένας αδελφός της Μονής ετοποθέτησεν επιδεικτικά έμπροσθεν του κελλίου του δύο ψάθες, τας οποίας έπλεξε την ημέραν εκείνην, εις τρόπον ώστε να φαίνονται από τον Όσιος Παχώμιον και τους συνομιλητάς του. Αυτό το έκαμε φουσκωμένος από τον λογισμός της κενοδοξίας, διότι έφαντάζετο, ότι θα τον επαινούσεν ο Όσιος, επειδή παρήγαγε διπλάσιον έργον απ' αυτό που επέβαλλεν ο κανών εις τους Μοναχούς. Ο κανών δηλαδή υπεχρέωνε τους Μοναχούς να κατασκευάσουν μίαν ψάθαν την ημέραν, ενώ ο εν λόγω Μοναχός κατεσκεύασε δύο.

8. Μόλις είδεν αυτό το πράγμα ο Όσιος και αντιληφθείς, ότι χάριν επιδείξεως το έκαμεν ο Μοναχός, άνεστέναξε βαθέως και είπεν εις τους συνομιλητές του «Βλέπετε αυτόν τον αδελφόν; ειργάσθη με ζήλον από το πρωί έως τώρα δυστυχώς όμως όλον τον κόπον του τον εχάρισεν εις τον διάβολον! Δεν εκράτησε τίποτε δι' ανακούφισιν της ψυχής του εκ του έργου αυτού, επειδή έπροτίμησε την δόξαν των ανθρώπων περισσότερον από την δόξαν του Θεού. Με τον κόπον του έργοχειρου εξήντηλε το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

σώμα του, αλλά η ψυχή του δεν ωφελήθη ούδόλως, ούτε θα απολαύση την πνευματικής απόλαυσιν εκ των έργων του».

9 Εν συνεχεία εκάλεσεν ο Όσιος τον αδελφόν εκείνον και τον επέπληξεν αυστηρώς. Του επέβαλε δε και την εξής πνευματικής ποινήν: Έδωσεν εντολήν να προσέλθουν όλοι οι αδελφοί της Μονής αφού δε προσήλθον, υπεχρέωσε τον παρασυρθέντα υπό της κενοδοξίας Μοναχών να λάβη τας δύο ψάθας και αφού σταθή εις το τέλος της σειράς, ως έσχατος πάντων, να λέγη εις τους αδελφούς, που θα απέρχωνται: «Σας παρακαλώ, αδελφοί μου, να προσευχηθήτε διά την αθλίαν μου ψυχήν, να την ελεήση ο πανοικτίρμων Κύριος με τας ευχάς Σας, επειδή επροτίμησε τον έπαινον των ανθρώπων διά τα δύο αυτά ψαθιά από την επουράνιον Βασιλείαν Του».

10. Μετά, πάλιν κατά την ώραν, που έτρωγον οι αδελφοί εις την κοινήν τράπεζαν, τον υπεχρέωσε να παραμένη όρθιος εις το μέσον της τραπέζης με τās ψάθας εις τας χείρας, έως ότου τελειώσουν το φαγητον και αναχωρήσουν της τραπέζης οι αδελφοί. Τέλος τον προσέταξε να κλεισθή μόνος του εις το κελλί του επί πέντε μήνας, κατά το διάστημα των οποίων να κατασκευάζη ημερησίως δύο ψάθες και να τρώγη μόνον ψωμί με αλάτι, χωρίς να τον πλησιάζη κανείς εκ των άλλων αδελφών της Μονής.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΟΝ περι τοῦ Ἀββᾶ Δανιήλ, ὅτι ὅτε ἦλθον οἱ βάρβαροι εἰς Σκήτιν, ἔφυγον οἱ Πατέρες, ὁ δὲ ὑπελειφθη εἶπων εἰ μὴ φροντίζει μου ὁ Θεός, ἵνα τί καὶ καθέξομαι ὧδε; Καὶ παρήλθε διὰ τῶν βαρβάρων, καὶ οὐκ εἶδον αὐτόν. τότε λέγει πρὸς ἑαυτόν· ἔδου ἐφρόντισέ μου ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἀπέθανον ποίησον οὖν καὶ σὺ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ φύγε ὡς οἱ Πατέρες.

Ερμηνεία

ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ το εξής περιστατικών διά τον Αββάν Δανιήλ.

Κάποτε εις την σκήτην έκαμαν επιδρομήν βάρβαροι. Πρό του κινδύνου της βαρβαρικής επιδρομής οι Πατέρες έφυγον εις ασφαλέστερα μέρη. Ο Αββάς Δανιήλ δεν ηδυνήθη να φύγη εγκαίρως και παρέμεινεν οπίσω. Με βαθείαν δε πίστιν προς τον Θεόν είπεν: εάν ο Θεός δεν φροντίζη διά την προστασίας μου, τότε διατί να παραμένω και εις την έρημον; Έπέρασε δε πράγματι διά μέσου των βαρβάρων, χωρίς να τον ιδή κανείς. Κατόπιν αυτού και επειδή ακόμη υπήρχεν ο κίνδυνος, είπε πάλιν εις τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ' (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

εαυτὸν του: ὁ Θεὸς με ἐπροστάτευσεν καὶ δὲν με ἐφόνευσαν οἱ βάρβαροι. Ἀς λάβω τὰς ἀνθρώπιναις μέτρας ἀσφαλείας καὶ ἂς φύγω, ὅπως οἱ Πατέρες, ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν περιοχὴν.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

Εἰς ἐν Κοινοβίῳ, ἀδελφέ, καθέξῃ, μὴ ἔκκλινῃς ἐκ τοῦ θεσμοῦ καὶ ἀποτρίψῃς τοῦ στολικοῦ κανόνος· τὰ γὰρ μικρὰ δοκοῦντα εἶναι παροράματα οὗ τὴν τυχοῦσαν βλάβην ἐμποιοῦσι. Καλὸν οὖν καὶ πάνυ καλὸν το μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ τὰ τῆς φιλαυτίας ἔργα πράσσοντα ὑπὸ καταγνώσιν γίνεσθαι, ἀλλ' ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὰ πάντα ποιεῖν, καὶ ἀπαντᾶν ἅμα τοῖς ὁμοψύχοις ἀδελφοῖς τῇ συνάψει, τῇ ἄγρυπνίᾳ, τὸ ἐργοχειρῶ, τοῖς παρέργοις, ὅπερ ἔστι σημεῖον μέγιστον ταπεινοφροσύνης.

2. Ὅμοίως τῇ τραπέζῃ δίχα σωματικῆς ἀρρωστίας, καὶ μὴ κρατεῖσθαι θελήματι ἰδίῳ, ἥγουν φυχῇ κενῷ, ἀλλὰ τὸ κανόνι ἀκολουθεῖν ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ, καὶ φόβῳ Θεοῦ, καὶ ἴσως δις τῆς ἡμέρας ἐσθίειν παραδέδοται, μετάλαβε τῶν σιτίων μετὰ εὐχαριστίας, καὶ εἰ τί ποιοῦσιν οἱ εὐλαβέστεροι τῶν ἀδελφῶν, ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, καὶ προκόψῃς συντόμως ἐν Κυρίῳ.

3. Εἰ δὲ ἔλθῃ εἰς διάκρισιν ὁ λογισμὸς, ὥς πολλὰ τα παρατιθέμενα ἐπὶ τῆς τραπέζης· ἀλλ' ἐννοηθῶμεν ὅτι οὗ δια τῆς ἡμῶν διαταγῆς ἢ παρασκευῆ τῶν ἐδωδύμων γεγένηται, εἰ δὲ πάλιν πενιχρὰ καὶ στενὰ τα εὐκαιροῦμενα, καὶ ἄρξῃται δυσφορεῖν ὁ λογισμὸς ἐπὶ τούτοις, λογισώμεθα, ὅτι καὶ τῆς δόξης Κύριος ἐνανθρωπήσας, κριθίνους ἄρτους μεταλαβεῖν οὐκ ἀπηξίωσε.

4. Λεῖ οὖν ἐν συνέσει πνευματικῇ ἀπαντᾶν τῷ πολέμῳ δι' ἐκάστης μεθόδου, καὶ ἀποκρούεσθαι αὐτοῦ τὰς μαγανείας διὰ τῆς σταυροφόρου δυνάμεως. Χρὴ δὲ εἶδεναι, ὅτι πολλάκις τῶν ἀδελφῶν τινι ὁ ἐχθρὸς δίδωσι προθυμίαν πολλὴν εἰς ἄσκησιν καὶ σκληραγωγίαν καὶ πολιτείαν ἄκραν καὶ εἰ μὲν ἔστιν ὁ ἀδελφός τα πεινόφρων καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπαρνησάμενος θέλημα, οὗ καταθαρρεῖ ἑαυτὸν τοῖς ἀπατηλοῖς λογισμοῖς, ἀλλ' ἢ ἀποδιώκει τούτους εὐθύς, ἢ ἀπαγγέλλει τὸ προεστώτι, καὶ πειθαρχεῖ τῇ ἐκείνου παραινέσει καὶ συμβουλίᾳ.

5. Εἰ δὲ ἔστιν ἰδιόρρυθμος καὶ αὐτάρεσκος, κρύπτει αὐτοῦ τὸ πάθος, καὶ οὐκ ἀποκαλύπτει τινί, καὶ ἐνδύνει τῆς ἀσκήσεως μὴ βουλόμενος ἐξέρχεται ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἀδελφότητος χωρισθεὶς, ἵνα δῆθεν χρήσῃ τῇ ἐπιθυμίᾳ ὥς θέλει καὶ οὕτως ἔκπιπτει εἰς τελείαν ἀπώλειαν, παραδοθεὶς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ κατακυριευθεὶς ὑπ' αὐτῶν οὗ γὰρ ὁ θεμέλιος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν ὥκοδο μῆτο, ἥτοι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ τὴν πίστιν τὴν ἄσειστον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἄμμον, ἤγουν τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ ὑπερηφάνειαν διὸ καὶ κατασεισθεῖς ὑπὸ τῆς βροχῆς, καὶ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ἀνέμων, ἐπεσεν εἰς τὸν τῆς ἀπογνώσεως βυθὸν τὸν ὀλέθριον.

6. Καὶ γὰρ μετὰ τὸ διαιρεθῆναι αὐτὸν τῆς ἀδελφότητος, τοιούτοις λογισμοῦς δὲ πειράζων μετέρχεται φαντάζει γὰρ αὐτὸν ἕκτασιν χρόνου καὶ μακροζωΐαν, καὶ λέγει κόπος ἐστὶν ὑπομεῖναι σὲ ἄχρι τέλους ἐν τῇ σκληραγωγίᾳ ταύτῃ, μήπως καὶ εἰς τέλος ἐξασθενήσῃ σου τὸ σῶμα, καὶ οὐκέτι αὐτῷ ἐπαρκεῖς δυνήσῃ. καὶ οὕτω κατακυριεύσας αὐτόν, εἰς ἀδιαφορίαν αὐτὸν ἐκδίδωσι, καὶ κατακρημνίζει εἰς τὴν ἀπόγνωσιν, τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἀποστάσεως αὐτοῦ, διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ αὐταρέσκειαν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εἰς μονάζης εἰς Κοινόβιον, μή παρεκκλίνῃς ἀπὸ το τυπικόν του Κοινοβίου καὶ τον αποστολικόν κανόνα, δηλαδή τὴν κοινοβιακὴν ζωὴν. Ἐχε δε υπ' ὄψιν σου, ὅτι αὐτά, που θεωροῦνται μικραὶ ἀπροσεξίαι, ἐπιφέρουν ἀνυπολόγιστον βλάβην. Εἶναι λοιπὸν καλόν, καὶ μάλιστα πάρα πολὺ καλόν, νὰ μὴ ὑψηλοφρονῇς, οὔτε νὰ κάμνῃς ἔργα ἐμπνεόμενα ἀπὸ ἐγωϊσμόν καὶ νὰ τίθεσαι τοιουτοτρόπως ὑπὸ κατηγορίαν. Νὰ ἐνεργῇς ὅλα τα καθήκοντά σου συμφώνως με τοὺς ἄλλους, νὰ συναντάσαι με τοὺς ὁμοψύχους ἀδελφούς σου εἰς τὴν σύναξιν τῆς Μονῆς, εἰς τὸ ἐργόχειρον, νὰ βοηθῇς καὶ συ ἀπὸ κοινοῦ εἰς τα βοηθητικὰ ἔργα τῆς Μονῆς, πράγμα που ἀποδεικνύει μεγίστην ταπεινοφροσύνην.

2. Επίσης νὰ λαμβάνῃς μέρος εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν τῶν ἀδελφῶν, ἐφ' ὅσον δεν εἶσαι ἄρρωστος, καὶ νὰ μὴ παραμένης μακράν αὐτῆς με τὸ θέλημά σου, ἀπὸ ἐγωϊσμόν. Νὰ ἐφαρμόζῃς πάντοτε τὸ τυπικόν του Κοινοβίου με μεγάλην εὐλάβειαν καὶ φόβον Θεοῦ. Καὶ εἰάν ἀκόμη ἡ παράδοσις του Κοινοβίου ἔχει καθιερώσει δύο φορές τὴν ἡμέραν φαγητόν, νὰ τρώγῃς καὶ συ με εὐχαρίστησιν τὰς παρατιθεμένας τροφάς. Καὶ ἐν γένει νὰ κάμνῃς καὶ συ με καθαρὰν συνείδησιν αὐτά που κάμνουν οἱ εὐλαβέστεροι ἐκ τῶν Μοναχῶν καὶ τότε ἀσφαλῶς σύντομα θὰ προκόψῃς, με τὴν δύναμιν του Κυρίου, εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν. * 3. Εἰάν ὁ λογισμός σου ἀρχίζῃ νὰ ἐξετάζῃ ὅτι πολλὰ φαγητὰ προσφέρονται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἐνοχλεῖται δι' αὐτό, σκέψου, ὅτι τα φαγητὰ αὐτά δεν ἡτοιμάσθησαν κατόπιν προσωπικῆς σου ἐντολῆς. Εἰάν πάλιν, ἀντιθέτως, στενοχωρεῖται ὁ λογισμός σου, διότι τα φαγητὰ θεωροῦνται ἀσήμαντα, ὀλίγα καὶ ὄχι χορταστικά, σκέψου, ὅτι ὁ Κύριος τῆς δόξης, ὅταν ἐγένετο ἄνθρωπος, «κατεδέχθη νὰ φάγῃ κριθαρένιον ψωμί.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

4. Είναι λοιπόν ανάγκη με πνευματικήν σύνεσιν να αντιμετωπίζωμεν τας διαφόρους μεθόδους, με τας οποίας μάς πολεμεί ο εχθρός και να αποκρούωμεν τα πονηρά του τεχνάσματα με την δύναμιν του Σταυρού. Πρέπει δε να γνωρίζωμεν, ότι εις μερικούς εκ των αδελφών ο εχθρός εμπνέει μεγάλην προθυμίαν εις άσκησιν και σκληραγωγίαν και τελειοτάτην ζωήν, προφανώς διά να ρίψη τον πειθόμενον εις τας συμβουλές του εις κενοδοξίας και υπερηφάνειαν. Εις την περίπτωσην αυτήν, εφ' όσον ο αδελφός είναι ταπεινόφρων και έχει απαρνηθή το θέλημά του, δεν εμπιστεύεται εις τους λογισμούς αυτούς, που είναι απατηλοί- αλλά και τους διώκει αμέσως ή τους εξομολογείται εις τον προεστώτα και υπακούει εις ό,τι εκείνος τον συμβουλεύση και τον καθοδηγήση.

5. Εάν όμως είναι ιδιόρρυθμος και ευχαριστείται από όσα κάμνει, αποκρύπτει το πάθος αυτό, δεν το φανερώνει σε κανένα, διότι δεν επιθυμεί να εγκαταλείψη τον λογισμόν της κατά μόνας ασκήσεως. Κυριευμένος δε από τους απατηλούς λογισμούς εγκαταλείπει το Κοινόβιον και την αδελφότητα, διά να καλλιεργήση, δήθεν, την εσωτερικής του επιθυμίαν προς αυστηροτέραν άσκησιν, όπως αυτός θέλει. Τοιουτοτρόπως, χωρίς την καθοδήγησιν και την συμβουλήν ουδενός, πίπτει εις ολοκληρωτικήν απώλειαν, παραδίδεται εις τας χείρας του εχθρού, από τον οποίον και εις το τέλος αιχμαλωτίζεται.

Η πτώσις δε και η απώλεια αυτή συνέβη, διότι δεν έστήριξε τα θεμέλια του πνευματικού του έργου επάνω εις την πέτραν, δηλαδή την ταπεινοφροσύνην και την ακλόνητον πίστιν, αλλ' επάνω εις την άμμον, δηλαδή την ανθρωπαρέσκειαν και την υπερηφάνειαν. Δι' αυτό και όταν εδέχθη την επίθεσιν της βροχής, των ποταμών και των ανέμων, εσείσθη και κατέπεσεν εις τον καταστρεπτικόν βυθόν της απελπισίας και της καταδίκης.

6. Ο τοιούτος αδελφός, όταν απομακρυνθη από την αδελφότητα, ενοχλείται από τον διάβολον με τους εξής λογισμούς. Τον κάμνει, π.χ. να φαντάζεται, ότι θα ζήση πολλά χρόνια και θα παραμείνη έπ' αρκετόν διάστημα εις την άσκησιν της ερήμου είναι κόπος - του υποβάλλει τότε ο κακός λογισμός-να υπομείνης μέχρι τέλους της ζωής σου εις αυτήν την σκληραγωγίαν δεν αποκλείεται να καταπέσουν τελείως αι σωματικάί σου δυνάμεις και να μη δύναται πλέον το σώμα σου να σε βοηθήση εις την άσκησιν.

Με αυτούς τους λογισμούς της φιλαυτίας τον κατανικά και διάβολος, τον ρίπτει εις πνευματικήν αδιαφορίαν και, τέλος, τον γκρεμίζει εις την φοβεράν απελπισίαν και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

αυτοκαταδίκην, διότι απεμακρύνθη πλέον από πλησίον του η βοήθεια του Θεού, λόγω της υπερηφανείας και της επιθυμίας του να αρέση μόνον εις τον εαυτόν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄
**(Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας
χάριτος)**

*Ὅτι καὶ μόνη ἡ ὑπερηφανία ἀπολέσαι τὸν Χριστιανὸν δύναται, καὶ ὅτι οἱ
φυσιοῦμενοι ἐπὶ κατορθώμασιν, ἐγκαταλειφθέντες ὑπὸ τῆς Χάριτος, πίπτουσιν.*

*Καὶ μόνον ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἱκανὴ νὰ καταστρέψῃ τὸν Χριστιανόν, καὶ ὅτι
ἐκεῖνοι ποὺ φουσκώνουν ἀπὸ ὑπερηφάνειαν διὰ, δῆθεν, κατορθώματα,
ἐγκαλείπονται ἀπὸ τὴν Θείαν Χάριν καὶ πίπτουν θανασίμως.*

Α'. Παλλαδίου

ΟΥΑΛΗΣ τις, τὸ γένος Παλαιστινός, τὴν ἔρημον καταλαβὼν, ὤκησε μεθ' ἡμῶν ἐπὶ
πλεῖστον χρόνον, ὅστις μεγάλη βίου σκληραγωγία τὴν ἄκραν ἄσκησιν κατορθώσας, εἷς
ὑπερηφανίαν λίσθησε, καὶ ἐπὶ τοσούτον ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἤπατηθη, ὡς δοκεῖν
Ἄγγέλους αὐτὸ σὺν τυγχάγειν καὶ τὰ πρὸς ἐκάστην διακονίαν εὐτρεπίζειν.

2. Καὶ πότε σπυρίδα βάπτοντος αὐτοῦ ἐν ἐσπέρα, σκοτίας οὔσης βαθείας, καὶ τὴν
βελόνην ἀπολέσαντος δι' ἧς ἔρραπτεν, ὡς διηγοῦν

ταὶ οἱ τούτου συνήθεις, λαμπάδα αὐτὴ ἀνῆψεν ὁ δαίμων, ὡς καὶ εὐὸ ρεῖν τὴν
βελόνην, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔφυσιωθη ὁ ἄθλιος. 3. "Ἄλλοτε πάλιν συνέβη ξένους τινὰς
ὁπώρας ἐνεγκεῖν τῇ ἀδελφότητι, ὁ δὲ κύριος Μακάριος ὁ Πρεσβύτερος ἀπέστειλε πρὸς
δράκα ἐκάστῳ εἰς τὰ κελλία, ὁμοίως καὶ τοῦτο τὸ ἄθλιω Οὐάλη. Ὁ δέ, τὸν κομίσαντα
ἔτυψε καὶ ὕβρισε, λέγων" εἶπε Μακαρίω, οὐκ εἰμί σου χείρων, ἓνα σὺ μοὶ εὐλογίαν
πέμπης.

4. Καὶ γνοὺς καὶ Μακάριος τὴν πλάνην αὐτοῦ, μεθ' ἡμέρας ἀπῆλθε παρακαλέσαι
αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ" ἀδελφε Οὐάλη, ἐπαίχθης, παύσαι, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ
οὐ προσέσχηκε τῇ παραινέσει ἁπειθὼν καὶ ἀντιλέγων. Πληροφορηθεῖς οὖν καὶ διάβολος
ὅτι εἰς ἄκρον αὐτῷ πείθεται, σχηματίζει ἑαυτὸν εἰς τὸν Σωτῆρα, καὶ παραγίνεται πρὸς
αὐτὸν νυκτὸς ἐν φαντασίᾳ μετὰ δαιμόνων χιλίων λάμ: παδηφόρων, δεικνύων τροχὸν
πύρινον, καὶ ἐν μέσῳ τὸν Σωτῆρα σχηματίζων, καὶ ἓνα προλαβόντα καὶ λέγοντα αὐτῷ"
ἦρασθή σου ὁ Χριστὸς διὰ τὴν τοῦ βίου σου καθαρότητα καὶ πολιτείαν, καὶ παρεγένετο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

πρὸς σὲ τοῦ ἰδεῖν σὲ ἐξελθε τῆς κέλλης σου καὶ τοῦτον πόρρωθεν ἐστῶτα ἰδὼν, κύψας προσκύνησον.

5. Ὁ δὲ προελθὼν εἶδε παράταξιν λαμπαδηφόρων, καὶ ὡς ἀπὸ σταδίου τὸν Ἀντίχριστον, καὶ πεσὼν προσεκύνησεν ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἔφρενοβλαβήσεν αἰχμαλωτισθεῖς καὶ ἄθλιος, ὡς μεθ' ἡμέρας ἐλθόντα αὐτὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπι πάντων εἶπεν' ἐγὼ κοινωνίας χρεῖαν οὐκ ἔχω, τὸν Χριστὸν γὰρ ἐώρακα σήμερον.

6. Τότε λαβόντες αὐτὸν οἱ Πατέρες δεσμοῦσι σιδηρο ἐπὶ ἓνα χρόνον, καὶ συνεχέσι ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχαῖς, καὶ ποικίλῃ ἀδιαφορήσει καὶ ἀπραγμοτέρῳ βίῳ τὸ οἶμα αὐτοῦ καθελόντες, ἀπεθεράπευσαν τοῖς γὰρ ἐναντίοις τὰ ἐναντία τάματα.

7. Ἐν μιᾷ των ἡμερῶν, ἐγὼ τὲ καὶ οἱ μακάριοι Διάκονοι Εὐάγριος καὶ Ἰλ. βίνος, συνελθόντες, ἀπήλθομεν πρὸς Κρόνιον καὶ Ἰάκωβον καὶ Παφνούτιον τοὺς "Ὁσίους Πατέρας, καὶ ζητούμενα μαθεῖν παρ' αὐτῶν τὰς αἰτίας τῶν παραπτωμάτων τῶν ἐκπιπτόντων ἀδελφῶν.

8. Ταύτην οὖν τὴν κρίσιν οἱ τῆς διακρίσεως λύχνοι ἡμῖν δεδώκασι, φήσαντες, ὅτι πάντα τα γινόμενα διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς τὲ εὐδοκίαν Θεοῦ, καὶ συγχώρησιν" ὅσα τοίνυν γίνεται κατ' ἀρετὴν εἰς δόξαν Θεοῦ, ταῦτα εὐδοκία Θεοῦ γίνεται' ὅσα δὲ ἐπιζήμια καὶ ἐπικίνδυνα καὶ ἐκπτωτικά, ταῦτα συγχωρήσει Θεοῦ γίνονται ἐξ ἁλογίας ἢ υπερηφανίας τῶν καταλιμπανομένων ἀδύνατον γὰρ τὸν ὀρθῶς φρονούντα καὶ εὐσεβῶς βιούντα, ἐγκαταλειφθῆναι καὶ παραπесеῖν πταισμασιν αἰσχύνῃς ἢ πλάνῃς δαιμόνων.

9. "Ὅσοι τοίνυν διεφθαρμένῳ σκοπῷ ἢ ἀνθρωπαρεσκεία ἢ οἰήσεως λογισμὸ μετέρχονται τὴν ἀρετὴν, συμβαίνει αὐτοὺς καὶ σφάλμασι περιπεσεῖν, πρὸς τὸν κατεφθαρμένον αὐτῶν σκοπὸν, τοῦ Θεοῦ ἐγκαταλιπόντος αὐτούς, ὅπως αἰσθόμε· νοὶ τὴν ἐκ τῆς μεταβολῆς ἀλλοίωσιν διορθώσονται, ἢ τὴν πρᾶξιν, ἢ τὴν πρόθεσιν' ποτὲ μὲν γὰρ ἢ πρόθεσις ἐξαμαρτάνει, ποτὲ δὲ καὶ ἢ πρᾶξις" οἷον, ὡς τὸν ἀκόλαστον ποιεῖν ἐλεημοσύνην ἐπὶ νεωτέρας διὰ τέλος αἰσχρόν, ἢ πάλιν ὀρθῶ μὲν σκοπῷ ἐλεειν νοσοῦντας, ἢ γεγηρακότας, ἢ ἀπὸ πλούτου ἐκπεσόντας, φειδωλῶς δὲ ἢ μετὰ γογγυσμοῦ καὶ εἶναι τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθόν, τὴν δὲ πρᾶξιν ἀναξίαν του σκοποῦ, ἐν ἀφειδία δὲ καὶ ἰλαρότητι δεῖ ἐλεεῖν.

10. "Ἐλεγον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι προτερήματα εἰσιν ἐν πολλαῖς ψυχαῖς αἱ μὲν γὰρ εὐφυῖαν ἔχουσι διακονίας αἱ δὲ ἐπιτηδειότητα ἀσκήσεως" ἀλλ' ὅτε μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν γένωνται, ἢ κατὰ θεῖον σκοπὸν, μήτε ἢ ἐκ τοῦ προτερήματος πρᾶξις, μήτε ἢ εὐφυῖα τῆς διακονίας οὐ μόνον οὐκ ὠφελούσιν, ἀλλὰ καὶ βλάβης αἷτια γίνονται καὶ ὁ πεφυσιωμένος δὲ ἐπὶ εὐροια λόγων, οὐκετι ἐπιγράφει τῷ Θεῷ τὴν δωρεὰν τῆς εὐφυΐας, ἢ τὴν χορηγίαν τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τὴ ἰδία φύσει ἢ ἀσκήσει. .

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

11. Ἀφί στα οὖν ὁ Θεὸς τὸν Ἄγγελον τῆς προνοίας, τὸν ἐπὶ ταύτῃ τῇ χάριτι τεταγμένον, καὶ καταδυναστεύεται ὡς ἀβοήθητος ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου. Ὁ ἐπὶ τῇ εὐφυνίᾳ ἔπαιρομενος περιπίπτει ἀκολασία, ὅπως ἡ κυνώδης, ἢ κτηνώδης ἀκολασία ἐξελάσῃ τὸν δαίμονα τῆς ὑπερηφανίας.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθεν εἰς τὴν ἔρημον ἓνας ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην, που ἐλέγετο Ουάλης. Αὐτὸς ἔμεινε κοντὰ μας ἀρκετὸν καιρὸν καὶ κατῶρθωσε, πράγματι, λόγῳ τῆς μεγάλης σκληραγωγίας, νὰ φθάσῃ εἰς ὑψηλὰ μέτρα ἀσκήσεως. Δυστυχῶς ὁμως, ἐπειδὴ δὲν ἐπρόσεξεν, ἐγλύστρησεν εἰς τὸ πάθος τῆς υπερηφανείας καὶ τόσον πολὺ ἐξηπατήθη ἀπὸ τὸν δαίμονα, ὥστε νὰ νομίζῃ, ὅτι συναναστρέφεται με Ἀγγέλους, οἱ οἱποῖοι καθημερινῶς τὸν ἐξυπηρετοῦν.

2. Μίαν μάλιστα ἡμέραν συνέβη τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικῶν περιστατικῶν ἤρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ Ουάλης ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀσχολῆται με τὸ ἐργόχειρόν του, νὰ σάπτῃ ζεμπίλι. Οταν πλέον εἶχε νυκτώσει ἀρκετὰ, τοῦ ἔπεσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἡ βελόνη. Καθὼς διηγοῦνται οἱ γνωστοὶ του, ὁ δαίμων ἦναψε λαμπάδα καὶ τοῦ ἀνεύρε τὴν βελόνην! Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικὸν ἐφόυσκωσε πλέον ὁ ἀθλιος ἀπὸ υπερηφάνειαν,

3. Κάποτε ἄλλοτε πάλιν μερικοὶ ξένοι προσέφεραν εἰς τὴν ἀδελφότητα οἰωρικά. Ὁ δε δσιώτατος Μακάριος, ὁ Πρεσβύτερος, τα εμοίρασε καὶ ἔστειλεν ἀπὸ μία χούφτα εἰς ἕκαστον κελλίον. Δὲν ἐξέχασεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, οὔτε τὸν ἀθλιον Ουάλην, πρὸς τὸν οἱποῖον ἔστειλε τὴν εὐλογίαν τῶν καρπῶν.

Αὐτὸς ὁμως ὄχι μόνον δὲν ἐδέχθη τὸ δῶρον τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ προσέβαλεν, ἐκτύπησε καὶ ὕβρισε τὸν ἀδελφόν, που τὸ ἔφερε καὶ τοῦ εἶπε με ἀλαζονείαν:

– Εἶπε εἰς τὸν Μακάριον, που ἔστειλεν αὐτὸ τὸ δῶρον, ὅτι δὲν εἶμαι κατώτερός του, διὰ νὰ μου στέλλῃ εὐλογίας!

4. Απὸ αὐτὸ ἀντελήφθη ὁ Μακάριος τὴν πλάνην τοῦ Ουάλη καὶ μετὰ ἀπὸ ολίγας ἡμέρας τὸν ἐπεσκέφθη εἰς τὸ κελλίον του, διὰ νὰ τὸν νουθετήσῃ στοργικῶς. Μεταξὺ δὲ ἄλλων τοῦ εἶπε:

- Αδελφέ μου Ουάλη, σε ἐμπαίζει ὁ διάβολος πρόσεξε, σταμάτησε νὰ τὸν πιστεύῃς καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸν νὰ σε λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν παγίδα αὐτήν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

Ο Ουάλης ουδεμίαν προσοχήν έδωσεν εις τας συμβουλές αυτάς. Απ' εναντίας ωμίλησε με αυθάδειαν και δεν υπήκουσε. Κατόπιν αυτου έβεβαιώθη πλέον ο διάβολος, ότι ο Ουάλης υπακούει τελείως εις αυτόν. Και τι κάμνει να τον παραπλανήση ακόμη περισσότερο; Μετασχηματίζεται ο διάβολος εις τον Σωτήρα Χριστόν και τον επισκέπτεται την νύκτα, χρησιμοποιών διά το τέχνασμά του την εξημμένην φαντασίαν του εγωπαθούς Ουάλεντος. Κατά την παραπλανητικήν αυτην οπτασίαν ο μετασχηματισθείς εις Σωτήρα διάβολος συνοδεύετο από χιλίους λαμπαδηφόρους δαίμονας: η μορφή του Σωτήρος έσχηματίζετο μέσα εις ένα πύρινον τροχόν. Ένας εκ των δαιμόνων προέτρεχε της σατανικής συντροφιάς και του έλεγε:

– Ουάλη, ο Χριστός σε ηγάπησε και δια την καθαρότητα του βίου σου και την θεάρεστον πολιτείαν σου ήλθεν εις το κελλί σου να σε ιδή. Έβγα λοιπόν από το κελλί σου και αφού σταθής από μακριά ιδε τον και μετά σκύψε και προσκύνησέ τον.

5. Πράγματι ο πλανηθείς Ουάλης εξήλθε του κελλίου του και είδε την περίεργον παράταξιν των λαμπαδηφόρων, εξ αποστάσεως δε περίτου χιλίων μέτρων τον Αντίχριστον, μετασχηματισθέντα, ως είπομεν, εις τον Σωτήρα: έπεσε δε και τον προσεκύνησε. Μετά από την σατανικήν αυτην οπτασίαν τόσον φοβεραν σύγχυσιν υπέστη ο νούς του, ώστε μετά από ολίγας ημέρας ήλθεν εις τον Ναόν της σκήτης και εις επήκοον πάντων εφώναξεν:

–Εγώ δεν έχω πλέον ανάγκην να μεταλαμβάνω εδώ, διότι τας ημέρας αυτός είδον με τους οφθαλμούς μου τον Χριστόν.

6. Κατόπιν αυτού τον έπιασαν οι Πατέρες, τον έδεσαν με αλυσίδας επί ένα χρόνον και ήρχισαν να παρακαλούν συνεχώς τον Θεόν να τον θεραπεύση από το σατανικόν αυτό πάθος. Παραλλήλως με πολλές προσβολάς, που του έκαμαν και με την απραξίαν εις την οποίαν τον υπέβαλαν, τού εξαφάνισαν την φαντασίαν, που είχε δια τον εαυτόν του και τον εθεράπευσαν τελείως. Τα διάφορα πάθη θεραπεύονται μέ τάς αντιθέτους θεραπείας, όπως π.χ. η υπερηφάνεια με την καταφρόνησιν και τας προσβολάς.

7. Μίαν ημέραν εγώ και οι μακάριοι Διάκονοι Ευάγγριος και Αλβίνος μετέβη μεν από κοινού προς επίσκεψιν των Οσίων Πατέρων Κρονίου, Ιακώβου και Παφνουτίου, προκειμένου να μάθωμεν από αυτούς ποία είναι τα αίτια των παραπτωμάτων των αδελφών, που εκπίπτουν από το μοναχικόν των αξίωμα και χάνουν την αξίαν των.

8. Οι Πατέρες λοιπόν αυτοί, που είναι πραγματικοί λύχνοι διακρίνοντες με το φως των τούς λογισμούς και τις διαθέσεις των ανθρώπων, διετύπωσαν την εξής γνώμην:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

Όσα συμβαίνουν εις την ζωήν των ανθρώπων-μάς είπον δυνάμεθα να τα διαιρέσωμεν εις δύο κατηγορίας εις αυτά, που συμβαίνουν κατ' ευδοκίαν Θεού και εις αυτά, που συμβαίνουν κατά παραχώρησιν Θεού. Όσαι λοιπόν πράξεις εκτελούνται κατά τους κανόνες της αρετής και συντελούν εις την δόξαν του ονόματος του Θεού, αύται πραγματοποιούνται κατ' ευδοκίαν Θεού. Αντιθέτως όσαι πράξεις επιφέρουν ψυχικήν ζημίαν εις τον άνθρωπον, προκαλούν κινδύνους και, τέλος, συντελούν εις την ηθικήν έκπτωσιν του ανθρώπου, αυταί συμβαίνουν κατά παραχώρησιν Θεού, και οφείλονται εις την απερίσκεψiάν ή και εις την υπερηφάνειαν αυτών, που τους εγκατέλειψεν η Θεία Χάρις, λόγω της διαγωγής των. Διότι είναι αδύνατον – λένουν οι Πατέρες – αυτός, ο οποίος φρονεί ορθώς περί την πίστιν και ζη με ευσέβειαν να εγκαταλειφθή από την Θείαν Χάριν και να περιπέση εις σφάλματα, που φέρουν εντροπήν, ή εις δαιμονικάς πλάνας.

9. Όσοι όμως επιδιώκουν να εκτελέσουν την αρετήν κατευθυνόμενοι από ευτελή ελατήρια, όπως η ανθρωπαρέσκεια και ο λογισμός της υπερηφανείας, ή αποβλέπουν εις διεφθαρμένους σκοπούς, τους εγκαταλείπει ο Θεός και περιπίπτουν εις σφάλματα, ανάλογα του αμαρτωλού των σκοπού. Το επιτρέπει δε ο Θεός αυτό δια να αντιληφθούν την επικίνδυνον μεταβολήν, εις την οποίαν περιέπεσαν και να διορθώσουν την αμαρτωλήν πρόθεσιν των ή την κακήν των πράξιν· διότι ο άνθρωπος άλλοτε σφάλλει κατά την πρόθεσιν και άλλοτε κατά την πράξιν. Παραδείγματος χάριν, όταν ένας διεφθαρμένος άνθρωπος δίδη ελεημοσύνην εις μίαν νεωτέραν γυναίκα, διά να την παρασύρη εις ακολασίαν, τότε ο άνθρωπος αυτός αμαρτάνει κατά την πρόθεσιν απ' εναντίας, όταν ένας άνθρωπος ελεή ασθενείς ή γέροντας ή πτωχεύσαντας, με αγαθήν πρόθεσιν και αγνόν σκοπόν, αλλά τσιγκουνεύεται εις αυτά, που δίνει, ή τα προσφέρει με γογγυσμόν, ο άνθρωπος αυτός, καίτοι επιδιώκει καλόν σκοπόν, εν τούτοις όμως αμαρτάνει κατά την πράξιν, διότι η ελεημοσύνη πρέπει να γίνεται αφειδώλευτα και με εσωτερικήν ευχαρίστησιν: «Ιλαρόν γάρ δότην αγαπά ο Θεός» (Β' Κοριν. θ', 7).

10. Επί πλέον οι Όσιοι αυτοί Πατέρες έλεγον και τα εξής: Πολλοί άνθρωποι έχουν λάβει παρά του Θεού ώρισμένα προτερήματα π.χ. άλλοι έχουν ευφυίαν εις το διακόνημά των, άλλοι πάλιν επιτηδειότητα εις το έργον της ασκήσεως, ώστε με ευκολίαν να αγωνίζονται. Εφ' όσον όμως τα προτερήματα αυτά δεν χρησιμοποιούνται διά το αγαθόν, ή δεν συντελούν εις την εκπλήρωσιν ενός θείου σκοπού, τότε ούτε η πράξις, που οφείλεται εις το προτέρημα, ούτε η ευφυΐα με την οποίαν εξετελέσθη η υπηρεσία ωφελούν ψυχικώς τον άνθρωπον, που κατέχει το προτέρημα απ' εναντίας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

μάλιστα τότε το προτέρημα γίνεται αιτία βλάβης. Εκείνος, ο οποίος είναι φουσκωμένος από εγωισμόν, διότι τάχα ομιλεί καλά, δεν αποδίδει πλέον εις τον Θεόν το χάρισμα της ευφυΐας αυτής, και δεν τον θεωρεί χορηγών των γνώσεών του νομίζει, ότι τα προτερήματα αυτά είναι της φύσεώς του και αποτελέσματα της προσπάθειάς του.

11. Τότε λοιπόν και ο Θεός απομακρύνει από αυτόν τον άνθρωπον τον Άγγελον της προνοίας Του, αυτόν που έχει τάξει διά το χάρισμα αυτό, και ο άνθρωπος αυτός, χωρίς βοήθειαν πλέον, βασανίζεται από τον διάβολον.

Εκείνος, που καυχάται διά την ευφυΐαν του, περιπίπτει εις ακολασίαν, ώστε ο κιναιδισμός ή η κτηνωδία να τον ταπεινώση και να εκδιώξη τον δαίμονα της υπερηφανείας.

Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι ἐκάστη ἡμῶν διπλοὺς καὶ φόβος ἐπίκειται, ἢ τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι πρὸς τὰ ἀρχαῖα δι' ὀλιγορίας τῶν ἐχθρῶ προσπαλαίουσαν, ἢ τοῦ μὴ τρέχουσαν σκελισθῆναι ὁ γὰρ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος ἢ ὀπισθεν ἔλκει πρὸς ἑαυτόν, ὅπηνικα βραδείας καὶ νωθραν τὴν ψυχὴν θεάσεται, ἢ δοκοῦσαν αὐτὴν σπουδαίαν εἶναι πρὸς ἄσκησιν, ὑπείσέρχεται λεπτῶς καὶ κεκρυμμένως διὰ τῆς ὑπερηφανίας καὶ τελείως τὴν ψυχὴν ἀπολλυσι.

2. Τοῦτο τὸ ὄπλον ἔσχατός των ἐχθρῶ ἔστιν, ὡς μείζον των ἄλλων πρὸς τὸν καθ' ἡμῶν πόλεμον δι' οὗ γὰρ αὐτὸς κατεβλήθη, διὰ τούτου καὶ τοὺς δυνατωτέρους τῶν ἀνθρώπων πειρᾶται καθαιρεῖν' ὥσπερ γὰρ οἱ δεινότατοι τῶν πολεμιστῶν μετὰ τὸ δαπανῆσαι τὰ λεπτότερα βέλη τότε, ἐπικρατούντων ἔτι τῶν ἐναντίων, τελευταίαν τὴν ἰσχυροτέραν προβάλλονται μάχαιραν, οὕτω καὶ ὁ διάβολος, μετὰ τὸ ἐκκενῶσαι πάντα τα βέλη αὐτοῦ, τότε τῷ ἰσχυροτέρῳ ξίφει τὴ ὑπερηφανία ἐσχάτη κρᾶται πρὸς τὴν τοῦ ἀγωνιζομένου καθαίρεσιν.

3. Τίνα δὲ τὰ πρῶτα βέλη αὐτοῦ; δειλὸν ὡς γαστριμαργία, φιληδονία, πορνεία, δι' ὧν τοῖς νέοις οἶωθε πολεμεῖν ἐπακολουθεῖ δὲ τούτοις φιλαργυρία, πλέονεξια, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια" ὅταν οὖν τούτοις, Θεοῦ Χάριτι, ὁ Ἄσκητὴς περιγένηται, τότε τοῖς ἄλλοις ἀπορήσας καὶ δολιόφρων, ὑποβάλλει αὐτῷ ἔννοιαν καὶ μεγεθύνει τοῦτον ἄκρατως κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἐπαίρεσθαι" κατεिल्ηφέναι γὰρ αὐτόν φαντάζει τὰ τοῖς πολλοῖς ἄγνωσμενα, καὶ ὅτι ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ τῇ λοιπῇ ἀσκήσει τοὺς πολλοὺς ὑπερβάλλει, καὶ ἐτέρων δὲ ἀνδραγαθημάτων αὐτῷ πλῆθος ἀπαριθμεῖ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ' (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

4. "Ἐτι δὲ καὶ τὴν μνήμην τῶν ἁμαρτημάτων ἐκ τοῦ νοὸς ἀπαλείφει, καὶ εἰς λήθην αὐτὸν τελείαν ἐγκαθιστᾷ τῶν οἰκείων πλημμελημάτων, πρὸς τὸ μὴ δύνη θῆναι τοῦτον λοιπὸν πρὸς τὸν Θεὸν εἰπεῖν τὴν ἱατρικὴν ἐκείνην φωνήν, σοὶ μόνο ἥμαρτον, ἔλεησον μέ, ἄλλ' ὥσπερ αὐτὸς κατὰ διάνοιαν εἶπε τὸ ἀναβήσομαι καὶ θήσω τὸν θρόνον μου καὶ τὰ ἐξῆς, οὕτω καὶ τοῦτον φαντάζει εἰς ἄρχας τὲ καὶ πρωτοκαθεδρίας, ἔτι δὲ διδασκαλίας καὶ ἰαμάτων ἐνεργείας.

5, "Ἡ οὖν ἀπατωμένη οὕτω ψυχὴ φθείρεται καὶ ἀπολλυται, δυσιάτο ἔλκει πληγεῖσα" τί οὖν δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς τῶν τοιούτων λογισμῶν παρόντων καὶ ἀδιαλείπτως μελετᾶν τὰ θεία ἐκεῖνα λόγια, τὸ ἐγὼ εἶμι σκώληξ καὶ οἱ ἄνθρωπος, καὶ ἐγὼ εἶμι γῆ καὶ σποδὸς;" ἔτι γὰρ μὴν καὶ τὸ τοῦ Ἡσαΐου, ὡς πᾶσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου ὡς δάκος ἀποκαθημένης, καὶ τὰ τοιαῦτα,

6. Καὶ εἰ γὰρ καθ' ἑαυτὴν ἀναχωρεῖ ἢ τοὺς ψυχοφθόρους τούτους λογισμοὺς ὑποδεξαμένη, εἰσερχέσθω εἰς Κοινόβιον καὶ ἀναγκαζέσθω καὶ δεύτερον τῆς ἡμέρας ἔσθιειν, εἴπερ δι' ὑπερβολὴν ἀσκήσεως τούτῳ ἐάλω τῷ πάθει, καὶ παρὰ τῶν συνηλίκων δὲ ἐπιτιμάσθω καὶ ὀνειδίζεσθω ὡς μηδὲν ἄγαθον πράττουσα, καὶ πᾶσαν ὑπηρεσίαν ποιεῖτω.

7. Ἐξηγείσθωσαν δὲ αὕτη καὶ βίοι Ἁγίων ἔξοχοι, καὶ αἱ συνούσαι πειράσθωσαν ἐκτείνειν ἑαυτὰς πρὸς ἄσκησιν, ἵνα ἐκείνη θεωροῦσα, ἑαυτὴν ἐλάττονα νομίση καὶ λεγέτωσαν πρὸς αὐτὴν συνεχῶς, τί φυσιοῦσαι καὶ ὑψηλοφρονεῖς καὶ τυχὸν ὅτι οἶνον οὐ πίνεις καὶ ἄλλοι δὲ οὐδε ὕδατος κορέννυνται ὅτι ἔλαιον οὐκ ἔσθιεις, οὐδὲ ἔψητον καὶ ἄλλοι δὲ οὐδὲ ἄρτω χρώνται, ἀλλὰ βοτάναις ἁγιοῖς παραμυθοῦνται τὴν τοῦ σώματος ἔνδειαν;" ὅτι ἕως ὅψε νηστεύεις; ἕτεροι δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας συνάπτουσιν;" ἄλλ' ὅτι οὐ λούῃ μέγα φρονεῖς καὶ πολλοὶ τῶν κοσμικῶν, καὶ διὰ πάθος σωματικόν, τούτῳ οὐδόλως ἔχρησαντο,

8. Ἀλλὰ θαυμάζεις ἑαυτὴ ὅτι ἐν χαραδρίῳ καθεύδεις καὶ ἐν τριχίνῃ στρώμνῃ; ἄλλοι δὲ χαμευνούσι διηνεχῶς;" ἄλλ' εἰ καὶ τοῦτο ποιήσεις, οὐδὲν μέγα;" τί: νὲς καὶ λίθους ἑαυτοῖς ὑποστρώσαντες, πρὸς τὸ μὴ καθ' ἡδονὴν ἐπὶ τῶν φυσικῶν τυχεῖν, τινὲς δὲ καὶ ἔκρεμασαν ἑαυτοὺς δι' ὅλης νυκτὸς;" ἄλλ' εἰ καὶ ταῦτα πάντα ποιήσεις, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἐπιτελέσεις ἄσκησιν, μηδὲ πότε μέγα φρονήσης.

9. Καὶ γὰρ τὰ δαιμόνια πλείω πεποιήκασιν καὶ ποιούσιν τῶν ἀνθρώπων" οὐ ἄρ ἔσθιουσιν, οὐτε πίνουν, οὐτε κόσμου τί χρήζουσιν, οὐτε κοιμῶνται ὅλως ἀλλὰ κἂν ἐν ἐρήμῳ διάγῃς, εἰ γὰρ καὶ ἐν σπηλαίῳ οἴκουσα δοκεῖς μέγα τί ποιεῖν ἐκ τούτων τῶν λογισμῶν καὶ πράξεων δυνατόν Θεοῦ Χάριτι τὴν υπερηφανίαν ἵα σεσθαι" ὥσπερ γὰρ τὸ σφοδρῶς ἐκφυσωμενον πῦρ, διασκορπιζόμενον ἀπολλυται, οὕτα καὶ ἡ ἀρετὴ ἀφιπταται δι' ὑπεροψίαν, κἂν πολλὴν σφοδρότητα ἀσκήσεως λάβῃ, καὶ ὥσπερ μάχαιρα ἐπ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

ἄκμονος ραδίως ὑπὸ λίθου κατεάγνυται, οὕτω καὶ ἡ ἄσκησις ἐπιτεταμένη, συντόμως ἐκ τοῦ ὑπερηφανεύεσθαι ἀπολλυται,

10. "Ὅθεν προσήκει πανταχόθεν ἄσφαλιζεσθαι τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἄσκησιν ἐκ τοῦ καύσωνος τῆς ὑπερηφανίας ἐκκαιομένην ἐπικάμπτειν πρὸς τοὺς σκιώδεις τόπους, ἔσθ' ὅτε καὶ περιτέμνειν τὰ περιττά, πρὸς τὸ τὴν ρίζαν εὐθαλεστέραν γενέσθαι" μέγιστον γὰρ ἔστιν ἐν κακοῖς ὑπερηφανία" καὶ τοῦτο δηλον, ἐκ τοῦ ἐναντίου αὐτοῦ ἀγαθοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης, ἥτις, οὕτω μεγάλη ἐστίν, ὥς πάσας μὲν τὰς ἀρετὰς μιμείσθαι τὸν διάβολον, ταύτην δὲ μὴ εἰδέναι ὅλως τί ἔστιν.

Ερμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική διδάσκουσα τὰς Μοναχὰς ἔλεγε πρὸς αὐτάς, που συνεκεντρώθησαν πλησίον τῆς: Προσέχετε, διότι ἐκάστη ἀπὸ ἡμᾶς ἀντιμετωπίζει διπλὸν φόβον ἢ δηλαδὴ κινδυνεύει, ἀπὸ ἀμέλειαν τῆς να πολεμήσῃ τον νοητον εχθρόν, να μὴ ἔλθῃ ποτέ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἢ ἐξ αἰτίας πνευματικῆς βραδύτητος καὶ νωθρότητος νά μὴ δυνηθῇ να τρέξῃ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων καὶ να υποσκελισθῇ ἀπὸ τὸν διάβολον. Διότι ὁ εχθρὸς ἡμῶν διάβολος ἢ ἐκ τῶν ὀπισθεν μας τραβά κοντα του, οσάκις διαπιστώσῃ, ὅτι ἡ ψυχὴ μας εἶναι βραδυκίνητος εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ νωθρά, ἢ, ἐφ' ὅσον θεωρήσῃ αὐτὴν πρόθυμος καὶ ευκίνητον εἰς τὴν ἄσκησιν, εἰσέρχεται κρυφίως ἐντὸς τῆς ψυχῆς, τῆς μεταδίδει τὸ πάθος τῆς υπερηφανείας καὶ οὕτω τὴν καταστρέφει τελείως.

2. Τὴν υπερηφάνειαν τὴν διαθέτει ὁ εχθρὸς ὡς τὸ τελευταῖον καὶ ἀποτελεσματικὸν ὄπλον, μεγαλύτερον τῶν ἄλλων, κατὰ τὸν ἐναντίον ἡμῶν πόλεμον. Με ὅ,τι πάθος ὁ ἴδιος ἐξέπεσε τῆς ἀγγελικῆς δόξης, με τὸ ἴδιον μέσον ἐπιδιώκει να καταβάλλῃ τοὺς ἰσχυροτέρους εἰς τὴν ἀρετὴν. Καὶ τὸ πάθος αὐτὸ εἶναι ἡ υπερηφάνεια. Συμβαίνει δε με τὸν διάβολον αὐτό, που παρατηρεῖται εἰς τοὺς ἐμπειροτέρους πολεμιστάς. Οὗτοι, ὡς γνωστόν, ὅταν ἐξοδεύσουν ὅλα τὰ βέλη τῶν, τότε, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθοῦν να νικοῦν οἱ εχθροί, ὡς τελευταῖον ὄπλον κατ' αὐτῶν χρησιμοποιοῦν καὶ τὴν φοβερὰν μάχαιραν. Τοιοῦτοτρόπως ἐνεργεῖ ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ διάβολος· ἀφοῦ ἐκτοξεύσῃ ὅλα τὰ βέλη τοῦ κατὰ τοῦ πολεμουμένου ὑπ' αὐτοῦ ἀνθρώπου, τότε χρησιμοποιεῖ καὶ τὴν υπερηφάνειαν, ὡς ἰσχυρότερον ξίφος, διὰ να ἐπιτύχῃ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἀγωνιζομένου ἀνθρώπου.

3. Ποία δε εἶναι τὰ πρῶτα βέλη; Τὰ πρῶτα βέλη, που χρησιμοποιεῖ ἐναντίον τοῦ Μοναχοῦ, εἶναι ἡ γαστριμαργία, ἡ φιληδονία, ἡ πορνεία, δια τῶν ὁποίων ἔχει συνηθίσει να πολεμῇ τοὺς νέους ἐάν δεν ἀποδώσουν τὰ ὅπλα αὐτά, ἐάν δηλαδὴ δεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

καταβάλῃ τον Μοναχόν, τότε χρησιμοποιεῖ την φιλαργυρίαν, την πλεονεξίαν και τα ὅμοια με αυτά. “Όταν λοιπόν και αυτά τα αντιμετωπίσῃ επιτυχώς, με την Χάριν του Θεοῦ, ὁ Ασκητής, χωρίς να τραυματισθῇ, τότε ὁ δόλιος, βλέπων, ὅτι δεν ἀπέδωσαν τα προηγούμενα ὅπλα του, του ἐμπνέει πονηρῶς την σκέψιν, ὅτι τάχα κάτι εἶναι· τον φουσκώνει σιγά - σιγά και τον κάμνει να υπερηφανεύεται ἐναντίον των ἀδελφῶν και να τους περιφρονῇ: τον κάμνει να φαντάζεται, ὅτι δήθεν ἔχει κατανοήσῃ αὐτός αὐτά, που οἱ περισσότεροὶ ἀγνοοῦν και ὅτι εἶναι ἀνώτερος των ἄλλων συμμοναστῶν του κατὰ τας ἀγρυπνίας, την νηστείας και την υπόλοιπον ἀσκήσιν. Ἀλλά και πλῆθος ἄλλων ἀνδραγαθημάτων του ἐμπνέει να υπολογίζῃ!

4. Ἐπὶ πλέον καταφέρνει ὁ διάβολος να ξεχνά και υπερήφανος Μοναχός τα ἀμαρτήματά του και τον υποβάλλει εἰς ἐπικίνδυνον ἀμνησίαν των ὅσων σφάλλει, ὥστε να μὴ ἡμπορέσῃ να ἀπευθύνῃ πλέον πρὸς τον Θεόν την κατανυκτικὴν ἐκείνην δέησιν «Σοὶ μόνῳ ἡμαρτον» (Ψαλμ. ν', 4), ἐλέησόν με, διὰ τῆς ὁποίας θα θεραπευθῇ ἀπὸ τα σφάλματά του. Ὅπως δε ὁ διάβολος, ὅταν ἀπεφάσιζε την κατὰ του Θεοῦ ἀποστασίαν, εἶπε με τον νούν τους θα ἀναβῶ ἐπάνω ἀπὸ τους ἀστέρας του οὐρανοῦ και θα στήσω ἐκεῖ τον θρόνον μου(!), τοιοῦτοτρόπως ἐμπνέει και εἰς τον υπερήφανον να φαντάζεται ἀρχάς, πρωτοκαθεδρίας, ἀκόμη δε ὅτι εἶναι και ικανός να ἐνεργῇ θεραπείας ἐπὶ ἀσθενῶν και να διδάσκῃ τους ἄλλους.

5. Ἡ ψυχὴ λοιπόν, που κατὰ τον τρόπον αὐτὸν εξαπατάται ὑπὸ του διαβόλου, καταστρέφεται σιγά - σιγά και χάνεται, διότι ἐκτυπήθη με δυσκολοθεράπευτον πληγὴν. Τι πρέπει λοιπόν ἡμεῖς να κάμωμεν, ὅταν ἀντιληφθῶμεν εἰς την ψυχὴν μας την παρουσίαν τοιούτων πονηρῶν λογισμῶν;

Πρέπει συνεχῶς να μελετῶμεν και να στοχαζώμεθα την σημασίαν των λόγων του Θεοῦ: «Εγὼ εἰμι σκώληξ και οὐκ ἄνθρωπος» (Ψαλμ. κα', 7), «Εγὼ εἰμι γῆ και σποδός» (Γεν. η', 27) ἀκόμη και ἐκεῖνο που ἀναφέρει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας: «Πάσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης» (Ἡσαΐας ξδ' 6) και ὅλα ἐν γένει τα σχετικὰ ρητά.

6. Εἴαν δε ἡ Μοναχὴ, που ἐδέχθη μέσα εἰς την ψυχὴν, τῆς τὰς ψυχοβλαβεῖς αὐτὰς σκέψεις, οἰκειοθελῶς και ἀνευ γνώμης τῆς Ἡγουμένης, θέλῃ να ἀναχωρήσῃ ὡς 'Ἀσκήτρια εἰς την ἔρημον, να υποχρεωθῇ να εἰσέρχεται πάλιν εἰς το Κοινόβιον και να ἐξαναγκάζεται να τρώγῃ δύο φορές την ἡμέραν, ἐφ' ὅσον ἐκυριεύθη ἀπὸ το πάθος τῆς υπερηφανείας λόγω τῆς υπερβολικῆς ἀσκήσεως. Αἱ συνομήλικοί τῆς, που μονάζουν εἰς το ἴδιον Κοινόβιον, να την ἐπιτιμοῦν και να την εἰρωνεύωνται, ὅτι δεν κάνει κανένα καλόν ἐπὶ πλέον δε να ἐκτελή ὅλας τας εὐτελεῖς υπηρεσίας τῆς Μονῆς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

7. Να διηγούνται επίσης εἰς αὐτὴν βίους Μεγάλων Αγίων, που ἔλαμψαν εἰς ἀσκησιν καὶ ἀγαθὰ ἔργα, καὶ αἱ ἄλλαι Μοναχαὶ τοῦ Κοινοβίου νὰ προσπαθοῦν νὰ ἐντείνουν τὴν ἀσκησὶν των, ὥστε βλέπουσα νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι εἶναι κατωτέρα ἀπ' ὅ,τι ἐφαντάσθη. Καθημερινῶς δε αἱ σωφρονέστεραι των ἄλλων Μοναχῶν νὰ τῆς λέγουν :

- Διατί εἶσαι φαντασμένη καὶ υψηλοφρονεῖς; Επειδὴ δὲν πίνεις τυχόν κρασί; Ἄλλοι, λόγῳ αὐστηράς ἀσκήσεως, οὔτε νερό δὲν χορταίνουν!

Μήπως ἐπειδὴ νηστεύεις ἀπὸ ἐλαῖον ἢ δὲν τρώγεις ψημένον φαγητόν ; Ἄλλοι Ἀσκηταὶ οὔτε ψωμί δὲν τρώγουν, ἀλλὰ παρηγοροῦν τὴν ἐκουσίαν πείναν των με ὀλίγα ἀγρία χόρτα!

Ἀλλὰ καὶ το ὅτι νηστεύεις ὅλην τὴν ἡμέραν ἕως ἀργὰ το βράδυ δὲν εἶναι σπουδαῖον κατόρθωμα: ἄλλοι νηστεύουν συνεχῶς δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας!

Φαντάζεσαι, ὅτι εἶναι μεγάλο πρᾶγμα, ἐπειδὴ δὲν λούζεσαι; Μὴ λησμονῆς, ὅτι καὶ πολλοὶ ἐκ των κοσμικῶν, λόγῳ ἀσθενείας, ποτέ δὲν ἐλούσθησαν!

8. Θαυμάζεις τὸν εαυτόν σου, διότι κοιμάσαι εἰς μίαν ψάθαν καὶ ἐπάνω εἰς τρίχινον στρώμα; Τίποτε το σπουδαῖον! Ἄλλοι κοιμούνται κατ' εὐθείαν εἰς το χῶμα συνεχῶς.

Καὶ αὐτὸ ἀκόμη εἰάν το κατορθώσης, δὲν ἐπέτυχες καὶ μεγάλο πρᾶγμα! Υπάρχουν Ἀσκηταί, που ἐστρώσαν πέτρες καὶ ἐκοιμήθησαν ἐπάνω εἰς αὐτάς, διὰ νὰ μὴ δοκιμάσουν τὴν ευχαρίστησιν τοῦ φυσιολογικοῦ ὕπνου. Ἄλλοι δε πάλιν ὅλην τὴν νύκτα ἐκρεμάσθησαν ἐκουσίως.

Τέλος καὶ εἰάν ὅλα αὐτὰ τα κατορθώσης καὶ ἐπιτύχῃς τὴν αὐστηρατέραν ἀσκησιν, ποτέ δὲν πρέπει νὰ υψηλοφρονήσης.

9. Διατί ἄλλωστε νὰ υψηλοφρονήσης; Καὶ τα ἴδια τα δαιμόνια ἔχουν κατορθώσει καὶ κατορθώνουν περισσότερα ἀνδραγαθήματα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους διότι οὔτε τρώγουν, οὔτε πίνουν, οὔτε ἔχουν ἀνάγκην στολισμοῦ, οὔτε κἂν μίαν στιγμὴν κοιμῶνται. Δι' αὐτὸ καὶ σύ, καὶ εἰάν ἀκόμη ζῇς εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔχῃς τὴν γνώμην, ὅτι κάτι σπουδαῖον κατορθώνεις, ἐπειδὴ κατοικεῖς εἰς ἓνα σπήλαιον, πρόσεξε διότι θα χάσουν τὴν ἀξίαν των ὅλα αὐτά, ἐφ' ὅσον δὲν κατανικήσης τὴν υπερηφάνειαν. Τὴν υπερηφάνειαν αὐτὴν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν θεραπεύσης, με τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, χρησιμοποιοῦσα ἐπιτυχῶς τὰς ἀνωτέρω σκέψεις καὶ πράξεις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

Και πρέπει να την θεραπεύσης, διότι όπως ακριβώς η φωτιά, την οποίαν φυσώμεν, όταν σκορπίση σβύνει, τοιουτοτρόπως χάνει την αξίαν της και η αρετή, όταν εμφανισθή η υπεροψία εις την ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἔστω καὶ εἰάν ἡ ἀσκήσις, ἀπὸ τὴν οποίαν προήλθεν ἡ αρετή, υπήρξε σφοδροτάτη. Καὶ ὅπως ακριβώς τὴν μάχαιραν ἡμπορεῖ ἐπάνω εἰς τὸ ἀμόνι νὰ τὴν σπάσῃ καὶ τὴν ἀχρηστεύσῃ μία πέτρα, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ πλέον ἐντεταμένη ἀσκήσις χάνεται συντομώτατα ἀπὸ τὴν υπερηφάνειαν τοῦ Ἀσκητοῦ.

10. Δι' αὐτὸ πρέπει ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα νὰ περιφρουρῇται ἡ ψυχὴ καὶ τὴν σκληροτέραν ἀσκήσιν, τὴν οποίαν φλογίζει ὁ καύσων τῆς υπερηφανείας, νὰ τὴν φέρωμεν εἰς σκιερούς τόπους, καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, νὰ κόπτῃ κανεῖς καὶ τὰ περιττά, ὥστε νὰ ἐνισχύεται ἡ ρίζα καὶ νὰ ἀποβαίνει ἰσχυροτέρα, διότι τὸ μεγαλύτερος ἀπὸ ὅλα τὰ κακά εἶναι ἡ υπερηφάνεια. Τὸ μέγεθος τῆς κακίας τῆς υπερῆ φανεῖας ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀντιθέτου ἀρετῆς, ποὺ ἀντιστοιχεῖ εἰς αὐτήν, τῆς ταπεινοφροσύνης ὅλας τὰς ἀρετάς δύναται νὰ τὰς μιμηθῇ ὁ διάβολος, αὐτὴν ὅμως καθ' ὁλοκληρίαν δὲν γνωρίζει τι εἶναι.

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΙΠΕΝ δ' Ἀββᾶς Ἰσιδωρος εἰ νομίμως ἀσκεῖτε, νηστεύοντες μὴ τυκαὶ φοῦσθε εἰ δὲ ἐπὶ τούτῳ μέγα φρονεῖτε, τίς χρεῖα τοῦ νηστεύειν; συμφέρει γὰρ ἀνθρώπῳ μᾶλλον κρέα ἐσθίειν, ἢ νηστεύειν καὶ τυφοῦσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν.

2. Ἔλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ἐὰν ἴδῃς νεώτερον τῷ θελήματι αὐτοῦ ἀναβαίνοντα εἰς τὸν οὐρανόν, κράτησαν αὐτοῦ τὸν πόδα καὶ δίψον αὐτὸν κάτω" συμφέρει γὰρ αὐτῷ.

3. Παρέβαλον πότε τρεῖς ἀδελφοὶ τινι Γέροντι εἰς σκῆτιν, καὶ ἥρωτησεν δεῖς ἐξ αὐτῶν λέγων" Ἀββᾶ, ἔλαβον τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴς Διαθήκην ἀπὸ στήθους καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπεν' ἐγέμισας τὸν ἀέρα λόγων καὶ ὁ δεῦτερος ἠρώτησε λέγων" κάγω τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν ἔγραψα ἑμαυτῷ καὶ σὺ τὰς θυρίδας ἔγемισας χαρτίων καὶ ὁ τρίτος εἶπε κάμου εἰς τὸν χυτρόποδα βρύα ἀνέβησαν καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων καὶ σὺ τὴν φιλοξενίαν ἐδίωξας ἀπὸ σου.

4 Εἶπε Γέρων, ὅτι καθεζομένου μου πότε ἐγγὺς ἐτέρου Γέροντος, παρέβαλεν αὐτῷ Παρθένος λέγουσα Πάτερ, ἔνηστευσα διακοσίας Κυριακὰς ἐξ ἐξ' ἀπήγγειλα δὲ καὶ τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν, τί ἔτι μου λείπει ἓνα ἐργάσωμαι ; καὶ ἀπεκρίθη Ὁ Γέρων καὶ τίς δ' τούτων καρπὸς παρὰ σοῖ ; ἐγένετο σοὶ ἢ ἐξουδένωσις ὡς τιμὴ; ἔφη ἔκεινη οὐχὶ ἢ ζημία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ' (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

ὡς τὸ κέρδος σοὶ λογίζεται ; ἢ οἱ ξένοι ὡς οἱ κατὰ σάρκα συγγενεῖς ; ἢ ἡ ἔνδεια ὡς ἡ δαψίλεια; ἢ δὲ εἶπεν, οὐδαμῶς ὁ δὲ Γέρων ἔφη λοιπὸν οὐκ ἐνηστευσας ἐξ ἑξ, οὐδὲ Παλαιὰν καὶ Καινὴν ἀπήγγειλας, ἀλλὰ ἀπατᾷς σὲ αὐτὴν ἀπελθε ἐργάζου, οὐδὲν γὰρ ἔχεις.

5. "Ἦν τις Μοναχὸς ἐν Θηβαΐδι, ἀκροτάτην ἄσκησιν καὶ πολιτείαν ἔχων καὶ γὰρ ἄγρυπνιαις διηνεκέσι καὶ προσευχαῖς ἐσχόλαζε, καὶ τελείαν ἀκτημοσύνην ἐπεδείκνυτο, καὶ νηστεία τοσοῦτον προσεῖχεν, ὥστε ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐν τῇ Κυριακῇ πρὸς ἐσπέραν τρέφεσθαι τοῖς παρατυχοῦσιν ὁσπρίοις ἢ ἀγρίαις βοτάναις, παραμυθούμενος τῆς φύσεως τὴν ἀσθένειαν ἐπὶ πολὺν οὖν διετέλεσε χρόνον οὕτω βιούς.

6. "Ἄλλ' καὶ τῆς κακίας εὐρετῆς διάβολος, τῆς ἀρετῆς τούτῳ φθονήσας, ἔσπευσε τοῦτον καταβαλεῖν διὰ τοῦ τῆς ὑπερηφανίας πτώματος, δι' οὗπερ κακεῖνος κατέπεσεν" ὑποβάλλει οὖν αὐτῷ λογισμοὺς οἰήσεως λέγων, ὅτι ἀκροτάτην μετέρχη ἄσκησιν, καὶ ἦν οὐδεὶς ἄλλος κατορθῶσαι δύναται' δεῖ οὖν σε καὶ σημείων ἐπίδειξιν ποιήσασθαι, ἵνα καὶ σὺ προθυμότερος πρὸς τὴν ἄσκησιν γένη, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οἰκοδομήσης, δρώντας τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, καὶ δοξάζοντας τὸν Πατέρα ἡμῶν τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Αἰτήσωμεν οὖν τὴν τῶν σημείων ἐνέργειαν, αἱ τὸς γὰρ ὁ Σωτὴρ εἴρηκεν αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν ταύτην οὖν τὴν δέησιν μετὰ αἰτήσεως ἐκτενεστάτης προσήγε τῷ Θεῷ.

7. "Ὁ δὲ φιάνθρωπος Θεός, καὶ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, ἰδὼν τὴν πλάνην αὐτοῦ καὶ μνησθεῖς τοῦ κόπου αὐτοῦ τῆς ἀσκήσεως, οὗ συνεχώρησεν αἰτὸν νικηθῆναι ὑπὸ τοῦ πονηροῦ» ἔρχεται οὖν αὐτῷ ἔννοια, καὶ ἐλογίσατο, ὅτι φησὶν ὁ Ἀπόστολος, οὐχ ἱκανοὶ ἐσμεν ἐξ ἑαυτῶν τί λογίσασθαι" εἰ οὖν καὶ τοιοῦτος εἶπεν οὐχ ἱκανὸς εἰμι, πόσον μᾶλλον ἐγὼ διδασκαλίας δέομαι ; ἀπέλθω οὖν πρὸς τὸν δὲ τὸν Ἀναχωρητὴν, καὶ δ' ἐὰν εἴπῃ μου καὶ συμβουλεύσῃ, ὡς ἐκ Θεοῦ δέξομαι ὁδηγίαν εἰς τὸ σωθῆναι.

8. "Ἦν δὲ ὁ Ἀββᾶς, πρὸς δὲν ὑπῆγε, μέγας καὶ ὀνομαστός, προκόψας εἰς θεαρίαν, καὶ δυνάμενος ὠφελεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας. Καὶ δὴ ἐξελθὼν τῆς κέλλης ἦλθε πρὸς αὐτόν, καὶ εἰσελθόντος εἶδεν ὁ Γέρων δύο πιθήκους εἰς τοὺς ὤμους αὐτοῦ καθημένους ἐκατέρωθεν, καὶ ἀλύσει τὸν τράχηλον αὐτοῦ περιβάλλοντας καὶ κατέχοντας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐκάτερον ἔλκοντας καὶ ἰδὼν, ἐπέγνω τούτους εἶναι τὸν μὲν τῆς κενοδοξίας, τὸν δὲ τῆς ὑπερηφανίας δαίμονας ἦν γὰρ δ' ἀνὴρ θεοδί. δακτος στενάξας οὖν, ἐδάκρυσεν ἡσυχῇ, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὸν συνήθη ἄσπα σμὸν ἑκαθεσθησαν ἐπὶ ὥραν μίαν μὴ λαλοῦντες" τοῦτο γὰρ σύνηθες τοῖς ἐκεῖσε Πατράσι.

9. Εἵτα λέγει καὶ παραγενόμενος Πάτερ, ὠφέλησον μοί, καὶ δὸς μοὶ ὑποθήκας ὁδοῦ σωτηρίας. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων οὐχ ἕκανος εἰμι, τέκνον, εἷς τοῦτο καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς χρήζω χειραγωγίας καὶ δὲ πρὸς αὐτόν μὴ παραιτού, κύρι Ἀββᾶ, τοῦ ὠφελεῖν με πεπληροφόρημαι γὰρ εἰς σέ, καὶ ἔδωκα τὸν λογισμὸς μου δέξασθαι τὴν συμβουλίαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

σου. Ὁ δὲ πάλιν ἀγένευε λέγων· ὅτι οὐκ ἀκούεις μου, διὰ τοῦτο παραιτοῦμαι καὶ δὲ ἐπέκειτο καὶ διαβεβαιοῦτο λέγων, εἰ τί ἐὰν εἴπῃς μοί, ἀκούσω σου ὡς Ἀγγέλου,

10. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· λάβε τὸ βαλάντιον τοῦ κέρματος τούτου, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀγόρασον δέκα ἄρτους, καὶ δέκα ξεστας οἴνου, καὶ δέκα λίτρας κρέατος καὶ φέρε ὧδε. “Ὁ δὲ ἀκούσας περίλυπος γέγονεν ὅμως δεξᾶμε· νὸς ἐπορεύετο, ἐν δὲ τῇ ὁδῷ πολλοὺς λογισμοὺς ἀνεκίνει, καὶ ἀπορῶν ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· τί ἔδοξε τὸ Γέροντα τοῦτο; καὶ πῶς ἀγοράσω ταῦτα; σκανδαλίσονται γὰρ οἱ κοσμικοί, ἐμοῦ ταῦτα λαμβάνοντος.

11. Κλαίων οὖν καὶ αἰσχυνομενος ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ δι' ἄλλου μὲν τὸν ἄρτον, δι' ἄλλου δὲ τὸν οἶνον ὠνήσατο, περὶ δὲ τοῦ κρέατος ἤπορευτο λέγων Οὐαὶ μοὶ τῷ ἀθλίῳ, πῶς κρέα ἀγοράσω; ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἄλλου καὶ ὅμως εὐρώων τινὰ κοσμικὸν μετὰ αἰσχύνῃς ἔδωκεν αὐτῷ τὸ κέρμα καὶ ἀγοράσας ὁ κοσμικός, ἔφερε τὸ κρέας τὸ Μοναχῷ.

12. Λαβῶν δὲ ἐκεῖνος αὐτὸ καὶ τὰ λοιπά, ἤνεγκε πρὸς τὸν Γέροντα. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Γέρων οἶδας ὅτι δέδωκας μοὶ λόγον, ἵνα, καὶ ἐὰν εἴπω σοί, ἔπακουσῃς λάβε οὖν ταῦτα καὶ ὕπαγε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ εὐχόμενος μεταλάμβανε ἄρτον ἓνα, καὶ ξεστὴν οἴνου καὶ λίτραν κρέατος καθ' ἡμέραν, καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας πάλιν ἔλθε πρὸς μέ. ..

13. “Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ τολμῶν ἀντειπεῖν, λαβῶν ἀπῆε κλαίων καὶ αἰτῶμε νός, καὶ λέγων ἐν ἑαυτῷ οἶμοι ! ἐκ ποίας νηστείας εἷς τί κατήντησα; ἄρα ποιήσω ἢ οὐ; ἀλλ' ἐὰν μὴ ποιήσω, παρακούσω τῷ Θεῷ, ὅτι λόγον δέδωκα, ἵνα, καὶ ἐὰν εἴπῃ μοι ὁ Γέρων, τοῦτο ποιήσω ὡς ἀπὸ Θεοῦ δεξάμενος καὶ νῦν ἐπιδε, Κύριε, ἐπὶ τὴν ἀθλιότητά μου, καὶ ἐλέησον μέ, συγχωρήσας τὰς ἀμαρτίας μου, ὅτι ἴδου ἀναγκάζομαι πράξαι παρὰ πρόθεσιν, ἣν εἶχον, τῆς ἐγκρατείας μου.

14. Καὶ οὕτω πενθῶν εἰς τὴν κόλλαν ἦλθε καὶ καθὼς ἐνετείλατο ὁ Γέρων, οὕτως ἐποίησε, καὶ ἐν τῷ μέλλειν ἐσθίειν, ἔβρεχε τὰ σιτία τοῖς δάκρυσιν, λέγων πρὸς τὸν Θεὸν ἓνα τί ἐγκατελιπες μέ; καὶ διήγαγεν οὕτω τὰς δέκα ἡμέρας κλαίων καὶ ὀδυρόμενος, καὶ ἑαυτὸν ἀνάξιόν του σχήματος λογιζόμενος.

15. Ὁ δὲ Θεός, προσχῶν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ἔδωκε παράκλησιν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἐπέγνω διατὶ συνέβη αὐτῷ ἀδιαφορῆσαι, ὡς ἐνόμιζε, καὶ ἠὺχαριστησέ το φιλανθρώπῳ Θεῷ, λέγων ἐν ἑαυτῷ ὄντως πᾶσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου, ὡς δάκος ἀποκαθημένης καὶ πάλιν, ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, καὶ φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ οἰκοδομῶν, ἢ καὶ φυλάσσων. Ἐπανερχεται οὖν πρὸς τὸν Γέροντα καταπεπονημένος τῷ σώματι πλέον, ἢ ὅτε τὰς ἐβδομάδας διετέλει ἄσιτος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

16. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν καὶ Γέρων οὕτω τεταπεινωμένον, τοὺς δὲ πιθήκους ἀφανεῖς γενομένους, ἡγαλλιασατο σφόδρα, καὶ χαίρων ὑπεδέξατο αὐτόν, καὶ ποιήσαντες εὐχὴν ἔκαθεσθησαν σιωπῶντες.

17. Εἴτα λέγει ὁ Γέρων τέκνον, καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ἐπεσκέψατό σε, καὶ οὐκ εἴασε τὸν ἐχθρῶν κατακυριεύσαι σου εἴωθε γὰρ ὁ πονηρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους, ἐπὰν οὗ δυνηθεῖ τῆς ἄσκησεως ἐκκόψαι, εἰς τα ὑπέρμετρα προτρέπεσθαι, ἵνα διὰ τούτων εἰς τὸν τῆς οἰήσεως βόθρον καταποντίσῃ, καὶ οὐκ ἔστι τούτου τοῦ πάθους τί παρὰ τῷ Θεῷ βδελυκτότερον.

18. Σὺ οὖν ὁδῶ βασιλικὴ πορεύου, κατὰ τὴν γραφὴν, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἀλλὰ μεσοτητὶ κέχρησο ἐν τῇ μεταλήψει, μέτρῳ ἔσθίων το καθ' ἐσπέραν' εἰ δὲ γένηται σοὶ χρεία ἢ διὰ πάθος, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν λύσαι τὴν ὥρισμενὴν ὥραν, ἢ πάλιν παρ' ἡμέραν μεταλαμβάνειν, μὴ διακριθῆς" οὗ γὰρ ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ Χάριν ἐσμέν.

19. Ἐσθίων γέ μήν, μὴ θέλῃς κορέννυσθαι, ἀλλ' ἔπεχε σεαυτὸν εἰς ἐγκράτειαν μάλιστα ἀπὸ τῶν λιγνοτέρων βρωμάτων, τὰ εὐτελέστερα ἀσπάζου πάντοτε, καὶ τὴν καρδίαν σου τήρει παντοίως ἀσκῶν ταπεινοφροσύνην' «Θυσία, γάρ, Θεῷ, ὡς φησὶν ὁ Προφήτης, πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει» καὶ πάλιν δ αὐτὸς «Ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσε με ὁ Κύριος», Πᾶσαν οὖν τὴν ἐλπίδα σου, τέκνον, ἐπιρρίψας πρὸς Κύριον, πορεύου ἐν εἰρήνῃ τὴν δδόν σου, καὶ αὐτὸς ποιήσει καὶ ἔξοισει ὡς φῶς τὴν δίκαιον: σύνην σου, καὶ τὸ κρῖμα σου ὡς μεσημβρίαν.

20. Οὕτως οὖν ὠφελήσας τὸν ἀδελφόν, καὶ στηρίξας καὶ τοῖς εὐρεθείσιν, εὐωχηθεῖς μετ' αὐτοῦ, ἀπέλυσεν αὐτὸν εὐφραινόμενον, καὶ τῷ Κυρίῳ εὐχαριστοῦντα, καὶ λέγοντα" «Ἐπιστρεψάτωσαν μὲ οἱ φοβούμενοί σε, καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου», Κύριε" καὶ «Παιδεύων ἐπαίδευσε μὲ ὁ Κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὗ παρέδωκε μὲ» καί, «Παιδεύσει μὲ δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει μέ». Καὶ πρὸς ἑαυτὸν" *Ἐπιστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε», καὶ τὰ ἐξῆς καὶ οὕτως εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον ἐβίωσε κατὰ τὰς ὑποθήκας τοῦ Γέροντος, καὶ γέγονε Μοναχὸς δοκιμώτατος.

21. Ἀδελφὸς ἐκάθητο ἔξω τῆς κόμης ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐκ ἀνέβη εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς ἰδοὺ πόσα ἔτη ἔχω καὶ οὐκ ἀνέβην εἰς κόμην, καὶ ὑμεῖς, κὰν ἅπαξ, ἀναβαίνετε" εἶπε δὲ τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι περὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν ὁ Γέρων" ἐγὼ ἤμην ἀναβαίνων τὴν νύκτα καὶ κυκλῶν τὴν κόμην, ἵνα μὴ καυχᾶται ὁ λογισμὸς μου, ὡς μὴ ἀναβαίνοντός μου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

22. Γέρων τις ἀναχωρητής, πλανώμενος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι κατώρθωσα τὰς ἀρετὰς, καὶ ἠϋξάτο τῷ Θεῷ λέγων· δεῖξον μοί, Κύριε, ἐὰν ὑστερῶ τινὸς καὶ ποιήσω. Θέλων δὲ ὁ Θεὸς ταπεινώσαι τὸν λογισμόν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε πρὸς τὸν δὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτην, καὶ εἰ τί σοι λέγει ποιήσον, Ἀπεστάλη οὖν ὁ Ἀγγελος τὸ Ἀρχιμανδρίτῃ λέγων· ἰδοὺ ὁ δεῖνα καὶ Ἀναχωρητὴς ἔρχεται πρὸς σὲ ἐρώτησαί σε, καὶ εἶπε αὐτῷ λαβεῖν φραγγέλιον καὶ βόσκειν χοίρους.

23. Ὡς οὖν ἦλθεν ὁ Γέρων πρὸς τὸν Ἀρχιμανδρίτην, ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐκάθισαν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀναχωρητὴς εἶπε μοί, τί ποιήσω ἵνα σωθῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἀρχιμανδρίτης εἰ τί οὖν ἐὰν σοι εἴπω, ποιεῖς; ὁ δὲ εἶπε, ναί· καὶ λέγει αὐτῷ· λάβε τὸ φραγγέλιον, καὶ ὕπαγε βόσκε χοίρους ἀπελθὼν οὖν ὁ Ἀναχωρητὴς ἐποίησεν οὕτω, καὶ ἔβασκε τοὺς χοίρους. Οἱ οὖν ἰδόντες αὐτὸν τότε βόσκοντα τοὺς χοίρους, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· δρᾶτε τὸν μέγαν Ἀναχωρητὴν; ἴδου ἐξέστη καὶ δαιμόνιον ἔχει, καὶ βόσκει χοίρους. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι μεγαλοψύχως ὑπέμεινε τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀπέλυσε πάλιν αὐτὸν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

24. Ὁ Ἀδελφὸς ἠρωτησε Γέροντα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι ἡ ὑπερηφανία θλίβει με; ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων· καλῶς ποιεῖς, σὺ γὰρ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ ἐπὶ τούτῳ κατανυγεῖς ὁ ἀδελφός, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοί, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησα· ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· εἰ ὁ ποιήσας αὐτὰ ἐν ταπεινοφροσύνῃ ἦλθε, σύ, ὁ πηλός, διατὶ κενοδοξεῖς; τί γὰρ ἔστι τὸ ἔργον σου, ἄθλιε;

25. Εἶπε Γέρων, ὅτι ὅσα καταλαβεῖν ἠδυνήθην, οὐκ ἔδευτερωσα, ὅτι ὅσα κατώρθωσα, οὐδ' ἀνελογισάμην αὐθις, τῶν ὀπισθεν ἐπιλανθαγόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος.

26. Ὁ Ἀδελφὸς τις ἐπολεμεῖτο ὑπὸ λογισμοῦ οἰήσεως λέγων, ὅτι ἤδη κατώρθωσας, ψυχὴν, τὰς ἀρετὰς. Θέλων δὲ νικῆσαι τούτονον ἀδελφός, τὴν χεῖρα αὐτοῦ προσήγγιζεν ὑποκάτω τοῦ ὑποκαιομένου λέβητος, καὶ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· ἴδου καίη, μηκέτι ὑψηλοφρόνει,

27. Οἱ γὰρ τρεῖς παῖδες μέσον της φλογὸς ὑπάρχοντες, καὶ μὴ καιόμενοι, οὐκ ἐπῆρθησαν τῇ καρδίᾳ, ἀλλ' ἐν ταπεινώσει πολλὴ ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν ἐν μέσῳ τῆς καμίνου, ἔλεγον ἐν ψυχῇ συντετριμμένη καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείης μὲν ἐνώπιόν σου· σὺ δὲ ἐν ἀνέσει στάμενος ὑψηλοφρονεῖς; καὶ ἐν τούτῳ ἐνίκα τὸν τῆς υπερηφανίας δαίμονα.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

Ο ΑΒΒΑΣ ΙΣΙΔΩΡΟΣ είπεν. Εάν επιθυμείτε να εκτελήτε την άσκησίν σας συμφώνως με τον νόμον του Θεού, προσέχετε να μη αλαζονεύεσθε, όταν νηστεύετε. Εάν υπερηφανεύεσθε, διότι νηστεύετε, τότε ποία η ανάγκη της νηστείας;

Είναι προτιμότερον εις τον άνθρωπον να τρώγη κρέατα, παρά όταν νηστεύη, και εξ αφορμής της νηστείας, να κομπάζη και να υπερηφανεύεται.

2. Οι Γέροντες έλεγον, ότι εάν κάποτε ἴδης νεώτερον να αναβαίνει εις τον ουραγόν, χωρίς όμως να υπακούη εις Γέροντα, αλλά μόνον εις το θέλημά του, τότε κράτησε τον από το πόδι και ρίξε τον κάτω. Αυτό τον συμφέρει καλύτερα.

3. Κάποτε τρεις αδελφοί έπεσκέφθησαν ένα Γέροντα εις την σκήτην του, πρόσ ωφέλειαν. Ο ένας εξ αυτών του είπεν:

-Αββά, έμαθα απ' έξω την Παλαιάν και Καινής Διαθήκην.

-Εγέμισες τον αέρα με λόγια, του απήντησεν ο Γέρων. Με την σειράν του ο δεύτερος του λέγει:

-Εγώ, 'Αββά, αντέγραψα την Παλαιάν και την Καινής Διαθήκην, διά να την έχω πάντοτε μαζί μου.

- Και σύ- απήντησεν ο Αββάς- έγέμισες με χαρτιά τα συρτάρια των ερμαρίων (ντουλαπίων).

Οταν ήλθε και η σειρά του τρίτου, είπεν εις τον 'Αββάν: - Εις το τζάκι μου, 'Αββά, εφύτρωσαν χόρτα.

- Και συ- τού απήντησεν ο 'Αββάς - εξεδίωξες από το κελλί σου την φιλοξενίαν.

4. Ένας γέρων 'Ασκητής διηγήθη την εξής ιστορίας:

Κάποτε είχαν γείτονα ένα άλλον Γέροντα. Αυτόν λοιπόν τον Γέροντα έπεσκέφθη μίαν ημέραν μία παρθένος και του είπε:

- Πάτερ μου, ένήστευσα μέχρι σήμερον διακοσίας Κυριακάς, ανά εξ εξ μαζί. Ανέγνωσα και απεστήθισα ολόκληρον την Παλαιάν και Καινήν Διαθήκην θέλω να μου είπης τώρα, εις τί υστερώ ακόμη, ώστε να εργασθώ διά την αναπλήρωσίν του.

Και ο Γέρων με την σειράν του την ηρώτησε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

– Και τι έκέρδισες από όλα αυτά; Έφθασες εις το σημείον να θεωρής τας κατά σου προσβολές ως τιμήν σου;

- Όχι, απήντησεν η Ασκήτρια.

- Έφθασες εις το σημείον να θεωρής την ζημίαν ως κέρδος; Τους ξένους ως κατά σάρκα συγγενείς σου; Την πενίαν ως πλησμονήν;

- Καθόλου, απήντησε πάλιν ή 'Ασκήτρια.

- Λοιπόν δεν ἐνήστευσας ανά ἑξ ἑξ, οὔτε ἀνέγνωσες τὴν Παλαιάν καὶ τὴν Καινὴς Διαθήκην. Τίποτα δὲν ὠφελήθης ἀπὸ ὅλα αὐτά. Τὸν εαυτὸν σου μόνον ἐμπαίζεις. Πήγαινε νὰ ἐργασθῇς, τίποτα δὲν κατῶρθωσες.

5. Ἐξη κάποτε εἰς τὴν Θηβαΐδα ἑνὸς Μοναχός. Οὗτος ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς μέτρα τελειοτάτης ἀσκήσεως καὶ ζωῆς. Συνεχῶς ἠγρύπνει καὶ προσηύχεται. Ἦτο τελείως ἀκτῆμων καὶ ἡ νηστεία τοῦ ἦτο τόσο ἀυστηρά, ὥστε μόνον μίαν φορὰν τὴν εβδομάδα, πρὸς τὴν ἐσπέραν τῆς Κυριακῆς, ἔτρωγεν ὀλίγον μερικὰ ὄσπρια ἢ καὶ ἄγρια τοῦ βουνοῦ χόρτα μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ικανοποιῇ τὴν ἀδυναμίας τῆς φύσεως. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐζησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

6. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Ἀσκητὴν ἐφθόνησε διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ὁ ἐφευρέτης τῆς κακίας διάβολος. Δι' αὐτὸ καὶ ἐσπευσε νὰ τὸν νικήσῃ καὶ νὰ τὸν ρίψῃ εἰς τὴν ἀμαρτίαν διὰ τῆς υπερηφανείας, με τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ἐξέπεσεν. Ἀρχίζει λοιπὸν νὰ τοῦ ἐμπνέι λογισμοὺς ὅτι τάχα κάτι εἶναι, ὅτι υποβάλλεται εἰς τόσο ἀυστηρὰν ἀσκήσιν, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ δύναται νὰ τὸν φθάσῃ. Πρέπει λοιπὸν – τοῦ ἐνέπνεεν ὁ διάβολος- νὰ κάμῃς τώρα πλέον καὶ θαύματα, ὥστε καὶ σὺ νὰ ἀποβῇς προθυμότερος εἰς τὴν ἀσκήσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ποὺ θὰ βλέπουν τὰ θαύματά σου, νὰ ὠφελῇς καὶ νὰ οἰκοδομήσῃς, καὶ νὰ τοὺς κάμῃς νὰ δοξάζουν τὸν ἐπουράνιον Πατέρα. Ἀς ζητήσωμεν λοιπὸν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν νὰ ἐνεργῶμεν θαύματα, διότι ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ ἔχει εἶπει: «Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. ζ', 7).

Ὁ Ἀσκητὴς ἤκουσε τὴν συμβουλὴν αὐτὴν τοῦ διαβόλου καὶ ἤρχισε νὰ παρακαλῇ μετ' ἐπιμονῆς τὸν Θεόν.

7. Ὁ φιλόανθρωπος ὅμως Θεός, «ὅς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι» (Α' Τιμοθ. β', 4), βλέπων τὴν πλάνην τοῦ Ἀσκητοῦ καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν τοῦ πόσον ἐκοπίασεν εἰς τὴν ἀσκήσιν, δὲν ἐπέτρεψε νὰ νικηθῇ ἀπὸ τὸν πονηρὸν διάβολον..

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

Ούτω κατ' έμπνευσιν Θεού εσκέφθη το αποστολικόν λόγιον «Ούχ ότι έκανοί εσμεν άφ' εαυτών λογίσασθαι τι» (Β' Κορινθ. γ΄, 5). Εν συνεχεία δε διελογίσθη «Εάν ένας τόσον μέγας και Άγιος Απόστολος είπε, δεν είμαι ικανός μόνος μου να σκεφθώ τίποτε, πόσον μάλλον εγώ έχω ανάγκην διδασκαλίας και συμβουλής; Θα μεταβώ λοιπόν προς εκείνον τον γνωστόν Αναχωρητήν αυτά δε που θα μου είπη και θα με συμβουλευή, θα τα δεχθώ ως οδηγίας, που μου έδωσεν ο Θεός διά την σωτηρίαν μου».

8. Αυτός δε ο Αββάς, προς τον οποίον απεφάσισε να μεταβή, είχε μεγάλην αρετήν και φήμην είχεν εμβαθύνει εις την θεωρίαν και ήτο ικανός να ωφελήση αυτούς που τον επλησίαζον. Εξήλθε λοιπόν από το κελλί του και μετέβη εις εκείνον τον περίφημον Αναχωρητήν.

Ενώ εισήρχετο εις το κελλί του αναχωρητού, βλέπει εκείνος ένα φοβερόν θέαμα βλέπει δύο πιθήκους να κάθηνται εις τους ώμους του 'Ασκητού, έναν προς τα δεξιά και έναν προς τα αριστερά, να του έχουν δέσει με αλυσίδας τον λαιμόν και να τον τραβούν με αυτός ο καθένας προς το μέρος του.

Μόλις ο προορατικός εκείνος Γέρων τους είδεν, αντελήφθη αμέσως, ότι ο ένας είναι ο δαίμων της κενοδοξίας και ο άλλος ο δαίμων της υπερηφανείας. Εις την διάκρισιν αυτήν των πνευμάτων και των λογισμών, ο Γέρων είχε διδαχθή υπό του Θεού.

Εξ αιτίας του απαισίου αυτού θεάματος και προορατικός Αναχωρητής άνεστέναξε και εδάκρυσε σιωπηλός. Μετά την καθιερωμένην λοιπόν ευχήν και τον εν Χριστώ ασπασμόν της ειρήνης, εκάθισαν επί μίαν ώραν ο ένας απέναντι του άλλου, χωρίς να συνομιλούν μεταξύ των. Αυτή η συνήθεια επεκράτει μεταξύ εκείνων των Πατέρων.

9. Αφού έληξεν η σιωπή ωμίλησε πρώτος ο επισκέπτης και είπε:

— Πάτερ, ωφέλησε με και συμβούλευσε με πώς να σωθώ.

— Τέκνον μου, δεν είμαι ικανός — απήντησεν ο Γέρων — δι' αυτό που μου ζητείς: διότι και εγώ έχω ανάγκην από άνθρωπος, που θα με οδηγήση από την χείρα διά να σωθώ.

- Μη αποφεύγης, κύριε 'Αββά μου, να με ωφελήσης, - επανέλαβεν ο επισκέπτης- διότι η ψυχή μου με έχει πληροφορήσει, ότι από σε πρέπει να αναμένω την απαραίτητον συμβουλήν δι' αυτό έθεσα ως όρον εις τον εαυτόν μου να δεχθώ την συμβουλήν σου και προς τον σκοπόν αυτόν ήλθα να σε επισκεφθώ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

- Δεν πρόκειται να με ακούσης εις ό,τι θα σου είπώ, αντέτεινε πάλιν ο Γέρων, και δι' αυτό σιωπώ.

– Σε διαβεβαιώ, ότι θα σε ακούσω ως Αγγελον, επέμενεν ο επισκέπτης.

10. Ίδών την επιμονήν αυτού ο Γέρων λέγει:

– Τότε άκουσε τι θα κάμης πάρε αυτό το σακκουλάκι με τα χρήματα και πήγαινε εις την πόλιν με τα χρήματα αυτά θα αγοράσης δέκα άρτους, δέκα ξέστας (1) κρασί και δέκα λίτρας κρέας αφού δε τα αγοράσης, θα τα φέρης εδώ.

Μόλις άκουσε την εντολήν αυτήν και επισκέπτης ελυπήθη πάρα πολύ. Επειδή όμως έδωσε τον λόγον του, εδέχθη την εντολήν και ανεχώρησε για την πόλιν.

Καθοδόν απασχολείτο με διαφόρους σκέψεις και μη δυνάμενος να εξηγήση, διατί τον διέταξεν αυτό το πράγμα, έλεγε καθ' εαυτόν πλήρης απορίας διατί να αποφασίση ένα τέτοιο πράγμα ο Γέρων; Πώς τού ήλθε; Πώς να τα αγοράσω αυτά τα πράγματα ; Θα σκανδαλισθούν εξ αιτίας μου οι κοσμικοί, όταν θα τα αγοράσω και θα τα μεταφέρω.

11. Με κλάμματα και καταντροπιασμένος έφθασεν επί τέλους εις την πόλιν. "Ήρχισε δε να προμηθεύεται τα είδη δι' άλλων προσώπων με άλλον ηγόρασεν τον άρτον, και με άλλον τον οίνον. "Όταν ήλθε και ή σειρά να αγοράση το κρέας έστενοχωρείτο υπερβολικά και έμονολόγει: αλλοίμονον εις εμέ τόν άθλιον! πώς να αγοράσω κρέας; "Η ο ίδιος, ή δι' άλλου τινός; 'Επί τέλους εύρε κάποιον κοσμικόν, εις τον οποίον έδωσε τα χρήματα και του ηγόρασε κρέας.

12. Αφού συνεκέντρωσε τα είδη αυτά ο Μοναχός επέστρεψεν εις τον διακριτικόν Γέροντα προς τον οποίον και τα παρέδωσεν.

– Ενθυμείσαι, ότι μου έδωσες τον λόγον σου, ότι θα εκτελέσης αυτά, που θα σου είπω ; Τον ήρώτησεν ο Γέρων.

– Μάλιστα, ενθυμούμαι.

– Πάρε λοιπόν τα είδη αυτά και πήγαινε εις το κελλί σου αφού δε επαναλαμβάνεις την ευχήν, να τρώγης κάθε ημέραν ένα άρτον, ένα ξέστην οίνου και μίαν λίτραν κρέατος. Μετά δε από δέκα ημέρας, όταν θα τα έχης φάγει, να έλθης πάλιν κοντά μου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

13. Περίλυπος ήκουσε την εντολήν αυτήν ο 'Ασκητής! Τι να κάμη όμως; Είχε δώσει τον λόγον του. Δι' αυτό χωρίς να τολμά να φέρη αντίρρῃσιν, επήρε τα τρόφιμα και έφυγε στεναχωρημένος και κλαίων καθ' οδόν έλεγε μόνος του αλλοίμονον! ύστερα από τόσον αυστηράν νηστείαν πού κατήντησα! Να εκτελέσω την εντολήν ή όχι; Εάν όμως δεν εκτελέσω την εντολήν, θα παρακούσω τον ίδιον τόν Θεόν, διότι έθεσα όρον εις τον εαυτόν μου ό,τι μου είπη ο Γέρων να το θεωρήσω ως θέλημα Θεού. Ω! Θεέ μου, ιδε με εύσπλαγχνίαν την αθλιότητά μου, ελέησόν με και συγχώρησον τας αμαρτίας μου: ιδου αναγκάζομαι να κάμω κάτι αντίθετος με την πρόθεσιν, που είχα να εγκρατεύωμα...

14. Με ειλικρινή δε συντριβήν και βαθύτατον πένθος ήλθεν εις το κελλί του. “Όπως δέ τού είπεν ο Γέρων, ενήργησεν· όταν επρόκειτο να φάγη τα είδη του κανόνος, έβρεχε με δάκρυα τās τροφές και έλεγε: Θεέ μου, διατί με εγκατέλειψες; Με πόνον δε και με δάκρυα, αναστενάζων και θλιβόμενος επέρασε τας δέκα ημέρας του κανόνος του, σκεπτόμενος μήπως πλέον είναι ανάξιος και του μοναχικού σχήματος, που έφερεν.

15. Ο Θεός, εκτιμήσας την ταπείνωσίν του, τον παρηγόρησε και τον κατέστησεν έκανόν να αντιληφθή, διατί έφθασεν εις αυτό το σημείον της αδιαφορίας, όπως ο ίδιος έχαρακτήριζε την κατάστασίν του: δι' αυτό ηυχاریστησε τον φιλόανθρωπον Θεόν και έλεγε μόνος του «Πράγματι, πάσα δικαιοσύνη ανθρώπου, ως ράκος αποκαθημένης»: και το άλλο: «Εάν μή Κύριος οικοδομήσῃ οίκον, εις μάτην εκοπίασαν οι οικοδομούντες εάν μή Κύριος φυλάξῃ πόλιν, εις μάτην ηγούπηνησεν και φυλάσσων» (Ψαλμ. ρκς', 1). Τοσαύτη δε υπήρξεν η συντριβή του, ώστε μετά τας δέκα ημέρας επανέρχεται προς τον Γέροντα με περισσότερον εξηντλημένον το σώμα του, παρ' όσον όταν παρέμενεν επί εβδομάδας νηστικός.

16. Μόλις τον είδεν ο προορατικός Γέρων να έχῃ ταπεινωθή τόσον πολύ και να έχουν αποχωρήσει οι πίθηκοι, που επεκάθηντο εις τους ώμους του, εχάρη πάρα πολύ και τον υπεδέχθη με υπερβολικὴν ευχαρίστησιν. Ανταλλάξαντες δε την καθιερωμένην ευχὴν παρέμειναν, κατά την συνήθειαν, σιωπῶντες.

17. Μετά λαβών τον λόγον ο Γέρων ήρχισε να ομιλή:

— Τέκνον μου, ο φιλόανθρωπος Θεός σε επεσκέφθη δεν άφησε τον εχθρόν να σε νικήσῃ τελείως και να σε αχρηστεύσῃ. Διότι ο διάβολος συνηθίζει να προτρέπη τον αγωνιζόμενον εις ασκητικάς υπερβολάς, οσάκις δεν κατορθώσῃ να τον ανακόψῃ από τους ασκητικούς του αγώνας τούτο δε το κάμνει, διά να δυνηθῇ να τον ρίψῃ εἰς τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

λάκκον της οικήσεως, του να νομίζη δηλαδή, ότι είναι σπουδαίος Ασκητής. Από το πάθος δε αυτό, δεν υπάρχει πλέον μισητόν διά τόν Θεόν.

18. Δι' αυτό λοιπόν, τέκνον μου, πρέπει να ακολουθής πάντοτε την βασιλικήν οδόν, όπως λέγει η Αγία Γραφή, και να αποφεύγης τας ακρότητας, είτε προς τα δεξιά, είτε προς τα αριστερά. Οσον αφορά την τροφήν, να επιδιώκεις πάντοτε την καθιερωμένην μετριότητα, τρώγων ολίγον φαγητών κατά την εσπέραν εκάστης ημέρας. Εάν δε σου συμβή καμμία έκτακτος ανάγκη, ή ασθενήσης, ή εξ οιασδήποτε άλλης αιτίας, μη δισταγής να αλλάξης την καθορισμένην ώραν, τρώγων ενωρίτερον ή αργότερον. Εάν πάλιν θελήσης, επί το αυστηρότερον, να τρώγης ημέραν παρ' ημέραν, μή το θεωρήσης αυτό το πράγμα σπουδαίον, διότι εκείνο, που θα μας σώση, δεν είναι η ακρίβεια του νόμου, αλλά η Χάρις του Θεού.

19. Όταν τρώγης, μή επιθυμής να χορταίνης να συγκρατήσαι χάριν εγκρατείας, οσάκις μάλιστα εις την τράπεζάν σου έχεις λιπαροτέρας τροφάς. Να προτιμάς διά τροφήν σου φαγητά πρόχειρα, χωρίς πολλάς ουσίας και γεύσιν. Πρόσεχε να διατηρής την καρδίαν σου καθαράν από τους διαφόρους πονηρούς λογισμούς αυτό δε θα το επιτύχης, εφ' όσον παντοιοτρόπως καλλιεργείς εις την σκέψιν σου και εφαρμόζεις εις την ζωήν σου την ταπεινοφροσύνην. Να ενθυμήσαι τι είπεν ο Προφήτης Δαβίδ: «Θυσία τω Θεώ πνεύμα συντετριμμένον (καρδίαν) συντετριμμένην και τεταπεινωμένην ο Θεός ουκ εξουδενώσει» (Ψαλμός ν', 19) και «Έταπεινώθην και έσωσέ με» (Ψαλμ. ριδ', 6). Την έλπίδα σου όλην, τέκνον μου, να την στηρίξης εις τον Θεόν περιπάτει ειρηνικά εις τον δρόμον της ζωής σου, να είσαι δε βέβαιος, ότι ο Κύριος θα κάμη και Εκείνος το καθηκόν Του και θα παρουσιάση ως φώς ενώπιον των ανθρώπων την αρετήν σου και το δίκαιόν σου θα λάμψη όπως η μεσημβρία (2).

20. Αφού λοιπόν με τις πολυτίμους αυτάς συμβουλές ωφέλησε ψυχικώς τον 'Ασκητή και τον έστήριξεν εις την κατά Χριστόν αρετήν, έφαγον με ευχαρίστησιν από τα ευρεθέντα εις την καλύβην του Γέροντος και τον άφησε να φύγη διά το κελλί του, χαίροντα και ευχαριστούντα τον Κύριον.

Απερχόμενος δε ο Ασκητής διά το κελλί του έλεγε μόνος του με ψυχικήν αγαλλίασιν διαφόρους ψαλμούς, ως «Επιστρεψάτωσάν με οι φοβούμενοι σε και οι γινώσκοντες τα μαρτύριά σου» (Ψαλμ. ριη', 79). «Παιδεύων επαίδευσέ με ο Κύριος και το θανάτω ου παρέδωκε με» (Ψαλμ. ριζ', 18). «Παιδεύσει με δίκαιος εν ελέει και ελέγξει με» (Ψαλμ. ρμ', 5). Ως να απευθύνετο δε προς τον εαυτόν του, μεταξύ άλλων, έλεγεν: «Επίστρεψον, ψυχή μου, εις την ανάπαυσίν σου, ότι Κύριος ευηργέτησε σε» (Ψαλμ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

ριδ', 7). Με αυτήν δε την κατανυκτικήν μυστικήν συνομιλίαν έφθασεν επί τέλους εις το κελλί του, όπου έζησε συμφώνως με τις συμβουλές του ευλαβεστάτου εκείνου Γέροντος και ανεδείχθη σπουδαίος Μοναχός.

21. Ένας αδελφός παρέμενε μονάζων έξω από το χωρίον του επί πολλά έτη καθ' όλον δε αυτό το διάστημα ούτε μίαν ημέραν δεν επήγε μέσα εις την πόλιν. Καυχώμενος δε κάπως διά το κατόρθωμά του αυτο έλεγεν εις τους άλλους Μοναχούς: «Είδετε; έχω τόσα χρόνια εις την θέσιν αυτήν και δεν επήγα καθόλου εις το χωρίον, ενώ σείς, έστω και διά μίαν φοράν, πηγαίνετε».

Κάποτε συνήντησε και τον Αββάν Ποιμένα και του επανέλαβε το κατόρθωμά του. Εις απάντησιν ο 'Αββάς Ποιμήν του είπεν. «Εγώ την νύκτα εγύριζα το χωριό, χωρίς να μπαίνω μέσα, διά νά μή ευρίσκη αφορμήν και λογισμός μου να με έπαινή, ότι τάχα είχα τόσην αυτοκυριαρχίαν ώστε να μη ανέβω έως το χωριό».

22. Ένας γέρων Αναχωρητής επί έτη έπλανάτο εις την έρημον: έλεγε δε μόνος του κατώρθωσα τας αρετάς, που επιβάλλονται εις την μοναχικήν ζωήν. Κατά την προσευχήν του παρεκάλει τον Θεόν: «Θεέ μου, δείξε μου εάν σε κάτι υστερώ και δεν το κατώρθωσα σου υπόσχομαι, ότι θα το κάμω».

Ο Θεός, θέλων να τον ταπεινώση, διά νά μή περιπέση εις το αμάρτημα του εγωϊσμού, του απεκάλυψε: «Πήγαινε εις εκείνον τον Αρχιμανδρίτην και να κάμης αυτό, που θα σου είπη». Συγχρόνως απέστειλεν ένα Αγγελον προς τον Αρχιμανδρίτην και του μετέδωσε την εξής εντολήν «Εντός ολίγου θα σε επισκεφθή ο τάδε Αναχωρητης να σε ερωτήση. Θα τού είπης λοιπόν να πάρη ένα φραγγέλιον και να βόσκη χοίρους».

23. Πράγματι εντός ολίγου κατέφθασεν ο Αναχωρητής και αφού αντήλλαξαν τον καθιερωμένον αδελφικόν ασπασμόν εκάθισαν. Αμέσως έρωτά ο Αναχωρητής τον Αρχιμανδρίτην:

- Είπέ μου, τι να κάμω διά να σωθώ; - “Ό,τι και εάν σου είπώ, θα το εκτελέσης; – Μάλιστα, απήντησεν ο Αναχωρητής. - Λοιπόν, πάρε το φραγγέλιον και πήγαινε να βόσκη χοίρους.

Αμέσως ο Αναχωρητής προθύμως εξετέλεσε την εντολήν του 'Αρχιμανδρίτου και μετέβη να βόσκη χοίρους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

Αυτοί λοιπόν, που τον έβλεπον να βόσκη χοίρους, εξεπλήσσοντο και έλεγον μεταξύ των:

– Βλέπετε τον μέγαν 'Αναχωρητήν; Εσάλευσεν ο νούς του, έχει δαιμόνιον και κατήντησε να βόσκη χοίρους!

Αυτός όμως, ο Αναχωρητής, ήκουε αταράχως, και χωρίς να λυπηται τους ονειδιστικούς αυτούς λόγους.

Βλέπων λοιπόν ο Θεός την ταπείνωσίν του και ότι με μεγαλοψυχίαν υπέμενε τους εξευτελισμούς των ανθρώπων, τον απέλυσεν από την δοκιμασίαν αυτήν και επανήλθε πάλιν εις τον τόπον του.

24. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα:

- Τι να κάμω ; Με στενοχωρούν λογισμοί υπερηφανείας !

- Καλά κάμνεις-απήντησεν ελεγκτικώς ο Γέρων - σύ βεβαίως εδημιούργησες τον ουρανόν και την γήν!

Με την απάντησιν αυτήν συνήλθεν ο αδελφός, αντελήφθη την αθλιότητά του, έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και είπε:

- Συγχώρησε με τίποτε από αυτά δεν έκαμα εγώ. Ολα τα εδημιούργησε μόνον ο Θεός.

- Εάν λοιπόν και Δημιουργός όλων αυτών ήλθε με άσημον σχήμα και ήτο ταπεινόφρων, σύ ο ασήμαντος πηλός διατί είσαι κενός; Ποίον είναι το έργον σου, άθλιε, διά το οποίον θέλεις να καυχάσαι;

25. Ένας γέρων Ασκητής αναφερόμενος εις την ζωήν του έλεγεν: «Από όσα έπραξα, όσα ηδυνήθης να αντιληφθώ τί ήσαν κατά την ηθικήν των αξίαν και δεν τα έκρινα ως ορθά, δεν τα επανέλαβα όσα πάλιν ήσαν σπουδαία και αξιόλογα και τα κατώρθωσα, ουδε κάν τα έσκέφθην μετά, διά νά μή περιπέσω εις αυταρέσκειαν και υπερηφανευθώ. Τοιουτοτρόπως επορευόμην εις τον βίον «τά μέν οπίσω επιλανθανόμενος, τοίς δε έμπροσθεν επεκτεινόμενος» (Φιλιπ. γ', 14).

26. Ένας αδελφός επολεμείτο υπό λογισμούς αυταρεσκειάς φανταζόμενος, ότι κάτι δήθεν επέτυχεν του έλεγε δε ο λογισμός με ικανοποιήσιν ψυχή μου, κατώρθωσες να πραγματοποιήσης τās επιβαλλομένας αρετάς του μοναχικού βίου. Θέλων δε να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

κατανικήση τον επικίνδυνον αυτόν λογισμόν, προέβαινεν εις την εξής επώδυνον άσκησιν. Όταν άναβε το καζάνι, διά φαγητών ή δι' άλλην εργασίαν, έφερε την χείρα του πλησίον της φωτιάς αισθανόμενος δε τον πόνον του εγκαύματος, ή υποπτευόμενος τούτον, έλεγεν επιτιμών τον εαυτόν του λοιπόν, καίεσαι; Μή υψηλοφρονείς πλέον!

27. Διότι οι Άγιοι Τρεις Παίδες, αν και δεν έκάησαν, όταν ερρίφθησαν εις το μέσον του πυρός, εν τούτοις δεν επήρην αέρα το μυαλό τους και δεν υπερηφανεύθη η καρδιά των, αλλ' ύμνουν τον Θεόν με μεγάλην ταπείνωσιν από μέσα από την καιομένην κάμινον. Έλεγον δε προς τον Θεόν με ψυχικήν συντριβήν και γεμάτοι ταπείνωσιν είθε, Θεέ μου, να είμεθα άξιοι, διά νά μάς δεχθής ενώπιόν Σου!

Συ λοιπόν, που περνάς ανέτως, χωρίς την φρίκην μαρτυρίων, διατί υψηλοφρονείς;

Με την άσκησιν δε αυτήν και με τις σκέψεις αυτές ενίκα τον δαίμονα της υπερηφανείας.

Δ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΣ Μοναχός, δένδρον άκαρπον και άρδιζαν και οὔ μὴ ἐνέγκη προσβολήν άνέμου και ὥσπερ πομφόλυξ δαγεῖσα άφανίζεται, οὔτω μνήμη ύπερηφάνου μετά θάνατον ὄλλυται' και ὥσπερ ἡ τοῦ ταπεινοῦ προσευχή κάμπτει Θεόν, οὔτως ἡ τοῦ ύπερηφάνου δέησις παροργίζει τὸν Ὑψιστον.

Ερμηνεία

Ο ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΣ Μοναχός ομοιάζει με δένδρον, που ούτε βαθείας ρίζας έχει, ούτε καρπὸν φέρει, ως εκ τούτου δεν δύναται να ανθέξη την πνοήν του άνέμου. Οπως δε ακριβώς η πομφόλυξ (=σαπουνόφουσκα) εξαφανίζεται μόλις στάση, τοιουτοτρόπως χάνεται και η ανάμνησις του υπερηφάνου μετά τον θάνατός του. Κατ' αντίθεσιν προς την προσευχήν του ταπεινού, η οποία προσελκύει την ευσπλαγχνίαν του Θεού, η δέησις τού υπερηφάνου παροργίζει τον Υψιστον.

Ε'. Του Αββά Κασσιανού

ΚΑΘΑΠΕΡ νόσος λοιμική και φθοροποιὸς οὔχ ἐν μέλος τοῦ σώματος, ἀλλ' ὅλον διαφθείρει, οὔτω και ύπερηφανία οὔ μέρος τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ πᾶσαν αὐτήν ἀχρειοῖ και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

ἀπολλυσι" τῶν μὲν γὰρ ἄλλων παθῶν ἕκα στὸν, εἰ καὶ ταράσσει τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ πρὸς μίαν πολεμεῖ τὴν ἀντικειμένην αὐτῷ ἀρετὴν, καὶ ταύτην νικῆσαι φιλονεικεῖ· οἷον, ἡ γαστριμαργία τὴν ἐγκράτειαν διαφθεῖραι σπουδάζει ἢ πορνεία τὴν σωφροσύνην καὶ ἡ φιλαργυρία τὴν ἀκτῆμο· σύνην" ὁ θυμὸς τὴν πραότητα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κακίας εἶδη, τὰς ἐναντιουμένας αὐτοῖς ἀρεταῖς.

2. Ἡ δὲ ὑπερηφανία, ὅταν κυριεύσῃ τῆς ἀθλίας ψυχῆς, ὥσπερ τὶς χαλεπώτατος τύραννος, μεγάλην πόλιν καὶ ὑψηλῆς παραλαβῶν, δλὴν αὐτὴν καταστρέφει καὶ ἕως τῶν θεμελίων αὐτῶν κατασκάπτει" καὶ μάρτυς τούτων καὶ "Ἄγγελος ἐκεῖνος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσὼν διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, ὃς φῶς ὦν καὶ ἕωσφορος καλούμενος, σκότος διὰ τὴν οἴησιν γέγονε, καὶ εἰς ἄδην ριφθεὶς, ἀντὶ τῆς οὐρανίου δόξης, πῦρ ἔκκληρονομησεν ἄσβεστος καὶ κόλασιν ἀτελεύτητον.

3. Ταῦτα οὖν ἐνθυμούμενοι φοβηθῶμεν, καὶ πάσῃ φυλακῇ τὴν καρδίαν ἡμῶν τηρήσωμεν ἀπὸ τοῦ ὀλεθρίου πνεύματος τῆς ὑπερηφανίας, ἐπιλέγοντες ἕαν· τοῖς αἰεὶ τὸ τοῦ Ἀποστόλου, ὅταν τινὰ ἀρετὴν κατορθώσωμεν «οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἔμοι» καὶ λογιζόμενοι τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἶρημενον· «ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν», καὶ τὸ τοῦ Προφήτου, «ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομησὴ ἄλκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες», καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ "Ἀποστόλου Ἰακώβου, «πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι καὶ ταβαῖνον παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων». Ὅτι γὰρ χάριτι καὶ ἐλέει Θεοῦ ἡ σωτηρία ἡμῖν προσγίνεται μάρτυς ἀπαράγραπτος ὁ ἐν τῷ σταυρῷ ληστής, ὃς οὐκ ἀρετῆς ἔπαθλον τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν ἔκκληρονομησεν, ἀλλ' ἔλει καὶ χάριτι.

4. Ἐπὶ τῇ τῶν παθῶν ἀνενεργησίᾳ, ἡ ὑπερηφανία ἐπισυμβαίνει, ἡ τῶν αἰτιῶν ἀποκοπτομένων, ἡ τῶν δαιμόνων δολερῶς ὑποχωρούντων. Ὁ τῆς ὑπερηφανίας δαίμων διπλὴν ἔχει τὴν πονηρίαν ἡ γὰρ ἑαυτῷ ἀναπεύθει τὸν Μοναχῶν ἐπὶ· γράφειν τὰ κατορθώματα καὶ οὐχὶ τῷ Θεῷ, τῷ πάντων τῶν καλῶν χορηγῷ καὶ βοηθῷ πρὸς κατόρθωσιν, ἡ τούτῳ μὴ πειθόμενον, τοὺς ἔτι ἀμελεστέρους τῶν ἀδελφῶν υποβάλλει ἐξουθενεῖν.

5. Ἀγνοεῖ δὲ καὶ οὗτος καὶ ἐνεργούμενος, ὅτι τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν ἀναπεύθει αὐτὸν ἀπαρνεῖσθαι εἰ γὰρ ἐκείνους ὡς μὴ δυνηθέντας κατορθῶσαι ἐξουθενεῖ, ἑαυτὸν δηλονότι ὡς ἐξ ἰδίας δυνάμεως κατορθώσαντα εἰσάγει, ὅπερ ἐστὶν ἀμήχανον, τοῦ Κυρίου εἰποντος, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6. Ἐπειδὴ ἡ ἡμετέρα ἀσθένεια πονουμένη ἐπὶ τὰ καλά, ἄνευ τοῦ χορηγοῦ τῶν καλῶν, εἷς τέλος αὐτὰ ἀγαγεῖν οὐ δύναται ὁ γὰρ ἔγνωκώς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἀσθένειαν, οὗτος εἴληφε πεῖραν τῆς θείας δυνάμεως, καὶ ὁ τοιοῦτος, δι' αὐτῆς μὲν κατόρθωσεν, οὐκ ἐξουθενεῖ δὲ ποτὲ οὐδένα ἄνθρωπον οἶδε γὰρ ὅτι ὥσπερ αὐτῷ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

ἐβοήθησε, καὶ πολλῶν παθῶν χαλεπῶν ἤλευθερωσε, δυνατός ἐστι καὶ πάσι βοηθεῖν, ὅτε θέλει, καὶ μάλιστα τοῖς δι' Αὐτὸν ἀγωνιζομένοις, εἰ καὶ κρίμασι τισι πάντας ὑφ' ἑν τῶν παθῶν οὐκ ἀπαλλάττει, ἀλλ' ἰδίους καιροῖς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Πατὴρ, ἕκαστον τῶν παιδευόντων Καταί,

7. Εἰ θέλεις γενέσθαι ἐπιγνώμων καὶ μέτριος, καὶ τὸ πάθει τῆς οἰήσεως μὴ δουλεύειν, αἰεὶ ζῆτει ἐν τοῖς οὖσι τί ἐστι κρυπτόμενον τὴν σὴν γνῶσιν ; καὶ εὗρισκων πάμπολλα, καὶ διάφορα πράγματα λανθάνοντά σε, θαυμάσεις ἐπὶ τῇ σῇ ἰδίῳ: τεῖα καὶ ἄγνωσια, καὶ συστελεῖς τὸ φρόνημα καὶ ἑαυτὸν ἐπιγνοὺς συνήσεις πολλά, καὶ μεγάλα, καὶ θαυμαστά πράγματα, ἐπὶ τὸ νομίζειν εἶδεναι οὐκ ἔα προκό: πτεῖν εἰς το εἰδέναι.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβῶς μία μολυσματικὴ καὶ καταστρεπτικὴ ασθένεια δεν καταστρέφει μόνον ἓνα μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ το ἀχρηστεύει ολόκληρον, τοιοῦτοτρόπως ακριβῶς καὶ ἡ υπερηφάνεια ολόκληρον τὴν ψυχὴν ἐξαχρειώνει καὶ οδηγεῖ εἰς ἀπώλειαν. Διότι κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ διάφορα πάθη, ἀν καὶ ἐνοχλεῖ τὴν ψυχὴν, ἐν τούτοις μόνον πρὸς τὴν ἀντίθετόν τοῦ ἀρετὴν πολεμεῖ καὶ μονομαχεῖ π. χ. ἡ γαστριμαργία μονομαχεῖ με τὴν ἐγκράτειαν καὶ ἐπιδιώκει νὰ τὴν καταστρέψῃ· ἡ πορνεία με τὴν σωφροσύνην, ἡ φιλαργυρία με τὴν ἀκτημοσύνην, ὁ θυμὸς με τὴν πραότητα καὶ ἐν γένει τὰ διάφορα εἶδη τῆς κακίας τε τὰς ἀντιστοιχοῦσας πρὸς αὐτὰ ἀρετάς.

2. Ἡ υπερηφάνεια ὅμως, ὅταν καταλάβῃ τὴν ἀθλίαν ψυχὴν, ὁμοιάζει με φοβερῶτατον τύραννον, ὁ οποίος ἀφού κυριεύσῃ μεγάλῃν καὶ ὑψηλὴν πόλιν, τὴν καταστρέφει ολόκληρον καὶ τὴν κατασκάπτει ἐκ θεμελίων. Μάρτυς, πού ἐπικυρώνει τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν πού λέγω, εἶναι ὁ Ἄγγελος ἐκεῖνος, πού ἀπὸ τὴν υπερηφάνειάν τοῦ κατέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ αὐτὸς καίτοι ἦτο ὅλος φῶς, ὀνομαζόμενος ὡς ἐκ τούτου Εὐσφόρος, μετεβλήθη ἀπὸ τὴν υπερηφάνειάν τοῦ εἰς σκότος, ἐρρίφθη εἰς τὸν Ἄδην ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκληρονόμησεν ἀσβεστον πυρ καὶ ἀτελεύτητον κόλασιν.

3. Ἀναλογιζόμενοι λοιπόν αὐτά, ἀς φοβηθῶμεν καὶ ἀς περιφρουρήσωμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ καταστρεπτικοῦ πνεύματος τῆς υπερηφανείας. Οσάκις δε κατορθώσωμεν καμμίαν ἀρετὴν, ἀς λέγωμεν πάντοτε εἰς τὸ τέλος, με ἐπίγνωσιν, τὸ ἀποστολικόν λόγιον: «Οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ συν ἑμοί» (Α' Κορινθ. ιε', 10). Ἀς σκεπτώμεθα ἐπίσης αὐτό, πού εἶπεν ὁ Κύριός μας· «Ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ιωάν. ιε', 5), αὐτό πού εἶπεν ὁ Προφήτης: «Εάν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες» (Ψαλμ. ρκς', 1). Ἀρκετά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

ωφέλιμον διά τον αγώνα εναντίον του εγωϊσμού είναι και αυτό, που είπεν ο Απόστολος Ιάκωβος «Πάσα δόσις αγαθή και πάν δώρημα τέλειον άνωθέν έστι καταβαίνον από του Πατρός των φώτων» (Ιακώβ. α', 17). Ότι δε η σωτηρία της ψυχής μας εξαρτάται από την χάριν και την εύσπλαγχνίαν του Θεού, αδιάψευστος μάρτυς είναι ο ληστής επάνω εις τον Σταυρόν. Αυτός έκληρονόμησε την Βασιλείαν των ουρανών ουχί ως έπαθλον της αρετής του, εφ' όσον ήτο ληστής, αλλά από το έλεος και την χάριν του Θεού..

4. Όταν πλέον αδρανούν τα πάθη και δεν ενοχλούν την ψυχήν, τότε παρουσιάζεται η υπερηφάνεια αυτό δε συμβαίνει ή διότι αποκόπτονται αι αιτίαι, που προκαλούν τα πάθη, λόγω της ασκήσεως, ή διότι υποχωρούν με δολιότητα οι δαίμονες, διά να παγιδεύσουν τον Ασκητήν. Ο δαίμων της υπερηφανείας έχει διπλήν πονηρίαν· ή πείθει τον Μοναχόν να αποδίδη τα κατορθώματα εις την προσωπικήν του ικανότητα και όχι εις τον Θεόν, που είναι χορηγός όλων των καλών και βοηθεί τον άνθρωπον να επιτύχη τα κατορθώματα, ή όταν ο Μοναχός δεν πεισθή εις αυτό, του εμπνέει περιφρόνησιν προς τους, άλλους, που δεν είναι τόσον επιμελείς, όσον αυτός

5. Αγνοεί δε και ούτως ενοχλούμενος υπό του διαβόλου, ότι περιφρονών τοιουτοτρόπως τους αδελφούς του, παραπείθεται από τον πειράζοντα να απαρνηθή την βοήθειαν και την συμπαράστασιν του Θεού εις τα κατορθώματά του διότι εφ' όσον προσβάλλει και περιφρονεί τους άλλους, επειδή τάχα δεν κατόρθωσαν με την δύναμιν των τάς αρετάς, είναι ως να παραδέχεται, ότι αυτός με την δύναμιν του κατώρθωσεν αυτά, διά τα οποία καυχάται. Αυτό όμως είναι άτοπον, ως αντιτιθέμενον εις αυτά που είπεν ο Κύριος, ότι: «Χωρίς εμού ου δύνασθε ποιείν ουδέν» (Ιωάν. ιε', 5).

6. Επειδή ο άνθρωπος, μετά την πτώσιν, κατέστη ασθενής πνευματικώς, κουράζεται διά να κατορθώση τα αγαθά δι' αυτό δεν ήμπορεί να ολοκληρώση την προσπάθειαν του αγαθού, χωρίς την βοήθειαν του χορηγού των καλών, του Θεού. Αυτός λοιπόν, που έχει γνωρίσει την ασθένειαν της ανθρωπίνης φύσεως, αυτός μόνον είναι εις θέσιν να αντιληφθή πόσον αναγκαία είναι η θεία δύναμις εις το έργον του αγαθού. Αυτός έχει ήδη λάβει πείραν της θείας δυνάμεως και δι' αυτής επέτυχεν ό,τι καλόν έχει εις το ενεργητικόν του και τοιούτος άνθρωπος ποτέ δεν περιφρονεί, ούτε προσβάλλει κανένα. Δεν περιφρονεί δε κανένα, διότι γνωρίζει εξ ιδίας πείρας, ότι όπως ακριβώς η θεία δύναμις τον εβοήθησε και τον απελευθέρωσεν από πολλά φοβερά πάθη, τοιουτοτρόπως ο Θεός, ο χορηγός της δυνάμεως αυτής, είναι ικανός

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

να βοηθήση όλους, όταν θέλη, και μάλιστα εκείνους που αγωνίζονται από αγάπην προς Αυτόν αν και, δι' ούς λόγους μόνον ο Θεός γνωρίζει, δεν απολυτρώνει αμέσως όλους από τα πάθη, αλλά εἰς εποχας καταλλήλους, που Εκείνος θα κρίνη ως ιατρός φιλάνθρωπος και επιστήμων, που γνωρίζει να θεραπεύη καθένα ανάλογα με την περίπτωσιν

7. Εάν θέλεις να γίνης μετριόφρων και συνετός και να μη υποδουλωθῇς εἰς το πάθος της υπερηφανείας, πάντοτε να ερευνάς τα βάθη τῶν ὄντων, διὰ να μαθαίνης αὐτά που δεν γνωρίζεις τοιουτοτρόπως θα ανακαλύψης πάρα πολλά, ἀπὸ ὅσα μέχρι τώρα αγνοούσες, θα θαυμάσης τὴν ἀμάθειάν σου και τὴν ἀφέλειάν σου και, ὡς εἶναι φυσικόν, θα ταπεινώσης τὸ φρόνημά σου.

Αφού δε πραγματικῶς καταλάβης τὸν εαυτὸν σου, πόσα αγνοεῖς και εἰς πόσα υστερεῖς, ἀσφαλῶς τότε πολλά και σπουδαία αξιοθαύμαστα πράγματα θα γνωρίσης.

Μη λησμονῇς, ὅτι το να νομίζης ὅτι τα γνωρίζεις ὅλα, δεν σε αφήνει ποτέ να προκόψης εἰς τὴν γνώσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ' (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

Πόθεν ἡ βλασφημία τίκεται καὶ πῶς θεραπεύεται.

Από ποῦ γεννᾶται ἡ βλασφημία καὶ πῶς θεραπεύεται.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τὶς ἐπολεμήθη εἰς βλασφημίαν, καὶ ἤσχυνετο εἰπεῖν ὅπου γὰρ ἤκουσε μεγάλους Γέροντας, παρέβαλεν αὐτοῖς ὥστε ἀναγγεῖλαι, ἔπειτα ἤσχυνετο ὁμολογῆσαι, καὶ ἐπέστρεφεν οὕτω. Πολλάκις παρέβαλε καὶ τὸ 'Αββᾶ Ποιμένι, καὶ εἰς αὐτὸν δμοίως ἐποίει καὶ οὐδὲν ὠμολογεῖ αἰσχυνομενος.

2. Ὁ δὲ Γέρων ἐννόει αὐτὸν ἔχοντα λογισμοὺς καὶ ἐλυπεῖτο, τοῦ ἀδελφοῦ μὴ ἀναγγέλλοντος. Ἐν μιᾷ οὖν προπέμπων αὐτῶν, εἶπεν ἀδελφέ, ἰδοὺ τοσοῦτον χρόνον ἔρχη ὧδε διὰ τὸ ἀπαγγεῖλαι μοὶ τοὺς λογισμοὺς, οὓς ἔχεις, καὶ ὅταν ἔλθης οὗ θέλεις αὐτοὺς εἶπειν, ἀλλὰ θλιβόμενος ὑποστρέφεις πάλιν ἔχων αὐτοὺς εἶπε οὖν τί ἔστιν, καὶ ἔχεις ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ " εἷς βλασφημίαν Θεοῦ πολεμεῖ με ὁ διάβολος καὶ ἤσχυνομην εἶπειν, νῦν δὲ λέγω" καὶ διηγησάμενος αὐτὸ τὸν λογισμὸν, ἐλαφρύνθη.

3. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων" μὴ θλίβου, τέκνον, ἀλλ' ὅταν ἔρχεται ὁ λογισμὸς οὗτος λέγε' ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω, ἡ βλασφημία σου ἐπάνω σου, Σατανᾶ τοῦτο γὰρ τὸ πρᾶγμα οὗ θέλει ἡ ψυχὴ μου" πᾶν δὲ πρᾶγμα, δ οὗ θέλει ἡ ψυχὴ, ὀλιγοχρόνιον ἔστιο καὶ θεραπευθεῖς ὁ ἀδελφὸς ἀπῆλθεν

4, Ἀδελφὸς ἤρωτησε τινὰ τῶν Πατέρων περὶ τοῦ λογισμοῦ τῆς βλασφημίας λέγων" θλίβεται ἡ ψυχὴ μου, 'Αββᾶ, ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς βλασφημίας, ἀλλὰ ποιήσον ἔλεος, καὶ εἶπε μοὶ πόθεν συνέβη; καὶ τί ποιήσω;

5. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων καὶ τοιοῦτος λογισμὸς ἐπισυμβαίνει ἡμῖν ἐκ τοῦ καταλαλεῖν καὶ ἐξουθενεῖς καὶ κατακρίνειν μᾶλλον δὲ ἐξ ὑπερηφανίας, καὶ ἐκ τοῦ ποιεῖν τινὰ τὰ θελήματα αὐτοῦ, καὶ ἀμελεῖν τῆς προσευχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ὀργίζεσθαι, καὶ θυμούσθαι, ἅπερ πάντα σημεῖα εἰσι τῆς ὑπερηφανίας αὕτη γὰρ εἰς τὰ προλεχθέντα πάθη ἐμβιβαζει ἡμᾶς, κακεῖθεν καὶ τῆς βλασφημίας γεννᾶται λογισμὸς καὶ εἰ χρονίσει ἐν τῇ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

ψυχή, παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας εἰς τὸν τῆς πορνείας. Πολλάκις δὲ καὶ εἰς ἔκστασιν φρενῶν φέρει, καὶ εἰ μὴ ἀναγῇ οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἀπολλυται.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ επολεμείτο ὑπὸ τοῦ διαβόλου εἰς λογισμούς βλασφημίας· τὸ πάθος τοῦ ὅμως αὐτὸ ἐντρέπετο νὰ το ἀποκαλύψῃ.

Ὅπου λοιπὸν ἐπληροφορεῖτο, ὅτι ὑπάρχουν ὀνομαστοὶ καὶ ἐνάρετοι Γέροντες, προσέτρεχεν εἰς αὐτούς, διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ ἀμέσως ὅμως μετενόει, ἐντρεπετο νὰ ὁμολογήσῃ τὸ σφάλμα τοῦ καὶ ἀπεχώρῃ ἄπρακτος. Πολλὰς φορές ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα ἀλλὰ καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ ἐπανελάμβανε καὶ τίποτε δὲν ἀνέφερεν ἐξ ἐντροπῆς.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀντελαμβάνετο, ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς ἔβασανιζετο ἀπὸ λογισμούς καὶ ἔλυπεῖτο, διότι δὲν τοὺς ἐξωμολογεῖτο. Κάποιαν ἡμέραν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ἐνῶ τὸν προέπεμπεν διὰ νὰ φύγῃ, τοῦ εἶπε:

- Ἀδελφέ μου, βλέπω ὅτι τόσον καιρὸν ἔρχεσαι ἐδῶ διὰ νὰ μοῦ ἐξομολογηθῇς τοὺς λογισμούς σου ὅταν ὅμως εὐρεθῇς πλησίον μου, ἀποφεύγεις νὰ τοὺς εἴπῃς, καὶ φεύγεις πάλιν μὲ θλίψιν εἰς τὴν ψυχὴν σου, διότι τοὺς κρατεῖς μέσα σου. Εἶπέ μου λοιπὸν τί εἶναι αὐτό, ποὺ σὲ βασανίζει

- Ὁ διάβολος μὲ πολεμεῖ διὰ νὰ βλασφημῶ τὸν Θεὸν καὶ ἐντρεπομὴν νὰ τὸ εἰπῶ, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφὸς ! Τώρα ὅμως, μὲ τὸ θάρρος, πού μου ἐνέπνευσες, θὰ σοῦ τὰ εἴπω ὅλα.

Πραγματικῶς δὲ μὲ εἰλικρίνειαν ἐξέθεσε τοὺς λογισμούς τοῦ καὶ ἡρέμησεν ἡ συνείδησίς τοῦ.

3. Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησίν τοῦ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, τὸν συνεβούλευσε μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους:

- Τέκνον μου, μὴ στενοχωρεῖσαι, Ὅταν σου ἔρχεται ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας, νὰ λέγῃς εἰς τὸν διάβολον, ποὺ τὸν ἔμπνעי ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ βλασφημήσω τὸν Θεόν. Ἡ βλασφημία, ποὺ φέρεις εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὰ χεῖλή μου, ἃς εἶναι ἐπάνω σου, Σατανᾶ. Ἡ ψυχὴ μου δὲν ἐπιθυμεῖ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, τὴν βλασφημίαν. Αὐτὸ δὲ ποὺ δὲν θέλει ἡ ψυχὴ, διαρκεῖ ὀλίγον μόνον χρόνον.

Μὲ τὰς πολυτίμους αὐτὰς συμβουλὰς θεραπευθεὶς ὁ ἀδελφός, ἀπεχώρησε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

4. Ένας αδελφός ήρωτησε κάποιον από τούς Πατέρας διὰ τὸν λογισμόν τῆς βλασφημίας.

– Βαθύτατα στενοχωρεῖται ἡ ψυχὴ μου, Ἐββᾶ- εἶπεν- ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς βλασφημίας ἀλλὰ, ὡς ἐλεημοσύνην σου τὸ ζητῶ, ἐξήγησέ μου ἀπὸ ποῦ καὶ πῶς μου παρουσιάσθη αὐτὸ τὸ κακόν; ὑπόδειξέ μου, τί νὰ κάνω;

5. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

- Ο λογισμὸς αὐτὸς ἐμφανίζεται εἰς τὴν ψυχὴν μας, ὡσάκις αὐτὴ περιπέσῃ εἰς τὰ πάθη τῆς συκοφαντίας, τῆς προσβολῆς καὶ περιφρονήσεως τοῦ συνανθρώπου μας, καὶ τῆς κατακρίσεως ἀκόμη μεταξύ των αἰτιῶν ποὺ προκαλοῦν τὴν βλασφημίαν, εἶναι καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ ἰδιορρυθμία, ἡ ἀμέλεια τῆς προσευχῆς, ἡ ὀργή, ὁ θυμὸς, τὰ ὁποῖα εἶναι, ὡς ἐπὶ το πλείστον, σημάδια τῆς υπερηφανείας διότι ἡ υπερηφάνεια μας ρίπτει εἰς τὰ ανωτέρω πάθη, ἀπὸ τα ὁποῖα γεννᾶται ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας. Εφ' ὅσον δε ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας παραμείνῃ ἐπ' ἀρκετον χρόνον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, τότε ὁ δαίμων παραδίδει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πορνείαν. Πολλές φορές δε ἡ βλασφημία, εἰάν δεν συνέλθῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸν κάμνει τρελλόν καὶ τὸν καταστρέφει ἐξ ολοκλήρου.

Β'. Του Αγίου Αναστασίου του Σιναΐτου

Ἑρώτησις

ΠΟΘΕΝ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλάκις λαλεῖ τίνας ἑνδοθεν λογισμοὺς καὶ λόγους αἰσχροὺς καὶ ἀκαθάρτους καὶ ρυπαροὺς ἄκουσιως καὶ ἀπροαιρέτως;

2. Πολλάκις δὲ καὶ δῆματα τινὰ ἄθεα καὶ βλάσφημα, κατὰ τὸ Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν Ἁγίων Μυστηρίων τῷ καιρῷ τῶν συνάξεων καὶ προσευχῶν, καὶ τῆς θείας μεταλήψεως, ὥστε πολλάκις τινὲς ἐξ ἀθυμίας καὶ ἀπογνώσεως τῶν τοιούτων ἀθέων καὶ δυσφήμων δημάτων οὐκέτι Χριστιανοὺς ἑαυτοὺς εἶναι ἐνόμισαν.

3. Ἄλλοι δὲ καὶ ἀνελεῖν ἑαυτοὺς ἔσκεψαντο, ὡς ἐλπίδα σωτηρίας μὴ ἔχον. τέως, ἐννοοῦμενοι τὸν τοῦ Κυρίου λόγον τὸν φάσκοντα «ὅτι τῷ βλασφημοῦντι εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι».

Ἀπόκρισις

[410]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

4. Ὁ μὲν τοιοῦτος λογισμὸς συμβαίνει τοῖς πολλοῖς ἐξ ὑπερηφανίας ἑαυτῶν, τοῦ Θεοῦ συγχωροῦντος τῷ Σατανᾷ πειράζειν αὐτούς, ἵνα ταπεινωθέντες εἰς μὲ τάνοιαν ἔλθωσιν, ἀπορρίψαντες τὸ ὑψηλὸν φρόνημα.

5. "Ἄλλοις πάλιν εὐλαβέσι καὶ φιλοθείοις φύσιν, ἀπὸ φθόνου δαιμονικοῦ, διὸ καὶ τινὲς τῶν κατὰ τὴν ἔρημον Ὀσίων καὶ Ἀσκητῶν ἑναρετῶν τῷ τοιοῦτῳ πέ: ριπίπτουσι λογισμῷ.

6. Τὸ δὲ χαλεπώτερον τοῦ πολέμου τοῦτο ἔστιν, ὅτι οὐδεὶς πειραζόμενος ὑπ' αὐτοῦ τολμᾷ ὅλως ἐξιπεῖν τὸν λογισμὸν ἀνθρωπίνους ἄκοις, νομίζων δὲ οὐδεὶς ἕτερος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπων τοιούτους μαρὸς καὶ βλασφήμους λογι: σμοὺς ἔχει.

7. Καὶ πᾶσαν μὲν ἄλλην ἁμαρτίαν ποιήσας τις, θαρρεῖ ἐξομολογήσασθαι τὸ πλησίον, τοῦτον δὲ τὸν λογισμὸν οὐδαμῶς ἀλλὰ ἡνίκα αὐτὸν ἐνθυμεῖται ὁ ἄν. θρωπος, νομίζει πάραυτα, ἢ ὑπὸ τῆς γῆς καταπίνεσθαι ἀνέωχθειας ὑποκάτω αἵτου, ἢ πυρὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντι ἀναλίσκεσθαι" ὅθεν καὶ τινὲς ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς ἐξ αὐτοῦ λύπης καὶ ἀπογνώσεως ἔκτεκονται μαραινόμενοι.

8. Τινὲς δὲ καὶ σκληρὰ ἀσκήσει καὶ παντοδαπὴ κακουχία τὰ ἑαυτῶν κατεδαπάνησαν σώματα, ἐλπίζοντες ἐλευθερωθῆναι τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' οὐκ ἴσχυσάν του. τοῦ ἀπαλλαγῆναι ὁ γὰρ τοιοῦτος πειρασμὸς οὐκ ἐκ θελήματος τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἄκουσιως ἐκ δαιμονικῆς ἐπηρείας καὶ μόνης ἐπέρχεται. Διὸ καὶ ἀκατάκριτός ἐστι πᾶς πιστὸς καὶ ἀναίτιος ἐξ αὐτοῦ.

9. Πῶς γὰρ δυνατόν ἡμᾶς τὸν αὐτὸν Θεὸν καὶ προσκυνεῖν καὶ βλασφημεῖν; οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς θεοὺς οὓς σέβουσι, τούτους καὶ βλασφημοῦσι" πόσω γὰρ μᾶλλον ἡμεῖς τὸν Κύριον ἡμῶν, καὶ δημιουργόν, καὶ προνοητήν, δν προσκυνούμεν, δν δοξάζομεν, δν ἐπικαλούμεθα, δν μόνον Θεὸν καὶ Δεσπότην ἡμῶν γινώσκομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὃ λατρεύομεν σώματι τὲ καὶ πνεύματι, καὶ διηνεκῶς προσεδρεύομεν, δι' δν οἴκους, καὶ πατρίδας, καὶ πατέρας, καὶ μητέρας, καὶ ἀδελφούς, καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλους, καὶ γυναῖκας, καὶ τέκνα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν σάρκα ἀπαρνησάμενοι, ἐσταυρώσαμεν ἑαυτοὺς πάσαις ἡδοναῖς καὶ ἡδυπαθείαις καὶ ἀναπαύσεσι προθύμως, καὶ σὺν πάσῃ χαρᾷ, καὶ τὴν κακουχίαν, καὶ ξενιτείαν, καὶ πτωχείαν, καὶ τὰς λοιπὰς θλίψεις φέρομεν, ἐκ τῆς δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων πολεμούντων τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἡμᾶς διωκόντων, καὶ βλασφημούντων, καὶ λυπηροῖς μυρίοις ὑποβαλλόντων, καὶ ταύτας, οὓς θλίψεις, καὶ λύπας, ἄλλ' ἀνέσεις καὶ τρυφας μᾶλλον ἡγούμεθα, διὰ τὴν εἰς τὸν Δεσπότην ἀγάπην, ὑπὲρ οὗ εἰ καὶ πολλάκις ἦν ἀποθανεῖν ἐχάρημεν ἄν, καὶ μεθ' ἡδονῆς τοῦτο κατεδεξάμεθα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

10. Πῶς οὖν τὸν μόνον Θεὸν ἡμῶν, δν οὕτως ἀγαπῶμεν τὲ καὶ σεβόμεθα, ὑβρίζειν τοῦτον καὶ βλασφημεῖν ἅμα θελήσωμεν; ἀδύνατον τοῦτο παντελῶς καὶ ἀνένδεκτον" οὐκ ἐξ ἡμετέρας οὖν αἰτίας οὗτος ὁ πειρασμός, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπηρείας τοῦ δαίμονος εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦν, πάντως ἂν καὶ διὰ στόματος ταῦτα τὰ βήματα ἐφθεγγόμεθα, νῦν δὲ αἰρούμεθα μᾶλλον πυρὶ καυθῆναι πρότερον, ἢ τοιαύτας φθέγγασθαι βλασφημίας.

11. Χρὴ δὲ ἡμᾶς καὶ τοῦτο λογίσασθαι, ὅτι πᾶσα μὲν ἁμαρτία, τῶν ἐφ' ἡμῖν ἐστι" καὶ ἐκουσίως εἰς ταύτην ἐρχόμεθα, τοῖς οἰκείοις πειθόμενοι πάθεσι" τοὺς γὰρ πονηροὺς λογισμοὺς θελήσει παραδεχόμενοι τὰ πάθη ἀνακινούμεν' εἴτα ὑπὸ τῶν παθῶν εἰς τὰς πράξεις συνελαυνόμεθα.

12. Εἰ δὲ θέλομεν ἀντιστῆναι τοῖς λογισμοῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν τούτους ἀποδιώξαι, δυνάμεθα, σὺν Θεῷ, προσευχὴ συνέχει χρώμενοι κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς λοιποὺς τῆς κακίας φαρμάκοις· τοῦτον δὲ τὸν ἀλάστορα καὶ σφόδρα ἀποβαλεῖν θέλοντες, καὶ κατ' αὐτοῦ τῷ Θεῷ ἐντυγχάνοντες, καὶ πᾶσαν ἄσκησιν καὶ κακουχίαν ἐπιτηδεύοντες, διώξαι ἀφ' ἡμῶν οὗ δυνάμεθα διὰ τοῦτο πάντως, ὅτι ἀλλότριος ἡμῶν ὅλως ἐστι, καὶ ἀκούσιος, καὶ μόνῃς τῆς ἐπηρείας τοῦ Σατανᾶ.

13. Ὅθεν καὶ ἀνέγκλητοι ἐσμεν, καὶ ἀκατάγνωστοι παρὰ τῷ Θεῷ μόνον γὰρ ὑπὲρ τῶν ἐκουσίων παθῶν καὶ λογισμῶν, οὓς κωλύσαι δυνάμεθα καὶ οὗ κωλύομεν, ἀπαιτούμεθα λόγον ὑπὸ Θεοῦ, οὐχ ὑπὲρ τῶν ἁκουσίων ἐπερχομένων ἡμῖν.

14. Πνεῦμα γὰρ ὑπάρχων καὶ δαίμων, ἀοράτως εἰς τα ὧτα τῆς ἀσωμάτου ἡμῶν ψυχῆς, καὶ μὴ βουλομένης αὐτῆς, τὰ τοιαῦτα ἄθεα ῥήματα φθέγγεται καὶ τοῦτο μάλιστα ποιεῖ, ὅτε εἰς προσευχὴν παριστάμεθα ἢ γόνυ κλίνομεν τῷ Θεῷ, καὶ ἔντυγχανομεν κατ' αὐτῶν πολλάκις δέ, καὶ παρὰ τὴν σύναξιν καὶ τὴν μετάληψιν τῶν φρικτῶν μυστηρίων, βουλόμενος πάντως καὶ μιαρὸς ἀποστήσαι ἡμᾶς καὶ ἔμποδισαί τῆς πρὸς Θεὸν νεύσεως καὶ τῆς ζωοποιοῦ μεταλήψεως.

15. Ἡμεῖς οὖν μαθόντες τὸν δόλον τοῦ πονηροῦ, μηδαμῶς τὸν τοιοῦτον πειράσμον εἰς μέτρον ἔχωμεν, ἀλλ' ἐπὶ ἀρχῇται ὁ δαίμων ἐν ἡμῖν τὰ τοιαῦτα φθέγγεσθαι, λέγωμεν πρὸς αὐτὸν" ἐπιστρέψει καὶ πόνος σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου, πονηρὲ καὶ ἀκάθαρτε δαῖμον, καὶ ἐπὶ κορυφὴν σου ἡ βλασφημία σου καταβήσεται ἐγὼ γὰρ Κύριον τὸν Θεόν μου προσκυνῶ, καὶ αὐτῷ μόνον λατρεύω πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου" σὺ δὲ ὑπὲρ ταύτης τῆς βλασφημίας σου βαρυτέραν ἔξεις τὴν κόλασιν, ὥς ἀποστάτης Θεοῦ, καὶ γλῶσσαν κατ' αὐτοῦ κινῶν ἄθεον. Τοῦτο τῷ τρόπῳ καὶ οὐκ ἄλλα τινὶ δύναται τὶς νικῆσαι τὸν τῆς βλασφημίας δαίμονα.

16. Γνωσόμεθα δὲ καὶ ἐκ τούτου, μὴ εἶναι ἡμέτερον τὸν τοιοῦτον λογισμόν, ἀλλὰ τοῦ ὑπεναντίου, ὅτι καὶ μισούμενος ἐξ ἡμῶν παραμένει ἐπὶ πολὺ, καὶ οὐκ ἀφίσταται ἐπὶ γὰρ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

τῶν ἄλλων λογισμῶν καὶ παθῶν, τὸ ὁλοψύχως ἀπὸ καρδίας Μισούμενον ὀλιγοχρόνιον ἐστὶ, καὶ αὐτομόλως ἀφανίζεται οὗτος δὲ καὶ τῆς βλασφημίας, καὶ οὕτω μισούμενος ὑφ' ἡμῶν, οὐκ ἀναχωρεῖ, ἀλλ' ἐπὶ πλεῖστον προσμέγει, ὥς καὶ ἐκ τούτου φαίνεσθαι, ὅτι οὗ λογισμὸς ἐστὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν, ἀλλὰ πειρασμὸς σατανικὸς καὶ ἐπήρεια πρὸς δὲ πλείονα πίστωσιν, καὶ τινὸς ἱστορίας παλαιᾶς μνημονεύσωμεν.

17. Ἰστορηται γὰρ παρὰ Φίλωνι τῷ ἱστορικό, ὅτι τῷ μακαρίῳ Πέτρα τὸ Ἐπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας καὶ Μάρτυρι, τὶς τῶν τῆς σκῆτεως Πατέρων, τοιοῦτον ἀνέθετο λογισμὸν ἐνοχλούμενος χαλεπῶς ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς δὲ ἀπεκρίθη ὁ μακάριος Πέτρος' ἀπελθε, τέκνον, τῶν λοιπῶν ἀμαρτημάτων σου φρόντισον, τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦ λογισμοῦ τούτου κρῖμα καὶ ἔγκλημα ἐπ' ἐμοὶ καταλεπε ἀκατάκριτος γὰρ ἐστὶ πᾶς ὁλοψύχως πιστεύων καὶ προσκυνῶν τὸν Θεόν, ἐκ τοῦ τοιούτου λογισμοῦ τὸ γὰρ ὅλον ἐπήρεια τοῦ διαβόλου ἐστὶ, βουλομένου κωλύσαι ἡμᾶς τῆς κατ' αὐτοῦ πάλης, καὶ ἀποσπάσει τῆς πρὸς Θεὸν δουλείας καὶ προσεδρείας καὶ εἰ βούλει, ἐξ ἑμαυτοῦ σοὶ τοῦτο πιστώσομαι διηγησάμενος σοί, καὶ αὐτὸς ἐπαθὼν τὸ καὶ ἑμαυθόν.

18. Ποτὲ γὰρ κάγω σφοδρῶς ὑπὸ τοιούτου ὄχλουμενος λογισμοῦ, ἀνεθέμην αὐτῷ τῷ Θεοῦ θεράποντι Παφνουτίῳ, καὶ ἐπληροφόρησε μοὶ κάκεινος λέγων ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὁμολογίας μου ἐν αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ, ἡνίκα βασάνοις διαφόροις καὶ δεινοῖς τὸ σῶμα μου κατεξέετο καὶ πυρὶ κατεκαίετο, ὁ δαίμων ἐνδοθέν μου βλασφημίας ἐφθεγγετο.

19. Πρὸς δὲ ἐμβριμησάμενος μετὰ θυμοῦ, εἶπον ὦ πονηρὲ καὶ πάσης κακίας δημιουργὲ ὅλον ἑμαυτον εἰς μυρίας κολάσεις καὶ θανάτους δέδωκα, ἵνα μὴ τῶν Κύριόν μου ἀρνήσωμαι ἢ βλασφημήσω, καὶ σὺ λογισμοὺς μοὶ βλασφημίας ἀπὸ* φθέγγῃ; εἰ τὸν Θεόν μου βλασφημῶ, πῶς ὑπὲρ αὐτοῦ το ἴδιον αἷμα ἐκχέω, καὶ τὸ σῶμα κατατεμνόμενος; Ὁμολογῶ τούτου καὶ ἐνώπιον πάντων προσκυνῶ πρό: δηλον ὅτι ἡ μὲν καλὴ ὁμολογία καὶ μαρτυρία, ἔμη ἐστὶν' ἡ δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ βλασφημία σῆ ἐστὶ, καὶ ἐπὶ σὲ ἀποστρέφεται" αὕτη τοῦ μακαρίου Πέτρου πρὸς τὸν Ἀσκητὴν ἢ διήγησις καὶ παραίνεσις.

20. "Ἐμαυθὸν δὲ καὶ περὶ τοῦ Ὁσίου Παμβῶ, ὅτι καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ τοιούτου δαίμονος ἐνοχληθεὶς πότε, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ἤκουσε φωνῆς ἄνωθεν λεγούσης πρὸς αὐτὸν Παμβῶ, Παμβῶ, μὴ ἀθύμει ἐπὶ ἀλλοτρία ἀμαρτία, ἀλλὰ περὶ τῶν σῶν φρόντισαν πράξεων, τὰς δὲ τοῦ πονηροῦ βλασφημίας ἐπ' αὐτὴν κατάλιπε.

21. Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, καταφρονήσωμεν αὐτοῦ ὡς σατανικοῦ καὶ ἄλλο: τρίου ἡμῶν, καὶ οὕτω διὰ τῆς ἐξουδενώσεως δυνησόμεθα ἀπαλλαγῆναι αὐτοῦ, Θεοῦ Χάριτι' οὗ γὰρ ἄλλως τούτου περιγενέσθαι ἰσχύσομεν" τὰ γὰρ Ζ.οἰπὰ πάθη καὶ οἱ διὰ τῶν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

λογισμῶν πόλεμοι καὶ ἴστανται καὶ χρόνου δέονται καὶ ὕλης, καὶ δύναται ὁ ἄνθρωπος ἀντιμαχῆσθαι καὶ κωλύσαι αὐτά.

22. Οὗτος δὲ καὶ λογισμός, δίκην ἀστραπῆς ἢ βέλους πετομένου ἢ ριπῆς ὀφθαλμοῦ, ὀξέως καὶ ἄφθαστως παρατρέχει τὴν ψυχὴν καὶ οὐκ ἔστιν αὐτὸν κρατῆσαι, ἢ ἀντιπολεμῆσαι" διὸ καὶ ἀδύνατον κωλύσαι αὐτόν, καὶ φιμῶσαι τὸ στόμα τοῦ ἁσώματος δαίμονος.

Ερμηνεία

Ερώτησις

ΑΠΟ ΠΟΙΑΝ αἰτίαν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλές φορές λαλεῖ, ἀπὸ μέσα της, αἰσχρά λόγια, ἀκάθαρτα, καὶ ρυπαρά καὶ σχηματίζει ἀναλόγους σκέψεις, χωρὶς νὰ το θέλῃ καὶ νὰ το ἐπιδιώκῃ;

2. Πολλές φορές ἐπίσης ἡ ψυχὴ τολμά, παρὰ τὴν θέλησίν της βεβαίως, νὰ ἐκφράξῃ καὶ λόγια ἀθεὰ καὶ βλάσφημα, στρεφόμενα κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἀκολουθιῶν, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς Θείας Μεταλήψεως!

Τόση μάλιστα εἶναι ἡ σφοδρότης καὶ ἡ ρυπαρότης τοῦ περιέργου αὐτοῦ μονολόγου τῆς ψυχῆς, ὥστε μερικοὶ καταλαμβάνονται ἀπὸ βαθυτάτην λύπην καὶ ἀπελπισίαν καὶ φθάνουν εἰς τὸ σημεῖον, ἐξ αἰτίας τῶν ἀθέων καὶ ἀπρεπῶν αὐτῶν ἐσωτερικῶν λόγων, νὰ μὴ θεωροῦν τοὺς εαυτοὺς τῶν οὔτε χριστιανούς πλέον!

3. Ἄλλοι πάλιν τόσον πολὺ ἀπεγοητεύθησαν ἀπὸ τὸ περίεργον καὶ ἐνοχλητικὸν αὐτὸ πάθος, ὥστε ἐσκέφθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν ἀγῶνα τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς τῶν, διότι, κατὰ τὴν γνώμην τῶν, δὲν ἔχουν πλέον ἐλπίδα σωτηρίας, φέροντες κατὰ νούν καὶ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου: «Ὁ δε τοῦ Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται.... οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μελλοντι» (Ματθ. ιβ', 31-32).

Απόκρισις

4. Ὁ λογισμὸς αὐτὸς τῆς βλασφημίας γεννᾶται εἰς τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ τὴν υπερηφάνειάν τῶν· ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει εἰς τὸν Σατανὰ νὰ τοὺς πειράζῃ, διὰ νὰ ταπεινωθοῦν ἀπὸ τὸ πάθος αὐτό, νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ διώξουν ἀπὸ ἐπάνω τῶν τῆν υψηλοφροσύνην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

5. Άλλοι πάλιν, οι οποίοι είναι ευλαβείς και φιλόθεοι, ενοχλούνται με τον λογισμόν αυτόν, επειδή τους φθονεί ο Σατανάς: δι' αυτό εις τον λογισμόν αυτόν της βλασφημίας περιπίπτουν και μερικοί από τους Οσίους και έναρέτους Ασκητάς, που κατοικούν εις την έρημον.

6. Το δε δυσκολότερο σημείον εις τον πόλεμον αυτόν είναι τούτο κανείς από όσους ενοχλούνται από την ακούσιον αυτήν βλασφημίαν δεν τολμά να, εξομολογηθή τον λογισμόν αυτόν εις άνθρωπον, διότι νομίζει ότι ουδείς άλλος εκ των ανθρώπων, που κατοικούν εις τον κόσμον, έχει μέσα του τόσαν μιαρούς και βλασφήμους λογισμούς.

7. Οποιανδήποτε δε άλλην αμαρτίαν και εάν κάμη ο άνθρωπος, παίρνει το θάρρος να την εξομολογηθή εις τον πλησίον του αυτόν όμως τον λογισμός της βλασφημίας καθόλου δεν αποφασίζει να τον εμπιστευθή κατά την εξομολόγησίν του. Οσάκις σκέπτεται την κατάστασίν του και ενοχλούμενος υπό τοιούτων λογισμών, την θεωρεί τόσον φοβεράν, ώστε νομίζεις ότι θα ανοίξη ή γή να τον καταπιή, ή ότι θα πέση φωτιά από τον ουρανόν να τον καύση. Δι' αυτό και μερικοί τόσαν πολύ λειώνουν από την λύπην και την απελπισίαν, διά την κατάστασίν των, ώστε ομοιάζουν με άνθη που μαραίνονται.

8. Άλλοι πάλιν επιζητούντες να ελευθερωθούν από τον λογισμόν αυτόν, εξήντλησαν τελείως τα σώματα των με σκληράν άσκησιν και παντός είδους σκληραγωγίαν. Παρ' όλα ταύτα δεν κατάφεραν να απαλλαγούν από την φοβεραν αυτήν εσωτερικών τυραννίαν. Και τούτο, διότι ο λογισμός αυτός δεν οφείλεται εις την θέλησιν του ανθρώπου, αλλά, χωρίς να το θέλη ο άνθρωπος, προκαλείται από δαιμονικήν ενέργειαν. Δι' αυτόν τον λόγον και ο πιστός, που υφίσταται την ενόχλησιν και τον πόλεμον αυτόν, δεν δύναται να κατηγορηθή ούτε να θεωρηθή υπεύθυνος του ακουσίου αυτού λογισμού της βλασφημίας.

9. Διότι και λογικώς εξεταζόμενον το ζήτημα, πώς είναι δυνατόν ημείς, που πιστεύομεν εις τον Θεόν, να προσκυνούμεν και να βλασφημούμεν συγχρόνως τον ίδιον Θεόν; Διότι ούτε και οι ειδωλολάτραι ακόμη δεν περιπίπτουν εις τον παραλογισμόν αυτόν να βλασφημούν τους θεούς, τους οποίους σέβονται. Πώς λοιπόν είναι δυνατόν ημείς να περιπέσωμεν εις τοιαύτην κατάστασιν, που λατρεύομεν τον μόνον αληθινόν Θεόν; Πώς είναι δυνατόν να βλασφημώμεν ημείς τον Κύριόν μας, τον Δημιουργόν, Αυτόν, που προνοεί δι' ημάς, Αυτόν, που προσκυνούμεν, που δοξάζομεν, Αυτόν, που επικαλούμεθα εις τας ανάγκας ημών, Αυτόν που θεωρούμεν ως μόνον Θεόν και Δεσπότην μας, και ομολογούμεν; Πώς είναι δυνατόν να βλασφημώμεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

Αυτόν, που λατρεύομεν και διά της ασκήσεως του σώματος και διά του πνεύματος ημών και ενώπιον του “Οποίου διαρκώς παριστάμεθα; Πώς είναι δυνατόν να βλασφημώμεν Αυτόν, χάριν του Οποίου και οίκους, και πατρίδας, και πατέρας, και μητέρας, και αδελφούς, και συγγενείς, και φίλους, και γυναίκας και παιδιά, αλλά και τα ίδια τα σώματα ημών απηρνήθημεν; Πώς είναι δυνατόν να βλασφημώμεν Αυτόν, χάριν τού Οποίου εσταυρώθημεν εκουσίως επάνω εις τον Σταυρόν της ασκήσεως, νεκρώσαντες όλας τας ηδονάς, τας ηδυπαθείας, τας αναπαύσεις με προθυμίαν και χαράν, υπομένοντες δε άγογγύστως κακουχίας, ξενιτειάν, πτωχείας και όλας τας θλίψεις;

Είναι ποτέ δυνατόν με την θέλησιν ημών να βλασφημώμεν τον Κύριον και Δεσπότην ημών, τον οποίον τόσον πολύ ηγαπήσαμεν, ώστε να πολεμούμεθα πραγματικώς και από ανθρώπους και από δαίμονας, οι οποίοι μάς διώκουν, μάς βλασφημούν, μας προκαλούν αναριθμήτους θλίψεις, και τα οποία χάριν του ονόματός Του τα θεωρώμεν, αντιθέτως, ανέσεις και απολαύσεις, αντιμετωπίζοντας μάλιστα με χαράν και ευχαρίστησιν και αυτόν ακόμη τον θάνατον, και πολλάκις, εάν ήτο δυνατόν, να αποθάνωμεν, χάριν του Κυρίου μας;

10. Πώς λοιπόν θα θελήσωμεν συγχρόνως να βλασφημήσωμεν τον μόνον Θεόν ημών, τον οποίον τόσον απολύτως και παραφόρως αγαπώμεν και σεβόμεθα; Το τοιούτον είναι αδύνατον και καθ' ολοκληρίαν απαράδεκτον. Η αιτία του πειρασμού αυτού δεν οφείλεται εις την θέλησίν μας, αλλ' εις ενέργειας του διαβόλου. Εάν με την θέλησίν μας συνέβαιnen ο πειρασμός αυτός, τότε θα εκφωνούσαμεν και διά του στόματος ημών τα λόγια αυτά, που σχηματίζονται εις τα βάθη της ψυχής μας.

Τώρα ήμείς όμως όχι μόνον δεν τα εκφωνούμεν, αλλά θα προτιμούσαμεν καλλίτερα να καώμεν ζωντανοί εις την φωτιάν, παρά να ελέγαμεν τοιαύτας βλασφημίας.

11. Πρέπει να σκεπτώμεθα και τούτο: ότι δηλαδή κάθε αμαρτία εξαρτάται από ημάς και περιπίπτομεν με την θέλησίν μα· εις αυτήν υπακούοντες εις τα ανάλογα πάθη μας διότι ανακινούμεν εις την ψυχήν μας τα πάθη, από την στιγμήν, που θα δώσωμεν προσοχήν, με την θέλησίν μας, εις τους διαφόρους πονηρούς λογισμούς. Μετά πλέον τα πάθη μας παρασύρουν εις τας αισχράς και αμαρτωλάς πράξεις.

12. Δυνάμεθα δε μεταχειριζόμενοι την συνεχή προσευχήν και τα διάφορα κατά της κακίας φάρμακα εναντίον των πονηρών αυτών λογισμών, να αντισταθώμεν κατ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

αυτών και να τους αποδιώξωμεν με την βοήθειαν του Θεού, εφ' όσον θα θελήσωμεν. Αυτόν όμως τον άθλιον λογισμός της βλασφημίας, καίτοι μετά σφοδρότητος επιθυμούμεν να τον αποδιώξωμεν και προσευχόμεθα δι' αυτό προς τον Θεόν, υποβαλλόμενοι συγχρόνως εις αυστηράν άσκησιν και κακουχίαν, εν τούτοις δεν δυνάμεθα να τον αποδιώξωμεν από ημάς. Και εξ αυτού ακόμη αποδεικνύεται, ότι είναι τελείως ξένος προς τον ψυχικόν μας κόσμον και μας ενοχλεί, παρά την θέλησίν μας, από μόνην την ενέργειαν του Σατανά.

13. Είμεθα λοιπόν τελείως ανεύθυνοι από πάσαν κατηγορίας και δεν είναι δυνατόν να καταδικασθώμεν υπό του Θεού δι' αυτό διότι ο Θεός θα μας ζητήσει λόγον μόνον διά τα πάθη και τους λογισμούς, που συμβαίνουν με την θέλησίν μας, και τα οποία ήδυνάμεθα νά έμποδίσωμεν και δεν ήμποδίσσαμεν δεν θα δώσωμεν όμως λόγον και διά τους λογισμούς, που μας έρχονται χωρίς την θέλησίν μας.

14. Ο δαίμων, επειδή είναι πνεύμα, πλησιάζει, χωρίς ημείς να το αντιληφθώμεν, την ασώματον ψυχήν μας, και, παρά την θέλησίν της, ψιθυρίζει εις αυτήν τά άθεα λόγια της βλασφημίας. Έχει μάλιστα το θράσος να ενοχλή την ψυχήν μας την ώραν, πού κάμνομεν προσευχήν ή μετανοίας και παρακαλούμεν τον Θεόν να μας βοηθήση έναντίον του. Πολλές φορές δε ακόμη μάς ενοχλεί και κατά την ώραν της ακολουθίας εις τον Ναόν, αλλά και κατ' αυτήν την φρικτής στιγμής της μεταλήψεως των Τιμίων Δώρων. Είς αυτό δε προβαίνει και μιαρός δαίμων, διότι θέλει οπωσδήποτε να μας απομακρύνη από τον Θεόν και να μας εμποδίση να επικοινωνήσωμεν με Αυτόν, όπως επίσης και να δεχθώμεν εις την ψυχήν μας την Μετάληψιν, που φέρει ζωήν εις τον άνθρωπον.

15. Ημείς λοιπόν, εφ' όσον εμάθαμεν πλέον την απάτης του πονηρού, ας μη υπολογίζωμεν καθόλου τον πειρασμόν αυτόν της βλασφημίας. "Όταν δε αρχίζη ο δαίμων να μας ψιθυρίζη τα βλάσφημα αυτά λόγια, ημείς άς του λέγωμεν πονηρέ και ακάθαρτε δαίμον, ματαίως κοπιάζεις: ο κόπος σου να με θλίψης, εις την κεφαλήν σου θα γυρίση και η βλασφημία, την οποίαν μου εμπνέεις, θα κατέβη επάνω σου, διότι εγώ προσκυνώ τον Κύριον και Θεόν μου και Αυτόν μόνον θα λατρεύω, εφ' όσον ζω. Σύ, πονηρέ δαίμον, εξ αιτίας της βλασφημίας σου αυτής, προετοιμάζεις διά τον εαυτόν σου σφοδροτέραν την κόλασιν και διότι είσαι επαναστάτης εναντίον του Θεού, αλλά και διότι τολμάς ακόμη και να τον βλασφημής. Μόνον με τον τρόπον αυτόν, και όχι με κανέναν άλλον, θα ήμπορέση κανείς να νικήση τον δαίμονα της βλάσφημίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

16. Εκτός των άλλων λόγων, που αναφέραμεν προηγουμένως, και έκ τού εξής προσθέτου επιχειρήματος δυνάμεθα να αντιληφθώμεν, ότι δεν εξαρτάται από την θέλησίν μας και λογισμός της βλασφημίας, αλλ' οφείλεται εξ ολοκλήρου εις τον διάβολον όλοι οι άλλοι λογισμοί και τα πάθη, εφ' όσον ολοψύχως και από καρδίας τα μισήσωμεν, παραμένουν ολίγον χρόνον και μετά φυγαδεύονται αντιθέτως ο λογισμός της βλασφημίας, καίτοι τον μισούμεν και τον απεχθανόμεθα, εν τούτοις δεν απομακρύνεται από ημάς, αλλά παραμένει επί πολύ και δεν αναχωρεί. Από αυτήν λοιπόν την πείσμονα παραμονής του αποδεικνύεται, ότι ο λογισμός αυτός της βλασφημίας είναι σατανική ενέργεια και επήρεια και δεν οφείλεται εις την θέλησίν μας. Προς ισχυροτέραν δε απόδειξιν ας αναφέρομεν και μίαν παλαιάν χαρακτηριστικής ιστορίαν.

17. Ο Φίλων και ιστορικός διηγείται την εξής ιστορίας:

Ένας Μοναχός από την σκήτην των Πατέρων ηνωχλείτο σφοδρώς από ένα τοιούτον λογισμόν βλασφημίας. Τον λογισμόν λοιπόν αυτόν εξομολογήθη εις τον μακάριον Πέτρον, Επίσκοπος Αλεξανδρείας και Μάρτυρα. Αφού ήκουσε την εξομολόγησιν του Μοναχού, ιδού τι απήντησεν ο “Άγιος εκείνος Επίσκοπος:

- Πήγαινε, τέκνον μου, και φρόντισε δια τα υπόλοιπα αμαρτήματά σου την ευθύνης και την ενοχήν διά τόν λογισμόν αυτόν άφησέ την εις εμένα. Μη λησμονής- συνέχισεν ο Επίσκοπος Πέτρος- ότι εκείνος που πιστεύει ολοψύχως εις τον Θεόν και τον προσκυνεί είναι τελείως ανεύθυνος από τον λογισμόν αυτόν. Ο λογισμός αυτός είναι καθ' ολοκληρίαν διαβολική επήρεια και πονηρά εφεύρεσις του Σατανά, θέλοντος δι' αυτού του τρόπου να μας εμποδίση από την εναντίον του πάλην και να μας αποσπάση από την διαρκή σκέψιν και επικοινωνίας με τον Θεόν. Και, εάν θέλης, θα σου διηγηθώ μίαν προσωπικήν μου περίπτωση, τι έπαθα και τί εδιδάχθην, διά να βεβαιωθής και συ περί τούτου.

18. Κάποτε και εγώ ήνωχλήθην σφοδρώς υπό ενός τοιούτου λογισμού βλασφημίας. Τον έξωμολογήθην λοιπόν εις τον θεράποντα του Θεού Παφνούτιον. Τότε εκείνος μου είπε τα εξής:

-Όταν είχαν συλληφθή ως Χριστιανός και με οδήγησαν εις το δικαστήριον, διά να με δικάσουν διά την ομολογίαν μου, εις αυτήν την φοβεράς στιγμήν, όπου οι δήμιοι έβασάνιζαν με φοβερά βασανιστήρια το σώμα μου και με κατέκαιον με φωτιάν, την στιγμήν αυτήν ο δαίμων έψιθύριζε μέσα εις την ψυχήν μου βλασφημίας !

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

19. Αυτόν λοιπόν τον δαίμονα επιτιμών με θυμόν και ταρασσόμενος από αγανάκτησιν του έλεγαν: «Ὡς πονηρέ και δημιουργέ πάσης κακίας, ολόκληρος έχω δοθή εις παντοειδή βασανιστήρια και φρικτούς θανάτους, διά νά μή άρνηθώ τον Κύριόν μου ή διά να μη βλασφημήσω και συ ψιθυρίζεις μέσα εις την ψυχήν μου λογισμούς βλασφημίας; Εάν είχαν πρόθεσιν να βλασφημήσω τον Θεόν μου, τότε διατί χύνω το αίμα μου δι' Αυτόν και πληγώνεται από τα βασανιστήρια το σώμα μου; “Ομολογώ τον Θεόν μου και ενώπιον όλων των προσκυνώ είναι λοιπόν ολοφάνερον, ότι η μεν καλή ομολογία και το μαρτύριον χάριν του Θεού είναι της θελήσεώς μου: η δε κατά του Θεού βλασφημία είναι ενέργεια ίδική σου και ως τοιαύτη εις σε πάλιν γυρίζει».

Αυτή ήτο η διήγησις και συμβουλή του μακαρίου Πέτρου προς τον 'Ασκητήν.

20. Και διά τον Όσιον Παμβώ έμαθαν επίσης το εξής: Κάποτε και αυτός ήνωχλήθη υπό λογισμούς βλασφημίας. Όταν δε παρεκάλει τον Θεόν να τον απαλλάξη από την ενόχλησιν αυτήν, ήκουσεν από τον ουρανόν μίαν φωνήν που του έλεγε: «Παμβώ, Παμβώ, μη στενοχωρείσαι διά ξένην αμαρτίαν, αλλά μόνον να φροντίζης διά τάς πράξεις σου τάς βλασφημίας, που εμπνέει και πονηρός, άφησέ τας επάνω του».

21. Και ημείς λοιπόν, αδελφοί, άς περιφρονήσωμεν τον λογισμόν αυτόν, ως ανήκοντα εις τον Σατανάν και τελείως ξένον προς την θέλησίν μας. Τοιουτοτρόπως περιφρονούντες τον λογισμόν αυτόν, θα δυνηθώμεν, με την χάριν του Θεού, να απαλλαγώμεν από αυτόν. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος να ήμπορέσωμεν να καταβάλωμεν τον λογισμόν αυτόν. Τα άλλα πάθη και οι πόλεμοι, που σηκώνουν εις τον άνθρωπον οι λογισμοί, παραμένουν αρκετόν εις την ψυχήν μας, και απαιτείται κατάλληλος χρόνος και υλικά μέσα διά την τυχόν πραγματοποιήσιν των, ως εκ τούτου δίδεται ο χρόνος εις τον άνθρωπον να τα αντιπολεμήση και να εμποδίση την ανάπτυξιν των.

22. Οι λογισμοί όμως της βλασφημίας παρουσιάζονται εις την ψυχήν με την φευγαλεότητα της αστραπής, την ταχύτητα του βέλους που πετά, την συντομίαν του ανοιγοκλεισίματος του οφθαλμού τόσον γρήγορα και έντονα περνούν από την ψυχήν. Δεν υπάρχει δέ τρόπος να τους καθηλώση κανείς ή να τους αντιπολεμήση. Λόγω δε ακριβώς της ταχύτητος με την οποίαν διέρχεται από την ψυχήν και λογισμός αυτός είναι αδύνατον να προλάβη το πνεύμα να τον εμποδίση και να κλείση το στόμα του ασωμάτου δαίμονος.

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΤΑΝ ἄρξηται ὁ νοῦς εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ προκόπτειν, τότε καὶ ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας ἄρχεται ἐκ πειράζειν αὐτὸν καὶ τοιούτους αὐτῷ λογισμοὺς ὑποβάλλει, οἷους ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς, μόνος δὲ καὶ τούτου πατὴρ διάβολος ἐφευρίσκει τοῦτο δὲ ποιεῖ, φθονῶν τὸ θεοφιλεῖ, ἵνα εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθῶν ὡς τοιαῦτα διανοηθεῖς, μηκέτι τολμήσῃ διὰ τῆς συνήθους προσευχῆς πρὸς Αὐτὸν ἀναπτῆναι.

2. Οὐδεν δὲ ἐντεῦθεν ὠφελεῖται καὶ ἄλαστωρ πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ μάλιστα βεβαιότερους ἡμᾶς ἀπεργάζεται πολεμούμενοι γὰρ καὶ ἀντιπολεμοῦντες, δοκιμώτεροι καὶ γνησιώτεροι εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ εὕρισκόμεθα, ἡ δὲ δομφαία αὐτοῦ εἰσέλθοι εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τόξα αὐτοῦ συντριβεῖν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀρχίξῃ νὰ προσδεύῃ πνευματικῶς καὶ νὰ διαφλέγεται ἀπὸ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν, τότε καὶ ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας ἀρχίζει νὰ πειράζῃ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τὸσον φρικτοὺς λογισμοὺς τοῦ ἐμπνέει, που εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς φαντασθῇ ἄνθρωπος, παρὰ μόνον ὁ ἐμπνευστὴς τῆς βλασφημίας διάβολος, που τοὺς ἐφευρίσκει. Αὐτό δὲ το κάμνει, διότι φθονεῖ τὸν ἄνθρωπον, που ἀγαπᾷ τὸν Θεόν διὰ νὰ τὸν φέρῃ εἰς ἀπόγνωσιν, ἐπειδὴ ἐσκέφθη τοιαύτας βλασφημίας, καὶ νὰ μὴ τολμήσῃ πλέον νὰ ἀναπτέρωσῃ τὸν νοῦν τοῦ πρὸς τὸν Θεόν διὰ τῆς συνήθους προσευχῆς.

2. Τίποτε ὅμως δὲν κερδίζει ἀπὸ τὴν δολίαν αὐτὴν ἐνέργειας καὶ ἀθλίου διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ ἀπ' ἐναντίας μάς καθιστᾷ περισσότερον σταθεροῦς εἰς τὴν ἀσκήσιν. Διότι, ὅταν πολεμούμεθα καὶ ἀντιπολεμώμεν τὸν διάβολον, ἀναδεικνυόμεθα περισσότερον ικανοὶ καὶ γνήσιοι εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ εἴθε δὲ ἡ ρομφαία Αὐτοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ διαβόλου καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ νὰ συντρίψῃ τὰ τόξα τοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Ὅσα γίνονται χωρίς αὐτήν δεν ωφελούν)

*Ὅτι μεγίστη ἐν ἀρεταῖς ἡ διάκρισις καὶ δεῖ τὸν πιστὸν μετ' αὐτῆς ποιεῖν ἃ ποιεῖ· τὰ
γὰρ ἀδιακρίτως καὶ ἀσκόπως γινόμενα, κὰν καλὰ ᾧσιν, οὐδὲν ὠφελοῦσι, ποτὲ δὲ
καὶ βλάπτουσιν.*

*Μεταξύ των ἀρετῶν μεγαλυτέρα εἶναι ἡ διάκρισις· ὁ πιστὸς πρέπει νὰ ἐνεργή,
ὅσα πράττει, μὲ διάκρισιν. Διότι ὅσα γίνονται ἀσκόπως καὶ χωρίς διάκρισιν, καὶ ἐὰν
ἀκόμη εἶναι καλὰ, δὲν ὠφελοῦν, κάποτε δὲ καὶ βλάπτουν.*

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

Εἰπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι εἴσι τινὲς κατατρίψαντες τὰ σώματα αὐτῶν ἐν τῇ
ἀσκήσει, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔσχηκεναι αὐτοὺς διάκρισιν, μακρὰν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ γεγόνασιν.

2. Εἶπεν καὶ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς, ὅτι ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅλον τὸν χρόνον αὐτὸ βαστάζων
ἄξινην, καὶ οὐχ εὔρισκε κατενεγκεῖν το δέν· δρον' ἔστι δὲ ἄλλος ἔμπειρός του κόπτειν,
καὶ δι' ὀλίγου καταφέρει τὸ δένδρον ἔλεγε δὲ τοῦτον εἶναι τὸν ἔχοντα τὴν διάκρισιν.

3. Ἡρωτήθη Γέρων· τί ἔστι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη ἡ διάκρισις.

4. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι μείζων πασῶν των ἀρετῶν ἔστιν ἡ διάκρισις,

5, Εἶπε Γέρων νοῦν μὲν πλανώμενον ἴστησιν ἀνάγνωσις καὶ ἀγρυπνία καὶ προσευχή"
ἐπιθυμίαν δὲ φλεγομένην, μαραίνει πεῖνα καὶ κόπος καὶ ἀναχώρησις θυμὸν
ταρασσόμενον, καταπαύει ψαλμωδία καὶ μακροθυμία καὶ ἔλεος, καὶ ταῦτα τοῖς
προσήκουσι χρόνοις τὲ καὶ μετροῖς γινόμενα τὰ γὰρ ἄκαιρα καὶ ἄμετρα, ὀλιγοχρονία τα
δὲ ὀλιγοχρόνια, βλαβερὰ μᾶλλον καὶ οὐκ ὠφέλιμα.

6. Ἡρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος τὸν Ἀββᾶν Λούκιον λέγων· θέλω ξενιτεύσαι.
Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· ἐὰν μὴ κρατήσης τῆς γλώσσης σου, οὐκ εἰ ξένος ὅπου ἐὰν
ἀπέλθῃς καὶ ᾧδε οὖν κράτησον τῆς γλώσσης σου καὶ ξένος εἰ. Λέγει αὐτῷ πάλιν, θέλω
νηστεύσαι. "Ἐφη ὁ Γέρων" εἶπεν Ἡσαΐας ὁ Προφήτης, ἐὰν κάμψῃς ὡσεὶ κρίκον τὸν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

τράχηλόν σου, οὐδ' οὕτως κληθήσεται νηστεία δεκτή, ἀλλὰ μᾶλλον κράτησαν τῶν πονηρῶν λογισμῶν" λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον θέλω ψυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπεκρίθη δὲ Γέρων ἐὰν μὴ πρότερον κατορθώσης μετὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐδε κατὰ μόνας δύνασαι κατορθῶσαι.

7. Εἶπε Γέρων μὴ πρότερον ποίει τί, πρὶν ἐξετάσης τὴν καρδίαν σου, εἰ κατὰ Θεὸν γίνεται καὶ μέλλεις ποιεῖν.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ὁ τύπτων τὸ μαζὶν τοῦ σιδήρου, πρῶτον σκοπεῖ ἐν ἑαυτῷ τί μέλλει ποιεῖν; δρέπανον ἢ μάχαιραν ἢ πέλεκυν, καὶ πρὸς καὶ τοῦ πῶσει, ἐργάζεται. Οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν λογίζεσθαι ποίαν ἀρετὴν μετερχόμεθα, ἵνα μὴ εἰς κενὸν κοπιῶμεν.

9. Εἶπε Γέρων, ὅτι τὰ ὑπέρμετρα πάντα των δαιμόνων εἰσίν.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν το μὴ προορᾶν τὰ πράγματα ἡμᾶς, οὐκ ἔα ἡμᾶς εἰς τα βέλτιστα προκόψαι.

11. Εἶπε Γέρων οὐδέποτε προέβην ποδὸς βῆμα, εἰ μὴ πρότερον ἔμαθον ποῦ ἔθηκα τὸν πόδα μου" ἀλλ' εἴστηκεν κατανοῶν καὶ ὅλως μὴ ἐνδιδούς, ἄχρις ἂν μὲ ὁ Θεὸς ὀδηγήσῃ.

12. Εἶπε πάλιν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ὧν πράττω, ἐννοῶ πρότερον καὶ ἀποβλέπω εἰς τὸν καρπὸν αὐτοῦ τί τέξεται, εἴτε ἐν τοῖς λογισμοῖς, εἴτε ἐν ταῖς πράξεσιν.

13, "Ἐλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ὥσπερ τὸ πῦρ καίει τὰ ξύλα, οὕτω τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ ὀφείλει καίειν τὰ πάθη.

14. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶν Νισθερῷ τὸν μέγαν, λέγων" ποῖον καλὸν πράγμα ἔστιν ἵνα ποιήσω καὶ ζήσωμαι ἐν αὐτῷ ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" οὐ πᾶσαι αἱ ἐργασίαι πάσιν ὁμοίως συνέρχονται λέγει γὰρ ἡ Γραφή, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ φιλόξενος ἦν καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ καὶ Ἡλίας ἡγάπα τὴν ἡσυχίαν, καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ, καὶ ὁ Δαβὶδ ταπεινὸς ἦν, καὶ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ δοῦν θεωρεῖς τὴν ψυχὴν σου θέλουσαν κατὰ Θεόν, καὶ ἐπιτηδειότερως εἰς αὐτὸ ἔχεις, τοῦτο ἔλου καὶ ποίει, τηρῶν τὴν καρδίαν σου, καὶ σωθήσῃ. Ὁ 15. Ἀδελφὸς ἠρωτησε Γέροντα λέγων· εἶπε μοὶ ρῆμα πῶς σωθῶ; δὲ ἔφη" σπουδάσωμεν ἐργάσασθαι κατὰ μικρόν, καὶ ζησόμεθα.

16. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης· θέλω ἐργασίαν ἐλαφρὰν καὶ ἐμμένουσιν, ἢ ἐπίπονον ἐξ ἀρχῆς, καὶ ταχέως ἐκκοπτομένην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ είπε, ότι υπάρχουν μερικοί Ασκηται, οι οποίοι κυριολεκτικώς κατέστρεψαν τα σώματά των εις την άσκησιν επειδή όμως δεν είχαν διάκρισιν, παρέμειναν μακράν του Θεού.

2. Ο Αββάς Αμμωνάς είπε, ότι ένας άνθρωπος περιέρχεται όλον τον χρόνον ασκόπως βαστάζων μίαν αξίνην, χωρίς να ευρίσκη το δένδρον, που θα κτυπήσῃ διὰ να το κόψῃς ἄλλος πάλιν, ἐμπειρότερος εις την κοπήν των δένδρων, εντός ολίγου κόπτει το δένδρον. Αυτός που κόπτει ἀμέσως το δένδρον, είναι αυτός, που έχει διάκρισιν.

3. Ένας Γέρων ήρωτήθη ποίον είναι το έργο του Μοναχού; Η διάκρισις, απήντησεν εκείνος!

4. Ο ίδιος γέρων Ασκητής έλεγεν, ότι μεταξύ των αρετών μεγαλυτέρα είναι η διάκρισις.

5. Ένας γέρων Ασκητής έλεγε τον νούν, όταν περιπλανάται ασκόπως, τον επαναφέρει και τον συγκρατεί η ανάγνωσις, η αγρυπνία και η προσευχή, όταν η φιλήδονος επιθυμία φλογίζει την καρδίαν, είναι εύκολαν να την μαράνη κανείς με πείναν, με ταλαιπωρίαν και με την αναχώρησιν εις ερημικούς τόπους: όταν ο θυμός τάρσση τον εσωτερικόν μας κόσμον, ευκόλως καταστέλλεται με την ψαλμωδίαν, την μακροθυμίαν και την εύσπλαγχνίαν· αυτά βεβαίως τα αντίδοτα των παθών, ώφελούν τότε μόνον, όταν εκτελούνται εις τον καιρόν, που πρέπει και με την επιβαλλομένην συμμετρίαν. Και τούτο, διότι όσα πραγματοποιούνται με υπερβολήν και χωρίς να το καλή η ανάγκη της στιγμής, ολίγον μόνον χρόνον διαρκούν. Εκείνα πάλιν που διαρκούν ολίγον μόνον χρόνον, όχι μόνον δεν ωφελούν, αλλά συνήθως βλάπτουν.

6. Μεταξύ του Αββά Λογγίνου και του Αββά Λουκίου διημείφθη κάποιε ο εξής διάλογος:

Λογγίνος: Θέλω να φύγω, να αναχωρήσω εις ξένον μέρος, να είμαι άγνωστος.

Λούκιος: Εάν δεν συγκρατήσης την γλώσσαν σου, πουθενά δεν θα ήμπορέσης να παραμείνης ξένος απ' έναντίας και εις τον τόπον αυτόν, που είσαι γνωστός, εάν συγκρατήσης την γλώσσαν σου, θα είσαι ως ξένος μεταξύ αγνώστων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

Λογγίνος: Θέλω να νηστεύσω αυστηρώς.

Λούκιος: Μη λησμονής αυτό που είπε ο Προφήτης Ησαΐας: ότι δηλαδή εάν δυνηθης, με την νηστείαν να στραβώσης τον τράχηλον σου και να τον κάμης ωςάν τον κρίκον της αλυσίδος, πάλιν δεν πρέπει να νομίζης ότι η νηστεία σου είναι αξιόλογος και ευπρόσδεκτος από τον Θεόν, εφ' όσον δεν κατορθώσης να συγκρατήσης τους πονηρούς λογισμούς, ώστε να μη σε ένοχλοτνν.

Λογγίνος. Θέλω να φύγω από τους ανθρώπους, να ζω μόνος.

Λούκιος: Εάν δεν κατορθώσης ενωρίτερον να ζής ειρηνικά με τους ανθρώπους, ποτέ δεν θα ήμπορέσης να ζήσης μόνος σου χωρίς πειρασμούς.

7. Ένας γέρων Ασκητής είπε τίποτε να μη κάμης, εάν προηγουμένως δεν εξετάσης μετά προσοχής εις την καρδίαν σου αυτό που πρόκειται να κάμης, διά να βεβαιωθής, ότι είναι κατά Θεόν.

8. Ο Αββάς Αντώνιος έλεγεν εις τους μαθητές του εκείνος, που επεξεργάζεται μικράν μάζαν μετάλλου, διά νά κατασκευάση ένα σιδηρούν εργαλείον, προηγουμένως σκέπτεται μετά προσοχής τί πρόκειται να κατασκευάση δρεπάνι, ή μαχαίρι, ή πέλεκυν; Αναλόγως δε της αποφάσεώς του κατασκευάζει το καλούπι και εργάζεται με συγκεκριμένον σχέδιον.

Τοιουτοτρόπως και ημείς, διά να μη κουραζώμεθα ασκόπως, πρέπει να σκεπτόμεθα ποίαν αρετήν πρόκειται να πραγματοποιήσωμεν, ώστε αναλόγως και μετά σκοπού να αγωνιζώμεθα.

9. Ένας γέρων Ασκητής έλεγεν: Όσα γίνονται χωρίς μέτρον και διάκρισιν είναι υπερβολαί. Όλαι δε αι υπερβολαι είναι σατανικαί.

10. Ο Αββάς Ποιμήν έλεγεν: εφ' όσον δεν εξετάζομεν μετά προσοχής εκ των προτέρων εκείνα, με τα οποία θα ασχοληθώμεν, ουδέποτε θα ήμπορέσωμεν να προοδεύσωμεν εις τα καλλίτερα.

11. Ένας γέρων Ασκητής έλεγε. Ποτέ δεν έκίνησα το πόδι μου, έστω και κατά ένα βήμα, εάν δεν εγνώριζα εκ των προτέρων που θα το ετοποθέτουν. Εστεκόμουν σκεπτόμενος βαθέως και δεν απεφάσιζα τίποτε, εάν δεν με ωδήγει ο Θεός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

12. Ο ίδιος Γέρων είπε πάλιν: όσα πράττω, είτε είναι μικρά, είτε μεγάλα, τα σκέπτομαι καλώς εκ των προτέρων και εξετάζω μετά προσοχής, πριν τα εκτελέσω, ποίον καρπόν θα αποφέρουν όχι μόνον εις έργα, αλλά και εις λογισμούς.

13. Οι γέροντες Ἀσκηται ἔλεγον ὅπως ἡ φωτιά καίει τα ξύλα, τοιουτοτρόπως και το ἔργον του Μοναχοῦ πρέπει να κατακαίη τα πάθη.

14. Μεταξύ ενός αδελφού και του μεγάλου Αββά Νισθερώ εγένετο ο εξής διάλογος:

Αδελφός: Ποία είναι ἡ καλή πράξις, την οποίαν πρέπει να εκτελέσω, διά να ζήσω, χάριν αυτής, εις την αιωνιότητα;

Αββάς Νισθερώ: Δεν υπάρχουν ορισμένοι πράξεις δι' αυτό που ζητείς, διότι όλαι αι πνευματικάί εργασίαι δεν προσαρμόζονται, κατά τον ίδιον τρόπον, με όλους τους χαρακτήρας. Την αλήθειαν αυτήν την βλέπομεν στηριζομένην επί της Αγίας Γραφής: ο Αβραάμ, π. χ., ήτο φιλόξενος και ο Θεός επαναπαύετο εις αυτόν. Αλλά και εις τον Προφήτην Ηλίαν επανεπαύετο, ο οποίος ηγάπα την ησυχίαν. Ο Δαβίδ ήτο ταπεινός και ο Θεός ήτο μαζί του.

Αυτό λοιπόν, που βλέπεις, ότι προτιμά, ἡ ψυχὴ σου και είναι κατά Θεόν, συγχρόνως δε αισθάνεσαι τον εαυτόν σου ἔκανόν να το ἔκτελέσῃ, αυτό να προτιμήσῃς, διά να πράξῃς. Εφ' όσον δε διατηρήσῃς την καρδίαν σου ελευθέραν από πονηρούς λογισμούς και αθεμίτους επιθυμίας, ασφαλώς θα σωθῇς.

15. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: Είπέ μου, πώς να σωθῶ;

Ο Γέρων απήντησεν: Ας φροντίσωμεν να εργαζώμεθα το αγαθόν και την αρετήν ολίγον κατ' ολίγον και θα ζήσωμεν την πνευμακὴν ζωήν, διά της οποίας θα σωθώμεν.

16. Ο Αββάς Σισώης ἔλεγε προτιμῶ εργασίαν ελαφράν, ἡ οποία θα διατηρήται, παρά ευθύς ἐξ αρχῆς κοπιαστικήν, διά την οποίαν ὁμως γρήγορα θα καταπέσῃ ο ζήλος, και θα παραμείνη ημιτελής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Ὅσα γίνονται χωρίς αὐτήν δεν ωφελούν)

Β'. Του Αββά Μάρκου

ΜΗΔΕΝ λογίζου ἢ πράττε ἄνευ σκοποῦ τοῦ κατὰ Θεόν: ὁ γὰρ ἀσκοπῶς ὁδοιπορῶν, ματαιοπονήσει. Ὅταν ὁ νοῦς τοῦ κατὰ Θεὸν σκοποῦ ἐπιλάθῃται, τότε τὸ προφανές ἔργον τῆς ἀρετῆς ἀνόνητον γίνεται.

Ερμηνεία

ΤΙΠΟΤΕ να μη σκέπτεσαι ἢ να πράττης χωρίς σκοπὸν, σύμφωνα με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος βαδίζει εἰς τὴν ζωὴν τοῦ χωρίς σκοπὸν, ἀσφαλῶς θα ματαιοπονήσῃ.

Ὅταν ὁ νοῦς λησμονήσῃ τὸν κατὰ Θεὸν σκοπὸν τῶν πράξεων, τότε καὶ αὐτὸ ἀκόμῃ το ὀλοφάνερον ἔργον τῆς ἀρετῆς οὐδεμίαν ωφέλειαν ἐπιφέρει.

Γ'. Του Αββα Κασσιανού

ΟΤΕ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Σκήτεως, ὅπου τῶν Μοναχῶν οἱ δοκιμώτατοι, παρεγενόμεθα, ἐγὼ τὲ καὶ ὁ “Ἅγιος Γερμανὸς ὁ φίλος μου, καὶ εθεασάμεθα τὸν Ἀββᾶν Μωϋσὴν, ἄνδρα ἅγιον καὶ πνευματοφόρον, δὴν παρεκαλοῦμεν μετὰ δακρύων εἶπεν ἡμῖν λόγον οἰκοδομῆς, δι’ οὗ δυνησόμεθα ἐπιβῆναι τῆς τελειότητος, καὶ παρακληθεῖς πολλὰ ὁ Γέρων εἶπεν οὕτως.

2. Τέκνα, πᾶσαι αἱ τέχναι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα σκοπὸν τινὰ τῶν ἔργων προηγούμενον ἔχουσι, πρὸς ὃν πὲρ ἀφορῶντες οἱ ἄνθρωποι τὰ οἰκεῖα ἔργα ρυθμίζουσι, καὶ οὕτω τοῦ ζητουμένου τέλους ἐπιτυγχάνουσιν· οἷον, ὁ γεωργός, πότε μὲν τοῦ ἡλίου τὴν φλόγα, ποτὲ δὲ τὸ δριμύ του ψύχους ὑπομένων, προθύμως τὴν γῆν ἐργάζεται, σκοπὸν ἔχων καθαρὰν ταύτην βοτανῶν καὶ ἀκανθῶν ἀπό: δείξαι, τέλος δὲ τὴν ἐκ τῶν καρπῶν ἀπόλαυσιν.

3. Καὶ ὁ στρατευόμενος δέ, οὔτε τοὺς ἐκ τῶν πολέμων κινδύνους, οὔτε τὰς ἐκ τῆς ξενιτείας ταλαιπωρίας ὑφοραται, ἀλλὰ προθύμως ὑφίσταται, σκοπὸν ἔχων ἀνδραγαθῆσαι τέλος δέ, τὸ ἐπὶ τῇ ἀνδραγαθίᾳ ἀξίωμα, καὶ τὴν ἐκ τούτου τιμὴν, καὶ τὸ κέρδος καὶ ἀπλῶς εἶπειν πάντες οἱ τέχνην τινὰ ἢ ἐπιτήδευμα μετερχόμενοι, ἔχουσι πάντως σκοπὸν τινὰ προηγούμενον, πρὸς ὃν & πράττουσιν ἀπευθύνουσιν, ἕως εἰς τέλος καὶ προέθεντο καταστήσωσι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

4. Καὶ τῆς ἡμετέρας τοίνυν ἐπαγγελίας σκοπὸς μὲν ἔστιν ἡ καθαρότης τῆς καρδίας, τέλος δέ, ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀδύνατον οὖν ἄνευ καθαρότητος καρδίας τὴν Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς ἐν τούτῳ τοίνυν τὸ σκοπὸ πάντοτε καὶ ἡμέτερος νοῦς ἔστω, καὶ πάντα ἡμῶν τὰ διανοήματα, καὶ τὰ σήματα, καὶ τὰς πράξεις πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνειν ἅει σπουδάζωμεν κὰν πότε συμβῇ τὴν καρδίαν ἔκστηναι ἀπὸ εὐθείας ὁδοῦ, παραυτίκα ταύτην ἐπαναγάγωμεν, καὶ ἐπανορθώμεν, ὥσπερ τεκτονικὸ κανόνι τῷ σκοπῷ χρώμενοι,

5. Ὁ δὲ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος καὶ Ἀπόστολος εἰδὼς καὶ ποιῶν λέγει «τῶν μὲν ὀπισθεν ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος κατὰ σκοπὸν διώκων ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως». Ὑπὲρ τούτου οὖν τοῦ σκοποῦ καὶ ἡμεῖς πάντα ποιῶμεν, ὑπὲρ τούτου πάντων καταφρονοῦμεν, καὶ πατρίδος καὶ γένους, καὶ χρημάτων, καὶ ὅλου του κόσμου, καὶ τὰς ἡδόνας πατοῦμεν, καὶ τοῖς ἄδικουσιν οὐκ ἀποδίδομεν, οὐδὲ τοῖς ὑβρίζουσιν ἢ καὶ πλῆττουσιν ἐπεξερχόμεθα ἀλλὰ πάντα στέγομεν, πάντα ὑπομένομεν, ἵνα τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας κτησώμεθα' εἰ δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπιλαθόμεθα, ἀνάγκη πάντως ὡς ἐν σκοτίᾳ περιπατεῖν ἡμᾶς, καὶ ἔξω τῆς εὐθείας βαδίζοντας πολλὰ προσκόπτειν καὶ πλανᾶσθαι.

6. Τοῦτο γὰρ πολλοῖς συμβαίνει, οἵτινες ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποταγῆς καταφρονήσαντες πλούτου, καὶ χρημάτων πολλῶν, καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ὕστερον ὑπὲρ δικέλλης, ἢ δαφίδος, ἢ καλάμου, ἢ βιβλίου, θυμοῦνται καὶ ταρασσονται, καὶ τὴν αὐτὴν τῆς ὀργῆς διάθεσιν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐλαχίστων ὑλῶν, πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἐνδείκνυνται καὶ τὴν ἐπιθυμίαν δὲ πολλάκις καὶ ἐν εὐτελέσει πράγμασιν ἐκπληροῦσι, πρὸς τί τῶν οὐδαμινῶν προσπαθῶς ἔχοντες, καὶ τὰς ἡδονὰς αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς εὐτελέσιν ἐκπληροῦντες.

7. Οὗτοι οὖν οὐκ ἂν τοῦτο ἔπασχον, εἰ ἐμνημόνευον τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν τῶν πραγμάτων κατεφρόνησαν διὰ γὰρ τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην καὶ τὸν πλησίον πάντων καταφρονοῦμεν, ἵνα ταύτην κτησώμεθα, καθαροὶ τῇ καρδίᾳ γενόμενοι, ἐκ πάσης ἡδονῆς καὶ δόξης τοῦ κόσμου καὶ γὰρ τῆς τῶν ὑλῶν προσπαθείας ἑαυτὸν χωρίσας, καὶ μισῶν πᾶσαν ἡδονὴν καὶ δόξαν τοῦ κόσμου, εἰρηνεὺς πρὸς πάντας" διὸ καὶ καθαρὰν πάντως τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἀποτελεῖ.

8. Διὰ δὲ τῆς καθαρότητος τῆς καρδίας ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπέρχεται «μακάριοι, γὰρ φησὶν, οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁψονται»" μανθάνομεν οὖν ἐκ τούτου, ὅτι ἡ τελειότης, οὗ τῇ ἀποταγῇ τῶν πραγμάτων καὶ τῇ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσει παραχρῆμα ἐπισυμβαίνει, ἀλλὰ μετὰ τὸ κατορθῶσαι τὴν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, ἥτις τὴν καθαρότητα προξενεῖ τῆς καρδίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Ὅσα γίνονται χωρίς αὐτὴν δὲν ωφελοῦν)

9. Χρὴ οὖν ἡμᾶς διὰ ταύτην πάντα ποιεῖν, καὶ ἡδονῆς πάσης καὶ δόξης καὶ ταφρονεῖν, καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ λοιπῆς πάσης κακουχίας ἡδέως ἀνέχεσθαι, καὶ ἀναγνώσασθαι καὶ ψαλμοῖς ἐντόνως προσομιλεῖν, τῆς περιποιούσης τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας, ὡς εἴρηται, εἶποτε συμβῇ κατὰ τινὰ ἀναγκαίαν κατὰ Θεὸν ἀσχολίαν, ἀπὸ τῆς συνήθους νηστείας καὶ ἀναγνώσεως καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως ἔμ: ποδισθῆναι" οὗ γὰρ τοσούτον ἔσται ἡμῖν ἐκ τῆς νηστείας, καὶ τῆς ἀναγνώσεως, ὡς ἡ βλάβη ἐκ τοῦ περιφρονῆσαι τὸν ἀδελφόν, καὶ λυπῆσαι τοῦτον" καὶ γὰρ αἱ νηστεαὶ καὶ ἀγρυπνίαι, καὶ ἡ μελέτη τῶν γραφῶν, καὶ ἡ ἀποταγὴ ὅλου τοῦ κὸς" σμοῦ, οὐκ ἔστι τελειότης, ὡς εἴπομεν, ἀλλὰ τελειότητος ἐργαλεῖα.

10. Ἐπειδὴ ἡ τελειότης οὐκ ἐν τούτοις εὐρίσκεται, ἀλλὰ διὰ τούτων προσγίνεται, εἰς μάτην τοίνυν ἐπὶ νηστεία καὶ ἀγρυπνία, καὶ ἀκτημοσύνη, καὶ ἀναγνώσει γραφῶν σεμνυνόμεθα, ὅταν μὴ τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην κατορθῶ. σωμὲν' ὁ γὰρ τὴν ἀγάπην κατορθώσας, καθαρὸς ἐστὶ τὴν καρδίαν, καὶ τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχει, καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰεὶ ἐστὶ, καὶ τὸ ἐκεῖνου κάλλος φαντάζεται.

11. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ μὴ ὁ Μοναχὸς πάσῃ δυνάμει καὶ σπουδῇ τὴν διακρίσει ἐπακολουθεῖ καὶ πάντα δι' αὐτῆς δοκιμάζει, οὕτω καὶ διαλογίζεται, καὶ λέγει καὶ πράττει, ἐπαναγκῆς ἔστιν ἑαυτὸν ὡς ἐν νυκτὶ πλανώμενον, οὗ μόνον τοῖς χαλεπωτάτοις τῆς κακίας βόθροις περιπίπτειν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὁμαλοῖς καὶ ῥηθοῖς προσκόπτειν.

12. Ἡ γὰρ διάκρισις οὐ μικρὰ ἔστιν ἀρετὴ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισημοτάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χαρισμάτων μία τυγχάνει καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος διδάσκει λέγων «ὡ μὲν δίδοται διὰ τοῦ Πνεύματος λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἄλλω δὲ διάκρισις πνευμάτων» καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιφέρει, «πάντα δὲ ἐνεργεῖ, τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα».

13. Ἡ γὰρ διάκρισις ἀκρόπολις ἐστὶ, καὶ βασιλὶς τις ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς αὕτη γάρ, ὡ ἐὰν προσγένηται, διδάσκει αὐτὸν πᾶσαν ἔλλειψιν καὶ ὑπερβολὴν ἔκκλινειν καὶ ἐδῶ βασιλικὴ ὁδεύειν αἰεὶ, καὶ οὔτε ἐκ τῶν δεξιῶν διὰ τῶν ὑπερβο: λικῶν καὶ εὐλογοφανῶν πραγμάτων συγχωρεῖ κλέπτεσθαι, οὔτε ἐκ τῶν ἀριστερῶν κατασύρεσθαι πρὸς ραθυμίαν καὶ χάνωσιν,

14. Ἄλλ' ὥσπερ ὀφθαλμὸς τις καὶ λύχνος τὴν ψυχὴν γίνεται, καὶ πάντα ὡς εἴσιν ὑποδείκνυσιν τὸ ἀνθρώπῳ τὰ φαῦλα ἀπὸ τῶν κρειττόνων σὺν ἀκριβείᾳ χωρίζουσα, καὶ τίνα μὲν ἐκ τῆς τῶν ἐναντίων ἐνέδρας εἴσι, τίνα δὲ ἐκ τῆς ἄνω προνοίας χωρίζουσα τυγχάνει, καὶ θεαρέστως αὐτὸν παρασκευάζουσα ζῆν, καὶ ἀπλανῶς καὶ ἀπροσκόπτως ὁδεύειν τὴν σκοτεινὴν ταύτην καὶ τραχείαν τοῦ βίου ἐδόν, τὰ ταύτης φωτὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

ἀκολουθοῦντα καὶ ὁδηγούμενον' αὕτη καὶ τὰς ἀρετᾶς κρατύνει, καὶ αὐτὸ τοῦτο, τὸ ἀρετᾶς εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι δίδωσιν" εἰ δὲ ταύτης διαιρεθῶσιν, οὐδὲ ἄρεται ὅλως εἰσίν, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὥς κακίαι λογίζονται.

15. Πολλοὶ γὰρ καὶ νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις κατατριβέντες, καὶ ἐν ἐρήμου ἄνα: χωρήσαντες, καὶ ἀκτημοσύνην εἰς ἄκρον ἀσκήσαντες, καὶ ἐλεημοσύνην ἐπὶ τοσοῦτον κατορθώσαντες, ὥς μηδὲ ἀρκεῖν αὐτοῖς τὰ ὄντα εἰς μετάδοσιν πρὸς τὴν ἐπί: θυμίαν τῆς προαιρέσεως, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν ἐπιδειξάμενοι, ὕστερον ἔλεειν ὥς ἐκπεπτωκάσι καὶ πρὸς κακίαν ὥλισθησαν τοῦτο δὲ ἐπαθον, διὰ τὸ μὴ ἐσχηκέναι τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καθὰ δὴ καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος μεταξὺ πάντων των Πατέρων περὶ αὐτῶν ἀπεφήνατο, ὃ καὶ συμψῆφοι οἱ λοιποὶ Πατέρες ἐγένοντο. "Ἵνα δὲ καὶ ἀπὸ στοριῶν τὸν λόγον πιστοσώμεθα.

16. Ὁ Σαούλ, ἐκεῖνος, ὁ πρῶτος πιστευθεὶς τὴν βασιλείας τοῦ Ἰσραήλ, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν λύχνον τῆς διακρίσεως οὐκ ἔσχε, σκοτωθεὶς τὴν διάνοιαν, οὐκ ἔγνω διακρίνει, ὅτι μᾶλλον τοῦ προσενεγκεῖν θυσίαν ἄρεστον ὑπῆρχε Θεῷ τὸ ὑπακούσαι αὐτὸν τοῦ Ἁγίου Σαμουήλ, καὶ ἀνελεῖν τὸν "Ως, τὸν βασιλέα τοῦ Ἀμαλήκ" φεισάμενος δὲ αὐτοῦ, δι' ὃν ἐνόμιζε θεραπεύειν Θεόν, δι' ἐκείνων προσκρούει καὶ τῆς βασιλείας ἀπόβλητος γίνεται εἰ δὲ δεῖ, παραγαγεῖν καὶ νεαρὰ παραδείγματα.

17. Ἀναμνήσθητε τοῦ Γέροντος "Ἡρωνος, δν καὶ ὑμεῖς πάντως οὐκ ἀγνοεῖτε, καὶ τὸ ἔλεεινὸν πτῶμα τῶν μυρίων θρῆνων ἄξιον, δ ἐπαθεν, ἐπ' ὅψεσιν ἡμῶν οὕτως γὰρ πεντήκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρίψας, καὶ μεγάλη σκληραγωγία καὶ συντόνω ἔγκρατεια χρησάμενος, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἐρημίαν καὶ μόνωσιν ὑπὲρ πάντας τους ἐνταύθα μεταδιώξας, μετὰ τοὺς τοσοῦτους ἀγῶνας καὶ κόπους εἷς χαλεπὸν ἐξέπεσε κίνδυνον, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὴν διάκρισιν.

18. Τὸ γὰρ ἰδίῳ λογισμῷ ἀκολουθῶν, ἔπι τοσοῦτον τὴν νηστείας καὶ τὸ ἀφιδιάζειν τῶν ἀνθρώπων μετεδίωξεν, ὥς μηδὲ κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Πάσχα παραγίνεσθαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἵνα μὴ συνερχόμενος τοῖς Πατράσι καὶ ἀδελφοῖς καὶ συνεσθίων αὐτοῖς ἀναγκασθῇ μεταλαβεῖν ὀσπρίου, ἢ ἄλλου τινὸς ἐψη τοῦ τῶν παρατιθεμένων ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ δόξῃ ἐκπεπτωκέναι τοῦ ἰδίου σκοποῦ καὶ ὄρου.

19. Ἐπὶ πολὺ οὖν ἐν τούτῳ τῷ οἴκειῳ θελήματι ὑπαγόμενος, καὶ μακρύνων ἑαυτὸν τῶν Πατέρων, ὕστερον δαίμονα ὥς Ἄγγελον φωτὸς ὑπεδέξατο, καὶ τοῦτον προσκυνήσας, ἐπιτάσσεται ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς φρέαρ βαθύτατον ἑαυτὸν δίψαι, ὥς ἂν γνῶ διὰ πείρας, οἷας παρὰ Θεοῦ τετύχηκε τιμῆς, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

αὐτοῦ ἀρετῆς, καὶ τοὺς κατὰ Θεὸν καμάτους, καὶ οὐδαμῶς τοῦ λοιποῦ κινδύνῳ τινὶ ὑποκείμεται.

20 Ὁ δὲ μὴ διακρίνας τὸ λογισμῷ τις καὶ τὴν τοιαύτην αὐτῷ ὑποτιθεῖς συμβουλήν, ἀλλὰ πιστεύσας τῇ πλάνῃ ὡς ἀληθεῖα, ἔρριψεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐν τῷ φρέατι καὶ μετ' οὗ πολὺ οἰκονομία Θεοῦ γνόντες οἱ ἀδελφοί το συμβάν, μόλις αὐτὸν μετὰ καμάτου πολλοῦ ἠδυνήθησαν ἡμιθανῇ ἀνασπᾶσαι καὶ μετὰ τὸ ἐλकुσθῆναι ἐπιζήσας δύο ἡμέρας τῇ τρίτῃ ἀπέθανε, καταλιπὼν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τὸ πρεσβυτέρῳ Παφνουτίῳ πένθως ἀπαραμύθητον, ὅστις φιланθρωπία πολλὴ κινούμενος, καὶ μεμνημένος τῶν πολλῶν αὐτοῦ κόπων, καὶ τῶν πολυαριθμητῶν ἐτῶν, ὧν ἐν τῇ ἐρήμῳ διεκαρτέρησεν, οὐκ ἐχώρισεν αὐτὸν τῆς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων προσφορᾶς, ἵνα μὴ συναριθμηθεῖ τοῖς βιοθανάτοις.

21.. Καὶ ἀδελφοὶ δὲ τινὲς δύο, μένοντες πέραν τῆς κατὰ τὴν Θηβαΐδα ἐρήμου, ὅπου ποτὲ καὶ μακάριος Ἀντώνιος διέτριβεν, ἐν μιᾷ ἔδωκαν ἑαυτοῖς γνώμην πορευθῆναι εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον, μεγάλην οὖσαν καὶ ἀγεώργητον, κρίναντες παρ' ἑαυτοῖς μὴ τροφὴν τινὰ παρὰ ἀνθρώπου λαβεῖν, εἴμη ἦν αὐτὸς ὁ Κύριος θαυματοποῶν παράσχει.

22, "Ἐπὶ πολὺ οὖν πλανωμένων αὐτῶν κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ ἐξατογούντων αὐτῶν τῇ πείνῃ, οἱ Μάζικες, οἱ πάντων ἐθνῶν σχεδὸν ἄγριωτεροι καὶ ὠμότεροι, ὡς πόρρωθεν αὐτοὺς εἶδον οὕτω κατατετηγμένους καὶ μικρῶν ἀναπνέοντας, μεταβαλόντες ἐκ Θείας Προνοίας τὴν σύντροφον ἀγριότητα εἰς φιλανθρωπίαν, μετὰ ἄρτων αὐτοῖς ὑπήντησαν.

23. Καὶ ὁ μὲν εἷς ἀδελφός, διακρίσεως αὐτῷ ὑπείσελθούσης, μετὰ χαρᾶς καὶ εὐχαριστίας ὑπεδέξατο τούτους καὶ μεταλαβὼν ἐνίσχυσε λογισάμενος, ὡς οὐκ ἂν οἱ οὕτως ὦμοι καὶ ἄγριοι καὶ ἀεὶ ἀνθρωπίοις αἵμασι χαίροντες, συνεπάθουν αὐτοῖς ἐξητονηκόσιν ἤδη, καὶ τροφὴν προσήνεγκαν, εἰ μὴ ὁ Θεὸς τούτους ἐκίνησεν ὁ δὲ ἄλλος τὴν τροφὴν παραιτησάμενος, ὥσανει ὑπὸ ἀνθρώπου προσενεχθείσαν, καὶ ἔμμεινας τῇ ἀδιακρίτῳ βουλή, τῇ ἀτονίᾳ τῆς ἀσιτίας ἐξέλιπεν.

24, Εἰ καὶ τὰ μάλιστα τοίνυν τὴν ἀρχὴν ἀμφοτέροι κακῶς βουλευσάμενοι, ἀλόγιστον καὶ ὀλέθριαν γνώμην ξαυτοῖς εἰσηγήσαντο, ὅμως καὶ εἷς τῇ διακρίσει μετὰ τοῦτο χρησάμενος, καὶ προπετῶς καὶ ἀπαραφυλάκτως ὥρισε, τοῦτο καλῶς ἐπανωρθώσατο· ὁ δὲ ἕτερος, ἐν τῇ ἄφρονι βουλή διακάρτερησας καὶ διακρίσεως ἐκτὸς εὐρεθεῖς, θάνατον, δν ὁ Κύριος ἀποστρέφειν ἔβουλετο, αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο.

25. Τί δὲ εἶπω καὶ περὶ ἐκείνου τοῦ Ἀσκητοῦ, οὗ τὸ ὄνομα ἔκων ὑπερβήσομαι, διότι περιεστίν; ὅστις δαίμονα πολλάκις ὡς "Ἀγγελον ὑποδεξάμενος, καὶ ἀποκαλύψεις δι' αὐτοῦ λαμβάνων, καὶ φῶς λυχνιαῖον συνεχῶς ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ βλέπων, ὕστερον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Ὅσα γίνονται χωρίς αὐτὴν δεν ωφελούν)

προστάσσεται ὑπ' αὐτοῦ τὸν ἴδιον υἱὸν συμμένοντα αὐτὰ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ θυσίαν προσενεγκεῖν τῷ Θεῷ, ὥς ἐκ τούτου τῆς Πατριάρχου Ἀβραάμ τιμῆς ἀξιωθησόμενον; οὗ τινος τῇ συμβουλίᾳ τοσοῦτον ὑπήχθη, ὥστε τὴν τοῦ ὕλου σφαγὴν ἔργῳ ἂν ἐξετέλεσεν, εἰ μὴ αὐτὸν καὶ αὐτὸς θεασάμενος μάχαιραν ἀκογούντα, παρὰ συνήθειαν, καὶ δεσμὰ ἐτοιμάζοντα, οἷς τοῦτον ὡς ὀλοκαύτωμα δεσμεῖν ἔμελλε, φυγὴ τὴν σωτηρίαν ἔκομισατο.

26. Καὶ μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν ὅσοι ἐνεπαίχθησαν καὶ ἐξ ἀρετῆς εἰς κακίαν ὤλισθησαν, διὰ τὸ μὴ εὐρεῖν αὐτοὺς τὴν διάκρισιν τὴν πασῶν των ἀρετῶν δίζαν, καὶ κεφαλὴν, καὶ σύνδεσμον αὕτη δὲ ἄλλως οὐ προσγίνεται τὸ ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ἀληθινὴν ἔχει ταπεινῶσιν δεῖγμα δὲ ἀληθινῆς ταπεινώσεως, τὸ μὴ μόνον ἄπερ πράττομεν, ἀλλὰ καὶ ἄπερ ἐνθυμούμεθα ἀποκαλύπτειν τοῖς Πατράσι, καὶ ἐν μηδενὶ τῷ ἰδίῳ λογισμῷ πιστεύειν, ἀλλὰ κατὰ πάντα τοῖς λόγοις τῶν Πατέρων ἀκολουθεῖν, καὶ ἐκεῖνο καλὸν ἢ κακὸν εἶναι πιστεύειν, ὅπερ ἂν αὐτοὶ δοκιμάσωσιν' αὕτη γὰρ ἡ ἐργασία τὸν Μοναχὸν ἀβλαβῶς διαβαίνειν παρασκευάζει τὴν τοῦ βίου δδόν, καὶ ὑπεράνω πασῶν των τοῦ διαβόλου παγίδων γινόμενον, καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄγαγειν τὸν ταύτῃ ἀκολουθοῦντα.

27. Ἀδύνατον γὰρ τὸν κρίσει καὶ γνώμῃ τῶν προβεβηκότων τὸν ἑαυτοῦ βίον ρυθμίζοντα ἀπάτῃ περιπεσεῖν δαιμόνων' ὁ οὖν μὴ τῷ κριτηρίῳ τῆς ἑαυτοῦ διανοίας καταπιστεύων, ἀλλ' ἐν πάσῃ τῇ διδασχῇ καὶ διατυπώσει τῶν Πατέρων ἀκολουθῶν, ταχέως, σὺν Θεῷ, ἄξιουται καὶ τοῦ χαρίσματος τῆς ἀληθινῆς διακρίσεως, ἥτις διδάσκει τὸν Μοναχῶν τὰς ὑπερβολὰς αἰεὶ φεύγειν, ὡς βλαβεράς, ἐπὶ τὲ διαίτης καὶ ὕπνου καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως καὶ γὰρ ἔγνωμεν τίνας διὰ γαστριμαργίας μὲν μὴ ἡττηθέντας, διὰ ἀμέτρου δὲ νηστείας καταβληθέντας, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ πάθη τὰ ἐκ τῆς γαστριμαργίας ὀλισθήσαντας, διὰ τὴν προσγενομένην ἐκ τῆς ἀμέτρου νηστείας ἀσθένειαν.

28. Καγὼ δὲ μέμνημαι πότε ἐκ τῆς ἀλόγου νηστείας τοιοῦτον τί πεπονθὼς ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐνηστευσα, ὥστε σβεσθῆναι μου τελείως τὴν ὄρεξιν τῆς τροφῆς, καὶ ἐπὶ πολὺ ἄσιτος διαμένων οὐκ ἐπεθύμουν τροφῆς, οὐδ' ἥσθιον, εἰ μὴ τινὲς παραγενόμενοι καὶ ἄκοντα μὲ ἀνορέκτως φαγεῖν ἔβιαζοντο καὶ οὕτω βιαζόμενος, κατὰ μικρὸν πάλιν τὴν ὄρεξιν διῆγειρα.

29. Καὶ τὴ ἄγρυπνια δὲ τοσοῦτον ἔχρησαμην, ὥστε τελείως ἀποστῆναι μου τὸν ὕπνον τοῦτο δὲ οἶμαι καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς δαιμόνων συνέβη, καὶ μικροῦ ἐκινδύνευσα ἂν ἐπὶ πλείστας νύκτας διατελὼν ἄυπνος, εἰ μὴ καὶ φιλόανθρωπος Κύριος παρακληθεῖς ὑπ' ἐμοῦ, ὕστερον παρέσχε μοὶ ὑπνώσαι καὶ τὴν τῆς φύσεως ἔστηριξεν ἀσθένειαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

30. Βαρυτέρως οὖν ἐκινδύνευσα ἐπὶ τῇ ἀμέτρῳ ἀσιτία καὶ ἀγρυπνία, ἢ ἐπὶ τῇ γαστριμαργία καὶ τῇ κόρῃ τοῦ ὕπνου.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ἤμουν εἰς τὴν ἐρήμον τῆς σκῆτης – ἔλεγεν ὁ Αββάς Κασσιανός – ἐκεῖ που ἀσκητεύουν οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν Μοναχῶν, ἐπεσκέφθημεν μίαν ἡμέραν, μετὰ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ τοῦ φίλου μου, τὸν Αββάν Μωϋσὴν, ὁ ὁποῖος ἦτο Ἅγιος καὶ εἶχε πνεῦμα εἰς τὴν καρδίαν του.

Τὸν Αββάν Μωϋσὴν με δάκρυα παρακαλοῦσαμεν νὰ μας εἴπῃ ἐποικοδομητικούς λόγους, με τοὺς ὁποῖους θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα. Αφοῦ λοιπὸν ἐπὶ πολὺ τὸν παρακαλέσαμεν, μας εἶπε τὰ εξῆς ὁ Γέρων Μωϋσής:

2. Τέκνα μου, ὅλαι αἱ τέχναι καὶ ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα στηρίζονται, εἰς σκοπὸν ἐκ τῶν προτέρων καθορισθέντα, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποῖου οἱ ἄνθρωποι ρυθμίζουν τὰ ἔργα τῶν καὶ πραγματοποιοῦν τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα. Παραδείγματος χάριν, ὁ γεωργὸς καλλιεργεῖ με προθυμίαν τὴν γῆν, υπομένων ἄλλοτε μὲν τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου καὶ ἄλλοτε δριμύτατον ψύχος, ἔχων ὡς σκοπὸν ἐκ τῶν προτέρων νὰ τὴν καθάρῃ ἀπὸ διάφορα βότανα καὶ ἀγκάθια, καὶ ἐπιδιώκων, ὡς ἀποτέλεσμα, νὰ ἀπολαύσῃ τοὺς καρπούς, που θὰ παραγάγῃ.

3. Καὶ ὁ στρατευόμενος πάλιν δὲν λογαριάζει οὔτε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους, οὔτε τὰς ταλαιπωρίας τῆς ξενιτείας, ἔχων ὡς σκοπὸν ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἀνδραγαθήσῃ, τέλος δέ, διὰ τῆς ἀνδραγαθίας, τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἀξιώματος τιμὴν καὶ τὸ κέρδος. Καὶ ἐν συντομία, ὅλοι οἱ μετερχόμενοι μίαν τέχνην ἢ ἓνα ἐπάγγελμα ἔχουν ὁποσδήποτε θέσει ἐκ τῶν προτέρων ἓνα σκοπὸν, σύμφωνα με τὸν ὁποῖον διεξάγουν τὰς ἐργασίας τῶν, μέχρις ὅτου πραγματοποιήσουν τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκουν.

4. Κατ' ἀναλογίαν, καὶ ἡ ἡμετέρα μοναχικὴ ὁμολογία ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, ἐπιδιώκει δε, ὡς ἀποτέλεσμα, τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατον ἀνευ καθαρότητος καρδίας νὰ ἐγκαθιδρυθῇ μέσα μας ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Πρὸς αὐτὸν λοιπὸν τὸν σκοπὸν, τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, ας εἶναι πάντοτε ἐστραμμένος καὶ νοὺς μας ας φροντίζωμεν δε ὅπως ὅλαι ἡμῶν αἱ σκέψεις, οἱ λόγοι καὶ τὰ ἔργα ρυθμίζονται ἀπὸ αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Εἴαν δε συμβῇ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

κάποτε να απομακρυνθή η καρδιά μας από την ευθείαν οδόν, την οποίαν μάς υποδεικνύει ο ανωτέρω σκοπός, πρέπει αμέσως να φροντίσωμεν να την επαναφέρωμεν εις αυτήν και να την επανορθώσωμεν, χρησιμοποιούντες τον σκοπόν, όπως οι κτίσται χρησιμοποιούν το αλφάδι, το ζύγι και το ράμμα, διά να κατασκευάζουν ίσους τους τοίχους.

5. Ο μακάριος Απόστολος Παύλος γνωρίζων καλώς την ανάγκης της υπάρξεως σκοπού εις την πνευματικής ζωής και εφαρμόζων ο ίδιος την εμπειρίαν αυτήν λέγει. «Ἐν δέ, τα μεν οπίσω επιλανθανόμενος, τοῖς δε ἔμπροσθεν επεκτεινόμενος, κατὰ σκοπόν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Φιλιπ. γ', 14).

Περί λοιπόν του σκοπού αυτού και ημεῖς κάμνομεν το παν, χάριν αυτού όλα περιφρονούμεν, και πατρίδα, και οικογένειαν, και καταγωγὴν, και χρήματα και ὅλον τον κόσμον. Διὰ την επιτυχίας του σκοπού αυτού καταπατούμεν τας υλικὰς ηδονάς, δεν ανταποδίδομεν την ἀδικίαν εις αυτούς, που μάς αδικούν, και δεν αντιδρώμεν, όταν μάς κτυποῦν και μας πληγώνουν, ἀλλὰ τα σκεπάζομεν ὅλα διὰ τῆς μακροθυμίας και τα υπομένομεν, διὰ να ἀποκτήσωμεν την καθαρότητα τῆς καρδίας. Εάν δε λησμονήσωμεν τον σκοπόν αυτόν, κατ' ἀνάγκην θα βαδίζωμεν μέσα εις το σκότος και θα περιπατῶμεν ἔξω τῆς ευθείας οδοῦ, σκοντάπτοντες και περιπλανώμενοι.

6. Διότι με πολλοὺς συμβαίνει το εξής: Αυτοὶ εἰς την ἀρχὴν του μοναχικοῦ των σταδίου, όταν προσήλθον να λάβουν το μοναχικόν σχῆμα, περιεφρόνησαν πλούτον, χρήματα πολλά, και ὅλα ὅσα υπάρχουν εις τον κόσμον ὕστερον ὅμως, ἐπειδὴ δεν ἔθεμελίωσαν την ζωὴν των ἐπάνω εἰς σκοπόν, ταρασσονται και θυμώνουν διὰ μίαν δικέλλαν (σκαπάνην), διὰ μίαν καρφίτσαν, ἢ δι' ἓνα καλάμι, ἢ βιβλίον, και ἔχουν ἀκόμη και διάθεσιν να ὀργισθῶν προς τους ἀδελφούς δι' ἀσήμαντα σκεύη. Πολλές φορές δε διαμόρφωσαν εις την καρδίαν των και αυτήν την επιθυμίαν, η οποία εἶναι στοιχείων του κόσμου, ἐπιδείξαντες ἐμπάθειαν δι' ἀνάξια λόγου ἀντικείμενα, αἰσθανθέντες ἡδονὴν δι' αὐτά και ικανοποιηθέντες με τα εὐτελὴ αὐτά πράγματα.

7. Αυτοὶ οἱ ἄνθρωποι δεν θα υφίσταντο την ψυχικὴν αὐτὴν κατὰπτωσιν, εἴαν ἐνεθυμοῦντο διαρκῶς τον σκοπόν, χάριν του οποιου περιεφρόνησαν τον κόσμον και τα του κόσμου. Διότι διὰ να πραγματοποιήσωμεν την ἀγάπη προς τον Θεόν και τον πλησίον, περιφρονούμεν ὅλα, δια να την ἀποκτήσωμεν, και γινόμεθα καθαροὶ κατὰ την καρδίαν, ἀποδιώκοντες ἐξ αὐτῆς πάσαν ἡδονὴν και δόξαν του κόσμου. Εκείνος ο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

οποίος κατόρθωσε να ελευθερωθή από την εμπαθή διάθεσιν προς την ύλην, να μισήση όλες τας ηδονάς, αλλά και την δόξαν, με την οποίαν περιβάλλει ο κόσμος τους ανθρώπους του, ο άνθρωπος αυτός διατηρεί ειρηνικές σχέσεις με όλους και εις το τέλος διαφυλάττει οπωσδήποτε την καρδίαν του καθαράν.

8. Εφ' όσον δε ο άνθρωπος κατορθώση να πραγματοποιήση την καθαρότητα της καρδιάς του, κατέκτησεν ήδη την Βασιλείαν των ούρανών. Ιδού τι λέγει και ο Κύριος: «Μακάριοι οι καθαροί τη καρδία, ότι αυτοί τον Θεόν όψονται» (Ματθ. ε', 8). Από αυτόν λοιπόν τον μακαρισμόν μανθάνομεν, ότι η τελειότης δεν πραγματοποιείται αμέσως, ως δια μαγείας, με την αναχώρησιν εκ του κόσμου και την καθιερωμένην, κατά την προσέλευσιν εις τον μοναχικόν βίον, απόταξιν των κοσμικών πραγμάτων, αλλά αφού ο άνθρωπος κατορθώση να αγαπήση τον Θεόν και τον πλησίον, και διά της αγάπης αυτής επιτύχη την καθαρότητα της καρδιάς.

9. Δι' αυτό πρέπει και ημείς, χάριν της αγάπης αυτής και της καθαρότητος, όλα όσα επιβάλλονται να κάμνωμεν, και όλες τας ηδονάς και τας δόξας του κόσμου να περιφρονώμεν, να ανεχώμεθα με ευχαρίστησιν νηστείαν, αγρυπνίαν και όλες τας κακουχίας της ασκήσεως, και ακούραστα να ασχολούμεθα με τις αναγνώσεις και τους ψαλμούς. Εάν δε κάποτε συμβή να εμποδισθώμεν από την νηστείαν, την ανάγνωσιν και την υπόλοιπον άσκησιν, εξ αιτίας σοβαράς πνευματικής ασχολίας, δεν πρέπει ουδόλως να αδιαφορήσωμεν διά την αγάπην, ή οποία, όπως είπομεν, διευκολύνει την καθαρότητα της καρδιάς. Διότι δεν επιφέρουν και τόσην ωφέλειαν η συνήθης νηστεία και η ανάγνωσις, εφ' όσον περιφρονούμεν τον αδελφόν μας και του προκαλούμεν λύπην' αυτή η περιφρόνησις και η λύπη μας βλάπτουν πάρα πολύ Αί νηστείαί, αι αγρυπνίαί, η μελέτη των γραφών και η εγκατάλειψις του κόσμου ολοκλήρου δεν συνιστούν τελειότητα είναι, όπως είπομεν, τα μέσα με τα οποία θα επιτύχωμεν την τελειότητα,

10. Εφ' όσον δεν πραγματοποιήσωμεν την προς τον Θεόν και τον πλησίον αγάπην, ματαιώς καμαρώνομεν διά την νηστείας μας, την ακτημοσύνης μας, την αγρυπνίαν μας, την ανάγνωσιν των γραφών, επειδή δεν έγκειται εις αυτά η τελειότης, αλλά δι' αυτών δύναται κανείς να την επιτύχη.

Εκείνος που εφήρμοσε την προς τον Θεόν και τον πλησίον αγάπην, και την ζη, είναι καθарός κατά την καρδίαν και έχει τον Θεόν μέσα του: ο νους του ευρίσκεται πάντοτε πλησίον του Θεού και διαρκώς φαντάζεται την ανέκφραστον του Θεού ωραιότητα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

11. Πρέπει δε και τούτο να γνωρίζωμεν εφ' όσον ο Μοναχός δεν βαδίζει εις τήν ζωήν του με διάκρισιν, κατ' ανάγκην θα περιπλανηθῇ, όπως όταν βαδίζῃ κανείς την νύκτα, και θα πέσῃ ὄχι μόνον εις τους φοβερούς λάκκους της κακίας, ἀλλ' εἶναι ἐνδεχόμενον να σκοντάψῃ και εις τα ομαλά και ἴσια. Δι' αὐτό με ὅλην του τὴν δύναμιν και τὴν φροντίδα πρέπει να πορεύεται με διάκρισιν, να εξετάζῃ ὅλα με διάκρισιν καί, ὡς ἔχων πνεύμα διακρίσεως, να σκέπτεται, να ομιλῇ και να πράττῃ.

12. Ἡ διάκρισις δεν εἶναι μικρά ἀρετὴ ἀπ' ἐναντίας εἶναι ἀπὸ τα ἐπισημότερα χαρίσματα του Ἁγίου Πνεύματος. Τὴν πραγματικότητά αὐτὴν τὴν διδάσκει και ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἰδοὺ τι λέγει: «Ὡ μὲν γάρ διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλω δε λόγος γνώσεως κατὰ το αὐτὸ Πνεῦμα.... ἄλλο δε διακρίσεις πνευμάτων» (Α' Κοριν. ιβ', 8-10). Ἐν συνεχείᾳ δε συμπληρώνει: «Πάντα δε ταῦτα ἐνεργεῖ το ἐν και το αὐτο Πνεῦμα» (Α' Κορινθ. ιβ', 11).

13. Ἡ διάκρισις εἶναι ἡ ἀκρόπολις και ἡ βασιλισσα μεταξύ των ἀρετῶν· διότι ὅποιος τὴν καλλιεργῇ, τὸν διδάσκει να ἀποφεύγῃ τα ἄκρα, δηλαδή τὴν ἑλλειψιν και τὴν υπερβολήν. Ὁ ἔχων τὴν διάκρισιν βαδίζει πάντοτε τὴν βασιλικὴν ὁδόν· ὁ τοιοῦτος δεν ἐπιτρέπει εις τὸν εαυτὸν του οὔτε να τὸν κλέπτῃ ὁ διάβολος ἐκ δεξιῶν, διὰ μέσου υπερβολικῶν πραγμάτων, τα ὁποῖα φαίνονται κατ' ἀρχὴν λογικά, ἀλλ' οὔτε και ἐξ ἀριστερῶν να πίπτῃ εις πνευματικὴν ἀπροθυμίαν, σκηνῆριαν και νωθρότητα.

14. Ἡ διάκρισις εἶναι διὰ τὴν ψυχὴν ὀφθαλμός και λυχνάρι παρουσιάζει εις τὸν ἄνθρωπον τα πράγματα ὅπως εἶναι, ξεχωρίζει με ἀκρίβειαν τα μὴ ἔχοντα υπόληψιν και σημασίαν ἀπὸ τα σπουδαία, ὅπως, ἐπίσης, ποῖα ἐκ των πραγμάτων οφείλονται εις παγίδα του διαβόλου και ποῖα εις τὴν πρόνοιαν του Θεοῦ. Ἡ διάκρισις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἱκανόν να ζῇ θεαρέστως και να ἀποφεύγῃ τὴν πλάνην· να βαδίζῃ, χωρίς να σκοντάπτῃ, τὴν σκοτεινὴν και ἀνώμαλον ὁδόν του βίου, εφ' ὅσον παρακολουθεῖ το φῶς της διακρίσεως και ὁδηγεῖται ἀπὸ αὐτό. Ἡ διάκρισις δυναμώνει τις ἀρετάς, και, σχεδόν, εξασφαλίζει εις αὐτάς τὸν χαρακτηρισμόν και τὴν πραγματικότητά των ἀρετῶν. Ἐάν αἱ ἀρεταὶ χωρισθοῦν ἀπὸ τὴν διάκρισιν, παύουν να εἶναι ἀρεταὶ συνήθως μάλιστα και κακίαι πλέον θεωροῦνται.

15. Πολλοὶ ἄνθρωποι, καίτοι κατεξηνητλήθησαν εις νηστείας και ἀγρυπνίας, ἀν και ἀνεχώρησαν εις τὴν ἔρημον, και ἐφήρμοσαν εις τὸ ἐπάκρον τὴν ἀκτῆμοσύνην, καίτοι ἀνεδείχθησαν τόσον ἐλεήμονες, ὥστε να μὴ ἔχουν πλέον τι να δώσουν, διὰ να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

ικανοποιήσουν την αγίαν των αυτήν επιθυμίαν, ύστερον εξέπεσαν τραγικώς από το ύψος των αρετών, που έπραγματοποίησαν, και εγλύστρησαν εις την κακίαν.

Υπέστησαν δε την τραγικήν αυτήν πτώσιν, επειδή δεν είχαν αποκτήσει το χάρισμα της διακρίσεως.

Αυτά είναι σύμφωνα με όσα και ο Μέγας Αντώνιος, μεταξύ όλων των Πατέρων, περί διακρίσεως εδίδαξε και τα οποία όλοι οι Πατέρες επικροτούν.

Αλλ' ας επικυρώσωμεν τας απόψεις αυτές και από την ιστορίαν:

16. Ο Σαούλ, ο πρώτος βασιλεύς του Ισραήλ, ιδού τι έπαθε, διά να μη έχη ως οδηγόν το λυχνάρι της διακρίσεως: ο Σαμουήλ, ο Άγιος του Θεού Προφήτης, τον διέταξε να φονεύση τον βασιλέα των Αμαληκητών Αγάγ. Ο Σαούλ όμως αντί να υπακούση εις τον Προφήτην Σαμουήλ, που ήτο αρεστόν εις τον Θεόν, προσέφερε θυσίαν, λυπηθείς τον Αγάγ. Τοιουτοτρόπως χωρίς διάκρισιν και με σκοτισμένον τον νούν κάμνει αυτό, που ο ίδιος θεωρεί ως θεάρεστον και ορθόν, προσκρούσας εις το θέλημα του Θεού, με αυτά ακριβώς που ενόμιζεν, ότι τον υπηρετεί, και ούτω χάνει την βασιλείαν.

Αλλ' ας ενθυμηθώμεν και σύγχρονα παραδείγματα.

17. Δεν θα έχετε βεβαίως λησμονήσει τον Γέροντα Έρωνα και την αξιοθρήνητον πτώσιν του, την οποίαν υπέστη εμπρός εις τους οφθαλμούς μας. Αυτός λοιπόν έζησεν εις την έρημον πενήντα ολόκληρα έτη και κατώρθωσε να υπερβή όλους κατά την μεγάλην σκληραγωγίαν και την ακαταπόνητον εγκράτειαν, απομονωθείς εις αустηροτάτην μοναξιάν. Και όμως μετά από τόσους αγώνας και κόπους περιέπεσεν εις φοβερόν κίνδυνον, ακριβώς διότι δεν είχε πνεύμα διακρίσεως.

18. Ο Έρων ήκολούθει εις την ζωήν μόνον τον ιδικόν του λογισμόν τόσον δε πολύ επείθετο εις τον λογισμόν του και εφήρμοσεν αύστηροτάτην νηστείας και φυγήν από τους ανθρώπους, ώστε και κατ' αυτήν την εορτής του Πάσχα δεν κατέβαιναν εις την Εκκλησίαν, διά να μη συναναστραφή τους Πατέρας και τους αδελφούς και αναγκασθή εις την κοινήν τράπεζαν να φάγη κανένα όσπριον ή, εν πάση περιπτώσει, ψημένον φαγητόν, από όσα κατά τα μοναχικά έθιμα παρατίθενται το Πάσχα. Είχε την γνώμην, ότι διά τού τρόπου αυτού θα εξέπιπτεν από τον σκοπόν του και τον κανόνα του.

19. Επ' αρκετόν λοιπόν κατηυθύνετο από το θέλημά του και απεμακρύνετο, διά νομιζομένην αρετήν, από τους Πατέρας. “Υστερον όμως υπεδέχθη τον διάβολον, ως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

Αγγελον φωτός, τον προσεκύνησε και λαμβάνει παρ' αυτού την εξής φοβεράν εντολήν: Να βγή από το κελλί του το μεσονύκτιον και να πέση εις ένα πηγάδι βαθύ, διά να αντιληφθή, δήθεν, προσωπικώς ποίας τιμής ήξιώθη υπό του Θεού, να μή υφίσταται πλέον ουδένα κίνδυνον από ουδεμίαν αιτίαν, εις επιβράβευσιν της υπερβολικής του άρετης και των πολλών του κόπων.

20. Ο Αββάς Έρων, χωρίς να διακρίνη ποίος είναι αυτός, που του έδιδεν αυτήν την συμβουλήν, έπίστευσε την πλάνην ως αλήθειαν και έπεσε το μεσονύκτιον εις το πηγάδι. Κατ' οίκονομίαν όμως Θεού, αντελήφθησαν εντός ολίγου οι αδελφοί τι συνέβη και μετά πολλού κόπου ηδυνήθησαν να τον ανασύρουν από το πηγάδι ημιθανή. Μετά την ανέλκυσιν αυτήν έζησεν ο Αββάς Έρων δύο ακόμη ημέρας και κατά την τρίτην απέθανεν, αφήσας εις τους αδελφούς και τον Ιερέα Παφνούτιον απαρηγόρητον πένθος. Ο Ιερεύς Παφνούτιος παρακινούμενος από αίσθημα φιλανθρωπίας και ενθυμούμενος τους πολλούς του κόπους και τα πολλά έτη, που υπέμεινεν εις την έρημον, τον έμνημόνευεν, εις την θείαν λειτουργίαν, κατά την προσφοράς υπέρ των κεκοιμημένων, διά νά μή λογισθη ως αυτοκτονήσας.

21. Εξ ίσου διδακτικών είναι και το περιστατικόν δύο αδελφών. Ούτοι διέμενον πέραν της ερήμου της Θηβαΐδος, όπου ήσκήτευσεν ο Μέγας Αντώνιος, Μίαν ημέραν απεφάσισαν από συμφώνου να πορευθούν εις την βαθυτέραν έρημον, η οποία είναι αχανής και τελείως άκαλλιέργητος. Έθεσαν δε ως όρον και κανόνα εις τον εαυτόν των να μη δεχθούν τροφήν από άνθρωπον, μέχρις ότου ο Θεός διά θαύματος την προσφέρει εις αυτούς.

22. Επί πολύ λοιπόν περιεπλανώντο εις την έρημον και εξηντλήθησαν από την πείναν εις την κατάστασιν αυτήν τους είδον από μακράν οι Μάζικες, οι οποίοι είναι οι ώμότεροι και αγριώτεροι από όλους τους λαούς· παρ' όλην δε την έμφυτον απανθρωπίαν των, μόλις τούς είδον από μακράν τόσον σκελετωμένους και μετά δυσκολίας αναπνέοντας τους υπεδέχθησαν με συμπάθειαν και τους προσέφεραν άρτους, μεταβαλόντες, κατά θείαν πρόνοιαν, την συνήθη αυτών αγριότητα εις φιλανθρωπίαν.

23. Ο ένας εκ των δύο αδελφών, εις την ψυχήν του οποίου υπεισιήλθε πνεύμα διακρίσεως, με χαράς και ευχαρίστησιν υπεδέχθη τους Μάζικας, έφαγεν απ' αυτά, που τους προσέφεραν και ανέλαβεν έσκέφθη τότε πολύ ορθώς, ότι άνθρωποι τόσον ώμοι και άγριοι και ευχαριστούμενοι πάντοτε με τα ανθρώπινα αίματα, δεν ήτο ποτέ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

δυνατόν να τους συμπαθήσουν, τώρα που εξηντλήθησαν και να τους προσφέρουν τροφήν, εάν ο Θεός, ως διά θαύματος, δεν τους παρεκίνει εις αυτό. Αντιθέτως όμως και άλλος δεν έλαβε την τροφήν, που του προσέφεραν, επειδή, τάχα, την προσέφεραν άνθρωποι, και επιμείνας εις την αδιάκριτον απόφασίν του απέθανεν από πείναν και εξάντλησιν.

24. Εις το περιστατικόν αυτό των δύο αδελφών βλέπομεν το εξής: Αν και οι δύο κατ' αρχήν, από απερισκεψίαν, συνεφώνησαν και έλαβον κακήν και καταστρεπτικήν δι' εαυτούς απόφασιν, εν τούτοις ο μεν ένας, χρησιμοποιάσας μετά ταύτα την διάκρισιν, εσώθη επανορθώσας αυτό που απερисκέπτως και προπετώς έθεσεν ως όρον θεοδικίας και άλλος όμως, επιμείνας εις την απερίσκεπτον απόφασιν και εξακολουθών να ενεργή χωρίς διάκρισιν, ο ίδιος κατεδίκασε και παρέδωκε τον εαυτόν του εις τον θάνατον, τον οποίον ο Κύριος ηθέλησε να απομακρύνη από κοντά του.

25. Αλλά τι να είπω και δι' εκείνον τον 'Ασκητήν, του οποίου το όνομα δεν αναφέρω, επειδή ζή ακόμη εδώ πλησίον; Ούτος πολλές φορές υπεδέχθη τον δαίμονα ως "Αγγελον και ελάμβανε δι' αυτού αποκαλύψεις ο ίδιος διηγείτο, ότι έβλεπε φώς λυχναριού εις το κελλί του. Αυτός λοιπόν ο Ασκητής προσετάχθη υπό του δαίμονος να προσφέρει τον υιόν του, ο οποίος έμενε μαζί του εις το Μοναστήρι, ως θυσίαν εις τον Θεόν, διά να αξιωθή, δήθεν, της τιμής του Πατριάρχου Αβραάμ. Αδιάκριτος δε καθώς ήτο, αδιαμαρτυρήτως εδέχθη την συμβουλήν αυτήν και πάρ' ολίγον να εξετέλει και εμπράκτως την σφαγήν του υιού του, εάν ούτος δεν έσώζετο την τελευταίας στιγμής διά της φυγής. Την πρόθεσιν του Γέροντος αντελήφθη ο υιός, όταν τον είδε να ακονίζει την μάχαιραν και να ετοιμάζη τα δεσμά, με τα οποία θα τον έδενεν ως ολοκαύτωμα!

26. Και ασφαλώς θα έμακρολογούσα, εάν ανέφερα όσους ενεπαίχθησαν υπό του διαβόλου και εγλύστρησαν από την αρετήν εις την κακίαν, επειδή δεν έχρησιμοποίησαν την διάκρισιν, η οποία είναι ρίζα όλων των αρετών, η κεφαλή και ο μεταξύ των σύνδεσμος. Η διάκρισις αύτη δεν αποκτάται κατ' άλλον τρόπον από τον άνθρωπον, παρά με την αληθινήν ταπείνωσιν. Απόδειξις δε της πραγματικής ταπεινώσεως είναι η αποκάλυψις εις τους πνευματικούς ημών Πατέρας όχι μόνον των όσων κάμνομεν, αλλά και των όσων σκεπτόμεθα. Να μη εμπιστευώμεθα καθόλου εις αυτό που μας υπαγορεύει ο λογισμός μας, αλλά να εφαρμόζωμεν πιστως τας συμβουλές των Πατέρων, και να πιστεύωμεν ότι καλόν ή κακόν είναι αυτό, που εκείνοι, κατόπιν δοκιμής, θα κρίνωσι. Διότι μόνον αυτή η εργασία εξασφαλίζει εις τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

Μοναχόν αβλαβή διάβασιν της οδοῦ του επιγείου: βίου, τον καθιστά άτρωτον από όλας τας παγίδας του διαβόλου και μεταφέρει εις τον ουρανόν αυτόν, που ακολουθεί την ταπείνωσιν.

27. Είναι τελείως αδύνατον να πέση θύμα της απάτης των δαιμόνων αυτός που ρυθμίζει την ζωήν του σύμφωνα με την κρίσιν και την γνώμην των μεγαλυτέρων κατά την ηλικίαν Πατέρων. Αυτός λοιπόν, που δεν έχει εμπιστοσύνην εις το κριτήριον της διανοίας του, αλλ' εις όλα τα ζητήματα ακολουθεί την διδασκαλίας και την συμβουλήν των Πατέρων, θα αξιωθή συντόμως, με την βοήθειαν του Θεού, να λάβη το χάρισμα της αληθινής διακρίσεως, η οποία διδάσκει τον Μοναχόν να αποφεύγη ως επιβλαβείς τας υπερβολας, περί διαίτης, περί ύπνου και της εν γένει ασκήσεως. Έκ πείρας γνωρίζομεν μερικούς, οι οποίοι δεν ένικήθησαν μέν από το πάθος της γαστριμαργίας, κατεβλήθησαν όμως από υπερβολικήν νηστείας και κατέπεσαν εις τα πάθη της γαστριμαργίας εξ αιτίας της επελθούσης έκ της απερισκέπτου νηστείας ασθενείας.

28. Και εγώ ενθυμούμαι, ότι κάποτε είχα πάθει κάτι τέτοιο από απερίσκεπτον νηστείαν. Εις τόσον αυστηράν και διαρκή νηστείαν υπεβλήθην, ώστε να χάσω τελείως την όρεξίν μου διά φαγητόν παραμένων δε επί πολλές ημέρας νηστικός, δεν επεθύμουν πλέον την τροφήν, και δεν έτρωγα, παρά μόνον όταν με εξηνάγκαζον οι προσερχόμενοι να φάγω διά της βίας και χωρίς όρεξιν. Τοιουτοτρόπως δε εξαναγκαζόμενος να φάγω, όλίγον κατ' όλίγον επανέκτησα την όρεξίν μου.

29. Και την αγρυπνίαν δε τόσον πολύ την έχρησιμοποιοουν, ώστε τελείως έχασα τον ύπνου, μου. Νομίζω δε ότι αυτό μου συνέβη και από επιβουλήν δαιμόνων" επί πολλάς δε νύκτας παραμένων άυπνος εκινδύνευσα αρκετά. Από τον κίνδυνον αυτόν με διέσωσεν ο Κύριος, ως φιλόανθρωπος, τον οποίον παρεκάλεσα και μετά μου έδωσε πάλιν ύπνον και τοιουτοτρόπως εστήριξε την ασθένειαν της ανθρωπίνης φύσεως,

30. Περισσότερον λοιπόν εκινδύνευσα από την ασυλλόγιστον και αδιάκριτον νηστείας και αγρυπνίαν, παρά από την γαστριμαργίαν και την πολυϋπνίαν.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΕΙ ΘΕΛΕΙΣ εἶναι δίκαιος, άπόνεμε έκάστω τῶν ἐν σοὶ μερῶν τὰ κατ' άξίαν, ψυχὴ λέγω καὶ σώματι καὶ τὸ μὲν λογικὴ της ψυχῆς άναγνώσματα καὶ θεωρήματα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

πνευματικά, καὶ προσευχᾷ τῷ δὲ θυμικῷ, ἀγάπην πνευματικὴν, τὴν τῷ μίσει ἀντικειμένην· το δὲ ἐπιθυμητικόν, σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν τῷ δὲ σαρκία διατροφῆς καὶ σκεπάσματα, τὰ μόνον ἀναγκαιότατα.

2. Κατὰ φύσιν ὁ γοῦς ἐνεργεῖ, ὅταν τὰ πάθη ἔχῃ ὑποτεταγμένα, καὶ τοὺς λόγους τῶν ὄντων ἐνεργεῖ, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν διάγει.

3. Ὡς περ ὑγεία καὶ νόσος πρὸς τὸ σῶμα θεωρεῖται τοῦ ζώου, καὶ φῶς καὶ σκότος πρὸς τὸν ὀφθαλμον, οὕτως ἀρετὴ καὶ κακία πρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ γνώσεις καὶ ἄγνωσια πρὸς τὸν νοῦν μὴ οὖν ὅλην τὴν σχολὴν σου περὶ τὴν σάρκα ἔχε, ἀλλὰ ὀρίσον αὐτὴ τὴν κατὰ δύνανμιν ἄσκησιν, καὶ ὅλον τὸν γοῦν σου ἐπὶ τὰ ἔνδον τρέμον «ἢ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἔστιν ὠφέλιμος, ἢ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ἔστιν ὠφέλιμος».

4. Ὁ τὴν πνευματικὴν ὁδὸν δδεύειν μὴ ἐπιστάμενος, τῶν ἐμπαθῶν νοημάτων οὐ ποιεῖται φροντίδα, ἀλλ' ὅλην τὴν σχολὴν περὶ τὴν σάρκα ἔχει, καὶ ἡ γαστριμαργεῖ καὶ ἀκολασταίνει, λυπεῖται καὶ ὀργίζεται καὶ μνησικακεῖ, καὶ ἐντεῦθεν τὸν νοῦν σκοτίζει, ἢ ἀμέτρο ἀσκήσει κέχρηται καὶ θολοὶ τὴν διάνοιαν.

5. Οὐδέν των εἰς χρῆσιν ἡμῖν δοθέντων ἀναιρεῖ ἡ Γραφή, ἀλλὰ τὴν ἄμετριαν κολάζει, καὶ τὴν ἄλογιστιαν διορθοῦται· οἷον, οὗ κωλύει ἔσθιειν, οὐδὲ χρήματα ἔχειν καὶ ὀρθῶς διοικεῖν, ἀλλὰ κωλύει γαστριμαργεῖν, φιλαργυρεῖν καὶ τὰ ἐξῆς· ἀλλ' οὐδὲ τὸ νοεῖν ταῦτα κωλύει, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ γεγόνασιν, ἀλλὰ τὸ ἔμπαθος νοεῖν.

6. Ἀτ μὲν ἐντολαὶ τοῦ Κυρίου διδάσκουσιν ἡμᾶς τοὺς μέσοις εὐλόγως κεχρησθαι πράγμασιν, ἡ δὲ εὐλογός των μέσων χρήσεις, τὴν τῆς ψυχῆς καθαίρει κατάστασιν· ἡ δὲ καθαρὰ κατάστασις, τίκτει τὴν διάκρισιν.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΘΕΛΗΣ να εἶσαι δίκαιος, πρέπει να μοιράζης εἰς κάθε ἓνα μέρος, ἀπὸ τα οποία αποτελεῖσαι, τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, αὐτό που ἔχει ἀξίαν δι' αὐτό. Καὶ εἰς μὲν τὸ λογικόν της ψυχῆς να προσφέρης ἀναγνώσματα, πνευματικῆς θεωρίας καὶ προσευχᾶς εἰς τὸ θυμικόν της ψυχῆς ἀγάπην πνευματικὴν, ἡ οποία εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸ μῖσος εἰς τὸ ἐπιθυμητικόν σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν. Εἰς δε τὸ σῶμα σου πάλιν να προσφέρης τὴν ἀναγκαίαν τροφήν καὶ τα ἀπαραίτητα σκεπάσματα, τα μόνον που εἶναι ἀναγκαῖα δι' αὐτό.

2. Ο νους του ἀνθρώπου ἐνεργεῖ φυσιολογικῶς, ὅταν ἔχῃ ὑποτάξει τα πάθη· τότε ἀναζητεῖ τὰς αἰτίας των ὄντων καὶ ἀνάγει τα πάντα εἰς τὸν Θεόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

3. Οπως ακριβώς η υγεία και η νόσος αποτελούν καταστάσεις του σώματος του ζώου, το φως και το σκότος ιδιότητας του οφθαλμού, τοιουτοτρόπως η αρετή και η κακία αναφέρονται εις την ψυχήν, η γνώσις δε και η άγνωσία εις τον νούν. Μη έχης λοιπόν όλην σου την φροντίδα διά την σάρκα αλλά καθόρισε διά το σώμα σου την άσκησιν, που αντέχει, και στρέψε όλον σου τον νούν διά να εξωραΐσης τον εσωτερικόν σου κόσμον διότι η σωματική άσκησις επ' ολίγον μόνον είναι ωφέλιμος: η εκ της ευσεβείας όμως ωφέλεια διαρκώς παραμένει.

4. Εκείνος ο οποίος δεν γνωρίζει να βαδίζει την πνευματικήν οδόν, δεν φροντίζει να διορθώνη τας εμπαθείς σκέψεις του ούτος νομίζων ότι το αποκλειστικόν εμπόδιον προς την τελειότητα είναι η σάρκα, όλην του την φροντίδα την διαθέτει δι' αυτήν. Συνέπεια της μονομερούς αυτής φροντίδος είναι και να περιπίπτη εις την γαστριμαργίαν, την ακολασίαν, την λύπην, την οργήν και την μνησικακίαν, και εκ τούτων να σκοτίζει τον νούν του, ή από την υπερβολικής και άμετρον άσκησιν να θολούται η διάνοιά του.

5. Η Αγία Γραφή τίποτε δεν απαγορεύει από όσα έχουν δοθή εις ημάς προς νόμιμον χρήσιν αλλά μόνον την κατάχρησιν καταδικάζει και διορθώνει την απερισκεψίαν. Παραδείγματος χάριν, δέν μάς έμποδίζει να τρώωμεν, ούτε να έχωμεν χρήματα και συνετώς να τα διαχειριζώμεθα, έμποδίζει όμως να είμεθα γαστρίμαργοι, φιλάργυροι και ούτω καθ' εξής. 'Αλλ' ούτε και απλώς να τα σκεπτώμεθα μας έμποδίζει η Αγία Γραφή: δι' αυτό άλλωστε και έχουν γίνει. Καταδικάζει μόνον την εμπαθή περί αυτά ενασχόλησιν, ήτις οδηγεί εις πονηράν επιθυμίαν.

6. Αί εντολαί τού Κυρίου μας διδάσκουν να κάμνωμεν συνετήν χρήσιν των διαφόρων πραγμάτων ως μέσων και συνετή χρήσις των μέσων αυτών καθαίρει την κατάστασιν της ψυχής η δε καθαρά κατάστασις γεννά την διάκρισιν.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΠΡΟ τοῦ ἐνάρξασθαι πράγματος, νόει τήν ἐκβασιν αὐτοῦ, καί πρὸ μάΗ χής, λογίζου τὸν ἀντικείμενον γέγραπται γάρ, ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ.

2. Μὴ σὲ εὖρη ὁ ἐχθρὸς, Μοναχέ, ποιοῦντα τί ἔξω του ἐπαγγέλματός σου, καὶ οὐ μὴ σὲ πτοήσει ποτέ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

Ερμηνεία

ΠΡΙΝ ΑΡΧΙΣΗΣ μίαν εργασίας, να σκέπτεσαι το αποτέλεσμα αυτής και προ της μάχης να εξετάζης μετά προσοχής τον αντίπαλον διότι έχει γραφή εκείνος που προέρχεται από τον Θεόν προφυλάσσει τον εαυτόν του και ο πονηρός δεν τον εγγίζει (!).

2. Μοναχέ, πρόσεξε μη σε εύρη ο εχθρός (=ο διάβολος) να κάμνης κάτι που δεν αρμόζει εις το μοναχικόν σου σχήμα· εφ' όσον δεν θα συμβή αυτό, ποτέ μη τον φοβηθής.

ΣΤ'. Του Αγίου Ισαάκ

Η ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ και άργία άπώλεια είσι της ψυχής, και πλείω τών δαιμόνων δύνανται βλάψαι αυτά.

2. Το σῶμα τὸ ἀσθενές, ὅταν ἀναγκάσης εἰς ἔργα περισσότερά της δυνάμεως αὐτοῦ, σκοτώσιν ἐπὶ σκοτώσει ἔμποιεις τὴ ψυχὴ, καὶ σύγχυσιν αὕτη μᾶλλον ἐπιφερεις.

3. Το δὲ σῶμα τὸ ἰσχυρόν, ἐὰν ἐν τῇ ἀναπαύσει καὶ τῇ ἀργίᾳ ἔκδωσ, πᾶσα κακία τελεσθήσεται ἐν τῇ ψυχῇ τῇ οἰκούσῃ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀγαθοῦ ἀποβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ στρέφει αὐτὴν εἰς τὸ τῶν ὀλεθριῶν ἐπιθυμεῖν.

4. Εἰ δὲ μεθυσθῇ ἡ ψυχὴ ἐν τῇ χαρᾷ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ Θεοῦ, ἀναισθητεῖ τὸ σῶμα τῶν θλίψεων, κἂν ἀσθενές ἢ καὶ βαστάζει διπλοῦν βάρος καὶ ὁ κατανοεῖ, διὰ τὸ συναπολαύειν τὴ ψυχὴ τῆς τοῦ πνεύματος τροφῆς τὲ καὶ παρακλήσεως.

5. Ἡ καρδία πεπληρωμένη λύπης ὑπὲρ τῆς ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας τῶν σωματικῶν πράξεων ἀναπληροῖ τὸν τόπον διὰ τῆς λύπης πάσης της σωματικῆς ἐργασίας. Αἱ πράξεις τοῦ σώματος ἐκτός της λύπης τῆς διανοίας, ὡς πὲρ σῶμα ἄψυχον ἔστιν.

6. Ὁ δὲ τὴ καρδία περίλυπος καὶ ταῖς αἰσθήσεσι λελυμένος, ὅμοιος ἔστιν ἄν. θρόπῳ υἱὸν μονογενῆ ἔχοντι, καὶ τοῦτον ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶν ἀποσα ἄττοντι ἢ γὰρ λύπη τῆς διανοίας Θεοῦ δόσις τιμία ἔστι, καὶ ὁ βαστάζων αὐτῶν καθὼς πρέπει, βαστάζει ἐν ἑαυτῷ ἀγίότητα.

Ερμηνεία

Η ΜΑΛΘΑΚΟΤΗΣ και η αργία καταστρέφουν την ψυχὴν και ημποροῦν να την βλάψουν περισσότερο και από τους δαίμονας ακόμη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)

2. Το ασθενικόν σώμα, όταν το εξαναγκάσης να εργασθή περισσότερο από την δύναμιν του, προκαλείς εις την ψυχήν μεγάλην σκοτοδίνην και μάλλον την κάμνεις να θολώνη.

3 Το ισχυρόν και εύρωστον σώμα, όταν το αφήσης εις την μαλθακότητα και την άργίαν, τότε οδηγείς και την ψυχήν, που ενοικεί εις αυτό, να πραγματοποιήση όλας τας κακίας. Εις την κατάστασιν δε αυτής της επικινδύνου μαλθακότητος και αυτή η επιθυμία του αγαθού διαστρέφεται, ώστε η ψυχή να μη επιθυμή πλέον το κατά Θεόν αγαθόν, αλλά τα καταστρεπτικά και επιζήμια.

4. Έφ' όσον δε η ψυχή μεθύση από την πνευματικών χαράν, την ελπίδα της αιωνιότητος και την ευφροσύνην του Θεού, τότε και το σώμα, και εάν ακόμη είναι ασθενικόν, δεν αισθάνεται τās θλίψεις. Τότε συμβαίνει να σηκώνη αυτό διπλούν βάρος, απ' ό,τι δύναται, και να μη το αντιλαμβάνεται, διότι συναπολαμβάνει με την ψυχήν την πνευματικής απόλαυσιν και ελπίδα, και την κατά Θεόν χαράν.

5. Όταν η καρδιά δοκιμάζη λύπην διά τας ηθικάς ατελείας των σωματικών πράξεων, τότε η λύπη αυτή αντικαθιστά κάθε σωματικήν εργασίαν. Αι δι' άσκησιν κακουχίαι του σώματος, όταν δεν συνοδεύονται από την λύπην της διανοίας, ομοιάζουν με σώμα χωρίς ψυχήν.

6. Εκείνος ο οποίος δοκιμάζει εις την καρδίαν του λύπην διά τās ηθικάς του ατελείας και έχει ελευθερωθή από την κυριαρχίαν των αισθήσεων, ομοιάζει με άνθρωπον, που έχει μονογενή υιόν και ετοιμάζεται να τον σφάξη μέ τās ιδίας του τας χείρας διότι η λύπη της διανοίας είναι δώρον πολύτιμον του Θεού και εκείνος που την κρατεί όπως πρέπει, διατηρεί μέσα του την αγιότητα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ' (Ὅτι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία
χάρη)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ' (Ὅτι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

*Ὅτι ἄνευ τῆς ἄνωθεν βοηθείας, οὔτε κακίας ἀπαλλαγῇ, οὔτε ἀρετῆς περιποίησις
τῷ ἀγωνιζομένῳ προσγίνεται καὶ ὅτι ἡ υἱοθεσία οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ Χάριτος
γίνεται.*

*Χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ δὲν δύναται καὶ ἀγωνιζόμενος οὔτε ἀπὸ τὴν κακίαν
νὰ ἀπαλλαγῇ, οὔτε τὴν ἀρετὴν νὰ πραγματοποιήσῃ. Ἡ υἱοθεσία δὲν εἶναι
ἀποτέλεσμα τῶν ἔργων μᾶς ἀλλὰ τῆς Θείας Χάριτος.*

Α'. Του Αββά Μάρκου

ΠΟΙΗΣΑΣ ἀρετὴν, μνήσθητι τοῦ εἰρηκοτοῦ, «ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν
οὐδέγκαί πάσης γὰρ ἄρετης καταρχει ὁ Θεός, ὡς ἐκ τοῦ μεθημερινοῦ φωτὸς ὁ ἥλιος. Ὁ
Κύριος πᾶσαν ἐντολὴν ὀφειλομένην φησὶν «ὅταν πάντα ποιήσητε τὰ προστεταγμένα
ὑμῖν, τότε εἶπατε, ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοι ἐσμέν, καὶ καὶ ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν».
διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι μισθὸς ἔργων ἢ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ Χάρις Δεσπότης
πιστοῦς δούλοις ἡτοιμασμενὴ οὐκ ἀπαιτεῖ δοῦλος ὡς μισθὸν τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ'
εὐαρεστεῖ ὡς ὀφειλέτης, καὶ κατὰ χάριν ἐκδέχεται.

2. Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφᾶς, καὶ τοῖς εὖ
δουλεύουσιν αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν χαρίζεται" φησὶ γάρ' «εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ
ὀλίγα ἐγένου πιστός, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου
σου». Οὕπῳ δοῦλός ἐστι πιστός καὶ ψιλὴ γνώσει ἐπερειδόμενος, ἀλλ' καὶ δι' ὑπακοῆς
τῷ ἐντειλαμένῳ Χριστῷ πιστεύων. Ὁ τὸν Δεσπότην τιμῶν, ποιεῖ τὰ κελεύόμενα σφαιεῖς
δὲ ἢ παρακούσας, ὑπομένει ὡς ἴδια τὰ ἐπερχόμενα.

3. Τινὲς μὴ ποιούντες τὰς ἐντολὰς πιστεύειν ὀρθῶς νομίζουσι τινὲς δὲ ποιῶντες, ὡς
μισθὸν ὀφειλόμενον τὴν Βασιλείαν ἐκδέχονται ἀμφοτέροι δὲ τῆς ἀληθείας
ἐπεσφάλησαν, παρὰ δεσπότητος δούλοις μισθὸς οὐ κεχρεώσεται οὐδ' αὖ πάλιν οἱ μὴ
δουλεύσαντες ὀρθῶς ἐλευθερίας τυγχάνουσιν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ' (Ὅτι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

4, Εἰ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε, κατὰ τὰς Γραφᾶς, καὶ οὐ ζῶμεν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι, δῆλον ὅτι δουλεύειν αὐτῷ ἕως θαγάτου κεχρεωστήκαμεν" πῶς οὖν ὀφειλομένην τὴν υἰοθεσίαν λογισόμεθα;

5. Χριστὸς Δεσπότης κατ' οὐσίαν, καὶ Δεσπότης κατ' οἰκονομίαν, ὅτι καὶ μὴ ὄντας ἐποίησε, καὶ τὴ ἁμαρτία θανόντας διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασε, καὶ τοῖς οὕτω πιστεύουσι τὴν Χάριν ἐδώρησατο.

6. Ὅταν ἀκούσης τῆς Γραφῆς λεγούσης ὅτι ἀποδώσει ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὐκ ἔργα λέγει γεέννης ἢ Βασιλείας ἀντάξια, ἀλλ' ἔργα τῆς εἰς αὐτὸν ἀπιστίας ἢ πίστεως καθάπερ ὁ Χριστὸς ἀποδίδωσιν ἐκάστω, οὐχ ὡς συναλλάκτης πραγμάτων, ἀλλ' ὡς Θεὸς κτίστης καὶ ἀγοραστής ἡμῶν.

7. Ὅσοι τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας ἤξιωθημεν, τὰ ἀγαθὰ ἔργα οὐ δι' ἀνταπόδοσιν προσφέρομεν, ἀλλὰ διὰ φυλακὴν τῆς δοθείσης ἡμῖν καθαρότητος πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας ἐργαζόμεθα φύσεως, ἀπέχεσθαι μὲν ποιεῖ τοῦ ἐναντίου κακοῦ, προσθήκην δὲ ἀγιασμοῦ ἐκτὸς Χάριτος ποιῆσαι οὐ δύναται.

8. Ὁ ἐγκρατὴς ἀπέχεται γαστριμαργίας καὶ ἀκτήμων πλεονεξίας καὶ ἥσυχος, πολυλογίας καὶ σεμνός, πορνείας καὶ αὐτάρκης, φιλαργυρίας καὶ πρᾶος, ταραχῆς καὶ ταπεινόφρων, κενοδοξίας καὶ ὑποτακτικός, φιλονεικίας καὶ ἐλεγκτικός, ὑποκρίσεως ὁμοίως καὶ εὐχόμενος ἀπέχεται ἀνελπιστίας καὶ πτωχός, πολυχρηματίας καὶ ὁμολογῇ τῆς, ἀρνήσεως καὶ μάρτυς, εἰδωλολατρίας.

9. Βλέπεις πὺς πᾶσα ἀρετὴ, ἡ ἕως θανάτου ἐπιτελουμένη, οὐδὲν ἕτερον ἢ ἁμαρτίας ἔστιν ἀποχῆς φύσεως ἔστιν ἔργον, οὐ Βασιλείας ἀντάλλαγμα ἄνθρωπος μόλις φυλάσσει τὰ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως Χριστὸς διὰ σταυροῦ τὴν υἰοθεσίαν χαρίζεται καὶ ποιῶν ἀγαθῶν καὶ ζητῶν ἀνταπόδοσιν οὐ δουλεύει Θεῷ, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ θελήματι οὐκ ἔστιν ἁμαρτήσαντα τὴν ἀνταπόδοσιν διαδρᾶσαι, εἰ μὴ διὰ μετανοίας προσηκούσης τὰ πράγματι.

10. Τινὲς λέγουσιν, οὐ δύναμεθα ποιῆσαι τὸ ἀγαθόν, ἐὰν μὴ ἐναργῶς δεξώμεθα τὴν Χάριν τοῦ Πνεύματος αἰεὶ οἱ προαιρέσει ταῖς ἡδοναῖς ἔγκειμενοι παραίτουνται το κατὰ δύναμιν ἢ μὲν Χάρις τοῖς ἐν Χριστῷ βαπτισθεῖσι μυστικῶς δεδῶρηται, ἐνεργεῖ δὲ κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν καὶ κρυφίως βοηθεῖν ἡμῖν ἡ Χάρις οὐ παύεται" ἐφ' ἡμῖν δὲ ἔστι ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν τὸ ἀγαθόν κατὰ δύναμιν.

11, Πρώτον μὲν θεοπρεπῶς διεγείρει τὴν συνείδησιν, ὅθεν καὶ κακοποιοὶ μετανοήσαντες, τῷ Θεῷ εὐηρέστησαν ἄλλιν ἐν διδασκαλίᾳ τοῦ πλησίον ἔγκρυ. πτεται,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ' (Ὅτι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

ἔστι δ' ὅτε ἐν τῇ ἀναγνώσει τῇ διανοίᾳ παρέπεται, καὶ διὰ φυσικῆς ἀκολουθίας ἐκδιδάσκει τὸν νοῦν τὴν ἐαυτῆς ἀλήθειαν" εἰ οὖν τῆς μερικῆς ἀκολουθίας τὸ τάλαντον μὴ κρύψωμεν, εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἐναργῶς εἰσελευσομεθα. Ὁ πρὸ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τὰς εὐεργεσίας τοῦ πνεύματος ἐπιζητῶν, ὁμοίως ἔστι δούλῳ ἄρ κυφωνήτῃ, δὲ ἅμα τὸ ἀγορασθῆναι σὺν ταῖς ὥναϊς καὶ ἐλευθερίαν γραφῆναι παραζητεῖ.

12. Τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας πόνοις ἐπακολουθεῖ ἀντίληψις τοῦτο δὲ γνωστέον διὰ νόμου θείου καὶ συνειδήσεως σπόρος οὐκ αὐξηθήσεται δίχα γῆς καὶ ὕδατος, καὶ οὐκ ὠφελήσεται ἄνθρωπος, ἐκτὸς ἐκουσίων πόνων καὶ θείας ἀντιλήψεως.

13. Ὁ ὀρθῶς μετανοῶν οὐκ ἀντελλογεῖ τὸν κόπον τοῖς παλαιοῖς ἁμαρτήμασιν, ἀλλ' ἢ δι' ἐαυτοῦ τὸν Θεὸν ἐξευμενίζεται, εἰ ὅσα ἔχει ἢ φύσις ἡμῶν καλὰ καθ' ἡμέραν ποιεῖν αὐτὰ κεχρεωστήκαμεν" τί λοιπὸν περὶ τῶν προγεγενημένων κακῶν Θεῷ ἀνταποδώσομεν; ὅσην ἂν ὑπερβολὴν ἀρετῆς σήμερον ποιήσωμεν, παρελθούσης ἀμελείας ἔλεγχος ἔστιν, οὐκ ἀνταπόδοσις.

14. Φόβος Θεοῦ ἀναγκάζει ἡμᾶς πολεμεῖν τὴ κακίᾳ' ἡμῶν δὲ πολεμούντων, ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἀναιρεῖ αὐτήν.

15. Ἀδελφοί, ὁ ἀγὼν ἡμῶν πρόσκαιρος ἔστιν, ἡ δὲ ἀνταπόδοσις καὶ τὰ ἔπαθλα αἰώνια ὅσον δὲ τις προθύμως ἀγωνίζεται, τοσούτον καὶ ὁ ἐχθρός, εἰς μᾶς νίαν ἔξαπτομενος, σφοδρότερον αὐτῷ ἐπιτίθεται' ἀλλ' ἢ τοῦ Θεοῦ Χάρις οὐκ ἐνδιαλείπει τὴν ἑαυτῆς χάριν καὶ βοήθειαν τῷ πολεμούντι παρέχουσα, εἰ ταύτην ἐκεῖνος ὀλοφυχῶς ἐπικαλεῖται.

16. Εἰ δὲ τις χαυνώσας ἐαυτὸν ὀκνήσει ταύτην ἐπικαλέσασθαι εἰς ἀντίληψιν, καὶ κυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ὡς μὴ βοηθούμενος ὑπ' αὐτῆς, ἐαυτὸν αἰτιάσθω τῆς ραθυμίας ὡς πὲρ γὰρ εἰ τις ὑγιεῖς ἔχων τὰς χεῖρας, ἄφθονια προκειμένης ἐδεσμάτων ὀκνοίῃ ταύτας ἐκτεῖναι καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπολαύσαι, αἴτιος ἐαυτοῦ εἶς το λιμώττειν γίνεται, οὕτω καὶ ὁ ἀμελῶν ἐπικαλεῖσθαι τὴν Χάριν, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ δυνάμεως ἐμπλησθῆναι, ἐαυτὸ τὴν πτῶσιν προξενεῖ καὶ ἀπώλειαν.

17. Ὁ οὖν νήφων διὰ παντός, καὶ ταύτην ἐπικαλούμενος, ἄξιουταί τῆς παρ' αὐτῆς ἀντιλήψεως ἣτις καὶ τὸν ἐχθρὸν συντόμως καταβαλοῦσα, τίθησιν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, δοξάζει τὸν ἄνθρωπον καὶ δοξάζεται" χωρὶς δὲ ταύτης, καρδία ἐαυτὴ ἑπαρκεσαι οὐ δύναται, οὔτε κατάνυξιν κτήσασθαι, οὔτε ἐξομολογήσασθαι δεόντως τὸ δεσπότη, οὔτε ἄλλο τί ἐνεργῆσαι τῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ πτωχὴ τις καὶ ἐνδεής των καλῶν ὑπάρχει, καὶ οἰκούςιν ἐν αὐτῇ οἱ ρυπαροὶ καὶ ἀπευκταῖοι λογισμοῦ, ὡς πὲρ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.

Ερμηνεία

[446]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ΄ (Ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

ΟΣΑΚΙΣ επιτύχης να πραγματοποιήσης μίαν αρετήν, να ενθυμείσαι Αυτόν που είπεν, «ότι χωρίς εμού ου δύνασθε ποιείν ουδέν» (Ιωάν. ιε', 5): διότι αρχή πάσης αρετής είναι ο Θεός, όπως ακριβώς αιτία του καθημερινού φωτός ο ήλιος. Ο Κύριος λέγει, ότι οφείλομεν να εκτελέσωμεν τας εντολάς: «Όταν ποιήσητε πάντα τα διαταχθέντα υμίν, λέγετε ότι δούλοι αχρείοί εσμεν, ότι και οφείλομεν ποιήσαι πεποικήκαμεν» (Λουκ. ιζ', 10). Συμφώνως με αυτά και η Βασιλεία των ουρανών δεν προσφέρεται ως μισθός δι' όσα καλά έργα επιτελεί ο άνθρωπος, αλλ' είναι συνέπεια της αγάπης του Θεού, Χάρις του Δεσπότη, η οποία έχει ετοιμασθή διά να δοθή εις πιστούς και αφωσιωμένους εις Αυτόν δούλους. Διά να αντιληφθώμεν καλλίτερον το νόημα της Χάριτος, ας σκεφθώμεν το εξής: ένας δούλος δεν δύναται να ζητήση την ελευθερίαν ως μισθόν δι' αυτά που προσφέρει εις τον κύριόν του· όταν όμως ως χρεώστης, με την διαγωγήν του, ευχαριστήση των δανειστών, τότε από ευχαρίστησιν τού χαρίζεται το δάνειον. Αυτό είναι το νόημα της Χάριτος.

2. Κατά τας Αγίας Γραφάς ο Χριστός απέθανεν ως υπεύθυνος, καίτοι αναμάρτητος, διά να μας προσφέρη την λύτρωσιν εκ των αμαρτιών ημών και να χαρίση εις τους καλώς υπηρετούντας Αυτόν την ηθικήν ελευθερίαν και την αναγέννησιν. Αυτό εξάγεται από την δεσητικήν φράσιν· «Ευ δούλε αγαθέ και πιστέ, επί ολίγα ής πιστός, επί πολλών σε καταστήσω είσελθε εις την χαράν του Κυρίου σου» (Ματθ. κε', 21). Δούλος δε πιστός δεν είναι εκείνος, που επαναπαύεται μόνον εις την γυμνήν γνώσιν, αλλ' εκείνος, ο οποίος φανερώνει την πίστιν του προς τον εντολοδότην Χριστόν δι' υπακοής πρός Αυτόν. Εκείνος ο οποίος τιμά ειλικρινώς τον Δεσπότην, εκτελεί ευχαρίστως και προθύμως τα υπ' Αυτού διατασσόμενα όταν δε περιπέση εις σφάλμα ή παρακούση, υφίσταται άγογγύστως και με υπομονήν τας συνεπείας των πράξεων, διά τας οποίας ευθύνεται.

3. Μερικοί νομίζουν, ότι ωφελούνται, όταν πιστεύουν όρθως, χωρίς να εκτελούν τας εντολάς του Θεού· άλλοι πάλιν εκτελούντες τας εντολάς του Θεού, έχουν την γνώμην, ότι ο Θεός τους χρεωστεί ως μισθόν την Βασιλείαν των ουρανών. Όλοι, όσοι σκέπτονται κατά τον ένα ή τον άλλον τρόπον, έχουν λάθος ο Δεσπότης, ακριβώς διότι είναι Δεσπότης, δεν έχει χρεωθή με κανένα μισθόν προς τους δούλους, ακριβώς διότι είναι δούλοι· αλλ' ούτε πάλιν και εκείνοι, οι οποίοι δεν εργάζονται το αγαθόν όπως πρέπει, δικαιούνται ελευθερίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ΄ (Ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

4. Εφ' όσον ο Χριστός απέθανε χάριν ημών, κατά την διδασκαλίαν των Αγίων Γραφών, και δεν ζώμεν πλέον δια τους εαυτούς μας, αλλά χάριν Εκείνου που απέθανε και ανεστήθη δι' ημάς, είναι φανερόν, ότι έχομεν υποχρέωσιν να δουλεύωμεν Αυτόν μέχρι θανάτου. Πώς λοιπόν νομίζομεν, ότι ο Θεός μάς οφείλει, ως μισθόν, την υιοθεσίαν;

5. Ο Χριστός είναι Δεσπότης και κατ' ουσίαν και κατ' οίκονομίαν· κατ' ουσίαν μέν διότι μάς εδημιούργησεν εκ του μη όντος κατ' οικονομίαν δέ, διότι όταν απεθάναμεν από την αμαρτίαν, μας εξηγόρασε με το ίδιον αίμα Του και μας προσέφερε την ζωήν και την έλευθερίαν.

6. Όταν ακούσης να λέγη η Αγία Γραφή, ότι ο Θεός θα «αποδώση εκάστω κατά τα έργα αυτού» (Ρωμ. β', 6), μη νομίσης ότι εννοεί ως έργα τας πράξεις διά τας οποίας θα προσφερθή ως μισθός ή γέεννα του πυρός ή η Βασιλεία των ουρανών· αλλ' έργα οφειλόμενα εις την πίστιν ή απιστίαν προς Αυτόν. Ο Χριστός αποδίδει εις τον καθένα κατά τα έργα του, όχι ως έμπορος πραγμάτων, αλλ' ως Θεός, που μάς εδημιούργησε και μας εξηγόρασεν εκ της αμαρτίας.

7. Όσοι έχομεν αξιωθή του Λουτρού, δι' ού αναγεννώμεθα και πάλιν, δηλαδή του Αγίου Βαπτίσματος, οφείλομεν να εκτελώμεν τα αγαθά έργα, όχι διά να προσφέρωμεν ανταπόδοσιν της δοθείσης διά του Αγίου Βαπτίσματος Χάριτος, αλλά διά να εξασφαλίσωμεν την καθαρότητα, την οποίαν έκερδίσαμεν δια του Μυστηρίου. Κάθε έργον αγαθόν, το οποίον πραγματοποιούμεν δια της ημετέρας (=ανθρωπίνης) φύσεως, μας καθιστά μεν ικανούς να απέχωμεν από το αντίθετον κακόν, δεν ήμπορεί όμως να μας προσθέση αγιότητα, την οποίαν μόνον η θεία Χάρις εξασφαλίζει.

8. Ο εγκρατής διά της έγκρατείας απέχει από την γαστριμαργίαν" και ακτήμων της πλεονεξίας και ήσυχος της πολυλογίας και σεμνός της πορνείας και αυτάρκης της φιλαργυρίας και πράος της ταραχής και ταπεινόφρων της κενοδοξίας και υποτακτικός της φιλονεικίας και ελεγκτικός της υποκρισίας. Επίσης εκείνος, που διαρκώς προσεύχεται, απέχει διά της ευχής από την απελπισίαν" ο πτωχός του αμαρτωλού πλούτου και όμολογητής της αρνήσεως και υφιστάμενος βασανιστήρια, διά τον Χριστόν, αποφεύγει την ειδωλολατρίαν.

9. Βλέπεις λοιπόν, ότι εκάστη αρετή, την οποίαν ο άνθρωπος μέχρι θανάτου πραγματοποιεί, δεν είναι τίποτε άλλο παρά αποχή από την αμαρτίαν; Η αρετή είναι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ΄ (Ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

έργον της ανθρωπίνης φύσεως και όχι νόμισμα με το οποίον ανταλλάσσει ο άνθρωπος της Βασιλείαν των ουρανών. Ασκών λοιπόν την αρετήν ο άνθρωπος περιφρουρεί τα προσόντα της φύσεώς του. Ο Χριστός διά της σταυρικής θυσίας χαρίζει εις τον άνθρωπον την υιοθεσίαν. Εκείνος, που εκτελεί το αγαθόν και ζητεί ανταπόδοσιν, δεν υπηρετεί τον Θεόν, αλλά τον εγωισμόν του (=το θέλημά του). Ένας, που θα αμαρτήση, δεν είναι δυνατόν να επιτύχη την εκ Θεού ανταπόδοσιν της αφέσεως της αμαρτίας, παρά μόνον εφ' όσον υποβληθή εις την μετάνοιαν, που αρμόζει εις την περίπτωσίν του.

10. Μερικοί λέγουν, ότι δεν δυνάμεθα να κάμωμεν το αγαθόν, εάν δεν γίνη αισθητή η παρουσία της Χάριτος εις ημάς είναι παρατηρημένον, ότι αυτών, που η προαίρεσις κλίνει προς τας ηδονάς, παραιτούνται πάντοτε της προσπαθείας να κάμουν αυτό, που ήμπορούν και μόνοι των.

Η μέν Χάρις- την οποίαν επιζητούν- έχει δωρηθή εις τους βαπτισθέντάς εις το όνομα του Χριστού, κατά τρόπον, που δεν ήμπορεί να ελέγξη ή ανθρωπίνη λογική ή δε ενέργεια της εξαρτάται από τον βαθμόν προθυμίας, με την οποίαν κατεργαζόμεθα τας εντολάς του Κυρίου, και δεν παύει ποτέ να μας βοηθή εις το έργον του αγαθού, χωρίς όμως να φαίνεται. Ωστόσον είναι εις το αυτεξούσιον ημών να κάμωμεν ή να μη κάμωμεν το αγαθόν, κατά το μέτρον της δυνάμεως ημών

11. Η θεία Χάρις ενεργεί κατά τον εξής τρόπον πρώτον μεν άφυπνίζει την συνείδησιν του ανθρώπου, ώστε αύτη να κρίνη όπως θέλει ο Θεός δι' αυτό βλέπομεν και κακοποιούς ακόμη να μετανοούν και να ευχαριστούν τον Θεόν κατά την υπόλοιπον ζωήν των. Εις άλλην πάλιν περίπτωσιν η Χάρις ενεργεί διά της διδασκαλίας του πλησίον, ως να είναι κρυμμένη εις αυτήν άλλοτε πάλιν, κατά την ανάγνωσιν ωφελίμων και διδακτικών βιβλίων, παρακολουθεί την διάνοιαν και διά της φυσικής σειράς των διδασκομένων εν τω βιβλίω διδάσκει τον νούν μας διά την πραγματικότητα αυτήν. Εάν λοιπόν προσέξωμεν από όλα αυτά να ωφεληθώμεν, εξόχως θα απολαύσωμεν την χαράν του Κυρίου μας. Εκείνος, που ζητεί να απολαύση τας ευεργεσίας, που δωρίζει το Πνεύμα, πριν να εργασθή δια την εκπλήρωσιν των εντολών, ομοιάζει με δούλον αγορασθέντα με χρήματα και όστις μόλις τον ηγόρασεν ο κύριός του, επιζητεί να γραφή εις το συμβόλαιον της αγοράς του και ή απονομή της ελευθερίας του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ΄ (Ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

12. Εις τους κόπους, που καταβάλλονται χάριν της ευσεβείας, έρχεται αμέσως ως βοήθεια και ευλογία και προστασία του Θεού (=τον κοπιάζοντα χάριν της ευσεβείας βοηθεί και εύλογεί ο Θεός). Αυτό ημπορούμεν να το μάθωμεν από τον νόμον του Θεού και την συνείδησιν· ο σπόρος δεν ημπορεί να φυτρώση και να μεγαλώση το εξ αυτού φυτών χωρίς έδαφος και ύδωρ· κατ' αναλογίαν και ο άνθρωπος δεν θα ωφεληθή πνευματικώς χωρίς τους κόπους, που εξ ιδίας προαιρέσεως καταβάλλει, αλλά και χωρίς την προστασίας και βοήθειαν τού Θεού.

13. Αυτός, που μετανοεί ειλικρινώς και γνησίως, δεν υπολογίζει τον κόπον της μετανοίας ως εξιλασμόν διά τα παλαιά αμαρτήματα, αλλά μόνος του, ο ίδιος, προσπαθεί να συμφιλιωθή με τον Θεόν. Εφ' όσον όσα καλά έχει η φύσις ημών, οφείλομεν καθημερινώς να τα εκτελώμεν, τί απομένει λοιπόν να προσφέρωμεν εις τον Θεόν ως λύτρα διά προγενέστερα αμαρτήματα; Αλλωστε όσον πολλάς αρετάς και εάν εκτελέσωμεν σήμερον, δεν αντισταθμίζουν προγενεστέρας αμαρτίας, διότι διά την αμέλειαν, που επεδείξαμεν εις το παρελθόν, να εκτελέσωμεν τα οφειλόμενα, μόνον έλεγχος χρειάζεται όχι ανταπόδοσις, δηλαδή εξαγορά.

14. Ο φόβος του Θεού μάς αναγκάζει να πολεμώμεν εναντίον της κακίας όταν όμως ημείς αγωνιζώμεθα με διάθεσιν, τότε η Χάρις τού Κυρίου την εξαφανίζει.

15. Αδελφοί, ο αγών ημών εναντίον της κακίας είναι προσωρινός, διαρκεί όσον και ο επίγειος βίος μας η ανταπόδοσις όμως και τα έπαθλα διά τον αγώνα αυτόν είναι αιώνια και αθάνατα. Όσον κανείς αγωνίζεται με μεγαλυτέραν προθυμίαν εις τον αγώνα αυτόν, τόσον περισσότερον φουντώνει από μανίαν εναντίον του και εχθρός και του επιτίθεται με μεγαλυτέραν σφοδρότητα. Δεν πρέπει όμως να φοβήται ο αγωνιζόμενος, διότι η Χάρις του Θεού ούτε στιγμήν δεν παραλείπει να χαριτώνη και να βοηθή τον πολεμούντα, εφ' όσον βεβαίως και εκείνος την επικαλείται με όλην του την ψυχήν.

16. Εάν όμως κανείς αποχαυνωθή και αμελήση να επικαλεσθή την Χάριν τού Θεού προς βοήθειάν του, και συμβή να κυριευθή υπό του εχθρού, διότι δεν εξησφάλισε την συμμαχίαν του Θεού, τον εαυτόν του άς θεωρή αίτιον αυτής της απροθυμίας. Διότι όπως ακριβώς, όταν κανείς έχη υγιείς τας χείρας του και ευρίσκεται ενώπιον τραπέζης με πολλά φαγητά, γίνεται ο ίδιος αίτιος της πείνης του, εφ' όσον δεν απλώνει τας χείρας του να πάρη από τα αγαθά. τοιουτοτρόπως και εκείνος, που αμελεί να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ΄ (Ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

επικαλεσθή την Χάριν του Θεού και να πλουτισθή με την δύναμίν της, προκαλεί ο ίδιος την πτώσιν του και την απώλειάν του.

17. Εκείνος λοιπόν, που είναι πάντοτε νηφάλιος και συνεχώς επικαλείται την Χάριν του Θεού, αξιώνεται της εξ αυτής βοηθείας. Η Χάρις αύτη του Θεού, αφού κατανικήση συντόμως τον εχθρόν, τον ρίπτει κατεντροπιασμένον κάτω εις τους πόδας του αγωνιστού, δοξάζει τον άνθρωπον, και δοξάζεται διά της νίκης αυτής εναντίον του δαίμονος. Χωρίς όμως την συμμαχίαν και την συμπαράστασιν της Χάριτος, μόνη της η καρδιά δεν ημπορεί να αντεπεξέλθῃ εις τον αγώνα αυτόν, ούτε να αποκτήσῃ κατάνυξιν, ούτε να εξυμνήσῃ ὅπως πρέπει τον Δεσπότην, ούτε, ἐν πάσῃ περιπτώσει, να κατορθώσῃ κάτι ἀπὸ τα ἀγαθὰ. Θὰ παραμένῃ ἡ τοιαύτη καρδιά μία πτωχή και ἐστερημένη των καλῶν και θὰ κατοικούν μέσα εις την καρδίαν αὐτὴν ρυπαροὶ και ἀπόβλητοι λογισμοί, ὅπως εἰς τα ερείπια κατοικούν νυχτοπούλια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

Τις ἡ των πειρασμῶν αἰτία, καὶ τις ἡ ἐκ τούτων ωφέλεια, καὶ τις ἡ διαφορά.

Ποία εἶναι ἡ αἰτία των πειρασμῶν· ποία ἡ ἐξ αὐτῶν ωφέλεια καὶ ποία ἡ μεταξὺ των διαφορά.

Α'. Του 'Αββά Μάρκου

ΑΔΕΛΦΟΙ, οὐδεὶς τῶν συμβαινόντων πειρασμῶν ἐκάστο ἀδίκως ἐπέρχεται, ἀλλὰ πάντα κατὰ δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ τῶν μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων κακῶν πασχόντων, τῶν δὲ ὑπὲρ τῶν τοῦ πλησίον. Λέγει ἡ Γραφή, εἷς κόλπον ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκοις· παρὰ γὰρ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια· καὶ πάλιν· πάντα τὰ ἔργα Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης καὶ ὁ σπείρει ἕκαστος, τοῦτο καὶ θερίσει

2. Τοῦτο τὸ φρόνημα ἔχων καὶ ὁ Ἅγιος Δαβίδ, ὑπὸ τοῦ Σεμεὶ θλιβόμενος, κελεύσει Θεοῦ, διὰ ἰδίαν αἰτίαν ὁμολογεῖ θλίβεσθαι τοῦτο καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ φανεροποιῶν ἔλεγεν' «ἔγνων, Κύριε, ὅτι δικαιοσύνη τὰ κρίματά σου καὶ ἀληθεῖα ἐταπείνωσας μέ» καὶ πάλιν «ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκας μέ, ἔκωφωθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας».

3. Καὶ Ἡσαΐας δὲ καὶ Ἰερεμίας, "Ἰεζεκιήλ τὲ καὶ Δανιήλ καὶ οἱ λοιποὶ Προφῆται, τῷ τὲ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι τὰ μέλλοντα κατὰ τὴν ἐκάστου ἁμαρτίαν ἐπὲρ χεταὶ αὐτοῖς προεφήτευον, ἅμα καὶ τὰς αἰτίας τῆς ἐπιφορᾶς δηλώσαντες φησὶ γὰρ ἀνθ' ὧν ἐλάλουν τα δέ, καὶ ἐποιοῦν τα δέ, ἐπέλθη αὐτοῖς τάδε καὶ τάδε.

4. Τελείου γὰρ ἀνδρὸς ἔστι ἀληθάργητον εἶναι ἐν τοῖς ἰδίοις ἡττήμασιν εἰ δὲ τὰ προφανῆ ἡττήματα δυσκατανόητα εἰσι, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἐνθυμήματα ἡμεῖς δὲ τὸ πλεῖστον τῆς ἑαυτῶν κακίας ἀγνοοῦντες, ταρασσόμεθα ἐν ταῖς ἐπιφοραῖς.

5. Γνωσώμεθα οὖν ὡς λογικοί, ὅτι πρὸς τὴν ἡμῶν ωφέλειαν ἐπιφέρει ὁ Κύριος τὰς ἐπαγωγὰς, καὶ πολλὰ καλὰ δι' αὐτῶν ἐν ἡμῖν ἐργάζεται πρῶτον, εὑρεσιν τῶν κρυπτῶν ἡμᾶς κατεχουσῶν φαύλων ἐννοιῶν μετὰ τὴν τούτων εὑρεσιν καὶ ταπεινοφροσύνην προστίθῃσιν ἀληθινήν, καὶ ἀσχημάτιστον" εἶτα τῆς ματαίας οἰήσεως ἀποκάλυψιν, κατὰ τὸ γεγραμμένον «διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ὅπως ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

6. Ἐὰν οὖν τὰς ἐπιφορὰς μὴ μετὰ πίστεως καὶ εὐχαριστίας ὑπομένωμεν, τὴν ἔγκεκρυμμενὴν κακίαν εὐρεῖν οὐ δύναμεθα ταύτης δὲ τρανῶς μὴ εὐρεθείσης, οὔτε τοὺς ἐνεστῶτας φαύλους λογισμοὺς ἀπορρίψαι δύναμεθα, οὔτε τῶν προγεγενημένων ἐλασμὸν ζητῆσαι, οὔτε περὶ τῶν μελλόντων ἀσφάλειας δεῖξασθαι· πλὴν χρὴ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι αἱ ἐπιφοραὶ καὶ οἱ ἔλεγχοι, τὰς αἰτίας εἰς τὸ φανερὸν οὐκ ἐξομοιοῦνται, κατὰ δὲ τὸ πνευματικῶν πᾶσαν ἀποσώζουσι δικαιοσύνην.

7. Τοῦτο δὲ καὶ διὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς γνῶναι δύναμεθα μὴ γὰρ οἱ ὑπὸ τοῦ πύργου τοῦ Σιλωὰμ ἀποθανόντες, ἑτέροις πύργον ἐπικατέσεισαν καὶ οἱ ἀπαχθέντες εἰς μετάνοιαν ἐν Βαβυλῶνι ἐβδομήκοντα ἔτη, ἄλλους τινὰς αἰχμαλώτους ἔλαβον εἰς μετάνοιαν;

8. Οὐχ οὕτως εἰσιν αἱ παιδευτικαὶ συμβάσεις ἀλλ' ὥς πὲρ οἱ στρατιῶται, ὅταν φωραθῶσιν ἁμαρτήσαντες, αἰκίζονται μὲν, οὗ τὰ αὐτὰ δὲ πάσχουσιν, οἷα φαῦλα πεποιήκασιν, οὕτω καὶ πάντες παιδευόμεθα διὰ τῶν ἐπερχομένων, εὐκαιρῶς μὲν καὶ ἄρμοζόντως καὶ πρὸς μετάνοιαν, οὐχ ὁμοιοτρόπως δέ, οὐδὲ ἐν τῷ καιρῷ τῷ αὐτῷ, οὐδὲ διὰ τῶν αὐτῶν πραγμάτων καὶ τοῦτο ἔστιν ὃ ἄγει τοὺς πολλοὺς εἰς ἀπιστίαν τῆς τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνης, ἢ τοῦ καιροῦ ὑπέρθεσις καὶ ἢ τῶν ἐπιφορῶν ἄνομοιότης.

Ἑρώτησις

9. Οὐκ οὐν ἐπειδὴ πολλὰ ἡμῖν ἐπέρχονται θλιβερά πράγματα, τοῦτο μὲν δι' ἀνθρώπων, φθονούντων, καταλαλούντων, διαβαλλόντων, συκοφαντούντων, κόλα κεύόντων, πλανώντων, ἀποστερούντων, σκανδαλιζόντων, καταφρονούντων, μισούντων, πολεμοῦντων, τυπτόντων, ἐπηρεαζόντων, διωκόντων, καὶ ὅσα ἀνθρώποις παρὰ ἀνθρώπων ἐπέρχεται, ἢ καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου σώματος, σφριγῶντος, πολεμοῦντος, ἀναπαύσεις ζητοῦντος, ποικίλοις νοσήμασι περιπίπτοντος, ἢ καὶ τὰ ἐκτὸς τούτων συμβαίνοντα δῆγματα, κυνῶν ἢ ἰοβόλων, ἢ σαρκοβόρων θηρίων πρὸς τούτοις, λοιμοί, σεισμοί, παγετοί, καύσωνες, γῆρας, πενία, μόνωσις, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

10. Τοῦτο δὲ διὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, πρὸς & τὴν πάλιν ἡμῶν καὶ - "Ἀπόστολος ἐφανέρωσε, τὰς πράξεις ἡμῶν καὶ τοὺς λόγους ἐπιτηρούντων* δι' ὧν ἀκολούθως καὶ τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν εἶναι καταστοχάζονται εἰ μὴ γὰρ ὁ αὐτεξούσιος ἡμῶν νοῦς ταῖς δοκιμαστικαῖς ἐξαπινιαῖως προσομιλήσει, καὶ ἀφεῖς τὴν καθολικὴν ἐλπίδα λογισμοὺς ἀνακινήσει, οὔτε λόγοι προφέρονται, οὔτε πράξεις ἀνακινούνται.

11. Αὐτὸς δὲ εἵργκας, ὅτι πᾶσαι αἱ συμφοραί, κατὰ αἰτίαν ἀναλόγως ἐκάστω ἐπέρχονται φανέρωσον, ἡμῖν τὰς αἰτίας, ἵνα ὄντως πιστεῦσωμεν ὅτι ὑπεύθυνοί των ἐπιφορῶν ἐσμεν, καὶ ὀφείλομεν ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα θλιβερά, ἵνα μὴ ἐν τῇ κρίσει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

οὐ μόνον ὡς ἁμαρτωλοί, ἀλλ' ὡς καὶ τὴν ἴασιν μὴ προσδεζόμενοι, βαρυτέραν ἔξωμεν τὴν κόλασιν.

Ἀπόκρισις

12. Πάσης συμβάσεως αἰτία ἐστὶν ὁ ἐκάστου λογισμὸς εἶχον δὲ εἶπεν ὅτι καὶ οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις" ἔπει δὲ ταῦτα πρὸ ἐννοίας οὐ προέρχονται, τούτου χάριν τὸ πᾶν τοῖς λογισμοῖς ἐπιγράψομαι' τοῦ λογισμοῦ οὖν προηγούμενου, λοιπὸν καὶ αἱ πράξεις παρέχουσιν ἡμῖν τὴν εἰς ἀλλήλους κοινωνίαν.

13. Δύο δὲ εἰσιν οἱ τρόποι τῆς κοινωνίας, εἷς ἀπὸ ἀγάπης, καὶ εἷς ἀπὸ κακίας διὰ δὲ τῆς κοινωνίας, ὡς οὐκ οἶδαμεν ἀλλήλους ἀναδεχόμεθα ταῖς δὲ ἀναδοχαῖς, αἱ ἐπιφοραὶ ἀκολουθούσι, καθὼς φάσιν αἱ Γραφαὶ «ὁ ἐγγυώμενος τὸν ἑαυτοῦ φίλον, ἐχθρῷ παραδίδωσι τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα» οὕτως ἕκαστος οὐ μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ ἐπερχόμενα φέρει, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἐφ' οἷς αὐτὸν ἀνεδέξατο.

Ἑρώτησις

14. Ἀξιούμεν μαθεῖν τὸν ἓνα τρόπον τῆς ἀναδοχῆς, λέγομεν δὲ τὸν ἀπὸ κακίας γινόμενον.

Ἀπόκρισις

15. Ἡ ἀπὸ κακίας ἀναδοχὴ ἀκούσιος ἐστίν, οὕτω δὲ συμβαίνει ἀναδέχεται τοὺς πειρασμούς, ὡς οὐ θέλει, καὶ ἀποστερῶν τοῦ ἀποστερουμένου, δμὲ καὶ ὁ σὺν φαντῶν τοῦ συκοφαντουμένου, καὶ πλεονεκτῶν τοῦ πλεονεκτουμένου, καὶ καταπόνει τοῦ καταπονουμένου, καὶ καταλαλῶν τοῦ καταλαλουμένου, καὶ ἵνα μὴ καθ' ἓν λέγω, πᾶς ὁ ἄδικων, τοῦ ἀδικουμένου ἀναδέχεται τοὺς πειρασμούς.

16. Τούτοις δὲ μαρτυρεῖ ἡ Γραφή λέγουσα «δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδυνει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ πετραδίδεται ἀσεβῆς» καὶ πάλιν «ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, ἔμπε: σεῖται εἰς αὐτόν, καὶ ὁ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει. Εἰ οὖν ἡ ἡμῶν ἀδικία Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τί ἔρουμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν τοῖς μὴ παιδευόμενοις διὰ τῶν ἐπιφορῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ταύτας ἄγριαινομενοις καὶ μὴ γένοιτο.

Ἑρώτησις

17. Δόξα σοὶ ὁ Θεὸς ταῦτα οὕτως ἔχειν πιστεύομεν δι' ἀκολουθίας ἐπακοῦ σαντες, λοιπὸν εἶπε ἡμῖν καὶ τὴν ἐξ ἀγάπης ἀναδοχήν.

Ἀπόκρισις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

18. Ἐξ ἀγάπης ἀναδοχή ἔστιν, ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς παρέδωκεν ἡμῖν, πρῶτον ἰασάμενος ἡμῶν τὰς ἀσθενείας τῆς ψυχῆς, εἶτα θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, τὴν φύσιν καθαρὰν ἀποκαθιστῶν, τοῖς βεβαίως Αὐτὸ πιστεύουσι θανάτου λύτρωσιν παρεχόμενος, θεοσέβειαν παραδιδούς, εὐσέβειαν διδάσκων, ὑπὲρ ἀγάπης κακοπαθῶν ἕως θανάτου.

19. Ὑποδεικνύων τὴν ἐν τούτοις ὑπομονήν, διὰ τῆς τοῦ πνεύματος παρουσίας, χαρισάμενος ἡμῖν τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, διὸ καὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν πειρασμοὺς ἀνά: δέχεται ὄνειδιζόμενος, μυκτηριζόμενος, συκοφαντούμενος, δαπιζόμενος, δεσμούμενος, παραδιδόμενος, κολαφιζόμενος, ὄξος καὶ χολὴν ποτιζόμενος, καὶ τί πλέον εἶπω; ἥλοις καταπειρώμενος καὶ σταυρούμενος, καὶ λόγῃ νυσσούμενος, οὕτως ἡμῖν διὰ σαρκὸς καὶ πνεύματος κοινωνῆσαι καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάθη δεξάμενος, πάλιν τοῖς ἰδίῳ παραδέδωκε τὸν νόμον τοῦτον, Ἐπιστολῶν, Προφήταις, Πά: τράσι, Πατριάρχαις, τοὺς μὲν προδιδάξας διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῖς δὲ ὑποδείξας διὰ τοῦ ἀχράντου Σώματος.

20. Ταύτην τὴν ἀναδοχὴν ἐμφαίνων ἔλεγε: «Μὴ φοβεῖσθε, ἐγὼ γενίκηκα τὸν κόσμον», καὶ πάλιν, «ἐγὼ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὧσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ» καὶ πάλιν, «μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ». "Ὅθεν καὶ ὁ "Ἁγίος Παῦλος μιμοῦμε: Ψὸς τὸν Κύριον ἔλεγε «νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἀναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματός του, ἔστιν ἡ Ἐκκλησία», καὶ αὐτὸς τὴν ἐξ ἀγάπης ἀναδοχὴν αἰνιττόμενος.

21. Βούλει σαφέστερον ἐπιγνῶναι, πῶς ἡμῖν πάντες οἱ Ἀπόστολοι δι' ἑννοίας καὶ λόγου καὶ πράξεως ἐκοινώνησαν, καὶ διὰ τῆς κοινωνίας τοὺς ἡμῶν ἀνεδέξαντο πειρασμοὺς καὶ διὰ μὲν ἑννοίας, τὰς Γραφᾶς ἡμῖν διανοίγοντες, τοὺς Προφῆτας παρατιθέμενοι, τῷ Χριστῷ πιστεύειν ὡς λυτρωτῇ, πείθοντες λατρεύειν Αὐτῷ, ὡς κατὰ φύσιν Υἱῷ Θεοῦ πληροφοροῦντες, ὑπὲρ ἡμῶν προσευχόμενοι, δακρύοντες, ἀποθνήσκοντες, καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς πιστῆς ἔστιν ἑννοίας.

22. Διὰ δὲ λόγων παρακαλοῦντες, νουθετοῦντες, ἐπιτιμῶντες, ἐλέγχοντες τὴν ὀλιγοπιστίαν ἡμῶν, ὄνειδιζοντες, τὴν ἀγνωσίαν ἡμῶν ἐπισκώπτοντες, τὴν εὐσέβειαν ἀνακηρύττοντες, τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντες, τὴν κακοπιστίαν ἀνακόπτοντες ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπο, καὶ πράγματι τὸ ψεύδει μὴ συντιθέμενοι, τῷ καυχωμένῳ κατὰ σάρκα μὴ συνομιλοῦντες, κενοδόξῳ μὴ συνδιατρίβοντες, ἀλαζόνα μηδόλως καταπτήσσοντες, πονηρευόμενον ἐξουθενοῦντες, τοὺς ταπεινοὺς προσιέμενοι, τοὺς εὐλαβεῖς οἰκειούμενοι, καὶ ἡμᾶς τὰ αὐτὰ ποιεῖν διδάξαντες.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

23. Διὰ δὲ πράξεως «διωκόμενοι, μυκτηριζόμενοι, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, φυλακίζόμενοι, ἀποκτενούμενοι», καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐπαθον ὑπὲρ ἡμῶν. Οὕτω δὴ οὖν διὰ τῆς κοινωνίας ἀνεδέξαντο ἡμῶν τοὺς πειρασμοὺς «εἴτε γὰρ φησι θλιβόμεθα, εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας».

24. Τὸν νόμον οὖν δεξάμενοι παρὰ Κυρίου, αὐτοὶ πάλιν ἡμῖν παραδεδώκασι λέγοντες «εἰ ὁ Κύριος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τέθηκεν, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τιθέναι» καὶ πάλιν, «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὴν νόμον τοῦ Χριστοῦ».

25. Ε. οὖν ἔγνωμεν τοὺς δύο τρόπους τῆς εἰς ἀλλήλους κοινωνίας καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθοῦσαν ἀναδοχήν, καὶ τοὺς κατὰ ἀναλογίαν συμβαίνοντας πειρασμοὺς, μὴ περιεργαζόμεθα, πῶς, ἢ πότε, ἢ διὰ τίνος ἐπέρχονται τὰ γὰρ ἐκάστο προσφυές, καὶ τὴν ἀνυπέρθετον αὐτῶν ἐπειξιν, καὶ τὴν πάσης τῆς κτίσεως εἰς τοῦτο συνεργίαν, μόνου τοῦ Θεοῦ ἔστιν εἰδέναι ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν πιστεύειν τῇ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνῃ, καὶ γινώσκειν ὅτι πᾶν το ἐπελθὸν ἡμῖν ἄκουσιως, ἢ δι' ἀγάπην, ἢ διὰ κακίαν ἡμῖν ἐπῆλθε καὶ διὰ τοῦτο ὑπομένειν χρή καὶ μὴ ἀπωθεῖσθαι αὐτό, ἵνα μὴ προσθῶμεν ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις ἡμῶν.

26. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τρεῖς τρόποι τῆς θεοσεβείας εἰσὶ, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος δύναται σωθῆναι" ὁ μὲν πρῶτος, τὸ μὴ ἁμαρτάνειν, ὁ δεῦτερος, τὸ τὸν ἁμαρτήσαντα ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα θλιβερά, ὁ δὲ τρίτος, τὸν μὴ ὑπομένοντα πενθεῖν ἐπὶ τοῖς τῆς ὑπομονῆς ἐλλείμμασι. Καθότι ὧδε μὴ διορθωθέντα διὰ τῶν προσφυῶν συμβάσεων, ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν εἰς τὴν ἐκεῖθεν κρίσιν καθυπάγουσιν εἰ μὴ τί ἂν πενθοῦντας ἡμᾶς καὶ τεταπεινωμένους ἰδὼν ὁ Θεός, ὡς οἶδε, τὴ παντοδυνάμῳ Αὐτοῦ Χάριτι ἐξαλείψει τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

27. Ἡμεῖς δὲ εἰ καὶ τὸ πρῶτον ὡς δυσκατόρθωτον τελέσαι οὐ δύνηθῶμεν, ἀλλὰ γὰρ τοῦ δευτέρου μὴ ἀμελήσωμεν εἰ δὲ μή, κὰν τοῦ τρίτου ἐπιμελησώμεθα, ἵνα μὴ τῆς σωτηρίας τελείως ἐκπέσωμεν.

28. Πρὸ δὲ πάντων παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀκριβῶς προσέχειν τοῖς εἴρημενοις, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς ἀνωφελεῖς τοὺς ὑπὲρ τῶν λόγων πειρασμοὺς ὑπομένωμεν, καὶ ἡμεῖς διὰ ραθυμίας τὰ εἰρημένα λήθη παραδῶτε' ἢ γὰρ λήθη, ραθυμίας θυγάτηρ, ἀμφοτέρα δὲ ἀπιστίας ἔκγονα τυγχάνει σύμβασις ὀδυνηρά, μνήμην Θεοῦ παρέχει τὸ συνετῶ, θλίβουσα κατὰ ἀναλογίαν τὸν ἐπιλανθανόμενον τοῦ Θεοῦ πᾶς ἀκούσιος πόνος γινέσθω σοὶ μνήμης Θεοῦ διδάσκαλος, καὶ οὐκ ἐπιλείπει σὲ ἀφορμὴ πρὸς μετάνοιαν.

29. Πᾶσα θλίψις κατὰ Θεὸν ἔργον ἐστὶν ἐνυπόστατον εὐσεβείας ἢ γὰρ ἀληθινὴ ἀγάπη δι' ἐναντίων δοκιμάζεται μὴ λέγε κεκτησθαι ἀρετὴν ἐκτὸς θλίψεως, ἀδόκιμος γὰρ ἔστι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

διὰ τὴν ἄνεσιν πάσης ἄκουσιου θλίψεως ἀναλογίζου τὴν ἐκ: βάσιν, καὶ εὐρησεις ἐν αὐτῇ ἁμαρτίας ἀναίρεσιν διὰ θλίψεως τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡτοιμασται, ὁμοίως καὶ τὰ κακὰ διὰ κενοδοξίας καὶ ἡδονῆς.

30. Εἰ τις, προφανῶς ἁμαρτάνων καὶ μὴ μετανοῶν, οὐδὲν ἐπαθεν ἕως ἐξόδου, τούτου νόμιζε ἀνίλεων εἶναι τὴν κρίσιν ἐκεῖ. "Ὡς πὲρ τοὺς κακοσίτους ἀψίνθιον ὠφελεῖ τὸ πικρότατον, οὕτω τοῖς κακοτρόποις κακὰ πάσχειν συμφέρει τοὺς μὲν γὰρ εὐεκτεῖν, τοὺς δὲ μετανοεῖν παρασκευάζει τὰ φάρμακα.

31. Ἐὰν μὴ θέλῃς κακοπαθεῖν, μηδὲ κακοποιεῖν θέλε, διότι τοῦτο ἐκείνῳ ἀπαραβάτως ἀκολουθεῖ καὶ γὰρ σπείρει ἕκαστος, τοῦτο καὶ θερίσει" ἐκουσίως τὰ φαῦλα σπεύροντες, καὶ ἀκουσίως θερίζοντες, τὴν δικαιοκρισίαν τοῦ Θεοῦ ὀφείλομεν θαυμάζειν" ὁ μὴ αἰρούμενος τοὺς ὑπὲρ ἀληθείας πόνους ἐκουσίως, ὑπὸ τῶν ἄκουσιων χαλεπωτέως παιδεύεται.

32. Ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ποιῶν αὐτὸ κατὰ δύναμιν, διὰ μικρῶν πόνων τοὺς μεγάλους ἐκφευζεται. Μὴ πᾶσαν θλίψιν ἐπέρχεσθαι τοῖς ἂν θρώποις διὰ ἁμαρτίας νόμιζε εἰσὶ γὰρ εὐαρεστοῦντες καὶ πειραζόμενοι" ἔγραπται γάρ, «ἀσεβεῖς καὶ ἄνομοι ἐκδιωχθήσονται» ὁμοίως «οἱ ἐν Χριστῷ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς, διωχθήσονται».

33. Ὁ τὸν Δεσπότην τιμῶν, ποιεῖ τὰ κελευόμενα, σφαλεῖς δὲ ἢ παρακούσας, ὑπομένει ὡς ἴδια τὰ ἐπερχόμενα. Φιλομαθὴς ὢν, γίνου καὶ φιλόπονος" ἢ γὰρ ψιλὴ γνῶσις φυσιοὶ τὸν ἄνθρωπον οἱ ἀπροσδοκῆτως ἡμῖν συμβαίνοντες πειρασμοί, οἰκονομικῶς ἡμᾶς φιλοπόνους διδάσκουσι, καὶ μὴ βουλομένους εἰς μετὰ νοίαν ἔλκουσιν.

34. Αἱ ἐπερχόμεναι θλίψεις τοὺς ἀνθρώποις τῶν ἰδίων κακῶν εἰσιν ἔκγονα, ἐὰν δὲ αὐτὰς διὰ προσευχῆς ὑπομείνωμεν, εὐρίσκομεν πάλιν ἀγαθῶν πραγμάτων ἐπιφοράν, Σημεῖον γνώσεως ἀληθοῦς ἢ τῶν θλιβερῶν ὑπομονὴ καὶ τὸ μὴ αἰτία σθαῖ τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ ταῖς ἑαυτῶν συμφοραῖς.

35. Ὁ τὰς ἔξωθεν ἐπιφορᾶς δικαιοσύνη Θεοῦ παραγενομένης εὐρηκως, οὗτος ζητῶν τὸν Κύριον εὗρε γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης" ἐὰν νοήσης, κατὰ τὴν Γραφῶν, ὅτι ἐν πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου, γενήσεται σοὶ πᾶσα σύμβασις θεοσεβείας διδάσκαλος νοῦς ἐπιλαθόμενος τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, ὑπὲρ τῶν ἐναντίων ὡς συμφερόντων τοὺς ἀνθρώποις διαμάχεται. "Ὅταν ἐφάμαρτος ψυχὴ τὰς ἐπερχομένας θλίψεις οὐ καταδέξεται, τότε οἱ Ἄγγελοι περὶ αὐτῆς λέγουσιν ἰατρεύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα καὶ οὐκ λάθη.

36. Εἰς τὰς ἄκουσιους ὁδύνας τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ θαυμασίως ἔγκεκρυπται, τὸν ὑπομένοντα εἰς μετάνοιαν ἔλκον καὶ ἀπαλλάττον τῆς αἰωνίου κολάσεως. Εἰ οὐκ ἔστι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

ραδίως εὐρεῖν τὸν χωρὶς πειρασμῶν εὐαρεστήσαντα, εὐχαριστεῖν δεῖ τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν εἰ μὴ νυκτερινῆς ἄγρας ἀπέτυχεν ὁ Πέτρος, οὐκ ἂν τῆς ἡμέρας ρινῆς ἐπέτυχε καὶ εἰ μὴ αἰσθητῶς ἔτυφλωθη ὁ Παῦλος, οὐκ ἂν πνευματικῶς ἀνέβλεψε" καὶ εἰ μὴ ὡς βλάσφημος ἔσυκοφαντηθῇ ὁ Στέφανος, οὐκ ἂν τῶν οὐρανῶν αὐτῷ ἀνοιχθέντων τὸν Θεὸν ἐθεάσατο.

37, Ὡς πὲρ ἥ κατὰ Θεὸν ἐργασία, ἀρετὴ λέγεται, οὕτω καὶ ἡ παρὰ προσδοκίαν θλίψις, πειρασμὸς ὀνομάζεται ὁ Θεὸς τὸν Ἀβραὰμ ἐπείραζε, τουτέστι πρὸς τὸ συμφέρον ἄθλιβεν, οὐχ ἓνα μάθη οὗτος ἐστὶν ἥδει γὰρ αὐτὸν καὶ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως ἄφορμας αὐτῇ παράσχῃ τελείας πίστεως.

38. Πᾶσα θλίψις ἐλέγχει τὴν δοπὴν τοῦ θελήματος, εἴτε δεξιὰ ρέπει, εἴτε ἄρι: στερεῶν διὰ τοῦτο ἡ συμβατική, θλίψις πειρασμὸς λέγεται, τῶν μετόχων πεῖραν τῶν κεκρυμμένων θελημάτων παρέχουσα.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, ουδεὶς ἐκ τῶν πειρασμῶν, που συμβαίνουν εἰς τὸν καθένα μας, ἐπέρχεται ἀδίκως ὅλα συμβαίνουν κατὰ τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἄλλοτε μὲν πάσχομεν ἐξ αἰτίας τῶν ἰδικῶν μας αμαρτιῶν, ἄλλοτε πάλιν ἐξ αἰτίας τῶν κακῶν, που ἐπροξενήσαμεν εἰς τὸν πλησίον. Σχετικῶς ἡ Ἀγία Γραφή λέγει: «εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκους, παρὰ δὲ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια» (Παροιμ. ις', 33) εἰς ἄλλο πάλιν σημεῖον γράφει: «πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης» (Παροιμ. ις', 4): «ὁ γὰρ εἰς σπείρη ἄνθρωπος, τούτο καὶ θερίσει» (Γαλ. 5', 7).

2. Αυτό το ὀρθὸν φρόνημα περὶ τῶν συμβαινόντων πειρασμῶν ἔχων καὶ ὁ Ἅγιος Δαβίδ, ὅταν ἐστενοχωρεῖτο ὑπὸ τοῦ Σεμεὶ¹, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ὡμολόγει, ὅτι υπέφερον ἐξ αἰτίας του. Το φρόνημά του αὐτὸ ἀναπτύσσων εἰς ἓνα ἐκ τῶν ψαλμῶν τοῦ ἔλεγεν «Ἐγγων, Κύριε, ὅτι δικαιοσύνη τὰ κρίματά σου, καὶ ἀληθεία ἐταπείνωσάς

¹ Ο Σεμεὶ κατήγετο ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμὶν καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Σαούλ, κατῴκει δὲ εἰς Βαουρίμ. "Ὅταν δὲ διήρχετο ἐκεῖθεν ὁ Δαβὶδ φεύγων καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀβεσσαλώμ, ἐξήλθεν ὁ Σεμεὶ καὶ ὕβριζε, κατηράτο καὶ ἐλιθοβόλει τὸν Δαβίδ. Οἱ συνοδεύοντες τὸν Δαβίδ ἀξιωματικοὶ ἦθε. λησαν τότε νὰ φονεύσουν τὸν Σεμεὶ, ἀλλ' ὁ Δαβίδ τοὺς ἀπέτρεψε λέγων· «Ἀφετε αὐτὸν καταράσθαι, ὅτι εἶπεν αὐτῷ Κύριος" εἰπὼς ἴδοι Κύριος ἐν τῇ ταπεινώσει μου, καὶ ἐπιστρέψει μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ"» (Β', Βασιλ. ις', 11-12). Παρὰ δὲ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Δαβίδ ὁ Σεμεὶ ἐξηκολούθει τρέχων ἐπὶ τῆς πλευράς του ὁδούς καὶ ὑπεράνω τῆς ὁδοῦ που ἐφευγεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐλιθοβόλει αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Δαβίδ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀβεσσαλώμ ἐπέστρεψε νικητής, οἱ δὲ ἀκόλουθοί του ἐζήτουν νὰ θανατώσουν τὸν Σεμεὶ, πεσὼν οὗτος εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δαβίδ, ἐζήτηε συγχώρησιν, εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν καὶ Δαβίδ: «Ὁ μὴ ἀποθάνης» (Β', Βασιλ. ιθ', 23) καὶ τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν. Τὸν Σεμεὶ ἐθανάτωσε, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δαβίδ, ὁ Σολομὼν δι' ἐτέραν παράβασιν (Γ' Βασιλ. γ', 39 - 46).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

με» (Ψαλμ. ριη', 75). Εις άλλο πάλιν σημείον των Ψαλμών γράφει σχετικώς «όνειδος άφρονι έδωκάς με εκωφώθην και ουκ ήνοιξα το στόμα μου, ότι συ ει ο ποιήσας με» (Ψαλμ. λη', 9-10).

3. Και οι Προφήται Ησαΐας, Ιερεμίας, Ιεζεκιήλ και Δανιήλ και οι υπόλοιποι προεφήτευσον και εις τον Εβραϊκόν λαόν και εις τα έθνη, ότι όσα κακά επρόκειτο να επέλθουν, είχαν την αιτίαν των εις τας αμαρτίας των εις τας προφητείας των αυτών εφανέρωνον συγκεκριμένως και τους λόγους της επερχομένης συμφοράς. Δι' αυτό και ο συνήθης τύπος των προφητειών των ήτο: «αντί αυτών που έλαλήσατε και επράξατε, θα σας συμβούν τα εξής».

4. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του τελείου ανδρός είναι να μη καταλαμβάνεται από βαθύς ύπνον, όμοιον με λήθαργον, όταν πρόκειται να εξετάση τους λόγους των πτώσεών του. Εάν δεν είναι δύσκολον να αντιληφθή κανείς την προέλευσιν των πτώσεων, που είναι ολοφάνεραι, κατά μείζονα λόγον είναι δύσκολο να κατανοήση τήν φύσιν και τον χαρακτήρα των σκέψεων, που οδήγησαν εις τας πτώσεις. Ημείς, επειδή δεν γνωρίζομεν το μεγαλύτερον μέρος των κακιών μας, ταρασσόμεθα διά τας συμφοράς, που επέρχονται εις ημάς.

5. Ας μάθωμεν λοιπόν, ως λογικοί που είμεθα, ότι ο Κύριος πρός ψυχικήν μας ωφέλειαν μάς κάμνει να υποφέρωμεν, απεργαζόμενος εις ημάς πολλά καλά από τας θλίψεις αυτάς. Και πρώτον μάς κατευθύνει να ανακαλύψωμεν τας κρυφάς κακές σκέψεις, που κατέχουν την ψυχήν μας. Αφού ανακαλύψωμεν τας αισχράς αυτάς σκέψεις, γεννάται εις την ψυχήν μας ειλικρινής και ανυπόκριτος ταπεινοφροσύνη. Τέλος, διά των επερχομένων, θελήσει Θεού, θλίψεων, αποκαλύπτομεν και την ματαίαν οίησιν, που ενδεχομένως θα βασιλεύη μέσα μας, όπως λέγει και το γραφικόν ρητόν: «Και διέκυψαν πάντες οι εργαζόμενοι την ανομίαν, όπως άν έξολοθρευθώσιν εις τον αιώνα τού αιώνος» (Ψαλμ. α', 8).

6. Εάν λοιπόν δεν υπομένωμεν τας διαφόρους θλίψεις μετά πίστεως προς τον Θεόν και ευχαριστίας προς Αυτόν, δεν θα ημπορέσωμεν να ανακαλύψωμεν την κακίαν, που έχει κρυφθή μέσα μας. Εφ' όσον δε δεν κατορθώσωμεν να ανακαλύψωμεν αποφασιστικώς αυτήν, ούτε και τους ενυπάρχοντας αισχρούς λογισμούς θα ήμπορέσωμεν να αποβάλωμεν, ούτε να ζητήσωμεν συγχώρησιν δι' όσα κακά έχομεν κάμει, αλλ' ούτε και να διασφαλισθώμεν έναντι μελλοντικών κακών. Εκτός όμως αυτών και τούτο πρέπει να γνωρίζωμεν· αι θλίψεις και αι τιμωρίαι δεν είναι πάντοτε, κατά την εξωτερικήν μορφήν, ανάλογοι και όμοιοι πρός τας αιτίας, που τας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

προεκάλεσαν· διά των συμβαινουσών όμως αυτών θλίψεων και των τιμωριών διασώζεται η αρχή της δικαιοσύνης, κατά το εσωτερικών και πνευματικών μέρος.

7. Την αλήθειαν αυτήν δυνάμεθα να την αντιληφθώμεν και από παραδείγματα εκ της Αγίας Γραφής· μήπως εκείνοι που έφονεύθησαν υπό τα ερείπια του πύργου του Σιλωάμ, εφόνευσαν άλλους συσσείσαντες πύργον διά να καταπέση, ή μήπως οι οδηγηθέντες εις την αιχμαλωσίαν της Βαβυλώνος, επί εβδομήκοντα έτη, διά να υποβληθούν εις μετάνοιαν Ισραηλίται είχαν προηγουμένως αιχμαλωτίσει άλλους διά να τους εξαναγκάσουν εις μετάνοιαν;

8. Εξ αυτών των ολίγων γραφικών παραδειγμάτων συμπεραίνομεν, ότι τα περιστατικά, που συμβαίνουν διά λόγους παιδαγωγικής προνοίας, δεν ομοιάζουν με τις αιτίας, που τα προεκάλεσαν. Με τα περιστατικά της παιδαγωγικής προνοίας συμβαίνει αυτό, που παρατηρείται εις τους στρατιώτας: οι στρατιώται, όταν συλληφθούν διά διάφορα σφάλματα, τιμωρούνται μέν, χωρίς όμως να υφίστανται τα όσα αισχρά διέπραξαν. Ούτω και ημείς όλοι τιμωρούμεθα διά μέσου των συμβαινόντων λυπηρών περιστατικών, εις τον κατάλληλον χρόνον, όπως πρέπει και διά να μετανοήσωμεν, όχι όμως με τον ίδιον τρόπον, που ήμαρτήσαμεν, εις τον ίδιον χρόνον και διά των ιδίων πραγμάτων.

Εκείνο δε που οδηγεί μερικούς νά μή πιστεύουν εις την δικαιοσύνην του Θεού είναι ακριβώς αυτό: η χρονική απόστασις μεταξύ αμαρτίας και τιμωρίας και η ανομοιότης μεταξύ του τρόπου που ήμαρτήσαμεν και του τρόπου, που τιμωρούμεθα.

Ερώτησις

9. Πολλά λοιπόν είναι τα θλιβερά περιστατικά, τα οποία πλήσσουν και ταλαιπωρούν τον άνθρωπον τα θλιβερά αυτά περιστατικά άλλοτε μεν οφείλονται εις ανθρώπους φθονερούς, κατηγόρους, διαβολείς, συκοφάντας, κόλακας, πλάνους, άρπαγας, σκανδαλοποιούς, αλαζόνας, ανθρώπους με μίσος εις την καρδίαν των, ταραχοποιούς, εκδικητικούς, ενοχλητικούς, διώκτας και εν γένει ανθρώπους, που το πάν δύνανται να μηχανευθούν και να πράξουν εναντίον των συνανθρώπων των. Εκτός όμως των πονηρών ανθρώπων, μερικά εκ των θλιβερών αυτών περιστατικών οφείλονται και εις το ίδιον το σώμα μας, όταν τούτο είναι ρωμαλέον, όταν πολεμη το πνεύμα, όταν ζητή αναπαύσεις, όταν περιπίπτη εις διαφόρους ασθενείας. Άλλοτε πάλιν τα θλιβερά αυτά περιστατικά οφείλονται εις άλλα αίτια, όπως τα δαγκώματα των σκύλων, των δηλητηριωδών φιδιών, των θηρίων, που τρώγουν ανθρώπους και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

τέλος εἰς φυσικά γεγονότα, ὅπως ἡ πείνα, αἱ ἀσθένειαι, οἱ σεισμοί, ἡ ζέστη, τὸ γήρας, ἡ πτωχεία, ἡ μοναξιά καὶ τὰ παρόμοια..

10. Δεν εἶναι ὅμως μόνον υλικά τὰ αἰτία τῶν διαφόρων θλίψεων, ὅπως αὐτὰ που περιέγραψα ἀνωτέρω ἓνα μεγάλο μέρος τῶν θλίψεων οφείλεται καὶ εἰς τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, ἐναντίον τῶν ὁποίων μάς υπέδειξεν ὁ Απόστολος νὰ πολεμώμεν· τὰ πνεύματα αὐτὰ τῆς πονηρίας κατασκοπεύουν τὶς πράξεις καὶ τοὺς λόγους μας. Διὰ τῆς κατασκοπίας αὐτῆς, ὡς γνωστόν, προσπαθοῦν νὰ μαντεύσουν τοὺς λογισμοὺς μας ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ κυρίαρχος νούς μας δὲν δώσῃ ἀμέσως σημασίαν εἰς τὰς δοκιμαστικὰς αὐτὰς ἐνεργείας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τὴν μόνην πραγματικὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνιότητος ἀρχίσῃ νὰ ἀπασχολῆται με τοὺς υποβολιμαίους αὐτοὺς λογισμοὺς, τότε οὔτε ἔνοχοι λόγοι προφέρονται, οὔτε κακαὶ πράξεις ἐκτελοῦνται.

11. Ὅλα αὐτὰ, που σου ἐξέθεσα, δι' ἓνα λόγον τὰ ἐξέθεσα νὰ φαγερῶσῃς εἰς ἡμὰς τὰς αἰτίας, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων, ὅπως μας εἶπες, προξενούνται εἰς τὸν κάθε ἓνα ὅλαι αἱ συμφοραί, ὅθενδῆποτε καὶ ἀν προέρχονται. Καὶ τοῦτο διὰ νὰ πιστεύσωμεν πράγματι, ὅτι εἴμεθα υπεύθυνοι τῶν δοκιμασιῶν αὐτῶν, οφείλοντες νὰ υπομένωμεν τὰς θλίψεις, ὥστε νὰ μὴ ἀντιμετωπίσω μεν, κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσίαν, αὐστηροτέραν τιμωρίαν, ὅχι μόνον ὡς ἀμαρτωλοί, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνοήτως ἀρνηθέντες τὴν θεραπείας τῆς ἠθικῆς μας νόσου.

Απάντησις

12. Ὡλων τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν γενεσιουργὸς αἰτία εἶναι ὁ λογισμὸς μας θὰ ἤμπορούσα ἀκόμη νὰ εἰπῶ, ὅτι καὶ αὐτὰ που λέγομεν καὶ αὐτὰ που πράττομεν, ἐφ' ὅσον δὲν προηγούνται τῶν σκέψεων, ἀλλὰ ἀκολουθοῦν αὐτάς, κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ τὰ ἀποδώσωμεν εἰς λογισμοὺς. Πάσα δραστηριότης λοιπὸν οφείλεται κατ' ἀνάγκην εἰς τοὺς λογισμοὺς. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν προηγείται ὁ λογισμὸς πάσης δραστηριότητός μας, ἐπόμενον εἶναι αἱ ὑπ' αὐτοῦ, τοῦ λογισμοῦ, διαμορφούμεναι πράξεις νὰ προσδιορίζουν τὸν χαρακτήρα τῆς μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἐπικοινωνίας.

13. Κατὰ δύο δε τρύπους, ἀναλόγους τῆς ποιότητος καὶ διαθέσεως τοῦ λογισμοῦ, ἐπικοινωνοῦν οἱ ἄνθρωποι μεταξύ τῶν ὁ ἓνας τρόπος οφείλεται εἰς τὴν ἀγάπην καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὴν κακίαν. Διὰ τῆς ἐπικοινωνίας ἀναγνωρίζομεθα μεταξύ μας ὡς ἄνθρωποι. Συνέπεια τῶν ἀναγνωρίσεων αὐτῶν εἶναι πλεόν καὶ τὰ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑπ' αὐτῶν ὡς αἰτίων, συμβαίνοντα. Ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: «Υἱέ, εἰάν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ» (Παροιμ. ζ', 1). Οὕτω ὁ καθείς δὲν εὐθύνεται μόνον δι'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

όσα συμβαίνουν εις τον εαυτόν του, αλλά και δι' όσα συμβαίνουν εις τον πλησίον, επί όσων πραγμάτων ανέλαβε τας ευθύνas.

Ερώτησιs

14. Παρακαλούμεν να μάθωμεν τον ένα τρόπον της αναλήψεωs των ευθυνών και των πειρασμών του πλησίον, τον προερχόμενον από την κακίαν.

Απάντησιs

15. Η ανάληψιs των ευθυνών και των πειρασμών του πλησίον, που προέρχεται από την κακίαν, δεν εξαρτάται από την θέλησιν τού ανθρώπου τοιουτοτρόπως δε συμβαίνει αναλαμβάνει κανείς τας ευθύνas διά τους πειρασμούς του πλησίον, χωρίς να θέλη: π.χ. αυτόs που είναι άρπαξ, ευθύνεται διά τás θλίψειs και τους πειρασμούς εκείνου από τον οποίον αρπάζει. Κατά την αυτην λογικήν, αυτόs που συκοφαντεί, ευθύνεται δια τας θλίψειs και τους πειρασμούς εκείνου, τον συκοφαντεί αυτόs που αθεμίτως πλουτεί, εκείνου εις βάρος του οποίου πλουτεί: αυτόs που ταλαιπωρεί, εκείνου τον οποίον ταλαιπωρεί αυτόs που κατηγορεί, εκείνου τον οποίον κατηγορεί και διά να είπω συντόμως, αυτόs ο οποίος αδικεί, αναλαμβάνει τισ ευθύνas και τás θλίψειs εκείνου τον οποίον αδικεί.

16. Τήν άποψιν αυτην επικυρώνει με τους εξής λόγους και η Αγία Γραφή: «Δίκαιος εκ θήραs έκδύνει, αντ' αυτού δε παραδίδοται ο ασεβής» (Παροιμ. ια', 8). «Ο δρύσσων βόθρον τώ πλησίον, έμπεσεΐται εις αυτόν, και δε κυλίων λίθον, εφ' εαυτόν κυλίει» (Παρ. κς', 27). Εάν λοιπόν η αδικία ημών εις βάρος του πλησίον συνιστά, κατά τον 'Απόστολος Παύλον, την δικαιοσύνην του Θεού, τι δυνάμεθα να είπωμεν; Μήπως είναι άδικος ο Θεός, όστιs οργίζεται εναντίον εκείνων, που δεν συμμορφώνονται με τας δοκιμασίas, αλλά αγανακτούν έναντίον αυτών και αγριεύουν; Μή γένοιτο!

Ερώτησιs

17. Δόξα σοι ο Θεός. Αυτά λοιπόν, που μας εξέθεσεs, πιστεύομεν, ότι πράγματι έτσι είναι, προσέξαντεs την φυσικής σειράν των πραγμάτων. Είπε λοιπόν τώρα εις ημάs και την ανάληψιν των ευθυνών των θλίψεων και των συμφορών του πλησίον, που προέρχεται από αγάπην.

Απάντησιs

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

18. Ανάληψις των θλίψεων και των συμφορών από αγάπης είναι εκείνη, της οποίας τον αιώνιον και άφθαρτον τύπον παρέδωσεν εις ημάς ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός. Ούτος, αφού πρώτον εθεράπευσε τας ασθενείας της ψυχής, μετά συνεχώς και μέχρι συντελείας των αιώνων θεραπεύει πάσαν νόσον και πάσαν αδυναμίαν, σηκώνει επάνω του την αμαρτίαν του κόσμου, καθαρίζει από πάντα μολυσμών και ρύπον την ανθρωπίνην φύσιν, απολυτρώνει εκ του θανάτου τους ακλονήτως πιστεύοντας εις Αυτόν, παραδίδει θεοσέβειαν, διδάσκει αγάπην. Όλα δε αυτά τα επέτυχε διά της αγάπης κακοπαθήσας χάριν αυτής μέχρι θανάτου.

19. Διά της θυσίας Του και των παθών Του υποδεικνύει εις ημάς την υπομονήν εις τας θλίψεις: διά της παρουσίας του Πνεύματος έχαρισεν εις ημάς τα μέλλοντα αγαθά, «ο οφθαλμός ούκ είδε, και ούς ουκ ήκουσε και επί καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη, α ητοίμασεν ο Θεός τοίς αγαπώσιν αυτόν» (Α' Κορινθ. β', 9). Χάριν δε των μελλόντων αυτών αγαθών αναλαμβάνει επάνω του τους πειρασμούς, που έπρεπε να υποστώμεν ημείς· ούτω, καίτοι αναμάρτητος και ανεύθυνος, υπέστη όνειδισμούς, μυκτηρισμούς, συκοφαντίας, ραπίσματα, δεσμά, προδοσίας, κολαφισμούς, γεύσιν όξους και χολής. Και τι να είπω επί πλέον; Με καρφιά εκαρφώθη, εσταυρώθη, έτρυπήθη με λόγχην εις την πλευράν. Τοιουτοτρόπως επικοινωνήσε με ημάς διά σαρκός και πνεύματος και κατεδέχθη, χάριν ημών, πάθη, παραδώσας και πάλιν εις τους ιδικούς του τον νόμον αυτόν εις τους Αποστόλους, τους Προφήτας, τους Πατέρας, τους Πατριάρχας. Και τους μεν πρό Αυτού Προφήτας και Πατριάρχας προεδίδαξε διά τού φωτισμού του Αγίου Πνεύματος, τους μετ' Αυτόν δε edίδαξε διά του παραδείγματος του Αχράντου Αυτού Σώματος.

20. Την έξ αγάπης ανάληψιν των θλίψεων και των πειρασμών αποκαλύπτων έλεγεν· «Αλλά θαρσείτε, εγώ νενίκηκα τον κόσμον» (Ιωάν. ις', 33). «Και υπέρ αυτών εγώ αγιάζω εμαυτόν, ίνα και αυτοί ώσιν ηγιασμένοι εν αληθεία» (Ιωαν. ιζ', 19). «Μείζονα ταύτης αγάπην ουδείς έχει, ίνα τις την ψυχήν αυτού θη υπέρ των φίλων αυτού» (Ιωάν. ιε', 13). Δι' αυτό και ο Άγιος Παύλος μιμούμενος τον Κύριον έλεγε: «Νύν χαίρω εν τοίς παθήμασί μου υπέρ ημών και αναπληρώ τα υστερήματα των θλίψεως του Χριστού έν τη σαρκί μου υπέρ του Σώματος Αυτού, ο έστιν η Εκκλησία» (Κολ. α', 24). Διά της φράσεως αύτης και ο Απόστολος Παύλος υπαινίσσεται την από αγάπην ανάληψιν των θλίψεων και των πειρασμών.

21. Επιθυμείς να κατανοήσης σαφέστερον πως όλοι οι Απόστολοι επικοινωνήσαν με ημάς διά της μυστικής διδασκαλίας, του κηρύγματος, του εμπράκτου βίου, και διά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

της επικοινωνίας αυτής πώς ανέλαβον τους πειρασμούς ημών; Πρόσεχε! Διά της μυστικής διδασκαλίας, ερμηνεύοντες εις ημάς τας Γραφάς, παρουσιάζοντες το βαθύτερον νόημα των Προφητών, πείθοντες ημάς να πιστεύωμεν εις τον Χριστόν ως Λυτρωτήν και να λατρεύωμεν Αυτόν, διά τον οποίον μας πληροφορούν, ότι είναι κατά φύσιν Υιός του Θεού. Πρός εμπέδωσιν δε της μυστικής αυτής διδασκαλίας εις τας ψυχάς μας προσηύχοντο υπέρ ημών, εδάκρυν, απέθνησκον διά μαρτυρίων. Εν γένει ενήργουν εις ημάς όσα ανέφερεν η μυστική διδασκαλία διά να πιστεύσωμεν.

22. Η διά του κηρύγματος επικοινωνία των Αποστόλων με ημάς συνίστατο εις την κατά Χριστόν παρηγορίαν, την νουθεσίαν, την επιτίμhsιν, τον έλεγχο της ολιγοπιστίας ημών και τον ονειδισμόν αυτής. Την θρησκευτικήν αμάθειαν εκαυτηρίαζον, την ευσέβειαν ανεκήρυτταν, τον Χριστόν ωμολόγουν, παρημπόδιζον την επέκτασιν της πλάνης πάντοτε, παντού και καθ' οιονδήποτε τρόπον. Δεν ηνείχοντο το ψεύδος, δεν συναναστρέφοντο τον κατά σάρκα καυχώμενον και τον κενόδοξον, δεν εφοβούντο τον αλαζόνα, εξηυτέλιζαν τον πονηρευόμενον, επλησίαζον τους ταπεινούς, έκαμνον φίλους τους ευλαβείς και edίδασαν και ημάς τα ίδια να κάμνωμεν.

23. Ωσαύτως οι Αγιοι Απόστολοι επικοινωνήσαν με ημάς και διά του εμπράκτου βίου, διωκόμενοι, εξευτελιζόμενοι, υποφέροντες από μυρίας ελλείψεις, ταλαιπωρούμενοι, φυλακιζόμενοι, φονευόμενοι μαρτυρικώς υπό των ειδωλολατρών, και όσα εν γένει παρόμοια έπαθον χάριν της πνευματικής ημών ωφελείας. Τοιουτοτρόπως λοιπόν διά της επικοινωνίας των αυτής ανέλαβον τους πειρασμούς ημών, ώστε να απαλλαγώμεν ημείς εξ αυτών. Οι ίδιοι έλεγαν: «Είτε δε θλιβόμεθα, υπέρ της υμών παρακλήσεως και σωτηρίας... και ημείς πάσχομεν, και η ελπίς ημών βεβαία υπέρ ημών...» (Β' Κορινθ. α', 6-7).

24. Οι Απόστολοι λοιπόν, αφού edέχθησαν τον νόμον από τον ίδιον τον Κύριον, τον παρέδωσαν εν συνεχεία εις ημάς. Σχετικώς έλεγον: Εάν ο Κύριος κατεδέχθη να λάβη θάνατον υπέρ ημών, οφείλομεν και ημείς να θέσωμεν εαυτούς εις κίνδυνος θανάτου υπέρ των αδελφών μας. Και πάλιν: «Αλλήλων τα βάρη βαστάζετε, και ούτως αναπληρώσατε τον νόμον του Χριστού» (Γαλατ. ς', 2) (2).

25. Εάν λοιπόν, κατόπιν των ανωτέρω, αντελήφθημεν καλώς τους δύο τρόπους, κατά τους οποίους οι άνθρωποι επικοινωνούν μεταξύ των (τον οφειλόμενον εις κακίαν και τον οφειλόμενον εις αγάπην) και την εξ ανάγκης επακολουθούσαν ανάληψιν ευθυνών, δι' όσα συμβαίνουν, και τους αναλόγως του χαρακτήρα της επικοινωνίας συμβαίνοντας πειρασμούς, ας μη περιεργαζώμεθα πλέον το διατί, ή

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

πότε, ή διά μέσου τίνος επέρχονται εις ημάς οι πειρασμοί..Διότι μόνον ο Θεός δύναται να γνωρίζη ποία δοκιμασία αρμόζει εις ένα έκαστον, έκ ποίας ανάγκης ή αιτίας συμβαίνει, και την συνδρομήν της φύσεως εις το έργον της δοκιμασίας Ημείς οφείλομεν να είμεθα απολύτως βέβαιοι διά την δικαιοσύνην του Θεού και να γνωρίζωμεν, ότι κάθε θλιβερόν περιστατικών, που επήλθεν εις ημάς παρά την θέλησίν μας, ή από αγάπην ή διά κακίαν συνέβη εις ημάς πάντως όμως προς το πνευματικών ημών συμφέρον. Δι' αυτό πρέπει να το υπομένωμεν και να μη επιδιώκωμεν με αγανάκτησιν να το απομακρύνωμεν, διά να μη προσθέσωμεν αμαρτίας επάνω εις αμαρτίας.

26. Πρέπει δε και τούτο να γνωρίζωμεν ότι τρεις τρόποι θεοσεβείας υπάρχουν, δια των οποίων ο άνθρωπος δύναται να σωθή. Ο πρώτος είναι το να κατορθώση ο άνθρωπος να μη αμαρτήσῃ: ο δεύτερος το να υπομένη, αυτός που ήμάρτησε, τα θλιβερά επακόλουθα της αμαρτίας του και ο τρίτος το να πενήθῃ, αυτός που ήμάρτησε και δεν έχει υπομονήν, διά την έλλειψιν αυτήν της υπομονής, δεδομένου, ότι εφ' όσον δεν διορθωθή ο αμαρτήσας εις την παρούσαν ζωήν διά των καταλλήλων παιδαγωγιών, κατ' ανάγκην θα τιμωρηθή εις την μέλλουσαν ζωήν εκτός εάν μάς ίδη ο Θεός να έχωμεν ταπεινωθή και να θλιβώμεθα διά την έλλειψιν αυτήν της υπομονής, οπότεν Εκείνος, όπως γνωρίζει, με την Παντοδύναμον Χάριν Του, θα εξαλείψῃ τας αμαρτίας ημών.

27. Ημείς λοιπόν, εφ' όσον δεν κατορθώσωμεν να εφαρμόσωμεν τον πρώτον τρόπον θεοσεβείας, το να μείνωμεν δηλαδή αναμάρτητοι, διότι είναι δύσκολον, σχεδόν αδύνατον, να το κατορθώση κανείς, τουλάχιστον ας μη αμελήσωμεν τον δεύτερον: εάν όμως και τον δεύτερον τρόπον θεοσεβείας δεν κατορθώσωμεν, οπωσδήποτε πρέπει να φροντίσωμεν διά τον τρίτον, διά να μη χάσωμεν τελείως την ελπίδα της σωτηρίας ημών.

28. Προ παντός, αδελφοί μου, σας παρακαλώ να προσέχετε με ένδιαφέρον αυτά, που σας λέγω, ώστε και εγώ να μη υπομένω χωρίς ωφέλειαν τους πειρασμούς εκ της διδασκαλίας, αλλά και σείς να μη παραδώσετε με την απροθυμίαν σας εις την λήθην αυτά, που σάς είπα. Η λήθη είναι θυγάτηρ της αδιαφορίας αλλά και αι δύο γεννώνται από την απιστίαν. Ένα οδυνηρόν περιστατικόν επαναφέρει εις τον συνετόν την μνήμην του Θεού· και αυτόν που ελησμόνησε τον Θεόν, αναλόγως του μεγέθους της λήθης, τον θλίβει. Κάθε πόνος, που συμβαίνει χωρίς να τον θελήσωμεν, άς μας διδάξη την ενθύμησιν του Θεού. Ασφαλώς τότε δεν θα μας λείψῃ αφορμή να μετανοήσωμεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

29. Πάσα κατά Θεόν θλίψις είναι πραγματικόν έργον ευσεβείας τούτο δε διότι η πραγματική αγάπη δοκιμάζεται, εάν είναι ειλικρινής, από αντίθετα γεγονότα. Να μη λέγης, ότι έχω αποκτήσει την αρετήν, χωρίς να δοκιμάσης θλίψιν, διότι η αρετή δεν συμβιβάζεται με την άνεσιν. Να σκέπτεσαι πάντοτε ποίον θα είναι το αποτέλεσμα μιάς θλίψεως, η οποία σου συνέβη χωρίς την θέλησίν σου, και τότε ασφαλώς θα ανακαλύψης, ότι διά της θλίψεως αυτής θα πραγματοποιηθή εξάλειψις αμαρτίας. Ο άνθρωπος τα πραγματικά αγαθά τα απολαμβάνει διά θλίψεων· ενώ απ' εναντίας τα κακά τα κερδίζει διά της κενοδοξίας και της ηδονής.

30. Εάν κανείς αμαρτάνη κατά τρόπον οφθαλμοφανή, ενώπιον όλων, και δεν μετανοεί, αλλά και δεν υφίσταται ουδεμίαν θλίψιν μέχρι τού θανάτου του, να είσαι βέβαιος, ότι δι' αυτόν ή τιμωρία κατά το δικαστήριον εκείνο το πάνδημον θα είναι αυστηροτάτη, χωρίς ουδεμίαν εύσπλαγχνίαν. Όπως ακριβώς εκείνους, που δεν χωνεύουν το φαγητόν των, από στομαχικές διαταραχάς, ώφελεί ένα πικρότατον βότανον, τοιουτοτρόπως και εις εκείνους που εμφανίζουν κακόν τρόπον ζωής συμφέρει να υποφέρουν, χάριν της ψυχικής των σωτηρίας. Εις αυτούς που υποφέρουν δίδουν όρεξιν τα φάρμακα και εις αυτούς που αμαρτάνουν, διεγείρουν πόθον μετανοίας αι δοκιμασίαι.

31. Εάν δεν επιθυμής να υποφέρης από παιδαγωγικάς θλίψεις, τότε να αποφεύγης να εκτελής και πράξεις αξίας τιμωριών, διότι η παιδαγωγός τιμωρία είναι συνέπεια των εφάμαρτων πράξεων. Είναι φυσικός νόμος να θερίζη ο άνθρωπος αυτό που σπέρνει. Εφ' όσον λοιπόν με την θέλησίν μας σπείρομεν τα αισχρά, δεν πρέπει να επλησώμεθα, όταν θα θερίσωμεν, χωρίς να το θέλωμεν, τας συνεπείας της δικαίας κρίσεως του Θεού. Εκείνος, που δεν προτιμά ελευθέρως και με την θέλησίν του, τους κόπους χάριν της αληθείας, τιμωρείται σκληρότερον από πόνους, που δεν τους ηθέλησεν.

32 Αυτός, που εγνώρισε το θέλημα του Θεού και δεν το εξετέλεσεν, όπως έπρεπε και αναλόγως με την δύναμίν του, αλλ' ήμέλησε κάπως, θα υποπέση εις πειρασμούς διά να τιμωρηθή εδώ διά την αμέλειάν του, και ούτω να αποφύγη τας μεγάλας τιμωρίας της κολάσεως. Μη νομίζης, ότι κάθε θλίψις, που δοκιμάζει ο άνθρωπος, οφείλεται εις αμαρτίαν. Υπάρχουν άνθρωποι, που ενώ ευαρεστούν τον Θεόν, πειράζονται από θλίψεις. Εις την Αγίας Γραφήν υπάρχει η φράσις: «Και σπέρμα ασεβών εξολοθρευθήσεται» (Ψαλμ, λς', 28). αλλά και ετέρα φράσις: «Και πάντες δε οι θέλοντες ευσεβώς ζην εν Χριστώ Ιησού διωχθήσονται» (Β' Τιμ. γ'. 12).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

33. Ο καλός και πιστός δούλος, που τιμά τον Δεσπότην, εκτελεί προθύμως αυτά που επιτάσσει όταν δε σφάλη ή παρακούση, τότε χωρίς γογγυσμόν υφίσταται τας συνεπείας, διά τας οποίας θεωρεί τον εαυτόν του υπεύθυνον. "Όταν αγαπάς την μάθησιν, να αγαπάς και τους κόπους χάριν της αρετής διότι η γυμνή γνώσις, που δεν συνοδεύεται από προσπάθειαν δι' ενάρετον βίον, καθιστά τον άνθρωπον υπερήφανον, φουσκωμένον από την έπαρσιν της δήθεν μορφώσεώς του. «Η γνώσις φυσιοί» (Α' Κορ. η', 2). Οι πειρασμοί, που συμβαίνουν εις την ζωήν μας, χωρίς να τους αναμένωμεν, κατ' οίκονομίαν Θεού συμβαίνουν, διά να μας διδάξουν την αγαθήν σκοπιμότητα των κόπων και των πόνων και να μας τραβήξουν εις την μετάνοιαν, έστω και παρά την θέλησίν μας.

34. Αι θλίψεις, που παρατηρούνται εις την ζωήν των ανθρώπων, είναι συνέπεια των προσωπικών των ελαττωμάτων, αμαρτιών και κακιών· εάν όμως τας υπομείνωμεν αφογγύστως διά προσευχής, επανακτώμεν και πάλιν, δι' αυτών, αγαθά πράγματα. Απόδειξις γνώσεως, πραγματικής και βαθείας, είναι να υπομένωμεν τα θλιβερά γεγονότα, χωρίς να θεωρώμεν τους συνανθρώπους μας ως αιτίας των ιδικών μας συμφορών.

35. Εκείνος ο οποίος ανεκάλυψεν, ότι αι έξωθεν προερχόμεναι δοκιμασίαι κατά δικαιοσύνην Θεού επέρχονται, ούτος αναζητών τον Κύριον, πράγματι εύρε την επιζητουμένην γνώσιν και αντελήφθη την ουσίαν της δικαιοσύνης. Εάν αντιληφθής, συμφώνως προς την Αγίαν Γραφήν, ότι τα κρίματα του Θεού δεσπόζουν επάνω εις όλην την γην, τότε κάθε περιστατικών της ζωής σου θα σου χρησιμεύη ως διδάσκαλος θεοσεβείας. Νους, ο οποίος ελησμόνησε την αληθή γνώσιν, την βαθείαν και εσωτερικήν, αγωνίζεται διά τα πνευματικώς αντίθετα, τα οποία, εσφαλμένως, θεωρεί ως συμφέροντα εις τους ανθρώπους. "Όταν μία αμαρτωλός ψυχή δεν υπομένη τας επερχόμενας θλίψεις, τότε οι 'Αγγελοι του Θεού λέγουν δι' αυτήν «Ιατρεύσαμεν την Βαβυλώνα και ρύκ ιάθη» (Ιερεμ. κη', 9),

36. Εις τούς πόνους, που υφιστάμεθα, παρά την θέλησίν μας, είναι κεκρυμμένον το έλεος του Θεού, κατά τρόπον αξιοθαύμαστον το έλεος αυτό τραβά εις μετάνοιαν τον υπομένοντα τους πόνους και τον απαλλάσσει από την αιώνιον κόλασιν. Έφ' όσον δεν είναι δυνατόν ευκόλως γα εύρωμεν εκείνον, που χωρίς πειρασμούς ευηρέστησε τον Θεόν, τότε πρέπει να ευχαριστούμεν τον Θεόν δι' όσα μας συμβαίνουν. Ιδού και από την Αγίας Γραφήν τι διδασκόμεθα: Εάν ο 'Απόστολος Πέτρος δεν εκοπίαζε διά το άκαρπον νυκτερινόν ψάρεμα, δέν θά επετύγγανε το πλούσιον κατά την ημέραν (Ιωάν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

κα', 1-14). Εάν ο Απόστολος Παύλος δεν ετυφλώνετο αισθητώς έξω από την Δαμασκόν, δεν θα ανέβλεπε πνευματικώς μετά ταύτα (Πράξ. θ', 8-9). Εάν ο Πρωτομάρτυς Στέφανος δεν εσυκοφαντείτο ως βλάσφημος, και δεν ελιθοβολείτο αδίκως, δεν θα ήνοιγον προς τιμήν του οι ουρανοί και δεν θα έβλεπε τον Θεόν (Πράξ. ζ', 54- 60).

37. Οπως ακριβώς η κατά Θεόν εργασία ονομάζεται αρετή, τοιουτοτρόπως και η θλίψις, την οποίαν δεν αναμένομεν, αλλ' επέρχεται απροσδοκήτως, ονομάζεται πειρασμός. Ο Θεός επείραζε τον Αβραάμ, δηλαδή τον έστενοχώρει, προς το ψυχικόν του συμφέρον, όχι διά να μάθη ποίος είναι (διότι τον εγνώριζε καλώς Αυτός που γνωρίζει τα πάντα πριν γίνουν), αλλά δια να του δώση αφορμές να τελειοποιήση την εις τον αληθινόν Θεόν πίστιν του.

38. Κάθε θλίψις ελέγχει τον δρόμον, που ακολουθεί το θέλημα του ανθρώπου: εάν δηλαδή το θέλημα του ανθρώπου κατευθύνεται δεξιά ή αριστερά. Δι' αυτό και η θλίψις, που μας συμβαίνει, λέγεται και πειρασμός, δηλαδή δοκιμασία, παρέχουσα την ευκαιρίαν εις τους δοκιμάζοντας την θλίψιν να γνωρίσουν τας αφανείς διαθέσεις της ψυχής των.

Β'. Ισαάκ του Σύρου

ΕΙΠΕ τις τὰς Ἀγίων, ὅτι Μοναχὸς μὴ θεαρέστως δουλεύων τῷ Κὺ ρίῳ, καὶ σπουδαίως ἀγωνιζόμενος εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἀλλὰ ἀμελῶς περὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ἀρετῶν διακείμενος, πάντως παραχωρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πειρασμοὺς ποικίλοις, καὶ ἀσθενείαις περιπεσεῖν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς πολλῆς ἀργίας νεύσῃ ἐπὶ τὰ πονηρὰ" διὰ τοῦτο γοῦν ἔτιρριπτει ὁ Θεὸς πειρασμοὺς ἐπὶ τοὺς ραθύμους καὶ ἀμελεῖς, ἵνα ἐν αὐτοῖς ἁδολεσχωσὶ καὶ μὴ ἐν τοῖς ματαίοις.

2. Μνημόνευε οὖν τοῦ Θεοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ πειρασμοὺς οὗ φοβηθήσῃ: ἡ φύσις σου δεκτικὴ τῶν παθῶν γέγονε, καὶ τοῦ παρόντος κόσμου οἱ πειρασμοὶ πολλοί, καὶ οὐκ ἀπέχουσιν ἀπὸ σου τὰ κακά, ἀλλ' ἐνδοθέν σου βρύουσι, καὶ ὑπὸ: κάτω τῶν ποδῶν σου, καὶ οὐδὲ ἐκ τοῦ τόπου, οὗ ἔστηκας, μὴ σαλευθῆς, καὶ ὅταν ὁ Θεὸς ἐπισκέπηται καὶ ἐπινεύσῃ, ἐλεύθεροι καὶ κουφίζει σὲ ἔξ αὐτῶν.

3. Καθάπερ γὰρ ἔγγιζουσιν ἀλλήλοις τὰ βλέφαρα, οὕτω καὶ οἱ πειρασμοὶ ἔγγυς τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ τοῦτο δὲ ὥκονομησεν ὁ Θεὸς ἐν σοφίᾳ διὰ τὴν σὴν ὠφέλειαν, ὅπως ἐπιμόνως κρούῃς τὴν θύραν Αὐτοῦ καὶ φόβῳ τῶν θλιβερῶν, ἐνσπαρῇ ἡ μνήμη Αὐτοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

ἐν τῇ σῇ διανοίᾳ, καὶ πλησιάσης Αὐτῷ διὰ τῶν ἐντεύξεων, καὶ ἁγιασθῇ σου ἡ καρδία τῇ διηνεκεῖ Αὐτοῦ μνεΐα, καὶ δεομένου σου, εἰσακούσῃταί σου, καὶ μάθησῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἔστιν καὶ ἐξαιρούμενός σε, καὶ αἰσθανθῇς τοῦ πλάσαντός σε καὶ φωννύοντος καὶ φυλάσσοντος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἐκ των Ἀγίων εἶπεν: «Ὅταν ἓνας Μοναχὸς δὲν υπηρετῇ, ὅπως θέλῃ ὁ Θεός, τὸν Κύριον, καὶ δὲν ἀγωνίζεται μετὰ ζήλου διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἀμελεῖ διὰ τὴν καλλιέργειαν των ἀρετῶν, τότε ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς νὰ περιπέσῃ εἰς διαφόρους πειρασμούς καὶ διαφόρους ἀσθενείας, διὰ νὰ μὴ καταντήσῃ, ἐξ ἀφορμῆς τῆς πολλῆς ἀργίας, εἰς τὰ πονηρά. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ὁ Θεὸς δίδει ἐπάνω εἰς τοὺς ραθύμους καὶ ἀμελεῖς πειρασμούς, διὰ νὰ ἀσχολοῦνται με αὐτοὺς καὶ ὀχι με πράγματα μάταια, ἐμπνεόμενα ἀπὸ τὴν ραθυμίαν καὶ ἀμέλειαν.

2. Νὰ ἐνθυμήσαι λοιπὸν τὸν Θεὸν πάντοτε, καὶ δὲν θὰ φοβηθῇς ποτέ τοὺς πειρασμούς. Ἡ φύσις σου, ἄνθρωπε, μετὰ τὴν πτώσιν των πρωτοπλάστων ἐγένεν ἐπιρρεπὴς εἰς τὰ διάφορα φυσικὰ καὶ ἠθικὰ πάθη οἱ πειρασμοὶ τοῦ παρόντος κόσμου εἶναι πολλοὶ καὶ δὲν εὐρίσκονται μακρὰ ἀπὸ σέ τὰ διάφορα κακά, ἀλλὰ πηγάζουν ἀπὸ μέσα σου ἀπὸ κάτω ἀπὸ τοὺς πόδας σου. Σὺ, ὅμως, πρόσεξε, μὴ μετακινηθῇς ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἔχεις σταθῇ καὶ ὅταν ὁ Θεὸς θὰ ρίψῃ ἐπὶ σε μετ' εὐμενείας τὸ βλέμμα του καὶ θὰ σε ἐπισκεφθῇ, θὰ σε ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὶς δυσκολίας καὶ θὰ ἐλαφρώσῃ τὸ φορτίον των πειρασμῶν σου.

3. Ὅπως ἀκριβῶς τὰ βλέφαρα των ὀφθαλμῶν μας εἶναι τόσο κοντά, καὶ ἐγγίζουσι τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, τόσο πλησίον των ἀνθρώπων εἶναι καὶ οἱ διάφοροι πειρασμοὶ (=δοκιμασίαι). Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ οἰκονόμησεν ὁ Θεὸς πανσόφως διὰ τὴν ωφέλειάν σου· διὰ νὰ κρούῃς συνεχῶς καὶ ἀκαταπαύστως τὴν θύραν τοῦ ἐλέους Αὐτοῦ καὶ, ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου των θλιβερῶν, νὰ φυτευθῇ ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν διάνοιάν σου. Οὕτω θὰ Τὸν πλησιάσῃς διὰ των ἐπιμόνων δεήσεών σου, θὰ ἁγιασθῇ ἡ καρδία σου ἀπὸ τὴν ἀκατάπαυστον ἐνθύμησιν τοῦ Θεοῦ, καὶ, ἐφ' ὅσον θὰ τὸν ἐπικαλεῖσαι, θὰ σε εἰσακούσῃ. Τότε θὰ ἀντιληφθῇς καὶ σύ, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι Αὐτός που θὰ σε ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς συμφοράς, θὰ αἰσθανθῇς εἰς τὴν ψυχὴν σου τὴν παρουσίας τοῦ Δημιουργοῦ σου, ὁ ὁποῖος σε ἐνισχύει κατὰ των πειρασμῶν καὶ σε περιφρουρεῖ ἀπὸ τὰ κακά.

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΟΝΤΑ ἡμῖν λυπηρά, πρὸς παιδευσιν ἡμῖν συμβαίνει, Ἡ ἢ πρὸς παρελθόντων ἀμαρτημάτων ἀναίρεσιν, ἢ πρὸς ἐνεστώσης ἀμελείας διόρθωσιν, ἢ πρὸς μελλόντων ἀμαρτημάτων ἀνακοπήν.

2. Ὁ οὖν λογιζόμενος ὅτι δι' ἐν τούτων συνέβη καὶ πειρασμός, οὐκ ἀγανακτεῖ τυπτόμενος, ἢ ἀδικούμενος, ἢ ἄλλο τί πάσχων τῶν λυπηρῶν μάλιστα καὶ συνει: δῶς ἑαυτῷ ἀμαρτίας, οὐδὲ αἰτιᾶται τὸν δι' οὗ καὶ πειρασμός, κὰν γὰρ δι' αὐτοῦ κὰν ἄλλου, πιεῖν τῶν θείων κριμάτων τὸ ποτήριον, ἀλλ' εἰς Θεῶν ἀποβλέπει, καὶ εὖ. χαριστεῖ τὸ συγχωρήσαντι, καί, ἑαυτον αἰτιᾶται, καὶ δέχεται τὴν παιδείαν προθὺ μῶς, ὡς πὲρ ὁ Δαβὶδ ἐπὶ τοῦ Σεμεϊ.

3. Ὁ δὲ ἄφρων αἰτεῖ μὲν πολλάκις τὸν Θεὸν ἐλεηθῆναι, καὶ τῶν χαλεπῶν ἐλευθερωθῆναι, ἐρχόμενον δὲ τὸ ἔλεος οὗ παραδέχεται, ἐπειδὴ οὐχ ὡς ἐκεῖνος ἤθελεν, ἀλλ' ὡς ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν συμφέρειν ἠγήσατο, καὶ διὰ τοῦτο ὀλιγωρεῖ καὶ θορυβεῖται καὶ ποτὲ μὲν τοῖς ἀνθρώποις θυμομαχεῖ, ποτὲ δὲ εἰς τὸ θεῖον βλᾶσ φη μεῖ, καὶ μὲν τοι καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην δεικνύει, καὶ παράκλησιν οὗ λαμβάνει.

4. Οἱ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πειράζοντες ἡμᾶς, ἢ τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς ἔκθερμαινουσιν, ἢ τὸ θυμικὸν ἔκταραττουσιν, ἢ τὸ λογιστικὸν αὐτῆς ἐμποδίζουσιν, ἢ τὸ σῶμα ὀδύναις περιβάλλουσιν, ἢ τὰ σωματικὰ διαρπάζουσιν, ἢ δι' ἑαυτῶν ἡμᾶς οἱ δαίμονες ἐκπειράζουσιν, ἢ τοὺς μὴ φοβούμενους τὸν Θεὸν καθ' ἡμῶν ἐφοπλίζουσι δι' ἑαυτῶν μὲν, ὅταν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἰδιάσωμεν ὡς πὲρ καὶ τὸν Κύριον ἐν τῇ ἐρήμῳ" διὰ τῶν ἀνθρώπων δέ, ὅταν μετ' αὐτῶν συνδιατρίβωμεν, ὡς πὲρ καὶ τὸν Κύριον διὰ τῶν Φαρισαίων.

5. Ἄλλ' ἡμεῖς εἰς τὸν τύπον ἡμῶν ἀποβλεπόμενοι, ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς ἀπὸ κρουσώμεθα. Πᾶσα σχεδὸν ἀμαρτία δι' ἡδονῆς γίνεται καὶ πᾶσα ἀναίρεσις διὰ κακοπαθείας καὶ λύπης, ἢ ἐκουσίου διὰ μετανοίας, ἢ οἰκονομικῆς δι' ἐπιφορᾶς παρὰ τῆς προνοίας ἐπαγομένης" «εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἔκρινόμεν, φησὶν, οὐκ ἂν ἔκρινόμεθα κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατὰ , κριθῶμεν».

6. Οἱ μὲν τῶν πειρασμῶν, ἡδονᾶς, οἱ δὲ λύπας, οἱ δὲ ὀδύνας σωματικᾶς τρεῖς - ἀνθρώποις προσάγουσι κατὰ γὰρ τὴν ἔγκειμενην τῇ ψυχῇ τῶν παθῶν αἰτίαν, καὶ τὸ φάρμακον τῶν ψυχῶν ὁ ἱατρὸς διὰ τῶν αὐτοῦ κριμάτων ἐπιτίθησιν.

7. Ὅταν σοὶ ἔλθῃ ἐξ ἀπροσδοκίτου πειρασμός, μὴ τὸν δι' οὗ αἰτιῶ, ἀλλὰ τὸ διατὶ ζῆτει καὶ εὐρίσκων διόρθωσαι" καὶ μὲν γὰρ ἐχέφρων, τῶν θείων κριμάτων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

ἀναλογιζόμενος τὴν λατρείαν, εὐχαρίστως φέρει τὰς διὰ τούτων αὐτῷ ἐπισυμβαινούσας συμφορὰς, μηδὲνα ἄλλον τούτων αἴτιον, ἢ τὰς ἐαυτοῦ ἁμαρτίας λογιζόμενος.

8. Ὁ δὲ ἄφρων τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγνοῶν σοφωτάτην πρόνοιαν, ἁμαρτάνων καὶ παιδευόμενος, ἢ τὸν Θεόν, ἢ τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἐαυτοῦ κακῶν αἴτιον λογίζεται· οὕτως ἀκριβῶς θέλει σωθῆναι καὶ τοῖς ἱατρικοῦς φαρμάκοις μὴ ἄνθισταμενος ταῦτα δὲ εἰσιν ὀδύνη καὶ λύπαι, διὰ ποικιλίας ἐπιφορῶν ἐπαγόμεναι· ὁ δὲ ἄνθισταμενος οὐκ οἶδε τί ἐνταῦθαπραγματεύεται, οὐδὲ τί ἐντεῦθεν ὦνησομενος ἀπελεύσεται,

9. “Ὅταν εὖρης εἰρήνην ἐν τῇ ὁδῷ σου ἀναλλοίωτον, τότε φοβήθητι, διότι μακρὰν ἀπέχεις ἀπὸ τῆς εὐθείας τρίβου τῆς πατουμένης ὑπὸ τῶν μοχθηρῶν ποδῶν τῶν Ἀγίων ὅσον γὰρ ὁδεύεις ἐν τῇ βασιλικῇ ὁδῷ, καὶ τὴ τοῦ Θεοῦ πόλει πλησιάζεις, ἡ ἰσχὺς τῶν πειρασμῶν ἀπαντᾷ σοὶ καὶ ὅσον προκόπτεις, τοσούτον τοὺς πειρασμοὺς κατὰ σου εὕρισκεις πληθυνομένους ὅταν οὖν αἴσθῃ ἐν τῇ ψυχῇ σου ἰσχυροτέρους τοὺς ἐχθροὺς προσπαλαίοντας, ἥτοι πειρασμοὺς, τότε γνῶθι, ὅτι καὶ μείζονα ἐλληφας ἐκ τῆς Χάριτος δύναμιν καὶ προστεθῇ σοὶ βαθμὸς προκοπῆς ὑψηλοτέρας κατὰ γὰρ τὴν δοθεῖσαν σοὶ Χάριν συγχωρεῖ καὶ ὁ Θεὸς ἐπενεχθῆναι σοὶ τοὺς πειρασμοὺς.

10. Οὐκ ἔρχεται δὲ πειρασμός, εἰ μὴ πρότερον δέξεται ἡ ψυχὴ μέγεθος ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτῆς, καὶ τῆς χάριτος αὔξησιν, καὶ μαρτυρεῖ τῷ λεγομένῳ αὐτὸς τὸ ὁ Κύριος μετὰ τὸ Βάπτισμα πειρασθεῖς, καὶ οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὸ δέξασθαι τὸν Πάτερ· ράκλητον, τότε συγχωρηθέντες εἰς πειρασμοὺς ἐλθεῖν τοῖς γὰρ κοινωνοῦσι τῶν ἀγαθῶν, ἀρμόδιον ἔστιν ὑπομεῖναι καὶ τοὺς δι’ αὐτῶν πειρασμοὺς ἄνευ γὰρ θλίψεως, οὐδενὶ δίδοται ἀγαθόν.

11, Προηγεῖται μὲν οὖν ἡ Χάρις τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῷ νοῦ δυναμοῦσα αὐτὸν καὶ οἷα στρατιώτην εἰς πόλεμον ἐφοπλίζουσα· μετὰ δὲ τὴν τοῦ πειρασμοῦ ἔκβα· σὶν καὶ νίκην, τότε καὶ ἡ αἴσθησις τῆς ψυχῆς τῆς Χάριτος γεύεται, καὶ ἐν ἀνὰ» παύσει ταύτης κατατρυφᾷ

12, Εἰ δὲ τίς ἀσθενὴς ὢν, μᾶλλον δὲ δειλὸς καὶ ἀπρόθυμος, οὗ βούλεται σύμ· φερόντως πειρασθῆναι, καὶ περὶ τούτων αἰτούμενος τὸν Θεὸν εἰσακουσθήσεται παρ’ Αὐτῷ. Γνῶθι ὅτι καθόσον ἀνικανοὶ πρὸς τοὺς μεγάλους πειρασμοὺς, κατὰ τοσούτον καὶ πρὸς μεγάλα χαρίσματα ὑπάρχει ἀνίκανος καὶ ὥς πὲρ ἐκωλύθη ἐξ αὐτοῦ ἔφοδος τῶν πειρασμῶν τῶν μεγάλων, οὕτω κωλύεται ἐκ τούτου καὶ τὰ μεγάλα χαρίσματα.

13. Πειρασμοὺς δὲ φημι οὗ τοὺς κοσμικοὺς, οἵτινες γίνονται διὰ τὸ χαλιγῶσαι τὴν κακίαν, οὐδὲ τὰς σωματικὰς ταραχὰς λέγω, ἀλλὰ τοὺς ἀρμόζοντας Μοναχοῖς ἐν τῇ ἡσυχίᾳ αὐτῶν, ἐν οἷς ἡ τοῦ ἀγωνιζομένου ψυχὴ δοκιμάζεται καὶ προκόπτει κατὰ Θεόν· οἶον, ὀκνηρίαν, βάρος τοῦ σώματος, χαύνωσιν τῶν μελῶν, ἀκηδίαν, σύγχυσιν τῆς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

διανοίας, ὑπόνοιαν ἀσθενείας τοῦ σώματος, ἀνελπιστίαν πρὸς ὥραν, σκότωσιν λογισμῶν, ἔκλειψιν τῆς ἐξ ἀνθρώπων βοηθείας, ἔνδειαν τῆς σωματικῆς χρείας καὶ τὰ τούτοις ὅμοια,

14. Πρέπει οὖν ἡμας, ἐν τῷ καιρῷ τῶν τοιούτων πειρασμῶν, δύο τινὰ ἔναντια ἀλλήλοις ἔχειν, ἡγουν χαρὰν τε καὶ φόβον· χαρὰν μὲν ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Χριστοῦ βαδίζοντες εὐρισκόμεθα, ἡτις ἐκ τῶν πειρασμῶν δηλοῦται φόβον δέ, μήπως οὗ κατὰ δοκιμὴν καὶ προκοπὴν, ἀλλ' ἔνεκεν τῆς ὑπερηφανίας ἡμῶν πειραζόμεθα ὅμως ἡ Χάρις σοφίζει τοὺς ταπεινόφρονας, καὶ δίδωσι διακρίναι καὶ γνῶναι τίνες οἱ ἐκ τῆς ὑπερηφανίας πειρασμοὶ εἰς παιδείας καὶ ἔλεγχον ἐπαγόμενοι, καὶ τίνες οἱ ἐκ τῶν δαπισμάτων τῶν ἐξ ἀγάπης τυπτομένων. "Ἐνεκα τοῦ ἐν τῷ ἀγαθῷ αὐξῆσαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ μείζονος ἀξιοθῆναι τῆς Χάριτος.

15. Ἐκ τούτων γὰρ τῶν δευτέρων κτᾶται καὶ ἄνθρωπος τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα βεβαίαν, καὶ τὸ μὴ ἐπ' ἄλλα τινὶ πεποιθέναί ἐστι δὲ καρδίαν ταπεινὴν καὶ νεκρὰν πρὸς πᾶν το φαινόμενον, καὶ πρὸς τούτοις, μᾶλλον δὲ διὰ τούτων, ἔρχεται λοιπὸν καὶ εἰς ἐπιθυμίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Κτίσαντος. Ταύταις δὲ ταῖς ἐπιφοραῖς καὶ ἡ παράκλησις συγκεκρυμμένη ἐστὶ, καὶ οὐκ εἰς πολὺ διαμένουσα, καὶ τὸ σκότει τὸ φῶς καὶ τῶν πολέμῳ αἱ ἀντιλήψεις παραπέμπονται.

16. Οἱ δὲ χάριν τῆς καρδιακῆς ἐπάρσεως ἦτοι τῆς ὑπερηφανίας ἐκ παραχωρήσεως Θεοῦ ἐπερχόμενοι πειρασμοί, λίαν τὴν ψυχὴν βαροῦσι καὶ εἰς ἀμηχανίαν ἐμβαλλουσιν, ἐπιτιθέντες αὐτῇ βάρος ὑπὲρ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν, καὶ εἰς βλασφημίαν ἢ ἄλλην τινὰ ἁμαρτίαν ὠθοῦντες καὶ βιαζόμενοι ἢ διὰ τῶν ψυχικῶν παθῶν αἰφνιδίως τὰ ἀνθρώπῳ ἐπαναστάντων, καὶ ραγδαίως κατ' αὐτοῦ φερομένων, ἢ διὰ τῶν σωματικῶν ὁδυνῶν καὶ ἀσθενειῶν, καὶ συμβάσεων ἐτέρων ἐξ ἀνθρώπων ἐπαγομενων, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς περιστάσεως, οἷον τοῦ πεσεῖν ἐξ ὕψους καὶ συντριβῆναι τὸ σῶμα, ἢ κλύδωνι θαλάσσης περιπεσεῖν καὶ πρὸς τὴ ἀποβολὴ τῶν ιδίων ἐλθεῖν καὶ εἰς τὸ κινδυνεύσαι λοιπὸν σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ ἀπλῶς εἴπειν, ὅσα ὑπὲρ δύναμιν ἐπάγονται τὰ ἀνθρώπων καὶ ὁ σύντομον εὐρίσκει ἐν αὐτοῖς τὴν ἀντίληψιν.

17. Ταῦτα δὲ διὰ τὴν ὑπερηφανίαν ἐκ συγχωρήσεως Θεοῦ ἐπιφέρονται λοιπὸν οὖν ἐκ τοῦ ἥθους καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ πειρασμοῦ συγκρινομένου πρὸς τὴν σὴν δύναμιν, τῆς σῆς διανοίας καὶ πολιτείας τὰς ὁδοὺς καταλάμβανε,

18. Καὶ τοῦτο δὲ χρὴ εἶδέναι, ὅτι ὅταν βουλευθῇ ὁ Θεὸς ἐπὶ πλεῖον θλιβῆναι τὸν ἄνθρωπον, παραχωρεῖ αὐτὸν ἔλθειν εἰς τὰς χεῖρας τῆς μικροψυχίας, ἐν ἣ κρᾶ: ταιουμένη κατ' αὐτοῦ ἢ ἀκηδία, γεύει αὐτὸν τοῦ ψυχικοῦ πνιγμοῦ, ἦτοι τῆς κολάσεως τῆς γεέννης, καὶ ἐκ τούτου ἐπέρχεται αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκστάσεως, ἐξ οὗ πηγάζονται οἱ μύριοι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

πειρασμοί, ή σύγχυσις, ό θυμός, ή βλασφημία, ή μεμψιμοιρία, οί διεστραμμένοι λογισμοί, ή από χώρας εις χώρας μετάβασις, και τὰ όμοια τούτοις.

19. Τούτων δέ πάντων μία έστιν ή θεραπεία, δι' ής ή ψυχή εύρίσκει παράκλησιν, ή ταπεινώσις της καρδιάς, ή εκ της εύχης και της εκχύσεως των δακρύων, και του παραρρίπτεσθαι ενώπιόν του Θεού, και εξουθενείν έαυτόν τὰ άνθρωπω έγγινομενη, άνευ δέ ταύτης ούκ έστι των πειρασμών τούτων άπαλλαγήναι" αύτη γάρ δίδωσι τὸ άνθρωπω ύπομονήν, δι' ής έλαφρύνεται τὸ βάρος της θλίψεως, και παράκλησις έπέρχεται, ή την πρὸς τὸν Θεὸν άγάπην προστίθησιν, και την έν τῷ Πνεύματι τῷ Αγίῳ χαράν τὲ και άγαλλίασιν.

Ερμηνεία

ΤΑ ΛΥΠΗΡΑ γεγονότα, που συμβαίνουν εις ημάς, συμβαίνουν προς σωφρονισμών και παιδευσιν ημών· ή διά να συγχωρηθούν περασμένα αμαρτήματα, ή δια να διορθωθή υπάρχουσα αμέλεια ή διά να εμποδισθή ο άνθρωπος από μελλοντικά αμαρτήματα.

2. Εκείνος λοιπόν, που σκέπτεται, ότι διά μίαν εκ των τριων αυτων αιτιών συνέβη ο πειρασμός, δεν αγανακτεί όταν ασθενή, ή άδικήται, ή πάσχη κάτι λυπηρόν. Απ' εναντίας μάλιστα επειδή έχει επίγνωσιν των αμαρτιών του, ούτε καν θεωρεί αίτιον της θλίψεώς του εκείνον διά του οποίου επήλθεν εις αυτόν ο πειρασμός: διότι γνωρίζει, ότι υποχρεούται, είτε ο ίδιος, είτε δι' άλλου τινός, να πίνη μέχρι σταγόνος το ποτήριον της θείας Δικαιοσύνης. Δι' αυτό, κατά το στάδιον της δοκιμασίας του αποβλέπει εις τὸν Θεόν, τον ευχαριστεί, διότι επέτρεψε την δοκιμασίαν αυτήν, θεωρεί τον εαυτόν του αίτιον τού πειρασμού και μετά προθυμίας υπομένει την παιδείαν αυτήν, όπως και Δαβίδ τότε με τον Σεμεί.

3. Απ' εναντίας, ο άφρων ζητεί από τον Θεόν επιμόνως να ελεηθή και να ελευθερωθή από τα δυσάρεστα όταν όμως έλθη το έλεος του Θεού δεν το αναγνωρίζει, ούτε ευχαριστείται, διότι την επίσκεψιν αυτην του Θεού την ήθελε με τον ιδιόν του τρόπον, και όχι όπως ο ιατρός των ψυχών μας εθεώρησε, ότι συμφέρει εις τας ψυχάς ημών. Επειδή δε τα πεπραγμένα δεν συνέβησαν όπως αυτός τα προσδοκούσε, δι' αυτό αμελεί, αδιαφορεί και ανησυχεί και άλλοτε μεν τaráσσεται και ένοχλείται με τους ανθρώπους, άλλοτε βλασφημεί το θείον· με τον τρόπον του δε αυτόν και αγνωμοσύνην επιδεικνύει και, ως είναι επόμενον, δεν λαμβάνει εκ Θεού την αναμενομένην παρηγορίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

4. Εκείνοι οι οποίοι, κατά παραχώρησιν Θεού, μάς πειράζουν, ή θερμαίνουν εις την ψυχὴν μας ευτελείς επιθυμίας, ή διεγείρουν τον θυμόν και την οργήν μας, ή παρεμποδίζουν την λειτουργίας του λογικού μας, ὡσαύτως οι κατά παραχώρησιν Θεού πειράζοντες ημάς προκαλούν εις ημάς σωματικούς πόνους, ή μάς κλέπτουν τα απαραίτητα διά την συντήρησιν και περίθαλψιν του σώματος. Επίσης και οι δαίμονες δι' ημών των ιδίων, ή δι' άλλων, μας πειράζουν, ή και κατ' ευθείαν οι ίδιοι οι δαίμονες αλλά και εκείνους, που δεν φοβούνται τον Θεόν, κινούν εναντίον ημών οι δαίμονες. Οι ίδιοι οι δαίμονες μας πολεμούν, όταν απομάκρυνθώμεν από τους ανθρώπους, διά να ασκητεύσωμεν μόνοι εις την ἔρημον, ὅπως ακριβώς επείραξαν και τον Κύριον εις την ἔρημον (Ματθ. δ', 1-10). Διά μέσου των ανθρώπων μας πειράζουν οι δαίμονες, όταν συναναστρεφόμεθα με τους ανθρώπους, ὅπως πάλιν επείραξαν τον Κύριον διά των Φαρισαίων.

5. Ημεῖς ὁμως αποβλέποντες εἰς τον ιδανικόν τύπον, τον ὁποιον πρέπει να ενσαρκώσωμεν, θα αποκρούσωμεν αυτούς και εις την ἔρημον και εις την μετά των άλλων επικοινωνίαν. Ὅλαι σχεδόν αι αμαρτίαι πραγματοποιούνται διά της ἐφ' αμάρτου ηδονῆς, και αποδιώκονται με την κατά Θεόν λύπην και την σκληραγωγίαν· η λύπη αὕτη δύναται να ἐπέλθῃ εις την καρδίαν μας ή θεληματικῶς διά της μετανοίας, ή, κατ' οἰκονομίαν Θεού, διά θλίψεως προσγενομένης υπό της παιδαγωγούσης προνοίας του Θεού. Εἶναι γνωστόν το ρητόν: «Εἰ γάρ εαυτούς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα κρινόμενοι δε υπό Κυρίου παιδεύόμεθα, ἵνα μή συν τῷ κόσμῳ κατακριθώμεν» (Α' Κορινθ. ια', 31-32).

6. Ἐκ των πειρασμών ἄλλοι μεν επιφέρουσιν εις τους ανθρώπους ἐφ' αμάρτους ηδονάς, ἄλλοι λύπας, οδηγούσας εις ἀπόγνωσιν, ἄλλοι δέ, τέλος, πόνους και ταλαιπωρίας του σώματος ἀναλόγως λοιπόν προς την υπάρχουσιν εις την ψυχὴν μας αιτίας των παθών, ο ἱατρός των ψυχῶν προσφέρει το κατάλληλον φάρμακον που το κρίνει ἐκεῖνος και ἀπαραίτητον.

7. Ὅταν σου συμβῇ πειρασμός, χωρίς να τον ἀναμένης, μη θεωρῇς υπεύθυνον αὐτόν, δια του ὁποίου σου ἐπῆλθεν ο πειρασμός εἶναι προτιμότερον να ἀναζητῇς εις τον εαυτόν σου την αιτίαν, διά την ὁποίαν σου συνέβῃ και πειρασμός αὐτός. Ὅταν δε την ἀνακαλύψῃς, τότε να φροντίσῃς να διορθωθῇς. Ο μυαλωμένος και συνετός ἄνθρωπος λαμβάνων υπ' ὄψιν του, ὅτι ο Θεός διά των ἀνεξιχνιάστων Του βουλῶν προσφέρει την θεραπείας των αμαρτιῶν, υπομένει με ευχαρίστησιν τὰς συμφοράς που ἐπέρχονται εις αὐτόν, διά των ἀνεξιχνιάστων αὐτῶν βουλῶν του Θεού, χωρίς να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

θεωρη κανένα άλλον ως αίτιον των συμφορών αυτών, εκτός των αμαρτιών του. Ο απερίσκεπτος όμως και ανόητος, αγνοων την σοφωτάτην πρόνοιαν του Θεού, διά της οποίας διορθώνει φιλοστόργως τους σφάλοντας, οσάκις αμαρτάνει και παιδαγωγικώς τιμωρείται, θεωρεί ως αιτίους των συμφορών του ή τον Θεόν ή τους ανθρώπους. Εκείνος πράγματι θέλει να σωθή, που δεν αντιστέκεται εις τα φάρμακα της θεραπείας του. Τα φάρμακα δε αυτά είναι οδύνη και λύπαι, που προκαλούνται εις τον άνθρωπον διά διαφόρων περιστατικών. Αυτός λοιπόν, που αντιστέκεται εις τα φάρμακα αυτά, δεν γνωρίζει ούτε τι γυρεύει εις την παρούσαν ζωήν, αλλ' ούτε και τι θα απολαύση εις τήν μέλλουσαν εξαγοράζων από εδώ την ωφέλειαν και το κέρδος.

8. Όταν συναντήσης εις τον δρόμον της ζωής σου συνεχή και αδιατάρακτον ειρήνην, πρέπει να φοβήσαι, ότι ευρίσκεσαι πολύ μακράν από την ευθείαν οδόν, που επάτησαν οι κουρασμένοι πόδες των Αγίων. Όσον περισσότερο, κατά την πορείαν τού βίου, ευρίσκεσαι επί της βασιλικής οδού και πλησιάζης την πόλιν του Θεού, τόσον και εντονώτερον αντιμετωπίζεις την δύναμιν τών πειρασμών. Όσον δε προοδεύεις εις την αρετήν, τόσον και περισσότερο θα πολλαπλασιάζονται οι κατά σου πειρασμοί. Όταν λοιπόν αντιληφθής εις την ψυχήν σου, ότι οι νοητοί εχθροί, οι δαίμονες, σε πολεμούν σφοδρότερον, και οι πειρασμοί ηύξήθησαν, τότε να γνωρίζης, ότι έχεις λάβει και περισσοτέραν δύναμιν από την Χάριν του Θεού, και σου προσετέθη υπό του αγωνοθέτου Κυρίου ένας ακόμη βαθμός διά την επί τα υψηλότερα προκοπήν σου· διότι αναλόγως του μέτρου της Χάριτος που σου εδόθη, επιτρέπει και ο Θεός την κατά σου επίθεσιν των πειρασμών.

10. Δεν επιτρέπει ο Θεός να έλθη πειρασμός, εάν η ψυχή δεν φθάση ενωρίτερον εις πνευματικής κατάστασιν ανωτέραν της συνήθους και δεν αυξηθή η Χάρις. Την αλήθειαν αυτήν επιβεβαιώνει ο ίδιος ο Κύριος, όστις επειράσθη εις την έρημον μετά την βάπτισίν Του (Ματθ. δ', 1-10) και οι Απόστολοι, οι οποίοι ο Κύριος επέτρεψε να πειρασθούν, αφού πρότερον εδέχθησαν την Χάριν του Παρακλήτου. Είς αυτούς, οι οποίοι απολαμβάνουν τα αγαθά, ταιριάζει να υπομείνουν και τους πειρασμούς χάριν της απολαύσεως των αγαθών αυτών. Χωρίς θλίψιν κανείς δεν απολαμβάνει αγαθόν.

11. Προηγείται λοιπόν εις την ψυχήν του ανθρώπου η Χάρις και ακολουθεί ο πειρασμός, διά να δυναμώση ο νούς του ανθρώπου εις την αντιμετώπισίν του, όπως ακριβώς και ο στρατιώτης εξοπλίζεται πρίν μεταβή εις τον πόλεμον. Αφού δε παρέλθη ο πειρασμός και νικήση ή ψυχή, τότε και η ψυχή αισθάνεται την παρουσίας της Χάριτος, ευχαριστεείται και απολαμβάνει την μετά τον πόλεμον ήρεμίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

12 Εάν δε συμβή να είναι καποιος ασθενής ή μάλλον δειλός και χωρίς προθυμίαν αγώνος, ασφαλώς αυτός δεν επιθυμεί να πειρασθή (=δοκιμασθή) προς το συμφέρον της ψυχής του. Παρακαλών δε τον Θεόν να αποφύγη τον αγώνα αυτόν, ασφαλώς θα εισακουσθή απ' Αυτόν. Μάθε δε όμως, ότι ο άνθρωπος αυτός, όπως είναι ανίκανος να αντιμετωπίση μεγάλους πειρασμούς, έτσι είναι ανίκανος να απολαύση και μεγάλα χαρίσματα. Και όπως ακριβώς προεφυλάχθη από τις επιθέσεις μεγάλων πειρασμών, τοιουτοτρόπως, εκ της δειλίας του αυτής, θα εμποδισθή και από την απόλαυσιν μεγάλων χαρισμάτων.

13 Όταν δε λέγω πειρασμούς, έννοώ όχι εκείνους, που ενοχλούν τους κοσμικούς, διά να συγκρατήσουν την κακίαν, ούτε τας ταραχές του σώματος έννοώ εκείνους, που ταιριάζουν εις τους Μοναχούς, ασκουμένους εις την φιλήρημον ήσυχίαν των, και διά των οποίων πειρασμών δοκιμάζεται η ψυχή του αγωνιζομένου και προσδεύει κατά Θεόν. Τοιούτοι δε πειρασμοί, τους οποίους καλείται να αντιμετωπίση Ο Μοναχός, είναι η οκνηρία, η σωματική κατάπτωσις, η χαύνωσις των μελών, η ταραχή της διανοίας, ή κατά φαντασίαν σωματική ασθένεια, προσωρινή απελπισία, η συσκοτίσις των λογισμών, ο φόβος διά την έλλειψιν της εξ ανθρώπων βοηθείας, η πτωχεία διά την κάλυψιν των σωματικών αναγκών και τα παρόμοια με αυτά.

14. Ημείς λοιπόν πρέπει, όταν ενοχλούμεθα από τους πειρασμούς αυτούς, να δοκιμάζωμεν δύο αντίθετα πράγματα, την χαράν και τον φόβον χαράν μέν διότι ήξιώθημεν να βαδίζωμεν την οδόν που ήκολούθησεν ο Κύριος, οδόν πειρασμών και θλίψεων, όπως φαίνεται από τας δοκιμασίας που υφιστάμεθα. Φόβον δε μήπως οι πειρασμοί, τους οποίους δοκιμάζωμεν, οφείλονται εις την υπερηφάνειαν ημών, και δεν αποβλέπουν εις την κατά Θεόν δοκιμών και προκοπήν ημών. Τον φόβον όμως αυτόν δυνάμεθα να τον διασκεδάσωμεν επικαλούμενοι τον φωτισμόν της θείας Χάριτος, η οποία καθιστά σοφούς τους ταπεινόφρονας και τους δίδει την ικανότητα να διακρίνουν και να μάθουν ακριβώς, ποιοι εκ των πειρασμών έχουν σκοπόν να ελέγξουν και να διορθώσουν τον άνθρωπον από την υπερηφάνειαν και ποίοι προέρχονται από τα στοργικά ραπίσματα της αγάπης του Θεού, διά να αυξήσουν τον άνθρωπον εις το αγαθόν και να τον αξιώσουν μεγαλυτέρας Χάριτος,

15. Υπό την επίδρασιν των δοκιμασιών, εις τας οποίας υποβάλλει τον άνθρωπον η Αγάπη του Θεού, ο άνθρωπος ενισχύει και σταθεροποιεί την ελπίδα του προς τον Θεόν και παύει πλέον να έχη εμπιστοσύνην εις άλλον διά την σωτηρίαν του, εκτός του Θεού. «Μή πεποίθατε επ' άρχοντας, και εφ' υιούς ανθρώπων, οίς ουκ έστι σωτηρία»

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

(Ψαλμ. ρμε', 3). Εκτός της ελπίδος, η καρδιά του φιλοστόργως δοκιμαζομένου υπό του Θεού καθίσταται ταπεινή και παραμένει ασυγκίνητος, ως ο νεκρός, από τα απατηλά φαινόμενα του κόσμου. Τέλος διά των ράπισμάτων της πατρικής προνοίας του Θεού ο άνθρωπος φθάνει πλέον να επιθυμή μόνον τον Δημιουργός του και Αυτόν μόνον να αγαπά. Εις τας δοκιμασίας αυτάς, διά των οποίων ο Θεός επιδιώκει τον πλουτισμόν του ανθρώπου με τους θησαυρούς της Χάριτος, κρύπτεται μαζί και η παρηγορία δι' αυτάς τοιουτοτρόπως δεν παραμένει επί πολύ η θλίψις διά την δοκιμασίαν, εναλλάσσονται δε εις την ψυχήν του ανθρώπου και διάφοροι ψυχικά καταστάσεις μεταξύ της αθυμίας και της ελπίδος, όπως το φώς με το σκότος μαζί με τον εκ των και δοκιμασιών αυτών πόλεμον συμβαδίζουν και αι πολλαπλαί έκδηλώσεις της βοήθειας του Θεού προς τον δοκιμαζόμενον.

16. Αντιθέτως προς τας δοκιμασίας αυτάς, οι πειρασμοί, οι οποίοι συμβαίνουν εις τον άνθρωπον, κατά παραχώρησιν Θεού εξ αιτίας της επάρσεως της καρδιάς και της υπερηφανείας, πιάζουν πάρα πολύ την ψυχήν, ώστε ο άνθρωπος να μη ξέρει τι να κάμη, διότι αισθάνεται το βάρος των πειρασμών ισχυρότερον από τήν δύναμιν του. Οι πειρασμοί αυτοί έξωθούν τον άνθρωπον εις βλασφημίας, εις διαφόρους άλλας αμαρτίας και τον εξαναγκάζουν εις το κακόν. Ταλαιπωρούν και καταδυναστεύουν τον άνθρωπον ή διά της αιφνιδίας επαναστάσεως κατ' αυτού και απροσδοκήτου επιθέσεως των παθών της ψυχής, ή διά σωματικών πόνων και ασθενειών, ή διά θλίψεων, που προκαλούν άλλοι άνθρωποι. Ακόμη και πειραζόμενος από τοιούτων πειρασμών υφίσταται διάφορα τραγικά περιστατικά, όπως π.χ. η πτώσις από ύψος και το σπάσιμο των μελών του σώματος, ή το ναυάγιον εις τρικυμιώδη θάλασσαν, όπου εκτός της απωλείας των αποσκευών, έρχεται εις κίνδυνον και αυτή η ζωή και εν γένει πολλά δραματικά γεγονότα, υπέρτερα της δυνάμεως, συμβαίνουν εις τον άνθρωπον αυτόν, χωρίς να ανεπαίσκη και σύντομον την βοήθειαν, εις τας τοιαύτας δοκιμασίας.

17. Όλα αυτά επιτρέπει ο Θεός να τα υφίσταται ο άνθρωπος εξ αιτίας της υπερηφανείας του. Πώς σκέπτεσαι λοιπόν και πώς πορεύεσαι εις την ζωήν, φρόντιζε να το αντιλαμβάνεσαι από τον χαρακτήρα και το μέγεθος του πειρασμού, που σου συνέβη εάν είναι ο πειρασμός ανώτερος από την δύναμιν σου, συμβαίνει κατά παραχώρησιν, προς διόρθωσιν εάν πάλιν είναι κατώτερος από την δύναμιν σου και εύκολοαντιμετώπιστος, τότε συμβαίνει εξ αγάπης προς πολλαπλασιασμών των εν σοί θησαυρών της Χάριτος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

18. Και αυτό πρέπει να ξέρη ακόμη και άνθρωπος όταν θελήση και Θεός να πιεσθή περισσότερον ο άνθρωπος από τους πειρασμούς, επιτρέπει και περιπίπτει εις δειλίαν" τότε, με την σκιάν του φόβου εις την ψυχήν του, ο άνθρωπος αδρανεῖ κατά του πειρασμού, οπότεν καταλαμβάνεται από άγχος και απελπισίαν και ομοιάζει ως κολασμένος. Μετά ταῦτα πλέον κυριαρχεῖ μέσα του το πνεῦμα της παραφροσύνης, από την οποίαν προέρχονται αναρίθμητοι πειρασμοί, όπως η ψυχική ταραχή, ο θυμός, η βλασφημία, ή μεμψιμοιρία (=γκρίνια), διεστραμμένοι λογισμοί (κακοί και πονηροί), η άσκοπες μετακίνησης από τόπου εις τόπον και όλα τα παρόμοια πάθη.

19. Από όλα αυτά τα κακά μόνον κατά ένα τρόπον δύναται να απαλλαγῇ ο άνθρωπος και να θεραπευθῇ η πολύτιμος αὐτή θεραπεία, διά της οποίας θα εὕρη παρηγορίαν η ψυχή του ανθρώπου, εἶναι η ταπείνωσις της καρδίας. Η ταπείνωσις αὐτή όμως επέρχεται, εφ' όσον ο άνθρωπος θα αυτομηδενισθῇ, θα ριφθῇ ενώπιον του Θεοῦ διά να ζητήσῃ το έλεός του, θα χύσῃ πολλά δάκρυα μετανοίας και θα προσευχηθῇ θερμώς και εντατικώς. Χωρίς την ταπείνωσιν αὐτήν δεν θα δυνηθῇ ο άνθρωπος κατ' άλλον τρόπον να απαλλαγῇ των πειρασμών αὐτών. Διότι αὐτή μόνον η ταπείνωσις εξασφαλίζει εις τον άνθρωπον την υπομονήν, μετριάζει αισθητως το βάρος της θλίψεως, φέρει παρηγορίαν εις τον πειραζόμενον, προσθέτει αγάπης προς τον Θεόν και τέλος χαρίζει τους καρπούς του Αγίου Πνεύματος, την χαρὰν και την ευτυχίαν.

Δ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤρωτησε Γέροντα λέγων· ἐπεὶ εἴρηται δοκίμασον μέ, Κύριε, καὶ πείρασον μέ καὶ πάλιν, χαίρετε ὅταν πειρασμοὺς περιπέσῃτε ποικίλοις ἀλλαχοῦ δέ, μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, καὶ εὐχεσθε ἵνα μὴ πειρασθῇτε, καὶ ὡς ἔναντια ταῦτα δοκεῖ, παρακαλῶ σε, Πάτερ, εἶπεν μοι τὸ διάφορόν των λογισμῶν.

2. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" ἀδελφέ, ἔστι πειρασμὸς ἐξ ἡμῶν, καὶ ἔστι πειρασμὸς κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ καὶ ἐξ ἡμῶν, πρὸς βλάβην ἔστι τῆς ψυχῆς, καὶ περὶ αὐτοῦ κρᾶζει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγων· «μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι, ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστι κακῶν» καὶ τὰ ἐξῆς· ὁ δὲ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ, πρὸς ὠφέλειάν ἐστι τῆς ψυχῆς πρὸς δοκιμὴν γὰρ γίνεται τὸ ἀνθρώπων καὶ ἡ δοκιμὴ φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὗ καταισχύνει, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ δὲ μὴ καταισχυνόμενος, σεσωσμένος ἐστὶν ἐν Κυρίῳ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

3. Τὸ οὖν εἰπεῖν δοκίμασον μέ, Κύριε, καὶ πείρασον μέ, ἀγωνιζομένου ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ αἰτοῦντος δοκιμασθῆναι διὰ πειρασμοῦ" ἢ γὰρ ὑπομονή, ὡς εἴρηται, εἰς δοκιμὴν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ φέρει τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνταῦθα ἐστὶν ἀληθῶς ἡ ὠφέλεια καὶ ἡ προκοπὴ οὗ συνεργεῖ γὰρ τῷ θελήματι τοῦ ἀγωνιζομένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἔναντιοιται, διὸ καὶ εἷς κόπον ἐμβάλλει ἑαυτὸν ὁ ἄνθρωπος ὥστε μὴ ἡττηθῆναι τὰ πειρασμό.

4. Τὸ δὲ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, δηλοῖ το μὴ ἔασης ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἰδίου θελήματος καὶ τῆς ἐπιθυμίας πειρασθῆναι" καὶ γὰρ ἐκ τοῦ τοιούτου πειρασμοῦ γεννᾶται ὁ θάνατος, καὶ περὶ τούτου ὁ Σωτὴρ λέγει εὖξασθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ υπέβαλε την εξής απορίαν εις κάποιον Γέροντα: Ποία διαφορά υπάρχει, Πάτερ μου, εις τας κατωτέρω φράσεις της Αγίας Γραφής, δεδομένου, ὅτι παρουσιάζουν, εκ πρώτης ὀψεως, μίαν αντίθεσιν αι φράσεις αυται εἶναι: «Δοκίμασόν με, Κύριε, και πείρασόν με» (Ψαλμ. κε', 2), «Πάσαν χαράν ηγήσασθε, αδελφοί μου, όταν πειρασμούς περιπέσητε ποικίλοις» (Ιακ. α', 2), «Μή εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν» (Ματθ. ς', 13), «Γρηγορεῖτε και προσεύχεσθε, ἵνα μή εισέλθῃτε εις πειρασμόν» (Ματθ. κς', 41).

2. Εις την απορίαν αυτήν ἔδωσε την εξής λύσιν ο Γέρων: Αδελφέ μου, υπάρχουν πειρασμοί, δια τους οποίους ευθυνόμεθα ἡμεῖς, και ἄλλοι πειρασμοί, οι οποίοι μάς συμβαίνουν κατά παραχώρησιν Θεοῦ. Οι πειρασμοί, διὰ τους οποίους ευθυνόμεθα, βλάπτουν την ψυχὴν μας αὐτὸ υπονοεῖ ο Απόστολος Ιάκωβος όταν λέγη: «Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι, ο γαρ Θεός ἀπειραστός ἐστὶ κακῶν» (Ιακ. α, 13). Και εν συνεχείᾳ λέγει ο Απόστολος Ιάκωβος: «Ἐκαστος δε πειράζεται ὑπὸ της ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος και δελεαζόμενος εἴτα η ἐπιθυμία συλλαβούσα τίκει αμαρτίαν, η δε αμαρτία αποτελεσθεῖσα αποκύει θάνατον» (Ιακώβ. α', 14-15). Οι πειρασμοί, που μας συμβαίνουν κατά παραχώρησιν Θεοῦ, ἔχουν σκοπὸν την ωφέλειαν της ψυχῆς μας, διότι γίνονται διὰ να δοκιμασθῇ η πίστις τού ἀνθρώπου και δοκιμασία αὐτὴ γεννᾷ εις την ψυχὴν τού ἀνθρώπου την κατά Θεὸν ἐλπίδα: η δε κατά Θεὸν ἐλπίς δεν ἀφήνει τον ἄνθρωπον να καταντροπιασθῇ ἀπὸ τους πειρασμούς, ὅπως ἀναφέρει και εις την Καινὴς Διαθήκην ο θεὸς Απόστολος Παῦλος. Εκείνος δε πού, διὰ της κατά Θεὸν ἐλπίδος, δεν καταισχύνηται ἀπὸ τους πειρασμούς, ἔχει σωθῇ με την δύναμιν του Κυρίου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

3. Η φράσις πάλιν: «Δοκίμασόν με, Κύριε, και πείρασόν με» (Ψαλμ. κε', 2), προέρχεται από άνθρωπον, που αγωνίζεται πνευματικώς και ζητεί να τεθή υπό δοκιμασίας και πνευματικόν του αγών, διά τινος πειρασμού, ώστε να αποδειχθή ο βαθμός της αντοχής του και το βάθος της πίστεώς του, διότι η υπομονή, την οποίαν θα επιδείξη ο άνθρωπος κατά το στάδιον του πειρασμού, όπως ελέγχθη, καθιστά τον άνθρωπον δόκιμον, δηλαδή αποδεδειγμένης αντοχής και γνησιότητος και του προσφέρει όλα τα άλλα αγαθά. Ακριβώς δε εδώ ευρίσκεται η πραγματική ωφέλεια και προκοπή του ανθρώπου. Ιδού δε πώς επέρχεται η ωφέλεια και η προκοπής ως γνωστόν ο πειρασμός όχι μόνον δεν συμπράττει με την θέλησιν του ανθρώπου, αλλ' απ' εναντίας αντιτίθεται προς αυτήν. Η αντίθεσις και έναντίωσις του πειρασμού προς την θέλησιν κάμνει τον άνθρωπον να κοπιάζη, διά να μη νικηθή από τον πειρασμόν. Αυτή δε η προσπάθεια και ο κόπος γεννούν εις τον αγωνιζόμενον άνθρωπον την υπομονήν και την ελπίδα!

4. Η φράσις πάλιν: «Μη εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν» (Ματθ. ' ; 13) σημαίνει το εξής μή μάς αφήσης, Κύριε, να πειρασθώμεν από το θέλημά μας και την επιθυμίαν μας, διότι ο πειρασμός, που οφείλεται εις το θέλημά μας και τις επιθυμίας μας, φέρει τον θάνατον. Διά τους τοιούτους πειρασμούς συμβουλεύει ο Κύριος: «Γρηγορείτε και προσεύχεσθε, ίνα μή εισέλθητε εις πειρασμόν (Ματθ. κς', 41).

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ σημαίνουσης, στρατός εις πόλεμον παρασκευάζεται, αλλ' Ό έν καιρῷ αγῶνος οὔ πάντες μαχεται ἀναδείκνυνται οὔτω καί πολλοί,

Μοναχοὶ ὄντες έν τῷ σχήματι, ὀλίγοι δέ ἀγωνισταί· έν καιρῷ δέ τοῦ πειρασμοῦ, ἡ δοκιμή τοῦ Μοναχοῦ ἀπόφαινεται. Έν καιρῷ χιόνος ἰχνεύεται θήρ, καὶ έν καιρῷ πειρασμοῦ ἰχνεύει ὁ Σατανᾶς τὸν Μοναχός.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ΣΑΛΠΙΖΗ ή πολεμική σάλπιγξ, ο στρατός προετοιμάζεται να πολεμήση. Κατά την διάρκεια όμως του πολεμικού αγώνος δεν αναδεικνύονται και όλοι, όσοι έλαβαν μέρος εις αυτόν, καλοί μαχηται. Τοιουτοτρόπως συμβαίνει και εις την μοναχικήν πολιτείαν πολλοί φέρουν το μοναχικόν σχήμα, ελάχιστοι όμως είναι οι πραγματικοί αγωνισταί. Η ικανότης του Μοναχού, ως πνευματικού αγωνιστού, φανερώνεται κατά την ώραν του πειρασμού, διότι τότε μόνον δοκιμάζεται η πίστις του. Όταν χιονίζει,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

ανακαλύπτουν οι κυνηγοί τα ίχνη των θηρίων επάνω εις το χιόνι, διά να τα παγιδεύσουν και κατά την διάρκεια του πειρασμού μετά προσοχής ο Σατανάς παρακολουθεί τα ίχνη του Μοναχού, δηλαδή τον τρόπον με τον οποίον αντιμετωπίζει ο Μοναχός τον πειρασμόν.

ΣΤ'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, καθ' ἐκάστην προσδόκα ἐρχόμενον σοὶ πειρασμόν, εἴτε εἷς θάνατον, εἴτε εἷς θλίψιν, καὶ κινδύνους μεγάλους, καὶ βάσταζε προθύμως καὶ ἄταραχος, λογίζόμενος, ὅτι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, κάθε ημέραν να περιμένης, ὅτι θα σου συμβῇ πειρασμός ἢ θάνατος, ἢ θλίψις, ἢ μεγάλοι κίνδυνοι. Πρόθυμα λοιπόν να υπομένης τους πειρασμούς αυτούς, χωρὶς να ταρασσεσαι, ἔχων υπ' ὄψιν σου πάντοτε, ὅτι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείας του Θεοῦ» (Πράξεις ιδ', 22).

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Αββάς Αντώνιος ουδεὶς ἀπείραστος δυνήσεται εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν των ουρανῶν.

2. Εἶπε Γέρων· εἰ ταπεινοφροσύνης ἐπιμελώμεθα, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν παιδείας πάντα γάρ τα δεινὰ διὰ τὴν ἐπαρσιν ἡμῶν συμβαίνει εἰ γάρ τῷ Αποστόλῳ "Ἄγγελος σατάν, ἵνα μὴ ἐπαρθῇ, ἐδόθη, ἵνα αὐτόν κολάζῃ, πόσο μάλλον ἡμῖν τοῖς ἐπηρμένοις, αὐτός ὁ Σατανάς δοθήσεται καταπατεῖν ἡμᾶς, ἕως οὐ τα πεινωθῶμεν.

3. Ἡρώτησέ τις των Πατέρων τὸν Αββάν Σισώνην λέγων· εἰάν κάθημαι ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἔλθῃ βάρβαρος φονεύσαι με θέλων, καὶ δυνηθῶ πρὸς αὐτόν, φονεύσω αὐτόν καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων οὐχί, ἀλλὰ παράδος αὐτόν τῷ Θεῷ· οἷος γάρ ἂν πειρασμός ἔλθῃ των ἀνθρώπων, οφείλει λογίζεσθαι καὶ λέγειν ὅτι διὰ τὰς ἀμαρτίας μου τούτο συνέβη εἰάν δε ἀγαθόν, εὐδοκία Θεοῦ.

4. Εἶπε τις των Πατέρων, ὅτι εἰ μὴ σαλευθῇ τὸ δένδρον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, οὔτε αὖξει, οὔτε βάλλει κάτωθεν ρίζαν οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, εἰάν μὴ πειρασθῇ καὶ υπομείνῃ, οὐ γίνεται ἀνδρεῖος,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

5. Είπε Γέρων: έπαρον τους πειρασμούς, και ουδείς "Άγιος ο γάρ φεύγων πειρασμόν επωφελή φεύγει ζωήν αιώνιον.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ είπεν, ότι κανείς δεν θα ημπορέση να εισέλθῃ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, εἰάν προηγουμένως, εφ' ὅσον ζή, δεν δοκιμάσῃ πειρασμούς.

2 Ένας Γέρων είπεν, ότι εάν έφροντίζαμεν εἰς τὴν ζωήν μας να εφαρμόσωμεν τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἀσφαλῶς δεν θα παρίστατο ἀνάγκη να υφιστάμεθα τὴν ἐνέργειαν τῆς παιδαγωγικῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ· διότι ὅλαι αἱ θλίψεις, τὰς ὁποίας δοκιμάζομεν, μας συμβαίνουν ἐξ αἰτίας τῆς ἐπάρσεώς μας. Εάν εἰς ἓνα Ἀπόστολος Παύλον ἐδόθη Ἄγγελος σατάν, διὰ να τὸν φρονηματίζη, «Εδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, Ἄγγελος σατάν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἓνα μὴ υπεραίρωμαι» (Β' Κορινθ. ιβ', 7), ὥστε να μὴ υπερηφανεύεται, πόσο μάλλον θα πρέπει να δοθῇ ἡ ἐξουσία εἰς τὸν ἴδιον τὸν Σατανάς να καταπατῇ ἡμᾶς, που πάσχομεν ἤδη ἀπὸ τὴν ἀθλίαν ἑпарσιν, μέχρις ὅτου ταπεινωθῶμεν!

3. Κάποτε μεταξύ ενός ἐκ τῶν Πατέρων καὶ τοῦ Αββά Σισώῃ ἐλέχθησαν τὰ ἐξῆς:

Ένας Πατήρ: Εάν ἀσκητεύω εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐλθῇ ἓνας βάρβαρος με πρόθεσιν να με σκοτώσῃ, ἐγὼ δε, κατὰ τὴν πάλιν, τὸν νικήσω, πρέπει να τὸν σκοτώσω;

Αββάς Σισώης: Όχι, νά μὴ τὸν σκοτώσῃς, ἀλλὰ να τὸν παραδώσῃς εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διότι ὁποιοσδήποτε πειρασμός συμβῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ἄνθρωπος αὐτός πρέπει να σκεφθῇ καὶ να εἴπῃ αὐτό μου συνέβη ἐξ αἰτίας τῶν ἀμαρτιῶν μου εάν πάλιν συμβῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον κάτι καλόν, θα πρέπει να τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν καλwsύνην τοῦ Θεοῦ.

4 Ένας ἄλλος ἐκ τῶν Πατέρων τῆς ἐρήμου είπεν, ότι εάν τὸ δένδρον δεν σαλευθῇ ἀπὸ τὸν ἄνεμον, οὔτε ἀναπτύσσεται, οὔτε ρίπτει βαθείας ρίζας ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Μοναχός, εάν δεν πειρασθῇ καὶ εάν δεν ἐπιδείξῃ υπομονήν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πειρασμοῦ, δεν γίνεται ἀνδρεῖος.

5 Ένας ἄλλος, πάλιν, Γέρων είπεν, ότι εάν ἀπομακρύνῃς τοὺς πειρασμούς ἀπὸ τὴν ζωήν, κανείς δεν πρόκειται να ἀναδειχθῇ Ἄγιος διότι ἐκεῖνος, που ἀποφεύγει τὸν πειρασμόν, που τὸν ωφελεῖ ψυχικῶς, ἀσφαλῶς αὐτός ὁ ἄνθρωπος θυσιάζει τὴν αἰώνιον ζωήν, χάριν προσκαίρου ἀνέσεως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄
(Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

Πῶς δεῖ κατὰ τῶν πειρασμῶν ἴστασθαι, καὶ ὅτι οὐ̐ δεῖ ἑαυτὸν ἐπιρρίπτειν εἰς αὐτοὺς πότε δὲ καὶ ἐν̐ τίσιν̐ δεῖ φεύγειν ἢ καταδέχεσθαι τὸν πειρασμόν.

Πῶς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τοὺς πειρασμοὺς· δὲν πρέπει νὰ ἔχει ἐκτιθέμεθα εἰς τοὺς πειρασμοὺς. Εἷς ποίας περιπτώσεις πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν πειρασμόν καὶ εἰς ποίας νὰ τὸν ὑφιστάμεθα.

Α΄. Εν τω βίῳ Α του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος

ΤΡΕΙΣ ἐπὶ δέκα ἦσαν αἱ νῆες τῆς κατὰ τὸν μέγαν Ἰωάννην Ἐκκλησίας, αἵτινες φόρτου πλήρεις, ὅτε τῷ τοῦ Ἀδρίου προσέσχον πελάγει, ναυαγίῳ πᾶσαι κατὰ τὸ αὐτὸ περιπίπτουσι, καὶ ὁ φόρτος ἔπας ἀπολλυταί, τριακοσίων ὧν καὶ τρισχιλίων τοῦ χρυσίου λίτρων.

2. Οἱ οὖν τὰ πλοῖα πεπιστευμένοι, κενὰ ταῦτα φέροντες, τῷ της καὶ Ἀλεξανδρείας προσορμίζονσι λιμενί, φυγάδες αὐτοὶ τῷ ναῷ γινόμενοι· ὅπερ ἔπει δηλον̐ κατέστη τὸ Πατριάρχῃ, Θεῷ μὲν κὰν τούτῃ τὴν χάριν ὁμολογεῖ, ἐκείνοις δὲ ἀφέσεως ἐπιπέμπει γραμματεῖον, μόνα τα καὶ τοῦ Ἰὼβ ἐπὶ λέξεως ἔχων, ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, ἄδελφοι ἔλθετε τοίνυν, μηδένα ὑπὲρ τούτου κίνδυνον ὑφορώμενοι, ὁ Κύριος γὰρ περὶ τῆς αὔριον φροντιεῖ.

3. Ἐπει δὲ πολλοὶ τῶν τῆς πόλεως ἔφοιτων ὡς αὐτὸν εἰς παράκλησιν, φθάσας αὐτός, οὐδὲν ἔφη, ἄδελφοί, προσῆκον ἡμᾶς σκυθρωπάζειν ἐπὶ τῶν κινδύνῳ τῶν πλοίων, οὐ̐ μόνον κατέστην αὐτός αἴτιος εἰ γὰρ μὴ ὑψηλοφροσύνης ἤψαμην ἐγὼ ἐπὶ τῇ τῶν ἄλλοτρίων μεταδόσει, μᾶλλον δὲ τῶν τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἂν δὴ τοῦτο συνέβη ἀμέλει καὶ βουλόμενος ὁ Θεὸς τὸ φύσημα τὸ ἐμὸν καταστεῖλαι, τὴν συμφορὰν ταύτην συμβῆναι παρεχώρησεν οἷδεν ὑψηλοφροσύνης πολλάκις αἰτία, ἔλεημο· σύνη τῷ μὴ προσέχοντι γίνεσθαι' πενία δέ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἄνδρα ταπεινοί.

4. Δύο τοιγαροῦν ἔγω κακῶν αἴτιος. Ἐνὸς μὲν, ὅτι τοῦ τῆς ἐλεημοσύνης μισθοῦ διὰ κενοδοξίας ἔστερημαι, ἐτέρου δέ, ὅτι δι' αὐτὴν καὶ τοσούτων χρημάτων ἀπωλείας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

κατέστην αἴτιος καὶ νῦν ἔλκω πρὸς ἑμαυτὸν ἅπαν το κρῖμα τῶν στενουμένων ψυχῶν' πλὴν ὁ Θεὸς κὰν μὴ δι' ἐμέ, ἀλλ' οὖν τῆς τῶν δεομένων χάριν κηδεμονίας, χορηγὸς ἔσται πρὸς τὴν χρείαν' τὸ γὰρ οὐ μὴ σὲ ἄνω οὐδ' οὐ μὴ σὲ ἐγκαταλίπω, Ἐκείνου λόγος καὶ πιστὸς καὶ ἐπαγγειλάμενος.

5. Οὕτως οἱ πιστῶς παρακαλέσαι προσελθόντες τὸν Ἅγιον, αὐτοὶ μᾶλλον ὑπ' ἐκείνου παρακληθέντες ἐπέμποντο' οὗ πολὺς παρῆλθε χρόνος καὶ ὁ Θεὸς διπλασιάζει τὸ νέο Ἰώβ τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἦν πρὸς τοὺς δεομένους μεγαλοψυχότερος καὶ πολυαρκέστερος ἢ τὸ πρότερον.

Ερμηνεία

ΔΕΚΑ ΤΡΙΑ πλοία της Εκκλησίας Αλεξανδρείας, διὰ της φροντίδος του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος, ἤρχοντο φορτωμένα με σιτάρι καὶ ἄλλα εἶδη εἰς τὸ Αδριατικὸν πέλαγος ὅμως συνήντησαν σφοδρὰν θαλασσοταραχὴν, ἐξ αἰτίας της οποίας ἐκινδύνευσαν νὰ ναυαγήσουν. Ὅλον το φορτίον καὶ των δέκα τριῶν πλοίων ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ ἀξία του ἀπολεσθέντος φορτίου ἦτο τρεῖς χιλιάδες τριακόσιαι λίτραι χρυσοῦ.

2. Οἱ υπεύθυνοι των πλοίων ὠδήγησαν αὐτὰ ἄδεια εἰς τὸν λιμένα της Αλεξανδρείας καὶ οἱ ἴδιοι, φοβούμενοι τιμωρίαν ἐκ μέρους του Πατριάρχου, καταφεύγουν κέται εἰς τὸν Ναόν. Μόλις ἐπληροφορήθη τὴν εἶδησιν αὐτὴν ὁ Ἅγιος Ιωάννης ὁ Ελεήμων οὐδόλως ἐταράχθη ἀπέδωσε τὸ περιστατικὸν εἰς τὸν Θεόν, ἔστειλεν εἰς τοὺς ναυτικούς ἐγγράφα, δια των οποίων τοὺς ἀπήλλασσε πάσης ευθύνης γιὰ τὴν ζημίαν καὶ εἰς τοὺς παρισταμένους ἐπανέλαβε με ηρεμίαν τοὺς λόγους του Ιώβ: «Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο» (Ιώβ α', 21), ἀδελφοί μου. Καλὼν δε τοὺς ναυτικούς πλησίον του τοὺς εἰδοποίησε νὰ μὴ φοβούνται ἐκ μέρους του οὐδεμίαν τιμωρίαν διὰ τὴν ζημίαν, διότι ὁ Κύριος θα φροντίσῃ διὰ τὸ μέλλον.

3. Ἐπειδὴ δε ἀρκετοὶ ἐκ της πόλεως συνεκεντρώθησαν εἰς τα Πατριαρχεῖα διὰ νὰ τον παρηγορήσουν διὰ τὴν μεγάλην καταστροφὴν, ἡ ὁποία ἐγίνε, κατέφθασαν ἀμέσως ὁ “Ἅγιος Πατριάρχης καὶ τοὺς εἶπε μεταξύ ἄλλων καὶ τα ἐξῆς: «Δεν πρέπει νὰ σκυθρωπάζετε μίαν, που ἐπῆλθεν ἐξ αἰτίας του κινδύνου των πλοίων" κανεὶς ἄλλος δεν ευθύνεται δι' αὐτὸ αἴτιος της συμφορᾶς εἰμαι ἐγὼ καὶ μόνον ἐγὼ. Διότι δεν θα συνέβαινεν αὐτὴ ἡ καταστροφή, ἐάν ἐγὼ δεν εἶχαν ἐπηρεασθῇ ἀπὸ λογισμοὺς ὑψηλοφροσύνης ἀπὸ τὴν σκέψιν της μεταδόσεως εἰς τὸν πληθυσμὸν ξένων ἀγαθῶν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

των αγαθών, τα οποία παρέχει ο Θεός. Ο Θεός λοιπόν παρεχώρησε να συμβή αυτή η συμφορά, διά να καταπαύση την εγωϊστικήν μου αυτήν έπαρσιν, επιδιώκων την ταπείνωσίν μου. Γνωρίζει καλώς ο Θεός, ότι πολλές φορές η υψηλοφροσύνη γίνεται αιτία της ελεημοσύνης είς εκείνον, που δεν προσέχει δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον ή πτωχεία ταπεινώνει τον εγωϊστήν και υπερήφανον άνδρα «πενία άνδρα ταπεινοί» (Παροιμ. ι', 4), όπως λέγει η Γραφή.

4. Εγώ λοιπόν έγινα αφορμή δύο κακών, της υψηλοφροσύνης μου και της συμφοράς σας. Τοιουτοτρόπως και εγώ από την κενοδοξίαν έχασα τον μισθόν της ελεημοσύνης, αλλά και έγινα αίτιος απώλειας τόσων χρημάτων. Τώρα δε φέρω επάνω μου όλες τας αμαρτίας των εκ της πείνης θλιβομένων ψυχών. Πλήν όμως ο Θεός, άν όχι δι' εμέ, αλλά χάριν της στοργικής φροντίδος Του υπέρ των δυστυχούντων, ασφαλώς θα εξεύρη τρόπον να ικανοποιήση, ως γνωρίζει, τάς ανάγκας των τέκνων του. Διότι Αυτός είπε: Δεν θα σε αφήσω μόνον είς την θλίψιν σου, αφού δε το είπε ο Θεός ασφαλώς και θα πραγματοποιήση την υπόσχασίν του.

5. Συνέβη τότε, ώστε αυτοί, που πραγματικώς ήλθον να παρηγορήσουν τον Άγιον Πατριάρχην, διά την τόσον μεγάλην απώλειαν, απεχώρησαν παρηγορηθέντες οι ίδιοι από εκείνον. Αλλά και πράγματι ή προς τον Θεόν βαθεία εμπιστοσύνη του Αγίου συντόμως επεβραβεύθη διότι δεν παρήλθε πολύς από της δοκιμασίας χρόνος και ο Θεός διπλασιάζει εις τον νέον Ιώβ τα υπάρχοντα, ώστε να βοηθη τους δυστυχείς και τους πτωχούς με περισσοτέραν μεγαλοψυχίαν και να τους προσφέρη περισσοτέραν ποσότητα παρά πρότερον.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου

ΗΝ ΤΙΣ ΑΔΕΛΦΟΣ άσκήσας καθ' έαυτόν, τών πάνυ επισήμων· ούτος άκούσας περί τοϋ βίου τοϋ Αγίου Παχωμίου, έλθων παρεκάλεσεν αυτόν δέξασθαι αυτόν είς τὸ Κοινόβιον. Εἷσδεχθεις οὖν καὶ ποιήσας ὀλίγας ἡμέρας, έπεθύμει μαρτυρῆσαι, τοϋ κόσμου εἰρηνεύοντος καὶ τῆς Ἐκκλησίας χάριτι Θεοῦ γαληνιώσης καὶ προκοποῦσης, τοῦ ἐν Ἀγίοις Κωνσταντίνου τότε βασιλεύοντα.

2. Οὗτος οὖν συνεχῶς παρεκάλει τὸν μακάριον λέγων" ἔξαι, 'Αββᾶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵγα γένωμαι μάρτυς καὶ δὲ Γέρων ἔνουθετεὶ αὐτόν λέγων ὑπομεινον, ἀδελφέ, τὸν ἀγῶνα τοῦ Μοναχοῦ γενναίως καὶ ἀμώμως, κατὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ εὐαρέστησιν τὸν βίον σου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

κατορθώσας, καὶ ἔξεις ἐν οὐρανοῖς τὴν μετὰ Μαρτύρων κοινωνίαν: τὸν δὲ λογισμὸν τοῦτον μηκέτι παραχωρήσης εἰσελθεῖν εἰς τὴν καρδίαν σου.

3. Ἐκείνου δὲ μὴ ἀνιέντος ἀλλὰ καθ' ἐκάστην ἐπιτείνοντας τὴν ἐπιθυμίαν εἰς τοῦτο καὶ ἐνοχλοῦντος τῷ Ἀγίῳ, ἵνα εὕξηται ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀποσείσασθαι τὴν τοιαύτην ὀχλησιν ὁ μέγας, εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ εὐχομαι καὶ εἰ τοῦτο θέλεις, καταλήψεται σὲ ἀσφαλίζου δὲ σεαυτὸν, μήποτε ἐπελθούσης τῆς ὥρας, ἀντὶ τοῦ μαρτυρῆσαι εὐρεθῆς ἀρνούμενος τὸν Χριστὸν ἀληθῶς γὰρ σφάλλει καὶ αὐτομολῆσαι βουλόμενος καὶ ἔμπεσεῖν εἰς πειρασμόν, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κελεῦον. τὸς ἡμῖν προσεύχεσθαι μὴ ἔμπεσεῖν εἰς πειρασμόν,

4. Ἐγένετο δὲ μετὰ δύο ἔτη, ἀποστολὴ ναι τίνας τῶν ἀδελφῶν παρὰ τοῦ μεγάλου εἰς τὴν ἀνωτέραν αὐτῶν κώμην ἐπὶ το συνάξει θρύα λόγῳ τῶν ψαθίων" τῇ δὲ κώμῃ πλησιάζουσι βάρβαροι οἱ λεγόμενοι Βλέμμυες" καὶ τυγχανόντων ἐκεῖσε τῶν ἀδελφῶν, καὶ συναγαγόντων τὰ θρύα, ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς καὶ μακάριος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἐπιθυμοῦντα μαρτυρῆσαι, δαπάνας ὀλίγας ἀπενεγκεῖν τοῖς ἀδελφοῦς παραγγείλας αὐτῷ ἀσφαλίσασθαι ἑαυτόν, καὶ εἰπὼν το γεγραμμένον, καὶ ὡς δι' αἰνίγματος δηλώσας αὐτῷ, ὅτι ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας" μὴδὲ μίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία.

5. Ὁ δὲ λαβὼν ὄνον καὶ ἐπιθεὶς τὰς δαπάνας, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐπορεύετο. καὶ γεγομένου αὐτοῦ περὶ τὴν ἔρημον, κατελθόντες οἱ βάρβαροι ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐπὶ τὸ ὑδρεύσασθαι ὕδωρ, ὑπαντῶσιν αὐτῷ καὶ κρατήσαντες αὐτόν, ἔδησαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ, λαβόντες δὲ καὶ τὸν ὄνον μετὰ τῶν χρειῶν, ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ ὄρος πρὸς τοὺς ἄλλους βαρβάρους.

6. Ἰδόντες δὲ οἱ λοιποὶ βάρβαροι ἐρχόμενον αὐτόν, ἤρξαντο χλευάζειν αὐτόν λέγοντες μονάζον, ἔλθε προσκύνησαν τοῖς εἰδώλοις ἡμῶν" καὶ σφάξαντες ζῶα, σπονδὰς ἐποίησαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ ἀγαγόντες τὸν Μοναχόν, ἠνάγκαζον αὐτόν συσπεῖσαι αὐτοῖς" μὴ βουλομένου δὲ αὐτοῦ τοῦτο ποιῆσαι, μετὰ θυμοῦ πρόσ. ἦλθον αὐτῷ κατέχοντες γυμνά τα ξίφη, καὶ ἀπειλοῦντες, ὡς εἰ μὴ βούλοιτο θύσαι, εὐθὺς ἀναιρεθήσεται ὑπ' αὐτῶν.

7. Ὁ δὲ ἰδὼν γυμνά τα ξίφη, καὶ τὸ ἦθος αὐτῶν τὸ ἄγριον φοβηθεὶς, ἔλαβε καὶ ἔσπεισε τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ ἔφαγε μετ' αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν χρεῶν τῶν εἰδωλοθυτῶν, καὶ δειλιάσας τὸν σωματικὸς θάνατον, τὸν ψυχικὸν ἀπέθανε, τὸν Δεσπότην Χριστὸν ἀρνησάμενος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

8. Εἴτα ἀπολυθεῖς ἀπὸ τῶν βαρβάρων κατηλθεν ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν, ἔγνω τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ τὴν ἀσέβειαν τὴν ἐποίησε καὶ σχίσας τὰ μάτια αὐτοῦ μετὰ τὸ τύψαι πολὺ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἔρχεται εἰς τὴν Μονήν.

9. Γνοὺς δὲ ὁ μακάριος το συμβὰν αὐτῷ, ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ πάνυ λυπούμενος καὶ δὲ ἰδὼν πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον, βάλλει ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, κράζων μετὰ κλαυθμοῦ ἡμαρτον τῷ Θεῷ καὶ σοί, ὦ Πάτερ, ὅτι σύκαι ἤκουσα τῆς ἀγαθῆς σου συμβουλίας· εἰ γὰρ ἤκουόν σου, οὐκ ἂν ταῦτα ὑπέστην. “Ὁ δὲ μέγας ἔφη πρὸς αὐτὸν ἀνάστα, ἄθλιε, σεαυτὸν ἀπέκλειςας ἀπὸ τοσοῦτων ἀγαθῶν, ὃ ταλαίπωρε· ἀληθῶς ἐπετέθη σοὶ στέφανος καὶ ἀπέδριψας αὐτὸν ἀπὸ σου.

10. Ὁ Δεσπότης Χριστὸς παρὴν μετὰ τῶν Ἀγίων Αὐτοῦ Ἀγγέλων, τὸ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου βουλόμενος θεῖναι, καὶ Τοῦτον ἡρνήσω διὰ ροπὴν ὥρας καὶ θάνατον, δν μέλλεις ὑφίστασθαι καὶ μὴ θέλων, φοβηθεῖς, ἐξέπεσες τοῦ Θεοῦ σου, καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀπώλεσας ποῦ οἱ πρὸ τούτου σου λόγου καὶ ποῦ ἡ ὀρεξίς σου;

11. Εἵποντος δὲ ἐκείνου, ἡμαρτον, Πάτερ, κατὰ πάντα καὶ οὐ δύναμαι ἔτι εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι τὸ πρόσωπόν μου ἀπωλόμην, ὦ Πάτερ, οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ νῦν ὑπόστασις μοὶ τοῦ δυνηθῆναι μετανοῆσαι τί ποιήσω, ὦ Πάτερ, οὐ προσεδό: κῶν οὕτω γενέσθαι.

12. Ταῦτα καὶ πλείω τούτων λεγοντος αὐτοῦ καὶ ὀλοφυρομένου πικρῶς, ἔφη πάλιν ὁ μέγας πρὸς αὐτὸν· Σὺ μὲν, ἄθλιε, παντελῶς σεαυτὸν ἀλλότριόν του Κυρίου κατέστησας, ἀγαθὸς δὲ ἔστιν ὁ Θεός, καὶ οὐδέποτε συνέσχεν εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ, ὅτι θελητῆς ἐλέους ἐστι, καὶ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αἶρει ἐξ ἡμῶν μὲ τανοούντων οὐ γὰρ θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν, καὶ τὸν πεσόντα μὴ ἐμμένειν τῷ πτώματι, ἀλλὰ ἀναστῆναι διὰ τοῦτο μὴ ἀπογνῶς σεαυτοῦ, ἔστι γὰρ ἐλπίς σωτηρίας ἐὰν γάρ, φησιν, ἐκκοπῇ δένδρον, πάλιν ἀνθησει. Ἐὰν οὖν θέλῃς ἀκούσαι μου κατὰ πάντα, ἄπερ ἂν εἴπω σοί, ἔξεις συγγῶ. ρῆσιν παρὰ Θεοῦ.

13. “Ὁ δὲ πικρῶς κλαίων, ἔλεγεν ἀκούσω σου ἐν πάσιν ἅπὸ του νῦν, Πάτερ καὶ κελεύει αὐτὸν καὶ μέγας ἀναχωρήσαντα εἰς ἥσυχον κελλίον ἀποκλεῖσαι ἑαυτόν, καὶ μηδενὶ συντυχεῖν ἕως θανάτου καὶ παρὰ μίαν ἔσθιειν, ἄρτον δὲ καὶ ἄλας μόνον, καὶ μεταλαμβάνειν ὕδατος μόνου, ποιεῖν δύο ψιᾶθια μόνᾳ καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἐν ψάθιον ποιούντος κατὰ τὸν κανόνα” καὶ ἄγρυπνει καὶ εὐχεσθαι ὅσον ἰσχύει, κλαυθμοῦ δὲ καθόλου μὴ ἀπολείπεσθαι.

14. Ὁ δὲ δεξάμενος ταῦτα σὺν προθυμίᾳ, ἀνεχώρησεν ὡς προσετάγη, καὶ ἔδιπλασιασε πάντα τα προστεταγμένα αὐτὸ· οὐδενὶ δὲ συνέτυχεν ἄλλω, εἰμὴ τῶν Ἀγίω, καὶ τῷ Θεοδώρῳ, καὶ ὀλίγοις τῶν ἄλλων Γερόντων παρ' ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ποίησας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

οὖν δεκαετῇ χρόνον ἀγωνιζόμενος οὕτως, ἐκοιμήθη τῇ τοῦ Κυρίου χάριτι καλῶς, μαρτυρήσαντος τοῦ μεγάλου τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ένας Μοναχός, πού ἡσκήτευε μόνος του και ἦτο εκ των ονομαστών της περιοχῆς εκείνης. Αυτός λοιπόν, μόλις πληροφορήθη διὰ τον βίον του Αγίου Παχωμίου, ἤλθε και τον παρεκάλεσε να τον δεχθῇ εἰς το Κοινόβιον. Πράγματι ἐγένετο δεκτός εἰς το Κοινόβιον και παρέμεινεν ειρηνικός μερικές ημέρας. Μετά ἀπό ολίγον καιρόν ο προειρημένος Μοναχός ἤρχισε να επιθυμη το μάρτύριον, καίτοι υπῆρχεν εἰς τον κόσμον ειρήνη και η Εκκλησία, με την Χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀπῆλαυε γαλήνης και προέκοπτεν εἰς το ἀγαθόν, διότι εβασίλευε τότε ο Ἅγιος Κωνσταντίνος.

2. Υπό το κράτος της επιθυμίας αὐτῆς παρεκάλει συνεχῶς τον Αγιον Παχώμιον λέγων:

- Αββά, προσευχήσου δι' ἐμέ να γίνω Μάρτυς.

Ο Γέρων, ως διορατικός που ἦτο, τον ἐνουθέτει να μη επιμένῃ εἰς τον λογισμόν του αὐτόν:

– Κάμε υπομονήν, ἀδελφέ μου, -του ἔλεγεν – εἰς τον ἀγῶνα της μοναχικῆς πολιτείας, ὥστε να νικήσης εἰς τον βίον σου, ὅπως θέλει ο Κύριος, με γενναιότητα και ἀμέμπτως και ἀσφαλῶς θα αξιωθῇς του χοροῦ των Αγίων Μαρτύρων εἰς την ἄλλην ζωήν, διότι και ο μοναχικός βίος εἶναι ἐκούσιον μάρτύριον. Πρόσεξε δε τον λογισμόν αὐτον μή τον ἀφήσης να αἰχμαλωτίσῃ την καρδίαν σου.

3. Παρ' ὅλας ὁμως τάς συμβουλές του Αγίου Παχωμίου και Μοναχος δεν υπεχώρει, ἀλλά καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐπέτεινε την επιθυμίαν του και ἠνώχλει τον Γέροντα να ευχηθῇ, διὰ να μαρτυρήσῃ. Διὰ να ἀποφύγῃ την ἐνόχλησιν αὐτήν ο Ἅγιος Παχώμιος και φοβούμενος τάς ευθύνας, ἐάν τα παρεκάλει τον Θεόν διὰ τοιούτον πρᾶγμα, του εἶπεν:

-Εγὼ εὐχομαι, ἐφ' ὅσον το επιθυμεῖς και ἐάν θέλῃς το μάρτύριον, θα σε εὐρῃ. Πρόσεξε, ὁμως, μήπως, ὅταν ἐλθῇ ἡ ὥρα, ἀντὶ να μαρτυρήσης για τον Χριστόν, Τον ἀρνηθῇς. Δι' αὐτό πρέπει να περιφρουρήσης τον εαυτόν σου, διότι πραγματικῶς σφάλλει ἐκεῖνος, που ἐπιδιώκει μόνος του το μάρτύριον και ρίπτεται, χωρὶς ἀνάγκην, εἰς τον κίνδυνον, ἐπειδὴ λησμονεῖ αὐτό, που διέταξεν ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

να προσευχώμεθα, διά νά μή εμπέσωμεν εις πειρασμόν «Και μή εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν» (Ματθ. ς', 13).

4. Μετά από δύο έτη ο Μέγας Παχώμιος απέστειλε μερικούς εκ των αδελφών του Κοινοβίου εις χωρίον κείμενον υψηλότερον του Μοναστηρίου, διά να μαζέψουν βούρλα, που τους έχρησίμευον διά τό πλέξιμον των ψαθιών. Πλησίον όμως του χωρίου, εις το οποίον ευρίσκοντο διά το διακόνημα οι αδελφοί, είχαν έλθει μερικοί βάρβαροι, όνομαζόμενοι Βλέμμιες. Έστειλε δε ο Όσιος Παχώμιος προς τους αδελφους τον Μοναχόν, που επεθύμει να μαρτυρήση, διά να τους μεταφέρη ολίγα εφόδια, αφού προηγουμένως τον συνεβούλευσε να προσέχει τον εαυτόν του. Συγχρόνως, ως να διέβλεπεν εκείνα που επρόκειτο να γίνουν, τού υπενθύμισε τα ρητά: «Ιδού νύν καιρός ευπρόσδεκτος, ίδου νύν ημέρα σωτηρίας» (Β' Κορινθ. ς', 2), «Μηδεμίαν εν μηδενί διδόντες πρόσκοπήν, ίνα μή μομηθη ή διακονία» (Β' Κορ. ς', 3-4)· διά των ρητών αυτών του απεκάλυπτεν αινιγματικώς τι επρόκειτο να του συμβή κατά την οδόν.

5. Ο Μοναχός εφόρτωσεν εις τον όνον τα εφόδια και επήγαινε προς το μέρος των αδελφών. Όταν διήρχε το πλησίον της ερήμου, τον συναντούν οι βάρβαροι, οι οποίοι εν τω μεταξύ είχαν κατέβει από τους παρακειμένους λόφους διά να πάρουν νερό. Αμέσως τον συλλαμβάνουν, του δένουν τας χείρας, αρπάζουν τον όνον με το φορτίον του και τον οδηγούν, αιχμάλωτόν των πλέον, επάνω εις το όρος προς τους άλλους βαρβάρους, εκεί όπου είχαν το καταφύγιόν των.

6. Μόλις είδον οι άλλοι βάρβαροι να έρχεται ταπεινωμένος από τα δεσμά της αιχμαλωσίας και Μοναχός, ήρχισαν να τον χλευάζουν και να του λέγουν περιφρονητικά:

-Έλα, Καλόγηρε, να προσκυνήσης τα είδωλά μας!

Εν τω μεταξύ μερικοί εκ των βαρβάρων αυτών έσφαξαν ζώα και προσέφεραν θυσίαν εις τους θεούς των αφού δε έφερον εις το μέσον αυτών των Μοναχόν, τον έβιάζον να θυσιάση και αυτός μαζί των. Ούτος εις τας αρχάς αντεστάθη και δεν υπέκυπτεν εις τας αξιώσεις των. Βλέποντες οι βάρβαροι την αντίστασίν του εξωργίσθησαν και θυμωμένοι τον έπλησίασαν κραδαίνοντες επάνω από την κεφαλήν του τα γυμνά των ξίφη, και έλεγον προς αυτόν.

- Εάν δεν θελήσης να θυσιάσης εις τους θεούς μας, θα σε φονεύσωμεν με τα ξίφη μας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

7. Ο Μοναχός, ο οποίος τόσο επιμόνως επεζήτη προηγουμένως το μαρτύριον, μόλις αντίκρουσε την αγρίαν μορφήν των και τα γυ των ξίφη, έφοβήθη, έθυσίασεν εις τα είδωλά των, και έφαγεν, εν συνεχεία, μαζί των από τα είδωλόθута κρέατα. Ούτω φοβηθείς μη αποθάνη σωματικώς, απέθανε ψυχικώς ο Μοναχός αυτός, αρνηθείς τον Δεσπότην Χριστόν!

8. Μετά τον απέλυσαν οι βάρβαροι και κατήλθεν από το όρος. Εύεθεις δε μόνος του, ήρχισε να συνέρχεται, ως από εφιαλτικού ονείρου, και τότε μόλις ανελογίσθη το μέγεθος της ανομίας ή μάλλον της ασεβείας, την οποίαν διέπραξε. Κατεχόμενος δε από αφόρητον θλίψιν και απόγνωσιν κατεξέσχισε τα ενδύματά του και εκτύπα επί πολύ το πρόσωπόν του. Ερείπιον ψυχικών και ελεεινός κατά την εμφάνισιν έρχεται εις το Κοινόβιον.

9. Μόλις έπληροφόρηθη ο Μέγας Παχώμιος τί του συνέβη, εξήλθε περίλυπος να τον προϋπαντήση έξω τού Κοινοβίου. “Όταν ο αρνητης Μοναχός τον είδε να έρχεται προς αυτόν, πίπτει κάτω και γοερώς εκραύγαζε κλαίων και οδυρόμενος.

- Ημάρτησα, Πάτερ μου, ενώπιον του Θεού και ενώπιόν σου, διότι δεν ήκουσα την πολύτιμος συμβουλήν σου. Εάν σε είχον ακούσει, δεν θα υφιστάμην αυτά τα φοβερά, τα οποία υπέστην.

Ο Μέγας Παχώμιος είπεν εις αυτόν:

- Σήκω επάνω, δυστυχισμένες απέκλεισες τον εαυτόν σου, ταλαίπωρε, από τόσα αγαθά πραγματικώς απέρριψας ασυλλόγιστα τον στέφανον του μαρτυρίου, που ήτοιμάζοντο να θέσουν επί της κεφαλής σου οι Άγγελοι.

10. Ο ίδιος ο Δεσπότης Χριστός παρευρίσκετο με τους Αγίους Του 'Αγγέλους, κατά την στιγμήν της δοκιμασίας σου, έτοιμος να τοποθετησιν στέμμα νικητού επάνω εις την κεφαλήν σου και συ Τον ήρνήθης εις μίαν μόνον στιγμήν της ώρας και φοβηθείς τον σωματικόν θάνατον, τον οποίον οπωσδήποτε θα υποστής και παρά την θέλησίν σου, εξέπεσες από την αγάπην του Θεού σου και έχασες την αιώνιον ζωήν. Πού είναι οι προηγούμενοι λόγοι σου; Πού είναι η όρεξις σου να μαρτυρήσης;

11. Είς τους δριμείς και δικαίους αυτούς ελέγχους του Αγίου Παχωμίου με συντριβήν και πόνον απήντησεν ο εκπεσών Μοναχός.

-Ήμαρτον, Πάτερ μου, εις όλα τα σημεία και δεν έχω πλέον την δύναμιν να σηκώσω το πρόσωπόν μου να ιδώ τον ουρανόν έχάθηκα, Πάτερ μου, δεν υπάρχω· με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

κατέφαγεν ο πόνος και η θλίψις πώς θα ήμπορέσω να μετανοήσω; Τί να κάμω τώρα, Πάτερ μου; Δεν έφантаζόμουν να εξελιχθούν έτσι τα πράγματα.

12. Αύτα και περισσότερα έλεγεν ο εκπεσών Μοναχός, αναμεμείγμένα με θρήνους και δάκρυα πικρά. Λαβών δε πάλιν τον λόγον και Μέγας Παχώμιος του είπεν.

- Αθλιε, διά της αρνήσεώς σου αυτής απεξενώθης τελείως από τον Κύριον πλήν όμως ο Θεός είναι αγαθός και ουδέποτε, κατά την παρούσαν ζωήν, η δικαία όργή Του μεταβάλλεται εις βασανιστικήν εκδίκησιν, διότι η θέλησίς του είναι γεμάτη από ευσπλαγχνίαν και όταν ήμείς μετανοούμεν, συγχωρεί και Εκείνος τας αμαρτίας ημών: - διότι δεν θέλει τον θάνατον του αμαρτωλού, αλλά την μετάνοιαν αυτού, ούτε επίσης επιθυμεί να παραμείνη και πεσών εις το πτώμα της αμαρτίας, αλλά να εγερθή. Δι' αυτό μη απελπισθής και συ και περιπέσης εις απόγνωσιν, διότι όπως αναφέρεται και εις την Αγίας Γραφήν και εάν κοπή ένα δένδρον, υπάρχει ελπίς να ανθήση και πάλιν.

Εάν λοιπόν θα με ακούσης εις ό,τι θα σου είπώ και θα τα εφαρμόσης με ακρίβειαν, τότε ασφαλώς ο Θεός θα σε συγχωρήση.

13. Ο εκπεσών Μοναχός με δάκρυα και λυγμούς απήντησεν:

- Από τώρα και εις το εξής θα εκτελέσω με ακρίβειαν όσα μού παραγγείλῃς.

- Λοιπόν θα αναχωρήσης από εδώ και θα κλειστής μόνος σου εις ένα κελλίον ήσυχον μέχρι δέ τού θανάτου σου δεν θα δεχθής την επίσκεψιν ουδενός και με κανένα δεν θα συναναστραφής. Θα τρώγῃς ημέραν παρ' ημέραν μόνον ψωμί και αλάτι και μόνον νεράκι θα πίγῃς. Και ενώ οι άλλοι αδελφοί, κατά τον κανόνα, κατασκευάζουν ένα ψαθί την ημέραν, σύ θα κάμῃς δύο. Οσον ήμπορείς θα αγρυπνῇς και θα προσεύχεσαι δεν θα αφήσης δε καθόλου το δακρύβρεκτον πένθος.

14. Τας εντολάς αυτάς τας ήκουσε με προθυμίαν ο Μοναχός και συμφώνως με την προσταγήν τού 'Αββά Παχωμίου ανεχώρησε. Τόση δε ήτο η προθυμία του, ώστε εδιπλασίασε μόνος του τον κανόνα, που του επεβλήθη. Εφ' όσον δε έζη, κανένα άλλον δεν συνήντησε, παρά μόνον τον "Άγιον Παχώμιον, τόν Θεόδωρον και ελαχίστους ακόμη Γέροντας. Αφού λοιπόν διήλθε δέκα ολόκληρα έτη τοιουτοτρόπως αγωνιζόμενος, εκοιμήθη καλώς συνεργούσης της θείας Χάριτος. Την ανάπαυσιν δε της ψυχής του, δια της συγχωρήσεως εκ της αρνήσεως, έβεβαίωσεν ο ίδιος ο Μέγας Παχώμιος.

Γ'. Του Αγίου Βαρσανούφίου

ΑΔΕΛΦΟΙ τινές οίκουντες ἐν Μοναστηρίων καὶ πολλῶν λυτρωθέντες πειρασμῶν ταῖς εὐχαῖς τῶν Ἁγίων Πατέρων, ἀκούσαντες περὶ ἐφόδου ληστῶν ἔμελλον ἀναχωρεῖν τοῦ Μοναστηρίου, καὶ ἤρωτησαν περὶ τούτου τὸν Γέροντα τί δεῖ ποιεῖν..

2. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς τάδε" τὴν πεῖραν τῆς τοῦ Δεσπότου ἡμῶν ἁγαθοτητος ἔχομεν ἤδη, ἀπὸ πολλῶν θλίψεων καὶ πειρασμῶν ρυσθέντες ὑπ' Αὐτοῦ καὶ νῦν μὴ διστάσωμεν, ὅτι δύεται καὶ σκεπάζει ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς κακοῦ δλὴν οὖν τὴν μέριμναν ἡμῶν καὶ ἐλπίδα ἐπ' Αὐτὸν ἐπιρρίψωμεν, καὶ εὐχαῖς ἁγίων μὴ φροντίσητε περὶ τινὸς κακοῦ, ἀλλὰ στηκετε ἐδραῖοι τῇ πίστει Χριστοῦ, μελωδοῦντες μετὰ τοῦ Προφήτου Δαβὶδ: «Κύριος ἔμοι βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοὶ ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἐξῆς καὶ τὸ «Κύριος φυλάξαι σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ, φυλάξει τὴν ψυχὴν σου καὶ Κύριος, Κύριος φυλάξει τὴν εἰσοδὸν σου καὶ τὴν ἐξοδὸν σου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως τοῦ αἰῶνος».

3. Βλέπετε μήποτε μάθωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι, ἔχοντες τὸν Θεόν, τοὺς ἀνθρῶ πούς φοβεῖσθε, καὶ σκανδαλισθῶσιν· «ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιάς θανάτου» καθ' ἐκάστην πρὸς τὸν Θεὸν ψάλλοντες, λέγετε" «οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι Σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ» πῶς οὖν ταῦτα ἀληθῶς λέγειν δυνάμεθα, οὕτω δειλιῶντες; εἶπατε τῇ ἀπίστῳ ψυχῇ ἵνα λάβῃ θάρσος" «Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ Θεὸς Ἰακώβ».

4. Ταύτης τῆς ἀποκρίσεως ἀδελφὸς τις ἀκούσας ἐδήλωσε τῷ αὐτῷ Γέροντα λέγων" δέομαί σου, ὀφείλει τις ἔχειν τὴν πεποίθησιν ταύτην, καὶ οἰκεῖν ἐν ληστρικοὺς τόποις ἀφόβως;

5. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· πάντοτε ὀφείλομεν θαρρεῖν εἰς τὸν Κύριον, ὅτι οὐκ ἔα ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα" ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδίδαξεν αὐτὸς ἡμᾶς λέγων" εὗξασθε ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν, εὐρίσκεται τοῦτο παράβασις ἔνταλῃς Θεοῦ, ἑαυτοὺς γὰρ παραδιδόαμεν εἰς θάνατον" ἐὰν δὲ ἐν εἰρηνικῷ τόπῳ οἴκωμεν καὶ ἀκούσωμεν περὶ ἐφόδου ληστῶν, οὐκ ὀφείλομεν ταραχθῆναι, ἔχοντες τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ" βλέπει γὰρ ὁ Θεὸς ὅτι ἡμεῖς οὐκ. εἰσηνέγκαμεν ἑαυτοὺς εἰς πειρασμούς.

6. Ἐὰν οὖν, εὐχομενων ἡμῶν ταῦτα, ἔλθῃ ἡμῖν καὶ πειρασμός, οἷον ἡ ἐφοδος ληστῶν, ἢ τί ἄλλο τοιοῦτον, μὴ ἔκλυθωμεν, πρὸς δοκιμὴν ἡμῶν γίνεται καὶ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῖν· καὶ εἰ κατὰ συγχώρησιν εἶη, ἔχομεν τὸν στηριγμὸν τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· «πιστὸς ὁ Θεὸς ὃς οὐκ ἐάσει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ καὶ δυνάμεθα, ἀλλὰ σὺν τῷ πειρασμῷ ποιήσει καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

7. Καὶ γὰρ ἔαν ἀπὸ ἀκοῆς φύγωμεν ἅπο τόπου εἰς τόπον, δύναται ὁ διάβολος μὴ εἶδαι ἡμᾶς καθίσαι ἐν τόπῳ· ὅταν δὲ ἀσφαλῶς οἶδαμεν περὶ τοῦ τόπου, ὅτι ὑποψίαν ἔχει κινδύνου, ὀφείλομεν προασφαλίσασθαι· εἰ δὲ ὁ μὲν τόπος εἰρηνικὸς εἴη, ἐξαίφνης δὲ ἔλθῃ πειρασμός, ὁ Θεὸς βλέπων, ὅτι οὐκ ἐξ ἡμῶν ἡ αἰτία, σκεπάζει ἡμᾶς κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ.

8. “Ὡς πὲρ γὰρ τις ἐν χωνευτηρίῳ δοκιμάζει χρυσὸν καὶ ἄργυρον, οὕτως ἐν πειρασμοῦς δοκιμάζονται αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαί. Πρὸ οὖν πειρασμοῦ μὴ μεγεθύνῃς σεαυτὸν, ἀλλ’ ἡνίκα πειρασμὸς ἐπέλθῃ, τότε τὴν σεαυτοῦ ἐπιγνώσῃ δύνα· μίν, καὶ ἐὰν ἴδῃς σεαυτὸν καταπίπτοντα, ἐπικάλεσαι τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, καὶ ἐξελεῖται σε, ἀνθίστασο δὲ τῇ ἁμαρτίᾳ κραταιῶς, καὶ μὴ φοβοῦ πειρασμοῦ παρουσίαν” οὗ γὰρ βλάπτει ἡ πεῖρα τὸν γενναῖον ἀθλητῶν, ἀλλὰ καὶ δοκιμώτερον ἀποδείκνυσι.

9. Πολλάκις γὰρ τὸ διὰ τοῦ πυρὸς κραταιούμενον τῷ πυρὶ ἀνθίσταται ἢ γὰρ πλίνθος, ὠμὴ οὔσα, ἀσθενὴς ἐστὶ καὶ ἐπισαθρὸς” ἡνίκα δὲ προσομιλήσῃ τῷ πυρὶ καὶ ἐξοπηθῇ, τεῖχος γίνεται τῷ πυρὶ καὶ ἀπείργει αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἢ γὰρ κάμινος ἐκ πλίνθου διηρητησμένη, οὕτω συνέχει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐξαφθεῖσαν φλόγα καὶ οὐκ ἔα ἐπὶ πλεόν προβῆναι, ὥς τὸ κεράμιον τὸ ἐμβληθὲν εἰς αὐτὸ ὕδωρ.

10. Καὶ σὺ οὖν, ἀδελφέ, ἀνθίστασο τοῖς πειρασμοῦς καὶ ταῖς θλίψεσι τὴν θεῖαν συμμαχίαν ἐπικαλούμενος, καὶ πάντως δοκιμώτερος ἔσει καὶ γενναιώτερος «ἢ γὰρ θλίψις, φησὶν, ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἢ δὲ ὑπομονή, δοκιμήν», καὶ τὰ ἐξῆς.

11. “Ὅταν οὖν συμβῇ σοὶ θλίψις, μὴ καταπέσης εὐθύς, ἀλλὰ προσδόκησαν ἔγγυς οὔσαν καὶ τὴν χαράν, καὶ παρακάλει σεαυτὸν τῇ ἐλπίδι τῆς ἐπιούσης χαρᾶς, τοὺς ναυτικούς λαμβάνων ὑπόδειγμα οὗτοι γάρ, ἐπαναστάσεως αὐτοῖς γενομένης ἀνέμου καὶ χειμῶνος σφοδροῦ, οὐκ ἀπογινώσκουσι τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἀλλ’ ἀντιμάχονται τοῖς κύμασιν εὐδίαν προσδεχόμενοι, καὶ οὕτω τὴν τρικυμίαν διέρχονται.

12. “Ὅταν δὲ πάλιν ἐν γαλήνῃ ᾧσι, ζάλην προσδοκῶσι, καὶ τὸ πλοῖον πάντοθεν περιφράττουσι, καὶ αὐτοὶ νήφουσιν, ἵνα μὴ αἰφνιδίου κλύδωνος ἐγερθέντος ἀπαρασκεύαστοτ-εὐρεθῶσι καὶ κινδυνεύσωσι.

13. Καὶ σὺ οὖν ἐν μὲν ταῖς θλίψεσιν ἄνεσιν προσδόκα, καὶ γενναίως ὑποίσεις τοὺς πειρασμοὺς διαφυγὼν τὴν ἀπόγνωσιν, ἐν δὲ τῇ χαρᾷ, ὅταν ἐπέλθῃ σοί, μὴ ὅλως ἐκείνης γενόμενος, διαχυθεὶς ἐπιδάθῃ τοῦ πένθους, ἀλλὰ σύσφιγγε σεαυτὸν λύπην προσδεχόμενος, καὶ ὅταν ἐπισυμβῇ σοί, οὗ ξενιστήσῃ ὥς ἀπαρασκεύαστος, ἀλλὰ γενναίως οἶσεις τὸ προσδοκώμενον «ἤτοιμασθην γάρ, φησιν, καὶ οὐκ , ἐταράχθην».

Ερμηνεία

[494]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

ΜΕΡΙΚΟΙ αδελφοί έζων κοινοβιακώς εις Μοναστήριον ούτοι, με τάς εύχας των Αγίων Πατέρων, έλυτρώθησαν από πολλους πειρασμούς. Κάποτε λοιπόν οι αδελφοί αυτοί επληροφορήθησαν, ότι πρόκειται να επιτεθούν εναντίον του Μοναστηρίου λησται. Αμέσως απεφάσισαν να αναχωρήσουν εκ του Μοναστηρίου εκ του φόβου της ενδεχομένης επιθέσεως προς τούτο ήρώτησαν και τον Γέροντα τι πρέπει να κάμουν.

2. Εκείνος τους απήντησεν ως εξής :

- Ολοι έχομεν προσωπικήν πείραν της αγαθότητος του Δεσπότου ημών, διότι με την βοήθειάν Του έχομεν διαφύγει πολλές θλίψεις και πολλούς πειρασμούς. Δι' αυτό και τώρα δεν πρέπει ουδόλως να αμφιβállωμεν, ότι θα μας προφυλάξη και θα μας διασώση από κάθε κίνδυνον. Ας στηρίξωμεν λοιπόν εις τον Κύριον όλας τας ελπίδας ημών και ας αναθέσωμεν εις Αυτόν την φροντίδα ημών· με τας ευχάς δε των Αγίων Πατέρων μη σκεφθήτε πώς θα αντιμετωπίσετε το κακόν, αλλά να παραμείνετε αμετακίνητοι εις την προς τον Χριστόν πίστιν, ψάλλοντες μαζί με τον Προφήτην Δαβίδ: «Κύριος εμοί βοηθός και ου φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι άνθρωπος» (Ψαλμ. ριζ', 6). Και τούς στίχους του ψαλμού, όπως επίσης και στίχους του ετέρου ψαλμού: «Κύριος φυλάξει σε από παντός κακού, φυλάξει την ψυχήν σου ο Κύριος, Κύριος φυλάξει την είσοδόν σου και την έξοδόν σου από τού νυν και έως του αιώνος» (Ψαλμ. ρκ', 7-8).

3. - Προσέχετε μήπως γίνετε κακόν παράδειγμα εις τους ανθρώπους, οι οποίοι μανθάνοντες, ότι φοβείσθε ανθρώπους, ενώ έχετε τον Θεόν προστάτην, ασφαλώς θα σκανδαλισθώσι. Καθ' εκάστην ημέραν με κατάνυξιν να ψάλλετε τους στίχους του διδακτικού ψαλμού: «Εάν γάρ και πορευθώ εν μέσω σκιάς θανάτου, ου φοβηθήσομαι κακά, ότι συ μετ' εμού ει» (Ψαλμ. κβ', 4). Πώς λοιπόν τα μεν χείλη ημών δύνανται να ψάλλουν τα αληθή αυτά λόγια, η δε ψυχή ήμών να δειλιάζη; Είς την ψυχήν, που δειλιά, λόγω ελλείψεως πίστεως, να ειπήτε με σταθερότητα, διά να λάβη θάρρος: «Κύριος των δυνάμεων μεθ' ημών, αντιλήπτωρ ημών ο Θεός Ιακώβ» (Ψαλμ. με', 8).

4. Μόλις ήκουσε την απάντησιν αυτήν ένας αδελφός, υπέβαλεν εις τον ίδιον Γέροντα την εξής απορίαν:

– Σε παρακαλώ- είπεν ο αδελφός– εξήγησέ μου έχει κανείς υποχρέωσιν να κατοική, χωρίς φόβον, εις τόπους γεμάτους ληστές, όταν έχη την πεποίθησιν εις την προστασίας του Θεού και

5. Εις την απορίαν αυτήν έδωσε την κατωτέρω απάντησιν ο Γέρων:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

- Οφείλομεν νά έχωμεν πάντοτε θάρρος, στηριζόμενον εις την πίστιν μας προς τον Κύριον και να είμεθα βέβαιοι, ότι δεν θα μας αφήση να δοκιμασθώμεν περισσότερον από όσον δυνάμεθα. Επειδή όμως ο ίδιος μάς edίδαξε να προσευχώμεθα, όπως μή εισέλθωμεν εις πειρασμόν, «Γρηγορείτε και προσεύχεσθε, ίνα μή εισέλθητε εις πειρασμόν» (Ματθ. κς', 41): όταν είμεθα ριψοκίνδυνοι και εκθέτωμεν τους εαυτούς μας εις τον κίνδυνος του θανάτου, παραβαίνομεν την ανωτέρω δεσποτικήν εντολήν, διότι μόνοι μας επιδιώκομεν την συμφοράν. Εάν όμως κατοικώμεν εις ειρηνικόν τόπον, όπου δεν υπάρχουν κίνδυνοι ληστών, και αιφνιδίως ακούσωμεν περί ληστρικής επιθέσεως, δεν πρέπει να ταραχθώμεν εφ' όσον ευρισκόμεθα υπό την κραταιάν σκέπην τού Θεού· διότι τότε και ο Θεός βλέπει, ότι δεν ερρίφθημεν με την θέλησίν μας εις τους κινδύνους των πειρασμών.

6. Εάν λοιπόν επέλθη εις ημάς πειρασμός, ή έφοδος ληστών ή ο,τιδήποτε άλλο, καθ' ην στιγμήν ημείς δεν αναμένομεν αυτόν και εύχόμεθα, κατά την εντολήν του Κυρίου, νά μή εισέλθωμεν εις πειρασμόν, δεν πρέπει τότε να τα χάσωμεν· ο πειρασμός συνέβη, κατά παραχώρησιν Θεού, προς το συμφέρον μας, διά να δοκιμασθή η πίστις μας. Και εφ' όσον κατά παραχώρησιν Θεού συμβαίνουν αυτά, τότε θα πρέπει να μας στηρίξη εις την προς τον Θεόν πίστιν και ελπίδα η διδασκαλία του Αποστόλου: «Πιστός δε ο Θεός, ως ουκ εάσει υμάς πειρασθήναι υπέρ και δύνασθε, αλλά ποιήσει συν τω πειρασμό και την έκβασιν του δύνασθαι υμάς υπενεγκείν» (Α' Κορινθ. ι', 13).

7. Διότι εάν φεύγωμεν από το ένα μέρος εις το άλλο από διαδοσεις περί κινδύνου, τότε ασφαλώς και διάβολος δεν θα μας αφήση να ησυχάσωμεν εις κανένα μέρος. “Όταν όμως βεβαιωθώμεν, ότι πράγματι εις ένα μέρος ενεδρεύει ο κίνδυνος, τότε οφείλομεν εγκαίρως να λάβωμεν τα μέτρα μας, διά να ασφαλισθώμεν εάν όμως ο τόπος, εις τον οποίον κατοικούμεν, είναι ειρηνικός, και δεν έχη προηγουμένως σημειωθή ουδέν κακόν, και όλως απροσδοκήτως εμφανισθή ο πειρασμός, διά της αιφνιδιαστικής επιθέσεως ληστών, τότε ο Θεός, που βλέπει, ότι ο κίνδυνος δεν οφείλεται εις την απρονοησίαν μας, θα μας σκεπάση και θα μας προφυλάξη, συμφώνως προς το θέλημά Του.

8. Όπως ακριβώς ο χρυσοχόος ελέγχη μέσα εις το αναμμένο καμίνι την ποιότητα του χρυσού ή του αργύρου, τοιουτοτρόπως και η ελπίς και η πίστις και η αντοχή των ψυχών μας ελέγχονται διά των πειρασμών. Πριν λοιπόν εμπέσης εις πειρασμόν, μη θεωρίς τον εαυτόν σου σπουδαίον και μάλλον εις τήν πίστιν και την άρετήν τότε θα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

αντιληφθής την δύναμιν σου, όταν δεχθής την επίθεσιν πειρασμού. Τότε, κατά την στιγμήν του πειρασμού, όταν βλέπης τον εαυτόν σου να καταπίπτη και να υπάρχη κίνδυνος ολοσχερούς πτώσεως, να επικαλεσθής αμέσως την βοήθειαν του Θεού, και ασφαλώς ο Κύριος θα σε γλυτώσῃ. Να ανθίστασαι με γενναιότητα κατά της αμαρτίας και να μη φοβάσαι την παρουσίας του πειρασμού: όταν ο αθλητής είναι γενναίος εις ουδέν τόν ζημιώνει η εμπλοκή του εις τον αγώνα. Απ' ἐναντίας δια του αγώνος και αθλητής αυτός καθίσταται ικανώτερος, διότι ἔλαβε πείραν της πάλης.

9. Πολλές φορές αντικείμενα, των οποίων η αντοχή ενισχύεται διά του πυρός, ἔχουν την δύναμιν να ανθίστανται εις τον κίνδυνον της φωτιάς" παραδείγματος χάριν το τούβλο, μόλις πλασθῇ από τον πηλουργόν, δεν αντέχει και είναι εύθραυστον όταν ὁμως τοποθετηθῇ εἰς την φωτιά και ψηθῇ καλά, τότε μεταβάλλεται εἰς τεῖχος που εμποδίζει και απομακρύνει την δύναμιν του πυρός. Το ἴδιο το καμίνι ἔχει κτισθῇ από τούβλα και ὁμως συγκρατεῖ αποτελεσματικῶς την φωτιάν και δεν την αφήνει να σκορπίσῃ ἐδῶ και ἐκεῖ, ὅπως ακριβῶς η στάμνα συγκρατεῖ το νερό, με το οποίον εἶναι γεμάτη.

10. Και συ λοιπόν, ἀδελφέ μου, να ανθίστασαι με γενναιότητα ἐναντίον των πειρασμών και των θλίψεων, επικαλούμενος την συμμαχίαν του Θεού να εἶσαι δε βέβαιος, ὅτι τοιουτοτρόπως θα ἀναδειχθῇς ικανώτερος και γενναιότερος. Εἶναι γνωστόν, ὅτι «Ἡ θλίψις υπομονήν κατεργάζεται, ἡ δε υπομονή δοκιμήν» (Ρωμ. ε', 3-4) και ὅσα ἐν συνεχείᾳ ο ουρανοβάμων Απόστολος Παῦλος ἀναφέρει.

11. Ὅταν λοιπόν σου συμβῇ θλίψις ἐξ αἰτίας ενός πειρασμού, μη απογοητευθῇς αμέσως και καταπέσης, ἀλλά να περιμένῃς, ὅτι συντόμως θα ἔλθῃ εις την ψυχὴν σου και ἡ χαρά με την προσδοκίαν δε και την ἐλπίδα της ἐπερχομένης χαράς να παρηγορήσῃ και να ἀντλής θάρρος. Εἰς τούτο να παραδειγματίζεσαι ἀπό τους ναυτικούς οὔτοι, ὡς γνωστόν, ὁσάκις ἀντιμετωπίζουν, κατά το ταξίδιόν των, σφοδράν κακοκαιρίαν και θαλασσοταραχήν, δεν ἀπελπίζονται, οὔτε τα χάνουν ἀπ' ἐναντίας ἀντιμετωπίζουν με ἡρωϊσμόν την μανίαν των κυμάτων, ἀναμένοντες την γαλήνην· με το θάρρος δε αὐτό της ἐλπίδος περνοῦν την τρικυμίαν.

12. Ὅταν πάλιν επικρατῇ γαλήνη, κατά το ταξίδιόν των, δεν ἐφησυχάζουν περιμένουν την τρικυμίαν και δι' αὐτό ἀσφαλίζουν ἀπό παντού το πλοῖον, ὥστε να μη εἰσέρχωνται ὕδατα, εις περίπτωσιν που θα ἐγερθῇ αἰφνιδιαστικῶς θαλασσοταραχή οἱ ἴδιοι δε οἱ ναῦται εἶναι πάντοτε ἐν ἐπιφυλακῇ, ὥστε να μη εὐρεθούν ἀπροετοίμαστοι και κινδυνεύσουν κατά την ὥραν της τρικυμίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

13. Και συ λοιπόν, όταν διέρχεσαι θλίψεις, να ελπίζης, ότι θα έλθῃ και ἡ ἀναψυχή, ὥστε να υποφέρῃς με γενναιότητα τοὺς πειρασμούς και να ἀποφύγῃς τὴν ψυχοβλαβή ἀπογοήτευσιν. Ὄταν πάλιν ἔλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου και προσδοκωμένη χαρά, πρόσεξε να μὴ αἰχμαλωτισθῇς τελείως ἀπὸ αὐτὴν και σκορπίσῃς τὴν διάνοιάν σου εἰς τὰ χαρούμενα περιστατικά, ὥστε να λησμονήσῃς τὸ κατὰ Χριστὸν ωφέλιμον πένθος: ἀντιθέτως πρέπει να εἶσαι συγκρατημένος ἀναμένων τὴν ἔλευσιν λύπης. Τοιουτοτρόπως ὅταν θα σου ἔλθῃ ἡ ἀναμενομένη λύπη, ἐπειδὴ δεν θα εἶσαι ἀπροετοίμαστος δι' αὐτὴν, δέν θά ἐξαφνιασθῇς, ἀλλὰ με γενναιότητα θα υποφέρῃς αὐτό, που ἐπερίμενες αὐτό τὸ νόημα ἔχει και τὸ ρητόν: «Ἡτοιμάσθην και οὐκ ἐταράχθην» (Ψαλμ. ριη', 60).

Δ'. Του Αγίου Ησαΐου

ΤΟ ΕΥΡΕΙΝ τὴν εὐχαριστίαν ἐν καιρῷ πειρασμοῦ, ἀποστρέφει εἰς τὰ ὀπίσω τοὺς ἐπερχομένους πειρασμούς.

Ερμηνεία

ΤΟ ΝΑ ΑΙΣΘΑΝΕΣΑΙ εὐχαρίστησιν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ, εἶναι δύναμις ἀποδιώκουσα εἰς τὰ πίσω τοὺς ἐπιτιθεμένους πειρασμούς.

Ε'. Του Αββά Μάρκου

ΕΚΤΟΣ προσευχῆς καὶ ὑπομονῆς πειρασμούς νικῆσαι καὶ θέλων, οὐκ ἀπόσεται αὐτούς, ἀλλὰ καὶ πλέον ἔμπλακησεται.

2. Ἐν καιρῷ θλίψεως βλέπει τὴν προσβολῆς τῆς ἡδονῆς· ἐπειδὴ γὰρ ἡ προβολὴ παραμυθεῖται τὴν θλίψιν, εὐπαράδεκτος γίνεται.

3. Ὁ τα ἐνεστῶτα θλιβερά των μεταγενεστέρων ἀγαθῶν προσδεχόμενος, γνῶσιν ἀληθείας εὔρηκε καὶ ὀργῆς καὶ λύπης δαδῶς ἀπαλλαγέσεται.

4. Ὁ πᾶσαν κακὴν ἐπιφορὰν ἀποκλεῖσαι βουλόμενος, ὀφείλει διὰ προσευχῆς συναλλάσσειν τῷ Θεῷ τὰ πράγματα, καὶ κρατεῖν μὲν νοερῶς τὴν εἰς αὐτὸν ἔλπιδα, τὴν δὲ φροντίδα τῶν αἰσθητῶν κατὰ δύναμιν παραλογίζεσθαι.

5. Πειρασμοῦ ἐπελθόντος, μὴ ζητεῖ διατὶ καὶ πῶς καὶ παρὰ τίνος ἐλήλυθεν, ἀλλ' ὅπως ἂν αὐτὸν ἀλύπως καὶ ἄμνησικακῶς ὑπομείνῃς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

6. Ἄλλότριον κακὸν οὐ προστίθῃσιν ἁμαρτίαν, ἐὰν μὴ ἡμεῖς αὐτὸ κακαῖς ἐννοίαις παραδεξώμεθα.

7. Ὅταν ἀδικουμένου σου σκληρυνθῇ τὰ σπλάγχνα καὶ ἡ καρδία σου, μὴ λυποῦ ὅτι οἰκονομικῶς ἐκινήθη τὸ ἐγκείμενον, ἀλλὰ χαίρων ἀνάκοπτέ τους ὑπαγακύπτοντας λογισμούς, εἰδὼς ὅτι τούτων ἐκ προσβολῆς ἀναιρουμένων, καὶ τὸ κακὸν μετὰ τὴν κίνησιν συναναιρείσθαι πέφυκέ" των δὲ λογισμῶν ἐνδεδεχόντων, κακεῖνο προσθήκη λαμβάνειν εἴωθεν.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που θέλει να νικήση τους πειρασμούς χωρίς προσευχήν και υπομονήν, τίποτε δεν κατορθώνει· αντί να τους απομακρύνῃ, περισσότερο περιπλέκεται εἰς αὐτούς.

2. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θλίψεως να βλέπῃς με τοὺς οφθαλμούς τῆς ψυχῆς σου τὴν προσέγγισιν τῆς πνευματικῆς ἡδονῆς: ἐπειδὴ ἡ ἀναμονὴ τῆς ἡδονῆς αὐτῆς καταπραύνει τὴν θλίψιν καὶ παρηγορεῖ τὸν ἄνθρωπον, πού θλίβεται, δι' αὐτὸ καὶ ευκόλως αὐτὸς τὴν ἀποδέχεται.

3. Εκείνος ο οποίος ἀναμένει να δεχθῇ καὶ πάλιν τὰς παρούσας θλίψεις, μετὰ τὰ προσδοκώμενα αγαθὰ, αὐτὸς πραγματικῶς ἐγνώρισε τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν εἰς τὴν ζωὴν καὶ ευκόλως θα ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν οργὴν καὶ τὴν λύπην.

4. Αὐτός, που ἐπιθυμεῖ να ἀποτρέψῃ ἐπίθεσιν παντός κακοῦ, ἔχει υποχρέωσιν να προσεύχεται ἐντατικῶς πρὸς τὸν Θεόν, διότι μόνον τοιοῦτοτρόπως θα δυνηθῇ, με τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, να μεταβάλλῃ τὴν λυπηρὰν φύσιν των πραγμάτων. Μαζί με τὴν προσευχήν να διατηρῇ νοερῶς ζωηρὰν τὴν πρὸς τὸν Θεόν ἐλπίδα καὶ, κατὰ τὸ δυνατόν, να ἀδιαφορῇ διὰ τὴν φροντίδα των υλικῶν υποθέσεων.

5. Ὅταν σου συμβῇ ἓνας πειρασμός, μὴ ἀναζητῇς τὴν αἰτίαν ἢ τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ οὐοίου ἐπῆλθεν, ἀλλὰ να φροντίζῃς πῶς θα τὸν υπομείνῃς, χωρίς να δοκιμάσῃς εἰς τὴν ψυχὴν σου τὴν ἐπιβλαβὴ λύπην ἢ τὴν ἀδελφοκτόνον μνησικακίαν.

6. Κακόν, τὸ οὐοίον διέπραξεν ἄλλος ἄνθρωπος, δεν προσθέτει ἁμαρτίαν εἰς ἡμᾶς· τότε μόνον ἡ ξένη ἁμαρτία γίνεται καὶ ἰδική μας, ὅταν ἡμεῖς τὴν ἐξετάζωμεν με κακάς καὶ πονηράς σκέψεις καὶ οὕτω πως γεμίζομεν τὴν ψυχὴν μας με τὴν δυσοσμίαν ἐκ των κακῶν των ἄλλων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

7. Όταν, διότι αδικείσαι υπό του άλλου, τα σπλάγχνα και η καρδιά σου σκληρυνθούν, μη λυπηθής διότι τούτο συμβαίνει κατ' οικονομίαν. Πρόσεξε όμως μετά χαράς να αποκόπτης τους εκ της τρωθείσης καρδιάς σου ανερχομένους λογισμούς, διότι πρέπει να γνωρίζης, ότι όταν νικώνται, κατά το στάδιον της επιθέσεώς των, οι λογισμοί, ασφαλώς και το κακόν, μετά την ύποπτον κίνησιν, εκμηδενίζεται πλέον μαζί με τους νικηθέντας λογισμούς. Εφ' όσον όμως συνεχώς οι λογισμοί παρενοχλούν την ψυχήν, τότε ασφαλώς και η κίνησις προς το κακόν ένισχύεται, αλλά και το κακόν μεγαλώνει, όπως συνήθως συμβαίνει.

ΣΤ'. Του Αββά Ισαάκ

ΜΝΗΜΟΝΕΥΕ τοῦ Θεοῦ ἐν παντί καιρῷ, καὶ μνημονεύσει σου καὶ αὐτὸς ὅταν ἔμπεσῃς εἰς κακά.

2. Πρὶν ὁ πόλεμος συγκροτηθῇ, ἐπιζήτησαν τὴν συμμαχίαν, καὶ πρὸ τοῦ ἄρρωσθησαι, ἐπικάλεσαι τὸν θεραπευτὴ καὶ πρὶν ἐπέλθῃ σοὶ τὰ θλιβερά, προσεξαι, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν λυπηρῶν εὕρησαι αὐτὸν ἀκαταμάχητον βοηθόν.

3. Ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης κατεσκευάσθη, καὶ πρὸ ἑκατοστοῦ ἔτους τὰ ξύλα αὐτῆς πεφύτευτο, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς ὀργῆς, οἱ μὲν ἄδικοι ἀπώλοντο, αὕτη δὲ τὸ δικαίω σκέπη ἐγένετο.

Ερμηνεία

ΠΑΝΤΟΤΕ να ενθυμήσαι τον Θεόν διά της προσευχής τότε:

1. ασφαλώς και ο Θεός θα σε ενθυμηθῇ, όταν περιπέσης εις κακά, διά να σε λυτρώση από αυτά.

2. Πριν ακόμη αρχίση ο πόλεμος, να επιζητήσεις της συμμαχίαν· πρὶν αρρωστήσης, προσκάλεσε τον ιατρόν και πριν περιπέσης εις τας διαφόρους θλίψεις, να προσευχηθῇς εις τον Θεόν, ώστε κατά την επιδρομήν των λυπηρῶν να ἔχῃς εξασφαλίσει την ακατανίκητον βοήθειαν του Θεού.

3. Η Κιβωτός του Νῶε κατεσκευάσθη εις περίοδον ειρήνης τα δε δένδρα, τα οποία εξασφάλισαν την ξυλείαν της κατασκευής, είχαν φυτευθῇ πρό εκατόν ετών. Όταν όμως εξερράγη η οργή του Θεού διά του κατακλυσμού, οι αμαρτωλοί κατεστράφησαν, ενώ και δίκαιος Νῶε. εσώθη δι' αυτής της Κιβωτού.

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος ὕμνος πνευματικὸς ἦτω ἐν τῷ στόματί σου, καὶ μελέτη ἐπικουφίζετω τὸ βάρος τῶν ἐπερχομένων σοὶ πειρασμῶν· ὑπόδειγμα δὲ τοῦτο σαφὲς ὁδοιπóρος βαρυαχθήσας, καὶ ἀσματι κλέπτων τῆς δδοιπορίας τὸν πόνον.

2. Εἶπε Γέρων· ἐὰν ἐπέλθῃ ἀνθρώπων πειρασμός, πανταχόθεν πληθύνονται αὐτῷ αἱ θλίψεις, ἵνα ὀλιγορήσας γογγύσῃ. Καὶ διηγῆσατο τί τοιοῦτον ἀδελφὸς τις ἦν εἰς τὰ κελλία, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτῷ πειρασμός, καὶ ἐὰν ἔβλεπε τις αὐτόν, οὐδὲ ἄσπασασθαι αὐτὸν ἤθελεν, οὐδὲ εἰς κελλίον εἰσαγαγεῖν" καὶ ἐὰν ἔχρηζεν ἄρτου, οὐδεὶς αὐτὸ ἤλειει καὶ εἷς Ἐκκλησίαν αὐτὸν ἐρχόμενον, οὐδεὶς αὐτὸν προετρέπετο εἰς ἀγάπην, ὥς ἔστιν ἔθος ποτὲ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ θέρου ἐπανελθῶν, καὶ μὴ ἔχων ἄρτον ἐν τῇ κέλλῃ ἢ ἄλλο τί τῶν ἔδωδιμων, ὥς οὐδεὶς παρέσχεν αὐτῷ, οὐκ ἔγγογγυσεν ὀλιγοψυχήσας, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἔφερε γενναίως εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

3. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, ἤρε τὸν πόλεμον τοῦ πειρασμοῦ ἀπ' αὐτοῦ· εὐθέως δὲ καὶ τις ἦλθεν ἀπ' Αἰγύπτου κάμηλον ἐπαγόμενος πεφορτί: σμένην ἄρτων, οὓς καὶ ἀποθέμενος ἐν τῇ κέλλῃ τοῦ Μοναχοῦ ἀπῆλθεν. Ὁ δὲ ἤρξατο κλαίειν καὶ λέγειν πρὸς τὸν Θεὸν Κύριε, οὐκ ἤμην ἄξιος θλιβῆναι μικρὸν διὰ τὸ ὄνομά Σου καὶ ἔκτοτε δὲ καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἐκάλουν αὐτὸν εἰς τὰ ἑαυτῶν κελλία καὶ ἀνέπαινον.

4. Γέρων τις ἀπῆει πωλήσει τὰ μαλάκια αὐτοῦ, καὶ δὲ δαίμων ὑπαντήσας αὐτῷ ἤρπασεν αὐτὰ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἄφαντα πεποίηκε καὶ εὐθὺς ἐτράπη ὁ Γέρων εἰς εἶχην λέγων ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ Σοί, ὅτι ἀπῆλλαξας μὲ κόπου καὶ μὴ ὑπομείνας καὶ δαίμων τὴν εὐχαριστίαν τοῦ Γέροντος ἐκραζε λέγων ἰδοὺ τὰ μαλάκιά σου, κακὸ. γηρε" ὁ δὲ Γέρων λαβῶν αὐτὰ ἐπώλησεν.

5. Εἶπε τις τῶν Γερόντων περὶ Λαζάρου τοῦ πτωχοῦ, ὅτι εὕρισκόμεν αὐτὸν μηδὲν ἄλλο ποιήσαντα, εἴμη οὐδέποτε ἐγόγγυσε κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὥς μὴ ποιούντος μετ' αὐτοῦ ἔλεος, ἀλλὰ μετ' εὐχαριστίας τὸν πόνον αὐτοῦ ἔβασταζε, καὶ τὸν πλούσιον οὐ κατέκρινε, καὶ διὰ ταῦτα αὐτὸν ὁ Θεὸς προσελάβετο,

6. Μοναχὸς ἐν ἐτοίμῳ ἔχων ὑπομεῖναι γενναίως τὰ συμβαίνοντα, ἐκ μέρους λυπηθήσεται ἐν καιρῷ πειρασμοῦ καὶ δὲ μὴ προσδοκῶν πειρασμόν, πλειόγως ἀλγήσει.

7. Σίφωνες προσάγονται ἐν ἡμέρᾳ ἐμπρησμοῦ, καὶ δάκρυα ἐν καιρῷ πειρασμοῦ.

8. Ὑδωρ σβέννυσε φλόγα ἀνημμένην ἐν οἴκῳ, καὶ δάκρυα ἐν προσευχῇ ἐπιθυμίας πονηρᾶς.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΥΠΕΡΕΧΙΟΣ είπε, ότι εις το στόμα σου ας υπάρχη πάντοτε ο πνευματικός ύμνος και ας ασχολήσαι διαρκώς με την θρησκευτικήν μελέτην· τοιουτοτρόπως θα ελαφρύνης το βάρος των πειρασμών, που πρόκειται να σου συμβούν, διότι θα έχης προεξασφαλισμένην την πνευματικής αντοχήν. Αρκετά χαρακτηριστικός παράδειγμα είναι και κουρασμένος οδοιπόρος ούτος, όταν πολुकουρασθή από το μήκος της οδοιπορίας, διά νά μή εξαντληθή τελείως και καταπέση, αρχίζει και τραγουδεί διά νά μή αισθάνεται τον κόπον της πορείας.

2. Ένας γέρων Άσκητής έλεγεν όταν επέλθη πειρασμός εις τον άνθρωπον, από όλα τα μέρη πλέον δοκιμάζει θλίψεις αυτό δε συμβαίνει διά να γογγύση, επειδή είναι δύσκολον να αντιμετωπίση κανείς τόσας θλίψεις. Σχετικώς ο Γέρων αυτός διηγήθη και το εξής περιστατικόν: Κάποτε ένας αδελφός έμόναζεν εις τα κελλία του συνέβη λοιπόν ένας πειρασμός. Εν τω μεταξύ εδοκίμασε και την άστοργον συμπεριφοράν όλων των άλλων ούτω, όταν τον έβλεπε κανείς, απέφευγε να τον χαιρετήση ούτε και εις άλλα κελλία τον εκάλουν να εισέλθη, ούτε του έδιδον ελεημοσύνην· αλλά και εις την Εκκλησίαν ακόμη, όταν εισήρχετο, κανείς δεν έσπευδε να κάμη μαζί του αγάπην, όπως είναι η μοναχική συνήθεια. Κάποτε μάλιστα εθέριζε και όταν έγύρισεν εις το κελλί του, δεν είχεν ούτε τρόφιμα, ούτε ψωμί κανείς δε δεν έσπευσε τα του προσφέρη κάτι. Και όμως ο αδελφός αυτός ούτε ολιγοψύχησεν, ούτε εγόγγυσεν, αλλά όλα τα υπέμεινε γενναίως ευχαριστών τον Θεόν.

3. Ο Θεός, βλέπων την υπομονήν του, τον απήλλαξεν από τον πόλεμον του πειρασμούς αμέσως δε ήλθε και κάποιος προσκυνητής από την Αίγυπτον οδηγών μίαν κάμηλον φορτωμένης από άρτους απέθεσε δε το φορτίον εις το κελλί του Μοναχού και ανεχώρησε. Πρό του θαύματος αυτού συνεκινήθη ο Μοναχός και με δάκρυα ήρχισε να λέγη: Κύριε και Θεέ μου, δεν ήμουν άξιος να στενοχωρηθώ ολίγον διά το όνομά Σου; "Εκτοτε δε και οι άλλοι αδελφοί τον εκάλουν εις τα κελλία των και τον περιποιούνται.

4. Ένας άλλος Γέρων ανεχώρησεν εκ τού κελλίου του, διά να πωλήση το εργόχειρόν του, αποτελούμενον από μαλακές ψάθινες τσάντες. Ο δαίμων, αοράτως, τον συνήνητησεν εις τον δρόμον, τού τάς ήρπασε και τας εξηφάνισεν. Ο Γέρων, αντί να ταραχθή και να εκνευρισθή, ηυχαρίστησε τον Θεόν λέγων· «Θεέ μου, σε ευχαριστώ, διότι με απήλλαξες από τον κόπον να τας μεταφέρω εις την πόλιν και να τας πωλήσω». Ο δαίμων δεν ημπόρεσε να αντέξη την πραότητα, την μακροθυμίαν και την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

ευχαριστίαν προς τον Θεόν του Γέροντος δι' αυτο και εφώναξε χωρίς να φαίνεται :
πάρε πίσω τα πράγματά σου, κακόγηρε! Ο Μοναχός έλαβε τότε τα έργόχειρά του και
τα επώλησεν!

5. Ένας από τους διδακτικούς εκείνους Γέροντας έλεγεν· αδελφοί μου, ο πτωχός
Λάζαρος, περί του οποίου αναφέρει το θείον και ιερόν Ευαγγέλιον (Λουκ. ις', 19-31),
τίποτε άλλο καλό δεν έκαμε, παρά να μη γογγύση κατά του Θεού, διότι δεν τον ήλθει
εις την δυστυχίαν του. Απ' εναντίας ευχαριστών τον Θεόν εσήκωνε τον Σταυρόν της
δυστυχίας του και δεν κατέκρινε τον πλούσιον διά την σκληρότητά του. Δι' αυτόν τον
ηρωϊσμόν του και την μακροθυμίαν του τον προσέλαβεν ο Θεός εις τον Παράδεισον,

6. Ο Μοναχός, που είναι έτοιμος να υπομείνη με γενναιότητα, αυτά που θα του
συμβούν, ολίγον μόνον θα λυπηθή κατά την ώραν του πειρασμού. Εκείνος όμως, που
έχει την γνώμην ότι δεν θα συναντήση ποτέ πειρασμόν, ασφαλώς πάρα πολύ θα
πονέσθη από τα απροσδόκητα κτυπήματα των θλίψεων.

7. Όταν εκραγή πυρκαϊά οι άνθρωποι μεταφέρουν νερό με σωλήνας διά να την
σβύσουν και όταν επιστη πειρασμός, τα δάκρυα του πειραζομένου μόνον ωφελούν.

8. Το νερό σβύνει την φλόγα, που έχει ανάψει εις ένα σπίτι, και η δακρύβρεχτος
προσευχή την πονηράν επιθυμίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄

(Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

“Οτι οὗ δεῖ ἐπιτρέχειν τῷ θαυματουργεῖν, ἀλλὰ παραιτεῖσθαι τοῦτο ἐκ ταπεινώσεως. Καὶ ὅτι οὐδὲ ἐτέρων χαρισμάτων ἔφιεσθαι δεῖ, ἢ αἰτεῖν· εἶδε καὶ ἀξιωθῇ, μὴ μεγαλοφρονεῖν, ἀλλὰ φυλάττειν διὰ τῆς ταπεινώσεως καὶ ὅτι τῶν σημεῖα ποιούντων οὐδὲν ἔλαττονται οἱ πολιτεῖαν δεικνύμενοι ἔνθεον» καὶ ὅτι τοῦ θαυματουργεῖν εἰσὶν ἄλλα χαρίσματα μείζονα, ἅφ' ὧν οἱ πνευματικοὶ μᾶλλον ἐπιγινώσκονται

Δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκη ὁ δυνάμενος θαυματουργίας. Προτιμότερον εἶναι νὰ παραιτεῖται αὐτοῦ ἐκ ταπεινώσεως. Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν καὶ νὰ ἐπιθυμῶμεν διάφορα ἄλλα χαρίσματα. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀξιωθῶμεν τοιούτων χαρισμάτων, νὰ μὴ μεγαλοφρονῶμεν, ἀλλὰ νὰ περιφρουρούμεθα διὰ τῆς ταπεινώσεως. Ἐκεῖνοι ποὺ ζοῦν ὅπως θέλει ὁ Θεὸς δὲν εἶναι κατώτεροι ὅσων θαυματουργοῦν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν θαυματουργίαν, ὑπάρχουν ἄλλα μεγαλύτερα χαρίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γνωρίζονται οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΡΩΤΑΣ, Πέτρε, εἰ καὶ νῦν εὐρεθῆναι δύνανται ἄνδρες τοιοῦτοι, οἳ οὐκ ὑπῆρχαν οἱ σημειοφόροι Πατέρες ἡμῶν ; ἐγὼ οὖν πολλοὺς τοιούτους εἶναι καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ οὐκ ἀπιστῶ οὐδὲ γάρ, εἰ μὴ ποιοῦσι τοιαῦτα σημεῖα, παρὰ τοῦτο μὴ εἶναι αὐτοὺς τοιούτους ὑποληψόμεθα" πολιτείας γὰρ ἐνθέου διάγνωσις ἐν τῇ τῶν ἔργων ὑπάρχει δυνάμει, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ τῶν σημείων ἀποδείξει οἷδας γὰρ ὅτι Παῦλος καὶ Ἀπόστολος, ἐν τῇ ἀποστολῇ ἀδελφὸς ὑπάρχει Πέτρου τοῦ Κορυφαίου, καὶ ὡς ἐπίστασαι, Πέτρος ἐν τῇ θαλάσῃ τοῖς ποσὶ περιεπάτησεν, ὁ δὲ Παῦλος ἐν αὐτῇ ναυαγίῳ περιέπεσεν· εἰ οὖν καὶ ἐν τῷ θαύματι ἡ δύναμις ἀμφοτέρων οὐκ ἔστιν ὁμοίως, ἀλλ' οὖν τὸ ἀξίωμα ἀμφοτέρων ἐν οὐρανὸς ὅμοιον ἔστιν.

Πέτρος

2. Ὡντως ἀληθὲς ἔστιν, ὅπερ εἶρηκας· πάντων τῶν θαυμάτων ἐγὼ τοῦτο μᾶλλον κρίνω εἶναι θαυμασιώτερον, τὸ τὸν ἀποθανόντα ἤδη ἀναστῆσαι πάλιν, καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐπαναγαγεῖν.

Γρηγόριος

3. Ἐὰν μόνοις, Πέτρε, τοῖς δρωμένοις προσέχωμεν, ἀναγκαῖον ἐστὶ τοῦτο μᾶλλον μεῖζον εἶναι πιστεύσαι, εἰ δὲ περὶ τῶν ἀοράτων ταλαντεύσωμεν, θαυμασίως δείκνυται ὅτι μεῖζον ἐστὶ τὸ θαῦμα τῆς τοῦ λόγου κηρύξεως, ἐκβοώσης καὶ τῆς εὐχῆς, πρὸς τὸ τὸν ἀμαρτάνοντα ἐπιστρέψαι, ἢ τὸν ἐν σαρκὶ νεκρὸν ἀναστῆσαι" ἐν τούτῳ μὲν γὰρ ἀνέρχεται ἡ σὰρξ πάλιν ἀποθνήσκουσα, ἐν ἐκείνῃ δὲ ἀνίσταται ἡ ψυχὴ εἰς τὸν αἰῶνα ζωῆς.

4. Δύο τοίνυν προτίθημι πρόσωπα, ἵνα ἐν αὐτοῖς κατανοήσης οἷον γέγονε μεῖζον τῇ δυνάμει θαῦμα, Λάζαρον ὃν πὲρ ὁ Κύριος ἐκ νεκρῶν σωματικῶς ἀνέστησε, καὶ Σαῦλον ὃν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας νοερῶς ἤγειρε καὶ περὶ μὲν τῶν Λαζάρου δυνάμεων, μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀνάστασιν, παρεσιωπήθη, μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν τῆς τοῦ Παύλου ψυχῆς, πόσας δυνάμεις ἐν τῷ ἡγιασμένῳ λόγῳ πεποίηκεν, ἢ ἡμετέρα διάνοια χωρῆσαι οὐ δύναται.

5. Πῶς ἐκεῖνοι οἱ ὄμοτατοι αὐτοῦ διαλογισμοὶ εἰς τὰ τῆς εὐσεβείας μετεστράφησαν σπλάγχνα, πῶς ἀποθανεῖν ἐπεθύμει ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ὧν πὲρ πρότερον τῷ θανάτῳ ἔχαιρε, πῶς πάσης γραφῆς καὶ γνώσεως πεπληρωμένος, μηδὲν ἑαυτὸν εἶδεναι κρίνει, εἴμη Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον" ἐν πόσῳ ὕψει τιμῆς Ἀποστολικῆς ὑπάρχων ἐλάχιστον πάντων τῶν μαθητῶν ἑαυτὸν ἀποκαλεῖ, πῶς ἕως τοῦ τρίτου οὐρανοῦ ὑψωθείς τὸ τοῦ νοῦς ὄμμα πάλιν ἑαυτὸν διὰ τῆς συμπαθείας ἐπικλίνει πρὸς τὸ διοικῆσαι τὴν τῆς συζυγίας κοίτην. Ὁ ἀνακραθεὶς νοερῶς τῇ τῶν Ἀγγέλων συνοδίᾳ, οὗ παραιτεῖται μεριμνήσαι καὶ διοικῆσαι καὶ τὰ ἔργα τῶν σαρκικῶν. "Ὁ ταῖς βασάνοις χαίρων, καὶ ταῖς ἀσθενείαις ἔγκανχωμενος, τὸ ζῆν γὰρ ὁ Χριστὸς ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος, καὶ αὐτὸ δὲ ὅπερ ἔξει ἐν σαρκί, ἔξω τῆς σαρκὸς ὑπῆρχε..

6, Θέα δὲ λοιπὸν πῶς ζῇ, ὅς ἐκ τοῦ Ἰδοῦ τοῦ νοῦς πρὸς τὴν τῆς εὐσπλαγχνίας ζωὴν ἐπανέρχεται τούτου οὖν τοῦ θαύματος λίαν ἐλαχιστότερόν ἐστι τὸ τῇ σαρκὶ τινὰ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆσαι, οὐκ οἶδα εἴμη ποῦ διὰ τῆς ζωοποιήσεως τῆς σαρκός, καὶ εἰς τὴν τοῦ νοῦς ζωὴν ἐπανέλθῃ, καὶ διὰ τοῦ ἔξωθεν θαύματος καὶ τὸ ἐνδον ζωοποιηθῇ.

Πέτρος

7. Ἀρτίας ἔγνω, πόσον τοῦτο τὸ θαῦμα ἐκείνου ὑπάρχει μεῖζον.

Ερμηνεία

ΠΕΤΡΕ, με ἐρώτας, εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡμποροῦν νὰ εὐρεθοῦν ἄνδρες τοιαύτης ἀρετῆς καὶ παρρησίας, ὡς οἱ θαυματοουργοὶ ἡμῶν Πατέρες;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

Εγώ λοιπόν δεν αμφιβάλλω, ότι και τώρα πολλοί τοιούτοι υπάρχουν εις τον κόσμον, εφάμιλλοι των μεγάλων εκείνων Πατέρων· διότι το να μη θαυματουργούν, δεν σημαίνει, ότι δεν πρέπει να τους υποληπτώμεθα, όπως εκείνους επειδή η εξακρίβωσις της ενθέου πολιτείας ενυπάρχει εις την δύναμιν των καλών έργων και δεν αποδεικνύεται μόνον από τα θαύματα. Όπως καλώς γνωρίζεις, ο Απόστολος Παύλος, κατά την αποστολικήν άξίαν είναι εφάμιλλος αδελφός του Πέτρου του Κορυφαίου, αν και ο μεν Πέτρος περιεπάτησε διά των ποδών του επί της θαλάσσης, ενώ ο Παύλος εκινδύνευσεν από ναυάγιον.

Και των δύο λοιπόν η δύναμις δεν υπήρξεν η ίδια εις το θαύμα εις τους ουρανούς όμως και οι δύο έχουν την αυτήν άξίαν.

Πέτρος

2. Πράγματι είναι αλήθεια αυτό, που λέγεις από όλα δε τα θαύματα εγώ θεωρώ σπουδαιότερον την ανάστασιν ενός ανθρώπου, που απέθανε, και την επάνοδος αυτού εις την παρούσαν ζωήν.

Γρηγόριος

3. Πέτρε, εάν επιστήσωμεν την προσοχήν μας μόνον εις όσα βλέπομεν, ασφαλώς θα πιστεύσωμεν, ότι η ανάστασις ενός νεκρού είναι το μεγαλύτερος από όλα τα θαύματα: εάν όμως υπέρ τα δρώμενα μετεωρισθώμεν και λάβωμεν κατα νούν τα αόρατα, τότε θα ίδωμεν πόσον θαυμασίως αποδεικνύεται, ότι μεγαλύτερον θαύμα και από την σωματικήν ανάστασιν του νεκρού είναι το θαύμα του κηρύγματος του Θείου Λόγου εις περιβάλλον εχθρικών και η προσευχή για να σωθή ο αμαρτάνων. Διότι εις την περίπτωση της σωματικής αναστάσεως επανέρχεται εις την ζωήν η σάρξ, η οποία και πάλιν θα αποθάνη, ενώ αντιθέτως εις την δευτέραν περίπτωση, του θαύματος του κηρύγματος του Θείου Λόγου και της ευχής διά την επιστροφής του αμαρτάνοντος, ανίσταται η ψυχή από τον θάνατος της αμαρτίας, διά να ζήση εις τον αιώνα.

4. Θα σου αναφέρω δύο πρόσωπα, διά να αντιληφθής από αυτά πόσον μεγαλύτερος κατά την δύναμιν είναι το θαύμα του κηρύγματος τα δύο αυτά πρόσωπα είναι αφ' ενός μεν ο Λάζαρος, τον οποίον ανέστησεν εκ νεκρών σωματικώς ο Κύριος, και ο Παύλος, τον οποίον ανήγειρε νοερώς από την πλάνην· εν τούτοις όμως δεν εγένετο λόγος περί δυνάμεων, τας οποίας ενήργησεν ο Λάζαρος μετά την εκ νεκρών αυτού ανάστασιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

5. Αντιθέτως δεν δύναται να χωρέση ο νούς μας πόσα κατώρθωσεν ο Παύλος με την δύναμιν του ηγιασμένου λόγου μετά την εκ της αμαρτίας ανέγερσιν της ψυχής του! Πράγματι! Είναι άξιον θαυμασμού πώς εκείναι αι απάνθρωποι σκέψεις, τις οποίας είχε πριν αναγεννηθή εν Χριστώ, μετεστράφησαν εις τρυφερά συναισθήματα αγάπης και ευσεβείας! Πώς, ενώ προηγουμένως ηυχαισθείτο διά τον θάνατον των Χριστιανών, μετά ταύτα επεθύμει ο ίδιος να αποθάνη δι' αυτούς, τους οποίους εθεώρει αδελφούς! Πώς ενώ ήτο κάτοχος της Αγίας Γραφής και πολλών άλλων γνώσεων, εν τούτοις έκρινε τον εαυτόν του, ότι τίποτε άλλο δεν εγνώριζεν «είμή Ιησούν Χριστόν και τούτον εσταυρωμένον» (Α' Κορινθ. β', 3). Είναι αξιοθαύμαστον ακόμη πώς, ενώ ευρίσκετο εις το ύψος της αποστολικής τιμής, ώνόμαζε και έθεώρει τον εαυτόν του ως τον τελευταίον από όλους τους μαθητάς αλλά και πώς να μη θαυμάση κανείς την προς την ανθρωπίνην αδυναμίαν συγκατάβασίν του, ώστε αυτός που το όμμα της διανοίας του υψώθη έως του τρίτου ουρανού, να ρυθμίξη και αυτά ακόμη τα συζυγικά καθήκοντα ! Μήπως δεν είναι σπουδαίον και αξιοθαύμαστον, ότι αυτός, που συνανεστράφη νοερώς με τους Αγγέλους, δεν παύει να μεριμνά και να τακτοποιή και αυτάς τας επιγείους υποθέσεις των σαρκικών ανθρώπων; Αυτός, που μετέπειτα έχαιρε διά τας βασάνους τας οποίας υφίστατο και εκαυχάτο δια τας ασθενείας του, διότι, όπως έλεγεν, η αιτία της ζωής του ήτο ο Χριστός, (δι' αυτό και το να αποθάνη εν Χριστώ το έθεώρει κέρδος), αλλά και που κατώρθωσε να ζή έξω από τους όρους της σαρκικής ζωής, φέρων εισέτι την σάρκα.

6. Βλέπε λοιπόν μετά θαυμασμού με οποίον πνευματικόν τρόπον ζη αυτός, όταν επανήλθεν από τον σκοτεινόν Αδην του ιουδαϊκού φανατισμού και της φαρισαϊκής πλάνης, εις τον οποίον είχε ριφθή η διάνοιά του, με την Χάριν του Θεού, εις τήν ζωήν της ευσπλαγχνίας και της αγάπης! Από αυτό λοιπόν το θαύμα του Αποστόλου Παύλου πολύ πιο ασήμαντον είναι το να αναστήση κανείς σαρκικώς κάποιον εκ νεκρών!

Δεν γνωρίζω δε εάν διά της ζωοποιήσεως της σαρκός θα ζωοποιηθή και η διάνοια του αναστάντος ή εάν διά του εξωτερικού θαύματος, της αναστάσεως του σώματος, θα αναστηθή, διά μίαν πνευματικήν ζωήν, και η ψυχή.

Πέτρος

7. Πάρα πολύ καλά αντελήφθην πόσον το θαύμα της κηρύξεως τού λόγου, της επιστροφής μιάς ψυχής από την αμαρτίαν και την πλάνην, είναι πολύ ανώτερον από το θαύμα της αναστάσεως ενός νεκρού.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ καὶ Μέγας Ἀντώνιος, ὅτι οὐ δεῖ ἐπὶ τῷ δαίμονας ἐκβάλλειν καυχᾶσθαι, οὐδὲ ἐπὶ ταῖς θεραπαίαις ἐπαίρεσθαι, οὐδὲ τὸν ἐκβαλλοντα δαίμονα θαυμάζειν, τὸν δὲ μὴ ἐκβάλλοντα ἐξουθενεῖν, ἐκάστου δὲ τὴν ἄσκησιν καὶ θέλων ὠφελεῖσθαι καταμανθάνειν θελέτω, καὶ ἢ μιμείσθω, ἢ ζηλούτω, ἢ διορθούσθω· τὸ δὲ ποιεῖν σημεῖα, οὐχ ἡμῶν, ἀλλὰ τοῦ Σωτῆρος ἐστὶ τὸ ἔργον" τρεῖς γὰρ μαθηταῖς αὐτοῦ ἔλεγε· μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, ἀλλ' ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς γέγραπται.

2. Τὸ μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ γεγράφθαι τὰ ὀνόματα, μαρτύριόν ἐστι τῆς ἡμῶν ἀρετῆς καὶ τοῦ βίου το δὲ ἐκβάλλειν δαίμονας, τοῦ δεδοκότος Σωτῆρος ἔστιν ἡ Χάρις δὲν τοῖς μὴ ἐν ἀρετῇ, ἀλλ' ἐν σημείοις καυχωμένοις καὶ λέγονσι: «Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν», ἀπεκρίνατο «ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς»' οὐ γὰρ γινώσκει Κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀσεβῶν" οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν κρίνεται, διατὶ δαιμόνια οὐκ ἐξέβαλεν, ἢ διατὶ οὐκ ἔσχε πρόγνωσιν, ἄλλ' ἕκαστος κριθήσεται εἰ τὴν πίστιν τετήρηκε καὶ τὰς ἐντολὰς γνησίως ἐφύλαξεν.

3. Ὅθεν οὐ δεῖ περὶ πολλοῦ ταῦτα ποιεῖσθαι, ἢ διὰ ταῦτα πονεῖν, ἀλλὰ ἀγωνίζεσθαι, ἵνα τῷ Θεῷ ἀρέσωμεν διὰ τῆς καλῆς ἡμῶν ἀναστροφῆς, καὶ εὖχεσθαι ἀδιαλείπτως, ἵνα συνεργὸς ἡμῖν εἰς τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου νίκην ὁ Κύριος γένηται.

4. Ἐν μιᾷ τοῦ Ἁγίου Παλάμωνος σὺν τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Παχωμίῳ ἀγρυπνοῦντων, καὶ πῦρ ἀναπάντων, ἀδελφὸς τις ἔξωθεν παραγενόμενος μεῖναι παρ' αὐτοῖς, ἀναστὰς λέγει τῷ Παλάμωνι" εἰ τις ἐν ἡμῖν ἔχει πίστιν, στήτω ἐπὶ τῶν ἀνθράκων τούτων, καὶ εἴπατω κατὰ λέξιν τὴν τοῦ Εὐαγγελίου φωνήν. Συνεῖς δὲ αὐτοῦ το ὑπερήφανον ὁ Γέρων, ἐπετίμησεν αὐτῷ λέγων" παύσαι τῆς ἀπονοίας σου, ἀδελφέ, καὶ μὴ τοιαῦτα φθέγγου, πεπλάνησαι γὰρ ὁ δὲ πλεῖον τυφλωθεὶς, ἐπέβη μὲν τῶν ἀνθράκων μηδενὸς ἐπιτρέψαντος, τοῦ δὲ Θεοῦ συγχωροῦντος, ἐκ δαιμο: γικῆς συνεργίας, οὐδαμῶς κατεφλέχθη" τοῦτο δὲ προσθήκη ἀπονοίας γέγονεν αὐτῷ κατὰ τὸ γεγραμμένον, «πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιᾶς ὁδοὺς ἀποστελεῖ ὁ Θεός»,

5. Εἵτα ἔσωθεν μέλλων ἀναχωρεῖν τῆς κέλλης, ὥς πὲρ ὀνειδίζων αὐτοὺς ἔλεγε" ποῦ ἢ πίστις ὑμῶν; Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ δαίμων εἰς τέλος ἀπατηθέντα καὶ εὐκόλως αὐτῇ πειθόμενον, σχηματισθεὶς εἰς γυναῖκα ἐξειδή, περιβεβλημένην ἱμάτια λαμπρά, παραγίνεται πρὸς αὐτὸν καὶ στᾶς ἔξωθεν τῆς κέλλης αὐτοῦ ἔκρουσε τὴν θύραν, ἀνοίξαντος δὲ αὐτοῦ λέγει ὁ δαίμων" ἐπειδὴ ὑπὸ δανειστῶν ὄχλουμαι καὶ δέδοικα μὴ κινδυνεύσω, οὐ γὰρ Γκαγῶ ἀποδοῦναι τὸ χρέος, παρακαλῶ σὲ δέξαι μὲ ἐν τῷ κελλίῳ σου, ὁ Θεὸς γὰρ μὲ ἀπέστειλε πρὸς σε, ἵνα σωθῶ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

6. Ὁ δὲ τὴ πηρώσει τῆς διανοίας αὐτοῦ μὴ δυνηθεῖς διακρίναι τίς ἔστιν καὶ λαλῶν αὐτῷ, ἐδέξατο αὐτήν. Ἐπιγγους δὲ ὁ δαίμων το πρὸς κακίαν αὐτοῦ ἐπιρεπές, ἐπιθυμίαν αἰσχυρὰν ἐνέβαλεν αὐτῷ, καὶ ἡττηθεῖς τὸ λογισμό προσέθετο τοῦ ἁμαρτῆσαι" ὥς δὲ ἐπλησίασεν αὐτή, παραχρῆμα κατέρραξεν αὐτόν, καὶ ἦν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρριμμένος ἄφωνος ὥς πὲρ νεκρός.

7. Καὶ δὴ μεθ' ἡμέρας τινάς, αἰσθησιν λαβὼν τῆς ἀνοίας αὐτοῦ, παρεγένετο πρὸς τὸν "Ἅγιον Παλάμωνα, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀποδυρόμενος καὶ λέγων" οἶδα ὅτι ἐγὼ ἔμαυτω αἴτιος τῆς ἀπωλείας ἐγενόμην πολλὰ γὰρ με ἐνουθετησας, Πάτερ, καὶ οὐκ ἤκουσά σου, διὸ παρακαλῶ ταῖς δσίσαις ὑμῶν εὐχαῖς βοηθῆσαι μοὶ τὸ ἐλεεινῷ, κινδυνεύοντι ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

8. "Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ αὐτῶν ἐκ συμπαθείας δακρυόντων περὶ αὐτοῦ, ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ ἀκαθάρτου δαίμονος κυριευθεῖς, ἐξεπήδησε τῆς κέλλης, τρέχων διὰ τοῦ ὄρους καὶ ἐλαυνόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος κατήντησεν εἰς πόλιν λεγομὲν ψὴν Πάνος, κακεῖ μετὰ χρόγον ἐρριψεν αὐτόν ὁ δαίμων εἰς κάμινον βαλανείου, καὶ παραχρῆμα καταφλεχθεῖς ἀπώλετο.

ἀρεγένοντο πότε εἰς τὸ Μοναστήριον τὸ ὑπὸ τὸν "Ἅγιον Παχώμιον αἰρετικοὶ τινὲς Ἀσκηταί, τριχίνοις ἐνδύμασιν τὸν ἐνδοθεν κατακρύπτοντες λύκον, καὶ ἐπιστάντες τῶν πυλῶνι, τοῖς ἀδελφοῖς ἔλεγον ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς εἰς τὸν μέγαν ἀπεσταλμένοι εἶναι εἰσελθόντες οὖν εἶπατε αὐτῷ, εἰ ἀληθῶς ἄνθρωπος εἰ τοῦ Θεοῦ, καὶ πέποιθας εἰσακούειν σου τὸν Θεόν, δεῦρο δὴ κοινῶς τοῖς ἡμετέροις ποσὶ τὸν ποταμὸν διαβωμεν τοῦτον, ὅπως γνῶσι πάντες τίς ἡμῶν παρρησίαν κέκτηται μᾶλλον πρὸς τὸν Θεόν.

10. Ἀναγγειλάντων δὲ τῶν ἀδελφῶν ταῦτα τῷ Παχωμίῳ, ἀγανακτήσας ἔφη πρὸς αὐτοὺς" ὁλως γὰρ εἶπατε μοί, κατεδέξασθε κλίνειν τὰ ὦτα αὐτοῖς ; οὐκ ἔγνωτε ὅτι ταῦτα τὰ προβλήματα ἀλλότρια τυγχάνει Θεοῦ, καὶ ξένα παντελῶς, οὗ λέγω τῆς ἡμετέρας πολιτείας, ἀλλὰ καὶ κοσμικῶν τῶν εὖ φρονούντων, καὶ ἀληθῶς ὄν: τῶν Χριστιανῶν καὶ ποιὸς γὰρ νόμος ἐπιτρέπει ἡμῖν ταῦτα προβάλλεσθαι καὶ ποιεῖν ; τί δὲ ἄθλιωτερον τῷ ὄντι τῆς ἄγνοιας ταύτης καθεστήκε, τὸ καταλείψαντα με πενθεῖν τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας, καὶ ὅπως ὀφείλω φυγεῖν τὴν αἰώνιον κόλασιν, νηπιάζειν ταῖς φρεσί, καὶ προβλήματα σχάσθαι τοιαῦτα;

11. Εἶπον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς αὐτόν" ἄρα οὖν αἰρετικοὶ ὄντες οὗτοι καὶ ἀλλότριοί του Θεοῦ, προσκαλέσασθαι σὲ εἰς τοιοῦτον ὕψος τεθαρρήκασιν; δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς' ναί, αἰρετικῶν τοῦτο τὸ πρόβλημα" οὐκ ἀνέγνωσε τὴν δῆσιν τὴν ἀποστολικὴν τὴν λέγουσαν «κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα αὐτῶν καὶ ἀμετανόη - τὸν καρδίαν παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν;» οὗτοι κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ ἡδύναντα ἴσως τὸν ποταμὸν περᾶσαι ὥς διὰ ξηρᾶς, συνεργοῦντος αὐτοὺς τοῦ διαβόλου πρὸς τὸ τὴν αἵρεσιν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

τῆς ἀσεβείας αὐτῶν τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτῷ βεβαιωθῆναι, καὶ τὸ δράματι τούτῳ πιστὶν τισὶ τῶν ἤδη ἥπατημενων παρ' αὐτοῦ παρασχεῖν, ἐμοὶ δὲ οὐκ ἀναγκαῖον τοῦτο.

12. Ἐξελθόντες οὖν εἶπατε αὐτοῖς τάδε λέγει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Παχώμιος ὁ ἔμος ἁγὼν καὶ ἡ πασά μου σπουδὴ οὗ τὸ πεζοπορεῖν ἔστι ποταμόν, ἢ διαπτῆναι ὄρη, ἢ ἐπιτάττειν θηρίοις, ἀλλὰ διαλαβεῖν ἐν ἑαυτῷ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπερπηδᾶν τὰς διαβολικὰς μεθοδείας τῇ τοῦ Κυρίου δυνάμει, τοῦ πατεῖν κελεύσαντος ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ του: τῶν γὰρ μοὶ παρὰ Κυρίῳ δωρηθέντων, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἐπακολουθήσει.

13. Καὶ ταῦτα εἶπων, παρεγγυάτο τοῖς ἀδελφοῦς μὴ ἐπὶ οἰκείοις κατορθώμασι μέγα φρονεῖν, μηδὲ ἐπτοήσθαι ὀπτασίαις τιοί, μηδὲ πειράζειν διὰ τοιούτων αἰτῇ, σεων τὸ Θεῖον, ὅτι πολλοὶ αἱ μηχαναὶ τοῦ ἀντιπάλου, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα πάντα παντὶ ἀνθρώπῳ περιττὰ καὶ ἐπικίνδυνα ὑπάρχει, φήσαντος πρὸς τὸν ἐχθρόν του σωτηρίου λόγου «οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου».

14. Ἀδελφέ, ἐὰν ἄξιωθῃς χαρίσματος, μὴ ὑψηλοφρόνει" οὐδὲν γὰρ ἔχεις καὶ λόν, δὲ μὴ παρὰ Θεοῦ ἔλαβες, καὶ ἐὰν μὴ πορεύῃ κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ, ἀφελεῖ τὸ ἴδιον ἀπὸ σου καὶ τῶν χρηστοτέρῳ καὶ ταπεινόφρονι δώσει αὐτό.

15. "Ἐλεγον περὶ τινὸς Γέροντος, ὅτι ἐπτὰ ἔτη ἤτειτο τὸν Θεὸν περὶ τινὸς χαρίσματος, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἀπῆλθεν οὖν πρὸς τινὰ μέγαν Γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ διὰ τὸ χάρισμα, ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας ἐλυπήθη καὶ εἶπε μέγας κόπος: καὶ εἶπε τῷ Γέροντι ὕπαγε, ποιήσον ἄλλα ἐπτὰ ἔτη παρακαλῶν τὸν Θεὸν ἵνα ἀρθῇ ἀπὸ σου, οὗ γὰρ συμφέρεи σοὶ καὶ ἀπελθὼν ἐποίησεν οὕτως, ἕως οὗ ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ.

16. Γέροντι τινι, ἀπὸ πολλῆς ταπεινώσεως ἥς εἶχεν, ἔχαρισατο ὁ Θεὸς τὸ διορατικόν" καὶ προγνοὺς καὶ Γέρων ἔρχομενους τίνας ἐπισκέψασθαι αὐτόν, ἠθυμησε καὶ μετὰ τὸ ὑποχώρησαι ἐκείνους, ἔδεθη τῷ Θεοῦ νὰ ἀρθῶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπελθὼν καὶ πρὸς ἄλλον Γέροντα μέγαν, παρεκάλεσεν αὐτόν εἶπων συγκακοπάθησον μοὶ ἵνα ἀρθῇ τὸ πρᾶγμα ἀπ' ἐμοῦ καὶ καθίσαντες, ἕκαστος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἔδεθησαν τοῦ Θεοῦ περὶ τούτου ἦλθεν οὖν φωνὴ τῷ Γέροντι λέγουσα ἰδοὺ αἶρω αὐτὸ ἀπὸ σου, ἀλλ' ὅταν θέλῃς, ἔχεις αὐτό.

17. Τινὶ τῶν ἀδελφῶν ἐφάνη ὁ διάβολος μετασχηματισθεὶς εἰς "Ἀγγελον φωτός, καὶ φησι πρὸς αὐτόν" ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ, καὶ ἀπεστάλην πρὸς σὲ δὲ εἶπεν ὅρα μὴ πρὸς ἄλλον ἀπεστάλης, ἐγὼ γὰρ οὐκ εἰμι ἄξιος Ἄγγελον ἰδεῖν ἐν ἁμαρτίαις ζῶν.

18. ΤΟ Ἀββᾶ Λογγίνω φέρουσι τινὲς πότε δαιμονιώντα, καὶ δὲ φησι πρὸς αὐτοὺς ἐγὼ τί ἔχω ποιῆσαι ὑμῖν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπέλθετε πρὸς τὸν Ἀββᾶ Ζήνωνα ὡς οὖν ἀπῆλθον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματοουργούμε)

πρὸς ἐκεῖνον, ἤρξατο ὁ Ἀββᾶς Ζήνων ἐπιτιμᾶν τῷ δαίμονι ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἤρχετο κατ' αὐτοῦ ἐκτενῶς καὶ δὲ δαίμων ἔβοησε λέγων' ἄρτι νομίζεις, Ἀββᾶ Ζήνων, ὅτι διὰ σέ ἐξέρχομαι καὶ ἰδοὺ ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἐκεῖ προσεύχεται κατ' ἐμοῦ ἐντυγχάνων, καὶ φοβούμενος τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ἐξέρχομαι, ἐπεὶ σοὶ οὐδὲ ἀπόκρισιν ἔδιδουν.

19. Ἄλλοτε πάλιν γυνὴ τις ἔχουσα πάθος τὸ λεγόμενον καρκίνον, ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἀββᾶ Λογγίνου, ἐζήτει συντυχεῖν αὐτῷ· ἐκάθητο δὲ τότε ὁ Γέρων ἐν τῷ ἐνάτο σημεῖο Ἀλεξανδρείας ἐπιζητούσης δὲ τῆς γυναικός, συνέβη τὸν Γέροντα συλλέγγειν ξύλα παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ εὗρουσα αὐτὸν ἡ γυνή, ἔφη αὐτῷ· Ἀββᾶ, ποῦ μένει ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ; μὴ εἰδυῖα ὅτι αὐτὸς ἔστιν ὁ δὲ εἶπε τί θέλεις τὸν ἐπιθέτων ἐκεῖνον ; μὴ ἀπέλθης πρὸς αὐτόν, ἐπιθέτης γὰρ ἔστι τί δὲ ἔχεις;

20. Ἡ δὲ γυνὴ ἔδειξε τὸ πάθος καὶ δὲ σφραγίσας τὸν τόπον, ἀπέλυσεν αὐτὴν εἰπων· ἀπελθε καὶ ὁ Θεὸς σέ θεραπεύσει Λογγίνος γὰρ οὐδὲν σέ δύναται ὠφελῆσαι ἀπῆλθε δὲ ἡ γυνὴ πιστεύουσα τῷ λόγῳ καὶ ἔθεραπευθη παραχρῆμα μετὰ δὲ τοῦτο διηγησαμένη τισι τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ σημεῖα εἰποῦσα τοῦ Γέροντος, ἔμαθεν ὅτι αὐτὸς ἔστιν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος.

21. Ἦλθε τις δαιμονῶν εἷς σκητίν, καὶ ἐγένετο εὐχή περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ οὐκ ἐξήρχετο ὁ δαίμων, ἦν γὰρ σκληρὸς καὶ λέγουσιν οἱ κληρικοὶ· τί ἔχομεν ποιῆσαι τῷ δαίμονι τούτῳ ; οὐδεὶς ἄλλος δύναται ἐκβαλεῖν αὐτόν εἰμὴ ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων, καὶ ἐὰν αὐτόν παρακαλέσωμεν, οὐδε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἔρχεται τοῦτο οὖν ποιήσωμεν ἰδοὺ ἔρχεται πρῶι πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ποιήσωμεν δὲ τὸν πάσχοντα καθευδῆσαι εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ὅτε εἰσέρχεται στῶμεν εἰς εὐχήν, καὶ εἰπόμεν αὐτῷ· ἐξύπνησαν καὶ τὸν ἀδελφόν, Ἀββᾶ· ἐποίησαν δὲ οὕτως καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων ἀνάστα, ἐξελθε ἔξω καὶ εὐθέως ἐξηλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ δαίμων καὶ ἰάθη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

22. Ποτὲ κοσμικὸς τις ἀπῆει πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισῶην, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἴδιον υἱὸν ἦν δὲ ὁ Γέρων εἷς το ὅρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν συνέβη ἀποθανεῖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ δὲ οὐκ ἔταραχθη ἔχων πίστιν πρὸς τὸν Γέροντα, καὶ προσέπεσε μετ' αὐτοῦ ὡς μετάνοιαν ποιῶν, ἵνα εὐλογηθῶσι παρὰ τοῦ Γέροντος, καὶ ἀναστᾶς καὶ πατὴρ κατέλιπε τὸ παιδίον πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ ἐξῆλθεν ἔξω,

23. Ὁ δὲ Γέρων, νομίζων ὅτι μετάνοιαν αὐτῷ βάλλει, λέγει αὐτῷ· ἀνάστα ἔξ. ἐλθε ἔξω, οὗ γὰρ ἦδει ὅτι ἀπέθανε, καὶ παραχρῆμα ἀνέστη, καὶ ἐξῆλθε, καὶ ἰδὼν αὐτόν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐξέστη, καὶ εἰσελθὼν προσεκύνησε τῷ Γέροντι καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ δὲ Γέρων ἀκούσας ἐλυπήθη, οὗ γὰρ ἠθέλε τοῦτο γενέσθαι· παρήγγειλε δὲ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ μηδενὶ εἰπεῖν, ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Γέροντος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

24. 'Αδελφὸς ἤρωτησε Γέροντα λέγων" πῶς τινὲς βλέπουσιν ἀποκαλύψεις καὶ ὀπτασίας 'Αγγέλων; καὶ εἶπεν ὁ Γέρων μακάριός ἐστι, τέκνον, καὶ βλέπων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ πάντοτε, διότι ὁ τοιοῦτος πάντοτε νήφει' καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ἐγώ, Πάτερ, εἶδον πρὸ ἡμερῶν ἐκβάλλοντα ἀδελφὸν τινὰ δαίμονα ἀπὸ ἀδελφοῦ.

25. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων" οὗ θέλω δαίμονας ἐκβαλεῖν, καὶ πάθη ἰάσασθαι, ἀλλὰ θέλω, καὶ παρακαλῶ τὸν Θεόν, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ εἰς ἐμέ ὁ δαίμων, καὶ ἓνα καθάρισω ἑμαυτὸν ἀπὸ ἀκαθάρτων λογισμῶν, καὶ ἰδοὺ μέγας γέγονα' ἐὰν τις γὰρ καθάρισῃ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἀπὸ ἀκαθάρτων λογισμῶν, καὶ ἀόκνως ἐπιτελέσῃ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ, πάντως καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς σημειοφόροις Πατράσι τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας ἀξιοθήσεται.

26. 'Αδελφὸς ἀπετάξατο τῷ κόσμῳ σὺν τῷ ἰδίᾳ πατρὶ τῷ κατὰ σάρκα, ἔμειναν δὲ ἀμφότεροι εἰς ἓν Μοναστήριον" μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἤκουσεν ὁ ἀδελφὸς περὶ τοῦ ἰδίου πατρός, ὅτι πάσατο τινὰ ἀσθενῇ δαιμονιώντα, καὶ ἀπελθὼν ἀνήγγειλε μέγαλο Γέροντα, ὡς λυπούμενος, λέγων Ἀββᾶ, ὁ πατὴρ προέκοψε, καὶ δαιμόνιον ἀπὸ ἀδελφοῦ ἀπήλασεν, ἐγὼ δὲ ἐν ἀμελεῖᾳ εἰμί, καὶ οὐδεμία προκοπὴ ἐν ἐμοί.

27. "Ἐφη αὐτῷ ὁ Γέρων φύσει, ὦ τέκνον, οὐκ ἔστι ταῦτα προκοπὴ τοῦ ἐξελᾶσαι δαίμονας, ἢ ἀσθενοῦντας ἰάσασθαι τοῦτα γὰρ οὐχ ὁ ἄνθρωπος ἔστιν ὁ ποιῶν, ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πίστις τοῦ προσερχομένου τινὲς δὲ τοῦτο μὴ νοήσαντες, ἀλλ' εἰς ὑπερηφάνειαν ἐλθόντες, ἀπώλοντο' ἐγὼ δὲ λέγω, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἔλθῃ εἰς ταπεινώσιν ἀληθινήν, ἄλλη προκοπὴ ταύτης μείζων οὐκ ἔστι, μηδὲ πότε πίπτουσα" ὁ γὰρ ἅπαξ ταπεινώσας κάτω τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ποῦ λοιπὸν ἔχει πεσεῖν ; τοῦ δὲ τοιούτου, τοῦτό ἐστι σημεῖον, τὸ ἀτιμαζόμενον φέρειν.

28. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Πιτυρίων καὶ μαθητῆς τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, ὅτι καὶ βουλόμενος ἀπελαύνειν δαίμονας, πρότερόν τα οἰκεῖα πάθη δουλωσάτω· οἷου γὰρ ἂν πάθους περιγένηται, τούτου τὸν δαίμονα ἀπελαύνει' καὶ γὰρ τὸ πάθος τῆς ὀργῆς τυχόν, ἢ τῆς ἐπιθυμίας ἢ τῆς λύπης, ἔπεται καὶ ἐμφιλοχωρεῖ, ὅτε βούλεται καὶ προσφυῆς δαίμων ἐὰν οὖν τοῦ πάθους κρατήσῃ, ἀπήλασας καὶ τὸν δαίμονα τὸν τῷ πάθει ἀκολουθοῦντα.

29. Ἀναχωρητῆς τις ἐκάθητο εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, ἐξ ἐνὸς μαλῶς ἔχων τὴν τροφὴν αὐτοῦ· ὕστερον δὲ ἤρξατο λέγειν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι μάτην ὦδε ἀπώλου τῶν τοσούτων ἐτῶν τῆς ἡμέρας· ἰδοὺ γὰρ τοσαῦτα ἔτη ἔχω, μηδὲν ἄλλο ἔσθιον εἰμὶ τὸν μαλῶν τοῦτον, καὶ οὔτε ἀποκάλυψιν εἶδον, οὔτε σημεῖον ἐποίησα, ὡς οἱ πρὸ ἐμοῦ Πατέρες Μοναχοὶ" καταλείψας οὖν τὰ ὦδε, ἅπ: ἔρχομαι ἔπι τὸν κόσμον.

30. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμουμένου, παρέστη αὐτῷ "Ἄγγελος Κυρίου λέγων· τί διαλογίζῃς καὶ δὲ ἀνήγγειλεν αὐτῷ & ἐν τῷ λογισμῷ ἔστρεφε, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματοουργούμε)

"Ἄγγελος καὶ ποιὸν σημεῖον θέλεις ποιῆσαι περισσότερον τῆς ὑπομονῆς καὶ ἂν δρεῖας, ἧς ἔδωκε σοὶ ὁ Θεός; ἐννόησον γὰρ τίς ἔστιν καὶ ἐνδυναμώσας σὲ καρτερῆσαι τὰ τοσαῦτα ἔτη ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὑπὸ μόνου τοῦ μαλωᾶ τρεφόμενον" ὑπομεινον οὖν καὶ αἰτῆσαι τὸν Θεὸν παρασχεῖν σοὶ ταπείνωσιν· καὶ δὲ στηριχθεῖς ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου ἔκαρτερησε καὶ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐκεῖ.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἔλεγεν, ὅτι δεν πρέπει να καυχάται κανείς διότι εκβάλλει τους δαίμονας από τους ανθρώπους, ούτε να υπερηφανεύεται δια τας θεραπείας των ασθενών που επιτυγχάνει ούτε και να θαυμάζωμεν αὐτόν που εκβάλλει τα δαιμόνια και να περιφρονώμεν τον ἄλλον, πού δέν κάμνει θαύματα. Εκείνος που πραγματικῶς θέλει να ωφεληθῇ, πρέπει να πληροφορηθῇ ακριβῶς την ἀσκήσιν του ἄλλου και να την μιμηται ἢ να την ποθῇ ισχυρῶς ἢ και να διορθώνεται ἀπὸ την παρατήρησιν αὐτήν. Οὕτω πως πρέπει να κάμνη και να σκέπτεται ὁ Χριστιανός, διότι το να κάμωμεν θαύματα δεν εἶναι προσωπική μας ικανότης, ἀλλὰ ἔργον του Σωτήρος. Ο ἴδιος ὁ Σωτὴρ ἔλεγε πρὸς τοὺς Μαθητὰς του «Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν υποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Λουκ. 1, 20).

2. Ἡ ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων μας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀρετῆς μας και τοῦ κατὰ Θεὸν βίου μας το να ἐκδιώκωμεν ὁμῶς τοὺς δαίμονας εἶναι Χάρις τοῦ Σωτήρος, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος χορηγεῖ. Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τὸν λόγον και εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐκαυχῶντο διὰ τὰ θαύματα που ἔκαμαν και ἔλεγον «Κύριε, Κύριε, σὺ τὰ σω ὀνόματι προεφητεύσαμεν, και τῷ σω ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, και τῷ σω ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν ;» (Ματθ. ζ', 22–23) και δεν ἐκαυχῶντο διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἔδωκε τὴν ἐλεγκτικὴν ἀπάντησιν: «Και τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς» (Ματθ. ζ', 23). Ἄλλοι δὲ πάλιν λέγει: «Ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς» (Ματθ. κε', 12). Ο Κύριος δεν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τοὺς ὁδοὺς τῶν ἀσεβῶν· διότι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν δικάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διότι δεν ἐξέβαλε δαιμόνια, ἢ διότι δεν προεφήτευσεν. Ἀπ' ἐναντίας ὁ καθένας θα κριθῇ εἰάν ἐκράτησε τὴν πίστιν και ἐφήρμοσεν εὐλικρινῶς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

3. Δι' αὐτό λοιπόν δεν πρέπει να δίδωμεν μεγάλην σημασίαν εἰς αὐτὰ τὰ ζητήματα και να καταβάλλωμεν προσπάθειας δι' αὐτὰ· πρέπει να ἀγωνιζώμεθα, διὰ να ἀρέσωμεν εἰς τὸν Θεόν με τὴν καλὴν μας διαγωγὴν, να προσευχώμεθα συνεχῶς, ὥστε να μας βοηθήσῃ ὁ Κύριος να νικήσωμεν τὸν διάβολον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

4. Εις μίαν άγρυπνίαν ο Άγιος Παλάμων με τον μαθητή του Παχώμιον ήναψαν ολίγην φωτιάν. Εκείνην την στιγμήν ένας αδελφός, που τον έφιλοξένουν, επήγε πλησίον του Παλάμωνος και του είπεν:

-Οποιος από ημάς έχει πίστιν, εδώ θα την δείξη: να περπατήση επάνω εις αυτά τα αναμμένα κάρβουνα, εφαρμόζων εν τη πράξει την σχετικήν διδασκαλίαν του Ευαγγελίου (1).

Ο γέρων Άσκητής, αντιληφθείς τον υπερήφανον λογισμόν του ξένου, ο οποίος τον παρεκίνησε να είπη αυτά, τον επέπληξε.

- Παύσε να είσαι ανόητος, αδελφέ, και μη λέγης τέτοια πράγματα, διότι είναι πλάνη.

Ο ξένος, αντί να συνετισθή, απ' εναντίας περισσότερον εσκοτίσθη από την υπερηφάνειας και χωρίς να υπάρχη λόγος επάτησεν εις τα αναμμένα κάρβουνα. Συνεργία δε τού δαίμονος δεν έπαθε τίποτε, διότι το επέτρεψεν ο Θεός. Αυτό το πράγμα επηύξησε την παραφροσύνης και ανοησίαν του ξένου, όπως λέγει και το ρητόν της Αγίας Γραφής: «Προς τους σκολιούς σκολιάς οδούς αποστέλλει ο Θεός» (Παροιμ.).

5. Μετά από ολίγον, όταν επρόκειτο να αναχωρήση ο ξένος από το κελλί του Αββά Παλάμωνος, τους ειρωνεύετο λέγων:

- Πού είναι η πίστις σας;

Μόλις είδεν ο δαίμων, ότι ο Μοναχός αυτός τελείως επλανήθη και αμέσως δέχεται τας υποδείξεις του, τον παρασύρει εις την εξής φοβεραν παγίδα: Μετασχηματίζεται εις ωραίαν γυναίκα, ένδεδυμένην με μεγαλοπρεπή ενδύματα. Υπό το σχήμα δε αυτό έρχεται προς τον Μοναχόν και ήρχισε να κτυπά την θύραν του κελλίου του. Αφού ο Μοναχός ήνοιξε την θύραν, τότε και μετασχηματισμένος εις γυναίκα δαίμων λέγει προς αυτόν με περίλυπον ύφος:

- Πάτερ μου, πιέζομαι από τους δανειστάς μου και επειδή φοβούμαι μήπως κινδυνεύσω από αυτούς, διότι δεν είμαι εις θέσιν να τους επιστρέψω τα χρέη, σε παρακαλώ να με δεχθής εδώ εις το κελλάκι σου όπως φαίνεται, ο Θεός με έστειλε κοντά σου, διά να σωθώ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματοουργούμε)

6. Ο Μοναχός δεν ηδυνήθη να διακρίνη ποίος του ομίλει, διότι η διάνοιά του είχε σκοτισθή από την υπερηφάνειαν, και δι' αυτό εδέχθη είς το κελλί του τον μεταμορφωμένον δαίμονα, με την εντύπωσιν, ότι δέχεται γυναίκα. Ο δαίμων, αφού αντελήφθη αμέσως και ασφαλώς, ότι ο Μοναχός ρέπει προς το κακόν, ενέβαλεν εις την ψυχήν του την αισχράν επιθυμίαν πράγματι ούτος εδέχθη την επιθυμίαν, έκαμε συγκατάθεσιν, ενικήθη ο λογισμός του από την αισχράν αυτην επιθυμίαν και αμέσως απεφάσισε να αμαρτήση. Υπό το κράτος δε του πάθους αυτού πλησιάζει την κατά το φαινόμενον μόνον γυναίκα. Τότε όμως συνέβη το φοβερόν μόλις έπλησίασεν, αμέσως ο δαίμων τον συνέτριψεν, αποκαλυφθείς εις όλην του την φρίκην, και τον έρριψεν επί της γης ως νεκρόν, όπου και παρέμεινεν επί πολύ άφωνος και ακίνητος.

7. Μετ' ολίγας ημέρας, αντιληφθείς ο Μοναχός την μωρίαν του, εξ αιτίας της οποίας υπέστη το φρικτόν αυτό περιστατικόν, μετέβη προς τον Άγιον Παλάμωνα και με δάκρυα τού λέγει :

-Γνωρίζω, ότι εγώ είμαι υπεύθυνος της καταστροφής μου, διότι ενώ με ένουθέτησας αρκετά, εγώ δεν σε ήκουσα. Δι' αυτό τώρα παρακαλώ να με βοηθήσετε με τις ευπροσδέκτους από τον Θεόν εύχάς σας, διότι ο ελεεινός κινδυνεύω να φονευθώ υπό του δαίμονος.

8. Αλλ' ενώ ο Μοναχός συνέχιζε την ομιλίας του και ο “Όσιος Παλάμων με τους υποτακτικούς του εδάκρουν έκ συμπαθείας δι' αυτόν, έξαφνα ο Μοναχός αυτός εκυριεύθη υπό του ακαθάρτου δαίμονος. Αιχμάλωτος πλέον του δαίμονος, ως δαιμονισμένος, εξήλθεν από το κελλί και ήρχισε να τρέχη προς το όρος, συρόμενος υπό του δαίμονος. Αλλόφρων και εξηγριωμένος έφθασεν εις την πόλιν Πάνος, όπου μετά από λίγον ο δαίμων τον έρριψεν εις την αναμμένην κάμινον ενός λουτρού, όπου εκάη ζωντανός.

9. Κάποτε ήλθον εις το Μοναστήριον, που ήτο Ηγούμενος ο Άγιος Παχώμιος, μερικοί Ασκηται αιρετικοί, αποκρύπτοντες τον έσωτερικών λύκον με τρίχινα ενδύματα. Αφού λοιπόν έφθασαν εις το θυρωρείον του Μοναστηρίου, παρεκάλεσαν τους Μοναχούς, που ήσαν είς το θυρωρείον, να διαβιβάσουν προς τον Άγιον Παχώμιον τα εξής:

– Είμεθα απεσταλμένοι, από τον ιδικόν μας Πατέρα, προς τον Γέροντα Παχώμιον, νά τού είπωμεν, εάν πράγματι είναι άνθρωπος του Θεού και έχη την πεποιθήσιν, ότι τον ακούει ο Θεός, ας έλθη μαζί μας, διά να περάσωμεν έτσι όπως είμεθα τον ποταμόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

αυτόν, βαδίζοντες επάνω εις τα ύδατά του, ώστε να αντιληφθούν όλοι, εκ τού θαύματος αυτού, ποίος από όλους μας έχει αποκτήσει την μεγαλύτεραν παρρησίαν προς τον Θεόν.

10. Πράγματι οι αδελφοί έσπευσαν και ανέφεραν τα πράγματα αυτά προς τον Μέγαν Παχώμιον. Ο Άγιος, μόλις ήκουσεν αυτά, με αγανάκτησιν απήντησεν:

– Είπατέ μου, εθεωρήσατε σοβαρά αυτά τα πράγματα, ώστε να καταδεχθήτε να τα προσέξετε; δεν έμάθετε ακόμη ότι αυτά τα προβλήματα δεν έχουν ουδεμίαν σχέσιν με τον Θεόν και είναι τελείως ξένα, όχι μόνον προς τον μοναχικόν μας βίον, αλλά και προς αυτούς ακόμη τους κοσμικούς, που λογικεύονται και είναι πραγματικοί Χριστιανοί; Ποίος νόμος μάς επιτρέπει να προβάλλωμεν τοιαύτα προβλήματα και να εκτελώμεν τοιαύτας πράξεις; Υπάρχει, πράγματι, άθλιωτέρα κατάσταση από την απερίσκεψίαν αυτήν; Να σταματήσω δηλαδή να πενθώ διά τας αμαρτίας μου και να παύσω να απασχολούμαι πώς θα αποφύγω την αιώνιον κόλασιν, και να ασχολούμαι, ως μικρόν και απερίσκεπτον παιδίον, με τοιαύτα ζητήματα!

11. Κατόπιν οι αδελφοί υπέβαλαν την κατωτέρω απορίαν προς τον Όσιον Παχώμιον:

– Πώς λοιπόν είχαν την τόλμην οι άνθρωποι αυτοί, ενώ είναι αιρετικοί και ξένοι από την Χάριν του Θεού, να σε προσκαλέσουν εις τόσον υψηλήν δοκιμασίαν, την θαυματουργίαν αυτήν;

- Ναι, ακριβώς το πρόβλημα αυτό, το να ίδωμεν δηλαδή ποίος θα θαυματουργήση και να συμπεράνωμεν εξ αυτού την κρίσιν του Θεού, είναι πρόβλημα αιρετικών δεν έχετε υπ' όψιν σας το αποστολικόν ρητόν που λέγει· «κατά δε την σκληρότητά σου και αμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτώ οργήν εν ημέρα οργής» (Ρωμ. β', 5): και ότι δι' αυτό: «παρέδωκεν αυτούς ο Θεός εις αδόκιμον νούν ποιείν τα μη καθήκοντα»; (Ρωμ. α', 28). Αυτοί, κατά παραχώρησιν ίσως Θεού, θα ηδύναντο να διέλθουν τον ποταμόν ως διά ξηράς, διότι θα τους έβοήθει ο διάβολος και θα τους εβοήθει, διά να «δικαιώση» την πλάνην της ασεβείας των ενώπιον εκείνων, που στηρίζονται εις τοιαύτα εξωτερικά κριτήρια. Με το γεγονός δε αυτό του τοιούτου θαύματος θα ενισχύετο η πίστις πρός τούς αιρετικούς μερικών, που έχουν ήδη απατηθή από τον διάβολον. Εις εμέ όμως δεν είναι αναγκαίον το θαύμα, διά να πιστεύσω.

12. - Πηγαίνετε λοιπόν να είπητε εις τους δυστυχείς αυτούς τα εξής: “Ο δούλος του Θεού Παχώμιος εις την πρότασίν σας απαντα ο αγών μου και το ενδιαφέρον μου δεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματοουργούμε)

είναι πώς θα περάσω τον ποταμόν, χωρίς να βραχώ, ή πώς θα πετάξω επάνω από τα όρη, ή πώς θα επιβάλλομαι εις τα άγρια θηρία και αγών μου και το ενδιαφέρον μου είναι πώς θα κατανοήσω το θέλημα του Θεού και πώς, με την βοήθειαν του Κυρίου, θα αποφύγω τας μεθόδους του πολυμηχάνου διαβόλου, ώστε να μπορέσω να κάμω αυτό, που με διέταξεν ο Κύριος, να πατώ δηλαδή επάνω όφρων και σκορπίων και όλης της δυνάμεως του εχθρού. Διότι όταν ο Κύριος μου δωρήση αυτά τα πράγματα, ασφαλώς και τα άλλα θα επακολουθήσουν.

13. Αφού είπεν αυτά, συνεβούλεψε τους αδελφούς νά μή επαίρωνται διά τα κατορθώματά των, ούτε να θορυβούνται από μερικές οπτασίας, αλλ' ούτε και να εκπειράζουν τον Θεόν διά τοιούτων ανοήτων αιτήσεων, όπως επιτύχωσι δηλαδή τοιαύτα έργα, διότι είναι πολλαί αι παγίδες του διαβόλου, και διότι όλα αυτά είς κάθε άνθρωπον είναι και επικίνδυνα, εφ' όσον και ο Κύριος είπε προς τον εχθρόν: «Ουκ εκπειράσεις Κύριον τον Θεόν Σου» (Ματθ. δ', 7, Λουκ. δ', 12),

14. Αδελφέ μου, εάν αξιωθής υπό του Θεού ενός χαρίσματος, πρόσεξε να μη σε κυριεύση η υψηλοφροσύνη, διότι κανένα καλόν δεν έχεις εξ ιδίας σου ικανότητος, εάν δεν το λάβης παρά Θεού. Εάν δε, μετά την δωρεάν του χαρίσματος αυτού, δεν ζής σύμφωνα με το θέλημα του Θεού, ο Θεός θα αφαιρέση από σου το χάρισμά του αυτό, διά να το δώση είς άλλον, που είναι περισσότερον αγαθός, χρήσιμος και ταπεινόφρων.

15. Οι Πατέρες διηγούνται δι' ένα Γέροντα το εξής περιστατικόν. Επτά έτη παρεκάλει τον Θεόν και του εξήτηι κάποιο χάρισμα. Μετά την επταετή αυτήν προσπάθειαν του εδόθη επί τέλους το χάρισμα που εξήτηι. Ο Γέρων μόλις το έλαβε μετέβη χαρούμενος εις ένα περίφημον Ασκητήν και του ανέφερε διά το χάρισμα. Ο Ασκητής όμως αυτός, μόλις το ήκουσεν, αντί να χαρή, ελυπήθη και του είπε.

- Πάρα πολύ εκοπίσας διά το χάρισμα αυτό πήγαινε τώρα να παρακαλέσης άλλα επτά έτη τον Θεόν να σου το αφαιρέση, διότι δεν είναι προς το συμφέρον της ψυχής σου.

Πράγματι ανεχώρησεν ο Γέρων και έκαμεν όπως διετάχθη, μέχρις ού ο Θεός τού αφήρεσε το χάρισμα αυτό.

16. Εις ένα γέροντα Ασκητήν ο Θεός έχάρισε το προορατικόν, λόγω της μεγάλης ταπεινώσεως που είχε. Κάποτε λοιπόν προέβλεψεν αυτούς, που επρόκειτο να τον επισκεφθούν και ελυπήθη δι' αυτό. Μετά την αναχώρησιν των επισκεπτών του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

παρεκάλεσε τον Θεόν να του αφαιρέση το προορατικόν αυτό χάρισμα. Προς τούτο μάλιστα μετέβη και εις ένα φημισμένον Ασκητήν και τον παρακάλεσε να κοπιάσῃ μαζί του εις τον αγώνα της προσευχής, διά να αρθῇ ἀπὸ ἐπάνω του το δῶρον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Πράγματι, αφοῦ ἐκλείσθη ἕκαστος εις το κελλίον του, παρεκάλουν τον Θεόν δι' αὐτό. Μετὰ ἀπὸ ολίγον ηκούσθη μία φωνή, που ἔλεγεν εις τον Γέροντα:

- Νά! αφαιρώ ἀπὸ σέ το δῶρον τοῦ προορατικοῦ χαρίσματος ὅταν ὁμως το θελήσῃς, ἡ θὰ το ἔχῃς πάραυτα.

17. Εἰς κάποιον ἐκ των ἀδελφῶν παρουσιάσθη ὁ διάβολος, μεταμορφωμένος εἰς Ἀγγελον φωτός και τοῦ λέγει:

-Εγώ εἶμαι ὁ Γαβριήλ και με ἔστειλεν ὁ Θεός πρὸς σέ.

- Πρόσεξε, μήπως ὁ Θεός σε ἀπέστειλεν εἰς ἄλλον, διότι ἐγώ δεν εἶμαι ἄξιος να ἰδῶ Ἀγγέλους, ἐπειδὴ ζῶ εἰς τὴν αμαρτίαν ἔτσι τοῦ ἀπήντησεν ὁ Μοναχός.

18. Κάποτε ἔφεραν μερικοὶ εἰς τον Ἀββάν Λογγίνον ἕναν δαιμονισμένον. Μόλις τοὺς εἶδε, τοὺς εἶπεν ὁ Ἀββάς Λογγίνος:

- Εγώ τι ἢ μπορῶ να σας ωφελησω; Προτιμότερον εἶναι να υπάγετε εἰς τον Ἀββάν Ζήνωνα.

Πράγματι λοιπὸν μετέβησαν εἰς τον Ἀββά Ζήνωνα ἀμέσως ὁ Ἀββάς Ζήνων ἤρχισε να προσεύχεται συνεχῶς δια τὴν θεραπείας τοῦ δαιμονιζομένου και να διατάσῃ τον δαίμονα να ἐξέλθῃ ἀπὸ τον ασθενή. Τότε ὁ δαίμων με δυνατὴν φωνὴν τοῦ εἶπε:

- Μήπως νομίζεις, ὅτι ἀπὸ τὴν ἰκανότητά σου ἐξέρχομαι ἀπὸ τον ασθενή αὐτόν; Νά! ἐκεῖ ἐπάνω ὁ Ἀββάς Λογγίνος μετ' ἐπιτάσεως προσεύχεται ἐναντίον μου φοβούμενος λοιπὸν τὴν προσευχήν τοῦ ἐξέρχομαι. Διαφορετικὰ οὔτε ἀπάντησιν δεν θὰ σου ἔδιδα.

19. Ἀλλοτε πάλιν κάποια γυνή υπέφερεν ἀπὸ καρκίνον. Πληροφορηθεῖσα περὶ τοῦ Ἀββά Λογγίνου ἐπεζήτη να τον συναντήσῃ. Τότε ὁ Γέρων παρέμεινεν εἰς το ἑνατον σημείων ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας. Κατὰ σύμπτωσιν δέ, ὅταν ἡ πάσχουσα γυνή τον ἀνεζήτη, ὁ Ἀββάς Λογγίνος συνέλεγε ξύλα πλησίον τῆς θαλάσσης. Μόλις τον συνήντησεν ἡ γυνή, χωρὶς να τον γνωρίζῃ, τον ἠρώτησεν.

- Ἀββά, πού μένει δ. δούλος τοῦ Θεοῦ, ὁ 'Αββάς Λογγίνος;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματοουργούμε)

– Τί τον θέλεις ; Αυτός επιτίθεται! Πρόσεξε μη πάς κοντά του, διότι θα σου επιτεθή. Αλλά είπέ μου, διατί τον ζητείς;

20. Η γυνή τότε του έδειξε τον όγκον και εκείνος, αφού διά του σημείου του Σταυρού έσφράγισε το ασθενές σημείον του οργανισμού της, την απέστειλε πάλιν προς την πόλιν, λέγων:

- Πήγαινε εις το καλόν και ο Θεός να σου δώση την υγείαν σου, διότι ο Λογγίνος εις τίποτε δεν ημπορεί να σε βοηθήση.

Πράγματι ανεχώρησεν ή πάσχουσα γυνή και πιστεύουσα εις όσα της είπεν ο Ασκητής αμέσως εθεραπεύθη. Μετά το θαύμα της θεραπείας της εξιστόρησε το περιστατικών και ανέφερε τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του 'Ασκητού. Τότε δε έμαθεν, ότι αυτός ήτο ο Αββάς Λογγίνος.

21. Κάποτε ένας δαιμονισμένος ήλθεν εις μίαν σκήτην. Χάριν αύτου έγένητο προσευχή εις την Εκκλησίαν της σκήτης, χωρίς όμως να εξέρχεται από τον ασθενή ο δαίμων, διότι ήτο σκληρός και δεν απεχωρίζετο του ασθενούς.

Τότε οι Κληρικοί λέγουν μεταξύ των:

– Τι ήμπορούμεν να κάμωμεν εις τον δαίμονα αυτόν; Κανείς άλλος δεν ημπορεί να τον βγάλη από τον πάσχοντα άνθρωπον, παρά μόνον ο 'Αββάς Βησσαρίων. Εάν όμως τον παρακαλέσωμεν δια το πράγμα αυτό, ούτε εις την Εκκλησίαν δεν θα έλθη. Νά, τί πρέπει να κάμωμεν είναι γνωστόν, ότι το πρωί έρχεται ενωρίτερον από όλους τον τόπον, που παραμένει ο 'Αββάς Βησσαρίων. Όταν λοιπόν το πρωί θα πρόκειται να εισέλθη εις την Εκκλησίαν, θα είμεθα και ημείς έτοιμοι να αρχίση η ευχή. Ακριβώς τότε θα του είπωμεν:

- Αββά, ξύπνησε και τον αδελφόν να λάβη μέρος εις την ευχήν!

Πράγματι έτσι έκαμαν και είπεν ο Αββάς Βησσαρίων εις τον δαιμονισμένον:

- Ξύπνησε και έβγα έξω.

Αμέσως εξήλθεν ο δαίμων από τον πάσχοντα και έθεραπεύθη από την στιγμήν εκείνην ο άνθρωπος.

22. Ένας κοσμικός κάποτε ανεχώρησε προς την έρημον, διά να συναντήση τον Αββάν Σισώην· μαζί του είχε και τον υιόν του. Την εποχήν εκείνην ο Γέρων παρέμενεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

εις το όρος του Αββά 'Αντωνίου, Καθ' οδόν ο υιός απέθανεν. Παρά ταύτα ο κοσμικός δεν εταράχθη, διότι είχεν εμπιστοσύνην εις την θαυματουργικής ικανότητα του Οσίου. Συνέχισε λοιπόν την πορείας του μεταφέρων και τον νεκρόν υιόν του. Μόλις έφθασαν εις την σκήτην έσκυψεν έμπροσθεν του Οσίου Σισώη ο κοσμικός και έβαλε μετάνοιαν με τρόπον δε άφησε το νεκρόν παιδίον προ των ποδών του Γέροντος και έβγήκεν από το κελλί.

23. Ο Αββάς Σισώης, επειδή ενόμισεν, ότι το παιδίον εξακολουθεί να είναι σκυμμένον εις την μετάνοιαν, λέγει προς τον νεκρόν, χωρίς να γνωρίζει ότι είναι νεκρός.

- Σήκω επάνω και πήγαινε έξω!

Και ω του θαύματος! το νεκρόν παιδίον αμέσως ανεστήθη και εξήλθε προς την αυλήν. Μόλις το είδεν ο πατήρ του, τα έχασε, και εσάστισεν αμέσως εισήλθεν εις το κελλί, κατασπάσθη εκ σεβασμού και ευγνωμοσύνης τον Γέροντα και του διηγήθη το περιστατικόν. Ο "Όσιος Σισώης, όταν το ήκουσεν, ελυπήθη, διότι δεν ήθελε να γίνη το θαύμα αυτό έκ του φόβου της φήμης και των επαίνων. Ο μαθητής αντιληφθείς την ταραχήν του Γέροντος, διά να τον καθησυχάση, παρήγγειλεν εις τον πατέρα και τον εκ νεκρών αναστηθέντα υιόν, να μη είπουν εις ουδένα τίποτε, έως ότου θα έζη ο Γέρων.

24. Μεταξύ ενός αδελφού και ενός Γέροντος έγινε ο εξής διάλογος:

Αδελφός: Γέροντα, πώς κατορθώνουν μερικοί να βλέπουν Αγγέλους;

Γέρων: Τέκνον μου, μακάριος είναι εκείνος που έχει διαρκώς προ οφθαλμών του τας αμαρτίας του, διότι αυτός ποτέ δεν θα καταληφθή από αμέλειαν και ύπνον αδιαφορίας.

Αδελφός: Εγώ, Πάτερ μου, προ ημερών είδον κάποιον άδελφόν να βγάξη δαιμόνιον από ένα άλλον αδελφόν.

25. Λέγει τότε εις αυτόν ο Γέρων. Δεν επιθυμώ να βγάζω δαιμόνια από άλλους και να θεραπεύω πάθη: θέλω, και παρακαλώ τον Θεόν, νά μή εισέλθη εις εμέ ο δαίμων και να καθαρίσω τον εαυτόν μου από τους ακαθάρτους λογισμούς. Και τότε πραγματικώς θα έχω γίνει μέγας. Διότι εάν κατορθώση κανείς να καθαρίση την καρδίαν του από τους ακαθάρτους λογισμούς και να εκτελή συνεχώς, χωρίς να βαρύνεται, την ακολουθίαν του, οπωσδήποτε και αυτός θα εύρεθή εις την Βασιλείαν των ουρανών μαζί με τους θαυματουργους Πατέρας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

26. Ένας αδελφός εγκατέλειψε τον κόσμο μαζί με τον σαρκικό του πατέρα. Παρέμειναν δε και οι δύο εις το ίδιον Μοναστήριον. Μετά από καιρόν πληροφορήθη ο αδελφός, ότι ο σαρκικός του πατήρ εθεράπευσε κάποιον δαιμονισμένον. Αυτό το έθεώρησεν ως προκοπήν εις τον ασκητικόν αγώνα και ελυπήθη, όχι για το κατόρθωμα του πατρός του, αλλά διότι ενόμισεν, ότι ο ίδιος υστερεί εις ασκητικήν τελειότητα. «Μετέβη λοιπόν εις κάποιον σπουδαίον Γέροντα, διά να είπη τον λογισμόν του. Μόλις τον συνήντησε, του είπε με συντριβήν:

– Ο σαρκικός μου πατήρ τόσον προέκοψεν, ώστε και δαιμόνιον εξεδίωξεν έκ τινος αδελφού εγώ όμως εξακολουθώ να είμαι αμελής και ουδεμία πρόοδος παρατηρείται εις εμέ.

27. Ο γέρων Ασκητής του απήντησε.

– Τέκνον μου, αληθώς σου λέγω, τα θαύματα αυτά, ως η θεραπεία ασθενών και η εκδίωξις δαίμονος εκ δαιμονιζομένου, δεν είναι απόδειξις προκοπής εις την άσκησιν, διότι δεν οφείλονται εις την ικανότητα του ανθρώπου, αλλά εις την δύναμιν του Θεού και την πίστιν του προσερχομένου. Μερικοί μάλιστα, που δεν αντελήφθησαν αυτό, υπερηφανεύθησαν, διότι δι' αυτών έθαυματούργησεν ο Θεός, και πεσόντες από τα ύψη της υπερηφανείας συνετρίβησαν και έχασαν και τους κόπους των και την ψυχήν των. Εγώ λέγω, ότι η πραγματική προκοπή, από την οποίαν δεν υπάρχει μεγαλυτέρα και από την οποίαν δεν υπάρχει κίνδυνος να εκπέση ο άνθρωπος, είναι η αληθινή και γνησία ταπείνωσις. Ευτυχής ο άνθρωπος που θα κατορθώση να έλθη εις αυτήν την ταπείνωσιν· διότι ο άνθρωπος που τόσο πολύ θα εκμηδενίση, διά της ταπεινώσεως, τον εαυτόν του, πού ήμπορεί να πέση χαμηλότερα; Αυτής δε της πραγματικής και γνησίας ταπεινώσεως απόδειξις είναι το να έχης την δύναμιν να υπομένης άγογγύστως την περιφρόνησιν και ατίμωσιν εκ μέρους των ανθρώπων.

28. Ο Αββάς Πιτυρίων, ο μαθητής του Αββά Αντωνίου, έλεγεν, ότι αυτός, που επιθυμεί να αποδιώκη τους δαίμονας εκ των δαιμονιζομένων, πρέπει προηγουμένως να υποτάξη τα πάθη του. Πράγματι οποιοδήποτε πάθος θα ήμπορέση να νικήση ο άνθρωπος, αποβάλλει ήδη από μέσα του τον δαίμονα του πάθους αυτού. Και τούτο, διότι και το πάθος της οργής, ή το πάθος της αισχράς επιθυμίας, ή το πάθος της λύπης ακολουθεί τον άνθρωπος και εισέρχεται μέσα εις την ψυχήν του, όταν ο δαίμων, ο οποίος αγρύπνως κατασκοπεύει τις αδυναμίας μας, εύρη την κατάλληλον ευκαιρίαν. Εάν λοιπόν κατορθώσης και καταβάλης το πάθος αυτό, τότε απεδίωξας τον δαίμονα, ο οποίος το εμπνέει και φροντίζει για την καλλιέργειά του, -

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

29. “Ένας Αναχωρητής σκήτευεν επί τριάκοντα έτη εις το βάθος της ερήμου, όπου δεν πλησιάζουν ευκόλως άνθρωποι. Τόσον δε σκληρά ήτο η άσκησίς του, ώστε καθ' όλον αυτό το διάστημα μοναδικός του φαγητον ήτο ο καρπός ενός φυτού που ονομάζεται μαλωάς. 'Αφού επέρασαν τόσα έτη σκληράς ασκήσεως ήρχισε να διαλογίζεται και να λέγη εις τον εαυτόν του «Ασκόπως έχασα εδώ τόσον καιρόν διότι ενώ έχω τόσα χρόνια εις αυτήν την σκληράν άσκησιν και τίποτε άλλο δεν τρώγω, παρά μαλωάν, εν τούτοις δεν κατόρθωσα να ιδώ ούτε μίαν αποκαλυπτικήν οπτασίαν, άλλ' ούτε και να πραγματοποιήσω κανένα θαύμα, όπως συνέβαινε με τους πρό εμού ασκητικούς Πατέρας. Δι' αυτό και εγώ θα εγκαταλείψω τον τόπον τούτον και θα επιστρέψω εις τον κόσμον».

30. Ενώ δε διελογίζετο αυτά και ήτοιμάζετο να φύγη, εμφανίζεται ενώπιόν του "Αγγελος Κυρίου και του λέγει:

– Τι σκέπτεσαι;

Ο Ασκητής με ειλικρίνειαν εξέθεσεν όσα έστριφογύριζαν εις τον νούν του. Τότε ο Άγγελος του απαντά:

– Και ποίον θαύμα θέλεις να κάμης; Υπάρχει πλέον συγκλογιστικον θαύμα από αυτήν την υπομονήν και την ανδρείαν, που σου εχάρισεν ο Θεός, ώστε επί τόσα έτη να παραμένης εις αυτόν τον άγριον τόπον και να αγωνίζεσαι τόσον αυστηρά; Διότι σκέψου, ποίος είναι εκείνος, που σου έδωσε την δύναμιν να εγκαρτερής αγογγύστως τόσα έτη εις αυτόν τον τόπον και να τρέφεσαι μόνον με μαλωάν! Κάθισε λοιπόν εις τον τόπον σου, δείξε υπομονήν, και ζήτησε από τον Θεόν να σου δώση ταπεινώσιν.

Μετά από τους λόγους αυτούς του Αγγέλου ο Ασκητής ειρήνευσε και έζησε καρτερικώτατα και το υπόλοιπον της ζωής του εις το μέρος εκείνο.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

“Οτι μείζων πασῶν των ἀρετῶν ἡ ἀγάπη, καὶ ὁ κατὰ Θεὸν ἀγαπῶν τὴν τοῦ πλησίον ὠφέλειαν ἢ ἀνάπαυσιν τοῖς ἑαυτοῦ ἐν πάσι προκρίνει.

Ἡ μεγαλύτερα ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετᾶς εἶναι ἡ ἀγάπη· αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, ὅπως θέλει ὁ Θεός, προτιμᾷ καὶ ἐπιδιώκει, περισσότερον καὶ ἀπὸ τὰ προσωπικά του συμφέροντα, τὴν ὠφέλειαν ἢ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ πλησίον.

Α'. Παλλαδίου

ΑΝΗΡ τις Αἰγύπτιος ὀνόματι Σεραπίων, ἐπικλῆς Σιδόνιος, διὰ τὸ μηδὲν πότε ἄλλο περιβεβλήσθαι ἢ σινδόνα, οὗτος πᾶσαν ἀρετὴν ἐξασκησας εἰς ἄκρον, τὴ ἀκτημοσύνη πάντας σχεδὸν ὑπερέβαλε, δι' ἣν οὐδὲ ἡρεμῆσαι ἴσχυσεν ἐν κελλίῳ, ἵνα μὴ περισπᾶται, ἢ ἔχη τί ἴδιον, ἀλλὰ περιερχόμενος καὶ τὴν ἐφήμερον παρὰ τῶν τυχόντων λαμβάνων τροφήν, οὕτω τὸν βίον διῆγε, μηδὲν ἕτερον κεκτημένος εἴμη τὴν σινΟ δόνα ἣν ἐφάρει.

2. Οὗτος διὰ τινὸς Ἀσκητοῦ γνωρίμου πέπρακεν ἑαυτὸν ἐν τινὶ πόλει μίμῳ τινί, Ἑλληνι ὄντι, εἰς νομίσματα εἴκοσιν, & καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ Ἀσκητοῦ, ἔτηρει παρ' ἑαυτῷ ἣν οὖν ὑπηρετῶν τῷ μίμῳ καὶ τῇ αὐτοῦ γυναικί, καὶ τῷ οἴκῳ ἐπιμελῶς πάνυ καὶ δεξιῶς μηδενὸς ἄλλου μεταλαμβάνων, εἴμη ἄρτου καὶ ὕδατος, μηδὲ ἡσυχάζων τῷ νοὶ πολλάκις καὶ τὸ στόματι ἀπὸ μελέτης θείων Γραφῶν.

3. Προσμείνας οὖν τούτοις χρόνον ἤδη μακρόν, καὶ ὅτε καιρὸς αὐτοῖς περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ διαλεγόμενος, πρῶτα μὲν τὸν μῆμον κατένυξεν, εἴτα τὴν μιμάδα, ἔπειτα καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ βαπτισθέντες ἀπέστησαν τοῦ θεατρίzein λοιπὸν, ἐλάσαντες δὲ ἐπὶ τὸν θεοφιλῆ βίον, σφόδρα ἡδοῦντο τὸν ἄνδρα καὶ λέγουσιν αὐτῷ "δεῦρο, ἀδελφέ, ἐλευθερώσωμέν σε, ἐπειδὴ σὺ ἀπὸ αἰσχυρᾶς δουλείας ἡλευθερώσας ἡμᾶς.

4. Τότε λέγει αὐτοῖς ἐπειδὴ ἐνήργησεν ὁ Θεός μου, καὶ ἐμεῖς συνηργήσατε καὶ ἐσώθη δι' ἐμοῦ ἡ ψυχὴ ἡμῶν, λοιπὸν ἀποκαλύψω ὑμῖν τὸ μυστήριον" ἐγὼ ἐλεύθερος ὢν Ἀσκητῆς, τὸ γένει Αἰγύπτιος, οἰκτειρήσας ὑμᾶς ἐν πολλῇ πλάνῃ διάγοντας, πέπρακα ἑμαυτον εἰς ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ἐλευθερωθέντες ἀπὸ μεγάλων ἁμαρτιῶν σωθῆτε ἐπεὶ οὖν καὶ ἤθελον πεποιήκεν ὁ Θεός, ἀπελεύσομαι, ἵνα καὶ ἄλλοις βοηθήσω,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

5. Ταῦτα εἰπὼν ἐπιδίδωσιν αὐτοῖς τὸ χρυσίον, οἱ δὲ παρητοῦντο λαβεῖν προετρέποντο δὲ αὐτὸν δοῦναι πενήσι τὸ χρυσίον, ἐπειδὴ ἀρραβὼν ἡμῖν γέγονε σωτηρίας" ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς ὅμως τοῦτο δότε, ἔπει καὶ ὑμέτερον ἔστιν, ἐγὼ γὰρ ἀλλότρια χρήματα οὐ χαρίζομαι πένησιν οἱ δέ, λαβόντες τὸν χρυσόν, παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες σὺν αὐτοῖς μεῖναι, διαβεβαιούμενοι, ὅτι ὡς πατέρα σὲ ἔξομεν τοῦ λοιποῦ καὶ δεσπότης τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

6. Ὡς δὲ πολλὰ δυσωπήσαντες πείθειν οὐκ εἶχον, ἥξιουν αὐτὸν καν δι' ἐνιαυτὸν αὐτοὺς ἐπισκέπτεσθαι' συνταξάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ μακάριος, μετῆρεν ἐκεῖθεν εἰς Λακεδαιμονίαν καὶ μαθὼν τινὰ τῶν πρώτων της πόλεως μανιχαῖον εἶναι τὴν αἵρεσιν ἅμα παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τὰ δὲ ἄλλα ἐνάρετον ἄνδρα καὶ εὐλαβείας ἀντιποιούμενον, τούτῳ πάλιν διὰ τινὸς ἄλλου πέπρακεν ἑαυτὸν καὶ ἐντὸς δύο ἐτῶν, ἀποστήσας αὐτὸν τῆς αἱρέσεως καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, προσήγαγε τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἴτα καταλιπὼν καὶ τούτους περιήει τὴν οἰκουμένην, τοὺς ἀνθρώπους εὐεργετῶν, ὡς ἡδυνάτο.

Ερμηνεία

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, που ἐλέγετο Σεραπίων. Οὗτος ἦτο γνωστός με το ἐπώνυμον Σιδόνιος, διότι τίποτε ἄλλο δεν ἔφερεν ὡς ἐνδυμα, παρά ἓνα σινδόνη. Αὐτός λοιπόν ο ἄνθρωπος ἠδυνήθη να ἀποκτήσῃ ὅλας τας ἀρετάς καὶ να υπερβάλλῃ σχεδόν ὅλους κατὰ τὴν ἀρετὴν της ἀκτημοσύνης. Ἐκ της ἀγάπης του πρὸς τὴν ἀκτημοσύνην δεν ἠδυνήθη ποτέ να παραμείνῃ ἡσυχος εἰς κελλί, διὰ νὰ μὴ ἔχη υλίκας φροντίδας καὶ να μὴ ἀποκτήσῃ ποτέ ιδιόκτητον πράγμα. Ἐπερνούσε τας ἡμέρας του περιερχόμενος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ ἐπαιτῶν τὴν καθημερινήν του τροφὴν ἀπὸ τοὺς διαβάτας. Τίποτε ἄλλο δεν εἶχεν ἰδικόν του, παρά το σινδόνη που ἐφόρούσε.

2. Αὐτός λοιπόν ο Σεραπίων παρεκάλεσεν ἓνα Ἀσκητὴν καὶ τὸν ἐπώλησεν ὡς δούλον εἰς κάποιον Ἑλληνα ἠθοποιόν, που ἔμενεν εἰς τὴν πόλιν. Ο Ἀσκητὴς του παρέδωκε το τίμημα της ἐκουσίας πωλήσεώς του, εἴκοσι νομίσματα, τα ὁποῖα ἐφύλασσε πάντοτε ἐπάνω του. Ἐκτοτε ὑπηρέτει με αὐταπάρνησιν καὶ ἰκανότητα τὸν ἠθοποιόν, τὴν γυναῖκα του καὶ τὴν οἰκογένειάν των, χωρὶς να τρώγῃ τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ολίγου ἄρτου καὶ ὕδατος καὶ χωρὶς να σταματᾷ ὁ νοὺς του καὶ το στόμα του ἀπὸ τοῦ να μελετοῦν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ.

3. Πλησίον της οἰκογενείας του ἠθοποιοῦ ἔμεινε πολλὰ ἔτη καὶ ὅτε ἐθεώρησε τὴν περίστασιν κατάλληλον ἤρχισε να ομιλᾷ εἰς αὐτοὺς διὰ τὸν Χριστιανισμόν. Ἀποτέλεσμα της ευσεβοῦς αὐτῆς προσπαθείας τοῦ ὑπῆρξε να κατανοηθῇ πρῶτον ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

ηθοποιός, εν συνεχεία η σύζυγός του και τέλος ολόκληρος η οικογένεια, να ασπασθούν τον Χριστιανισμό και να βαπτισθούν άπαντες..

Μετά το "Άγιον Βάπτισμα απεχώρησαν από το θέατρον, προτιμήσαντες την ζωήν της αρετής. Εσέβοντο δε πάρα πολύ τον Σεραπίωνα, όστις εστάθη αιτία της σωτηρίας των. Εμπνεόμενοι δε από τον σεβασμόν αυτόν, τού λέγουν μίαν ημέραν:

- Έλα, αδελφέ, να σε ελευθερώσωμεν από την σωματικήν δουλείαν, διότι συ μάς ήλευθέρωσας από την δουλείαν της αμαρτίας.

4. Τότε με σεμνότητα και ταπείνωσιν τούς λέγει ο Οσιος.

- Τώρα, που ο Θεός έκαμε το έλεός Του και με την συνεργασίας σας εσώθη η ψυχή σας, ήλθεν η ώρα να σας φανερώσω κάποιο μυστικόν: η Θεία Πρόνοια με έχρησιμοποίησεν ως όργανον της σωτηρίας σας. Εγώ λοιπόν ήμουν ελεύθερος 'Ασκητής, καταγόμενος από την Αίγυπτον. Σας ελυπήθην, διότι εζούσατε μέσα είς φοβεράν πλάνην, και δι' αυτό απεφάσισα να πωληθώ εις την οικογένειάν σας ως δούλος, ώστε, με την βοήθειαν του Θεού, να υποβοηθήσω, όσον ηδυνάμην, να ελευθερωθήτε από τας εξ αγνοίας μεγάλας αμαρτίας και να σωθήτε. Αφού λοιπόν ο Θεός έπραγματοποίησε τον πόθον μου, τώρα πρέπει και εγώ να φύγω, διά να βοηθήσω και άλλους συνανθρώπους μας είς το έργον της σωτηρίας.

5. Αφού είπεν αυτά και Οσιος, τους επιστρέφει τα χρήματα, που είχαν δώσει ως τίμημα της δουλείας του. Ο πρώην ηθοποιός μετά της συζύγου του κατ' ουδένα τρόπον εδέχοντο να λάβουν όπίσω τα χρήματα αυτά.

- Κράτησέ τα – του έλεγαν – και δώσε τα εις τους πτωχούς, επειδή τα χρήματα αυτά έχρησίμευσαν ως αρραβών διά τήν σωτηρίας μας.

- Σείς να τα δώσετε ελεημοσύνης τους απαντούσεν ο 'Ασκητης. Είναι ιδικά σας χρήματα εγώ ξένα χρήματα δεν ημπορώ να τα προσφέρω εις τους πτωχούς ως ελεημοσύνην.

Προ της επιμονής του 'Ασκητού έλαβον όπίσω τα χρήματά των. Τον παρεκάλουν όμως μετ' επιμονής να μείνη πλησίον των.

- Μείνε κοντά μας σε διαβεβαιούμεν, ότι θα σε έχωμεν τού λοιπού ως πνευματικόν μας πατέρα και κύριος των ψυχών μας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

6. Αφού τον παρεκάλεσαν πάρα πολύ, χωρίς να δυνηθούν να τον πείσουν, του εζήτησαν το ελάχιστον, ήτοι μίαν φοράν τον χρόνον να τους επισκέπτεται. Εδέχθη εν τέλει ο μακάριος την αξίωσίν των αυτην και αποχαιρετήσας αυτούς, ανεχώρησε δι' άλλο μέρος. Από εκεί λοιπόν μετέβη εις Λακεδαιμονίαν, όπου επληροφορήθη, ότι κάποιος εκ των προκρίτων της περιοχής, μαζί με την οικογένειάς του, είχε περιτίσει εις την αίρεσιν των Μανιχαίων. Κατά τα άλλα ήτο ενάρετος νθρωπος και επεδίωκε την ευσέβειαν. Χάριν λοιπόν της σωτηρίας ού ανθρώπου αυτού επώλησε τον εαυτόν του, δια μέσου ενός άλλου, ως δούλον εις την οικίας του. Πράγματι, εις διάστημα δύο μόνον ετών και με την βοήθειαν του Θεού κατώρθωσε να τον αποσπάση από την αίρεσιν των Μανιχαίων και να τον προσαγάγη εις την Εκκλησίαν. Μετά την επιτυχίαν αυτήν τους εγκατέλειψε και αυτούς και περιήρχετο την οικουμένην ευεργετων πνευματικώς τους ανθρώπους, όπως ήδύνατο.

Β'. Εν τω βίω τού Αγίου Ιωαννικίου

ΜΕΓΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ἐπὶ Καντουρίαν ἄπιον ἐξ Ἐφέσου, μοναζούσαις τισι κατὰ τὴν ὁδὸν ἐντυγχάνει, μητρι μετὰ θυγατρὶ" τὴ μὲν θυγατρὶ ἀπειρηκυῖα ἤδη πρὸς τὰς ἄκολαστους ὁρμᾶς, τὴ μητρι δὲ διὰ παραινέσεων σπευδούση τὰ τῆς σαρκὸς αὐτῇ κινήματα καταστέλλειν.

2. Ταύταις οὖν ἔντυχον, καὶ τί πρὸς τὸ πάθος τῆς κόρης παθῶν τὴν ψυχὴν, τὴν παῖδα πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐπιθεῖναι τὰ ἑαυτοῦ αὐχένι τὴν αὐτῆς προτρέπει ταὶ χεῖρα, ὃ δὴ καὶ ὥς ἐκέλευσε γεγονός, ἀπαλλαγῆναι μὲν ἤϋχετο τῆς κόρης τοῦ ἐνοχλοῦντος κακοῦ, αὐτὸ δὲ τὸ δεινὸν ἐκεῖνο περιπεσεῖν. Ἡ μὲν οὖν τοῦ τῆς σαρκὸς πολέμου ἀπαλλαγεῖσα, τῷ τῶν μοναζουσῶν τάγματι, καθὰ δὴ καὶ πρότε. ρὸν εἶχεν, ἑαυτὴν ἀποδίδωσι τῷ Ἁγίῳ δὲ δ δεινὸς ἐκεῖνος ἀνηγείρετο πόλεμος.

3. Συνεῖς οὖν λογισμοὺς ἀτόπους ἐπὶ πράξεις αὐτὸν τὰς οὗ καλᾶς συνωθοῦντας, δράκοντα τινὰ τῶν ἐρπυστικῶν ἐν τινι τῶν ἐκεῖ σπηλαίων εὐρίσκει, καὶ τοῦτο καταβρῶμα εὐθὺς ἑαυτὸν ἔμπαρχει, πρὸς βίαν παρασκευάζων καὶ ἄκοντά του σώματος αὐτοῦ ἄψασθαι" τεθνάναι γὰρ μᾶλλον ἤρετο, ἢ τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενὲς τοῖς τῆς σαρκὸς θελήμασι δουλωθῆναι.

4. Ο μὲν οὖν τὸ δράκοντι ἑαυτὸν ἔμπαρειχεν, οἱ πονηροὶ δὲ λογισμοί, τὰ τοῦ δράκοντος σπέρματα, εὐθὺς ἀπηλλάττοντο, καὶ πᾶν εἰ τί θέλημα τῆς σαρκὸς ἠνώχλει αὐτό, καὶ τοῦτο οἷον ἔμαραινετο καὶ ἀπενεκροῦτο συναπενεκροῦτο δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ζῶον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

αὐτίκα, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου ἢ κατὰ παντοίων θηρῶν δρατῶν τὲ καὶ ἀοράτων δύνამις παρείχετο τῷ ἀγωνιστῇ.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ κάποτε επήγαινε από την Έφεσον προς την Καντουρίαν καθ' οδόν συναντά δύο μοναζούσας, μητέρα και κόρη. Το ηθικόν της κόρης είχεν ήδη καταπέσει από την σφοδρότητα των σαρκικών ορμών, που ήσθάνετο μέσα της, η δε μητέρα με συμβουλές προέτρεπε την κόρη να αναχαιτίζει τὰς ἐπαναστάσεις της σαρκός και να είναι σεμνή εις τας κινήσεις της..

2. Μόλις λοιπόν συνήντησε τας δύο αυτές γυναίκας και πληροφορήθη την κατάστασίν των, ησθάνθη πόνον και λύπην εις την ψυχὴν του διὰ το πάθος της κόρης. Αμέσως καλεῖ κοντά του την κόρη και την προτρέπει να βάλῃ την χεὶρά της εις τον αυχένα του κατὰ το διάστημα αυτό ο Μέγας Ιωαννίκιος παρεκάλει τον Θεόν να απαλλαγῇ ἡ κόρη ἀπὸ τον πειρασμόν και να πέσῃ ἐπάνω του το φοβερόν κακόν, που ηνώχλει αυτήν. Πράγματι ως εκ θαύματος απηλλάγη ἡ κόρη ἐκ τοῦ σαρκικοῦ πολέμου και επανηλθεν εις την μοναχικὴν ἀδελφότητα, όπου και πρότερον ἦτο συγχρόνως δε φοβερός ηγέρθη ο πόλεμος της σαρκός εις τον Ἅγιον, ὅπως το εἶχε ζητήσῃ.

3. Μόλις ὁμως ἀντελήφθη μέσα του τους ἀτόπους λογισμούς να τον ἐξωθούν εἰς ἀπρεπεῖς πράξεις, ἀμέσως μετέβη εις ἓνα σπήλαιον, όπου ἐνεπώλευν ἓνας μέγας ὄφεις φοβερός ως δράκων και ἐτοιμάζετο να πέσῃ ἐπάνω του, διὰ να τον καταπίῃ ο δράκων προεκάλει δε και ἐκέντα τον φοβερόν αὐτόν ὄφιν διὰ να τον δαγκώσῃ, ἔστω και εἴαν δεν εἶχεν ὀρεξιν πρὸς τούτο. Τούτο δε το ἔκαμε, διότι ἐπροτιμούσε να ἀποθάνῃ σωματικῶς, παρὰ να υποδουλώσῃ εἰς τα αἰσχρὰ σωματικὰ πάθη την ευγένειαν της ψυχῆς.

4. Την αποφασιστικότητα αὐτὴν του Οσίου δεν ηδυνήθη να ἀνθέξῃ ο διάβολος δι' αὐτό, ἐνὼ αὐτός τόσον προθύμως ἐρρίπτετο εις τον δράκοντα, ἀμέσως οἱ πονηροὶ λογισμοί, αὐτὰ τα σπέρματα του νοητοῦ δράκοντος, ἐφυγαδεύοντο και οὕτω απηλλάσσετο ἀπὸ την ἐνόχλησίν των. Μαζὶ δε με την φυγάδευσιν των πονηρῶν λογισμῶν ἐμαράνθη και ἀπενεκρώθη και οἰονδήποτε ἄλλο σαρκικόν σκίρτημα, που τον ἐβασάνιζε προηγουμένως. Μαζὶ δε με το θαῦμα αὐτό, ἀμέσως ἐφονεύθη ὑπὸ ἀοράτου δυνάμεως και το φοβερόν ἐκεῖνο θηρίον, ο ὄφεις, και ἐξασφαλίσθη εις τον

αγωνιστών, τον Μέγαν Ιωαννίκιον, δύναμις εναντίον των διαφόρων ορατών και αοράτων θηρίων.

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Ευθυμίου

ΜΕΛΛΩΝ ἤδη τῶν γηγίων μεθίστασθαι ὁ θεῖος Εὐθύμιος, τοὺς ἑαυτοῦ μαθητας πρὸς ἑαυτὸν συγκαλέσας, εἶπε: Πατέρες ἔμοι καὶ ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ καὶ τέκνα" ἐγὼ πορεύομαι ἤδη τὴν τελευταίαν ὁδὸν τῶν Πατέρων μου, ὑμᾶς δὲ χρὴ το πρὸς ἔμε «φίλτρων διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν φυλακῆς ἐπιδείξασθαι, ὧν προηγουμένως ἐστὶν ἡ ἀγάπη σύνδεσμος οὕσα τῆς τῶν ἀρετῶν τελειότητος ὡς πὲρ γὰρ οἱ ἄλλες τῷ ἄρτῳ, τοῦτο ταῖς ἀρεταῖς ἡ ἀγάπη, καὶ χωρὶς αὐτῆς ἀρετὴν ὡς χρὴ κατορθῶσαι ἀδύνατον ἔπει καὶ ἀρετὴ πᾶσα δι' ἀγάπης καὶ ταπεινοφροσύνης βεβαῖα γνωρίζεται.

2. Ἡ μὲν ταπεινοφροσύνη πρὸς ὕψος ἤδη κατορθωμάτων ἀνάγει τὸν μετ' ἰόντα, ἡ δὲ ἀγάπη συνέχεται ἀσφαλῶς, καὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου καταπεσεῖν οὐκ ἔα μείζων δὲ πάντων ἡ ἀγάπη, ὅπερ καὶ ἀπ' αὐτοῦ δήλον τοῦ κατὰ τὸν Δεσπὸ τὴν καὶ Δημιουργῶν ὑποδείγματος διὰ γὰρ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν ἔκων, καὶ γέγονε καθ' ἡμᾶς χρὴ οὖν ἐξομολογεῖσθαι τούτῳ διαπαντὸς καὶ ὕμνους προσφέρειν, καὶ τῶν ἐν θλίψεσιν, ὅση δύναμις, ἐπιμελείσθαι.

3. Ἡ ἀγάπη, σφραγὶς ἔστι τῇ ψυχῇ, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐνετείλατο τῆς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων «ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», Περὶ τίνων οὖν λέγει ὅτι γινώσκονται ὑμᾶς ; δήλον μὲν, ὅτι καὶ περὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐξαιρέτως δὲ περὶ τῶν δυνάμεων τῆς δεξιᾶς καὶ ἀριστερᾶς, ἡγουν Ἀγγέλων καὶ δαιμόνων ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου.

4. Ἐὰν γὰρ ἴδωσιν οἱ ἀντικείμενοι τὸ σημεῖον τῆς ἀγάπης μετὰ τῆς ψυχῆς πό: ρευόμενον, ἀφίστανται ἀπ' αὐτῆς ἐν φόβῳ, καὶ τότε χαρήσονται μετ' αὐτῆς πᾶσαι αἱ ἅγιοι δυνάμεις. Ἀγωνισώμεθα οὖν, ἀγαπητοί, κατὰ τὴν δύναμιν ἡμῶν κτήσασθαι αὐτήν, ὅπως μὴ κατασχωσιν ἡμᾶς οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν.

5. Ἐὰν οὖν καλέσῃ σὲ ὁ ἀδελφός σου ὄντα σὲ εἰς τὸ ἐργόχειρόν σου, σπούδαςον ἰδεῖν τί θέλει, καὶ ποιήσον αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἕασάς το σὸν ἐὰν ἔστι πρᾶγμα ἔχον μισθόν, κοινωνησάτω μετὰ σου ὁ ἀδελφός σου, καὶ μὴ βασκίνης αὐτῷ ἕναν δὲ ἢ τὸ πρᾶγμα μικρῶν καὶ εἶπη καὶ εἰς τῷ ἐτέρῳ, ἀπελθε, ἔργασαι, ἀδελφέ, ἐγὼ μόνος ποιῶ αὐτό, ὑπακουσάτω αὐτῷ ὑπακούων, αὐτὸς ἔστιν ὁ μέγας.

6. Ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς τόπον οἰκῆσαι, καὶ λάβῃς κελλίον, καὶ οἰκοδομήσῃς, καὶ ἀναλώσῃς εἰς αὐτὸ καὶ μετὰ χρόνον ἐάσῃς αὐτὸ καὶ μείνῃ ἐν αὐτῷ ἀδελφός, εἶτα πάλιν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

μετὰ μικρὸν θελήσης ὑποστρέψαι ἐκεῖ, μὴ ἐκβάλῃς αὐτόν, ἀλλὰ ζήτησον σεαυτῷ ἄλλο κελλίον, ἵνα μὴ ἀμάρτης εἶς Θεὸν ἐὰν δὲ τὴ αὐτοῦ προαιρέσει θέλῃ ἀναχωρῆσαι, ἀθῶος εἶ, εἰ δὲ εἴσας σκεύῃ ἐν κελλίῳ καὶ κατανάλωσεν αὐτὰ, μὴ ζητήσῃς αὐτὰ παρ' αὐτοῦ.

7. "Ὅταν δὲ ἀναχωρῇς ἀπὸ κελλίου, βλέπε τὴν χρεῖαν αὐτοῦ μὴ λάβῃς μετὰ σου, ἀλλ' ἔασον αὐτὴν ἐν αὐτῷ δι' ἀδελφὸν πτωχόν, καὶ ὁ Θεὸς οἰκονομῇσαι σὲ ἔχει, ὅπου ἂν ἀπέρκη. Ἐὰν οικήσῃς μετὰ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ λογισμὸς σου θέλει σὲ δεσμεύσαι ἐν τῷ φαγίῳ, εἶπε τὸ λογισμὸς σου, ὅτι ἀσθενῆς ὁ ὧδε, δεσπότης μου ἐστὶν εἰ θέλῃς ὅλως ἐγκρατευεσθαι πλέον, λάβε σεαυτῷ μικρὸν κελλίον καταμόνας, καὶ μὴ θλίψῃς τὸν ἀδελφόν σου τὸν ἀσθενῆ.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ο θεῖος Ευθύμιος ἐπρόκειτο νὰ ἐκδημήσῃ ἀπὸ τὸν φθαρτὸν τούτῳ κόσμῳ, ἐκάλεσε πλησίον τοῦ μαθητὰς τοῦ καὶ τοὺς εἶπε: «Πατέρες μου καὶ ἀγαπητοί μου ἐν Κυρίῳ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐγώ, ἐντὸς ολίγου, πρόκειται νὰ ἀκολουθήσω τὴν τελευταίαν οδόν, ποὺ ἡκολούθησαν ὅλοι οἱ Πατέρες μου. Σεῖς πρέπει νὰ ἀποδείξετε τὴν ἀγάπην σας πρὸς ἐμέ δια τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐντολὰς πρώτη καὶ ἀνωτέρα εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸν σύνδεσμος τῆς τελειότητος τῶν ἀρετῶν. Τόσον δε ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ἀρετῶν, ὅσον καὶ τὸ αλάτι εἰς τὸ ψωμί. Χωρὶς τὴν ἀγάπην εἶναι ἀδύνατον νὰ πραγματοποιήσῃ κανεὶς, ὅπως πρέπει, τὴν ἀρετὴν, διότι ἡ ἀπόδειξις πάσης γνησίας ἀρετῆς εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη.

2. Ἐξ αὐτῶν ἡ μὲν ταπεινοφροσύνη ἀναβιβάζει τὸν ταπεινόφρονα πρὸς τὸ ὕψος τῶν κατορθωμάτων, ἡ δὲ ἀγάπη τὸν συγκρατεῖ εἰς τὸ ὕψος αὐτὸ ἀσφαλῶς, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ πέσῃ ἀπὸ ἐκεῖ. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἀρετῶν ἡ μεγίστη εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν παραδειγματικὴν ζωὴν τοῦ Δεσπότη καὶ Δημιουργοῦ ἡμῶν. Ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐταπεινώθη θεληματικὰ καὶ ἐγένεν ὁμοῖος με ἡμᾶς. Δι' αὐτὸ πρέπει διαρκῶς καὶ ἡμεῖς νὰ ἐξομολογούμεθα πρὸς Αὐτόν, νὰ Τὸν ὕμνωμεν καὶ νὰ ἐνδιαφερόμεθα διὰ τοὺς θλιβομένους ὅσον δυνάμεθα.

3. Ἡ ἀγάπη εἶναι διὰ τὴν ψυχὴν ἡ σφραγὶς τοῦ Θεοῦ: δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὡς γνωστόν, τὴν ἐξῆς ἐντολήν εἰς τοὺς μαθητὰς «Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. ιγ', 35). Ποίους λοιπὸν ἐννοεῖ ὁ Κύριος, ὅταν λέγῃ «Γινώσκονται πάντες;» Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ «πάντες;» Βεβαίως εἶναι καὶ οἱ ἄνθρωποι κυρίως ὁμῶς ὑπονοεῖ τὰς πνευματικὰς καὶ ἀοράτους δυνάμεις, τὰς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

εκ δεξιών και εξ αριστερών εύρισκομένας εις τον άνθρωπον, δηλαδή τους Αγγέλους και τους δαίμονας, κατά την ώραν τού θανάτου ημών.

4. Διότι όταν ἴδουν οι εχθροί μας το σημεῖον της αγάπης αποτυπωμένον ἐπὶ της ψυχῆς που πορεύεται προς το κριτήριον, απομακρύνονται με φόβον ἀπὸ αὐτὴν και τότε θα χαροῦν μαζί της ὅλαι αι ουράνιαι δυνάμεις. Ἀς αγωνισθώμεν λοιπόν, αγαπητοί, ὅσον ἤμπορούμεν, διὰ να ἀποκτήσωμεν την αγάπην και να μη μας αἰχμαλωτίσουν, κατὰ την φοβερὰν ἐκείνην στιγμήν, οι εχθροί μας.

5. Ἐάν λοιπόν σε φωνάξῃ ο ἀδελφός σου, ὅταν συ θα ἀσχολήσαι με το ἐργόχειρόν σου, φρόντισε να ἰδῆς τι θέλει. Ἐν συνεχείᾳ μάλιστα, χάριν της αγάπης, να ἀφήσης την ἐργασίαν σου και να ἀσχοληθῆς μαζί του. Ἐάν πρόκειται περὶ ἔργου, το ὁποῖον θα ἀποφέρῃ κέρδος, καλόν θα εἶναι να καταστήσης κοινωνόν του κέρδους τον ἀδελφόν σου, χωρὶς να φθονήσης. Ἐάν πάλιν πρόκειται περὶ ἐργασίας ἀσημάντου, και εἶπε ο ἕνας εις τον ἄλλον: «Τώρα, ἀδελφέ, πῆγαινε να ἐργασθῆς, διότι ἐγὼ δύναμαι να το ἐπιτύχω μόνος μου», πρέπει ο ἄλλος να υπακούσῃ εις αὐτόν, που το ἐπρότεινεν. Ἐκεῖνος, που θα υπακούσῃ, ἀσφαλῶς θα εἶναι ο μεγαλύτερος εἰς τὴν ἀξίαν.

6. Ἐάν ἀναχωρήσης εἰς ἕνα μέρος για να κατοικήσης ἐκεῖ, και ἀγοράσης ἕνα κελλί προς κατοικίας σου, και ἐξοδεύσης διὰ την τακτοποίησίν του, μετὰ δε ἀπὸ ὀλίγον χρόνον το εγκαταλείψῃς και κατοικήσῃ ἄλλος ἀδελφός, ὅταν θελήσῃς να ἐπιστρέψῃς, μή ἐπιζητήσης να τον ἀπομακρύνῃς, ἀλλὰ να ἀναζητήσης ἄλλο κελλί διὰ τον εαυτόν σου τοιουτοτρόπως ἐνεργῶν δεν θα ἀμαρτήσης ἐνώπιον του Θεοῦ. Ἐάν ὅμως μόνος του θελήσῃ να ἀναχωρήσῃ, εἶσαι ἀθῶος, δεν ευθύνεσαι. Ἐάν ἀφήσῃς, κατὰ την ἀναχώρησίν σου, διάφορα πράγματα και τρόφιμα και τα ἐξώδευσε, μή τα ζητήσης ἀπὸ τον ἀδελφόν.

7. Ὅταν ἀναχωρῇς ἀπὸ κελλί, εις το ὁποῖον προηγουμένως εἶχες κατοικήσει, πρόσεξε να μη πάρῃς μαζί σου ὅσα πράγματα ἔχει μέσα αὐτὰ να τα ἀφήσῃς διὰ τον πτωχόν ἀδελφόν σου, που θα σε διαδεχθῇ και ο Θεός ἔχει την δύναμιν να φροντίσῃ διὰ σε ὅπου και ἐάν εὑρεθῇς. Ἐάν συγκατοικήσῃς μαζί με ἄλλον ἀδελφόν εις ἕνα κελλίον και ο λογισμός σου υπαγορεύῃ περιορισμόν φαγητοῦ, μη δεχθῇς την σύστασιν αὐτὴν να ἀπαντήσῃς δε εις τον λογισμόν σου, ὅτι ο ἀδελφός μου, που εἶναι ἀσθενής, αὐτός εἶναι κύριός μου, καθορίζων δίαιτάν μου. Ἐάν πάλιν ἐπιθυμῇς να υποβληθῇς εις αὐστηράν ἐγκράτειαν, τότε να κατοικήσῃς μόνος σου εἰς ἀπομεμακρυσμένον κελλίον, διὰ να μη φέρῃς εις δύσκολον θέσιν τον ἀσθενή ἀδελφόν σου με τον ὁποῖον συγκατοικεῖς.

Δ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΠΑΡΕΒΑΛΕ τὶς τῶν Γερόντων ποτὲ τὸ Ἀββᾶ Ἰωάννη τῷ ἀπὸ γεννήσεως εὐνούχῳ, καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὅταν ἤμην εἷς σκήτιν, τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἦν τὸ ἔργον ἡμῶν, τὸ δὲ ἐργόχειρον ὡς παρέργον εἶχομεν νῦν δὲ γέγονε τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς ὡς παρέργον, καὶ τὸ παρέργον ἔργον.

2. "Ἡρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς λέγων" πῶς τοῦτο λέγεις, Πάτερ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" πάντα τα γινόμενα διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἔργον τῆς ψυχῆς ἐστὶ, τὸ δὲ δι' ἑαυτὸν ἐργάζεσθαι καὶ συνάγειν, τοῦτο παρέργον ἔχειν ὀφείλομεν.

3. "Ἐφη πάλιν ὁ ἀδελφὸς σαφήνισον μοὶ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀπεκρίθη καὶ Γέρων" τδοῦ ἀκούεις περὶ ἐμοῦ ὅτι ἀσθενῶ, καὶ δεῖ σὲ ἐπισκέψασθαι μέ, σὺ δὲ λέγεις ἐν ἑαυτῷ, καταλιπεῖν ἔχω νῦν τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ ἀπελθεῖν, οὐχί, ἄλλα πληρώσω τὸ ἔργον μου, καὶ τότε ἀπέρχομαι ἴσως δὲ καὶ ἐπέρχεται σοὶ καὶ ἄλλη ἀφορμή, καὶ οἶδε ὅλως ὑπάγεις πάλιν ἄλλος λέγει σοὶ δὸς μοὶ χεῖρα, ἀδελφέ, καὶ λέγεις ἐγὼ ἀφήσω τὸ ἐργοχειρόν μου, καὶ ἀπέλθω ἐργάζεσθαι μετ' αὐτοῦ, εἰ οὖν μὴ ἀπέλθης, ἀφίεις τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἐστὶν ἔργον τῆς ψυχῆς, καὶ ποιεῖς τὸ παρέργον, καὶ ἐστὶν τὸ ἔργον τῶν χειρῶν σου.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἐκ τοῦ πλησίον ἐστὶν ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος ἐὰν γὰρ κερδήσωμεν τὸν ἀδελφόν, τὸν Θεὸν κερδαίνομεν καὶ ἐὰν σκανδαλίσωμεν τὸν ἀδελφόν, εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνομεν.

5. "Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς οὗ δυνατὸν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον ἄνωθεν ἐπὶ τὰ κάτω, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεμελίου ἐπὶ τὰ ἄνω λέγουσιν αὐτῷ τὶς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος: καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" ὁ θεμέλιος, καὶ πλησίον ἐστὶν ἵνα αὐτὸν κερδάνης" καὶ ὀφείλει τοῦτο γίνεσθαι πρῶτον" εἰς αὐτὸν γὰρ κρέμανται πᾶπ σαὶ αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ.

6, Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων" πῶς εἶσι καὶ ἄρτι τινὲς κοπιῶντες ἐν ταῖς πολιτείαις, καὶ οὗ λαμβάνουσι τὴν Χάριν ὡς οἱ ἀρχαῖοι; ἔφη ὁ Γέρων τότε ἀγάπη ἦν, καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ εἵλκεν ἄνω νῦν δὲ ψυγείσης πῆς, ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ κάτω σύρει" καὶ διὰ τούτου οὗ λαμβάνομεν τὴν Χάριν,

7. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων" εἰ δυνατὸν μοὶ εὐρεῖν κελεφόν, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐμὸν σῶμα, καὶ λαβεῖν τὸ αὐτοῦ, ἥδεως ἂν εἶχον αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ τελεία ἀγάπη.

8. "Ἐλεγον περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐλθὼν πότε πωλῆσαι σκευὴ ἐν τῇ πόλει, εὗρεν ἄνθρωπον ξένον ἐν τῇ πλατεῖᾳ ἐρριμένον ἄρρωστον, καὶ μὴ ἔχοντα τὸν ἐπιμελοῦν μένον" καὶ ἔμεινε σὺν αὐτῷ ὁ Γέρων λαβὼν ἐνοικίου κελλίον, καὶ ἐκ τοῦ ἐργοχειροῦ παρεῖχε τὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

ἐνοίκιον, καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὴν τοῦ ἄρρωστου χρείαν ἀνήλiske" καὶ ἔμεινε τετράμηνον ἕως οὐ πάθη καὶ ἄρρωστος, καὶ τότε ὁ Γέρων ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ μετ' εἰρήνης.

9. "Ἄλλοτε πάλιν καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν σκεύη πωλῆσαι, καὶ εὐρίσκει τινὰ λελωβημένον κείμενον παρὰ τὴν ὁδὸν" καὶ λέγει αὐτῷ καὶ λελωβημένος ὅπου πωλεῖς τὰ σκεύη σου, ἐκεῖ μὲ θεὸς ἐποίησε δὲ οὕτως καὶ ὅτε ἐπώλησε σκεῦος, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ ἄρρωστων" πόσου ἐπώλησας αὐτὸς καὶ ἀπεκρίνατο ὁ Γέρων, τόσου" καὶ ἔλεγε πάλιν ἐκεῖνος ἀγόρασον μοὶ πλακοῦντα καὶ ἡγόραζε" καὶ πάλιν ἐπώλει ἄλλο σκεῦος, καὶ ἥρωτα αὐτόν" καὶ τοῦτο πόσους καὶ ἀπεκρίνετο, τόσου" καὶ πάλιν ὁ ἀσθενὼν ἔλεγεν ἀγόρασον μοὶ τόδε, καὶ ἡγόραζε.

10. Μετὰ οὖν τὸ πωλῆσαι ὅλα τα σκεύη, καὶ ποιῆσαι ὁμοίως, ἤθελεν ἀπελθεῖν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λελωβημένος ὑπάγεις; ἔφη ὁ Γέρων, ναὶ! καὶ φησιν ἐκεῖνος ποιήσον πάλιν ἀγάπην, καὶ ἄρὸν μὲ ὅπου εὗρες καὶ βαστάσας αὐτόν, ἤνεγκεν εἰς τὸν τόπον τὸν πρότερον. Τότε λέγει τῷ Γέροντι" εὐλογημένος εἰ, Ἀγάθων, ὑπὸ Κυρίου ἐν οὐρανὸ καὶ ἐπὶ γῆς καὶ ἄρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ Γέρων οὐδένα εἶδεν ἦν γὰρ "Ἀγγελος Κυρίου ἐλθὼν δοκιμᾶσαι αὐτόν.

11. Διηγῆσαντο περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἔνθα ηὐρίσκετο, ἔσπουδαζεν πάσιν ὑπηρετεῖν καὶ εἰ διέβαινεν εἰς πορθμεῖον, αὐτὸς πρῶτος ἐκράτει τὴν κόπην, καὶ ὅτε παρέβαλλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοί, εὐθέως ἀπὸ τῆς εὐχῆς ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὴν τράπεζας ἐτίθει! ἦν γὰρ μεστός ἀγάπης Θεοῦ.

12. "Ἦν τις Γέρων εἰς τα κελλία, ὀνόματι Ἀπολλῶς καὶ εἰ ἤρχετο τις αἰτῶν αὐτόν εἰς οἰονδήποτε ἔργον, μετὰ χαρᾶς ἀπῆει λέγων" μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἔχω σήμερον ἐργάσασθαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου.

13. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἐνάτου" ὅτε ἤμην νεώτερος, εἰς τὴν ἔρημον ἔμενον' ἀπῆλθον οὖν εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον ποιῆσαι δύο σιτίας, καὶ εὗρον ἐκεῖ ἀδελφὸν θέλοντα ποιῆσαι ἄρτους, καὶ οὐκ εἶχε τινὰ δοῦναι αὐτὰ χεῖρα ἐγὼ δὲ ἀφήκα τὰ ἐμᾶ, καὶ ἔδωκα αὐτὰ χεῖρα.

14. Ὡς δὲ ἔσχολασα, ἦλθεν ἄλλος ἀδελφὸς καὶ πάλιν ἔδωκα καὶ αὐτῷ χεῖρα καὶ ἐποίησε τὰ ψωμία, καὶ πάλιν τρίτος ἦλθε καὶ ἐποίησα ὁμοίως, καὶ μετ' αὐτόν ἕτερος, καὶ πάλιν ἄλλος ἕως τῶν ἑξ, καὶ ἐποίησα ὁμοίως ἐξ αἰτίας ὕστερον δὲ ἀποσχόντων τῶν ἐρχομένων, ἐποίησα καὶ τὰς δύο σιτίας τὰς ἐμᾶς, καὶ οὕτως ἀπῆλθον.

15. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος οὐδέποτε τὸ ἑμαυτοῦ συμφέρον προέκρινα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ μου ὠφελείας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

16. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Πέτρος περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι παραγενόμενος πότε πρὸς τινὰ ἀναχωρητὴν, καὶ εὗρων αὐτὸν κακουχούμενον, ἐπυνθάνετο τί ἔλοιτο ἂν τοαφῆναι, οὐδενὸς ὄντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ καὶ εἰπόντος ἐκείνου πάστειλον, οὐκ ὤκνησεν ὁ Γέρων ἀφικέσθαι εἰς Ἀλεξανδρείαν, καὶ ἀγοράσας ἥνεγκε πρὸς τὸν κάμνοντα καὶ τοῦτο μηδενὸς γνόντος τὸ γεγονός.

17. Διηγεῖτο ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος λέγων, ὅτι σμιλίον εἶχε, δι' οὗ εἵργαζετο, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἀδελφὸς καὶ ἐπήνεσεν αὐτὸ καὶ δὲ Γέρων οὐκ ἄφηκε τὸν ἀδελφὸν ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἔλαβε τὸ σμιλίον.

18. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, ὅτι ἐκάθητο εἰς σκῆταν μετὰ δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὁ μικρότερος ἔθλιβεν αὐτοὺς καὶ λέγει ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τὸ ἄλλο ἀδελφῶ παραλῦει ὁ μικρὸς οὗτος ἡμᾶς, ἐγείρου, ἄγωμεν ἔνθεν καὶ ἐξελθόντες ἄφηκαν αὐτὸν ἐκεῖνος δὲ ὡς εἶδεν ὅτι ἐχρονισαν, ἐξῆλθε ψηλαφῶν αὐτούς, καὶ ἴδων αὐτοὺς μακρὰν ἀπέχοντας ἤρξατο τρέχειν ὀπίσω αὐτῶν καὶ κράζειν.

19. Θεασάμενος δὲ αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, λέγει τὸ μετ' αὐτοῦ ἀδελφὴ μείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ὅτι κόπια ἐκεῖνος οὖν ὡς ἦλθε πρὸς αὐτούς, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων" ποὺ ὑπάγετε καὶ ἀφίετε με μόνον ; ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι θλίβεις ἡμᾶς, διὰ τοῦτο ἀναχωροῦμεν' ὁ δὲ εἶπε ναί, ναί, ὅπου θέλετε ἄγωμεν ὁμοῦ.

20 Καὶ ἰδὼν καὶ Γέρων τὴν ἀκακίαν τοῦ ἀδελφοῦ, λέγει τὸ ἕτερω ἀδελφῷ ἀναστρέψωμεν, ἀδελφὲ οὐ γὰρ θέλων ταῦτα ποιεῖ, ἀλλ' ὁ διάβολος ἐστὶν ὁ ταῦτα ποιῶν αὐτῶν καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν.

21. Ἦλθὼν πότε Σαρακηνοὶ καὶ ἐξέδυσαν τὸν Ἀββᾶν Σισώην, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐάσαντες αὐτοὺς ἀπῆλθον οἱ δὲ ἀπελθόντων τῶν Σαρακηνῶν ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα εὗρωσι τί βρώσιμον, καὶ εὗρων ὁ Γέρων βόλβιτα καμήλων, καὶ κλάσας, εὗρεν ἐν αὐτοῖς κόκκους κριθῶν, καὶ τούτους ἀναλεγόμενος ἓνα μὲν αὐτὸς ἔτρωγεν, ἓνα δὲ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐτίθει.

22. Ἐλθὼν δὲ ἀδελφός, καὶ εὗρων αὐτῶν ἐσθίοντα, λέγει αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ὅτι εὗρες βρώσιμον, καὶ μόνος ἐσθιεις, καὶ οὐκ ἐφώνησας με ; ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ Γέρων οὐκ ἡδίκησά σε, ἀδελφέ, ἰδοὺ τὸ μέρος σου ἐν τῇ χειρί μου ἐτήρησα.

23. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Παφνουτίου, ὅτι οὗ ταχέως ἐπινεν οἶνον ὁδεύων δὲ πότε, εὐρέθη ἐπάνω κολληγίου ληστῶν, οἱ ἦσαν τότε πίνοντες οἶνον ἐγνώριζε δὲ αὐτὸν καὶ ἀρρησιστής, καὶ ἥδει ὅτι οὗ πίνει οἶνον καὶ θεωρῶν αὐτῶν ἀπὸ μέ: γάλου κόπου ἐγεμισε ποτήριον οἶνου, καὶ τὸ ξίφος ἔλαβεν ἐν τῇ χειρί, καὶ λέγει τῷ Γέροντι' ἐὰν μὴ πῆξ, φονεύσω σε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

24. Γνωὺς δὲ ὁ Γέρων, ὅτι ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ θέλει ποιῆσαι, βουλόμενος αὐτὸν κερδοῦναι, ἔλαβε καὶ ἔπιεν· ὁ δὲ ἀρρηστης μετενόησεν αὐτῷ λέγων· συγχώρησον μοί, Ἀββί, ὅτι ἄθλιψά σε· καὶ φησιν ὁ Γέρων· πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι διὰ τὸ ποτήριον τοῦτο ποιεῖ μετὰ σου ἔλεος καὶ ἐν τῷδε τῷ αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μελλόντι λέγει καὶ ἀρρηστης πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ μὴ κακοποιήσω τινὰ καὶ ἐκέρδησεν ὅλον το κολλήγιον ἀφείς τὸ θέλημα αὐτοῦ διὰ τὸν Κύριον.

25. Διηγῆσατο τις, ὅτι Μαγιστριανὸς τις πράκτωρ, νεώτερος, καλὸς τῷ εἶδει, εἶχε τινὰ φίλον τῶν λαμπρῶν ἔχοντα γυναῖκα νεωτέραν, δς καὶ συνεχῶς τὸν Μαγιστριανὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἐκάλει, καὶ συνέσθιε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀγάπῃ φερόμενος. Ἡ οὖν γυνὴ ἔλαβε λογισμοὺς εἰς τὸν Μαγιστριανόν, ἀγνοοῦντος ἐκείνου, καὶ κατακυριευθεῖσα ὑπ' αὐτῶν ἥσθενει καὶ κατέκειτο,

26. Εἵσκαλων οὖν ἰατροὺς καὶ ἀνὴρ αὐτῆς, ἔμανθανε παρ' αὐτῶν ὡς οὐδὲν πάω θὸς ἔχει σωματικόν, εἰ μὴ τί γὰρ ψυχικὸν παρακαλῶν οὖν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ παντὶ τρόπῳ βιαζόμενος μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς νόσου, μόλις ἐπεισεν αὐτὴν φανερώσαι αὐτῇ τὴν ἀλήθειαν εἰποῦσαν· οἶδα, κυρι, ὅτι εἶτε ἀπὸ ἀγάπης, εἶτε ἀπλότητι φερόμενος, φέρεις ὧδε πρόσωπα νεώτερα, καὶ ἐγὼ ὡς γυνή, ἐπαθον εἰς τὸν Μαγιστριανόν.

27. Ἀκούσας δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἡσύχασεν. Ὡς δὲ μεθ' ἡμέρας ἦλθεν ὁ Μαγιστριανὸς κατὰ τὸ σῦνηθες, ἐξεῖπεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ ἀνὴρ αὐτῆς, ὁ δὲ ἀκούσας οὐ μόνον οὐκ ἔλαβε λογισμὸν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐλυπήθη ἀγάπῃ φερόμενος, καὶ φησι πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς μηδὲν λυπηθῆς, κύριέ μου, καὶ ἔχει ὁ Θεὸς βοηθῆσαι.

28. Ἀπελθὼν οὖν ἐξυρισε τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, καὶ τὴν ὄψιν ἄχρι τῶν ὀφρυῶν, καὶ ἐπῆρεν ὅλην ἐκείνην τὴν ὠραιότητα, καὶ περιβαλλόμενος φακιόλιον ἀνέρχεται πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ εὕρισκει αὐτὴν ἀνακειμένην, καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς παρακαθήμενον αὐτῇ καὶ ἀποκαλύψας, δείκνυσιν αὐτοῖς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ εἶπεν οὕτως ἐποίησε μοι ὁ Κύριος.

29. Ἐκείνη δέ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ἐκ τοιαύτης μορφῆς εἰς τοιαύτην ἀμορφίαν, ἐθαύμασε καὶ τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος διὰ τὴν ἀγαθὴν τοῦ Μαγιστριανοῦ προαιρέσιν, ἥρθη ἀπ' αὐτῆς καὶ πόλεμος, καὶ εὐθέως ἀνέστη, μηκέτι ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐκείνων ὀχληθεῖσα ὁ δὲ Μαγιστριανὸς συνταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθε καὶ οὐκετι προσέθετο ἔλθειν πρὸς αὐτούς.

30. Γέρων τις εἰς Σκήτιν ἥσθησεν, καὶ ἐπειθύμῃσεν φαγεῖν ἄρτον νεαρὸν· ἀκούσας δὲς τις τῶν ἀγωνιστῶν ἀδελφῶν, ἔλαβε τὴν μηλωτῆς αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ ἄρτους ξηροὺς καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀλλάξας τὰ ψωμία, ἤνεγκε τῷ Γέροντι· καὶ ἰδόντες αὐτὰ θερμά, ἐθαύμασαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

31. Ὁ δὲ Γέρον οὐκ ἤθελε γεύσασθαι, λέγων" ὅτι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔστιο καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν οἱ Γέροντες διὰ τὸν Κύριον, φᾶγε, ἵνα μὴ εἰς κενὸν γένηται ἡ θυσία τοῦ ἀδελφοῦ καὶ παρακληθεῖς ἔφαγεν.

32. Ἀσκητὴς τις εὐρηκὼς τινὰ δαιμονώοντα καὶ μὴ δυνάμενον νηστεύειν, ἥξιωσε τὸν Θεὸν μετελθεῖν εἰς αὐτὸν τὸν δαίμονα, κακεῖνον ἐλευθερωθῆναι' καὶ δὴ ἐπήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεὸς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἀσκητὴν ὁ δαίμων, ἑκστάς του ἀνθρώπου ἐκείνου καὶ ὁ Ἀσκητὴς ὑπὸ τοῦ δαίμονος βαρηθεῖς, ἐπέμενε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ καὶ ἀσκήσει σχολάζων, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ το πλεῖστον, ἀπήλασεν ὁ Θεὸς καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸν δαίμονα.

33. Μονάζων τις ἦν ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων καὶ ἄλλον μονάζοντα, δς ἦν ἐν κελλίῳ δέκα μιλίοις ἄφεστωι αὐτοῦ εἶπεν οὖν αὐτῷ καὶ λογισμὸς κάλεσαν τὸν ἀδελφὸν ἕνα ἔλθῃ καὶ λάβῃ τὸν ἄρτον καὶ πάλιν ἐλογίσαστο ὅτι διὰ τὸν ἄρτον ἔχω σκύλαι τὸν ἀδελφός μου δέκα μίλια καὶ μᾶλλον οὖν ἐγὼ ἀπενέγκω αὐτῷ ἄρτον καὶ λαβῶν ἀπήει πρὸς αὐτόν.

34. Ὡς δὲ ὑπῆγε, προσέκρουσε πρὸς λίθον τὸν πόδα, καὶ πληγέντος αὐτὸ τοῦ δακτύλου, αἷμα πολὺ κατεώδεεν' ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ πόνου ἤρξατο κλαίειν, καὶ εὐθὺς ἐπέστη αὐτῷ Ἄγγελος λέγων· τί κλαίεις; ὁ δὲ ὑποδείξας αὐτῷ τὴν πληγὴν εἶπεν ὅτι διὰ ταύτην κλαίω ἔφη ὁ Ἄγγελος μὴ κλαῖε διὰ ταύτην, καὶ γὰρ τὰ βήματα, & ποιεῖς διὰ τὸν Κύριον, ἀριθμοῦνται, καὶ εἰς πολὺν σοὶ μισθὸν πρὸ προσώπου Θεοῦ φαίνονται. Τότε εὐχαριστήσας τὸν Θεὸν ὁ Ἀσκητὴς ἄδευε χαίρων, καὶ ἔλθων πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἔφερε τοὺς ἄρτους, καὶ διηγῆσαστο τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν αὐτῷ, καὶ δοὺς αὐτῷ τὸν ἄρτον ὑπέστρεψε.

35. Καὶ τῇ ἐπαύριον λαβῶν πάλιν ἄρτους ἀπήει πρὸς ἕτερον Μοναχὼν κομίζων αὐτῷ συνέβη δὲ καὶ τότε κακεῖνον πρὸς τοῦτον ἔρχεσθαι, καὶ ἀπήντησαν ἀλλήλοις ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν οὖν καὶ ὑπάγων τῷ ἔρχομενῳ θησαυρὸν εἶχον, καὶ ἐζήτη· σᾶς αὐτὸν συλῆσαι ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ἡ στενὴ θύρα σὲ μόνον χωρεῖ, ἔασον καὶ ἡμᾶς ἅμα σοὶ ἔλθειν καὶ εὐθέως λαλούντων αὐτῶν, ἐφάνη αὐτοῖς Ἄγγελος Κυρίου, καὶ λέγει αὐτοὺς ἡ ἔρις ἡμῶν αὕτη, ὡς ὁσμη εὐωδίας ἀνέβη πρὸς τὸν Θεόν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀπὸ τῶν Ἀσκητῶν ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Ἀββάν Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος εἶχε γεννηθῇ ευνούχος. Κατὰ τὴν συνομιλίαν των, μεταξύ των ἄλλων, εἶπον καὶ τα εξῆς:

Ἀββὰς Ἰωάννης: Ὅταν παρέμενα εἰς τὴν σκῆτην, ἡ κυριωτέρα ἀσχολία μας ἦσαν τὰ ἔργα, ποὺ ἀναφέροντο εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας τὸ ἐργόχειρον τὸ εθεωρούσαμεν ὡς πάρεργον. Τώρα ὁμως, ὅπως βλέπω, ἀντεστράφησαν τὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

πράγματα: το ενδιαφέρον διά την σωτηρίαν της ψυχής μας έγινε πάρεργον, κυρία δε ενασχόλησης και φροντίς το έργόχειρον.

2. Ασκητής: Εξήγησέ μας, Πάτερ μου, διατί το λέγεις αυτό; Πώς διακρίνεις το ένα από το άλλο;

Αββάς Ιωάννης: "Όσα κάμνει ο άνθρωπος, εκτελών τας εντολάς του Θεού, είναι εργασία χάριν της ψυχής το να εργαζώμεθα διά την συντήρησιν του σώματος και να συγκεντρώνωμεν διάφορα υλικά εφόδια χάριν: αυτού, πρέπει να το θεωρώμεν δευτερεύουσαν ενασχόλησιν και να το έχωμεν ως πάρεργον.

3. 'Ασκητής: Και πάλιν σε παρακαλώ, Πάτερ μου, να μου αποσαφηνίσης ποίον εκ των έργων είναι πάρεργον και ποίον απαραίτητον, ώστε το ένα να προηγείται του άλλου.

'Αββάς Ιωάννης: Πρόσεξε να το καταλάβης διά παραδειγμάτων" λοιπόν πληροφορείσαι δι' εμέ, ότι είμαι ασθενής. Τί λέγει η εντολή του Θεού; Τι πρέπει να κάμης; Να με επισκεφθής! Συ όμως σκέπτεσαι: Πρέπει τώρα να αφήσω το έργόχειρόν μου και να μεταβώ προς επίσκεψιν του ασθενούς; Προτιμότερον είναι να τελειώσω την εργασίας μου και μετά να μεταβώ! Εν τω μεταξύ πιθανόν να εμφανισθούν και άλλα εμπόδια και ούτω να ματαιώσης τελείως την επίσκεψιν. Χάριν λοιπόν της εργασίας διά τας σωματικές σου ανάγκας, έθεώρησες ως πάρεργον την εκτέλεσιν της εντολής του Θεού: «Ησθένησα, και έπεσκέψασθέ με» (Ματθ. κε', 36). "Άκουσε τώρα άλλο παράδειγμα: Σε επισκέπτεται ένας αδελφός και σου λέγει· σε παρακαλώ, αδελφέ μου, βοήθησέ με, διά να τελειώσω αυτήν την εργασίαν. Τότε συ διερωτάσαι; Να αφήσω τώρα εγώ το έργόχειρόν μου και να τον βοηθήσω; Εάν λοιπόν δεν μεταβής εις βοήθειάν του, περιφρονείς την εντολήν του Θεού, που επιτάσσει την αλληλοβοήθειαν και ασχολείσαι με το πάρεργον, το οποίον, εις την περίπτωσιν αυτήν, είναι η υλική σου εργασία.

4. Ο Αββάς Αντώνιος έλεγεν εις τους μαθητές του: Δεν απέχει πολύ η πνευματική ζωή από τον πνευματικός θάνατον εάν λοιπόν κερδίσωμεν τον αδελφόν μας, συντελούντες εις την ψυχικήν του σωτηρίαν, εκερδίσαμεν τον Θεόν εάν όμως σκανδαλίσωμεν τον αδελφόν μας, τότε αμαρτάνομεν ενώπιον του Χριστού.

5. Ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός έλεγεν εις τους μαθητάς του:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

– Δεν είναι δυνατόν να κτίσωμεν οικίαν αρχίζοντες την οικοδομήν από επάνω προς τα κάτω θα αρχίσωμεν από τα θεμέλια και θα προχωρήσωμεν προς τα επάνω. Επειδή όμως οι μαθηταί του δεν αντελήφθησαν το νόημα της παραβολής αυτής, τον παρεκάλεσαν να τους επεξηγήσῃ την εικόνα αυτήν. Πρόθυμος τότε ο Αββάς Ιωάννης συνεπλήρωσε:

– Το θεμέλιον επάνω εις το οποίον πρέπει να κτίσῃς είναι ο πλησίον, που πρέπει να τον κερδίσῃς εἰς Χριστόν διὰ της αγάπης σου. Αυτό δε το ἔργον, η σωτηρία του πλησίον, πρέπει να γίνῃ πρώτον: διότι εις την προς τον πλησίον αγάπην ἔχουν στηριχθῇ ὅλαι αι ἐντολαὶ του Χριστοῦ.

6. Μεταξύ ενός Γέροντος και ενός αδελφού διεξήχθη ο κατωτέρω διδακτικός διάλογος:

Αδελφός: Διατί, Γέροντά μου, μερικοί που τόσο πολύ κοπιάζουν, διὰ να ζήσουν κατὰ Θεόν, δεν λαμβάνουν Χάριν ὅπως οι παλαιοὶ πατέρες;

Γέρων: Τότε, τέκνον μου, υπήρχεν αγάπη και ο καθένας, διὰ της αγάπης, εφρόντιζε να σύρῃ τον πλησίον του προς τον ουρανόν τώρα ὅμως, που ἐπάγωσε το θερμόν αὐτό αἶσθημα της κατὰ Χριστόν αγάπης εις τας καρδίας των ανθρώπων, ο καθένας, με τον ἀπρόσεκτον βίον του, τραβά κάτω τον συνάνθρωπόν του. Ακριβώς δε και δι' αὐτό δεν λαμβάνομεν την Χάριν.

7. Ο Αββάς Αγάθων, δίδων το μέτρον της τελείας αγάπης, ἔλεγεν: Εάν θα μου ἦτο δυνατόν να εὕρω ἓνα λεπρόν και να του δώσω το ἰδικόν μου καθαρόν σῶμα και να λάβω το ἰδικόν του, τότε θα ἦσθάνόμην μεγάλην ευχαρίστησιν· διότι αὐτή είναι η τελεία αγάπη.

8. Διὰ τον Αββάν Αγάθωνα διηγούνται και το ἐξῆς περιστατικόν: Κάποτε μετέβη ἀπὸ την σκήτην εις την πόλιν, διὰ να πωλήσῃ τα ἐργόχειρά του. Εκεί λοιπόν συνήντησεν ἓνα ἄγνωστον, που ἦτο ἄρρωστος και εἶχε ριφθῇ εις την πλατείαν, χωρίς κανεὶς να υπάρχῃ πλησίον του, διὰ να τον βοηθήσῃ. Τότε ο Αββάς Αγάθων ἔμεινε κοντά του διὰ να τον περιποιηθῇ δε καλλίτερα ἐνοικίασεν ἓνα μικρόν δωμάτιον· το ἐνοίκιον και τα ἀπαραίτητα διὰ την περιποίησιν του ἀσθενούς τα ἐξοικονόμει ἐκ του ἐργοχείρου του. Ἐμεινε δε πλησίον του ἀσθενούς τέσσαρας μήνας, ἕως ου ἐθεραπεύθη τελείως ο ἀσθενής, ὁπότεν και ο ἴδιος ἀνεχώρησε πλέον εις το κελλί του, γεμάτος ἀπὸ εἰρήνην και ἀγαλλίασιν.

9. Άλλοτε πάλιν συνέβη το εξής εις τον ίδιον Αββάν Αγάθωνα:

Μετέβη εις την πόλιν διά να πωλήση εργόχειρα καθ' οδόν συναντα εξαπλωμένον ένα λεπρόν. Μόλις τον είδεν ο λεπρός, του λέγει: Σε παρακαλώ, Αββά, πάρε και εμένα εκεί κοντά σου, που θα πωλήσης τα εργόχειρά σου. Ο Αββάς, χωρίς να καθυστερήση ούτε λεπτόν, τον επήρε μαζί του και τον ετοποθέτησε δίπλα του, όπου επώλει τα εργόχειρα. Ο λεπρός όμως εφαινετο κάπως αδιάκριτος και απαιτητικός. Μόλις επώλησε το πρώτον εργόχειρον, τον έρωτα :

- Πόσον το επώλησες; – Τόσα απήντησε με ειλικρίνεια ο 'Αββάς Αγάθων. - 'Αγόρασέ μου ένα γλύκισμα συνέχισεν απαιτητικώς ο λεπρός.

Και ο 'Αββάς Αγάθων, χωρίς να αγανακτήση, ικανοποίησε την επιθυμίαν του λεπρού. Μετά από όλίγον επώλησε δεύτερον εργόχειρον. Έρωτα πάλιν ο λεπρός:

- Αυτό τώρα πόσον το επώλησες; – Τόσα απήντησε και πάλιν αυθορμήτως ο 'Αββάς. – Πάρε μου, σε παρακαλώ, αυτό το αντικείμενον.

Ο Αγάθων, χωρίς ουδεμίαν αντίρρην, ως να εξετέλει το φυσικώτερον παράγγελμα, ικανοποίησε και πάλιν την επιθυμίαν αυτήν του λεπρού.

10. Αφού λοιπόν επί τέλους επώλησεν όλα του τα εργόχειρα ο 'Αββάς 'Αγάθων και έκαμε δι' όλα το ίδιον (δηλ. με το αντίτιμον ηγόραζε κάθε φοράν και κάτι που εξήτει ο λεπρός), και ήτοιμάζετο να αναχωρήση, τον ρώτησε πάλιν ο λεπρός :

- Φεύγεις τώρα; – Μάλιστα απήντησεν ο Αββάς !

- Κάμε αγάπην, Γέροντά μου, και πήγαινέ με εκεί που με ευρήκες, διότι δεν ημπορώ να μετακινηθώ μόνος μου.

Και ο 'Αββάς Αγάθων με ειλικρινή και ανεπιτήδευτον προθυμίαν τον εσήκωσεν επάνω του και τον έφερεν εις το σημείον, όπου αρχικώς τον συνήντησε. Κατά την στιγμής έχαιρέτα τον λεπρόν, διά να αναχωρήση, ανέκραξεν ο λεπρός:

– Εύλογημένος να είσαι, 'Αγάθων, και εις τον ουρανόν από τον Κύριον της δόξης και επάνω εις την γην.

Οταν ο Γέρων εσήκωσε το βλέμμα του, διά να ίδη τον λεπρών και να τον επιτιμήση, κανένα δεν είδεν. Ο «λεπρός» είχεν εξαφανισθή, διότι ήτο Άγγελος Κυρίου ο οποίος ήλθε να τον δοκιμάση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

11. Διηγούνται διά τον ίδιον Αββάν Αγάθωνα, ότι είχε μεγάλης προθυμίας να εξυπηρετή όλους από αγάπην. Ούτω οσάκις επεβιβάζετο εις βάρκαν, διά να μεταβή κάπου, εφρόντιζε πρώτος αυτός να τραβά τα κουπιά, διά να μη κουράζονται οι άλλοι επιβάται. Οσάκις πάλιν τον επισκέπτοντο εις το κελλί του αδελφοί, αμέσως το χέρι του, μόλις ετελείωνε την προσευχήν του, ήσυχολείτο με την ετοιμασίας της τραπέζης διά την ανάπαυσιν των αδελφών. Η καρδιά του ήτο γεμάτη από την αγάπην του Θεού.

12. Εις τα κελλία παρέμενεν ένας γέρων Ασκητής, που ονομάζετο Απολλώς. Αυτός λοιπόν, όταν ήρχετο κανείς διά να τον αγγαρεύση εις οιανδήποτε εργασία, επήγαινε μετά χαράς. Απερχόμενος δε έλεγε: σήμερα θα εργασθώ μαζί με τον Χριστόν διά την ψυχήν μου.

13. Ο Αββάς Θεόδωρος τού Ένάτου διηγήθη το κατωτέρω περιστατικόν» όταν ήμουν νεώτερος, παρέμενον εις την βαθυτέραν έρημον. Μίαν λοιπόν ημέραν μετέβην εις το εργαστήριον παρασκευής άρτων, διά να ζυμώσω και εγώ δύο ψωμάκια. Εκεί συνήντησα ένα αδελφόν, που έζύμωνε και δεν είχε κανένα να τον βοηθήση· αμέσως τότε άφησα την ιδικήν μου εργασίας και τον εβοήθησα.

14. Μόλις ετελειώσαμεν το έργον του αδελφού, ήλθεν εις το εργαστήριον άλλος αδελφός. Και αυτόν πάλιν τον εβοήθησα, διά να ζυμώση και ετοιμάση τα ψωμιά του. Και πάλιν έρχεται τρίτος αδελφός και έβοήθησα και αυτόν ομοίως. Μετά ταύτα ήλθεν άλλος και κατόπιν αυτού άλλος και άλλος, έως έξ τον αριθμόν αδελφοί, και τους εβοήθησα και έζύμωσα συνολικώς, χάριν αυτών, εξ φοράς. Αφού δε ετελειώσαν όλοι και έφυγαν, τότε και εγώ ετοίμασα τα δύο μου ψωμάκια και έτσι ανεχώρησα.

15. Ο Αββάς Αντώνιος εξομολογούμενος έλεγε: ποτέ δεν προετίμησα το συμφέρον μου από την ωφέλειαν του αδελφού μου.

16. Ο Αββάς Πέτρος διηγήθη το εξής περιστατικών από την ζωήν του 'Αββά Μακαρίου.

Κάποτε ο 'Αββάς Μακάριος επεσκέφθη ένα 'Αναχωρητήν, ο οποίος ήτο άρρωστος και συγχρόνως δεν είχε τίποτε να βάλη εις το στόμα του, διότι ήτο μόνος του και δεν είχε κανένα άλλον εις το κελλίον. Αμέσως λοιπόν τον ήρώτησε τι προτιμά να φάγη. Ο ασθενής του απήντησε: παστέλλι. Και τότε ο Αββάς Μακάριος, χωρίς να υπολογίση την απόστασιν και να βαρεθι, επήγεν από την έρημον εις την 'Αλεξάνδρειαν και έφερεν εις τον ασθενή αυτό, που επιθυμούσεν. Αύτην δε την θυσίαν, χάριν του αδελφού, την επετέλεσε χωρίς να αντιληφθή κανείς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

17. Ο 'Αββάς Ιωσήφ ανέφερε μίαν άλλην περίπτωσιν από την ζωήν του Αββά Αγάθωνος. Έλεγε λοιπόν, ότι ο 'Αββάς Αγάθων είχεν εις το κελλί του ένα ωραίο κοπίδι, με το οποίον είργαζετο. Μίαν ημέραν επεσκέφθη τον Αββά Αγάθωνα ένας αδελφός, ο οποίος έθαύμασε το κοπίδι, διότι ήτο κατάλληλον και εβοήθει τον χειριστήν του. Τότε ο Αββάς Αγάθων αμέσως και ευχαρίστως το προσέφερε δεν τον άφησε δε να αναχωρήση, εάν δεν παρελάμβανε μαζί του και το κοπίδι.

18. Διηγούνται από την ζωήν τού Αββά Ποιμένος το εξής:

Κάποτε παρέμενεν εις μίαν σκήτης μαζί με δύο αδελφούς του. Ο μικρότερος εξ αυτών τους έστεναχώρει πολύ. Στενοχωρούμενος μίαν ημέραν λέγει εις τον άλλον αδελφόν του:

- Σήκω, ευλογημένε, να φύγωμεν απ' εδώ δεν υποφέρεται πλέον αυτός ο μικρός. Μας έχει παραλύσει.

Πράγματι εγκατέλειψαν την σκήτης και έφυγαν. Ο μικρότερος, μόλις είδεν, ότι αργοπορούν να επιστρέψουν, έβγήκεν έξω και ήρχισε να τους αναζητή. Πράγματι τους είδεν από μακριά και αμέσως ήρχισε να τρέχη όπίσω των και να τους φωνάζη δυνατά.

19. Όταν τον είδεν ο Αββάς Ποιμήν, λησμονών την ταλαιπωρίαν και λυπούμενος διά την αγωνίαν του μικροτέρου αδελφού, λέγει εις τον συνοδόν του.

- Ας περιμένωμεν τον αδελφόν μας, διότι κοπιάζει να τρέχη από πίσω μας.

Αφού λοιπόν ήλθε κοντά τους ο αδελφός αυτός, ο μικρότερος, τους έβαλε μετάνοιαν και τους έρωτά:

- Πού πηγαίνετε και με αφήνετε μόνον;

-Επειδή μάς στενοχωρείς, απεφασίσαμεν να αναχωρήσωμεν από τον τόπον αυτόν, απήντησεν ο Γέρων.

– Μάλιστα όπου θέλετε θα φύγωμεν μαζί.

20. Μόλις διεπίστωσεν ο 'Αββάς Ποιμήν, ότι ο μικρότερος αυτός αδελφός δεν εκράτησε κακίαν διά την απόφασίν των αυτήν, εστράφη προς τον άλλον αδελφόν και του λέγει:

- Ας επιστρέψωμεν, αδελφέ μου, και πάλιν εις το κελλίον μας, διότι ο αδελφός μας από εδώ δεν θέλει να μας στενοχωρή· ο διάβολος τον παρακινεί εις αυτό.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

Και επέστρεψαν και πάλιν εις το κελλίον τους.

21. Κάποτε Σαρακηνοί λησται έκαμαν επιδρομήν εις την σκήτην και κατέκλεψαν τον Αββάν Σισώην και τον αδελφός του, εγκαταλείψαντες αυτούς χωρίς ουδέν εφόδιον ή ένδυμα. Αφού ανεχώρησαν οι Σαρακηνοί έβγήκαν εις την έρημον οι δύο ληστευθέντες 'Ασκηται, διά να εύρουν τίποτε φαγητόν.

Καθώς έρευνούσεν ο Γέρων το έδαφος ανεκάλυψεν ευμεγέθεις ακαθαρσίας καμήλων αφού δε με ένα ξύλον διεσκόρπιζε την κόπρον του ζώου, εύρήκε κόκκους κριθαριού. Αμέσως ήρχιζε να διαλέγη το κριθάρι και να τρώγη ένα κόκκον, να φυλάγη δε εις το άλλο χέρι από ένα κόκκον διά τον αδελφόν.

22. Μόλις τον έπλησίασεν ο έτερος αδελφός και τον είδε να τρώγη, του λέγει με παράπονον:

– Αυτή λοιπόν είναι η αγάπη σου; Εύρήκες κάτι φαγώσιμον και το τρώγεις μόνος σου; Δεν μπορούσες να με φωνάξης και εμένα;

Με γλυκύτητα και ηρεμίαν του απαντά ο Γέρων:

– Αδελφέ μου, έσπευσες εις την κρίσιν σου δεν σε ήδίκησα να το μερίδιόν σου, το εφύλαξα εις την χείρα μου. Λέγων δε αυτά του επρότεινε την παλάμην του με τους κόκκους του κριθαριού.

23. Διά τον 'Αββάς Παφνούτιον λέγουν το εξής:

Ο Αββάς Παφνούτιος δεν έπινεν ευκόλως οίνον. Κάποτε λοιπόν, ενώ έβάδιζε προς ώρισμένον τόπον, συνήντησε μίαν συμμορίαν ληστών. Εκείνην την ώραν οι λησται έπινον κρασί. Τον Αββάν Παφνούτιον έγνώριζεν ο αρχιληστής, ο οποίος ήξευρε και την αρχήν του Ασκητού νά μή πίνη κρασί. Μόλις ο αρχιληστής είδε τον Αββάς Παφνούτιον κουρασμένος και ταλαιπωρημένον εκ της οδοιπορίας, γεμίζει ένα ποτήρι κρασί και του το προσφέρει συγχρόνως με την άλλην χείρα εκράτει το ξίφος του, το οποίον προτείνων εις τον 'Ασκητήν τού είπεν απειλητικώς:

– Έάν δεν πής το κρασί αυτό, θα σε φονεύσω.

24. Ο Αββάς Παφνούτιος εδέχθη τότε εις την ψυχήν του την μυστικήν πληροφορίαν της Θείας Χάριτος, ότι η εντολή του Θεού ήτο να πίνη το κρασί, επειδή επεθύμει να σώση τον αρχιληστήν. Έλαβε λοιπόν το ποτήρι και ήπιε το κρασί. Ο αρχιληστής όμως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

αμέσως ήλэгχθη από την συνείδησιν και αντιληφθείς, ότι έστενοχώρησε τον Ασκητήν, μετενόησε και του είπε:

– Συγχώρησέ με, 'Αββά, διότι σε έστενοχώρησα. Αντί άλλης απαντήσεως ο Γέρων του είπε:

– Πιστεύω εις τον Θεόν, ότι εξ αιτίας του ποτηρίου αυτού θα σε ελεήσει και εις αυτήν την ζωήν και εις την άλλην.

Και ο αρχιληστής μεταστραφείς εσωτερικώς ως διά θαύματος, ώμολόγησε;

– Πιστεύω εις τον Θεόν, ότι με την δύναμιν Αυτού από τώρα και εις το εξής κανένα δεν θα κακοποιήσω.

Ούτω ο 'Αββάς Παφνούτιος έκέρδισε, με την βοήθειαν του Θεού, όλους τους ληστές, επειδή δεν έκαμε το θέλημά Του, χάριν του Κυρίου.

25. Κάποιος διηγήθη την εξής ιστορίας:

Κάποτε έζη εις μίαν επαρχίαν ένας αριστοκράτης αξιωματούχος του Κράτους νέος και πάρα πολύ ωραίος! Αυτός λοιπόν είχε φίλον ένα εκ των επισήμων της επαρχίας ανδρών, συζευγμένον με γυναίκα νεωτέραν από αυτόν κατά την ηλικίαν. Το ζεύγος των επισήμων αυτών ανθρώπων εκάλει τακτικώς, εξ αγάπης, τον αξιωματούχον και συνέτρωγον μετ' αυτού εις την οικίαν των. Η γυνή όμως συν τω χρόνω κατελήφθη από ιδιαιτέραν προς τον οικογενειακόν αυτόν φίλον επιθυμίαν, έως ού ήχμαλωτίσθη τελείως από σφοδρόν ερωτικόν πάθος και ησθένησε. Τήν ψυχικήν αυτήν κατάστασιν της γυναικός ούτε Ο ξένος αντελήφθη, αγνοών τελείως το αίσθημα αυτής, αλλ' ούτε και ο σύζυγος.

26. Ούτος εκάλεσε πλησίον της ασθενούς αρκετούς ιατρούς, οι οποίοι τον επληροφόρησαν, ότι η σύζυγός του δεν πάσχει από σωματικήν ασθένειαν, αλλά από ψυχικήν. Κατόπιν της διαπιστώσεως αυτής ήρχισεν ο σύζυγος να παρακαλώ την γυναίκα του και να την πιέζει με κάθε τρόπον, διά νά μάθη την αιτίαν της νόσου. Επί τέλους κατώρθωσε να την πείση να του αποκαλύψη την αλήθειαν. Μίαν ημέραν λοιπόν τον καλεί πλησίον της κλίνης της και του λέγει:.

– Ως γνωστόν, κύριέ μου, καλείς εις το σπίτι μας νέους άνδρας. Αυτό βεβαίως το κάνουνεις ή από αγάπην, ή από απλότητα χαρακτήρος: εγώ όμως, ως γυνή αδύνατος,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

έπαθα από κρυφόν πάθος εξ αιτίας του αριστοκράτου εκείνου αξιωματούχου, μετά του οποίου τακτικώς συντρώνομεν.

27. Μόλις ήκουσε την εξομολόγησιν αυτήν ο σύζυγος δεν εταράχθη καθόλου, αλλ' ησύχασε. Μετά από ολίγας ημέρας ήλθεν, ως συνήθως, εις το σπίτι, και αριστοκράτης. Αμέσως λοιπόν ο σύζυγος τον καλεί κατ' ιδίαν και του εκμυστηρεύεται όλην την υπόθεσιν. Αφού μετά προσοχής ήκουσεν ο αριστοκράτης την υπόθεσιν, όχι μόνον δεν επέτρεψεν εις τον εαυτόν του να δεχθή υπόπτους λογισμούς διά την γυναίκα του φίλου του, αλλά από πραγματικήν αγάπην κινούμενος, έλυπήθη βαθύτατα διά την κατάστασιν και απευθυνόμενος προς τον σύζυγον τού είπε με ειλικρίνειαν:

– Καθόλου μη λυπείσαι, κύριέ μου θα σε βοηθήση ο Θεός.

28. Αμέσως έφυγεν. Εν συνεχεία ξυρίζει από το κεφάλι του την ωραίαν του κόμην, αλλά και από το πρόσωπόν του τα φρύδια του τοιουτοτρόπως από ωραίος, που ήτο, μετεβλήθη εις άσχημων και φαιδρόν, ώστε να μη συγκινή. Την επομένην ημέραν ρίπτει επάνω του ένα λεπτόν μανδήλιον και επισκέπτεται την οικίαν των φίλων του ευρίσκει, πράγματι, εις το κρεβάτι ασθενή την γυναίκα και πλησίον αυτής να κάθεται με μελαγχολικής αξιοπρέπειαν ο σύζυγός της. Τους έχαιρέτησε και πετά από επάνω του το μανδήλιον, εμφανιζόμενος άσχημος και κωμικός, όπως σκοπίμως εγένετο. Τότε τους λέγει:

- Ιδέτε, πώς με έκαμεν ο Κύριος.

29. Η γυνή μόλις τον είδεν έξαφνα εις αυτήν την κατάστασιν της ασχημίας, εις την οποίαν από τόσην ωραιότητα περιέπεσεν, εξεπλάγη. Με την βοήθειαν δε του Θεού και της καλής προαιρέσεως του αριστοκράτου ησύχασεν από τον πόλεμόν της, έθεραπεύθη από το πάθος και ηγέρθη υγιής από της κλίνης, χωρίς πλέον να ενοχληθή από εκείνους τους λογισμούς. Ο αριστοκράτης, αφού συνωμίλησε μαζί των επ' ολίγον ειρηνικά, ανεχώρησε και ποτέ πλέον δεν επανήλθε πλησίον των.

30. Κάποτε ένας γέρων Ασκητής ήσθένησεν εις την σκήτης και εξέφρασε την επιθυμίαν εις τους αδελφούς να φάγη φρέσκο ψωμί. Την επιθυμίαν αυτήν του Γέροντος αντελήφθη κάποιος αδελφός, που ήγωνίζετο τον καλόν αγώνα. Αμέσως λοιπόν επήρε το επανωφόριόν του, το έγέμισε με ψωμιά ξηρά, που υπήρχον εις την σκήτην, και ανεχώρησεν από την έρημον διά την Αίγυπτον. Εκεί τα αντήλλαξε με φρέσκους και ζεστούς άρτους, και ταχέως επέστρεψεν εις την σκήτην, όπου τους προσέφερεν εις τον ασθενή Γέροντα! Οι παριστάμενοι αδελφοί, μόλις είδον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

αχνίζοντας τους άρτους, τους οποίους με τόσην θυσίαν προσεκόμισεν ο αδελφός, συνεκινήθησαν και εθαύμασαν διά την αγάπην του αδελφού.

31. Ο ασθενής Γέρων τόσον συνεκινήθη από την θυσίαν αυτήν του αδελφού, ώστε δεν ήθελε καθόλου να τους δοκιμάση. Εις τους επιμένοντας δε αδελφούς έλεγεν:

– Οι άρτοι αυτοί είναι ποτισμένοι από τον ιδρώτα και το αίμα του αδελφού μου. Πώς λοιπόν να φάγω το αίμα του αδελφού μου;

Οι παριστάμενοι τον παρεκάλουν επιμόνως:

– Πρέπει, Γέροντα, να φάς, διά να μη πάη χαμένη ή θυσία αυτή του αδελφού.

Κατόπιν των παρακλήσεων αυτών εδέχθη ο Γέρων και έφαγεν.

32. Ένας ενάρετος Ασκητής συνήντησε κάποτε ένα δαιμονισμένον, που δεν ήμπορούσε να νηστεύη. Ελυπήθη βαθέως διά την κατάστασιν αυτήν του δαιμονισμένου και παρεκάλεσεν επιμόνως τον Θεόν να ελευθερωθή ο δαιμονισμένος από την διαβολικήν τυραννίαν και να εισέλθη εις αυτόν ο δαίμων. Πράγματι λοιπόν ο Θεός εισήκουσε την δέησίν του και ο δαίμων εισήλθεν εις τον Ασκητήν, θεραπευθέντος τελείως του ασθενούς. Ο Ασκητής ενοχλούμενος υπό του δαίμονος επέμενεν εις την νηστείας και την προσευχήν και αφοσιούτο εις την άσκησιν. Εντός ολίγων ημερών ο Θεός απεμάκρυνεν από τον Ασκητην τον δαίμονα, επιβραβεύων ούτω τον θησαυρών της αγάπης του.

33. Ένας Μοναχός ήσκήτευεν εις ένα κελλί της ερήμου μόνος του ούτος είχε και ένα υποτακτικόν, που διέμενεν εις άλλο κελλίον, μακράν αυτού δέκα μίλλια. Του είπε λοιπόν ο λογισμός μίαν ημέραν" να φωνάξης τον αδελφόν να έλθη εδώ να παραλάβη τον άρτον του. Την ιδίαν όμως στιγμήν ήκουσε μίαν άλλην φωνήν εις την συνείδησίν του, που του έλεγε: διά τον άρτον τώρα να βασανίσω τον αδελφός μου; Είναι προτιμότερον εγώ να του τον πάω. Πράγματι λαβών τον άρτον ανεχώρησε για τον αδελφόν.

34. Ενώ δε έπήγαιναν, έσκόνταψεν εις μίαν πέτραν και εκτύπησε τον δάκτυλόν του. Αμέσως από την πληγήν εξήρχετο άφθονον αίμα και τόσον πολύ επονούσεν, ώστε από την δριμύτητα του πόνου έκλαιε. Την στιγμήν ακριβώς εκείνην εμφανίζεται ενώπιόν του ένας 'Αγγελος Κυρίου, ο οποίος με γλυκύτητα τον έρωτα.

- Διατί κλαίεις :

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

- Πονώ, του απήντησεν ο Μοναχός και του έδειξε την πληγήν, που είχεν εις τον πόδα του.

- Μην κλαις επαναλαμβάνει ο “Αγγελος. Τα βήματα, τα οποία κάμνεις χάριν του Κυρίου, μετρώνται και υπολογίζονται ως αξιόμισθος πράξις μεγάλης αξίας ενώπιον του Θεού.

Από την παρουσίας του Αγγέλου και τους λόγους του ενισχύθη ο 'Ασκητής, ηυχαρίστησε τον Θεόν και με χαράν συνέχισε την πορείας του. Αφού ήλθεν εις το κελλί του αδελφού, του προσέφερε τους άρτους και διηγήθη εις αυτόν την εκδήλωσιν της φιλανθρωπίας του Θεού διά της εμφανίσεως του Αγγέλου μετά ταύτα ανεχώρησε.

35. Την επομένην ημέραν λαβών πάλιν τους άρτους απήλθε προς άλλον Μοναχόν, διά να του προσφέρει την απαραίτητον τροφοδοσίαν. Συγχρόνως όμως και ο άλλος, προς τον οποίον μετέβαινεν, ήρχετο πλησίον του δια τον αυτόν σκοπόν. Καθ' οδόν συναντήθησαν και ήρχισαν μίαν πρωτότυπον μεταξύ των «φιλονεικίαν».

- Ενα θησαυρόν είχα και επιζητείς να μου τον κλέψης; είπεν ο υπάγων προς τον ερχόμενον.

- Η στενή θύρα της σωτηρίας μόνον σε χωρεί; Αφησε και ημάς να εισέλθωμεν μαζί σου απήντησεν ο δεύτερος.

Ενώ συνωμίζουν, εμφανίζεται Αγγελος Κυρίου και τους λέγει:

– Αυτή η «φιλονεικία» σας ανέβη εις τον Θεόν ως οσμή ευωδίας πνευματικής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ' (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

Ὅτι δεῖ ὑπὲρ τοῦ πλησίον καὶ τὴν ψυχὴν τιθέναι.

Διὰ τὸν πλησίον πρέπει καὶ τὴν ζωὴν μᾶς ἀκόμῃ νὰ θυσιάζωμεν.

Α'. Παλλαδίου

ΕΝ ΒΙΒΛΩ Ἰππολύτου, τοῦ γνωρίμου των Ἀποστόλων, εὔρον διήγημα τοιοῦτον, ὅτι ἦν τὶς ἐν Κορίνθῳ παρθένος εὐγενὴς καὶ ὡραία ἀσκουμένη ἑναρετῶ βίῳ ταύτην τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ δικάζοντι διέβαλον, "Ἑλληνι ὄντι, καὶ τοῦ διαμου ἔφεστωτος, ὡς βλασφημοῦσαν τοὺς βασιλεῖς καὶ τὰ εἰδῶλα" προσεποιοῦν δὲ καὶ τὸ ταύτης κάλλος, οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα κάπηλοι, γυναικομανεῖ ὄντι τῷ ἀθέῳ δικαστῇ, καὶ ἥδεως τούτων ἀκούοντι,

2. Προσαχθείσης οὖν ταύτης τῷ μαιφόνῳ, πολὺ πλεον ἐξεκαύθη τῷ ἔρωτι, τὸ ταύτης κάλλος ἰδὼν' ὥς δὲ πᾶσαν κινήσας μηχανὴν πεῖσαι αὐτὴν οὐκ ἠδυνήθη, διαφόροις αἰκείοις τὴν γενναίαν ὑπέβαλε" μὴ ἰσχύσας δὲ μηδὲ οὕτως ἀποστήσαι τῆς τοῦ Χριστοῦ ὁμολογίας, ἀπομανεῖς, εἰς πορνεῖον αὐτὴν προεστήσατο, ἐντειλάμενος τῷ ταύτας γέμοντι τριάκοντα νομίσματα καθ' ἡμέραν ἕνεκα ταύτης ἀποκομίζειν αὐτῷ.

3. Ὁ δὲ εἰσπραττόμενος τὸν τῆς αἰσχροπραγίας μισθόν, ἔκδοτον αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις ἐν τῷ τοῦ μύσους ἐργαστηρίῳ. Ἡ δὲ τοὺς προσιόντας πρὸς αὐτὴν ἀσώτους παρεκάλει λέγουσα, ὅτι ἔλκος ἔχω τί εἰς τὸν κεκρυμμένον τόπον, ὅπερ ἐσχάτως ὀζει, καὶ δέδοικα μὴ εἰς μυσὸς μου ἔλθητε τὸ ἀποτροπαίῳ τοῦ ἔλκους ἐνδοτε οὖν μοι ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἐξουσίαν ἔχετε καὶ δωρεὰν μὲ ἔχειν.

4. Τούτοις τοῖς λόγοις πείθουσα αὐτοὺς τέως ἀπέπεμπεν, ἐκτεγεστάταις δεήσεσι καὶ θερμοῖς δάκρυσιν τὸν Θεὸν ἔδυσω πεῖ ἐξελέσθαι αὐτὴν τοῦ πειρασμοῦ. Ὁ οὖν τὰς καρδίας ἑμβατευων Θεός, ἰδὼν ὅτι δλοψύχως τῆς ἀγνείας κήδεται, διεγείρει καρδίαν τινὸς νεωτέρου Μαγίστριανου ὡραίου καὶ τὸν ἐντὸς καὶ τὸν ἐκτὸς ἄνθρωπος καὶ ἐντιθησιν αὐτῷ θεῖον ζῆλον ὥς καὶ θανάτου καταφρονῆσαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ' (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

5. Απελθὼν οὖν καὶ νεανίας ἐν σχήματι ἀκολάστου, εἰσέρχεται βαθείας ἔσπερας πρὸς τὸν τρέφοντα ταύτας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πέντε νομίσματα καὶ λέγει αὐτῷ συγχώρησον μοὶ ταύτην τὴν νύκτα μεῖναι μετὰ ταύτης τῆς κόρης, Εἰσελθὼν οὖν μετ' αὐτῆς εἰς τὸν ἀπόκρυφον τόπον, λέγει αὕτη ἀνάστα, σῶσον σεαυτήν, καὶ ἔκδυσας αὐτήν τὰ μάτια καὶ τὴ ἑαυτοῦ ἔσθητι καὶ τὴ χλαμύδι μεταμορφώσας αὐτήν, λέγει αὐτὴ τὴν ἄκρη τῆς χλαμύδος περικαλυψαμένη, ἔξελθε ἡ δὲ ὅλην ἑαυτὴν σφραγίσασα τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ οὕτως ἐποίησε, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου ἄφθορος παντελῶς καὶ διεσώθη.

6, Τὴ δὲ ἐπαύριον, γνωσθέντος τοῦ δράματος, προσήχθη ὁ Μαγιστριανὸς τὸ ἀνημέρω δικαστῇ, καὶ θηρίοις παραδοθεὶς καὶ τὸν τοῦ Μαρτυρίου στέφανον κομισάμενος, ὡς ἀθλήσας ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς καὶ ὑπὲρ τῆς μακαρίας ἐκείνης πάρθενου καὶ αἰοιδίου.

7. Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν λυσσομανῶν Οὐανδαλων, πολλοὶ τόποι τῆς Ἰταλίας ἔρημοι γεγόνασι, τὰ δὲ τῆς Καμπανίας μέρη ἄοικητα παντελῶς κατέστησαν πολλοὶ οὖν ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλωτισθέντες, ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἀπηνέχθησαν. Παυλίνος οὖν καὶ τῆς Νώλων πόλεως Ἐπίσκοπος, πάντα οὖν ὅσα εἶχεν εἰς τὴν τοῦ Ἐπισκόπου χρεῖαν τοῖς αἰχμαλώτοις καὶ τοῖς δεομένοις διέδωκεν.

8. “Ἦνίκα γοῦν οὐδὲν αὐτῷ παντάπασι περιελείφθη, τότε χήρα τις γυνὴ πρὸς αὐτὸν ἦλθε, λέγουσα τὸν ταύτης υἱὸν παρὰ τοῦ γαμβροῦ τοῦ Δηγὸς τῶν Οἰανδαλων ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἀπενεχθῆναι καὶ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἡτεῖτο, ἐὰν καταξιώσῃ ὁ Κύριος αὐτοῦ ταύτην λαβεῖν καὶ τὸν ὑπὸν αὐτῆς ἀπολύσαι.

9. Ὁ δὲ σεβάσμιος Ἐπίσκοπος μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας ἐζήτηε ἐὰν τί περιέυρη, ὅπερ αὐτὴ παράσχη" ὥς δὲ οὐδὲν εὔρεν, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὴν λέγων" γύναι, τί σοὶ δωρήσασθαι οὐκ ἔχω, ἐμὲ δὲ αὐτὸν δοῦλον ὑπεξούσιον δίδωμι, ἵνα σὺ μὲν τὸν υἱόν σου ἀπολαύσῃς, ἔμε δὲ ἀντ' αὐτοῦ εἰς δουλείαν παραδῶς. Ἐκείνη ἐκ στόματος τοιούτου ἀνδρὸς τοῦτο ἀκούσασα, ἔμπαιγμον μᾶλλον ἢ συμπάθειαν εἶναι ἐπιστευσεν, αὐτὸς δὲ λόγιος ὢν καὶ ἀγχίνους, τὴ δισταζούσῃ γυναικὶ παρήνευσεν, ὅπως τὰ λεχθέντα ἀληθῆ εἶναι πιστεύσῃ, καὶ διὰ τὴν τοῦ ὕλου ἀναρρυσιν μὴ δειλιάσῃ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς δουλείαν.

10. Ἐπορεύθησαν οὖν ἀμφότεροι εἰς Ἀφρικῆς, καὶ προερχομένου τοῦ γὰμ βροῦ τοῦ ρηγός, προσήλθεν αὐτῷ ἡ χήρα, δυσωποῦσα ὅπως τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπολαύῃ ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος ἀνὴρ, τῷ τύφῳ ὑπαιριρόμενος, οὐ μόνον τοῦτο ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἀκούσαι ἔβδελυζατο,

11. Ἡ δὲ χήρα προσέθετο λέγουσα" ἰδοὺ καὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀντισωμὸν αὐτοῦ παρέχω, μόνον ποιήσον εὐσπλαγχνίαν εἰς ἐμὲ καὶ τὸν μονογενῆ μου υἱὸν ἀπόδος μοὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ' (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

τότε τοίνυν εκείνος, ἴλαρω τῷ προσώπῳ τὸν ἄνθρωπον θεασάμενος, ποίαν τέχνην ἐπίσταται ἐπεζήτησεν ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων τέχνην μὲν τινὰ οὐκ ἔπισταμαι, κήπου δὲ καλῶς ἐπιμελήσασθαι γενώσκω.

12. Ὁ δὲ ταῦτα ἄκουσας ἤδεως πάνυ ἐδέξατο· ὅθεν προσήκατο αἰτῶν δοῦλον καὶ τὴν γυναικὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπέδωκεν, δν λαβοῦσα τῆς Ἀφρικῆς ὑπεχώρησεν ὁ δὲ Παυλίνος τὴν φροντίδα τῆς τοῦ κήπου ἐπιμελείας ἐδέξατο,

13. Ὁ οὖν αὐτοῦ κύριος, συχνότερως εἰς τὸν κῆπον εἰσερχόμενος καὶ μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ κηπουροῦ περὶ τινῶν ζητῶν, ὡς ἔγνω τοῦτον σοφὸν ὑπάρχοντα, πάντας τοὺς οἰκιακοὺς φίλους καταλείψας, μετ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνετύγγανε, καὶ τοῖς τούτου ἐνετρύφα ρήμασιν· ὁ δὲ Παυλίνος εἰς τὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τράπεζαν καθ' ἡμέραν κολιμέντα καὶ ἄλλα τινὰ εὖοσμα χορηγῶν βότανα, καὶ ἄρτον ποριζόμενος, εἰς τὴν τοῦ κήπου φροντίδα ὑπέστρεφεν,

14. Ἐν ᾧ οὖν ἐπὶ πολὺ τοῦτο ἐπραττετο, ἐν μιᾷ του κυρίου αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ συντυγχάνοντος, πρὸς αὐτὸν ὁ Παυλίνος ἐν μυστηρίῳ εἶστε βλέπε τί μέλλεις πράττειν, καὶ πῶς τὸ τῶν Οὐρανῶν βασιλεῖον διοικηθῆναι μέλλει προνόησαι. *Ἐν ταύταις γὰρ ταῖς ἡμέραις καὶ ρῆξ ἐκ παντὸς ἀποθνήσκει.

15, Ὁ δὲ τοῦτο ἀκούσας, ὡς ὑπὲρ πάντας ὑπὸ τοῦ ρηγὸς ἀγαπώμενος, οὐδα μῶς ἠσύχασεν, ἀλλὰ εἰ τί παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ κηπουροῦ ἀκήκοε, τοῦτο ἐμήνυσεν. Ὁ δὲ ρῆξ τοῦτο ἀκούσας, ἐπεζήτησε τὸν ἄνδρα ἰδεῖν εἶπεν οὖν πρὸς αὐτὸν καὶ γαμβρὸς αὐτοῦ κολιμέντα ἐκ τοῦ κήπου ἐν τῷ ἀρίστη μου εἴωθε μὲ φέρειν καθ' ἐκάστην, ταῦτα οὖν αὐτὸν εἰς τὴν σὴν τράπεζαν ἐνεγκεῖν ποιήσω, ἵνα γνῶς τίς ἐστίν καὶ ταῦτα εἶπων,

16. Μέλλοντος οὖν τοῦ δηγὸς ἄρισταν, ὁ Παυλίνος ἐκ τοῦ καμάτου αὐτοῦ κοδιμέντα καὶ περισσῶς βότανα βαστάζων εἰσῆλθε τοῦτον οὖν αἴφνης καὶ θεασάμενος ἔτρομαξε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην προσκαλεσάμενος, τὸ μυστήριον, ὅπερ πρώην ἦν ἀποκρύψας, ἐφάνέρωσεν αὐτῷ εἶπων· ἀληθὲς ἐστίν, ὅπερ ἀκήκοας ἐν γὰρ τῇ παρελθούσῃ νυκτὶ εἶδον ἐν δράματι ἄρχοντας ἐπὶ βήματος κατ' ἐμοῦ καθεζομένους, ὧν μεταξὺ καὶ οὗτος συνεκαθέζετο, καὶ τὸ φραγγέλιον, ὅπερ ποτὲ ἔλαβον τῇ αὐτῶν κρίσει, ἐπήρθη ἀπ' ἐμοῦ ἐρώτησον οὖν αὐτὸν τίς ἐστίν ἐγὼ γὰρ τοῦτον τὸν ἄνδρα τὸν ἐν τοσοῦτῳ ἀξιώματι ὄντα, λαίτην, καθὼς φαίνεται, οὐχ. ὑπολαμβάνω.

17. Τότε ὁ του δηγὸς γαμβρὸς τὸν Παυλίνον κατ' ἰδίαν λαβὼν, τίς ὑπάρχει ἐζητησε, πρὸς δν καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη λέγων, ὅτι δοῦλος εἰμι δν ὑπὲρ τῆς τοῦ υἱοῦ χήρας ἀντισωμὸν ἐδέξω· ἐκεῖνος δὲ πεπονημένως καὶ μεθ' ὅρκων ἐζήτησε οὐχὶ τί νῦν ἐστίν, ἀλλὰ τί ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ὑπῆρχε· Στενωθεῖς οὖν καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος καὶ τοὺς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ' (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

ὄρκους εὐλαβηθεῖς, καὶ παραβῆναι αὐτοὺς μὴ δυνάμε νός, Ἐπίσκοπον ἑαυτὸν ὑπάρχειν ὡμολογήσεν.

18. Ἀκούσας δὲ τοῦτο ἐκεῖνος, σφόδρα ἐφοβήθη, καὶ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης προσηνέχθη αὐτῷ λέγων· αἴτησαι παρ' ἐμοῦ καὶ θέλεις, ὅπως ἐν τῇ γῇ σου μετὰ μεγίστων δώρων ὑποστρέψῃς' πρὸς δὲν καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη εἰ εὐεργετησάι με θέλεις, ἐν ἔστιν, ὁ αἰτῶ, ἵνα πάντας τοὺς τῆς πόλεως μου αἰχμαλώτους ἀπολύσῃς.

19. Μετὰ τὴν αἴτησιν, εὐθὺς ἡ ἔρευνα πάραυτα οὖν πάσῃ τῇ Ἀφρικῇ ἐπιζητηθέντες, ἐν πλοίοις ἅπαντες μετὰ σιταρκιῶν ἀναχθέντες ὑπὲρ τῆς τοῦ εὐλαβεστάτου Παυλίνου πληροφορίας, συνοδοιποροῦντες αὐτῷ ἀπελύθησαν. Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ ὁ τῶν Οὐανδαλων δῆξ ἐτελεύτησε, καὶ τὸ φραγγέλιον ὅπερ εἶς τὴν ἑαυτοῦ τελείαν ἐξολόθρευσιν, εἰς δὲ τῶν πιστῶν παιδείας τοῦ Θεοῦ παραχωροῦντος ἔκραται, τοῦτο ἀπεβάλετο, καθὼς καὶ Παυλίνος προεῖπεν.

20. "Ἐν τινὶ ἡμέρᾳ Διάκονος τίς παρὰ τῶν Λογγοβάρδων κρατηθεῖς, δεδεμένος παρ' αὐτοῖς ἔτηρειτο, φονεύσαι γὰρ αὐτὸν οἱ τοῦτον κρατήσαντες ἐβουλοντό" τῆς οὖν ἡμερας ἤδη πρὸς ἑσπέρας κλινάσης, Σάγκιουλος, ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, δς μεταξύ τῶν Λογγοβάρδων ὤκει, ἐδυσώπει αὐτοῖς, ὅπως τὴν ζωὴν τῷ Διακόνῃ χαρίσωνται, οἱ δὲ οὐκ ἐπεείθοντο.

21. Θεασάμενος οὖν διευλαβέστατος ἀνὴρ, ὅτι τὸν τοῦ Διακόνου θάνατον ἀσφαλῶς ἐψηφίσαντο, ἤτησατο αὐτούς, ἵνα κὰν ἐπὶ τῷ προφυλάξαι τοῦτον αὐτῷ παραχωρήσωσιν. Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον παραφυλάξαι μὲν διδόαμεν σοὶ αὐτόν, ἐπὶ δὲ ὅρων τοιούτω, ἵνα, ἐὰν αὐτὸς φύγῃ, σὺ ἀποθάνῃς προθύμως δὲ τοῦτο καὶ σεβάσμιος ἀνὴρ καταδεξάμενος, τὸν προλεχθέντα Διάκονον ἐν τῇ αὐτοῦ ἀνεδέ. ξατο πίστει.

22. Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον, ἐν ὧσιν πάντας τοὺς Λογγοβάρδους ὕπνω βαθεῖ κατεχομένους ἐθεάσατο, ἐξυπνησας τὸν Διάκονον, πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἀνάστα, καὶ μετὰ σπουδῆς φύγε λυτρώσεται σὲ ὁ Παντοδύναμος Θεὸς ὁ δὲ Διάκονος, μνημο: νεύων τῆς ὑποσχέσεως αὐτοῦ, ἀπεκρίθη λέγων φυγεῖν, Πάτερ, οὗ δύναμαι" ἐὰν γὰρ φύγω, ἀνυπερθέτως ὑπὲρ ἐμοῦ σὺ ἀποθνήσκεις καὶ δὲ πρὸς τὸ φυγεῖν αὐτὸν κατήπειγε λέγων, ἀνάστα καὶ ἀπελθε, ὁ Παντοδύναμος Θεὸς λυτρώσεται σὲ ἐγὼ γὰρ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ εἰμι, καὶ τοσοῦτον εἰς ἐμὲ ποιῆσαι δύνανται, ὅσον αὐτοῖς παραχωρήσει" ἔφυγε τοίνυν ὁ Διάκονος" ὁ δὲ, ὡς ἀπατηθεῖς, αὐτοῖς ἔμεινε,

23. Πρωτας δὲ γενομένης, ἤλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Λογγοβάρδοι ζητοῦντες, ὃν πὲρ αὐτῷ παραδεδώκασιν. Ὁ δὲ εὐλαβέστατος Σάγκτουλος πρὸς αὐτοὺς ἔφη" φυγὴ τὸν Διάκονον χρήσασθαι οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον' το πῶς ἐστοιχήθη, αὐτὸς καλῶς ἐπίστασαι ὁ δὲ τοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ´ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

Κυρίου δοῦλος, θαρσαλέως ἀπεκρίθη, γινώσκω οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον" καλὸς ἄνθρωπος εἶ, καὶ οἱ θέλομέν σε διὰ βασανιστηρίων διαφορῶν κολάσαντες φονεύσαι" ἐπιλεξαι οὖν θάνατον οἷον θέλεις πρὸς οὓς ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη λέγων" ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ εἰμι, καὶ οἷω θανάτῳ αὐτὸς μὲ παραχωρήσει ἀποθανεῖν, αὐτῷ μὲ φονεύσατε τότε πάσιν ἐκείνοις τοῖς βαρβάροις ἤρρεσεν, ἵνα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ τέμωσι.

24. Γινῶντες οὖν οἱ κατὰ τὸν τόπον ἐκείνῳ Λογγόβαρδοι ὅτι Σάγκτουλος μεταξὺ αὐτῶν διὰ ἀγιωσύνην ἐν μεγίστῃ τιμῇ ὑπάρχων φονευθῆναι ἔμελλε, πιάντες συνῆλθον τῇ συνήθει αὐτῶν ὡμότητι, ἐπὶ τῷ τούτου θανάτῳ εὐφραϊνόμενοι, καὶ ἐνορδίνως στάντες, τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξεδέχοντο· εἰσαχθέντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ, ἐκ πάντων τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπελέγη εἷς, καὶ ἐν δυναστείᾳ σώματος τῶν ἄλλων διαφορώτερος περὶ οὗ διστάσαι οὐκ ἦν, ὅτι ἐν ἐνὶ κρούσματι τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖ.

25. Ὁ δὲ ἤτησατο ἵνα ὀλίγη ἄδεια δοθῇ αὐτῷ εὐξασθαι λαβῶν οὖν, ἐν τῇ γῇ ἑαυτὸν ὑποστρώσας ἠύχετο χρονίζοντας δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ εὐχῇ, καὶ πρὸς τὸ φονεύσαι αὐτὸν ἐπιλεγεῖς, προσελθὼν, τὸ πόδι ἐνυξεν αὐτὸν λέγων" ἀνάστα, καὶ κλίνας γόνυ, ἔκτεινόν σου τὸν αὐχένα καὶ δέ, καθὼς προσετάγη, πεποίηκεν ὁ δὲ σαρκοβόρος γυμνὸν το ξίφος λαβὼν ἐν ἰσχυρί τὸν βραχίονα εἰς ὕψος ἐπῆρεν ἐπὶ τὸ κρούσαι αὐτὸν καὶ ἔμεινεν ὁ βραχίων αὐτοῦ ἀκλινής, ἐφ' ὅψους ἐκτεταμένος.

26. Τότε πάντες οἱ συνελθόντες Λογγόβαρδοι αἰνεῖν τὸν Θεὸν ἤρξαντο, σφόδρα ἐκπλαγέντες ἐπὶ τὸ γεγονότι καὶ προσελθόντες τῷ Ἀγίῳ παρεκάλουν αὐτὸν ἀναστῆναι, καὶ τὸν τοῦ φονευτοῦ βραχίονα Πάσασθαι" ὁ δὲ ἀναστὰς ἔφη· οὐδαμῶς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχομαι, εἰ μὴ πρότερον ὄρκον μοὶ δώσει, μετὰ χειρὸς αὐτοῦ Χριστιανὸν ἄνθρωπον οὗ φονεύει καὶ δὲ φονευτῆς ἐκεῖνος, τῆς βασάνου αὐτὸν κατεπειγούσης, ὥμοσε τοῦ μηδέποτε τοῦ λοιποῦ Χριστιανῶν ἄνθρωπον (φονεύσαι τότε Ὁ "Ἅγιος ἐκέλευσε κατενεγκεῖν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ταύτην κατήγαγε, καὶ τὸ ξίφος αὐτοῦ εἰς τὴν θήκην ἔστρεψεν.

27. Οἱ δὲ παρόντες Λογγόβαρδοι, τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀγιωσύνην γνωρίσαντες, πρόβατα καὶ βόας καὶ ἄλλα τινά, ἐξ ὧν ἦσαν πραιδεύσαντες, δῶρα αὐτῷ προσέφερον ἄλλ' ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ταῦτα μὲν οὐκ ἐδέξατο, ἕτερα δὲ δῶρα ἤτησατο εἰπὼν ἐὰν θέλητε μοὶ τίποτε δωρήσασθαι, τοὺς αἰχμαλώτους ὅλους, οὓς ἔχετε, χαρίσασθε μοί, ἵνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν εὐχεσθαι" οἱ δὲ ὑπέσχοντο καὶ πάντας τοὺς αἰχμαλώτους μετ' αὐτῶν ἀπέλυσαν" οὕτω γὰρ ἢ ἄνωθεν ὠκονομησατο πρόνοια, ἵνα ἐν ὅσο ἑαυτὰν μόνον ὑπὲρ ἐνὸς ἀποθανεῖν δέδωκε, πολλοὺς ἀπὸ θανάτου λυτρώσεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ' (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

28. Νέου ἔτι ὄντος τοῦ μακαρίου Σάββα, καὶ ἐν τῇ Μονῇ τῇ καλουμένῃ Φλαβιάναι διάγοντος, ὁ ἄρτοποιὸς καὶ ἐκεῖ, διάβροχός τα μάτια γεγονῶς, ἐπεὶ μὴ εἶχεν ἡλίφ ξηράναι, ἐν τῷ κλιβάνῳ αὐτὰ ἀπέψυξε χειμῶνος ὄντος· εἴτα λαθὼν ἑαυτόν, κατέλιπεν αὐτὰ ἐκεῖ ξηραίνόμενα χρείας οὖν ἄφγω καταλαβούσης, αὐτὸς τὲ καὶ Σάββας καὶ ἄλλοι τῶν Μοναχῶν, τὴν τὲ ζύμης μετὰ τοῦ ἄρτοποιου ἔφυρων, καὶ τὸν κλίβανον ἔκαιον, τῶν ἱματίων, ὡς ἔφημεν, κατὰ λήθην ἀπειλημένων.

29. "Ἦδη δὲ τῆς φλογὸς ἄρθεισης, καὶ ἄρτοποιὸς εἰς ὑπόμνησιν ἐλθὼν, ὅτε καὶ μηδὲ ἀνύειν δυνατὸς ὢν, φοβερὸν ἤδη τῆς φλογὸς ἀπειλούσης, λύπη τὴν καρδίαν ἐβάλλετο καὶ ἀθυμία συνείχετο,

30. Οὗ φέρων οὖν ὁ Σάββας τὸν ἀδελφὸν οὕτως ἄθυμουντα ὁρᾶν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ἤττον τα σπλάγχνα διακαιόμενος, καταφρονεῖ μὲν τοῦ σώματος, καταφρονεῖ δὲ πυρός, καὶ ἐν τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ φραζάμενος, ὡς εἶχεν εὐθὺς ἔνδον του κλιβάνου γίνεται καὶ τὴν φλόγα καταπατήσας, ὡς τὴν ἡδονὴν πρότερον, τὰ Ἑμάτια τὲ τοῦ πυρὸς ἀνασφάζει καὶ αὐτὸς ἔξεισιν ἀβλαβής, οὗ δι' εὐσέβειαν νῦν ὡς πάλαι τοὺς νεανίας, ἀλλὰ διὰ φιλαδελφίαν μᾶλλον αἰδεσθείσης αὐτὸν τῆς φλογός.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ του Ιππολύτου, του γνωστού και εις τους Αποστόλους, ανέγνωσα το εξής διήγημα:

Εις την Κόρινθον, κατά τους χρόνους των διωγμών, ἔζη μία παρθένος καταγομένη ἀπὸ επιφανὲς γένος και αρκετά ωραία. Αὐτὴ ἠσκεῖτο εἰς τον ἀγῶνα της ἀρετῆς. Αὐτὴν λοιπὸν την παρθένον κατήγγειλαν εἰς τον δικαστὴν του τόπου, ο οποίος ἦτο εἰδωλολάτρης, ὅτι υβρίζει και περιφρονεῖ τους βασιλεῖς και τα εἰδῶλα. Διὰ να διεγείρουν δε περισσότερον τον δικαστὴν αὐτοὶ οἱ εκμεταλλευταί, υπεγράμμιζον τεχνηέντως και την ωραιότητά της, ἐπειδὴ ἦτο γνωστόν, ὅτι ο δικαστὴς ἦτο γυναικομανὴς και ἀσεβὴς πράγματι λοιπὸν οὗτος με ευχαρίστησιν τους ἤκουε.

2. Διατάσσει τότε ἀμέσως να την συλλάβουν. Μόλις δε την προσήγαγον ἐνώπιόν του και αὐτὸς ο αἰμοχαρὴς τύραννος εἶδεν ἐκ τοῦ πλησίον την ομορφιά της, την ἐρωτεύθη ἐμμανώς. Αμέσως ἐπιστρατεύει ὅλην την πονηρίαν του δια να την μεταπείση και να την καταστήσῃ εὐχείρωτον ὄργανον των αἰσchrών του ἐπιθυμιών. Παρ' ὅλα ταῦτα δεν κατῶρθωσε τίποτε. Δι' αὐτό υποβάλλει την γενναίαν παρθένον εἰς διάφορα φοβερὰ βασανιστήρια. Αλλὰ και πάλιν δεν κατῶρθωσε να την εκφοβίσῃ διὰ να ἀρνηθῇ τον Χριστόν και να προδώσῃ την εἰς Χριστόν ομολογίαν της. Η γενναιοτάτη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ´ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

και ηρωϊκή στάσις της παρθένου τον έκαμεν ωσάν τρελλόν. Υπό το κράτος δε της παραφροσύνης του αυτής την έξαποστέλλει βιαίως εις πορνείον. Συγχρόνως δέ, διά να την καταστρέψη, έστω και παρά την θέλησίν της, και να της αφαιρέση τον ουρανοϋφαντον χιτώνα της παρθενίας, υπεσχέθη εις τον πορνοβοσκόν να του προσφέρει καθ' εκάστην ημέραν τριάκοντα νομίσματα, εκτός εκείνων, που θα εισέπραττεν από την έκδοσίν της.

3. Ο διεφθαρμένος λοιπόν αυτός άνθρωπος εισπράττων καθ' εκάστην τον μισθόν της αισχροπραγίας του, την προέβαλλεν εις τους επισκέπτας τού βδελυρού αυτού εργαστηρίου της διαφθοράς, διά να αμαρτήσουν μετ' αυτής όσοι την επεθύμουν. Εκείνη όμως η ευλογημένη νέα δεν έχασε την ψυχραιμίαν της, ούτε παρεδόθη εις την ακολασίαν. Επεκαλείτο μετά θερμότητος την βοήθειαν και προστασίας του Θεού και τους προσερχομένους προς αυτήν ασώτους απέκρουεν ευγενώς, λέγουσα εις αυτούς μετά παρακλήσεως και ευγενείας.

- Δεν είμαι εις θέσιν να σας δεχθώ, διότι έχω μίαν πληγήν εις τα απόκρυφα μέλη μου, που μυρίζει αφορήτως, και φοβούμαι μήπως, αντί ηδονής, αισθανθήτε αποτροπιασμόν και βδελυγμίαν και ως εκ τούτου με μισήσετε. Περιμένετε ολίγας ημέρας, έως ού θεραπευθώ, οπότεν θα ήμπορέσετε, και δωρεάν ακόμη, να με έχετε.

4. Με τους λόγους αυτούς τους απεδίωκε και, προς στιγμήν, διέφευγε τον κίνδυνον εν τω μεταξύ με θερμά δάκρυα και αδιακόπους παρακλήσεις παρεκάλει αναστενάζουσα τον Θεόν, να την λυτρώση από αυτόν τον φοβερόν πειρασμόν. Ο Θεός λοιπόν, που είναι πάντοτε παρών εις τας καρδίας των ανθρώπων και πού, ως παντογνώστης, εγνώριζε πόσον ολοψύχως η νέα αυτή ενδιαφέρεται και αγωνιά διά την αγνείαν της, έμπνέει αγαθώς και σωτηριώδεις υπέρ αυτής σκέψεις εις την καρδίαν ενός νεωτέρου Μαγιστριανού, δηλαδή αξιωματούχου αριστοκράτου, ο οποίος και κατά τον εσωτερικόν κόσμον και κατά την εξωτερικήν όψιν ήτο ωραίος και ευγενής. Ούτος λοιπόν μετά τοσούτου ζήλου ανέλαβε το έργον της σωτηρίας της έκ τού αθλίου αυτού περιβάλλοντος του πορνείου, ώστε να αδιαφορήση και εάν ακόμη θα ηπειλείτο με θάνατον.

5. Πράγματι λοιπόν μίαν νύκτα και ευγενής εκείνος νεανίας, μετασχηματισθείς εις ακόλαστον και άσωτον, εισέρχεται εις το πορνείον και προσφέρων εις τόν πορνοβοσκός πέντε νομίσματα του λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ΄ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

- Απόψε θέλω να μου επιτρέψης να παραμείνω, έως το πρωί, με αυτήν εδώ την γυναίκα και υπέδειξε την έκ Κορίνθου παρθένον.

Οταν εισήλθον εις το ιδιαίτερον δωμάτιον, ο νεαρός αξιωματούχος της λέγει:

- Σήκω και σώσου, όσον δύνασαι γρηγορότερα βγάλε τα ρούχα σου αυτά και φόρεσε τα ιδικά μου ενδύματα και την χλαμύδα μου.

'Αφρý λοιπόν την μεταμόρφωσε διά τού τρόπου αυτού και έγινε αγνώριστος της λέγει πάλιν:

- Σκεπάσου με την άκραν της χλαμύδος και φύγε αμέσως.

Εκείνη, αφού εποίησε το σημείον του Σταυρού, έκαμεν αυτό που της υπέδειξε και διέφυγε από τον διεφθαρμένον εκείνον τόπον, χωρίς να υποστη ουδεμίαν φθοράν και τοιουτοτρόπως εσώθη.

6. Την άλλην ημέραν, που έγιναν γνωστά τα γεγονότα, συνελήφθη αμέσως ο Μαγιστριανός και οδηγήθη δέσμιος ενώπιον του θηριώδους δικαστού. Ο δικαστής, χωρίς πολλές διατυπώσεις, διέταξε και έρριξαν τον Μαγιστριανόν εις τα θηρία. Διά τού φρικτού αυτού θανάτου έλαβεν ούτος τον στέφανον του μαρτυρίου, διότι ήθλησε χάριν της ψυχής του και διά την προστασίας της τιμής της αιιδίμου εκείνης και μακαρίας παρθένου.

7. Κατά τους χρόνους των αγρίων και λυσσωδών Βανδάλων, πολλά μέρη της Ιταλίας ήρημώθησαν η περιοχή μάλιστα της Καμπανίας κατέστη από τις επιδρομές τελείως ακατοίκητος. Πολλοί κάτοικοι εκείνων των περιοχών, όσοι διέφυγον την σφαγήν, ήχμαλwτίσθησαν και μετεφέρθησαν ως δούλοι εις την Αφρικήν. Ο Επίσκοπος λοιπόν της πόλεως Νώλων, Παυλίνος, διά να ανακουφίση τους αιχμαλώτους και τα θύματα των επιδρομών, εμοίρασε μεταξύ των δυστυχών αυτών όλα τα χρήματα του Επισκοπείου, ακόμη και άπαντα τα έπιπλα και σκεύη.

8. Αφού τα διεμοίρασεν όλα και δεν εκράτησεν απολύτως τίποτε, ήλθε προς αυτόν μία γυνή χήρα και γοερώς τον ικέτευε να την βοηθήση. Ο υιός της όπως έλεγεν – απήχθη αιχμάλwτος από τον γαμβρόν του βασιλέως των Βανδάλων. Εζήτει λοιπόν από τον "Άγιον αυτον άνθρωπος του Θεού, τον Επίσκοπον Παυλίνον, να της δώση τα λύτρα του αιχμαλώτου υιού της, ώστε, εάν καταδεχθή, να τα δεχθή ο αφέντης του υιού της και να τον αφήση ελεύθερον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ´ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

9. Μόλις ήκουσεν αυτά ο σεβάσμιος Επίσκοπος ελυπήθη και ήρχισε με μεγάλον ζήλον και προθυμίαν να ερευνά, μήπως ανεύρη τίποτε, διά να το προσφέρη εις την δυστυχή χήραν μητέρα. Παρ' όλην όμως την έρευναν δέν εύρε τίποτε απευθυνόμενος τότε προς την έναγωνίως αναμένουσαν γυναίκα, της είπε:

– Δεν έχω τίποτε, ευλογημένη μου, να σου προσφέρω, διά την υπόθεσίν σου" τι να σου κάνω; "Ένα απομένει προσφέρομαι ο ίδιος ως δούλος, διά να με παραδώσης εις τον αφέντης του υιού σου και να απολαύσης συ ελεύθερον τον υιόν σου.

Η γυνή, μόλις ήκουσε τοιούτον λόγον από το στόμα του Επισκόπου, το εξέλαβεν ως έμπαιγμόν της δυστυχίας της και όχι ως έκφρασιν ειλικρινούς συμπαθείας προς το πάθημά της. Ο Επίσκοπος αντελήφθη την δυσπιστίαν της αυτήν και καθώς ήτο μορφωμένος και συνετός την έπεισεν, ότι ειλικρινώς λέγει αυτά που της επρότεινε, την συνεβούλευσε δε να τα πιστεύση και να μη δειλιάση να τον δώση ως δούλον, διά να επιτύχη την απελευθέρωσιν του υιού της.

10. Πράγματι λουπόν ανεχώρησαν και οι δύο δια την Αφρικήν, προς συνάντησιν του γαμβρου του ηγεμόνος των Βανδάλων, ο οποίος εκράτει τον νέον αιχμάλωτον. Όταν τον συνήντησαν, τον έπλησίασεν η χήρα και τον ικέτευε να της χαρίση τον υιόν της. Παρ' όλας όμως τις παρακλήσεις της δυστυχούς μητρός και βάρβαρος δεν εξευμενίζετο: φουσκωμένος δε από αλαζονείαν όχι μόνον δέν έστερνε να πραγματοποιήση το αίτημά της, αλλά και που την ήκουεν ακόμη ησθάνετο αηδίαν και την απεστρέφετο.

11. Εν απογνώσει τότε ευρισκομένη η χήρα χρησιμοποιεί ως ύστατον μέσον την ευγενικήν προσφοράς αγάπης του Επισκόπου.

– Εάν μου δώσης το παιδί μου (συνέχισεν η χήρα μητέρα) να και ο άνθρωπος, που θα το αντικαταστήση εις την τάξιν των δούλων. Μόνον λυπήσου με και δός μου το μονάκριβο παιδί μου..

Κατόπιν της προτάσεως αυτής και βάρβαρος είδε με γελαστόν πρόσωπον τον άνθρωπος, που συνόδευε την χήραν και τον ήρώτησε.

– Ποίαν τέχνην γνωρίζεις;

– Καμμίαν τέχνης δεν έχω μάθει (απαντά ο Επίσκοπος): γνωρίζω όμως να περιποιούμαι πολύ καλώς τον κήπον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ´ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

12. Με ευχαρίστησιν εδέχθη την πληροφορίαν αυτήν και βάρβαρος και αμέσως εις μεν την γυναίκα παραδίδει ελεύθερον τον υιόν της, τον δε Επίσκοπον εκράτησεν ως δούλον. Μετά ταύτα η μητέρα ανεχώρησεν εκ της Αφρικής με τον υιόν της και ο Παυλίνος ανέλαβεν, ως δούλος, την φροντίδα του κήπου.

13. Ο κύριος του κηπουρού εισήρχετο συχνότερον εις τον κήπον και συνεζήτει περί διαφόρων θεμάτων μετά του κηπουρού. Από τας συζητήσεις αυτές δεν ήργησε να αντιληφθή, ότι ο κηπουρός ήτο σοφος και εγνώριζε πολλά πράγματα. Χάριν λοιπόν της ωφελίμου αυτής συναναστροφής εγκατέλειπεν όλους τους οικογενειακούς του φίλους και συναντώμενος μετ' αυτού καθημερινώς απελάμβανε τους λόγους του. Ο Παυλίνος πάλιν έφερε δια το τραπέζι του κυρίου του καρπούς και διάφορα μυρωδικά και λαμβάνων παρ' αυτού το αναγκαίον ήμερήσιον φαγητών του, ανεχώρει διά τον κήπον τον οποίον έκαλλιέργει.

14. Η εργασία αυτή καθημερινώς εγίνετο με την αυτήν τάξιν και σειράν. Κάποτε, εις μίαν τοιαύτην συνάντησιν, λέγει ο Παυλίνος κάπως μυστηριωδώς εις τον κύριόν του:

– Πρόσεξε τι πρόκειται να κάμης, και να προνοήσης πώς θα διοικηθή καλλίτερα το βασίλειον των Βανδάλων, διότι κατά τις ημέρας αυτάς πρόκειται εξάπαντος να αποθάνη ο ηγεμών των Βανδάλων.

15. Ο κύριος του Παυλίνου, μόλις ήκουσεν αυτό, εταράχθη, διότι τον ηγάπα ο ηγεμών περισσότερο από όλους. Δι' αυτό έσπευσε και διεμήνυσεν εις τον ηγεμόνα όσα ήκουσεν από τον κηπουρόν. Ο ηγεμών, μόλις επληροφορήθη τα πράγματα αυτά, εζήτησε να γνωρίσει τον κηπουρόν. Ο γαμβρός του τότε του είπεν:

- Ο κηπουρός μου αυτός συνηθίζει και μου φέρει, κατά τα γεύματά μου, πολυτίμους καρπούς και μυρωδικά θα τον προτρέψω λοιπόν και εις σε να φέρη τα προϊόντα της κηπουρικής του εργασίας, ώστε να σου δοθή η ευκαιρία να τον γνωρίσης.

16. Πράγματι, όταν ο ηγεμών επρόκειτο να γευματίση την επομένην, εισήλθεν ο Παυλίνος διά να προσφέρη εις αυτόν τους καρπούς, τα άνθη, τα ευώδη βότανά του, και όσα εν γένει διά του κόπου του έκαλλιέργει. Μόλις ο ηγεμών αντίκρυσεν έτσι αιφνιδίως τον Παυλίνον, ετρόμαξεν. Αμέσως φωνάζει τον γαμβρόν και συνάρχοντά του και κατάπληκτος του φανερώνει όσα προηγουμένως του είχεν αποκρύψει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ΄ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

- Αυτό, που ήκουσας έκ τού κηπουρού σου- του είπεν-είναι αληθές. Ιδού διατί: προχθές την νύκτα είδον εις τον ύπνον μου άρχοντας να συνεδριάζουν εναντίον μου. Οι άρχοντες αυτοί μού αφήρεσαν το φραγγέλιον (σύμβολον εξουσίας), που μου είχαν δώσει κάποτε δι' αποφάσεώς των. Μεταξύ των αρχόντων αυτών συγκαταλέγεται και Ο κηπουρός. Ερώτησε λοιπόν αυτόν ποιος είναι, διότι εγώ, κατόπιν του δράματος εκείνου, που τον είδον να κατέχει τοιούτον αξίωμα, έχω την γνώμην, ότι δεν είναι απλούς λαϊκός, όπως φαίνεται.

17. Αμέσως τότε ο γαμβρός του ηγεμόνος παραλαμβάνει ιδιαιτέρως τον Παυλίνον και προσπαθεί να πληροφορηθή την ταυτότητά του.

- Είπέ μου, σε παρακαλώ- τον έρωτά – ποιος είσαι ;

- Είμαι δούλος - απήντησεν ο άνθρωπος του Θεού, – τον οποίον εδέχθη εις την υπηρεσίας σου, εις αντικατάστασιν τού μονογενούς υιού της χήρας.

Η απάντησις αυτή δεν ικανοποίησε τον κύριόν του, δι' αυτό εξαντλητικώς και μεθ' όρκου εξήτει παρ' αυτού να μάθη, όχι ποίος είναι τώρα, αλλά τι ήτο, τί αξίωμα είχεν εις την πατρίδα του. Κατόπιν τής πιέσεως αυτής και επειδή ο άνθρωπος του Θεού, ο Παυλίνος, εσεβάσθη τους όρκους, τους οποίους δεν ήδύνατο να παραβή, του έφανέρωσε με βαθυτάτην ταπεινοφροσύνην την αλήθειαν.

- Είς την πατρίδα μου ήμουν Επίσκοπος!

18. Μόλις ήκουσεν αυτό το πράγμα εφοβήθη πολύ και άλλοτε υπερήφανος και αλαζών ηγεμών και ταπεινωμένος πλέον τού λέγει:

- Ζήτησέ μου ό,τι θέλεις, διά να επιστρέψης εις την πατρίδα σου με πολλά δώρα.

- Εάν θέλεις να με ευεργετήσης, ένα μόνον σου ζητώ - απήντησεν ο άνθρωπος του Θεού – να ελευθερώσης όλους τους αιχμαλώτους, που προέρχονται από την επισκοπήν μου.

19. Αμέσως δίδεται υπό του ηγεμόνος διαταγή να αρχίση η έρευνα και να αναζητηθούν εις όλην την Αφρικήν οι εκ της πόλεως του “Αγίου Παυλίνου αιχμάλωτοι. Ούτοι ανακαλυφθέντες, με την βοήθειαν των πληροφοριών του ευλαβεστάτου Επισκόπου Παυλίνου, επεβιβάσθησαν εις πλοία, έλαβον τας αναγκαίας τροφές και απέπλευσαν, μαζί με τον Παυλίνον, ελεύθεροι πλέον διά την Ιταλίαν. Ή ελευθερία των

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ´ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

εδόθη εις αυτούς χάριν του Παυλίνου. Μετ' ολίγον απέθανε και ο βασιλεύς των Βανδάλων, όπως είχε προείπει ο Παυλίνος, και διά του θανάτου εγκατέλειψε το φοβερόν μαστίγιον, το οποίον έκράτει και διά την απώλειάς του, αλλά, κατά παραχώρησιν Θεού, και διά την παιδαγωγικήν τιμωρίαν των πιστών.

20. Μίαν ημέραν ένας Διάκονος συνελήφθη από τους Λογγοβάρδους αμέσως τον έδεσαν και τον έφρούρουν, διότι έσκέπτοντο να τον φονεύσουν. Όταν ήρχισε να βραδυάζη, ένας άνθρωπος του Θεού, ο Σάγκτουλος, που κατώκει εις την περιοχήν των Λογγοβάρδων, προσήλθεν εις τους αρχηγούς των και ήρχισε θερμώς να τους παρακαλή, διά να χαρίσουν εις τόν Διάκονον τήν ζωήν του. Αυτοί όμως δεν επείσθησαν.

21. Αφού διεπίστωσεν ο ευλαβέστατος αυτός άνθρωπος, ότι απεφάσισαν πλέον οι Λογγοβάρδοι να θανατώσουν τον Διάκονον, κατέφυγεν εις ένα έσχατον μέτρον, δια του οποίου εσκόπευε να ελευθερώση τον αιχμάλωτον εξήτησεν από αυτούς να του αναθέσουν να τον φρουρη μέχρι της εκτελέσεώς του. Οι Λογγοβάρδοι τότε του είπαν:

- Ευχαρίστως σου επιτρέπομεν να τον φυλάξης έως ότου τον εκτελέσωμεν· σου θέτομεν όμως ένα άρον: εάν αυτός δραπετεύση, θα αποθάνης σύ εις τήν θέσιν του.

Προθύμως έδωσε την υπόσχεσιν αυτήν ο Σάγκτουλος και οι Λογγοβάρδοι τότε του ενεπιστεύθησαν τον μελλοθάνατον..

22. Κατά το μεσονύκτιον, και όταν διεπίστωσεν, ότι οι Λογγοβάρδοι κοιμώνται βαθέως, αφυπνίζει ο Σάγκτουλος τον μελλοθάνατον Διάκονον και του λέγει:

- Σήκω και φύγε γρήγορα θα σε ελευθερώση ο Παντοδύναμος. Ο Διάκονος όμως αναλογιζόμενος την φρικτήν υπόσχεσιν, που έδωσεν ο Σάγκτουλος εις τους Λογγοβάρδους, απήντησεν εις αυτόν:

- Δεν ήμπορώ, Πάτερ μου, να φύγω διότι, εάν εγώ φύγω, συ οπωσδήποτε θα αποθάνης χάριν εμού.

Ο ευλαβής Σάγκτουλος τον επέζε και τον εξηνάγκαζε.

- Σήκω και φύγε- τού επανελάμβανε φορτικώς ο Θεός θα σε απελευθερώση. Οσον δι' εμέ, μη ενδιαφέρεισαι διότι εγώ εύρίσκομαι εις τας χείρας του Θεού και, ως εκ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ´ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

τούτου, τόσοι μόνον ήμπορούν να με βλάψουν οι Λογγοβάρδοι, όσον θα επιτρέψη εις αυτούς ο Παντοδύναμος Θεός.

Κατόπιν αυτών επείσθη ο Διάκονος και έφυγεν' ο δε Σάγκτουλος παρέμεινεν εις την θέσιν του, ως να είχε, δήθεν, εξαπατηθή.

23. Το πρωί ήλθον εις αυτόν οι Λογγοβάρδοι αναζητούντες από τον Σάγκτουτον τον μελλοθάνατον, πού τού παρέδωσαν. Τότε ο εύλαβέστατος Σάγκτουλος με ηρεμίαν τους απαντά:

- Ο Διάκονος έδραπέτευσε.

- Γνωρίζεις καλώς υπό ποιους όρους τον ανέλαβες και τι υπεσχέθης, είπον οι Λογγοβάρδοι.

- Γνωρίζω, απήντησε με θάρρος και δούλος του Κυρίου.

- 'Επειδή είσαι καλός άνθρωπος, δεν επιθυμούμεν να σε φονεύσωμεν με βασανιστήρια διάλεξε λοιπόν ποίον θάνατον προτιμάς.

- Η ζωή μου ευρίσκεται εις τας χείρας του Θεού και με όποιον θάνατον εκείνος επιτρέψη, φονεύσατέ με.

Μετά την απάντησιν αυτήν απεφάσισαν οι Λογγοβάρδοι να τον αποκεφαλίσουν.

24. Πληροφορηθέντες οι Λογγοβάρδοι της περιοχής εκείνης, ότι εσπρόκειτο να εκτελεσθή ο υφ' όλων διά την αγιωσύνην του τιμώμενος Σάγκτουλος, συνεκεντρώθησαν όλοι και υπό το κράτος της γνωστής των ώμότητος, ηυχαριστούν το διά τον αποφασισθέντα θάνατον. 'Εντός ολίγου έσχηματίσθη ολόκληρος βαρβαρική παράταξις και ανέμενε την εκτέλεσιν. Μόλις οδηγήθη εις το μέσον του βαρβαρικού αυτού στίφους ο Σάγκτουλος, αμέσως οι Λογγοβάρδοι έδιάλεξαν ένα, που διέφερεν από τους υπολοίπους κατά την σωματικήν δύναμιν. Αυτός ήτο βέβαιον, ότι με ένα μόνον κτύπημα θα απέκοπτε την κεφαλήν του γενναίου Σαγκτούλου.

25. Εν τω μεταξύ, χωρίς να χάση το θάρρος του και μελλοθάνατος, ζητεί, ως χάριν, να του επιτραπή να προσευχηθή ολίγον. Αφού έλαβε την άδειαν, έπεσεν αμέσως κατά γής και ήρχισε να προσεύχεται. 'Επειδή δε αργούσε να τελειώση την προσευχήν, τον έπλησίασεν ο δήμιος, τον έσκούντησε με το πόδι του και του λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ΄ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

- Έλα, σήκω, γονάτισε και τέντωσε τον λαιμόν σου.

Με προθυμίας τότε ο μελλοθάνατος εξετέλεσε την διαταγήν του δημίου του και ήτοιμάζετο να δεχθή το θανατηφόρον κτύπημα του ξίφους. Αμέσως και αιμοχαρής Λογγοβάρδος εξήγαγεν από την θήκην το ξίφος, το εκράτησε με δύναμιν και εσήκωσε την χείρα του, με την οποίαν εκράτει το ξίφος, υψηλά, διά να καταφέρει εις τον αυχένα του θύματος το θανατηφόρον κτύπημα. Τότε όμως συνέβη ένα καταπληκτικών και φοβερόν πράγμα: “Η χείρ του δημίου έμεινε τεντωμένη εις το ύψος εκείνο, χωρίς να δύναται να κινηθή προς τα κάτω.

26. Οι συγκεντρωθέντες Λογγοβάρδοι κατε τρόμαξαν από το θαυμαστόν και φοβερόν αυτό περιστατικών και αμέσως ήρχισαν να προσεύχονται προς τον Θεόν. Συγχρόνως επλησίασαν τον “Άγιον, τον παρεκάλουν να σηκωθή και να θεραπεύση την χείρα του παρ' ολίγον δημίου του. Ο Σάγκτουλος, αφού έν τω μεταξύ έσηκώθη, απευθυνόμενος προς τους Λογγοβάρδους είπε:

- Ποτέ δεν θα ευχηθώ εις τον Θεόν, διά να θεραπευθή αυτός εδώ και δήμιος, εάν προηγουμένως δεν μου ορκισθή, ότι ουδέποτε με την χείρα του θα φονεύση Χριστιανόν.

Τότε ο δήμιος, υποφέρων από τους πόνους και την οδυνηράν άκαμψίαν του βραχίονος, ορκίσθη, ότι ουδέποτε θα εφόνευε Χριστιανόν. Κατόπιν αυτού ο Άγιος τον διέταξε να καταβιβάση την χείρα. Και αμέσως το θαύμα έγινε η χείρ κατέβηκεν εις την φυσικής της στάσιν και ο δήμιος ηδυνήθη νά θέση το ξίφος εις την θήκην.

27. Οι παρόντες Λογγοβάρδοι, διαπιστώσαντες την αγιότητα του Σαγκτούλου, αμέσως πρόβατα και βόας και άλλα πράγματα, που τυχαίως εκείνην την στιγμήν συνεκέντρωσαν, προσέφεραν ως δώρα εις τον άνθρωπον αυτόν τού Θεού. Ο Σάγκτουλος όμως ηρνήθη να δεχθη τοιαύτα δώρα και έζήτησεν άλλα.

- Εάν θέλετε -- τους είπε -- να μου προσφέρετε κάτι, να μου χαρίσετε όσους αιχμαλώτους έχετε συλλάβει, διά να ήμπορώ και εγώ να εύχομαι εις τον Θεόν διά σας. Πράγματι εδέχθησαν οι Λογγοβάρδοι και απέλυσαν όλους τους αιχμαλώτους των. Η Θεία Πρόνοια κατηύθυνε τοιουτοτρόπως τα γεγονότα, ώστε η προθυμία του Σαγκτούλου να αποθάνη δι' ένα άνθρωπον, να γίνη αφορμή να λυτρωθούν πολλοί από τα φοβερά δεσμά της δεινής εκείνης αιχμαλωσίας και του βεβαίου θανάτου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ´ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

28. Όταν ήτο νέος ο Μακάριος Σάββας διέμενεν εις την Μονήν των Φλαβιανών. Κάποτε λοιπόν και αρτοποιός της Μονής έβράχηκε και ήτο αδύνατον να φορέση τα ενδύματά του. Επειδή δε ήτο χειμώνα και δεν υπήρχεν ήλιος, διά να τα στεγνώση, τα έβαλεν εις τον φούρνον. Από τας διαφόρους ευθύνας εξέχασεν ο αρτοποιός και τα ενδύματα έμειναν εις τον φούρνον. Εν τω μεταξύ ήλθεν η στιγμή να ζυμώσουν τους άρτους του Μοναστηρίου και ο Σάββας, ο ίδιος, και άλλοι εκ των Μοναχών ήσυχολούντο με το ζύωμα και το άναμμα του φούρνου. Κανείς όμως δεν έφαντάσθη, ότι μέσα εις τον φούρνον είχε λησμονήσει ο αρτοποιός τα ενδύματά του.

29. "Όταν πλέον είχαν υψωθή αι φλόγες, ένεθυμήθη ο αρτοποιός τα εγκαταλειφθέντα ενδύματα. Τίποτε όμως δεν ήμπορούσε να κάμη, διότι η απειλή της πυράς ήτο φοβερά, δι' εκείνον που θα ετολμούσε να την αντιμετωπίση. Το γεγονός αυτό έλύπησε βαθύτατα τον αρτοποιόν, διά τήν ζημίαν της καταστροφής των ενδυμάτων.

30. Ο Σάββας όμως δεν ήμπορούσε να βλέπη λυπημένον τον αδελφόν, αλλά και αυτός δεν ήμπορούσε να ησυχάση σκεπτόμενος την ζημίαν του αδελφού. Ταχύτατα λοιπόν συλλαμβάνει μίαν ιδέαν χωρίς να σκεφθή ούτε το σώμα του, ούτε την φωτιά, κάμνει το σημείον του Σταυρού και ρίπτεται όπως ήτο εις τας φλόγας εις το μέσον του φούρνου. Και, ω του θαύματος! ηδυνήθη να κατανικήση της φλόγας, όπως προηγουμένως και τας ηδονάς, με την δύναμιν της πίστεως, και ούτω διασώζει εκ του κινδύνου του πυρός τα ενδύματα, αλλά και αυτός εξέρχεται σώος εκ τών φλογών.

Το θαύμα αυτό έγινε, και τον έσεβάσθησαν αι φλόγες, όχι διά την ευσέβειαν, όπως άλλοτε τους τρεις Παίδας, αλλά διά την αγάπην του προς τον αδελφόν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

“Ὅτι ὁ ἔχων τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ ταπεινῶσιν σπουδάζει μὴ λυπεῖν, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ θεραπεύειν τὸν πλησίον, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ οἰκαιοποιεῖσθαι ὡς ἴδια.

Αὐτὸς ποὺ αἰσθάνεται τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην καὶ ταπεινῶσιν, προσέχει νὰ μὴ λυπήσῃ τὸν πλησίον, ἀλλὰ μὲ κάθε τρόπον τὸν ἐξυπηρετεῖ, καὶ αἰσθάνεται ὡς ἰδικᾶς τοῦ τὰς ἀνάγκες του καὶ τὰ προβλήματα του.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Αββὰς Αγάθων, ὅτι οὐδέποτε ἔδωκα ἀγάπην, ἀλλὰ το δοῦναι καὶ λαβεῖν ἀγάπη μοι ἦν, λογιζομένο ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἔργον καρποφορίας μοί ἐστιν.

2. Δύο ἀδελφοί ἦσαν εἰς τὰ κελλία, καὶ εἰς δε Γέρων, καὶ παρεκάλει τὸν νεώτερον λέγων· μείνωμεν δμοῦ, ἀδελφέ· ὁ δε λέγει αὐτῷ· ἀμαρτωλός εἰμι, καὶ, οὐ δύναμαι μέιναι μετὰ σου, Αββα· ὁ δε παρεκάλει αὐτόν λέγων· νι, δυνάμεθα" ἦν δε ὁ Γέρων καθαρὸς καὶ οὐκ ἠθέλεν ἀκούειν ὅτι ὁ ἀδελφός ἔχει λογισμοὺς πορνείας λέγει συν αὐτῷ καὶ ἀδελφός ἀφες με εβδομάδα καὶ πάλιν λαλούμεν.

3. Μετὰ οὖν εβδομάδα, θέλων ὁ νεώτερος δοκιμασαι αὐτόν, εἶπεν· εἰς μέγαν πειρασμόν ἐνέπεσον, 'Αββά, τὴν εβδομάδα ταύτη· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν κώμην διὰ πῖνα χρεῖαν, ἔπεσον μετὰ γυναικὸς ἔφη αὐτῇ ὁ Γέρων· ἐστὶ μετάνοια καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός, ναι" λέγει ὁ Γέρων· ἐγὼ βαστάζω τὸ ἥμισυ τῆς ἀμαρτίας, καὶ συ τὸ ἥμισυ τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός ἄρτι δυνάμεθα εἶναι δμοῦ, καὶ ἐμείναν μετ' ἀλλήλων ἕως τέλους.

4. 'Απήλθόν ποτε τρεῖς ἀδελφοί εἰς θερισμόν, καὶ ἔλαβον εαυτοῖς ἐξήκοντα ἀρούρας εἰς δε ἐξ αὐτῶν ἡσθένησε τὴν πρώτην ἡμέραν εἰς τὴν κόλλαν αὐτοῦ εἶπεν ὁ εἰς τῶν δύο τῷ ἐτέρῳ ἰδοῦ, ἀδελφέ, βλέπεις, ὅτι ἡσθένησεν ὁ ἀδελφός ἡμῶν, βίαςαι σὺν τὸν λογισμόν σου μικρόν, καγὼ μικρόν, καὶ πιστεύομεν διὰ τῶν ευχῶν αὐτοῦ θερίσαι τὸ τόπον αὐτοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

5. Τελεσθέντος ούν του έργου, ως έμελλον απελθείν και λαβείν τον μισθόν, εκάλουν και τον αδελφόν λέγοντες έλθε, άρον των μισθών σου, αδελφέ και δε είπε οποιόν μισθόν έχω λαβείν μή θερίσας και οι δε είπον διά των ευχών σου γέγονεν και θερισμός σου, και δεύρο λάβε τον μισθόν σου και δε ουκ επείθετο

6. Πολλής ούν αμφιβολίας γενομένης ανά μέσον αυτών, απήλθον δικάσιας πρός μέγαν Γέροντα και είπεν αυτώ ο αδελφός Πάτερ, απήλθομεν θερίσει οι τρεις, και κατ' αυτήν την ημέραν ήσθήνησα, και επέστρεψα εις το κελλίον μου, και αναγκάζουσί με οι αδελφοί, μηδέ μίαν ώραν θερίσαντα, λαβείν μισθών υπέρ του θερισμού, ού αυτοί εθέρισαν· λέγουσι δε και εκείνοι Πάτερ, οι τρεις ελάβομεν εξήκοντα αρούρας, και εί ήμεν οι τρεις, ούκ είχομεν αύτάς τελέσαι; διά των ευχών δε του αδελφού οι δύο ταχέως κατελύσαμεν τον θερισμόν, και λέγομεν αυτώ λάβε τον μισθόν σου, και ου θέλει

7. "Ακούσας δε ο Γέρων εθαύμασε, και είπε τώ αδελφώ τω μετ' αυτού κρούσον, ίνα συναχθώσι πάντες οι αδελφοί έλθόντων δε πάντων, είπεν αυτοίς ο Γέρων' δεύτε, αδελφοί, ακούσατε σήμερον δικαιοκρισίαν, και ανήγγειλεν αυτοίς πάντα οι δε κατεδίκασαν τον αδελφόν λαβείν τον μισθόν αυτού και ποιήσαι εί τι θέλει και απήλθεν ο αδελφός κλαίων και λυπούμενος,

8. "Έλεγον οι Γέροντες, ότι οφείλει έκαστος το τού πλησίον οικειούσθαι και συμπάσχειν αυτώ εν άपाσι, και συγχαίρειν και συγκλαίειν αυτώ, και ούτω διακείσθαι, ως το εκείνου φορών σώμα, καθώς γέγραπται ότι «εν σώμα εσμεν εν Χριστώ» και πάλιν «του πλήθους των πιστευσάντων ήν η καρδιά μία»,

9. 'Αδελφός τις συνοικον έχων έτερον αδελφόν, και γνούς αυτών πεσόντα μετά παιδίσκης, της κομιζούσης τας χρείας, ουκ ήλεγξε τον αδελφόν, αλλά σιωπών εστέναζε, και την υπέρ αυτού δέησιν ηύξανεν ήξίου δε κακείνον εύχεσθαι υπέρ αυτού, επιλέγων ότι πολλά ήμάρτηκα, και θέλω προ τελευτής των αμαρτημάτων ελευθερωθήναι" του δε αμαρτήσαντος θαυμάζοντας επί τη κατανύξει αυτού, και συντρέχοντος αυτώ, εν τω μεταξύ τελευτα και μη αμαρτήσας, και μετά τούτο παραστάς εν ονείρω, το πράγμα τώ αδελφώ ανεκάλυψεν.

10. Διηγήσατο Γέρων, ότι Πρεσβύτεροί τινες τέσσαρες δεξιάς έδωκαν αλλής λοις, ίνα δμοψύχως και ομοτρόπως ζήσωσιν εν τώ αιώνι τούτω, και δμου πάλιν εν τοις ουρανοίς εύρεθώσι, τη δεσποτική πιστεύσαντες φωνη τη λεγούση' εαν δύο υμών

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

συμφωνήσωσιν επί της γῆς περί παντός πράγματος, οὐ εἰάν αιτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρά του Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

11. Οἱ μὲν οὖν τρεῖς ἐξ αὐτῶν, τῇ ἀσκήσει προσκαρτεροῦντες, ἡσύχαζον ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁ δὲ ἕτερος, διηκόνει αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν συνέβη οὖν τοὺς δύο τελειωθῆναι ἐν Χριστῷ, καὶ ἀναλύσαι καὶ ἀπενεχθῆναι ἐν ἐνὶ τόπῳ ἀναπαύσεως τοὺς δὲ δύο περιλειφθῆναι ἐν τῇ γῇ, τὸν διακονητὴν, καὶ ἓνα τῶν ἡσυχάζοντων ἐξ ἐπιβουλῆς δὲ τοῦ ἐχθροῦ καὶ διακόνητῆς ἔπεσεν εἰς πορνείαν, καὶ ἀπεκαλύφθη ἐνὶ τῶν διορατικῶν Γερόντων, ὅτι οἱ δύο τελειωθέντες παρεκάλουν τὸν Θεὸν περὶ τοῦ διακονητοῦ λέγοντες" παράδωκε τὸν ἀδελφὸν βρωθῆναι ὑπὸ λέοντος ἢ ὑπὸ ἄλλ. λου θηρίου, ἵνα ἀπονισάμενος τὴν ἀμαρτίαν ἔλθῃ εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐσμεν, καὶ μὴ διαπέσῃ ἡ συμφωνία ἡμῶν.

12. Ἐγένετο δέ, υποστρέφοντι τῷ ἀδελφῷ κατὰ τὸ ἔθος ἐκ τῆς διακονίας, ὑπ' ἡγήνησεν αὐτῷ λέων, καὶ ἐζήτηί θανατώσαι αὐτόν ἐγὼ δὲ καὶ ὁ ἡσυχαστής το γινόμενον, ἀπεκαλύφθη γάρ αὐτῷ, καὶ ἔστη εἰς προσευχὴν δεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ πάραυτα ἔστη καὶ λέων. Οἱ μὲν οὖν δύο Πατέρες, οἱ ἤδη τελειωθέντες, παρεκάλουν τὸν Θεὸν λέγοντες δεόμεθά σου, Δέσποτα, ἵνα βρωθῇ ὑπὸ λέοντος, ὅπως ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ μακαριότητι ταύτῃ, καὶ μὴ ἐπακούσης, "Ἄγιε, τοῦ παρακαλοῦντος ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ.

13. "Ὁ δὲ Γέρων μετὰ δακρύων ἐκτενῶς ἰκέτευε τὸν Θεὸν ἐλεηθῆναι τὸν ἀδελφόν, καὶ δυσθῆναι τοῦ λέοντος. Ἐπήκουσε δὲ ὁ Θεός τῆς αὐτοῦ δεήσεως, καὶ φησὶ πρὸς τοὺς ἐν οὐρανῷ ὄντας" δίκαιόν ἐστιν ἀκούσαι ἐκείνου, ἥπερ ὑμῶν, ὑμεῖς γάρ ὥδε ἐν ἀνέσει ἐστέ, ἀπαλλαγέντες τῶν πόνων καὶ τῶν ἰδρώτων τοῦ βίου, ἐκεῖνος δὲ κεκμηκώς ἐστιν ἐν τῷ μόχθῳ τῆς σαρκός, καὶ παλαιῶν ἐτι πρὸς τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας διό καὶ δίκαιόν ἐστιν ἐκείνῳ δοῦναι τὴν χάριν. .

14. Εὐθέως οὖν ἀνεχώρησεν ὁ λέων ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἐλθὼν ἐν τῷ κελλίῳ. εὔρε τὸν Γέροντα δακρύοντα ἐτι ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ διηγήσατο αὐτῷ πάντα τὰ συμβάντα αὐτῷ καὶ ἐξωμολογήσατο τὴν ἀμαρτίαν, ἣν ἐποίησε" καὶ γνοὺς ὅτι ἐφείσατο αὐτοῦ καὶ Θεός, μετενόησε, καὶ ἐντὸς ολίγου καιροῦ ἦλθεν εἰς τὸ ἀρχαῖον μέτρον, καὶ τοῦ Γερόντος συγκοπιῶντος αὐτῷ. Εἶτα ἐκοιμήθησαν καὶ αὐτοί, καὶ ἀπεκαλύφθη τὸ προρρηθέντι διορατικῷ Γερόντῃ, ὅτι οἱ τέσσαρες ἐν ἐνὶ τόπῳ ἐτάχθησαν, κατὰ τὰς ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

15. 'Αδελφοί δύο απήλθον εις την αγοράν πωλήσαι τα σκεύη αυτών και ως διεχωρίσθησαν απ' αλλήλων, και εις έπεσεν εις πορνείαν' είτα ελθόντος του αδελφού αυτού προς αυτόν λέγοντος, άγωμεν εις το κελλίον, απεκρίθη εκείνος, ούκ έρχομαι" ο δε παρεκάλει αυτόν λέγων· διατί, αδελφέ μου; και είπε διότι απελθόντος σου απ' εμού, έπεσον εις πορνείαν και ο αδελφός θέλων κερδήσαι αυτόν έφη κάγώ, αδελφέ, ως απήλθον από σου, ούτω μοι γέγονεν, αλλά άγωμεν μετανοήσωμεν εμπόνως, και ο Θεός συγχωρεί ημίν.

16. Υποστρέψαντες ούν, ανήγγειλαν τοίς Γέρουσι το συμβάν αυτοίς, και έδω: καν αυτοίς οι Γέροντες εντολές του μετανοήσαι, και μετενόει και ο μη αμαρτήσας υπέρ τού αμαρτήσαντος, ως και αυτός αμαρτήσας και ιδών ο Θεός τον κόπον αυτου, όν εκοπία υπέρ της αγάπης του αδελφού, εντός ολίγων ημερών απεκάλυψεν ενί των Γερόντων, ότι δια την πολλήν αγάπην του μη αμαρτήσαντος συνεχώρησα τώ αμαρτήσαντι.

17. Ηλθε ποτε αδελφός προς τινα Γέροντα και λέγει αυτώ"Πάτερ, ο αδελφός μου παραλύει με ώδε κακείσε απερχόμενος, και θλίβει με' ο δε Γέρων παρεκάλεσεν αυτόν λέγων" βάστασον τον αδελφόν σου, και ο Θεός, βλέπων το έργον της υπομονής σου, φέρει αυτόν ου γαρ μετά σκληρότητος ευγενές φέρειν τινά" δαίμων γάρ δαίμονα ουκ εκβάλλει, αλλά μάλλον τη χρηστότητι φέρεις αυτόν, και γάρ ο Θεός ημών παρακλησει φέρει τους ανθρώπους.

18. Και διηγήσατο ο Γέρων λέγων, ότι ήσαν έν Θηβαΐδι δύο αδελφοί, δ δε εις πολεμηθείς εις πορνείαν και κατακυριευθείς υπό των λογισμών, έλεγε προς τον έτερον" υπάγω εις τον κόσμον ο δε κλαίων έλεγεν ούκ άφώ σε, αδελφέ μου, εις τον κόσμον απελθείν, και απολέσαι όλους τους κόπους σου, και την παρθενίαν σου και δε ουκ επείθετο λέγων ού κάθημαι, είμή απέλθω' ή ούν ελθε μετ' εμού, και πάλιν υποστρέφω μετά σου, η απόλυσόν με, και μένω εις τον κόσμον.

19. 'Απορούμενος ούν ο αδελφός, απήλθε προς τινα Γέροντα, και ανήγγειλεν αυτά ταύτα και είπεν αυτώ ο Γέρων ύπαγε μετ' αυτού και ο Θεός διά τον κόπον σου ουκ αφήσει αυτόν πεσείν,

20. Και αναστάντες ήλθον εις την οικουμένην και ως έφθασαν εις την κώμην, ιδών ο Θεός τον κόπον τον υπέρ της αγάπης του αδελφού, ήρε τον πόλεμον του πολемуμένου αδελφού, και κουφισθείς εκείνος λέγει αυτώ ιδού νόμισον, αδελφέ,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

ὅτι ἡμάρτηκα τι ἐκέρδησα ἐκ τούτου καὶ ἀγωμεν οὖν, υποστρέψωμεν εἰς τὸ κελλίον καὶ ἐπανήλθον ἀβλαβεῖς ἀμφότεροι.

21. Εἶπεν ὁ Ἀββάς Ἀγάθων ουδέποτε ἐκοιμήθην ἔχων κατὰ τινος, οὐδὲ ἀφήκα τινὰ κοιμηθῆναι ἔχοντα κατ' ἐμοῦ, κατὰ τὴν δύναμιν μου.

22. Εἶπεν ὁ Ἀββάς Ἰσαάκ ουδέποτε εἰσῆνεγκα εἰς τὸ κελλίον μου λογισμόν ἀδελφοῦ θλίψαντός με κἀγὼ ἐσπούδασα, μὴ ἀφῆναι ἀδελφόν εἰς τὸ κελλίον, ἔχοντα αὐτόν κατ' ἐμοῦ λογισμόν.

23. Αναβαίνοντός πότε τοῦ Ἀββά Ἰωάννου ἀπὸ σκήτεως μετὰ ἄλλων ἀδελφών, ἐπλανήθη ὁ ὁδηγὼν αὐτοὺς ἦν γὰρ νύξ καὶ λέγουσιν οἱ ἀδελφοί τῳ Ἀββᾷ Ἰωάννῃ τί ποιήσωμεν, Ἀββά, ὅτι ἐπλανήθη ὁ ἀδελφός τὴν ὁδόν, μήπως ἀποθάνωμεν πλανώμενοι;

24. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων: εἰάν εἴπωμεν αὐτῷ, λυπείται καὶ αἰσχύνεται· ἀλλ' ἴδου ποιῶ ἑμαυτὸν ἀσθενοῦντα, καὶ λέγω οὐ δύναμαι οδεύσαι, ἀλλὰ μένω ὧδε, ἕως πρωτ' καὶ ἐποίησεν οὕτως" οἱ δὲ λοιποὶ εἶπον οὐδὲ ἡμεῖς υπάγομεν, ἀλλὰ καὶ θήμεθα μετὰ σου καὶ ἐκάθησαν ἕως πρωὶ καὶ τὸν ἀδελφόν οὐκ ἔσκανδάλισαν.

25. Γέρων τις ἦν ἐν Αἰγύπτῳ, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἐκεῖ τοὺς περὶ τὸν Ἀββάς Ποιμένα, ἔχων δὲ καὶ γνώσιν, ἐτίμάτο παρὰ πολλῶν" ὥς οὖν ἀνέβησαν οἱ παρὰ τὸν Ἀββάν Ποιμένα ἀπὸ τῆς σκήτεως, ἀφήκαν αὐτόν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἤρχοντο πρὸς τὸν Ἀββάν Ποιμένα ἐθλίβετο δὲ ὁ Ἀββάς Ποιμὴν διὰ τὸν Γέροντα.

26. Καὶ ἐν μιά λέγει τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ: τί ποιήσωμεν τῷ μεγάλῳ Γέροντι τούτῳ, ὅτι εἰς θλίψιν ἡμᾶς ἔβαλλαν οἱ ἄνθρωποι καταλιπόντες αὐτόν, καὶ ἡμῖν οὐδὲν οὔσι προσέχοντες; πῶς οὖν αὐτόν θεραπεύσωμεν; καὶ λέγει αὐτοῖς" ποιήσατέ μοι μικρά βρώματα καὶ λάβετε σαῖτὴν οἶνον καὶ ἀγωμεν πρὸς αὐτόν ἵνα γευσώμεθα αἰμοῦ.

27. Εβάρτασαν οὖν τὰ βρώματα καὶ ἀπήλθον καὶ ὡς ἐκρυσαν τὴν θύραν, ἐπήκουσεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ καὶ εἶπε τίνες ἐστε; οἱ δὲ εἶπον λάλησον τῷ Ἀββᾷ, ὅτι ὁ Ποιμὴν ἐστὶ, θέλων εὐλογηθῆναι παρὰ σου" καὶ τούτο τοῦ μαθητοῦ ἀναγγεΐλαντος, ἐδήλωσεν ὁ Γέρων λέγων" ὑπάγε, οὐ σχολάζω" οἱ δὲ υπέμειναν εἰς τὸ καύμα λέγοντες, οὐκ ἀναχωρούμεν, εἰάν μὴ καταξιωθῶμεν τοῦ Γέροντος,

28. Ὁ δὲ Γέρων ἰδὼν τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν υπομονήν, κατανυγεῖς, ἀνέωξεν αὐτοῖς καὶ εἰσελθόντες ἐγεύσαντο μετ' αὐτοῦ ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, εἶπεν ὁ Γέρων" ἐπ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

αληθείας ουκ εισί μόνα, & ακήκοα περί ημών, ἀλλ' εκατονταπλα σίονα είδον εν τω έργω ημών" και εγένετο αυτοίς φίλος από της ημέρας εκείνης.

29. Είπεν ο Αββάς Ποιμήν ο αγαπών τίθησι την ψυχήν υπέρ του πλησίον εί γάρ τις ακούση λόγον λυπηρόν, και δύναται και αυτός τον όμοιον ειπείν, και αγωνίσηται μή είπείν, ή εάν πλεονεκτηθή, και βαστάση και μη ανταποδώση τω πλεονεκτήσαντι, και τοιούτος τίθησι την ψυχήν αυτού υπέρ του πλησίον.

30. "Ηλθε τις των Γερόντων εις τον Αββάν Λώτ, εις το μικρόν έλος του Αρσενοίτου, και παρεκάλεσεν αυτόν διά κελλίον, και έδωκεν αυτόν ήν δε ο Γέρων ασθενής, και ανέπαυσεν αυτόν ο 'Αββάς, Λώτ' και εάν ήρχοντο τινες προς αυτόν, εποίει αυτούς παραβαλείν και το Γέροντα των ασθενεί" ο δε ελάλει αύτοίς λόγους του Ωριγένους, και έθλίβετο ο "Αββάς Λώτ, λέγων" μη νομίσωσιν οι Πα: τέρες ότι και ημείς ούτως εσμέν ; και εκβαλείν αυτόν εκ του τόπου διά την αγάπην και την εντολήν ουκ ήθελε.

31. Και αναστάς απήλθε προς τον Αββάν 'Αρσένιον, και διηγήσατο αυτό τα κατά τον Γέροντα καί φησι προς αυτόν και 'Αρσένιος" μή διώξης αυτόν, ἀλλ' είπε αύτώ ιδού εκ των τού Θεού φάγε, πίε ως θέλεις, μόνον τον λόγον τούτον μηκέτι λαλήσης" και εάν ου θέλη διορθούσθαι, αφ' εαυτού μέλλει παρακαλείν τού αναχωρήσαι, και ουκ από σου γένηται η αφορμή.

32, Υποστρέψας ούν και Αββάς Λώτ εποίησεν ούτως και δε Γέρων, ως ήκουσε ταύτα, ουκ ήθελε διορθώσασθαι, ἀλλ' ήρξατο παρακαλείν λέγων πέμψατέ με έν: τεύθεν, ότι ουκέτι δύναμαι βαστάσαι έρημον" και ούτως αναστάς εξήλθε προπεμ: πόμενος υπό πάντων.

33. 'Αδελφός υπηρέτει τινι Γέρονται ασθενούντι" συνέβη δε υπό της ασθενείας λυθήναι το σώμα του Γέροντος και εκβάλλει έλκος με τα σαπρας οσμής" είπε δε ο λογισμός τώ αδελφώ" φύγε, ου γαρ δύνασαι υπενεγκείν την δυσωδίαν ταύτην.

34. Ο δε αδελφός λαβών κεράμιον, έλαβε το απόπλυμα του ασθενούντος, και εί έλεγεν ο λογισμός αυτόν, φύγε, απεκρίνατο τω λογισμώ" εάν θελήσω φυγείν, απ' αυτού πίνω" και πάλιν έλεγεν ο λογισμός, μήτε φύγης, μήτε πίης την δυσωδίαν ταύτην. Ο δε αδελφός εκοπία και έκαρτέρει υπηρετών τώ Γέροντι" και ιδών ο Θεός τον κόπον του αδελφού, ιάσατο τον Γέροντα.

35. Αδελφοί εν Σκήτη εκάθισαν καθαρίσαι σειράν, και τις αυτών ασθενών από της ασκήσεως και βήχων, ανέφερε φλέγματα, και μη θέλοντος αυτού, απήρχετο από του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

πτύσματος επάνω τινός αδελφού, και ώχλείτο εκείνος υπό του ιδίου λογισμού είπειν τώ ασθενούντι παύσαι του πτύειν επάνω μου και δεν αντεπίθει το λογισμόν λέγων" εί βούλει φαγείν απ' αυτών, είπέ, και έλεγεν ο λογισμός, μήτε φάγης, μήτε είπης αυτώ.

36. Αδελφός ήρώτησε τον 'Αββάν Σισώνην λέγων" εάν περιπατώμεν έν τη δδώ και πλανηθή ο οδηγών ημάς, χρεία είπειν αυτώ; απεκρίθη ο Γέρων, ούχί αλλά αφώμεν αυτόν πλανήσαι ημάς; έφη ο Γέρων: τί ούν λαβείν έχεις ράβδον και δείραι αυτόν και εγώ είδον αδελφούς, ότι περι επάτουν, και ο οδηγών αυτούς έπλανήθη έν νυκτί, ήσαν δε δώδεκα, και πάντες ήδειςαν ότι έπλανώντο, και ήγωνίσατο έκαστος μή ειπειν.

37. Ημέρας δε γενομένης, γνούς και οδηγών ότι επλανήθη, λέγει αυτοίς" συγχωρήσατέ μοι ότι επλανήθην και είπον πάντες και ημείς ήδειμεν, αλλ' εσιωπήσαμεν και δε ακούσας εθαύμασε λέγων προς εαυτόν, ότι έως θανάτο", έγκρατεύονται οι αδελφοί τού μη βλαβηναι ή λυπήσαι τινά, και εδόξασε τον Θεόν το δε μήκος της οδού, ής επλανήθησαν, ήσαν μίλια δώδεκα.

38. Είπε Γέρων, ότι η ταπεινώσις ισχύει υπέρ πάσαν δυναστείαν" διηγείτο δε και το τοιούτον, ότι δύο Επίσκοποι ήσαν εγγύς αλλήλων, είχαν δε παροξυσμόν ποτε είς αλλήλους" ήν δε εις πλούσιος και δυνάστης, και ο άλλος ταπεινός, και εζή - τει ο δυνάστης κακοποιήσαι αυτόν, ήκουσε δε τούτο ο ταπεινός, και έλεγε το κλήρο αυτού έχομεν νικήσαι Χάριτι Θεού λέγουσιν αύτω οι Κληρικοί Δέσποτα, τίς δύναται αυτόν νικήσαι και εκείνος δε έλεγεν υπομείνατε, τέκνα, και έχετε ιδείν το έλεος του Θεού.

39. Επετηρει ούν, και ότε είχεν εκείνος πανήγυριν "Αγίων Μαρτύρων, λαμβάνει τον κλήρον αυτού και εξήλθε, και λέγει αυτοίς ακολουθήσατέ μοι, και εί τι βλέπετε με ποιούντα, ποιήσατε και υμείς, και έχομεν νικήσαι αυτόν ακολουθούντες ούν αυτώ, έλεγον προς αλλήλους" άρα τι έχει ποιήσαι; ως δε ήλθον προς αυτόν, εύρον την λιτην διερχομένην, και την πόλιν άπασαν εκεί συνειλεγμένην.

40. Τότε ο "Επίσκοπος πίπτει εις τους πόδας εκείνου του δυνάστου μετά του ιδίου Κλήρου λέγων" συγχώρησον ημίν, Δέσποτα, δούλοί σου έσμεν' εκείνος δε καταπλαγείς επί το γεγονότι, και κατανυγείς, του Θεού μεταβαλόντος την καρδίαν αυτού, επιλαμβάνεται και αυτός των ποδών αυτού, λέγων· συ εί Δεσπότης και Πατήρ" και από τότε γέγονε μεταξύ αυτών αγάπη μεγάλη

41. Έλεγε δε τώ κλήρω αυτού και ταπεινός ουκ έλεγον υμίν, τέκνα, ότι νικήσαι έχομεν διά της αγαθότητος του Θεού; και ημείς ούν, ότε έχετε έχθραν πρός τιγας, τούτο ποιείτε, και νικάτε διά της του Κυρίου Χάριτος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

42. Ηρωτήθη Γέρων τι εστι ταπείνωσις; και απεκρίθη εάν αμάρτη είς σε ο αδελφός σου, και συγχωρήσης αυτώ προ του μετανοήσαι σοι.

43. Άλλον Γέροντα ήρώτησε τις αδελφός λέγων· τί έστι ταπεινοφροσύνης και απεκρίθη ο Γέρων· ίνα εύ ποιήσης τοίς ποιούσι σοι κακά· έφη ο αδελφός εάν δε μη φθάση τις είς τούτο το μέτρον, τί ποιήσης και είπεν ο Γέρων φευγέτω ελόμενος το σιωπάν.

44. Γέρων τις ήν εν Αιγύπτω λέγων αεί" άλλη της ταπεινώσεως ούκ έστι συντομωτέρα οδός.

45. Έλεγεν ο 'Αββάς Ζήνων, ότι διηγήσατό μου και μακάριος Σέργιος εν τη Πεδιάδι Ηγούμενος, τοιούτόν τι διήγημα· ποτέ, φησιν, δδεύοντός μου μετά τινος αγίου Γέροντος, όντων και άλλων αδελφών συν ημίν, επλανήθημεν κατά την οδόν· και μή είδότες που υπάγομεν, ευρέθημεν εις τα σπόριμα, και κατεπατήσαμεν ολίγα των σπορίμα ν' αίσθόμενος δε ο γεωργός (έτυχε γάρ εργαζόμενος εκεί) ήρξατο υβρίζειν ημάς, και λέγει μετ' οργής υμείς Μοναχοί; υμείς φοβείσθε Θεόν ; εί είχετε φόβον του Θεού προ οφθαλμών, τούτο ούκ έποιείτε.

46. Ευθέως ούν λέγει ημίν ο άγιος Γέρων" διά τόν Κύριον μηδείς λαλήση, και παρεκάλει τον γεωργόν μετά πραότητος λέγων" καλώς λέγεις, τέκνον' ει γάρ είχομεν τον φόβον του Θεού, τούτο ούκ έποιούμεν αλλά διά τόν Κύριον, συγχώρησον ημίν ότι ήμαρτομεν" έκπλαγείς δε εκείνος επί τη ανεξικακία και ταπεινώσει του Γέροντος, δρομαίος ελθών προς ημάς, έρριψεν εαυτόν είς τους πόδας του Γέροντος, λέγων" συγχώρησόν μοι διά τον Κύριον, και λάβε με μεθ' υμών.

Και επέφερεν ο μακάριος Σέργιος ιδού η πραότης και το καλοθελές του "Αγίου τι ηδυνήθη συν Θεώ ποιήσαι, και έσωσε ψυχήν κατ' εικόνα Θεού γενομένην, ήν θέλει ο Θεός μάλλον ή κόσμους μυρίους μετά των χρημάτων αυτών.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ είπεν, ότι ουδέποτε ηγάπησα τον αδελφόν μου θεωρητικώς μόνον, χωρίς έμπρακτον δηλαδή προς αυτόν εκδήλωσιν της αγάπης μου δι' έμε αγάπη ήτο η συμπαράστασις προς τον αδελφός μου, σκεπτόμενος, ότι το κέρδος του αδελφού μου είναι έργον καρποφορίας δι' εμέ.

2. Εις τα κελλία παρέμενον συμμονάζοντες δύο αδελφοί. Ο ένας εξ αυτών, ο γεροντότερος, παρεκάλει τον νεώτερον να παραμείνουν μαζί.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

- Ας μείνωμεν, αδελφέ μου, μαζί του έλεγεν.

- Εγώ είμαι αμαρτωλός και δεν ήμπορώ να μείνω μαζί σου, διότι θα σε ζημιώσω, απαντούσεν ο νεώτερος.

Ο Γέρων όμως επιμόνως τον παρεκάλει, ισχυριζόμενος ότι πράγματι δύνανται να συγκατοικήσουν. Ητο δε ο Γέρων καθαρά φύσις και διετήρει και την καρδίαν του καθαράν δι' αυτό δεν ήθελε να ακούη, ότι ο νεώτερος ήνωχλείτο από λογισμούς πορνείας. Αυτό έκαμεν, ως φαίνεται, και τον νεώτερον να είναι επιφυλακτικός είς την πρότασιν του Γέροντος. Κατόπιν επιμόνων παρακλήσεων του Γέροντος, του λέγει μίαν ημέραν ο νεώτερος :

- Ας αφήσωμεν μίαν εβδομάδα και επανερχόμεθα πάλιν.

3. Μετά την παρέλευσιν της εβδομάδος αυτής, επιθυμών ο νεώτερος να δοκιμάση τις διαθέσεις του Γέροντος και την αντοχής του απέναντι των αδυναμιών αυτού, λέγει:

- Αββα μου, αυτήν την εβδομάδα περιέπεσα εις μεγάλην αμαρτίαν· μεταβάς δι' εργασίαν εις το χωρίον, ήμάρτησα μετά γυναικός.

Με στοργήν έρωτά τότε ο Γέρων, χωρίς να ταραχθή. -'Αδελφέ μου, υπάρχει μετάνοια; – Μάλιστα απαντά ο νεώτερος.

- Λοιπόν θα διαμοιράσωμεν το φορτίον της αμαρτίας σύ θα εκτελέσης τον μισόν κανόνα της μετανοίας και εγώ τον άλλον μισόν!

Κατόπιν αυτού και νεώτερος αντελήφθη την αγάπην του Γέροντος, εμπράκτως εκδηλουμένην, και του λέγει:

– Γέροντα, δυνάμεθα πλέον να συγκατοικήσωμεν. Και πράγματι έμειναν μαζί μέχρι τέλους της ζωής των.

4. Κάποτε τρεις αδελφοί μετέβησαν δια να θερίσουν, αναλαβόντες να θερίσουν εξήκοντα αρούρας (1). Την πρώτην ημέραν, όμως, ήσθένησεν ο ένας από αυτούς, και παρέμεινε κλινήρης εις το κελλί του.

Τότε ο ένας εκ των δύο λέγει εις τον άλλον:

– Βλέπεις, ότι ο αδελφός μας ήσθένησε καλόν λοιπόν θα είναι να αποφασίσωμεν να θερίσωμεν και την περιοχής του, βιάζοντες προς τούτο τους εαυτούς μας. Είμαι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

βέβαιος, ότι ο Θεός διά των ευχών του αδελφού μας, θα μας δώση την δύναμιν του προσθέτου αυτού καμάτου.

Πράγματι δε εξετέλεσαν και την εργασίας του ασθενούς αδελφού.

5. Αφού λοιπόν ετελείωσεν ο θερισμός και επρόκειτο να μεταβούν διά να πληρωθούν, εφώναξαν και τον ασθενή, όστις, ως γνωστόν, ούδόλως εθέρισε, διά να λάβη και αυτός το μερίδιον εκ του μισθού.

-Αδελφέ, -έλεγον -έλα, να εισπραξης τον μισθόν σου. – Ποίον μισθόν να εισπράξω, αφού δεν έθέρισα ; ήρώτησε.

- Με τας ευχάς σου, ηδυνήθημεν να θερίσωμεν και την περιοχής σου απήντησαν οι δύο άλλοι. Ελα λοιπόν να πάρης τον μισθόν σου.

Παρ' όλα ταύτα δεν επείθετο και ήρνείτο να δεχθή μισθόν δι' εργασίας, την οποίαν οι άλλοι εξετέλεσαν.

6. Επειδή λοιπόν δεν ηδύναντο να συμφωνήσουν μεταξύ των, απεφάσισαν και οι τρεις να καταφύγωσιν εις ένα μεγάλον 'Ασκητήν, διά να τους λύση την διαφοράν.

Πράγματι παρουσιάσθησαν εις τον ονομαστόν αυτόν Γέροντα: πρώτος δε ήρχισε να ομιλή και αρνούμενος τον μισθόν Μοναχός.

– Γέροντά μου-ήρχισε να λέγη - απεφασίσαμεν και οι τρεις να θερίσωμεν τον αγρόν ενός την ιδίαν όμως ημέραν εγώ ήσθénéησα και ηναγκάσθην να επιστρέψω εις το κελλί μου. Τώρα αυτοί εδώ οι άδελφοι με υποχρεώνουν να λάβω μισθόν, χωρίς να θερίσω ούτε μίαν ώραν, ενώ οι δύο μόνον εθέρισαν ολόκληρον την περιοχόν.

Αφού ετελείωσεν, ήρχισαν και οι άλλοι δύο να εκθέτουν τας απόψεις των προς τον Γέροντα, που ανέλαβε την διαιτησίαν.

– Πάτερ, και οι τρεις από κοινού ανελάβομεν να θερίσωμεν περιοχόν εκτάσεως εξήκοντα αρουρών: εάν ο αδελφός δεν ήτο ασθενής, δεν θα έθερίζαμεν και οι τρεις; Εάν δε δεν είμεθα τρεις δεν θα ήδυνάμεθα να θερίσωμεν μίαν τοιαύτην έκτασιν, και δι' αυτό δεν θα αναλαμβάνομεν τοιαύτην ευθύνην. Όταν όμως ήσθénéησεν ο αδελφός μας απ' εδώ, ήμείς, με την βοήθειαν των ευχών του, ετελειώσαμεν τον θερισμόν οι δύο, τόσον συντόμως, ως να είργαζόμεθα και οι τρεις μαζί. Τώρα λοιπόν τού λέγομεν να λάβη τον μισθόν, που του ανήκει, και δεν θέλει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

7. Ταύτά ακούσας ο Γέρων, εθαύμασε διά τον πλούτος της αγάπης, που κατεκόσμι και τους τρείς πνευματικούς αδελφούς. Αμέσως λοιπόν δίδει εντολήν εις τον υποτακτικόν του να σημάνη σύναξιν εις την σκήτης και να προσέλθουν όλοι οι Μοναχοί. Αφού συνεκεντρώθησαν όλοι, απευθύνεται προς αυτούς ο Γέρων και λέγει:

– Ελάτε, αδελφοί μου, να πληροφορηθήτε πόσον δικαίως κρίνουν και σκέπτονται αυτοί εδώ οι τρείς εύλογημένοι μας αδελφοί, διότι κατευθύνονται από την αγάπην. Αφού δε τους εξιστόρησε την υπόθεσιν, όλοι εθαύμασαν, όπως και ο Γέρων.

Τότε όλη η σύναξις, από συμφώνου, κατεδίκασε τον τρίτον αδελφόν, να πάρη τον μισθόν του και να τον κάμη ό,τι θέλει. Ο καταδικασθείς αδελφός ανεχώρησε κλαίων, και λυπούμενος, διότι δεν ήδύνατο να θεωρήση ως δικαίαν την αμοιβήν, αφού άλλοι εκοπίασαν.

8. Οι Γέροντες έδιδαν την εξής συμβουλών προς τους μαθητές των:

– Ο καθείς εξ ημών έχει υποχρέωσιν να κάμη ιδικά του τα ζητήματα, που απασχολούν τον πλησίον, να συμπάσχη δε ειλικρινώς με τον αδελφός του, δι' όσα του συμβαίνουν. Να χαίρεται και να κλαίη μαζί του και, εν γένει, να συμπεριφέρεται απέναντί του, ως να φέρη το σώμα του αδελφού του, συμφώνως και πρός τά χωρία της Αγίας Γραφής «Εν σώμά εσμεν εν Χριστώ» (Ρωμ. ιβ', 5) και «Του δε πλήθους των πιστευσάντων ήν η καρδιά και η ψυχή μία» (Πραξ. δ', 32).

9. Κάποτε ένας Μοναχός συγκατοικούσε με κάποιον αδελφόν. Μίαν ημέραν αντελήφθη προσωπικώς, ότι ο αδελφός αυτός περιέπεσεν εις αμαρτίαν με μίαν μικράν υπηρέτριας, που μετέφερεν εις αυτούς τα τρόφιμα. Δεν τον ήλεγξε καθόλου δι' αυτό, αλλ' έστέναζεν από τα βάθη της ψυχής του διά την θανάσιμον πτώσιν τού αδελφού και ήύξησε τας προς τον Θεόν παρακλήσεις του διά την σωτηρίαν της ψυχής του πεσόντος αδελφού. Παρεκάλει δε μετ' επιτάσεως και τον αμαρτήσαντα να εύχεται δι' αυτόν, διότι, ως έλεγεν, είχε διαπράξει πολλές αμαρτίας, και επεθύμει να απαλλαγή από τα αμαρτήματα, πρίν αποθάνη. Ο αμαρτήσας κατεπλήσσετο διά την κατάνυξιν του συγκατοίκου του και τον εβοήθει, κατά την επιθυμίαν του. Εν τω μεταξύ αποθνήσκει ο μη αμαρτήσας και τότε μόνον εμφανισθείς εις τον ύπνον τού αμαρτήσαντος, του εφανέρωσε την αλήθειαν.

10. Ένας γέρων Ασκητής διηγήθη εις τους υποτακτικούς του την κατωτέρω καταπληκτικής ιστορίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

Τέσσαρες Πρεσβύτεροι συνεφώνησαν μεταξύ των να ζήσωσι μαζί εις την παρούσαν ζωήν έχοντες μίαν ψυχήν και διαβιούντες κατά τον αυτόν τρόπον, αλλά και εις την άλλην ζωήν πάλιν μαζί να ευρεθώσι. Προς τον σκοπόν τούτον παρεκάλεσαν θερμώς τον Κύριον, στηριχθέντες και εις την εν τω Ιερό Ευαγγελία διαβεβαίωσίν Του, καθ' ήν «Εάν δύο ομών συμφωνήσωσιν επί της γης περί παντός πράγματος, ού εάν αιτήσωνται, γενήσεται αυτοίς παρά του Πατρός μου τού έν ουρανοίς» (Ματθ. ιη', 19). Εξ αυτών οι τρεις επεδόθησαν εις αυστηράν άσκησιν και ησύχαζον εις την έρημον ο άλλος πάλιν, ως νεώτερος, τους εξυπηρετεί.

11. Μετά από διάστημα καιρου οι δύο, αφού έφθασαν τα μέτρα της κατά Χριστόν τελειότητος, ανεπαύθησαν εν Κυρίω, και από κοινού, κατά την επιθυμίαν των, απελάμβανον την εν ουρανοίς μακαριότητα. Ούτω παρέμειναν ζώντες επί γής οι άλλοι δύο, ο διακονητής και εις εκ των Ασκητών. Κάποτε, κατόπιν φθόνου του διαβόλου, ο διακονητής έπεσεν εις το αμάρτημα της πορνείας. .

Τότε ένας εκ των Γερόντων της περιοχής, που είχε το χάρισμα να βλέπη και να γνωρίζη πράγματα πέραν του υλικού τούτου κόσμου, είδε την εξής αποκαλυπτικήν οπτασίαν αι εν ουρανοίς μακάριαι ψυχαι των προ καιρού τελιωθέντων εν Κυρίω 'Ασκητών παρεκάλουν τον Θεόν να επιτρέψη να κατασπαραχθή ο διακονητής από κανένα λεοντάρι ή άλλο θηρίον, ώστε, αφού αποπλύνη την αμαρτίαν διά του βιαίου αυτού θανάτου, να έλθη εδώ που είμεθα και ημείς και να μη χαλάση ή επί γης συναφθείσα συμφωνία ημών.

12. Πράγματι, ενώ εγύριζεν εις την σκήτης ο αδελφός, κατά την συνήθειάν του, από μίαν υπηρεσίας, συναντά ένα λέοντα, έτοιμος να τον κατασπαράξη. Αμέσως τον κίνδυνον αυτόν τον πληροφορήθη, εκ θείας αποκαλύψεως, και ο τέταρτος 'Ασκητής εις την έρημον χωρίς λοιπόν να χάση καιρόν ερρίφθη εις θερμήν προσευχήν χάριν της σωτηρίας του κινδυνεύοντος αδελφού. Η προσευχή του Ασκητού ενήργησεν αποτελεσματικώς και ο λέων δεν επείραξε τον διακονητήν.

Η απροσδόκητος αυτή σωτηρία δυσaréστησε τας ψυχάς των προτελειωθέντων αδελφών, οι οποίοι επέμενον εις το αίτημά των λέγοντες: «Σε παρακαλούμεν, Δέσποτα, να τον φάγη ο λέων, διά να έλθη η ψυχή του πλησίον ημών εις αυτήν την μακαριότητα μή ακούσης, Αγιε, του άλλοτε συνασκητού ημών, που σε παρακαλεί από την γήν διά την απομάκρυνσιν του κινδύνου. Δεν γνωρίζει εκείνος ποίον κίνδυνον διατρέχει η ψυχή του».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

13. Συγχρόνως και ο 'Ασκητής εις την έρημον ενέτεινε τας προς τον Θεόν δεήσεις του και μετά δακρύων παρεκάλει τον Θεόν να γλυτώση ο αδελφός από τον κίνδυνον τού λέοντος.

Ο Θεός ήκουσε την δέησιν τού 'Ασκητού και διέσωσε τον κινδυνεύοντα Μοναχόν. Προς τας ψυχάς δε των εν ουρανοίς Μοναχών απήντησε: «Δίκαιον ήτο να ακούσω εκείνον εις την γην, παρά σας. Σείς εδώ ευρίσκεσθε εις την άνεσιν της αιωνίου ζωής, ελευθερωθέντες δια παντός από τους κόπους και τον ιδρώτα της επιμόχθου επιγείου ζωής εκείνος όμως, βασανίζεται ακόμη από τις ταλαιπωρίας της σαρκός και εξακολουθεί να παλαίη εναντίον των πονηρών πνευμάτων. Δι' αυτό το δίκαιον είναι εις εκείνον την χάριν να προσφέρω».

14. Πράγματι ο λέων ανεχώρησεν από τον κινδυνεύοντα Μοναχόν. Μόλις δέ ούτος επέστρεψεν εις το κελλί εύρε τον Γέροντα να προσεύχεται ακόμη μετά δακρύων υπέρ αυτού. Αμέσως τότε ο Μοναχός, υπό το κράτος του τρόμου, εξιστόρησε το περιστατικών, που παρ' ολίγον να του εστοίχιζε την ζωήν, συγχρόνως δε έξωμολογήθη και την αμαρτίαν την οποίαν διέπραξεν,

Αντιληφθείς δε διατί ο Θεός τον ελυπήθη και δεν κατεσπαράχθη από τον λέοντα, μετενόησε διά την πτώσιν του, και εντός ολίγου χρόνου έφθασε και πάλιν τα παλαιά μέτρα της αρετής του, βοηθούμενος και από τας προσευχές του άλλου Γέροντος. Μετά ταύτα και αυτοι εκοιμήθησαν τον αιώνιον ύπνον. Ο Θεός τότε απεκάλυψε δι' οράματος εις τον Γέροντα εκείνον, που εκάμαμεν λόγον προηγουμένως, ότι και των τεσσάρων αι ψυχάί εις το ίδιον μέρος του Παραδείσου ανεπαύθησαν, συμφώνως προς τας αψευδείς υποσχέσεις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

15. Δύο Μοναχοί ανεχώρησαν έκ τού κελλίου των εις την πόλιν, διά να πωλήσουν τα έργόχειρά των μόλις όμως έφθασαν εις την αγοραν και έχωρίσθησαν μεταξύ των διά να τακτοποιήσουν τις υποθέσεις των, εις εξ αυτών περιέπεσεν εις πορνείαν. Αφού ο άλλος ετελείωσε την εργασίας του, ήλθε προς συνάντησίν του.

- Έλα –του λέγει-ας επιστρέψωμεν εις το κελλίον μας. -Δεν έρχομαι, απαντά ο αμαρτήσας.

Η άρνησις αύτη έλύπησε τον αδελφόν και επιμόνως ήρχισε να τον παρακαλή, διά να αναχωρήσουν μαζί.

– Διατί, αδελφέ μου, με στενοχωρείς και διατί δεν έρχεσαι ; Έλα να φύγωμεν!

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

– “Όταν ανεχώρησες από πλησίον μου, περιέπεσα εἰς πορνείαν, Τί να ἔλθω λοιπόν τώρα να κάμω ; Απήντησεν ὁ αμαρτήσας.

Ὁ ἀδελφός, ἐπιδιώκων να κερδίσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ αμαρτήσαντος ἀδελφοῦ, ὅστις θά κατεστρέφετο τελείως, εἴαν θὰ παρέμενεν εἰς τὴν πόλιν, τοῦ λέγει :

- Μὴ στενοχωρεῖσαι δι' αὐτό καὶ ἐγὼ μόλις ἔφυγα ἀπὸ σέ εἰς τὴν ἰδίαν αμαρτίαν περιέπεσα. Ἀλλ' ας ἐπιστρέψωμεν καὶ ας μετανοήσωμεν αποφασιστικῶς τότε, ὅταν εὐκρινῶς κοπιᾶσωμεν εἰς τὸ ἔργον τῆς μετανοίας, ἀσφαλῶς καὶ ὁ Θεός θὰ μᾶς συγχωρήσῃ.

16. Πράγματι λοιπόν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν σκῆτης των καὶ ἐξωμολογήθησαν τὸ περιστατικόν εἰς τοὺς Γέροντας. Οὗτοι τοὺς ἐπέβαλαν ἐπιτίμια καὶ κανόνα κανόνα μετανοίας. Χάριν δε ἀνάπῃ αμαρτήσας τὸν κανόνα τῆς μετανοίας ὑπὲρ τοῦ αμαρτήσαντος, ὡς να εἶχε καὶ ὁ ἴδιος αμαρτήσῃ. Ὁ Θεός, βλέπων τὸν κόπον του, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπεβάλλετο ἐξ ἀγάπης χάριν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐφάνέρωσε, διὰ ἀποκαλύψεως, εἰς ἓνα ἐνάρετον Γέροντα, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς ἀγάπης του μὴ αμαρτήσαντος συνεχώρησεν αὐτόν που ἡμάρτησεν.

17. Ἐνας Μοναχός ἦλθε κάποτε εἰς ἓνα Γέροντα καὶ του λέγει :

-Ὁ συμμαναστής ἀδελφός μου με ἐγκαταλείπει ἀναχωρῶν πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ ἐξ αἰτίας δε τῆς ἀκαταστασίας του αὐτῆς υποφέρω καὶ στενοχωρούμαι.

– Τέκνον μου, κάμε ὑπομονὴν μὴ γογγύζῃς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου ὁ Θεός δε, βλέπων τὴν ὑπομονὴν σου αὐτὴν, ἀσφαλῶς θὰ τὸν ἐπαναφέρῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν δὲν εἶναι εὐγενικὸν να συμπεριφερόμεθα μετὰ σκληρότητος - ἀπέναντι των ἀδελφῶν μας. Ὁ δαίμων δὲν ἐκδιώκει τὸν δαίμονα καὶ ἡ κακία δὲν διορθώνεται με τὴν σκληρότητα, οὔτε ἡ σκληρότης με τὴν κακίαν. Μάλλον με τὴν καλωσύνην σου θὰ τὸν διορθώσῃς, διότι καὶ ὁ Θεός μας, οὐχὶ δι' ἀπειλῶν, ἀλλὰ διὰ παρακλήσεων ἐπαναφέρει εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν τοὺς αμαρτάνοντας εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν. Μὲ τὰς συμβουλὰς αὐτὲς παρηγόρει τὸν παραπονούμενον ἀδελφόν.

18. Διὰ να τὸν καταπραΰνῃ δε ἀκόμη περισσότερον τοῦ διηγήθῃ καὶ τὴν ἐξῆς ιστορίας:

-Ἐζων κάποτε εἰς τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου δύο ἀδελφοί συμμανασται ὁ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς ἐκυριεύθη ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τῆς πορνείας καὶ ἐπολεμεῖτο συνεχῶς ὑπ' αὐτῶν. Ὑπὸ τὸ κράτος δε τοῦ πολέμου αὐτοῦ ἔλεγε συνεχῶς πρὸς τὸν ἄλλον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

- Εγώ θα φύγω διά τον κόσμον.

- Δεν θα σε αφήσω, αδελφέ μου, να επιστρέψης εις τον κόσμον, να χάσης όλους τους κόπους σου και την παρθενίαν σου.

Συνώδευε δε με δάκρυα την απάντησίν του αυτήν και συμμαναστής αδελφός. Παρ' όλα ταύτα δεν επείθετο ο αιχμαλωτισθείς από τούς αισχρούς λογισμούς αδελφός και επέμενε.

- Δεν κάθημαι πλέον άλλο εδώ: το απεφάσισα, θα απέλθω. "Η λοιπόν έλα και συ μαζί μου, διά να επιστρέψωμεν από κοινού, ή άφησε με να φύγω, οπότεν θα παραμείνω οριστικώς εις τον κόσμον.

19. Ο αδελφός λοιπόν ευρέθη εις φοβερόν αδιέξοδον δεν ήξευρε τι να κάμη. Μετέβη λοιπόν εις ένα διακριτικόν Γέροντα και αφού του διηγήθη το περιστατικόν, τον ήρώτησε τι να κάμη.

Ο Γέρων, αφού έσκέφθη, του είπε:

Πήγαινε και συ μαζί του και ο Θεός, βλέπων την εις αυτόν αγάπην σου και τους χάριν αυτού κόπους σου, δεν θα επιτρέψει να περιπέση εις την φοβεραν αμαρτίαν.

20. Πράγματι λοιπόν έξεκίνησαν διά την πολιτείαν μόλις δε έφθασαν εις το χωρίον, διά το οποίον προορίζοντο, και πολεμούμενος αδελφός ήλευθερώθη από τον φρικτόν πόλεμον της κακής επιθυμίας, διότι ο Θεός, εκτιμών τους εξ αγάπης κόπους του αδελφού, αφήρεσε τον πόλεμον από τον πολεμούμενον, ελαφρωμένος δε ούτος από το απαίσιον βάρος των πονηρών λογισμών, λέγει προς τον συνοδόν του:

- "Ας υποθέσωμεν, αδελφέ μου, ότι έπραγματοποίησα την αμαρτίαν, διά την οποίαν με παρότρυναν οι κακοί λογισμοί: ποίον θά ήτο το κέρδος μου από αυτό; "Ας σηκωθώμεν λοιπόν, διά να επιστρέψωμεν και πάλιν εις το κελλίον μας.

Τοιουτοτρόπως επέστρεψαν, χωρίς ουδείς εκ των δύο να ζημιωθή.

21. Ο Αββάς Αγάθων έλεγε: ποτέ δεν έπεσα να κοιμηθώ με την συνείδησιν βεβαρημένην εναντίον οιουδήποτε άλλ' ούτε και άφησα άλλον να κοιμηθή, εφ' όσον εγνώριζα, ότι ήτο μαζί μου λυπημένος. Όσον ήμπορούσα επεδίωκα να συνδιαλλαγώ με όλους, πριν δύση ο ήλιος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

22. Ο Αββάς Ισαάκ έλεγε ποτέ δεν μετέφερα εντός του κελλίου μου εχθρικήν σκέψιν εναντίον αδελφού, που με έλύπησεν αλλά και εγώ εφρόντισα νά μή αφήσω αδελφόν να αναχωρήση εκ του κελλίου μου, εφ' όσον ήτο λυπημένος μαζί μου.

23. Κάποτε ο Αββάς Ιωάννης επήγαινε, μαζί με άλλους αδελφούς, από την σκήτην εις ένα άλλο μέρος. Εν τω μεταξύ ενύχτωσε και ο άνθρωπος, που τους οδηγεί εις τα μέρη εκείνα, έχασε τον προσανατολισμό του και περιεπλανήθη. Τότε οι αδελφοί λέγουν ιδιαιτέρως εις τον Αββά Ιωάννην:

- Τί να κάμωμεν τώρα, Αββά; Οπως φαίνεται, ο οδηγός μας έχασε τον δρόμον και υπάρχει φόβος μήπως περιπέσωμεν ή εις μέρη ληστών, ή εις μέρη θηρίων, ή εις αποκρήμνους βράχους και τοιουτοτρόπως αποθάνωμεν!

24. Ο Αββάς Ιωάννης τους απήντησεν:

- Εάν το είπωμεν αυτό εις τον αδελφόν μας, θα λυπηθη και θα εντραπή. Να όμως τι θα κάμωμεν· εγώ θα προσποιηθώ τον ασθενη και θα ισχυρισθώ, ότι δεν έχω την δύναμιν να βαδίσω περισσότερον. Θα παρακαλέσω δε να μείνω εδώ, διά νά διανυκτερεύσω. Το πρωί, θα ήμπορέσωμεν να προσανατολισθώμεν..

Πράγματι λοιπόν έτσι έκαμε. Τότε και οι άλλοι αδελφοί, που συνόδευαν τον Αββάν Ιωάννην, εύρον την ευκαιρίαν και είπον:

- Και ημείς δεν προχωρούμεν· θα παραμείνωμεν πλησίον σου.

Τοιουτοτρόπως και τον κίνδυνον εκ της περιπλανήσεως απέφυγον, αλλά και τον αδελφόν, που τους οδηγούσε, δεν έσκανδάλισαν. Το πρωϊ, αφού εξημέρωσε καλά, συνέχισαν ασφαλώς την πορείαν των.

25. Εις την Αίγυπτον κάποτε ήσκήτευεν ένας Γέρων: ούτος διεκρίνετο διά την αληθή, κατά Χριστόν, γνώσιν και ετιμάτο από πολλούς. Ήτο δε η περιοχή εις την οποίαν διέμενεν υψηλότερα από την σκήτην. Εις την περιοχήν αυτήν ήλθε κατόπιν και εγκατεστάθη και η συνοδεία του Αββά Ποιμένος. Μόλις επληροφορήθησαν το πράγμα αυτό οι περίοικοι, εγκατέλειψαν πλέον τον παλαιόν εκείνον Γέροντα και όλοι προσήρχοντο εις τον 'Αββάν Ποιμένα. Το γεγονός αυτό έστεναχώνει τον Αββάν Ποιμένα, διότι έφοβείτο μη λυπηθή ο Γέρων.

26. Μίαν λοιπόν ημέραν λέγει προς τους αδελφούς του:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

– Τι να κάμωμεν, αδελφοί μου, με τον μεγάλον αυτόν Γέροντα; "Η συμπεριφορά των ανθρώπων πραγματικώς μάς στενοχωρεί ούτοι άφησαν τον άνθρωπος αυτόν, που είναι τόσοσπονδαίας, και προσέχουν ημάς, που δεν είμεθα τίποτε! Πώς να τον περιττηθώμεν και να εκδηλώσωμεν την προς αυτόν εκτίμησίν μας;

Αφού έσκέφθη ολίγον, συνέχισεν:

- Αυτό θα κάμωμεν· να ετοιμάσετε ολίγας μερίδας φαγητού και να πάρετε εις τα δοχεία ολίγον καλόν οίνον να υπάγωμεν δε εις το κελλί του Γέροντος και να φάγωμεν όλοι μαζί.

27. Πράγματι λοιπόν έλαβον τα τρόφιμα και τον οίνον, ως προσέταξεν ο 'Αββάς Ποιμήν, και ανεχώρησαν διά το κελλί του Γέροντος, Μόλις έφθασαν, εκτύπησαν την θύραν του κελτίου από μέσα ηκούσθη η φωνή ενός υποτακτικού του Γέροντος, ερωτώσα:

– Ποίοι είσθε;

– Ειδοποίησε τον Γέροντα, ότι τον ζητεί ο 'Αββάς Ποιμήν, επιθυμών να εύλογηθή από αυτόν.

Μετ' ολίγον επανέρχεται και πάλιν και υποτακτικός του Γέροντος, διά να τους αναγγείλη, ότι ο Γέρων δεν ευκαιρεί να τους δεχθή και επομένως να φύγουν. Ο 'Αββάς Ποιμήν όμως με την συνοδείαν του παρέμειναν από τον καύσωνα του ηλίου και εδήλωσαν, ότι δεν θα αναχωρήσουν, εάν δεν τους δεχθή προηγουμένως ο Γέρων.

28. Ο Γέρων, βλέπων την ταπείνωσιν τού Αββά Ποιμένος και την υπομονήν του, συνεκινήθη και τους ήνοιξεν. Αφού εισήλθον ο Αββάς Ποιμήν και η συνοδεία του συνέφαγον μαζί με τον Γέροντα. Κατά την διάρκειαν του φαγητού είπε προς αυτούς ο Γέρων:

- Πραγματικώς, αδελφοί, σήμερα μού δίδετε την ευκαιρίαν να αντιληφθώ, ότι τα όσα περί υμών είχαν πληροφορηθή είναι ελάχιστα διεπίστωσα εμπράκτως, από την συμπεριφοράν σας, ότι η αξία των έργων σας είναι εκατόν φορές μεγαλυτέρα της φήμης των. Από την ημέραν δε εκείνην έγινε πραγματικός και ειλικρινής φίλος των.

29. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν, ότι εκείνος που πράγματι αγαπά, θυσιάζεται διά τον πλησίον. Ιδού δε πώς θα αποδείξη την υπέρ του πλησίον θυσίαν εάν ακούση από τον πλησίον του λόγους λυπηρούς, που τον έθλιψαν και δύναται και αυτός να εκστομίση

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

κατά του πλησίον τοιούτους λόγους και επιβληθή εις τον εαυτόν του και δεν τους είπη ή εάν αδικηθή από τον πλησίον και έχει την δύναμιν και δεν ανταποδώση το κακόν εις τον αδικήσαντα ο τοιούτος πραγματικώς θυσιάζεται υπέρ του πλησίον.

30. Ηλθε κάποτε ένας Γέρων εις τον Αββάν Λώτ, που διέμενεν εις το μικρόν έλος του Αρσενοΐτου, και τον παρακάλεσε να του παραχωρήση ένα κελλίον. Ο Αββάς Λώτ προθύμως του παρεχώρησε κελλίον. Ο Γέρων αυτός ήτο ασθενής και τον περιποιήθη ο Αββάς Λώτ' εάν δε μερικοί έπεσκέπτοντο αυτόν, τους υπεδείκνυε να επισκεφθούν και τον Γέροντα ασθενή. Ο Γέρων όμως αυτός ήσπάζετο τας αρχάς του Ωριγένους και δι' αυτό, εις τας συνομιλίας του μετά των επισκεπτών, έθιγεν απόψεις του Ωριγένους, τας οποίας, ως γνωστόν, κατεδίκασεν η Εκκλησία,

Αυτή η κατάσταση έστενοχώρει τον 'Αββάν Λώτ, ο οποίος έφοβείτο μήπως σκανδαλισθώσι κατ' αυτού οι Πατέρες, χαρακτηρίζοντες αυτόν και την συνοδείας του ως 'Ωριγενιστάς. Αλλά και πάλιν να τον εκδιώξη δεν ήθελεν, από αγάπης προς τον πλησίον, και από σεβασμόν προς την εντολήν του Κυρίου, που επέβαλλε την φιλοξενίαν.

31. Εις απορίαν περί του πρακτέου ευρισκόμενος μετέβη εις τον 'Αββάν 'Αρσένιον και διηγήθη τα συμβαίνοντα, επιζητών την συμβουλήν του. Αφού τον ήκουσεν ο Αββάς Αρσένιος του είπε :

– Μή τον εκδιώξης: σύστησέ του όμως, ότι θα δύναται να πίνη και να τρώγη όσα θέλει, από αυτά που οικονομεί ο Θεός περί Ωριγένους όμως να μη όμιλήση εις ουδένα. Εάν αυτός θελήση, τότε θα διορθωθή μόνος του άλλως μόνος του πάλιν θα θελήση να αναχωρήση, ώστε να μη οφείλεται εις σε ή αναχώρησής του.

32. Πράγματι, όταν επέστρεψεν εις το κελλί του ο 'Αββάς Λώτ, εφήρμοσε την σύστασιν τού Αββά Αρσενίου. Ο Γέρων, μόλις ήκουσε τους λόγους αυτούς του 'Αββά Λώτ, δεν ήθέλησε να διορθωθή και να παραμείνη αμέσως ήρχισε να τους παρακαλεί να αναχωρήση, διότι, ως έλεγε, δεν ήδύνατο να υποφέρει την σκληρότητα της ερήμου. Τοιουτοτρόπως ανεχώρησεν ειρηνικώς και όλοι με αγάπην τον κατευόδωσαν.

33. Ένας αδελφός εξυπηρετεί κάποιον Γέροντα ασθενή.

Το σώμα του Γέροντος ήνοιξε, λόγω της ασθενείας, και έβγαλε πληγάς, που έμύριζαν πάρα πολύ άσχημα. Τότε ο λογισμός ηνώχλησε τον αδελφόν εκείνον και του είπε: «Φύγε, διότι δεν ημπορείς να υπομένης αυτήν την δυσωδίαν».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

34. Ο αδελφός αμέσως, διά να αντιμετωπίσει την επίθεσιν τοῦ λογισμοῦ, ἐπῆρεν ἕνα μικρόν πῆλινον δοχείου καὶ το ἐγέμισε με ἀποπλύματα ἐκ τῶν πληγῶν τοῦ ἀσθενοῦς. Ὅσάκις λοιπὸν τον παρεκίνει καὶ λογισμὸς νὰ φύγῃ, ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε: «Πρῶτα θὰ πῶ ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτὰς καὶ μετὰ θὰ φύγω». Πρὸ τῆς σταθερότητος αὐτῆς υπεχώρει ὁ λογισμὸς καὶ τοῦ ἔλεγεν «Οὔτε νὰ φύγῃς, οὔτε νὰ πιῇς ἀπ' αὐτὰς τὰς ἀκαθαρσίας». Καθ' ἐκάστην δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐβιάζετο νὰ υπομένη καὶ υπηρετεῖ χωρὶς γογγυσμὸν τὸν Γέροντα. Ὁ Θεὸς ἐκτιμών τὴν ἐπίμονον καὶ υπομονητικὴν αὐτὴν προσπάθειαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐθεράπευσεν τὸν Γέροντα.

35. Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἐκάθισαν εἰς τὴν σκῆτην, διά νὰ ἐκτελέσουν μίαν ομαδικὴν υπηρεσίαν: ἕνας λοιπὸν ἀπὸ αὐτοὺς, ποῦ ἦτο ἀσθενὴς ἀπὸ τὴν υπερβολικὴν ἀσκήσιν, ἐβήχε. Χωρὶς ὅμως νὰ θέλῃ, τὰ πτύσματα ἀπὸ τὸν βήχα τοῦ ἐπιπτον εἰς τὸ πρόσωπον ἐνὸς ἀδελφοῦ. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς ἐπιέζετο ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ τοῦ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ἀσθενὴ ἀδελφόν του: «Πρόσεξε, σε παρακαλῶ, διότι ὅταν βήχῃς, ἐρχονται εἰς τὸ πρόσωπόν μου τὰ πτύσματά σου». Τότε ὁ ἀδελφὸς ἀντιμετώπιζε τὸν λογισμὸν ὡς ἐξῆς: «Εάν ἐπιθυμῇς νὰ φύγῃς ἀπὸ κοντὰ τοῦ, πρῶτα θὰ φάγῃς τὰ πτύσματά τοῦ». Κατόπιν αὐτοῦ ἡρέμει ὁ λογισμὸς καὶ τοῦ ἔλεγε: «Τότε οὔτε νὰ φάγῃς ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτὰς, οὔτε νὰ εἴπῃς τίποτε εἰς τὸν ἀδελφόν».

36. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββάν Σισῶην:

- Ἀββά, εἴν οδοιπορώμεν καὶ ὁ ὁδηγὸς χάσῃ τὸν προσανατολισμὸς καὶ περιπλανηθῶμεν, εἶναι ἀνάγκη νὰ τοῦ το υποδείξωμεν ;

- Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Ἀββάς θὰ τὸν ἀφήσωμεν νὰ προχωρῇ ὅπου νομίζει" μήπως ἔχεις τὴν γνώμην νὰ ἀρῶμεν μίαν ράβδον καὶ νὰ τοῦ σπᾶσωμεν τὴν κεφαλὴν;

Χαρακτηριστικῶς δὲ τοὺς ἀνέφερε καὶ τὸ ἐξῆς περιστατικόν:

-Κάποτε συνοδοιπόρουν δώδεκα ἀδελφοὶ καὶ ὁδηγὸς τῶν ἔχασεν τὸν δρόμον μέσα εἰς τὴν νύκτα καὶ περιεπλανήθησαν. Καὶ οἱ δώδεκα ἀντελήφθησαν, ὅτι ἔχασαν τὸν δρόμον, ἐπίεσαν ὅμως τὸν εαυτὸν τῶν νὰ μὴ τοῦ το εἴπουν, διά νὰ μὴ τὸν λυπήσουν.

37. Ὅταν πλέον ἐξημέρῳσεν, ἀντελήφθη καὶ ὁ ὁδηγὸς, ὅτι εἶχαν περιπλανηθῇ καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς:

- Νὰ με συγχωρήσετε, διότι ἔχασα τὸν δρόμον καὶ σας ἐταλαιπώρησα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

- Ολοι το έκαταλάβαμεν,- του απήντησαν,-άλλ' έσιωπήσαμεν. Ο οδηγός τότε εθαύμασε και εξεπλάγη από την αγάπην των αδελφών αυτών, διαλογισθείς, ότι φθάνουν μέχρι θανάτου, διά να μη βλάψουν ή να μη λυπήσουν κανένα. Εδόξασε τότε τον Θεόν διά την τοιαύτην αγάπην. Είχον δε απομακρυνθη από την ορθήν κατεύθυνσιν δώδεκα ολόκληρα μίλια.

38. Ένας γέρων Ασκητής έλεγεν, ότι η ταπεινώσις δύναται να κατανικήση και την φοβερωτέραν δύναμιν. Προς απόδειξιν του ισχυρίσμού του αυτού διηγείτο και την κατωτέρω διδακτικής ιστορίαν: «Κάποτε έζων δύο Επίσκοποι εις δύο γειτονικές Επισκοπάς. Ούτοι είχαν παρεξηγηθή μεταξύ των και δεν ευρίσκοντο εις αγαθάς σχέσεις. Εξ αυτών και ένας ήτο πλούσιος και ισχυρός, ενώ ο άλλος ταπεινός. Ο πλούσιος λοιπόν και ισχυρός ανεζητεί αφορμήν, διά να προξενήση κακόν εις τον ταπεινόν γείτονά του αυτό το έπληροφορήθη και ταπεινός και ενθαρρύνων τους κληρικούς του, τους έλεγε:

– Μη φοβείσθε, υπάρχει τρόπος να τον νικήσωμεν.

– Δέσποτα, αυτός είναι ισχυρός και διαθέτει όλα τα μέσα ποίος λοιπόν έχει την δύναμιν να τον νικήση; Του απαντούσαν οι κληρικοί του.

Ο ταπεινός Επίσκοπος τους έλεγε πάλιν:

- Μη ανησυχήτε, τέκνα μου κάμετε ολίγην υπομονήν και θα αντιληφθήτε και μόνοι σας το έλεος του Θεού.

39. Από την ημέραν εκείνην ο ταπεινός Επίσκοπος παρηκολούθει, πότε θα γίνη πανήγυρις, όπου θα ελάμβανε μέρος ο γείτων του. Πράγματι λοιπόν κατά την επέτειον Αγίων τινών Μαρτύρων, τους οποίους ετίμα η γειτονική Επισκοπή, συγκεντρώνει τον κλήρον του και τους λέγει:

-Εμπρός, ακολουθήσατε με και να κάνετε αυτό, που θα κάμω και εγώ. Ασφαλώς δε σήμερον θα καταβάλωμεν τον αντίπαλόν μας.

Τον ήκολούθησαν με κάποιαν δυσπιστίαν και έλεγαν μεταξύ των «τί να σκέπτεται να κάμη ο Επίσκοπός μας;» Μετ' ολίγον έφθασαν εις τον πανηγυρίζοντα Ναόν, όπου είχε συγκεντρωθή ολόκληρος η πόλις εκείνην την στιγμήν εγένετο η λιτάνευσις (=περιφορά) της αγίας εικόνας των Μαρτύρων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

40. Τότε λοιπόν, ενώπιον όλων, και ταπεινός Επίσκοπος πίπτει εις τους πόδας του συναδέλφου του, που τον κατεδίδωκεν. Αυτό το εμιμήθησαν και οι Κληρικοί που τον συνόδευσαν συγχρόνως δε του λέγει με ταπείνωσιν:

- Συγχώρησόν μας, Δέσποτα: είμεθα δούλοι σου.

“Ο υπερήφανος Επίσκοπος κατεπλάγη από την πράξιν αυτήν και, τού Θεού συνεργούντος, κατενύγη κατά την καρδίαν αμέσως δέ, παρ' όλην την λαμπρότητα, μεθ' ής περιεβάλλετο, πίπτει και αυτός εις τους πόδας του ταπεινού Επισκόπου και του λέγει:

- Συ είσαι Δεσπότης και πραγματικός πνευματικός Πατήρ.

Από την στιγμήν εκείνην επήλθε συμφιλίωσις μεταξύ των και έθριάμβευσεν η αγάπη, εις μεγάλος μάλιστα βαθμόν.

41. Αφού επέστρεψεν ο ταπεινός Επίσκοπος, μετά του κλήρου του, εις την Επισκοπήν του, λέγει ούτος προς τους Κληρικούς του:

- Δεν σας έλεγον, τέκνα μου, ότι θα ήμπορέσωμεν να νικήσωμεν με την βοήθειαν της αγαθότητος του Θεού;

Και σεις λοιπόν, όταν έχετε έχθραν με μερικούς ανθρώπους, αυτό να κάνετε και ασφαλώς με την Χάριν του Κυρίου θα νικάτε.

42. Ήρώτησαν κάποτε ένα Γέροντα:

– Τί είναι ταπείνωσις; Εκείνος τότε απήντησε :

- Ταπείνωσις είναι μία πνευματική δύναμις, που σε παρορμά να συγχωρήσης τον αδελφόν σου, όταν αμαρτήση εις σέ, πριν ακόμη εκείνος σου ζητήσει συγγνώμην.

43. Ενας αδελφός ήρώτησεν ένα άλλον Γέροντα:

- Τί είναι ταπεινοφροσύνη;

Εκείνος τότε έδωσε τον εξής ορισμόν :

– Ταπεινοφροσύνη είναι η αρετή, που σου επιβάλλει να ευεργετήσης αυτούς, που σου κάμνουν κακόν.

– Και εάν κανείς δεν δυνηθή να φθάση εις αυτό το υψηλών επίπεδον, τι να κάμη;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

-Ας φύγη, προτιμών την σιωπήν!

44. Ένας Γέρων, που έζη εις την Αίγυπτον, έλεγε συνεχώς:

- Δεν υπάρχει άλλος συντομότερος δρόμος για τον Παράδεισον, από την ταπείνωσιν!

45. Ο Αββάς Ζήνων ανέφερε κάποτε την κατωτέρω ιστορίας, την οποίαν του διηγήθη ο μακάριος Σέργιος, που ήτο Ηγούμενος εις την πεδιάδα. Μίαν ημέραν-έλεγεν ο Αββάς Σέργιος-επεριπατούσα μετά τινος Αγίου Γέροντος και με μερικούς αδελφούς εν τω μεταξύ εχάσαμεν τον δρόμον και δεν εγνωρίζαμεν που κατευθυνόμεθα. Περιπλανόμενοι τοιουτοτρόπως έφθάσαμεν εις ένα χωράφι εσπαρμένον και, χωρίς να το θέλωμεν, κατεπατήσαμεν ολίγα σπαρτά. Μόλις μάς αντελήφθη ο γεωργός, που κατά σύμπτωσιν ειργάζετο εκεί, ήρχισε να μας υβρίζει και να λέγη έξωργισμένος:

- Μοναχοί είσαστε σείς; Δεν φοβείσθε καθόλου τον Θεόν; Εάν είχατε προ οφθαλμών σας τον φόβον του Θεού, δεν θα καταπατούσατε το σπαρμένο χωράφι, που με τόσον κόπον έκαλλιέργησα!

46. Μόλις ετελείωσεν η βιαία και άδικος επίθεσις του γεωργού, μάς διατάσσει ο άγιος εκείνος Γέρων, διά το όνομα του Κυρίου, κανείς μας να μη ομιλήση. Συγχρόνως δε απευθυνόμενος προς τον γεωργών με πραείαν και παρακλητικήν φωνήν του είπε:

- Δίκαιον έχεις, τέκνον μου εάν πράγματι είχαμεν τον φόβον του Θεού, δεν θα το εκάμναμεν αυτό. Σε παρακαλούμεν όμως, εν ονόματι του Κυρίου, να μας συγχωρήσης για το σφάλμα μας αυτό.

Ο γεωργός βλέπων την ανεξικακίαν και ταπείνωσιν τού Γέροντος εξεπλάγη και αφού ήλθε τρέχων προς ημάς, έπεσεν εις τους πόδας του Γέροντος και του λέγει:

- Σε παρακαλώ, δι' όνομα του Θεού, σύ να με συγχωρήσης και να με πάρης μαζί σου.

47. Αφού ετελείωσε την διήγησιν αυτήν και μακάριος Σέργιος διετύπωσε και το εξαγόμενον συμπέρασμα:

- Βλέπετε τι κατώρθωσαν, με την βοήθειαν του Θεού, να επιτύχουν η πραότης και η καλή προαίρεσις του Αγίου; Έσωσε την ψυχήν τού γεωργού, η οποία, ως γνωστόν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

εδημιουργήθη κατ' εικόνα Θεού, και την οποίαν ο Θεός θεωρεί ανωτέραν από μυριάδας κόσμων μαζί με τους θησαυρούς των.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΝ ΣΥΜΒΗ μάχη μεταξύ δύο ἀδελφῶν, ὁ πρῶτος μετανοῶν λήψεῃ ταὶ τὸν στέφανον τῆς νίκης στεφανούται δὲ καὶ ὁ δεύτερος, ἐὰν μὴ ἀποβάλεται τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ προθύμως καὶ αὐτὸς σπουδάσῃ τα πρὸς εἰρηνὴν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ δύο ἀδελφοί φιλονεικήσουν, ἐκεῖνος, που θα μετανοήσῃ πρῶτος και θα υποχωρήσῃ, θα λάβῃ τὸν στέφανον τῆς νίκης ἀλλὰ καὶ ὁ δεύτερος θα στεφανωθῇ, ἐφ' ὅσον δεν ἀπορρίψῃ τὴν πρότασιν συμφιλιώσεως, ἀλλὰ προθύμως καὶ αὐτὸς ἐπιδιώξῃ τὴν μεταξύ των εἰρήνευσιν.

Γ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤρωτησε Γέροντα λέγων ἐπεὶ αἰσθάνομαι ὡς ἀπὸ κενοδοξίας, ὅτι ὅταν βάλλω μετάνοιαν ἐπὶ τινῶν ἐρυθριῶ μικρόν, ἄρα ὀφείλω ἐπιτηδεύειν μὴ ἐπὶ τινῶν βάλλειν μετάνοιαν, τὴ κενοδοξία δῆθεν μαχόμενος, ἢ ὡς ἂν φθάσῃ καὶ ἀπεκρίθῃ ὁ Γέρων ὡς ἂν φθάσῃ, ποιήσον.

2. Ἔφη ὁ ἀδελφὸς ἄρα δὲ καὶ τοῖς μικροτέροις ὀφείλω μετάνοιαν; ἢ λόγῳ θεραπεύειν αὐτούς, ἵνα μὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου κενοδοξία ὑπείσέλθῃ; ἀπεκρίθῃ ὁ Γέρων" καθὼς εὑρίσκονται ἄνδρες μεγάλοι καὶ ἔντιμοι, χρεωστοῦντες μηδαμινοῖς ἂν» θρώποις καὶ ἐλαχίστοις, καὶ ἀνάγκην ἔχουσιν ἀποδοῦναι τὸ χρέος, μὴ κενοδοξοῦντες, χρεωστοῦσι γάρ, οὕτω καὶ σύ, ἐὰν χρεώστῃς τινι μικροτέρῳ, ἢ μείζονι, βάλλε αὐτὸ μετάνοιαν ἄκενοδοξως εἶδως ὅτι χρεωστεῖς.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ υπέβαλεν εἰς ἓνα Γέροντα τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

– Μου συμβαίνει το ἐξῆς: ὅταν βάζω μετάνοιαν ἐπὶ παρουσία ἄλλων τινῶν, κοκκινίζω ολίγον ἀπὸ ἐντροπὴν ἀντιλαμβάνομαι δε ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς κενοδοξίαν, ὅτι τάχα κάτι κατώρθωσα. Τί με συμβουλεύεις λοιπὸν μήπως πρέπει να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

προσέχω ώστε να μη βάλλω μετάνοιαν ενώπιον άλλων, διά να πολεμήσω την κενοδοξίαν, και να ενεργήσω αδιακρίτως αυτό που επιβάλλει η στιγμή;

Ο Γέρων απήντησε:

– Να κάμης αυτό, που επιβάλλει το καθήκον της στιγμής, χωρίς να σκέπτεσαι ποία πρόσωπα έχεις απέναντί σου.

2. Κατόπιν της απαντήσεως αυτής και αδελφός επανέλαβε.

– Και εις τους μικροτέρους υποχρεούμαι να υποβάλλω μετάνοιαν; "Η είναι αρκετόν με λόγους μόνον να τους ικανοποιώ, διά να μη με ενοχλήση ή κενοδοξία, ότι τάχα ταπεινούμαι και προ των μικροτέρων ακόμη;

Και πάλιν ο Γέρων απήντησεν:

– Όπως υπάρχουν άνθρωποι, με αξιώματα και κοσμικήν τιμήν, που χρεωστούν εις αφανείς και ασήμους ανθρώπους και υποχρεούνται να εξοφλήσουν το χρέος των, χωρίς αυτό να γίνεται αφορμή να κενοδοξούν, διότι απλούστατα είναι χρεώσται, τοιουτοτρόπως και σύ, εάν ήμάρτησες απέναντί τινος και οφείλεις να του ζητήσης συγγνώμην, βάλε του μετάνοιαν, είτε μικρότερος είναι είτε μεγαλύτερος, χωρίς να δοκιμάσης κενοδοξίαν πρέπει να γνωρίζης, ότι η μετάνοια αυτή είναι χρέος σου, που οφείλεις να εξοφλήσης.

Δ'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΠΡΟΣΕΧΕ σεαυτῷ ἐὰν καὶ λογισμός σου νύξῃ σε, ὅτι ὁ ἀδελφός σου λυπῆται κατὰ σου, μὴ καταφρονήσης αὐτοῦ· ἀλλὰ βάλε αὐτὸ μετάνοιαν ἐν φωνῇ οἰκτρὰ ἕως οὐ πείσης αὐτόν· βλέπε, μὴ ἔσο σκληροκάρδιος ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, βιαζόμεθα γὰρ πάντες ὑπὸ τῆς ἔχθρας.

Ερμηνεία

ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΗΣ τον εαυτόν σου. Εάν ο λογισμός σου ἐλαφρότατα σε κεντηση με την σκέψιν ότι ο αδελφός σου είναι λυπημένος μαζί σου, μή παραμείνης αδιάφορος βάλε του μετάνοιαν και ταπεινώσου ενώπιόν του, χρησιμοποιών, κατά την συζήτησιν, φράσεις ταπεινωτικές διά τον εαυτόν σου, μέχρι να τον πείσης διά την είλικρίνειαν των διαθέσεών σου και συνδιαλλαγήτε. Πρόσεξε να μη φανής σκληρόκαρδος απέναντι του αδελφού σου, διότι όλους μας μάς τυραννεί το πάθος της έχθρας.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

ΜΕΣΟΤΗΣ τῆς ἐνεργείας τῆς ἀγίας γνώσεως οὐ μικρῶς ἡμᾶς λυπεῖσθαι παρασκευάζει, ὅταν ἐκ παροξυσμοῦ τινὸς ὑβρίσαντες τινά, παρασκευάσωμεν αὐτον ἐχθρὸν ἐαυτῶν διόπερ οὐδέποτε ἐνδίδωσι νύττουσα τὴν συνείδησιν ἡμῶν, ἕως ὅτε διὰ πολλῆς ἀπολογίας εἰς τὴν πάλαι ἐπαναγάγωμεν τὸν ὑβρισθέντα διάθεσιν.

2. Ἡ δὲ ἀκροτάτη αὐτῆς κατάνυξις, καὶ ὅταν ἀδίκως τὶς τῶν τοῦ βίου ἄνθρωπων καθ' ἡμῶν ὀργισθῇ, ἁδολεσχεῖν ἡμᾶς καὶ φροντίζειν ἄγαν ποιεῖ" ἐπειδὴ ὅλως πρόσκομμα τινὶ τῶν ἐκ τοῦ αἰῶνος τούτου λαλούντων γινόμεθα,

3. Ὅθεν καὶ ἀργὸς τότε ὁ νοῦς περὶ τὴν θεωρίαν γίνεται καὶ γὰρ λόγος τῆς γνώσεως, ὅλος ἀγάπης ὢν, ὁ συγχωρεῖ τὴν διάνοιαν πλατυνθῆναι πρὸς σύλληψιν θεωρημάτων θείων, εἰ μὴ πρότερον ἀπολάβωμεν ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ τὸν εἴκη ἡμῖν ὀργιζόμενον,

4. Εἰ δὲ ἐκεῖνος οὗ θέλει τοῦτο γενέσθαι, ἢ τυχὸν ἀπέστη τῶν ἡμετέρων διατριβῶν, ἐπείγει ἡμᾶς λοιπὸν τὸν χαρακτῆρα τοῦ προσώπου αὐτοῦ προτιθέντας τῇ ἐαυτῶν διαθέσει ἐν ἄσυσταλτῳ τινὶ τῷ τῆς ψυχῆς σχήματι, οὕτως ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τὸν τῆς ἀγάπης νόμον ἀποπληροῦν. Δεῖ γάρ, φησι, καὶ τὰ πρόσωπα τῶν χολούντων ἄκαιρος ἄχολω τῇ ἐννοια ἐν τῇ ἐαυτῶν καθορᾷ διανοία τοὺς θε: λοντας γνῶσιν ἔχειν Θεοῦ.

5. Τούτου δὲ γενομένου, οὗ μόνον περὶ τὴν θεολογίαν ὁ νοῦς ἡμῶν ἄπταιστως κινήσεται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ μετὰ πολλῆς ἀναβήσεται παδδησίας, ὡς ἐκ δευτέρας βαθμίδος εἰς πρώτης ἀνεμποδίστως ἐπειγόμενος.

6. Εἰ δ' ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδὲ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ κατὰ τὸν Ἀπόστολος Ἰωάννην, δηλὸν ἔστιν ὅτι καὶ ὁ λυπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν λυπεῖ λέγει γὰρ ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε καὶ ὁ θεραπεύων δὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν θεραπεύει.

7. Εἶδοτες οὖν, ἀγαπητοί, ὅτι ἐν τῷ μὴ λυπεῖν τὸν πλησίον, τὸν Θεὸν θερα: πεύομεν, μὴ δῶμεν πρόφασιν ἢ αἰτίαν τινὶ τοῦ λυπεῖσθαι καθ' ἡμῶν εὐλόγως ἢ ἀλόγως, ἵνα μὴ ἀπρόσδεκτος γένηται ἡ προσευχὴ ἡμῶν, ὡς πρόβατον ἐπιμῶμον.

8. Ἐνὸς γάρ, φησιν, εὐχομένου καὶ ἐνὸς καταρωμένου, τίνος εἰσακούσεται ὁ Δεσπότης; καὶ αὐθὶς εἰς οἰκοδομῶν, καὶ εἰς καταλύων, τί ὠφέλησαν, ἀλλ' ἢ κόπους;

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

ΟΤΑΝ, από παραφοράν, υβρίσωμεν ένα άνθρωπον και τον καταστήσωμεν έχθρόν μας, τότε η ενέργεια της ψυχής μας, που προέρχεται από την αγίαν γνώσιν τών υψηλών εννοιών, μας κάνει να λυπούμεθα πάρα πολύ δι' αυτό και ουδέποτε η ενέργεια αυτή υποχωρεί, αλλά διαρκώς κεντά με ελέγχους την συνείδησίν μας. Τότε δε μόνον σταματά, αφού κατορθώσωμεν να επαναφέρωμεν αυτόν που υβρίσαμεν εις την ψυχικήν διάθεσιν εκείνην, πού ήσθάνετο πριν να συμβη το επεισόδιον. Διά να επιτύχωμεν όμως αυτό απαιτούνται πολλai προσπάθειαι και πολλai απολογίαι προς τον λυπηθέντα αδελφόν.

2. Και ούτω πως μέν έκδηλούται η ενέργεια της ψυχής μας οσάκις ημείς πταίομεν η ευγενεστάτη όμως και τελειοτάτη διέγερσις της ψυχικής αυτής ενεργείας επισυμβαίνει, οσάκις ένας συνάνθρωπός μας όργισθη εναντίον μας χωρίς λόγον εις την περίπτωσιν αυτήν μάς κάμνει να ανησυχώμεν και να φροντίζωμεν με κάθε τρόπον να επαναφέρωμεν την αγάπην μεταξύ ημών και του αδίκως όργισθέντος καθ' ημών, επειδή, έστω και παρά την θέλησίν μας, κατέστημεν εμπόδιον εις κάποιον που σκέπτεται και ομιλεί κατά το φρόνημα των ανθρώπων του κόσμου τούτου.

3. Εξ αιτίας της ψυχικής αυτής καταστάσεως και ο νούς αδρανεί, μη δυνάμενος να υπωθή εις το επίπεδον της υψηλής και θείας θεωρίας. Τούτο δε συμβαίνει, διότι το περιεχόμενον της υψηλής και αγίας γνώσεως, της υπεράνω πάσης ανθρωπίνης καταλήψεως ενεργούσης, είναι όλον αγάπη δεν επιτρέπει λοιπόν η γνώσις αύτη να διαπλατυνθή εις υπερφυσικόν βαθμόν η ανθρωπίνη διάνοια, προκειμένου διά της ενοράσεως να συλλάβη τας θείας εκείνας μυστικές θεωρίας, εάν προηγουμένως δεν δυνηθώμεν να κερδίσωμεν διά της αγάπης και αυτόν ακόμη που οργίζεται εναντίον μας χωρίς αιτίαν και αφορμήν.

4. Εάν δε εκείνος, που έχει οργισθή αδίκως εναντίον μας, δεν δεχθή την προσφοράς της αγάπης μας και δεν θελήση να συνδιαλλαγώμεν, ή έχη φύγει από κοντά μας, επιβάλλεται εις ημάς να σχηματίσωμεν εις την σκέψιν μας την μορφήν του, κατά τρόπον τόσον ζωηρόν, ως να τον βλέπωμεν έμπροσθέν μας μέσα δε εις τα βάθη της καρδιάς μας, και ως να είμεθα ενώπιον ενωπίω με τον οργισθέντα αδίκως, αλλ' απόντα αδελφόν, να πραγματοποιήσωμεν τον νόμον της αγάπης. Διότι πρέπει, καθώς διδάσκουν οι Πατέρες, αυτοί που θέλουν να γνωρίσουν τον Θεόν με τον υψηλόν και μυστικόν τρόπον της ενοράσεως, να έχουν την δύναμιν να βλέπουν εις την διάνοιάν των αυτούς που τους επίκραναν αναιτίως, χωρίς το πικρόν παράπονον, που συνήθως γεννάται εις την ψυχήν από την συναίσθησιν της καθ' ημών αδικίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

5. Όταν δε πραγματοποιηθή αυτό και φθάσωμεν εις το ύψος της κατά Χριστόν απαθείας, τότε και ο νους μας, καθαρός πλέον από πταίσματα, θα κινηθή ελευθέρως όχι μόνον διά να κατανοήση τα υψηλά περί Θεού δόγματα και να αναδειχθή πράγματι Θεολόγος, αλλά και με ανεμπόδιστον θάρρος θα αναχθή εις την αγάπην του Θεού, ανερχόμενος τοιουτοτρόπως εκ της χαμηλοτέρας βαθμίδος, που είναι η προς τον πλησίον αγάπη, εις υψηλοτέραν που είναι η προς τον Θεόν τοιαύτη.

6. Εάν δέ, όπως λέγει ο Απόστολος Ιωάννης, εκείνος που αγαπά τον αδελφόν του και τον Θεόν αγαπά, αντιστρόφως δε, αυτός που δεν αγαπά τον αδελφός του, ούτε τον Θεόν αγαπά², έπεται, κατά λογικήν ακολουθίαν, ότι και όστις προξενεί λύπην εις τον αδελφός του, Αυτόν Τούτον τον Θεόν λυπεί. Ο ίδιος δε ο Κύριος λέγει, κατά την αφήγησιν περί της μελλούσης κρίσεως, ότι «εφ' όσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί εποιήσατε» (Ματθ. κε', 40) και ότι εκείνος που εξυπηρετεί τον αδελφός του, τον Θεόν εξυπηρετεί.

7. Εφ' όσον λοιπόν, αγαπητοί μου, γνωρίζομεν ότι τότε μόνον λατρεύομεν γνήσιως τον Θεόν, όταν δεν προκαλούμεν λύπην εις τον πλησίον μας, άς αποφεύγωμεν να παρέχωμεν εις αυτόν προφάσεις ή αφορμάς να λυπάται εναντίον μας, ευλόγως ή χωρίς λόγον, διά να καθίσταται τοιουτοτρόπως ευπρόσδεκτος η προσευχή μας από τον Θεόν και να μή απορρίπτεται, όπως εις τον καιρόν της Παλαιάς Διαθήκης το ακατάληλλον διά την θυσίαν πρόβατον.

8. Διότι, όταν, μεταξύ δύο ανθρώπων, ο εις εύλογεί και ο άλλος καταράται, τότε ποίον εκ των δύο θα ακούση ο Δεσπότης; Και πάλιν, όπως λέγεται, εάν ο ένας κτίζη και ο άλλος κρημνίζη, ποία ωφέλεια θα επέλθη; Ασφαλώς ουδεμία, εκτός ασκόπων και ματαίων κόπων!

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΦΙΛΟΣ έκείνος έστι γνήσιος, και τας έκ περιστάσεως θλίψεις και άναγκας, και πειρασμούς και συμφοράς, έν καιρῷ πειρασμού συνυποφέρων τῷ πλησίον ως ίδιας άθορύβως και άταραχως.

² «Εάν τις είπα ότι αγαπώ τον Θεόν, και τον αδελφόν αυτού μισή, ψεύστης εστί· η γάρ μή αγαπών τον αδελφόν ον εώρακε, τον Θεόν ον ούχ εώρακεν πώς δύναται αγαπάν ;» (Α' Ιωάν. δ' 20).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

2. Φίλος πιστός, σκέπη κραταιὰ ἐπειδὴ καὶ εὐημεροῦντι τῶν φίλων σύμβουλος ἔστιν ἀγαθὸς καὶ συνεργὸς συμψῦχος καὶ κακοπαθούντι, ἀντιλήπτωρ γνησιώτατος καὶ ὑπέρμαχος συμπαθέστατος.

3. Μόνοι οἱ ἀκριβεῖς τῶν ἐντολῶν φύλακες καὶ γνήσιοί τῶν θείων κριμάτων μύσται τοὺς κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πειραζομένους οὐκ ἐγκαταλιμπάνουσι φίλους.

4. Οἱ δὲ τῶν ἐντολῶν καταφρονῆται, καὶ τῶν θείων κριμάτων ἀμύητοι, ὅταν ὁ μὲν φίλος εὐήμερη, συναπολαύουσιν αὐτῷ ὅταν δὲ πειραζόμενος κακοπαθῇ, καταλιμπάνουσιν αὐτόν ἐστι δὲ ὅτε καὶ μετὰ τῶν ἐναντίων ἴστανται,

Ερμηνεία

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ φίλος εἶναι ἐκεῖνος, που ἔχει τὴν δύναμιν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς σκληρῆς δοκιμασίας τοῦ φίλου του, νὰ υποφέρῃ μαζί του, χωρὶς θορύβους καὶ ταραχάς, τὰς θλίψεις, τὰς ἀνάγκας, τοὺς πειρασμούς, τὰς συμφοράς, που προέρχονται ἀπὸ τὶς ατυχεῖς περιστάσεις, θεωρῶν ὅλα αὐτὰ ὡς προσωπικά του παθήματα.

2. Ο εὐκρινὴς φίλος εἶναι, κατὰ τῆς ὥρας τῆς δοκιμασίας, ἰσχυρόν καταφύγιον, ἐπειδὴ καὶ ὅταν εὐτυχὴ ὁ φίλος ἀναδεικνύεται καλὸς σύμβουλος καὶ συμπαραστάτης πρόθυμος, ἀλλὰ καὶ ὅταν δυστυχὴ φαίνεται πραγματικὸς βοηθὸς καὶ συμπαθητικὸς υπερασπιστής.

3. Τοιοῦτοι ὅμως φίλοι, που δὲν ἐγκαταλείπουν τοὺς φίλους των, ὅταν δοκιμάζονται, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, εἶναι μόνον ἐκεῖνοι, που με ἀκρίβειαν φυλάσσουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ πραγματικῶς ἐντρυφούν εἰς τὰς βουλὰς Αὐτοῦ.

4. Εξ ἀντιθέτου, ὅσοι καταφρονοῦν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν κατανοοῦν τὴν βαθυτέραν σκοπιμότητα των θεϊκῶν κριμάτων, αὐτοί, ἐφ' ὅσον μὲν εὐτυχεῖ ὁ φίλος, ἀπολαμβάνουσι μαζί του τὰ ἀγαθὰ τῆς εὐτυχίας ὅταν δὲ δυστυχὴ καὶ δοκιμάζεται, τότε τὸν ἐγκαταλείπουν, συνήθως μάλιστα συντάσσεται καὶ με τοὺς ἐχθροὺς του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄
(Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του
ευεργετούμενου)

“Οτι ὁ κατὰ Θεὸν ἀγαπῶν, καὶ ἀγνοοῦντα τὸν πλησίον σπουδάζει εὐεργετεῖν.

Ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸν εὐεργετεῖ ἀκόμη καὶ χωρὶς ἐκεῖνος νὰ γνωρίζῃ τὸν εὐεργέτην του.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Νικολάου

ΑΝΗΡ τις, ἄδοξος ἐξ ἐνδόξου καὶ πένης ἐκ πλουσίου γενόμενος, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις διηπορεῖτο, καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων ἐπιλειπόντων, φεῦ, μέχρι καὶ τινῶν ἔνδεια προχωρεῖν οἶδε ; γνώμην ἔσχε τὰς θυγατέρας (τρεῖς γὰρ ἦσαν αὐτῷ διαφερόντως ἀγαθαὶ τὴν μορφήν) μισθοῦ πρὸς ἀκολασίαν ἐκδιδόναι τοῖς βουλομένοις, καὶ τὸ ἐντεῦθεν αὐτῷ ποριζόμενον ἑαυτοῦ τὲ καὶ τῶν παίδων ποιεῖσθαι τροφήν τὸ γὰρ ἀνδρᾶσιν αὐτὰς συναρμόσαι ἀδυνάτως εἶχεν, ἅτε διὰ τὸ πολὺ τῆς πενίας ὑπὸ ὁ πιάντων εὐθὺς ἀπαξιούμενας.

2. Τοῦτο γοῦν εἰς ὧτα πεσεῖν τὸ θαυμαστῷ Νικολάῳ ὁ Θεὸς παρεσκεύασε, καὶ δρᾷ μοι τοῦ Ἁγίου το μετὰ συνέσεως συμπαθὲς" οὗ γὰρ ὑπέμεινε τὸ ἀνδρὶ προσελθεῖν καὶ περὶ τούτου κἂν βραχὺ τί διαλεχθῆναι, οὐδὲ τὴν εὐεργέτην αὐτῷ ἐμφανίσαι χεῖρα, ἃ σύνηθες ποιεῖν τοῖς μικροψύχοις τὸν ἕλεον" ἦδει γὰρ ὅτι φορτικὰ ταῦτα τοῖς ἐκ πλούτου καὶ δόξης εἰς ἀπορίαν καταπεσοῦσιν ἐντρέποντά τὲ τὰς ἐκείνων ψυχῆς, καὶ οἷαν μνήμην τῆς προτέρας εὐημερίας ἐκβαλλοντα.

3. Ἀλλ' ὥσπερ ὑπερβάλλεσθαι φιλονεικῶν, καὶ τὴν εὐαγγελικὴν δήπου παραγγελίαν, τὸ μὴ πιστευθῆναι τὴν ἀριστεράν το γινόμενον, οὐδὲ αὐτὸν ἠθέλησε τὸν εὐεργετούμενος τοῦ πραττομένου μάρτυρα παραλαβεῖν οὕτω μακρὰν ἀπέιχε τοῦ παρὰ ἀνθρώπων δόξαν ἐπιζητεῖν ἔπει καὶ μᾶλλον αὐτὸς ἀγαθὸν τί ποιῶν, ἢ ἕτεροι πονηρὰ δρῶντες, τὸ λανθάνειν ἐσπούδαζεν" ἀμέλει καὶ ἀδρὸν ἀποδεσμὸν χρυσίου λαβὼν, ἄωρί των νυκτῶν, παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνδρὸς ἦκει, καὶ τοῦτον διὰ τινὸς θυρίδος ἔνδον ἀκοντίσας, αὐτὸς εὐθέως οἴκαδε ἐπανήει, ὥσπερ αἰσχυνομενος ὀφθῆναι διδούς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)

4. Ἐωθεν οὖν ὁ ἀνὴρ ἀναστᾶς καὶ τὸν χρυσὸν εὐρῶν, ἔπειτα τὸν δεσμὸν λύσας κατεπλάγη καὶ ἑαυτὸν ἐξαπατάσθαι ὤτετο, δεδιῶς μὴ οὐχὶ χρυσὸς ἢ τὸ δρώμενον" ὅθεν καὶ ἄκροις ἐπιτρίβων δακτύλοις αὐτόν, καὶ περιεργότερον ἐννοῶν, ἔπει ἔγνω χρυσὸν ἀληθῶς εἶναι, ἦδετο, ἐθαύμαζεν, ἤπορευτο, θερμὸν ὑφ' ἡδονῆς ἀπεστάλαξε δάκρυον' ὥς δὲ πολλὰ στρέφων καθ' ἑαυτὸν οὐδένα εἶχε τῶν γινωσκομένων, ὃ ἐπιγράψει τὸ γεγονός, ἐπὶ Θεῶν ἀναφέρει τοῦτο, καὶ δάκρυσιν εὐχαριστῶν οὐκ ἄνηει,

5. Ἀμέλει καὶ τοῦ πρὸς Θεὸν ἀμαρτήματος τὴν αἰτίαν ἔσπευδε πρὸ τῶν ἄλλων λύειν, καὶ μίαν τῶν θυγατέρων, τὴν πρώτην, εὐθὺς ἀνδρὶ προσαρμόζει, τὸ δοθὲν χρυσίον ἀρκούντως εἰς προῖκα ταύτη καταβαλὼν ὅπερ ἐπεὶ πρὸς γνῶσιν ἦλθε τὸ θαυμαστῶ Νικολάω, καὶ ἔγνω κατὰ γνώμην αὐτῷ πράξαντα τὸν ἄνδρα, τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ἔσπουδαζε, τὸ λύσαι διὰ τοῦ γάμου τὴν τοῦ κακοῦ πρόφασιν, εὐτρεπὴς ἦν τὰ ὅμοια καὶ πρὸς τὴν δευτέραν δρᾶσαι τῶν θυγατέρων, καὶ δὴ καὶ ἄλλον αὐτῷ ἴσοταλαντον ἀποδεσμὸν χρυσοῦ διὰ τῆς θυρίδος, λαθὼν ἅπαντας, νυκτὸς ἐπιτέμπει.

6. "Ὁρθρου δὲ διαναστᾶς καὶ ἀνὴρ, καὶ τὸ χρυσίον δμοίως εὐρῶν, τὴ δμοία εἶχετο καὶ αὐθις ἐκπλήξει, καὶ τῷ ἐδάφει τὸ μέτωπον προσερείσας, θερμότεροις αὐτῷ δάκρυσιν ἔβαλλε Θεέ, λέγων, θελητὰ τοῦ ἐλέους, οἰκονομὸ της ἡμῶν σωτηρίας, καὶ καὶ πρότερον διὰ τὴν ἐμὴν ἐνανθρωπήσας παρακοὴν καὶ νῦν μὲ τῆς παγίδος τοῦ ἀλλοτρίου διὰ τῶν παίδων δυόμενος, αὐτὸς μοὶ τὸν τῷ σῶ θελήματι διακονούμενον, τὸν ἐν ἀνθρώποις τῆς σῆς χρηστότητος "Ἀγγελὸν τὲ καὶ μιμητὴν ἀναδεῖξον τὶς οὗτος, ὁ καὶ τῆς πιεζούσης πενίας ἐξελομενος καὶ τῶν ἀτό: πῶν λύσας ἐπινειῶν" ἰδοὺ γὰρ τῷ ἐλέει τῷ σῶ, καὶ τὴν δευτέραν τῶν θυγατέρων ἀνδρὶ νομίμω ἐκδίδωμι, φυγοῦσαν ἤδη τὸ θήραμα γενέσθαι τῷ διαβόλῳ, καὶ κέρδος ἐμοὶ προσφέρειν, πολλῆς ζημίας βαρύτερον.

7. Ταῦτα ἔλεγε καὶ τὴ δευτέρα τῶν θυγατέρων εὐθὺς ἐτέλει τοὺς γάμους, ἔλπιζων ὥς οὐδὲ ἐπὶ τῆς τρίτης ἀμοιρήσει τοῦ ἐκδόσθαι αὐτὴν ἀνδρὶ, τὴν προῖκα γὰρ ἔτοιμον ἦδη καὶ διὰ χειρὸς ἔχειν ὤτετο θαρρῶν ὥς εἰκὸς περὶ αὐτῆς ἀπὸ τῶν προτέρων, ἐνθεν τί καὶ προσεκτικὸς ἦν καὶ μεμεριμνημένος, καὶ νύκτας ὅλας διατελὼν ἄγρυπνος μὴ καὶ λάθη αὐτόν ὁ καλὸς πλουτοδότης, ὅπως εἰ καὶ αὐθις ἀφίκοιτο, ἀμφοτέραις τὲ αὐτοῦ ἐπιλάβοιτο, καὶ παρ' αὐτοῦ μάθει, τὶς τὲ εἴη, καὶ ὅθεν ὁ χρυσὸς αὐτῷ ἐπιρρέει ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς τὴν ἐκείνου ἔλευσιν διηγρύπνει.

8. Ἐφίσταται δὲ τὸ τρίτον καὶ τοῦ Θεοῦ θεράπων Νικόλαος, βαθείας νυκτός, ἡσυχῶ ποδί, καὶ παρὰ τῷ συνήθει τόπῳ γενόμενος, ἴσον χρυσοῦ καὶ πάλιν ἀποδεσμὸν διὰ τῆς αὐτῆς θυρίδος ἐκτέμπει, καὶ παραχρῆμα οἴκαδε ἐπανήει' δ δὲ γὰρ τῶν παίδων πατὴρ τοῦ ἐκπεσοντος χρυσοῦ τὸν ψόφον αἰσθόμενος, καὶ τοῦτον παρεῖναι πάλιν τὸν συνήθει πλουτοδότην κατανοήσας, ἢ ποδῶν εἶχεν, εὐθέως ἐδίωκε καὶ καταλαβὼν, καὶ γνοὺς ὅς τις εἴη, οὐδὲ γὰρ τῶν ἀσήμων οὗτος διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ τοῦ γένους ἐπιφανές, πίπτει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)

τὲ πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ λυτρωτὴν ἐκεῖνον ἐκάλει, καὶ βοηθόν, καὶ σωτῆρα ψυχῶν, εἷς ἕσχατον ἀπωλείας ἤδη καταγομένων.

9. Ταῦτα ἐκεῖνος μὲν σὺν δάκρυσιν εὐφροσύνης, καὶ θερμῷ πνεύματι πίστεως ἔλεγεν ὁ δὲ ἐπειδὴ ἔγνω δηλὸς ἤδη τῶν ἀνθρώπων γενόμενος, ἀνίστησι τὲ αὐτόν, καὶ ὅρκους τὴν ἐκείνου καταλαμβάνει ψυχὴν, μὴ ἂν πρὸς ἑτέρους παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἐξενεγκεῖν τὰ γεγενημένα, μηδὲ δημοσιεύσαι τὸν ἔλεον.

Ερμηνεία

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐνδοξος καὶ πλούσιος δυστυχῶς ὁμως καὶ τὸν πλούτου καὶ τὴν δόξαν ἀπώλεσεν, υπέφερε δέ, ἄδοξος καὶ πᾶμπτωχος, στερούμενος καὶ αὐτῶν τῶν στοιχειωδῶν πραγμάτων. 'Αλλοίμονον δε! Εἰς τοιοῦτον σημεῖον δυστυχίας κατέπεσεν, ὥστε ἐσκέφθη καὶ αὐτὰ τὰ τρία τοῦ κορίτσια, ποὺ ἦσαν ἐξαιρετικῶς ωραία, νὰ τὰ ἐκδώσῃ εἰς τὴν διαφθοράν, ὥστε ἀπὸ τὰ χρήματα τῆς ἀκολασίας νὰ εξασφαλίζουν τὴν τροφὴν τῶν! Ἡ δυστυχία ἀποτυφλώνει τὸν ἄνθρωπον! "Ἄλλωστε καὶ νομίμους συζύγους δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ εξασφαλίσῃ εἰς τὰ κορίτσια τοῦ, ἐπειδὴ ὅλοι, ὁσάκις ἐγένετο λόγος, τὸν ἐπεριφρονούσαν, λόγῳ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνεχείας τοῦ.

2. Ὁ Θεός, ὁμως, ποὺ φροντίζει γιὰ τὴν σωτηρίαν ὅλων, οἰκονομεῖ ὥστε τὴν κατάστασιν τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ ἀνθρώπου νὰ τὴν πληροφορηθῇ ὁ ἀξιθαύμαστος Νικόλαος! Καὶ ἰδοὺ πῶς μετὰ πάσης συνέσεως καὶ φιλαδέλφου συμπαθείας ἐνήργησεν ὁ Ἅγιος. Δὲν ἐπερίμενε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ καὶ δυστυχὴς πατὴρ καὶ δι' ὀλίγων, ἔστω, νὰ τοῦ ἐκθέσῃ τὴν κατάστασίν τοῦ οὔτε καὶ νὰ προβῇ εἰς ἐπιδείξεις ευεργεσίας, ὅπως κάμνουν συνήθως οἱ μικρόψυχοι.

Εὐγνώριζε πολὺ καλὰ, ὡς ἄριστος ψυχολόγος, ὅτι τὰ πράγματα αὐτὰ ἐνοχλοῦν αὐτοὺς, ποὺ ἐξέπεσαν εἰς τὴν δυστυχίαν ἀπὸ τὸν πλούτον καὶ τὴν δόξαν καὶ τοὺς κάμνει νὰ ἐνθυμούνται τὴν προηγουμένην εὐτυχίαν τῶν, διὰ νὰ αἰσθάνονται φρικτότερον τὸν πόνον τῆς δυστυχίας καὶ νὰ ἐντρέπωνται.

3. Δι' αὐτὸ προσεπάθησε καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ευαγγελικὸν παράγγελμα νὰ υπερβῇ, νὰ ἀγνοῇ δηλαδὴ ἡ ἀριστερὰ τῆς δεξιᾶς τὸ ἔργον, ἀποφεύγων τὴν προσοχὴς καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ευεργετουμένου. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἅγιος Νικόλαος δὲν ἐπεδίωκε νὰ ἐπισύρῃ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων δι' αὐτὸ καὶ συστηματικῶς προσεπάθει νὰ ἐκτελή κρυφίως τὸ ἀγαθόν, μακρὰν τῆς προσοχῆς τῶν ἄλλων, περισσότερον μάλιστα κρυφίως καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ κατεργάζονται τὰ πονηρά. Ἀμέσως λοιπὸν καὶ χωρὶς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)

χρονοτριβήν λαμβάνει ένα καλογεμισμένο σακκουλάκι με χρυσά νομίσματα και έρχεται εις προκεχωρημένην ώραν της νυκτός εις την οικίαν του δυστυχούς και απόρου πατρός. Αφού δε μετά προσοχής ήρεύνησε, μήπως τον παρακολουθη κανείς, ρίπτει το πολύτιμον δέμα από ένα παραθυράκι μέσα εις το σπίτι του πόνου και φεύγει γρήγορα, ωσάν να εντρέπετο μή τον ιδή κανείς.

4. Πρωϊ - πρωϊ λοιπόν έξυπνά και απηλπισμένος πατήρ και ευρίσκει το σωτήριοιον δεματάκι, το περιεργάζεται και, αφού το ήνοιξε, κατάπληκτος βλέπει τα χρυσά νομίσματα! Δεν επίστευεν εις τα μάτια του και διά να βεβαιωθή, ότι είναι χρυσός, έψηλάφιζε τα νομίσματα με τα δάκτυλά του. "Όταν δε διεπίστωσεν, ότι πράγματι είναι χρυσός, εθαύμαζε πώς ευρέθη εκεί, άπορούσε, και από την χαράν του έχυne θερμά δάκρυα. Τότε ήρχισε να βασανίζη το μυαλό του, ποίος, από τους γνωστούς του, ήτο δυνατόν να έκαμεν αυτήν την ευεργεσίαν μη δυνάμενος δε να ανακαλύψη ουδένα τοιούτον ευεργέτην μεταξύ των ανθρώπων, απέδωσε την πράξιν εις τον Θεόν και δεν έσταματούσε να τον ευχαριστή με δάκρυα.

5. Αμέσως τότε σπεύδει προθύμως να εξαφανίση την αιτίαν του μελετωμένου φοβερού αμαρτήματος και υπανδρεύει την πρώτην θυγατέρα του, εφ' όσον με την δωρεάν τού αγνώστου του ευεργέτου εξησφάλισε πλουσίαν προίκα. Την αποκατάστασιν της πρώτης θυγατρός επληροφορήθη μετά χαράς ο Άγιος Νικόλαος, διότι ο πατέρας ενήργησε συμφώνως με την επιθυμίαν του και απήλλαξε τοιουτοτρόπως την μίαν θυγατέρα του από τον εφιάλτης της διαφθοράς. Αλλωστε και το σχέδιον του Αγίου ήτο να απομακρύνη την πρόφασιν της αμαρτίας, δι' ενός τιμίου και κατά Θεόν γάμου. Εν συνεχεία σκέπτεται το αυτό και διά την αποκατάστασιν της δευτέρας θυγατρός κατά τον ίδιον λοιπόν τρόπον και χωρίς να τον αντιληφθή κανείς, ρίπτει μίαν νύκτα έτερον ισόποσον δέμα χρυσού εις το σπίτι της δυστυχίας.

6. Το πρωϊ πάλιν ο πατήρ ανακαλύψας το πολύτιμον δεματάκι, ήσθάνθη τα αυτά, ως και πρότερον, αισθήματα και πίπτων κατά γής μετά δακρύων ηυχαρίσκει τον Θεόν.

— Θεέ μου-έλεγε-που ελεείς τους πάντας και φροντίζεις διά την σωτηρίαν ημών, Συ που έγινες άνθρωπος διά να με απολυτρώσης από το πταίσμα της παρακοής και τώρα με ελύτρωσες από την όλεθρίαν παγίδα, χάριν των τέκνων μου, Σε παρακαλώ φανέρωσέ μου ποίος είναι ο ευεργέτης μου. Ο Άγγελος αυτός της καλωσύνης Σου, πού, μεταξύ των ανθρώπων, εκτελεί τόσον προθύμως το θέλημά Σου· φανέρωσέ μου ποιος είναι αυτός, που με εξήγαγεν από την καταπιεστικής δυστυχίαν και διέλυσεν από την διάνοιάν μου τάς έφαιμάρτους σκέψεις. Με το έλεός Σου, Θεέ μου, και την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)

πολύτιμον συμπαράστασιν του ευεργέτου μου αυτού, αποκαθιστώ και την δευτέραν θυγατέρα μου με νόμιμον γάμον, η οποία, τοιουτοτρόπως, απέφυγε να γίνη θήραμα του διαβόλου, και να μου εξασφαλίση κέρδος απαισιώτερον και από την πλέον ανυπολόγιστον ζημίαν.

7. Με αυτές τας ευχαριστηρίους προς τον Θεόν σκέψεις ετέλεσε τον γάμον και της δευτέρας θυγατρός ήδη δε ήρχισε να αισθάνεται ζωηράν την ελπίδα, ότι και διά την τρίτην μεριμνά ο Θεός, διά να αποκατασταθή και αυτή νομίμως. Τόσον ήτο βέβαιος δι' αυτό, ώστε ενόμιζεν, ότι και της τρίτης θυγατρός είχεν ετοιμήν την προίκα είς το χέρι. Ελάμβανε δε θάρρος διά την προσδοκίαν του αυτήν από τα δύο προηγούμενα περιστατικά των μεγαλυτέρων του θυγατέρων: ήτο μάλιστα τόσον βέβαιος, ώστε επρόσεχεν αγρύπνως και εφρόντιζεν, όταν ένύκτωνε, να αγρυπνή, διά νά μή του διαφύγη ο ευεργέτης, που του έδιδε τον πλούτον του αλλά μόλις θα ήκουε τον παραμικρότερον θόρυβον, που θα επρόδιδε την παρουσίας του, να τρέξη, να τον πιάση μέ τας δύο του χείρας, και να πληροφορηθή ποίος είναι αυτός και από πού διαθέτει τόσο χρυσάφι. Με αυτό το σχέδιον ο πατήρ ανέμεγεν εναγωνίως την άφιξιν τού ευεργέτου του, την οποίαν αγρύπνως επερίμενε.

8. Πράγματι, όπως είχε προβλέψει, παρουσιάζεται και διά τρίτην φοράν ο γνήσιος υπηρέτης του Θεού Νικόλαος αργά - αργά μίαν νύκτα και διά των άκρων των ποδών του έρχεται εις το γνωστόν σημείον, από όπου και πάλιν ρίπτει από το παραθυράκι το δέμα με το ισόποσον περιεχόμενον των χρυσών νομισμάτων και γρήγορα - γρήγορα ετοιμάζεται να αναχωρήση διά τον οίκον του! Αυτήν όμως την φοράν δεν ηδυνήθη να μη γίνη αντιληπτός από τον ανυστάκτως άγρυπνούντα πατέρα των κοριτσιών ούτος, μόλις ήκουσε τον θόρυβον από την πτώσιν του χρυσοφόρου δέματος και αντιληφθείς, εξ αυτού, την παρουσίας του πλουσίου δωρητού και ευεργέτου του, αμέσως ήρχισε να τον καταδιώκη μέσα εις την νύκτα.

Μόλις τον έφθασεν, έμεινε κατάπληκτος, διότι ανεγνώρισεν αμέσως τον Άγιον Νικόλαον, ο οποίος ήτο γνωστότατος και λόγω της αρετής του, αλλά και λόγω της πλουσιωτάτης καταγωγής του. Έπεσε λοιπόν εις τους πόδας του Αγίου Νικολάου, τον ευχαρίστει θερμώς και τον ώνόμαζε σωτήρα του και πολύτιμον συμπαραστάτην, διότι επρόλαβε, με την πράξιν του αυτήν, την σωτηρίαν τριών ψυχών, πού, λόγω της δυστυχίας, έφέροντο εις το φοβερόν βάραθρον της διαφθοράς.

9. Και ο μέν πατήρ αυτά έλεγε με θερμά δάκρυα ευχαριστίας και ευγνωμοσύνης και με βαθείαν ειλικρίνειαν ο Άγιος Νικόλαος όμως έστενοχωρήθη, διότι απεκαλύφθη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)

από τον άνθρωπος, που ευηργέτησε. Τον ανεγείρει λοιπόν και με καλωσύνην του ομιλεί συγχρόνως δε τον δεσμεύει με φρικτούς όρκους, να μη φανερώση ποτε εις την ζωήν του εις ουδένα άλλον αυτό, που συνέβησαν, ούτε και την γενομένην ελεημοσύνην.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΓΕΡΩΝ τις απέστειλε τον μαθητών αυτού εις Αίγυπτον ίνα ενέγκη κάμηλον και απαγάγωσι τα σπυρίδια αυτών εις Αίγυπτον ως δε ήνεγκεν ο αδελφός την κάμηλον εις σκήτιν, υπήντησεν αυτώ άλλος Γέρων, και είπεν αυτώ εί έμαθον ότι εις Αίγυπτον υπάγεις, έλεγον άν σοι ίνα ενέγκης κάμοι κάμηλον.

2. 'Απελθών δε και αδελφός είπε τω Πατρί τον λόγον του Γέροντος και δε ακούσας, λέγει τώ αδελφώ' άρον την κάμηλον και απαγαγών προς αυτόν είπέ, ούτω" ηύτρεπίσθημεν ημείς, λάβε ταύτην και ποιήσον την χρείαν σου, και απελθε μετ' αυτού εις Αίγυπτον, είτα φέρε πάλιν την κάμηλον ίνα και τα ημών σκευή λάβωμεν,

3. Απελθών δε ο αδελφός εποίησεν ούτως και γεμίσας αυτήν σπυριδίων του Γέροντος απήλθε συν αυτώ εις Αίγυπτον, και μετά το αποφορτισθήναι την κάμηλον, λαβών αυτήν λέγει τώ Γέροντα εύξαι υπέρ εμού και δε λέγει αυτό που υπάγεις; έφη ο αδελφός εις σκήτιν ίνα ενέγκω και τας ημών σπυρίδας και δε Γέρων ακούσας κατενύγη, και έβαλε μετάνοιαν, κλαίων και λέγων συγχωρήσατέ μοι ότι η πολλή υμών αγάπη έλαβε τον καρπόν μου.

4. Έλεγον περί τινος αδελφού, ότι σπυρίδια ποιήσας και βαλών τα ώτια αυτών, ήκουσε του γειτονούντος αυτώ λέγοντος τί ποιήσω ότι η αγορά εγγύς έστι, και ούκ έχω ώτια βαλείν εις σπυρίδιά μου και απελθών ανέλυσε τών εαυτού σπυριδίων τα ώτια, και ήνεγκε τώ αδελφώ λέγων ιδού ταύτα περισσα έχω, βάλε ταύτα εις τα σπυρίδιά σου και εποίησε το έργον του αδελφού προχωρήσαι, το δε ίδιον άφηκε.

5. Δύο αδελφοί εν αγρυπνία ανέσχιζον τόν λίνον τον σχιστόν, και η μία χορδή συνεχώς εκόπτετο ήρξαντο ούν οι λογισμοί τον ένα άδελφόν έκταράσσειν κατά του ετέρου του έλκοντος συν αυτώ, ού ούκ εκόπτετο η χορδή.

6. Ο δε θέλων νικήσαι τον θυμόν, και μη λυπήσαι τον αδελφόν αυτού, ηνίκα επέσπα η τρούς του αδελφού αυτού έκοπτε και αυτός την ιδίαν, και ευρίσκοντο αμφότεροι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)

ἀμματίζοντες και ούτως ανέστησαν, μη λυπήσαντες αλλήλους, και ούκ ἔγνω και εἰς τού ετέρου το ἔργον ὁ ἐποίησεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ ἔστειλε τον μαθητήν του εις την Αἴγυπτον, διά να φέρη μίαν καμήλαν, προκειμένου να κουβαλήσουν με αυτήν τα ζεμπίλια ἀπό την σκήτης. Μόλις ο υποτακτικός ἔφερε το ζῶον, τον συναντά ἕνας ἄλλος γέρων Ἀσκητής και του λέγει:

- Εάν ἤξερα ὅτι θα ἐπήγαινες εις την Αἴγυπτον, θά σέ παρεκάλουν να φέρης και εις ἐμέ μίαν καμήλαν.

2. Ο υποτακτικός μεταβαίνει ἀμέσως εις τον πνευματικός του Πατέρα και του εξιστορεῖ την συνάντησίν του με τον Γέροντα, ὅπως και την συζήτησιν, που ἐγένεν. “Ο Ἀσκητής, χωρίς ἄλλην χρονοτριβήν, δίδει την ἐξῆς ἐντολήν εις τον υποτακτικόν του:

– Πάρε την καμήλαν και πήγαινε την εις τον Γέροντα εἶπε του δέ, ὅτι ἡμεῖς ἐτακτοποιήσαμεν τα πράγματά μας πάρε την λοιπόν και συ να κάμης την υπηρεσίαν σου. Να μεταβῇς δε μαζί του εις την Αἴγυπτον, διά να οδηγής το ζῶον, ἀφού δε τελειώση την εργασίαν του ο Αββάς, φέρε την πάλιν, διά να στείλωμεν και ἡμεῖς εις την Αἴγυπτον τα πράγματά μας.

3. Πράγματι και υποτακτικός ἔκαμεν ὅπως τον διέταξεν ο Γέρων και ἀφού ἐφόρτωσε την καμήλαν με τα ζεμπίλια τού Ἀσκητοῦ, ἀνεχώρησε διά την Αἴγυπτον. Ἀφού λοιπόν ἐξεφόρτωσαν το ζῶον, λέγει ο υποτακτικός εις τον Ἀσκητής:

-Ευλόγησέ με, Πάτερ μου. – Πού πηγαίνεις; Τόν ηρώτησεν ο Γέρων. - Εἰς την σκήτην, διά να μεταφέρω και τα ἰδικά μας ζεμπίλια!

“Ὅταν ἤκουσεν αὐτό το πρᾶγμα ο Γέρων συνεκινήθη ἀπό την αὐταπάρνησιν των δύο Μοναχῶν με δάκρυα δε εις τους οφθαλμούς ἔβαλε μετάνοιαν εις τον υποτακτικόν, λέγων :

- Να με συγχωρήσετε, διότι ἡ πολλή σας ἀγάπη, που σας ἐνέπνευσεν αὐτό το πνεῦμα της θυσίας, με ἐνίκησε και ἐφάνη ἀνωτέρα ἀπό ὅλον τον καρπὸν του μοναχικοῦ μου βίου.

4. Διηγούνται το ἐξῆς περιστατικῶν δι' ἕνα ἀδελφόν: Εἶχε πλέξει ζεμπίλια και ἐτοποθέτει εις αὐτά τας χειρολαβές (αυτιά). Την στιγμῆς ἐκείνην ἤκουσεν ἕνα Μοναχὸν ἀπὸ γειτονικόν του κελλίον να λέγη:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)

- Τι να κάμω, που πλησιάζει η ημέρα της αγοράς και εγώ ακόμη δεν ετοίμασα χειρολαβάς, διά να βάλω εις τα ζεμπίλια μου;

Ο αδελφός αυτός ἐξήλωσεν ἀμέσως τὰς χειρολαβές ἀπὸ τα ἰδικὰ του ζεμπίλια καὶ προσφέρων αὐτάς εἰς τὸν ἀδελφὸς του λέγει

– Αὐτά, ἀδελφέ, μου περισσεύουν πάρε τα. Οὕτω ἐβοήθησε τὸν ἀδελφὸς του νὰ ολοκληρώσῃ τὸ ἔργον του, ἐνῶ τὸ ἰδικόν του τὸ ἀφήσε μισοτελειωμένον.

5. Δύο Μοναχοὶ εἰς τὴν σκῆτην ἐσχίζον τὸ ὠριμον λινάρι, διά νὰ πλέξουν σχοινιά. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν τῶν ἀδελφῶν δὲν εἶχε τόσῃν ἐπιδεξιότητᾳ εἰς τὸ ἐργόχειρον αὐτό, καὶ δι' αὐτὸ συνεχῶς του ἐκόπτετο ὁ ἓνας κλώνος τοῦ κατασκευαζομένου σχοινίου. Ἡ ἐλαττωματικότης αὐτὴ ἤρχισε νὰ ταραύσῃ τὸν ἕτερον Μοναχόν, που ἀπὸ κοινού εἰργάζοντο, καὶ τὸν ἐξήγειρεν εἰς θυμόν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ οὐοίου ἐκόπτετο ὁ κλώνος.

6. Οὗτος ἐπιθυμῶν νὰ κατανικήσῃ τὸν θυμόν καὶ νὰ μὴ λυπήσῃ τὸν συνεργαζόμενον ἀδελφόν, ἔστω καὶ με μίαν ἀπλὴν ἐκδήλωσιν ἐπιπλήξεως, ἔσπαζε καὶ αὐτός τὸν ἰδικόν του κλώνον, ὡσάκις ἐκόπτετο καὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ οἱ δύο τότε συνέχιζαν τὴν ἐργασίαν δένοντες κόμπους εἰς τὰς σειράς τῶν λιναριῶν, με τα οὐοία ἐπλεκαν τα σχοινιά. Τοιουτοτρόπως ἐτελείωσαν, χωρὶς ὁ ἓνας νὰ λυπήσῃ τὸν ἄλλον καὶ, προ παντός, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ καὶ περὶ τὸ ἐργόχειρῶν ἀδέξιός ἀδελφός, τί ἐκαμεν ὁ ἄλλος, διά νὰ μὴ τὸν λυπήσῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

(Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

Ὅτι δεῖ τὸν πιστῶν καὶ ἐν τῷ πωλεῖν καὶ ἀγοράζειν, ἢ ἄλλο τί τοιοῦτον ποιεῖν, τὸν Θεὸν ἔχειν πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ τοῦ πλησίον ζημίαν μὴ καταδέχεσθαι, κὰν ἐκεῖνος λέγῃ μὴ ἀδικεῖσθαι, καὶ ὅτι δεῖ ἐν τῇ ἀγάπῃ τηρεῖν τὸ ἀπαρρησίαστον, καὶ μάλιστα τοὺς νέους, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐταιρίας ἐν τῷ Κοινοβίῳ ὡς ὀλεθρίους φυλάττεσθαι.

Πρέπει ὁ πιστὸς καὶ ὅταν πωλῇ καὶ ὅταν ἀγοράζῃ, ἢ ὅ,τι σχετικὸν ἄλλο κάμνη, νὰ ἔχῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴ καταδέχεται τὴν ζημίαν τοῦ πλησίον, ἔστω καὶ ἂν ἐκεῖνος λέγῃ, ὅτι δὲν ζημιώνεται. Ἐπίσης πρέπει οἱ νέοι νὰ εἶναι σεμνοὶ καὶ νὰ μὴ ἀποκτοῦν εὐκόλα θάρρος. Εἰς τὰ Κοινόβια δὲν πρέπει νὰ συνιστώνται ἰδιαίτεροι ὁμάδες διότι εἶναι καταστρεπτικά.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΛΙΜΟΥ πότε γενομένου, καὶ τῶν ἀδελφῶν των σὺν τὸ μεγάλο Παχωμία μὴ ἐχόντων σῖτον, μᾶλλον μὴ εὕρισκομένου σίτου καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον, ἀπέστειλεν ὁ Ἅγιος τινὰ τῶν ἀδελφῶν περιελθεῖν τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας πάσας, ζητοῦντα σῖτον ἀγοράσαι ἑκατὸν νομισμάτων.

2. Περιελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς πολλοὺς τόπους, παρέβαλεν εἰς τινὰ πόλιν καλουμένην Ἑρμώθην καὶ εὔρεν ἐκεῖ τινὰ ἄνθρωπον πολιτευόμενον πάνυ εὐλαβῇ καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενον, ἀκούσαντα καὶ περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Παχωμίου καὶ τῶν ἀδελφῶν οὗτος δὲ δημόσιον ἐπιστεύετο σῖτον.

3. Προσελθὼν δὲ αὐτῷ ὁ ἀδελφός, παρεκάλει πωλῆσαι σῖτον ἑκατὸν νομισμάτων, ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἀληθῶς, ἀδελφέ, εἰ εἶχον ἐμὸν σῖτον, ἀπὸ τῶν τέκνων μου ἂν λαβὼν ἐδίδουν ὑμῖν, ἀκούων περὶ τῆς θείας καὶ ἑναρετοῦ ὑμῶν πολιτείας ἄκουσον δέ μου καὶ μέλλω σοὶ λέγειν' δημόσιον ἔχω σῖτον κείμενον, καὶ τέως ἄρτι οὗ ζητεῖται παρὰ τοῦ ἄρχοντος εἰ οὖν θέλεις ἀναλαβεῖν αὐτὸν ἕως τοῦ καιροῦ τῆς ἄλωνος, ὑπερθέσθαι δύναμαι τὰ δημόσια" ἐὰν οὖν οἶδας ὅτι δύνασαι ἀποκαταστή:σαι πάλιν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῃ τὸν σῖτον, λάβε ὅσον θέλεις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

4. Τοῦ δὲ ἀδελφοῦ εἰποντος, οὐχ οὕτως θέλω νὰ ποιήσης, οὗ γὰρ δύναμαι ἀποκαταστήσει τὴν ποσότητα ἣν μέλλω λαμβάνειν, ἀλλ' ἐὰν θέλῃς τῶν ἑκατὸν ὀλοκοτίνων δοῦναι μοὶ οἷας θέλεις τιμῆς, εἰ ὅλως δύνασαι ἕως τοῦ καιροῦ τῆς ἰλωνος ὑπερθέσθαι τὴ δημοσίᾳ, καλῶς ποιεῖς καὶ δὲ φησι πρὸς αὐτόν· ναί, δύναμαι ὑπερθέσθαι οὗ μόνον τῶν ἑκατὸν νομισμάτων τούτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων τοσούτων, μόνον εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ" τοῦ δὲ ἀδελφοῦ εἰποντος οὐκ ἔχομεν χρυσίον, εἴμη τοῦτο, καὶ πολιτευόμενος εἶπε" μὴ μελέτω σοὶ περὶ τούτου λάβε τὸν σῖτον καὶ ὅταν εὔρης τὴν τιμὴν, ἔνεγκε μοί.

5. Ἐπὶ τούτῳ οὖν τῷ δρῶ γεμίσας τὸ πλοῖον ἐκ δεκατριῶν ἄρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου, μηδαμοῦ καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον εὕρισκομένου, εἴμη πέντε ἄρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου, κατέπλευσεν εἰς τὴν Μονὴν μετὰ πολλῆς χαρᾶς ὁ ἀδελφός.

6. Ἀκούσας δὲ ὁ μέγας ὅτι ὥρμισε τὸ πλοῖον γέμον σῖτον, καὶ τὸν τρόπον τῆς τοῦ σίτου ἀγορασίας, πέμπει εὐθέως εἰς τὸ πλοῖον λέγων" ἕνα κόκκον τοῦ σί. τοῦ μὴ εἰσενέγκητε εἰς τὴν Μονήν, μηδὲ ὁ ἀγοράσας τὸν σῖτον εἰς πρόσωπόν μου ἔλθῃ, ἕως οὐ ἀποκαταστήσῃ τὸν σῖτον εἰς τὸν ἴδιον τόπον ὅτι πάνυ ἥνομησε τοῦτο πεποιηκῶς, καὶ οὗ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἑκατὸν νομισμάτων σῖτον λαβῶν, ὅπερ οὐκ ἐκέλευσα αὐτὸν ποιῆσαι καὶ τὰ τῆς φιλοκερδίας πάθει πηρῶ: θεῖς, κατεδουλώσατο ἡμᾶς, ποιήσας ὑποχρέους εἶναι, ἀκορέστως μὲν τῇ φιλάνθρω: πία τοῦ δεδοκότος προσελθῶν, πλεονεξίας δὲ τρόπον μιμησάμενος. Οὗ μὴν δέ, ἀλλ' εἰ καὶ συνέβῃ αὐτὸν ἐρχόμενον ἀνθρώπινον τί ὑποστῆναι ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου, τί εἴχομεν ποιῆσαι; οὐκ ἐμελλομεν ὑπόδουλοι πάντες γενέσθαι;

7. Διὰ τοῦτο δσὸν ἦνεγκε σῖτον, τοῖς περὶ τὰ μέρη ταῦτα κοσμικοῖς πῶ: λησάτω, ὡς ἔλαβε παρὰ τὸ πιστεύσαντος αὐτῷ ἐκ δεκατριῶν ἄρταβῶν τοῦ ὄλο: κοτίνου καὶ μετὰ τὸ πωλῆσαι αὐτόν, λαβῶν τὸ χρυσίον, ἀποκομισάτω τῷ πιστεύσαντι αὐτῷ" των δὲ ἑκατὸν ὀλοκοτίνων τῶν ἡμετέρων, ὡς πωλεῖται πάντα χοῦ, οὕτω καὶ αὐτὸς ὥνησαμενος φερέτω. Ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφός οὕτως, καθὼς εἶπεν ὁ μέγας, καὶ ἦνεγκε τὸν σῖτον ἐκ πέντε ἡμισυ ἄρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου ἀγο: ράσας, καὶ ἔκτοτε οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐκβῆναι τῆς Μονῆς εἰς διακονίαν τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἔασας αὐτὸν εἶσω καθῆσθαι, ἔταξεν ἄλλον εἰς τὴν διακονίαν.

8. Ὁ αὐτός ἀδελφός ποτὲ λαβῶν παρὰ τοῦ σκυτέως σανδάλια πολλά, καὶ ἕτερα τινὰ εἶδη ἐπὶ τῷ πωλῆσαι, πλεόν τῆς τιμῆς ἧς εἶπεν αὐτῷ ὁ σκυτεὺς λαβεῖν ἦνεγ: κὲν αὐτῷ χρῆμα" λαβῶν δὲ τὸ κέρμα ὁ σκυτεὺς, ἔμετρησε τὴν τιμὴν τοῦ δέρμα τος καὶ τοῦ καμάτου τῶν χειρῶν αὐτον, ἐκ πεντήκοντα λεπτῶν ὀρίσας τὰς ἡμέρας, ἃς εἰργάσατο τὰ εἶδη ἐκεῖνα εὔρων δὲ τριπλοῦν το ἀργύριον, εὐθὺς ἀπελθὼν πρὸς τὸν μέγαν, εἶπεν αὐτῷ ὡς ἀληθῶς, ὦ Πάτερ, καλῶς ἐποίησας τάξας τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν διακονίαν τῶν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

τοιούτων ἀποκρίσεων τῆς Μονῆς ἔτι ἔχει ἐν ἑαυ: τῷ τὸ κοσμικὸν φρόνημα" εἰποντος δὲ τοῦ μεγάλου τί ἔστι τὸ πρᾶγμα δ' ἐποίησε κακῶς ; ἀπεκρίθη ὁ σκυτεὺς λέγων" ἔδωκα αὐτῷ σανδάλια καὶ ἕτερα τινὰ εἶδη ἐπὶ τῷ πωλῆσαι, εἰπων αὐτῷ τὴν ποσότητα τῆς τιμῆς καὶ δὲ πωλήσας ταῦτα πλεῖο: νός, ἤνεγκε μοὶ τριπλὴν τὴν τιμὴν, παρ' ὃ εἶπον αὐτῷ.

9. Ἀκούσας δὲ ὁ μέγας ταῦτα, ἔκαλεσε τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ διατὶ τοῦτο ἐποίησας; ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπε" τὴν τιμὴν, ὃ Πάτερ, ἦν εἶπε λαβεῖν καὶ ἀδελφός, εἶπον τοῖς ἀγοράζουσιν' οἱ δὲ λέγουσι μοὶ ἀδελφέ, ἐὰν μὴ κλεψιμαῖα ἐστὶ, περισσοτέρας τιμῆς ἄξια ἐστὶν ἐγὼ δὲ διατραπεῖς, εἶπον αὐτοῖς κλεψιμαῖα μὲν οὐκ εἴσι" τοσοῦτον δὲ ἐκελεύσθην πωλῆσαι" ὅσον δὲ θέλετε δοῦναι, δότε μοὶ" οἱ δὲ δὸν ἤρεσκεν αὐτοῖς ἐδίδουν, ἐμοῦ μὴ μετροῦντος τὸ παρ' αὐτῶν διδόμενον κέρμα.

10. Ὁ δὲ μέγας ἀκούσας εἶπεν αὐτῷ' ἡμάρτηκας μεγάλως τὸ πλεῖον ἀγαπή: σᾶς" ἀλλὰ ταχέως διαδραμῶν, τὸ περισσὸν τῆς τιμῆς ἀπόδος τοῖς δεδοκόσι" καὶ ἐλθὼν μετανόησον ὑπὲρ τοῦ σφάλματος τούτου, καὶ κάθου εἰς τὴν Μονὴν ἐργαζόμενος τὸ ἴδιόν σου ἔργον οὗ συμφέρει γὰρ σοὶ ταύτην τὴν διακονίαν μετέρχεσθαι.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἔπεσε πείνα εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ δὲν εὐρίσκετο πουθενά σίτος ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ υπέφερον πολλοί, μεταξύ δε αὐτῶν καὶ οἱ Μοναχοὶ τοῦ Κοινοβίου τοῦ Μεγάλου Παχωμίου. Ὁ Μέγας Παχώμιος τότε ἀποστέλλει ἓνα Μοναχόν νὰ γυρίσῃ ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, προκειμένου νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἀγοράσῃ σίτον ἀξίας ἑκατὸν νομισμάτων.

2. Αφού ο Μοναχός αυτός ἐγύρισεν ἀπρακτος πολλὰ μέρη, ἐφθασεν ἐπὶ τέλους καὶ εἰς πόλιν τινὰ τῆς Αἰγύπτου, καλουμένην Ερμώθην. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν συνήντησεν ἓνα ἄνθρωπον πάρα πολὺ εὐλαβὴ καὶ σεβόμενον τὸν Θεόν. Οὗτος ἦτο υπάλληλος τῆς Διοικήσεως τοῦ τόπου ἐκείνου εἶχε δε πολλάκις πληροφορηθῇ δια τὴν ἐνάρετον ζωὴν τοῦ Ἀγίου Παχωμίου. Αὐτός λοιπόν ο υπάλληλος διαχειρίζετο τὸν σίτον τοῦ Δημοσίου.

3. Μετέβη τότε πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν ο Μοναχός τοῦ Μεγάλου Παχωμίου καὶ τὸν παρεκάλει νὰ του πωλήσῃ σίτον ἀξίας ἑκατὸν νομισμάτων. Τότε ο ἄνθρωπος τῆς διοικήσεως τοῦ ἀπαντά:

– Σε διαβεβαιῶ, ἀδελφέ μου, ὅτι ἐὰν εἶχον ἰδικόν μου σίτον, θα τὸν ἐστερούσα ἀπὸ τὰ παιδιὰ μου, διὰ νὰ τὸν δώσω εἰς σὰς τόσον πολὺ σὰς ἐκτιμῶ πληροφορούμενος τὴν θείαν καὶ ἐνάρετον ζωὴν σας. Ἀκουσε ὅμως αὐτό, που θα σου εἰπῶ: Εἰς τὰς ἀποθήκας ἔχω σιτάρι τοῦ Δημοσίου πρὸς τὸ παρόν δὲν τὸ ζητεῖ ο ἄρχων. Εἰς λοιπόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

θέλης, ήμπορείς να παραλάβης οσονδήποτε σίτον χρειάζεσαι, υπό τον όρον, ότι κατά την εποχήν της νέας συγκομιδής από τα αλώνια θα τον επιστρέψης, διά να τον βάλω εις τήν θέσιν του. Εγώ έως τότε ήμπορώ να τακτοποιήσω το Δημόσιον και να μη αναζητηθή.

4. Εις την πρότασιν αυτήν ο Μοναχός απήντησε:

- Δεν θέλω να κάμης αυτό το πράγμα, διότι δεν θα έχω την δύναμιν να επιστρέψω την ποσότητα, που πρόκειται να πάρω. Αλλά, εάν έχης την δυνατότητα, να μου δώσης εις οιανδήποτε τιμήν νομίζεις σιτάρι, που αναλογεί εις την αξίαν των εκατόν νομισμάτων, που διαθέτω και αν θέλης κράτησε τα χρήματα μέχρι της νέας συγκομιδής και τότε να αντικαταστήσης τον σίτον, χωρίς όμως αυτό να γίνη αφορμή να εκτεθής εις την υπηρεσίαν σου.

- Έχω την δύναμιν, - αποκρίνεται και αποθηκάριος του Δημοσίου-χωρίς να εκτεθώ, να σου δώσω σιτάρι αξίας όχι μόνον εκατόν νομισμάτων, αλλά και περισσότερον, διπλασίας τουλάχιστον ποσότητος. Και σείς διά την ευκολίαν αυτήν να εύχεσθε δι' εμέ.

-Εγώ όμως- απήντησεν ο Μοναχός -έχω χρήματα μόνον δι' ωρισμένην ποσότητα δεν έχω περισσότερα των εκατόν νομισμάτων.

Και πάλιν ο άνθρωπος της Διοικήσεως λέγει:

- Μή φροντίζεις δι' αυτό πάρε συ τώρα το σιτάρι και όταν οικονομήσης και τα υπόλοιπα χρήματα, τα στέλλεις.

5. Με την συμφωνίαν αυτήν ο Μοναχός έγέμισε το πλοίον με σίτον αντί δεκατριών αρταβών³, ανά έκαστον χρυσούν νόμισμα, ενώ εις ολόκληρον την Αίγυπτον δέν ήδύνατο κανείς να ανεύρη σίτον, με τιμήν μικροτέραν, από πέντε μόνον άρτάβας ανά έκαστον χρυσούν νόμισμα. Δι' αυτό με μεγάλην χαράν ο Μοναχός κατέπλευσεν εις την Μονήν.

6. Μόλις ο Μέγας Παχώμιος επληροφορήθη την άφιξιν του σιτοφόρου πλοίου και τον τρόπον, με τον οποίον έγινε η αγορά του σίτου, στέλλει αμέσως ένα άλλον Μοναχόν εις το πλοίον και παραγγέλλει τα εξής:

³ Αρτάβη = περσική μονάς μετρήσεως, αντιστοιχούσα προς 20 περίπου σημερινά κιλά.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

– Ούτε ένα σπειρί σίτου από το πλοίον νά μή εισαχθή εις το Μοναστήρι και αυτός, που το ηγόρασε, να μη εμφανισθή έμπροσθέν μου, έως ότου τακτοποιήση τον σίτον καθώς πρέπει. Με αυτό, που έκαμε, διέπραξε μεγάλην παρανομίαν όχι μόνον διότι με τοιούτον τρόπον και αντί τόσον μικράς τιμής ηγόρασε τον σίτον, αλλά και διότι ηγόρασε σίτον επί πλέον, αξίας άλλων εκατόν νομισμάτων, χωρίς εγώ να του δώσω εντολήν να κάμη τοιούτον πράγμα. Έτυφλώθη από το πάθος της φιλοκερδίας και μας ήχμαλώτισε με το χρέος που ανέλαβεν απέναντι του σιτοδότου. Έπλησίασε τον καλόν εκείνον σιτοδότην με πλεονεξίαν, χωρίς να έχη συναίσθησιν του μέτρου της ικανοποιήσεως των στοιχειωδών μόνον αναγκών μας. Και δεν είναι μόνον αυτό αλλά υπό της πλεονεξίας νικώμενος, εφόρτωσε το πλοίον με περισσότερον φορτίον, χωρίς να σκεφθή, ότι εάν έναυάγει το πλοίον, τότε όλοι θα εγινόμεθα δούλοι, δια την επιστροφής του χρέους.

7. Δι' αυτό επιβάλλεται, ο αδελφός, που ενήργησε τοιουτοτρόπως, να πωλήση τον σίτον, που έφερεν, εις τους κοσμικούς, που διαμένουν εις την περιοχήν αυτήν, εις την τιμήν, που τον ηγόρασεν από τον πιστωτών, ήτοι δέκα τρεις άρτάβας ανά έκαστον χρυσούν νόμισμα και τα χρήματα, που θα συγκεντρώση, να τα παραδώση ο ίδιος εις τον άνθρωπος, που του έδωσε με πίστωση το σιτάρι. Θα αγοράση δε εν συνεχεία τόσον μόνον σίτον, όσον καλύπτουν τα εκατόν νομίσματά μας και εις την τιμήν που το αγοράζουν όλοι οι άλλοι άνθρωστοι και τότε μόνον θα εμφανισθή ενώπιόν μου.

Πράγματι ο αδελφός έπραγματοποίησε την εντολήν του Μεγάλου Παχωμίου αγοράσας σίτον με πέντε και ήμισυ άρτάβας ανά έκαστον χρυσούν νόμισμα και τόσην μόνον ποσότητα, όσην έκάλυπτον τα εκατόν νομίσματα. Μετά από το περιστατικών αυτο ο Μέγας Παχώμιος απηγόρευσε πλέον εις τον αδελφόν αυτόν να εξέλθη της Μονής διά την φροντίδα του Κοινοβίου και ανέθεσε το διακόνημα αυτό εις άλλον.

8. Ο ίδιος αδελφός του Κοινοβίου προέβη εις άλλην, παρομοίαν πράξιν, η οποία απεδείκνυε το κοσμικόν φρόνημα της φιλοκερδίας.

Μίαν φοράν ο υποδηματοποιός του Μοναστηρίου του παρέδωσε μερικά σανδάλια και διάφορα άλλα είδη, διά να τα πωλήση. Ούτος λοιπόν έπώλησεν άπαντα τα είδη αυτά εις τιμήν, μεγαλυτέραν από εκείνην, που του καθώρισεν ο υποδηματοποιός και του έφερε τα χρήματα. Ο υποδηματοποιός υπελόγισε την αξίαν του δέρματος, και 50 λεπτά διά τα ημερομίσθια της κατασκευής των σανδαλίων, και εύρεν, ότι τα χρήματα, που του έφερεν ο αδελφός, ήσαν τριπλασίας αξίας. Αμέσως μεταβαίνει εις τον Μέγαν Παχώμιον και του λέγει :

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

– Πραγματικώς, Πάτερ μου, καλά έκαμες και ώρισες τον αδελφόν αυτόν εις αυτήν την υπηρεσίαν της Μονής έχει ακόμη μέσα του το κοσμικόν φρόνημα.

– Τι έκαμε και δεν είναι καλόν; -ηρώτησεν ο Μέγας Παχώμιος.

– Του έδωσα – απεκρίθη ο υποδηματοποιός-σανδάλια και διάφορα άλλα είδη, προσδιορίσας και την τιμήν εκάστου, διά να τα πωλήση. Εκείνος τα επώλησε περισσότερον του δέοντος, εις τριπλασίαν τιμήν, και ούτω μου έφερε περισσότερα από όσα τού είπον.

9. Αφού ήκουσε ταύτα ο Άγιος εκάλεσε τον περί ο ού λόγος Μοναχών και τον ήρώτησε διατί έπραξε τούτο, εκείνος δε είπε τα εξής:

- Οταν προσήρχοντο, Πάτερ μου, διά να αγοράσουν από τα είδη αυτά, τους έλεγον την τιμήν, που μου προσδιόρισεν ο αδελφός. Εκείνοι όμως μου απαντούσαν, ότι εάν δεν προέρχονται από κλοπήν, πρέπει περισσότερον να πωληθούν. Εις το άκουσμα αυτό εγώ ήσθανόμην εντροπήν και επεδίωκα να τους αλλάξω γνώμην, λέγων, ότι τα είδη δεν προέρχονται από κλοπήν, πλην όμως εις αυτήν την τιμήν με διέταξαν να τα πωλήσω σείς πάντως δώσατέ μου όσα θέλετε. Εκείνοι τότε μου προσέφερον ως τιμήν, όσα χρήματα εθεώρουν αρκετά και εγώ τα ελάμβανα, χωρίς να τα μετρώ.

10. Αφού ήκουσε την απολογίαν αυτήν ο Μέγας Παχώμιος, δεν την έκρινεν επαρκή και είπε τα εξής:

– Πάρα πολύ ήμάρτησες, διότι ηγάπησες την φιλοκερδίαν πλην όμως να τρέξης γρήγορα, να συναντήσης αυτούς, που σου έδωσαν τα περισσότερα χρήματα, διά να τους τα επιστρέψης. Μετά ταύτα να επιστρέψης και να μετανοήσης διά το σφάλμα αυτό. Ποτέ πλέον δεν θα εξέλθης του Κοινοβίου θα κάθεις μέσα και θα κάμνης το εργόχειρόν σου, διότι δεν είναι συμφέρον της ψυχής σου να εκτελής αυτό το διακόνημα.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΠΟΤΕ ό Άββᾱς Ποιμὴν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἄδελφοὶ εἵργαζοντο σκολάκιον καὶ οὗ προεχώρει, οὗ γὰρ εἶχαν ἀγοράσαι λιγάρια καὶ τὶς ἐξ αὐτῶν εἷς χρεῖαν τινὰ ἀποσταλεῖς, διηγῆσατο τινὶ πραγματευτῇ τὸ πρᾶγμα ὃ δὲ Ἀββᾱς Ποιμὴν οὐκ ἐλάμβανε παρὰ τινὸς τίποτε διὰ τὴν ὀχλησιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

2. Ὁ δὲ πραγματευτὴς θέλων ποιῆσαι ἔργον τῷ Γέροντα, προεφασίστατο χρεῖαν ἔχειν τῶν σκολακίων καὶ ἤνεγκε τὴν κάμηλον καὶ ἔλαβεν αὐτὰ δοῦς τὴν τιμὴν ὃ δὲ ἀδελφὸς ὑποστρέψας καὶ ἀκούσας καὶ ἐποίησεν ὁ πραγματευτὴς, εἶπε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, θέλων ἐπαινέσαι τὸν πραγματευτὴν, φύσει αὐτὰ καὶ μὴ χρήζων ἔλαβεν, ἵνα ποιήσῃ ἡμῖν ἔργον,

3. Ἀκούσας δὲ ταῦτα δ' Ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι μὴ χρήζων αὐτὰ ἔλαβεν, εἶπε τὸ ἀδελφῷ ἀνάστα, μίσθωσον κάμηλον καὶ φέρε αὐτὰ" εἰ δὲ μή, ὥδε τοῦ λοιποῦ μεθ' ὑμῶν ὁ Ποιμὴν ὁ καθέζεται' οὐδὲ γὰρ ἀδικῆσαι βούλομαι τινὰ ἄνθρωπον, ἵνα μὴ χρήζων ζημίαν ἑαυτῷ ποιήσῃ καὶ λάβῃ τὸ κέρδος μου" καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός, καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἤνεγκεν αὐτά, ἀποδοὺς τῷ πραγματευτῇ, καὶ κατεβάλλετο. Ἐνεχθέντα δὲ ὡς εἶδεν αὐτὰ ἔχαρη ὡς μέγαν θησαυρὸν εὕρων.

4. Ἡρώτησε τις ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Πιστάμωνα λέγων" τί ποιήσω, ὅτι θλίβομαι εἰς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων ὅτι καὶ ὁ Ἀββᾶς Σισώης, καὶ οἱ λοιποί, ἐπώλουν τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν τοῦτο οὐκ ἔστι βλάβη ἀλλ' ὅταν πωλῇς, εἶπε ἅπαξ τὴν τιμὴν τοῦ σκεύους" εἰ δὲ θέλεις μικρὸν ὑφεῖναι τῆς τιμῆς ἐν σοὶ ἔστιν οὕτω γὰρ εὐρησεῖς ἀνάπαυσιν.

5. Ἐφη ὁ ἀδελφὸς ἐὰν ἔχω τὴν χρεῖαν μου ὅθεν δήποθεν, θέλεις νὰ μὴ φροντίσω ἔργοχειρου; καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων" κὰν καὶ ὑπὲρ τῆς χρεῖαν σου ἔχῃς, μὴ καταλείνῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, ἀλλ' ἐργάζου ὅσον δύνασαι, μόνον μὴ μετὰ ταραχῆς.

6. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος, καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, ὅτι ὅτε ἐπιπρασκον σκεῦος, ἅπαξ ἔλεγον τὴν τιμὴν καὶ τὸ διδόμενον αὐτοῖς ἐλάμβαναν σιω: πῶντες μετὰ ἀναπαύσεως καὶ ὅτε δὲ ἦλθαν ἀγοράσαι τί, τὸ λεγόμενον αὐτοῖς παρῆχον μετὰ σιωπῆς, καὶ ἐλάμβαναν τὸ εἶδος οὗ ἔχρηζον, καθόλου μὴ φθεγγόμενοι.

Τοῦ Πατρὸς

7. Τοῦτο τοῖς καθ' ἡμᾶς θαυμάσαι μᾶλλον ἐστίν, ἢ μιμήσασθαι" μεγάλη γὰρ τοῦ Γέροντος ἡ εἰς Θεὸν ἐλπίς, καὶ ἡ ἀπροσπάθεια, ἧς καὶ ὁμοίως κτησάμενος καὶ τὸ τούτου ἔργον ποιῆσαι δυνήσεται.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Αββᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀδελφοί κατεσκεύαζον σκολάκιον⁴. ἡ ἐργασία ὅμως αὐτὴ δεν ἐπροχωρούσεν, ἐπειδὴ εἶχαν φθάσει εἰς τοιαύτην οικονομικὴς ἀνεπάρκειαν, ὥστε δεν εἶχαν νὰ αγοράσουν λινάρια, διὰ τὸ ἐργόχειρόν

⁴ Νήμα κηρωμένον, διὰ τὴν κατασκευὴν κηρίων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

των. “Ένας δε εκ της συνοδείας του 'Αββά Ποιμένος, τον οποίον έστειλαν διά μίαν υπόθεσιν έξω από την σκήτην, συνήντησε κάποιον έμπορος και του ανέφερε την υπόθεσιν αυτήν. Ο 'Αββάς Ποιμήν ουδέποτε ελάμβανεν πράγμα από άλλον, διά νά μή ενοχλή ουδένα και ούτω ποτέ κανείς δεν μπορούσε να γνωρίζη εάν υποφέρει.

2. Ο έμπορος λοιπόν αυτός, αφού επληροφορήθη την στενοχωρίαν του 'Αββά Ποιμένος, και επιθυμών να εξυπηρετήση τον Γέροντα, προσε ποιήθη, ότι δήθεν έχει ανάγκην από αυτά τα σκουλάκια προς τούτο έφερεν εις την σκήτην την καμήλας του, επλήρωσεν αυτά εις καλήν τιμήν και τα παρέλαβε. Μόλις επέστρεψεν ο αδελφός και επληροφορήθη αυτό που έκαμεν ο έμπορος, έσπευσε να επαινέση τον έμπορον διά την εξυπηρέτησιν αυτήν, και είπεν εις τον Αββάν Ποιμένα,

- Πάτερ, ο άνθρωπος αυτός δεν είχεν ανάγκης από τα πράγματα αυτά τα παρέλαβε μόνον και μόνον, διά να μας εξυπηρετήση.

3. Όταν ο 'Αββάς Ποιμήν επληροφορήθη, ότι ο έμπορος εκείνος παρέλαβε τα πράγματα αυτά, χωρίς να τα χρειάζεται, αμέσως είπε με αυστηρότητα :

- Σήκω, πήγαινε να ενοικιάσης μίαν καμήλας, και να φέρης πάλιν εδώ τα πράγματα, που επήρεν ο έμπορος εάν δεν γίνη αυτό, και Ποιμήν δεν πρόκειται να καθήση πλέον μαζί σας. Δεν θέλω να αδικήσω κανένα άνθρωπον διατί χωρίς ανάγκης να ζημιωθή και να μού αφαιρέση ούτω το πνευματικών κέρδος, που προέρχεται από την εγκαρτέρησιν των δυσκολιών;

Πράγματι ο αδελφός ανεχώρησεν, εύρε τον έμπορον και μετά πολλού κόπου ηδυνήθη να τον πείση να λάβη οπίσω τα χρήματά του και να του επιστρέψη τα πράγματα, που παρέλαβε. Μόλις ο αδελφός τα έφερεν οπίσω εις την σκήτην, ο Αββάς Ποιμήν εχάρη πάρα πολύ, ως να ανεκάλυψεν απροσδοκήτως μεγάλον θησαυρόν.

4. Ένας αδελφός ήρώτησε κάποτε τον 'Αββάν Πιστάμωνα:

- Τι πρέπει να κάμω, Πάτερ μου, διότι στενοχωρούμαι, όταν πρόκειται να πωλήσω το έργόχειρόν μου;

Απεκρίθη ο Γέρων:

– Και ο Αββάς Σισώης και όλοι οι Πατέρες, επάλουν το έργόχειρόν των αυτό δεν φέρει βλάβην. Όταν όμως το πωλής, να ειπής μόνον μίαν φοράν την τιμήν, χωρίς να αρχίσης διαπραγματεύσεις (=παζάρια), αν μάλιστα ήμπορης, μετρίασε ολίγον την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

τιμήν. Αυτή η ηρεμία και η συγκατάβασις θα σου φέρουν ανάπαυσιν και γαλήνην εις την ψυχήν.

5. Λέγει πάλιν ο αδελφός :

- Εάν ήμπορώ να εξοικονομήσω τας ανάγκας μου από οπουδήποτε αλλού, έχεις την γνώμην, ότι θα είναι καλόν νά μή φροντίζω δια το εργόχειρόν μου;

- Και εάν ακόμη— είπεν ο Γέρων: - έχης εις την διάθεσίν σου περισσότερα από όσα απαιτούν αι ανάγκαι σου, ποτέ να μη έγκαταλείψης το εργόχειρόν σου, αλλά να εργάζεσαι όσον ημπορείς, χωρίς όμως να καταστρέφης την ψυχικήν σου γαλήνην με το εργόχειρον.

6. Διηγούνται διά τον Αββάν Αγάθωνα και τον μαθητήν του, ότι ουδέποτε ήσυχολούντο με διαπραγματεύσεις ούτω, όταν επώλουν έν αντίκειμενον, μίαν μόνον φοράν έλεγον εις τον αγοραστήν την τιμήν: μετά ταύτα ελάμβανον αυτά, που τους έδιδον μετά σιωπής και ήσαν πολύ ευχαριστημένοι. “Όταν πάλιν επρόκειτο να αγοράσουν ένα πράγμα, έδιδον προθύμως και μετά σιωπής αυτά, που τους εξήτουν, και παρελάμβανον αυτό, που ήθελον, χωρίς να ομιλούν.

Του Πατρός

7. Αυτο ημείς πρέπει περισσότερον να θαυμάσωμεν και να μιμηθώμεν από τον Οσιον· είχε, δηλαδή, μεγάλην ελπίδα προς τον Θεόν και δεν ήσθάνετο καθόλου την αγωνίαν της βιοτικής μερίμνης. Αυτήν την ελπίδα και την αμεριμνησίαν όποιος δυνηθή να αποκτήση εις τον αυτόν βαθμόν με εκείνον, ασφαλώς τότε θα μπορέση να πραγματοποιήση και τα έργα, που έκαμεν εκείνος.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΑΠΕΛΘΗΣ εις πόλιν πωλήσαι τὸ εργόχειρόν σου, μή φιλονεικήσης εις τήν τιμήν αὐτοῦ, ὡς οἱ κοσμικοί, ἀλλὰ δὸς αὐτὸ ὅπωςδηποτε, ἵνα μή ἀπολέσης τὴν δύναμιν τοῦ κελλίου σου.

2. Ἐὰν δὲ ἀγοράζῃς τί οὐ χρειάν ἔχεις, μή φιλονεικήσης ὅτι εἰ μή τόδε, οὐ παρέχω εις αὐτό, ἀλλὰ εἰ θέλεις αὐτό, βίασαι σεαυτὸν ὀλίγον, εἰ δὲ οὐκ ἔχεις τὴν τιμήν αὐτοῦ, ἔασον αὐτὸ ἐν σιωπῇ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

3. Ἐὰν δὲ ταραξώσῃ σε οἱ λογισμοὶ ὅτι ποὺ εὕρισκεις, εἶπε αὐτοῖς, ὅτι εἴμι κάγω ὡς πάντες οἱ Ἅγιοι οἱ πειρασθέντες ὑπὸ Θεοῦ ἐν τῇ πτωχείᾳ, ἕως οὐ οἶδε τὴν προαίρεσιν αὐτῶν πιστὴν οὔσαν, καὶ ἤνεγκεν αὐτοὺς εἰς πλατυσμόν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ΜΕΤΑΒΗΣ εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ πωλήσῃς τὸ εργόχειρόν σου, μὴ ἀρχίσῃς τὰ παζάρια διὰ τὴν τιμὴν, ὅπως κάμνουν οἱ κοσμικοὶ ἀλλὰ νὰ το δώσῃς ὅπως - ὅπως, διὰ νὰ μὴ χάσῃς τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς, ποὺ σου ἐξησφάλισεν ἡ υπομονὴ καὶ ἡ σιωπηλὴ ἐργασία τοῦ κελλίου.

2. Ὅταν πάλιν πρόκειται νὰ αγοράσῃς κάτι, ποὺ το χρειάζεσαι, καὶ πάλιν νὰ μὴ κάμνῃς παζάρια με τὸν πωλητὴν ἀν το χρειάζεσαι πράγματι καὶ διαθέτῃς τὰ χρήματα, πίεσε ὀλίγον τὸν εαυτὸν σου καὶ πάρε το εἴαν πάλιν δὲν ἔχῃς τὰ χρήματα, ποὺ ἀπαιτοῦνται, τότε ἀφήσε το καὶ φύγε, χωρὶς νὰ μιλήσῃς.

3. Εἴαν πάλιν σε ἐνοχλήσουν οἱ λογισμοί, με τὴν σκέψιν" ποὺ θα εὕρῃς συ τόσα χρήματα, ποὺ ζητεῖ ὁ ἔμπορος, ἀπάντησε εἰς αὐτούς : εἶμαι καὶ ἐγώ, ὅπως οἱ "Ἅγιοι, ποὺ ἐδοκιμάσθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν με πτωχείαν, μέχρις ὅτου ὁ Θεός, ἐπιβραβεύων τὴν ἀγαθὴν τῶν προαίρεσιν, τοὺς ἔφερεν ἀνεσιν καὶ ευκολίαν.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ ΕΙΣΕΛΘΗΣ εἰς κελλίον ἀδελφοῦ σου πρὶν κρούσῃς τὴν θύραν, ἵνα μὴ ταραχῇν αὐτῷ ἐπενέγκῃς.

2. Μὴ συνδήσῃς σεαυτὸν ὄρκο μετὰ ἀδελφοῦ, ἀλλ' ἔχε ὁμόνοιαν ἐν φόβῳ Θεοῦ.

3. Μέγα ἡττημα Μοναχῶν συγκοινωνεῖν φατρία, καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ λύπη καὶ μεταμέλος.

Ερμηνεία

ΜΗ ΕΙΣΕΛΘΗΣ εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, πρὶν προηγουμένως κτυπήσῃς τὴν θύραν, διὰ νὰ σου ἐπιτρέψῃ τὴν εἴσοδον, διὰ νὰ μὴ τὸν κάμῃς νὰ ταραχθῇ ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον ἐμφάνισίν σου.

2. Νὰ μὴ συνδεθῇς μεθ' ὅρκου διαρκούς φιλίας με ἄλλον ἀδελφόν: μόνον νὰ διατηρῇς τὸν σύνδεσμον τῆς ὁμονοίας, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

3. Διά τον Μοναχόν είναι ανυπολόγιστος ζημία η συμμετοχή του εις φατρίας· αυτό δε μίαν ημέραν θα του προκαλέση λύπην και μεταμέλειαν.

Ε'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ Ἦρωτησε Γέροντα λέγων· ἄρα καλόν ἐστι τὸ ἔχειν φιλίαν μετὰ συνηλικιώτου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· τὸ μηδὲ πάνυ ἔχειν φιλίαν πρὸς τινὰ συνηλικιώτην, καλὸν ἐστίν ἢ γὰρ τοιαύτη διάθεσις οὐκ ἀφήσιν ἐλθεῖν τὸ πένθος, ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἄλλον τινὰ ἀφαιροῦντα σου τὸ πένθος ἔχε φιλίαν, οὗ γὰρ ὠφελεῖ σε τοῦτο, ἀλλὰ βλάπτει τὰ μέγιστα οὐδεὶς γὰρ δύναται τί κτήσασθαι ἀγαθόν, εἴμη ἐν πολλῶ πένθει καὶ κόπῳ· παίδευσιν οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς σου μὴ προσέχειν τινί, καὶ οὗ πληρώσουσί σου τὴν καρδίαν τῆς δεινῆς παρρησίας, τῆς εἰς ἀπώλειαν φερούσης ὅλους τοὺς καρποὺς τοῦ Μοναχοῦ.

2. Ἐφη ὁ ἀδελφὸς εἶπε μοί, Πάτερ, ἕως ποῦ ὀφείλει εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀγά: πῆς τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἄλλη ἐστὶν ἡ ἀγάπη τῶν Πατέρων πρὸς τὰ ἴδια τέκνα, καὶ ἄλλη τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν. Ἡ τῶν πνευματικῶν Πατέρων ἀγάπη πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν οὐκ ἔχει σαρκικὸν τί, οὐδὲ βλαβερὸν ἡσφαλισμενοὶ γὰρ εἰσι τῷ πνευματικῇ φρονήματι, καὶ εἴτε ἐν λόγοις εἴτε ἐν ἔργοις σπουδάζουσι πάντοτε ὠφελῆσαι τοὺς νεωτέρους κατὰ πάντα καὶ οὕτως ἀγαπῶντες, οὗ σιωπὴ κρύπτουσι τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ἀλλὰ πνευματικῶς ἐλέγχουσιν αὐτοὺς καὶ παιδεύουσι. Πρὸς γὰρ τούτους εἴρηται: «ἐλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον», ὡς πολλάκις ποιεῖ σοὶ ὁ Ἀββᾶς σου καὶ οὗ συνιεῖς.

3. Ἐπειδὴ οὖν διὰ τὴν ἀγάπην οὗ σιωπᾶ σου τὰ σφάλματα, φανερόν ἐστιν ὅτι πνευματικὴ ἐστὶν ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἢ πρὸς σε. "Ἐκαστος δὲ κατὰ τὸ μέτρον αὐτοῦ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον αὐτοῦ το μέτρον οὖν τῆς τελείας ἀγάπης ἐστὶ το, μετὰ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει τις πρὸς τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν.

4. Ἡ δὲ νεότης ὀφείλει φυλάττειν ἑαυτὴν ἐν πάσι, διὰ τάχους γὰρ ὑποσκελίζει τοὺς νεωτέρους καὶ διάβολος· πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τῇ συντυχίᾳ ἄρχονται λαλεῖν ἀλλήλοις δι' ὠφέλειαν ψυχῆς, εἴτα εἰς ἄλλα τρέπονται, εἰς ἐρεθισμόν, εἰς παρρησίαν, εἰς γέλωτα, εἰς καταλαλίαν, καὶ εἰς ἕτερα πολλὰ κακά, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτοὺς τὸ Ἀποστολικὸν ἐκεῖνο τὸ φάσκον· «ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπί: τελεῖσθε» ἐκ τούτου γὰρ ἔρχονται οἱ νεώτεροι εἰς πτώσιν ἐκ τοῦ ἀγαπᾶν ἀλόγως καὶ συνδουάζειν ἀλλήλοις.

5. Τὸ οὖν μέτρον τῆς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ἀγάπης τοιοῦτον ὀφείλει εἶναι μὴ καταλαλεῖν ἀλλήλων, μὴ μισεῖν, μὴ ἐξουθενεῖν, μὴ ζητεῖν τὰ ἑαυτῶν, ἢ τὴν ἰδίαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

ἀνάπαυσιν προτιθέναι τοῦ ἀδελφοῦ, μὴ ἀγαπᾶν διὰ κάλλος τοῦ σώματος, ἢ διὰ σωματικῆς εὐεργεσίαν, μὴ καθέζεσθαι μετ' ἄλληλων χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης, ἵνα μὴ ἐμπέσωσιν εἰς τὴν ὀλέθριαν παρρησίαν, τὴν ἀπολλουσάν, ὥς εἶπον, τοὺς καρπούς τοῦ Μοναχοῦ, καὶ ἀφίουσαν αὐτὸν ὥς ξύλον ξηρόν.

6. 'Ἄλλ' ὥς φείδονται ἑαυτῶν καὶ φυλάττουσιν ἐκ τῆς παρρησίας καὶ τῆς ἀργολογίας, φείδονται καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, τρέμοντες καθεαθῆναι μετ' ἀλλήλων ἀκαίρως, ἵνα μὴ παγιδευθῶσιν εἰς ταύτας τὰς παγίδας, καὶ παγιδεύσωσι καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν, καὶ τὸ Προφητικὸν «οὐαὶ καὶ εἰς ἑαυτοὺς ἐπισπᾶσονται «Οὐαί, γὰρ φησι, τῷ ποτίζοντι τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπὴν θολερᾶν» λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος «Φθείρουσιν ἥθη χρηστά, ὁμιλίας κακαὶ» ἕως τούτου ἐστὶ τὸ μέτρον τῆς τῶν ἀδελφῶν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ηρώτησε γέροντα Ασκητήν:

– Γέροντα, εἶναι καλὸν πράγμα νὰ ἔχω φιλίαν με τοὺς συνομήλικάς μου;

Απεκρίθη ὁ Γέρων:

– Τέκνον μου, καλὸν πράγμα εἶναι νὰ μὴ ἔχῃς καθόλου φιλίαν με τοὺς συνομήλικούς σου. Πρόσεξε δε νὰ ιδῇς τὴν αἰτίαν ἢ ψυχικὴ διάθεσιν τοῦ Μοναχοῦ, ποὺ αἰσθάνεται τὴν φιλίαν, ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ψυχὴν τὸ πένθος. Δι' αὐτὸ ὄχι μόνον πρὸς τοὺς συνομήλικάς σου, ἀλλὰ καὶ πρὸς οἰονδήποτε, ποὺ θα σοὺ ἀφαιρέσῃ τὸ πένθος αὐτό, νὰ μὴ ἔχῃς φιλίαν. "Ἐχε υπ' ὄψιν σου, ὅτι κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἓνα πολύτιμον αγαθόν, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ πένθος καὶ νὰ καταβάλλῃ σκληρὰς προσπάθειάς. Νὰ γυμνάσῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου νὰ μὴ προσέχουν κανένα με ἰδιαιτέραν διάθεσιν τοιοῦτοτρόπως θα προφυλάξῃς τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τὴν φοβερὰν καὶ επικίνδυνον ἐλευθεροστομίας καὶ τὸ θάρρος, ποὺ καταστρέφουν ὅλους τοὺς πνευματικούς καρπούς τοῦ Μοναχοῦ.

2. Λέγει πάλιν ὁ ἀδελφός:

– Τότε σε παρακαλῶ, Πάτερ μου, νὰ μου ἐξηγήσῃς ποῖον πρέπει νὰ εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν ἀδελφόν;

Απεκρίθη ὁ Γέρων:

- Τέκνον μου, ἄλλη εἶναι ἡ ἀγάπη τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα τῶν, καὶ ἄλλη τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀδελφούς. Ἡ ἀγάπη τῶν πνευματικῶν Πατέρων πρὸς τὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

πνευματικά των τέκνα δεν έχει τίποτε το σαρκικόν, τίποτε πού να βλάπτῃ· διότι οι πνευματικοί Πατέρες περιφρουρούνται και διασφαλίζονται από πνευματικές σκέψεις και ανώτερα φρονήματα, ώστε να προσπαθούν πάντοτε, είτε με λόγους, είτε με έργα να ωφελούν τους νεωτέρους εις όλα. Τρέφοντες δέ τοιαύτην πνευματικήν αγάπην, απηλλαγμένην πάσης επικινδύνου μικρότητος, δεν αποκρύπτουσι τα ελαττώματα των νεωτέρων, αλλά ελέγχουσι πνευματικώς αυτούς και τους διορθώνουν με την κατά Χριστόν παιδείαν. Διά τους πνευματικούς τούτους Πατέρας έχει λεχθή το γραφικόν: «Ἐλεγξον, επιτίμησον, παρακάλεσον» (Β' Τιμοθ. δ', 2). "Όπως ακριβώς κάμνει και με σέ και πνευματικός σου Πατήρ και δεν τον άντιλαμβάνεσαι.

3. Επειδή λοιπόν διά την πρός σε αγάπης του δεν σιωπά διά τα σφάλματά σου, αλλά πατρικώς σε ελέγχει, είναι φανερόν, ότι η αγάπη του είναι πράγματι πνευματική. Κάθε ένας αγαπά τον πλησίον του με τον ιδικόν του τρόπον· το μέτρον όμως της πραγματικής προς τον πλησίον αγάπης είναι να αγαπάς, μετά τον Θεόν, τον πλησίον σου, όπως τον εαυτόν σου «αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σεαυτόν» (Ματθ. κβ', 39).

4. Οι νέοι πρέπει να φυλάγωνται από παντού, διότι πολύ γρήγορα ο διάβολος παγιδεύει τους νεωτέρους. Και πρώτα – πρώτα τους παρασύρει μέ τάς συναναστροφάς: αρχίζουν να συνομιλούν μεταξύ των χάριν ψυχικής ωφελείας δεν αργούν όμως, τη επενεργεία του διαβόλου, να εκτραπούν εις άλλα ζητήματα, όπως π.χ. εις αμοιβαίαν πρόκλησιν, εις αδιαντροπίαν, εις πολλά γέλια, εις κατάκρισιν καί εις άλλα παρόμοια κακά. Τοιουτοτρόπως εφαρμόζεται εις τας περιπτώσεις αυτάς το ρητόν του Αποστόλου: «Ἐναρξάμενοι πνεύματι, νυν σαρκί επιτελείσθε;» (Γαλατ, γ', 3). Από την απερίσκεπτον αγάπην και από τις τοιαύτας συναναστροφές προέρχονται αι ήθικαι πτώσεις των νεωτέρων.

5. Το μέτρον της μεταξύ των νεωτέρων αγάπης, αυτό πρέπει να είναι να μη κατακρίνη ο ένας τον άλλον, να μη τον μισή, να μη τον εξευτελίξη, να μη επιδιώκη το προσωπικόν του συμφέρον, να προτιμά την ανάπαυσιν του αδελφού του, αντί της δικής του, νά μή αγαπά τον άλλον, επειδή είναι ωραίος, ή επειδή τον ευηργέτησεν υλικώς να μή κάθονται οι νεώτεροι μαζί, χωρίς σοβαρόν λόγον, διά νά μή αποκτήσουν την τόσον καταστρεπτικήν ελευθεριότητα, που καταστρέφει, όπως είπον ανωτέρω, τους καρπούς του Μοναχού και τον αφήνει ως ξηρών δένδρον.

6. Αλλ' όπως ακριβώς προσέχουν τους εαυτούς των και προφυλάσσονται από την ελευθεροστομίας και την φλυαρίαν, έτσι πρέπει να προσέχουν και την συνείδησιν των αδελφών και να αποφεύγουν να κάθωνται μεταξύ των, χωρίς σοβαράν αφορμήν, διά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

νά μή παγιδευθούν εις αυτές τας παγίδας και παγιδεύσωσι και τους αδελφούς των, προκαλούντες τοιουτοτρόπως εναντίον των το προφητικών ουαί: «Ούαι... ο ποτίζων τον πλησίον αυτού ανατροπή θολερά» (Αββακ. β', 12, 15). Το νόημα αυτό εκφράζει και το ρητόν του Αποστόλου: «Φθείρουσιν ήθη χρηστά ομιλίας κακαί» (Α' Κορινθ. ιε', 33). Αυτό είναι το μέτρον της αγάπης των αδελφών μεταξύ των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

Τίνα δεῖ ποιεῖν πρὸς τοὺς παραβάλλοντας, καὶ πῶς αὐτοῖς ὑπαντᾶν καὶ ὁμιλεῖν.

Τί πρέπει νὰ κάμνωμεν πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους, καὶ πῶς νὰ ὑποδεχόμεθα καὶ νὰ ὁμιλῶμεν πρὸς αὐτούς.

Α'. Παλλαδίου.

ΠΟΤΕ ἀπὸ Ἱεροσολύμων εἷς Αἴγυπτον ἦλθομεν, καὶ πρὸς τὸν μέγαν *Ἀπολλὸ ἀπηρχόμεθα· οἱ οὖν σὺν ἐκείνῳ ὄντες ἀδελφοὶ προσδραμόντες, ὑπήντησαν ἡμῖν μετὰ σπουδῆς ψάλλοντες, τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς ἔθος πρὸς πάντας τοὺς Μοναχοὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἐπὶ τὴν γῆν, ἤσπασαντο ἡμᾶς εἴτα οἱ μὲν προῆγον, οἱ δὲ ἠκολουθοῦν ψάλλοντες, ἕως πλησίον γεγόναμεν τοῦ Πατρός,

2. Ὁ δὲ Πατήρ, τῶν ψαλλόντων ἀκούσας, ὑπήντησε καὶ αὐτὸς ἡμῖν καθὼς καὶ πρὸς πάντας ἐποίει τοὺς ἔρχομενους ἀδελφούς, καὶ πρῶτος ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησε, καὶ ἀναστὰς ἡσπάσατο, καὶ εἰσαγαγὼν προσηύξατο, καὶ τὰς χερσὶν αὐτοῦ τοὺς πόδας ἡμῶν νίψας, πρὸς ἀνάπαυσιν προετρέψατο. Ταῦτα δέ, οὗ πρὸς ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντας ἔθος ἦν αὐτῷ ποιεῖν.

3. Ἐλεγε δὲ καὶ τοὺς συνουσιν αὐτῷ, ὅτι δεῖ τοὺς ἔρχομενους πρὸς ἡμᾶς ἀδελφούς προσκυνεῖν, κατὰ τὸν μέγαν Ἀβραάμ, ὡς τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἀδελφῶν προσκυνουμένου. Εἶδες γὰρ τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες τὸν Θεόν σου, καὶ ὅτι δεῖ αὐτοὺς πρὸς ἀνάπαυσιν παραβιάζεσθαι, κατὰ τὸν μακάριον Λώτ, τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ παραβιασάμενον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθομεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τα Ἱεροσόλυμα· ἀμέσως δε ἐπήγαμεν νὰ συναντήσωμεν τὸν Μέγαν Ἀπολλῶ. Οἱ υποτακτικοὶ λοιπὸν τοῦ Αββᾶ Ἀπολλῶ ἔτρεξαν καὶ μας υπεδέχθησαν με χαρὰν ψάλλοντες διαφόρους ὕμνους, διότι τοιαύτην συνήθειαν εἶχον, νὰ υποδέχονται ἀπαντας τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτοὺς Μοναχοὺς ψάλλοντες ἀμέσως δέ, αφοῦ ἔβαλαν εδαφιαίαν μετάνοιαν, μᾶς ἡσπάσθησαν. Μετὰ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν φιλοφροσύνην, ἄλλοι ἐξ αὐτῶν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

προηγούνται και άλλοι ήκολούθουν ημάς ψάλλοντες, μέχρι που έπλησιάσαμε τον Γέροντα

2. Μόλις λοιπόν ο Πατήρ Απολλώ ήκουσε τας ψαλμωδίας, μας υπεδέχθη με τον τρόπον, που συνήθως υπεδέχετο όλους τους προσερχομένους αδελφούς, και πρώτος μάς προσεκύνησε δι' έδαφιαίας μετανοίας και μας ήσπασθη μετά, αφού μάς ώδήγησεν εις το κελλί του, προσηυχήθη, έπλυνε με τας χείρας του τους πόδας μας και μας προέτρεψε να ξεκουρασθούμε. Αυτήν την περιποίησιν δεν την έκαμε μόνον δι' ημάς, αλλά συνήθιζε να την προσφέρει προς όλους.

3. Προς αυτούς δε, που ήσαν μαζί του, έλεγεν, ότι πρέπει να προσκυνούμεν τους αδελφούς, που μας επισκέπτονται, όπως έκαμε και ο Αβραάμ, ως να προσκυνούμεν τον ίδιον τον Θεόν διά μέσου των αδελφών. Είδες τον αδελφόν σου; Είδες τον ίδιον τον Θεόν σου! Τους αδελφούς, που μας επισκέπτονται πρέπει να τους εξαναγκάζωμεν να αναπαυθούν πλησίον μας, όπως έκαμε και ο μακάριος Λώτ, που εξηνάγκασε και τους Αγγέλους ακόμη να φιλοξενήση.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕ Γέρων: εαν παραβάλωσι σοι τινές, και ἴδης αὐτοὺς μήκοθεν ἔρ: χομένους, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτοὺς στήθι εἰς εὐχὴν καὶ εἶπε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ρύσαι ἡμᾶς ἀπὸ καταλαλιᾶς, καὶ λοιδορίας, καὶ μετ' εἰρήνης ἀπένεγκε αὐτοὺς τοῦ τόπου τούτου.

2. Ἐρώτησε τις τὸν Ἀββᾶς Πέτρον τοῦ Ἀββᾶ Λῶτ λέγων" ὅταν εἴμι ἐν τῷ κελλίῳ, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ δὲ ἀδελφὸς παραβάλῃ μοί, καὶ τοὺς λόγους τῶν ἑξῶ εἶπῃ μοί, τaráσσεται ἡ ψυχὴ μου καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Πέτρος, ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Λῶτ τὸ κλειδίον σου ἀνοίγει τὴν θύραν μου.

3. Ἐφη ὁ ἀδελφὸς τί ἐστὶ τὸ βῆμα τοῦτο : ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" εἰς παραβάλῃ σοι τις, λέγεις αὐτῷ πῶς ἔχεις; πόθεν ἦλθες; πῶς ἔχουσιν οἱ ἀδελφοὶ ; προσελάβοντό σου ἢ οὐ ; καὶ τότε, ἀνοίγεις τὴν θύραν τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ ἀκούεις αὐτοῦ ὃ θέλεις. :

4. Λέγει ὁ ἀδελφὸς οὕτως ἔχει. Καὶ τί ποιήσει ὁ ἄνθρωπος, εἰς ἔλθῃ ὁ ἀδελφὸς πρὸς αὐτόν, ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" τὸ πένθος ὅλον διδασχὴ ἐστίν, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι πένθος, οὐ δυνατόν φυλάσασθαι.

5. Ἐφη αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ὅταν ἐν τῷ κελλίῳ εἰμί, μετ' ἐμοῦ ἔστι τὸ πένθος, ὅταν δὲ τις ἔλθῃ πρὸς μέ, ἢ ἐξέλθῃ τοῦ κελλίου, οὐχ εὗρισκω αὐτὸ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων οὐδεποτε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

σοὶ ὑπετάγη, ἀλλ' ὥς ἐν χρήσει ἔστι μετὰ σου ὃ γὰρ ὑπετάγη, οὐδέποτε αὐτοῦ ἀφίσταται.

6. Εἶπε Γέρων· ἐὰν παραβάλῃ σοὶ ἀδελφός, ἐπαρὸν τὸ πένθος τοῦ προσώπου σου, καὶ κρύψον αὐτὸ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἕως οὐ ἀπολύσῃς τὸν ἀδελφόν, καὶ τότε βάλε τὸ πένθος ἐν τῷ προσώπῳ σου ὅτι φεύγουσιν οἱ δαίμονες θεωροῦντες αὐτὸ μετὰ σου.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν:

– Εἰς ἀδελφοὶ ἐρχονται πρὸς ἐπίσκεψίν σου, καὶ τοὺς ἴδης ἀπὸ μακρὰν, πρὶν νὰ πλησιάσουν, στάσου καὶ προσευχήσου.

– Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ – λέγε – λύτρωσέ μας ἀπὸ τὴν κατάκρισιν, καὶ τὴν κακολογίαν, καὶ κάμε τοὺς νὰ φύγουν ἀπ' ἐδῶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ.

2. Κάποιος υπέβαλεν εἰς τὸν Ἀββᾶς Πέτρον, τὸν υποτακτικόν τοῦ Ἀββᾶ Λῶτ, τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

– Ὅταν εὐρίσκομαι μόνος μου εἰς τὸ κελλίον μου, ἡ ψυχὴ μου εἰρηνεύει: ὅταν ὅμως με ἐπισκεφθῇ κανεὶς καὶ μου διηγηθῇ τὰς υποθέσεις καὶ τοὺς λόγους τῶν ἔξω, ἀμέσως ἡ ψυχὴ μου ταράσσεται.

Ὁ Ἀββᾶς Πέτρος τότε τοῦ ἀπήντησεν:

– Ὁ Ἀββᾶς Λῶτ ἔλεγεν, ὅτι τὴν θύραν μου τὴν ἀνοίγει τὸ κλειδί σου!

3. Ὁ ἀδελφός δεν ἀντελήφθη τὸ νόημα καὶ ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου.

– Τί σημαίνει αὐτό: Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων:

– Πρόσεξε νὰ τὸ ἀντιληφθῇς ὅταν σε ἐπισκεφθῇ κάποιος, τοῦ λέγεις: Πῶς εἶσαι; Ἀπὸ ποῦ ἦλθες; Πῶς εἶναι οἱ ἀδελφοὶ καὶ σε ἐπεριποιήθησαν ἢ ὄχι; Με τὶς ἐρωτήσεις αὐτὲς δεν ἀνοίγεις τὴν θύραν εἰς τὸν ἀδελφόν σου, διὰ νὰ ἀκούσῃς ὅσα δεν ἐπιθυμεῖς;

4. Λέγει ὁ ἀδελφός :

– Πράγματι ἔτσι εἶναι τι πρέπει ὅμως νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν τὸν ἐπισκεφθῇ ὁ ἀδελφός του;

Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

- Η καλύτερα διδασκαλία και ο αρμοδιώτερος τρόπος συναναστροφής είναι το κατά Χριστόν πένθος όπου δεν υπάρχει το πένθος αυτό, είναι αδύνατον να διασφαλισθούν από τας οιασδήποτε αμαρτίας.

5. Λέγει πάλιν ο αδελφός:

- Όταν ευρίσκώμ ει εις το κελλίον μου, αισθάνομαι το σωτήριο αυτο πένθος: όταν όμως με επισκεφθή κανείς και εξέλθω από το κελλίον μου, τότε αναχωρεί από την ψυχήν μου και το πένθος αυτό.

Απεκρίθη και πάλιν προς αυτόν ο Γέρων:

- Αυτό συμβαίνει, διότι ουδέποτε κατέκτησες πραγματικώς το πένθος αυτός προχείρως και επιπολαίως το χρησιμοποιείς. Αυτό που πραγματικώς έχει κατακτήσει κανείς, ποτέ δεν το χάνει.

6. Ένας άλλος Γέρων είπε τα εξής: Όταν σε επισκεφθη ένας αδελφός, μή δείξης, διά της κατηφείας του προσώπου σου, ότι αισθάνεσαι το κατά Χριστόν πένθος: κρύψε την αρετήν αυτήν μέσα εις την καρδίαν σου, μέχρι να αναχωρήση ο αδελφός. Μετά δε την αναχώρησιν αι ότε να επαναλάβης την κατανυκτικήν ενασχόλησιν του πένθους, διότι φεύγουν οι δαίμονες από κοντά σου, όταν σε βλέπουν πενθούντα διά τας αμαρτίας σου.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΟΝΑΧΕ, εάν παραβάλῃ σοὶ Μοναχὸς ἢ κοσμικὸς, μὴ θέλε ὑπαντᾶν αὐτῷ ὑπὲρ δύναμιν, ἵνα μὴ μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι αὐτὸν μεταμεληθῇς, ἐφ' οἷς ἐδαπάνησε χρήαις σου, ἀλλὰ παράθεσ, καὶ ἂν ὁ Κύριος εὐοδοῖσε κρεῖσσον γὰρ παράθεσις λαχάνων μετὰ ἀγάπης, ἢ θυμάτων μετὰ ὀδύνης: Ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

2. Ταῦτα δὲ φημι, ἀδελφέ, οὐχὶ ἐκκόψαι σὲ τῆς φιλοξενίας βουλόμενος, ἀλλ' ἵνα ἡ προσφορά σου εὐπρόσδεκτος καὶ ἄμωμος ᾗ κατὰ τὸν λέγονται φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ.

3. Ὁρᾷ Μοναχέ, μήπως τοῖς τὰ κοσμικὰ φρονούσι θέλων ἀρέσαι, τὴν διαγωγὴν τοῦ Μοναχοῦ ἀπολέσης, ἀλλ' ἐν φόβῳ Θεοῦ ποίει πάντα σου τὰ ἔργα πᾶν δ' εἰς ποιήσῃ τις διὰ τὸν Κύριον, τοῦτο αὐτῷ κέρδος. Τὰ γὰρ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν" ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

4. Αγαπητέ, εάν εισαγάγης τινά εις τὸ κελλίον σου, ἀγωνίζου ἀσκανδάλιστον αὐτὸν ἐκπέμψαι, τουτέστι μηδὲν ἔξωθεν φόβου Θεοῦ πράξαι, ἵνα μὴ γένη αὐτῷ τύπος ἔργου ἀνοσίου λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος" ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ.

5. Καὶ τίμα πάντας, μὴ δι' ἀμοιβήν, ἀλλὰ διὰ τὸν Κύριον. Ἄνθρωπος γὰρ ἀνθρωπάρεσκος, πολλοῖς ἀρέσει σπουδάσει καὶ δὲ φοβούμενος τὸν Κύριον, οὗ προσκόψει, ὅτι τῷ φωτὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ πορεύεται.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΕ, εάν σε επισκεφθῇ ἓνας ἄλλος Μοναχός ἢ ἓνας κοσμικός, μὴ θελήσης νὰ τὸν περιποιηθῇς περισσότερο ἀπὸ τὰς δυνάμεις σου, διὰ νὰ μὴ μετανοήσης μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του, δι' ὅσα ἐξώδευσες πρὸς φιλοξενίαν του. Νὰ του προσφέρῃς ὅσα ὁ Κύριος σου ἐξησφάλισεν· διότι εἶναι προτιμότερα ἢ προσφορά, κατὰ τὴν φιλοξενίαν, χόρτων με ἀγάπην, παρὰ πλουσίων φαγητῶν με στενοχωρίαν· «Ἰλαρόν γάρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός» (Β' Κορινθ. θ', 7).

2. Τα λέγω αὐτά, ἀδελφέ μου, ὅχι διότι ἐπιθυμῶ νὰ σε ἀποτρέψω ἀπὸ τὴν φιλοξενίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ καταστῇ ἡ προσφορά σου δεκτὴ εὐχαρίστως ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ καθαρὰ, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ θεῖον ρητὸν «Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἀνευ γογγυσμῶν» (Α' Πέτρου δ', 9)

3. Πρόσεξε, Μοναχέ, μήπως θέλεις νὰ ἀρέσης εἰς αὐτοὺς που ἔχουν κοσμικὸν φρόνημα καὶ τοιοῦτοτρόπως χάσης τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ζῇ καὶ Μοναχός. "Ὅλα σου τὰ ἔργα νὰ τὰ κάμνης με φόβον Θεοῦ" ὅ,τι κάμνει κανεὶς διὰ τὴν ἀγάπης τοῦ Κυρίου αὐτὸ κερδίζει. «Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν' ὁ δὲ Θεός καὶ ταύτην, καὶ ταῦτα καταργήσει» (Α' Κορινθ. ζ', 13).

4. Αγαπητέ μου, εάν φιλοξενήσης κάποιον εἰς τὸ κελλί σου, νὰ προσπαθήσης νὰ ἀναχωρήσῃ χωρὶς νὰ σκανδαλισθῇ ἀπὸ σέ αὐτὸ δε θα τὸ ἐπιτύχῃς, εάν δὲν κάμῃς τίποτε, χωρὶς φόβον Θεοῦ, ὥστε νὰ μὴ γίνῃς εἰς τὸν ἐπισκέπτην σου παράδειγμα ἔργατου ἐργαζομένου ἀνόσια ἔργα. Διότι καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει: «Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἕλλησι καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. ι', 32).

5. Νὰ τιμᾷς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅχι διότι προσδοκᾷς παρ' αὐτῶν ἀνταμοιβῆς, ἀλλὰ χάριν τοῦ Κυρίου. Ὁ ἀνθρωπάρεσκος ἄνθρωπος φροντίζει σὲ πολλοὺς νὰ ἀρέσῃ καὶ ἐπομένως δὲν ἔχει σταθερόν χαρακτήρα καὶ πνευματικότητα. Εκείνος ὅμως, που

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

σέβεται τον Κύριον, ποτέ δεν θα σκοντάψη, διότι εις την ζωήν του προχωρεί οδηγούμενος από το φως των εντολών Του.

Δ'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΕΛΘΗ πρὸς σὲ ἀδελφὸς ξένος, ἔχε τὸ προσωπὸν σου ἱλαρον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἀσπάζεσθαι αὐτὸν καὶ τὸ σκεῦος, ὃ βαστάζει, βάστασον

αὐτὸ μετὰ χαρᾶς, καὶ ἀπερχομένου αὐτοῦ πάλιν ποιήσον ὥσπου ὁ ἄσπασμός σου δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν γενέσθω μετὰ ἐπιεικείας, καὶ φόβου Θεοῦ, ἵνα μὴ γένηται αὐτὴ ζημία.

2. Φύλαξαι δὲ μὴ ἐπερωτῆσαι αὐτῷ τί των μὴ ὠφελούντων σε, ἀλλὰ ποιήσον αὐτὸν εὐξασθαι, καὶ παύσαι ἕως τοῦ λόγου τούτου, καὶ δὸς αὐτῷ βιβλίον ἵνα μελετήσῃ. Ἐὰν δὲ ἦλθεν ἀπὸ κόπου, ποιήσον αὐτὸν ἀναπαυθῆναι, πλύνας αὐτοῦ τοὺς πόδας.

3. Ἐὰν ἐνέγκῃ σοὶ λόγους οὗ προσήκοντας, παρακάλεσαν αὐτὸν ἐν ἀγάπῃ εἰπὼν" συγχώρησον μοί, ὅτι ἀσθενὴς εἰμι, καὶ οὗ δύναμαι βαστάσαι ἐὰν δὲ ἔστι γύ: ρευτῆς καὶ ἔχῃς τίνας πιστοὺς, μὴ εἰσενέγκῃς αὐτῶν ἐπάνω αὐτῶν, ἀλλὰ ποιήσον εἰς αὐτὸν ἔλεος ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ.

4. Ἐὰν δὲ ἔστιν ἀδελφὸς παρερχόμενος διὰ τὸν Θεὸν καὶ παραβάλλον σοὶ ἀναπαυθῆναι, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ δέξαι αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, μετὰ τῶν πιστῶν των παραβαλόντων σοὶ ἐὰν δὲ ἔστι πτωχός, μὴ πέμψῃς αὐτὸν κενόν, ἀλλὰ δὸς αὐτῷ ἐκ τῆς εὐλογίας, ἣς ἔδωκε σοὶ ὁ Θεός, ὡς εἰδὼς ὅτι & ἔχεις, οὐκ ἔστι σά, ἀλλὰ δόμα παρὰ Θεοῦ ἔστι.

5. Καὶ τοὺς παραβάλλουσι σοὶ πιστοῖς δὸς τὴν χρεῖαν ἐν ἱλαρῷ ὀφθαλμῷ, καὶ ὅταν παύσωνται τοῦ ἔσθιεν, εἶπε αὐτοὺς δεύτερον ἢ τρίτον, ποιήσατε ἀγὰ πῆν, ψάγετε καὶ ἄλλο μικρόν.

6. Ἐὰν ψάλλῃς μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου, ἕκαστος ὕμνων ποιησάτω τὰς ἑαυτοῦ εὐχὰς ἐὰν δὲ ἔστι μεθ' ὑμῶν ξένος, παρακαλέσετε αὐτὸν μετὰ ἀγάπης, ἵνα αὐτὸς ποιήσῃ τὰς εὐχὰς εἶπατε δὲ αὐτῷ ἕως τρίτου χωρὶς φιλονεικίας.

7. Ἐὰν δὲ ἀδελφοὶ παραβάλλωσιν ὑμῖν, μὴ θελήσῃτε παντελῶς ἐρωτῆσαι αὐ: τοὺς τί των βλαπτόντων, ὡς καὶ προλαβὼν εἶπον, ἵνα μὴ ὑποχωρήσαντες ἐάσω: σὶν ὑμῖν αἰχμαλωσίαν ἐν τῷ κελίῳ' εἰ δὲ τῶν παραγενομένων τίς μὴ δυνηθῇ ἐγ: κρατεύσασθαι, καὶ εἴπῃ ἐνὶ ἑξ ἡμῶν τί των βλαπτόντων ὑμᾶς, μὴ θελήσῃ καὶ ἀκούσας τινὶ των ἀδελφῶν ταῦτα ἐξειπεῖν, ἵνα μὴ ἰοῦ θανατηφόρου ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

8. Μὴ θελήσητε ῥευνῆσαί τα ἔργα τοῦ καιροῦ τούτου, ἵνα μὴ γένησθε ὡς τὰ σελάρια, εἰς ἃ ἔρχονται πάντες, ἵνα ἀποβάλῃ ἕκαστος τὰ ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ, πολλῆς οὐσης τῆς δυσωδίας, ἀλλὰ γίνεσθε μᾶλλον θυσιαστήριον Θεοῦ, ἐν ἀγνείᾳ ποιῶντες τὸν ἔνδοθεν ἱερέα πάντοτε θυμίαμα ἐπιβάλλειν ὀρθροῦ τε καὶ ἑσπέρας, ἵνα μὴ μείνῃ τὸ θυσιαστήριον ἐκτός του θυμιάματος.

9. Ἄλλὰ πάντοτε βιάσατε ἑαυτοὺς ἐνώπιον Κυρίου ἐν πάσῃ δεήσει, ἵνα χαρίσῃται ὑμῖν ἀπλότητα καὶ ἀκεραιότητα, καὶ λάβῃ ἀφ' ἡμῶν τὰ ἐναντία τούτων, ἃ ἔστιν ἡ πανουργία, καὶ ἡ δαιμονιώδης σοφία, καὶ ἡ περιεργία καὶ τὰ τούτοις ὅμοια" ἃ καταλύει τοὺς κόπους τῶν ποιούντων αὐτά.

10. Τέλος δὲ τούτων πάντων, ἕαν ἄνθρωπος φοβῆται τὸν Θεὸν ἐν γνώσει, καὶ αἱ ἄκοαι αὐτοῦ ὑποτάσσονται τῇ συνειδήσει αὐτοῦ κατὰ Θεόν, ὑπὲρ τὰ προειρημένα διδάξει αὐτὸν ἐν τῷ κρυπτῷ. Ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἐκεῖ καὶ οἰκοδεσπότης, ἐκεῖνος καὶ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, τὸν οἶκον ἔχει προκείμενον τῷ θελήματι καὶ ὁ βουλόμενος λαλεῖ καὶ θέλει ἐν ἑαυτῷ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ καρδία ὑπὸ τὴν ἐξουσίας αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ἐχθρούς.

11. Ἐὰν τις ξένος ἀδελφὸς παραβάλῃ ὑμῖν καὶ προεικάσετε περὶ αὐτοῦ ὅτι φιλοσηματικὸς ἔστι, μὴ ἐξερευνήσητε αὐτὸν ἐν λόγοις, ἕως οὗ φανερωθῇ ὑμῖν τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ,

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΕΛΘΗ εἰς τὸ κελλίον σου ἕνας ξένος ἀδελφός, νὰ τον υποδεχθῇς με γελαστόν πρόσωπον καθὼς θὰ τον ἀσπάζεσαι· εἰάν δε βασιτάξῃ πράγματα, νὰ τὰ πάρῃς πρόθυμα, διὰ νὰ τον ξεκουράσῃς. Ὅταν πάλιν φύγῃ, τὸ ἴδιον νὰ κάμῃς. Ὁ ἀσπασμὸς σου πρὸς αὐτὸν νὰ μὴν εἶναι ζωηρὸς καὶ νὰ μὴ συνοδεύεται ἀπὸ υπερβολικὴν οικειότητα νὰ εἶναι συγκρατημένος καὶ με φόβον Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ ψυχικῶς ὁ ἐπισκέπτης.

2. Πρόσεξε νὰ μὴ τον ἐρωτήσῃς τίποτε ἀπὸ αὐτά, που δὲν σε ωφελοῦν ψυχικῶς. Παρότρυνε τον νὰ κάμῃ τὴν ευχὴν καὶ αὐτὴ ας εἶναι ἡ μόνη συνομιλία σας. Μετὰ ταῦτα πρόσφερε τοῦ βιβλίου νὰ το μελετήσῃ. Εἰάν πάλιν ἐρχεται ἀπὸ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ὁδοιπορίαν ἢ ἀπὸ εξαντλητικῆς ἐργασίας, υποχρέωσέ τον νὰ ἀναπαυθῇ: πλύνε του δε καὶ τοὺς πόδας.

3. Εἰάν ἀρχίσῃ συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι κατὰ Θεόν, παρακάλεσε τον με ἀγάπην λέγων· συγχώρησόν μου, ἀδελφέ μου, διότι εἶμαι ἀσθενής καὶ δὲν ἔμπορῶ νὰ παρακολουθῇσω αὐτὴν τὴν συζήτησιν. Εἰάν πάλιν ὁ ἐπισκέπτης σου εἶναι ἐπαίτης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

και συ εκείνην την στιγμήν φιλοξενείς πιστούς, μη τον οδηγήσης ενώπιόν των, διά να μη στενοχωρηθούν μόνος σου ελέησέ τον, όπως δύνασαι, δι' αγάπην Θεού.

4. Εάν πάλιν είναι αδελφός περαστικός, που γυρίζει διά το όνομα του Θεού, και σε επεσκέφθη διά να αναπαυθη, μη τον περιφρονήσης: αλλά να τον υποδεχθής χαρούμενα και να τον φιλοξενήσης μαζί με τους πιστούς, που σε επεσκέφθησαν. Εάν είναι πτωχός, μή τον αφήσης να φύγη, χωρίς να του προσφέρης κάτι: δώσε του από την εύλογίαν, που σου έστειλεν ο Θεός, διότι πρέπει να γνωρίζης ότι αυτά που έχεις δεν είναι ιδικά σου, αλλά δωρεά του Θεού.

5. Εις τους πιστούς, που σε επισκέπτονται, χαρούμενος πάντοτε, να τους παραθέτης τράπεζαν να επιστατής δε μόνος σου, ώστε να ευχαριστηθούν όταν δε τελειώσουν το φαγητόν τους, να τους υποχρεώνης να φάγουν και άλλο, διά δευτέραν και τρίτην φοράν, λέγων εις αυτούς, μετά γλυκύτητος, παρακαλώ, αδελφοί, κάμετε αγάπην και φάγετε όλίγον ακόμη.

6. Εάν εις την ακολουθίαν ψάλλετε μαζί οι αδελφοί, έκαστος να μη παραμελή την ευχήν και να ψάλλη με κοσμιότητα και σειράν, χωρίς να σπεύδη να υφαρπάση την ψαλμωδίαν. Εάν πάλιν παρευρίσκεται και ξένος εις την ακολουθίαν, παρακαλέσατε τον να είπη αυτός τας ευχάς, χωρίς όμως να γίνετε φορτικοί: είπατε του μέχρι τρεις φορές και μετά ησυχάζετε.

7. Εάν σας επισκεφθούν άλλοι αδελφοί από άλλο μέρος, μη επιζητήσετε καθόλου να τους ερωτήσετε διά πράγματα, που δεν σας ωφελούν ψυχικώς, όπως σας είπα και προηγουμένως, διά να μη μείνετε, όταν θα αναχωρήσουν από το κελλί σας, αιχμάλωτοι των ψυχικών καταστάσεων, που θα έχουν προκαλέσει αί διάφοροι άσκοποι συζητήσεις. Εάν πάλιν ένας εκ των επισκεπτών δεν δυνηθή να εγκρατευθη και είπη σε κάποιον από σάς κάτι βλαβερόν, αυτός που το ήκουσεν, επιδιώξη να το μεταφέρει και εις άλλον έκ τής συνοδείας, διά να μη γεμίση την ψυχήν τού αδελφού από θανατηφόρον δηλητήριο.

8. Μή επιδιώξετε να μάθετε τα έργα των ανθρώπων αυτού του καιρού, διά να μη μεταβληθήτε εις αφοδευτήρια, όπου όλοι έρχονται διά να αποβάλουν εντός αυτών τα περιεχόμενα της κοιλίας των και τα οποία, ως εκ τούτου, βρωμούν αφόρητα απ' εναντίας να προσπαθήσετε να εξομοιωθήτε με θυσιαστήριον Θεού, όπου η διάνοιά σας, τηρουμένη εν αγνεία, θα είναι ως ο Ιερεύς, διά να ρίπτη εις το ιερόν αυτό

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

θυσιαστήριον της καρδίας σας το θυμίαμα και κατά τον όρθρον και κατά την εσπέραν, διά να μη μείνη το εντός ημών θυσιαστήριον χωρίς θυμίαμα⁵.

9. Βιάσατε τον εαυτόν σας να προσεύχεται εντόνως και μετά κατανύξεως εις τον Θεόν, διά να σας χαρίση απλότητα, ακεραιότητα χαρακτήρος και να αποσύρη από επάνω σας τα αντίθετα τούτων πάθη, δηλαδή την πανουργίαν, την σατανικήν σοφίαν, την περιέργειαν και τα όμοια προς αυτά πάθη.

10. Τέλος, από τα ανωτέρω δυνάμεθα να εξαγάγωμεν το εξής συμπέρασμα όταν ο άνθρωπος σέβεται ενσυνειδήτως τον Θεόν, τότε και αυτά που ακούει τα υποτάσσει εις την συνείδησίν του, την οποίαν εφρόντισε να διαμορφώση συμφώνως προς το θέλημα του Θεού. Τον άνθρωπον αυτόν ο Θεός θα τον διδάξη κατά τρόπον ανέκφραστον εις τα βάθη της καρδίας του περί υψηλοτέρων και θειοτέρων πραγμάτων, από όσα ανέφερα εγώ προηγουμένως. Εάν δεν ευρίσκεται εκεί ο οίκοδεσπότης, τότε ο ταλαίπωρος εκείνος άνθρωπος έχει ελεύθερον τον οίκον του εις την διάθεσιν του οιοιδήποτε, και λέγει ό,τι θέλει, διότι η καρδιά δεν είναι υποτεταγμένη εις τον οικοδεσπότην, αλλά εις τα πάθη, τους εχθρούς αυτούς της ψυχής⁶.

11. Εάν σας επισκεφθή κάποιος ξένος αδελφός και αντιληφθήτε αμέσως, ότι είναι υποκριτής, μή επιχειρήσετε να αποκαλύψετε το ελάττωμά του· με συζητήσεις μόνος του θα σας φανερώση σιγά - σιγά την αδυναμίαν του αυτήν.

Ε'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΕΙΠΕ ΓΕΡΩΝ: εάν εισέλθῃ τις εις το κελλίον σου, ή συ εισέλθῃς εις κελλίον ετέρου, και είπη σου εύξαι, έως τρίτου, είτε συγχώρησον, και μετά το τρίτον, εάν έμμείνη, τότε μετά ταπεινώσεως ποιήσον δ λέγει σοι και συ τρίτον είπέ τινι, και εάν μή θελήση, άφες κακή γάρ έστιν η φιλονεικία.

⁵ Η ωραία αυτή είκων μάς υπενθυμίζει την κατανυκτικών μεταφοράς του ρμ΄ (140) ψαλμού: «Κατευθυνθήτω η προσευχή μου ως θυμίαμα ενώπιόν Σου».

⁶ Ο Αββάς Ησαΐας παρομοιάζει την ψυχήν με οικον και τον νούν με τον οικοδεσπότην, Εις την ωραϊαν δε και παραστατικήν αυτήν εικόνα θέλει να τονίση την ανάγκην της προσοχής επί των όσων λέγομεν και επί των όσων ακούομεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

2. Και περί παντός δε πράγματος, ή ένα βαστάσης πράγμα παρά τινος, ή ένα βάλης χείρα, έως τρίτου παρακάλεσον, κάν μή θελήση, παύσαι μετ' ειρήνης και μη θλίψης αυτόν και αύτη εστί η αληθινή οδός του Θεού.

3. Ού συμφέρει Μοναχώ τους προς αυτόν παραβάλλοντας έρωτας πως ο δείνα, ή και δείνα; δια γαρ της ερωτήσεως ταύτης αποσπώμενος ο νους της προσευχής και της προς Θεόν γεύσεως, εις φλυαρίας και καταλαλιάς εμπίπτει, και περιττάς και ψυχοβλαβείς πλεονεξίας και αιχμαλωσίας, ώστε ουδέν κρείττον του σιωπών ή βραχυλογείν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ έδωσεν εις τους υποτακτικούς του την εξής και συμβουλήν:

-Έαν εισέλθη κάποιος εις το κελλίον σου ή συ εισέλθης εις άλλο κελλίον, και σου προτείνουν να κάμης την ευχήν, κατ' αρχήν να αποφύγης· εάν σου το προτείνουν τρεις φορές, να είπής, συγχωρήσατέ με, δεν είμαι άξιος: εάν όμως επιμείνουν και πέραν της τρίτης, τότε να κάμης με ταπείνωσιν αυτό που σου προτείνουν. Ομοίως και συ τρεις φορές να προτείνης εις άλλον εάν δε δεν θελήση, τότε άφησέ τον, μη επιμένης. Η φιλονεικία δι' οποιοδήποτε ζήτημα είναι κακόν πράγμα.

2. Δι' αυτό είτε επιθυμείς να κρατήσης ένα πράγμα από άλλον, είτε θέλεις να χρησιμοποιήσης κάτι, που είναι άλλου, μέχρι τρεις φορές να τον παρακαλέσης εάν δε δεν συγκατατεθή εις την παράκλησίν σου, τότε μη τον στενοχωρείς άλλο πλέον σταμάτησε ειρηνικώς την ενόχλησιν. Αυτός είναι ο πραγματικός δρόμος του Θεού,

3. Εις τον Μοναχόν δεν συμφέρει να ερωτά τους επισκέπτες του πως είναι ο τάδε ή ο δείνα. Διότι δι' αυτών των ερωτήσεων αποσπάται ο νους από την προσευχήν και την θεωρίαν του Θεού, και εκτρέπεται εις κατακρίσεις, εις περιττές και ψυχοβλαβείς πλεονεξίας, αιχμαλωτιζόμενος από πάθη και ελαττώματα. Όστε δεν υπάρχει καλλίτερον πράγμα από την σιωπήν ή την σύντομον ομιλίαν, όσην η ανάγκη επιβάλλει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄
(Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς
εμάς;)

Ὅτι ἐν ταῖς παρουσίαις τῶν κατὰ Θεὸν ζώντων, πολλοὶ των Πατέρων, διὰ τὴν τῶν ἐλθόντων ἀνάπαυσιν, ἐνεδίδουν μικρῶν της ἀσκήσεως, μηδὲν ἐκ τούτου βλαπτόμενοι διὰ τὴν ἀπάθειαν· τινὲς δὲ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῇ βραχεΐᾳ ταύτῃ, ἀνέσει, ἑαυτοὺς ἔκοлаζον ὕστερον» καὶ ὅτι καὶ τηρῶν ἐν ταῖς παρουσίαις καὶ παρακλήσει τὴν ἑαυτοῦ ἀσκησιν ἀκατάλυτον, ἢ λύων μὲν, βραχὺ δέ, ἔπαινετός ἐστι τοῖς καλῶς κρίνουσι καὶ ὅτι οὐ δεῖ πείθεσθαι τοῖς εἰς παράκλησιν ὑπὲρ τὸ μέτρον βιαζομένοις.

Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις ἐναρέτων ἀδελφῶν, πολλοὶ των Πατέρων, χάριν τῆς ἀναπαύσεως τῶν ἐπισκεπτῶν των, ἔχαλαρωναν ἐλαφρῶς τὴν ἀσκησίν των, χωρὶς νὰ βλάπτωνται ἐξ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦσαν ἀπαθεῖς. Μερικοὶ πάλιν ἀπ' αὐτοῦς, διὰ τὴν ὀλίγην αὐτὴν ἄνεσιν, μετὰ ἔβασανιζον τὸν ἑαυτὸν των. Ἐκεῖνος ὅστις κατὰ τὰς ἐπισκέψεις καὶ τὶς παρηγόρους συναναστροφὰς διατηρεῖ τὴν ἀσκησίν του, ἢ τὴν χαλαρῶνει κάπως, εἶναι ἀξιέπαινος ἀπὸ αὐτοῦς, ποὺ κρίνουν ὀρθῶς δὲν πρέπει δὲ νὰ δίδωμὲν ἐμπιστοσύνην εἰς ἐκείνους ποὺ πιέζουν περισσώτερόν του δέοντος εἰς παρήγορον ἐπίσκεψιν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΠΗΛΘΟΝ τινὲς τῶν Πατέρων πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ εἰς Πανεφῶ, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν περὶ τῆς ἀπαντήσεως τῶν ἀδελφῶν, τῶν ξενεζομένων παρ' αὐτοῖς, εἰ χρὴ συγκαταβαίνειν πρὸς θεραπείαν αὐτῶν.

2. Ὁ δὲ Γέρων δεξάμενος αὐτούς, καὶ καθίσαι προτρέψας, πρὸ τοῦ ἐρωτηθῆναι παρ' αὐτῶν εἰσηλθεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ, καὶ ἐφόρεσεν Τμάτια εὐτελεῖ πάντῃ καὶ ἔπαιτικα καὶ ἐξελθὼν διηλθε διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ πάλιν εἰσελθὼν ἐφόρεσε τὰ ἴδια μάτια, καὶ ἐξελθὼν ἐκάθισε μετ' αὐτῶν.

3. Αὐτοὶ δὲ ἐξίσταντο ἐπὶ τῷ ἔργῳ τοῦ Γέροντος. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς 'κατενοήσατε καὶ ἐποίησα; καὶ εἶπον, ναί· καὶ ὁ Γέρων· μὴ ἡλλάγην ἀπὸ τοῦ φορέσαι τὰ μάτια καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

λέγουσιν ἐκεῖνοι, οὐ. “Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτοὺς οὕτως οὐδὲ ἐκ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἀδελφῶν βλαπτόμεθα τί, κὰν δι’ αὐτοὺς καταλύσωμεν.

4. Ὅτε οὖν ἔστι παρουσία ἀδελφῶν, μετὰ παρρησίας αὐτοὺς δεξώμεθα ὅτε δὲ κατὰ μόνους ἐσμέν, τὸ πένθους φροντίσωμεν, ἵνα παραμένῃ ἡμῖν· οἱ δὲ ἀκούσαντες ἔθαυμασαν, ὅτι πρὸ τοῦ αὐτὸν ἐρωτῆσαι, εἶπεν αὐτοῖς τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

5. Ἐδόθη ποτὲ εἰς σκήτιν ἐντολή, ὅτι νηστεύσατε τὴν ἐβδομάδα ταύτην παρέβαλον δὲ κατὰ συγκυρίαν ἀπ’ Αἴγυπτου ἀδελφοὶ τῷ Ἀββᾶ Μωϋσῇ, καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς μικρὸν ἔψημα ἰδόντες δὲ οἱ γειτονοῦντες αὐτὸ τὸν καπνόν, εἶπον τοῖς κληρικοῖς ἰδοὺ Μωϋσῆς κατέλυσε τὴν ἐντολήν, καὶ ἔψημα παρ’ ἐαυτῷ ἐποίησεν οἱ δὲ εἶπον ὅτε ἔρχεται, ἡμεῖς εἰπόμεν αὐτῷ.

6. Γεγομένου οὖν τοῦ Σαββάτου καὶ ἅμα τοὺς λοιποὺς Πατράσιν ἐλθόντος καὶ τοῦ Μωϋσέως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οἱ κληρικοὶ ἰδόντες τὴν μεγάλην πολιτείας τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσῆ, ἐνώπιον πάντων εἶπον αὐτῷ “ὦ Ἀββᾶ Μωϋσῇ, τὴν ἐντολήν τῶν ἀνθρώπων ἔλυσας, τὴν δὲ τοῦ Θεοῦ ἐφύλαξας.

7. Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι μὲ τὰ δύο ἐβδομάδας τῆς Τεσσαρακοστῆς, καὶ ἐξειπὼν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, καὶ τυχῶν ἀναπαύσεως, λέγει πρὸς τὸν Γέροντα παραβραχὺ κατεσχέθην ἂν παραγενέσθαι ὧδε σήμερον. “Ἐφη αὐτῷ Ὁ Γέρων’ διατί; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς” εἶπον, μήποτε οὐκ ἀνοίγετε μοι διὰ τὴν Τεσσαρακοστήν λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων ἡμεῖς οὐκ. ἔμαθομεν κλείειν τὴν ξυλίνην θύραν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς γλώσσης τὴν θύραν.

8. Ἀδελφὸς παρέβαλεν Ἀναχωρητῇ τινι, καὶ μετὰ τῇ δμιλῆσαι αὐτὸ καὶ τυχεῖν ἀναπαύσεως, ἐκβαινων ἔλεγε” συγχώρησον μοί, Ἀββᾶ, ὅτι κατήργητά σε τοῦ κανόνος σου καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων ὁ ἔμος κανὼν ἐστίν, ἵνα ἀναπαύσω σε καὶ ἀπολύσω ἐν εἰρήνῃ.

9. “Ἐλεγον περὶ τινὸς Γέροντος, ὅτι ἔμενεν ἐν Συρίᾳ παρὰ τὴν δδὸν τῆς ἐρῆς μου, εἶχε δὲ ἐργασίαν τοιαύτην· οἷαν ὥραν διήρχετο Μοναχὸς ἐκ τῆς ἐρήμου, ἀγαθὴ πεποιθήσει, ἐποίει αὐτὸ ἀνάπαυσιν.

10. Διήρχετο οὖν ποτὲ τὶς Ἀναχωρητῆς, καὶ προσδραμῶν ὁ Γέρων παρεκάλει αὐτὸν εἰς ἀνάπαυσιν” καὶ δὲ οὐκ ἤθελεν, εἶπων ὅτι νηστεύω καὶ οὐ δύναμαι καταλύσαι ἄρτι” ὁ δὲ λυπηθεὶς, εἶπεν αὐτῷ” μὴ παρίδῃς τὸν παιδιὰ σου δέομαί σου, ἀλλ’ εἰ βούλει δεῦρο εὐξωμεθα καὶ οὕτω μετὰ τὴν εὐχὴν ποιήσας τὰ Ἀναχωρητῇ ἀνάπαυσιν, ὁ Γέρων ἀπέλυσεν ἐν εὐχαριστίᾳ μεγάλη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

11. Διηγήσατο δ' Ἀββᾶς Κασσιανός, ὅτι παραβάλομεν ἀπὸ Παλαιστίνης εἰς Αἴγυπτον τινι τῶν Πατέρων, καὶ φιλοξενήσας ἡμᾶς, ἡρωτηθῇ παρ' ἡμῶν τίνοσ' ἔνεκεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ξένων ἀδελφῶν τὸν κανόνα τῆς νηστείας οὐ φυλάττετε, ὥς ἐν Παλαιστίνῃ παρελάβομεν :

12. Καὶ ἀπεκρίθη λέγων' ἡ νηστεία μετ' ἐμοῦ ἔστι πάντοτε, ὑμᾶς δὲ οὐ δύναμεθα κατέχειν πάντοτε μεθ' ἡμῶν" καὶ ἡ μὲν νηστεία καὶ χρήσιμόν ἐστι πρᾶγμα καὶ ἀναγκαῖον, τῆς ἡμετέρας δὲ ἔστι προαιρέσεως τὴν δὲ τῆς ἀγάπης πλήρωσιν ἐξ ἀνάγκης ἀπαιτεῖ καὶ τοῦ Θεοῦ νόμος" ὑμᾶς οὖν δεχόμενοι καὶ ἐν ὑμῖν τὸν Χριστόν, χρεωστοῦμεν μετὰ πάσης θεραπείας σπουδῆς ἐπὰν δὲ ὑμᾶς προπέμψω, τὸν κανόνα τῆς νηστείας δύναμαι ἀνακτήσασθαι" «οὐ δύνανται γὰρ οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος νηστεύειν, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἔστιν ὅταν δὲ ἄρθῃ ἀπ' αὐτῶν, τότε μετ' ἐξουσίας νηστεύουσιν».

13. Εἶπε πάλιν" ὅτι παρεβάλομεν ἑτέρω Γέρονται καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς γεύσασθαι" προετρέπετο δὲ ἡμᾶς, κορεσθέντας, ἔτι μεταλαβεῖν τροφῆς' ἐμοῦ δὲ εἰρηκοτος μηκέτι δύνασθαι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἐγὼ ἐξάκις παραγενομένων ἀδελφῶν ἔθηκα τράπεζαν, καὶ προτρεπόμενος ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, συνήσθιον καὶ ἀκμὴν ἐσθίειν θέλω" τοῦτο δὲ σὺ ἅπαξ φαγὼν οὕτως ἔκφρεσθης, ὥς τὲ μὴ δύνασθαι;

Τοῦ Πατρὸς

14. Σκόπει ὁ ἀναγινώσκων τὴν προσοχῆς τοῦ Γέροντος καὶ ἀκρίβειαν, πῶς τοὺς ὑποδεχθέντας ἀναπαύων καὶ δοκῶν αὐτοῖς συνεσθίειν, παρεγεύετο μόνον τῶν βρωμάτων, καὶ οὐκ ἔκορεννυτο' εἰ γὰρ ἂν ἐξάκις τῆς ἡμέρας φαγὼν, ἀκμῆς ἐπείνα, καὶ τὴν χρεῖαν οὐκ ἀνεπλήρωσεν, εἰ μὴ περιεσκεμμένως, ὥς εἶπον, τῶν παρατιθεμένων ἤπτετο ὁ οὖν οὕτω ποιεῖν δυνάμενος, τοῖς πάσι συνεσθιέτω, αὐτὸς μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσεται, ἐκείνους δὲ ὠφελήσει.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ ἀπὸ τους Πατέρας ἐπεσκέφθησαν κάποτε τον Αββάν Ιωσήφ, που διέμενεν εἰς Πανεφώ, διὰ νὰ τον ἐρωτήσουν πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρονται πρὸς τους ἀδελφούς, που ἐφιλοξένουν καὶ εἰάν πρέπει νὰ κάμνουν συγκατάβασιν ἀπὸ την ἀσκητικὴν αὐστηρότητα, διὰ νὰ τους περιποιηθῶν.

2. Ο Γέρων, αφοῦ τους υπεδέχθη καὶ τους προέτρεψε νὰ καθίσουν, πρὶν ἀκόμη τον ἐρωτήσουν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἰδιαιτέρον κελλίον του καὶ αφοῦ ἐφόρεσε πολὺ πτωχικά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

ενδύματα, ωσάν αυτά που φορούν οι επαίται, εξήλθε και επέρασεν από έμπροσθέν των. Αφού δε έκαμε μίαν στροφήν εισήλθε και πάλιν εις το κελλί του, ήλλαξε τα πτωχικά ενδύματα, εφόρεσε τα δικά του και αφού εξήλθεν, εκάθισεν εις την συντροφιάς των αδελφών.

3. Οι αδελφοί σπóρουν με το έργον του Γέροντος και διηρωτώντο τι σημαίνει! Ο Γέρων τότε είπε προς αυτούς:

– 'Αντελήφθητε αυτός που έκαμα; – Μάλιστα –είπον- ήλθες δύο φορές με διαφορετικά ενδύματα!

– Ειπέτε μου τώρα-λέγει ο Γέρων-μήπως έγινα διαφορετικός από αυτός, που ήμουν, εξ αιτίας της αλλαγής των ενδυμάτων;

– Όχι- απήντησαν οι αδελφοί. Λέγει τότε ο Γέρων προς τους αδελφούς.

– Τοιουτοτρόπως λοιπόν δεν βλαπτόμεθα και εάν ακόμη καταλύσωμεν τροφάς, που δεν γευόμεθα κατά την άσκησίν μας, χάριν των αδελφών, που φιλοξενούμεν, πολύ δε περισσότερον δέν απτόμεθα από αυτήν καθ' εαυτήν την υποδοχής των αδελφών.

4. Όταν λοιπόν μας επισκεφθούν αδελφοί, να τους υποδεχθώμεν με καλωσύνην και άνεσιν αγάπης όταν πάλιν παραμείνωμεν μόνοι, τότε ας φροντίσωμεν να καλλιεργήσωμεν το ψυχωφελές πένθος, διά να παραμείνη μονίμως εντός ημών.

Οι προσελθόντες προς τον Αββάν Ιωσήφ Μοναχοί μόλις ήκουσαν την διδαχήν αυτήν εθαύμασαν, διότι ο προορατικός Γέρων είπεν εις αυτούς όσα έσκέπτοντο, πριν τον έρωτήσουν εξ αιτίας αυτού εδόξασαν τον Θεόν.

5. Κάποτε εδόθη εντολή εις την σκήτην να νηστεύσουν επί μίαν εβδομάδα. Κατά σύμπτωσιν την εβδομάδα εκείνην έπεσκέφθησαν τον Αββάν Μωϋσήν μερικοί αδελφοι από την Αίγυπτον. Χάριν των επισκεπτών αυτών παρεσκεύασεν εις αυτούς ο Αββάς Μωϋσής ολίγον μαγειρευμένον φαγητόν. Μόλις οι γείτονες είδαν τον καπνόν από το κελλί τού Αββά Μωϋσή έσπευσαν και κατήγγειλαν εις τους Κληρικούς, ότι ο Αββάς Μωϋσής κατεπάτησε την εντολήν της νηστείας, που εδόθη, και έμαγειρεύσεν εις το κελλί του φαγητόν. Οι Κληρικοί απήντησαν:

– Όταν θα έλθη, ημείς θα του ζητήσωμεν εξηγήσεις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

6. Όταν λοιπόν έφθασε το Σάββατον, ότε, ως γνωστόν, προσέρχονται όλοι οι σκητιώται εις την Εκκλησίαν της σκήτης, προσήλθε μαζί με τους υπολοίπους Πατέρας και ο Μωύσης. Οι Κληρικοί είδαν εις το πρόσωπον του Μωϋσέως την ενάρετον και άσκητικής πολιτείαν και αντελήφθησαν, ότι χάριν φιλοξενείας έμαγείρευσε το φαγητόν" τότε αμέσως ενώπιον όλων τού λέγουν μεγαλοφώνως:

- Ω Αββά Μωύση, ήθέτησας την εντολήν των ανθρώπων, αλλ' εφήρμοσες την περί αγάπης εντολήν του Θεού!

7. Ένας αδελφός έπεσκέφθη, κατά την τρίτην εβδομάδα των Νηστειών, τον Αββάν Ποιμένα αφού λοιπόν έξωμολογήθη τους λογισμούς του και ανεπαύθη ψυχικώς, λέγει τότε εις τον Γέροντα:

- Παρ' ολίγον να εμποδισθώ και να μη έλθω σήμεραν εδώ. – Διατί;-ηρώτησεν ο Γέρων.

- Έσκέφθην- απεκρίθη ο αδελφός-μήπως δεν μου ανοίγατε, λόγω της Μεγάλης Τεσσαρακοστής.

- Ακουσε, τέκνον μου, απεκρίθη ο Γέρων- ημείς δεν εσυνηθίσαμεν να κλείωμεν την ξυλίνην θύραν τού κελλίου μας, αλλά μόνον την θύραν της γλώσσης.

8. "Ένας αδελφός έπεσκέφθη κάποιον έγκλειστον Αναχωρητήν αφού λοιπόν συνομίλησε μαζί του και ανέπαυσε τον λογισμόν του, αναχωρών λέγει εις τον Ασκητήν:

- Συγχώρησόν με, Αββά, διότι έγίνα αφορμή να καταργήσης τον κανόνα, που έχεις εις τον εαυτόν σου, να μένης μόνος σου.

- Μή ανησυχής δι' αυτό, -απήντησεν ο 'Ασκητής-και κανόνας μου είναι να αναπαύσω την ψυχήν σου και να φύγης από το κελλί μου ειρηνικά.

9. Διηγούνται το εξής περιστατικών δι' ένα Γέροντα:

Ο Γέρων αυτός είχε το μοναχικόν του κελλί εις την Συρίαν, πλησίον της οδού, που οδηγεί εις την έρημον. Ησχολείτο δε με την εξής εργασίαν· οσάκις επερνούσεν εκ της ερήμου κάποιος Μοναχός, οποιαδήποτε ώρα και εάν ήτο, τον παρεκάλει, από αγαθήν προαίρεσιν, να έλθη να ξεκουρασθή εις το κελλί του. Εκεί μέσα τον επεριποιείτο και τον ανέπαυε με αγάπην..

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

10. Κάποτε λοιπόν συνέβη να διέλθῃ ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ἓνας Ἀναχωρητής. Ὁ Γέρων ἔτρεξε τότε με προθυμίαν καὶ τον παρεκάλει νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ κελλί του, διὰ νὰ τον περιποιηθῇ καὶ νὰ ξεκουρασθῇ ἀπὸ τὴν οδοιπορίαν. Ὁ Ἀναχωρητής ὁμῶς ἤρνεϊτο νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν, ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἐπειδὴ ἐνήστευε, δὲν ἠδύνατο νὰ φάγῃ τροφήν. Ὁ Μοναχὸς βαθύτατα λυπημένος ἐκ τῆς ἀρνήσεως αὐτῆς, ἐπέμενε παρακαλῶν καὶ ἰκέτευε τὸν Ἀναχωρητήν:

– Σε παρακαλῶ, μὴ περιφρονήσῃς τὸν δούλον σου ἔλα, ἐάν θέλῃς, ἐπὶ τέλους, νὰ προσευχηθῶμεν.

Ὁ Ἀναχωρητής υπεχώρησε πρὸ τῆς τοιαύτης ἐπιμονῆς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ Μοναχοῦ ἀφοῦ δε προσυχηθήσαν, τὸν ἐπέριποιήθη καὶ τὸν ἀνεκούφισεν ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς πορείας. Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ὁ Ἀναχωρητής, ὁ δὲ Μοναχὸς ἔμεινεν οὕτω εὐχαριστημένος.

11. Ὁ Ἀββὰς Κασσιανὸς διηγείτο, ὅτι κάποτε μετέβησαν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν κάποιον ὀνομαστον Ἀσκητὴν. Ὁ Ἀσκητής με προθυμίαν καὶ χαρὰν τοὺς ἐφιλοξένησε. Τότε οἱ ἐπισκέπται υπέβαλαν τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν εἰς τὸν Ἀσκητήν:

– Διατί, Πάτερ, οσάκις φιλοξενεῖτε ἀδελφούς ἀπὸ ξένα μέρη, δὲν τηρεῖτε τὴν καθιερωμένην διὰ τοὺς Ἀσκητὰς νηστείαν, ὅπως ἡμεῖς εἰς τὴν Παλαιστίνην ἐκ παραδόσεως ἔχομεν παραλάβει ;

12. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπεκρίθη ὁ Γέρων:

– Πάντοτε ἔχω τὴν δυνατότητα νὰ νηστεύω· σὰς ὁμῶς δὲν ἤμπορῶ νὰ ἔχω πάντοτε κοντά μου. Ἡ νηστεία εἶναι βεβαίως καὶ χρήσιμος καὶ ἀναγκαία πλὴν ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν προαίρεσίν μας. Τὴν ἐφαρμογὴν ὁμῶς τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ζητεῖ ἀνυπερθέτως ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. “Ὅταν λοιπὸν σὰς υποδεχόμεθα, εἶναι ὡς νὰ υποδεχόμεθα τὸν ἴδιον τὸν Χριστὸν δι’ αὐτὸ ἔχομεν υποχρέωσιν μετὰ πάσης προθυμίας νὰ σὰς περιποιηθῶμεν. “Ὅταν δὲ με τὸ καλὸν σὰς κατευοδῶσω καὶ ἀναχωρήσῃτε, τότε ἔχω ὅλην τὴν δυνατότητα νὰ ἐπαναλάβω καὶ πάλιν τὸν κανόνα τῆς νηστείας. “Ἄλλωστε τοιούτῳ τι υπαινίσσεται καὶ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅταν λέγῃ: «Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφώνος πενθεῖν, ἐφ’ ὅσον χρόνον μετ’ αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν» (Ματθ. θ', 15).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

13. Ο ίδιος, ο Αββάς Κασσιανός, διηγήθη και άλλο παρόμοιον περιστατικόν:

– Κάποτε-είπεν-επεσκέφθημεν ένα άλλον Γέροντα αυτός λοιπόν μάς υπεχρέωσε να γευματίσωμεν. Καίτοι δε εχορτάσαμεν, μάς προέτρεπε να φάγωμεν ακόμη.

- Μα δεν ημπορώ, να φάγω άλλο-παρετήρησα εγώ! Και τότε λέγει εις ημάς ο Γέρων:

– Κάποτε, όταν με επεσκέφθησαν αδελφοί από μακρινόν μέρος, εξ φοράς παρέθεσα τράπεζαν προέτρεπα δε κάθε ένα εξ αυτών, που ήρχετο μετά τον άλλον, να φάγη χωρίς δε να θέλω να τρώγω, έτρωγον μαζί των, διά να τους παρακινήσω να φύγουν" συ λοιπόν έχορτασες με μίαν φοράν που έφαγες, ώστε να μη μπορώς να φας άλλο;

Του Πατρός

14. Συ που διαβάζεις το ανωτέρω περιστατικόν, παρατήρησε την προσοχής και την ακρίβειαν του Γέροντος για να ευχαριστήση αυτούς που υπεδέχeto εις το κελλί του και να φανή εις αυτούς, ότι τρώγει μαζί των, απλώς και μόνον ήγγιζε τροφάς, χωρίς να χορταίνει. Διότι εφ' όσον δεν έχορτασε, παρ' όλον ότι κατ' εκείνην την μοναδικήν περίπτωσιν έφαγεν εξ φοράς κατά την ιδίαν εκείνην ημέραν και ακόμη έπεινούσεν, είναι φανερόν, ότι διά τού τρόπου αυτού δεν έσπευδε να ικανοποιήση σωματικής ανάγκην, αλλά από σκοπού, όπως ανέφερον, χάριν της αγάπης, ήγγιζε τάς παρατιθεμένας τροφάς. Οποιος λοιπόν ήμπορεί να ενεργή κατά τον τρόπον αυτόν, ας τρώγη μαζί με όλους, διότι αυτός μεν δεν θα ζημιωθή καθόλου, ενώ θα ωφελήση τους άλλους (!).

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΠΑΡΕΒΑΛΟΝ πότε δύο άδελφοί πρὸς τινὰ Γέροντα ἢ δὲ συνήθεια τοῦ Γέροντος ἦν μὴ ἔσθιειν καθ' ἡμέραν" καὶ ὡς εἶδε τοὺς ἀδελφούς, ἐχάρη καὶ εἶπεν, ὅτι ἡ νηστεία μισθὸν ἔχει, καὶ ὁ ἔσθιων ἀγάπη δύο πάλιν ἐντολᾶς ποιεῖ ὅτι τὸ ἴδιον θέλημα ἀφῆκε, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἀνέπαυσε, πληρώσας τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι εἰ πότε εὐκαίονησε συνεσθιασθῆναι τοῖς ἀδελφοῖς, ἐτίθει ἑαυτῷ ὄρον, λέγων πρὸς ἑαυτόν, ὅτι ἐὰν εὐρεθῇ οἶνος διὰ τοὺς ἀδελφούς, πίε, καὶ ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου, μίαν ἡμέραν μὴ πῖης ὕδωρ ἐν τῷ κελλίῳ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

3. Οἱ οὖν ἀδελφοί, ἄγνωστον τὸν σκοπὸν τοῦ Γέροντος, ἔδιδουν αὐτῷ χάριν ἀναπαύσεως οἶνον καὶ δὲ Γέρων μετὰ χαρᾶς ἐλάμβανεν, ἵνα ἑαυτὸν βασανίσῃ καὶ δὲ μαθητῆς αὐτοῦ, εἰδῶς καὶ κατὰ μόνας ἐποίει ὁ Γέρων, ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῦς διὰ τὸν Κύριον, μὴ δότε αὐτῷ εἰ δὲ μὴ γέ, εἰς το κελλίον μέλλει ἑαυτὸν βασάγιζειν" καὶ μαθόντες οἱ ἀδελφοὶ τὴν ἐν κρυπτῷ ἐργασίας τοῦ Γέροντος, οὐκέτι παρεῖχον αὐτῷ οἶνον.

4. Παρέβαλε πότε ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς καὶ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Ζαχαρίας εἰς Μοναστήριον, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ γεύσασθαι μικρὸν πρὸ τοῦ δδεύσαι" ὥς οὖν ἐξηλθον καὶ ὅδευον, εὔρεν ὁ μαθητῆς ὕδωρ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἤρωτησε τὸν Γέροντα εἰ ἐπιτρέπει αὐτῷ πιεῖν" ὁ δὲ Γέρων ἔφη νηστεία ἐστὶ σήμερον, Ζαχαρία καὶ δὲ ἔφη" οὐκ ἔφαγον, Πάτερ; καὶ εἶπεν ὁ Γέρων" ἐκεῖνο τῆς ἀγάπης ἦν, ἡμεῖς δὲ τὴν ἑαυτῶν νηστείαν, τέκνον, κρατήσωμεν.

5. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σερίνου ὅτι πολλὰ εἵργαζετο, καὶ δύο παζαμάτας ἦσθιε διὰ παντὸς ἐλθὼν οὖν πότε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ καὶ συμφωνητῆς αὐτοῦ, μέγας ὢν καὶ αὐτὸς Ἀσκητής, εἶπε τῷ Ἀββᾶ Σερίνῳ" ὅτε εἰς το κελλίον μου εἶμι, φυλάττω τὴν τάξιν μου ἐὰν δὲ ἐξέλθω, συγκαταβαίνω τοῖς ἀδελφοῖς" τί οὖν, καλῶς ποιῶ, ἢ οὐ ;

6. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ Γέρων" οὐκ ἔστιν αὕτη μεγάλη ἀρετὴ, ὅταν ἐν τῷ κελλίῳ σου ὢν τηρῇς τὴν πολιτείαν σου, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅταν ἐκ τοῦ κελλίου σου ἐξέλθῃς, καὶ ὁ λῦεις τὴν τάξιν σου, τότε μέγαν ἔχεις τὸν ἐκ τῆς ἀρετῆς σου ἔπαινον.

7. Παρέβαλον πότε σκητιώται τῇ Ἀμμοῦ Σάρδα, ἡ δὲ παρέθηκεν αὐτοῖς κανίσκιον" οἱ δὲ ἀφέντες τὰ καλὰ, ἔφαγον τὰ σαπρὰ" καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐκεῖνη ὄντως σκητιώται ἔστε.

8. Ἐγένετο προσφορὰ εἰς, τὸ ὅρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ εὔρεθη ἐκεῖ κνίδιον οἴνου, καὶ λαβὼν εἰς τῶν Γερόντων μικρῶν ἀγγείων καὶ ποτήριον ἤνεγκε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισών, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ λαβὼν ἔπιεν' ὁμοίως καὶ δεύτερον παρέσχε καὶ ἐδέξατο καὶ προσήνεγκεν αὐτῷ καὶ τρίτον, καὶ οὐκ ἔλαβεν εἰπὼν παύσαι, ἀδελφέ, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι ἐστὶ Σατανᾶς;

9. Εἰ οὖν ἐκεῖνος διὰ χρόνου πολλοῦ, ἅπαξ καταλύσας, τὸ μέτρον οὐχ ὑπερέβη, ἀλλὰ καὶ τὸν προτρεπόμενον μεταλαβεῖν πλεον τοῦ δέοντος ἀνεπαισχύντως καὶ φανερῶς παρητήστατο, τὸν ἐκ τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον δεδιέναι ὁμολογήσας ὁ καὶ τῶν ἀπαθῶν ἀπαθέστερος, πόσω γὰρ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ καθ' ἐκάστην οἴνου τὴν καὶ ποικίλων ἐδεσμάτων μεταλαμβάνοντες, ἵνα μὴ εἴπω εἰς κόρον ἀεὶ ἐμπορούμενοι, τοῖς βιαζομένοις ὑπερβῆναι ἡμᾶς τὴν συνήθειαν, πολλῶ γὰρ τῷ πλείονι, οὐδὲ πρὸν οὕτως ὀφείλομεν, μήτοι γὰρ πείθεσθαι, ἀλλ' ὥς φανερὰν βλάβης καὶ ψυχῆς ὀλεθρον τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν ἀποπέμπεσθαι, ἵνα μὴ τὴ συνήθει κόρη, ὧ διηνεκῶς χρώμεθα, οἱ γὰρ ζῶντες ἀδιαφόρως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

τὰ ὑπὲρ κόρον προσθέντες κατὰ πολὺ, καὶ τὴν τοῦ νοὸς ὀλκάδα τῷ ἀμέτρῳ φόρτῳ ὑπερβαρήσαντες, ἐν βραχεῖα τῇ τῶν ἐκτὸς ἀνέμων πνοῇ ἑτοιμον ἑαυτοῖς προξενήσωμεν τὸ ναυάγιον.

10. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισώη τοῦ Θηβαίου, ὅτι οὐκ ἤσθιεν ἄρτον, καὶ εἷς τὴν ἐορτῇ τοῦ Πάσχα ἔβαλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ μετάνοιαν ἵνα φάγη μετ' αὐτῶν· ὁ δὲ Γέρων ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ἐν ἐκ τῶν δύο ἔχω ποιῆσαι, ἢ ἄρτον μεταλαβεῖν, ἢ ἐκ τῶν προσφαγίων ὧν ἐποιήσατε οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ ἄρτον μόνον φάγε καὶ ἐποίησεν οὕτως.

11. Ἐπίσκοπος τις θεοφιλὴς παρέβαλε κατ' ἐνιαυτὸν εἰς σκῆτιν πρὸς τοὺς Πατέρας ὑπὴντησεν οὖν αὐτῷ ὁ ἀδελφός, καὶ ἠνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ αὐτοῦ κελλίον, καὶ παραθεῖς αὐτῷ ἄρτον καὶ ἄλας, εἶπε συγχώρησον μοί, ὅτι οὐδὲν ἔχω ἄλλο παραθῆναι σοὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἐπίσκοπος θέλω νὰ εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος ἐλθῶν, μηδὲ ἄλας εὕρω.

12. Ἠνέχθη πότε εἰς τὰ κελλία σαΐτης οἴνου ἀπαρχή, ἵνα δοθῇ τοῖς ἀδελφοῖς ἀνὰ ποτήριον· τὶς δὲ τῶν ἀδελφῶν, μὴ βουλόμενος λαβεῖν, ἔφυγες ἀπὸ τὸν θόλον, καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ ἐπεσεν ὁ θόλος, καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἀπέκτεινε, μέρος δὲ τί αὐτοῦ ἀπέξεσε,

13. Συνέδραμον οὖν οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ διὰ τὸν ψόφον καὶ εἶδον τὸν μὲν θόλον πεπτωκότα, παραμέρος δὲ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν ἐστώτα, καὶ ἤρξαντο ἀτιμάζειν αὐτὸν λέγοντες· κενόδοξε, καλῶς σοὶ ἐγένετο προσλαβόμενος δὲ αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς ἔλεγεν ἄφετε τὸν υἱόν μου, καλὸν ἔργον ἐποίησε, καὶ ζῇ Κύριος, οὗ μὴ ἀνοικοδομηθῇ ὁ θόλος οὗτος ἐν τοῖς χρόνους μου, ἕνα μάθη ἡ οἰκουμένη ὅτι διὰ ποτήριον οἴνου ἐπεσεν ὁ θόλος εἰς τὰ κελλία.

14. Εἶπε Γέρων· ἐὰν ἀκμὴν γεωτερος ᾖς, φεῦγε τὸν οἶνον ὡς ὄφιν, κὰν ἀναγκασθεῖς ἐν ἀγάπῃ πίης, μικρὸν σπιῶν παῦσον, κὰν ὀρκίζονται σὲ οἱ καλέσαντές σε μὴ προσχῆς τοῖς ὄρκοις αὐτῶν· πολλάκις γὰρ ὁ Σατανᾶς ἀναγκάζει τοὺς Μοναχοὺς, ἴσως καὶ πρεσβυτέρους ὄντας, ἀναγκᾶσαι τοὺς νεωτέρους εἰς οἰνοποσίαν καὶ ἀδηφαγίαν· ἀλλὰ σὺ μὴ πεισθῇς αὐτοῖς οἶνος γὰρ καὶ γυναῖκες χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ,

15. Γέροντος τινὸς ἀπιόντος εἰς σκῆτιν, ἀδελφὸς τις τούτῳ συνόδευσεν ὥς οὖν ἦλθον χωρισθῆναι ἀπ' ἀλλήλων, λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων γευσώμεθα ὁμοῦ, ἀδελφε· ἦν δὲ πρῶτὴ καὶ ἀρχὴ τῆς ἐβδομάδος ἔφαγον οὖν, καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον.

16. Ὡς δὲ διελθουσῶν τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἦλθε τὸ Σάββατον, ὀρθρισας καὶ Γέρων ἀπῆλθε πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ ἄρα ἐπεινάσας, εἵδελφε, ἀφ' ἧς ἐφάγομεν ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός, οὐχι, καθ' ἡμέραν γὰρ ἔσθιων οὗ πεινῶ· ἔφη αὐτῷ ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

Γέρων φύσει, τέκνον, ἀπὸ τότε οὐκ ἔφαγον ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφὸς κατενύγη καὶ πολλὰ ὠφελήθη.

Τοῦ Πατρὸς

17. Ὅρα πὼς ὁ Γέρων καὶ ἑαυτὸν κατὰ μόνας ἔκολασε διὰ τὴν μικρὰν ἄνεσιν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ὠκοδομήσεν, ἥ ὡς δυνατόν μιμητὴν αὐτοῦ γενέσθαι ἐν τοῖς τοιούτοις προτρεπόμενος, ἥ ἀσφαλιζόμενος ὡς ἀδύνατον, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς τοῖς δμοίοις ἐπιχειρήσας εἰς ἀδιαφορίαν ἔκδω ἑαυτόν, ἥ μὴ ἐπιχειρήσας κατακρίνη τὸν Γέροντα, ταπεινωθῇ δὲ μᾶλλον τὸ ὑπερβολικὸν ὅρων τῆς ἐκείνου δυνάμεως.

Ερμηνεία

ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ ἐπεσκέφθησαν κάποτε ἓνα Γέροντα. Ὁ Γέρων αὐτὸς εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ μὴ τρώγῃ καθημερινῶς. “Ὁ Γέρων μόλις εἶδε τοὺς ἀδελφούς ἐχάρη καὶ εἶπεν:

– Ἡ νηστεία εἶναι πράξις ἀξία μισθοῦ ἐκεῖνος πάλιν ποὺ διακόπτει τὴν τελείαν νηστείας καὶ τρώγει ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἐκτελεῖ δύο σπουδαίας ἐντολάς: πρῶτον δὲν ἀφήνεται εἰς τὸ θέλημά του καὶ δευτέρον ἀναπαύει τοὺς ἀδελφούς ψυχικῶς καὶ σωματικῶς, ἐφαρμόζων οὕτω τὴν ἐντολήν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης.

Τοιοῦτοτρόπως ἐφιλοξένησε τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς εὐχαρίστησε.

2. Διὰ τὸν Ἀββάν Μακάριον διηγούνται τὰ εξῆς:

Ὁσάκις συνέτρωγε με τοὺς ἀδελφούς τῆς σκῆτης εἰς τράπεζαν ἔθετε τὸν ἐξῆς ὅρον εἰς τὸν ἑαυτὸν του: Ἐάν μού προσφέρουν οἶγον εἰς τὸ φαγητόν θὰ τὸν πιῶ, χάριν τῶν ἀδελφῶν τὴν ἐπομένην ὅμως ἡμέραν, ὅταν θὰ εἶμαι μόνος μου εἰς τὸ κελλίον, δὲν θὰ πιῶ καθόλου νερό, ὡς κανόνα διὰ τὸ ποτήρι τοῦ κρασί, ποὺ ἐπιόν.

3. Οἱ ἀδελφοί, διὰ νὰ ἀναπαύσουν καὶ εὐχαριστήσουν τὸν Ἀββάν Μακάριον, χωρὶς νὰ γνωρίζουν τὴν μυστικὴν αὐτὴν ἀπόφασιν τοῦ Γέροντος, τοῦ ἐδίδον οἶνον ὁ Γέρων πάλιν με χαρὰν ἐδέχετο τὴν προσφορὰν αὐτὴν, διὰ νὰ λάβῃ ἀφορμὴν νὰ βασανίσῃ τὸν ἑαυτὸν του. Ὁ μαθητὴς ὅμως τοῦ Ἀββά Μακαρίου, ποὺ ἐγνώριζε τί κάμνει ὁ Γέρων, ὅταν εὐρίσκεται μόνος του εἰς τὸ κελλίον του, ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀδελφούς:

– Δι’ ἀγάπην Θεοῦ, μὴ του δίδετε κρασί, διότι μετὰ βασανίζει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ κελλί.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

Μόλις οι αδελφοί επληροφορήθησαν την μυστικήν αυτήν άσκησιν του Γέροντος, ουδέποτε πλέον του προσέφερον οίνον.

4. Κάποτε ο Αββάς Σιλουανός με τον υποτακτικόν του τον Ζαχαρίαν έφθασαν εις ένα Μοναστήριον. Οι αδελφοί του Μοναστηρίου, εξ αγάπης, τους υπεχρέωσαν να φάγουν ολίγον, πριν αναχωρήσουν διά την πορείαν. Αφού λοιπόν ανεχώρησαν εκ του Μοναστηρίου και έβαδιζον εις την έρημον, συνήντησαν μίαν πηγήν· τότε ο μαθητής ήρώτησε τον Γέροντα:

– Είναι ευλογημένον, Γέροντα, να πιώ ολίγον νερό; – Ζαχαρία, -είπεν ο Γέρων- σήμερον είναι νηστεία.

– Μά, Πάτερ μου, λέγει ο Ζαχαρίας-προ ολίγου δεν εφάγομεν εις το Μοναστήριον;

- Εκεί εφάγομεν- απαντά ο Γέρων – εξ αγάπης προς τους αδελφούς τώρα όμως δεν υπάρχει λόγος να μη κρατήσωμεν την νηστείαν μας.

5. Οσοι εκ του πλησίον εγνώρισαν τον 'Αββάς Σερίνον, έλεγον ότι είργάζετο πάρα πολύ και έτρωγε την ημέραν μόνον δύο παξιμάδια. Αυτήν δε την τάξιν μετήρχετο πάντοτε.

Κάποτε τον επεσκέφθη ο 'Αββάς Ιωσήφ, ο οποίος ευρίσκετο εις το ίδιον μέτρον της ασκήσεως με αυτόν, εσυμφωνούσε με τις απόψεις του και ήτο και αυτός μεγάλος Ασκητής.

Αυτός λοιπόν, ο 'Αββάς Ιωσήφ, έρωτά τον 'Αββάς Σερίνον:

- Οταν παραμένω εις το κελλίον μου, φροντίζω και διατηρώ το τυπικόν μου: όταν όμως εξέλθω από το κελλί μου αναγκάζομαι, από αγάπην, να προσαρμοσθώ προς τάς συνηθείας των αδελφών. Ποίαν γνώμην λοιπόν έχεις; Κάμνω καλώς ή όχι;

6. Απεκρίθη τότε ο Αββάς Σερίνος:

– Το να παραμένης εις το κελλί σου και να διατηρής την τάξιν του βίου σου δεν είναι μεγάλη αρετή. Τότε μόνον η αρετή σου αξίζει μεγάλον έπαινον, όταν κατορθώνης να εφαρμόζης το τυπικόν του μοναχικού σου βίου, οσάκις εξέρχεσαι του κελλίου σου.

7. Μερικοί Μοναχοί που έζων εις σκήτην επεσκέφθησαν κάποτε την Αμμά (= Μητέρα) Σάρραν. Αύτη, διά να τους περιποιηθή, τους προσέφερεν ένα πανεράκι με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

διαφόρους καρπούς και εδέσματα. Οι Μοναχοί από τα φιλεύματα, που ήσαν εις το πανεράκι, έφαγαν όσα ήρχιζαν να σαπίζουν και άφησαν τα καλά. Τότε εκείνη τους λέγει:

-Αληθώς είσθε πραγματικοί σκητιώται.

8. Κάποτε απέστειλαν διάφορα είδη και τρόφιμα προς τους Ασκητάς, που διέμενον εις το όρος του Αββά Αντωνίου. Μεταξύ των ειδών αυτών ευρέθη και ποσότης οίνου: ένας λοιπόν εκ των Γερόντων έλαβε μίαν κανάταν από τον οίνον αυτόν και ένα ποτήριον και το έφερε, διά να προσφέρη όλίγον εις τον 'Αββάν Σισώνη. Πράγματι ο Αββάς Σισώης ή τιεν ένα ποτήρι: ο Γέρων του προσέφερε και δεύτερον και το ήπιεν. "Όταν όμως του προσέφερε τρίτον, ο Αββάς Σισώης ηρνήθη να το δεχθή και είπε:

– Σταμάτησε, αδελφέ μου μη λησμονής, ότι το παραπάνω αυτό, που προσφέρεις, είναι του Σατανά!

9. Εάν λοιπόν ένας Αββάς Σισώης, ο οποίος είς διάστημα τόσων ετών έτυχε μίαν μόνον φοράν να πίνη κρασί, όχι μόνον δεν υπερέβη το μέτρον, αλλά παρεμπόδισε με θάρρος και χωρίς να εντραπή εκείνον, που τον προέτρεπε να υπερβή το μέτρον, ομολογήσας ότι έφοβείτο τον πόλεμον του εχθρού, καίτοι ήτο και από τους απαθείς και πλέον απαθής, πόσον περισσότερον πρέπει να προσέχωμεν ημείς να μην υπερβώμεν το μέτρον και να απομακρύνωμεν αυτούς, που μας πιέζουν να παραβώμεν την συνήθειάν μας και πολύ δε περισσότερον τας υπερβολάς ! Επί τέλους ημείς καθημερινώς πίνο μεν οίνον και τρώγομεν διαφόρους τροφάς, διά νά μή είπω ότι και ερχόμεθα πάντοτε εις κόρον!

Ασφαλώς πολύ περισσότερον πρέπει να προσέχωμεν, μη τυχόν παραπεισθώμεν από τοιαύτας παροτρύνσεις απ' εναντίας τοιαύτας αξιώσεις πρέπει να τας αποκρούωμεν, ως ολοφάνερων βλάβης και καταστροφής της ψυχής. Τούτο δε θα συμβή, εάν είς τον συνηθισμένον κόρον, τον οποίον πάντοτε αισθανόμεθα ημείς, πού ζωμεν χωρίς το ασκητικόν μέτρον, προσθέσωμεν και την υπερβολήν τότε το πλοίον της διανοίας μας θα βαρύνη με υπερβολικόν φορτίων και οι εκτός αυτής άνεμοι, που προέρχονται από την σάρκα και τας αισθήσεις, θα προκαλέσουν εις ημάς συντόμως ναυάγιον.

10. Διηγούνται διά τον 'Αββάν Σισώνη τον Θηβαίον, ότι δεν έτρωγεν άρτον. Κάποτε λοιπόν, κατά την εορτής του Πάσχα. οι αδελφοί του έβαλον μετάνοιαν και τον παρεκάλουν να φάγη μαζί των. Ο Γέρων τότε τους απήντησεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

- Εν εκ των δύο θα κάμω ή θα φάγω μόνον ξηρόν άρτον ή μόνον από τα φαγητά, που ετοιμάσατε.

-Επί τέλους--τού είπαν-φάγε μόνον ολίγον άρτον.

Πράγματι έφαγε μόνον ολίγον άρτον.

11. Ένας θεοφιλής Επίσκοπος έπεσκέπτετο κάθε χρόνο τους Πατέρας εις την σκήτην μίαν φοράν λοιπόν τον συνήνητησεν ένας άδελφος και τον οδήγησεν εις το κελλίον του. Όταν ήλθεν η ώρα του φαγητού του παρέθεσε μόνον άρτον και αλάτι του είπε δε λυπημένος :

- Συγχώρησόν με, διότι δεν έχω τίποτε άλλο να σου προσφέρω.

- Το ερχόμενον έτος, - λέγει ο Επίσκοπος- όταν θα επανέλθω, θέλω να μου προσφέρης μόνον άρτον, χωρίς αλάτι.

Με αυτό ήθελε να δείξη την ευχαριστίαν του διά την φιλοξενίαν και το φιλοασκητικόν του πνεύμα.

12. Κάποτε μετέφεραν εις τα κελλία ποσότητα οίνου από την Αϊγυπτον διά να δοθή εις τους αδελφούς από ένα ποτηράκι. Ένας εκ των Μοναχών δεν ήθελε να πάρη οίνον και δι' αυτό έφυγες από τον χώρον, όπου εγένετο η διανομή ενώ όμως εισήρχετο κάτω από μίαν θολωτήν όροφήν έπεσεν αιφνιδίως αυτή, χωρίς να τον φονεύση: Έλαφρά μόνον τον ετραυμάτισε, τον επήρε ξηστά.

13. Από τον κρότον, που έγινεν, έτρεξαν οι άλλοι Μοναχοί να ίδουν τι συμβαίνει. Μόλις είδου-την οροφήν να έχη πέσει και παραπλεύρως να στέκη αβλαβής ο αδελφός, ήρχισαν να τον προσβάλλουν.

- Κενόδοξε- του έλεγαν καλά έπαθες !

Ο Αββάς, δηλαδή και πνευματικός Πατήρ της σκήτης, τον επήρε κοντά του με στοργήν και έλεγε:

- Μή πειράζετε το παιδί μου· καλά έκαμε. Ζη Κύριος ο Θεός, που τον διέσωσεν. Αυτός ο θόλος, εν όσω ζώ, δεν θα ξανακτισθή, διά να πληροφορηθή όλος ο κόσμος ότι έπεσεν η στέγη εις τα κελλία των Μοναχών, διά να διακηρύξη την έγκράτειας ενός ποτηρίου οίνου.

14. Ένας γέρων Ασκητής έλεγε προς τους υποτακτικούς του:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

-Ενόσω είσαι νέος ακόμη να αποφεύγεις το κρασί, όπως το φίδι. Και εάν ακόμη, δι' αγάπην αδελφικήν, αναγκασθής να πιής, αφού πιής ολίγον σταμάτησε. Ακόμη και όταν σε εξαναγκάζουν με όρκους, αυτοί που σε έκάλεσαν, μη υποχωρήσης διότι πολλές φορές ο Σατανάς πιέζει τους Μοναχούς, έστω και εάν είναι γεροντότεροι, να εξαναγκάζουν τους νεωτέρους εις πολυφαγίαν και οينوποσίαν. Σύ όμως να μη πείθεσαι εις τοιαύτας συμβουλάς, διότι πρέπει να γνωρίζης, ότι το κρασί και αι γυναίκες χωρίζουν τον Μοναχόν από τον Θεόν.

15. Ένας γέρων Ασκητής κάποτε ανεχώρησε δι' εργασίαν του εις την σκήτην χάριν αγάπης τον συνόδευσεν ένας αδελφός. Όταν επρόκειτο να χωρισθούν λέγει ο Γέρων εις τον αδελφόν:

- Έλα, αδελφέ μου, να φάγωμεν ολίγον.

Πράγματι έφαγον. Η ώρα όμως ήτο πρωί και η ημέρα η πρώτη της εβδομάδος. Αφού δε έφαγον, ανεχώρησαν και μετέβη έκαστος εις το μέρος του.

16. Εις το τέλος της εβδομάδος, το Σάββατον πρωί - πρωί, επεσκέφθη ο Γέρων τον αδελφόν και του λέγει:

– Αδελφέ μου, δεν επείνασες καθόλου από την ημέραν, που εφάγομεν μαζί;

- Οχι – απήντησεν ο αδελφός. – Διατί άλλωστε να πεινάσω, εφ' όσον καθημερινώς τρώγω;

- Εγώ, τέκνον μου-είπεν ο Γέρων-έκ συνηθείας, δεν έφαγα τίποτε από εκείνην την ημέραν.

Πληροφορηθείς αυτό και νεώτερος Μοναχός συνεκινήθη και ώφελήθη πάρα πολύ.

Του Πατρός

17. Πρόσεξε να ιδής πόσον σοφώς ενεργεί ο Γέρων αυτός και τον εαυτόν του έτιμώρησεν ιδιαιτέρως διά την μικράν άνεσιν της τροφής, αλλά και τον αδελφόν ωφέλησεν, ώστε να γίνη, κατά το δυνατόν, μιμητής του εις την άσκησιν αυτήν, ή εάν θα είναι αδύνατος, να ασφαλισθή και να μη περιφρονήση τους άλλους, όταν θα επιχειρήση παρόμοια πράγματα, ή, τέλος, εάν δεν έχη την δύναμιν αυτήν, να μη κατακρίνη τον Γέροντα απεναντίας παρατηρών την υπεροχής της ασκήσεως του Γέροντος να ταπεινωθή.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Ἡ συναναστροφή με επισκέπτες)

“Ὅτι οὗ δεῖ τοῖς παραβάλλουσι τῷ Κοινοβίῳ, κὰν Μοναχοὶ ᾧσιν, ἀδιαφόρως ἐπιτρέπει τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφούς ὁμιλίαν ἢ συνοίκησιν” καὶ τοὺς ἀδελφούς δέ, τίνα δεῖ τηρεῖν πρὸς τοὺς παραβάλλοντας.

Δὲν πρέπει οἱ ἐπισκεπτόμενοι Κοινόβιον, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι Μοναχοί, νὰ ἐπικοινωνοῦν ἐλεύθερα καὶ νὰ συναναστρέφονται τοὺς ἀδελφούς. Πῶς πρέπει οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κοινοβίου νὰ συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ τις Διονύσιος καλούμενος, οἰκονόμος τῆς ἐν Τύρῳ Ἐκκλησίας, φίλος ὢν τοῦ Ἁγίου Παχωμίου, ἀκούσας παρὰ τινῶν ὅτι τοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων Μοναστηρίων πρὸς αὐτὸν παραγινόμενους οὗ συγχωρεῖ συνδιατρίβειν τοῖς μετ' αὐτοῦ οὔσιν ἀδελφοῖς, ἀλλ' ἐν ἐτέρῳ τόπῳ πρὸς τὰς θύρας τοῦ Μοναστηρίου καταμένειν, σφόδρα λυπηθεὶς, παρεγένετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπιπληκτικώτερον διάλεγόμενος, ἔλεγεν" οὗ καλῶς ποιεῖς, Ἀββᾶ, μὴ τὴν αὐτὴν διάθεσιν πρὸς πάντας ἔχων τοὺς ἀδελφούς.

2. Ὁ δὲ μετὰ πολλῆς τῆς μακροθυμίας καὶ τῆς πραότητος ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ οἶδεν ὁ Θεός, ὅτι οὐδέποτε ἠθέλησα λυπῆσαι ψυχὴν ἢ παριδεῖν' πῶς οὖν τολμῆσαι εἶχον νῦν πράξαι τοῦτο, καὶ παροξύναι τὸν Κύριον κατ' ἐμοῦ διαρδήδην βοῶντα, «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» ;

3. Δέξαι οὖν μὲ πληροφοροῦντά σε, Πάτερ, οὗ γὰρ ἐξουθενων τοὺς ἐνταῦθα παραγενομένους τοῦτο ἐποίησα, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ Κοινόβιον πολλοὺς τοὺς νεήλιδας ἔχει, καὶ μήπω ἐπισταμένους μηδὲ αὐτὸ τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ, ἐν οἷς εἶσι καὶ παιδία ἐν ἀπλότῃ ὄντα τοσαύτη, ὥς μηδὲ εἶδεναι αὐτὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἡγησαμην λυσιτελέστερον εἶναι τοὺς ἀδελφούς ἰδιαζόντως διαγεῖν, καὶ τοὺς παραγενομένους ὥσπουτος καθ' ἑαυτούς.

4. Τοῦτο δὲ τιμὴν μᾶλλον ἡγοῦμαι εἶναι τοῖς παραβάλλουσιν ὑμῖν Πατράσι καὶ ἀδελφοῖς, τὸ τῇ μὲν ὥρᾳ τῆς προσευχῆς συνάγεσθαι μεθ' ἡμῶν, μετὰ δὲ ταῦτα ἕκαστον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Η συναναστροφή με επισκέπτες)

τὸν ὄρισμενον αὐτῷ καταλαμβάνειν τόπον, καὶ ἡσυχίαν ἄγειν" ἔμου δηλαδὴ σὺν Θεῷ ἐξυπηρετουμένου ταῖς χρεαίαις αὐτῶν.

5. Ταῦτα ἄκουσας παρ' αὐτοῦ καὶ πρεσβύτης Διονύσιος, ἀπελογεῖτο μᾶλλον αὐτῷ μετανοῶν, γινώσκων αὐτῶν κατὰ Θεὸν ἅπαντα διαπράττεσθαι" καὶ λίαν ἡσθεῖς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀπολογία, χαίρων τὰ οἰκεῖα κατέλαβεν

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ Εκκλησίας της Τύρου υπηρέτει ένας καλός κληρικός, με το οφθίκιον του οικονόμου, ονόματι Διονύσιος. Αὐτός είχε διακριθῇ δια την καλήν ομολογίαν της πίστεως, ενώπιον των τυράννων: ἦτο δε και φίλος του Αγίου Παχώμιου.

Κάποτε λοιπόν και περί ου ο λόγος κληρικός Διονύσιος επληροφορήθη, ὅτι ο Ἅγιος Παχώμιος δεν επιτρέπει εις τους Μοναχούς άλλων Μοναστηρίων, που επισκέπτονται το Κοινόβιον του, να συναναστρέφονται και να συνομιλοῦν με τους υποτακτικούς του τους επισκέπτες αυτούς τους υπεχρέωνε να μένουν εἰς ιδιαίτερα κελλιά, πλησίον της θύρας του Μοναστηρίου του. Η εἶδησις αὐτή τον ἐλύπησε πάρα πολύ τον επισκέπτεται λοιπόν προς τον σκοπόν να τον επιπλήξη. Πράγματι δε μεταξύ των συνήφθη ο εξής διάλογος:

Διονύσιος: Δεν κάμνεις καθόλου καλά, Ἀββά, με το να μη ἔχης το ἴδιον ὅλους τους Μοναχούς, ἀλλά να ξεχωρίζης τους προερχομένους ἐξ άλλων Μοναστηρίων ἀπό τους ἰδικούς σου.

2. Ο Ἀββάς Παχώμιος με φιλάδελφον ανεκτικότητα και χωρίς να εκνευρίζεται του απήντησεν.

Αββάς Παχώμιος: Ο Θεός γνωρίζει, ἀδελφέ μου, ὅτι ποτέ δεν ηθέλησα να λυπήσω ἄνθρωπον ἢ, πολύ περισσότερον, να τον περιφρονήσω. Πώς λοιπόν θα ετολμούσα να κάμω αὐτό, διὰ το οποίον με κατηγορεῖς, και να παροργίσω ἐναντίον μου τον Κύριον, ο οποίος κατηγορηματικῶς παραγγέλλει εις το Ἅγιον Ευαγγέλιόν Του «ε ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων των ἀδελφῶν μου των ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»; (Ματθ. κε', 40).

3. Σε πληροφορῶ λοιπόν, Πάτερ μου, διὰ να αναπαύσης τον λογισμόν σου, ὅτι τον διαχωρισμόν αὐτόν, εις τον οποίον υποβάλλω τους προσερχομένους, δεν τον κάμνω ἀπό καταφρόνησιν προς αὐτούς. Ὅπως γνωρίζεις, το Κοινόβιον ἔχει και πολλούς που προσήλθον τώρα κοντά και που δεν γνωρίζουν ἀκόμη οὔτε τα καθήκοντά των, ἀλλ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Η συναναστροφή με επισκέπτες)

ούτε και αυτήν την σημασίαν του μοναχικού σχήματος μεταξύ αυτών, των νεοπροσελθόντων, υπάρχουν ακόμη και παιδιά, που έχουν τοσαύτην απλότητα διανοίας, ώστε να μη διακρίνουν ακόμη το δεξιόν από το άριστερόν. Έκρινα λοιπόν, ότι θα ήτο ψυχικώς ωφέλιμον, εάν διέμεναν ξεχωριστά οι αδελφοί τού Κοινοβίου από τους επισκέπτας.

4. Τον διαχωρισμόν αυτόν τον νομίζω ως τιμήν διά τους επισκεπτομένους ημάς Πατέρας και αδελφούς διότι κατά την ώραν της προσευχής είμεθα μαζί, μετά την ακολουθίαν όμως καθένας πηγαίνει εις το κελλί του ή το διακόνημά του και ησυχάζει, εγώ δε, με την βοήθειαν του Θεού, τους εξυπηρετώ εις ό,τι θέλουν.

5. Μόλις ήκουσε την εξήγησιν αυτήν ο κληρικός Διονύσιος ήρχισε να μετανοή, διότι αντελήφθη ότι όλα εγένοντο, όπως θέλει ο Θεός δι' αυτό απελογείτο μάλλον αυτός προς τον Άγιον Παχώμιον και εζήτει παρ' αυτού συγχώρησιν. Τα όσα ήκουσεν από τον Άγιον Παχώμιον και τα όσα προς αυτόν είπε, τον ηυχαρίστησαν και ικανοποιημένος από την επίσκεψίν του επέστρεψεν εις τα ίδια.

Β'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε Γέροντα λέγων, ότι παραβάλλουσι τινές έν τῷ Κοινοβίῳ, είτε κοσμικοί είτε Πατέρες Πνευματικοί, και λέγουσι περί ωφελείας ψυχῆς μείνω κάγω και άκούσω ή έρωτησω περί τινός πράγμα τος, οὔ χρήζω τί δοκιμάζεις;

2. Άπεκρίθη ό Γέρων άδελφέ, και μετά άληθείας Χριστῇ μαθητευόμενος έξουσίαν οὔδὲ μίαν έχει εις έαυτόν, πρὸς τὸ ποιεῖν ὅ,τι δηποτε άφ' έαυτοῦ καν γάρ δοκιῇ ωφελείσθαι άπό τῆς συντυχίας τῶν παραβαλλόντων, άλλ' έκπιπτει τῆς έντολῆς τῆς λεγούσης πάντα μετ' έντολῆς ποιεῖ τί δὲ περισσὸν θέλεις άκούσκει, οὔ είπον οἱ Πατέρες και ὅτι εάν ὡσι τινές και λαλῶσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, έρώτησον τὸν 'Αββᾶν σου μετά ταπεινώσεως, 'Αββᾶ, θέλεις μείνω και άκούσω ή άπέλθω ; και δ λέγει σοι ποιήσον μετά αναπαύσεως εάν δὲ και διά χρειαν θέλεις έρωτῆσαι τινά, είτε Μοναχόν, είτε κοσμικόν, λέγεις τῷ 'Αββᾶ καν δοκιμάση αυτός, έρωτα και θέλεις εάν δὲ είπη σοι έρώτησον, σὺ τότε έρωτας.

3. Έφη και άδελφός εάν δὲ μηδὲν θέλω Έρωτησαι, συμβῇ δὲ με τινὶ αὐτῶν άπαντήσαι, ή και αυτός έρωτηση με περί πράγματος, πῶς κελεύεις χρήσωμαι;

4. Και άπεκρίθη ό Γέρων" έν τῇ άπαντήσει τῇ πρὸς τινά, έως άσπασμοῦ έστω δ λόγος σου και λοιπὸν είπε, εὔξαι ὑπὲρ έμοῦ ὅτι είς άπόκρισιν ὑπάγω και ὑπαγε εάν δὲ έρωτήση

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Η συναναστροφή με επισκέπτες)

σὲ περὶ πράγματος, εἰ μὲν οἶδας τὸ ρηθέν, εἶπε συντόμως καὶ πάρελθε" εἰ δὲ οὐκ οἶδας, εἶπε οὐκ οἶδα, καὶ πάρελθε εἰ δὲ οἶδας ἄλλον ἐκ τῶν μετὰ σου, ἢ τὸν πλησίον σου, κανοῦ εἶναι κάλλιόν σου πρὸς τὸ ἐρωτηθὲν ἀπό: κριθῆναι, πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἐρωτῶντα καταπεμψον.

5. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς ἐὰν δὲ εὖρη μὲ καθήμενον ἢ ἐργαζόμενον καὶ συγκαθίση, ἢ συντυχεῖν μοι βουλευθῇ, τί ποιήσω;

6. Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Γέρων: ἐὰν εὖρη σὲ πούποτε καθήμενον, καὶ ἔλθῃ, εὐλογήθητι παρ' αὐτοῦ, καὶ σὺ τὸ αὐτὸ ποιήσον, καὶ εἶπε αὐτῷ εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὑποχώρησον" καὶ σχεδὸν ἐὰν κρατήσῃ σὲ θέλων σοὶ συντυχεῖν, εἶπε αὐτῷ συγχῶ. ρητὸν μοί, ὅτι ἐντολὴν ἔχω τοῦ μὴ λαλῆσαι τινὶ ἄνευ γνώμης τοῦ Ἀββᾶ, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἀναφέρω πάντα καὶ εἰ τί λέγει μοι ποιῶ. Ἐὰν δὲ ἐργαζομένου σου ἔλῃ τῆς καὶ καθίσῃ, ὥς ἔχων ἐντολὴν φέρε σεαυτῷ πρόφασιν καὶ ἀνάστα.

7. Ἔφη ὁ ἀδελφὸς καὶ πῶς ἔφη ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας, ὅτι μετὰ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ ξένου ἐρώτησον αὐτὸν πῶς ἔχει ; καὶ οὕτω σιώπα μετ' αὐτοῦ καθήμενος ;

8. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων τοῦτο Γέρονται ἐρρέθη, προβεβηκότι καὶ τῇ ἡλικίᾳ καὶ τῶν μέτρῳ" καὶ δὲ ἀκριβῆς μαθητῆς, καὶ ἐπιποθὼν γενέσθαι ἀληθινὸς Μοναχός, φυλάττει ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν τοιούτων συντυχιῶν γεννῶνται γὰρ ἐξ αὐτῶν κατὰ: φρόνησις, χαυνότης, ἀνυποταξία, καὶ ἡ δεινὴ παρρησία" φησὶ δὲ πού ὅτι Ἰωάννης εἰς ταῦτα οὗ σχολάζει καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἄμεριμνησαι ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου.

9. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς ὁ λογισμὸς λέγει μοι' κόψον ἐφ' ἅπαξ τὰς συντυχίας καὶ ἀπαλλάσῃ" καὶ πάλιν λέγει μοί, κατὰ μικρὸν κόψον, ἵνα μὴ ξενισθῶσιν οἱ εἰδότες σέ" εἶπε οὖν μοί, ποῖον βέλτιον;

10. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐὰν ἐφ' ἅπαξ ἐκκόψῃς, ἄμεριμνεις, εἰ δὲ κατὰ μικρῶν ἐκκόπτειν θελήσῃς, πρόφασιν παρέχεις καὶ λογισμοὺς τοῖς συνοῖσι" πρόφασιν μὲν τοῦ λέγειν ἕκαστον αὐτῶν, ἐπειδὴ μοι ἐλάλησε τὸ πρῶτον, πάλιν λαλῶ αὐτῷ λό: γισμοὺς δέ, ἐν τῷ ὑπονοεῖν καὶ λέγειν, ὅτι ἄρα τίποτε ἔχει κατ' ἐμοῦ, καὶ ἄρτι οὗ λαλεῖ ; θέλησον τὸ πρᾶγμα, καὶ κατευοδοὶ ὁ Θεός.

11. Ἔφη ὁ ἀδελφὸς ἐπειδὴ ἔχω τὴν τοῦ νοσοκόμου διακονίαν, καὶ ἔστιν ὅτε ἔρχονται ἀσθενεῖς εἰς τὸ Κοινόβιον, δεόμενοι τινὸς ἐκ τοῦ νοσοκομείου, ἐπετράπην δὲ παρὰ τοῦ Ἀββᾶ διδόναι αὐτοῖς, ὧν χρῆζουσι, καὶ ἐκ τούτου ἀναγκάζομαι αὐτοῖς συντυχεῖν, μὴ δοκῶ ἰδίῳ θελήματι ταῦτα ποιεῖν;

12. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων περὶ τῶν ἔρχομενων ἀσθενῶν καὶ δεομένων τινὸς τοῦ νοσοκομείου, ἐὰν ἐπίσης δηλώσῃς τὸ Ἀββᾶ, σὺ πρᾶγμα οὐκ ἔχεις, ἐκελεύσθης γάρ, οὗ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Ἡ συναναστροφή με επισκέπτες)

θέλεις δέ, ἀλλὰ προσέχειν δεῖ μὴ ταύτη τὴ προφάσει ἐκχύσης μετὰ τινὸς αὐτῶν τὴν ὁμιλίαν, ἢ πλατύνῃς τὴν συντυχίαν, ἐκ τῆς χρείας λαβὼν τὴν ἀφορμὴν ἐνίοτε γὰρ χρεία ῥωτῆσαι τὸν ἔλθοντα περὶ πράγματος τινὸς ἢ ἀγορασίας καὶ οὐ μέχρι τῶν ἀναγκαίων ἔρωτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ περιττὰ ἐκτείνεις τὴν ὁμιλίαν πρόσεχε οὖν μὴ δοῦναι πρόφασιν τῷ κακῷ θελήματι ταῦτα φύλαξον καὶ εὖρησεις ἀνάπαυσιν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ συνήντησεν ἓνα Γέροντα. Μεταξὺ των διημείφθη ο ἐξῆς διάλογος:

Αδελφός: Ὅταν επισκέπτονται το Κοινόβιον μας διάφοροι, ἢ κοσμικοὶ ἢ πνευματικοὶ Πατέρες, καὶ διηγοῦνται διάφορα ψυχωφελή πράγματα, εἶναι σωστόν να μείνω καὶ ἐγὼ διὰ να ακούσω καὶ να τοὺς ἐρωτῶ να μου λύουν τις ἀπορίας μου τι ἐγκρίνεις;

2. Γέρων: Αδελφέ, ο πραγματικὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ δεν ἔχει το δικαίωμα να κάμῃ τίποτε μόνος τοῦ, χωρὶς ἐντολήν. Καὶ ἐάν λοιπὸν ἀκόμη ἔχῃ τὴν γνώμην, ὅτι ωφελείται ἀπὸ τὴν συναναστροφήν με τοὺς επισκέπτας, εἶναι παραβάτης, διότι δεν ἐφαρμόζει τὴν ἐντολήν, που λέγει, ὅτι ο Μοναχὸς πρέπει να ἐνεργῇ πάντοτε κατ' ἐντολήν. Ἄλλωστε τι παραπάνω θα ἀκούσῃ, ἀπὸ ὅσα ἔχουν εἶπει οἱ Πατέρες; Εἴαν ὅμως εἶναι μερικοὶ καὶ συνομιλοῦν λόγον Θεοῦ, ἐρώτησε με ταπείνωσιν τὸν Γέροντά σου «Αββά, εἶναι εὐλογημένον να παραμείνω καὶ να ακούσω ἢ να φύγω;» Να κάμῃς δε αὐτό, που θα σου υποδείξῃ καὶ θα εἰσαὶ ἡσυχος! Εἴαν πάλιν θέλῃς να ἐρωτήσῃς περὶ τινος υποθέσεως Μοναχὸς ἢ κοσμικόν, να ἀπευθυνθῇς πρῶτον εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, τὸν Αββάν, καὶ ἐφ' ὅσον ἐγκρίνει, ἐρωτᾷ ἐκεῖνος αὐτό που θέλεις ἐάν δε σου εἰπῇ, να ἐρωτήσῃς σύ, τότε να υποβάλῃς τὴν ἐρώτησιν, που θέλεις.

3. Αδελφός: Ωραία! Αὐτό το κατάλαβα! Εἴαν ὅμως, χωρὶς να θέλω να ἐρωτήσω, συναντήσω τυχαίως κάποιον Μοναχὸν ἢ κοσμικόν, καὶ ἐκεῖνος με ἐρωτήσῃ να τὸν πληροφορήσω διὰ κάποιον ζήτημα, τι με συμβουλεύεις τότε να κάνω;

4. Γέρων: Ὅταν συναντάσαι με κάποιον, ἡ ομιλία σου να περιορίζεται εἰς τὸν κατὰ Χριστὸν ἀσπασμόν καὶ ἀμέσως να λέγῃς: «Εὐχῇσου δι' ἐμέ, διότι πηγαίνω εἰς υπηρεσίαν»· αὐτό να εἴπῃς καὶ να φύγῃς. Εἴαν τώρα σε ἐρωτήσῃ κάτι, ἐφ' ὅσον γνωρίζεις, ἀπάντησέ το σύντομα καὶ φύγε· ἐάν πάλιν δεν γνωρίζῃς, εἶπε, ὅτι δεν γνωρίζω καὶ φύγε χωρὶς ἄλλας συζητήσεις. Εἴαν τέλος ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι κάποιος ἄλλος ἀπὸ το Κοινόβιον ἢ ο γείτων σου εἶναι ἰκανώτερος ἀπὸ σέ, να τὸν παραπέμψῃς εἰς ἐκεῖνον μετὰ ταπεινοφροσύνης διὰ να τὸν πληροφορήσῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Η συναναστροφή με επισκέπτες)

5. Αδελφός: Εάν ένας επισκέπτης, που θα έλθη, με εύρη να κάθομαι και να εργάζομαι, και καθίση κοντά μου ή επιδιώξη να αρχίσωμεν συζήτησιν, τί πρέπει τότε να κάμω;

6. Γέρων: Εάν σε συναντήση να κάθεται κάπου και ζητήση την ευλογίαν σου, να κάμης και συ το ίδιο να του είπης δηλαδή: «Κάμε προσευχήν δι' εμέ». Αμέσως δε να σηκωθείς να φύγης. Εάν πάλιν, σχεδόν χωρίς να θέλῃς, σε κρατήση διά συζήτησιν, να του είπῃς με θάρρος: «Συγχώρησόν με, διότι δεν έχω εντολήν να συνομιλώ με κανένα χωρίς την γνώμην τού 'Αββά πηγαίνω λοιπόν να του αναφέρω όλα αυτά και ό,τι μου είπῃ θα κάμω». Εάν έλθῃ κάποιος την ὥραν που εργάζεσαι και καθίση κοντά σου, τότε να φέρῃς πρόφασιν, ότι ἔχεις μίαν εντολήν να εκτελέσης και να φύγης.

7. Αδελφός: Πώς λοιπόν τότε, Γέροντά μου, συνέστησεν ο 'Αββάς Ησαΐας, ότι αφού χαιρετήσης τον ξένον, να τον ἐρωτήσης τι κάμνει και μετά να καθήσης πλησίον του σιωπηλός;

8. Γέρων: Αυτό ἔχει λεχθῇ εἰς Γέροντα προχωρημένον και κατά την ηλικίαν, ἀλλά και κατά το μέτρον της μοναχικῆς πολιτείας. Εκείνος ὅμως που εἶναι ἀκόμη μαθητής εἰς το ἔργον της μοναχικῆς πολιτείας και ποθεῖ ζωηρώς να γίνῃ τέλειος Μοναχός, προφυλάσσει τον εαυτόν του ἀπό τοιαύτας συναναστροφάς. Ἀπό αὐτάς τας συναναστροφάς προέρχονται συνήθως ἡ ἀδιαφορία διά τα μοναχικά καθήκοντα, ἡ κατάπτωσις και ἀλαζονεία, ἡ ἀνυπακοή εἰς τούς Γέροντας, και, προ παντός, ἡ επικίνδυνος παρρησία. Εἶναι γνωστόν το σχετικῶν ρητόν: «Ο Ἰωάννης δεν ευκαιρεῖ δι' αὐτά», πράγμα που σημαίνει, ότι πρέπει να εἴμεθα ἀπερίσπαστοι ἀπό κάθε ἄνθρωπον.

9. Αδελφός: Γέροντά μου, μέσα μου ἀκούω δύο ἀντιθέτους συστάσεις και ἕνας λογισμόν μού λέγει: κόψε ἀμέσως τας συναναστροφάς σου: ὁ ἄλλος λογισμός, κόψε σιγά - σιγά τας συναναστροφάς σου, διά να μη προκαλέσης ἐντύπωσιν και σχόλια εἰς αὐτούς, που σε γνωρίζουν. Εἰπέ μου, σε παρακαλῶ, ποῖον εἶναι το καλύτερον να κάνω;

10. Γέρων: Εάν ἀποκόψῃς ἀμέσως τὰς συναναστροφάς, ἡσυχάζεις ἀπό τις ἐνοχλήσεις: εάν ὅμως θελήσῃς ὀλίγον κατ' ὀλίγον να ἀποφεύγῃς αὐτούς, που προηγουμένως συναναστρέφεσο, τότε δημιουργεῖς προφάσεις συνεχίσεως των ομιλιῶν, ἀλλά και γεννάς λογισμούς εἰς αὐτούς, που συναναστρέφεσο. Προφάσεις, διότι θα εἶσαι υποχρεωμένος να τους Ομιλήῃς, ἐφ' ὅσον σού ὠμίλησαν πρώτοι και οὕτω καθεξῆς θα διαγωνίζεται ὁ διάλογος. Ἀλλά και λογισμούς θα τους γεννάς, διότι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Η συναναστροφή με επισκέπτες)

θα διερωτώνται και θα σκέπτονται, μήπως άραγε έχει τίποτε εναντίον μου και δεν μου ομιλεί πλέον; Αποφάσισε λοιπόν αμέσως να διακόψης τās συναναστροφάς αυτάς και Θεός θα σε βοηθήση.

11. Αδελφός: Επειδή έχω το διακόνημα του νοσοκόμου εις το Κοινόβιον και έρχονται καθημερινώς ασθενείς, έχοντες ανάγκης των διαφόρων ειδών του Νοσοκομείου, έλαβα ευλογίαν από τον Αββάν να τους δίδω ό,τι ζητούν πλην όμως είμαι υποχρεωμένος να συναναστρέφωμαι και να συνομιλώ μαζί των· μήπως θεωρηθή, ότι αυτό το πράγμα το κάμνω με το θέλημά μου;

12. Γέρων: Οσον αφορά τους προσερχομένους ασθενείς και τους έχοντας ανάγκην νοσοκομειακών ειδών, εφ' όσον μάλιστα είναι γνωστον το διακόνημά σου εις τον Αββάν, δεν έχεις ευθύνην· διετάχθης να κάμης αυτό που κάμνεις δεν οφείλεται εις την θέλησίν σου. Πρέπει πάντως να προσέχης μη τυχόν, με την πρόφασιν του διακονήματος αυτού, επεκτείνεις με κανένα την συζήτησιν και εις άλλα θέματα ή μήπως, με το πρόσχημα της θεραπείας της ανάγκης του προσερχομένου, διευρύνης την συναναστροφής και πολλαπλασιάσθης τās συναντήσεις. Διότι συχνάκις είναι ανάγκη να ερωτησης τον προσελθόντα διά την πώλησιν ή την αγορά ενός είδους, αλλά δεν περιορίζεις τας ερωτήσεις εις τα απολύτως αναγκαία, αλλ' επεκτείνεσαι εις την συζήτησιν και όλως περιττών πραγμάτων. Πρόσεχε λοιπόν να μη χρησιμοποιήσης το διακόνημα ως πρόσχημα διά κακόν θέλημα αυτά να προσπαθήσης να φυλάξης και θα εύρης ανάπαυσιν και γαλήνην εις την ψυχήν σου.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ποιμένα σέ κατέστησεν ό Κύριος, μη είσαγάγης εις τò ποίμνιον αὐτοῦ λύκους διαφθείροντας, ἵνα μή ἔρημον ἀποκαταστήσωσι τήν δπό σέ ποίμνην, καί εὐθύνας ὑφέξεις τò ἀρχιποιμένι ἀποσόβει ἐκ τῶν προβάτων πᾶν πρᾶγμα το μή ὠφέλειαν αὐτοῖς προξενοῦν, ἀλλά βλάβην καί ὄλεθρον.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ο Κύριος σε κατέστησε ποιμένα εις την λογικήν Του ποίμνην. Πρόσεξε λοιπόν, μήπως εκ της αμελείας σου φέρης μέσα εις το ποίμνιον καταστρεπτικούς λύκους και έρημώσουν την υπό σέ ποίμνην, οπότεν και συ θα καταστής υπεύθυνος ενώπιον του Αρχιποίμενος. Να απομακρύνης από τα πρόβατα κάθε πράγμα, που δεν τα ωφελεί, αλλά τα βλάπτει και τα καταστρέφει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄ (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους)

Ὅτι σὺ δεῖ ἀδιαφόροις ἀνδράσι συνεσθίειν, καὶ ὅτι τοὺς ἐρωτώντας καὶ μὴ ποιοῦντας, μετὰ πρώτην ἢ δευτέραν ἔντευξιν ἀποτρέπεσθαι χρή.

Δὲν πρέπει νὰ συντρώγωμεν μὲ ἀδιαφόρους ἀνθρώπους· αὐτοὺς, ποὺ ἐρωτοῦν καὶ δὲν ἐφαρμόζουν τὰς συμβουλάς, πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν μετὰ ἀπὸ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν συνάντησιν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

Ο ΑΒΒΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ εἶπε πρὸς τοὺς παραβαλόντας αὐτῷ ἀδελφούς, καὶ ἔρωτησαντας πὼς σωθῶσιν ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, φεύγωμεν τὰς συντυχίας τῶν κοσμικῶν ὅση δύναμις τοῦτο γὰρ λυσιτελεῖ ἡμῖν τὰ μέγιστα ἢ γὰρ ὁμιλία αὐτῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σὺ περὶ ἄλλου τινὸς ἔστιν, ἀλλ' ἢ περὶ πράσεως καὶ ἀγορᾶς, καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ κτηνῶν καὶ τῶν τοιούτων ἢ τοιαύτη δὲ συντυχία χωρίζει τὸν λογισμῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ μηδὲ συνεσθίωμεν αὐτοῖς.

2. Εἰ γὰρ ἡ ὁμιλία αὐτῶν μόνη χωρίζει τὸν λογισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τὸ συνεσθίειν καὶ πίνειν μετ' αὐτῶν πόσῃν βλάβῃν ἔχει ; καὶ οὐχ ὡς ἀκαθάρτους αὐτοὺς ἐκτρέπεσθαι λέγω, μὴ γένοιτο, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ μὲν ἔσθιουσιν δις τῆς ἡμέρας, ἢ καὶ τρὶς πάντα τὰ ἐδώδιμα καὶ τὰ θύματα, ἡμεῖς δὲ ἀπεχόμεθα θυμάτων καὶ τῶν ἐδωδιμῶν, ἔσθιομεν δὲ καὶ ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἄλλως τὲ ἐὰν μὲν ἴδωσιν ἡμᾶς αὐταρκες ἔσθιοντας, εὐθέως κατακρίνουσιν ἡμᾶς λέγοντες ἴδου καὶ οἱ Μοναχοὶ χορτάζονται, καὶ οὐκ ἐνθυμοῦνται, ὅτι καὶ ἡμεῖς σάρκα πέ: οἰκείμεθα ὡς αὐτοί.

3. Ἐὰν δὲ θεάσωνται ἡμᾶς ἐγκρατευομένους ἐν τοῖς βρώμασιν, εὐθὺς κρίνου: σὶν ἡμᾶς καὶ λέγουσιν" ἰδοὺ ἀνθρώπαρεςκοι, καὶ ἀπολλοῦσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν δι' ἡμᾶς πάλιν ἐὰν ἴδωσιν ἡμᾶς ἀνίπτοις χερσὶν ἔσθιοντας, ἢ τὴν ἐσθῆτα δυπαρὰν ἔχοντας, εὐθὺς λέγουσιν" ἰδοὺ ἀτζαλία' εἰ δὲ θεάσωνται ἡμᾶς γενιμμέναις χερσὶν ἔσθιοντας, λέγουσιν" ἰδοὺ καὶ οἱ Μοναχοὶ πάστρευονται, καὶ ἀπολλοῦσιν ἑαυτοὺς δι' ἡμᾶς, καὶ γενόμεθα ἡμεῖς ἐνοχοὶ καὶ αἵτιοι τῆς ἀπωλείας αὐτῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄ (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους)

4. Φεύγοντες, φύγωμεν τὰς τραπέζας αὐτῶν, ζητήσωμεν μᾶλλον τὸν ψόγον αὐτῶν καὶ μὴ τοὺς ἐπαίνους καὶ μὲν γὰρ ψόγος αὐτῶν, στεφάνων, ὁ δὲ ἔπαινος ἀπωλείας γίνεται πρόξενος.

5. Τί μοι ὄφελος, ἵνα ἀνθρώπους ἀρέσω καὶ παροργίσω Κύριον τὸν Θεόν μου, καὶ μάρτυς ὁ θεῖος Ἀπόστολος, λέγων· εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην" οὐκοῦν εὕξωμεθα ἐνώπιον Κυρίου λέγοντες· Ἰησοῦ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξελοὺ ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐπαίνου καὶ ψόγου αὐτῶν, καὶ μηδὲν ἐπιτελέσωμεν πρὸς τὸ ἀρέσαι αὐτοῖς οὔτε γὰρ δ' ἔπαινος αὐτῶν δύναται ἡμᾶς εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὔτε ὁ ψόγος ἀποκλείσαι ἡμῶν ἰσχύει τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· εἰ μὴ καὶ μᾶλλον συνεργῆσαι εἰς αὐτήν.

6. Εἰδοτες οὖν, ἀγαπητοί, ὅτι ὑπὲρ ἀργοῦ λόγου λόγον δοῦναι ὀφείλομεν, φύγωμεν ἀπ' αὐτῶν, ὥς φεύγει τις ἀπὸ ὀφews.

7. Παρέβαλον ἀδελφοὶ τῷ Ἀββᾶ "Ἀντωνίῳ λέγοντες" εἶπε ἡμῖν λόγον πῶς σωθῶμεν ; λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· οὐκ ἠκούσατε τῆς Γραφῆς καὶ ἱκανῶς ὑμῖν ἔχει of δὲ εἶπον καὶ παρά σου θέλομεν ἀκούσαι, Πάτερ' εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων· λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ἐὰν τις σὲ ραπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. Οἱ δὲ εἶπον· οὐ δυνάμεθα τοῦτο ποιῆσαι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· εἰ μὴ δύνασθε στρέψαι καὶ τὴν ἄλλην, κὰν τὴν μίαν ὑπομείνατε λέγουσιν αὐτῷ, οὐδὲ τοῦτο δυνάμεθα.

8. Ὁ δὲ Γέρων καλέσας τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν, εἶπεν αὐτῷ· ποιήσον αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν, ἀσθενοῦσι γὰρ" εἰ τοῦτο γὰρ οὐ δύνασθε, κακεῖνο οὐ θέλετε, τί ὑμῖν ποιήσω;

Τοῦ Πατρὸς

9. Ὁρᾷς, πῶς ὁ "Ἅγιος τους μὴ διὰ τὸ ποιῆσαι ἐρωτώντας συντόμως καὶ αὐθωρὸν ἀπεπέμψατο, μηδὲ ἔμβραδυναι ὅλως ἐάσας μετ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ πρὸς τὸ μηδὲν αὐτοῦς ὀφελείσθαι, κακεῖνον καταργῶσι τῆς πρὸς Θεὸν ὀλοσχεροῦς γεύσεως;

10. Εἰ οὖν οὗτος καὶ τῶν Πατέρων κορυφαίωτος, καὶ τῶν ἀπαθῶν ἀπαθέ. στερος ἑαυτὸν ἡσφαλιζέτο, πόσω γὰρ μᾶλλον ἡμᾶς προσέχειν ἄξιον, καὶ τοὺς προφάσει δῆθεν διμιλίας ἡμῖν παραβάλλοντας, καὶ περὶ τῆς σωτηρίας πυνθανομένους, μηδένα δὲ πόνον ὑπὲρ ἐντολῆς Θεοῦ ὑπομεῖναι προαιρουμένους, ἢ πράξαι τί, ὧν τὸ δοκοῦν φιλοπόνως ἀκούουσι, μετὰ μίαν ὁμιλίαν, ἢ καὶ δευτέραν ὁμοίως ἀνιάτως ἔχοντας, φεύγειν καὶ ἀποτρέπεσθαι, καὶ μὴ εὐκόλως αὐτοῖς ἔμπαρεχειν τὴν εἴσοδον τὴν πρὸς ἡμᾶς, οὔτω γὰρ κακεῖνοι τὲ ἴσως ἐντραπέντες, ἢ σωφρογισθήσονται, ἢ ἀποστραφήσονται τῆς οἰκείας νόσου, ἐπιγνώμονες μᾶλλον γενόμενοι, καὶ οὐκέτι ἡμῖν ἐνοχλήσωσιν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄ (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους)

11. “Ἡμεῖς τέ, οὐκ ἐκείνων μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων τῶν δμοίως ἀνιάτως νοσεῖν ἐθελόντων διὰ τῆς ἐξ αὐτῶν φήμης, καὶ τοῦ εἰς αὐτοὺς γεγονότος παραδείγματος ἀπαλλαγέντες, οὐκ ὄχλησεως μόνον ματαίᾳς, ἀλλὰ καὶ βλάβης οὗ τῆς τυχούσης ἐλεύθεροι γενησόμεθα, ἦν ἐκ τῆς τῶν ἀδιαφόρων ἀνθρώπων ὁμιλίας ἡ ἡμετέρα πάσχει ἀσθένεια.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐπεσκέφθησαν τον Αββάν Μακάριον μερικοί Μοναχοί και τον ἠρώτησαν, τί πρέπει να κάμουν διὰ να σωθῶσιν. Ο Αββάς Μακάριος, εἰς ἀπάντησιν, εἶπε τα εξής:

- Αγαπητοί ἀδελφοί μου, πρέπει, ὅσον ἡμπορούμεν, να αποφεύγω μεν τας συναναστροφῆς των κοσμικῶν. Αυτό θα μας ωφελήσῃ πάρα πολύ. Ὡς γνωστόν, οἱ κοσμικοὶ δεν συζητοῦν τίποτε ἄλλο παρὰ στερί ἀγοράς και πωλήσεως πραγμάτων, περὶ των γυναικῶν και των τέκνων των, περὶ των κτηνῶν και περὶ ἄλλων σχετικῶν. Ἡ τοιαύτη συναναστροφή απομακρύνει την σκέψιν μας ἀπὸ τον Θεόν. Ὅχι μόνον δε να αποφεύγωμεν τας μετ' αὐτῶν συζητήσεις, ἀλλὰ και να μη συντρώγωμεν μαζί των.

2. Διότι, εφ' ὅσον και μόνη ἡ συνομιλία απομακρύνει την σκέψιν μας ἀπὸ τον Θεόν, πόσον περισσότερον θα μας βλάβῃ το να συντρώγωμεν και να συμπίνωμεν μαζί των; Δεν εννοῶ να τους αποφεύγωμεν ως ακαθάρτους⁷. μη γένοιτο! Εννοῶ το εξής: Οἱ κοσμικοὶ τρώγουν δύο και τρεῖς φορές την ἡμέραν ἀπὸ ὅλα τα φαγητά, ἀλλὰ και κρέατα ἀκόμη! Ἡμεῖς ὅμως δεν τρώγομεν κρέας και ἀπὸ τας υπολοίπους τροφάς μόνον μίαν φοράν την ἡμέραν τρώγομεν. Εκτός ὅμως αὐτοῦ, εἴαν μάς ἴδουν οἱ κοσμικοὶ να τρώγωμεν χορταστικά, ἀμέσως θα μας κατακρίνουν και θα εἶπουν: Να και οἱ Μοναχοὶ χορταίνουσι! Και ὅμως ξεχνοῦν, ὅτι και ἡμεῖς ἔχομεν σάρκα, ὅπως και αὐτοί!

3. Εἴαν πάλιν μάς ἴδουν να τρώγωμεν με ἐγκράτειαν το φαγητόν μας και πάλιν θα μας κατακρίνουν λέγοντες: Νά! Θέλουν να κάμουν ἐπίδειξιν! Τοιουτοτρόπως γινόμεθα ἀφορμὴ να χάνουν τας ψυχὰς των! Εἴαν μάς ἴδουν να τρώγωμεν, χωρὶς να ἔχωμεν

⁷ Ταῦτα φρονῶν και διδάσκων ο 'Αββάς Μακάριος ἐναρμονίζεται τελείως προς το υγιές φρόνημα και την ορθὴν διδασκαλίαν της Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου, ἐν ἀντιθέσει προς τας επικινδύνους και κατακριθείσας ἀκρότητας αἰρετικῶν και σχισματικῶν τινων, ὡς οἱ περὶ τον Εὐστάθιον. “Ὅλαι αἱ ἀποφάσεις, σχεδόν, της ἐν Γάγγρα τοπικῆς Συνόδου, συνελθούσης περὶ το 340 μ.Χ., καταδικάζουν την τοιαύτην ἀποστροφήν προς τους κοσμικοὺς, περὶ ἧς και ο 'Αββάς Μακάριος ἀποφαινεται.

Ἀξίζει λοιπόν να σημειώσωμεν, ὅτι το υγιές ἀσκητικῶν ιδεώδες διεκινήθη πάντοτε ἐντὸς της περιοχῆς της Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄ (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους)

πλύνει τα χέρια μας και να έχωμεν τα ράσα μας λερωμένα, θα ειπουν: Κοίταξε τί βρωμιάρηδες είναι αυτοί οι Μοναχοί! Εάν πάλιν μας ιδούν να τρώγωμεν, αφού προηγουμένως έχομεν πλύνει τα χέρια μας, θα ειπουν: Νά και οι Μοναχοί ασχολούνται με την καθαριότητα του σώματος. Με τας κρίσεις δε και επικρίσεις αυτές χάνουν την ψυχήν των εξ αιτίας μας. “Ημείς δε ευθυνόμεθα διά την ψυχικήν των αυτήν απώλειαν!

4. Ας απομακρυνθώμεν λοιπόν μετά σπουδής από τα τραπέζια των, και ας προκαλέσωμεν περισσότερον την κατάκρισιν των, παρά τους επαίνους των, διότι η μεν κατάκρισις των γίνεται αφορμή να στεφανούμεθα, ως αδίκως κατακρινόμενοι, ενώ ο έπαινός των μας προξενεί καταστροφήν, διότι περιπίπτομεν εις έπαρσιν και αλαζονείαν.

5. Τι θα ωφεληθώ να αρέσω εις τους ανθρώπους και να παροργίσω τον Κύριον και Θεόν μου; Την σκέψιν μου αυτήν επικυρώνει και ο θεός Απόστολος Παύλος, που λέγει: «Ει γάρ έτι ανθρώποις ήρεσκον, Χριστού δούλος ουκ άν ήμην» (Γαλατ. α', 10). "Ας προσευχήθώμεν λοιπόν ενώπιον του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού λέγοντες: Ιησού, ο Θεός μας, γλύτωσέ μας και από τον έπαινον και από την κατάκρισιν των κοσμικών και προφύλαξέ μας, να μη κάμωμεν τίποτε διά να αρέσωμεν εις αυτούς διότι ούτε και έσταινός των έχει την δύναμιν να μάς εισαγάγη εις την Βασιλείαν των ουρανών, ούτε η κατάκρισις των είναι τόσον ισχυρά, ώστε να μας αποκλείση από την αιώνιον ζωήν απ' εναντίας, ή καθ' ημών κατάκρισις των ανθρώπων, όταν είναι άδικος, συνεργεί εις το να κληρονομήσωμεν την αιώνιον ζωήν.

6. Έχοντες λοιπόν υπ' όψιν μας, αγαπητοί αδελφοί, ότι θα δώσωμεν λόγον εις τον Θεόν διά πάντα περιττόν λόγον, έχομεν υποχρέωσιν να αποφεύγωμεν τας επιβλαβείς συνομιλίας, όπως αποφεύγει κανείς τον όφιν.

7. Μερικοί αδελφοί έπεσκέφθησαν κάποτε τον 'Αββάς Αντώνιον και τον ήρώτησαν τι πρέπει να κάμουν διά να σωθούν. Τότε ο Αββάς Αντώνιος τους λέγει:

– Δεν γνωρίζετε τι περί τούτου λέγει η Γραφή; Αυτά που γράφει είναι αρκετά διά σας !

– Και από σέ –λέγουν εκείνοι-θέλομεν να ακούσωμεν, Πάτερ, κατά ποιον τρόπον δυνάμεθα να σωθώμεν.

Είπε τότε προς αυτούς ο Γέρων:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄ (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους)

– Ακούσατε λοιπόν! Το Ιερόν Ευαγγέλιον λέγει, ότι εἰς ὅποιον σε ραπίσῃ εἰς τὴν δεξιάν σιαγónα, πρέπει νὰ στρέψῃς καὶ τὴν ἄλλην.

– Αυτό, ἀπήντησαν ἐκεῖνοι, -δεν ἤμπορούμεν νὰ το κάμωμεν. Λέγει πάλιν ὁ “Ἅγιος:

– Εἴαν δεν ἠμπορεῖτε νὰ στρέψετε τὴν ἄλλην σιαγónα, τουλάχιστον νὰ υπομείνετε αὐτοῦ τοῦ ράπισμα ἐπὶ τῆς μίας παρεΐας.

– Οὔτε αὐτό ἤμπορούμεν νὰ το κάμωμεν— εἶπον πάλιν ἐκεῖνοι. 8. Τότε ὁ μέγας πατήρ Ἀντώνιος ἐστράφη πρὸς τὸν μαθητὴς του καὶ τοῦ λέγει:

– Ετοίμασέ τοὺς ὀλίγον ζεστον κουρκούτι, διότι εἶναι ἄρρωστοι Εὐλογημένοι-εἶπε τότε ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἐπισκέπτες τοῦ το ἑνὰ δὲν ἠμπορεῖτε, το ἄλλο δεν θέλετε, τότε τί νὰ σὰς κάμω;⁸

Του Πατρός

9. Προσέχεις πὼς ὁ Ἅγιος χωρὶς χρονοτριβὴν καὶ ἀμέσως ἀπεδίωξεν αὐτούς, πού τον ἠρώτων, ὅχι διὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὶς συμβουλές του, ἀλλὰ διὰ νὰ περνᾷ ἡ ὥρα; Δεν ἠνέχθη νὰ παραμείνουν περισσότερον μαζί του, ἐφ' ὅσον καὶ αὐτοὶ οὐδόλως ὠφελοῦντο, ἀλλὰ καὶ ἐκείνον ἠμπόδιζον τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ τελείας ἐπικοινωνίας καὶ τῆς πρὸς τὰ ἄνω ροπῆς.

10. Εἴαν λοιπόν καὶ ὑψηλότερον ἱστάμενος ὅλων τῶν ἀσκητικῶν Πατέρων καὶ ὁ πλέον ἀπαθὴς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀπαθείς προεφύλασσε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὴν ἀργολογίαν, πόσον πρέπει νὰ προσέχωμεν ἡμεῖς καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν αὐτούς πού ἀσκόπως μας ἐπισκέπτονται, προφασιζόμενοι, ὅτι τάχα θέλουν νὰ συνομιλήσουν μαζί μας ψυχωφελῆ ζητήματα καὶ νὰ πληροφορηθῶν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τῶν, ἐνῶ δεν ἔχουν καμμίαν διάθεσιν νὰ υπομείνουν κόπους διὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, ἢ νὰ κάμουν κάτι ἀπὸ ὅσα δῆθεν ευχαρίστως ἀκούουσιν. Αὐτοὶ καὶ μετὰ τὴν πρώτης καὶ μετὰ τὴν δευτέρας συνομιλίας παραμένουν ἀθεράπευτοι αὐτούς λοιπόν πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν καὶ νὰ τοὺς ἐμποδίζωμεν νὰ μας ἐπισκέπτονται. Τοιοῦτοτρόπως ἴσως ἐντραποῦν καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἡ συνετισθῶν ἢ διορθωθῶν ἀπὸ τὴν ἀσθένειάς τοὺς. Θὰ γίνουν οἱ ἴδιοι ἐκτιμηταὶ τῶν πράξεων τῶν καὶ δεν θὰ μας ἐνοχλήσουν πλέον.

⁸ Εἰς τὸ σημεῖον κ τοῦ ἀξιοπρόσεκτος εἶναι ἡ ἐπαγωγὸς εἰρωνεία, δι' ἧς ὁ "Ἅγιος ἐπιδιώκει νὰ καταστήσῃ σαφὴ τὴν ἐπιτολαιότητα τῶν συνομιλητῶν τοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄ (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους)

11. Αλλά και ημείς θα απαλλαγώμεν όχι μόνον από αυτούς, αλλά και από πολλούς άλλους ομοιοτρόπους των, που επιμένουν να παραμένουν αθεράπευτοι, εφ' όσον πληροφορηθούν τον παραδειγματισμόν, που εκάμαμεν εις τους πρώτους. Θα απαλλαγώμεν δε όχι μόνον από άσκοπον ενόχλησιν, αλλά και από ενδεχομένην σοβαράν βλάβης, την οποίαν δυνάμεθα, ως ασθενείς, να υποστώμεν, από τις συζητήσεις των και δεν αδιαφόρων και αργόσχόλων ανθρώπων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Ἡ συμπεριφορά των επισκεπτών)

Καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς παραβάλλουσι, τις ἡ πρέπουσα ἐπὶ ξένης ἀναστροφῇ, καὶ πῶς δεῖ ὁδεύειν ἢ καὶ συνοδεύειν τοὺς ἀδελφοὺς.

Καὶ οἱ ἐπισκέπται πρέπει νὰ γνωρίζουν τὴν συμπεριφορὰν τῶν εἰς ξένον μέρος καὶ πῶς πρέπει νὰ περιπατοῦν καὶ νὰ συνοδεύουν τοὺς ἀδελφούς.

Α'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΑΠΕΛΘΗΣ ἐπὶ ξένης εἰς οἶκον τινός, καὶ ἐξέλθῃ καὶ ἔασῃ σε κατὰ μόνας, μὴ ἐπάρῃς τὸ πρόσωπόν σου ἄνω κατανοῆσαι τὰ σκευῆ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀνοίξης τίποτε, εἴτε θυρίδα, εἴτε ἀγγεῖον, εἴτε βιβλίον, ἀλλ' εἶπε αὐτῷ ἐξερχομένῳ" δὸς μοι μικρὸν ἔργον ἕως αὖ ἔλθῃς καὶ ὁ παρέξει σοί, ποιήσον ἀόκνως.

2. Ἐὰν ἀκούσης λόγους ἔξω, μὴ βιαστάσης αὐτούς, καὶ ἐλθὼν εἴπῃς, αὐτῷ, μήποτε καὶ σὲ αὐτὸν κακεῖνον βλάβῃς.

3. Νεώτερος ὢν, μὴ φορέσης ποτὲ καλὸν ἱμάτιον, καὶ μὴ γυμνώσης τοὺς ὀδόντας σου ἐν γέλῳτι παντελῶς τὸ δὲ πρόσωπόν σου προσεχέτω χαμαι αἰσχυνόμενον. Ἐπὶ μὲν τῇς ξένης ὢν, φόρει σανδάλιον' ἕως δ' ἂν ᾗς ἐν τῷ κελλίῳ, ἄσκησαν μὴ φορεῖν σανδάλιον, εἰ μὴ τοῖ γὰρ ἀσθενήσης" περιπατοῦντος δὲ σου, ἔστωσαν αἱ χεῖρές σου κεκολλημέναι τῇ ζώνῃ σου, καὶ μὴ σεῖε αὐτάς, ὥς οἱ κοσμικοί, ἀλλὰ μὴ δὲ προσέχῃς ἐκεῖ καὶ ὧδε" μελέτα δὲ ἐν τῷ λογισμῷ σου, ἢ εὖχου τῷ Θεῷ ἐν τῇ καρδίᾳ σου,

4. Ἐὰν ἀπέρχῃ εἰς πόλιν, ἢ εἰς κώμην, οἱ ὀφθαλμοί σου ἔστωσαν κάτω βλέ: πόντες, ἵνα μὴ ἐξεγείρῃς σεαυτῷ πολέμους ἐν τῷ κελλίῳ σου. Πορευομένῳ δὲ ἐὰν εἴπῃ σοὶ γυνή, εἰρήνη σοί, ἀποκρίθητι αὕτη ἐν τῇ καρδίᾳ σου, κάτω προσέχων τοῖς ὀφθαλμοῖς ἕως δὲ ματίων γυναικῶν, ἐὰν δύνη μὴ προσχῇς.

5. Ἐὰν περιπατῇς μετὰ ἀδελφῶν, μακρυνον σεαυτὸν μικρὸν ἵνα σιωπήσης εἰ δὲ μετὰ μειζόνων ὁδεύεις, μὴ προάξῃς αὐτῶν παντελῶς ἐὰν γέρων ἐστὶ μεθ' οὗ συνοδεύεις, καὶ ἐπιφέρῃσθε σκεῦος, μὴ δῶς βαστάσαι τῷ γέροντι" εἰ δὲ ἀμφοτέροι νεώτεροι ἐστέ, βαστάσατε πρὸς μικρόν, ὁ δὲ βαστάζων προάξει. Ἐνῶ δὲ τόπῳ πά: ραβάλης, μὴ παρουσιάσῃ, ἀλλὰ γενου αἰδούμενος ἐν πάσι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Ἡ συμπεριφορά των επισκεπτῶν)

6. Μὴ κοιμηθῆς ἐπὶ ξένης εἰς οἰκίαν τινὸς ὅπου φοβεῖται ἡ καρδία σου ἁμαρτῆσαι" ἐὰν δὲ μέλλης γεύσασθαι εἰς τόπον, καὶ μάθης ὅτι δεῖ γυναῖκα ἐκεῖ φαγεῖν, μὴ καθίσῃς πάντα συμφέρει γὰρ σοὶ θλίψαι τὸν καλοῦντά σε, ἢ μοιχεύσαι τὴν καρδίαν σου κρυφίως. Ἐνῶ δὲ τόπω ἔχεις κοιμηθῆναι, μὴ σκεπάσῃς παλλίον μετὰ τινὸς ποιήσον δὲ εὐχᾶς πολλὰς πρὶν κοιμηθῆναι.

7. Ἐὰν δὲ ὁδεύητε ἐν δδῶ, καὶ ἔστιν ἀσθενὴς ἐν ὑμῖν, ἐάσατε αὐτὸν προπὸ ρεῦεσθαι ὑμῶν, ἵνα, εἰ βουληθῇ καθίσει, καθίσῃ.

8. Ἐὰν δὲ περιπατῇς μετὰ ἀδελφοῦ, καὶ ἐκκλίνῃς εἰς φίλον σου εἰπεῖν αὐτῷ λόγον διὰ χρεῖαν σὴν, καὶ εἴπῃς τῶν ἀδελφῶ σου κάθου ὧδε, καὶ κατάσχη σε καὶ φίλος σου ἕνα φάγῃς, μηδὲν εἰσέλθῃ εἰς τὸ στόμα σου, ἕως οὗ καλέσῃς καὶ τὸν ἀδελφόν σου καὶ ἀναπαυθῇ μετὰ σου.

9. "Ἐὰν δὲ πλείονες ᾧσιν οἱ συνοδεύοντες σοὶ καὶ αἰσχύνη λαβεῖν αὐτοὺς πρὸς τὸν φίλον σου, διότι πολλοὶ εἴσι, μὴ καταφρονήσῃς αὐτῶν, καὶ λάθρα ἀπέλθῃς καὶ φάγῃς, ἐάσας αὐτούς, ἀλλὰ σκόπησον μετ' αὐτῶν τί δεῖ γενέσθαι, καὶ ὃ ἐὰν εἴπωσι σοί, ἄκουσον αὐτῶν ἐν ταπεινώσει' περιπατῶν δὲ μετ' αὐτῶν γενου μὴ μετρῶν ἑαυτὸν φεύγων τὰς δουλικὰς διακονίας.

10. Ἐὰν ἀπέλθῃς ἐπὶ ξένης μετὰ ἀδελφῶν, ὧν οὐ γινώσκεις, καὶ εὐρεθῶσι μικρότεροί σου, τὴν τιμὴν δὸς αὐτοῖς τὴν πρώτην εἰ δὲ συμβῇ εἰς ἀγαπητός σου εἰσελθεῖν μετ' αὐτῶν, ἕασον αὐτοὺς πρό σου ἐν ἀπασιν, εἴτε ἐν τῇ λεκάνῃ, εἴτε ἐν τῷ βαλεῖν τὴν χεῖρα ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ μὴ ποιήσῃς σεαυτὸν ὥς ὅτι διὰ τῆς σῆς προφάσεως ἐδέχθησαν, ἀλλὰ δὸς αὐτοῖς τὴν τιμὴν λέγων, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐποίησε μετ' ἐμοῦ τὸ ἔλεος.

11. Ἐὰν ὁδεύῃς μετὰ ἀδελφῶν καὶ εὐρεθῇ ἐν αὐτοῖς εἰς, εἰς δὲ ἔχεις ἀγάπης διὰ τὸν Θεόν, μὴ παρουσιάσῃ μετ' αὐτοῦ ἐκείνων βλεπόντων, μήποτε εὐρεθῇ ἐν αὐτοῖς ἀσθενής, καὶ ἔκτακῃ ἀπὸ τοῦ ζήλου, καὶ σὺ βαστάσῃς αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν, ὅτι δέδωκας αὐτῷ τόπον τοῦ ἁμαρτῆσαι.

12. Ἐὰν ἀπέλθῃς πρὸς τίνας, μὴ πρὸς πάνυ, ἵνα, ἐὰν δεξωνταί σε, εὐχαριστήσῃς τῷ Θεῷ.

13. Ἐὰν ἀπέλθῃς μετὰ ἀδελφῶν σου πρὸς ἀδελφὸν πτωχόν, μὴ θλίψῃτε αὐτὸν εἰς τινὰ χρεῖαν, ἀλλὰ ἀγοράσατε δαπάναις ἑαυτῶν καὶ μέλλετε φαγεῖν, ἕως οὐ περισ: σευθῇ αὐτῷ ὑμῖν δὲ ἀρκέσει καὶ ἡ σκέπη ἣν εὗρατε.

14. Ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς Μοναχοῦ κελλίον, δὲν ὃ γινώσκεις, ὅπου ἐὰν ἑασή σε καθέζεσθαι, καθέξου, καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς ἕτερον κελλίον, ἕως οὐ αὐτός σε καλέσῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)

15. Ἐὰν περιπατῇτε μετ' ἀλλήλων ἐν ὁδῷ, προσέχετε ἐν ἅπασι τὸ λογισμόν τοῦ ἐν ὑμῖν ἀσθενοῦς, κὰν τὲ χρῆσῃ τοῦ καθίσαι ὀλίγον, κὰν τὲ γεύσασθαι πρὸ τῆς ὥρας μικρόν.

16. Ἐὰν εὗρεθῇτε ἐπὶ ξένης, μὴ παρουσιασθῇτε εἰς δὴν ἂν εἰσέλθῃτε τόπον ἐν μηδενὶ πράγματι, ἵνα ὠφελῇθωσιν ἐκ τοῦ τύπου ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐν τῇ κρυπτῇ καὶ φαινομένη σιωπῇ ἣ γὰρ παρησία, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πάθη, εὕρισκεται ἐν τῷ ἀσθενεῖ διὰ τὴν ἄργιάν της καρδίας αὐτοῦ, ὅτι οὗ βλέπει τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας.

17. Ἐὰν ἡσυχάζῃς ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ ὥρισας σεαυτῷ τοῦ φαγεῖν εἰς ὥραν, ἢ μὴ ἐσθίειν ἔψητον, ἢ ἄλλον ὀϊονδηποτε πρᾶγμα τοιοῦτον, καὶ ἐξέλθῃς ἐπὶ ξένης, φύλαξον μὴ εἶπεν τινὶ καθεζόμενος ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅτι συγχώρησον μοί, οὐκ: ἔσθιω τοῦτο, ἐπεὶ ὁλος σου καὶ κόπος εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου ἀπῆλθεν ἐν μά: ταιότητι ὁ Δεσπότης γὰρ σου ὁ Σωτὴρ εἶπεν, ὅτι ποιήσον ἐν τῷ κρυπτῷ, ἵνα καὶ Πατήρ σου παράσχῃ σοὶ ἐν τῷ φανερῷ.

18. Ὁ ἀγαπῶν τοὺς κόπους αὐτοῦ, φυλάξει αὐτοὺς ἵνα μὴ ἀπολλωνται.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΜΕΤΑΒΗΣ εἰς ξένον μέρος καὶ σε φιλοξενήσῃ κάποιος εἰς τὸν οἶκόν του, νὰ ἔχῃς υπ' ὄψιν σου τὰ ἐξῆς πράγματα: Ὅταν αὐτός, που σε φιλοξενεῖ, ἐξέλθῃ ἀπὸ το σπίτι του καὶ σε ἀφήσῃ μόνον σου, νὰ μὴ σηκώσῃς τὸ πρόσωπόν σου διὰ νὰ εξετάσῃς τὰ ἀντικείμενα, που εὐρίσκονται εἰς τὸ σπίτι. Επίσης νὰ μὴν ἀνοίξῃς τίποτε, εἴτε παράθυρον, εἴτε βιβλίον, εἴτε δοχεῖον. Ὅταν πρόκειται νὰ ἐξέλθῃ ζήτησέ του μικρόν ἐργόχειρον, διὰ νὰ ἀπασχολήσῃ μέχρις ὅτου ἐπανέλθῃ. "Ὅ,τι δε σου υποδείξῃ, κάμε το ακούραστα.

2. Εἴαν, ευρισκόμενος ἔξω τοῦ ξένου οἴκου, ἀκούσῃς νὰ ομιλοῦν, μὴ δώσης προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦς, καὶ προ παντός μὴ τοὺς συγκρατήσῃς, διὰ νὰ τοὺς μεταφέρῃς εἰς τὸν φιλοξενούμενον σε οικοδεσπότην, μήπως καὶ ἐκεῖνον καὶ τὸν ἑαυτὸν σου βλάβῃς.

3. Εφ' ὅσον εἶσαι ἀκόμῃ νέος, ποτέ νὰ μὴ φορέσῃς καινούργιο ἑνδυμα καὶ ποτέ νὰ μὴ γελάσῃς ἀδιάκριτα, ὥστε νὰ φανοῦν τὰ δόντια σου. Τὸ πρόσωπόν σου νὰ εἶναι πάντοτε κάτω σκυμμένον ἀπὸ ἐντροπήν. "Ὅταν εὕρισκεσαι εἰς ξένον μέρος, μακρὰν τοῦ κελλίου σου, νὰ φοράς σανδάλια ὅταν ὁμως παραμένῃς μέσα εἰς τὸ κελλί σου, νὰ συνηθίσῃς νὰ περπατᾷς ξυπόλυτος, ἐκτός εἴαν εἶσαι ἀρρωστος. Ὅταν βαδίζῃς, αἱ χεῖρες σου νὰ παραμένουν σταθεραὶ εἰς τὴν ζώνην σου καὶ νὰ μὴ τὰς κινήῃς, ὅπως κάμνουν οἱ κοσμικοί: οὔτε νὰ στρέφῃς τὰ βλέμματά σου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἡ σκέψις σου νὰ μὴ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)

σκορπά, αλλά να είναι συγκεντρωμένη εις την μελέτης και η καρδιά σου να προσεύχεται νοερώς.

4. Όταν επισκέπτεσαι μίαν πόλιν ή ένα χωρίον οι οφθαλμοί σου να είναι κατεβασμένοι διά νά μή εξεγείρεται εις την ψυχήν σου φιλήδονος πόλεμος, όταν επιστρέφης εις το κελλίον σου. Εάν συμβή, όταν θα προχωρής, να σε χαιρετήση γυνή και να σου είπή «Ειρήνη εις σέ» απάντησε της σιωπηλώς εις την καρδίαν σου, χωρίς να σηκώσης τους όφθαλμούς σου να την ίδης. Εάν ήμπορης ούτε αυτά τα ενδύματα των γυναικών να μή προσέχης τόση να είναι η αυτοσυγκέντρωσίς σου.

5. Εάν συμβαδίζης με άλλους Μοναχούς, να απομακρύνεσαι ολίγον, διά να εφαρμόζης την σιωπήν. Εάν συμπορεύεσαι με μεγαλύτερους σου, πρόσεξε να μη τους προσπεράσης καθόλου. Εάν συμβαδίζης με γέροντα και μεταφέρετε αντικείμενον, μή ανεχθείς το αντικείμενον αυτό, όσον βαρύ και εάν είναι, να το κρατήση ο γέρων: εάν πάλιν είσθε νεώτεροι, τότε ολίγον και ένας και ολίγον και άλλος ας το κρατήσετε πάντως εκείνος που το κρατεί να προπορεύεται. Όταν επισκέπτεσαι ένα τόπον, να μη αποκτάς θάρρος με τους εκεί ανθρώπους, αλλά να είσαι πάντοτε κόσμιος εις όλα.

6. Εις το ξένον μέρος, όπου θα ευρίσκεσαι, μακράν του κελλίου σου, μη κοιμηθής εις οίκον, όπου σε πληροφορεί η καρδιά σου, ότι θα αμαρτήσης. Όταν πληροφορηθής, ότι εκεί που θα καθήσης διά φαγητόν, πρόκειται να συμφάγη και γυνή, να φύγης αμέσως. Είναι προτιμότερον διά σέ να στενοχωρήσης τον καλός άνθρωπος, που σε έκάλεσεν εις το τραπέζι του, παρά να μοιχεύσης κρυφίως εις την καρδίαν σου⁹. Όπου δε κοιμηθής, μη σκεπασθής με το ίδιον σκέπασμα μαζί με άλλον πριν κοιμηθής να είπης πολλές ευχάς, διά να επικαλεσθής την Θεϊαν Χάριν.

7. Εάν βαδίζετε και υπάρχη εις την συντροφιά σας ασθενής, αφήσατε τον να προπορεύεται, ώστε, όταν θελήση, να καθίση.

8. Εάν συμβαδίζης με αδελφόν και τον εγκαταλείψης επ' ολίγον διά να συναντήσης κάποιον φίλον σου, που είναι ανάγκη, και ο αδελφος σε περιμένει εις τον δρόμον, να μη βάλης ούτε μπουκιά εις το στόμα σου, όταν ο φίλος σου θα σου προτείνη φαγητόν, εάν προηγουμένως δεν καλέσης από την οδόν και τον αδελφόν, διά να αναπαυθίτε μαζί εις την οικίαν του φίλου σου.

⁹ «Πάς και βλέπων γυναίκα προς το επιθυμήσαι αυτήν ήδη εμοίχευσεν αυτήν έν τη καρδιά αυτού» (Ματθ. ε', 28).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)

9. Εάν πάλιν είσθε πολλοί και έντρέπεσαι να τους πάρης όλους αυτούς εις τον οίκον του φίλου σου, να μη τους περιφρονήσης και φάγης κρυφά, αδιαφορών εάν σε περιμένουν σκεφθήτε μαζί τί πρέπει να γίνη και να εκτελέσης με ταπείνωσιν αυτό, που θα σου υποδείξουν. Συμπορευόμενος δε μετ' αυτών, πρόσεξε να μη αποφεύγης τās ταπεινάς υπηρεσίας, που απαιτούνται προς εξυπηρέτησιν των αδελφών.

10. Εάν ευρεθήτε εις ξένον μέρος αδελφοί τινες, τους οποίους δεν γνωρίζεις, συ να τους αποδώσης την πρώτην τιμήν, έστω και εάν είναι μικρότεροί σου. Εάν δε όλοι μαζί φιλοξενηθήτε από αγαπητόν σου πρόσωπον, άφησέ τους να είναι πρώτοι, είτε εις την λεκάνην διά να πλυθούν, είτε εις το τραπέζι διά να αρχίσουν πρώτοι το φαγητόν. πρόσεξε δε να μη φανής εις αυτούς, ότι τάχα εξ αιτίας σου εφιλοξενήθησαν, αλλ' απεναντίας τιμησέ τους, φρονων και λέγων προς αυτούς, ότι διά σας και καλός αυτός άνθρωπος ελυπήθη και έμε.

11. Εάν συμπορεύεσαι μαζί με αδελφούς και εις την συντροφιάν σας υπάρχη κάποιος, εις τον οποίον τρέφεις ιδιαιτέραν κατά Θεόν αγάπην, μη έκδηλώσης προς αυτόν τα αισθήματά σου αυτά, διότι υπάρχει κίνδυνος να ευρεθή κάποιος ασθενής κατά την συνείδησιν, και να φθονήση, οπότεν συ θα έχης την αμαρτίαν του, διότι συ του έδωσες ευκαιρίαν να αμαρτήση.

12. Όταν πρόκειται να μεταβής εις γνωστούς σου, να μην περιμένης, ότι θα χαρούν πάρα πολύ από την επίσκεψίν σου αυτήν να ευχαριστήσης λοιπόν τον Θεόν εάν σε δεχθούν.

13. Εάν μεταβήτε πολλοί εις ένα πτωχόν αδελφόν σας, να μη τον στενοχωρήσετε διά τίποτε· να αγοράσετε με έξοδά σας τās τροφές, που θα σας χρειασθούν, να κανονίσετε δε να μείνουν και εις αυτόν περισσεύματα ας σας είναι αρκετόν δέ, ότι εύρηκατε σκέπην υπό την οποίαν να κοιμηθήτε.

14. Εάν εισέλθης εις κελλίον Μοναχού, τον οποίον δεν γνωρίζεις, όπου σε βάλη να καθίσης, κάθισε, και μη εισέλθης εις άλλο κελλί, μέχρις ότου σε καλέση εκείνος.

15. Εάν μερικοί αδελφοί συμβαδίζητε, να προσέχετε εις όλα τα σημεία των λογισμών του ασθενούς συνοδοιπόρου σας εάν είναι ανάγκη, να καθήση ολίγον, και εάν πρέπει, να φάγη ολίγον προ της καθωρισμένης ώρας.

16. Όταν ευρεθήτε εις ξένον τόπον, νά μή αποκτήσετε ευκόλως θάρρος δι' ό,τιδήποτε ζήτημα, ώστε, βλέποντες οι άνθρωποι την καλήν συμπεριφοράν σας,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)

ώφεληθώσιν να διατηρήσετε δε επιμελώς και την εσωτερικήν σιωπής και την εξωτερικήν. Μη λησμονήτε, ότι το αναιδές θάρρος και τα διάφορα πάθη αναπτύσσονται εις τον ασθενή κατά την συνείδησιν που έφτασεν εις την κατάστασιν αυτήν, διότι η καρδιά του δεν εκινείτο εις ευχήν και ευσεβείς στοχασμούς. Ο άνθρωπος αυτός, που η καρδιά του αργεί εις θεοφιλή κίνησιν, ποτέ δεν κατορθώνει να ίδη τας αμαρτίας του.

17. Όταν ήσυχάζης εις το κελλίον σου, είσαι ελεύθερος να θέσης όρους εις τον εαυτόν σου· να τρώγης εις ώρισμένην ώραν, να ξηροφαγής και να αποφεύγης ψημένον φαγητόν, ως και οιονδήποτε άλλον σχετικόν όρον εφ' όσον όμως εξέλθης του κελλίου και μεταβής εις ξένον μέρος, πρόσεξε εκεί που θα καθίσης, διά να φάγης, μή φανερώσης τον κανόνα σου, λέγων, συγχωρήσατέ με, εγώ δεν τρώγω αυτό το φαγητόν: τότε όλον τον κόπον σου από την άσκησιν τον έρριψες ασκόπως εις τας χείρας του εχθρού. Μη λησμονής, ότι ο Δεσπότης ήμών Σωτήρ διέταξε να φυλάττωμεν την νηστείαν μας εν τω κρυπτώ, ίνα ο Πατήρ ημών ο ουράνιος αποδώση τον μισθόν εν τω φανερώ¹⁰.

18. Εκείνος που αγαπά τους ασκητικούς του κόπους, φροντίζει να τους διασφαλίζει από υπερηφάνειας και ματαιοδοξίαν, διά να μη χαθούν.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΠΗΛΘΕ ποτε ο Αββάς Ισιδωρος προς τον Αββάς Θεόφιλον τον Αρχιεπίσκοπον Αλεξανδρείας και ως υπέστρεψεν εις την σκήτιν, ήρώτησαν αυτόν οι αδελφοί πώς η πόλις; ο δε είπε· φύσει, αδελφοί, εγώ πρόσωπον ανθρώπου άλλου ούκ είδον, ει μή τού Αρχιεπισκόπου.

2. Οι δε άκούσαντες εταράχθησαν, λέγοντες άρα έχάωθησαν, 'Αββά; ο δε άπεκρίθη ούχί, αλλ' ούκ ενίκησε με και λογισμός του ιδείν τινα" και ακούσαντες έθαύμασαν την προσοχής και ακρίβειαν του Γέροντος. Και ημείς ούν από του μετεωρισμού τους οφθαλμούς φυλάττειν σπουδάζωμεν.

¹⁰ «Όταν δε νηστεύετε, μή γίνεσθε ώσπερ οι υποκριται σκυθρωποί αφανίζουνσι γαρ τα πρόσωπα αυτών όπως φανωσι τοίς ανθρώποις νηστεύοντες αμην λέγω υμίν ότι απέχουσι τον μισθών αυτών. Συ δε νηστεύων άλειψαί σου την κεφαλήν και το πρόσωπόν σου νίψαι, όπως μη φανής τούς ανθρώποις νηστεύων, αλλά τώ πατρί σου το εν τω κρυπτώ, και ο πατήρ σου και βλέπων εν τω κρυπτώ αποδώσει σοι εν τω φανερώ» (Ματθ. ς', 16-18).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)

3. Ποτέ εις τα κελλία εορτής γενομένης, ήσθιον οι αδελφοί εν τη Εκκλησία ήν δε εκεί αδελφός και είπε τω υπηρετούντι' ούκ έσθίω έψημα, αλλά άλας· και εφώνησεν και διακονών άλλον αδελφόν έμπροσθεν του λαού λέγων ο δείνα ο αδελφος ουκ έσθίει έψημα, φέρε αύτώ άλας.

4. Και ανέστη τις των Γερόντων και είπεν αύτώ· συνέφερε σοι σήμερα εν το κελλίω σου φαγείν κρέα ή ακούσαι την φωνήν ταύτην ενώπιον του λαού.

5. Αδελφός εις Σκήτιν, μή έσθίων άρτον, παρέβαλέ τινι μεγάλο Γέροντι' ευκαίρησαν δε και άλλοι ξένοι εκεί και εποίησεν ο Γέρων μικρών έψημα δι' αυτούς, και ως εκάθησαν φαγείν, δ' Ασκητής παρέθηκεν εαυτώ μόνα ερεβινθια βρεκτά, και ήσθιεν.

6. Ως ούν ανέστησαν εκ της τραπέζης, λαβών αυτόν ο Γέρων κατ' ιδίαν, είπεν αύτώ αδελφέ, εάν παραβάλης τινί, μή έκφαίνης σου την πολιτείαν' εί δε θέ. λεις κρατείν σου την άσκησιν, κάθου εν τω κελλίω σου, και μηδαμού εξέρχου και δε παιδευθείς τώ λόγω του Γέροντος, γέγονεν οικονομικός εν τη απαντήσει των αδελφών.

7. Είπε Γέρων: εάν παραβάλης πούποτε, μή θελήσης δείξαι την πολιτείαν σου, ή ότι ου τρώγεις έλαιον, ή όψάριον ή έψημα, μόνον δε τον οίνον μη καταλύσης, εάν φοβή τον πόλεμον, κάν μέμψωνται σε τινές μή μελήση σοι.

8. 'Αδελφός ήρώτησε Γέροντα λέγων" εάν ευρεθώ εις αγάπην Πατέρων, τι ποιήσω; απεκρίθη ο Γέρων: αντί νηστείας πήξον άμετρον προσευχήν εν ταπεινώσει" έφη ο αδελφός και πώς δύναμαι τρώγειν και λαλούντων ακούειν και προσ εύχεσθαι ; λέγει αύτώ ο Γέρων" ή βία πάντα δύναται, και εί θέλεις είναι Μοναχός, ταύτην αεί κράτει ο γάρ μή έχων αυτήν, ούκ έστι Μοναχός,

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Αββάς Ισιδωρος μετέβη προς συνάντησιν του Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, Αββά Θεοφίλου.

Οταν επέστρεψεν εις την σκήτην, τον έπεσκέφθησαν οι αδελφοί και, μεταξύ άλλων, τον ήρώτησαν:

- Πώς είναι, Αββά, η πόλις της Αλεξανδρείας;

- Σάς διαβεβαιώ, αδελφοί, μου,-απεκρίθη ο Γέρων,-ότι εγώ κανενός άλλου ανθρώπου το πρόσωπον δεν είδον, εκτός του Αρχιεπισκόπου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)

2. Η πληροφορία αυτή ανησύχησε τους Πατέρας της σκήτης, οι οποίοι με περιέργειαν ήρώτησαν εκ δευτέρου.

– Μήπως ήνοιξεν η γη και τους κατέπιεν, 'Αββά ;

- Όχι, απεκρίθη ο Γέρων, -δεν έχάθησαν οι άνθρωποι, αλλά δεν με ενίκησεν ο λογισμός να ίδω κανένα εις το πρόσωπον.

Οι παριστάμενοι, μόλις ήκουσαν αυτήν την απάντησιν, εθαύμασαν διά την προσοχής και ακρίβειαν του Γέροντος. Και ημείς λοιπόν πρέπει να φροντίζωμεν να προφυλάσσωμεν τους εαυτούς μας από την άσκοπον και φιλοπερίεργον περιφοράς των οφθαλμών μας.

3. Κάποτε εις τα κελλία ἐγένετο εορτή και οι αδελφοί συνέτρωγον εις την τράπεζαν του καθολικού¹¹ της σκήτης. Μεταξύ αυτών παρευρίσκετο και ένας Μοναχός ούτος εις μίαν στιγμήν απευθύνεται προς τον τραπεζάρη και του λέγει:

-Εγώ δεν τρώγω μαγειρευμένον φαγητόν φέρε μου, σε παρακαλώ, αλάτι.

Ο τραπεζάρης τότε απευθύνεται προς άλλον Μοναχός και, ενώπιον όλων, του φωνάζει:

- Ο τάδε αδελφός δεν τρώγει μαγειρευμένον φαγητόν. Φέρε του αλάτι.

4. Αμέσως τότε έσηκώθη από την ομήγυριν ένας εκ των Γερόντων και λέγει εις αυτόν τον αδελφόν, που έζητούσεν αλάτι διά να φάγη:

-Ητο προτιμότερον διά σέ, αδελφέ, να καθήσης σήμερον εις το κελλίον σου και να φάγης κρέας, παρά να ακουσθή αυτή η φωνή ενώπιον αυτής της συνάξεως.

5. Εζη κάποτε εις την σκήτην ένας Μοναχός, που δεν έτρωγε, δι' άσκησιν, ουδόλως άρτον. Μίαν λοιπόν ημέραν έπεσκέφθη ένα μεγάλον και ονομαστόν Γέροντα· κατά σύμπτωσιν εις το κελλί του Γέροντος ευρίσκοντο, ως φιλοξενούμενοι του, και μερικοί άλλοι ξένοι. Χάριν αυτών και Γέρων έψησεν ολίγον φαγητών και τους παρέθεσε. Μόλις εκάθισαν διά να φάγουν, ο Ασκητής, που επεσκέφθη τον Γέροντα, έβγαλεν ολίγα βρεγμένα ρεβίθια και έτρωγεν ενώπιον όλων.

¹¹ Καθολικόν=και κεντρικός Ναός της σκήτης μετά των εξαρτημάτων του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)

6. Αφού ετελείωσαν το φαγητόν και έσηκώθησαν από την τράπεζαν, παραλαμβάνει ο Γέρων ιδιαιτέρως τον Άσκητή και του λέγει :

-Αδελφέ μου, όταν επισκέπτεσαι κάποιον άλλον έξω από το κελλί σου, μη του φανερώνης τον τρόπον της ζωής σου εάν πάλιν επιθυμής να παραμένης εις τα μέτρα της ασκήσεώς σου, τότε να μη εξέρχεται καθόλου από το κελλί σου.

Ο Άσκητής έδωσε προσοχήν εις τους λόγους του Γέροντος, ωφελήθη από αυτούς και έκτοτε, οσάκις συνηντάτο με άλλους αδελφούς, επρόσεχε να συμπεριφέρεται όπως όλοι οι άλλοι αδελφοί.

7. Ένας γέρων Άσκητής έδωσεν εις νεωτέρους την εξής συμβουλήν: Εάν επισκέφθής κάποιον εις άλλο μέρος, μή θελήσης να του φανερώσης τον τρόπον, με τον οποίον ζής εις το κελλίον σου, ή ότι δεν τρώγεις έλαιον, ή ψάρι, ή μαγειρευμένον φαγητόν. Ο,τι σου προσφέρουν να το καταλύσης, εκτός από τον οίνον, εάν φοβάσαι τον πόλεμον της μέθης έστω και εάν ακόμη μερικοί σε κατηγορήσουν, συ να μη σε ενδιαφέρη, ώστε να υποχωρήσης.

8. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα :

– Εάν συντρώγω με άλλους Πατέρας, τι να κάνω;

– Αντί να νηστεύσης- απήντησεν ο Γέρων – να αποδυτής με ταπείνωσιν εις ισχυράν και ασταμάτητον προσευχήν.

– Πώς είναι δυνατόν – επανέλαβε πάλιν ο αδελφός- να τρώγω, να προσέχω αυτούς, που ομιλούν, και συγχρόνως να προσεύχομαι;

– Ή επίμονος προσπάθεια, η βία – απήντησεν εκ δευτέρου και Γέρων – όλα τα κατορθώνει. Εάν θέλεις να είσαι τέλειος Μοναχός οφείλεις να έχης πάντοτε βίαν εις τον εαυτόν σου.

Αυτός, που δεν έχει βίαν, δεν είναι τέλειος Μοναχός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

Ὅτε δεῖ πάντα τὸν προσιόντα ἡμῖν ἐπὶ τὸ ἐλέους τυχεῖν μὴ ἀποστρέφειν κενόν, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ πεμπόμενον προσδέχεσθαι προσηνῶς, καὶ μεταδιδόναι ὧν ἔχομεν, κὰν ἀναδεύηται, ἀνεξικακεῖν καὶ μὴ ὀργίζεσθαι κατὰ Θεοῦ μίμησιν, καὶ ὅτι τοὺς ἐλεήμονας καὶ Θεὸς μειζόνως πολλάκις ἀμείβεται καὶ πῶς δεῖ καὶ παρὰ τίνων τὴν μετὰδοσιν ἐν Κοινοβίοις ἐνεργεῖσθαι.

Πρέπει αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἐπισκέπτονται, διὰ νὰ μᾶς ζητήσουν ἐλεημοσύνην, νὰ μὴ τοὺς ἀποδιώκωμεν μὲ κενᾶς χεῖρας, ἀλλὰ νὰ τοὺς δεχώμεθα μὲ ἀγάπην ὡς ἀπεσταλμένους τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τοὺς δίδωμεν ἀπὸ ὅ,τι ἔχομεν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι ἀπαιτητικοί. Νὰ εἴμεθα ἀνεξίκακοι καὶ νὰ μὴ ὀργιζώμεθα, μιμούμενοι τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἀμείβει πολλές φορὰς τοὺς ἐλεήμονας μὲ πολὺ μεγάλας ἀμοιβὲς καὶ πῶς πρέπει καὶ ὑπὸ ποίων νὰ γίνεται ἡ ἐλεημοσύνη εἰς τὰ Κοινόβια.

Α'. Εν τῷ βίῳ Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ο καὶ τοὺς βίους τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἀγίων συγγραψάμενος ἐν διαλόγου σχήματα καὶ Πατριάρχης ἐν Ρώμῃ γενόμενος, πρὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης Μοναχὸς ἦν καὶ Ἡγούμενος ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου, τῇ ἐπονομαζομένη Κλιοσκαίρῃ.

2. Ἐν μιᾷ οὖν καθημένου αὐτοῦ ἐν τῇ κέλλῃ καὶ καλλιγραφούντος, προσέρχεται αὐτὴ πτωχός, καὶ ὡς ἀληθῶς δοῦλός του Χριστοῦ Ὁ ἐκάλεσε τὸν ὑπηρετοῦντα αὐτῷ, καὶ προσέταξε δοῦναι τῷ πένητι ἐξ νομίσματα· ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσετάγη.

3. Πάλιν οὖν μετ' ὀλίγον τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ἔρχεται καὶ αὐτὸς πένης πρὸς τὸν "Ἅγιον λέγων" ἐλέησον μέ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὅτι πολλὰ ἀπώλεσα, καὶ ὀλίγα μοι ἔδωκας" ὁ δὲ πάλιν ἔκαλεσε τὸν ὑπουργὸς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ "ὕπαγε, ἀδελφέ, δὸς αὐτῷ ἄλλα ἐξ νομίσματα ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφὸς οὕτω λαβὼν οὖν καὶ πτωχός τα δώδεκα νομίσματα, ἀνεχώρησε.

4. Πάλιν δὲ μετὰ μικρὸν ἐκ τρίτου, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγων ἐλέησον μέ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, δὸς μοι καὶ ἄλλην εὐλογίαν, ὅτι πολλὰ ἀπώλεσα" ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

δὲ πάλιν ἐκάλεσε τὸν βεστιαρίτης αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ δὸς αὐτῷ, ἀδελφέ, ἄλλα ἐξ νομίσματα καὶ δὲ ἀδελφὸς ἀπεκρίνατο λέγων" πίστευσον μοί, Πάτερ, ὅτι οὐ κατελείφθη οὐδὲ ἐν νόμισμα ἐν τῷ βεστιαρίῳ.

5. Λέγει πρὸς αὐτὸν καὶ μακάριος οὐκ ἔχεις οὖν ἄλλο οἰονδήποτε σκεῦος ἢ μάτιον ἵνα δώσης αὐτῷ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν' ἄλλο σκεῦος, τίμιε Πάτερ, οὐκ ἔχομεν, εἴμη το ἄργυρουν σκουτέλιον, ὅπερ μετὰ ὀλίγων βρεκτῶν ἢ κυρία ἢ μεγάλη κατὰ τὸ ἔθος ἀπέστειλε λέγει αὐτὸ καὶ τοῦ Θεοῦ δοῦλος ἀπελθε, ἀδελφέ, δὸς αὐτὸ τὸ σκουτέλιον" ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ καὶ μακάριος καὶ δὲ ἀδελφος λαβὼν πρὸς τοῖς δώδεκα νομίσμασι καὶ τὸ ἄργυρουν σκουτέλιον ἀνεχώρησεν.

6. "Ὅτε οὖν ἐγένετο Πατριάρχης, κατὰ τὸ ἔθος τῶν Πατριαρχῶν, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐπέτρεψε τὸ σακελλαρίῳ αὐτοῦ καλέσαι δώδεκα ὀνόματα, ἵνα μετ' αὐτοῦ ἀριστήσωσιν" ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσετάγη ὅτε οὖν ἐκαλέσθησαν, τὸ Πατριάρχη ὠράθησαν δεκατρεῖς.

7. "Ἐκάλεσεν οὖν τὸν σακελλάριον καὶ λέγει αὐτῷ οὐκ ἐπέτρεψα σοὶ δώδεκα ὀνόματα καλέσαι καὶ πῶς, παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, δεκατρεῖς ἐκάλεσας; "Ὁ δὲ ἀκούσας, καὶ ἔμβορος γενόμενος, ἀποκριθεὶς εἶπε" πίστευσον, σεβάσμιε Δέσποτα, δώδεκα εἰσι" τὸν γὰρ τρισκαιδέκατον οὐκ ἔθεωρει ἄλλος, εἴμη καὶ Πατριάρχης μόνος.

8. Ἀριστούντων δὲ αὐτῶν ἐθεώρει ὁ Πατριάρχης τὸν τρισκαιδέκατον τὸν καθήμενον εἰς τὴν ἄκραν του σκαμνίου, καὶ ἰδοὺ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μορφᾶς ἡλλασσε ποτὲ μὲν γὰρ αὐτῷ ἐφαίνετο πολίος, ποτὲ δὲ νεανίσκος: ὅτε δὲ ἠγέρθησαν ἀπὸ τῆς τραπέζης, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας ἀπέλυσεν ὁ μακάριος, τὸν δὲ τρισκαιδέκατον, τὸν οὕτω φαινόμενον αὐτὸ θαυμαστόν, ἐκράτησε τῆς χειρός, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ κουβούκλιον αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ" ὀρκίζω σὲ κατὰ τῆς μεγάλης δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, τίς εἰ σύ; καὶ τί τὸ ὄνομά σου;

9. "Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ" καὶ ἓνα τί ἔρωτας τὸ ὄνομά μου, καὶ τοῦτο ἔστι θαυμαστόν πλήν ἐγὼ εἶμι καὶ πτωχὸς καὶ ἐλθὼν πρὸς σὲ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ὃ τινι δέδωκας τὰ δώδεκα νομίσματα, καὶ τὸ ἄργυρουν σκουτέλιον, ὅπερ σοὶ ἀπέστειλε μετὰ βρεκτῶν ἢ μακαρία Συλβία ἢ μήτηρ σου.

10. Γίνωσκε οὖν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀφ' ἧς ταῦτα μοὶ παρέσχες μετὰ μακροθυμίας, ὥρισέ σε Κύριος γενέσθαι Πρόεδρος τῆς Ἐαυτοῦ Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς καὶ τὸ ἴδιον αἷμα ἐξέχεε, καὶ εἶναι σὲ διάδοχός του κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, οὗτινος καὶ τὴν ἀρετὴν ἐμιμήσω, ἥνικα διεμοίραζε, τὰς ὑπάρξεις τῶν προσφερομένων ἐν ἀφελάτῃ καρδίας, καθ' ὅ,τι ἂν τίς χρεῖαν εἶχε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄ (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

11. Λέγει γοῦν πρὸς αὐτὸν καὶ μακάριος Γρηγόριος καὶ πόθεν οἶδας σύ, ὅτι τότε με ὤρισεν ὁ Κύριος γενέσθαι Πατριάρχην; Ὁ δὲ εἶπεν" ἐπειδὴ "Ἄγγελος Κυρίου Παντοκράτορος ἐγὼ εἶμι, καὶ διὰ τοῦτο οἶδα" καὶ τότε γὰρ ὁ Κύριος ἀπέσταλκε με πρὸς σὲ δοκιμᾶσαι τὴν πρόθεσίν σου, εἰ ἄρα φιланθρώπως καὶ οὐκ ἐπιδεικτικῶς ποιεῖς τὴν ἐλεημοσύνην. - 12. Ὁ δὲ μακάριος ἀκούσας ἐφοβήθη, οὐπω γὰρ ἦν ἔως τότε ἔωρακως "Ἄγγελον" ὥς γὰρ ἄνθρωπῳ, οὕτως αὐτὸ προσεῖχε καὶ ἐλάλει αὐτῷ" εἶπε δὲ ὁ "Ἄγγελος πρὸς αὐτὸν" μὴ φοβηθῆς, ἰδοὺ ἀπέσταλκε με Κύριος εἶναι μετὰ σου, ἔως οὐ εἰ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, καὶ οἷον πρᾶγμα θέλεις αἰτήσασθαι, δι' ἐμοῦ ἀποστείλον πρὸς Κύριον,

13. Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ προσεκύ: κύνησε τῷ Κυρίῳ λέγων" εἰ διὰ τὴν μικρὰν ταύτην πρόθεσιν, καὶ μηδὲν οὔσαν, τοσούτον πλῆθος οἰκτιρμῶν ἐνεδείξατο ὁ Παντελεήμων Κύριος, ὥς τὸν Ἄγγελον Αὐτοῦ ἀποστεῖλαι τοῦ εἶναι σὺν ἔμοι διαπαντός, ποίας ἄρα δόξης ἀξιωθήσονται οἱ προσμένοντες ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ ἐργαζόμενοι δικαιοσύνην ; Ἄψευδής γὰρ καὶ εἶπον ὅτι ἔλεον κατακαυχᾶται κρίσεως, καὶ ὁ ἔλειων πτωχὸν δανεῖζει Θεῷ.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ο οποίος έγραψε τους βίους των Αγίων της Ιταλίας υπό μορφήν διαλόγου, και μετά έγινε Πατριάρχης, ήτο προηγουμένως Μοναχός εις την Μονήν του Αγίου Ανδρέου, την γνωστήν υπό το όνομα Κλιοσκαίρη εις αυτήν διετέλεσε και Ηγούμενος!

2. Μίαν λοιπόν ημέραν, ενώ ευρίσκετο εις το κελλί του και ησχολείτο με την καλλιγραφικήν περιγραφήν τού βίου των Αγίων, τον επισκέπτεται ένας πτωχός. Ο "Άγιος αντελήφθη αμέσως τι εξήτει· εκάλεσε λοιπόν τον υπηρετούντα αυτον αδελφόν και τον διατάσσει να του δώση εξ χρυσά νομίσματα! Πράγματι ο διακονητής προσέφερε το ποσόν αυτό εις τον πένητα, ο οποίος έφυγε.

3. Δεν παρήλθεν όμως ούτε ώρα και ο πένης επανέρχεται και πάλιν ενώπιον του Αγίου και λέγει:

– Δούλε του αληθινού Θεού, σε παρακαλώ, λυπήσου με και δός μου και άλλην ελεημοσύνην, διότι έχω χάσει πολλά, ενώ συ μού προσέφερες ελάχιστα.

Ο "Άγιος δεν ήγανάκτησε καθόλου προ της περιέργου αυτής επιμονής. Έφώναξεν εκ δευτέρου τον υποτακτικόν του και του λέγει:

- Δός, αδελφέ μου, εις τον άνθρωπον αυτόν άλλα εξ νομίσματα!

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

Ο υποτακτικός εξετέλεσεν αμέσως την εντολήν του Αγίου και ανεχώρησεν ο πτωχός με δώδεκα χρυσά νομίσματα.

4. 'Αλλά και διά τρίτην φοράν, μετά παρέλευσιν ολίγης ώρας την ιδίαν ημέραν, επανέρχεται ο ίδιος πτωχός και με πόνον ικετεύει τον "Άγιον, λέγων:

- "Άνθρωπε του αληθινού Θεού, δός μου ακόμη μίαν εύλογίαν, διότι έχω χάσει πάρα πολλά.

Αλλά και την τρίτην αυτήν φοράν, χωρίς να αγανακτήση, εκάλεσε πάλιν τον οικονόμον του ο "Άγιος και του λέγει:

- 'Αδελφέ μου, δός εδώ, εις τον άνθρωπος αυτόν, έξ ακόμη χρυσά νομίσματα.

- Σας διαβεβαιώ, Πάτερ μου,-απήντησεν ο υποτακτικός,δεν υπάρχει ούτε ένα νόμισμα πλέον εις το ταμείον. 5. Λέγει πάλιν προς αυτόν ο μακάριος Γρηγόριος:

– Μήπως έχεις τότε τίποτε ενδύματα ή άλλα σκεύη, διά νά τού δώσωμεν, ώστε να μη φύγη χωρίς βοήθειαν;

- Πάτερ μου,-απήντησεν και οικονόμος – δεν έχομεν τίποτε, εκτός από την αργυράν εκείνην λεκανίτσα, με την οποίαν η μεγάλη κυρία μας έστειλε, κατά την συνήθειάν της, ολίγα βρεγμένα όσπρια.

- Πήγαινε, αδελφέ μου-λέγει ο "Άγιος- και δος εις τον άνθρωπον, που έχει ανάγκην, την λεκανίτσα.

Πράγματι ο υποτακτικός εξετέλεσε την εντολήν του μακαρίου Γρηγορίου. Ο πτωχός δε εκείνος, μόλις έλαβε και την λεκανίτσα μαζί με τα δώδεκα νομίσματα, έφυγε.

6. Μετά από αρκετά έτη, όταν έγινε Πατριάρχης, έδωσε μίαν ημέραν εντολήν εις τον Σακελλάριον¹² να καλέση δώδεκα ανθρώπους, να φάγουν μαζί. Αυτό ήτο παλαιά συνήθεια των Πατριαρχών. Ο Σακελλάριος, συμφώνως με την εντολήν, που έλαβεν, εκάλεσε πράγματι δώδεκα ανθρώπους, διά να συμφάγωσι μετά του Πατριάρχου, και ητοίμασε και την τράπεζαν. Μόλις προσήλθεν ο Πατριάρχης και ήρχισαν να τρώγουν, εις τον Πατριάρχην εφάινοντο δεκατρείς οι προσκεκλημένοι.

¹² Σακελλάριος καλείται εις εκ των βοηθών κληρικών του Πατριάρχου, δεύτερος τη τάξει μετά τον οικονόμον, επειφορτισμένος με την επίβλεψιν τών Μοναστηρίων και με άλλα τινά καθήκοντα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

7. Τότε καλεί κοντά του τον Σακελλάριον και του λέγει, κρυφίως μὲν, αλλά κάπως ελεγκτικῶς:

- Ευλογημένε, ἐγὼ σου ἔδωσα ἐντολήν να καλέσης δώδεκα συ διατί ἔφερες ἐδῶ, ἀντιθέτως πρὸς τὰς υποδείξεις μου, δεκατρεῖς;

Μόλις ἤκουσεν ὁ Σακελλάριος τὴν παρατήρησιν τοῦ Πατριάρχου, ἀπήντησε ἀτάπηκτος καὶ ὀλίγον φοβισμένος:

– Πίστευσέ με, Σεβάσμιε Δέσποτα, ὅτι δώδεκα κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν.

Τὸν δέκατον τρίτον ἐπισκέπτης μόνον ὁ "Ἅγιος ἐβλεπεν ! 8. Ἐνῶ δε ἔτρωγον, παρετήρει ὁ Πατριάρχης τὸν δέκατον τρίτον φιλοξενούμενον, αὐτὸν ποῦ ἐκάθητο εἰς τὴν ἄκραν τῆς τραπέζης, καὶ ἐβλεπε τὸ πρόσωπόν του να ἀλλάσῃ διαρκῶς μορφάς ἄλλοτε ἐφαίνετο γέρων καὶ ἄλλοτε νέος. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐτελείωσεν ἡ τράπεζα καὶ ἐσηκώθησαν διὰ να φύγουν, ὁ Πατριάρχης εἰς ὅλους ἐπέτρεψε τὴν ἀποχώρησιν, ἐκτὸς τοῦ περιέργου ἐπισκέπτου, ποῦ ἐφαίνετο τόσον θαυμαστός εἰς αὐτόν. Τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ τὴν χεῖρα, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ ἰδιαιτέρον δωμάτιόν του καὶ ἐκεῖ τοῦ λέγει:

– Σε ὀρκίζω εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, να μου εἴπῃς ποῖος εἶσαι καὶ πῶς λέγεσαι ;
9. Τότε ὁ φαινόμενος ὡς ἄνθρωπος, εἶπεν εἰς τὸν "Ἅγιον:

– Διατί με ἐρώτας διὰ τὸ ὄνομά μου; Εἶναι θαυμαστών καὶ αὐτό! Μάθε ὅμως, ὅτι εἶμαι καὶ πτωχός, ποῦ σε ἐπεσκέφθη εἰς Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωσες συ τὰ δώδεκα νομίσματα καὶ τὴν ἀργυρὰν λεκανίτσα, ποῦ σου εἶχε στείλει με τὰ βρεγμένα κουκκιά ἡ αἰμνηστος μητέρα σου, ἡ Συλβία !

10. Μάθε λοιπὸν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ποῦ μου προσέφερες αὐτὰ τὰ πράγματα, χωρὶς να ἀγανακτήσῃς, παρὰ τὴν τριπλὴν ἐνόχλησιν, ὥρισεν ὁ Θεός να γίνῃς πρόεδρος τῆς Ἐκκλησίας Του, χάριν τῆς ὁποίας ἔχυσε τὸ Πανάχραντον Αἷμα Του. Σε ἠθέλησεν ὁ Κύριος διάδοχος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, διότι ἐμιμήθης τὴν ἀρετὴν του, ὅταν καὶ ἐκεῖνος με ἀπλότητα τῆς καρδίας του ἐσκόρπιζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἐνός ἐκάστου, ἀπὸ αὐτὰ ποῦ του ἐνεπιστεύοντο οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ τῶν Ἱεροσολύμων¹³.

¹³ Υπαινίσσεται τὴν πράξιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποῖαν περιγράφει ὁ Ευαγγελιστὴς Λουκάς εἰς τὰς Πράξεις, ἐνθα μετὰξὺ ἄλλων λέγει καὶ τὰ ἐξῆς: «Ὅσοι γάρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχαν, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπροσκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων διεδίδοτο δε ἐκάστο, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε». (Πράξ. δ', 34-35).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

11. Λέγει τότε προς αυτόν και μακάριος Γρηγόριος:

- Και από πού γνωρίζεις σύ, ότι με είχεν από τότε προορίσει ο Θεός να γίνω Πατριάρχης;

- Ακουσε-απεκρίθη ο φαινόμενος ως άνθρωπος-το γνωρίζω, διότι είμαι "Αγγελος του Παντοκράτορος Κυρίου! Τότε δε με είχε στείλει πρὸς σέ ο Θεός, διά να δοκιμάσῃ την πρόθεσίν σου, εάν πράγματι ελεῆς τον πτωχόν, από αγάπης προς τον άνθρωπος που υποφέρει και όχι διά να επιδειχθῇς ότι τάχα κάμνεις ελεημοσύνης!

12. Μετά από την πληροφορίας αυτήν ο "Άγιος Γρηγόριος πράγματι εφοβήθη! Διότι ποτέ μέχρι τότε δεν είχεν ἴδει "Άγγελον, τον δε συνομιλητῆς του ενόμιζεν απλούν άνθρωπον και ως προς άνθρωπον συμπεριεφέρετο.

- Μη τρομάξης! – του εἶπε τότε ο "Άγγελος – ο Κύριος με ἔστειλε να παραμένω κοντά σου εν ὅσω ζῆς και ὅ,τι πράγμα επιθυμῆς, να το ζητησῇς από τον Κύριον δι' ἐμοῦ!

13. Μόλις ἤκουσεν αὐτά τα καταπληκτικά πράγματα ο "Άγιος Γρηγόριος, ἔπεσε συγκεκινημένος κάτω, και προσεκύνησε τον Κύριον λέγων μετὰ δακρύων: «ὦ Κύριε! δι' αὐτήν την ελαχίστων και αναξίαν λόγου προαίρεσιν, ἐπέδειξες εἰς ἐμέ τόσον πλήθος οἰκτιρμῶν, ὥστε και "Άγγελον να μου αποστείλῃς, διά να με συνοδεύῃ εἰς ὅλην μου την ζωήν! Πόσον εἶσαι, πράγματι, ἐλεήμων και ποίας ανυπολογίστου δόξης θα αξιωθῶν οι ἐφαρμόζοντες τας ἐντολάς Σου και ἐκτελούντες την ἀρετήν; Τώρα πράγματι ἀποδεικνύεται πόσον ἀληθῆς εἶναι ἡ φράσις της Γραφῆς: «Κατακαυχάται ἔλεος κρίσεως» (Ιακ. β', 13) και «Δανείζει Θεὸς ο ἐλεών- πτωχόν» (Παροιμ. ιθ', 17).

Β'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ὁ του Θεοῦ ἄνθρωπος Βονιφάτιος, ὁ γενόμενος Ἐπίσκοπος καὶ μεγίσταις δυνάμεσι σημείων παρὰ Θεοῦ δοξασθεὶς, ἔτι νήπιος ὢν, ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ποτὲ μὲν ἄνευ ὑποκαμίσου ἐπέστρεφε, ποτὲ δὲ ἄνευ ἱματιου πορευόμενος γὰρ ἡνίκα γυμνὸν ἐθεάσατο, ἀποδύόμενος ἅπερ ἡμφιεστο, τοῦτον ἐνέδυε, μόνοις τοῖς τοῦ Παντοδυνάμου ὀφθαλμοῖς τοῦτο κατοπτεύεσθαι θέλων, παρ' οὗ καὶ τὸν μισθὸν ἤλπιζε.

2. Συχνότερος οὖν τοῦτο ποιῶν παρὰ τῆς οἰκείας μητρὸς ἐπετιμάτο λεγούσης μὴ εἶναι δίκαιον, αὐτὸν ἐνδεῆ ὑπάρχοντα, ἐτέροις πτωχοῖς δωρεῖσθαι ἐνδύματα. Ποτὲ δὲ εἰς τὸ ὄρειον εἰσελθουσα, εὔρε τὸν σίτον, ὃν εἰς διοίκησιν αὐτῆς ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἡτοιμασατο, τοῦτον σχεδὸν πάντα παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῖς πτωχοῖς διαδοθέντα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄ (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

3. Ἦρξατο οὖν θρηνεῖν τοῦτο θεασαμένη καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς τύπτειν" ἐν τούτοις δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ παῖς Βονιφάτιος κατέλαβεν, δς αὐτὴν λόγοις παραινετικοῖς καταπραύνειν ἐπεχείρει ἐκείνης δὲ εἰς οὐδεν λογισαμένης τὴν τούτου παραί. νεσιν, παρεκάλει αὐτὴν ὅπως ἐκ τοῦ ὧρειου ἐξέλθῃ, ἐν ᾧ ἦν σῖτος ὀλίγος ἐναπομείνας.

4. Ἐξελθούσης οὖν ἐκείνης, ἑαυτὸν εἰς εὐχὴν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὑπέστρωσε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξελθὼν τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἐκάλεσε, καὶ σὺν αὐτῷ εἰσελθοῦσα εἰς τὸ ὧρειον εἶδεν αὐτὸ γέμον σίτου ὑπερπερισσοῦ τοῦ πρῶην" τοῦτο οὖν θεασαμένη, κατανυγεῖσα παρεκάλει αὐτὸν δοῦναι ὅπου βούλεται, ἐπειδὴ οὕτω συντόμως δ αἰτεῖται δύναται παρὰ τοῦ Θεοῦ λαμβάνειν.

Ερμηνεία

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ του Θεού Βονιφάτιος, που έγινε Επίσκοπος και τον ἐδόξασεν ο Θεός με πολλά θαύματα, όταν ἀκόμη το μικρός, ἔκαμνε το εξής: Συνήθιζε να επιστρέφῃ εἰς το σπίτι του ἄλλοτε χωρίς υποκάμισον και ἄλλοτε χωρίς ἐνδυμα. Τι συνέβαιναν; "Ενὼ ἐπροχωροῦσεν, οσάκις ἐβλεπε πτωχόν, που να εἶναι σχεδόν γυμνός ἀπὸ τὴν δυστυχίαν, ἐβγαζεν αὐτὰ που ἐφοροῦσεν ο ἴδιος και με αὐτὰ ἐνέδυε τὸν δυστυχὲ αὐτόν. Δεν ἠθέλε δε κανεὶς να τὸν βλέπῃ, παρὰ μόνον ο πανταχοῦ και πάντας ἀοράτως βλέπων, ἀπ' Αὐτόν δέ, τὸν Παντοκράτορα Θεόν μόνον, ἐπεζήτει τὴν ἀξιομισθίαν τῶν ἐργῶν του.

2. Επειδὴ λοιπὸν το ἔκαμνε τακτικὰ αὐτό, ἡ μητέρα του τὸν ἐμάλωνε και τοῦ ἔλεγεν, ὅτι δεν εἶναι δίκαιον να δίδῃ εἰς ἄλλους πτωχοὺς τὰ ἐνδύματά του, ἐφ' ὅσον και αὐτός εἶναι πτωχός. Κάποτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀποθήκης και μετὰ καταπλήξεως διεπίστῳσεν, ὅτι ὅλος σχεδόν ο σῖτος, που εἶχε συναχθῇ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας, ἐξηφανίσθη! Ο υἱός τῆς τὸν εἶχε διαμοιράσει εἰς τοὺς πτωχοὺς.

3. Μόλις ἀντελήφθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἤρχισε να κλαίῃ και να τραβα τὰ μαλλιά τῆς, διότι δεν εἶχεν ἄλλα χρήματα να ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν. Ἐπάνω ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀποθήκης και ο νεαρός Βονιφάτιος! Ἀμέσῳς προσεπάθησε να τὴν μαλακώσῃ και να τὴν ἠρεμήσῃ με διαφόρους συμβουλές και πολυτίμους διδασκαλίας δια τὸ στοργικόν ἐνδιαφέρον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἐκείνη ὁμῳς δεν ἐδίδε καμμίαν σημασίαν εἰς τὰς συμβουλές τοῦ υἱοῦ τῆς. Τότε τὴν παρεκάλεσε να ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν ἀποθήκης και να τὸν ἀφήσῃ μόνον τοῦ, με τὸν ὀλίγον σῖτον, που εἶχεν ἀπομείνει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

4. Μόλις έμεινε μόνος του ο νεαρός Βονιφάτιος ήρχισε μετ' επιμονής μίαν δακρύβρεκτον και πλήρη πίστεως προσευχήν! Και το θαύμα έγινε! Μετ' ολίγον ο νεαρός Βονιφάτιος έβγήκεν από την αποθήκης και εφώναξε την μητέρα του. Και οι δύο μαζί εισήλθον και πάλιν εις την αποθήκης. Τι να ιδή τότε η μητέρα ; Η αποθήκη είχε γεμίσει από σίτον, περισσότερον από προηγουμένως! Μόλις είδεν αυτό το πράγμα συνεκινήθη και ήρχισε να παρακαλώ επιμόνως τον υιόν της να διαθέση τον σίτον, όπως αυτός ήθελεν, αφού τόσον συντόμως δύναται να λάβη από τον Θεόν αυτό που ζητεί!

Γ'. Τού αυτού

ΠΟΤΕ την Καμπανίαν λιμοῦ βαρυτάτου καταλαβόντος, καὶ τοῦ Χριστοῦ πιστὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος Βενέδικτος οὐκ ἐπαύετο πάσι τοῖς ἐνδεέσι τὴν πρέπουσαν συμπαθῶς διανομῆς τῶν ἀναγκαίων του σώματος χρειῶν ποιούμενος, ἕως οὗ πάντα ἐκ τοῦ Μοναστηρίου ἐξέλιπον καὶ οὐδὲν ἦν ἕτερον ὑπολειφθὲν ἐν τῷ κελλαρίων τῆς Μονῆς, εἰ μὴ βραχὺ τί ἔλαιον ἐν Πελίνῃ σχεύει. Ὑποδιάκονος δὲ τις, τὴν προσηγορίαν Ἀγαπητός, ἦλθε πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ φίλον, δυσωπῶν αὐτόν, ὅπως ἔλαιον ὀλίγον ἐπιτρέψη δοθῆναι αὐτῷ.

2. Ὁ οὖν θεσπέσιος ἄτε ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενος πάντα τα ἑαυτοῦ διανέμειν τὲ καὶ σκορπίζειν ἐν τῇ γῇ, ἐκέλευσε καὶ ἐκεῖνο τὸ βραχὺ ἔλαιον τῷ αἰτούντι δαθῆναι· ὁ δὲ Μοναχός, καὶ τὴν τοῦ κελλαρίου διακονίαν ἔγκεχειρισμένος, ὑπήκουσε μὲν τῆς τοῦ Πατρὸς κελεύσεως μερικῶς, πληρῶσαι δὲ ταύτην τελείως οὐχ εἴλετο" δέδωκε γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ, οὐχὶ πᾶν το ἔλαιον, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ βραχὺ τί.

3. Μετ' ὀλίγον οὖν ἠρώτησεν ὁ Πατὴρ τὸν κελλαρίτην, ἐὰν τὸ ἔλαιον ἅπαν ἔδωκε τῷ αἰτήσαντι καὶ δὲ ὁμολογήσε μὲν δεδοκέναι, οὐχὶ δὲ πᾶν, προσθεῖς, ὅτι εἰ ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἔλαιον παρασχεθῆναι κελεύεις τῷ ἀνδρί, παντελῶς τοῖς ἀδελφοῖς οἷα δήποτ' οὖν παραμυθία οὐχ ὑπολειφθήσεται.

4. Τότε ὀργισθεῖς καὶ πραότατος ἐκεῖνος ἀνὴρ προσέταξε τοῖς ἀδελφοῖς ἵνα τὸ σέλινον σκεῦος, ἐν ᾧ ἦν τὸ ἀπομείναν ἔλαιον, διὰ τῆς θυρίδος ρίψωσιν, ὅπως μὴ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ καταλειφθῇ τί τῶν ἐκ τῆς παρακοῆς" γέγονε τοίνυν ὥς ὁ "Ἅγιος προσέταξε, καὶ ἐρρίφθη τὸ σκεῦος" ὑπὸ δὲ τὴν θυρίδα ἐκείνην σωρὸς ἦν λίθων πολλῶν μεγάλων, ἐφ' οἷς ριφθὲν τὸ σέλινον σκεῦος οὕτω διέμεινε σῶον, ὥς μηδὲ διφέν" οὔτε γὰρ ὥς ἀπὸ ὕψους ριφεν κὰν βραχὺ τί συνετρίβη, οὔτε τὸ ἔλαιον ἐξεχύθη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

5. Ἐπέτρεψεν οὖν καὶ τίμιος Πατὴρ τοῦτο ἐνεχθῆναι, καὶ καθὼς ἦν ἀκέραιόν το αἰτοῦντι δοθῆναι" τὸν δὲ παρακούσαντα, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν, ἐνώπιον πάντων διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν παρακοὴν αὐτοῦ διήλεγξεν" εἶτα σὺν τοῖς ἀδελφοῖς ἑαυτὸν ὁ μακάριος εἰς προσευχὴν δέδωκεν ἐν δὲ τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, ἐνῷ προσηύχετο, ὑπῆρχε πίθος κενὸς σκεπάσματι κεκαλυμμένος.

6. Ἐν τῷ οὖν τὸν "Ἅγιον προσεύχεσθαι, ἥρξατο τὸ πῶμα τοῦ πίθου κουφίζεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς ἀναδιδομένου ἐλαίου ἐπὶ πλεῖον δὲ ὑψωθέντος τοῦ πῶμα: τότε, ὑπερβλύσαν ἐκ τοῦ πιθαρέσου τὸ ἔλαιον, ἅπαν το ἔδαφος ἐπλήρωσεν, ἐν ᾧ ἦν εἰς προσευχὴν καὶ "Ὁσιος.

7. Τοῦτο δὲ θεασάμενος καὶ σεβάσμιος, τὴ εὐχὴ τέλος ἐπέθηκε, τὸν δὲ ἄπιστον ἐκεῖνον καὶ ἀνήκοον ἀδελφὸν πατρικῶς ἐνουθετησεν εἰπὼν τέκνον, κτῆσαι πίστιν ἀδίστακτον καὶ ταπεινοφροσύνην ἀξίαν τοῦ Μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ δὲ τοῖς αὐτοῦ ποσὶ προσπεσῶν, συγγνώμην ἡτεῖτο ἐπὶ τῶν σφάλματι, ἧς καὶ τυχῶν, οὐκετι ὑπὸ τοῦ τῆς ἀπιστίας πάθους ἡττήθη,

8. Καὶ ὁ Ὁσιος Λουκάς ὁ νέος, παῖς ἔτι ὢν, ὁμοίως ἐποίει, καὶ τοὺς γυμνητεύοντας τῶν ἀδελφῶν τα ἴδια μάτια ἀποδυόμενος ἐνέδυε, καὶ γυμνὸς πρὸς τοὺς γονεῖς ἐπανερχόμενος, ὑβρίζετο τὲ καὶ ἔμαστιζετο πολλάκις, καὶ ἐπὶ πολὺ γυμνὸς μένειν ὑφίετο, καὶ τῆς θαυμασίας καὶ φιλανθρώπου ἐργασίας οὐκ ἀφίστατο.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὴν Καμπανίαν ἔπεσε μεγάλη πείνα καὶ δυστυχία. Εἰς αὐτὴν τὴν περιοχὴν ὑπῆρχε ἓνα Μοναστήριον, το οποίον εἶχεν Ἡγούμενον τὸν πιστὸν καὶ φρόνιμον οἰκονόμον τοῦ Χριστοῦ Βενέδικτον. Ο εὐλογημένος λοιπὸν αὐτὸς ἄνθρωπος οὔτε μίαν στιγμὴν δὲν ἔσταμάτησε νὰ μοιράζῃ τα τρόφιμα τοῦ Μοναστηρίου εἰς τοὺς πτωχοὺς με συμπάθειαν καὶ χωρὶς γογγυσμόν. Ἡ προθυμία τοῦ αὐτὴ νὰ ικανοποιῇ τόσον πλουσιοπαρόχως τὰς υλικὰς ἀνάγκας τῶν δυστυχῶς ἐξήντηλε κάποτε ὅλα τα ἀποθέματα τροφίμων τοῦ Μοναστηρίου. Μόνον ὀλίγον ἔλαιον ἀπέμεινεν εἰς μίαν υαλίνην φιάλην. Κατὰ σύμπτωσιν, μίαν ἡμέραν, ἦλθεν ἓνας Ὑποδιάκονος, ὁ Ἀγαπητός, καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τοῦ δώσῃ ὀλίγον ἔλαιον.

2. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ περίφημος ἄνθρωπος, ὁ Βενέδικτος, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς τὸν νούν τοῦ νὰ σκορπίσῃ ὅλα τα υπάρχοντά τοῦ εἰς τὴν γῆν, διέταξε νὰ δοθῇ καὶ αὐτό ἀκόμη το ὀλίγον ἔλαιον εἰς τὸν Ἀγαπητόν, ποῦ το ἐζήτησεν. Ο ἀποθηκάριος Μοναχός, ποῦ ἔλαβε τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἡγουμένου, ὑπήκουσε μὲν εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς Βενεδίκτου, πλην ὅμως δὲν τὴν ἐξεπλήρωσεν ἀκεραίαν πράγματι ἔδωκεν εἰς τὸν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄ (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

άνθρωπον έλαιον, αλλά όχι όλον, όπως τον διέταξεν ο Ηγούμενος, αλλά μέρος μόνον αυτού.

3. Μετά από ολίγον ηρώτησεν ο Όσιος τον αποθηκάριον, εάν έδωσεν όλην την ποσότητα του ελαίου εις αυτόν που την έζητησεν. “Ο Μοναχός τότε απεκάλυψε την αλήθειαν, ότι μόνον μέρος είχε δώσει και απολογούμενος διά την ανυπακοήν του αυτήν προσέθεσεν;

- Εάν προστάξης να δώσωμεν ολόκληρον την ποσότητα του ελαίου εις τον προσελθόντα Υποδιάκονον, τότε δεν θα παραμείνη τίποτε, διά μίαν ελαχίστην παρηγορίαν των αδελφών.

4. Μόλις ήκουσε τους λόγους αυτούς και τόσον πράος και φιλήσυχος Βενέδικτος ωργίσθη και έδωσε εντολήν εις τους Μοναχούς να ρίψουν έξω, από το παράθυρον, την φιάλης με το ολίγον έλαιον, διά να μη μείνη εις το Μοναστήρι τίποτε, προερχόμενον εκ παρακοής. Αμέσως λοιπόν τα πράγματα έγιναν, όπως διέταξεν ο “Αγιος και ερρίφθη η φιάλη από τους παραθύρου. Τότε συνέβη ένα καταπληκτικόν γεγονός! Κάτω από το παράθυρον υπήρχαν πολλές και μεγάλες πέτρες! Τί φυσικώτερον λοιπόν από του να σπάση επάνω εις αυτάς ένα υάλινον δοχείον; Και όμως όχι μόνον δεν έσπασεν, αλλά παρέμεινε σών και ακέραιον, ως να το είχε σκοπίμως τοποθετήσει κανείς, χω- ρίς, ούτε να ραγίση, ούτε το έλαιον να χυθή!

5. Μόλις είδεν αυτό το πράγμα ο τίμιος Πατήρ, έδωσεν αμέσως εντολήν να το πάρουν, όπως ήτο, και να το δώσουν εις τον Υποδιάκονον! Εν συνεχεία επρόσταξε να γίνη σύναξις των αδελφών και να προσέλθη ο Μοναχός, που παρήκουσε τότε ενώπιον όλων τον ήλεγξε διά την απιστίαν και παρακοήν του. Μετά ταύτα προσηυχήθησαν όλοι οι αδελφοί του Μοναστηρίου με τον Ηγούμενον, να τους έσπλαγχνισθή ο Θεός. Εις τον τόπον, που προσηύχοντο, υπήρχε ένα μεγάλο άδειο πιθάρι, που ήτο σκεπασμένον.

6. Καθώς λοιπόν προσήυχετο ο Άγιος μετά των υποτακτικών του, ήρχισε το σκέπασμα να υποχωρή σιγά - σιγά. Τι είχε συμβή; Το πιθάρι ανέβλυσεν έλαιον, τόσον, που εν τω μεταξύ εξεχείλισε και εχύνετο εις το δάπεδον, εκεί όπου προσήυχετο ο “Όσιος.

7. Μόλις είδε το θαύμα αυτό και Όσιος Βενέδικτος έσταμάτησε την προσευχήν και εκάλεσε πλησίον του τον ολιγόπιστος και παρήκοον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ'

(Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για απόκτηση χρημάτων)

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν προφάσει ἐλεημοσύνης χρήματα ἔχειν, ἢ διδόμενα δέχεσθαι, καὶ τίς ἢ Μοναχῷ πρέπουσα ἐλεημοσύνη.

Δὲν πρέπει ὁ Μοναχός, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς ἐλεημοσύνης, νὰ ἔχη χρήματα, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ λαμβάνῃ προσφερόμενα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Ποιὰ ἐλεημοσύνη ταιριάζει εἰς τὸν Μοναχόν.

Α'. Εν τω Βίῳ της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι οὐ δεῖ τὸν Ἀσκητὴν ἀγωνίζεσθαι, ἵνα ἔχη ἔλεειν' ἢ γὰρ σωματικὴ αὕτη ἐλεημοσύνη κοσμικοὺς προστέτακται· ἄλλως τὲ δὲ οὐ τοσούτον ὄρισταί ἡ ἐλεημοσύνη διὰ τὸ τραφῆναι τοὺς πένητας, ὅσον διὰ τὸ διδάξαι τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀγάπην καὶ τὸ φιλάλληλον.

2. Ὁ γὰρ δεός, καὶ τὸν πλούσιον διοικῶν, καὶ τὸν πένητα τρέφειν δύναται ὡς πέρ. γὰρ ἡ τῆς ἀκροβυστίας τοῦ σώματος περιτομή, τοῦ τῆς καρδίας καλύμματος τὴν ἀφαίρεσιν ἐδήλου συμβολικῶς, οὕτω καὶ Ὁ ἡ ἐλεημοσύνη, διὰ τὸ Ὑμποιησαί τους ἀνθρώποις τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην ὠρίσθη οἷς οὖν ἡ ἀγάπη ἐκ θείας Χάριτος προσεγένετο, περιττὴ ἡ ἐλεημοσύνη.

3. Οὗ διαβάλλουσα δὲ τὸν ἔλεον ταῦτα λέγω, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν καὶ ὑψηλὸν της ἀκτημοσύνης δεικνύουσα. Μὴ γὰρ τὸ μεῖζον ὑπὸ τοῦ ἑλαττονος κωλυέσθω; "Ὑν ὀλίγῳ τὸ μικρὸν κατώρθωσας, πάντα γὰρ ὑφ' ἐν δέδωκας, πρὸς τὸ μεῖζον λοιπὸν ἀνανευσαν τὴν ἀγάπην.

4. Σταυροφόρος γὰρ τυγχάνεις σὺ τὴν ἐλευθέραν φωνὴν ὀφείλεις εἶπειν, τὸ, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθησαμεν σοὶ σύ, τὴν εὐπαρρησίαστον γλώσσας τῶν Ἀποστόλων ἀναλαβεῖν καὶ εἶπειν' ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐκ ὑπάρχει μοί.

5. Καὶ τοὺς κοσμικοὺς δὲ οὐχ ἀπλῶς καὶ ἀδιακρίτως δεῖ τὴν ἐλεημοσύνην ἔν. δείκνυσθαι, ἀλλὰ τὸν Ἀβραὰμ μιμεῖσθαι, καὶ δι' ἑαυτῶν ἐνδείκνυσθαι τὸ φιλόανθρωπον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

καὶ γὰρ καὶ καὶ δίκαιος ἐκεῖνος φιλοξενῶν, μετὰ τῆς ἐστίας καὶ τὴν γνώμην παρέθηκεν ἔστη γὰρ φησιν, ὑπηρετῶν, καὶ τὴν γυναῖκα ὁμοίως προσεκαλέσατο, καὶ πὲρ τοσούτους ἔχων οἰκέτας ἀληθῶς καὶ οἱ τοιοῦτοι μισθὸν τῆς ἐλεημοσύνης ἔξουσι, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τυγχάνουσι τάγματι.

6. Ὁ γὰρ Κύριος, δημιουργήσας τὴν οἰκουμένην, τοῖς ἐν αὐτῇ κατοικοῦσι δύο ἔθετο τάξεις τοῖς μὲν γὰρ σεμνῶς βιούσι, διὰ τὴν παιδοποιῶν τὸν γάμον προσέταξε, τοῖς δὲ διὰ καθαρότητα βίου τὴν ἀγνείαν παρέδωκεν, ἰσαγγέλους αὐτοὺς ποιῶν καὶ τοῖς μὲν νόμους καὶ ἐκδικίας διδασκαλίας παρέθετο, τοῖς δὲ φησιν, ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω" καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους φησὶν ἔργεση τὴν γῆν πρὸς ἡμᾶς δὲ μὴ μεριμνήσητε περὶ τῆς αὔριον.

7. Καὶ ὡς πὲρ οἱ κατὰ κόσμον δεσπότες διαφόρους οἰκετῶν ὑπηρεσίας κέκτηνται, καὶ τοὺς μὲν εἰς τοὺς ἀγροὺς πέμπουσι πρὸς τὸ τὴν γῆν ἐργάζεσθαι, καὶ τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν φυλάττειν, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῶν γενομένους, ἂν ἐπιεικεῖς καὶ περικαλλεῖς θεάσωνται, ἐν τοῖς ἰδίῳ οἴκοις προσλαμβάνονται πρὸς τὴν ἑαυτῶν ὑπηρεσίαν, οὕτω καὶ ὁ Κύριος, τοὺς μὲν τὸν σεμνὸν γάμον ἐλομένους, ἐν τῷ τοῦ κόσμου χωρίῳ ἔθετο, τοὺς δὲ τούτων βελτίονας, ὅσοι δεξιᾷς τετυχήκασιν προαιρέσεως, καὶ τῆς ἀγνείας ἔρωσιν, Ἐαυτῷ παρέστησεν εἰς λειτουργίαν.

8 Οὗτοι πάντων τῶν γηίνων πραγμάτων ἀλλότριοι τυγχάνουσι τῆς γὰρ δεσποτικῆς τραπέζης ἡξίωνται' οὗ μεριμνῶσι περὶ ἀμφίσεως ἢ τινὸς ἄλλου ὑλικοῦ Χριστὸν γὰρ ἔνδεδυνται, κακεῖνον πάντων προνοητὴν κέκτηνται καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ ἀποταγὴ βίου καὶ μελέτη θανάτου.

9. "Ὡς πὲρ οὖν οἱ νεκροὶ οὐκέτι ἐνεργοῦσι τῷ σώματι, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὅσα μὲν ἦν ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπιτελέσαι, πεποιήκαμεν ὅτε ἡμεῖς νήπιοι νῦν δέ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἑαυταῖς τὸν κόσμον σταυρώσασαι, καὶ ἑαυτὸς τῷ κόσμῳ, τῇ ψυχῇ ζῶμεν αὐτῇ. Ἐπιδείξωμεν οὖν τὰς ἀρετὰς, καὶ κατὰ διάνοιαν ἐλεήσωμεν. Μακάριοι γὰρ οἱ ἐλεήμονες τῇ ψυχῇ. .

10. Ὡς πὲρ γὰρ ἀλλαχοῦ λέγει, ὅτι καὶ ἐπιθυμήσας κάλλους καὶ δίχα τῆς πράξεως ἀμάρτυρον τὴν ἀμαρτίαν εἰργάσατο, οὕτω κανταύθα ἢ ἐλεημοσύνη κατὰ διάνοιαν ἔρθωται, τῆς γνώμης τὴν πρᾶξιν τελούσης, κὰν διὰ τὴν ἀπορίαν τοῦ σώματος οὐκ ἐπράχθη.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἔδιδε τας ἐξῆς συμβουλές διὰ Α την ελεημοσύνης που πρέπει να κάμνουν οι Μοναχοί.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

Δεν πρέπει- έλεγεν- ο Ασκητής να αγωνίζεται να αποκτήση υλικά αγαθά διά να προσφέρει ελεημοσύνην. Ἡ ελεημοσύνη, που έχει σκοπόν την θεραπείας των σωματικών αναγκών, πείνης, δίψης, γυμνότητος, έχει διαταχθή διά τους κοσμικούς. Εκτός όμως αυτού η ελεημοσύνη δεν έχει ορισθή τόσον διά να τρέφονται οι πτωχοί, όσον διά να διδαχθούν εμπράκτως οι άνθρωποι την αγάπην και την μεταξύ των φιλίαν.

2. Ο Θεός, που διοικεί τα πλούτη τού πλουσίου, είναι εις θέσιν να διαθρέψη και τον πτωχόν αλλ' όπως ακριβώς η περιτομή των Εβραίων ήτο μία πράξις συμβολική διά την αφάιρεσιν του καλύμματος της αμαρτίας από την καρδίαν, τοιουτοτρόπως και η ελεημοσύνη έχει σκοπόν να εμβάλη εις την καρδίαν των ανθρώπων την προς τον πλησίον αγάπην. Εις όσους λοιπόν ανθρώπους η αγάπη αυτή έχει αναπτυχθή με την δύναμιν της θείας Χάριτος είναι περιττή η ελεημοσύνη.

3. Δεν τα λέγω αυτά, διά να υποτιμήσω και να κατηγορήσω την συμπάθειας και την ευσπλαγχνίαν προς τους πάσχοντας, μη γένοιτο! αλλά διά να εξάρω την αξίαν της ακτημοσύνης διά τον Μοναχόν. Μήπως είναι ποτέ δυνατόν να εμποδισθή το μεγαλύτερον από το μικρότερον; Δι' ολίγης προσπαθείας ηδυνήθης να κατορθώσης μικράν νίκην· όλον τον πόθον της ψυχής σου τον έχεις αφιερώσει εις ένα σκοπόν, διά τον οποίον προσέφερες τα πάντα: δι' αυτό ύψωσε το βλέμμα της ψυχής σου προς το θείον ιδανικόν της αγάπης.

4. Σύ, ο Μοναχός, τα έχεις εγκαταλείψει όλα και είσαι ένας σταυρος διά την αγάπην του Χριστού. Οφείλεις λοιπόν να διακήρυξης ως ελεύθερος και απηλλαγμένος από όλα: «Ημείς αφήκαμεν πάντα και ήκολουθήσαμεν σοι» (Λουκ. ιη', 28). Συ πρέπει, ως εκ τού σκοπου τον οποίον επιδιώκεις, να επαναλάβης την θαρραλέαν διαβεβαίωσιν των Αγίων Αποστόλων: «'Αργύριον και χρυσίον ούχ υπάρχει μοι» (Πράξ. γ', 6).

5. Και οι κοσμικοί πάλιν δεν πρέπει έτσι απλώς και χωρίς διάκρισιν να ασκούν την ελεημοσύνην, αλλ' επιβάλλεται να μιμηθούν τον Αβραάμ και διά της ψυχικής των εν γένει διαθέσεως, όχι μόνον διά της παγεράς προσφοράς υλικών βοηθημάτων, να φανερώνουν την αγάπην των προς τον άνθρωπον.

Όπως είναι γνωστόν, ο ευλογημένος εκείνος άνθρωπος, ο Αβραάμ, οσάκις έφιλοξένει τους προσερχομένους εις αυτόν, δεν τους προσέφερε μόνον φιλοστόργως τα υλικά αγαθά του οίκου του, αλλά τους περιέβαλλε και με μίαν ειλικρινή και βαθείαν καλωσύνην. Δι' αυτό, όπως διηγείται η Παλαιά Διαθήκη, ο ίδιος μετά της

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

συζύγου του, της Σάρρας, τους επεριποιείτο, αν και είχαν υπό την εξουσίαν του τόσους υπηρέτας. Πράγματι οι έλεούντες, όπως ο Αβραάμ, θα απολαύσουν τον μισθόν εκ της ελεημοσύνης των και είναι εντεταγμένοι εις το δεύτερον τάγμα.

6. Όταν ο Θεός εδημιούργησε την οικουμένην, κατέταξε τους ανθρώπους εις δύο τάξεις. Η πρώτη τάξις είναι οι άνθρωποι, που ζούν με σεμνότητα και τους διώρισεν ως σκοπόν επί γης την διά του γάμου παιδοποιΐαν. Η δευτέρα τάξις είναι εκείνοι, που ζούν καθαρόν και αγνόν βίον, οι Μοναχοί. Αυτούς τους κατέστησεν ισαγγέλους.

Εις την πρώτην τάξιν των ανθρώπων παρέδωσε τους νόμους, τα μέσα να υποστηρίζουν το δίκαιόν των, τας διαφόρους ηθικάς διδασκαλίας. Την υπεράσπισιν της δευτέρας τάξεως και όλας τας φροντίδας ανέλαβεν ο ίδιος ο Θεός: «Εμοί εκδίκησις, εγώ ανταποδώσω» (Ρωμ. ιβ', 19). Είς τους κοσμικούς, που αποτελούν την πρώτην τάξιν, παραγγέλλει: «Εργάζεσθε την γήν» (Γεν. γ', 23): ενώ ημάς, τους Μοναχούς, που αποτελούμεν την δευτέραν τάξιν, διατάσσει να μη μεριμνώμεν περί της αύριον¹⁴.

7. Όπως δε ακριβώς οι κοσμικοί άρχοντες έχουν κατατάξει τους δούλους των εις διαφόρους υπηρεσίας, άλλους δηλαδή τους στέλλουν εις τους αγρούς διά να εργάζονται και τους επιτρέπουν να υπανδρεύωνται και να αποκτούν τέκνα, άλλους πάλιν εξ αυτών, όταν τους ίδουν να έχουν καλούς τρόπους και να είναι εμφανίσιμοι σωματικώς, τους κατατάσσουν εις τους ευνούχους και τους προσλαμβάνουν εις τους οίκους των, διά τας οικιακές υπηρεσίας, τοιουτοτρόπως και ο Κύριος των όλων κατέταξε τους ανθρώπους αυτούς, που ελευθέρως εξέλεξαν τον σεμνόν γάμον τους εγκατέστησεν εις την περιοχήν του κόσμου: όσοι πάλιν προετίμησαν ανωτέραν και πνευματικωτέραν ζωήν και επέδειξαν φιλομόναχον προαίρεσιν, ως αγαπήσαντας την σωματικήν και ψυχικήν αγνότητα, τους εγκατέστησε πλησίον Του, διά να Τον υμνούν και Τον υπηρετούν.

8. Αυτοί, που έκάλεσε πλησίον του διά του μοναχικού βίου, έχουν αποξενωθεί από όλα τα γήϊνα πράγματα, διότι έχουν αξιωθή να λαμβάνουν μέρος εις την δεσποτικήν τράπεζαν. Δεν φροντίζουν αι εκλεκται αύται ψυχαι δι' ενδύματα ή άλλα υλικά πράγματα, διότι έχουν ενδυθή τον Χριστόν και έχουν ως φροντιστήν των δι' όλας τας ανάγκας τον Χριστόν. Η διά βίου αποστολή των συνίσταται εις την φυγήν από την υλικήν ζωήν και την συνεχή μελέτην του θανάτου.

¹⁴ «Μή ούν μεριμνήσητε εις την αύριον» (Ματθ. ς', 34).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασισζόμεστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

9. Όπως λοιπόν ακριβώς οι νεκροί δεν φροντίζουν πλέον διά το σώμα των, τοιουτοτρόπως και ημείς δεν πρέπει να φροντίζωμεν διά τας υλικάς ανάγκας. Όσα επρόκειτο να κάμωμεν διά το σώμα μας, τα έχομεν κάμει όταν είμεθα νήπια τώρα πλέον όμως ζώμεν διά την ψυχὴν μας, αφοῦ, κατά τον Απόστολος Παῦλον, εσταυρώσαμεν τον κόσμον εις τους εαυτούς μας, αλλά και τους εαυτούς μας εις τον κόσμον¹⁵. Ας εμφανίσωμεν λοιπόν ζωὴν μεστήν ἀπό ἀρετάς και ας προσφέρομεν την πνευματικὴν ελεημοσύνην. Διότι εἶναι μακάριοι οι ελεήμονες¹⁶ κατά την ψυχὴν, δηλαδή αυτοί που αισθάνονται ἀγάπην διά τον πλησίον και ἔχουν φιλόστοργον δι' αὐτόν προαίρεσιν.

10. Την ἀξίαν και την δύναμιν της ψυχικῆς ελεημοσύνης τη περαίνομεν και ἀπό την εξῆς ἀναλογίαν. Ὅπως λέγει εις ἄλλο μέρος η Γραφή, ἐκεῖνος που φιληδόνως ἐπεθύμησε σωματικόν κάλλος, και χωρίς ἀκόμη την σωματικὴν μίξιν, διέπραξε την ἀμαρτίαν, τοιουτοτρόπως λοιπόν και εις την περίπτωσιν της ψυχικῆς ελεημοσύνης. Η ελεημοσύνη, που ολοκληροῦται εις την περιοχὴς της διανοίας, εἶναι ἰσχυρά, διότι ἀπό την ἀγαθὴν προαίρεσιν προέρχεται και η ἀγαθὴ πράξις, ἔστω και εἴαν δεν ἔλαβε χώραν υλικὴ προσφορά προς τον πτωχόν, λόγω πτωχείας του ἐπιθυμούντος να προσφέρῃ την ελεημοσύνην.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ του Ἀγίου Ἀρσενίου

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ τὸν κοσμικὸν βίον ἀποφυγόντος καὶ τοῖς ἐν σκῆτει Μοναχοῖς συνασκοῦντος, ἐπεὶ Ἀρκάδιος, ὁ ὑπ' αὐτοῦ παιδευθεὶς, τὴν βασιλείαν, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τελευτὴν, διεδέξατο, γράμμασιν ἀσπάζεται τὸν Ἀρσένιον, πολὺ το ὑποχωρητικὸν καὶ μέτριον ἔχουσι, δι' ὧν καὶ ἔδειτο εὐχαις αὐτῷ τὸν Ὅσιον συναίρεσθαι τῆς ἀρχῆς, ὥστε κατὰ τὸ φίλον Θεῷ ἰθύνειν αὐτήν.

2. Προέτεινε δὲ καὶ φιλότιμον αὐτῷ δωρεάν' ἡ δὲ ἦν : οἱ τῆς Αἰγύπτου ἅπαντες φόροι καὶ ἡ πρόφασις εὐπρεπῆς, ὥστε πένησιν ὑπ' αὐτοῦ διανεμηθῆναι, καὶ ἱεροῖς σεμνεῖοις ἐν χρεῖα οὔσι τῶν ἀναγκαίων. Οὕτως Ἀρκάδιος τὲ ἔγραφε καὶ ἀντιγράφων τυχεῖν ἔμμελως ἤξιου.

¹⁵ «Δι' ου εμοὶ κόσμος εσταύρωται καγὼ τῷ κόσμῳ» (Γαλ. ζ', 14)

¹⁶ «Μακάριοι οι ελεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται». (Ματθ. ε', 7)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

3 Ἀρσένιος δὲ ταύτην δεξάμενος τὴν ἐπιστολήν, ἀντιγράψαι μὲν ἐπένευσεν οὐδαμῶς, ἐγνώρισε δὲ ἄγραφως, ὅτι περὶ χρημάτων διανομῆς οὐδὲν ἔμοι προσῆκον, ὥς ἤδη τέθνηκα τῷ κόσμῳ τεθνηκότος δέ, πρᾶξις οὐδὲ μία.

4, "Ἐλεγε δὲ καὶ αὐτὸς Ἀρσένιος πρὸς τοὺς συνελθόντας Μοναχοὺς, ὅτι μὴ λανθανέτω ἡμᾶς, ἀδελφοί, ὅπως ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος πολλαῖς καὶ ποικίλαις ταῖς μηχαναῖς χρώμενος, ἐξαπατᾷ ἡμᾶς πειρᾶται, καὶ προφάσει τοῦ ἀγαθοῦ, τοῖς πονηροῖς ἐμπίπτειν παρασκευάζει· οἷον φιλοξενίαν ὑποτιθέμενος, καὶ τὴν τῶν παραβαλλόντων ἀδελφῶν φιλοφροσύνην, συνεσθίειν αὐτοῖς ἀκολουθῶς καὶ συμπί. νεῖν παρασκευάζει καὶ ἡ αἰτία, τὸ τῆς ἀγάπης καλόν.

5. Εἴθ' οὕτως ὑποκλέπτων ἡρέμα καὶ ὑποσπῶν εἰς τὴ γαστρι. δουλεύειν ἡμᾶς λαθῶν εἵλκυσε, κάντευθεν ἔμπαθειαις καὶ ἡδοναῖς εἰς κόρον ἔμολυνεν· ἄλλοις πάλιν ἐλεημοσύνην ὑποβαλὼν καὶ τὴν περὶ τοὺς πένητας εὐποιῖαν, ἐντεῦθεν ἔρωτα χρημάτων αὐτοῖς ἐνῆκε, καὶ πρὸς φιλαργυρίαν ἐξέμηνεν.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ, ὡς γνωστόν, εγκατέλειψε τὸν κοσμικὸν βίον, καίτοι κατεῖχεν ἐπίσημον ἀξίωμα εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν πλησίον τῆς Ἀλεξανδρείας σκήτην, ὅπου ἡσκήτεψε μαζί με ἄλλους Μοναχοὺς.

Ὅταν λοιπὸν ὁ Ἀρκάδιος, τὸν ὁποῖον εἶχε μαθητὴν ὁ Μέγας Ἀρσένιος εἰς τὸν κόσμον, διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου τὸν Θεοδόσιον, τὸν πατέρα του, στέλλει γράμματα πρὸς τὸν Ἀρσένιον καὶ του υποβάλλει τὰ σέβη του· τὰ γράμματα αὐτὰ διεκρίνοντο διὰ τὸ ταπεινὸν φρόνημα των καὶ δι' αὐτῶν καὶ Ἀρκάδιος ἐζήτησε τὰς εὐχὰς τοῦ Οσίου, ὥστε νὰ τὸν βοηθήσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἐξουσίαν ποὺ ἀνέλαβε, νὰ κυβερνήσῃ κατὰ τὸ θέλημά Του.

2. Εἰς ἐνδειξιν δὲ ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ προσέφερεν ὁ Ἀρκάδιος εἰς τὸν Μέγας Ἀρσένιον ἀξιόλογον δωρεάν. Παρεχώρει δηλαδὴ εἰς τὸν Οσιον, διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, ὅλα τὰ ἐκ των φόρων τῆς Αἰγύπτου εἰσοδήματα. Ἡ δωρεὰ αὐτὴ ἦτο διὰ τὸν Οσιον μία αξιοπρεπὴς ευκαιρία νὰ μοιράσῃ βοηθήματα εἰς τοὺς πτωχοὺς, νὰ βοηθήσῃ ἱερούς Ναοὺς καὶ Μοναστήρια, ποὺ εἶχαν ἀνάγκην, καὶ ἐν γένει νὰ ἀσκήσῃ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

το θεάρεστον έργον της ελεημοσύνης. Έστειλε λοιπόν την επιστολήν αυτήν ο Αρκάδιος και εζήτηι να του σταλη απάντησις το συνταμώτερον.

3. Ο Μέγας όμως ούτος Ασκητής, μόλις έλαβε την αυτοκρατορικήν επιστολήν, ουδέ κán έσπευσε να απαντηση εγγράφως. Προφορικώς δε μόνον διεμήνυσεν εις τον αυτοκράτορα, ότι δεν έταίριαζεν εις αυτόν, καθο Μοναχόν, να ασχοληθώ με την διανομήν των χρημάτων.

-Εγώ ήδη-συνεπλήρωσεν ο Μέγας Αρσένιος- απέθανον διά τον κόσμον. Ο δε νεκρός ουδεμίαν πράξιν επιτελεί.

4. Ο ίδιος ο Μέγας Αρσένιος έλεγε κάποτε προς τους συγκεντρωθέντας Μοναχούς: Αδελφοί μου, ας μη σας διαφεύγη, ότι ο εχθρός μας ο διάβολος χρησιμοποιεί πολλές και διαφόρους παγίδας και δι' αυτών προσπαθεί να μας εξαπατήσει. Τα καταφέρνει δέ, ώστε, με πρόφασιν την εκτέλεσιν του αγαθού, να μας ρίπτη εις τα πονηρά πράγματα. Παραδείγματος χάριν, χρησιμοποιεί την φιλοξενίας και τας περιποιήσεις των πνευματικών αδελφών, που μας επεσκέφθησαν ημείς διά την αγάπην των αδελφών αυτών τρώγομεν και πίνομεν από κοινού. Η αιτία της τοιαύτης μας διαγωγής είναι το ιδανικόν της αγάπης!

5. Και όμως χωρίς ημείς να το υποπτευθώμεν, μάς παρασύρει σιγά - σιγά εις την δουλειάν της γαστρος και μας καθιστά γαστριμάργους. Από το ολίσθημα αυτό μας οδηγεί πλέον ο διάβολος ασφαλώς εις τας ηδονάς και τας εμπαθείας, διά των οποίων αφθόνως μάς εμόλυνεν. Εις άλλους πάλιν, διά της ελεημοσύνης και της ευεργεσίας προς τους πτωχούς, επέτυχεν ο διάβολος να καλλιεργήση την αγάπην προς τα χρήματα και από εδώ να αιχμαλωτίση τον άνθρωπον διά της φιλαργυρίας.

Γ'. Εν τη διηγήσει των περιόδων του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου

ΕΝ ΠΑΤΜΩ τη νήσω, εν ή υπερωρίσθη ο Απόστολος Ιωάννης, άνθρωπός τις ήν, και της νήσου πρωτεύων, και το όνομα Μύρων τούτου τον υιόν Απολλωνίδην, πνεύμα πύθωνος έχοντα, ο Ιωάννης ιάσατο, άλλα τε πολλά εις Μύρωνα και τον αυτού οίκον ανεδείξατο ους και πιστεύσαντας πάντας εβάπτισεν.

2. Ήνεγκεν ούν και Μύρων χρήματα πολλά τώ Ιωάννη και είπε λάβε ταύτα, διδάσκαλε, και διάδος πτωχοίς και δε Ιωάννης είπε την μεν πρόθεσιν σου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

απεδεξάμην, πειθομένην κατανόησας Θεώ μάλλον ή σχέσει χρημάτων, ο ταύτα προσήγαγες δι' ημών ταύτα ούκ ευδοκώ, διά σου δε μάλλον και ταις σαῖς χερσίν επιχορηγηθῆναι τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν.

3. Ἦν οὖν Μύρων μεν τοῖς δεομένοις επιχορηγών, ο Κύριος δε πληθύνων πάντα τα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ και πάντες ἔχαιρον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μεταδόσει.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ νήσον Πάτμον, όπου εξωρίσθη ο Απόστολος Ιωάννης, ἔζη κάποιος ἄρχων, ὅστις ἐλέγετο Μύρων. Ο Μύρων αὐτός εἶχεν ἓνα υἱόν, που τον ἔλεγαν Απολλωνίδην. Ο Απολλωνίδης λοιπόν εἶχε δαιμόνιον πύθωνος και ἐθεραπεύθη ὑπὸ του Αποστόλου και Ευαγγελιστοῦ Ιωάννου. Ἐκτός ὅμως τῆς θεραπείας αὐτῆς και ἄλλας πολλές ευεργεσίας ἐπετέλεσεν ο Ευαγγελιστής εἰς τὸν οἶκον του Μύρωνος. Ἡ μεγαλύτερα δε ευεργεσία ἦτο ἡ προσέλευσις ολοκλήρου τῆς οἰκογενείας εἰς τὸν Χριστιανισμὸς και ἡ βάπτισις τῶν μελῶν τῆς ὑπὸ του Ευαγγελιστοῦ Ιωάννου.

2. Εξ αἰσθήματος λοιπόν ευγνωμοσύνης και Μύρων προσέφερε μίαν ἡμέραν ἀρκετὰ χρήματα εἰς τὸν Απόστολος Ιωάννην και του λέγει:

– Πάρε αὐτὰ τα χρήματα, διδάσκαλε, και διαμοίρασε τα εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Εἰς τὴν ἀξιέπαινον αὐτὴν προσφορὰν ο Απόστολος Ιωάννης ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς:

– Αποδέχομαι και ἐπαινώ τὴν καλὴν σου προαίρεσιν, ἡ ὁποία φανερώνει ἀγάπην και πειθαρχίαν εἰς τὸν Θεόν και ὄχι εἰς τα χρήματα, ἐφ' ὅσον τα χρήματα τα προσφέρεις εἰς τὸν Θεόν. Προτιμότερον ὅμως εἶναι σύ, με τας ἰδικὰς σου χεῖρας, να τα μοιράσῃς εἰς αὐτοὺς, που ἔχουν ἀνάγκην και ὄχι ἐγώ.

3. Πράγματι λοιπόν ο Μύρων τα διεμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς και ο Κύριος εὐλογοῦσε και ἐπλήθυνε τα ἀγαθὰ του οἴκου του. Ὅλη δε ἡ οἰκογένεια εὐχαριστεῖτο με τὴν ἀγαθοεργίαν αὐτὴν.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

ΑΔΕΛΦΕ, ἡ Γραφή λέγει τὰς ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδικίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων' ἔρεις οὖν μοι ὅτι οὐκ ἔχω χρήματα, τούτοις ἐφ' ἅπαξ ἀποταξάμενος, καὶ πῶς οἰκτειρήσω τὸν πένητα;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

2. Καὶ λέγω σοί· οὐκ ἔχεις χρήματα; ἀλλ' ἔχεις θελήματα ἀποταξαι αὐτοῖς, καὶ ἐν ἐκείνοις ἐργάζου τὸ ἀγαθὸν οὐ δύνασαι εὖ ποιῆσαι χειρὶ σωματικῇ, εὖ ποιήσον δεξιὰ προαιρέσει.

3. Ὅταν ἀμάρτη εἷς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἄφες αὐτῷ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἔστί σου ἐλεημοσύνη μεγάλη εἰ ζητοῦμεν ἄφεςιν παρὰ Θεοῦ, τοῦτο ποιεῖν ὀφείλομεν ἐν πάσῃ πλημμελείᾳ πρὸς ἕκαστον, ὅπως γένηται τὸ ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν,

4. Μέγα μὲν τῷ ἔχοντι χρήματα τὸ μεταδιδόναι τοῖς πένησιν, ἔλειν δὲ τοὺς πλησίον ἐπὶ ἀμαρτήμασι τοσοῦτω μειζρόν ἐστι πρὸς ἄφεςιν, ὅσα ψυχὴ τιμιωτέρα σώματος κατὰ φύσιν ὑπάρχει.

5. Ὅσοι δὲ αἰτήσαντες ἄφεςιν παρὰ Θεοῦ ἐλάβομεν, τὸ αὐτὸ δὲ τοῖς πλησίον παρέχειν οὐ καταδεχόμεθα, ὅμοιοι ἐσμεν τῷ δούλῳ ἐκεῖνο τὸ πονηρό, δς μυρίων ταλάντων ἄφεςιν λαβὼν παρὰ τοῦ Δεσπότου, τὸ συνδοῦλω ἑκατὸν δηνάρια δεομένῳ ἀφεθῆναι οὐ συνεχώρησεν, ὃ καὶ νομίμως ὁ Κύριος διαλεγόμενος ἔφη" «δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴς ἐκείνην ἀφήκα σοὶ ἐπεὶ παρεκάλεσας μέ, οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν συνδουλόν σου ὡς καὶ ἐγὼ σὲ ἠλέησα καὶ

6. Καὶ ὀργισθεῖς, φησι, παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὐ ἀποδῶ το ὀφειλόμενον, καὶ ἐπάγει λέγων" «οὕτω ποιήσει ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τα παραπτώματα ἀπὸ τῶν κὰρ» διὼν ὑμῶν». Διὸ καὶ ἄλλαχού τους ποικίλαις εὐεργεσίαις παρ' αὐτοῦ πλουτισθέντας, ἀνελεήμονα δὲ καὶ ἀσυμπαθεῖ τρόπον ἔχοντας, ταλανίζει λέγων· «οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν»,

7. Δύναται οὖν τίς καὶ ἐκτὸς χρημάτων πλουτεῖν, συνέχων ἐν πλεονεξίᾳ, ἥτοι λόγον, ἢ γνῶσιν, ἢ οἰανδήποτε συμπάθειαν τὰ κοινὴ πάσιν ἀνθρώποις κεχαρισμένα λαμβάνει γάρ, ἵνα μεταδῶ ἐτέρῳ τῷ μὴ ἔχοντι εἰ δὲ ἀνελεημόνως πρὸς τὸν πλησίον διάκειται, τὸ οὐαὶ προσλαμβάνει, ὅτι ἀπέχει τὴν παράκλησιν αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ἡ Ἀγία Γραφή μας διδάσκει νὰ λυτρωθῶμεν με τὰς ἐλεημοσύνας ἀπὸ το βάρος τῶν αμαρτιῶν μας καὶ με τὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς πένητας ἀπὸ τὴν εὐθύνης τῶν ἀδικιῶν μας¹⁷. Βεβαίως θὰ μου εἴπης, πῶς νὰ κάμω ἐλεημοσύνην, αφοῦ

¹⁷ «Καὶ τὰς αμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι καὶ τὰς ἀδικίας ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων» (Δανιήλ δ', 24). «Πύρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ ἐλεημοσύνη ἐξιλάσεται αμαρτίας» (Σειρ. γ', 30). «Ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται αμαρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πάς ἀπὸ κακοῦ» (Παροιμ. ιε', 27)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

δεν έχω χρήματα; Δεν έχω δε χρήματα, διότι, κατά την μοναχικήν μου ομολογίαν, τα εγκατέλειψα εκουσίως και παρητήθην της προσπάθειας να αποκτήσω άλλα. Πώς λοιπόν να εκδηλώσω έμπράκτως την συμπάθειάν μου προς τους πτωχούς;

2. Θα σου απαντήσω εις την παρατήρησίν σου αυτήν δεν έχεις χρήματα, διότι έχεις υποχρέωσιν να είσαι ακτήμων; Μάλιστα· αλλ' έχεις όμως θελήματα! Κόψε τα θελήματά σου και φύλαξε την υπακοήν εις τον πνευματικόν σου Πατέρα και τοιουτοτρόπως εργάζεσαι το αγαθόν. Δεν έχεις την δύναμιν να ευεργετήσης τον πτωχόν υλικώς; Ευεργέτησε τον με την καλήν σου διάθεσιν!

3. Όταν ο αδελφός σου σε ενοχλήση, σε βλάβη, σού κάμη εν πάση περιπτώσει κακόν, συγχώρησέ τον, σύμφωνα με την εντολήν του Κυρίου· αυτό θα είναι διά σέ ή μεγαλυτέρα ελεημοσύνη. Εάν ζητώμεν ειλικρινώς από τον Θεόν να μας συγχωρήση διά τας αμαρτίας ημών, έχομεν και ημείς υποχρέωσιν να συγχωρώμεν τον συνάνθρωπόν μας, δι' ό,τιδήποτε κακόν μάς έκαμε· τότε μόνον θα συγχωρηθώμεν υπό του Κυρίου, όταν και ημείς συγχωρήσωμεν¹⁸.

4. Είναι σπουδαίον πράγμα να σκορπά τα χρήματά του εις τους πτωχούς αυτός που έχει· το να συγχωρήσ όμως από καρδίας τους ανθρώπους διά τα σφάλματά των, είναι τόσον ανώτερον του πρώτου, όσον και η ψυχή, κατά την ουσίαν της, είναι πολυτιμότερα από το σώμα: το δεύτερον δε αυτό ισχύει αποτελεσματικώτερον διά την λύτρωσιν από την αμαρτίαν.

5. Όσοι εξητήσαμεν από τον Θεόν άφεσιν αμαρτιών και την ελάβομεν, έχομεν χρέος να συγχωρώμεν τον πλησίον μας εάν όμως δεν το κάμω μεν αυτό, αλλά παραμένομεν αδιάφοροι και εκδικητικοί απέναντι αυτών, που μας έλύπησαν, τότε ομοιάζομεν με τον πονηρόν εκείνον δούλον της Ευαγγελικής περικοπής, που ενώ ο ίδιος επήρεν από τον Δεσπότην την άφεσιν του χρέους των μυρίων ταλάντων, εν τούτοις αυτός δεν εχάριζεν ένα παραμικρόν χρέος εκατόν δηναρίων εις κάποιον σύνδουλόν του, που τον παρεκάλει. Πόσον δικαία ήτο η κατηγορία, που του απηύθυνεν ο Κύριος: «Δούλε πονηρέ, πάσαν την οφειλήν εκείνην αφήκα σοι, επεί παρεκάλεσάς με, ουκ έδει και σε ελεήσαι τον σύνδουλόν σου ως και εγώ σε ήλέησα;» (Ματθ. ιθ', 33).

6. Ως είναι γνωστόν, ο Κύριος οργίσθη εναντίον του άσπλάγχχνου αυτού δούλου και τον παρέδωσεν εις τους βασανιστάς, μέχρις ού τα έξοφλήση όλα. Μη λησμονήτε δε

¹⁸ «Εάν γαρ αφήτε τοις ανθρώποις τα παραπτώματα αυτών, αφήσει και υμίν ο Πατήρ υμών ο ουράνιος» (Ματθ. ζ', 14).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

και το συμπέρασμα εἰς το οποίον κατέληξεν ὁ Κύριος εἰς τὸ τέλος τῆς παραβολῆς τοῦ ἀσπλάγχχνου ἐκείνου δούλου. «Οὕτω καὶ ὁ Πατήρ μου καὶ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, εἴαν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν» (Ματθ. ιη', 35). Δι' αὐτὸ καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας περιπτώσεις ὁ Κύριος ἐλεεινολογεῖ ὅσους ἐπιδεικνύουν ἀπέναντι τῶν συνανθρώπων τῶν σκληρότητα καὶ ἀσπλαγχνίαν, ἐνῶ οἱ ἴδιοι ἐγίναν πλούσιοι ἀπὸ τὰς πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἀπευθυνόμενος ὁ Κύριος λέγει: αλλοίμονον εἰς σὰς τοὺς πλουσίους, διότι εὐρίσκεσθε πολὺ μακράν ἀπὸ τὴν θείαν βοήθειαν.

7. Δύναται λοιπὸν ἓνας ἄνθρωπος νὰ πλουτίσῃ καὶ χωρὶς χρήματα πλούσιος εἶναι καὶ ἐκεῖνος ποὺ ὑπερέχει τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἐκανότητα τῆς ομιλίας, τοὺς θησαυροὺς τῶν γνώσεων, τὴν οἰανδήποτε πρὸς τὸν συνάνθρωπον φιланθρωπίαν καὶ ἐν γένει κατὰ τὰ προσόντα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρισθῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τὰ ἔλαβε δε αὐτὰ εἰς ἡυξημένον βαθμόν, διὰ νὰ τὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς ἄλλον, ποὺ τὰ υστερεῖται. Εἴαν ὅμως δὲν φροντίζῃ νὰ τὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς συνανθρώπους τοῦ, ἀλλὰ ζηλοτύπως τὰ κρατεῖ ὅλα διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ, τότε ταιριάζει καὶ εἰς αὐτὸν ἡ ἴδια ἐπίπληξις τοῦ Κυρίου: αλλοίμονον εἰς σε διότι εὐρίσκεσαι μακράν ἀπὸ τὴν θείαν βοήθειαν¹⁹.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

ΤΙ ΑΝ ΑΡΜΟΔΙΟΝ καὶ διὰ πάντων ἐπωφελές το ἐπιγνόντας ἡμᾶς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, εὐθέως πάντα τὰ ἡμῖν προσόντα διαπωλῆσαι καὶ ἀπὸ τούτων χρήματα διοικήσει κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ πρό: φάσει τοῦ διαπαντὸς θέλῃ ἐντολᾶς ποιεῖν, παρακούειν τοῦ σωτηρίου κελεύσματος;

2. Ἔσται γὰρ ἡμῖν ἐκ τούτου πρῶτον ἡ καλὴ ἀμεριμνία, καὶ ἐντεῦθεν λοιπὸν ἡ ἀνεπιβούλευτος πενία, ἥτις πάσης ἀδικίας καὶ πάσης δίκης ἐπάνω φρονεῖ, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἡμᾶς μηκέτι τὴν τὸ πῦρ τῶν πλεονεκτῶν ἀνάπτουσιν ὕλην.

3. Περιθάλλει δὲ ἡμᾶς τότε τὸ πλέον τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ ὥς γυμνοὺς ὑπάρχοντας εἰς τοὺς οἰκείους ἀναπαύσει κόλπους, οἷα μήτηρ τὸ ἑαυτῆς παιδίον εἰς τὰς οἰκείας προσλαμβανομένη καταθάλλει ἀγκάλας, ὅταν διὰ τὴν νηπιώδη ἀπλότητα τῆς ἑαυτοῦ ἐκδυσάμενον ἐσθῆτα, πόρδω ποὺ ἀπορρίψῃ, τὴ γυμνότητι μᾶλλον, διὰ τὴν πολλὴν ἀκακίαν, ἢ τὴ ποικιλίαν τῆς ἐσθῆτος τερπόμενον.

¹⁹ «Πλὴν οὐαὶ ἡμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν» (Λουκ. ς', 24).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

4. Φυλάσσω, γὰρ φησι, τὰ νήπια ὁ Κύριος ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσε μὲ ὁ Κύριος. Καθ' ὃ ἔχομεν, πάντως ὁ Κύριος ἡμᾶς ἀπαιτεῖ τὸν λόγον τῆς ἐλεημοσύνης οὐ καθ' ὃ οὐκ ἔχομεν.

5. Ἐὰν οὖν ὅπερ εἶχον δοῦναι εἰς πολλοὺς χρόνους, ἐν ὀλίγῳ καιρῷ διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ χρηστῶς διασπείρω, περὶ τίνος ὁ μηδὲν ἔχων ἐγκληθήσομαι ; ἄλλ' ἔρει τις οἱ οὖν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐθισθέντες κατ' ὀλίγον διοικεῖσθαι πέγητες, πόθεν ἐλεηθήσονται καὶ μανθανέτω δὲ ὁ τοιοῦτος μὴ προφάσει τῆς ἴδιας φιλοχρηματίας ὀνειδίζειν τῷ Θεῷ οὐχ ὕστερησει γὰρ ὁ Θεὸς τὸ οἰκεῖον οἰκονομῶν, ὥς ἀπ' ἀρχῆς, κτίσμα οὔτε γὰρ πρὶν οὗτος ἢ ἐκεῖνος εἰς τὴν ἐλεημοσύνην ἡγεῖροντο, ὕστεροῦντο τροφῆς ἢ σκεπασμάτων οἱ πτωχοί.

6. Καλὸν οὖν τὸ παρ' αὐτὴν τὴν ἐπίγνωσιν μετὰ χρηστῆς διακονίας ἀπορδίῃαι τὸ ἐκ τοῦ πλούτου ἀλόγιστον καύχημα τῆς οἰκείας ἐπιθυμίας μισήσαντα, ὅπερ ἔστι μισῆσαι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν" ἵνα μηκέτι χαίροντες ἐπὶ τῇ τῶν χρημάτων διασπορά, ἐξουδενώσωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν σφόδρα, ὥς μηδὲν τῶν καλῶν ἐργαζόμενοι.

7. Ἔως μὲν γὰρ πού χρημάτων εὐπορωμεν, χαίρομεν μεγάλως ἐπὶ τῷ τοῦ τῶν σκορπισμῷ, εἴπερ ἔστιν εἰς ἡμᾶς τοῦ ἀγαθοῦ ἡ ἐνέργεια, ὥς λαριος ὑπηρετοῦντες τὸ θείῳ κελεύσματι' ἐπειδᾶν δὲ πάντα ἐξαντλήσωμεν, λύπη ἡμῖν ἄπειρος καὶ ταπείνωσις συνεισέρχεται, ὥς μηδὲν δικαιοσύνης ἄξιον διαπραττομένοις' ὅθεν λοιπὸν ἔφ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφει ἐν πολλῇ ταπείνώσει, ἵνα ὅπερ οὐκ ἔχει κτάσθαι καθ' ἡμέραν διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, τοῦτο ἐκ τῆς ἐπιπονου εὐχῆς καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ ταπεινοφροσύνης ἑαυτὴ περιποιῇ.

8. Πτωχὸς γάρ, φησι, καὶ πάνης αἰνέσουσί σε, Κύριε. Οὔτε γὰρ τὸ τῆς Θεολογίας χάρισμα ἐτοιμάζεται τινι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ τις ἐτοιμάσῃ ἑαυτόν, ὥστε πάντα τα προσόντα αὐτὰ ἀποκτήσασθαι, ἔνεκεν δόξης τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Θεοῦ, “Ὁ γὰρ εἰρηκὼς ἡτοιμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ ὁ Θεός, καὶ ἐπαγαγὼν, Κύριος δώσει ρῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλή, ταῦτα σαφῶς σημαίνει.

Ερμηνεία

ΑΠΟ ΤΗΝ στιγμήν, που θα γνωρίσωμεν τον δρόμον της αληθείας και της πραγματικής τελειότητος, το πλέον αρμόδιον και το πλέον ωφέλιμον από όλα είναι να πωλήσωμεν αμέσως όλα τα υπάρχοντά μας και να τα διαμοιράσωμεν, συμφώνως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

προς την εντολήν του Κυρίου²⁰. Εκείνος, που θέλει να εφαρμόζη τας εντολάς του Κυρίου, πρέπει απροφασίστως να πειθαρχή εις τήν σωτήριον αυτήν εντολήν.

2. Το κέρδος, που προκύπτει από την εκτέλεσιν της εντολής αυτής, είναι πρώτον η εύλογημένη απουσία πάσης υλικής μερίμνης και φροντίδος, εν συνεχεία δε ή πενία, που δεν επιβουλεύεται τα αγαθά του πλησίον. Η πενία αυτή αναβιβάζει τον άνθρωπον υπεράνω των εννοιών «δίκαιον» και «άδικον», σχετικώς με την διαρρύθμισιν τών χρημάτων, διότι, απλούστατα, δεν υπάρχει πλέον μέσα μας ή φωτιά, που ανάβει την πλεονεξίαν.

3. Εφ' όσον δε απαλλαγώμεν από την πνευματοκτόνον πλεονεξίαν, τότε θα μας προστατεύση στοργικά η ταπεινοφροσύνη, που είναι η κορωνίς των αρετών. Απογυμνωμένους δε πάσης προσπάθειας και οικήσεως θα μάς ξεκουράση εις την αγκαλιά της, όπως ακριβώς η φιλόστοργος μητέρα παίρνει κοντά το παιδί της και το ζεσταίνει εις την αγκαλιά της, όταν το παιδάκι αυτό από νηπιακήν αφέλειαν πετάξη το φορεματάκι του κάπου μακριά, ευχαριστούμενον περισσότερο, από το πλήθος της πολλής ακακίας, εις την γυμνότητα παρά με το πλουμιστό του φουστανάκι.

4. Ο Κύριος διαβεβαιои, ότι προστατεύει τους ανθρώπους, που ομοιάζουν με τα νήπια κατά τας ψυχικές διαθέσεις και την απονήρευτον καρδίαν, και σώζει τους ταπεινούς, καθώς και ο Προφητάναξ Δαβίδ το μαρτυρεί λέγων· «Φυλάσσων τα νήπια ο Κύριος, εταπεινώθην και έσωσέ με» (Ψαλ. ριδ', 6). Αλλωστε ο Κύριος θα μας ζητήσει λόγον διά την ελεημοσύνην, σύμφωνα με αυτά που διαθέτομεν και όχι σύμφωνα με αυτά, που δεν έχομεν.

5. Εάν λοιπόν την ποσότητα των υλικών αγαθών, που επρόκειτο να προσφέρω ως ελεημοσύνην εις διάστημα πολλών ετών, την διαμοιράσω επωφελώς διά τους πτωχούς εντός μικρού διαστήματος, από φόβον Θεού, τότε, εφ' όσον δεν θα έχω πλέον τίποτε, διατί να κατηγορηθώ; Ίσως κανείς προβάλη την εξής αντίρρην: Αλλά οι ευλογημένοι πτωχοί, που έχουν συνηθίσει να εξοικονομούν τα ψιχία της συντηρήσεώς των σιγά - σιγά από ημάς, από πού πλέον θα ελεηθούν; Ας μάθη αυτός, που προβάλλει αυτήν την αντίρρην, ότι η σκέψις του αυτή είναι μάλλον δικαιολογία της αγάπης του προς τα χρήματα, με την οποίαν επιχειρεί να εξαπατήσει τον Θεόν· ο Θεός είναι εις θέσιν να φροντίση διά τον άνθρωπον του, διότι είναι το τελειότερον

²⁰ «Ει θέλεις τέλειος είναι, ύπαγε πώλησόν σου τα υπάρχοντα και δός πτωχοίς, και έξεις θησαυρόν έν ουρανό, και δεύρο ακολούθει μοι» (Ματθ. ιθ', 21, Μαρκ. ι', 21, Λουκ. ιη', 22).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

δημιούργημά του. Άλλωστε, χάρις εις την Πρόνοιαν του Θεού οι πτωχοί είχαν τα πενιχρά των σκεπάσματα και την ολίγην των τροφών, πριν εκείνος ή ο άλλος παρακινηθούν εις ελεημοσύνην.

6. Είναι λοιπόν καλόν να αντιληφθώμεν κατά βάθος την αλήθειαν αυτήν και να απορρίψωμεν τον απερίσκεπτον εγωϊσμόν, που γεννά ο πλούτος, αφού διανείμωμεν, άπαξ διά παντός τα αγαθά μας εις τους πτωχούς. Θα πρέπει να μισήσωμεν την επιθυμίαν αυτήν της συνεχούς ελεημοσύνης, η οποία στηρίζεται περισσότερο εις την πεποίθησιν, που γεννά ο πλούτος και ολιγώτερον εις την κατανόησιν των αναγκών του πλησίον. Αυτό δε είναι το ίδιον, ως να μισήσωμεν την ψυχήν μας²¹, κατά την ευαγγελικήν προτροπήν, εφ' όσον εξ αυτής γεννώνται αι διάφοροι επιθυμιαί.

Τοιουτοτρόπως επειδή δεν θα χαϊρώμεθα πλέον διά την διανομην χρημάτων προς τους πτωχούς, θα ταπεινώσωμεν πάρα πολύ το φρόνημά μας και θα φρονώμεν, ότι δεν είμεθα εις θέσιν να πραγματοποιήσωμεν κανέν αγαθόν.

7. Μέχρις ότου μας απομένουν ελάχιστα χρήματα, χαϊρόμεθα κατά την διανομήν τούτων είς τους πτωχούς, διότι με ευχαρίστησιν πειθαρχούμεν εις την εντολήν του Κυρίου, αν και η επιτέλεσης του αγαθού οφείλεται κυρίως εις την θείαν Χάριν²². Αφού όμως τα έξοδεύσωμεν όλα, τότε μας καταλαμβάνει μία απέραντος λύπη, την οποίαν συνοδεύει βαθυτάτη ταπείνωσις, διότι πλέον δεν έχομεν την δύναμιν να διαπράξωμεν κάτι, που να είναι άξιον του επαίνου της αρετής. Ως εκ τούτου λοιπόν η ψυχή συγκεντρώνεται εις τον εαυτόν της με μεγάλην ταπείνωσιν, ώστε αυτό που δεν ημπορεί πλέον να κερδίση διά της καθημερινής ελεημοσύνης, να το επιτύχη διά της αδιαλείπτου δεήσεως, της υπομονής και της ταπεινοφροσύνης.

8 Αυτό το νόημα έχει και το ρητόν: «Πτωχός και πένης αινέσουσι το όνομά Σου» (Ψαλμ. ογ', 21). Διότι ούτε και αυτό το χάρισμα της θεολογίας προσφέρεται εις τον άνθρωπον υπό του Θεού ακόπως πρέπει δι' επιπόνου προσπαθείας να ετοιμάση κανείς την ψυχήν του, ώστε να αποκτήση τα απαραίτητα εκείνα προσόντα, χάριν της δόξης του Ευαγγελίου του Θεού. Τότε και η Χάρις του Θεού ευλογεί τον άνθρωπον αυτόν και τον καταξιώνει διά το υψηλόν υπούργημα. Αυτήν την έννοιαν μάς φανερώνουν οι λόγοι του Δαβίδ: «Ητοίμασας εν τη χρηστότητί Σου τώ πτωχώ ο Θεός, Κύριος δώσει ρήμα τοις ευαγγελιζομένοις δυνάμει πολλή» (Ψαλμ. ξ', 11-12).

²¹ «Ός γάρ αν θέλη την ψυχήν αυτού σώσαι, απολέσει αυτήν». (Μάρκ. η', 35).

²² «Ο Θεός γάρ έστιν και ενεργών εν υμίν και το θέλεις και το ενεργείν υπέρ της ευδοκίας» (Φιλιπ. β', 13).

ΣΤ'. Του Αββά Κασσιανού

ΕΠΕΙΔΗ τινές τὸ καλῶς εἰρημένον τῇ Γραφῇ, μακάριον ἔστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν, κακῶς ἐρμηνεύοντες, καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν ἀπάτην καὶ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς φιλαργυρίας βιαζόμενοι τὴν ἔννοιας τοῦ ὁ, κρίνουνσι μακαριώτερον τὸ ἐξουσιάζειν τοῦ ἰδίου θελήματος διὰ τοῦ ἑαυτῶν πλούτου καὶ τῆς ἐκ τούτου περισσείας διδόναι τοῖς δεομένοις, παραλογιζόμενοι τὴν τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν τὴν λέγουσαν: «Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοί», γινωσκέτωσαν οἱ τοιοῦτοι, μήπω ἀποτετάχθαι τῷ κόσμῳ, μηδὲ ἐπιβεβηκέναι τῆς μοναχικῆς τελειότητος, ἐφ' ὅσον ἐπαισχύνονται ὑπὲρ Χριστοῦ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου ἀναλαβέσθαι ἑνδοξον πτωχείαν, καὶ τῇ τῶν χειρῶν ἐργασία ἑαυτοῖς καὶ τοῖς δεομένοις ὑπηρετεῖν.

2. Εἰ δὲ ἐπιθυμοῦσιν ἔργῳ πληρώσει τὴν μοναχικὴν ἐπαγγελίαν, καὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου δοξασθῆναι, διασκορπίσαντες τὸν παλαιὸν πλοῦτον, ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ καὶ γυμνότητι μετὰ τοῦ Παύλου ἀγωνιζέσθωσαν καὶ τρεχέτωσαν τὸν καλὸν ἀγῶνα.

3. Καὶ γὰρ εἰ τὸ ἔχεις παλαιὸν πλοῦτον ἀναγκαιότερον πρὸς τελείωσιν ἔγινωσκεν καὶ αὐτὸς Ἀπόστολος, οὐκ ἂν κατεφρόνησε τῆς ἑαυτοῦ ἀξίας ἐπίσημον γὰρ αὐτὸν λέγει γεγονέναι καὶ πολίτην Ρωμαῖον.

4. Καὶ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις δέ, οἵτινες ἐπώλουν τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ τοὺς ἀγρούς, καὶ ἐπιθεσαν τὰς τιμὰς αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων, οὐκ ἂν τοῦτο ἐπραττον, εἰ κεκριμένον ἐγίνωσκον ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τὸ τοῖς ἰδίῳι χρήμασι τρέφεσθαι μακαριώτερον εἶναι, καὶ μὴ καμάτων οἰκείῳ, καὶ τῇ τῶν ἔθνων προσφορά,

5. Σαφέστερον δὲ περὶ τούτων διδάσκει καὶ εἰρημένος Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν οἷς πρὸς Ρωμαίους γράφων τάδε λέγει: «Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῆσαι τοὺς Ἁγίους εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ' εὐδόκησαν γὰρ καὶ ὀφείλεται αὐτῶν εἶσι»,

6. Καὶ αὐτὸς δὲ δεσμοὺς καὶ φυλακαῖς πολλάκις καὶ τὸ σκυλμῷ τῆς ὁδοιπορίας ὑποβληθεὶς, καὶ ἐμποδιζόμενος ἐκ τούτου, ὡς εἴωθει, ταῖς ἰδίαις χερσὶ πορίζειν ἑαυτῷ χρείας, ταῦτα εἰληφέναι διδάσκει παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Μὰ κεδονίας πρὸς αὐτὸν ἔλθοντων φάσκων: «Καὶ τὸ ὑστέρημά μου ἀνεπλήρωσαν οἱ ἄδελφοι ἔλθοντες ἀπὸ Μακεδονίας».

7. Καὶ Φιλιππησίους δὲ γράφει οὕτως «Οἶδατε καὶ ὑμεῖς Φιλιππηῖοι, ὅτι ἐξελθόντος μου ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι Ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοὶ ἐπέμψατε». Ἄλλ' οὐκ ἂν τὶς εἰς ἐσχάτην ἄνοιαν ἐλθῶν, εἰπεῖν τοῦτο τολμήσοι.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ παρερμηνεύουν αυτό που ορθῶς ἔχει διατυπωθῇ εἰς τὴν "Ἀγίαν Γραφήν" «Μακάριον ἐστὶ διδόναι μάλλον ἢ λαμβάνειν» (Πράξ. κ', 35) καὶ προσπαθοῦν νὰ παραβιάσουν τὴν ἐννοιαν τοῦ ρητοῦ, ὥστε νὰ δικαιολογήσουν τὴν αὐταπάτην των καὶ τὴν ἐπιθυμίαν των. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἐν τῇ πλάνῃ των, θεωροῦν προτιμότερον νὰ εὐρίσκονται εἰς τὸ θέλημα των καὶ νὰ διατηροῦν χρήματα, δίδοντες ἀπὸ τὸ περίσσευμα εἰς τοὺς πτωχοὺς, παρά νὰ εφαρμόσουν τὴν ἀπόλυτον ἀκτημοσύνην, καὶ νὰ υποταχθῶν εἰς πνευματικὸν Πατέρα καὶ Γέροντα ὅπως συμβουλεύει ὁ Κύριος λέγων· «Πώλησόν σου τὰ υπάρχοντα, καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρόν ἐν οὐρανῷ καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι» (Ματθ. ιθ', 21, Μαρ. ι', 21, Λουκ. ιη', 22). Οἱ Μοναχοὶ αὐτοί, που διατηροῦν τὸ θέλημα των καὶ δὲν υποτάσσονται, ἀς γνωρίζουν, ὅτι δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀποταχθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ δὲν ἔχουν πλησιάσει τὰ ὅρια τῆς μοναχικῆς τελειότητος, ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἐντρέπονται τὴν δοξασμένην κατὰ Χριστὸν πτωχείαν καὶ δὲν ἐπιδιώκουν, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, νὰ ἐξοικονομοῦν με τὴν προσωπικὴν των ἐργασίας καὶ τοὺς εαυτοὺς των καὶ αὐτοὺς που ἔχουν ἀνάγκην²³.

2. Εἴαν ἐπιθυμοῦν πραγματικῶς τὴν μοναχικὴν τελειότητα καὶ νὰ δοξασθοῦν μαζί με τὸν Ἀπόστολον, τότε πρέπει νὰ σκορπίσουν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ υλικά ἀγαθὰ, που τυχόν εἶχον ἀποκτήσει, καὶ νὰ ἀγωνισθοῦν, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, πεινῶντες, διψῶντες καὶ γυμνητεύοντες²⁴. τοιοῦτοτρόπως δὲ ὑπὸ σκληρὰς συνθήκας ἀς τρέχουν, ὡς ἐλπιδοφόροι ἀθληταί, εἰς τὸ στάδιον των ἀσκητικῶν ἀρετῶν.

3. Εἴαν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐθεώρει τὴν διατήρησιν τοῦ παλαιοῦ υλικοῦ πλούτου ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν διὰ τὴν πνευματικὴν του, κατὰ Χριστόν, τελειοποίησιν, ἀσφαλῶς δὲν θὰ περιφρονόυσε τὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν, ὡς ἐπίσημος ἄνθρωπος ὅπου ἦτο, καὶ ὡς Ρωμαῖος πολίτης.

²³ «Οὐδε δωρεάν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύ. κτὰ καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν» (Β' Θεσ. γ', 8).

²⁴ «"Ἀχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν.... καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ» (Α' Κορινθ. δ, 11-1)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

4. Αλλά και οι πρώτοι Χριστιανοί των Ιεροσολύμων, που επώλουν τα υπάρχοντα των και έθετον εις την διάθεσιν των Αποστόλων τα χρήματα της πωλήσεως²⁵, δεν θα το έκαμναν αυτό, εάν είχαν διδαχθή από τους Αποστόλους, ότι είναι τελειότερον να ζου χρήματά των, και όχι από τον σκληρόν κόπον των και τας ελεημοσύνας των ειδωλολατρών, που εγίνοντο Χριστιανοί.

5. Αυτά όλα με σαφήνειαν τα διδάσκει ο Απόστολος Παύλος, περί του οποίου ωμίλησα ανωτέρω, εις την προς Ρωμαίους επιστολήν. Ιδού λοιπόν τι σχετικώς γράφει: «Νυνί δε πορεύομαι εις Ιερουσαλήμ διακονών τοῖς Αγίοις. Ευδόκησαν γάρ Μακεδονία και Αχαΐα κοινωνίαν τινά ποιήσασθαι εις τους πτωχούς των Αγίων των εν Ιερουσαλήμ. Ευδόκησαν γάρ και οφειλέται αυτών είσιν» (Ρωμ. ιε', 25-27).

6. Αλλά και ο Απόστολος Παύλος φυλακισθείς πολλάκις και καταδικασθείς, διά την αγάπην τού Χριστού, και κατεξαντληθείς από την οδοιπορίαν, δεν ήδύνατο, όπως εσυνήθιζεν, εξ αιτίας των εμποδίων αυτών, να προσπορίζεται τα αναγκαία διά τήν ζωήν του εφόδια διά της προσωπικής του εργασίας. Τα απαραίτητα αυτά εφόδια, όπως μας διδάσκει, τα ελάμβανεν, ως ελεημοσύνην, από τους αδελφούς της Μακεδονίας, που τον έπεσκέφθησαν. Ο ίδιος μάς λέγει: «Το γάρ υστέρημά μου προσαναπλήρωσαν οι αδελφοί ελθόντες από Μακεδονίας» (Β' Κορ. ια', 9).

7. Περί του αυτού θέματος γράφει και προς τους Χριστιανούς των Φιλίππων τα εξής: «Οίδατε δε και υμείς, Φιλιππήσιοι, ότι εν αρχή του Ευαγγελίου, ότε εξήλθον από Μακεδονίας, ουδεμία μοι Εκκλησία εκοινωνήσεν εις λόγον δόσεως και λήψεως, ει μή υμείς μόνοι, ότι και εν Θεσσαλονίκη και άπαξ και δις εις την χρείαν μοι επέμψατε» (Φιλιπ. δ', 15-16). Αυτά όμως είναι αδύνατον να τολμήση να τα είπη κανείς, εάν προηγουμένως δεν περιέλθη εις την εσχάτην, κατά Χριστόν και διά Χριστόν, μωρίαν.

Z'. Του Αγίου Ισαάκ του Σύρου

ΟΤΑΝ τή ψυχή σου ὄρους βάλλης τοῦ δι' ἐλέους οἰκοδομηθῆναι σαυτόν, ἔθιζε τήν ψυχήν σου μὴ ζητεῖν τὸ δικαίωμα ἐν ἑτέροις πράγμασιν, ἵνα μὴ εὕρεθῇς τὴ μὲν μιὰ χειρὶ ἐργαζόμενος, τὴ δὲ ἑτέρα σκορπίζων.

²⁵ «Όσοι γάρ κτήτορες χωρίων ή οικιών υπήρχον, πωλούντες έφερον τας τιμές των πιπράσκομένων και ετίθουν παρά τους πόδας των Αποστόλων» (Πράξ. δ', 34).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασισζόμεστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

2. Ἐκεῖ μὲν γὰρ χρεῖα κηδεμονίας, ἐνταῦθα δὲ πλατυσμοῦ καρδίας καὶ γὰρ ἐὰν μὴ γένηται ὁ ἔλεημων ὑπεράνωθέν της δικαιοσύνης, οὐκ ἔστι τέλειος ἔλεημων" τουτέστιν, οὐ μόνον ἐκ τῶν οἰκείων ἐλεῶν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ μετὰ χαρᾶς ὑπομένων τὴν ἀδικίαν ἐκ τῶν ἐτέρων καὶ ἐλεῶν αὐτοῦς.

3. Ὅταν δὲ νικήσῃ τὴν δικαιοσύνην τὴ ἐλεημοσύνη, τότε στεφανοῦνται οὐ τοῖς στεφάνοις τῶν ἐν τῷ κόσμῳ δικαίων, ἀλλὰ τοῖς τῶν τελείων τῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ' το γὰρ διδόναι τινὰ πτωχοῖς ἐκ τῶν οἰκείων, καὶ γυμνὸν ἐνδύειν, καὶ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, καὶ μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ ψεύδεσθαι, ταῦτα καὶ ὁ παλαιὸς Νόμος προηγόρευσεν.

4. Ἡ δὲ τελειότης τοῦ Εὐαγγελίου οὕτω λέγει" ἀπὸ τοῦ αἵροντάς τα σὰ μὴ ἀπαίτει" καὶ παντὶ τῷ αἰτοῦνται σὲ δίδου. Καὶ οὐ μόνον τὴν ἀδικίαν τῶν πρᾶ: γμάτων καὶ τὰ λοιπὰ τα ἔξωθεν ἐπιόντα δεῖ ὑπομένειν μετὰ χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν τιθέναι ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ οὗτος γὰρ ἔστιν ὁ ἐλεήμων, καὶ οὐχ καὶ διὰ δόσεως μόνον ἐλεῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀναιδέσθῃ τοῦ ἀντιφθέγξασθαι καὶ ἀκούσαι καὶ λυπῆσαι αὐτοῦ τὴν καρδίαν.

5. Εἰ θέλεις κτήσασθαι τὴν ἐλεημοσύνην, πρῶτον ἔθιζε σαυτὸν καταπτύειν πάντων, ἵνα μὴ τῷ βάρει τούτων ὁ νοῦς ἐλकुσθῇ, καὶ τῶν ιδίων ὅρων ἐκτὸς γένηται" τῆς γὰρ ἐλεημοσύνης καὶ ἀκρίβεια ἐν τῇ τοῦ ἀδικεῖσθαι ὑπομονῇ δείκνυται..

6. Εἰ ἐν ἀληθεῖα ἐλεήμων εἶ, ὅταν ἀφαιρεθῇς τα σὰ ἀδίκως μὴ θλιβῇς ἔσωθεν, μηδὲ τὴν ζημίαν τοῖς ἔξω διηγού, καταποθείτω δὲ μᾶλλον ἢ κακία τῶν ἡδίκηκοτῶν σε τὴν συμπαθεία, ὡς πὲρ ἡ τοῦ οἴνου αὐστηρία τῷ πλήθει τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπιδείξαι τῷ πλήθει τῆς ἐλεημοσύνης σου ἐν οἷς ἀγαθοῖς ἀμείβῃ τοὺς ἀδικοῦντάς σε, καθὼς καὶ ὁ μακάριος "Ελισσαῖος ἐποίησε τοῖς ἔλθουσιν αἰχμαλωτίσαι αὐτόν.

7. Ὅτε μὲν γὰρ προσευχόμενος ἐτύφλωσεν αὐτοὺς τὴ ἀχλύϊ, ἐπεδείξατο τὴν ἐν αὐτῷ οὖσαν δύναμιν ὅτε δὲ βρῶσιν καὶ πόσιν δέδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶασεν ἀπιέναι, τὴν ἐλεημοσύνην ἐπεδείξατο.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ θέσης ὅρους εἰς τὴν ψυχὴν σου, νὰ ἐπιτύχῃς τὴν πνευματικὴν σου οἰκοδομήν διὰ της εὐσπλαγχνίας σου πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην περιθάλψεως, τότε νὰ συνηθίσῃς νὰ μὴ ἐπιζητῇς τα δικαιώματά σου εἰς διαφόρους ἄλλας περιστάσεις. Εἴαν ἀπὸ το ἐνα μέρος προσφέρῃς ελεημοσύνην καὶ ἀπὸ το ἄλλο ἀναζητῇς τα δικαιώματά σου, τότε εἶναι ὡς νὰ κτίζῃς με τὴν μίαν χεῖρα καὶ νὰ γκρεμίζῃς αὐτό που κτίζεις με τὴν ἄλλην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασισζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

2. Υποστήριξης του δικαιώματος σημαίνει αυστηρά κηδεμονία των ιδικών μας πραγμάτων, αδιαφορία διά την ανέχειαν των οφειλετών μας, ενίοτε δε και σκληρότης. Διά την άσκησιν της αρετής της ελεημοσύνης απαιτείται να είναι κανείς μεγαλόκαρδος και μεγαλόψυχος.

Και τούτο διότι εάν ο ελεήμων δεν υψωθή υπεράνω και αυτής της δικαιοσύνης, δεν είναι ποτέ δυνατόν να πραγματοποιήση επιτυχώς και κατά τρόπον τέλειον το ιδανικόν της ελεημοσύνης. Θα επιτύχη δε αυτό, εάν δεν περιορίζεται μόνον εις την προσφοράν ελεημοσύνης από αυτά που έχει, αλλά και εάν υπομένη ευχαρίστως την αδικίαν των ανθρώπων και έχη μάλιστα την δύναμιν να βοηθή αυτούς, που τον αδικούν.

3. Όταν δε κατορθώση και νικήση την δικαιοσύνην δια της ελεημοσύνης, τότε ασφαλώς θα στεφανωθή υπό του Θεού όχι με τους στεφάνους των κατά κόσμον δικαίων, αλλά με εκείνους που στεφανώνονται όσοι ηδυνήθησαν να πραγματοποιήσουν την ευαγγελικήν τελειότητα. Διότι η ελεημοσύνη εις τους πτωχούς, η ένδυσις γυμνού, το νά αγαπώμεν τον πλησίον μας ως τον εαυτόν μας, το να μη αδικώμεν και να μη ψευδώμεθα, όλα αυτά τα επέβαλλε και ο παλαιός νόμος, που είχε δοθή προ Χριστού.

4. Η ευαγγελική όμως τελειότης ιδού τι συνιστά «Παντί δε το αιτούντι σε δίδου, και από του αίροντος τα σά μη απαίτει» (Λουκ. ζ', 30) Εκείνος που θέλει να γίνη τέλειος, έχει υποχρέωσιν όχι μόνον να ανέχεται την αδικίαν εις υλικά πράγματα, αλλά και μετά χαράς να υπομένη και όλες τας συμφοράς που προέρχονται από τους άλλους ανθρώπους, ή και από τον πειρασμόν. Επί πλέον δε να είναι πρόθυμος και την ψυχήν του ακόμη να θυσιάση χάριν του αδελφού του²⁶. Αυτός είναι η τέλειος ελεήμων και όχι εκείνος μόνον, που περιορίζεται εις την προσφοράν υλικών βοηθημάτων προς τον πτωχόν, και ο οποίος έχει επίσης την εγκαρτέρησιν να μη απαντήση εις όσα ακούσει, από αυτά που προκαλούν λύπην, διά να μη λυπήση την καρδίαν του αδελφού αυτού.

5. Εάν θέλῃς λοιπόν να αποκτήσης την ελεημοσύνην αυτήν, να συνηθίσης πρώτον να καταφρονής όλα, ώστε να μην παρασυρθή ο νους από το βάρος αυτών και ευρεθῇ ἑξάφνα ἑξω από την κατά Θεόν πραγματικότητα. Ο δείκτης και το κριτήριον της πραγματικής ελεημοσύνης ευρίσκονται εις την ψυχικήν δύναμιν, με την οποίαν αντιμετωπίζομεν την ἐκ τῶν ανθρώπων αδικίαν.

²⁶ «ἵνα τις την ψυχὴν αὐτοῦ θῇ υπέρ των φίλων αὐτοῦ». (Ιωάν. ιε', 13).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

6. Εάν είσαι πραγματικός ελεήμων και δεν υποκρίνεσαι τον τοιούτον, δεν θα πρέπει να στενοχωρηθείς, όταν αδίκως σου αφαιρέσουν τα υπάρχοντά σου, ούτε να διηγηθείς το κακόν, που σου έκαμαν, εις τους άλλους. Απ' εναντίας επιβάλλεται να καταπιης την αδικίαν που σου έκαμαν και να την διαλύσης, τρόπον τινά, με την συμπάθειαν προς αυτούς που σε ηδίκησαν, όπως ακριβώς εξουδετερώνομεν την έντασιν τού οίνου, αναμειγνύοντες αυτόν με πολύ ύδωρ. Απόδειξε τον πλούτον της ελεημοσύνης σου με όσας ευεργεσίας θα πλουτίσης τους αδικούντάς σε, ως να αμείβης αυτούς δι' υπηρεσίας, που σου προσέφεραν, όπως έπραξε και ο Προφήτης Ελισσαίος εις τους ελθόντας να τον αιχμαλωτίσουν.

7. Ούτος όταν ήλθον οι στρατιώται του βασιλέως της Συρίας να τον αιχμαλωτίσουν, διά της προσευχής του ετύφλωσεν αυτούς επιδείξας ούτω την εις αυτόν ενοικούσαν δύναμιν του αληθινού Θεού αφού δε τούς έβύθισεν εις το σκότος και τους οδήγησε τυφλούς εις την Σαμάρειαν, επέδειξε την ευσπλαγχνίαν του και πρώτον μεν προσευχήθη εις τον Θεόν και τους απέδωκε το φως των οφθαλμών των, δεύτερον τους ελύτρωσεν από τας χείρας του βασιλέως του Ισραήλ, ο οποίος ήθελε να τους φονεύση, και τρίτον τους παρέθεσε πλουσίαν τράπεζαν και τους άφησε να φύγουν ανενόχλητοι, επιδεικνύων τοιουτοτρόπως το μέγεθος της ελεημοσύνης του (Βλέπε εν Δ' Βασιλ. ς', 8-23).

Η'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΥ ΜΟΝΟΝ διὰ μεταδόσεως χρημάτων η διάθεσις τῆς ἀγάπης γνωρίζεται, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον διὰ μεταδόσεως λόγου Θεοῦ καὶ σωματικῆς διακονίας.

2. Ὁ τοῖς τοῦ κόσμου πράγμασι γνησίως ἀποταξάμενος, καὶ τὸ πλησίον διὰ τῆς ἀγάπης ἀνυποκρίτως δουλεύων, παντὸς πάθους ταχέως ἐλευθεροῦται καὶ τῆς θείας ἀγάπης καὶ γνώσεως μέτοχος καθίσταται.

3. Ὁ τὸν Θεὸν ἀγαπῶν, καὶ τὸν πλησίον πάντως ἀγαπᾷ καὶ δὲ τοιοῦτος χρήματα τηρεῖν οὐ δύναται, ἀλλ' οἰκονομεῖ θεοπρεπῶς, ἐκάστῳ τῶν δεομένων παρέχων.

Ερμηνεία

Η ΔΙΑΘΕΣΙΣ της αγάπης προς τον πλησίον διαπιστώνεται όχι μόνον με την προσφοράν χρημάτων προς τον πτωχόν, αλλά πολύ περισσότερον με την μετάδοσιν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην προφασισζόμεστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

του λόγου του Θεού και την πρόθυμον εξυπηρέτησιν των σωματικών αναγκών, εις περίπτωσιν π. χ. ασθενείας κ.λ.π.

2. Εκείνος, που πραγματικά εγκατέλειψε τα πράγματα του κόσμου, και εξυπηρετεί χωρίς υποκρισίαν τον πλησίον του διά της αγάπης, γρήγορα ελευθερώνεται από τα διάφορα πάθη και τοιουτοτρόπως γίνεται προσφιλές αντικείμενον της αγάπης του Θεού, όστις τον αξιώνει της υψηλής και υπερφυσικής γνώσεως των θείων και ουραγίων αληθειών.

3. Εκείνος, που αγαπά τον Θεόν, αγαπά οπωσδήποτε και τον πλησίον²⁷. Αυτός λοιπόν ποτέ δεν ήμπορεί να κρατήση χρήματα, αλλά τα διαθέτει, όπως παραγγέλλει ο Θεός, εις πάντα έχοντα ανάγκην.

Θ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε Γέροντα λέγων" τί έστι συμπάθεια, καί πώς έρχε ται τὸ άνθρωπω; καί απεκρίθη ὁ Γέρων· συμπάθειά έστι τὸ οἴκτειρησαι τὸν ὄντα ἐν ἀνάγκῃ τα δὲ θέλοντι κρατῆσαι τὸ ἴδιον θέλημα, τούτω μὴ συμπαθήσης" έρχεται δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἡ συμπάθεια ἐκ τοῦ μνημονεύειν πῶς οἴκτειρει αὐτὸν ὁ Θεός, ἵνα καί αὐτὸς οἴκτειρησῃ τὸν πλησίον,

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ νεώτερος Μοναχός υπέβαλεν εις ένα γέροντα Ασκητήν την εξής ερώτησιν.

– Τί είναι συμπάθεια προς τον πλησίον, και πώς γεννάται εις την ψυχήν του ανθρώπου τον χριστιανικόν αυτό αίσθημα;

Εις την ερώτησιν αυτήν ο Γέρων απήντησε:

- Συμπάθεια είναι το να ευσπλαγχνισθής αὐτόν, που ευρέθη εις μίαν δυσκολίαν και έχει ανάγκη της βοήθειας σου. Εκείνος όμως, που θέλει να κάμη το ιδικόν του θέλημα, νά μή τον συμπαθήσης, Ἡ συμπάθεια γεννάται εις τον άνθρωπον, όταν ο ίδιος ενθυμείται διαρκώς πόσον και ο Θεός τον λυπείται και τον ευσπλαγχνίζεται. Η σκέψις αυτή θα τον οδηγήση εις την ευσπλαγχνίαν του πλησίον.

²⁷ «Εάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τον Θεόν, και τον ἀδελφόν αὐτοῦ μισή, ψεύστης ἐστίν» (Α' Ἰωάν. δ', 20).

Ι'. Εν τω Γεροντικῷ

ΓΕΡΟΝΤΙ τὶς προσήνεγκε χρήματα καὶ παρεκάλει λαβεῖν, νὰ ἔχη εἰς ἰδίαν χρεῖαν καὶ δὲ οὐ κατεδέχετο, λέγων τῷ ἰδίῳ ἔργοχειρῶ ἀρκεῖσθαι ὁ δὲ ἐπέμενε παρακαλῶν, καν διὰ τὴν χρεῖαν τῶν δεομένων δέξασθαι αὐτὰ καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" ταῦτα διπλὴ αἰσχὺνη ἐστίν, ἀδελφέ, ὅτι καὶ μὴ χρήζων λαμβάνω, καὶ τὰ ἀλλότρια παρέχων κενοδοξῶ.

2. Εἶπε Γέρων, ὅτι ἐὰν δώσης τινὶ ἀγάπην, καὶ θλιβῇ καὶ λογισμός σου ὅτι πολὺ αὐτῷ ἔδωκας, μὴ προσχῆς αὐτῷ' σατανικὸς γὰρ ἔστιο πλὴν ὅσον δύνασαι μετὰ πτωχείας καὶ ταπεινώσεως ζῆσον, ἵνα σὺ μᾶλλον χρήζης λαβεῖν ἀγάπην πάντοτε.

3. "Ὁ γὰρ διδοὺς χαίρει, λογιζόμενος ὅτι καλὸν ἔργον ποιεῖ καὶ δὲ μὴ ἔχων ἀλλ' ἐν πτωχείᾳ διάγων εἷς μεγάλην ταπείνωσιν ἔρχεται, λογιζόμενος ὅτι οὐδὲν καλὸν ποιεῖ, οὐδὲ δίδωσι τινὶ τί, ἀλλ' αὐτὸς μᾶλλον ἐντολῆς δέεται' οὕτως ἔζησαν οἱ Πατέρες ἡμῶν, οὕτως εὔρε τὸν Θεὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ευλαβὴς ἄνθρωπος προσέφερε χρήματα εἰς ἓνα γέροντα Ἀσκητὴν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τα δεχθῇ. Ὁ Γέρων ὅμως δὲν κατεδέχετο νὰ τα πάρῃ, λέγων, ὅτι τοῦ ἀρκοῦν ὅσα κερδίζει ἀπὸ τὸ ἐργόχειρόν του. Ὁ ευλαβὴς ἐπισκέπτης ἐπέμενεν εἰς τὰς παρακλήσεις καὶ τοῦ εἶπε:

Τουλάχιστον, ἐὰν δὲν τα θέλῃς διὰ τὸν εαυτὸν σου, νὰ τα δεχθῇς διὰ νὰ βοηθῇς αὐτοὺς, που ἔχουν ἀνάγκην.

Εἰς αὐτὴν τὴν πρότασιν ἀπήντησεν ὁ Ἀσκητής:

- Ἀδελφέ μου, αὐτὸ εἶναι διπλὴ ἐντροπὴ· διότι καὶ χωρὶς νὰ ἔχω ἀνάγκην χρημάτων θα κρατήσω τὴν προσφοράς σου, καὶ διανέμων τα ξένα χρήματα εἰς τοὺς πτωχοὺς περιπίπτω εἰς κενοδοξίαν.

2. Ἐνας ἄλλος γέρων Ἀσκητὴς ἔλεγεν: Εἰς προσφέρῃς σε κάποιον βοήθημα ἐξ ἀγάπης καὶ σε ἐνοχλήσῃ καὶ λογισμός, σου, ὅτι, δηθεν, τοῦ προσέφερες πολὺ, μὴ δώσης προσοχὴν, διότι εἶναι σατανικὴ ἡ σκέψις αὕτη. Πάντως καλὸν θὰ εἶναι νὰ ζῇς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για χρήματα)

με ταπείνωσιν και πτωχείαν, ὥστε σύ να ἔχῃς ἀνάγκην να σε βοηθοῦν οἱ ἄλλοι ἀπὸ ἀγάπην.

3. Εκείνος, που δίδει ελεημοσύνην, αισθάνεται χαράν, διότι σκέπτεται, ὅτι ἀσκεῖ καλόν ἔργον· ἐκεῖνος ὅμως που δεν ἔχει να προσφέρῃ τίποτε, διότι εἶναι πτωχός, ἐρχεται εἰς βαθεῖαν ταπείνωσιν καὶ ἐσωτερικὴν συντριβήν, σκεπτόμενος, ὅτι δεν εἶναι εἰς θέσιν να κάμῃ καμμίαν καλωσύνην· οὔτε δίδει εἰς κανένα τίποτε, διότι αὐτός μᾶλλον ἔχει ἀνάγκην ελεημοσύνης.

Με τον τρόπον αὐτόν ἐζησαν οἱ πνευματικοί μας Πατέρες ἔτσι ἡδυνήθη να εὕρῃ τον Θεόν· ὁ Ἀββάς Ἀρσένιος.

ΙΑ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΚΡΕΙΣΣΟΝ Μοναχὸς πτωχὸς ἤσυχάζων μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἢ πλούσιος Μοναχὸς ρογεύων μετὰ ὑπερηφανίας καὶ φυσιώσεως.

2. Ἀκούσωμεν, ἀδελφοί, τοῦ λέγοντος «ἔχοντες διατροφῆς καὶ σκῆ» πάσματα, τούτοις ἀρκέσθησομεθα· οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸς καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου καὶ ἐπιθυμίας πολλᾶς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν· ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία».

Ερμηνεία

ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ να εἶσαι ταπεινὸς Μοναχὸς καὶ να ἡσυχάζῃς με ταπεινοφροσύνην, παρά να εἶσαι πλούσιος καὶ να μοιράζῃς ελεημοσύνας με ὑπερηφάνειας καὶ καυχησιολογίαν.

2. Ἀδελφοί μου, ας προσέξωμεν τὴν σύστασιν τοῦ Ἀποστόλου: «ἔχοντες διατροφῆς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα· οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμόν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλᾶς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν· ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία» (Α΄ Τιμ. ζ', 8-10).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄

(Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

Ὅτι πολλάκις τινές ἐν πτωχείᾳ ὄντες καὶ κατὰ δύναμιν ἐλεοῦντες, ἔπειτα χρημάτων εὐπορήσαντες, τῇ φιλαργυρίᾳ ἠττηθέντες, καὶ ἦν εἶχον ἐλεημοσύνην ἀπέβαλον.

Πολλάκις μερικοὶ πτωχοὶ ποὺ ἐλεοῦν, κατὰ δύναμιν, ὅταν ἀποκτήσουν χρήματα, νικῶνται ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν καὶ οὕτω καὶ αὐτὴν τὴν ὀλίγην ἐλεημοσύνης τὴν ὁποίαν προσέφερον πρότερον τὴν ἔσταματησαν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ καὶ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὁ Πρεσβύτερός της σκήτεως, εἰπὼν" ὅτε ἡμην γεωτερος, ἦλθον εἰς Θηβαῖδα, καὶ κατῆλθον εἰς ἐν κτῆμα πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου· ἦν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπος ὀνόματι Εὐλόγιος, τῇ τέχνῃ λατόμος, ὃς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τοιαύτην εἶχε τὴν ἐργασίας, ἐκ τοῦ ἔργοχειρου αὐτοῦ καταλύων καθ' ἐκάστην κεράτιον νουμίων, καὶ ἕως ἐσπέρας διακάρτερων νῆστις.

2. Τῇ ἐσπέρᾳ ἐξήρχετο εἰς τὸ κτῆμα καὶ τοὺς εὐρεθέντας ξένους εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἐξενόδοχει, τοὺς τὲ πόδας αὐτῶν οἴκειαις χερσὶν ἀπονίπτων· οὐ γὰρ εἶχεν ἄλλον τινα σὺν αὐτῷ, καὶ κατὰ δύναμιν διατρέφων τῶν δὲ περιττευόντων κλασμάτων, τοῖς μὲν αὐτὸς τὴν χρεῖαν παρεμυθεῖτο τῆς φύσεως, τὰ δὲ τοῖς κυναρίοις τοῦ χωρίου ἐρρίπτει μέχρι γὰρ καὶ τούτων τὸ συμπαθὲς ὁ ἄνθρωπος ἐπεδείκνυτο.

3. Οὗτος οὖν κάμε, φησι, πολλάκις, ξενοδοχήσας μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων ἀδελφῶν, σφόδρα τὴν αὐτοῦ θαυμάζειν ἄρε τὴν παρεσκεύασεν ἐξέπληττε γὰρ μὲ τὸ συμπαθὲς αὐτοῦ καὶ φιλάνθρωπος καὶ τὸ πρᾶον καὶ τὸ ταπεινόν του φρονήματος ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν σκήτιν, καὶ τῇ κέλλῃ προσκαθεσθεῖς, ἐπὶ τρισὶν ἐβδομάσι νηστεία ἑμαυτον δέδωκα, δεόμενος τοῦ Θεοῦ χορηγήσαι αὐτὸ περισσὸν ἀνάλωμα, ἵνα καὶ ἄλλους δύνηται εὐεργετῆν πλείονας.

4. Ἐκ τῆς νηστείας οὖν ἐπιλειπούσης μου τῆς δυνάμεως, ἐκείνην ἡμιθανῆς" καὶ ὥς εἰς ὕπνον κατενεχθεῖς, δρῶ τινὰ Γεροπρεπεῖ τὰ σχήματι παραστάναι μοί, δς καὶ εἶπε μοι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

Δανιήλ, τί ἔχεις; καὶ λέγω αὐτῷ λόγον δέδωκεα τῶν Χριστῶ μὴ γεύσασθαι ἄρτου, ἕως οὐ ἀκούσῃ μου περὶ Εὐλογίου τοῦ λατόμου, ἵνα ἐπιχορη γήσῃ αὐτῷ εὐλογίαν, ὡς ἂν εὐεργετῇ πλείονας.

5. Ὁ δὲ εἶπεν οὐχί, βλαβήσεται γὰρ νῦν δὲ καλῶς ἔχει" εἰ δὲ θέλῃς ἓνα χορηγήσω αὐτῷ, ἐγγύησαι περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὅτι σφύζεται ἐν πλείοσι, καγὼ παρέχω αὐτῷ ἐγὼ δὲ πάλιν μᾶλλον, Κύριε, δὸς αὐτῷ, ἵνα πάντες δι' αὐτοῦ δοξάζωσι τὸ ὄνομά Σου τὸ "Ἅγιον ἀπεκρίθη ἐκεῖνος εἶπον σοὶ ὅτι νῦν καλῶς ἔχει ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐκζητησαν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

6. Ἐδοξα οὖν εὐθὺς ὅτι εὐρέθην εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν, καὶ βλέπω μειράκιον καθήμενον ἐπάνω τοῦ Ἁγίου Αἴθου, τὸν δὲ Εὐλόγιον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ παριστάμενον' ἀπιδὼν δὲ πρὸς μὲ τὸ μειράκιον, εἶπε πρὸς τοὺς παρεστώτας οὗτος ἐστὶν ὁ ἐγγυησάμενος τὸν Εὐλόγιον καὶ οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν ναί, Δέσποτα" καὶ πάλιν εἶπατε αὐτῷ ὅτι τὴν ἐγγύην ἀπαιτῆσαι ἔχω.

7. Ἐγὼ δὲ ἔφην' ναί, Δέσποτα, ἀπ' ἐμοῦ ταύτην ἀπαίτησον, μόνον δὸς αὐτῷ καὶ βλέπω ὅτι ἔκενουν εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χρήματα πολλὰ, καὶ ὅσον ἐκεῖνοι ἔκενουν, τοσοῦτον ἐδέχετο ὁ κόλπος τοῦ Εὐλογίου' διϋπνισθεὶς οὖν ἔγνω ὅτι εἰσηκουσθὴν καὶ ἐδόξασα τὸν Θεόν,

8. Εὐλόγιος δὲ ἐξελθὼν εἰς τὸ ἐργόχειρος αὐτοῦ, καὶ κρούσας εἰς πέτραν, ἀκούει ὑπόκωφον τινὰ ψόφον καὶ δὴ ὀρύξας εὐρίσκει σπῆλαιον μεστὸν χρημάτων καὶ ἐκπλαγεῖς, ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ τί ποιήσω ἐὰν λάβω αὐτὰ εἰς τὸ κτήμα, ἀκούει ὁ ἄρχων καὶ ἔρχεται καὶ λαμβάνει αὐτά, κάγω κινδυνεύω: μᾶλλον οὖν εἰς τὴν ἔξω χώραν, ὅπου οὐδεὶς μὲ γινώσκει, ἀπέλθω.

9. Καὶ μισθωσάμενος ζῶα ἐπὶ τῷ μετενέγκαι δῆθεν λίθους, μετ' ἤνεγκε τὰ χρήματα ἐπὶ τὸν ποταμόν, καὶ ἐμβαλὼν αὐτὰ εἰς πλοίων καταλαμβάνει τὸ Βυζάντιον' ἐβασίλευε δὲ Ἰουστίνος καὶ γέρον καὶ δίδωσι χρήματα πολλὰ τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ καὶ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ γέγονεν ὕπαρχος τῶν Πραιτω: ρίων καὶ ἡγόρασεν οἰκίαν μεγάλην, ἣ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τοῦ Αἰγυπτίου λέγεται.

10. Καὶ διελθόντων δύο ἐτῶν, ἐγὼ μηδὲν εἰδὼς τῶν γεγονότων, βλέπω κατ' ὄναρ ὅτι εὐρέθην εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν, καὶ τὸ μειράκιον αὐθις εἶδαν ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Λίθου καθήμενον, καὶ ἀναμνησθεὶς τοῦ Εὐλογίου, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ ἄρα ποῦ ἐστὶν ὁ Εὐλόγιος καὶ καὶ μετὰ μικρὸν Ἦρω τοῦτον ὑπὸ αἰθίοπος ἀπὸ προσώπου τοῦ μεираκίου ἔξω συρόμενον καὶ διϋπνισθεὶς, ἔγνω τί βούλεται τὸ ὄραμα καὶ εἶπον πρὸς ἑμαυτον" οὐαὶ μοὶ τὸ ἁμαρτωλῷ, ὅτι ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

11. Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθον εἰς τὸ κτῆμα ὡς δῆθεν πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ προσδοκῶντός μου εὗρεῖν τὸν Εὐλόγιον, ἐσπέρα βαθεῖα ἐγενετο, καὶ οὐδεὶς μὲ προετρέψατο εἰς οἰκίαν ξενισθῆναι" ἐγείρομαι οὖν καὶ ἐπερωτῶ μίαν γραῦν" καὶ λέγω αὐτῇ Ἄμμά, λάβε μοὶ τρία παξιμάτια ἵνα φάγω, ὅτι οὐκ ἔφαγον σήμερον.

12. Ἡ δὲ ἀπελθοῦσα ἤνεγκε μοὶ καὶ παρακαθίσασα ἤρξατο λαλεῖν μοὶ ὠφελείας ρήματα λέγουσα" κύρι Ἀββᾶ, οὐκ οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ οὐκ ὄφειλες εἰς κτῆμα ἀτέρχεσθαι, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἡσυχίαν θέλει καὶ καὶ ἄλλα τινὰ καὶ λέγω αὐτῇ" τί οὖν κελεύεις ἵνα ποιήσω, ὅτι τὸ ἐργόχειρόν μου ἦλθον πωλῆσαι ἢ δὲ εἶπε κὰν τὸ ἐργόχειρόν σου πωλῆς, μὴ ὄψιζε οὕτως εἰς τὸ κτῆμα ἐὰν γὰρ θέλῃς Μοναχὸς γενέσθαι, ὕπαγε εἰς σκῆτιν.

13. Καὶ λέγω αὐτῇ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος εἰς τὸ κτῆμα τοῦτο φοβούμενος τὸν Θεόν, ἵνα ἐπισυνάξῃ τοὺς ξένους καὶ καὶ λέγει μοί' ! τί ἐλάλησας, κύρι Ἀββᾶ εἶχο· μὲν ὧδε λατόμον τινά, καὶ πολλὰ καλὰ ἐποίει εἰς τοὺς ξένους καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτῷ χάριν, καὶ ἔστιν, ὡς ἀκούω, Πατρίκιος σήμερον ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ ἐγὼ τὸν φόνον τοῦτον ἐποίησα.

14. Καὶ εὐθὺς ἐμβᾶς εἰς πλοῖον καταλαμβάνω τὸ Βυζάντιον, καὶ ἔρωτησας, καὶ μαθὼν τὴν οἰκίαν Εὐλογίου, ἔκαθεσθην πρὸς τῷ πυλῶνι, θέλων ἰδεῖν αὐτὸν προερχόμενον" ὡς οὖν προῆλθε, μετὰ μικρὸν θεωρῶ αὐτὸν ἐν φαντασίᾳ καὶ δό· ρυφορία πολλὴ καὶ λέγω πρὸς αὐτὸν ἐλέησον μὲ τί πότε θέλω σὲ ἰδεᾶσαι καὶ δὲ οὗ προσέσχεν, ἀλλ' οἱ προπορευόμενοι ἔτυπτον μὲ καὶ προελάμβανον, καὶ πάλιν ἔκραζον· καὶ οἱ ὀψικεύοντες πάλιν ἔτυπτον μέ.

15. Καὶ τούτιν ἐπὶ τέσσαρας ἐβδομάδας ποιῶν, οὐκ ἡδυνήθην αὐτὸ συντυχεῖν' ὕστερον δὲ κράξαντός μου πάλιν, ἐπιτρέχει τις τῶν ὑπηρετούντων αὐτῷ, ράβδον κατέχων καὶ ἐπὶ τοσοῦτον μὲ τῇ ράβδῳ ἐπληξεν, ἕως ἡμιθανῇ μὲ σχεδὸν εἰργάσατο' ἔπειτα μετὰ ἕκανην ὥραν μικρῶν ἐνισχύσας, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ ἄγωμεν εἰς σκῆτιν, καὶ ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, σώζει καὶ τὸν Εὐλόγιον" καὶ κατῆλθον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ εὗρον πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν εὐθὺς ἀπαῖρον ἀνέβην εἰς αὐτό, καὶ ἀπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τῶν πληγῶν κατηνέχθην εἰς ὕπνον.

16. Καὶ βλέπω ἑμαυτὸν πάλιν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἀναστάσει, καὶ τὸ μεράκιον ἐκεῖνο ὁμοίως καθήμενον καὶ προσέχον μοὶ μετὰ ἀπειλῆς καὶ λέγον' οὐχ ὑπάγεις πλὴς ροῖς τὴν ἐγγύς καὶ ἐγὼ δὲ ἐκ τοῦ φόβου οὐδὲ τὸ στόμα ἡδυνήθην ἀνοίξαι" καὶ κελεύει δύο τῶν παρισταμένων αὐτῷ, καὶ λαβόντες δεσμοῦσί μου τὰς χεῖρας ὅπι - σθέν, καὶ κρεμῶσι μὲ κατὰ κεφαλῆς λέγοντας μοί' μὴ ὑπὲρ τὴν δύναμίν σου ἔγγυω, καὶ μὴ ἀντίλεγε Θεῷ ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τῆς ἀνάγκης ἀπεκρινὰ μὴν οὐδέν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

17. Οὕτως οὖν κρεμαμένου μου, γέγονε φωνὴ λέγουσα προέρχεται ἡ Αὐγοῦ: στὰ καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἔλαβον θάρσος, καὶ ἔκραξα ἐλέησον μέ, Δέσποινα τοῦ κόσμου. Ἡ δὲ ἐπιστραφεῖσα πρὸς μέ λέγει τί θέλεις; ἔφην ἐγὼ περὶ τῆς ἐγγύης Εὐ: λογίου κρέμαμαι καὶ εἶπε μοι" ἐγὼ παρακαλῶ ὑπὲρ σου' καὶ βλέπω, ὅτι ἀπῆλθε καὶ κατεφίλησε τοὺς πόδας τοῦ μεираκίου, καὶ λέγει μοι τὸ μεираκίον" μηκέτι ποιήσης τὸ πρᾶγμα τοῦτο' εἶπον δὲ ἐγὼ συντρόμος" οὐχί, Δέσποτα, συγχώρησον μοι" καὶ κελεύει καὶ λύουσι μέ καὶ λέγει ὕπαγε εἰς τὸ κελλίον σου, βλέπε δὲ καὶ πῶς τὸν Εὐλόγιον φέρω εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ τὴν προτέραν.

18. Διὺπνισθεις οὖν ἐχάρην χαρὰν μεγάλην, ὅτι ἀπηλλάγην τῆς τοιαύτης ἑγγυης καὶ διαπλεύσας, ἦλθον εἰς σκήτιν εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

19. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀκούω ὅτι ἐτελεύτησεν Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς, ἔβασιλευσε δὲ Ἰουστινιανὸς' εἶτα μετ' ὀλίγον μανθάνω, ὅτι ἀντῆραν τῷ βασιλεῖ τέσσαρες τινὲς μεγιστᾶνες, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Εὐλόγιος καὶ οἱ μὲν τρεῖς κρατηθέντες ἀπεκεφαλίσθησαν, ὁ δὲ Εὐλόγιος ἔφυγε νυκτὸς προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἵνα, ὅπου ἐὰν εὔρεθῃ, ἀναιρεθῇ καὶ αὐτός.

20. Ἐρωτῶν οὖν περὶ αὐτοῦ ἐπιμελῶς, ἔμαθον ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, καὶ πάλιν τῆς λατομικῆς ἔχεται, μὴ ὁμολογῶν πρὸς τοὺς ἐντοπίους, ὅτι ἐκεῖνος ἔστιν δὲν Κωνσταντινουπόλει γενόμενος Πατρίκιος, ἀλλὰ ἄλλος τις Αἰγύπτιος αὐτὸς δὲ εἰς τοὺς Ἀγίους Τόπους εἶναι τοσοῦτους χρόνους διεβεβαιοῦτο.

21. Κατῆλθον οὖν πάλιν εἰς τὸ κτῆμα μαθεῖν τὰ περὶ αὐτοῦ ἀκριβέστερον' καὶ γενομένης ἐσπέρας, ἰδοὺ Εὐλόγιος ἦλθε τοὺς ξένους ἐτι ξενοδοχίαν καλῶν ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἐστέναξα, καὶ δακρύσας εἶπον πρὸς τὸν Θεὸν" ὡς ἔμεγαλυνθῇ τα ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας ὄντως σύ, Κύριε, πτωχίζεις καὶ πλουτίζεις, ταπεινούς καὶ ἀνυψοὺς καὶ τὰ κρίματά Σου ἀνεξιχνίαστα.

22. Καὶ λαβῶν κάμε μετὰ ἄλλων ξένων, ἀπήγαγε πρὸς τὴν οἰκίαν, καὶ νίψας τοὺς πόδας ἡμῶν, παρέθηκε τράπεζας καὶ μετὰ τὸ γεύσασθαι ἡμᾶς, λαβῶν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, λέγω αὐτῷ πῶς ἔχεις, Ἀββᾶ Εὐλόγιε καὶ δὲ εἶπεν εὔξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, κύρι Ἀββᾶ, διὰ ταπεινὸς εἶμι μὴ ἔχων μετὰ χειρὸς τίποτε" ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶθε καὶ ἂν ἔχεις μὴ εἶχες" εἶπε δὲ ἐκεῖνος διατί, κύρι Ἀββᾶ; μὴ τί ποτὲ σὲ ἐσκανδάλισα ;

23. Τότε διηγούμεν αὐτῷ ἅπαντά τα γενόμενα καὶ κλαύσας ἱκανῶς εἶπεν εὔξαι, κύρι Ἀββᾶ, ἵνα πέμψῃ ὁ Θεὸς τὴν χρεῖαν, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν διορθοῦμαι ἐγὼ δὲ εἶπον ὄντως, τέκνον, μὴ προσδοκῆσης πιστευθῆναι ἄλλο τί παρὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅσον εἰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰμὶ το κεράτιον τούτου τοῦ καμάτου σου καὶ συνταξάμενος αὐτῷ, ἐπέστρεψα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

24. Διέμεινε δὲ καὶ Εὐλόγιος οὕτω λατομῶν, καὶ τοὺς ξένους ὑποδεχόμενος μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ καὶ ἑκατονταετῆς γενόμενος, οὐκ ἀπέστη τῆς τοιαύτης ἔργασίας, ἀλλ' ἔχορηγε αὐτῷ ὁ Θεὸς δύναμιν, ἕως τοῦ παρόντος βίου τὸν δρόμον ἐπλήρωσεν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΔΑΝΙΗΛ, ο Πρεσβύτερος της σκήτεως, μάς διηγήθη την εξής διδακτική ιστορίαν.

-Όταν ήμουν νεώτερος, επήγαινα εις την Θηβαΐδα, διά να πωλώ το ἐργόχειρόν μου. Εἰς ἓνα συνοικισμός της περιοχῆς ἐζή ἓνας ἄνθρωπος, που ἴσκει το ἐπάγγελμα του λατόμου: τον ἔλεγαν Εὐλόγιον. “Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ἀπό νεαρῆς ηλικίας, καίτοι πτωχός βιοπαλαιστής, ἐν τούτοις ἦτο πάρα πολύ ελεήμων. Ἀπό αὐτά που εἰσέπραττε, ἐκ του πενιχροῦ ἡμερομισθίου του, ἐξώδευε ἐλάχιστα διά να φάγη, μίαν μόνον φοράν την ἡμέραν, το εσπέρας, παραμένων νηστικός καθ' ὅλον το διάστημα της ἡμέρας.

2. Το εσπέρας, ὅταν ἐτελείωνε την ἐργασίας του, ἐβγαινεν εις τον συνοικισμὸν καὶ ἀνεζήτει πτωχοὺς ξένους, οἱ οἱοὶ δὲν εἶχον που να παραμείνουν καὶ τοὺς ἐφιλοξένει εις τον πτωχικὸν του οἰκίσκον. Ἐκεῖ, ἀφού ὡς ταπεινὸς ὑπηρέτης τοὺς ἐπλενε ὁ ἴδιος τοὺς πόδας, διότι δὲν εἶχε καὶ ἄλλους πλησίον του, τοὺς ἀνέπαυε μέ τὰς πενιχρὰς δυνάμεις του καὶ τοὺς διέτρεφε. Μόνον δὲ ἀπὸ αὐτά, που ἐπερίσσειον, ἔτρωγε καὶ αὐτὸς ὀλίγον, κάθε βράδυ, διά παραμικρὰν παραμυθίαν του σαρκίου, τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἔρριπτεν, ὡς τροφήν, εις τὰ σκυλάκια του συνοικισμοῦ. “Ἔως τὰ μικρὰ αὐτά ζῶα ἐφθάνεν ἡ εὐσπλαγχνία του.

3. Ὁ Εὐλόγιος αὐτὸς καὶ ἐμένα πολλάκις ἐφιλοξένησε καὶ ἐπεριποιήθη, μαζί με ἄλλους ἀδελφοὺς. Τοιουτοτρόπως ἐσχημάτισα προσωπικῆς ἀντίληψιν της ἀρετῆς του καὶ τον ἐθαύμαζα. Κατάπληξιν μου ἐπροκαλοῦσεν ἡ φιλάνθρωπος συμπάθειά του, ἡ πραότης του, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη του.

Μίαν λοιπὸν ἀπὸ τὶς πολλὰς φορές, που τον ἐπεσκέφθην καὶ ἐπέστρεψα εις την σκήτην μου, ἐσκέφθην πόσον ὠφελιμώτερος εις τοὺς ἀνθρώπους θὰ ἦτο ὁ Εὐλόγιος, εἴαν εἶχε πολλὰ χρήματα εἰς τὴν διάθεσίν του. Δι' αὐτὸ ἤρχισα ἐντονὸν ἀγῶνα νηστείας καὶ προσευχῆς, ἐπὶ τρεῖς εβδομάδας παρακαλῶν ἐπιμόνως τον Θεόν να δώσῃ εις τον Εὐλόγιον πλοῦτη, διά να εὐεργετῇ περισσοτέρους πτωχοὺς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

4. Η νηστεία και η επίμονος δέησις με εξήντησαν σωματικώς και σχεδόν παρέμεινα μισοπεθαμένος καθώς λοιπόν απεκοιμήθην ολίγον έκ του κόπου, βλέπω και με επισκέπτεται κάποιος σοβαρός άνθρωπος με τερατικήν περιβολήν και μου λέγει:

- Δανιήλ, τι έχεις ;

- "Έδωσα-είπον εις αυτόν – υπόσχεσιν εις τον Χριστόν μου, ότι δεν θα βάλω ψωμι εις το στόμα μου, εάν δεν ικανοποιήση την παράκλησίν μου, να εύλογήση τον Ευλόγιον τον λατόμον, να πλουτήση, ώστε να δύναται να βοηθήση πολλούς.

5. Τότε ο επισκέπτης εκείνος μου είπε:

- Μή επιμένης, Δανιήλ: καλά είναι τώρα. Εάν αποκτήση περισσότερα, θα ζημιωθή ψυχικώς. Εάν θέλης όμως να δώσω εις τον Ευλόγιον πολλά πλούτη, τότε να εγγυηθής διά την ψυχήν του, ότι δεν θα ζημιωθή με τα πολλά, και εγώ του δίδω.

- Κύριε,-λέγω πάλιν εγώ – δός εις αυτόν αγαθά υλικά, διά να εύλογούν και δοξάζουν όλοι, όσοι θα ευεργετώνται υπ' αυτού, το όνομά Σου το "Άγιον.

- Σού επαναλαμβάνω, απεκρίθη ο ιεροπρεπής εκείνος ανήρ – ότι τώρα καλά είναι, όπως είναι. - Εάν ζημιωθή- έσπευσαν να απαντήσω- εγώ να είμαι υπεύθυνος διά την ψυχήν του.

6. Αμέσως λοιπόν μου εφάνη, ότι ευρέθηκα εις τόν Ναόν της Αναστάσεως. Επί του Αγίου Λίθου εκάθητο ένα παιδίον ωραιότατον, που είχεν εις τα δεξιά του τον Ευλόγιον.

Μόλις με είδε το παιδίον αυτό, στρέφεται προς τους παρισταμένους και τους λέγει:

– Αυτός εδώ είναι, που ήγγυήθη διά την ψυχήν τού Ευλογίου; – Μάλιστα, Δέσποτα-τού απήντησαν.

– Να τού είπητε και πάλιν, -είπε το παιδίον- ότι από αυτόν θα ζητήσω ευθύνας, εάν ζημιωθή η ψυχή του Ευλογίου.

7. Τότε απήντησα εγώ προς το παιδίον, σπού ήτο αυτός ούτος και Δεσπότης Χριστός,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

– Ναι, Δέσποτα, δέχομαι ευχαρίστως την ευθύνην αυτήν. Δίδω ευχαρίστως την εγγύησιν, που μου ζητείς, μόνον δώσε του χρήματα, διά να εργάζεται εις ευρύτερον κύκλον το αγαθόν.

Μετά βλέπων τους παρισταμένους να γεμίζουν με χρήματα τον κόλπον τού Ευλογίου. Όσον δε έρριπταν χρήματα, τόσον δεν έγέμιζεν ο κόλπος. “Όταν εξύπνησα, αντελήφθην ότι με ήκουσεν ο Θεός και τον ευχαρίστησα θερμώς. Και αυτό μέν υπήρξε το αποκαλυπτικόν όνειρον· τι συνέβη όμως με τον Ευλόγιον;

8. Ο Ευλόγιος την πρωΐαν, μετά το όνειρον αυτό, μετέβη εις το λατομείον, διά να εργασθή, ως συνήθως. Καθώς λοιπόν εκτυπούσε μίαν πέτραν, ήκουσεν ένα υπόκωφον κρότον, που εφάνερωνεν, ότι κάτω από την πέτραν αυτήν υπήρχε σπηλιά. Πράγματι έβγαλε την πέτραν, και βλέπει κατάπληκτος μίαν σπηλιαν γεμάτην από χρήματα. Εσάστισε τότε και εσκέπτετο τί να κάμη. Εάν τα μεταφέρω εις τον συνοικισμό-έλεγε μόνος του θα το πληροφορηθή ο άρχων, οπότεν και τα χρήματα θα μου κατασχέση και εγώ θα κινδυνεύσω. Προτιμότερον θα είναι να φύγω, μακράν από τον τόπον αυτόν, όπου δεν με γνωρίζει κανείς.

9. Και αμέσως έθεσεν εις εφαρμογήν το σχέδιόν του ενοικίασε ζώα, υπό το πρόσχημα να μεταφέρη πέτρας. Πράγματι όμως με τα ζώα αυτά μετέφερε τα ευρεθέντα χρήματα πλησίον ενός μεγάλου ποταμού, από όπου επεβιβάσθη εις πλοίων και ανεχώρησε για το Βυζάντιον.

Εις το Βυζάντιον τότε έβασίλευεν ο γέρων Ιουστίνος. Εις αυτόν και εις τους μεγιστάνας του προσφέρει ο Ευλόγιος πολλά χρήματα και, εντός ολίγου, ανεδείχθη υπαρχηγός του αυτοκρατορικού οίκου του Ιουστίνου. Εν τω μεταξύ ηγόρασεν εις την Κωνσταντινούπολιν πολυτελεστάτης και ευρύχωρον οικίαν, η οποία και μέχρι σήμερον ακόμη είναι γνωστή ως οικία του Αιγυπτίου.

10. Μετά τον πλουτισμόν του Ευλογίου, παρήλθον έκτοτε δύο έτη, χωρίς εγώ να γνωρίζω τίποτε από όσα συνέβησαν.

Μία λοιπόν νύκτα βλέπω, ότι ευρέθην πάλιν εις τον χώρον του Ναού της Αναστάσεως. Επάνω εις τον "Άγιον λίθον εκάθητο, ως και τότε, το ωραίον εκείνο παιδίον, που ήτο ο Δεσπότης Χριστός. Εσκέφθην τότε που να είναι άραγε ο Ευλόγιος ; Δεν επρόλαβα να τελειώσω την σκέψιν μου και βλέπω ένα φοβερόν και απαίσιον αράπην, που έτραβούσε με βίαν έξω τον Ευλόγιον και τον απεμάκρυνεν από το πρόσωπον του παιδίου. Αμέσως εξύπνησα τρομαγμένος και προσπαθούσα να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

εξηγήσω το όνειρον. Δεν άργησα να αντιληφθώ την σημασίαν του: αλλοίμονον εις εμέ, τον αμαρτωλόν-έμονολόγησα- έχασα την ψυχήν μου, διότι ο Ευλόγιος έζημιώθη από τα πλούτη.

11. Χωρίς ουδεμίαν αναβολήν έφυγα διά τον συνοικισμόν, διά να πωλήσω, δήθεν, το εργόχειρόν μου. Ολην την ημέραν, μέχρι που ήρχισε να νυκτώνη, έπερίμενα να συναντήσω τον Ευλόγιόν. Κανείς όμως δεν με έπλησίασε, διά να με φιλοξενήση. Σηκώνομαι λοιπόν και εγώ και συναντά μίαν γραίαν και της λέγω:

- Σε παρακαλώ, μητέρα μου, πάρε μου τρία παξιμάδια να φάγω, διότι όλην την ημέραν σήμερα είμαι νηστικός.

12. Πράγματι εκείνη επήγε και μου έφερεν ολίγον φαγητόν αφού δέ εκάθισε πλησίον μου, ήρχισε να με συμβουλεύη με ωφελίμους λόγους.

-Γέροντά μου, μου έλεγεν, - δεν βλέπεις, ότι είσαι νέος και δεν έπρεπε να επισκέπτεσαι τον συνοικισμόν; "Η μήπως αγνοείς, ότι ο καλός Μοναχός έχει ανάγκην από ήσυχίαν και όχι από θορύβους ;

Αυτά και άλλα μου έλεγεν εις απάντησιν δε αυτών της λέγω:

- Τί με προστάζεις να κάμω τώρα; Διότι ήλθον εδώ να πωλήσω το εργόχειρον μου.

- "Έστω και το εργόχειρόν σου να πωλής - μού είπεν εκείνηόσον ημπορείς να μη καθυστερής εδώ εις τόν συνοικισμόν, διότι εάν θέλῃς να γίνῃς πραγματικός και τέλειος Μοναχός, πρέπει να ευρίσκεσαι πάντοτε εις την σκήτην σου.

13. Λέγω τότε προς αυτήν:

-Εδώ, εις το μέρος αυτό, δεν υπάρχει κανείς άνθρωπος, που να σέβεται τον Θεόν, διά να φιλοξενή εις τον οίκόν του τους ξένους, που δεν έχουν πού να μέινουν;

- Γέροντά μου- μού λέγει εκείνη-τί μού έθύμισες με την ερώτησίν σου αυτήν; "Εζη κάποτε εδώ ένας λατόμος, που έκανε πολλά καλά εις τους ξένους. Είδεν ο Θεός τα καλά του έργα και τον ευεργέτησε με την Χάριν του. Καθώς δε πληροφορούμαι, σήμερα κατέχει το αξίωμα του πατρικίου εις την Κωνσταντινούπολιν.

Μόλις ήκουσα την είδησιν αυτήν, είπον εις τον εαυτόν μου διά τον φόνον αυτής της ψυχής εγώ είμαι ο αίτιος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

14. Χωρίς να αργοπορώ, επιβιβάζομαι εις το πρώτον πλοίον, που ανεχώρει από τον λιμένα, και φεύγω διά την πρωτεύουσας του Βυζαντίου. Μόλις έφθασα, ανεζήτησα την οικίαν τού Ευλογίου. Αφού την ευρήκα, επί τέλους, εκάθην εις την εξώθυραν επιθυμών να τον ιδώ, όταν θα έπερνούσεν από εκεί. Μετ' ολίγην ώραν, πράγματι, επέρασε που όμως να τον αναγνωρίση κανείς! περιεβάλλετο από πλούτη και μεγαλεία και συνοδεύετο από πολλούς υπηρέτας. Με κάποιον φόβον τον πλησιάζω και του λέγω:

- Ευσπλαγχνίσου με, άρχοντά μου, θέλω να σε ιδώ ολίγον.

Ούτε μου έδωσε σημασίαν αυτοί που επροπορεύοντο με έσταματούσαν, με εκτυπούσαν και δεν με άφηναν να ομιλήσω. Εγώ όμως επέμενα εις την παράκλησίν μου και εφώναζα πάλιν, έως ότου με επρολάμβανον οι ακολουθούντες τον Ευλόγιον υπηρεται και με εκτυπούσαν και αυτοί, διά να σταματώ.

15. Τέσσαρας εβδομάδας επέμενα εις την προσπάθειάν μου αυτήν, χωρίς να μπορέσω να τον συναντήσω. Τελευταία εφώναζα απελπισμένος έξω από την οικίαν του διά να τον συναντήσω, αλλά και πάλιν χωρίς αποτέλεσμα. "Ενας μάλιστα από τους υπηρέτας του τρέχει με οργήν κρατών μίαν ράβδον και τόσον πολύ με εκτύπησε με αυτήν, ώστε με άφησε σχεδόν μισοπεθαμένον. Μετά από αρκετήν ώραν, όταν συνήλθα, λέγω εις τον εαυτόν μου.

- Ας επιστρέψωμεν, Δανιήλ, εις την σκήτην, και μόνον όταν θελήση ο Θεός θα σώση τον Ευλόγιον.

Λυπημένος και κουρασμένος κατέβηκα εις τον λιμένα, και ευρήκα πλοίον το οποίον ανεχώρει διά την Αλεξάνδρειαν αμέσως επεβιβάσθην εις αυτό. Από την ταλαιπωρίαν δέ, την απογοήτευσιν και τάς πληγάς του ξυλοκοπήματος, με επήρην ο ύπνος και κοιμήθηκα εις ένα μέρος του πλοίου,

16. Βλέπω τότε ένα φοβερόν όγειρον! Ευρέθην πάλιν εις τον Ναόν της Αναστάσεως, όπου επάνω εις τον Ιερόν Λίθον εκάθητο ο Δεσπότης Χριστός, υπό το σχήμα του ωραίου παιδίου. Με βλέπει λουπόν με αυστηρότητα και μου λέγει απειλητικά:

— Τι σκέπτεσαι ; Δεν θα υπάγης να πληρώσης την εγγύησιν, την οποίαν ανέλαβες;

Εγώ από τον φόβον μου, ούτε το στόμα μου δεν ημπόρεσα να ανοίξω. Αμέσως τότε το παιδίον διατάσσει δύο από την συνοδείας του να με συλλάβουν και να μου δέσουν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

όπισθεν τας χείρας. Εκείνοι αφού εξετέλεσαν την εντολήν με κρεμούν με την κεφαλήν προς τα κάτω και μού λένουν με αυστηρότητα:

- Να μη εγγυάσαι ποτέ περισσότερο από την δύναμιν σου και να μη αντιλέγης εις τον Θεόν.

Εγώ από την οδύνην του βασανισμού και την στενοχώρια, τίποτε δεν ήμπορούσα να απαντήσω.

17. Ενώ λοιπόν ήμουν κρεμασμένος και επονούσα, ηκούσθη φωνή: Περνά η Αυγούστα!

Μόλις την είδα, επήρα θάρρος και εκραύγασα με οδύνην. – Λυπήσου με, Δέσποινα του κόσμου. Τότε η Θεοτόκος στρέφεται προς εμέ και έρωτα: - Τι θέλεις;

– Με εκρέμασαν-είπον εγώ- διότι είχαν έγγυηθή δια τον Ευλόγιον, ο οποίος έζημιώθη ψυχικώς.

--- Μη λυπήσαι -μού λέγει εκείνη-εγώ θα παρακαλέσω διά σέ.

Πράγματι κατηυθύνθη προς το παιδίον, που ήτο, όπως είπον, και Δεσπότης Χριστός και ασπασθείσα τους πόδας Του τον παρεκέλεσε δι' εμέ. Τότε το ωραίον παιδίον, που με είδε με τόσην αυστηρότητα και παρηκολούθει την τιμωρίαν μου, με κοιτά με γλυκύτητα και μου λέγει:

- Ποτέ να μη ξανακάμης αυτό το πράγμα ! 'Εγώ τρέμων και φοβούμενος είπον:

- Όχι, Δέσποτα, συγχώρησόν μοι δι' αυτό, που έκαμα.

Μετά την διαβεβαίωσίν μου αυτήν το παιδίον διατάσσει να με λύσουν και μου δίδει τας πρεπούσας συστάσεις.

– Πήγαινε τώρα εις το κελλί σου,-μού λέγει –και πρόσεχε να ιδής με ποιον τρόπον θα επαναφέρω τον Ευλόγιον εις την προηγουμένην του σειράν.

18. Μόλις έξύπνησα από το εφιαλτικόν και τρομακτικόν αυτό όνειρον, έχάρην πάρα πολύ, διότι επί τέλους απηλλάγην από την ευθύνης της εγγυήσεως, που είχα δώσει. Αφού δε ετελείωσε το ταξίδι και έφθασα υγιής εις Αλεξάνδρειαν, μετέβην εις την σκήτην μου, ευχαριστών τον Θεόν διά την απαλλαγήν μου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

19. Μετά από τρεις ημέρας πληροφορούμαι, ότι απέθανεν ο αυτοκράτωρ Ιουστίνος και τον διεδέχθη ο Ιουστινιανός. Μετ' ολίγον μανθάνω ότι τέσσαρες μεγιστάνες επαναστάτησαν εναντίον του νέου αυτοκράτορος μεταξύ των τεσσάρων αυτών στασιαστών, συγκαταλέγετο και ο Ευλόγιος. Οι τρεις στασιασται συνελήφθησαν και απεκεφαλίσθησαν: ο Ευλόγιος κατώρθωσε να δραπετεύση κατά το διάστημα της νυκτός. Ο αυτοκράτωρ εξέδωκεν αυστηροτάτην διαταγήν να συλληφθή, όπου και εάν ευρεθή, και να αποκεφαλισθή και αυτός.

20. Κατόπιν της ειδήσεως αυτής ήρχισα πλέον συστηματικώς εξετάζω τα περί αυτού. Έμαθα λοιπόν, ότι επέστρεψεν εις το χωριό του και ειργάζετο πάλιν εις το λατομείον. Από τους εντοπίους απέκρυπτεν, ότι είναι ο ίδιος που είχε γίνει Πατρίκιος εις την Κωνσταντινούπολιν έλεγεν ότι ο πατρίκιος αυτός ήτο άλλος Αιγύπτιος. Διά τον εαυτόν του ισχυρίζετο, ότι όλα αυτά τα χρόνια διέμενεν εις τους “Αγίους Τόπους.

21. Κατόπιν των πληροφοριών αυτών κατέβηκα πάλιν από την σκήτην εις τον συνοικισμόν, διά να εξακριβώσω και μόνος μου την αλήθειαν. "Όταν έβράδυνασε, με χαράν μεγάλην πλέον είδον τον Εύλόγιον ταπεινωμένον να προσκαλή τους ξένους εις τον οίκον να τους φιλοξενήση. Εδάκρυσα τότε και με αναστεναγμόν ανακουφίσεώς ηυχαρίστησα τον Θεόν και είπαν: «Ως έμεγαλύνθη τα έργα σου, Κύριε, πάντα εν σοφία εποίησας» (Ψαλμ. ργ', 24). Πράγματι, «Κύριος πτωχίζει και πλουτίζει, ταπεινοί και ανυψοί» (Α' Βασιλ. β', 7). Ανεξιχνίαστα είναι τα κρίματά σου Κύριε!²⁸.

22. Ο Ευλόγιος λοιπόν μάς ώδήγησεν εις τον οίκον του, μαζί με άλλους ξένους, μάς έπλυνε τους πόδας, μας ητοίμασε τράπεζας και μας προσέφερε να φάγωμεν.

'Αφού εφάγαμεν, τον επήρα ιδιαιτέρως και του λέγω:

- Πώς είσαι, 'Αββά Ευλόγιε;

- Να εύχεται – είπεν εκείνος-δι' εμέ, σεβαστέ μου Γέροντα, διότι είμαι ταπεινός και δεν έχω τίποτε άλλο, εκτός από ό,τι μού άποφέρει η εργασία των χειρών μου.

- Είθε και αυτά ακόμη-του απήντησα –τα μηδαμινά και ελάχιστα να μη τα είχες.

– Διατί μου τα λέγεις αυτά, Γέροντά μου – είπεν εκείνοςμήπως σε έλύπησα ή σε έσκανδάλισα, χωρίς να το αντιληφθώ;

²⁸ «Ως ανεξιχνίαστα τα κρίματα αυτού και ανεξιχνίαστοι αι οδοί αυτού !» (Ρωμ. ια', 33).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

Λαβών τότε αφορμήν από την ερώτησίν του αυτήν, του εξιστόρησα λεπτομερώς τα γεγονότα. Κατεπλάγη ο Ευλόγιος από την διήγησιν αυτήν και ήρχισε συντετριμμένος να κλαίη. Αφού δε έκλαυσεν αρκετά μού λέγει:

-- Κάμε προσευχήν, Γέροντά μου, - μού είπε, - να χορηγή και Θεός τα απολύτως αναγκαία και από τώρα και εις το εξής, μετά από όσα επέρασα, θα διορθωθώ.

- Πράγματι, τέκνον μου, -είπον εγώ – μη περιμένης να σου χορηγήση τίποτε άλλο ο Χριστός, εν όσα θα εύρίσκεσαι εις τον κόσμον αυτόν, παρά μόνον τους ελαχίστους αυτούς καρπούς του ημερησίου μόχθου σου. Αυτό είναι το συμφέρον της ψυχής σου.

Αφού συνομιλήσαμεν και περί άλλων πνευματικών ζητημάτων, τον απεχαιρέτησα και ανεχώρησα διά την σκήτην μου.

24. Ο Ευλόγιος έμεινεν εις όλην του την ζωήν εργάτης εις τό λατομείον. Έν όσω δε έξη και ειργάζετο, υπεδέχετο μετά χαράς τους ξένους εις την οικίας του. "Έφθασε δε να γίνη εκατόν ετών, χωρίς να κουρασθή εις αυτό το διακόνημα, διότι ο Θεός τού έδιδε δύναμιν, έως ότου ετελείωσε τον δρόμον της παρούσης ζωής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

“Οτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν ἀδιακρίτως ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου λαμβάνειν οὐδὲ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν καὶ ὅτι ὀφείλει καὶ λαμβάνων ὑπὲρ τῶν διδόντων κοπιᾶν.

Ὁ Μοναχὸς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἀδιακρίτως ἀπὸ οἰονδήποτε ἄνθρωπον οὔτε περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχει ἀνάγκην. Αὐτὸς ποὺ δέχεται τὴν ἐλεημοσύνην ἢ δωρεὰν ὀφείλει νὰ κοπιᾷ χάριν αὐτῶν, ποὺ δίδουν (εὐχόμενος καὶ νηστεύων).

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ ποτὲ τὶς εἰς Ραϊθῶ ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ ξένης, καὶ ἔδωκε τοῖς ἀδελφοῖς ἀγάπης ἀνὰ νομίσματος ἔπεμψε δὲ καὶ τινι ἥσυχαστῃ καθημένῳ ἐκεῖσε ἐν κελλίῳ καὶ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ θεωρεῖ ὁ Γέρων ἀγρὸν μεστωμένον ἀκανθῶν, καὶ τινὰ λέγοντα αὐτῷ ἔξελθε, θέρισον εἷς τὸν ἀγρὸν τοῦ δόντος ἀγάπην.

2. Πρωτὰς δὲ μετεστείλατο καὶ ἥσυχαστῆς τὸν ἀποστείλαντα αὐτὰ Ἐ τὸ νόμισμα φιλοχριστόν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τοῦτο λέγων· δέξαι σου, ἀδελφέ, τὸ νόμισμα' οὐ γὰρ ἀπαντᾷ μοὶ ἄλλοτρίας ἀκάνθας θερίσαι' ὁ εἶθε κὰν τὰς ἑμαυτοῦ ἀνασπάσω. 3. Εἶπε Γέρων" οἱ τέλειοι Ἀσκηταὶ οὐ ταχὺ δέχονται πρᾶγμα παρὰ τινὸς οἱ δὲ μέσοι, οὐ λέγουσι τινι δοῦναι αὐτοῖς τίποτε' εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τὶς δώσῃ, δέχονται ὡς ἀπὸ Θεοῦ τὰ πεμφθέντα εἰ δὲ τὶς ἀσθενὴς λίαν ἐστὶ καὶ οὐκ ἰσχύει ἐργάσασθαι, τὴν χρεῖαν αὐτοῦ αἰτησάτω μετὰ πολλῆς ταπεινώσεως μεμφόμενος μὲν· τοῦ ἑαυτῷ διαπαντός,

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ὅτι εἰ ἔχω πρᾶγμα τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν χρεῖαν μου, καὶ φέρει μοὶ τὶς αὐτό, καὶ μάλιστα κοσμικός, γινώσκων ὅτι τοῦτο ἐξ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου ἐστίν, οὐ δέχομαι.

5. Ἐὰν δὲ χρήζων τενὸς μὴ ἔχω, καὶ ὁ λογισμὸς ζητεῖ ἅπαξ καὶ δις εὐρεῖν αὐτό, τότε εἶδως ὁ Θεὸς ὅτι χρήζω, φέρει διὰ τινός, ὡς πὲρ τῷ Δανιήλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων διὰ Ἀββακοῦμ τοῦ Προφήτου.

6. Εἰ δὲ ἔχω ὅθεν πορίσωμαί τα πρὸς τὴν χρεῖαν, οἷον ἀργύριον μικρὸν ἢ ὀβολούς, καὶ οὐκ ἐκβάλλω φειδόμενος τῶν ὀβολῶν, ἀλλὰ περιμένω νὰ φέρῃ μοὶ τὶς τὴν χρεῖαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

μου δωρεάν, τότε κοινωνὸς γίνομαι Ἰούδα τοῦ ᾽Ισκαριώτου, ὃς τις ἀφῆκε τὴν Χάριν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν ἐπιθυμίαντ ἧς φιλαργυρίας.

7. Ἦκούσαμεν περὶ ἐνδεοῦς ἀδελφοῦ καὶ χρήζοντος, ὅτι εἴσενεγκοντος αὐτῷ τινὸς τῶν βρωμάτων τὴν χρεῖαν, μετὰ τοῦτο εἰ ἔτυχε καὶ ἄλλον ἐνεγκεῖν τί, οὐκ ἐδέχετο, αὐτῷ λέγων· ἤδη διέθρεψε μὲ δ Κύριός μου, καὶ ἀρκεῖ μοί.

8. Εἶπεν ὁ ᾽Αββᾶς Φορτᾶς' εἰ θέλη μὲ δ Θεὸς ζῆν, οἶδε πῶς οἰκονομήσει μὲ εἰ δὲ οὐ θέλῃ, ἵνα τί μοι τὸ ζῆν; οὐ γὰρ παρὰ πάντων ἐδέχετο, καὶ τοὶ κλινήρης ὤνελεγε δὲ" ἐὰν προσφέρῃ μοι τίς τίποτε, καὶ οὐχὶ διὰ τὸν Θεόν, ἀλλὰ διὰ τί καθῆκον ἀνθρώπιγον, εἰ λάβω αὐτό, ἀδικῶ τὸν προσενεγκόντα, οὔτε γὰρ ἔχω τί ἀντιδοῦναι αὐτῷ, οὔτε παρὰ τῷ Θεῷ λαμβάνω μισθόν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθεν εἰς τὴν Ραϊθῷ ἓνας πλούσιος ἀνθρώπος ἀπὸ ξένον μέρος. Οὗτος λοιπόν προσέφερεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς ὡς ἐκδήλωσιν ἀγάπης ἀπὸ ἑνα νόμισμα. Επίσης ἔστειλε καὶ εἰς ἑνα Ἑσυχαστὴν, που ἐκάθητο μόνος του εἰς ἀπομεμακρυσμένον κελλίον, ἑνα νόμισμα.

Τὴν νύκτα ἐκείνην, που ἔλαβε τὸ νόμισμα ὁ Ἑσυχαστής, βλέπει ἐν ὁράματι ἑνα χωράφι γεμάτο ἀγκάθια ἤκουσε δε καὶ κάποιον, που του ἔλεγαν: «Ἐβγα τώρα, διὰ να θερίσης τὸ χωράφι αὐτοῦ, που σου ἔδωσε τὸ φιλοδώρημα».

2. Μόλις ἐξημέρωσε, στέλλει ὁ Ἑσυχαστής καὶ καλεῖ πλησίον του αὐτὸν τὸν φιλόχριστον, που του ἀπέστειλε τὸ νόμισμα τῆς ἀγάπης. Ὅταν ἦλθε, του ἐπιστρέφει με ευγένειαν τὸ νόμισμα καὶ του λέγει: - Πάρε, ἀδελφέ μου, ὀπίσω τὸ νόμισμα διότι δὲν ἤμπορώ να θερίσω ξένα ἀγκάθια. Εἶθε να μπορέσω να ξερριζώσω τὰ ἰδικά μου.

3. “Ἐνας σεβαστὸς γέρων Ἀσκητής, εἶπε τα ἐξῆς σχετικῶς με τοὺς ᾽Ασκητάς: Οἱ Ἀσκηταί, που ἔχουν πλέον τελειοποιηθῇ κατὰ Χριστόν, δὲν δέχονται εὐκόλα δωρεὰς ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι οἱ Ἀσκηταί, που εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς μεσότητος, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη δὲν ζητοῦν ποτέ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς εἴαν δε εὐρεθῇ κάποιος καὶ μόνος του προσφέρῃ κάτι, τὸ δέχονται ὡς να τὸ ἔχη στείλει ὁ Θεός. Εἴαν πάλιν εἶναι ἓνας Ἀσκητής ἀσθενής καὶ δὲν δύναται να ἐργασθῇ, ας ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς δυναμένους να προσφέρουν τὰ πράγματα, που ἔχει ἀνάγκην, με πολλήν ταπείνωσιν, κατηγορῶν πάντοτε τὸν εαυτὸν του διὰ τὴν ἀνάγκην, εἰς τὴν ὁποίαν περιήλθεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

4. Ο Αββάς Μακάριος είπε τα εξής ωφέλιμα διδάγματα. Εάν έχω ένα πράγμα και είναι αρκετόν διά να καλύψω τας ανάγκας μου, μου προσφέρει δε κάποιος και άλλο, δεν θα το δεχθώ, όταν μάλιστα εκείνος που μου το προσφέρει είναι κοσμικός ή αποδοχή του αντικειμένου αυτού, του οποίου δεν έχω άμεσον ανάγκην, είμαι βέβαιος, ότι είναι διαβολική ενέργεια.

5. Εάν όμως έχω ανάγκην από ένα πράγμα και με τον λογισμόν μου το επιζητήσω μίαν και δύο φορές, τότε είμαι βέβαιος, ότι ο Θεός, που γνωρίζει την ανάγκην μου αυτήν, θα μου το αποστείλῃ δι' ενός ανθρώπου, όπως ακριβώς ικανοποίησε την επιθυμίαν του Δανιήλ εις τον λάκκον των λεόντων, διά μέσου του Προφήτου Αββακούμ²⁹.

6. Εάν όμως έχω χρήματα για να αγοράσω τα είδη αυτά, τα οποία χρειάζομαι, και δεν το κάμω, διότι λυπούμαι να τα εξοδεύσω και περιμένω να μου τα προσφέρουν δωρεάν, τότε ομοιάζω με τον Ιούδαν τον Ισκαριώτην, που άφησε την Χάριν του Αποστόλου, που του προσέφερεν ο Κύριος, και έτρεξε να ικανοποιήση την αμαρτωλήν επιθυμίαν της φιλαργυρίας.

7. Επληροφορήθημεν δι' ένα πάμπτωχον Μοναχών το εξής. Ούτος είχεν ανάγκην και έζη από ελεημοσύνην. Όταν λοιπόν κάποιος του έφερε την απαιτούμενην τροφήν διά την ημέραν εκείνην, κατόπιν δε ήρχετο και άλλος και του έφερε κάτι, δεν εδέχετο την δευτέραν αυτήν ελεημοσύνην, καίτοι είχεν ανάγκας διά τας άλλας ημέρας, και έλεγεν εις τον δεύτερον επισκέπτης του:

– Σε ευχαριστώ αλλά δεν θα δεχθώ την προσφοράς σου, διότι ο Κύριος με έθρεψε διά σήμερον και αυτό μου είναι αρκετόν.

8. Ένας άλλος άγιος Ασκητής, ο Αββάς Φορτάς, έλεγε τα εξής αξιομνημόνευτα:

– Εάν ο Θεός θέλη να ζω, γνωρίζει καλά πώς να με εξοικοναμήσῃ: εάν πάλιν δεν είναι θέλημά Του να ζω, τι αποτέλεσμα θα φέρουν αι προσωπικαι μου φροντίδες;

Αυτός λοιπόν, καίτοι ήτο κλινήρης, εν τούτοις δεν εδέχετο από όλους βοήθειαν. Έδικαιολόγει δε την άρνησίν του αυτήν ως εξής: Εάν μού προσφέρῃ ένας άνθρωπος μίαν βοήθειαν, συναισθανόμενος μίαν υποχρέωσιν απέναντί μου και δεν το κάνει αυτό δια τον Θεόν και μόνον, τελείως απροσωπολήπτως, δεν ήμπορώ να την δεχθώ,

²⁹ «Και είπεν ο Αγγελος Κυρίου τώ Αμβακούμ απένεγκε το άριστον, ό έχεις, εις Βαβυλώνα τώ Δανιήλ εις τον λάκκον των λεόντων...» (Δαν, ιρ , 34).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

διότι θα αδικήσω αυτόν, που μου την προσέφερε. Και θα τον αδικήσω, διότι δεν δύναμαι να την ανταποδώσω αλλά ούτε και από τον Θεόν λαμβάνω τον μισθόν της υπομονής και της εγκρατερήσεως.

Β'. Παλλαδίου

ΕΘΕΑΣΑΜΕΘΑ τὸν μέγαν Ἀσκητὴν Βησσαρίωνα, δς πάνυ πραότα Γ τὸς ὦν, μεγάλην εἶχε κατάνυξιν. Καθημένων δὲ ἡμῶν καὶ ὁμιλούντων καὶ διδασκομένων ὑπ' αὐτοῦ τα ψυχοφελῆ καὶ σωτήρια, εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Μίλης, καὶ ἀσπασάμενος τὸν Γέροντα, ἔφη ὁ δεῖνα, καὶ διακονητὴς ἡμῶν, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ συνεχῶς ἐπισκεπτόμενος ἡμᾶς, τέθνη κέν" ἀλλ' ὡς πὲρ ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ καλῶς διώκει τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐν τῷ θανάτῳ κάλλιον αὐτὰ διώκησε" κατέλιπε γὰρ τὰ προάστεια αὐτοῦ το γυναικεῖο Μοναστηρίῳ, ὅπερ ὠκοδομήσεν "Ηλίας ὁ Ἀσκητής, συνάξας ἐν αὐτῷ ἀσκητρίας τριακοσίας.

2. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἤρξατο θρηνεῖν καὶ τύπτειν τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον λέγων· οὐαὶ μοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ! ἔχαροποίησε τὸν διάβολον, βλάβας οὐ μετρίως τὰς Ἀσκητρίας, καὶ ἀπώλεσε τὸν μισθὸν αὐτοῦ, καὶ λέγεις καλῶς διώκησεν καὶ ἡμῶν δὲ ἀμφισβητούντων καὶ λεγόντων, καὶ πῶς οὐ πλείονα μᾶλλον μισθὸν ἔχει ἐν τῷ ἐπικουρῆσαι ταῖς Ἀσκητρίαις ταῖς τὰ Χριστῷ γυμφευσαμέναις, καὶ Αὐτῷ μόνο δουλεύουσαι καὶ εἶπεν ὁ Γέρων' πιστεύσατε μοί, τέκνα, ὅτι κάγω τοιοῦτον ἔπαθον.

3. Θεασάμενος γὰρ τὸν Ἀββᾶ Γεράσιμον, περὶ οὗ καὶ ἐν τῷ Βίῳ τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου ἐμφέρεται, καὶ ἀνελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εὐξάμενος, εἶτα ὑποστρέψας, ὦν εἴκοσιπεντε ἐτῶν, ὡς ἤκουσα περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ πῶς καὶ λέων εἰς τὸν τάφον αὐτοῦ ὠρυόμενος ἐτελεύτησεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἐπλήγην τὴν κάρ· δῖαν τῷ πρὸς Θεὸν ἔρωτα, καὶ εὐθὺς διεσκόρπισα πάντα τα ὑπάρχοντα μοί, μηδὲν ἄλλο δάσος, εἰ μὴ προάστειον ἔν, λόγῳ τῶν Ἀσκητριῶν τῆς μεγάλης Μονῆς τῆς σύσης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

4. Καὶ ἀπῆλθον καὶ ἀνεθέμην τὸ Ἀββᾶ Ἰσιδῶρω τῷ Πηλουσιώτῃ λέγων· Ἀββᾶ, βούλομαι, Θεοῦ θέλοντος, ἀποτάξασθαι, καὶ τὰ πάντα μου ἐσκόρπισα εὖασα δὲ προάστειον ἐν λόγῳ τῶν Ἀσκητριῶν, καὶ ἐπιζητεῖ ἀγορᾶσαι ὁ ἡγεμὼν Αὐγουσταλιος διδούς μοὶ ὑπὲρ τιμῆς χρυσοῦ λίτρας ἐβδομήκοντα δώσω οὖν αὐτῷ, ἢ οὗ καὶ καὶ εἶπε μοὶ ὁ Γέρων' ἐὰν ἡ ἄξιον λίτρων ἐβδομήκοντα, δὸς αὐτὸ εἰς πενήκοντα, καὶ λαβὼν τὸ χρυσίον παρέσχε ταῖς Ἀσκητρίαις, καὶ πλείονα μισθῶν ἔχεις' εἰ δὲ δώσεις αὐταῖς τὸ προάστειον, εἰς πολλῶν ταραχὴν καὶ περισπασμούς, τάχα δὲ καὶ εἰς βόθρους πορνείας ἐμβάλλεις αὐτάς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

5. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπέισθην τῷ Γέρονται, ἀλλ' ὑποστρέψας ἐποίησα λίβελλον τὴν δωρεὰν ἐγγράφως ἐκθέμενος, καὶ ἰδιοχείρῳ ὑπογραφή πιστωσάμενος, παρόντος καὶ τοῦ Πάπα Ἀλεξανδρείας σὺν τῷ κλήρῳ παντί, καὶ τοῦ “Ἡγεμόνος, καὶ συμμαρ τυρούντων τῇ δωρεᾷ δοὺς τὲ ταῖς Μοναστρίαις τὸν χάρτην, εὐθὺς ἐξῆλθον εἰς σκήτιν. . 6. Καὶ διελθόντων μηνῶν δεκαέξ, θεωρῶ κατ' ὄναρ ὅτι εὐρέθην εἰς Βηθλεὲμ ἰστάμενος, ἀτενίσας δὲ εἰς τὸ Ἱερατεῖον, εἶδον αὐτὸ πεπληρωμένον θαυμαστοῦ τινὸς καὶ ἀρρήτου φωτός, καὶ ἄνδρας τινὰς ξεροπρεπεῖς ψάλλοντας, καὶ γυναῖκα πορφυρὰ περιβεβλημένην, ἧς τὸ κάλλος ἀμήχανον στορηθῆναι.

7. Καταπλαγεῖς οὖν καὶ γενόμενος ἔμφοβος ἐκ τῆς φρικτῆς ἐκείνης δράσεως, ἤθελον ὑποχωρῆσαι, εἷς δὲ τῶν ξεροπρεπῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἄλλων διαφορώτερος, ἐξελθὼν πρὸς μέ, λέγει μοι αὐστηρὰ τὴ φωνή καὶ βλοσυρὸ τῷ ὄμματι Εἶπε, Εὐστάθιε, τοῦτο γὰρ εἶχον τὸ κοσμικὸν ὄνομα, τί βούλει ἀπολογήσασθαι περὶ τῶν Ἀσκητριῶν, ὅτι ἀφ' ἧς ἡμέρας δέδωκας αὐταῖς τὸ προάστειον, παρώργισαν τὸν Κύριον; ἄρτι σὲ θανατώσω, εἰ μὴ εὐθὺς διορθώσης ὅπερ ἔσφαλῃς.

8. "Ἐγὼ δὲ συντρόμος ἀπεκρίθην αὐτῷ Κύριε, ἐγὼ πρὸς τὸ ἀναπαύσαι αὐτὰς δέδωκα τὸ προάστειον σὺν τοῖς δούλοις καὶ τοῖς ζεύγεσι τῶν βοῶν, οὐχὶ πρὸς τὸ παροργίσει τὸν Θεόν,

9. Ἀνοίξασα δὲ τὸ ἅγιος αὐτῆς στόμα ἡ πορφυροφοροῦσα λέγει μοι ἰλαρὰ τὴ φωνή ἀπεδεξάμεθά σου τὴν προαίρεσιν, τέκνον, ἀλλ' εὖρων ἐκ τούτου γομην Ὁ διάβολος, καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πολέμιος, ἔτρωσεν αὐτῶν σὺν ταῖς ψυχαῖς καὶ τὰ σώματα" ἡδυνατο δὲ δ προγοητῆς αὐτῶν Θεὸς ποταμοὺς ὅλους χρυσοῦ κατενέγκαι καὶ δοῦναι αὐταῖς, ἀλλ' οὐ συμφέρει" οἱ γὰρ ἀποταξάμενοι τὸ κόσμον διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐν κόπο καὶ μόχθῳ καὶ πολλῇ ταπεινοφροσύνῃ καὶ πτωχείᾳ ὀφείλουσιν ἀπερισπάστως προσεδρεύειν τῷ Θεῷ, καὶ οὐχὶ ἐν σπᾷ τάλη καὶ κενοδοξία καὶ πλούτῳ.

10. Καὶ ἐκτείνασα τὴν χεῖρα αὐτῆς, καὶ δεικνύουσα μοι ἐκείνον τὸν πρὸ αὐτῆς μοι λαλήσαντα, εἶπεν οὗτος ἔστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, καὶ τῶν Μοναχῶν καθηγητής, καὶ οἱ θέλοντες σὺν αὐτῷ εἶναι ὀφείλουνσι τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ μιμεῖσθαι' πάλιν οὖν λέγει μοι" ἀπελθε, διόρθωσαί σου τὸ σφάλμα, ἔχων κάμε συνεργοῦσαν εἴτα φησὶ πρὸς τὸν Πρόδρομον ἀπιδουσα" Βαπτιστά, σφράγισαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἵνα μὴ δόξη φάντασμα εἶναι τὰ δηθέντα αὐτῷ δὲ ἐκτεινας τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐσφράγισέ μου τὴν καρδίαν.

11. Καὶ εὐθέως ἦλθον εἰς ἑαυτόν, καὶ αὐτὴ τὴ ὥρα λαβὼν τὴν ράβδον μου, καὶ ὀλίγους ἄρτους διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰσίδωρον, καὶ διηγησάμην αὐτῷ τὴν ὁπτασίαν, καὶ λέγει μοι' οὐκ οἶδας ὅτι τὰ προάστεια φιλοκαλοῦνται, ἥτοι γεωργίας δέονται, καὶ ἐὰν ἄνδρες εἰσέρχονται πρὸς τὰς Ἀσκή

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

τρίας, οὐκ ἔα ὁ διάβολος οὔτε ἐκεῖνας οὔτε τοὺς ἄνδρας ἀπλήκτους; εἰ ξένον παντάπασι Μοναχοῖς τὸ ἐν γήνιοις περισπᾶσθαι, πολλῶ μᾶλλον γυναιξί.

12. Λαβὼν οὖν τὸν Γέροντα, ἀπῆλθον πρὸς τὰς Ἀσκητρίδας καὶ ὡς εἰσῆλθομεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἠϋξάμεθα, προσεκαλεσάμεθα τὰς Γραῦς, καὶ ἐλέγομεν αὐταῖς τί ποιοῦμεν ; ὅτι ὁ βασιλικὸς ἔρχεται πρὸς τὸ ἄραι τὸ προάστειον, καὶ ποιῆσαι αὐτὸ Πατριαρχικὸν ; αἱ δὲ εἶπον ὡς ἐπίστασθε, ὅ,τι καλὸν ἐστὶ καὶ συμφέρον, οὕτω κελεύσατε καὶ ποιήσομεν.

13. Λέγω αὐταῖς ἐγὼ πρὸς βασιλικὸν οὐ δύναμαι ἀντιβῆναι' εἰ οὖν θέλετε, πρὶν ἐκεῖνος ἔλθῃ, πωλήσωμεν αὐτὸ τὸ ἀρχοντι καὶ τὸ χρῆμα λάβετε ὑμεῖς ἐκεῖνος δὲ ποιησάτω μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ὡς βούλεται' ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι καλῶς εἶπατε, γενέσθω.

14. Εὐθύς οὖν ἀπελθὼν πέπρακα τοῦτο εἰς ἐξήκοντα λίτρας τῷ Αὐγουσταλῖα, ἐλευθερώσας καὶ τὰ ἀνδράποδα" καὶ λαβὼν τὸ χρυσίον καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ τῶν Ἀσκητριῶν Μοναστήριον, ἔθηκα αὐτὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔμπροσθέν του θυσιαστηρίου, καὶ σὺν τῷ Ἀββᾷ Ἰσιδώρῳ συνταξάμενοι αὐταῖς, ἐξήλθομεν.

15. Καὶ λέγω τῷ Γέροντι" παρ' ὀλίγον ἂν ἀπωλόμην, Πάτερ καλῶς εἶπον οἱ Πατέρες, εἷς γυναικάς μὴ ποιήσης ἐλεημοσύνης καὶ εἶπε μοι 5 Γέρων" μὴ οὕτω λέγε, τέκνον, ἐπεὶ ἁμαρτάνεις" ἀλήθειαν δὲ λέγω σοί, ὅτι ὁ ἔχων καὶ θέλων ποιῆσαι μισθόν, εἰς Ἀσκητρίδας μᾶλλον ποιησάτω καὶ γὰρ ποιῶν εἰς αὐτὰς ἔλεος, ὑπὲρ τοὺς τυφλοὺς καὶ λεπροὺς καὶ χωλοὺς καὶ λελωβημένους, πλείω κατὰ Θεὸν μισθὸν ἔχει, ὅτι καὶ αὗται ἀσθενέστερον μέρος οὔσαι τοῦ κοινοῦ σώματος, διὰ τὸν Θεὸν ἀπετάξαντο καὶ πτωχεύουσι, καὶ οὐ δύνανται ἐξελθεῖν, ὡς ἡμεῖς, πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν, οὐδὲ διακονῆσαι ἑαυταῖς ἰσχύουσιν ἢ ὅλως ἐξελθεῖν τῆς Μονῆς.

16. Εἰ γὰρ τις ἐξ αὐτῶν μόνον τοῦ πυλῶνος τοῦ Μοναστηρίου ἐξέλθῃ, εὐθύς, ὡς πὲρ ἐλάφου φανείσης, πάντες οἱ θηρευταὶ τῶν κακῶν εἰς αὐτὴν σκοπεύουσι, καὶ πάντοθεν τοξεύειν ἐπιχειροῦσι κὰν συμβῇ αὐτὴν μὴ τρωθῆναι, ὅπερ δυσχερές ἐστὶ καὶ σχεδὸν ἀδύνατον, ἀλλὰ γὰρ διὰ τοὺς εἰς αὐτὴν τιτρώσκομενους οὐκ ὀλίγη ζημία παρακολουθεῖ εἰ δὲ καὶ αὐτὴ τρωθεῖσα ἐν καιρίᾳ τοῦ σώματος διάφυγῃ τὰς χεῖρας τῶν θηρευτῶν, οὐδὲν ἔλαττον κινδυνεύει κὰν γὰρ τὸ βέλος καταλιποῦσα ἄπελθῃ, ἥτοι τὸ πρόσωπον εἰς καὶ ἐπὶ τῇ ἀπροσεξίᾳ ἐτρώθῃ, ὑπὸ γοῦν τοῦ τραύματος διαφθείρεται, καὶ μάλιστα εἰ ἀνεπιμέλητον ἔασι αὐτό, ὡς τὲ καὶ προσοζέσαι, καὶ σαπῆναι κατὰ τὴν τοῦ Προφήτου φωνήν.

17. Διὰ ταῦτα, ἡ δυνάμενος ταύταις διακονεῖν διὰ τὸν Θεόν, καὶ ἀπρόιτους αὐτὰς ποιεῖν, ἑκατονταπλασίονα τὸν μισθὸν παρὰ Θεοῦ λήψεται, ὑπὲρ τὸν ἄλλους πένητας καὶ ἀσθενεῖς ἔλεουντα' ὁμοίως καὶ ὁ τοῖς Μοναχοῖς διακονῶν, τοῖς διὰ Θεὸν πενομένοις,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

μεγάλης καὶ ἀνυπέρβλητον ἔχει τὴν ἀντιμισθίαν ἄνωθεν" «ὁ δεχόμενος γάρ, φησι, προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου», καὶ τὰ ἐξῆς καὶ πάλιν «ὃς ἂν ποτίσῃ ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ».

18. Πλὴν προσέχειν ἄξιον καὶ οὐκ ἀδιαφόρως παρέχειν Μοναστηρίῳ, ἢ ἀνδρείῳ ἢ γυναικείῳ, τὰ εἰς περισπασμὸν καὶ φροντίδας καὶ ταραχᾶς τοὺς κατὰ Θεὸν ζῆν βουλομένους ἐνάγοντα οὕτω γὰρ οὐκ ὠφελῶν αὐτοὺς ἔσται, ἀλλὰ βλάπτων μᾶλλον καὶ τὰ μέγιστα ζημιῶν.

19. 'Ἄλλ' ὀφείλει καὶ θέλων τοῖς τοιούτοις διακονῆσαι καὶ ἀναπαύσαι αὐτούς, ἐκεῖνα δίδοναι, καὶ πρὸς τὰ πνευματικὰ προσεδρίαν ἀπερίσπαστον αὐτοῖς προξεῖ: νεῖ" οἶον σῖτον, ἢ ἄλευρον, ἢ ὄσπριον, ἢ κέρμα, ἢ ἱμάτιον, ἢ ἐρέαν, ἢ λινοῦν, ἢ τί τῶν τοιούτων, ὅσα ἐν χρεῖα ὄντα ἀναγκαῖα αὐτοῖς ἀπόνως χορηγούμενα, αὔξει τὴν εἰς Θεὸν λατρείας, τῆς εἰς Αὐτὸν σχολῆς καὶ μερίμνης μὴ ἀπάγοντα.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ συνέβη το ἐξῆς περιστατικὸν με τὸν Μεγάλον Ἀσκητὴν Βησσαρίωνα, ο ὁποῖος ἦτο εἰς τό ἐπακρον ἡρεμος καὶ ἡσθάνετο μεγάλην κατάνυξιν.

Ἐκαθήμεθα καὶ συνομιλοῦσαμεν, ακροώμενοι μετὰ σεβασμοῦ τας πολυτίμους καὶ ψυχωφελεῖς διδασκαλίας του. Ἐν τῷ μεταξύ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον ὁ Αββάς Μίλης καὶ αφοῦ ἐχαιρέτησε τὸν Γέροντα διὰ τοῦ ἐν Χριστῷ ἀσπασμοῦ, εἶπεν εἰς ἐπήκοον ὁλων.

— Ὁ ἄνθρωπος, που τόσον προθύμως μάς ἐξυπηρετεῖ εἰς τὴν ἐρημον αὐτὴν καὶ μάς ἐπεσκέπτετο συχνά, ἀπέθανεν. 'Ἄλλ' ὅπως ἀκριβῶς, ἐφ' ὅσον ἐζή, ἐρρῦθμιζε καλῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὰς υποθέσεις του, τοιουτοτρόπως καὶ κατὰ τὸν θάνατόν του τὰ ἐτακτοποίησεν ὅλα ἐπαινετῶς καὶ θεαρέστως. Οὕτω ὅλα τὰ κτήματά του, διὰ διαθήκης, τὰ ἀφήσεν εἰς τὸ γυναικεῖον Μοναστήριον, που ἐκτίσεν ὁ 'Ἀσκητὴς Ἡλίας, συγκεντρώσας εἰς αὐτό περί τας τριακοσίας 'Ἀσκητρίας.

2. Μόλις ἤκουσε τὴν εἶδησιν αὐτὴν ὁ Ἀσκητὴς Βησσαρίων ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ κτυπᾷ τὸ πρόσωπόν του. Ὁρηνολογῶν δε ἔλεγεν:

- Ἀλλοῖμονον εἰς ἐμέ τὸν ἀμαρτωλὸν ποῖαν θλιβεράν εἶδησιν ἤκουσα! Ὁ καλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, που διέθεσε τὰ κτήματά του εἰς τὸ γυναικεῖον Μοναστήριον, ἔδωσε χαρὰν εἰς τὸν διάβολον, ἐβλάψε πάρα πολὺ τας Ἀσκητρίας, ἔχασε με τὴν ἐνέργειάν του αὐτὴν τὴν ἀξιομισθίαν τῶν ἔργων του, καὶ συ μού λέγεις, ὅτι ἐτακτοποίησε καλῶς τας υποθέσεις του;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

Ακούσαντες ημείς τους λόγους αυτούς του Γέροντος ήμφισβητούσαμεν τα λεχθέντα και ἐλέγομεν:

– Γέροντα, σχεδόν όλοι έχομεν μίαν απορίαν δεν έχει μεγαλυτέραν άξίαν ενώπιον του Θεού η βοήθεια προς τας 'Ασκητρίας, που ενυμφεύθησαν τον Χριστόν και μόνον Αύτόν λατρεύουν;

- Σας διαβεβαιώ, τέκνα μου, – είπεν ο Γέρων - ότι και εγώ έπαθον κάποτε το ίδιον που έπαθεν αυτός. Και ιδού συγκεκριμένως.

3. Είχον ίδει τον 'Αββαν Γεράσιμον, περί του οποίου γίνεται λόγος εις τον βίον του Μεγάλου Ευθυμίου. Τότε, κατά την εποχήν εκείνην, ανήλθον εις τα Ιεροσόλυμα και αφού προσεκύνησα, επέστρεψα. "Ημουν τότε είκοσι πέντε ετών. Μόλις λοιπόν ήκουσα περί του θαυμαστού θανάτου του, οπότε, ως γνωστόν, ο λέων του Αγίου, με μελαγχολικούς βρυχηθμούς απέθανεν επάνω εις τον τάφον του Αγίου, ήσθάνθην εις την καρδίαν μου την νύξιν του θείου έρωτος. Αμέσως εσκορπίσα όλην την περιουσίαν μου και δεν άφησα τίποτε, παρά ένα κτήμα μόνον, το οποίον διέθεσα εις την μεγάλην Μονήν των 'Ασκητριών, που ευρίσκεται πλησίον της Αλεξανδρείας.

4. Μετά ταύτα ανεχώρησα και συνήντησα τον 'Αββάς Ισίδωρον τον Πηλουσιώτην εις τον οποίον είπον :

– Αββά Ισίδωρε, θέλω, με την βοήθειαν του Θεού, να φύγω από τον κόσμον και προς τον σκοπόν αυτόν έμοίρασα εις τους πτωχούς τα πράγματά μου άφησα μονάχα ένα μεγάλο αγρόκτημα, το οποίον υπεσχέθην εις τας Ασκητρίας του τόπου. Το αγρόκτημα αυτό μου το ζητεί να το αγοράση ο ηγεμών Αυγουστάλιος. Μου προσφέρει μάλιστα ως τιμήν εβδομήκοντα λίτρας χρυσού. Τί με συμβουλεύεις λοιπόν, να το δώσω εις αυτόν;

– Εάν η αξία του αγροκτήματος – μού απήντησεν ο Αββάς Ισίδωρος είναι πράγματι εβδομήκοντα λίτραι χρυσού, να το πωλήσης πενήκοντα και να προσφέρης τα χρήματα εις τας 'Ασκητρίας. Με την ελεημοσύνην αυτήν ο μισθός σου θα είναι μεγαλύτερος ενώπιον του Θεού. Διότι, εάν τους δώσης το αγρόκτημα, θα γίνησ αφορμή να περιπλακούν αι Ασκήτριαι εις κοσμικούς θορύβους και περισπασμούς εις βάρος της ασκήσεώς των ίσως μάλιστα διανοίξης και βόθρους πορνείας, διά να εμπέσουν εις αυτούς, εφ' όσον θα είναι υποχρεωμένοι, διά την περιποίησιν του κτήματος, να συναναστρέφονται με κοσμικούς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

5. Αυτά μού είπε ο 'Αββάς Ισίδωρος εγώ όμως δεν τον ήκουσα. Επέστρεψα εις την Αλεξάνδρειας και συνέταξα δωρητήριον συμβόλαιον, το οποίον επεκύρωσα με την υπογραφήν μου. Εις την σύνταξιν του συμβολαίου παρίσταντο ως μάρτυρες ο Πάπας και Πατριάρχης 'Αλεξανδρείας με όλους τους Κληρικούς του, όπως επίσης και ο διοικητής της πόλεως.

Αφού δε παρέδωσα το δωρητήριον συμβόλαιον εις τὰς Μοναχάς, ανεχώρησα πλέον από τον κόσμον και ένεκλείσθην εις την σκήτην.

6. Μετά δέκα έξ μήνας, από της εγκαταστάσεώς μου εις την σκήτην, βλέπω ένα τρομακτικόν αποκαλυπτικόν όνειρον. Ευρέθην έξαφνα εις τον ιστορικός χώρος της Βηθλεέμ. Ειδον τότε τον Ιερόν Ναόν πλημμυρισμένος από ένα ολόλαμπρον και απερίγραπτον φώς. Μέσα εις αυτήν την πλημμυραν του φωτός εστέκοντο μερικοί σοβαροί άνδρες, με ιεροπρέπειαν, και έψαλλον διαφόρους ύμνους. Το κέντρον όμως της θαυμασίας αυτής σκηνης κατείχε μία ωραιοτάτη γυνή, που ήτο ενδεδυμένη με ερυθρών αυτοκρατορικήν ενδυμασίαν. Η ωραιότης της ήτο αδύνατον να περιγραφή. Μία ωραιότης σεμνή, υπερκοσμία, θεία, χωρίς καμμιάν υλικών βαρύτητα.

7. Έγώ εξεπλάγην από το θέαμα αυτό και ήρχισα, από φόβος, να απομακρύνομαι. Την στιγμήν εκείνην με πλησιάζει ένας από τους ιεροπρεπείς εκείνους άνδρας, ο πλέον επιβλητικός από τους άλλους, και αφού με εκοίταξε κάπως συνοφρυωμένος, μού είπε με αυστηρότητα.

— Είπέ μου, Ευστάθιε, (αυτό ήτο το κοσμικόν μου όνομα) τί σκέπτεσαι να άπολογηθής εις τόν Θεόν; Διότι από τότε που έχαρισές το άγρόκτημα εις τὰς 'Ασκητρίας, αΐται παρόργισαν τόν Θεόν! Η άπόφασις είναι να σε θανατώσω, έαν δέν έπανορθώσης άμέσως τò σφάλμα σου!

8. Τρομαγμένος από την κατηγορηματικήν αυτήν δήλωσιν έτόλμησα να άπολογηθώ.

- Κύριέ μου, έγώ δια να άναπαύσω τὰς Μοναχᾶς αὐτᾶς, τοὺς ἔχαρισά το άγρόκτημα, μαζί με τοὺς δούλους, τὰ ζεύγη τῶν βοδιῶν καὶ ὅλα τα άναγκαῖα έφόδια δέν προσέφερα τὸν υλικῶν αὐτὸν θησαυρόν, δια να παροργίσω τὸν Θεόν.

9. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ παρεμβαίνει ἡ παρισταμένη βασίλισσα, που έφόρει τὴν πορφύραν, καὶ με γλυκεῖαν φωνήν μου λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

– Τέκνον μου, ἡ ψυχικὴ σου διάθεσις ἦτο καλὴ καὶ δι' αὐτὸ μετὰ χαρᾶς τὴν προσεδέχθημεν ὁ ἐχθρὸς ὅμως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ διάβολος, εὖρηκεν εὐκαιρίαν ἀπὸ τὴν δωρεὰν αὐτὴν καὶ ἐπλήγωσε μαζί με τὰς ψυχὰς των καὶ τὰ σώματά των ἀκόμη. Μήπως δὲν ἤμπορουσεν ὁ Θεός, ποὺ προνοεῖ δι' αὐτὰς, ὅπως καὶ δι' ὅλα τα πλάσματά Του, νὰ ἀναβλύσῃ ποταμούς ὀλοκλήρους χρυσοῦ καὶ νὰ τὸν δώσῃ εἰς αὐτὰς ; Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ ἦτο πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς των ! Καὶ τοῦτο, διότι αὐτοὶ ποὺ ἐγκατέλειψαν τὸν κόσμον, διὰ νὰ κληρονομήσουν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ παραμένουν ἀπερίσπαστοι ἀπὸ κάθε βιοτικῆς μέριμναν, καὶ νὰ εἶναι διαρκῶς ἠνωμένοι μετὰ τὸν Θεόν, διερχόμενοι τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς των μετὰ σκληραγωγίαν, μετὰ μόχθον, μετὰ πολλὴν ταπεινοφροσύνην καὶ πτωχείας δὲν πρέπει νὰ περνοῦν μετὰ ὑπερηφάνειαν, μετὰ σπατάλην, μετὰ πλοῦτην.

10. Λέγουσα αὐτὰ πρὸς ἐμὲ ἡ βασίλισσα ὕψωσε τὴν χεῖρα της καὶ μοῦ ἔδειξεν ἐκεῖνον, ποὺ μου ὠμίλει πρὸ αὐτῆς.

– Αὐτὸς εἶναι συνέχισεν ὁμιλουσα – ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὁ καθηγητὴς τῶν Μοναχῶν. Αὐτοὶ λοιπὸν ποὺ θέλουν νὰ εὐρίσκονται μαζί του εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ μιμηθοῦν τὶς ἀρετὰς του. Πήγαινε λοιπὸν τώρα νὰ διορθώσῃς τὸ σφάλμα σου. Θὰ σὲ βοηθήσω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν προσπάθειάν σου.

Ἀπευθυνομένη δὲ πρὸς τὸν Πρόδρομος τοῦ λέγει:

- Βαπτιστὰ τοῦ Κυρίου, σφράγισε τοῦ τὴν καρδίαν, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ, ὅτι αὐτά, ποὺ βλέπει καὶ ἀκούει, εἶναι φαντασία καὶ ὄνειρον.

Πράγματι λοιπὸν ὁ Πρόδρομος ἤπλωσε τὴν δεξιάν του χεῖρα καὶ μοῦ ἔσφραγισε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τὴν καρδίαν μου.

11. Ἀμέσως τότε συνῆλθα ἀπὸ αὐτά, ποὺ ἔβλεπα ἐκείνην δὲ ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐπῆρα τὸ ραβδί μου καὶ ὀλίγους ἄρτους, διότι ὁ δρόμος ἦτο μακρινός, καὶ ἐπῆγα νὰ συναντήσω τὸν Ἀββᾶς Ἰσίδωρον. Ἀφοῦ τὸν συνήντησα, τοῦ διηγήθην λεπτομερῶς τὴν φοβερὰν ὀπτασίαν. Ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος μετὰ ἤκουσε μετὰ μεγάλην προσοχὴν καὶ μοῦ λέγει μετὰ ἡρεμίαν.

– Δεν γνωρίζεις, εὐλογημένε, ὅτι τα ἀγροκτῆματα ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ περιποιήσιν καὶ καλλιέργειαν; Διὰ τα ἔργα δε αὐτά χρειάζονται ἀνδρικαὶ χεῖρες, ὅταν λοιπὸν εἰς τα γυναικεῖα Μοναστήρια εἰσέρχωνται ἄνδρες, εἶναι ποτέ δυνατόν ὁ διάβολος νὰ ἀφήσῃ ἀνενοχλήτους καὶ τὰς Μοναχὰς καὶ τοὺς ἄνδρας; Εἴαν λοιπὸν δεν ἀρμόζῃ εἰς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

τους Μοναχούς να ασχολούνται με γήινους περισπασμούς, πολύ περισσότεραν αυτή η ενασχόλησης δεν αρμόζει εις τας Μοναχάς!

12. Αφού λοιπόν επήρα συντροφιά μου τον Γέροντα, ανεχωρήσαμεν διά το μέρος των Ασκητριών. Αμέσως εισήλθομεν εις την Εκκλησίαν και πρόσηυχήθημεν μετά ταύτα εκαλέσαμεν τας προϊσταμένας της συνοδείας και είπομεν προς αυτάς.

– Γερόντισσαι, ο αντιπρόσωπος της βασιλικής εξουσίας πρόκειται να έλθῃ εις ὀλίγας ημέρας, διά να πάρῃ την περιοχὴν αὐτήν και να ιδρύσῃ εἰς αὐτήν πατριαρχικά κτίσματα (Ναόν, οικοδομές κ.λ.π.). Τι νομίζετε ὅτι πρέπει να κάμωμεν ;

- Ὅπως γνωρίζετε: - ἀπήντησαν ἐκεῖναι- ὅ,τι εἶναι το καλύτεραν και συμφερώτερον διατάξετε να γίνῃ, και ἡμεῖς θα ἐκτελέσωμεν την ἐντολήν σας.

13. Εὐθύς τότε λέγω προς αὐτάς:

- Εγὼ δεν ἤμπορώ να ἀντιδράσω εις την πρόθεσιν τοῦ ἀντιπροσώπου της βασιλικῆς εξουσίας εἰάν λοιπόν θέλετε, πριν ἀκόμη ἔλθῃ ἐκεῖνος, να το πωλήσωμεν εις τον ἄρχοντα και να πάρετε σεῖς την εις χρήμα ἀξίαν του κτήματος. "Ἄς ἐνεργήσῃ δέ, ὅπως θέλει ο ἄρχων μετά του ἀντιπροσώπου της βασιλικῆς εξουσίας.

– Καλά τα εἶπατε- ἀπεκρίθησαν ἐκεῖναι – ἄς γίνουν τα πράγματα, ὅπως προτείνετε.

14. Κατόπιν της συγκαταθέσεως των Ἀσκητριῶν ἀνεχώρησα ἀμέσως και ἐπώλησα το κτήμα εις τον Αὐγουστάλιον, ἀντὶ της ἀξίας των ἐξήκοντα λιτρων χρυσοῦ. Συγχρόνως ἀπηλευθέρωσα και τους δούλους. Αφού δε εἰσέπραξα τον χρυσόν, ἐπέστρεψα εἰς το Μοναστήριον των Ἀσκητριῶν και τον ἄφησα ἐμπροσθεν του ἱεροῦ Βήματος. Ἐν συνεχείᾳ συνομιλήσαντες με αὐτάς, ἐγὼ και ο Ἀββάς Ἰσίδωρος, ἐπὶ των ἀπαραιτήτων λεπτομερειῶν, ἀναχωρήσαμεν.

15. Καθ' οδόν ἔλεγα εις τον Γέροντα.

- Πάτερ μου, παρ' ὀλίγον θα ἔχανα την ψυχὴν μου· σωστά συνεβούλευσαν οἱ Πατέρες εις γυναῖκας να μη κάμῃς ἐλεημοσύνην.

Ὁ Γέρων, ἀφού με ἤκουσε, μου εἶπε:

- Μὴ λέγῃς, τέκνον μου, αὐτά τα πράγματα, διότι ἀμαρτάνεις. Πρόσεξε τι θα σου εἰπῶ· πραγματικῶς ἐκεῖνος, που ἔχει χρήματα και την ἀγαθὴν προαίρεσιν, εἶναι προτιμότερον να δώσῃ ἐλεημοσύνην εις τὰς Ἀσκητρίδας. Ἐκεῖνος, που προσφέρει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

ελεημοσύνην εις Ασκητρίας, λαμβάνει παρά Θεού μισθόν περισσότερον παρ' ό,τι εάν έδιδεν έλεημοσύνην εις τυφλούς, λεπρούς, αναπήρους, πληγωμένους· διότι αι Ασκήτριοι αποτελούν το ασθενέστερον μέρος του κοινού σώματος της Εκκλησίας χάριν του Θεού εγκατέλειψαν τον κόσμον και κατήντησαν πτωχαί. Δεν έχουν δε την δύναμιν, όπως ημείς, να εξέρχονται της Μονής, διά να πωλούν το έργόχειρόν των, ούτε έχουν την απαιτουμένην σκληραγωγίαν, διά να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες της ζωής, αλλ' ούτε και πρέπει να εξέρχονται του Μοναστηρίου.

16. Εάν καμμία Μοναχή τολμήση να εξέλθη από την μεγάλην πύλην της Μονής, αμέσως, ως να ενεφανίσθη έλαφος, όλοι οι κυνηγοί των κακών την σημαδεύουν και από παντού προσπαθούν να ρίψουν αποτελεσματικώς το βέλος των εναντίον της. Είς την περίπτωσιν αυτήν, και εάν ακόμη δεν πληγωθή, πράγμα που είναι δύσκολον και σχεδόν αδύνατον, εν τούτοις μεγίστη ζημία προκαλείται, εξ αιτίας των πληγών, που προεκλήθησαν, από την εμφάνισίν της, εις τας ψυχάς των κυνηγών. Αλλά και η ίδια δεν κινδυνεύει ολιγώτερον, εάν κατορθώση μεν προς στιγμήν να διαφύγη από τας χείρας των κυνηγών, πλήν όμως πληγωθή εις επικίνδυνον σημείον του εσωτερικού της ανθρώπου. Διότι και εάν ακόμη εγκαταλείψη το βέλος και φύγη, δηλαδή το πρόσωπον, από το οποίον εξ απροσεξίας έπληγώθη, ως τόσον καταστρέφεται από το τραύμα, εφ' όσον μάλιστα αφήση την πληγήν απεριποίητον τότε μάλιστα υπάρχει και κίνδυνος να σαπίση και να βρωμίση ή πληγή, όπως λέγει ο Προφήτης Δαβίδ³⁰.

17. Δι' όλους αυτούς τους λόγους εκείνος, που έχει την δύναμιν να τας υπηρετη προς δόξαν τού Θεού, και ούτω να βοηθη αυτάς να μη εξέρχονται του Μοναστηρίου των, θα λάβη από τον Θεόν εκατόν φορές περισσότερον μισθόν, παρ' όσον εάν εβοήθει πτωχούς και ασθενείς. Επίσης θα είναι από τον Θεόν αξιόμισθος και αυτός, που βοηθεί Μοναχούς, δυστυχούντας διά το Όνομα του Θεού. Ούτω θα έχη υπό του Θεού μεγίστης και ακατανίκητον, από πάσαν άλλην αγαθοεργίαν, αντιμισθίαν. Αυτό μας διδάσκει το πνεύμα του Θεού: «Ο δεχόμενος Προφήτην εις όνομα Προφήτου μισθον Προφήτου λήψεται» (Ματθ. ι', 41) και «Ος εάν ποτίση ένα των μικρών τούτων ποτήριον ψυχρού μόνον εις όνομα μαθητού, αμήν λέγω υμίν, ου μή απολέση τον μισθόν αυτού» (Ματθ. ι', 42).

18. Το έργον όμως της τοιαύτης ελεημοσύνης, είτε προς ανδρικών είτε προς γυναικείον Μοναστήριον, πρέπει να γίνεται μετά διακρίσεως, ώστε να μη ρίπτωμεν αυτούς, που επιθυμούν να ζουν κατά Θεόν, εις περισπασμούς και βιοτικές μερίμνας

³⁰ «Προσώξεσαν και εσάπησαν οι μώλωπές μου από προσώπου της αφροσύνης μου» (Ψαλμ. λζ', 6).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

και ταραχάς. Εν τοιαύτη περιπτώσει δεν θα τους ωφελήση, αλλά περισσότερον θα τους βλάψη και πάρα πολύ θα τους ζημιώση

19. Εκείνος, που επιθυμεί να βοηθήση Μοναχούς ή Μοναχάς και να τους ανακουφίση, πρέπει να προσφέρει εκείνα μόνον που δεν θα διαταράξουν την πνευματικήν των γαλήνην, μάλλιστα δε και θα την διατηρήσουν απερίσπαστον. Τοιαύτα δε υλικά αγαθά, π. χ., είναι : σιτάρι, αλεύρι, όσπρια, ολίγα νομίσματα, ενδύματα, μάλλινον ή λιγόν ύφασμα, και, εν γένει, όσα αναγκαία, τα οποία χορηγούμενα εις αυτούς, θα επαυξήσουν την προς τον Θεόν λατρείαν των Μοναχών, και δεν θα τους απομακρύνουν από την πνευματικήν ήσυχίαν και την μέριμναν περί της ψυχής των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν'
(Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς
εμάς)

Ὅτι δεῖ των μὴ διαφερόντων ἡμῖν ἢ ἀλλοτρίων, ὡς ὀλεθρίων ἀπέχεσθαι.

Πρέπει νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ ὅσα δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν πνευματικῶς καὶ εἶναι δι' ἡμᾶς ξένα, ὡς ἐπικίνδυνα καὶ καταστρεπτικά.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΩΔΕΥΕ πότε δ' Ἀββᾶς Ἀγάθων μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἐξ ὧν εἷς εὗρεν ἐν τῇ ὁδῷ μικρὸν ἄρακιον χλωρόν, καὶ λέγει τὸ Γέροντα Πάτερ, κελεύεις λάβω αὐτό; ὁ δὲ Γέρων, ἔμβλεψας αὐτό, προσέσχεν ἐφ' ἱκανὸν θαυμάζων ἐπὶ τῇ ἀτοπίᾳ τοῦ λόγου, οὗ εἶπεν ὁ ἀδελφός, καὶ λέγει σὺ ἔθηκας αὐτὸ ἐνταῦθα; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς οὐχὶ καὶ λέγει Ἄν ὁ Γέρων καὶ πῶς θέλεις λαβεῖν ἃ οὐκ ἔθηκας;

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ζήνωνος, ὅτι περιπατῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ κοπιάσας, ἐκάθησε φαγεῖν ἐγγὺς σικυηλάτου καὶ λέγει αὐτῇ ὁ λογισμὸς ἄρον σεαυτῷ ἐν σικύδιον καὶ φῶγε, τί γὰρ ἔστιν ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τὸ λογισμῷ οἱ κλέπται εἰς κόλασιν ἀπέρχονται δοκίμασαν οὖν σεαυτὸν ἐντεῦθεν, εἰ δύνασαι τὴν κόλασιν ὑπενεγκεῖν" καὶ ἥρξατο τύπτειν ἑαυτὸν εἶτα λέγει τὸ λογισμὸς εἰ οὗ δύνασαι τὴν κόλασιν ὑπομεῖναι, μὴ κλέπτε καὶ τρῶγε.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ οἶδα ἀδελφὸν θερίζοντα ἐν ἀγρῷ καὶ ἠθέλησε φά: γεῖν στάχυν σίτου, καὶ εἶπε τῷ κυρίῳ τοῦ ἀγροῦ θέλεις φάγω ἓνα στάχυν; ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασε τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἀκρίβειαν καὶ λέγει αὐτῷ" σὸς ἔστιν καὶ ἀγρός, Πάτερ, καὶ εἰ τί βούλει ἐξ αὐτοῦ λάμβανε.

4. Ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα λέγων· ἔασον μὲ οἰκεῖν μετὰ σου ἐπεφέρετο δὲ ὁ ἀδελφὸς μικρῶν νίτρον, ὁ ἐρχόμενος εὗρεν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἤνεγκε τὸ Γέροντα καὶ δὲ Γέρων εἶπεν αὐτῷ πόθεν εὔρες αὐτό; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ἐν τῇ ὁδῷ εὔρον αὐτὸ περιπατῶν, καὶ λαβὼν ἤνεγκα σοὶ" λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων" εἰ μετ' ἐμοῦ ἦλθες οικῆσαι, καὶ οὐκ ἔθηκας, πῶς ἔλαβες; ἀπελθε οὖν καὶ θες αὐτὸ ὅπου εὔρες, καὶ τότε ἔλθε ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Γέροντα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)

5. Δηγήσατο τις τῶν Γερόντων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου, ὅτι ἐκ τῆς πολλῆς αὐτοῦ ἀρετῆς εἰς βαθυτάτην ἤλασεν ἀκακίαν· ἔμενε δὲ ἐν Ἀραβίᾳ τῆς Αἰγύπτου ποτὲ οὖν ἐδανείσατο παρὰ ἀδελφοῦ ἐν χρυσίον, ἦτοι νόμισμα, καὶ ἠγόρασε λινάρια, ἕνα ἐργάσεται ἦλθε δὲ ἀδελφὸς παρακαλῶν αὐτῶν καὶ λέγων χάρισαι μοί, Ἀββᾶ, ὀλίγα λινάρια ἕνα ποιήσω ἐμοὶ λέντιον· καὶ ἔδωκεν αὐτὰ μετὰ χαρᾶς.

6. Εἴτα καὶ ἕτερος ἦλθε παρακαλῶν αὐτὸν ὁμοίως καὶ λέγων" δὸς μοὶ ὀλίγα λινάρια, ἵνα ποιήσω ἑμαυτῷ λευίτωνα καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετὰ χαρᾶς· εἴτα καὶ ἕτερος ἦλθε παρακαλῶν αὐτὸν ὁμοίως, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ· καὶ ἄλλοι παραγεγόνασιν αἰτοῦντες καὶ πασιν ἀπλῶς ἐδίδου ἕως οὐδὲ βραχὺ ἐκ τῶν λιναρίων κατελείφθη αὐτῷ.

7. Μετὰ οὖν ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται καὶ χρήσας αὐτὸ τὸ νόμισμα ζητῶν αὐτό. καὶ δὲ Γέρων λέγει αὐτῷ· ἀπελθε καὶ ἐγὼ φέρω σου αὐτὸ μὴ ἔχων δὲ πόθεν ἀποδοῦναι, ἀνέστη ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰάκωβον τῶν τῆς διακονίας, ὥς ἂν παρακαλέσῃ αὐτὸν δοῦναι αὐτὸ νόμισμα, ἵνα ἀποδῷ τῷ ἀδελφῷ καὶ ὑπάγων εὔρε νόμισμα κείμενον χαμαί, καὶ οὐχ ἦψατο αὐτοῦ ποιήσας δὲ εὐχήν, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

8. Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ ἀδελφὸς ὄχλων αὐτῷ καὶ τὸ νόμισμα ζητῶν· καὶ λέγει δὲ Γέρων μακροθύμησον ἔτι μικρόν, καὶ ἐγὼ πάντως φροντίζω. Ἀπελθόντος οὖν ἐκείνου, ὥρμησε σείλιν δὲ Γέρων παραγενέσθαι πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰάκωβος καὶ γενόμενος ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ εἶδε πρῶτον τὸ νόμισμα, εὔρε πάλιν αὐτὸ χαμαὶ κείμενον ὁμοίως καὶ ποιήσας εὐχήν· πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

9. Μετὰ δὲ μικρόν, ἰδοὺ πάλιν ὁ ἀδελφὸς το νόμισμα ἀπαιτῶν καὶ λέγει ὁ Γέρων πάντως τὸ ἅπαξ τοῦτο φέρω αὐτὸ καὶ ἀναστὰς ἦλθε πάλιν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, καὶ εὔρε τὸ νόμισμα ὁμοίως κείμενον καὶ ποιήσας εὐχήν ἔλαβεν αὐτό· καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰάκωβον καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀββᾶ, ἔρχομενος πρὸς σε, εὔρον τὸ νόμισμα τοῦτο ἐν τῷ δδῷ ποίησον οὖν ἀγάπην καὶ κήρυξον ἐν τῇ ἐνορίᾳ μὴ τις ἀπώλεσεν αὐτὸ καὶ ἐὰν εὔρεθῇ ὁ κύριος αὐτοῦ, δὸς αὐτό.

10. Ἀπελθὼν οὖν ὁ Γέρων, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐκήρυξε, καὶ οὐδεὶς εὔρεθῇ ἀπὸ· λέσας τὸ νόμισμα· τότε οὖν λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης τὸ Ἀββᾶ Ἰακώβω· εἰ οὖν οὐδεὶς αὐτὸ ἀπώλεσε, δὸς αὐτὸ τῷδε τῷ ἀδελφῷ χρεωστῷ γὰρ αὐτῷ· καὶ ἔρχομενος λαβεῖν παρὰ τῆς σῆς ἀγάπης, εὔρον αὐτὸ ἀκούσας ὁ Γέρων ἐθαύμασε πὼς χρεωστῶν καὶ εὔρων, οὗ ταχέως ἔλαβε καὶ ἀπέδωκεν αὐτό.

11. Εἶχε δὲ ὁ Γέρων καὶ ἐτέραν θαυμαστῆς ἐργασίας· εἰ γὰρ ἦλθε τις χρήσασθαι παρ' αὐτοῦ τίποτε, οὗ δὲν ἑαυτοῦ παρεῖχεν καὶ ἐζήτει καὶ ἐλθὼν, ἀλλ' ἔλεγε αὐτῷ σεαυτῷ ἄρον οὗ χρήξεις καὶ εἰ μὲν ἔφερεν ἀποδιδούς πάλιν ὁ λαβὼν, ἔλεγεν αὐτῷ ἀπόθες αὐτὸ πάλιν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· εἰ δὲ οὐδὲν ἔφερεν, οὐκ ἀπῆτει αὐτὸν τὸ ληφθέν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)

12. "Ἦν τις Γέρων, Φιλάγριος ὀνόματι, οἰκῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων καὶ ἔκοπια ἐν τῷ ἔργοχειρῷ ἓνα κομίζηται τὸν ἴδιον ἄρτον" οὗτος οὖν ἐν μιᾷ στάμενος εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τὸ πωλῆσαι τὸ ἑαυτοῦ ἐργόχειρον, περιτυγχάνει βαλαν τῷ χιλίων νομισμάτων, καὶ τὶς τῶν ἐκεῖσε διερχομένων βαστάζων ἀπώλεσεν,

13. Ὡς οὖν εὗρεν αὐτὸ ὁ Γέρων, ἄρας ἔστη ἐπὶ τοῦ τόπου λέγων· δεῖ πὸν ἀπολέσαντα ἔλθειν καὶ ζητῆσαι αὐτὸ καὶ ἰδοὺ μετὰ μικρὸν ἔρχεται τις ἄνθρωπος κλαίων καὶ περὶ αὐτοῦ ἔρωτων καὶ δὲ Γέρων, λαβὼν αὐτῶν κατ' ἰδίαν, δέδωκεν αὐτῷ τὸ βαλάντιον σῶον.

14. "Ὡς δὲ ἔκβαλων ἐξ αὐτοῦ μέρος τί ἔδιδού το Γέροντα καὶ ἥξιου αὐτὸν λαβεῖν, ὁ Γέρων οὗ κατεδέξατο ἐκεῖνος δὲ πολλὰ δυσωπήσας αὐτόν, ὥς οὐκ ἔπει· σέν, ἤρξατο κράζειν" δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, οἷον ἔργον ἐποίησεν εἰς ἐμὲ δὲ Γέρων λαθὼν ἔφυγε, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως ἵνα μὴ δοξασθῇ.

15. Ἀδελφὸς τὶς δδεύων εὗρε ξύλον ἐν τῇ ὁδῷ, ὃ ἦν πεπτωκὸς ἀπὸ καμήλου ξύλα ἀχθοφορούσης καὶ λαβὼν αὐτό, ἤνεγκεν εἰς τὸ κελλίον" 7δὼν δὲ δ' Ἀββᾶς αὐτοῦ το ξύλον, εἶπε τῷ ἀδελφῷ πόθεν εὗρες αὐτό; ὃ δὲ ἔφη ἐκ τῆς ὁδοῦ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· εἰ μὲν ἦν ἐλαυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἤγουν εἰ οὐδεὶς ἀπὸ λεσεν αὐτό, ἀλλ' ὑπὸ ἀνέμου κατὰ τύχην φερόμενον ἐκ τῆς ὕλης ἔβδιφθη, φέρε αὐτὸ ἔσω· εἰ δὲ μή, ὕπαγε, θες αὐτὸ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ ὑποστρέψας καὶ ἀδελφος, ἔρριψεν αὐτὸ πάλιν ἐν τῇ ὁδῷ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Αββᾶς Αγάθων εβάδιζε μετὰ των μαθητῶν του καθ' ὁδὸν ἑνας εκ των μαθητῶν του εὔρεν ἓνα μικρὸ χλωρὸ αρακά (μπιζέλι) καὶ λέγει εἰς τον Γέροντα.

– Πάτερ μου, μού δίδεις ευλογίαν να το πάρω;

Ὁ Γέρων, αφοῦ παρετήρησε μετὰ προσοχῆς τον μαθητῶν του, παρέμεινεν αρκετὰ θαυμάζων διὰ την ἀφέλειαν καὶ το άτοπον της ἐρωτήσεως κατόπιν δε λέγει προς αὐτόν:

– Συ ετοποθέτησας αὐτόν τον αρακά εδώ; -"Ὁχι,ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός.

– Τότε – λέγει ὁ Γέρων - πῶς θέλεις να πάρης πράγμα που δεν ἀφησες καὶ επομένως δεν εἶναι ἰδικόν σου;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)

2. Διά τον Αββάς Ζήνωνα διηγούνται το εξής διδακτικών περιστατικών. Κάποτε έπεριπατούσεν εις την Παλαιστίνης και καθώς ήτο κουρασμένος, εκάθισε να φάγη κοντά εις ένα λαχανόκηπον φυτευμένον με αγγουριές. Ο λογισμός του είπε· πάρε ένα αγγουράκι και φάγε το δεν είναι μεγάλο πράγμα. Είς απάντησιν αυτής της προσβολής του λογισμού είπεν ο 'Αββάς Ζήνων: Οι κλέπται θα τιμωρηθούν εις την αιώνιον κόλασιν· δοκίμασε λοιπόν, εάν έχης την δύναμιν να υποφέρης την κόλασιν. Συγχρόνως δε ήρχισε να χτυπιέται. Αισθανόμενος δε πόνον εκ της αυτοτιμωρίας αυτής είπε πάλιν εις τον λογισμόν του: 'Εφ' όσον λοιπόν δεν ήμπορείς να υπομένης την τιμωρίαν, τότε να μή κλέπτης, διά νά τρώγης.

3. Ο Αββάς Ισαάκ είπεν: Εγνώρισα ένα αδελφόν, που έθέριζεν εις ένα χωράφι· εις μίαν στιγμήν ηθέλησε να φάγη λίγο σιτάρι τρίβοντας ένα στάχυν· προς τούτο απηυθύνθη εις τον ιδιοκτήτην του χωραφίου και τον ήρώτησε:

- Μου επιτρέπεις να φάγω ένα στάχυν;

Ο ιδιοκτήτης εθαύμασε δια την ακρίβειαν και την προσοχήν αυτού του αδελφού και του απήντησε:

- Πάτερ μου, δικό σου είναι το χωράφι ό,τι θέλεις από αυτό να παίρνης, όποτε θέλεις.

4. Ένας αδελφός ήλθε πλησίον του Αββά Αγάθωνος και του λέγει:

- Αφησέ με, Πάτερ μου, να κατοικήσω μαζί σου.

Ο αδελφός αυτός είχε μαζί του ολίγην ποσότητα νίτρου³¹, που το εύρεν εις τον δρόμον, καθώς ήρχετο: ενώ λοιπόν τον παρεκάλει, του προσέφερε και το νίτρον. Ο Αββάς Αγάθων τον ήρώτησε:

- Πού το εύρήκες αυτό;

- Εις τον δρόμον, - απεκρίθη ο αδελφός – ενώ ήρχόμην εδώ και το επήρα, διά να σου το φέρω.

³¹ Νίτρον = ανθρακική σόδα. Τούτο αναμειγνύοντες, κατά την εποχήν εκείνην, μετ' ελαίου το έχρησιμοποιοῦν αντί σάπωνος. Το νεώτερον νίτρον είναι ή καυστική ποτάσσα (potasse).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)

- 'Εάν θέλεις να συγκατοικήσης μαζί μου, - λέγει ο Γέρων πρέπει να προσέχης: πώς λοιπόν παρέλαβες πράγμα, που δεν ετοποθέτησες ο ίδιος; Πήγαινε και άφησέ το εκεί, που το εύρηκες, και τότε έλα.

Ο αδελφός έκαμε, όπως τον διέταξεν ο 'Αββάς Αγάθων και μετα επέστρεψε, διά να συγκατοικήσουν μαζί.

5. Κάποιος από τους Γέροντας διηγήθη το εξής διά τον 'Αββάν Ιωάννην τον Πέρσην. Αυτός, ο Αββάς Ιωάννης, εξ αιτίας της πολλής του άρετής, έγινε πάρα πολύ άκακος και απλός, ως παιδίον. Έμενε δε εις τήν Αραβίαν της Αιγύπτου³². Κάποτε λοιπόν εδανείσθη από ένα αδελφόν ένα χρυσούν νόμισμα και ηγόρασε λινάρια, διά να εργασθή. Πριν όμως ακόμη τα χρησιμοποίηση, τον έπεσκέφθη ένας αδελφός και τον παρεκάλεσε, λέγων:

– Χάρισέ μου, Αββά, ολίγα λινάρια, διά να πλέξω μια ποδιά!

Ο Αββάς Ιωάννης προθύμως του εχάρισε το αίτηθέν.

6. Εντός ολίγου καταφθάνει έτερος πτωχός Μοναχός και παρεκάλει και αυτός τον Γέροντα λέγων:

– Χάρισέ μου, 'Αββά, ολίγα λινάρια, διά να πλέξω ένα ρούχο, που κρυώνω.

Ο 'Αββάς Ιωάννης, χωρίς να γογγύση, έδωσε και εις αυτόν με χαράν. Κατόπιν ήλθε και τρίτος και τέταρτος και πολλοί άλλοι ζητούντες λινάρια. Εις όλους με προθυμίαν και παιδικήν απλότητα προσέφερεν ο Γέρων, έως ότου δεν του έμεινε τίποτε από τα λινάρια.

7. Μετά από ολίγας ημέρας τον έπεσκέφθη και ο δανειστής του, ζητών την επιστροφής του νομίσματος. Ο 'Αββάς Ιωάννης του λέγει:

- Πήγαινε και εγώ θα σου το φέρω.

'Επειδή δε δεν υπήρχε τρόπος να το εξοικονομήση από αλλού, εσηκώθη να επισκεφθή τον 'Αββά Ιάκωβον, που είχε το διακόνημα της οικονομικής διαχειρίσεως και να τον παρακαλέση να του δώση ένα νόμισμα, διά να το επιστρέψη εις τον δανειστήν. Ενώ δε μετέβαινε πρός συνάντησιν τού Αββά Ιακώβου, εύρηκε χάμω εις τον δρόμον ένα νόμισμα. Καίτοι δε είχε τόσον ανάγκην ούτε καν το ήγγισεν αφού δε

³² Η πλησίον του Σινά περιοχή, η Πετράια Αραβία.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)

είπε την ευχήν: «Κύριε Ιησού Χριστέ Υπέ του Θεού ελέησόν με» και έκαμε τον σταυρόν του, επέστρεψεν άπρακτος εις το κελλίον του.

8. Μετ' ολίγον τον έπεσκέφθη εκ δευτέρου ο δανειστής και εζήτει την επιστροφής του νομίσματος. Ο Γέρων και πάλιν τού λέγει:

- Κάμε αγάπης και περίμενε ολίγον να είσαι βέβαιος, ότι φροντίζω να σου το επιστρέψω.

Μετά την αναχώρησιν του αδελφού, έτρεξε και πάλιν ο 'Αββάς Ιωάννης να επισκεφθή τον 'Αββάς Ιάκωβον, διά να τον βοηθήση. Μόλις έφθασεν εις το γνωστόν σημείον εύρήκε πάλιν το ίδιον νόμισμα. Παρ' όλην δε την ανάγκην, που είχεν, έκαμε την ευχήν και ανεχώρησεν, έκ δευτέρου, άπρακτος διά το κελλίον του.

9. Μετ' ολίγον τον έπεσκέφθη, διά τρίτην φοράν, ο δανειστής απαιτων την επιστροφής του νομίσματος.

- Να είσαι βέβαιος, ότι αυτήν την φοράν οπωσδήποτε θά σου το επιστρέψω- διεβεβαίωσεν ο Γέρων.

Πραγματικώς ήλθεν εις το σημείον, που είχεν εύρει αρχικώς το νόμισμα, και εξηκολούθει να υπάρχη εκεί. Αυτήν την φοράν έκαμε τον σταυρόν του, είπε το «Κύριε, Ιησού Χριστέ...» και το παρέλαβεν. 'Αμέσως ανεχώρησε προς τον 'Αββάς Ιάκωβον και όταν τον συνήντησε, τού είπεν:

- Αββά, ενώ ήρχόμην προς επίσκεψίν σου, εύρήκα εις τον δρόμον αυτό το νόμισμα. Σε παρακαλώ, κάμε αγάπης και κήρυξε εις την ενορίαν, μήπως το έχασε κανείς. Εάν δε ευρεθή ο κάτοχός του, να το δώσης.

10. Πράγματι ο 'Αββάς Ιάκωβος επί τρεις ημέρας το εκήρυξεν εις την ενορίαν και κανείς δεν ευρέθη να το ζητήση. Τότε ο 'Αββάς Ιωάννης λέγει προς τον Αββάς Ιάκωβον:

- Εφ' όσον κανείς δεν το έχασε, σε παρακαλώ να το δώσης εις τον τάδε αδελφόν, διότι του το χρεωστώ' ερχόμενος δε να ζητήσω από την αγάπην σου να με βοηθήσης, το εύρήκα εις τον δρόμον.

Μόλις έπληροφορήθη αυτό το πράγμα ο 'Αββάς Ιάκωβος έθαύμασε, πώς, ενώ εχρεωστούσε και το εύρήκεν εις τον δρόμον, εν τούτοις δεν το έλαβε, διά να το επιστρέψη εις τον δανειστών του, αλλ' επέδειξε τοσαύτην ακρίβειαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)

11. Ο ίδιος Γέρων, δηλαδή ο 'Αββάς Ιωάννης, είχε και την εξής αξιοθαύμαστον αρχήν: Οσάκις τον έπεσκέπτετο κανείς και του εζήτηι ένα πράγμα, δεν του το έδιδε μόνος του, αλλά του έλεγε:

– Πάρε ο,τιδήποτε έχεις ανάγκην. Και εφ' όσον μέν, μετά καιρόν, το επέστρεφε, του έλεγε πάλιν:

-Αφησέ το εκεί, από όπου το επήρες.

Εάν δε δεν επανήρχετο να επιστρέψη αυτό που επήρε, ουδόλως τον ηνώχλει να το φέρη.

12. Έζη κάποτε και ησκήτευεν εις την έξω των Ιεροσολύμων έρημον ένας γέρων Ασκητής, ονομαζόμενος Φιλάργιος. Έκοπίαζε δε εις το εργόχειρον, διά να εξασφαλίση την πενιχράν τροφήν του.

Αυτός λοιπόν ο γέρων και πτωχός 'Ασκητής μίαν ημέραν προσήλθεν εις την αγοράν της πόλεως, διά να πωλήση το εργόχειρόν του. Εκεί που πηγαινοέρχετο ευρίσκει ένα σακκούλι με χίλια χρυσά νομίσματα, το οποίον, προφανώς, απώλεσε κάποιος περαστικός.

13. Μόλις το εύρηκεν ο Γέρων, το επήρε και έμεινεν εις το μέρος εκείνο, ενώ έλεγε μέσα του: «Ασφαλώς αυτός που το έχασε πρέπει να έλθη και να το αναζητήσει».

Μετ' ολίγον έρχεται ένας άνθρωπος, κλαίων και έρωτών μήπως είδε το σακκούλι με τα χρήματα. Ο γέρων 'Ασκητής τον επήρε τότε ιδιαιτέρως, και αφού διαπίστωσεν ότι ήτο ιδικόν του το σακκούλι, του το επιστρέφει σών και ακέραιον.

14. Τότε ο επανευρών τα χρήματά του, το ανοίγει και βγάζει ένα μέρος των νομισμάτων, διά να το προσφέρει εις τον γέροντα 'Ασκητήν. Ο 'Ασκητής ήρνείτο ο άνθρωπος επέμενε. Τέλος δεν επείσθη και 'Ασκητής να δεχθή. Μετά την αποτυχίαν να πείση τον 'Ασκητήν, ο ευγνώμων άνθρωπος ήρχισε να κραυγάζη, διά να τον ακούσουν όλοι:

-Ελάτε να ι΄δητε ένα άνθρωπος του Θεού, ποίον αξιόλογον έργον ετέλεσεν επέστρεψεν εις εμέ τα απολεσθέντα χρήματά μου και δεν εδέχθη ούτε ένα νόμισμα ως εύρετικά.

Εν τω μεταξύ όμως κρυφά ανεχώρησεν ο Γέρων έκ της αγοράς, διά νά μή τον επαινέσουν οι άνθρωποι και τοιουτοτρόπως κανείς δεν τον είδεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)

15. Ένας αδελφός, ενώ έβάδιζεν, ευρήκεν εις τον δρόμον ένα ξύλο, που έπεσεν από μίαν φορτωμένην καμήλαν. Το εσήκωσε λοιπόν και το μετέφερεν εις το κελλίον. Μόλις τον είδεν ο Αββάς με το ξύλον, τον έρωτά:

– Πού το εύρηκες αυτό; – Εις τον δρόμον– απήντησεν ο αδελφός.

- Εάν, κατά τύχην, παρεσύρθη-λέγει ο Γέρων-υπό του ανέμου έκ τού δάσους και το εύρηκες εις τον δρόμον σου, χωρίς να το έχη χάσει κανείς, να το φέρης μέσα εις το κελλί, διά να το κρατήσωμεν. Διαφορετικά να πας να το αφήσης εκεί, που το εύρηκες.

Τότε ο υποτακτικός υπακούων μετέβη, πράγματι, και το έρριψεν εκεί, που το εύρηκε.

**Τέλος του τριτου βιβλίου του Ευεργετινού και τω Θεώ Δόξα.
Αμήν**